

Επαμεινώνδα Ι. Σταματιάδη

ΣΑΜΙΑΚΑ

Τόμος Γ

ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: Γενικά Αρχεία του Κράτους, Αρχεία Νομού Σάμου.

ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ: Εργαστήριο Υπολογιστικών Μαθηματικών, Μαθηματικού Λογισμικού και Ψηφιακής Τυπογραφίας. Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τμήμα Μαθηματικών.

Σάμος 2012

Απαγορεύεται η μεταβολή του παρόντος καθ' οιονδήποτε τρόπο, καθώς και η επαναδιανομή του από άλλες ιστοσελίδες.

Ευχαριστούμε τα Γ.Α.Κ. Αρχεία Νομού Σάμου για την παραχώρηση του πρωτοτύπου.

Υπεύθυνος ψηφιακής έκδοσης: Α. Τσολομύτης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Μαθηματικών.

Στοιχεία ψηφιοποίησης: Η ψηφιοποίηση έγινε με φωτογραφική αναπαραγωγή στα 15 Mpixels. Η επεξεργασία των αρχείων έγινε σε GNU/Linux 2.6.32.

Modification of this file in any way or redistribution from web pages other than <http://myria.math.aegean.gr/labs/dt/> are all strictly forbidden.

We thank the General State Archives of Samos for providing the original book.

Digitally published by A. Tsolomitis, University of the Aegean, Department of Mathematics.

The book was photographically reproduced at 15 Mpixels. The files were processed on GNU/Linux 2.6.32.

LIBRARY
TAK
ZAMOY

ΣΑΜΙΑΚΑ

ΗΤΟΙ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΑΜΟΥ

ΤΩΝ ΠΑΝΑΡΧΑΙΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤ' ΗΜΑΣ

ΥΠΟ

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΟΥ Ι. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΟΥ

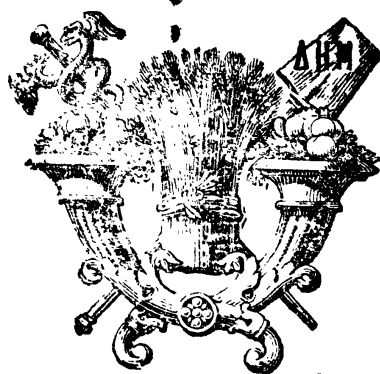
Διευθυντοῦ τοῦ Ἡγεμονικοῦ Διοικητικοῦ Γραφείου,
Μέλους ἀντεπιστέλλοντος πολλῶν σοφῶν ἐταιριῶν
καὶ Ἰππότου διαφόρων Ταγμάτων.

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΧΩΡΑΣ

ΣΑΜΟΥ

ΕΝ ΣΑΜΩ.

ΕΚ ΤΟΥ ΗΓΕΜΟΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

1882.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Ἡ Σάμος ἡγεμονία.

Ἄν ἀπέναντι τῆς ἀμετακλήτου ἀποράσεως τῆς εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας πεπρωμένον ἦτο νὰ ἀποτύχῃσι καὶ ἰκεσίου θερμῆ καὶ ἐνέργεια καταπληκτικῆ καὶ πόθοι διάπυροι, ἂν ἀγῶνες πολυετεῖς καὶ κινδυνώδεις δὲν ἐπέφερον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐνωσιν τῆς πολυέθλου Σάμου μετὰ τοῦ ἀρτισυστάτου Ἑλληνικοῦ κράτους, ἀλλ' ὅμως δυνάμεθα οἱ Σάμιοι διὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην νὰ εὐρωμεν παρηγορίαν, ἔστω πικρὰν καὶ εἴρωναν, ἐν τοῖς ἀπταίστοις τοῦ Ἰσοκράτους λόγοις ὅτι αἱ πόλεις διὰ τὴν ἀθανασίαν ὑπομένουσι καὶ τὰς παρὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίας.

Μὴ τις δὲ ἡμᾶς διὰ τοῦτο ἐλέγξῃ. Εἰς οἰονδήποτε τέλος καὶ ἂν κατέληξαν τῶν Σαμίων αἱ προσπύθειαι, ἡ ἱστορία ἐνέγραψεν ἤδη ἐν ταῖς αἰωνίαις αὐτῆς δέλτοις τὰς ἀθλοσύνας καὶ τὰ κατορθώματα αὐτῶν καὶ ἀψευδῶς ταῖς ἐπερχομέναις μεταδώσει γενεαῖς ὅτι οὐδενὸς τῶν αὐτοῖς ἐφικτῶν οὗτοι ἠμέλησαν ὅπως τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ἐξηγέρθησαν καὶ εὐθαρσῶς ἠγωνίσαντο, ἐπιτύχουσιν· ἀλλ' ἐκ τούτου ἡστώχησαν, οὐδεμίαν νὰ ἐγκολληθῇ δύναται αὐτοῖς μομφή, οὐδεμίαν νὰ βαρύνῃ δύναται αὐτοὺς εὐθύνη. Καὶ ἡ ἀμείλικτος εἰμαρμένη καὶ οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς σκληρῶς τὴν Σάμον ἐτιμώρησαν· πλὴν ἀλλ' ὅμως ἡ τιμωρία αὕτη οὐδ' ὅλως ἰσχύσει ἵνα τὴν αἴγλην αὐτῆς μειώσῃ ἐν τῇ ἀθανασίᾳ.

Καὶ τίς ἄρα ἦτο ἡ πατρὶς ἡμῶν, ἀποφασίσασα νὰ κατέλθῃ καὶ μετὰσχῃ τοῦ μεγίστου ἐκείνου καὶ ὅλως ἀνίσου ἐθνικοῦ ἀγῶνος; Καὶ ὅποιοι ἄρα ἦσαν οἱ πατέρες ἡμῶν, οἱ τολμήσαντες νὰ ἀντιμετροθῶσι πρὸς κραταῖον καὶ πᾶμπλουτον καὶ φοβερῶτατον τοῖς πᾶσι δεσπότην; Ἡ μὲν Σάμος ἦτο ἄσημος τότε νῆσος, ἐν ταπεινώσει πολλῇ διατελοῦσα, οἱ δὲ κατοικοῦντες ἐπ' αὐτῆς ἦσαν γεωργοὶ ἢ ναυτίλοι, ἐν φόβῳ δούλου γεννηθέντες, ἐν αὐτῷ ἐκτραφέντες καὶ ἰδέαν ὅλως ἀσφῆ καὶ συγκεχυμένην περὶ τῶν τοῦ ἀνθρώπου δικαιωμάτων ἔχοντες. Ἀλλὰ καὶ τοιοῦτοι τυγχάνοντες, οὐδὲ τριταῖοι, οὐδ' ὕστατοι τῶν Ἑλλήνων τὴν σκ-

μαίαν τῆς ἔθνικῆς παλιγγενεσίας ἀνεπέτασαν· ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ δ' αὐτῆς σκιάν ἐπὶ δέκα καὶ τρία ὄλα ἔτη ἀποκρούοντες πᾶσαν ἐχθρικὴν βίαν, ἐξουδετεροῦντες πᾶσαν ὀθενδήποτε προερχομένην ἐπηρεαστικὴν ἀντενέργειαν, ἐξῆλθον τῆς παλαιστρας ἀτυχεῖς μὲν, ἔνδοξοι δέ, καὶ παρέδωσαν τοῖς ἐπιγενομένοις ἡμῖν πατρίδα οὐχὶ πλέον ταπεινὴν καὶ ἀνώνυμον ἐν τηλικαύταις κτήσεις τοῦ αὐτοῦ δεσπότη, ἀλλὰ γῆν φέρουσαν τὰ σπέρματα τοῦ ἀγλαοῦ τῆς ἐλευθερίας δένδρου, εἰ καὶ μὴ ἐντελῶς βλαστήσαντα καὶ τὸν ποθεινὸν καρπὸν παραγαγόντα, ἀλλὰ χώραν τιμωμένην τῷ τίτλῳ ἡγεμονίας, ἔστω καὶ ὑποτελοῦς, τῷ πρὶν ἀπολύτῳ αὐτῆς κυριάρχῃ.

Ἡ τοιαύτη ἔκβασις δὲν ὑπῆρξεν ὁμολογουμένως κατὰ πάντα σύμφωνος πρὸς τὰς εὐχὰς καὶ πρὸς τὰς θελήσεις τῶν Σαμίων, οὐδὲ ἱκανοποίησεν ἐπαρκῶς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς προσπαθείας αὐτῶν· πλὴν ἀλλ' ἂν ἀναληγισθῶμεν ὅτι καὶ ἕτεροι τῶν Ἑλλήνων, ἀγωνισάμενοί τε καὶ προσπαθήσαντες καὶ παθόντες, οὐδεμιᾶς τῶν θυσιῶν καὶ τῶν ἀγῶνων αὐτῶν ἔτυχον ἀμοιβῆς, ἔνιοι δὲ καὶ εἰς χεῖρω περιῆλθον κατάστασιν ἐκείνης, ἐν ἣ τὸ πρὶν διετέλουν, πάντως θέλομεν παραδεχθῆ ὅτι ἡ Σάμος ἐν σχέσει πρὸς ἄλλους ἐκτήσατο πολλὰ καὶ ὅτι οἱ ἀγῶνες τῶν Σαμίων δὲν ἀπέβησαν ὀλοσχερῶς μάταιοι καὶ ἄνευ ἀποτελέσματος.

Ἴσως δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι πρὸς εὐδύωσιν τῆς ἀρτισυστάτου ἡγεμονίας καὶ πρὸς εὐπραγίαν ἀληθῆ τῶν κατοίκων αὐτῆς προσαπητοῦντο προσόντα, ἅτινα οὐδ' ὅλως ἢ κατ' ἐλάχιστον ἀπῆντων ἐν Σάμῳ· δῆλον ὅτι χώρας τε μείζων ἔκτασις πληθυσμὸς τε πυκνότερος ἦθη τε διάφορα ὑλικά τε μέσα καὶ συνελόντι εἰπεῖν ἀνωγῆ, καὶ τὰς πρᾶγματων πάντη ἄλλοῖα ἐκείνων, ἐν οἷς οἱ Σάμιοι τέως εἶχον συνειθίσαι. Πλὴν δὲ τούτων ἡ εὐημερία τῆς νήσου, ἡγεμονευομένης, τὰ μέγιστα ἐξῆρτάτο καὶ ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ διοριζομένου ἡγεμόνος αὐτῆς· διότι ἂν μὲν οὗτος ἦτο χρηστὸς καὶ φιλοπρόοδος καὶ ἐνεφορεῖτο ἰδεῶν ἀγαθῶν, πάντως καὶ ἡ ἡγεμονία ἤθελε προοδεύσει καὶ εὐδωθῆ, ἂν δὲ τούναντίον ἦτο φαῦλος ἢ ὀπισθοδρομικὸς ἢ περὶ μόνην τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἰδίων συμφερόντων ἡσχολεῖτο καὶ ἐμερίμνα, ἀναντιρρήτως καὶ τὰ τῆς ἡγεμονίας πράγματα εἰς κρημνώδη καὶ κακίστην ἤθελον περιέλθει κατάστασιν.

Ἄλλ' ἂν ταῦτα λεκτέα περὶ Σάμου, λαβούσης ὀπωσδήποτε προνομίας τινὰς, τεθείσης ὑπὸ τῆς διηγεκεί ἐποπτείας τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, μελλούσης νὰ διοικῆται ὑπ' ἄρχοντος ὁμοθρήσκου,

ὁμογενοῦς καὶ σύμφορον ἔχοντος νὰ παρίσταται δι' ἀγαθῆς διοικήσεως εὐπρόσωπος οὐ μόνον ἀπέναντι τῆς κυριάρχου Δυνάμεως καὶ τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι αὐτῶν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀρχομένων, τί ἄρα γε ἠδύνατο νὰ λεχθῆι περὶ τῆς αὐτῆς νήσου, ἐὰν μετὰ τοσοῦτων ἐτῶν ἀγῶνας καὶ μετὰ τοσοῦτω μεγάλῃς θυσίας οὐδὲν ἐκτᾶτο προνόμιον, ἐὰν οὐδεμία εὐρωπαϊκὴ ἐποπτεία διεῖπε τὴν διοίκησιν αὐτῆς, ἀγαθὴν ἢ φαύλην κατ' ἀρέσκειαν οὔσαν, ἐὰν ἐπεβάλλετο αὐτῆς ὑπὸ τῆ ἀπολύτῃ καὶ ἀνεξέλεγκτῃ διοικήσει τοῦ τυχόντος σατρᾶπου, ὡς ἄρχοντος αὐτῆς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀποστελλομένου καὶ οὐδεμίαν ἐτέραν ὑποχρέωσιν ἔχοντος, ἀλλ' ἢ τὸ ἐπακριβῶς ἐκτελεῖν τὰς διδομένας αὐτῷ ὑπὸ τῆς κεντρικῆς κυβερνήσεως διαταγὰς καὶ ὁδηγίας, ἀδιαφόρως ἂν συνεβήλωντο αὐταὶ τῇ εὐπραγίᾳ ἢ μὴ τῶν διοικουμένων ;

Δὲν ἦσαν δὲ μικρά, οὐδὲ ἀνεπιζήλα ἐπ' ἀληθείας τὰ τῇ Σάμῃ χορηγηθέντα προνόμια, ἄτινα, καθ' ἃ ἐν δευτέρῳ τόμῳ ἱστορήσαμεν, ἠδύνατο καὶ ἔτι πλείω νὰ ἦναι, ἐὰν οἱ Σάμιοι, ἐνδιδόντες ταῖς τῶν εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων παρακελεύσεσι καὶ προτροπαῖς, διωμολόγουν ἀρχῆθεν τὴν ἐκτῶν ὑποταγὴν τῷ Σουλτάνῳ. Ὀλίγας ὀργυιάς μακρὰν τῆς ἀσιατικῆς ἠπείρου, συνιστᾶτο αὐτοτελής τις καὶ ἐσωτερικῶς αὐτόνομος ὅλως ἡγεμονία, οὐδεμίαν ἐτέραν σχέσιν ὑποτελείας πρὸς τὸ κυριάρχον Κράτος ἔχουσα ἀλλ' ἢ ὅτι ἐλάμβανε παρ' αὐτῆς τὸν ἡγεμόνα καὶ εὐτελῆ τινα φόρον ἐτησίως ἀπέτινεν αὐτῷ. ἄλλως δὲ ἢ ἀρτισύστατος ἡγεμονία ἐκέκτητο ἰδίαν σημαίαν, ἐφωδίαζε τὰ ἑαυτῆς πλοῖα διὰ ναυτιλιακῶν ἐγγράφων καὶ τοὺς ἀλλαχοῦ μεταβαίνοντας πολίτας αὐτῆς διὰ διαβατηρίων, φερόντων θυρεὸν μετὰ ἡγεμονικῶν ἐμβλημάτων καὶ ἡγεμονικοῦ στέμματος, εἶχε τὸ δικαίωμα τοῦ θεσπίζειν νόμους κατὰ βούλησιν, ἢ δ' ἐσωτερικῆ αὐτῆς διοικήσεως ἦτο ἀνατεθειμένη τῇ Βουλῇ, δῆλον ὅτι αὐτοῖς τοῖς ἐκλέγουσι ταύτην Σαμίοις, ἢ δὲ Πύλην οὐδ' ὅλως ἀνεμίγνυτο ἐν τῇ ἐσωτερικῇ αὐτῆς διοικήσει, εἰς ψιλὸν τὸν τίτλον κυριάρχου τῆς νήσου περιοριζομένη. Ἄλλ' ἤρκει ἄρα γε ὁ ψιλὸς τίτλος νὰ μεταβάλῃ τὴν τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν ;

Παρά πολλῶν πολλὰκις ἠκούσαμεν λεγόμενον ὅτι τῶν τοιούτων πολιτειῶν ἡ σύστασις ὑπὸ ἐθνικὴν ἔποψιν ὑπάρχει λίαν ἐπιζήμιος δι' ἄλλα τε καὶ διότι ἴδια συμφέροντα καὶ φιλοδοξίας ἐξεγείρουσα, χαλαροῖ τὸ τῆς ἐλευθερίας αἶσθημα καὶ περιστέλλει, εἰ μὴ τέλεον καταπαύῃ, τὸν πόθον τῆς ἐνώσεως μετὰ τῆς τοῦ ἔθνους ὀλομελείας. Ἦκούσαμεν ἐπ' ἴσης λεγόμενον ὅτι τῶν τοιούτων πολιτειῶν ἡ σύστασις οὐδὲ εἰς τὴν

τῶν μελῶν αὐτῶν καθ' ὅλου εὐπραγίαν συμβάλλεται, διότι τοῦ δεσπότου ὁ δάκτυλος, ἀοράτως ἐνεργῶν, εἴτε διὰ τῆς ἐκλογῆς φαύλων ἀρχόντων εἴτε διὰ τῶν διαιρέσεων καὶ τοῦ φατριασμοῦ, πλείστα ὅσα παρεμβάλλει προσκόμματα εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῆς κοινῆς εὐημερίας. Πλὴν ἀλλ' ὁμως πρὸς τοὺς οὕτω σκεπτομένους καὶ τὰ τοιαῦτα λέγοντας οὐδαμῶς ἐν πᾶσι συμφωνοῦμεν· ἂν δὲ οἱ Σάμιοι ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς πατρίδος αὐτῶν εἰς ἡγεμονίαν ἀπέβαλαν ἢ ἐκράτουν τὸ ἐθνικὸν αὐτῶν φρόνημα, τοῦτο οὐχὶ ἡμῖν, ἀλλ' ἐτέροις νὰ κρίνωσι δέδοται.

Δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ ἀρνηθῶμεν ὅτι ἂν ἐδίδοτο ἀρχῆθεν ὠθησίς τις ἀγαθὴ εἰς τὰ τῆς Σάμου, ἡγεμονευομένης, αὕτη ἐλάμβανεν ἂν ἐπίδοσιν ἀσυγκρίτως μείζω ἐκείνης, ἣν ἔλαβε· διότι ἡδύνατο νὰ καταστή πρότυπον εὐνομουμένης καὶ εὐ' ἐχούσης ἐν πᾶσι πολιτείας, ἔστω καὶ μικροσκοπικῆς. Πρὸς δὲ ἀνομολογοῦμεν ὅτι ἐκλογὴ ὑπὸ τοῦ κυριάρχου καὶ ἀποστολὴ ἡγεμόνων, στερουμένων διοικητικῆς ἐμπειρίας ἢ διὰ τὰς ἕξεις καὶ διὰ τὸν βίον αὐτῶν ἀνικάνων ὅπως κατανοήσωσι τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς καὶ ἐπομένως ἀδυνατούντων ὅπως συμμορφωθῶσι ταῖς εὐχαῖς καὶ ταῖς ἀπαιτήσεσι τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, κατηνάλωσαν καὶ ἐξήντηλσαν διὰ διαρκoῦς καὶ πεισματώδους μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν νησιωτῶν πᾶλης πολὺ μέρος τῶν δυνάμεων τῶν τελευταίων τούτων, αἵτινες ἄλλως πως διευθυνόμεναι καὶ δαπανώμεναι, ἐχρησίμευον ἂν ἐπ' ἀγαθῶν τε τῆς Σάμου ἐπ' εὐδοξίᾳ τε τῶν ἡγεμόνων αὐτῆς. Ἄλλ' ἡ πᾶλη αὕτη, ὅσον δήποτε ἀλγεινὰς σκηνὰς καὶ ἂν διεδραμάτισεν ἐνίοτε, εἰς ὅσονδήποτε ὀλέθρια διὰ πολλοὺς ἀποτελέσματα καὶ ἂν κατέληξε, περιτράνωσ ὁμως κατέδειξεν ὅτι ὁ τῆς Σάμου λαὸς διατελεῖ πάντοτε ὢν εἰς ἄκρον ζηλωτῆς τῶν ἑαυτοῦ δικαιωμάτων καὶ ὅτι οὐδόλως διστάζει νὰ διεκδικήσῃ αὐτὰ καθ' οἷονδήποτε τρόπον καὶ ἀντὶ πάσης θυσίας.

Καὶ οὕτως ὁμως τοῦ πράγματος ἔχοντος, ἀρκεῖ νὰ παραβῶμεν τὴν Σάμον, ἡγεμονευομένην, πρὸς ἑτέρας τῶν γειτνιαζουσῶν αὐτῇ νήσων ἢ χωρῶν, τῶν πολλῶ μείζονα μὲν ἀριθμὸν κατοίκων, πολλῶν ὑπέρτερον δὲ βαθμὸν εὐπορίας κεκτημένων, ἀλλὰ στερουμένων τῶν διοικητικῶν αὐτῆς προνομίων, ἵνα νοήσωμεν ὅποια τις ἢ μεταξὺ αὐτῶν διαφορά. Οὐχὶ ὀλίγας τῶν τοιούτων νήσων ἢ χωρῶν περιήλθομεν καὶ τὰ ἐν αὐταῖς ἐπισταμένως ἐμελετήσαμεν· τὴν κατάστασιν δὲ αὐτῶν πρὸς τὴν τῆς Σάμου συγκρίνοντες, δὲν ἡδυνήθημεν νὰ μὴ κλίνω-

μεν γόνυ εὐγνωμοσύνης ἐνώπιον τῶν τάφων τῶν ἀοιδίμων πατέρων ἡμῶν καὶ νὰ μὴ μακαρίσωμεν ἐν ἐγκωμίοις τὴν ποθεινὴν αὐτῶν μνήμην, παραδόντων ἡμῖν διὰ θυσιῶν καὶ δι' αἵματος πατρίδα ἡμιελευθέραν καὶ ἐσωτερικῶς αὐτόνομον. Ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δὲ αἰσθήματος καταλαμβανομένους εἶδομεν καὶ πάντας τοὺς περιοίκους, ὅσοι τὴν ἡμετέραν νῆσον ἐπισκεπτόμενοι, διαβλέπουσιν ἐν αὐτῇ τὰ σπέρματα τῆς προόδου καὶ τῆς ἀνέσεως βλαστάνοντα καὶ ἀνθοῦντα ὑπὸ τὴν αὔραν τῆς ἐλευθερίας καὶ ὑπὸ τὴν δρόσον σχετικῆς εὐνομίας, ἐν ᾧ ἐν ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν βλέπουσιν οἱ δυσδαίμονες τὰ σπέρματα ταῦτα μαραινόμενα ὑπὸ τὴν ἀυχμῶδη δουλείαν καὶ ὑπὸ τὴν καταστρεπτικὴν τῆς ἀθαιρεσίας καὶ τῆς παρανομίας πνοήν. Ναί, ἠδυνάμεθα ἐν κρείττονι νὰ διατελώμεν μοίρα· ἀλλ' ἀναλογιζόμενοι ὅτι εἰς ἄλλους, συναγωνισαμένους καὶ συμπαθόντας ἡμῖν, λίαν ζηλωτὴ καὶ ἐπίφθονος τυγχάνει διὰ τὴν ἑαυτῶν ταλαιπωρίαν ἢ κατάστασις, ἐν ἧ ταυῶν διατελοῦμεν οἱ Σάμιοι, θαρραλέως ἐπιλέγομεν ὅτι οἱ φρονοῦντες ὅτι τῶν αὐτονόμων πολιτειῶν ἡ σύστασις ὑπάρχει ὑπὸ τε ἐθνικὴν ὑπὸ τε μερικὴν ἔποψιν ἐπιζήμιος, οὐδαμῶς συμφωνοῦσι τῇ ἀληθείᾳ.

Εἶπομεν ἐν τοῖς πρόσθεν ὅτι πεισματώδης καὶ διαρκῆς σχεδὸν πύλη μεταξὺ τῶν ὑπὸ τῆς κυριάρχου Δυνάμεως ἀποστελλομένων ἡγεμόνων καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου κατηνάλωσε χρόνον καὶ ἐξήντησε δυνάμεις, αἷς ἄλλως πως χρώμενοι ἡγεμόνες τε καὶ Σάμιοι, ἠδύναντο νὰ καταστήσωσι χρησίμους ἐπὶ ἀμοιβαίᾳ αὐτῶν εὐδοξίᾳ καὶ εὐπραγίᾳ. Ἀλλὰ καὶ ἡ περίοδος αὕτη τῆς Σαμιακῆς ἱστορίας, εἰ καὶ περιλαμβάνει ἐνιαχοῦ σελίδας θλιβεράς, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀπαισίας, οὔτε ἄγονος ὁμως εἰς συμβάματα σημασίαν ἔχοντα οὔτε ἄδοξος ἐντελῶς τυγχάνει οὐσα· διότι καὶ ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ ὡς ἀριστα εἰκονίζεται ὁ δυσυποδούλωτος τῶν Σαμίων χαρακτήρ καὶ τὸ πρὸς τὰς ἐξεγέρσεις ἀποκλίνον αὐτῶν πνεῦμα, ὧν ἔνεκεν οὐχὶ τυχαίως τὸ πάλαι ἔλεγον περὶ τῶν Σαμίων ὅτι ἐξεστὶν αὐτοῖς σαλαίζειν.

Ἄλλ' οὐδόπως ὁ τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων σάλαγος ὁμοιάζει τῷ σάλαγῳ, ὃν οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι ἐν ταῖς διχοστασίαις αὐτῶν μεταξὺ γεωμόρων καὶ δημοκρατικῶν ἐποίουν. Δὲν ἐπρόκειτο ἤδη περὶ πατριῶν, ἐκ τῶν σπλάγγων τῆς νήσου ἀναφυομένων καὶ ἀγωνιζομένων τίς τὴν ἑτέραν καταβάλλουσα, αὐτὴ νὰ κατισχύσῃ, ἀλλ' ἐπρόκειτο ἀγών, ὃν ἐν ἀρχῇ ὀλίγοι τινές, τῶν ἄλλων μᾶλλον φιλοπάτριδες καὶ ρέκται, ἀνελάμβανον κατὰ ἄρχοντος, ἐξῶθεν ἐπιβαλλομένου τῇ ἑαυτῶν πατρίδι,

ὅστις, εἴτε ἐλλείπει κυβερνητικῆς δεξιότητος εἴτε χάριν ἰδίας ὠφελείας προσεπάθει νὰ δικτηρηθῇ τῇ νήσῳ, σχηματίζων ἰδίαν φατρίαν, εἰς τὰ μέλη τῆς ὁποίας παρείχετο πᾶν μέσον καὶ πᾶσα εὐκολία ὅπως ὠφελήσωσιν ἑαυτᾶ. Ζημιώσωσι δὲ καὶ καταπιέσωσι τοὺς ἐναντίους. Ἐπρόκειτο ἀγὼν οὐ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀντελαμβάνοντο καὶ οἱ πολλοί, ἀποναιόμενοι τὴν τοῦ ἄρχοντος διαγωγὴν καὶ τὴν τῶν περὶ αὐτὸν ἰδιοτελεῖ διήθεισιν καὶ προσπαθοῦντες νὰ ἀπαλλάξωσι τὴν πατρίδα αὐτῶν τῆς ἐπιζημιῶν καὶ φατριαστικῆς ἐπιρροῆς ἐκείνων. Εἰς τὴν τοιαύτην δὲ κατάστασιν συνετέλεσεν οὐ μικρὸν καὶ τὸ ἀσαφές καὶ ἀόριστον τῆς λεγομένης Ὀργανικῆς Διατάξεως εἴτ' οὖν τοῦ παραχωρηθέντος τῇ νήσῳ προνομιακοῦ Χάρτου. Ἄν ἐν τῇ Διατάξει ταύτῃ διηυκρινίζοντο τὰ τε προνόμια καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ἡγεμόνος, ἂν ἐν αὐτῇ ὠρίζοντο τὰ τε δικαιώματα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ πολίτου, ἀναντιρρήτως οὔτε τὸσῶ συνεχῆς οὔτε τὸσῶ πεισματώδης ἤθελεν εἶσθαι ἢ μεταξὺ τῶν Σαμιῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων αὐτῶν πᾶλη· ἄλλως δὲ πᾶς μὲν ἡγεμῶν, ὅσονδ' ἢ ποτε ἀσύνετος καὶ ἀδεξιός καὶ ἂν ὑποτεθῇ, σύμφορον ὁμως ἔχει νὰ μὴ παράγῃ περιπλοκὰς καὶ δυσχερείας, διακινδυνεύουσας τὴν τε τιμὴν καὶ τὴν θέσιν αὐτοῦ, ὃ δὲ λαὸς παρὰ πᾶσας τὰς καταπιέσεις, ἅς τυχὸν ὑφίσταται, κατανοεῖ ὅτι λίαν ἐπιβλαβεῖς ἀποβαίνουσιν αὐτῷ αἱ ἐξεγέρσεις, αἷς ἐπακολουθοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκπατρισμοὶ καὶ καθείρξεις καὶ οὐσιῶν ἀπώλεια καὶ ζημίαι παντοειδεῖς.

Ὅτι δὲ καὶ ἡ κυρίαρχος Δύναμις κατεῖδε τὴν ἀσάφειαν τῆς Ὀργανικῆς Διατάξεως καὶ συνησθάνθη τὰς ὀχληρὰς συνεπείας ταύτης, ἀποδείκνυται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι μικρὸν μετὰ τὴν ἐκδοσιν αὐτῆς ἠθέλησε νὰ θεραπεύσῃ τὸ πρᾶγμα διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος, τοῦ περιέχοντος τὰ πρῶτα καὶ δεύτερα προνόμια, καὶ τοῦ ἑτέρου Διατάγματος, τοῦ ἐν ἔτει χιλιοστῶ ὀκτακοσιοστῶ πεντηκοστῶ ἐκδοθέντος καὶ ἀναλύοντος δῆθεν τὰς προεκκεδομένας προνομιακὰς διατάξεις. Ἀλλὰ πᾶσαι αἱ προσπάθειαι αὐτῆς ἀπέτυχον καὶ πάντα τὰ αὐτοκρατορικὰ Διατάγματα ταῦτα, ὧν τὸ κείμενον εὔρηται ἐν τοῖς ἐπομένοις, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ προλάβωσιν ἐν τῷ μέλλοντι τὰς περιπλοκὰς, διότι συνετάχθησαν ἐν τῷ πνεύματι περιορισμοῦ μὲν τῶν ἀρχικῶν τῆς νήσου προνομίων, ἐπεκτάσεως δὲ τῆς δυνάμεως τῶν ἡγεμόνων. Τὸ τοιοῦτο ἐνόμισεν ἡ κυρίαρχος Δύναμις ὅτι συνετέλει πρὸς ἄρσιν τῶν αἰτιῶν, αἵτινες προὔκλουν τὰς συνεχεῖς τῶν Σαμιῶν ἐξεγέρσεις· καὶ ἔμως τὰ πρᾶγματα κατέδειξαν τὸ πλημμελεῖς καὶ πεπλῆκνη-

μένον τῶν τοιούτων ὑπολογισμῶν καὶ ἀπήτησαν ἑτέραν τὴν θεραπείαν.

Εἶναι ἀληθές ὅτι ἐν τοῖς ἐκδοθείσιν ὀφιαίτερον ἀναλυτικοῖς Χάρταις ὡς ἀντιστάθμισμα τῆς τοῦ ἡγεμόνος δυνάμεως προσετίθετο καὶ ἡ ὑπαρξίς δύο ἐτέρων σωματείων, δῆλον ὅτι τῆς συνελύσεως καὶ τῆς Βουλῆς· ἀλλ' ἄρχε γέ τινα ἦσαν τὰ καθήκοντα καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῶν; Τὰ ἀντικείμενα τῆς συνελύσεως, φέρεται ἐν τῷ προνομιακῷ Χάρτη, περιορίζονται εἰς τὰς προϋργιαιτάτας συζητήσεις ἐπὶ τῶν ἐτησίων προσόδων, τῶν ἀναγκαιῶν ἐξόδων τοῦ τόπου καὶ τῶν εἰσοδημάτων αὐτοῦ, εἰς τὴν ἔγκαιρον οἰκονομίαν καὶ ἀπότισιν τοῦ νεομισμένου φόρου καὶ τῆς ἀναγκαίας καὶ ἀποχρώσεως χρηματικῆς ποσότητος διὰ τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου, εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τῶν μέσων εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἀδικῆται κἀνεὶς καὶ εἰς τὴν ἐπιρρόησιν τοῦ ἀρμοδιωτέρου καὶ ἀνεπαχθεστέρου τρόπου, καθ' ὃν θέλουν εἰσπράττεσθαι οἱ φόροι, εἰς τὴν ἐμφύχωσιν τῆς ἐμπορίας τῶν κατοίκων, εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ ὕλικὴν βελτίωσιν τοῦ τόπου, εἰς τὴν συζήτησιν τῆν ἀναφερομένην εἰς τὰς ὑποθέσεις τὰς ἀφορώσας τὰς δι' ἐξόδων τοῦ τόπου ἐγερθησομένης οἰκοδομίας, νὰ συντάττωσι καὶ ὑπογράφωσι τὰς διὰ πλειονοψηφίας γινομένης ἀποφάσεις καὶ ἐκέλευσε ὅσαι δὲν ἀντιβαίνουν εἰς τὰ καθήκοντα τῆς ὑπηκοίας καὶ πίστεως, καὶ ἔπειτα νὰ τὰς καθυποβάλλωσι εἰς τὸν πρίγγιπα αὐτῶν ὡς πρὸς τὴν κατάλληλον ἐκτέλεσιν καὶ ἀκριβῆ αὐτῶν ἐπιτήρησιν. . . "Ἄν δὲ εἰς τὰς ἀποφάσεις ταύτας πραγματικῶς ὑπάρχη τι ἀντιβαῖνον εἰς τὴν ὑπηκοίαν ἢ γαίνηται ἐν αὐταῖς ὅτι ἡ συνέλευσις ὑπερέβη τὰ ὀρισμῆνα αὐτῇ καθήκοντα καὶ ἐνήργησεν ἐναντίον αὐτῶν, αἱ τοιοῦτου εἶδους ἀποφάσεις ὁρῶντες θέλουσιν ἐκτελεῖσθαι πάραντα, ἀλλὰ θέλουν ἀναβάλλεσθαι καὶ καθυποβάλλεσθαι παρὰ τοῦ ἡγεμόνος εἰς τὴν προσεχῆ τοῦ ἐλευσομένου ἔτους συνέλευσιν ὁμοῦ μὲ τὰς παρατηρήσεις τῶν λόγων καὶ αἰτιῶν τῆς μὴ παραδοχῆς καὶ ἐκτελέσεως αὐτῶν, καὶ θέλει ζητεῖ ὁ ἡγεμὼν τὴν ἀναγκαίαν διόρθωσιν τῶν ἀποφάσεων τούτων. "Ὅποια δὲ ἦσαν καὶ τὰ καθήκοντα τῶν βουλευτῶν; Οἱ βουλευταὶ, φέρεται ἐπ' ἴσης γεγραμμένον ἐν τῷ Χάρτη, ἐν ἀπουσίᾳ τῆς συνελύσεως μετὰ τοῦ πρίγγιπος ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ θέλουν συσκέπτεσθαι δι' ἑν ἔτος περὶ τῶν ὑποθέσεων καὶ θέλουν ἀποτελεῖ τὸ σῶμα τῆς Βουλῆς.

Κατὰ πόσον τὰ ἀνωτέρω ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῶν εἰσι σαφῆ καὶ θετικὰ καὶ κατὰ πόσον ὁ λεγόμενος ἀναλυτικὸς Χάρτης ἐξωμάλυνε τὴν

ἐκ τῶν ἀσαφειῶν καὶ ἀοριστιῶν τῆς πρώτης Ὀργανικῆς Διατάξεως ἐπερχομένην ἐν τῇ διοικήσει τῆς νήσου ἀνωμαλίαν, ταῦτα ἢ σειρὰ τῆς ἱστορίας θέλει ἀποδείξει, τῆς μεταξύ ἡγεμόνων καὶ λαοῦ διχοστασίας οὐδ' ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις τέλεον ἐκλιπούσης. Ἄλλως δὲ προτιθέμενοι ἐν ἰδικῷ κεφαλαίῳ τοῦ μετὰ χειρας συγγράμματος νὰ πραγματευθῶμεν ἐν ἐκτάσει περὶ τῆς διοικήσεως τῆς Σάμου, παρερχόμεθα ἐν ταῦθα τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, ἐπιφυλασσόμενοι τότε νὰ καταδείξωμεν τὰ ἐλαττώματα τοῦ ὑπάρχοντος διοικητικοῦ συστήματος καὶ τὰ ἐμπόδια, καθ' ὧν προσκρούουσα, ἐκτροχιάζεται συνεχῶς ἢ ἐν Σάμῳ διοικητικὴ μηχανή.

Ἀναλαμβάνοντες δὲ τὸν τῆς ἱστορίας μίτον ἐξ ὅτου ἡ νῆσος συνέστη εἰς ἡγεμονίαν ὅπως ἀναγράψωμεν τὸ πολίτευμα τῶν ἡγεμόνων αὐτῆς καὶ τὰ γεγονότα, ἅτινα διεδραματίσθησαν ἐν αὐτῇ, ἠθέλομεν βεβαίως μετὰ πολλῶ πλείονος προθυμίας προβῆ εἰς τὸ ἔργον ἡμῶν, ἐάν τινα τῶν γεγενημένων μὴ ἐγίγνωτο, ἐάν ἐπιτετραμμένον ἦτο νὰ παρέλθωμεν συμβεβηκότα, ἅτινα τὴν εὐπραγίαν τῆς νήσου ἐπὶ μακρὸν χρόνον παρεκώλυσαν, ἐάν ἐδέδοτο καλὰ πάντοτε νὰ εἴπωμεν καὶ ἐπαίνους μόνον νὰ ἀναγράψωμεν ὑπὲρ πάντων τῶν τῆς Σάμου ἡγεμονευσάντων, γνωρίμων ἡμῖν γενομένων καὶ τῶν πλείστων αὐτῶν ἔτι διαβιούντων· ἀλλὰ

*ὅς μὲν ἀπηγῆς αὐτὸς ἔη καὶ ἀπηγῆα εἰδῆ
τῷ δὲ καταρῶνται πάντες βροτοὶ ἄλλ' ὀπίσσω
ζῶν, ἀτὰρ τεθνεῶτί γ' ἐφεισίουνται ἅπαντες·
ὅς δ' ἂν ἀμύμων αὐτὸς ἔη καὶ ἀμύμονα εἰδῆ,
τοῦ μὲν τε κλέος εὐρὸν διὰ ξεῖροι φορέουσιν
πάντας ἐπ' ἀνθρώπους, πολλοὶ τε μιν ἐσθλὸν εἶπον.*

Μεταβολὴ οὐ μικρὰ ἐπῆλθε κατὰ τοὺς τελευταίους μάλιστα χρόνους τούτους ἐν Σάμῳ διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῶν πνευμάτων καὶ διὰ τῆς γενέσεως φρονήματος ἀνδρικοτέρου. Καὶ πρόσωπα ἕξων ἀνεπιζήλων ἤδη ἐξέλιπον καὶ ἰδέαι γεγηρακυῖαι διεσκεδάσθησαν καὶ πολλὰ τῶν προσκομμάτων, καθ' ὧν πᾶσα φιλόπατρις ἐνέργεια δεινῶς προσώχθιζεν, ἤρθησάν πως ἐκ τοῦ μέσου· οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκβιαστικά μέσα, δι' ὧν ἐξηναγκάζοντο πρότερον οἱ Σάμιοι νὰ ἐνδίδωσι καὶ εἰς τὰς μᾶλλον ἀσυνέτους τῶν ἑαυτῶν ἀρχόντων θελήσεις, τανῦν δὲν ἰσχύουσι καὶ αἱ καθείρξεις καὶ οἱ ἐξοστρακισμοὶ καὶ αἱ φυγαδεύσεις ἔ-

παυσαν τοῦ νὰ συγκρατῶσι τὰ στόματα καὶ κατασιγάζωσι τὴν φωνὴν τῶν διαβλεπόντων τὰ κακῶς ἔχοντα καὶ τὴν διόρθωσιν αὐτῶν ἐπιζητούντων. Ὅθεν καὶ οἱ Σάμιοι ἀπὸ τῆς εἰς ἡγεμονίαν συστάσεως τῆς ἑαυτῶν πατρίδος ἐπ' ὀλίγα μόνον ἔτη, τὰ τελευταῖα ταῦτα, δύνανται νὰ εἴπωσιν ὅτι αὐτοδιοικοῦνται οὔτε τῶν ἡγεμόνων κεκτημένων καὶ ἐξασκούντων τὴν δύνχμιν καὶ βίαν, ἤτις τὸ πρότερον παρ' αὐτῶν ἐξησκειτο, οὔτε τῆς κυριάρχου Δυναμέως εἰς τὴν ἐσωτερικὴν τῆς νήσου διοίκησιν κατεπευβαινούσης· διότι ὀφείλομεν χάριν τῆς ἱστορικῆς ἀκριθείας νὰ ἀποδώσωμεν τὸ δίκαιον αὐτῇ. Γινώσκομεν ὅτι ἐν προγεγενηστέροις χρόνοις οὐχὶ ὀλίγα ἔμμεσοι ἐνεργεῖαι κατεβλήθησαν ὅπως μικρὸν κατὰ μικρὸν τὰ τῆς νήσου προνόμια ἐκμηδενισθῶσι καὶ, ταπεινουμένου τοῦ ἡγεμονικοῦ αὐτῆς ἀξιώματος, καταδειχθῆ ὅτι ὁ τῆς Σάμου λαός, ὅπως καὶ ἕτεροι τῆς Ἀνατολῆς λαοί, δὲν εἶναι ἐπιδεκτικοὶ φιλελευθέρου διοικητικοῦ συστήματος· τὰς τοιαύτας δὲ ἐνεργείας ὑπεβοήθησε σφύδρα καὶ ἡ ψοφοδεὴς καὶ κολακευτικὴ διάθεσις ἐνίων τῶν ἡγεμόνων. Πλὴν ἄλλ' εὐτυχῶς ἢ φορὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν πραγμάτων δὲν ἐπέτρεψε τὴν ἐπιτυχίαν τῶν τοιούτων σχεδίων, καὶ ἂν ἡ ἡγεμονία τῆς Σάμου δὲν ἔχη τὴν πολιτικὴν σημασίαν ἐκείνην, ἣν κέκτηνται ἕτεραι χῶραι, τῷ αὐτῷ τίτλῳ γνωριζόμεναι, τὸ τοιοῦτο ὅμως ἀποδοτέον εἰς τὸ μικρὸν τῆς ἐκτάσεως καὶ εἰς τὸ εὐτελές τῶν ὑλικῶν αὐτῆς δυνάμεων. Εἶναι ἀληθές ἐτέρωθεν ὅτι καὶ αἱ φατρίαί, οὐδέποτε ἐκ Σάμου ἐκλιποῦσαι, συνετέλεσαν οὐ μικρὸν ἐν τῷ ἐρεθισμῷ αὐτῶν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἐξασθένησιν καὶ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἔκπτωσιν τοῦ ὀνόματος τῆς ἡγεμονίας· ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι τοῦ προγονικοῦ τούτου ἀμαρτήματος τὴν διόρθωσιν θέλει ἐπενέγκει ὁ χρόνος, ἡ διὰδοσις τῆς παιδείας παρὰ πᾶσαις ταῖς κοινωνικαῖς τάξεσιν, ἡ πρόοδος ἐν τῷ ἀληθεῖ καὶ οὐχὶ κατ' ἐπιφάνειαν καὶ ἐψιμμουθιωμένῳ πολιτισμῷ καὶ ἡ συναίσθησις καὶ ἐκτίμησις τῶν πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους καθηκόντων καὶ ὑποχρεώσεων ἐκάστου. Ἐλπίζομεν ὅτι οἱ νεώτεροι, πολλῷ φέρτεροι τῶν πατέρων αὐτῶν δεικνύμενοι, ἀναπληρώσουσι τὰς ἐλλείψεις ἐκείνων, ἀκμαῖον ἐν ταῖς καρδίαις ἔχοντες τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωτα καὶ ὑπὲρ αὐτῆς τὰ πάντα κατὰ μέρος τιθέντες. Τούτων δὲ γενομένων, θέλει ἀνέλθει εἰς τὴν προσήκουσαν αὐτῇ καὶ εὐκταίαν βαθμίδα τῆς εὐκλείας καὶ εὐπραγίας καὶ ἡ τῆς Σάμου ἡγεμονία, τὰ κατὰ τὴν ὑπόψιν, μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν ταύτην, ἀρχόμεθα ἱστοροῦντες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Στέφανος Βογορίδης, πρῶτος τῆς Σάμου ἡγεμῶν
(1834—1850).

Στέφανος ὁ τοῦπίκλιν Σάρος ἐγεννήθη τῷ 1773 ἐν τῷ χωρίῳ Καζάν τῆς ἐν Βουλγαρίᾳ ἐπαρχίας Τυρνόβου. Στωγιάννος, ὁ πατὴρ αὐτοῦ, προβατοκόπηλος τὸ ἐπάγγελμα, καταδιωκόμενος ἕνεκα χρέους ὑπὸ συνεγχωρίων αὐτοῦ Ὀθωμανῶν, κατέφυγε μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ εἰς Ζίμιρτζα τῆς Δακίας, ἔνθεν ἐπεμψε τὸν ρηθέντα Στέφανον, ἔφηθον ἤδη τὴν ἡλικίαν, μετὰ δύο ἄλλων υἱῶν αὐτοῦ Γεωργίου καὶ Θεοδοσίου εἰς Βουκουρέστιον ἵνα παιδευθῶσιν ἐν τοῖς αὐτόθι σχολείοις τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, δαπάναις τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου, ἐπισκόπου Βράτζης τυγχάνοντος. Κάτοχος τῆς Ἑλληνικῆς γενόμενος ὁ Στέφανος, ἐστάλη ὑπὸ τοῦ θείου αὐτοῦ μετὰ συστατικῶν γραμμάτων πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει διατρίβοντα πρῶτον Τυρνόβου Ἰλαρίωνα, ὅστις ἔμπαλιν συνεστήσατο αὐτὸν τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ ἡγεμόνος Καρατζᾶ· τῇ ἐνεργείᾳ δ' αὐτῆς διωρίσθη γραμματεὺς τοῦ Χοσρέφ πασᾶ, ἀποστελλομένου ὑπὸ τῆς Πύλης δι' ὑπηρεσίαν τοῦ κράτους εἰς Αἴγυπτον. Ἐκεῖ δὲ διέτριψεν ὁ Στέφανος μετὰ τοῦ Χοσρέφ πασᾶ, ἄχρις οὗ ὁ Μεχμέτ Ἀλῆς κακῶς ἀπεδίωξεν αὐτούς, ἀναγκασθέντας ἵνα ἐγκαταλίπωσιν αὐτόθι, φεύγοντες, καὶ αὐτὰ αὐτῶν τὰ οἰκιακὰ σκεύη. Ἐπιστρέψας εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ Στέφανος καὶ ἐν ἀπορίᾳ ἐσχάτη διατελῶν, εὔρεν ἄσυλον ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Χίου μεγαλεμπόρου Ἰωάννου τοῦ Ψυχάρη, σφόδρα παρὰ τῷ ἐπιβοήτῳ κεχαγιᾶ βέη Ἰβραήμ ἐφένδη ἰσχύοντος τότε, καὶ τῇ ἀντιλήψει ἐκείνου κατώρθωσεν ὀψιαίτερον ἵνα συναγάγῃ τὰ ἐν Αἰγύπτῳ ὀλίγα πράγματα αὐτοῦ. Τῇ μεσολαβῆσει ἐπ' ἴσης τοῦ Ἰβραήμ ἐφένδου διωρίσθη ὑπάλληλος τοῦ Σκαρλάτου Καλλιμάχου, καὶ αὐτῷ συναπῆλθεν εἰς Μολδαυίαν, ἔνθα διέτριψεν ἐπι ἑπτὰ ἔτη εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ ρηθέντος ἡγεμόνος, μεθ' ἃ ἐπανέκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Χρόνου μικροῦ παρελθόντος, ἐκραγείσης ἐν Βλαχίᾳ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Θεοδώρου Βλαδιμηρέσκου, ἀπεστάλη εἰς Βλαχίαν μεθ' ἑτέρων δύο, τοῦ τε σπαθάρη Κωνσταντίνου Νέγγρου καὶ τοῦ ποστελνίκου Ἰωάννου Σαμουρκάση, ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἡγεμόνος Σκαρλάτου Καλλιμάχου· ἀφικόμενος δὲ εἰς Βουκουρέστιον τῇ εἰκοστῇ Φεβρουαρίου 1820 καὶ τὰ πράγματα εὐρῶν εἰς δεινὴν κατάστασιν, ἀπ-

εχώρησε, μεθ' ἧς διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Σελλίμ Μεχμέτ πασᾶ, διοικητοῦ τῆς Συλλιστρίας, κατ' ἐπιτροπείαν διοικητῆς Μολδαυίας. Κατηγορηθεὶς δ' ἐπὶ ἀρπαγαῖς καὶ καταπιέσεσι πρὸς τὸν τότε μέγα ἰσχύοντα Χαλέτ ἐφένδην, ἀνεκλήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα λόγον δώσῃ τῆς διοικήσεως αὐτοῦ· ἡ δὲ ἐν τῷ μεταξύ ἐπελθοῦσα πτώσις τοῦ τέως παντοδυνάμου ἐκείνου ὑπουργοῦ, ἔσωσε τὴν κεφαλὴν τοῦ Στεφάνου. Ἐν τούτοις ἐξωρίσθη ἐπὶ τινα χρόνον εἰς Τουρβαλῆ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ εἶτα εἰς Νικομήδειαν· συγγνώμης δὲ τυχών, ἐπέστρεψεν αὐθις εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα εὔρε τὸ μέσον ἵνα διορισθῆ ὡς διερχομένου τοῦ Χοσρέφ πασᾶ καὶ συνοδεύσῃ αὐτῷ, εἰς Πετρούπολιν μεταβαίνοντι. Θέλων δὲ νὰ λάβῃ ἐπώνυμον, μὴ ἀναμνησκόν τὸ ταπεινὸν τῆς καταγωγῆς αὐτοῦ, ἐνεθυμήθη Βόγοριν τὸν βασιλέα τῶν Βουλγάρων καί, ἀντὶ Σάρου, μετωνομάσθη Βογορίδης· συστάτης δὲ τότε τῆς Σάμου εἰς ἡγεμονίαν, ποικίλαις μεθοδείαις χρυσάμενος, διωρίσθη ἡγεμὼν αὐτῆς.

Καὶ περὶ μὲν τῆς γεννήσεως καὶ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ Βογορίδου ἱκανὰ ταῦτα· ὁ δ' ἐν Σάμῳ ἐπίτροπος αὐτοῦ Κωνσταντῖνος Μουσοῦρος, θέλων νὰ ρυθμίσῃ τὰ ἐσωτερικὰ τῆς νήσου πράγματα, συνεκάλεσε τῆ εἰκοστῇ τρίτῃ Ἰανουαρίου 1835 ἐν Βαθει τὴν δευτέραν ἀπὸ τῆς εἰς ἡγεμονίαν συστάσεως τῆς Σάμου γενικὴν συνέλευσιν, ὑπὸ τῆ προεδρείᾳ τοῦ Κωνσταντίνου Σταματιᾶδου, ἐνώπιον τῆς ὁποίας παρουσιάσας, ἀπηύθυνε τοῖς πληρεξουσίοις σχοινοτενεστᾶτην προσλαλιάν, ἧς τοιαύτην ἦτο ἡ ἔννοια· ὅτι ἀνέκφραστον ἠσθάνετο χαρὰν, εὔρεθεις ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου, συνηθροισμένων ἐν γενικῇ συνέλευσει, καθ' ἣν ἐπισήμως ἐξετίθετο ἡ πολιτικὴ τῆς πατρίδος κατάστασις· ὅτι τὸ μέλλον ταύτης καθίστων ἔτι μᾶλλον εὐοίωνον τὰ νέα προνόμια, ἅτινα ὁ Σουλτάνος, τῆ κηδεμονευτικῆ τοῦ ἡγεμόνος Βογορίδου μεσιτείᾳ, ἠδύοκῃσε νὰ ἐπιδαφιλεύσῃ τοῖς Σαμίοις, καὶ ἅτινα προστιθέμενα τοῖς προεπιδαφιλευθείσιν, ἠγγυῶντο μὲν ἐσωτερικῶς τὴν αὐτονομίαν τῶν Σαμίων, ἀφωμίλιον δὲ αὐτοῦς ἐξωτερικῶς τοῖς ὑπηκόοις τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν ἐν ταῖς πρὸς τὸ ὀθωμανικὸν κράτος σχέσεσιν αὐτῶν· ὅτι ὁ Σουλτάνος ἠδύοκῃσε νὰ χάρισῃ τοῖς Σαμίοις τοὺς φόρους τῶν παρελθόντων ἐτῶν, μὴ καταμετρήσῃ αὐτοῖς τὰς τῆς τελευταίας ἐκστρατείας δαπάνας καὶ ἐπινεύσῃ ὅπως ἡ πληρωμὴ τοῦ φόρου ἀρχίσῃ ἀπὸ Μαρτίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ τετάρτου ἔτους· ὅτι ἡ συνέλευσις ὤφειλε νὰ διατάξῃ καὶ διαρρυθμίσῃ τὰς τε προσόδους καὶ τὰς δαπάνας τῆς νήσου, εἰς

τρόπον ὥστε τακτικῶς μὲν νὰ ἐκτίνηται ὁ ἐτήσιος φόρος, ἀνελλιπῶς δὲ νὰ οἰκονομῶνται τὰ δημόσια ἔξοδα, μὴ διαρπάζωνται δὲ αἱ τῆς νήσου πρόσοδοι, οὐδ' ἐπιβαρύνωνται οἱ κάτοικοι δι' εἰσπράξεων ἀδίκων· ὅτι ἡ ἐκτελεστικὴ τῆς Ἡγεμονίας δύναμις ἀπῆτει μεταρρυθμισιν, οὗ ἔνεκεν ἡ συνέλευσις ἔπρεπε νὰ τακτοποιήσῃ τὸν κλάδον αὐτόν, συμβιβάζουσα τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἰσχὺν τῶν νόμων τῇ οἰκονομικῇ καταστάσει τοῦ ταμείου· ὅτι, εἰ καὶ αἱ τῶν πληρεξουσίων καὶ τῶν δημάρχων ἐκλογαὶ ἐγένοντο ἐν τάξει καὶ συμφώνως πρὸς τὴν ἐλευθέραν τῶν πολιτῶν θέλησιν, ὤφειλεν ὅμως ἡ συνέλευσις νὰ διαρρυθμίσῃ ἐπὶ τὸ θετικώτερον τὸν τρόπον τῶν ἐκλογῶν, πρὸς περιστολὴν ὀχλαγωγικῶν τυχόν κινήματων, πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς κοινῆς συμπνοίας καὶ πρὸς διατήρησιν τῆς προσηκούσης λαῶ ἀυτονομουμένῳ ἀξιοπρεπείας· ὅτι καθῆκον εἶχεν ἡ συνέλευσις νὰ μεριμνήσῃ περὶ τῆς δημοσίας παιδεύσεως καὶ ἐξεύρη καὶ καθιερώσῃ πόρους πρὸς ἴδρυσιν σχολείων καὶ κοινωφελῶν καταστημάτων· ὅτι εὐδαίμονα ἑαυτὸν ἐλογίζετο διὰ τὴν ἐπὶ τῆς νήσου ἐπικρατοῦσαν εὐταξίαν καὶ ὁμόνοιαν, ὅπερ ἐδείκνυεν ὅτι οἱ Σάμιοι ἐξετίμων τὸ φιλοδίκαιον καὶ ἀμερόληπτον πνεῦμα, οὗ ἔνεφορεῖτο ἡ διοίκησις ἐν πάσαις αὐτῆς ταῖς πράξεσι, καὶ ὅτι ἐν τέλει ὁ ἐνθουσιασμός καὶ ἡ διάχυσις τῆς χαρᾶς, δι' ὧν οἱ Σάμιοι ἐπανηγύρισαν τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἑαυτῶν ἡγεμόνος, ἦτο ἑναργὲς ἀπόδειγμα τῆς ἄκρας ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης, ἣν ἡ πατρις ἠσθάνετο πρὸς τὸν αὐτῆς ὑψηλότατον προστάτην καὶ σωτῆρα. Εἰς ἐπισφράγισμα δὲ τούτων πάντων ὁ Μουσοῦρος ἀνέγνω ἐπιστολὴν τοῦ Βογορίδου, πρὸς αὐτὸν ἀπευθυνομένην καὶ λέγουσαν ὅτι ἡ ἐποχὴ τοῦ φόρου ἤρχιζεν ἀπὸ μηνὸς Μαρτίου τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ τετάρτου καὶ ὅτι ὁ Σουλτάνος ἠυδόκησε νὰ μὲν ἐπιδαψιλεύσῃ τῇ νήσῳ προνόμια, τὸν ἀριθμὸν δὲ νὰ ἐλαττώσῃ τῶν εἰς ἀειφυγίαν καταδεδικασμένων Σαμίων.

Ἐπη τοσοῦτω μειλίχεια καὶ τοιαύτην καὶ τηλικαύτην μέριμναν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς νήσου ἐξελέγχοντα, ἐπόμενον ἦτο νὰ κατακτηθῇ σωσι τὰς τῶν πληρεξουσίων ἀκοὰς καὶ προκαλέσωσι τὰς ζηροτέρας αὐτῶν ἐπευφημίας· ἀλλ' ἐν τούτοις ἀνεφύησαν δύο ζητήματα, ἀρκούντως περίπλοκα, ἅτινα διεσκέδασαν τὰς πρώτας ταύτας ἐντυπώσεις καὶ ἐπήνεγκαν ρῆξιν μεταξὺ τῆς συνέλευσεως καὶ τοῦ προέδου αὐτῆς ἰδίως ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ ἡγεμόνος ἐξ ἑτέρου. Τὸ πρῶτον τῶν ζητημάτων ἦτο ἡ διαταγὴ τῆς διοικήσεως γενομένη ἀυθαίρετος

συγκομιδῆ τῶν προϊόντων τῶν κτημάτων τῶν εἰς Ἑλλάδα μεταναστευσάντων Σαμίων, ὡς καὶ ἡ πώλησις τῶν ἐγκαταλειφθέντων ἐν Σάμῳ κτημάτων αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ταμείου τοῦ ἡγεμόνος· κατὰ τῶν τοιούτων πράξεων διεμαρτύροντο ἐντόνως δι' ἀναφορῶν πρὸς τὴν συνέλευσιν ἐξ Ἑλλάδος οἱ μεταναστάται, διεμαρτύρετο δὲ καὶ ὁ τῆς συνελεύσεως πρόεδρος Κωνσταντῖνος Σταματιάδης, προστατεύων τῶν μακρὰν τῆς πατρίδος ζώντων ὁμοπολιτῶν τὰ δίκαια καὶ μὴ ἀνεχόμενος νὰ σφετερίζηται ἡ περιουσία αὐτῶν ὑπὸ τῆς διοικήσεως. Τὸ δὲ δεύτερον τῶν ζητημάτων ἦτο ἡ ἀπαίτησις τοῦ ἡγεμόνος ὅπως καταβάλωσιν αὐτῷ οἱ Σάμιοι τὸν τῆς ὑποτελείας φόρον τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ τετάρτου ἔτους. Φόρον τοιοῦτον ἐκείνοι νὰ ἀποτίσωσι δὲν ἐνόουν, διότι ὁ Σουλτάνος κατὰ τὸν χρόνον τῆς ὑποταγῆς ἐδωρήσατο τὸν φόρον τοῦ ἔτους ἐκείνου τοῖς Σαμίοις, καθ' ἃπερ αὐτὸς ὁ Μουσοῦρος ἐνώπιον τῶν ἐν Σάμῳ ἀντιπροξένων τότε εἶχεν ὁμολογήσει· ὁ δὲ Βογορίδης, ἀξιῶν ὅτι ἐδανείσθη καὶ ἀπέτισε τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ γροσίων τετρακοσίας χιλιάδας ὡς φόρον τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ τετάρτου καὶ ἐπομένως ἀπαιτῶν τὴν παρὰ τῆς Σάμου πληρωμὴν τῶν τε χρημάτων καὶ τῶν τόκων αὐτῶν, οὐχὶ δίκαια καὶ ὀρθὰ ἐζήτη. Ὅθεν καὶ ἡ συνέλευσις τῇ θαρραλέᾳ ἐπιμονῇ τοῦ προέδρου αὐτῆς Κωνσταντίνου Σταματιάδου, πρὸς ὃν, ἐν Κωνσταντινουπόλει πρότερον τὰς διατριβὰς ποιούμενον, ὁ Βογορίδης εἶχε προτείνει τὴν ἐξ ἡμισείας διανομὴν τῶν τετρακοσίων χιλιάδων γροσίων ἑάν, ὑποστηρίζων ἐν τῇ συνελεύσει, ἐπετύγγανε νὰ ψηφίσῃ αὕτη τὴν πληρωμὴν, ἐξανέστη, καὶ ὁ Μουσοῦρος ἠναγκάσθη ἐν εὐθεωτέρῳ χρόνῳ νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἐπανάληψιν τοῦ περὶ πληρωμῆς τοῦ φόρου ζητήματος. Ἐκλεχθέντων δὲ καὶ τῶν βουλευτῶν, ἐψηφίσθησαν τοιοῦτοι ὁ Κωνσταντῖνος Λάιος, ὁ Ἀδὰμ Μανολάκης, ὁ Ἰωάννης Γαρουφαλῆς καὶ ὁ Ἀντώνιος Παπαχατζῆ καὶ πρωτογνώμων εἶτ' οὖν πρόεδρος τῆς Βουλῆς ὁ Κωνσταντῖνος Σταματιάδης.

Μήπω ἐπιστάντος δὲ τοῦ χρόνου τῆς συγκροτήσεως τῆς γενικῆς συνελεύσεως κατὰ τὰ νενομισμένα, ὁ Μουσοῦρος συνεκάλεσεν ἐκ νέου τοιαύτην τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ Μαρτίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὑπὸ τῇ προεδρείᾳ τοῦ Λάμπρου Ἰωαννίδου ἐν Χώρῳ, φρονῶν ὅτι οἱ πληρεξούσιοι, αὐτόθι συνερχόμενοι καὶ ἀπηλλαγμένοι πάσης ἄλλης ἐπενεργείας μένοντες, ἤθελον πειθηνίως ἐπιψηφίσει τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου ἐκείνου. Καὶ δὴ παρουσιάσας ἐνώπιον τῆς συνελεύσεως ὁ ἡγεμονικὸς ἐπίτροπος,

ἐξέθηκεν αὐτῇ ἐπιτακτικώτερον δὴ τινα τῷ τρόπῳ ὅτι ἀνάγκη ἦτο νὰ ἐξοικονομηθῇ ἀμέσως καὶ ἀνυπερθέτως ἢ ἔκτισις ὀλοκλήρου τοῦ φόρου τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ὑποταγῆς, πρὸς παραλαβὴν τοῦ ὁποίου ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος ἀπεστάλη ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἰδικὸς ἀνὴρ, ὁ Σπυρίδων Μεταξᾶς, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπανεισαχθῇ εἰς τὴν νῆσον ἢ τὸ πρὶν ὑπάρχουσα ἡσυχία καὶ εὐταξία, ἣν διετράξαν αἱ περὶ φόρου διαφωνίαι· σύναμα δὲ ἀναπτύξας τὰ τῶν Σαμίων δικαιώματα καὶ καθήκοντα πρὸς τε ἑαυτοὺς πρὸς τε τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα, ὑπεμίμνησκε τὰ αἴτια, ὧν ἕνεκεν οἱ Σάμιοι πολλὰς ὤφειλον τὰς χεῖρας τῷ ἡγεμόνι, κοινῶ αὐτῶν πατρὶ καὶ κηδεμόνι.

Νευρόσπαστον εἰς χεῖρας τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπιτρόπου ἢ συνέλευσις ἐκείνη οὕσα καὶ ταῖς νεύσεσιν αὐτοῦ πειθηνίως ὑπέκουσα, μετὰ πολλῶν μὲν εὐφημιῶν τοὺς λόγους ἐκείνους ἐδέξατο, δικαίαν δὲ εὔρε τὴν περὶ τοῦ καθυστεροῦντος φόρου ἐπιταγὴν, καὶ τοῦ τῆς νήσου ταμείου κενου ὄντος, παρεχώρησε τῷ Βογορίδῃ τὴν ἐξουσίαν ἵνα δάνειον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπ' ὀνόματι τῆς Σχῆμου συνομολογήσῃ καὶ τὸν φόρον τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ ἐκτίσῃ. Οἶονεὶ δὲ τιμωροῦσα τὸν Κωνσταντῖνον Σταματιάδην δι' ἣν ὡς πρόεδρος τῆς προηγουμένης συνελεύσεως ἀντέταξε κατὰ τῶν προτάσεων τοῦ Μουσούρου ἀντίστασιν, κατήργησε μὲν τὴν θέσιν πρωτογνώμονος τῆς Βουλῆς, ἣν οὗτος κατεῖχεν, ἔπαυσε δὲ καὶ τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰς διατριβὰς ἐπ' ἐμπορίᾳ ποιούμενον καὶ διορισθέντα ὑπὸ τῆς αὐτῆς συνελεύσεως ἐπιστάτην τῶν Σαμίων ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην τῆς ἀκερδοῦς ἐκείνης θέσεως. Πλὴν ἀλλ' ὅτε ἡ συνέλευσις διεμήνησε δι' ἐπιτροπείας τῷ Κωνσταντίνῳ Σταματιάδῃ ὅτι, καταργηθέντος τοῦ ἀξιώματος πρωτογνώμονος τῆς Βουλῆς, ὤφειλε νὰ ὑποβάλλῃ τὴν ἑαυτοῦ παραίτησιν. τότε ἐκείνος ἀπήντησεν ὅτι παραίτησιν μὲν δὲν ὑποβάλλει, δύναται δὲ ἡ συνέλευσις νὰ πράξῃ ὅ τι ἀν βούληται· τοῦτο δὲ ὁ Μουσούρος ἀπείθειαν ὑπολαβὼν, διέταξε τὸν τῆς ἐνόπλου δυνάμεως ἀρχηγὸν Γεώργιον Τροβᾶν ἵνα συλλαβὼν καθείρξῃ τὸν Σταματιάδην. Ἀρνηθέντος δὲ τοῦ ἀρχηγοῦ νὰ πράξῃ τοῦτο, ὁ Μουσούρος προσεπλάθησε διὰ παντοίων ὑποσχέσεων νὰ πείσῃ ἑτέρους ὅπως συλλάβωσι τὸν Σταματιάδην, ὅστις ἐν τῷ μεταξύ εἶχε καταφύγει ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀντιπροξένου τῆς Ἑλλάδος Γεωργίου Ἰωαννίδου.

Βλέπων δὲ ὁ Σταματιάδης ὅτι αἱ συνέπειαι τῆς τοῦ Μουσούρου διαγωγῆς ἐμελλον νὰ ἦναι κάκιστα, συνέταξε καὶ τοῖς ἐν Βαθεὶ προξένοις τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ρωσίας ἀπέστειλε διαμαρτυ-

ρήσεις, δι' ὧν ἐξετίθει τὸ ἔκνομον τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπιτρόπου πολιτευ-
μα. Καὶ ὁ μὲν τῆς Ἀγγλίας πρόξενος Θεόδωρος Σπάθης καὶ ὁ τῆς
Γαλλίας Γεώργιος Δάρβουρις ἀπεφάσισαν, εἰς Χώραν μεταβαίνοντες, νὰ
ποιήσωσι τῷ ἐπιτρόπῳ τὰς προσηκούσας παραστάσεις· μὴ ὅμως εἰς
τοῦτο καὶ τοῦ τῆς Ρωσίας προξένου συναινέσαντος, ἠναγκάσθησαν
οἱ συνάδελφοι αὐτοῦ νὰ ἀπόσχῃσι παντὸς διχθήματος, ἀρκεσθέντες
νὰ πέμψωσι τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει προϊσταμένοις αὐτῶν τὰς τοῦ
Σταματιάδου διχμαρτυρήσεις. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ οὗτος προέτρεψε τοὺς
τε βουλευτὰς καὶ τοὺς πληρεξουσίου, οἷς εἶχε τὰ πιστά, ἵνα, συλλα-
βόντες τὸν Μουσοῦρον, ἐκ Σάμου ἀποπέμψωσι· λίαν ὅμως παρχόλ-
μον ἐκείνων τὸ τοιοῦτο εὕρισκόντων καὶ ἐνδοιαζόντων, ὁ Σταματιάδης
ἀπῆλθεν ἐκ Χώρας εἰς Βαθὺ καὶ ἐκ Βαθέος εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπι-
σκοπῶ τοῦ νὰ ὑποστηρίξῃ πρὸς τοῖς πρεσβευταῖς τὰς ἐγγράφους δια-
μαρτυρήσεις αὐτοῦ προφορικῶς, ἐφ' ὅσον καὶ ὁ τῆς Ἀγγλίας πρε-
σβευτῆς λόρδος Πονσονθῆ, δυσμενῶς τότε πρὸς τὸν Βογορίδην διακεί-
μενος, διὰ διακοινώσεως αὐτοῦ πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν εἶχεν ἐλθῆ-
λώσει λύπην πολλὴν ἐπὶ τοῖς ἐν Σάμῳ συμβαίνουσι καὶ διὰ γλώσσης
αὐστηρᾶς ἀπῆτει τὴν παῦσιν τῶν αἰτίων, ἅτινα ἐπέφερον τὴν τοιαύ-
την κατὰστασιν.

Ταῦτα ἢ συνέλευσις ἐκείνη πράξασα καὶ βουλευτὰς τῆς νέας περιό-
δου ἀναδείξασα τὸν Μνουήλ Σταυρινίδην, τὸν Χριστόδουλον Παρμαξί-
ζην, τὸν Δημήτριον Θωμαῖδην καὶ τὸν Δημήτριον Πλύτζην, διελύθη
τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ Μαρτίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Οὐ πολλῶ δ' ὕστερον
ὁ ἡγεμονικὸς ἐπίτροπος ἐδημοσίευσεν τὴν ἐπομένην διχκήρυξιν.

Ἄριθ. 1370.

*Ὁ ἐπίτροπος τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τοῦ πρίγκιπος τῆς Σάμου
πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων.*

*Ἄφ' ἧς στιγμῆς ἐγκαθιδρύθη ἐπὶ τῆς πατρίδος ἢ διοικήσεις, τὴν
ὁποῖαν ὁ μεγαλειότατος ἀναξ καὶ αὐτοκράτωρ κατὰ μεσιτείαν τῶν
τριῶν Δυνάμεων ἐχορήγησεν εἰς τοὺς Σάμιους, ἤρχισε οὖν Θεῷ τὰ
βασιλεῦν ἐπ' αὐτῆς ἢ ὁμόνοια καὶ τὰ ἀνγάλη ἢ ἠὼς τῆς ἐννομίας, μὲ
τῆς ὁποῖαν συνανατέλλει πάντοτε ἢ εὐδαιμονία. Οἱ Σάμιοι ἀνε-
δείχθησαν γέλοι τῶν νόμων καὶ τῆς εἰρήνης καὶ ὁ ἔξω κόσμος, ἐ-
παινῶν αὐτοὺς ὡς ἀξιούς τῆς νέας τύχης των, συνελάμβανε λαμπρὰς
ὁπὲρ αὐτῶν ἐλπίδας.*

Ἄλλ' αἰφνης βάσκαρος τύχη, ἐπιπεσοῦσα, συνετάραξε τὴν εἰσχωθεῖσαν ὁμόνοιαν καὶ ἐπεχείρησε γ' ἀνεγείρειν ἐκ τῶν μνημείων τῆς λήθης τὰ προκεκοιμημένα πάθη, πάθη τὰ ὅποια κατέστησάν ποτε τὴν Σάμον θέατρον αἱματωδῶν καὶ ἐμφυλίων δειρῶν καὶ τὰ ὅποια ἡ διοίκησις, φυλάττουσα ἀπαρατρέπτως τὸν μέσον ὄρον τῆς ἀμφοληψίας, ἀποστρέφεται μὲ τὴν αὐτὴν ἐκείνην σταθερότητα, μὲ τὴν ὅπουσαν κατέστειλε τὸ κέρασ τῶν αὐθαιρέτων. Αἰφνης, λέγομεν, ἔσπευσε γὰ εἰσχωρήσῃ μεταξὺ τῶν Σαμίων διαίρεσις, γὰ διαδίδονται λόγοι στασιαστικοί, γὰ παραμορφώνηται ἡ ἀλήθεια καὶ πολλοὶ πολεῖται, ἀπατόμενοι, γὰ λησμονῶσι τὰ πρὸς ἀλλήλους καὶ τὰ πρὸς τὴν διοίκησιν χρέη των.

Ἄν ἡ διοίκησις δὲν ἀπεφάσισε γὰ λάβῃ ἀμέσως αὐστηρὰ καὶ δραστήρια μέτρα κατὰ τῶν αἰτίων τῆς ἀνησυχίας ἐκείνης, τοῦτο ἔγινε, διότι ἀπέδιδε τὰς ὁμιλίας, πράξεις καὶ ραδιουργίας των εἰς τὴν γενικὴν ἐκείνην διαφωνίαν, ἣτις προέκυψε ἐκ τῆς καταργήσεως τῶν δεκάτων καὶ τελωνείων καὶ διὰ τὴν ὅποιαν ἐβιάσθη ἡ διοίκησις κατὰ πρότασιν καὶ γνώμην τῆς Βουλῆς γὰ συγκαλέσῃ τὴν ἕκτακτον τρίτην γενικὴν συνέλευσιν.

Ἄλλ' ἤδη, ὅτε ἡ συνέλευσις αὐτὴ ἐξωμάλυε τὴν προκειμένην διαφωνίαν καὶ ἐθεράπευσε πᾶν ὃ τι ἀντέβαινε εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τῆς προτέρας ἡσυχίας καὶ εὐρυθμίας, ἤδη, λέγομεν, ὅτε ἐκλείπει πλέον ἐκ τοῦ μέσου πᾶσα πρόφασις καὶ αἰτιολογία, ἡ διοίκησις δὲν δύναται γὰ θεωρῆ εἰς τὸ ἐξῆς μὲ ἀδιαφορίαν τὴν ἀναρέωσιν τῶν τοιούτων σκαρδάλων.

Ἡ διοίκησις ὡς ἐμπειστευμένη τὴν γενικὴν εὐταξίαν καὶ ἀσφάλειαν τῆς νῆσου, θέλει παρατηρεῖ μὲ βλέμμα ἄγρυπνον τὰ κινήματα ἐνὸς ἐκάστου, θέλει παιδεύει μὲ ὅλην τὴν αὐστηρότητα τῶν νόμων τοὺς στασιάζοντας καὶ ἐπιχειροῦντας γὰ διαταράξωσι τὴν κοινὴν ἡσυχίαν, θέλει θεωρεῖ ὑπευθύνους καὶ συνερόχους τὰς ὑπαλλήλους Ἄρχάς, ὁσάκις αὐταί, χαριζόμεναι, ἀποκρύπτουσιν εἰς τὴν διοίκησιν τὴν διαγωγὴν τῶν τοιούτων καὶ οὐαὶ εἰς ἐκεῖνον, ὅστις πρῶτος χρησιμεύσει ὡς σωτήριον παράδειγμα εἰς σωφρονισμόν τῶν ἄλλων.

Σάμιοι! ἐν ᾧ ἡ διοίκησις σας ἐπαγρυπνεῖ διὰ τὴν αὐστηρὰν καὶ δικαίαν τιμωρίαν τῶν φιλοταράχων καὶ λυμεῶνων τῆς ἡσυχίας σας, εἶναι ἀναγκαῖα καὶ ἡ ἀπὸ μέρους σας συνδρομὴ. Ἀνακαλέσατε εἰς τὴν μνήμην σας τὴν ἱστορίαν τῶν ἐσχάτων χρόνων τῆς πατρίδος

εας και ὠφελήθητε ἀπὸ τὰ δεινά, τῶν ὁποίων πολλοὶ ἀπὸ σᾶς ὑπῆρξαν ἀντόπται μάρτυρες. Ἀποφεύγετε τὴν ἔξαρσιν τῶν παθῶν, ἥτις μεταμορφώνει εἰς ἐχθροὺς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἔπρεπε γὰρ ἕωςικ ὡς ἀδελφοί, ἠνωμένοι μὲ τὸν δεσμὸν τῆς χριστιανικῆς και πατριωτικῆς ἀγάπης, και λησμονήσαντες τὰ παρελθόντα, διάγετε τοῦ λοιποῦ ὡς τέκνα ἀγαπητὰ τῆς αὐτῆς θρησκείας, τῆς αὐτῆς πατρίδος, τοῦ αὐτοῦ πρίγγιπος.

Τὴν 31 Μαρτίου 1835 ἐν Βαθει τῆς Σάμου.

Ὁ ἐπίτροπος τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τοῦ πρίγγιπος τῆς Σάμου
Κ. Μουσοῦρος.

Λαβὼν τὸ περὶ πληρωμῆς τοῦ φόρου τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ τετάρτου ψήφισμα τῆς τελευταίας συνελεύσεως ὁ Μουσοῦρος, προσεκάλεσεν, ἀρχομένου Ἰουνίου τοῦ ἐπιόντος ἔτους, τοὺς δημάρχους νὰ συνέλθωσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ και διανείμωσι τὸ ἀναλογοῦν ἐφ' ἐκάστῳ χωρίῳ ποσὸν τοῦ ὀφειλομένου φόρου· συνελθόντες δ' ἐκεῖνοι τῇ ἕκτῃ Ἰουνίου, καθώρισαν τὰς πληρωτέας ὑφ' ἐκάστου χωρίου ποσότητας, ὑποσχεθέντες σύναμα νὰ εἰσπράξωσι και τῇ διοικήσει ἀποστείλωσι τὰ χρήματα. Ὅτε ὅμως οἱ δήμαρχοι ἐπελάβοντο τῆς τῶν χρημάτων εἰσπράξεως, τότε ὁ λαὸς κατεξάνεστη, και οἱ μὲν τῶν Βουρλιωτῶν κάτοικοι διαπρυσίως ἐκήρυξαν ὅτι αὐτοὶ οὐδὲν ἀποτίνουσιν, οἱ δὲ τῶν Ἐξ Γειτονιῶν ἠνάγκασαν τὸν ἑαυτῶν δήμαρχον Κωνσταντῖνον Βαλεονδῆν ἐν τῇ φυγῇ τὴν σωτηρίαν νὰ ἐπιζητήσῃ, οἱ δὲ τῶν Ἀρβανιτῶν ἐπεμψαν ὀχλαγωγικῶς τῇ διοικήσει τὰς κλείδας τῶν οἰκιῶν αὐτῶν και οἱ τῆς Λέκας, ἐν ἤχῳ κωδῶνων καταργήσαντες τὴν δημοτικὴν αὐτῶν Ἀρχὴν, συνεστήσαντο διοικητικὴν ἐπιτροπείαν· ἐστία δὲ τῶν δυσηρεστημένων ἐγένοντο οἱ Μυτιληνοί, ἔνθα, ἀταξιῶν ἐπελθουσῶν, ἐφονεύθη ὁ Γεώργιος Μπαλάς, και τὸ Βαθὺ, ἔνθα ὁ λαός, ἀποδιδούς τοῖς βουλευταῖς και ἰδίως τῷ Μανουήλ Σταυρινίδῃ και τῷ Χριστοδούλῳ Παρμαξίτζῃ τὴν διαταχθεῖσαν εἰσπραξὶν τῶν χρημάτων πρὸς ἔκτισιν φόρου, δεδωρημένου τοῖς Σαμίοις, προέβη εἰς ὕβρεις και ἀπειλὰς κατ' αὐτῶν.

Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ και πάντες οἱ πρὸς τὴν διοίκησιν ἐχθρικῶς διακείμενοι, ἀφορμὴν λαβόντες, ἤρξαντο πολυειδῶς αὐτῆς καταλαλοῦντες και καταμεμφόμενοι, τὴν συγκάλεσιν ἐκτάκτου γενικῆς συνελεύσεως πρὸς θεραπείαν τῶν παρεκτροπῶν αὐτῆς ἀπαιτοῦντες. Καὶ ὕβρεις και

σάτυραι ἀφειδῶς ἐξετοξεύθησαν κατ' αὐτῆς καὶ τοῦ τῆς ἀνταρσίας μίχσματος ἀναπτυσσομένου ὁσημέραι, πᾶν μὲν γόητρον τῆς διοικήσεως διεσκεδάσθη, πᾶσα δὲ δύναμις αὐτῆς ἀπώλετο· ὅθεν καὶ ὁ ἡγεμονικὸς ἐπίτροπος, ἀναγκασθεὶς νὰ ἀπέλθῃ εἰς Χώραν, ἔνθα διετέλει ἐν πλείονι ἀσφαλείᾳ, ἀπέστειλεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν Δημήτριον Ἰωαννίδην ὅπως ἐξαγγείλῃ τῷ Βογορίδῃ τὰ γενόμενα καὶ παροτρύνῃ αὐτὸν νὰ προκαλέσῃ τὴν ἔκδοσιν αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος, ἐπιβεβαιοῦντος τὰ τε προνόμια τῶν Σαμίων καὶ τὴν ὑποχρέωσιν αὐτῶν εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ τετάρτου. Ἀλλὰ καὶ εἰς Χώραν δὲν ἔλειπον οἱ δυσηρεστημένοι καθ' ὁμάδας μεταβαίνοντες καὶ ἀπαιτοῦντες τὴν παῦσιν μὲν ἀπὸ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος τοῦ Μανουὴλ Σταυρινίδου καὶ τοῦ Χριστοδούλου Παρμαξίτζη, τὴν συγκρότησιν δὲ ἐκτάκτου συνελεύσεως· μὴ δεκτῶν δὲ γιγνομένων τῶν τοιούτων αἰτήσεων, ἐπὶ τέλος ἐξοργισθέντες πολλοὶ εἰσῆλθασαν εἰς Χώραν καὶ ἀπεπειράθησαν βίᾳ νὰ ἀπαγάγῃσιν ἐκείνους. Ἀστοχῆσαντες ὁμῶς τοῦ ἑαυτῶν σκοποῦ, ἄτε τῶν δύο βουλευτῶν κρυβέντων ἐν μέρει ἀγνώστῳ, ἐπέστρεψαν εἰς Μυτιληνοῦς, ἔνθα μερικὴν συγκροτήσαντες συνέλευσιν, ἀπεφάσισαν νὰ ἀποστείλωσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν πρεσβευτὰς τὸν Ἀναγνώστην Φτιαρογιάννην καὶ τὸν Παῦλον Γεωργιάδην ὅπως ὑποβάλωσι τὰς τοῦ λαοῦ δεινολογίας κατὰ τῆς εἰσπράξεως τῶν τοῦ φόρου χρημάτων καὶ κατὰ τοῦ πολιτεύματος ἐν γένει τοῦ διοικητοῦ.

Ἀφικόμενοι εἰς Κωνσταντινούπολιν οἱ δύο ἐκεῖνοι πρεσβευταί, ἐπέδωκαν τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ ἀναφορὰν, τρισχιλίας ὑπογραφὰς φέρουσαν, ἐν ἣ ἐξετίθετο ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος Μουσοῦρος κατεπάρτησε τὰ τῆς Σάμου προνόμια, διήρσεσε τὴν Σάμον εἰς φατρίας καὶ πλείστας ἄλλας καταπιέσεις καὶ παρανομίας διεπράξατο· ἡ δὲ Πύλη, θέλουσα νὰ ἐξετάσῃ, ἅμα δὲ καὶ θεραπεύσῃ τὰ πράγματα, ἐπεμψεν εἰς Σάμον ἐπὶ πολεμικοῦ πάρωνος ἑκτακτον ἀπεσταλμένον, τὸν Χουσεῖν βέην. Ἐλθὼν οὗτος τῇ δεκάτῃ ἑκτῇ Ὀκτωβρίου εἰς Βαθὺ καὶ ἐκεῖθεν εἰς Χώραν μεταβάς, προσεκάλεσεν ἐν τῷ αὐτόθι δημοσίῳ κατοικίῳ τὸν Μουσοῦρον καὶ τοὺς βουλευτὰς· συνελθόντων δὲ καὶ πλείστων ἄλλων πολιτῶν, ὁ Χουσεῖν βέης ἀνέγνω εἰς ἐπήκοον πάντων τὸ ἐπόμενον αὐτοκρατορικὸν Διάταγμα.

Ἐξοχε τῶν προκρίτων τοῦ Ἰησοῦ, πρίγγιψ τῆς νήσου Σάμου, Στεφανάκη βέη (οὐτενος πληρωθεῖη τὲ τέλος αἰσιον), τοῦ παρόντος

ὕψηλῳ αὐτοκρατορικῷ Ὁρισμῷ φθάροντος, γνωστὸν γενέσθω ὅτι οἱ ἐπὶ τῆς ρήσου Σάμου ὑπήκοοι, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐφ' ὅσον μένουσι σταθεροὶ εἰς τὴν μετὰ πίστεως καὶ εὐθύτητος ὑποταγὴν εἰς τὴν ὑψηλὴν βασιλείαν μου, δὲν θέλουσιν ἐρωτηθῆ ἢ ἐξετασθῆ οὐδεις ἐξ αὐτῶν διὰ τὴν προτέραν του διαγωγὴν καὶ τόσον τὰ ἄτομά των, ὅσον καὶ τὰ κτήματά των θέλουσιν εἶναι εἰς ἀσφάλειαν.

Ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τῆς διαληφθείσης ρήσου θέλει συγκροτηθῆ μία Βουλὴ, σχηματιζομένη, κατὰ τὴν συνήθειαν, μετὰ τῶν προκρίτων τοῦ τόπου ἐξ ἐπιλέκτων μελῶν, εἰς τὴν ὁποίαν Βουλὴν θέλει ἀρῆκει ἡ γενικὴ διοίκησις τῆς ρήσου. Ἐκ μέρους τῆς διαληφθείσης Βουλῆς θέλουσιν διευθύνεσθαι ἐκτάκτως οἱ διάφοροι τῆς διοικήσεως κλάδοι καὶ θέλουσιν ἀποφασίζεσθαι ἐλευθέρως τὰ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ἐπισκευὴν τῶν ἐκκλησιῶν ἀφορῶντα ἀντικείμενα.

Ἡ τῆς Βουλῆς ταύτης προεδρεία καὶ ἐπιλέψις θέλει ἀρῆκει ἰδιαιότως εἰς τὸν ἀπὸ μέρους τῆς ὑψηλῆς βασιλείας μου ὑπὸ τὸν τίτλον πρίγγυψ τῆς Σάμου ἐκλεχθέντα καὶ διορισθέντα κυβερνήτην, ὁμόθρησκον τοῖς Σαμίοις ὄντα, ὅστις κυβερνήτης τῆς ρήσου δύναται γὰρ διορίσῃ ἐκεῖσε ἐπίτροπόν του, ἐπ' ἴσης ὁμόθρησκον· ὁψέποτε δέ, χρείας ἐπιγενομένης, ἤθελεν ἀπέλθει ὁ ἴδιος εἰς τὴν ρήσον, θέλει συνεπαγάγει μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἕνα ἐκ τοῦ βασιλικῷ γραφείου πολιτικὸν ἐφένδην διὰ γὰρ πληροφορηθῆ καὶ ἀναφέρει πρὸς τὴν ὑψηλὴν βασιλείαν μου τὴν κατάστασιν τῆς ρήσου καὶ τῶν κατοίκων της.

Ὁ κυβερνήτης τῆς ρήσου θέλει χορηγεῖ εἰς τὰ πλοῖα τῶν Σαμίων τὰ εἰς θαλασσοπλοῖαν ἀναγκαῖα ἔγγραφα· αἱ δὲ ἐκ τούτων πρόσοδοι θέλουσιν λογιζέσθαι μέρος τῶν ἰδικῶν δικαιωμάτων τῆς ἀξίας του. Ὁ αὐτὸς κυβερνήτης ἔχει τὴν ἰσχὺν τοῦ γὰρ ἐπιτρέπη τὴν ἐπὶ τῆς Σάμου παροικίαν τῶν ξένων, εἴτε, καὶ κατὰ τὴν χρεῖαν, τοῦ γὰρ τοὺς ἐκδιώκῃ καὶ ἀποβάλλῃ διὰ τῆς φρουρᾶς τοῦ τόπου· συνυπακούεται ὅμως ὅτι ἐκ τούτου δὲν θέλει προσγίνεσθαι οὐδεμίᾳ βλάβῃ εἰς τὰ ἄρθρα, τὰ ὁποῖα ἐγγυῶνται αἱ μεταξὺ τῆς ὑψηλῆς βασιλείας μου καὶ τῶν φιλικῶν Δυνάμεων συνθῆκαι. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις ὁ κυβερνήτης τῆς ρήσου ἔχει τοῦ ἀποφατικῷ λόγου τὴν δύναμιν ἐπὶ πάντων τῶν ὡς πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις ἀναγομένων πρακτικῶν τῆς Βουλῆς.

Ἡ ρήσος Σάμος ἀπολύτως θέλει εἶναι εὐκαιρὸς ἀπὸ στρατεύματα·

οὐ Σάμιοι ἐτησίως θέλουσι πληρόναι κατ' εὐθείαν εἰς τὴν ὑψηλὴν βασιλείαν μου λόγῳ φόρου ἐν πᾶσι καὶ ἀντὶ πάντων τὴν ποσότητα τῶν τετρακοσίων χιλιάδων γροσίων.

Θέλουσιν ἔλθει ἀπεσταλμένοι ἀπὸ μέρους τῆς γῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ τὰ προσφέρωσιν ὡς ὑπήκοοι τὴν πρὸς τὸν ἀνακτορικὸν θρόνον ὀφειλομένην ὑποταγὴν καὶ εὐγνωμοσύνην των.

Αἱ βάσεις αὐταί, ἐξ ὧν πηγάζουσι πρὸς τῇ ἀφέσει καὶ ἀμνηστειᾷ τῶν κατοίκων αἱ ἐνεργεσίαι τοῦ δοθέντος διοργανισμοῦ εἰς τὴν εἰσέτι καὶ νῦν ἐν σάλῳ καὶ ἀταξίᾳ ἐδρικομένην Σάμον, θέλουσι κοινοποιηθῆ τοῖς Σαμίοις ὡς τελευταία τῶν κατ' αὐτοὺς πραγμάτων σφραγίς.

Ὁ μητροπολίτης τῆς Σάμου θέλει διορίζεσθαι, καθὼς καὶ ἄλλοτε πρότερον, ὑπὸ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Καὶ ταῦτα μὲν εἰσὶν ὅσα συνειληφίσθησαν συναιρέσει καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν τριῶν Δυναμῶν, διὰ τὰ ὅποια κατὰ τὸ χιλιόστον διακοσιοστὸν τεσσαρακοστὸν ἔνατον ἔτος περὶ τὰ τέλη τοῦ Τζεμαλιέλ-ἐβέλ ἐπεδαψιλεύθη εἰς σέ, τὸν ἡγεμόνα τῆς γῆς, ὑψηλὸν μου ἐπίσημον δῶλωμα, διὰ τοῦ ὅπολου σοι ἐμπιστεύεται ἡ κυβερνήσις τῆς γῆς, εἰς βαθμὸν πριγκιπάτου προαχθείσης, εἰς τὸ ὅπολον ἐμπεριέχονται τὰ ἄνω εἰρημῆνα ἄρθρα.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἐπὶ τῆς γῆς Σάμου ὑπήκοοι ὑστέρως δι' ἀναφορῶν των ἐξήτησαντο καὶ σὺ ὁ πριγκιψ ἐμεστεισσας καὶ παρεκάλεσσας, ἐχορηγήθησαν εἰς αὐτοὺς παρὰ τῆς ὑψηλῆς αὐτοκρατορίας μου τὰ ἀκόλουθα.

Τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα τῶν Σαμίων ὑπὸ τὴν ἑκ μέρους τῆς ὑψηλῆς μου βασιλείας χορηγηθεῖσαν αὐτοῖς σημαίαν, τῆς ὅποιας τὸ ἐπάνω μέρος εἶναι ἐρυθροῦν καὶ τὸ κάτω κυανοῦν μὲ σταυρόν, πηραινοερχόμενα ἐντὸς τοῦ στεροῦ τῆς βασιλευούσης, γὰ ἐπισκέπτωνται ἐκ μέρους τοῦ τελωρείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ γὰ πληρώνωσι διὰ τὰς ἐν αὐτοῖς πραγματείας, αἱ ὅποια δὲν θέλουσιν εἶσθαι ἐκ τῶν ἀπηγορευμένων, τὸ ἀπαιτούμενον τελωριακὸν δικαίωμα, ἐφαρμοζόμενον ἐπάνω εἰς τὰ κεχορηγημένα προνόμια τῶν περατλίδων ἐμπόρων τῆς Εὐρώπης ὑπηκόων μου, καὶ ἀφ' οὗ λάβωσιν εἰς χεῖρας των τὴν ἀπόδειξιν (τεσκερὲν) γὰ μὴν ἐπισκέπτωνται (βιζιτάρωνται) ἀπὸ τοῦ τελωρείου τοῦ Τζανὰκ Καλεσί.

Νὰ πληρώνωσι, καθὼς ἀρέκαθεν ἐπεκράτησεν, ἐν εἰδὲ πιεργμέ,

τὸ ἀπαιτούμενον ρέσμι διὸ τὰ φορτία τῶν κρασιῶν καὶ τὰ μὴ ζητῶνται παρ' αὐτῶν περισσότερα ἀβάετια.

Νὰ ἔχῃσι τὴν ἀδειαν τοῦ ν' ἀνοίγωσιν ἐντὸς τῆς ρήσου εἰς ἀρμόδιον τόπον τὴν ἄλλην σημαίαν μὲ μόνον τὸ κναροῦν χρῶμα, τὴν χορηγηθεῖσαν ἐπ' ἴσης παρὰ τῆς ὑψηλῆς βασιλείας μου.

Καὶ διὰ τὰ κεφάλαια δὲ ταῦτα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Σαμπάν, ἐγράφησαν καὶ ἐξεδόθησαν ὑψηλοὶ μου Ὅρισμοὶ πρὸς σε καὶ πρὸς ἄλλους, οὓς δεῖ, ἐξεπιτηδες.

Ἡ δὲ πληρωμὴ τοῦ ἄνω μνησθέντος ἐτησίου φόρου τῶν Σαμιῶν, τῶν τετρακοσίων χιλιάδων γροσίων, θέλει ἀρχεσθαι τοῦ νὰ ἐνεργῆται ἀπὸ πρώτης Μαρτίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ τετάρτου ἔτους ἀπὸ Ἰησοῦ, καὶ κατὰ τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἐπ' ἴσης ἐγράφη καὶ σοὶ ἐδόθη ὑψηλὸν μου Διάταγμα, εἰς σε ἀποτεινόμενον, διὰ τὰ φυλάττηται ἀκριβῶς ὁ περὶ τούτου λογαριασμός.

Ἦδη δὲ ἐγένετο τὸ παρὸν ὑψηλότατον αὐτοκρατορικὸν μου φερμάρι, περιέχον ἐκ δευτέρου τὰ ἄρθρα τοῦ τε ἄνω μνησθέντος ὑψηλοτάτου Διπλώματος καὶ τῶν ἄλλων δύο ἐννοικῶν ὑπερτάτων αὐτοκρατορικῶν μου Ὅρισμῶν διὰ τὰ παρακατατεθῆ καὶ φυλάττηται εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ρήσου, ἐκτελούμενον καὶ ἐνεργούμενον διηρηκῶς μετὰ προσοχῆς.

Ὅθεν γενομένης σοὶ γνωστῆς τῆς ὑποθέσεως ταύτης, θέλεις προθυμοποιηθῆ ὥστε καὶ τὰ μέλη τῆς Βουλῆς τῆς ρήσου συμφώνως μετὰ προσπαθείας καὶ ζήλου νὰ προσέχῃσι εἰς τὴν διηρηκὴ ἐκτέλεσιν καὶ ἐνέργειαν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐννοικωτάτου ὑψηλοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου τούτου Ὅρισμοῦ, ὅστις, ὡς διαλαμβάνει, θέλει παρακατατεθῆ καὶ φυλαχθῆ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ρήσου εἰς τρόπον ὥστε, γνωρίζοντες οἱ κάτοικοι τὴν ἀπαιτουμένην ἐγγνωμοσύνην των διὰ τὴν ὑψηλὴν συγκρατάθειαν καὶ εὐσπλαγχνίαν τῆς κραταιᾶς βασιλείας μου, τὴν ἐμμενῶς ἐπιδαφιλευθεῖσαν εἰς αὐτοὺς πρὸς ἀμοιβὴν τῆς ὀφειλομένης πίστεως καὶ εὐθύτητός των, νὰ μένωσιν ὄντες ἀείποτε ἀκλόνητοι ἐπὶ τοῦ κέντρου τῆς εὐαρέστου ὑποταγῆς καὶ εὐπειθείας καὶ ἀπολαμβάνοντες πᾶν εἶδος ἀνέσεως καὶ ὑναπαύσεως ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς βασιλείας μου, διὰ τῆς προτροπῆς σου νὰ ἐκτείνωσιν ὅλοι χεῖρας ἰκέτιδας πρὸς Θεὸν ὑπὲρ τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου κράτους καὶ νὰ προσέχῃσι ἐναντίον τι νὰ μὴ γίνηται, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐκδίδεται τὸ παρὸν ὑψηλὸν φερμάρι.

*Ἐπρόσταξα ὥστε μὲ ἱερὰν μου ἀπόφασιν ἅμα φθάσῃ τὸ προεκτε-
θὲν τοῦτο φερμάνι τὰ γείνη ἢ ὀφειλομένη εἰς αὐτὸ ὑπόκλησις καὶ ἀ-
ραγκαῖα ἐκτέλεσις, τὰ ἐνεργῆς ἀπαρατρέπτως καὶ εὐπειθῶς τὴν ὑ-
ψηλὴν ἔννοιαν τῶν ἐν αὐτῷ ἐμπεριεχομένων καὶ τὰ ἀπέχης ἀπὸ
πᾶσαν ἐναντίαν πράξιν. Οὕτω γίνωσκε καὶ τῷ ἱερῷ τούτῳ ὑποτά-
γηθι σημείω.*

*Ἐγράφη μεσοῦσης τῆς σελήνης Τζεμαζιέλ-ἐβέλ ἐν ἔτει 1251 ἐν
Κωνσταντινουπόλει.*

Ἀναγνωσθέντος τοῦ Διατάγματος τούτου, ὁ Χουσεῖν βέης προέτρε-
ψε, καθ' ἣν εἶχεν ἰδιαιτέραν ἐντολήν, τοὺς Σαμίους ἵνα ὑποβληθῶσι
πάσις ταῖς δικτάξεσιν αὐτοῦ, ἐν αἷς περιλαμβάνετο καὶ ἡ πληρωμὴ τοῦ
φόρου ἀπὸ πρώτης Μαρτίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ
τετάρτου ἔτους, καὶ διέχωσι τὸν τεῦθεν ἐν ἡσυχίᾳ· πλὴν ἄλλ' ἐκεῖ-
νοι, πρὸς μηδὲν τό τε Διάταγμα καὶ τὰς προτροπὰς τοῦ Ὀθωμανοῦ
ἀπεσταλμένου λογιζόμενοι, δὲν ἔπαυον συνταρασσόμενοι. Ἐπειδὴ δὲ
κοινῶς τῷ Χριστοδούλῳ Παρμαξίζῃ ἀπεδίδοτο ἡ ἀνώμαλος τῆς νήσου
κατάστασις, θρυληθέντος ἐν τῷ μεταξύ ὅτι οὗτος ἔπεμψεν εἰς Μυτιλη-
νοὺς εἴκοσιν ἐνόπλους, οἵτινες ἐπυροβόλησαν κατὰ τῶν κατοίκων τῆς
κωμοπόλεως ταύτης καὶ ἐτραυματίσαν τὸν Γεώργιον Παλάσην καὶ τὸν
Κωνσταντῖνον Γιάννογλου καὶ ὅτι συγχρόνως ἐν Βουρλιώταις ὁ Ἰω-
άννης Ζωγραφάκης καὶ ὁ Χριστόδουλος Φουρνιώτης ἀπεπειράθησαν νὰ
φονεύσωσι τὸν Γεώργιον Τροβᾶν καὶ τὰ μέλη τῆς δημαρχίας, τούτων
ἐνεκεν κατελθόντες τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ Ὀκτωβρίου ἐκ τοῦ Βαθιέος πολ-
λοὶ ἔνοπλοι, ὤρμησαν εἰς τὴν ἐν τῷ λιμένι οἰκίαν τοῦ Παρμαξίζῃ
καὶ ἐλαφυραγώγησαν αὐτήν· ἤθελον δὲ καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον, φo-
νεύσει, ἐὰν μὴ, κρυπτόμενος ἐγκαίρως, διέφευγε τοὺς διώκτας αὐτοῦ.
Τὸν Παρμαξίζην δὲ μὴ εὐρίσκοντες, ἔδραμον εἰς τὸν οἶκον, ἔνθα ὁ Χου-
σεῖν βέης κατῴκει, καὶ ἤρξαντο κραυγάζοντες ὅτι, ἐὰν μὴ παρεδίδοτο
αὐτοῖς ἐκεῖνος, ἤθελον αὐτοὶ παραδώσει εἰς τὸ πῦρ τοὺς οἴκους πάν-
των τῶν φίλων ὑπὲρ τοῦ Μουσούρου φρονούντων. Μόλις ἐδυνή-
θη ὁ Ὀθωμανὸς ἀπεσταλμένος δι' ἀπειλῶν καὶ δι' ὑποσχέσεων, κα-
ταπραύνων καὶ διαλύων τοὺς πολιορκήσαντας αὐτόν, νὰ ἐπαναφέρῃ
τὴν ταξίν, ἥτις ὅμως ἐν ἧ καταστάσει τὰ πράγματα διετέλουν οὔτε
ἐδραία, ἀλλ' οὔτε διαρκῆς ἦτο· ἐπὶ τούτοις δὲ ὁ ἡγεμονικὸς ἐπίτρο-
πος ἐδημοσίευσεν τὴν ἐπομένην διακήρυξιν.

*Ὁ ἐπίτροπος τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τοῦ πρίγγιπος τῆς Σάμου
πρὸς τὰς δημαρχίας τῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων.*

*Ὅσον ἐνοχον καὶ ἐπιβλαβὲς εἶναι διὰ τὴν πατρίδα τὸ ἀνόητον
καὶ τολμηρὸν κίνημα, τὸ ὁποῖον κατεργάσθησαν κατὰ τὴν εἰκοστὴν
ἔκτην τοῦ παύσαντος Ὀκτωβρίου οἱ ὀχλαγωγοὶ τῆς ἄνω κωμοπόλε-
ως τοῦ Βαθέος καὶ τῶν Μυτιληῶν, ἄλλο τόσον ἐπάραγκες ἀπο-
καθίσταται τὸ νὰ μὴ διαταραχθῇ ἡ ἡσυχία, εὐταξία καὶ εὐπειθεια,
ἧτις δὲν ἔπαισαν τοῦ νὰ βασιλεύῃ εἰς ὅλα τὰ ἐπίλοιπα μέρη τῆς νῆ-
σου καὶ ἡ ὁποία, ἀθώωνουσα τὴν πατρίδα, δύνανται νὰ συντελέσῃ εἰς
τὴν σωτηρίαν τῆς καὶ εἰς τὴν σωτηρίαν ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἐπά-
σχισαν νὰ ἐνοχοποιήσωσιν αἱ ἐπιβουλαι τῶν ὀχλαγωγούτων.*

*Διὰ ταῦτα χρεωστῆ ἡ δημαρχία αὕτη νὰ ἐπαγρυπνῇ εἰς τὴν κοι-
νὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν καὶ εἰς τὸ νὰ ἀναγνωρισθῇ καὶ πρὸς τὸν
ἐνταῦθα παρεδρευόντα ἐνδοξότατον Χουσεῖν βέην ἐφένδην, ἑκα-
κτον ἀπεσταλμένον τῆς κραταιᾶς βασιλείας, ἡ ἀθώότης τῶν ἐγχο-
ρίων τῆς καὶ ἡ σταθερά των ἀφοσιώσεις εἰς τὴν καθεστῶσαν διοίκησιν
τῆς πατρίδος των.*

Τὴν 1 Νοεμβρίου 1835 ἐν Βαθεὶ Σάμου.

*Τῶν γεγονότων τούτων εἰς γνῶσιν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει κυβερ-
νήσεως περιελθόντων, ἀπεστάλη ἐκεῖθεν εἰς Σάμον δεύτερον πολεμικὸν
πλοῖον ὑπὸ κυβερνήτην τὸν Χουσεῖν βέην, ἐντολὴν λαβόντα νὰ εἰρη-
νεύσῃ τὰ πράγματα· αὐτοῦ δὲ μεγάλως μὲν πρὸς τοῦτο προσπαθείας
καταβαλόντος, οὐδὲν ὅμως κατορθώσαντος, διετάχθη ὁ ἐν Μυτιλήνῃ
μετὰ μοίρας στόλου διατρίβων ἄγριος καὶ τραχὺς ναύαρχος Ταχῆρ
πασᾶς ἵνα εἰς Σάμον πλεύσῃ καὶ τοὺς στασιάζοντας τιμωρήσῃ. Καὶ
δὴ προσορμισθεὶς οὗτος μετὰ ἑνδεκα πολεμικῶν πλοίων τῇ δεκάτῃ τε-
τάρτῃ Νοεμβρίου εἰς λιμένα Βαθέος, ἐδημοσίευσεν τὴν ἐπομένην πρὸς
τοὺς Σαμίους διακήρυξιν.*

*Ὁ ἐνδοξότατος ἀρχιστόλαρχος τῆς κραταιᾶς βασιλείας
τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου Ταχῆρ πασᾶς καὶ βεζύρης.*

*Τιμώτατοι προσετώτες καὶ δήμαρχοι, ἅμα ὁποῦ σᾶς παρουσιασθῇ
ἡ παροῦσά μου προσταγή. σᾶς προστάζω καὶ σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι ἐγὼ
ἀριβάρησα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Βαθοῦ καὶ εἰς τὴν νῆσον τῆς κραται-
ᾶς βασιλείας, ἐπὶ τῆς ὁποίας κατοικεῖτε· ἐγὼ δὲ ἦλθον διὰ τὴν κοι-*

τὴν ἀνάπανσιν καὶ ἡσυχίαν σας. Ἐπειδὴ ἤκουσα πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ὅτι ἠκολούθησαν εἰς τὸ ἀναμεταξύ σας μεγάλαι διχόνοιαι καὶ διαπαρτίαι, σᾶς λέγω ἀποφασιστικὰ ὅτι διὰ τοὺς τιμίους καὶ χρησίμους καὶ πτωχοὺς εἶμαι πατέρας, ὑπερασπιστῆς καὶ βοηθός, ἐξ ἐναντίας δὲ διὰ τοὺς ἀχρείους καὶ ἐδευψύζιδες εἶμαι ὁ μεγαλείτερος ἐχθρὸς καὶ ὁ πλέον ἀλύπητος καὶ πάντοτε τοὺς κάμνω τὴν μεγαλειτέραν παιδείαν καὶ καταδίκην, χωρὶς μὲ κάμματα εὐσπλαγχνίαν. Δι' ὃ σᾶς προστάζω ὅτι, ἅμα σᾶς ἐμφανισθῆ ἡ προσταγὴ μου, σεῖς οἱ δήμαρχοι τοῦ κάθε χωρίου νὰ ἐλθῆτε νὰ με ἀνταμώσητε εἰς τὸν λιμένα τοῦ Βαθνοῦ διὰ νὰ γνωρίσω ὁποῖοι εἶναι ἐκεῖνοι, ὁποῦ ἔκαμαν ἀπόφασιν νὰ πληρώσουν τὸν ἀπερασμένον βασιλικὸν φόρον, καὶ ποῖαι εἶναι αἱ αἰτίαι καὶ τὰ δικαιολογήματα ἐκείνων, ὁποῦ δὲν ὑπόσχονται νὰ πληρώσουν αὐτὸν τὸν βασιλικὸν φόρον. Δοιπὸν ὅταν ἐλθῆτε καὶ παρουσιασθῆτε ἔμπροσθέν μου, τότε θέλω ἀκούσει καὶ τὰ δύο μέρη καὶ θέλω θεωρήσει τὴν κρίσιν σας δικαίως διὰ νὰ μὴ ἀδικηθῆ οὔτε τὸ ἓνα μέρος οὔτε τὸ ἄλλο.

Δοιπὸν σᾶς προστάζω ὅτι, ἅμα σᾶς παρουσιασθῆ ὁ ὑψηλός μου Ὁρισμός, νὰ προοδευθῆτε καὶ εἰς διορίαν ἐξ ἡμερῶν νὰ ἐλθῆτε εἰς τὸν λιμένα τοῦ Βαθνοῦ διὰ νὰ με ἀνταμώσητε. Σᾶς λέγω ὅτι νὰ μὴν τύχη καὶ γίνῃ κάμμία ἀργοπορία ἢ ἀμέλεια διὰ τὸν ἐρχομόν σας εἰς τὴν διορίαν τῶν ἐξ ἡμερῶν, διότι ἐμπορεῖ ν' ἀκολουθήσῃ κάμμία καταδρομὴ καὶ τότε τὸ κρίμα ἕς ἦναι εἰς τὸν λαϊμόν σας. Σᾶς λέγω καὶ αὐτὸ ὅτι καὶ ὅσα ἔξοδα θέλουν ἀκολουθήσει νὰ ἠξέυρητε ὅτι καὶ αὐτὰ τότε θὰ τὰ πληρώσητε εἰς τὸν βασιλικὸν χαζνὲ καὶ ἔστω εἰς εἰδησίην σας. Διὰ τοῦτο σᾶς προστάζω ὅτι εὐθὺς ὁποῦ σᾶς παρουσιασθῆ ἡ ὑψηλὴ μου προσταγὴ, παρευθὺς νὰ ἐκτελεσθοῦν ὅσα σᾶς προσδιορίζω καὶ σᾶς προστάζω καὶ νὰ κάμητε κατὰ τὴν θέλησίν μου καὶ προσταγὴν μου. Τοιοῦτοτρόπως σᾶς προσδιορίζω καὶ σᾶς προστάζω.

Τὴν 14 Νοεμβρίου 1834.

Ταχὴρ πασᾶς.

Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς διακηρύξεως ταύτης, ὁ ναύαρχος δὶς καὶ τρεῖς προσεχώρησεν ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος πολλοὺς τῶν δυσηρεστημένων ἵνα τὰς δεινολογίας αὐτῶν ἐκθέσωσι. Μὴ πειθομένων δ' ἐκείνων νὰ μεταβῶσιν ἐπὶ τοῦ πλοίου, συνεκάλεσε συνέλευσιν τῶν κατοίκων ἐν τῷ ἐν Βαθεῖ νηφί τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἐνθα καὶ πάλιν οὐδεὶς ἀπε-

φάσισε νὰ προσέλθῃ, τῶν πάντων ἐπιβουλήν τινα φοβουμένων τοῦ ναυ-
άρχου· μετὰ πολλὰς δὲ προτροπὰς καὶ παντοίας ὑποσχέσεις ἐπίεσθη-
σάν τινες νὰ εἰσέλθωσιν ἐν τῷ ναῷ. Προσελθὼν τότε καὶ αὐτὸς προέ-
τρεψε μετὰ στοργῆς πατρικῆς καὶ μετὰ πρῶτης τοὺς ταραξίας εἰς
εὐπείθειαν καὶ ὑποταγὴν, μεθ' ὃ χρήματα τοῖς προσελθοῦσιν ἀφειδῶς
διανείμας, ἐπανεκάμφεν εἰς τὴν ναυαρχίδα πλήρης ἠπιότητος καὶ
προσηνείας· πλὴν ἄλλ' ὁ τοιοῦτος τρόπος αὐτοῦ ὑπέκρυπτε δόλον ἁ-
ποτρόπαιον. Τὴν ἐπιούσαν συνεκάλεσεν ἐκ νέου ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ δευ-
τέραν συνέλευσιν· ἐν ᾧ δὲ οἱ ἐπιχώριοι ἐκ τῆς προτέρας αὐτοῦ ἀνα-
στροφῆς ἐπενθαρρυνθέντες, ἄθροοι καὶ ἀνύποπτοι προσῆλθον, αἴφνης ὁ
ναύαρχος, καταλαβὼν διὰ στρατιωτῶν τοῦ στόλου τὰς τοῦ ναοῦ θύ-
ρας, συνέλαθε καὶ εἰς τὴν ναυαρχίδα δεσμίους ἀπέστειλε πολλούς, οὓς
ὑπώπτευε πρωτοουργοὺς τῆς ὀχλαγωγίας. Τότε δὲ ἐδημοσίευσεν καὶ τὸ
ἐπόμενον ἔγγραφον.

Ὁ δῆφιλότετος ἀρχιστόλαρχος τῆς κραταιᾶς Ὀθωμανικῆς βασιλείας
καπετὰν πασᾶς καὶ βεζύρης

κτ.λ.

κτ.λ.

κτ.λ.

πρὸς οὓς ἀνήκει ἐκ τῶν κατοίκων τῆς νήσου Σάμου.

*Ὁ Παῦλος Γεωργιάδης, εἰς τῶν πρέσβων, τοὺς ὁποίους ἐστειλά-
τε εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ τὰ ἀναφερθῶσιν ἐναντίον τοῦ ἐπι-
τρόπου τοῦ πρίγγιπός σας, δραπετεύσας ἐκεῖθεν καὶ εὐρισκόμενος ὑ-
πὸ σχῆμα ἄγνωστον εἰς Νέα Ἐφεσον, συνελήφθη καὶ εὐρίσκεται
ἤδη εἰς τὴν ἐξουσίαν μου. Πλὴν διὰ σημεῖον τῆς μεγάλης μου φι-
λανθρωπίας καὶ διὰ σωφρονισμόν καὶ μεταμέλειαν καὶ ὄλων τῶν
ἄλλων ἀφῆκα αὐτὸν ἐλεύθερον διὰ τὰ ἔλθῃ τὰ σᾶς συμβουλεύση,
μήπως καὶ δι' ἔλλειψιν συμβουλῆς φερθῆτε ἐναντίον τῶν ἀληθῶν
συμφερόντων σας. Ὅσον δὲ διὰ τὸν ἄλλον πρέσβην σας, τὸν σύν-
τροφον τοῦτου, αὐτὸς εὐρίσκεται εἰς φυλακὴν εἰς Κωνσταντινούπο-
λιν, ἔτοιμος διὰ τὰ ἐξορισθῆ· πλὴν ἐγὼ στέλλω ἐπίτηδες πεζοδρο-
μον μου διὰ τὰ μεταφέρω καὶ αὐτὸν ἐνταῦθα. Συγχρόνως δὲ προσ-
καλῶ τὸν ὅστις ἔχει παράπονα ἐναντίον τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ πρίγγι-
πός σας τὰ ἔλθῃ τὰ μοι τὰ ἀναφέρει ἐλευθέρως καὶ εἶμαι πρόθυμος
ν' ἀποδώσω τὸ δίκαιον εἰς ὅποιον ἀνήκει.*

Τὴν 19 Νοεμβρίου 1835 ἐν τῷ λιμένι τοῦ Βαθέος.

Ταχὴρ πασᾶς.

Διὰ τοῦ ἐπομένου δ' ἐγγράφου προσεκάλεσε καὶ τὸν λαὸν νὰ ὑποβάλῃ τὰ κατὰ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπιτρόπου παράπονα αὐτοῦ.

Ὁ δὴν ἡλιότατος ἀρχιστόλαρχος τῆς κραταιᾶς Ὀθωμανικῆς βασιλείας

Ταχὴρ πασᾶς καὶ βεζύρης

κτλ.

κτλ.

κτλ.

πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῆς νήσου Σάμου.

Πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἐφάνησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπεισταλμένοι τινὲς ὡς ἀπὸ μέρους ὅλης τῆς νήσου, οἱ ὅποιοι ἀνέφερον πολλὰ ἐναντίον τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ πρίγγιπὸς σας. Ἀγκαλὰ καὶ ἐγνώσθη ἀρκούντως ἡ ἀλήθεια, μ' ὅλα ταῦτα θέλω ν' ἀποδείξω μὲ πόσῃ ἀκρίβειαν συνειθίζω νὰ ἐξετάζω καὶ ὑπερασπίζωμαι τὰ δίκαια ἐνὸς ἐκάστου, προσκαλῶ ὅλους τοὺς Σαμίους, μικροὺς, μεγάλους, ὅποιος ἔχει δίκαια παράπονα ἐναντίον τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ πρίγγιπὸς τῆς Σάμου νὰ ἔλθῃ νὰ μοι τὰ φανερώσῃ ἐλευθέρως διὰ νὰ βεβαίωθῶ ὁ διοικητὴς σας αὐτὸς τίνας γυναικα ἢ τιμὴν ἐπέπραξε, ποίον ὀσπῆτιον ἐπάτησεν, ἀπὸ ποίον χρήματα ἢ κτῆμά τι ἤρπασε καὶ ποίον ἠδίκησεν ἢ ἄλλως ἔβλαψε καὶ διὰ νὰ γνωρίσω διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν ἐπληρώθη ἀκόμη ὁ φόρος τοῦ 1834 ἔτους καὶ πῶς, ἀφ' οὗ ὁ φόρος αὐτὸς εἶχε συναχθῆ εἰς πολλὰ χωρία, μερικοὶ ἐτόλμησαν καὶ διεμοίρασαν ὀπίσω εἰς τὸν λαὸν τὰ βασιλικὰ χρήματα καὶ τελευταίον ποιοὶ εἶναι οἱ αἴτιοι ὅλων αὐτῶν καὶ ἄλλων πολλῶν συμβεβηκότων. Πλὴν ὅσον εἶμαι πρόθυμος εἰς τὸ ν' ἀκούσω τὰ δίκαια παράπονα ἐνὸς ἐκάστου καὶ νὰ προστατέω τοὺς ἀδικημένους, ἄλλο τόσον πρέπει νὰ προσέξῃτε καλῶς μὴν τύχη καὶ τολμήσετε καὶ μοι ἀναφέρετε κάμμιαν συκοφαντίαν ἢ ψεῦδος, καθ' ὅτι εἶναι ἴδιον τῆς δικαιοσύνης μου τὸ νὰ παιδεύω αὐστηρῶς τὸν ὅστις ἠθέλη ἀποδειχθῆ ψεύστης ἢ συκοφάντης καὶ τότε ἡ ἀμαρτία θέλει εἶναι εἰς τὸν λαιμὸν τῶν ὅσοι ἠθέλον ὑποπέσει εἰς τὸ ἀπάνθρωπον τῆς συκοφαντίας ἔγκλημα.

Τὴν 20 Νοεμβρίου 1835 ἐν τῷ λυμένι τοῦ Βαθῆος.

Ταχὴρ πασᾶς.

Σύνταγμα δὲ προτιθέμενος νὰ ἀποβιβάσῃ στρατὸν εἰς τὴν νήσον ὁ Ταχὴρ πασᾶς, ἐξέδωκε τὴν ἐπομένην προκήρυξιν, διὰ τῆς ὁποίας ἐνθου μὲν ὑπεδέχοντο ὅτι σκοπὸς τῆς ἀποβάσεως ταύτης ἦτο ἡ ἐμπέ-

δωσις τῆς δημοσίας τάξεως, ὡς ἐάν δὲν ἦτο δυνατόν μετὰ τὰ γενόμενα καὶ ἄνευ στρατιωτικῆς ἐπιδείξεως νὰ ἐπανεέλθῃ ἡ τάξις, ἔνθεν δὲ ἔδιδε διαταγὰς ἀφορώσας εἰς τὴν στρατοπεδείαν.

Ὁ ὑψηλότατος ἀρχιστόλαρχος τῆς κραταιᾶς Ὀθωμανικῆς βασιλείας
καπετὰν πασᾶς καὶ βεζύρης
κτλ. κτλ. κτλ.

πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς ἄνω καὶ κάτω κωμοπόλεως τοῦ Βαθέος.

Ἀῦριον θέλει γίνῃ ἐξαγωγή αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων εἰς τὴν κωμόπολιν σας. Ἡ παρουσία τούτων καθὼς καὶ ἡ ἐνταῦθα ἄφιξις μου δὲν ἀποβλέπει εἰς ἄλλο εἰ μὴ εἰς τὸ νὰ ἐπαρειαχθῇ ἡ ἀπαιτουμένη εὐταξία καὶ ἡσυχία σας, ἡ ὁποία διαταράχθη πρὸς βλάβην τῶν εὐπειθῶν καὶ φιλησύχων ὑπηκόων τῆς κραταιᾶς βασιλείας. Σᾶς προειδοποιῶ λοιπὸν περὶ τούτου καὶ προστάζω συγχρόνως

α. Νὰ μὴ πλησιάζῃ κανεὶς τὰ βασιλικὰ στρατεύματα εἰ μὴ εἰκοσιτέσσαρα βήματα μακρόθεν.

β. Τὰς προφορικὰς προσταγὰς, τὰς ὁποίας ἠθέλατε λαμβάνει ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικούς μου, νὰ τὰς θεωρῆτε ὡς καθ' ἑαυτὸ ἰδικὰς μου καὶ νὰ ὑπακούητε εἰς αὐτὰς μὲ πλῆρη εὐπειθειαν καὶ

γ. Ὁ παραβάτης τῆς προσταγῆς μου ταύτης θέλει παιδεύεται κατ' ἀξίαν τοῦ πταίσματος του.

Τὴν 24 Νοεμβρίου 1835 ἐν τῷ λιμένι Βαθέος.

Ταχὴρ πασᾶς.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω ὁ Ταχὴρ πασᾶς, προσκαλεσόμενος ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος τοὺς δημάρχους καὶ τινὰς τῶν προκρίτων τῆς νήσου, πικρῶς ἐπετίμησεν αὐτοὺς διὰ τὰ γενόμενα καί, πλείστα ἀπειλῶν, ἀπήτησε τὴν ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὥρῶν ἀπότισιν τοῦ φόρου τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ τετάρτου ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος. Αἱ δὲ ἀπειλαὶ αὐτοῦ, ἡ σύλληψις καὶ ἡ ἄδηλος τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν τύχη, ἠνάγκασαν παραχρῆμα τοὺς Σαμίους νὰ συμμορφωθῶσι τῇ διαταγῇ τοῦ ἐπὶ ὠμότητι διαβεβοημένου ναυάρχου ἐκείνου καὶ ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας ὁ φόρος ἐκομίσθη ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος Μιράτι-Ζαφέρ· εἰς ἕπακρον δὲ τοῦ κακοῦ ὑπέβησαν αὐτῷ οἱ δήμαρχοι ὑπὲρ τοῦ διοικητοῦ αὐτῶν καὶ τὸ ἐπόμενον εὐχαριστήριον ἔγγραφον.

Ἐμῖς οἱ ὑποφαινόμενοι δήμαρχοι καὶ ἀπεσταλμένοι τῶν κωμο-

πόλεων καὶ χωρίων, ἐλθόντες ἐνταῦθα εἰς τὸ Βαθὺ κατὰ τὴν ἀνωθί
ὑψηλὴν προσταγὴν τοῦ ὑψηλοτάτου καπετὰν πασᾶ ἐφένδου μας, ἀ-
κούσαρτες τὰς προφορικὰς καὶ ἐγγράφους διαταγὰς του καὶ ἐρωτη-
θέντες τὸ καθ' ἐν χωρίον ξεχωριστὰ παρὰ τῆς ὑψηλότητος του ἂν
οἱ ἐγχώριοί μας ἔχουν παράπονα κατὰ τῆς διοικήσεως, ὁμολογοῦμεν
ὅτι ὁ λαὸς τῶν χωρίων μας εἶναι καθ' ὅλα εὐχαριστημένος καὶ δὲν
ἔχει κἀνὲν παράπονον μὲ τὸν εὐγενέστατον ἐπίτροπον τῆς αὐτοῦ ὑ-
ψηλότητος τοῦ πρίγγιπος τῆς Σάμου κύριον Κωνσταντῖνον Μου-
σοῦρον, ὅτι εἶναι εὐπειθὴς εἰς τὴν καθεστῶσαν διοίκησιν καὶ ὅτι εἶ-
ναι πρόθυμος νὰ πληρώσῃ τὸν διατεταγμένον φόρον τοῦ 1834 ἔτους,
ὡς καὶ προφορικῶς ὡμολογήσαμεν· ὅθεν καὶ ὑπογραφοῦμεθα.

Τὴν 25 Νοεμβρίου 1835 ἐν Βαθεῖ Σάμου.

(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν δημάρχων καὶ ἀπεσταλμένων
τῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων τὸν ἀριθμὸν τριάκοντα).

Ἐξαναγκασθείσης οὕτω τῆς πληρωμῆς τοῦ φόρου, ὁ Μουσοῦρος συν-
εκάλεσε τῇ πέμπτῃ Δεκεμβρίου 1835 ἐν Λιμένι Βαθέος ὑπὸ τὴν προε-
δρείαν τοῦ Γεωργίου Δούκογλου τετάρτην γενικὴν τῶν Σαμίων συνέ-
λευσιν, ἐν ἣ παρουσιάσας, ἐξέθηκε διὰ μακρῶν τὰ ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς
ὑποταγῆς ἕως τότε ἐπὶ τῆς Σάμου γενόμενα, τὰ αἴτια τῆς ἐκραγείσης
ταραχῆς καὶ ὀχλαγωγίας, τὴν καθ' ὅλην τὴν περίστασιν ἐκείνην δια-
γωγὴν τῆς διοικήσεως καὶ τὴν ἔνθερμον αὐτῆς ἐπιθυμίαν ὅπως ἐμπε-
δωθῆ ἡ τάξις καὶ ἡ ἡσυχία· κατέπαυσε δὲ τὸν λόγον αὐτοῦ ἐξαιτού-
μενος πρῶτον τὴν αὐξήσιν τῆς τοπικῆς φρουρᾶς ὅπως ἐπαρκῆ εἰς τὴν
διατήρησιν τῆς τάξεως καθ' ἅπασαν τὴν νῆσον καὶ ὅπως παρέχῃ τὴν
προσήμερον συνδρομὴν, ἀνάγκης ἐπισταμένης, πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν
τε Ἀρχῶν καὶ τῶν ιδιωτῶν, καὶ δεύτερον προτρέπων τοὺς Σαμίους νὰ
μελετήσωσι τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τῆς Ὄργανικῆς διατάξεως, καθ' ὅσον
ἀφεώρα εἰς τὸν ἐσωτερικὸν τῆς νήσου διοργανισμόν, καὶ νὰ ὑπαχθῶσι
πάντες εἰς ὅσα ἐν σὺτῇ ὠρίζοντο. Πρὸς τοῦτο δὲ ὑπέβαλε τὸ ἐπόμε-
νον ἐγγράφον τοῦ Βογορίδου, ὡς ἐπεξηγηματικὸν συμπλήρωμα τῆς
Ὄργανικῆς διατάξεως.

Ἡμεῖς Στέφανος Βογορίδης πρίγγιψ τῆς Σάμου

κτλ.

κτλ.

κτλ.

Λαθόντες ὑπ' ὄψιν τὰ πρακτικὰ τῆς δευτέρας γενικῆς συνέλευσε-

ως τῆς ρήσου Σάμου.

Θεωρήσαντες ὅτι ἡ ρηθείσα συνέλευσις εἴτε δι' ἔλλειψιν καχόνων ἀκριβῶν περὶ ἐφαρμογῆς τῆς Ὄργανικῆς διατάξεως, ἢ ὅποια σχηματίζει τὸ σύνταγμα τῆς ρήσου, εἴτε ἐξ ἀγροίας παρεστῆθη εἰς τὸ νὰ ἀποδεχθῆ ἄλλας διατάξεις, αἱ ὅποια παρὰ πόδας ἔφερον τὴν ταραχὴν εἰς τὸν τόπον καὶ τὰς ὁποίας ἠκύρωσεν ἀκολούθως ἡ τρίτη συνέλευσις, ἦτις, συμπράξασα μετὰ τοῦ ἐνγενοστάτου καὶ ἀγαπητοῦ ἡμῖν ἐπιτρόπου εἰς τὸ νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ὁμόνοιαν εἰς τὰ πνεύματα, εἶναι ἀξία τῆς παρὰ πάντων ἐνγλωμοσύνης.

Σκεφθέντες ὅτι διὰ τὰ προλάβωμεν τὴν ἐκ νέου εἰσβολὴν τῆς πλάνης καὶ τῶν ὀλεθρίων δυσκολιῶν εἰς τὴν ἡσυχίαν τῶν εἰρηρικῶν κατοίκων τῆς Σάμου, πιστῶν ὑπηκόων τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας, ἦτις ἐνεπιστεύθη εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπιμέλειαν τὴν φροντίδα τοῦ νὰ διαφυλάξωμεν μεταξὺ αὐτῶν τὴν κοινὴν εἰρήνην καὶ ἀδιαλείπτως νὰ ἐπαγρυπνῶμεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς Ὄργανικῆς διατάξεως, εἶναι ἀναγκαϊότατον νὰ προσδιορίσωμεν ἐπ' ἀκριβείας διὰ βάσεων θετικῶν καὶ ἀπαραιρέπτων τὴν ἐννοιαν, καθ' ἣν αὐτὴ ἡ διάταξις πρέπει νὰ ἐννοῆται καὶ νὰ ἐκτελεῖται.

Ἀποφαινόμεθα τὰς ἀκολούθους διατάξας, αἱ ὅποια εἰς τὸ ἀπὸ τοῦδε θέλει ἐκλαμβάνονται ὡς ἀνάπτυξις τελεσιουργοῦ καὶ συνάρτισις συστατικῆ τῆς Ὄργανικῆς διατάξεως καὶ ὡς κατ' ἄνω ἀπαράβατος διὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς εἰς τὴν γερικὴν διεύθυνσιν τῶν δημοσίων πραγμάτων.

Ἄρθ. Α'. Ἡ γερικὴ συνέλευσις, συγχειμένη ἀπὸ μέλη, ἀντιπροσωπεύοντα ὅλας τὰς πόλεις, κώμας καὶ χωρὰ τῆς ρήσου, δὲν θέλει συγχροτεῖται παρὰ διὰ συγκαλέσεως τοῦ πρίγγιπος. Ἡ τακτικὴ γερικὴ συνέλευσις θέλει συγχροτεῖται ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ σωτηρίου ἔτους. Ἡ συγκαλέσις θέλει γίνεσθαι παρὰ τοῦ πρίγγιπος κατὰ τὰς νεομισμέναις τάξεις· ἐν δέ ποτε ὁ πρίγγιψ ἠθέλει κρίνει ἀναγκαίαν τὴν συγκρότησιν μιᾶς ἐκτάκτου γερικῆς συνέλευσεως διὰ τὰ συνέλθῃ καὶ συσκεφθῆ περὶ τινος κατεπείγοντος ζητήματος ὑπὲρ τοῦ γερικοῦ συμφέροντος τῆς πατρίδος, θέλει τὴν συγκαλεῖ καθ' ὅποιανδήποτε ἐποχὴν τοῦ ἔτους ἠθέλει τύχει.

Ἄρθ. Β'. Ὁ διορισμὸς τῶν μελῶν τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, ἦτοι τῆς Βουλῆς, τεσσάρων τὸν ἀριθμὸν, ἢ ἐξέτασις τῶν πράξεων τοῦ ἄρτι παύσαντος συμβουλίου καὶ τῆς καταστάσεως τῶν τακτικῶν

χρηματικῶν προσόδων, ταῦτα μόνα τὰ τρία συνιστῶσι τὰ ἀντικείμενα, τὰ ὅποια θέλει συζητεῖ καὶ ψηφίζει ἡ τακτικὴ γενικὴ συνέλευσις. Ὅποιαδήποτε καιροτομία ἢ τροπολογία εἰς τοὺς καθεστῶτας νόμους καὶ τὰς θεμελιώδεις βάσεις τῶν διατάξεων δὲν δύναται νὰ εισάγηται εἰς σκέψιν καὶ διαφιλονεκίαν τῆς συνελεύσεως διὰ προτάσεως κἀνεὸς τῶν μελῶν τῆς. Αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ γίνηται μήτε εἶναι δυνατόν νὰ γίνηται εἰ μὴ μόνον παρὰ τοῦ πρίγγιπας, ὅστις ἐν τοιαύταις σπαρταῖς περιπτώσεσι θέλει προσκαλεῖ τὴν συνέλευσιν διὰ νὰ ἐνασχοληθῇ περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος καὶ νὰ διασκεφθῇ περὶ τῆς διαλύσεως αὐτοῦ. Ἐκτὸς τούτου ὅλαι αἱ λοιπαὶ συνδιαλέξεις τῆς συνελεύσεως θέλει συγκεντρῶνται εἰς τὰ προειρημένα τρία ἀντικείμενα, τὰ ὅποια σχηματίζουν καθ' ἑαυτὰ κύκλον, ἰσχυρῶς ἐνρῦχωρον, καὶ ὕλην ἀξιόλογον, ὡς ἐμπεριλαμβάνοντα τὸν ἐκ θεοῦ διορισμὸν τῶν βουλευτῶν, τὴν εὐθύνην τῶν ἤδη πεπανμένων διὰ τὰς πράξεις τοῦ ἐπαγγέλματος των καὶ τὴν σύναξιν καὶ οἰκονομίαν τῶν φόρων.

Ἄρθ. Γ'. Ἡ ἐκλογή τῶν μελῶν τοῦ βουλευτικοῦ σώματος δὲν θέλει γίνεσθαι κατ' εὐθείαν, ἀλλὰ διὰ παρουσιάσεως ὑποψηφίων. Ἐνεκα τούτου ἡ συνέλευσις θέλει ἐκλέγει τετραπλάσιον ἀριθμὸν ὑποψηφίων, ἀφ' ὧν μέλη θέλει σχηματίζει τὸ σῶμα, καὶ παρουσιαζομένων αὐτῶν τῶν ὑποψηφίων παρὰ τῆς συνελεύσεως εἰς τὸν πρίγγιπα, οὗτος θέλει διορίζει τὰ μέλη, ἐξ ὧν θέλει εἶναι συντεθειμένη ἡ Βουλὴ.

Ἄρθ. Δ'. Ἡ διάρκεια τῆς ἐργασίας τῶν μελῶν τῆς Βουλῆς περιερίζεται εἰς ἓν ἔτος καὶ εἰς τὸ τέλος τούτου παύει νόμιμος ἡ ἐξουσία αὐτῶν· ἡ δὲ νόμιμος ἀνανέωσις θέλει γίνεσθαι παρὰ τῆς τακτικῆς γενικῆς συνελεύσεως κατὰ τὰ διορισθέντα εἰς τὰ ἄρθρα 2 καὶ 3.

Ἄρθ. Ε'. Ἐπειδὴ ἡ προεδρεία τῆς Βουλῆς ἰσχύκει ἐν μόνῳ τῷ πρίγγιπα καὶ ἐν ἀπουσίᾳ αὐτοῦ εἰς μόνον τὸν ἐπίτροπόν του καὶ δὲ δύναται νὰ διαμοιρασθῇ, διὰ τοῦτο δὲν θέλει διορίζεται παρὰ τῆς συνελεύσεως πρωτογνώμων. Τέσσαρα μέλη ἴσα κατὰ τὸν βαθμὸν καὶ τὰ δικαιώματα θέλουσιν σχηματίζει τὴν Βουλὴν ταύτην, ἡ ὅποια θέλει συνέρχεται καὶ βουλευέται ὑπὸ τῆς προεδρείαν τοῦ πρίγγιπας ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ.

Ἄρθ. ΣΤ'. Ἡ ἐκλογή τῶν δημορχιῶν εἴτε δημοτικῶν Ἀρχῶν ἐκαστῆς πόλεως, κώμης καὶ χωρίου θέλει γίνεσθαι ἐπ' ἴσης διὰ τα

ρουσιάσεως διπλασίου ἀριθμοῦ ὑποψηφίων. Μεταξὺ ἐκάστης δυνάδος τῶν ὑποψηφίων τούτων ὁ πρίγγιψ θέλει διορίζει ἓνα δήμαρχον, ἢ δὲ διάρκεια τῆς ἀξίας τῶν δημάρχων περιορίζεται ἐπ' ἴσης εἰς ἓν ἔτος καὶ ἡ ἀναρέωσις αὐτῶν θέλει γίνεσθαι κατὰ συνέπειαν προσκλητικῆς διαταγῆς τοῦ πρίγγιπος πρὸς τὴν κοινότητα.

Ἄρθ. Ζ'. Ἡ στρατιωτικὴ δύναμις θέλει εἶναι ὑπὸ τὴν ἄμεσον καὶ μοναδικὴν διεύθυνσιν τοῦ πρίγγιπος. Αὐτὸς μόνος ἀποφασίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνθρώπων, ἐξ ὧν θέλει συνίσταται, καὶ διορίζει τὸν ἀρχηγόν της. Ἡ Βουλὴ κατὰ τὴν ὁποῖαν θέλει λαμβάνει κοινοποιήσιν παρὰ τοῦ πρίγγιπος περὶ τῆς ἀποφάσεώς του εἰς τὸ ποσὸν τῆς στρατιωτικῆς αὐτῆς δυνάμεως, χρεωστεῖ κατ' ἔτος τὰ συμπεριλαμβάνη εἰς τὸν λογαριασμὸν της περὶ τῶν κοινῶν ἐξόδων καὶ τὴν ἀναγκαίαν ποσότητα εἰς τὴν τροφήν καὶ μισθοδοσίαν τῆς φρουρᾶς, ἧτις περιορίσθη μόνον εἰς τὸ τὰ ἐπιτηρῆ καὶ ὑπερασπίζεται τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν ὄλων.

Ἄρθ. Η'. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ τέταρτον ἄρθρον τῆς Ὄργανικῆς διατάξεως εἰς τὸν πρίγγιπα ἀνήκει τὸ τὰ ἐπιτρέπη τὴν ἐν Σάμῳ παραιοκίαν τῶν ξένων, εἴτε καὶ τὰ τοὺς ἀποβάλη κατὰ τὴν χρεῖαν καὶ ἐπομένως ἐπειδὴ καθίσταται ἀναγκαῖον τὸ τὰ ἐπεκτείνηται ἢ κατὰ τοῦτο ἄγρυστρος προσοχὴ του εἰς ὄλας καὶ μάλιστα εἰς τὰς κυριωτέρας θέσεις τῆς γῆσου, διὰ ταῦτα θέλουσιν διορίζονται παρὰ τοῦ πρίγγιπος ὑποκείμενα ἄξια τῆς ἰδιαζούσης ἐμπιστοσύνης του ἐν δι' ἕκαστον τμήμα τῆς γῆσου, ἐπιφορτισμένα ἰδιαιτέρως τὴν φροντίδα τοῦ τὰ ἐπαγρυσπνῶσιν εἰς τὰ ἀφορῶντα τοὺς ξένους, τὰ ζητῶσιν ἀπ' αὐτοὺς τὰς ἀποχρώσας ἐγγυήσεις, τὰ ἀναφέρωνται περὶ αὐτῶν ταχτικῶς πρὸς τὴν διοίκησιν καὶ ἐνὶ λόγῳ τὰ μετέρχονται καθ' ὄλην τὴν ἔκτασιν τὰ ἀστυνομικὰ χρέη.

Ἄρθ. Θ'. Ἐπειδὴ ὁ ἐπίτροπος τοῦ πρίγγιπος εἶναι ὁ νόμιμος αὐτοῦ ἀντιπρόσωπος, περιβεβλημένος μὲ ὄλην τὴν παρ' αὐτοῦ ἐμπιστοσύνην καὶ πληρεξουσιότητα, τὰ ἐν τῷ παρόντι διατάγματι εἰς τὸν πρίγγιπα ἀναγόμενα, ταῦτα πάντα ἀνάγονται καὶ εἰς τὸν ἀγαπητὸν αὐτοῦ ἐπίτροπον Κωστάκη Μουσοῦρον, ὁ ὁποῖος τόσῳ πλέον ἄξιός εἶναι τῆς παρ' ἡμῶν τιμῆς καὶ εὐνοίας, καθ' ὅσον ἠδυνήθη τὰ ἐλκύση πρὸς ἑαυτὸν ὄλων τῶν κατοίκων τῆς Σάμου τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν ἀγάπην.

Τὸ παρὸν διάταγμα θέλει προσαρτηθῆ εἰς τὴν Ὄργανικὴν διάτα-

ξιν, τῆς ὁποίας σχηματίζει τὸ συμπλήρωμα.

Ἐξεδόθη ἐν τῇ κατὰ τὸ Φαράριον ἡμετέρα αὐλῇ τῆν 3 Ὀκτωβρίου 1835 ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Στέφανος Βογορίδης.

Πλὴν τῶν προεκτεθέντων, ὁ Μουσοῦρος ἀπήτησε νὰ τιμωρηθῶσιν οἱ τῆς ὀχλαγωγίας πρωταίτιοι καὶ οἱ συμπράκτορες αὐτῶν πρὸς ἀπαλλαγὴν ἐν τῷ μέλλοντι τῆς πατρίδος ἀπὸ τῶν ὀλεθρίων ἐπηρειῶν αὐτῶν καὶ πρὸς σωφρονισμὸν τῶν τυχόν ὁμοφρονούντων αὐτοῖς. Ἐπ' ἴσης συνεστήσατο τῇ συνελεύσει νὰ διασκεφθῇ περὶ τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ φόρου τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ περὶ τῆς ἐγκαίρου ἀποτίσεως τοῦ φόρου τοῦ ἐνεστώτος καὶ ὑπέμνησεν αὐτῇ ὅτι ὀφείλει νὰ ὑποδείξῃ πόθεν καὶ πῶς γενήσεται ἡ πληρωμὴ τῶν ἐκτάκτων δαπανῶν, αἵτινες ἐπῆλθον ἕνεκα τῆς τελευταίας ὀχλαγωγίας, τῆς προκαλεσάσης τὴν εἰς Σάμον ἀποστολὴν πρῶτον μὲν τοῦ Χουσεῖν βέη, εἶτα δὲ τοῦ Χουσονῆ βέη, καὶ αἵτινες ἀνῆρχοντο εἰς γροσίων χιλιάδας ὀγδοήκοντα. Ἡ συνέλευσις, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ φόβου τοῦ Ταχῆρ πασᾶ ἔτι διατελοῦσα, δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ ἀπορρίψῃ τὰς τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπιτρόπου προτάσεις· ὅθεν καὶ εἰς τρεῖς τάξεις τὰς κωμοπόλεις καὶ χωρία πάντα διαιρέσασα, ἐν μὲν τῇ πρώτῃ κατέταξε τὴν Χώραν, τὸν Παγώνδαν, τὸν Πύργον καὶ τὰ Κωντακαίικα, ἅτινα, πειθήνια μείναντα ταῖς τῆς διοικήσεως δικταγαῖς, διὰ τοῦτο καὶ πάσης ἀποζημιώσεως ἔμμενον ἀπῆλλαγμένα, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ κατέταξε τὸ Βαθύ, τοὺς Μυτιληνοὺς, τοὺς Βουρλιώτας, τὰς Ἐξ Γειτονίας, τοὺς Ἀρβανίτας καὶ τὴν Λέκαν, ἅτινα ὑπεχρεοῦντο νὰ ἀποτίσωσι τὰ δύο τρίτα τῶν δαπανῶν, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ τάξει κατέταξε τὰ λοιπὰ χωρία, ἅτινα, μετασχόντα ὅπως δῆποτε τῶν ταραχῶν, ὑπεχρεοῦντο νὰ ἀποτίσωσι τὸ ἕτερον τρίτον τῶν δαπανῶν. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὁ τοῦ ἡγεμόνος ἐπίτροπος ἀπῆλλασσε πάσης χρηματικῆς ποινῆς τοὺς μὴ κατὰ τῆς διοικήσεως αὐτοῦ κραυγάζοντας καὶ ἐμμέσως ὑπεδείκνυεν ἔνθεν μὲν ὅτι οἱ συντασσόμενοι αὐτῷ εἰς οὐδεμίαν ὑποβάλλονται τιμωρίαν, τούναντίον δὲ χαρίτων θέλουσιν ἀξιοῦσθαι, ἔνθεν δὲ ὅτι οἱ ἐναντίον αὐτοῦ ἐξανιστάμενοι οὐ μόνον οὐδὲν κατορθοῦσιν, ἀλλὰ καὶ καταδιώκονται καὶ ποινὰς ὑφίστανται καὶ εἰς χρηματικὰς ἀποζημιώσεις ὑποβάλλονται. Κατὰ τὰ ὡς ἀνωτέρω λοιπὸν δογματισθέντα ὑπὸ τῆς συνελεύσεως ἢ κάλλιον εἰπεῖν ὑπὸ τοῦ ταύτην διευθύνοντος καὶ καθοδηγοῦντος Μουσούρου, τὰ

μὲν ἐν τῇ δευτέρᾳ τάξει καταταχθέντα χωρία ἐξέτισαν ὡς ἐπομένως

Βαθύ	γρόσια	14384
Μυτιληνοὶ	»	16864
Βουρλιῶται	»	8680
Ἐξ Γειτονίαι	»	7440
Λέκα	»	3720
Ἄρβανῖται	»	2232

53320

τὰ δὲ ἐν τῇ τρίτῃ τάξει καταταχθέντα

Παλιόκαστρον	γρόσια	1394
Κουμαραδέοι	»	1046
Μῦλοι	»	696
Σπαθαρέοι	»	2440
Κουμείκα	»	1742
Νεοχώριον καὶ Σκουρέϊκα	»	1568
Μαραθόκαμπος	»	8192
Καλαμπάκτασι	»	342
Πλάτανος	»	522
Κοντεῖκα	»	1742
Καστανέα	»	522
Παλαιὸν Καρλόβασι	»	870
Μεσαῖον Καρλόβασι	»	522
Νέον Καρλόβασι	»	3486
Φοῦρνοι	»	1742

26826

γρόσια

80146

Σύναμα δὲ ἡ συνέλευσις, τοῦ Μουσούρου προσαπαιτοῦντος ἑκατὸν πενήτηκοντα χιλιάδας γροσίων, ἅτινα ὁ ἡγεμὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἰδαπάνησε δῆθεν κατὰ διαφόρους περιστάσεις πρὸς εὐόδωσιν τῶν πραγμάτων τῆς νήσου, καὶ τοῦ δημοσίου ταμείου ἔλλειμμα ἐκ γροσίων διακοσίων ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδων καὶ ἑξακοσίων ἑβδομήκοντα ἑννέα προσφέροντος, ἐπέβαλε νέον φόρον ἐξ τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῶν τῆς εἰσαγωγῆς εἰδῶν. Ὁ δὲ Ταχῆρ πασᾶς μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τά-

ξίως, συγκαλέσας ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος τὸν ἐπίτροπον τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἄλλους τῶν τὰ πρῶτα φερόντων καὶ προτρέψας αὐτοὺς νὰ ἀγῶσι τὸν τεῦθεν ἡσυχίαν καὶ νὰ ἐμμένωσιν ἐν τῇ τάξει, περιέβαλε διὰ τιμηέντων ἐπενδυτῶν, τῶν τουρκιστὶ καφτὰν λεγομένων, τὸν τῆς συνελεύσεως πρόεδρον Γεώργιον Δούκογλου, τὸν βουλευτὴν Δημήτριον Θωμαΐδην καὶ τὸν ὄπλαρχηγὸν Νικόλαον Ἠλιάδην· ἀντὶ δὲ τούτων λαβῶν καὶ οὗτος παρὰ τῆς συνελεύσεως εὐχαριστήριον ἔγγραφον δι' ὅσα ἀγαθὰ ἐπέφερεν εἰς τὴν πατρίδα ἢ ἀφίξις του, αἱ ὑψηλαὶ ἀρεταὶ καὶ ἡ βαθεῖα σύνεσις τῆς ὑψηλότητός του, ἀπῆλθεν ἐκ Σάμου, ἀπάγων μὲθ' ἐαυτοῦ ἐκλαϊδεῖα δέσμους, οἷς συνῆρισθοντο καὶ αὐτοὶ ὅτι ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος τὸν φόρον ἐνεγκόντες, δῆλον ὅτι τὸν Σωτήριον Κατζούλην μετὰ τῶν δύο αὐτοῦ υἱῶν, τὸν Νικόλαον Κατζικάκη μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀντωνίου, τὸν ἱερέα Γεώργιον Πετζῆν, τὸν Κομνηνὸν Μαρμαρᾶν, τὸν Σταμάτιον Γεωργαντζέλον, τὸν Ἰωάννην Βασιλειᾶν, τὸν Κωνσταντῖνον Βασιλειᾶν, τὸν Ἰωάννην Λιτρουβιάρην, τὸν Κυριακὸν Πετζῆν, τὸν Μανουὴλ Γαρουφαλῆν καὶ τὸν Μανουὴλ Γκέκην, ριφθέντας ἀπαξάπαντας ἐν ταῖς τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰρκταῖς. Ἐν αὐταῖς δὲ μετ' οὐ πολὺ κατεκλείσθησαν ὡς ταραξίαι καὶ στασιασταὶ κατηγορούμενοι καὶ ἕτεροι τέσσαρες, ὁ Γεώργιος Σινάνης, ὁ Ἀναγνώστης Φτιαρογιάννης, ὁ Κωνσταντῖνος Νοπολιτάνος καὶ ὁ Βασίλειος Χ. Θεοδώρου, οἵτινες ἐβίωσαν ἐν τῇ εἰρκτῇ ἐν περίπου ἔτος.

Παθήματα τοσαῦτα καὶ ὁ φόβος μειζόνων τιμωριῶν, ἅς ὁ Ταχῆς πασᾶς ἀπελθὼν ἠπειλήσει κατὰ παντὸς τὴν τάξιν διαταράσσοντος, ἠνάγκασε τοὺς Σαμίους πᾶσαν νὰ κατασιγάσωσι κραυγὴν κατὰ τῆς οἰκτρᾶς διοικήσεως τῆς ἑαυτῶν πατρίδος· πλὴν ἀλλὰ δὲν παρῆλθε χρόνος πολὺς καὶ νέον ἀνεφύη ζήτημα, τὴν ἀρχὴν ἔλκων ἐκ τῆς φιλοκτηματίας τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις, λίαν γλίσχρους εὐρίσκων τὰς ἀπὸ τῆς Σάμου νομίμους αὐτοῦ προσόδους, ἐπεθύμει νὰ μετατρέψῃ αὐτὴν εἰς τιμᾶριον παρωχημένων χρόνων. Συγκληθείσης ἐν Χώρα, τῇ τετάρτῃ Φεβρουαρίου 1837, τῆς γενικῆς τῶν Σαμίων συνελεύσεως, παρουσιάσας ἐνώπιον αὐτῆς ὁ ἡγεμονικὸς ἐπίτροπος Κωνσταντῖνος Μουσοῦρος, ἀπήγγειλε λόγον μακρὸν, δι' οὗ, εἰκονίζων τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν τῆς νήσου διὰ τῶν λαμπροτέρων χρωμάτων, παρίστα ὑπὸ τί πρίσμα τῶν ἰδιαιτέρων πάντως αὐτοῦ σκέψεων καὶ ἰδεῶν ὅποια τι ἀνέκαθεν ἐγένετο ἢ ὑπὲρ τῶν Σαμίων πατρικὴ στοργὴ καὶ εὐεργετικὴ διάθεσις τοῦ ἡγεμόνος Βογορίδου, θεμελιωτοῦ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ Σα.

μικοῦ λαοῦ καὶ ὑπὲρ τῆς εὐκλείας καὶ εὐπραγίας αὐτοῦ τοσοῦτους ἀ-
γῶνας καὶ μόχθους νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν καταβάλλοντος· κατέ-
παυε δὲ τὸν διὰ λέξεων πομπωδῶν πεπλουτισμένον λόγον αὐτοῦ ὁ
Μουσοῦρος συνιστῶν τῇ συνελεύσει νὰ φροντίσῃ πρῶτον περὶ εἰσπράξε-
ως καὶ ταχείας εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποστολῆς τοῦ ὀφειλομένου
φόρου καὶ δεύτερον περὶ ἀποτίσεως τοῦ πρὸς τὸν ἡγεμόνα χρέους τῆς
νήσου δι' ὅσα οὗτος κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐδαπάνησε διὰ τὴν ἀπό-
κτησιν τῶν προνομίων καὶ ἄτινα ἢ Σάμος ὤφειλε καὶ κατὰ λόγον δι-
καίου καὶ κατὰ λόγον εὐγνωμοσύνης νὰ ἐκτίσῃ τῷ ἡγεμόνι.

Τότε ἐπαίχθη ἀρκούντως τεχνηέντως κωμῳδία τις μεταξὺ τοῦ ἡ-
γεμονικοῦ ἐπιτρόπου, τῶν πληρεξουσίων καὶ τοῦ προέδρου τῆς συνελεύ-
σεως, ἧς τὴν χορηγίαν παρέσχεν ὁ λαὸς τῆς Σάμου· δῆλον ὅτι πληρε-
ξουσίων τινῶν προτεινόντων, κατ' εἰσῆγησιν πάντως τοῦ Μουσούρου,
ὅτι σύμφορον τῇ πατρίδι ἠθέλεν εἶσθαι ἂν ὁ ἡγεμὼν ἀνελάμβανε τὴν
ἐπὶ τινα ἔτη μίσθωσιν τῶν δεκατῶν τῆς νήσου ἀντὶ τετρακοσίων χι-
λιᾶδων γροσίων κατ' ἔτος, ὅπως οὕτως ἀποτίνηται τακτικῶς τῇ κυ-
ριάρχῳ κυβερνήσει ὁ φόρος, ὁ μὲν τῆς συνελεύσεως πρόεδρος διεκήρυ-
ξεν ὅτι εἰ καὶ συμφωνῇ αὐτὸς τῇ τοιαύτῃ προτάσει, ἐν τούτοις ἔδει ἕ-
καστος τῶν πληρεξουσίων, πρὶν ἢ δώσει τὴν ἐκυτοῦ ψήφον, νὰ σκεφθῇ
ὠρίμως περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ὁ δὲ ἡγεμονικὸς ἐπίτροπος ἐξέ-
φερε δυσκολίας περὶ τοῦ ἂν ὁ ἡγεμὼν ἠθελε παραδεχθῆ ἀπόφασιν τοι-
αύτην τῆς συνελεύσεως, ἐπαυξάνουσαν τὰ δυσβάστακτα βάρη, ἄτινα
ἄλλως ἐβάρυνον αὐτὸν ἐν τῇ ὑπὲρ τῶν Σαμίων ἀπαύστῳ αὐτοῦ μερί-
μνῃ. Καταπεσούσης δὲ μετὰ συζητήσεις καὶ ὁμιλίας πολλὰς ἐπὶ τῶν
ἀνωτέρω τῆς σκηνῆς τῆς πρώτης πράξεως τῆς κωμῳδίας, ἀνεπετάσθη
μετ' οὐ πολὺ ἢ δευτέρα, ἧς θέμα ἦτο ἐπὶ πόσα ἔτη ἔπρεπε νὰ ἐκχωρη-
θῇ ἢ μίσθωσις τοῦ τῶν δεκατῶν φόρου· καὶ τινες μὲν τῶν πληρεξουσίων
προέτεινον ἐπὶ πενταετίαν, ἕτεροι δ' ἐπὶ ἑπταετίαν καὶ ἄλλοι ἐπὶ δεκα-
ετίαν. Ἐπὶ τέλους πάντες συνεφώνησαν νὰ ὀρίσωσι διάρκειαν ἐνοικιᾶ-
σεως ἐτῶν ἑπτὰ· τότε δὲ ὁ τῆς συνελεύσεως πρόεδρος, ὡς ἐν τοῖς πρα-
κτικοῖς αὐτῆς γέγραπται, *παρεκάλεισε, συμφωνούντων ὄλων τῶν πλη-
ρεξουσίων, τὸν ἐκλαμπρότατον ἐπίτροπον ὅπως διενθῆνῃ ἀσφαλῶς
πρὸς τὸν σεβαστὸν πρίγγιπα ικετήριον ἐπίσημον ἀκαφορὰν τῆς συν-
ελεύσεως καὶ μεσιτεύσῃ πρὸς τὴν δὴμηλότητά του ὅπως, εὐαρεστηθεῖ-
σα, δεχθῇ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐνοικίασιν.* Ἡ ἐκλαμπρότης τοῦ ἡ-
ρώτησεν ἀλληλοδιαδόχως τοὺς πληρεξουσίους ἐκάστης κοινότητος

κατὰ μέρος ὁποίας γνώμης εἶναι αὐτοὶ καὶ ἡ παρ' αὐτῶν ἀντιπροσωπευομένη κοινότης. ὡς πρὸς τὰ λεγόμενα τοῦ κυρίου [πρόεδρου, οἱ δὲ πληρεξούσιοι ἐκάστης κοινότητος καὶ ὅλοι ὁμοῦ, οὐδενὸς ἐξαιρουμένου, εἶπον ὅτι εἶναι τοιαύτη ἡ γνώμη των καὶ ἡ γνώμη τῶν κοινοτήτων, τὰς ὁποίας ἀντιπροσωπεύουσιν, ὅτι ἔχουσιν ἐπὶ τούτῳ ρητὰς ὁδηγίας καὶ θετικὰς πληρεξουσιότητας παρὰ τῆς κοινότητος τοῦ ἑκαστος, καὶ ἐπειδὴ ἀνατιρηρῆτως ἡ ὀλικὴ ἐνοικίασις τῶν δεκάτων τῆς νήσου, διαρκοῦσα μάλιστα ἐπὶ ἑπταετίαν, ὑπόσχεται σημαντικὸν κέρδος, οἱ Σάμιοι ἐπιθυμοῦσιν ὥστε τὸ τοιοῦτο κέρδος νὰ ἀποδοθῆ κατὰ προτίμησιν καὶ κατὰ δίκαιον λόγον μᾶλλον εἰς τὸν σεβαστὸν αὐτὸν πρίγγιπα, τὸν προστάτην, πατέρα καὶ ἐνεργέτην τῆς πατρίδος ἢ εἰς ἄλλον τινα. Ἀκολουθῶς ὁ ἐπίτροπος εἶπεν ὅτι ἐκ τῆς πείρας ἀνεγνώρισε καὶ ὁ ἴδιος ὅσον ἡ ἐπὶ τοιαύτη συμφωνία ἐνοικίασις τῶν δεκάτων τῆς νήσου εἶναι διὰ πολλοὺς λόγους συμφέρουσα διὰ τὸ κοινὸν τῆς νήσου καὶ διὰ τοῦτο, κατὰ τὴν παράκλησιν τῆς συνελεύσεως, θέλει σπεύσει νὰ διευθύνῃ τὴν ἰκετήριον ἐπίσημον ἀναφορὰν τῆς πρὸς τὸν σεβαστὸν πρίγγιπα καὶ θέλει μεσιτεύσει πρὸς τὴν ὑψηλότητά του ὅπως δεχθῆ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐνοικίασιν, κατὰ τὰς προβληθείσας συμφωνίας. Ἡ ἀπόκρισις αὕτη τοῦ ἐκλαμπροτάτου ἠν-χαρίστησε τοὺς πληρεξουσίους, οἵτινες, ἐξερχομένης τῆς ἐκλαμπρότητος τοῦ ἐκ τοῦ περιβόλου τῆς συνελεύσεως, ἀνεβόησαν ζήτω ὁ ὑψηλότετος πρίγγιπὸς τῆς Σάμου, ζήτω ὁ ἐκλαμπρότατος ἐπίτροπός του.

Καὶ ἀπεφασίσθη λοιπὸν οὕτως ἡ ἐπὶ ἑπταετίαν μίσθωσις τῶν δεκατῶν τῆς νήσου εἰς τὸν ἡγεμόνα, ὅστις δὲν περιέμενε βεβαίως νὰ μεσιτεύσῃ ὁ ἐκλαμπρότατος αὐτοῦ ἐπίτροπος ἵνα ἀποδεχθῆ τὴν τῆς συνελεύσεως πρότασιν, ἧς αὐτὸς οὗτος ἦτο ὁ ὑποβουλευς· ἀλλὰ πρὸς συμπλήρωσιν τῆς κωμωδίας ἀπελείπετο καὶ τρίτη σκηνή· ἐπαίχθη δὲ καὶ αὕτη μετὰ τῆς αὐτῆς τέχνης καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας. Ἐπροβλήθη ὑπὸ ὄλων ἐν γένει τῶν πληρεξουσίων, γέγραπται ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς πέμπτῃς συνεδριάσεως τῆς αὐτῆς συνελεύσεως, ὥστε ἐπειδὴ ὁ δασμὸς τῶν ἐξ τοῖς ἑκατόν, ἐνοικιαζόμενος τμηματικῶς ἐπὶ δημοπρασίας, δὲν παρέχει εἰς τὸ κοινὸν ταμεῖον τὴν πρόσδορον, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ προσπορισθῆ ἢ πατρίς, εἰὰν δοθῆ εἰς ἓνα μόνον ἐνοικιαστήν καὶ ἐπὶ ἰκανὰ μάλιστα ἔτη, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐμπορευόμενοι εἰς τὴν ἀπὸ μιᾶς θέσεως εἰς ἄλλην τῆς νήσου μετακόμισιν τῶν πραγματειῶν των, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπληρώθη ἅπαξ ὁ δασμὸς,

δοκιμάζουσι δυσκολίας και νέας δασμοῦ ἀπαιτήσεις ἀπὸ μέρους τῶν τμηματικῶν ἐνοικιαστῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐκτὸς τούτου γεννῶνται συναλλήλως καθ' ἐκάστην ἔριδες, δισχυρίσεις και ἀγωγαὶ πρὸς τὴν σεβαστὴν διοίκησιν ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν τῶν δικαιωμάτων ἐκάστου, δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους ἤθελεν εἶναι πολλὰ συμπέρον εἰς τὴν πατρίδα τὸ νὰ ἀναλάβῃ ὁ ὑψηλότετος πρίγγιψ, εἰ δυνατόν, διὰ ἑπταετίαν και τὴν ὀλικὴν τῆς γῆσου ἐνοικίασιν τοῦ δασμοῦ τῶν ἐξ τοῖς ἑκατόν, ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ νὰ ἐξοφλήσῃ ἡ ὑψηλότης του τὸ πρὸς αὐτὴν χρέος τοῦ κοινοῦ και ἀπαρτᾷ τὰ καθ' ὅλον τὸ ἑπταετὲς τοῦτο διάστημα ἐτήσια κανονικὰ ἔξοδα τῆς πατρίδος. Ἡ δὲ συνέλευσις ἐνέκρινε παμφηφεί τὴν γενομένην πρότασιν ταύτην και τοιουτοτρόπως ἵνα μὴ περιπλέκηται δῆθεν ἡ Σάμος εἰς δυσχερείας ἕνεκα μὴ ἐγκαίρου ἀποτίσεως τοῦ φόρου και ἵνα ἐξοικονομῇ τακτικῶς τὰς ἐσωτερικὰς διοικητικὰς δαπάνας, ὁ ἡγεμὼν Βογορίδης ἐπέτυχε νὰ νέμηται πάσας αὐτῆς τὰς προσόδους, οὐχὶ εὐκάταφρονήτους οὔσας, ἀναδεχόμενος νὰ ἀποτίνῃ τὸν φόρον και τὰς δαπάνας, ἀσυγκρίτως ὀλιγωτέρας οὔσας. Καὶ ἡ συνέλευσις ἐκείνη διελύθη, ἀφ' οὗ πρότερον διεβίβασε τῷ ἡγεμόνι δι' εὐχαριστηρίου ἀναφορᾶς τὴν ἀπερίγραπτον πάνδημον ἐγγνωμοσύνην, εὐχαριστίαν και ὑποσίωσιν τῆς πατρίδος δι' ὅσα ἀγαθὰ και ἀνεκτίμητα εὐεργετήματα ἐπεδαιψιλεύθησαν ἀπ' ἀρχῆς εἰς αὐτὴν διὰ τῆς κηδεμόνος πατρικῆς συνεργείας του. •

Διὰ τῆς παραχωρήσεως ταύτης ἠνοίγετο στάδιον εὐρὺ εἰς καταχρήσεις και εἰς καταπίσεις τῶν Σαμίων, διαπρασσομένας ὑπὸ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν εἰσπραξίν τῶν δεκατῶν, ἐκβρασμαίων τοῦ Φαναρίου ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὄντων· τὰ δὲ ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης καταστάσεως ἔμελλον ἀναντιρρήτως νὰ ἦναι ὀλέθρια. Καὶ κατενόουν μὲν ταῦτα πάντες οἱ χρηστοὶ και μὴ κεκαυτηριασμένην τὴν συνείδησιν ἔχοντες ἄνδρες και ἐνδομύχως τὴν ἑαυτῶν πατρίδα ὤκτειρον και τοῖς τήνικαῦτα πάσχουσιν ἑαυτῶν συμπολίταις συνήλθον· δὲν ἐτόλμων ἀλλ' ὁμως ἐκφανῶς και νὰ καταδηλώσωσι τὰ αἰσθήματα αὐτῶν, διότι ἀνοικταὶ μὲν δι' αὐτοὺς ἦσαν αἱ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰρκταί, πρόθυμος δὲ ὁ Ταχὴρ πασᾶς εἰς Σάμον νὰ καταπλεύσῃ, προθυμότερος δὲ ὁ Βογορίδης νὰ ἐπιβάλῃ νέους φόρους πρὸς ἀπότισιν ἐπισυμβασῶν δῆθεν ζημιῶν. Ταῦτα ἐγένοντο τὰ κατορθώματα τοῦ πρώτου ἐν Σάμῳ διοικητοῦ και ἡγεμονικοῦ ἐπιτρόπου Κωνσταντίνου Μουσούρου ἄχρι τῆς εἰκοστῆς ἐνάτης Μαΐου 1837, ὅτε, ἀνακληθέντα ἕνεκα τῆς γενι-

πῆς τῶν Σαμίων κατακραυγῆς, διεδέξατο αὐτὸν ὡς ἡγεμονικὸς ἐπίτροπος ὁ Ἀλέξανδρος Φωτιάδης, κατὰ τὸ ἐπόμενον τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ ἔγγραφον.

Ἡμεῖς Στέφανος Βογορίδης, ἐνεργεῖα πρίγγυς τῆς νήσου Σάμου, δηλοποιοῦμεν οἷς ἀνήκει ὅτι, ἐπειδὴ ἐδέησε ῥ' ἀνακαλέσωμεν παρ' ἡμῖν αὐτοῖς τὸν ἄχρι τοῦδε ἀντιπροσωπεύσαντα ἡμᾶς ἐπὶ τῆς νήσου εὐγενέστατον κύριον Κωστάκην Μουσοῦρον, σκέψιν προθέμενοι σπουδαίαν περὶ ἐκλογῆς καὶ ἀντικαταστάσεως νέου ἡμετέρου ἐπιτρόπου ἐπὶ τῇ διοικήσει τῆς θεοσώστου ἡμῶν ἡγεμονίας, ὑπὲρ ἧς ἀδιαλείπτως ὀφείλομεν ὡς καὶ ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἡμῶν τέκνων ῥὰ κηδόμεθα, ἐξελεξάμεθα ἀπὸ πάντων τὸν εὐγενέστατον κύριον Ἀλέξανδρον Φωτιάδην, ὃν καὶ ἀποκαθιστῶμεν ἐπίτροπον ἡμῶν πληρεξούσιον καὶ διοικητὴν τῆς νήσου, ἔχοντες ἐκ πείρας πολυετοῦς ἀρκοῦντα δείγματα τῆς φρονήσεως, εὐθύτητος, ἀξιοῦτητος καὶ τῆς μετὰ πίστεως πρὸς ἡμᾶς ἀφοσιώσεώς του.

Δυνάμει τοῦ τοιοῦτου ἐπίσημου διορισμοῦ λαμβάνων ὁ ρηθεὶς κύριος Ἀλέξανδρος Φωτιάδης ἀπὸ προσώπου ἡμῶν τὴν πληρεξούσιον ἐπιτροπὴν καὶ τὸν χαρακτῆρα πρώτου ἀξιωματικοῦ τῆς ἡγεμονίας ἡμῶν, θέλει ἀπέλθει ἐκεῖσε προσωπικῶς καὶ, ἀναλαβὼν τὰς ἡνίας τῆς διοικήσεως καὶ ἐξουσίας, θέλει ἐνασχολεῖται εἰς ὅσα δύνανται ῥὰ προάξωσι βελτιώσιν ὡς πρὸς τὰ συμφέροντα τοῦ τόπου καὶ πληρεστάτην ἀρεσιν καὶ εὐδαιμονίαν τῶν κατοίκων. Ὡς τοιαύτην δὲ ὑψηλὴν εὐθύτην πεπιστευμένος παρ' ἡμῶν, θέλει ἀπολαμβάνει παρὰ πάντων ἀπλῶς τῶν κατοίκων τῆς νήσου ταύτης, καθὼς καὶ παρ' ὄλων ἐν γένει τῶν ὑπαλλήλων τῆς διοικήσεως, τὴν πρέπουσαν ὑπακοὴν καὶ τὸ ἀνήκον σέβας.

Πρὸς ἐνδειξιν δὲ ἀπελύθη τῇ εὐγενείᾳ του τὸ παρὸν ἐπικυρωτικὸν ἔγγραφον, κατησφαλισμένον τῇ ἰδιοχείρῳ ἡμῶν ὑπογραφῇ καὶ τῇ ἐπιθέσει τῆς ἡγεμονικῆς ἡμῶν σφραγίδος.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 29 Μαΐου 1837.

Ὁ πρίγγυς Σάμου.

Ὁ Ἀλέξανδρος Φωτιάδης, ἀφικόμενος τῇ εἰκοστῇ τρίτῃ Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐν Σάμῳ, ἐπ' ὀλίγους μόνους μῆνας διέτριψεν ἐν αὐτῇ· ἀλλ' ἡ διοίκησις αὐτοῦ ἀρεστὴ τῷ λαῷ ἐγένετο, διότι ἰκανότητά τε ἐκέκτητο ὁ ἀνὴρ οὐ τὴν τυχοῦσαν καὶ διοικητικὸν πνεῦμα εὐρὺ καὶ

συμπεριφοράν καλλίστην. Συγκαλέσας ἐν Χώρα τῇ δεκάτῃ Μαρτίου 1838 ὑπὸ τῇ προεδρείᾳ τοῦ Ἀντωνίου Γεωργιάδου τὴν ἕκτην γενικὴν τῶν Σαμίων συνέλευσιν, ἐξέθηκεν αὐτῇ τὰς προοδευτικὰς ἀρχάς, ὧν ἐνεφορεῖτο, καί, ἐφαρμόζων ταύτας, ἔμελλε πάντως νὰ οὐλώσῃ τὰς πληγὰς, ἃς ἡ προτέρα φαύλη διοικήσις ἠνέωξεν εἰς τὴν νῆσον· ἀνεκλήθη ὁμως δυστυχῶς ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Βογορίδου, ὑπόπτῳ τῷ ὄμματι ἰδόντος τὰς πρὸς αὐτὸν εὐμενεῖς τῶν Σαμίων διαθέσεις καὶ φοβηθέντος μὴ ὁ Φωτιάδης, ἐκμεταλλεόμενος αὐτάς, ὑποσκάψῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὰ θεμέλια τοῦ ἡγεμονικοῦ θρόνου ἐκείνου. Ἀντὶ δὲ τοῦ Φωτιάδου, ὁ Βογορίδης ἀπέστειλεν ἐπίτροπον τὸν ἴδιον υἱὸν Ἰωάννην, ὅστις, εἰς Σάμον ἀφικόμενος, μεσοῦντος Ἰουνίου τοῦ 1838, καὶ ἀναλαβὼν τὰ διοικητικὰ καθήκοντα, ἀνεκοίνωσε τοῦτο τοῖς Σαμίοις διὰ τῆς ἐπομένης προκηρύξεως.

Σάμοι !

Καθ' ἣν στιγμήν ἀναλαμβάνω τὰς ἡγίας τῆς διοικήσεως τῆς φίλης πατρίδος, σπεύδω κατὰ χρέος νὰ διακηρῶξω ἐπισήμως τὴν εὐαρέστησιν, τὴν ὁποίαν ἐγχαράττουσιν εἰς τὴν καρδίαν μου ἢ πρὸς ἐμὲ εὐχάριστος ὑποδοχὴ καὶ ἀγάπη σας, ἡ βαθεῖα ἐγγνωμοσύνη καὶ πλήρης ἀφοσίωσίς σας πρὸς τὸν ὑψηλότερον καὶ σεβαστὴν πρίγγιπα καὶ τὰ ἦδη, ὅτε σὺν Θεῷ εὐρίσκομαι ἐν τῷ μέσῳ σας, ἐξωγραφισμένα ἐπὶ τοῦ προσώπου σας αἰσθήματα ὑπερβαλλούσης χαρᾶς, τῶν ὁποίων τρανώτατα δείγματα δὲν ἔπαυσαν νὰ μοι παρουσιάζωνται ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐπάτησα τὸ ἔδαφος τῆς Σάμου.

Ἡ εὐγενὴς αὐτὴ καὶ ὄντως πατριωτικὴ διάθεσίς σας ἐμὲ μὲν ἐνθαρρύνει τὸν τεῦθεν εἰς τὸ ὅπολον εἰσέρχομαι στάδιον, πρὸς δὲ τὴν πατρίδα ἐπαγγέλλεται τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐκπληρώσεως τῶν πατρικῶν καὶ κοινωφελῶν σκοπῶν τῆς ὑψηλότητός του, τῶν ὁποίων θέλω θεωρεῖ ἐμμαντὸν εὐτυχίῃ, εἰὰν κατασταθῶ συντελεστικὸν εἰς τοῦτο ὄργανον.

Αἱ εὐχαὶ καὶ ἐφάσεις τοῦ κοινοῦ πατρὸς καὶ εὐεργέτου τῆς Σάμου ἀποτείρονται ἰδιαζόντως εἰς τὴν συντήρησιν τῆς κοινῆς εἰρήνης, ἡσυχίας καὶ εὐταξίας, εἰς τὴν ἀπροσωπόληπτον διακομὴν τῆς δικαιοσύνης, εἰς τὴν τελειοτέραν ἀποκατάστασιν τῶν σχολείων πρὸς φωτισμὸν τῆς νεολαίας, εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν βελτίωσιν τῆς πατρίδος καὶ ἐν γένει εἰς τὴν ἐνδαιμονίαν καὶ εὐκλειάν της, καθ' ἃς

πραγματικὰς ἐνδείξεις μέχρι τοῦδε ἐκ μέρους τῆς ὑψηλότητος τοῦ ἐλάβετε.

Θεωρῶ δὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν τοιούτων κοινῶν ἐφέσεων τοσούτῳ μᾶλλον ἐνχερῇ, καθ' ὅσον οὐχὶ μόνον ἐκ τῶν παρόντων δειγμάτων τοῦ κοινοῦ αἰσθήματος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς διαγωγῆς σας τῆς ἐπὶ τῶν προκατόχων μου πεποιθότως προσημαίνω ὅτι θέλω ἀπαρτήσει ἐπὶ πᾶσι τὴν πατριωτικὴν καὶ εἰλικρινῆ σύμπραξιν τῆς ἐντίμου Βουλῆς, τὴν σύμπροϊαν τῶν δημαρχιῶν καὶ τὴν ἄμεμπτον διαγωγὴν ὅλων τῶν ὑπαλλήλων Ἀρχῶν, ἐν γένει δὲ διαρκούσας καὶ ἐπανξάνουσας τὴν κοινὴν ἀφοσίωσιν, ἀγάπην καὶ πειθαρχίαν τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου πρὸς τε τὸν ὑψηλότατον καὶ σεβαστὸν πρίγγιπα καὶ πρὸς τὴν ἐνταῦθα διοίκησίν του.

Χαίρω ἐγκαρδίως ὅτι εὖρον ἱκανὰ τεκμήρια τῆς καλῆς καὶ εὐαρέστου διοικήσεως τοῦ προκατόχου μου ἐνγεγεστάτου κυρίου Ἀλεξάνδρου Φωτιάδου, ὅστις, ἐξακολουθῶν τὰς ὁδηγίας καὶ εἰσηγήσεις τοῦ ὑψηλοτάτου πρίγγιπος καὶ προαγόμενος ἀπὸ τὰς πολιτικὰς γνώσεις καὶ ἠθικὰ αὐτοῦ προτερήματα, ἐξέπλήρωσε βέβαια τὰς ἐνχὰς τῆς πατρίδος καὶ ἐδικαίωσε τὴν ἐκλογὴν τῆς ὑψηλότητος τοῦ ὁμολογῶν ἐπίσημως τὰ ἀβύσηματα ταῦτα, ἀπόδισω τὰς εὐχαριστίας καὶ τὸν ὀφειλόμενον φόρον πρὸς τὴν ἐνγεγείαν του.

Ἀλλὰ πρὶν γὰρ κάμω ἔναρξιν τῶν διοικητικῶν ἐργασιῶν μου, κρίνω χρέος μου ἱερώτατον τὸ γὰρ ἐπικαλεσθῶ πρὸ πάντων τὴν ἐξ ὑψους ἀντίληψιν πρὸς ἐπίδοσιν καὶ ἐνδοκίμησίν μου εἰς τὸ προκειμενον στάδιον καὶ πρὸς ἐπισκίασιν τῶν θείων χαρίτων ἐπὶ τοῦ λαοῦ τῆς θεοσώστου ταύτης ἡγεμονείας. Εἶθε ἡ θεία πρόνοια γὰρ ἀναδείξῃ τὴν μὲν πατρίδα λαμπρνομένην μὲ τὴν ἐπιθυμητὴν εὐδαιμονίαν καὶ εὐκλειαν, ἐμὲ δὲ ἄξιον τῶν κοινῶν ἐνχῶν καὶ τῶν φιλοστόργων ἐφέσεων τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος.

Τὴν 19 Ἰουνίου 1838 ἐν Στεφανουπόλει Σάμου.

Ὁ ἐπίτροπος τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τοῦ πρίγγιπος τῆς Σάμου
Ἰωάννης Βογορίδης.

Ἰωάννης ὁ Βογορίδης ἤκιστα κατάλληλος ἦτο ὅπως διοικήσῃ λαόν, διότι οὐ μόνον παντός διοικητικοῦ προσόντος ἡμοίρει, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ ἐστερεῖτο τοῦ κοινοῦ νοῦ· παρ' ἄρχοντος δὲ τοιοῦτου ὅποιον ἀγαθὸν ἰδύνατό τις νὰ ἀπεκδέχῃται; Ὅθεν καὶ αὐτοῦ διοικοῦντος, ἡ μὲν

Δημοσία τάξις ἐχαλαρώθη, ἡ δὲ ἀσφάλεια τέλεον ἐξέλιπε καὶ οἱ ἀλλο-
στορες καὶ οἱ φαῦλοι θρασεῖαν ἐπῆραν τὴν ὄφρυν. Κλοπαὶ διεδέχοντο
τὰς κλοπὰς καὶ φόνοι τοὺς φόνους καὶ οἱ πειραταί, πληθυνθέντες, ἀ-
δεῶς προσέβαλον τοὺς ναυτιλομένους εἰς τὰ παράλια τῆς Σάμου. Φο-
νευθέντος ἐν Κουμαραδέοις τοῦ Γεωργίου Ἀντιλαγοῦ, οἱ τούτου συγγε-
νεῖς ἠθέλησαν νὰ καταδιώξωσι ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης τοὺς φονεῖς·
ἀλλ' οὗτοι, ἐκδικούμενοι, προέβησαν ἐν πάσῃ θρασύτητι εἰς τὸν φόνον
καὶ τοῦ ἐτέρου ἐκείνου ἀδελφοῦ Δημητρίου. Ἐν Παγώνδῃ ἐφονεύθη ἐπ'
ἴσης ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ὁ πολιτάρχης Ἰωάννης Ρήγας σὺν τῷ ὑπ' αὐτῷ
χωροφύλακι Ἰωάννῃ Δεμιρτζῆ. Ἐν Βουρλιώταις ὀπλοφόροι πολλοὶ ἐν
συστάσει ἐπέπεσαν κατὰ τοῦ κυτόθι δημάρχου καὶ τοῦ πολιτάρχου, ἐν
δὲ τῇ Χώρῃ πλείστα κακουργήματα ἐτελέσθησαν· πάντων ὁμως τῶν
τότε συμβάντων, θλιβρώτερον ἐγένετο ὁ ἐν Μαραθοκάμπῳ ὑπὸ τοῦ
αἰμοχαροῦς Γεωργίου Ἀράπη διαπραχθεὶς τῇ ὀγδόῃ τοῦ μηνὸς Ὀκτω-
βρίου φόνος τοῦ κατὰ τὸν ἀγῶνα διαπρέψαντος ἐπὶ φιλοπατρίᾳ τε καὶ
γενναιοψυχίᾳ Κωνσταντίνου Παλαιοῦ. Τοιαύτης δὲ οὔσης τῆς καταστά-
σεως τῆς νήσου, καθ' ἐκάστην σχεδὸν ἐτοιχοκολλῶντο σάτυραι καὶ λί-
βελλοι, πικρῶς καθαπτόμενοι καὶ διακωμωδοῦντες τὸν τε ἡγεμονικὸν
ἐπίτροπον καὶ τοὺς διοικητικούς ἐν γένει ὑπαλλήλους. Ἐν μιᾷ τῶν
τοιούτων σατυρῶν, τῇ ἤττον βεβαίως ὑβριστικῇ, ἐσαρκάζετο ὁ Ἰωάν-
νης Βογορίδης ὡς καθεῖρξας ἀλέκτορα, οὗ τὸ πρωινὸν ἄσμα ἐτάραξε
τὸν νήδυμον αὐτοῦ ὕπνον· ὅθεν καὶ οὗτος ἐξέδωκε τὴν ἐπομένην προκη-
ρυξιν, χαρακτηρίζουσαν ὡς ἄριστα τὴν ἔκπτωσιν, εἰς ἣν ἡ διοίκησις
αὐτοῦ εἶχε περιέλθει.

*Ὁ ἐπίτροπος τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τοῦ πρίγγιπος τῆς Σάμου
διατάττει.*

*Πρῶτον· ὅστις ἤθελε φωραθῆ τοῦ λοιποῦ ὅτι συνέταξε βωμολο-
χικὰ προγράμματα (σατύρας) ὁ τοιοῦτος θέλει παιδεύεται καθ' ὅ-
λην τὴν αὐστηρότητα τῶν νόμων καὶ θέλει προστιμᾶται βαρέως.*

*Δεύτερον· ὁποιοσδήποτε ἤθελεν εὖρει τοιχοκολλημένον τοιοῦτο
βωμολοχικὸν πρόγραμμα, ἀμέσως, χωρὶς νὰ τὸ ἀναγνώσῃ, νὰ τὸ
καταξοχίξῃ εἰς μικρὰ κομμάτια καὶ νὰ μὴ ὁμολογῇ εἰς τινα ὅτι
εὖρει τοιχοκολλημένον ὑβριστικὸν πρόγραμμα.*

*Δι' ἐτέρας προκηρύξεως, οὐχ ἤττον τῆς προτέρας γελοιώδους, ὁ ἐ-
πίτροπος ἐπέτασε τάδε.*

Πρώτον· ὁποῖος πρῶτος τοιμήσῃ γὰ κακολογήσῃ τινα ἢ ὑβρίσῃ, κτυπήσῃ ἢ ταραχὴν τινα προξενήσῃ, ὁ τοιοῦτος θέλει παιδεύεται αὐστηρῶς.

Δεύτερον· ὁποῖος ὑβρισθεὶς ἢ κτυπηθεὶς ἀπὸ ἄλλου δὲν ἤθελε προστρέξει εἰς τὴν διοίκησιν, ἀλλ' ἤθελεν ἰκανοποιηθῆ μόνος του, θέλει καθυποβάλλεσθαι εἰς τὴν διπλοσίαν ποινὴν τοῦ πρώτου κτυπήσατος ἢ ὑβρίσατος.

Τρίτον· κάμμία ἀναφορά, φέρουσα ὑπογραφὰς πολλῶν ἀτόμων, δὲν εἶναι δεκτὴ πρὸς τὴν διοίκησιν.

Τέταρτον καὶ τελευταῖον· κἀνεὶς τοῦ λοιποῦ γὰ μὴ φέρῃ ἐφ' ἑαυτοῦ μαχαίριον ἢ ἄλλου εἶδους ὄπλον.

Ἄλλ' ὅμως οὐδὲ προκηρύξεις οὐδὲ ἀπειλαὶ ἰσχυροὶ γὰ θεραπεύσωσι κατὰστασιν πραγμάτων, ὅσημέραι ἐπὶ τὰ χεῖρω βάλινουσιν· ὅθεν καὶ ὁ ἡγεμὼν Βογορίδης, ταῦτα μαθητῶν, ἔπεμψε κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1839 εἰς Σάμον ὡς σύμβουλον τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ τὸν πρῶτον διατελέσαντα διοικητὴν Κωνσταντῖνον Μουσοῦρον, ὃν προὔτιθετο γὰ διορίσῃ ὀψιαιότερον καὶ ἡγεμονικὸν ἐπίτροπον ἐν Σάμῳ ἀντὶ τοῦ ἀνιχνίου υἱοῦ αὐτοῦ. Ἄλλ' οὗτος νοήσας τὸν σκοπὸν τοῦ ἑαυτοῦ πατρός, διεμήνυσεν αὐτῷ ὅτι ἂν διωρίζετο ὁ Μουσοῦρος καὶ ἀφηρεῖτο αὐτοῦ ἡ διοίκησις τῆς Σάμου, ἔμελλε γὰ ἀπέλθῃ καὶ ἐγκαταβιώσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ δὲ Βογορίδης, φοβούμενος τὴν πραγματοποίησιν τοιαύτης ἀπειλῆς, παραβλαπτούσης αὐτὸν πολιτικῶς τὰ μέγιστα, σῦναμα δὲ θέλων γὰ ἴδῃ καὶ τὴν Σάμον, ἐπεσκέψατο αὐτὴν ἐν ἄσιατικῇ ὁλως πομπῇ, κομίζων οἶονεὶ ἀπόδειγμα τῆς πρὸς τοὺς Σαμίους στοργῆς καὶ ἐνδελεχοῦς αὐτοῦ μερίμνης, πλὴν ρινομάκτρων καὶ καλυμμάτων τῆς κεφαλῆς καὶ ἄλλων ὁμοίων δώρων, τοῖς πιστοῖς εἰς αὐτὸν ἀφειδῶς διανεμηθέντων, καὶ τὸ ἐπόμενον αὐτοκρατορικὸν Διάταγμα περὶ ἀτελείας τῶν θεραιστικῶν ἐν τοῖς πέριξ τῆς νήσου.

Ἐκλαμπρε τῶν ἐνδόξων καὶ τῶν εὐγενῶν καὶ ἡ ὀμήγουρις ἰῶν ἐπαίρων καὶ τῶν ἐνεργετημάτων καὶ ὁ δι' ἐκλογῆς προτιμηθεὶς ἀπὸ τὸ πολὺ ἔλεος τοῦ παρτοδυναμον βασιλέως, σὺ Μεχμέτ βέη, ὁ ὁποῖος εἶσαι ἀπὸ τοὺς καπουτζίδες τῆς ὑψηλῆς μου αὐλῆς καὶ μουσελίμης Σιγάλων, εἶθε ἢ δόξα σου γὰ ἦναι παρτοτεινὴ! Ἡ δόξα τῶν κριτῶν καὶ τῶν δικαστῶν, ὁ θησαυρὸς τῶν ἀρετῶν καὶ τοῦ λόγου, σὺ τε καὶ ὁ κνίπης τῆς Νέας Ἐφέσου μετὰ τῶν κατῆλων καὶ τῶν κρι-

τῶν τῶν περίξ ἐπαρχιῶν, εἴθε ἡ ἀρετὴ σας νὰ ἀυξηθῆ! Καὶ σεῖς οἱ ὁποιοὶ εἰσθε ἡ δόξα τῶν ὁμοίων σας καὶ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, οἱ βοῦβορτάδες καὶ οἱ τελῶναι καὶ ἐπίλοιποι ἐξουσιασται, εἴθε νὰ ἀυξηθῆ ἡ τιμιότης σας! "Αἷμα φθάση τὸ παρὸν βασιλικὸν ὑψηλόν μου σημεῖον, γνωστὸν ἔστω πρὸς ὑμᾶς ὅτι τινὲς ἐκ τῶν ὑπηκόων μου κατοίκων τῆς ρήσου Σάμου, ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν γεωργῶν ὄντες, μεταβαίνοντες κατὰ τὸ θέρος ἄντικρυ εἰς τὴν Νέαρον Ἐφεσον καὶ εἰς τὰ περίξ, θερίζουσι καὶ ὑπηρετοῦσιν ἐκεῖ. ὅταν ἐπιστρέψωσιν ἀπὸ τὰ δημητριακὰ τρόφιμα, τὰ ὁποῖα ἐξαρχοῦσι διὰ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα ἐκάστου αὐτῶν πρὸς τροφήν ἐνδὸς χρόνου καὶ τὰ ὁποῖα λαμβάνουσιν εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν ἐργασιῶν των, ἐπειδὴ ὁ νῦν περιγχιψ τῆς ρήσου Σάμου Στεφανάκης βέης, ὅστις εἶναι ὁ ἔξοχος τῶν ἐυγενῶν καὶ τῶν προκρίτων τοῦ ἔθνους τοῦ Ἰησοῦ, καὶ τοῦ ὁποίου τὰ τέλη εἴησαν αἴσια, παρεκάλεσεν ἐκ μέρους τῶν εἰρημένων ὑπηκόων μου τὸ νὰ δοθῆ ὑψηλὴ προσταγὴ μου, ἐξειδιασμένως ἀναγομένη μόνον εἰς τὰ προρρηθέντα περίξ μέρη, διὰ νὰ μὴ ζητῆται τελωνεῖον ἀπὸ μέρος τῶν τελωνῶν, οἱ ὁποιοὶ εὐρίσκονται καθ' ὁδὸν τῶν θεριστῶν αὐτῶν. Ἄφ' οὗ ἐγειρετ ἡ ἔρευνα περὶ τοῦ πρακτέου ἐκ μέρους τοῦ βασιλικοῦ διβαρίου, κατὰ συνέπειαν τῶν προνομίων καὶ χορηγήσεων, τὰ ὁποῖα ἐχορηγήθησαν ἐκ μέρους τῆς μεγάλης μου βασιλείας εἰς τοὺς διαληφθέντας ὑπηκόους μου, ἐπειδὴ ἐκ τῶν χρεῶν τῆς δόξης καὶ τῆς ἐκλειας τῆς βασιλείας μου εἶναι ἡ διὰ τῆς χορηγήσεως τῶν διαληφθεισῶν αἰτήσεων προμήθεια τῆς ἐνημερίας καὶ ἀρέσεως τῶν ὑπηκόων μου, κατὰ τὴν προρρηθεῖσαν ἀναφορὰν, θεωροῦντες ὅτι τὰ δημητριακὰ τρόφιμα, τὰ ὁποῖα ἐπιφέρουσι μεθ' ἑαυτῶν οἱ διαληφθέντες ὑπήκοοί μου, λαμβάνοντες ὡς ἀντίτιμον τῆς ἐργασίας των ὅτε θερίζουσι καὶ ὑπηρετοῦσιν εἰς τὰ προρρηθέντα ἄντικρυ τῆς Σάμου μέρη, ἰσχύοντα ὡς νὰ ἦσαν περιουσία αὐτῶν χρηματικὴ, καθὼς δὲν εἶναι ἀνάγκη εἰς κἀνένα τόπον τὸ νὰ λαμβάνηται τελωνειακὸν δικαίωμα ἀπὸ τοιαῦτα χρήματα, καὶ ἐπειδὴ ὅταν τις ἐκ τῶν τοιούτων θεριστῶν ἐμπορευθῆ ἐκτὸς τῆς ἐπικρατείας τὰ τοιαῦτα τρόφιμα, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προσλάβῃ κάμμίαν ὠφέλειαν ἐκ τοῦ τοιούτου ἐμπορίου, ἀλλ' ὅταν καθ' ὑπόθεσιν τὰ τοιαῦτα τρόφιμα ἦναι ποσότης ἀρκετὴ τροφῆς ὀλίγης πρὸς ζῶαρκειαν τῆς γυναίκης καὶ τῶν παιδῶν του, εἶναι φανερόν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ζητῆται δικαίωμα τελωνεῖου, οὕτως, ἐκτὸς τῆς τροφῆς τῆς ἀναγκαίας πρὸς

ζωάρκειαν ἐνὸς χρόνου τῶν προρηθέντων ὑπηκόων μου καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν, ἃν εὐρεθῆ εἰς χεῖρας τῶν τροφῆ δι' ἐμπόριον, γὰρ λαμβάνονται τὰ ἀπαιτούμενα δικαιώματα, καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν ἐκ μέρους τῶν διαληφθέντων ὑπηκόων γὰρ μὴ γίνηται κάμμία ἀντιλογία ἢ ἀντίστασις, κατὰ τὴν γενομένην παράκλησιν, ἐπειδὴ ἔγραψαν ὅτι ἡ ἔκδοσις τοῦ τοιούτου ὑψηλοῦ Ὁρισμοῦ ἀνατίθεται εἰς τὴν γνώμην μου, ἐπρόσταξα γὰρ γίνηται ἡ ἐνέργεια κατὰ τὸν προρηθέντα τρόπον. Πρὸς γνωστοποίησιν καὶ προσταγὴν ἐξεδόθη τοῦτο τὸ ὑψηλόν μου φερμάρι, εἶναι βασιλικὴ μου προσταγὴ γὰρ μὴ ζητῆται δικαίωμα τελωνείου ἀπὸ τῶν δημοτριακῶν τροφίμων, οἶον σίτου, κριθῆς καὶ λοιπῶν, τὰ ὅποια φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν πρὸς ἐνιαύσιον ζωάρκειαν αὐτῶν τε καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων ἐκάστου ὡς ἀντίτιμον τῆς ἐργασίας τῶν, εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐπιστροφῆς τῶν, ὅτε οἱ ὑπήκοοι τοῦ προρηθέντος ρησίου θερίσωσι καὶ δουλεύσωσιν εἰς τὰ ἀντίπερα μέρη. Ὅταν ὁμως εὐρεθῆ εἰς χεῖρας τῶν δι' ἐμπόριον περισσοτέρα ποσότης ἀπὸ τὴν διαληφθεῖσαν, γὰρ λαμβάνονται καὶ εἰσπράττωνται τὰ ἀπαιτούμενα δικαιώματα. Εἰς ἐσᾶς, οἱ ὅποιοι εἰσθε μουσελίμης, καθήδες καὶ ραίπηδες καὶ οἱ ἄλλοι οἱ προλεχθέντες, ἐξέδωκα τὸ παρὸν βασιλικόν μου φερμάρι διὰ γὰρ προσέχητε καὶ φροντίζετε τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ καὶ γὰρ ἀπέχητε ἀπὸ τοῦ γὰρ πράττετε τὰ ἐναντία. Ἐπρόσταξα ὅτι ἀφ' οὗ φθάση, καθ' ὃν τρόπον σᾶς προέγραψα, ἐνεργήσητε καὶ προσερευχθῆτε κατὰ τὴν ἐννοίαν τὴν ἠνωμένην μὲ ὑποταγὴν τοῦ μετὰ τιμῆς ἐκδοθέντος φερμαρίου εἰς τὸ ὅπολον ἀπαιτεῖται γὰρ ὑποταχθῆτε καὶ γὰρ συμμορφωθῆτε. Οὕτω γινώσκετε καὶ πιστεύετε εἰς τὸ βασιλικόν μου σημεῖον.

Ἐγράφη περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Ρετζέπ οὐλφὲρδ τοῦ ἔτους 1255 ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ περιφρουρήτῳ.

Κάλλιστον ὁμολογουμένως ἦτο τὸ Διάταγμα τοῦτο καὶ εἰς ἄκρον εὐεργετικὸν τοῖς τε ἐνδέσει τῶν Σαμίων καὶ τοῖς πρὸς θερισμὸν εἰς τὴν ἀντικειμένην ἀσιατικὴν ἥπειρον μεταβαίνουσιν· ἀλλ' ὁ ἡγεμὼν Βογορίδης ἠθέλησε καὶ ἐπ' αὐτοῦ γὰρ κερδοσκοπήσῃ, διατῆξας, ἅμα εἰς Σάμον ἀφικόμενος, αὐξήσιν κατὰ ἕξ τοῖς ἑκατὸν τῶν τελωνειακῶν φόρων. Ἐπαναστάντων δὲ τούτου ἕνεκα τῶν κατοίκων τῶν Βουρλιωτῶν καὶ ὁμοίας διαθέσεις ἐκδηλωσάντων καὶ τῶν κατοίκων ἐτέρων δῆμων,

•

ἤναγκάσθη νὰ ἐπαναγάγῃ εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν τοὺς φόρους· Ἐν τούτοις ἡ γενικὴ δυσπρόσπευτος καὶ ἀγανάκτησις τοσοῦτον εἶχε κορυφωθῆ, ὥστε μικρὰ τις ἀπήτειτο ἀφορμὴ ἵνα ἐκραγῆ τὸ πρὸ πολλοῦ ὑποκαίον ἠφαίστειον· δὲν παρήλθε δὲ χρόνος πολὺς καὶ ἐδόθη τοιαύτη ἐπὶ ἡγεμονικοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Μανουὴλ Σεμελᾶ, ὄν, τοῦ Μουσοῦρου ἐν τῷ μεταξὺ διορισθέντος πρεσβευτοῦ τῆς Τουρκίας ἐν Ἑλλάδι, ὁ Βογορίδης, ἀναχωρῶν ἐκ Σάμου, κατέλιπε τοιοῦτον, συμπαραλαβὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν ἀνίκανον αὐτοῦ υἱὸν καὶ τέως ἐπίτροπον Ἰωάννην, ὑπὸ τὸν εὐτύπτωτον λόγον ὅτι ἔμελλε νὰ ἀποστείλῃ εἰς Μολδαυίαν ὅπως ἐκεῖ νυμφευθῆ.

Φριδερικὸς ὁ τῆς Πρωσσίας μέγας βασιλεὺς, ἀπειλῶν ἐπαρχίαν τινὰ τοῦ ἑαυτοῦ κράτους, συνεχῶς στασιάζουσαν, ἔλεγεν ὅτι διοικητὴν αὐτῆς ἤθελε πέμψει ἓνα τῶν διδασκάλων· ἐκείνον ἴσως ἀπεφάσισε καὶ ὁ Βογορίδης νὰ μιμηθῆ, καταστήσας ἐπίτροπον αὐτοῦ ἐν Σάμῳ τὸν διδάσκαλον Μανουὴλ Σεμελᾶν, ἄνδρα διδασκαλικῆς μὲν ἀγαθότητος ἐμπεφορημένον, ὅλως ὅμως ἀνεπιτήδειον καὶ ἀκατάλληλον περὶ τὴν διοίκησιν λαοῦ, πρὸς δὲ τῷ καὶ τινὰ Μάρκον Ζαδὲν τοῦνομα, Σμυρναῖον δὲ τὴν πατρίδα, ἄνδρα θρασὺν καὶ ὑβριστικόν, ὡς ἀρχιτελώνην. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος, εὐρῶν χαλαρωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὴν διοίκησιν παντὸς γοήτρου ἐστερημένην, συνετέλεσε διὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀδεξιότητος καὶ ἀδρανείας νὰ ἐπιτείνῃ ἔτι μᾶλλον τὴν τοιαύτην χαλάρωσιν, ὁ δὲ δεύτερος, ὑβρίζων ἀδιακρίτως εἰς ὑπαλλήλους καὶ εἰς πολίτας καὶ καταπιέζων ποικιλοτρόπως τοὺς ἐμπορευομένους, διηρέθισε σφόδρα τοὺς Σαμίους, δι' ὅπερ ἐγένετο παραίτιος νέων λυπηρῶν γεγονότων, ἅτινα ἐπήνεγκαν μὲν μεγίστας τῆ νήσῳ ζημίας, διέσεισαν ὅμως καὶ τὴν τοῦ Βογορίδου ἐξουσίαν. Τοῦ κεντρικοῦ τῆς Σάμου δικαστηρίου πρόεδρος ἦτο τότε ὁ Κωνσταντῖνος Σταματιάδης, ὄν, ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπὸ τοῦ ἔτους 1836 τὰς διατριβὰς ποιούμενον καὶ τὸ τοῦ δικηγόρου ἐπαγγελμα ἐπιτυχῶς μετερχόμενον, ὁ Βογορίδης παρέπεισε νὰ μεταβῆ ἐκ νέου εἰς Σάμον ὅπως τὰ τῆς δικαιοσύνης διαρρυθμίσῃ. Ἄνῃρ φιλόπατρις καὶ φιλότιμος ὢν εἰς ἄκρον, βαρέως οὗτος ἔφερε τὰς ὑβρεῖς καὶ τοὺς προπηλακισμούς, οὓς οἱ ἑαυτοῦ ὀμοπλῆται ὑφίσταντο ὑφ' ἐνὸς ἀλλοδαποῦ τυχοδιώκτου, τοῦ Μάρκου Ζαδέ, καὶ οὓς δὲν ἐβράδυνε σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ αὐτὸς νὰ ὑποστῆ. Μέλλων τῆ δεκάτῃ πέμπτῃ Ὀκτωβρίου 1840 νὰ πέμψῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς δῶρον πρὸς τινὰ φίλον αὐτοῦ, τέσσαρα μικρὰ

βαρέλια πλήρη ἐλαίου, ἀνέθηκεν ἐνὶ αὐτοῦ ὑπηρέτη νὰ φορτώσῃ ταῦτα ἐφ' ἐνὸς πλοίου, ἀποπλέοντος διὰ τὴν πόλιν ἐκείνην, ἀποτίνων τὰ νενομισμένα τελωνειακὰ δικαιώματα· ἀλλ' ὁ Ζαδῆς, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἐπέτρεψε τὴν φόρτωσιν τῶν βυρελίων ἐπὶ τοῦ πλοίου, εἶτα διέταξε τὴν εἰς τὴν ξηρὰν ἐκφόρτωσιν αὐτῶν τῷ λόγῳ ὅτι ἔδει νὰ καταβληθῶσιν ἀμέσως τὰ τελωνειακὰ δικαιώματα, εἰ καὶ ὁ Σταματιᾶδης εἶχε διαμηνύσει αὐτῷ ὅτι ἔτοιμος ἦτο νὰ ἀποτίσῃ ταῦτα. Καὶ δὴ μεταβάντος τοῦ τελευταίου τούτου ἵνα μάθῃ διὰ τί ἀφ' οὗ πρότερον ἐπετρέπη τοῦ ἐλαίου ἢ φόρτωσις, διετάχθη ὀψιαιότερον ἢ ἐκφόρτωσις αὐτοῦ, ἐν ᾧ οὐδεὶς ἐπέκειτο φόβος περὶ μὴ ἀποτίσεως τῶν ἄλλως ἀσημάντων τελωνειακῶν δικαιωμάτων, ὁ Ζαδῆς, καθήμενος ἐν τινι παρὰ τὴν θάλασσαν καφεψείῳ, ἤρξατο ἀθάδῶς λαλῶν καὶ λόγους θρασεῖς ἐκφέρων· τότε δὲ ὁ Σταματιᾶδης, ὀργισθεὶς, ἐκάλεσε τὸν Ζαδὲν ἐκτός τοῦ καφεψείου καί, ἀπὸ τοῦ τραχήλου αὐτὸν ἀρπάσας, Σάμιοι, ἐκραύγασε πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας, *καταδέχεσθε εἰς τυχοδιώκτης Ζαδῆς νὰ σᾶς ἀτιμάζῃ καὶ πολυειδῶς νὰ σᾶς ταλαιπωρῇ*; Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐπάταξε δι' ἧς ἐκράτει ράβδου τὸν Ζαδὲν, οἱ δὲ παρευρεθέντες, ἐξ ἴσου αὐτὸν βδελυσσόμενοι, ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸν μετὰ ξύλων· καὶ λίθων καὶ ἤθελον πάντως φονεῦσαι αὐτόν, εἰ μὴ λαμβάνων καθημαγμένον καὶ ἐν καταστάσει οἰκτρᾶ, ἐπεβίβαζεν ὁ Σταματιᾶδης εἰς τι πλοιαρίον ἵνα αὐτὸν τῆς νήσου ἐκπέμψῃ. Τὰ γενόμενα ὁ Σεμελᾶς γνούς, ἔπεμψε πρὸς τὸν Σταματιᾶδην ἀπαιτῶν νὰ ἐπιτρέψῃ τῷ Ζαδῆ τὴν ἐκ τοῦ πλοιαρίου ἐξοδὸν ἵνα δῆθεν παραδώσῃ τὰ τοῦ τελωνείου βιβλία καὶ τοὺς λογαριασμούς, ὑπισχνούμενος δ' ἐντός εἴκοσι καὶ τεσσάρων ὥρῶν νὰ ἀποπέμψῃ αὐτὸν τῆς Σάμου· ἡ αἴτησις δὲ αὕτη ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Σταματιᾶδου ἀσπασίως δεκτὴ.

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ λησταὶ τινες, διαρπάσαντες ἐν Σεβδήκιοι τῆς Ἀσίας οἰκίαν τινὰ καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῇ ἐνοίκους αὐτῆς φονεύσαντες, κατέφυγον, ὑπὸ τῆς ἐγχωρίου διοικήσεως καταδιωχθέντες, εἰς Σάμον καὶ διητῶντο ἐπὶ τῶν ὀρέων αὐτῆς, τοῦ Σεμελᾶ, καθ' ἃ κοινῶς ἐλέγετο, λαβόντος μέρος ἐκ τῶν λαφύρων καὶ προσποιουμένου ὅτι δὲν δύναται νὰ συλλάβῃ αὐτούς. Ὅθεν ἅμα ὁ Ζαδῆς ἀπέβη εἰς τὴν ξηρὰν, ὁ Σεμελᾶς μετεκαλέσατο εἰς Βαθὺ τοὺς ληστὰς ἐκείνους μεθ' ἐτέρων αὐτοῖς ὁμοίων, ἀριθμουμένους ἐν ὅλοις εἰς ἑβδομήκοντα, θέλων νὰ καταρτίσῃ ἐξ αὐτῶν εἶδος τι σωματοφυλακῆς· πλὴν ἀλλ' ὁ τοῦ Βαθέος λαὸς κατεξανέστη, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δέχεται τὴν ἐν μέσῳ αὐτοῦ παρου-

σίαν ληστῶν. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἀπεχώρησαν κατ' ἀνάγκην καὶ, ἐλθόντες, ἐσκήνωσαν ἕξωθεν τῆς κωμοπόλεως, ὁ δὲ Σεμελάς ἀντί, γνωσιμαχῶν, νὰ οἰκονομήσῃ τὰ πράγματα, τούναντίον ἐδείνωσεν ἔτι μᾶλλον αὐτὰ, εἰσαγαγὼν ἀπερισκέπτως ἐν ὄρα νυκτὸς τοὺς ληστὰς ἐν τῇ κωμοπόλει· σύναμα δὲ ὀπλίσας καὶ τριάκοντα ἄνδρας, κατήρτισε μετὰ τῶν χωροφυλάκων τῆς διοικήσεως σῶμα ἐξ ἑκατὸν τριάκοντα ἐνόπλων. Ὑπολαμβάνοντες δ' ἐκ τούτου οἱ τῆς κωμοπόλεως Βαθείος κάτοικοι ὅτι ὁ διοικητὴς ἐμελέτα νὰ κακοποιήσῃ τὸν Σταματιάδην, ἐπεμφαν τὴν αὐτὴν νύκτα πρὸς αὐτόν, ἐν τῷ λιμένι κατοικοῦντα, πὸν πολιτάρχην Ἰωάννην Ἀνδρεαδάκην μετὰ ὀγδοήκοντα ἀόπλων πολιτῶν καὶ προσεχάλεσαν ἐγγράφως αὐτόν ἵνα εἰς Βαθὺ ἀνέλθῃ. Ὅθεν καὶ ὁ Σταματιάδης, τοῦτο μὲν μανθάνων ὅτι ὁ Σεμελάς κακὰ κατ' αὐτοῦ ἐβουλεύετο, τοῦτο δὲ ὑπέικων καὶ τῇ τῶν Βαθεωτῶν ἀπαιτήσῃ, ἀνῆλθεν εἰς Βαθὺ, κἀκείθεν συνέταξε πρὸς τὸν διοικητὴν γράμματα, δι' ὧν ἀπῆτει τὴν ἀποπομπὴν τοῦ Ζαδὲ κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐκδίωξιν τῶν ληστῶν· κρούσας δὲ τοὺς κώδωνας τῶν ἐκκλησιῶν, συνεκάλεσε τὸν λαὸν ἵνα ὑπογράψῃ τὰ γράμματα. Τῆς κωδωνοκρουσίας δὲ ὁ Σεμελάς ἀκούσας καὶ ὑπολαβὼν ὅτι οἱ Βαθεῶται παρασκευάζονται ἵνα ἐπ' αὐτόν ἐν ὄπλοις ἐπέλθωσιν, ἐδραπέτευσε περίτρομος τῇ δεκάτῃ ἐβδόμῃ Ὀκτωβρίου, εἰς Μυτιληνοὺς, παρακολουθούντας ἔχων τοὺς τε βουλευτὰς Ἰωάννην Δημητρίδιαν, Μανουὴλ Πετζομάκην, Πασχάλην Γεωργίου καὶ Ἀνδρέαν Διακοδημητρίου, τὸν Ζαδὲν καὶ ἑτέρους τῆς διοικήσεως ὑπαλλήλους. Τότε ὁ Σταματιάδης ἵνα προλάβῃ πᾶν ἀτάκτημα, ἀφοπλισθέντων τῶν διοικητικῶν χωροφυλάκων, διωργάνισε λόχον ἐξ ἑκατὸν ἀνδρῶν ἐπιλέκτων πρὸς φρούρησιν τοῦ λιμένος, τοῦ Βαθείος καὶ τοῦ Παλαιοκάστρου καὶ πρὸς ἀπόκρουσιν πάσης προσβολῆς ἐκ μέρους τῶν περὶ τὸν Σεμελᾶν.

Ἡ ἐκ τῆς ἔδρας αὐτοῦ φυγὴ τοῦ διοικητοῦ, ἐκ δολίων πάντως εἰσηγήσεων παραπεισθέντος, ἦτο ἔργον ἀνοίας ἅμα τε καὶ ἀξιοκαταχρίτου ἐπιπολαιότητος, ἐφ' ὅσον ἔνεκεν τῆς φυγῆς ταύτης ἑπόμενον ἦτο νὰ περιπλεχθῶσι μὲν ἔτι μᾶλλον καὶ δεινωθῶσι τὰ πράγματα, τέλειον δὲ νὰ ἐκλίπη πᾶν τῆς διοικήσεως γόητρον. Ἄλλως δὲ τοῦ Σεμελᾶ στερηθέντος τῶν μέσων ὅπως μισθοδοτῆ καὶ διατρέφῃ τοὺς εἰς Μυτιληνοὺς παρακολουθήσαντας αὐτῷ ὑπλοφῆρους, οὗτοι πάντα ἀποβαλόντες χαλινόν, ἐπεδόθησαν μετ' οὐ πολὺ εἰς τὴν λαφυραγωγίαν καὶ εἰς ἄλλας ἀξιοποίνους πράξεις οὕτως ὥστε πολλὰ μὲν οἰκίαι παρ' αὐτῶν

διηρπάγησαν, πολλοὶ δὲ τὰ πάνδεινα ἵνα χρήματα δώσωσιν ἔπαθον, ἀπεβίωσε δὲ μετὰ φρικαλέας βασάνους ὁ ἐν εὐπόροις λογιζόμενος Ἰωάννης Πάσας, ἐξαναγκαζόμενος ὅπως παραδώσῃ πᾶσαν τὴν ἦν ἐκέκτητο οὐσίαν, πλείονες δὲ ἢ εἴκοσιν ἐγένοντο θύματα τῆς φιλοχρηματίας καὶ τῆς φαυλότητος τῶν ἀλαστόρων ἐκείνων. Τηνικαῦτα δ' οἱ Σάμιοι πάσχοντες, ἀπεφάσισαν νὰ πέμψωσιν ἀναφορὰν πρὸς τὸν Σουλτάνον ἵνα ἐκθέσωσι τὴν δεινὴν τῆς ἑαυτῶν πατρίδος κατάστασιν· ὅθεν τετραμελῆ πρεσβείαν ἐκλεξάμενοι, συγκειμένην ἐκ τοῦ ἱερέως Μανουὴλ Τρεμούλη, τοῦ Νικολάου Σταματιάδου, τοῦ Μανουὴλ Καψάλη καὶ τοῦ Χριστοδοῦλου Πανταζῆ, ἀπέστειλαν δι' αὐτῶν τὴν ἐπομένην ἰκετήριον.

Μεγαλειότατε.

Ἡ πολυπαθὴς ἡμῶν πατρίς, ἐγκαταλελειμμένη διὰ πολλοὺς χρόνους εἰς ὅλα τὰ δεινὰ τῆς ἀναρχίας, ὅσα ἢ ἔλλειψις νομίμου καὶ τακτικῆς διοικήσεως ἐπιφέρει πάντοτε εἰς τοὺς λαοὺς, ἐδόξασε τὸν Ὑψίστον ὅτε τελευταῖον κατὰ τὸ 1834 ἔτος ἠντύχησε νὰ ἔμβῃ ὑπὸ τὴν κραταιὰν κηδεμονίαν καὶ κραταιὰν ὑπεράσπισιν τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους καὶ ἀναγνωρισθῆ, ὡς καὶ πρότερον, μέλος ἀχώριστον τῆς εὐτυχοῦς ἐπικρατείας της. Ἐνομίσθη δὲ καθ' ἑαυτὴν καὶ παρ' ὅλου τοῦ κόσμου εὐδαίμων ὅτι ἐφείλκυσε τὴν βασιλικὴν ἐπιείκειαν καὶ μεγαλοψυχίαν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀπολαύσῃ τοιαῦτα προνόμια καὶ παραχωρήσεις, ὁποίας ὀλίγοι καὶ μεταξὺ αὐτῶν τῶν πολιτισμένων ἔθνων χαίρουσι σήμερον. Αὐταὶ δὲ εἰσὶν αἱ ἐν τῷ περὶ Σάμου ὑψηλῷ βασιλικῷ φερμανίῳ ἐκδεδομένῳ διαλαμβανόμεναι. Ἀλλὰ φεῦ τοῦ φθοεροῦ δαίμονος!

Ὁ ὁμόθητος καὶ ὁμογενὴς ἡμῶν κύριος Στέφανος Βογορίδης, διωρισμένος νὰ διοικῇ τὴν Σάμον, ἀντὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ πατρικὸν πνεῦμα τῆς ὑψηλῆς βασιλείας καὶ νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν τὸ ρηθὲν βασιλικὸν ὑψηλὸν φερμανίον, αἰσχροκερδεῖα κινούμενος, πρῶτος αὐτὸς τὸ ἠθέτησε καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν καὶ ἐκείνους μεταξὺ τῶν Σαμίων, οἵτινες, ἀπὸ ἀγάπην εὐνομίας καὶ δικαιοσύνης φλεγόμενοι, συνετέλεσαν εἰς τὴν ὑποταγὴν τῆς νήσου καὶ ἐπομένως ἐζήτησαν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν τοῦ αὐτοῦ φερμανίου, κατηγορήσας δολίως παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πόρτᾳ καὶ κατὰ δυστυχίαν πιστευθεὶς, τοὺς ἀφῆρπασεν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῶν οἰκογενειῶν των καὶ τοὺς ἔρριψεν ἀκρίτως δι' ἐν ἡμῖν ἔτος εἰς τὸ μ.π.άνιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐκ-

φοβίας δὲ τοιοντοτρόπως τοὺς λοιποὺς Σαμίους, τί ἐκατόρθωσε μετὰ ταῦτα ; Ἴδὸν αἱ πράξεις του.

α. Ἐναντίον τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ βασιλικοῦ φερμαρίου καὶ ἐναντίον τῶν ἐθλιμῶν τοῦ τόπου μας καθὼς καὶ πάσης ὀρθῆς νομοθεσίας, ἔκλεξε καὶ διώρισε μὲ φόβον καὶ μὲ ἀπατηλὰς ὑποσχέσεις πληρεξουσίου, τοὺς ὁποίους αὐτὸς ἠθέλησεν, εἰς τὴν γενικὴν τῶν Σαμίων συνέλευσιν κατὰ τὸ 1836 ἔτος, οἵτινες, καὶ μὴ θέλοντες, ὑπέγραψαν ὅτι ἐπώλησαν ἐξ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς εἰς τὸν πρίγγιπα ὅλα τὰ δικαιώματα, ὅλους τοὺς φόρους, ἐν ἐνὶ λόγῳ ὅλους τοὺς πόρους τῆς πατρίδος μας διὰ χρόνους ἑπτὰ, ὥστε ἕκτοτε μέχρι τῆς σήμερον, πρᾶγμα σχεδὸν ἀπίστευτον καὶ ἀρήκουστον εἰς τὸν τόπον μας, ἐξακολουθεῖ γὰρ τὰ καρποῦνται, ὧν ἐν ταῦτῳ καὶ διοικητῆς καὶ τελῶνης καὶ δεκατιστῆς καὶ ὑγειονόμος κτλ. κτλ. ἔχων μὲ ἓνα λόγον ὅλα εἰς χεῖράς του. Ἄντι δὲ τῶν τετρακοσίων χιλιάδων γροσίων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ ἄνω εἰρημένον φερμάριον ὤφειλον γὰρ πληρῶνωσιν οἱ Σάμιοι φόρον ἐτησίως πρὸς τὴν ὑψηλὴν βασιλείαν, αὐτὸς συνάξει σήμερον ἐν ἑκατομμύριον καὶ τριακοσίας χιλιάδας κατ' ἔτος (διότι τοιοῦτο εἶναι τὸ τακτικὸν εἰσόδημά του) καὶ ἄντι τ' ἀφήσῃ μικρὰν προὴν τοῦλάχιστον καὶ ὀλίγους πόρους εἰς τοὺς δυστυχεῖς κατοίκους, ὥστε γὰρ συστήσωσι δημόσια σχολεῖα, γὰρ διορθώσωσιν ὁδοὺς, γὰρ φέρωσιν ὕδατα εἰς τὰς κωμοπόλεις, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔχουν τσαύτην ἀνάγκην, γὰρ βοηθήσωσι πτωχοὺς καὶ ἀσθενεῖς καὶ γὰρ ἐπισκευάσωσιν ἐκκλησίας κτλ. κτλ. τί βλέπουν ἄντ' αὐτῶν τριγύρω των ; Περίαν, δυστυχίαν, παρανομίαν, ἀρπαγὴν, κατάχρησιν, καθημερινὰς ταραχάς, πειρατείας, φόρους συχνοὺς, ἀτιμωρησίαν καὶ τὰ παραπλήσια, περὶ τῶν ὁποίων αὐτῶν ἐγκλημάτων οὐδέποτε ἐφρόντισεν. Ἐν συντόμῳ χάος καὶ κοιλὰς κλαυθμῶνος ἀποκατέστη ὁ τόπος μας.

β. Ὁ πρῶην ἐπιτροπὸς του κύριος Κωνσταντῖνος Μουσοῦρος, σήμερον ἀπέσταλμένος παρὰ τῆ Ἑλληνικῆ Ἀντλή, ἅμα ἐπάτησε τὸ ἔδαφος τῆς Σάμου καὶ ἀνεγνώρισθη ὡς ἀντιπρόσωπός του, τί ἔκαμεν ; Ἦρπασε τὰ κινητὰ ἐπιπλα καὶ ἄλλα πολύτιμα πράγματα μερικῶν Σαμίων, οἵτινες, ἀπομακρυνθέντες πρὸς καιρὸν διὰ τὰς τότε περιστάσεις ἀπὸ τοὺς οἴκους των, οἱ μὲν ἐξ αὐτῶν τὰ εἶχον εἰς ἑαυτῶν, οἱ δὲ εἰς ἄλλων ὁμοπολιτῶν των οἴκους ἀποταμιευμένα, καὶ διὰ τὰ ὁποῖα ἐροχλεῖται ἡ πατρίς σήμερον, ἀπαιτουμένων παρ' αὐ-

τῆς ὑπὲρ τὰς ἐβδομήκοντα χιλιάδας ταλήρων.

γ'. Ὁ ἴδιος Κωνσταντῖνος Μουσοῦρος ἐσύστησε μίαν ἐπιτροπήν, ἣτις ἐσύραξε τοὺς καρποὺς τῶν κτημάτων πεντακοσίων περίπου οἰκογενειῶν, αἷτινες, φοβηθεῖσαι εἰς τὸν θόρυβον ἐκεῖνον καὶ τὴν μεταλλογῆν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τῆς γῆσου κατὰ τὸ 1834, εἰχον ὡσαύτως ἀπομακρυνθῆ προσωρινῶς ἀπὸ τοὺς οἴκους των· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ὅλοι σχεδὸν ἐπέστρεψαν καὶ ἐσφραγίσθη ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ὑπὲρ τὸ ἐν μιλιοῦριον γροσίων, χωρὶς γ' ἀποδῶση εἰς τοὺς δυστυχεῖς αὐτοὺς, χρεῖαν ἔχοντας σήμερον καὶ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, οὐδ' ὄβολόν.

δ'. Ἀκυρῶν τὰς διατάξεις τοῦ αὐτοῦ βασιλικῶ ὑψηλοῦ φερμαρίου, ὁ πρίγγιψ διώρισεν εἰς ὅλας τὰς ἐπιτοπίους Ἄρχαζ ὑπαλλήλους ὄχι ἐντοπίους, καθὼς καὶ ἦτο ἀρέκαθεν ἡ συνήθεια, ἀλλὰ ξένους καί, τὸ χειρότερον, ὄχι ὑπηκόους τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας, ἀλλὰ Γάλλους, Ἀυστριακοὺς, Ἄγγλους κλπ. ὁποῖοι σήμερον ὑπάρχουσιν εἰς τὰ ὑγειορομεία καὶ τελωνεία, καὶ τοῦτο ἔκαμε μὲ σκοπὸν, ὥστε γὰ μὴ γνωρίζη τάχα ὁ τόπος τὸ τί συνάξει τὸν χρόνον καὶ ἐπομένως διότι οἱ ξένοι εἶναι πλέον εὐχολοὶ γὰ προδίδωσιν αἰσχυρῶς τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ.

ε'. Ὁσαύτως παρέβη τὰς διατάξεις τοῦ φερμαρίου καὶ ἐχάλασε τὴν παλαιὰν τοῦ τόπου συνήθειαν, ἐκλέγων μὲ ἀπάτην καὶ διορίζων αὐτοὺς βουλευτάς, δημάρχους καὶ λοιποὺς ὑπαλλήλους, τοὺς ὁποῖους ἐναρεστεῖται, καὶ οἷτινες μ' ὄλον τοῦτο εἶναι ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποῖους ὁ τόπος μισεῖ, δηλαδὴ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἀχρειέστεροι ἄνθρωποι, καὶ διὰ τί τοῦτο; Διότι αὐτοὶ προδίδουν καὶ Θεὸν καὶ τέκνα καὶ λαὸν διὰ μόνον τὸ ἰδιαίτερόν των συμφέρον καὶ διὰ τὴν πλεονεξίαν τοῦ πρίγγιπος.

στ'. Πρὸ δύο ἐτῶν ἤδη ἔθεσεν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Σαμίων ἐπιτροπὸν του τὸν υἱὸν του Γιάγκου, ἄνθρωπον φύσει μωρὸν καὶ ἀνόπτον, ὡς τὸν γνωρίζει ὁλος ὁ κόσμος, καὶ ἀνάξιον γὰ διοικήσῃ ὄχι τεσσαράκοντα χιλιάδας λαόν, ὁποῖος εἶναι αὐτὸς τῆς Σάμου, ἀλλ' οὔτε τὸν ἴδιον ἑαυτὸν του, ὥστε ὄχι μόνον σέβας καὶ ὑπόληψις κάμμια δὲν τοῦ ἐπροσφέρθη ἀπὸ τὸν τόπον, ἀλλὰ κατήρησε τὸ παίγιον ἐντοπίων καὶ ξένων. Ἐπὶ δὲ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ οἱ φόνοι, αἱ ἀρπαγαὶ, αἱ πειρατεῖαι, αἱ ἀτιμωρησίαι καὶ ὅλα τὰ κακὰ δὲν ἔπαυσαν γὰ μαστίλωσιν ἄχρι τῆς παρούσης ὥρας τῆς νῆσόν μας. Ἐκλαβθημεν

δι' ὅλα ταῦτα νικῶς πρὸς τὸν πρίγγιπα ἅπαξ καὶ πολλάκις· ἀλλὰ
λύσειν τῶν δεινῶν μας δὲν εὕρομεν καὶ οὔτε ἐλπίζομεν ἀπ' αὐτὸν γὰρ
εὕρωμεν. Ἐπειτα τὸ παράδειγμα ἐκείνων, οἵτινες ἐρρήθησαν ἀδι-
κῶς καὶ ἀνεξετάστως εἰς τὸ μπάριον, καὶ ἄλλων συμπολιτῶν μας,
οἱ ὅποιοι παρανόμως κατετρέχθησαν ἀπὸ τὸν ἴδιον, μᾶς ἔκαμαν ἀρ-
κετὰ γὰρ σιωπῶμεν.

ζ'. Αἱ ἀφόρητοι αὐταὶ τυραννίαι καὶ καταχρήσεις τῆς διοικήσεώς
μας καὶ τῶν ὑπαλλήλων τῆς ἡγάγκασαν καὶ ἀναγκάζουν καθ' ἑκά-
στην τὸς πλέον τιμίους καὶ εὐκαταστάτους πολίτας μας μόνον καὶ
μόνον ἵνα εὕρωσιν ἀσφάλειαν τῶν ἀτόμων των γὰρ καταφεύγωσιν
εἰς ξένα κράτη καὶ γὰρ λαμβάνωσι ξένην ὑπεράσπισιν καὶ ἕως τῆς ὤ-
ρας ἐχάσαμεν οὐκ ὀλίγους.

η'. Ὁ πρίγγιψ ἐξημίωσεν ὑπὲρ τὰς διακοσίας χιλιάδας γροσίων
δεκαεὶς πατέρας ἐντίμων οἰκογενειῶν, τοὺς ὁποίους, ὡς ἀνωτέρω ἐρ-
ρήθη, ἔρριψεν ἀκρίτως εἰς τὸ μπάριον καὶ κατήνησε τὰ τέκνα των
γὰρ ψωμοζητῶσιν.

θ'. Ἡ ἀχρεία διαγωγή καὶ ὁ τυραννικὸς καὶ ἀκατάστατος αὐτὸς
τρόπος τῆς διοικήσεώς μας κινδυνεύει πρὸς τοῖς ἄλλοις γὰρ ἐξα-
χρειώση τὸς πολίτας μας εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν τῆς διαφθορᾶς
καὶ γ' ἀποκαταστήσει τὸν τόπον μας φωλεὰν πειρατῶν καὶ ληστῶν
ἀλληλοκτονουμένων, διὰ τὸ ὅποσον καὶ δὲν παύουν γὰρ μᾶς κατη-
γορῶσιν αἱ ἐφημερίδες τοῦ κόσμου, δυσφημία αὐτῆ ἀνήκουσα δικαίως
μόνον εἰς τὴν διοίκησίν μας· διότι αὐτῆ μόνῃ ἰσχύει, ὅταν νομίμως
καὶ δικαίως θέλη γὰρ κυβερνήσει, γὰρ παύσει τὰ ἐγκλήματα. Πλὴν δι'
αὐτὰ δὲν τὴν μέλλει τόσον, ὅσον τὸ πῶς γὰρ παχύνη ἀπὸ τὸ αἶ-
μά μας.

ι'. Ἐν ᾧ δὲ πέντε χρόνους ἤδη ὁ πρίγγιψ μᾶς συνάζει τοὺς φό-
ρους ἀπεριορίστως, ἐφέτος πάλιν μᾶς ἐπέβαλε νέους, δηλαδὴ μᾶς
τοὺς ἐδιπλασίασεν, ὥστε ὁ λαὸς ἠγγέθη σχεδὸν εἰς ἐπαράστασιν ἐν-
αντίον του, ὡς εἶναι ἤδη γνωστὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

ια'. Διὰ τοὺς προεκτεθέντας λόγους πολλοὶ τῶν εἰς τὴν ἀλλοδα-
πὴν ἐδρισοκόμενων Σαμίων καὶ πολλοὶ ξένοι ἀκόμη, ἐπιθυμοῦντες
γὰρ κατοικήσωσι ταύτην τὴν γῆν, φοβοῦνται γὰρ πλησιάζωσι καὶ οὐ-
τως ὁ τόπος μας, ἀντὶ γὰρ πληθυνθῆ καὶ ὠφελθῆ, πάσχει ὅλον τὸ
ἐναντίον.

Ἡ σκληρὰ ἀνάγκη λοιπὸν τῶν ὄσων μέχρι τοῦδε εἰλικρινῶς ἐκ-

θέσαμεν καὶ ὁ φόβος μὴ τύχη σιωπῶντες ἐμπέσωμεν ἀκολούθως εἰς
 μεγαλύτερα καὶ ἀριστα κακά, μᾶς ἐβίασαν ὁμοθυμαδὸν ὅλους τοὺς
 κατοίκους τῆς ρῆσου ἐπὶ παρουσίᾳ ὅλων τῶν ἐπιτοπίων Ἀρχῶν γὰ
 κηρύξωμεν, καθὼς καὶ ἐκηρύξαμεν δημοσίως, ὅτι ἀπὸ τοῦ νῦν δὲν ἀ-
 ναγνωρίζομεν, οὔτε θέλομεν ἀναγνωρίσει εἰς τὸ ἐξῆς, τὸν μέχρι
 τοῦδε πρίγγιπά μας κύριον Στέφανον Βογορίδην, οὔτε τὸν ἐπίτρο-
 πὸν του διοικητῆρ, ἀλλὰ ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐπικαλούμεθα μετὰ δα-
 κρύων τὸ ἔλεος καὶ τὴν δικαιοσύνην τῆς ὑψηλῆς βασιλείας, ὥστε γὰ
 ἀντικαταστήσῃ ἐν τάχει ἄλλον ὁμόθρησκόν μας πρίγγιπα καὶ πέμ-
 ψῃ αὐτὸν ἢ τὸν ἐπίτροπὸν του εἰς Σάμον, ἄνδρα δὲ σύνετόν, δίκαι-
 ον, φιλόανθρωπον, ἄξιον γὰ μᾶς διοικήσῃ καὶ βάλῃ εἰς ἐνέργειαν
 τὰ ὑψηλὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐδωρήθησαν. Τὸν δὲ μέχρι τοῦ-
 δε ἐπίτροπὸν του κύριον Μαρονήλ Σεμελᾶν ἐπαύσαμεν τῶν χρεῶν
 του διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους, διὰ τὴν ἀναξιότητά του καὶ διότι ἐν-
 ηγκαλίσθη τοὺς ληστὰς, οἵτινες ἐφόρευσαν εἰς Σεβδήκιοι τῆς Σμύρ-
 νης μίαν ὀλόκληρον Ὀθωμανικὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν ἀπεγύμνω-
 σαν. Ἀλλὰ δὲν τὸν ἀπεβάλαμεν ἐντεῦθεν, ἕως οὐ ἀποφασισθῇ τοῦ-
 το παρὰ τῆς ὑψηλῆς βασιλείας, καθὼς καὶ ἡ μετιξὺ τοῦ πρίγγιπος
 καὶ ἡμῶν διαφορὰ διὰ τοὺς κατωτέρω λόγους, δῆλα δὲ δι' ὅσα ὁ τό-
 πος μας παρ' αὐτοῦ ἠδικήθη καὶ ἀπαιτεῖ γὰ λάβῃ. Μέχρι δὲ τοῦ
 διορισμοῦ τοῦ νέου ἡμῶν πρίγγιπος καὶ διοικητοῦ, ἡ Βουλὴ τῆς πα-
 τρίδος θέλει διευθύνει προσωρινῶς τὰ πράγματα, φυλαττομένης πάν-
 τοτε τῆς πιστοτέρας ἡμῶν ὑποταγῆς καὶ εὐπειθείας πρὸς τὸ βασιλει-
 ον Ὀθωμανικὸν κράτος.

Πεποιθότες λοιπὸν εἰς τὴν ἐπιείκειαν, ἐννομίαν καὶ δικαιοσύνην
 τῆς ὑψηλῆς βασιλείας, διωρίσαμεν μίαν ἐπιτροπήν ἐκ τῶν ἐντιμοτέ-
 ρων συμπολιτῶν μας, τὴν ὁποῖαν, ἐφοδιάσαντες μὲ τὴν πρὸς τὸ βα-
 σίλειον κράτος παροῦσαν ἀναφορὰν μας καὶ μὲ ἄλλα ἐξ ἴσου ἐπίση-
 μα ἔγγραφα, στέλλομεν αὐτὴν ἵνα καθυποβάλῃ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ
 ὑψηλοῦ θρόνου τὰ δίκαια παράπονά μας καὶ ὅσας ἀνομίας καὶ ἀδι-
 κίας ὑπεφέραμεν μέχρι τῆς ὥρας μὲ ρητὴν καὶ ἔγγραφον διαταγὴν
 μας πρὸς τὴν ρηθεῖσαν ἐπιτροπήν, ὥστε γὰ μὴ πράξῃ τίποτε ἐπέ-
 κεινα τῶν ὄσων ἡμεῖς τὴν ἐπεφορτίσαμεν, οὔτε γὰ ἐξαπατηθῇ καὶ
 δεχθῇ συμβιβασμὸς μετὰ τοῦ πρίγγιπος ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἢ αἰτίᾳ,
 μάλιστα δὲ γὰ ζητήσῃ καὶ λάβῃ,

ἀ. ὥστε γὰ καθυποχρεωθῇ ὁ πρίγγιπ παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας

να μᾶς πληρώσῃ γρόσια τρία ἑκατομμύρια διὰ πέντε ἔτη, ἀφ' οὗ μᾶς ἀφῆρασαν ὅλους τοὺς φόρους, δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ 1836 μέχρι τοῦδε.

β'. Να ὑποχρεωθῇ ὁμοίως γ' ἀποζημιώσῃ τοὺς Σαμίους ἐκείνους, τῶν ὁποίων τὰ εἰσοδήματα ὁ τότε ἐπίτροπος τοῦ Κωνσταντινῶς Μουσσοῦρος κατέφαγεν, ἥτοι γρόσια ἔν μιλιούριον.

γ'. Να ἀποζημιώσῃ ὡσαύτως ἐκείνους, τῶν ὁποίων τὰ κλητὰ ἔπιπλα καὶ ἄλλα πολύτιμα πράγματα ὁ αὐτὸς ἐπίτροπος τοῦ Κωνσταντινῶς Μουσσοῦρος ἤρασε καὶ τὰ ὁποῖα συμποσῶνται, ὡς εἴρηται, ὑπὲρ τὰς ἑβδομήκοντα χιλιάδας ταλήρων, ὥστε νὰ ἐλευθερωθῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ καθησυχάσῃ ἀπὸ τοὺς τοιοῦτους ἀπαιτητὰς ὁ τόπος μας, τὸν ὁποῖον ἀδιακόπως αὐτοὶ ἐνοχλοῦσι.

δ'. Να πληρώσῃ ὁμοίως γρόσια διακοσίας χιλιάδας εἰς ἀποζημιώσιν τῶν δεκαῆξ συμπολιτῶν μας, τοὺς ὁποίους, δολλῶς ἐξαπατήσας τὴν Ὑψηλὴν Πόρταν, ἔρριψεν ἀκρίτως εἰς τὸ μπάριον.

Ταῦτα πάντα ἐκθέτοντες μὲ σέβας δουλικὸν καὶ πληρεστάτην ὑποταγὴν πρὸς τὸ βασιλεῖον Ὀθωμανικὸν κράτος, ἐπικαλούμεθα μὲ πόρον ψυχῆς τὴν ταχεῖαν θεραπείαν τῶν καὶ ὑποσημειούμεθα μὲ βαθύτατον σέβας.

Τῆ 3 Νοεμβρίου 1840 ἐν Σάμῳ.

("Ἐπορται πολυάριθμοι ὑπογραφαί, αἱ σφραγίδες τῶν κωμοπόλεων καὶ ἡ μεγάλη τῆς Σάμου σφραγίς).

Ἐμφοβώτερος τοῦ Σεμελά ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡγεμὼν Βογορίδης γενόμενος, ὅτε ἐκ τῶν γραμμάτων τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ ἔμαθε τὰ ἐν Σάμῳ διαδραματισθέντα, προῦκάλεσε μὲν διὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ διαταγὴν τοῦ παρὰ τῆ Ὑψηλῆ Πύλῃ πρεσβευτοῦ τῆς Ἀμερικανικῆς ὁμοσπονδίας πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Σταματιάδην, ὑπήκοον Ἀμερικανὸν ὄντα, ἵνα ἐντὸς εἴκοσι καὶ τεσσάρων ὡρῶν ἐκλίπῃ τὴν Σάμον, ἀπέστειλε δὲ αὐτόσε ἐκτάκτους ἀπεσταλμένους τὸν Λουκᾶν Βουδούρην καὶ τὸν Ἰωάννην Γιαγτζόγλου ἐν καταπαύσῳ τὸν σάλον, συνδιασκεπτόμενοι καὶ συνενεργοῦντες τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ Σεμελά, ὃν καὶ ἐπετίμησεν ἐπὶ τῆ εἰς Μυτιληνοὺς φυγῇ αὐτοῦ διὰ τῆς ἐπομένης ἐπιστολῆς.

Περисπούδαστε ἡμέτερε ἐπίτροπε κύριε Μαρουήλ Σεμελά.

Τὴν ἐπ' ἀριθμὸν ἐξ ἀναφορὰν σου ἐπέξε. λθόντες, ἐπ. λήχθημεν ἐγ.

καρδίως διὰ τὰ αὐτόθι συμβάντα. Ἄλλ' ἔτι μᾶλλον προσετέθη ἡμῖν δυσαρέσκεια ἐφ' οἷς εἶδομεν καὶ τὴν εὐγενίαν σου ὑπὲρ τὸ δέον περίφοβον, ἐν ᾧ ὡς ἀντιπροσωπεύων ἡμᾶς καὶ δι' ἡμῶν αὐτὸ τὸ βασιλείου κράτος, ἔπρεπε γὰρ δειχθῆς ἀπτότητος, οἰκονομῶν μὲν τὰ πράγματα, προσφερόμενος δὲ συγχρόνως καὶ μὲ τὴν ἀπαιτουμένην ὡς πρὸς τὸν διοικητικὸν χαρακτήρα σου ἀξιοπρέπειαν. Ἡμεῖς μ' ὅλον ὅτι ἔχομεν πληρεστάτην ἀξιοπιστίαν καὶ ὑπόληψιν εἰς τὸ ἄτομόν σου, δι' ὃ καὶ ἐνεπιστεύθημεν τῇ εὐγενίᾳ σου τὴν διοίκησιν τῆς ἡγεμονίας ἡμῶν, μ' ὅλον τοῦτο, ὀφείλορτες γὰρ ἐξηγώμεθα ἐφ' οἷς θεωροῦμεν τὴν περίστασιν χρήζουσαν πλείονος δραστηριότητος, λέγομεν τῇ εὐγενίᾳ σου ὅτι ἢ εἰς Μυτιληνοὺς ἀπέλευσίς σου καὶ ἢ ἄνευ ἀνάγκης ἐγκατάλειψις τοῦ διοικητικοῦ ἀπήρσεν ἡμῖν, διότι διὰ τῆς τοιαύτης πράξεως ἀφῆθη ἐλεύθερον τὸ στάδιον τῆς ὀχλαγωγίας εἰς τὸ Βαθὺ καὶ Στεφανοῦπολιν. Ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι μέχρι τοῦδε γὰρ ἐδρίσκωνται εἰς κατάστασιν ἡσυχωτέραν τὰ πράγματα τῆς γῆσου, καθ' ὅτι αἱ τοιαῦται ὀχλαγωγίαι ἔχουσι φύσιν γὰρ φέρωσι πρόχειρον μεταμέλειαν εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι διὰ τῆς ἀνοησίας τῶν καθίστανται ὑπεύθυνοι τῶν τοιούτων ἀθεμιτῶν τολμημάτων. Ἀλλὰ πρὸς διαρρῦθμισιν τῶν πρακτικῶν τῆς εὐγενίας σου, ὑπαιτοῦμεν ἀμέσως γὰρ μεταβῆς εἰς Στεφανοῦπολιν καὶ γὰρ καθέξῃς τὴν διοικητικὴν θέσιν σου. Νὰ προσκαλέσῃς τοὺς κυρίους βουλευτὰς καὶ ὡς ἀπὸ προσώπου ἡμῶν γὰρ διασαλπύσης τὴν ἄκραν ἡμῶν δυσαρέσκειαν ἐπὶ τοῖς γενομένοις. Ἡ εὐγενία σου καὶ ἡ ἐντιμότης τῶν, συσχεφθέντες ἀναλόγως μὲ τὸν πρὸς ἡμᾶς ζῆλόν σας, γὰρ διαπράξῃτε ὅσα ἀπαιτοῦνται πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ ἔαν, ὃ μὴ γένοιτο, φανῇ ἐναπαιτούμενον καὶ ἐντεῦθεν ἔροπλόν τι κίνημα πρὸς σωφρορισμὸν τῶν κακοβούλων, τότε διὰ κοινῆς ἀναφορᾶς τῆς τε εὐγενίας σου καὶ τῶν κυρίων βουλευτῶν, δηλωθείσης ἡμῖν τῆς τοιαύτης ἀνάγκης, θέλομεν λάβει τὰ ἀνστηρὰ ἐκεῖνα μέτρα, τὰ ὅποια ἀναβάλλομεν ἤδη, ἐπιθυμοῦντες γὰρ μὴ ἐμβάλωμεν εἰς δαπάνην τοὺς κατοίκους τῆς ἡγεμονίας μας. Ἐπρεπε τῷ ὄντι γὰρ παροργισθῶμεν μεγάλως εἰς τὸ ἀπαίσιον αὐτό, καθ' ὅσον μάλιστα ἐφάρησαν σὺν υπεύθυνα καὶ ἄλλα ἄτομα, τὰ ὅποια ἀντὶ γὰρ προλάβωσι τὴν ἔκρηξιν τοῦ τοιούτου ἀτοπήματος, ὑπέφεραν γὰρ σταθῶσιν ὡς ἀπλοῖ θεαταὶ κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀταξίας. Ἐὰν ὑπῆρχεν αἰτία δυσαρέσκείας κατὰ τοῦ κυρίου Ζαδέ, οἱ δυσηρεστημένοι ἠδύναρτο γὰρ διευθύνωσιν ἀναφορὰν

πρὸς ἡμᾶς καὶ ὄχι τὰ ἐπιβάλλωσι χεῖρας εἰς ἄνθρωπον, μάλιστα ἐν-
δεδυμένον ὑποβροχῆμα τῆς ἐξουσίας. Τοιοῦτο κίνημα ἐμφαίνει ἀπεί-
θειαν καὶ ἀνταρσίαν ἐναντίον αὐτῆς τῆς ὑψηλῆς Ὀθωμανικῆς βασι-
λείας καὶ θεωρεῖται ἔργον ἀσύγγνωστον καὶ ἀξιοκατάκριτον καὶ ὡς
πρὸς τὴν γενικὴν πολιτικὴν ὄλην τῆς Εὐρώπης· ὥστε καὶ μεγάλως
λυπούμεθα διὰ τὴν ἐπιβίβωσιν τοιαῦτα ἀκούσματα περὶ αὐτῆς τῆς
νήσου, ἥτις, χάριτι θείᾳ ἀπολαύουσα ἐξαιρετικὰ προνόμια, ὑποθα-
λόμενα καὶ ἐπιστηριζόμενα διὰ τῶν ἀτρύτων κόπων μας, ἔπρεπε δι-
καίως τὰ χαίρει τὴν καλλιτέραν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν. Ὁ κύριος
Δημήτριος Ἰωαννίδης, πρὸς ὃν θέλεις ἐγχειρίσει τὸ περιχλειόμενον,
διατάττεται τὰ ἀναχωρήσει ἀμέσως αὐτόθεν, ἀφ' οὗ παραδῶση τῇ
ἐνγενίᾳ σου ταχέως ὅλον τὸν λογαριασμὸν τῆς δοσοληψίας του, καὶ
διὰ τὴν μὴ συμβῆ ἀνωμαλία περὶ τὰ χρηματικὰ ἄχρι τῆς ἀντικατα-
στάσεως ἄλλον ἀρμοδιωτέρον εἰς τὴν εἰσπρακτικὴν αὐτὴν δι-
εῦθονσιν, παραγγέλλομεν τῇ ἐνγενίᾳ σου ὅπως, διαιρέσας εἰς τέσ-
σαρας ἐπιστασίας, κατὰ τὰ τέσσαρα τῆς νήσου τμήματα, διορίσης
προχείρως μὲ ἐπίσημα διπλώματα διὰ τὴν εἰσπραξίν τῶν δεκάτων
καὶ δασμῶν ἐν μὲν τῷ τμήματι τοῦ Βαθέος τὸν κύριον Μιχαὴλ Νι-
κολαΐδην, ἐν δὲ τῷ τμήματι τῆς Χώρας τὸν Φραγγούλην Ἰωαννίδην,
ἐν δὲ τῷ τμήματι τῶν Καρλοθασίων τὸν κύριον Ἀνδρέαν Παπᾶ Νι-
κολάου καὶ ἐν τῷ τοῦ Μαραθοκάμπου τὸν ἐκεῖ ἀστυνόμον κύριον
Χριστοφορίδην. Εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιστασίαν οἱ ὑπουργοὶ οὗτοι θέλουσιν
συνεννοεῖσθαι μὲ τὴν ἐνγενίαν σου, ἀποδίδοντες κατὰ μῆνα τὰ εἴ-
δη καὶ τὰ συναζόμενα χρήματα διὰ τὴν εἰσάγωσιν ταχέως ἐνταῦ-
θα, ὥστε τὴν μὴ συμβαίνειν στεροχωρία πρὸς ἡμᾶς. Συγχρόνως θέ-
λεις καταβάλλει πᾶσαν σπουδὴν καὶ ἐπαγρύπνησιν εἰς τὸ τὴν μὴ συμ-
βῆ παραλυσία εἰς τὸ εἶδος τῶν τοιούτων εἰσπράξεων, καθ' ἣν ἐπο-
χὴν μάλιστα πρόκειται ἡ καταμέτρησις τοῦ οἴνου καὶ τῶν ἐλαιῶν,
τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ οὐσιωδέστερα ἀντικείμενα τῆς εἰσπράξεως καὶ τῶν
ἁποῶν τούτων καταλόγους περιμέρομεν τὰ λάβωμεν ὅσον οὕτω γενο-
μένους, κατὰ τὸν συνήθως ἐνεργούμενον τρόπον. Τὸν κύριον Ζα-
θέν, ὡς πάσχοντα ἐκ τοῦ γενομένου περιστατικοῦ, συνιστῶμεν σπου-
δαίως εἰς τὴν φροντίδα τῆς ἐνγενίας σου καὶ ἐπιθυμοῦμεν τὴν λάβῃ
κάθε εἶδος περιθάλψεως πρὸς θεραπείαν του καί, πρὸς τοῦτο ἀφορῶν-
τες, μετεθέσαμεν εἰς ἄλλον τὴν εἰσπραξίν καὶ ἄλλην ὑπηρεσίαν
του, ἀξιοῦντες τὴν μάθωμεν ὅσον οὕτω τὴν ἐντελὴ ἀνάγκησιν του

διὰ τὰ διατάζωμεν τὰ καθήκοντα τῆς ἀναλόγου τοποθετήσεώς του, καθ' ὅτι τῷ ὄντι εἴμεθα εὐχάριστοι ὡς πρὸς τὴν ἀξιοσύνην καὶ προθυμίαν του.

Λάβε πρὸς τούτους πρόνοιαν σπουδαίαν, ὥστε ἐὰν ἤθελε φανῆ ἐπιστρέφων αὐτόσε ὁ Κωνσταντῖνος Σταματιάδης, τὰ ἐνεργήσης μὲ τρόπον φρόνιμον τὸ τὰ ἀπέλθῃ, χωρὶς τὰ παρατείνῃ ἐκεῖσε, ἄχρις ὅτου ἔλθῃ πρὸς ἡμᾶς ἐξηγηθῆ περὶ τῶν γενομένων, καθ' ὅτι καὶ ἀλλοχόθεν ἦλθον εἰς τὰς ἀκοάς μας κακαὶ φωναὶ καὶ διόλου εἶναι ἀσύμφορον τὸ τὰ διατρίψῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν νῆσον ταύτην. Ἐχομεν μάλιστα ἐκδεδομένην πρὸς αὐτὸν ἔμμεσον διαταγὴν τοῦ τὰ ἔλθῃ ἐνταῦθα εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἡ εὐγενία σου ἐν τοσούτῳ ἐργάζου ἀόκνως, ἀφόβως καὶ ρουνηχῶς, πεπεισμένος ὅτι ἔχεις πάντοτε παρ' ἡμῖν ἀξιοπιστίαν καὶ θέλεις ἀπαντᾶ ἀείποτε φιλότιμον ὑπεράσπισιν εἰς ὅποιανδήποτε περίστασιν.

Ὁ παλαιὸς ὑπουργός μας Δρόσος πέμπεται ἐπίτηδες διὰ τὰ ἐγχειρίσει τὰ παρόντα γράμματα καὶ διὰ τὰ συμπράξῃ ὑποβοηθούμενος ὑπὸ τῆς εὐγενίας σου εἰς ὅσα συντείνουσι πρὸς κατάπausιν τῆς ἐπισυμβάσης ταύτης ταραχῆς καὶ ἀποκατάστασιν τῆς προτέρας ἡσυχίας, τὴν ὁποίαν ἐπιθυμοῦμεν τὰ μάθωμεν σὺν Θεῷ ἐκ πρώτης ἀναφορᾶς σου, δηλωτικῆς ἅμα καὶ τῆς ἐνκαταίας ἡμῖν ἀγαθῆς ὑγιείας σου διὰ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ Δρόσου.

Ἐν Φαναρίῳ Κωνσταντινουπόλεως τὴν 23 Ὀκτωβρίου 1840.

Τῆς εὐγενίας σου
ἐννοστάτος
Σ. Βογορίδης.

Μηνὶ Ὀκτωβρίῳ τοῦ ἔτους 1840 ἀφίκοντο εἰς Σάμον οἱ τοῦ Βογορίδου ἀπεσταλμένοι τοῦ Σεμελά δὲ εἰσέτι ἐν Μυτιληνοῖς διαμένοντος, ὁ Λουκάς Βουδούρης, τίτλον γενικοῦ εἰσπράκτορος καὶ ἐν ἐνεργείᾳ διοικητικοῦ συμβούλου φέρων, ἐπεμψε τὰ ἐκ μέρους τοῦ ἡγεμόνος στελλόμενα αὐτῷ γράμματα, προσεκάλεσε δὲ αὐτὸν ἵνα ὅτι τάχιστα εἰς τὴν ἔδραν αὐτοῦ ἐπανέλθῃ. Τὴν δ' ἐπιούσαν τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ, πρεσβεία τοῦ λαοῦ προσελθοῦσα, παρεκάλεσεν αὐτὸν ἵνα πορευθῇ ἐν τῇ δημοσίᾳ πλατείᾳ καὶ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ κηρύξῃ ὅποιον τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ καὶ τί μελετᾶ τὰ πράξῃ πρὸς τακτοποιήσιν τῶν πραγ-

μάτων. Καὶ ἤρνήσατο μὲν νὰ πορευθῆ ἑκεῖνος εἰς τὴν πλατεῖαν, ἀνεκοί-
νωσεν ὁμως τῇ πρεσβείᾳ ὅτι ἐπιτετραμμένος παρὰ τοῦ ἡγεμόνος ἦτο νὰ
συνεργασθῆ τῷ διοικητῇ Σεμελᾶ πρὸς εἰρήνευσιν τῶν φατριῶν, ὅτι πλη-
ρεξουσιότητα εἶχε νὰ ἀκροασθῆ καὶ θεραπεύσῃ πᾶν εὐλογον παράπονον,
ὅτι δύναμιν ἔλαβε νὰ παρᾶσχῃ ἀμνηστειᾶν τοῖς διενεργήσασι ἀθεμί-
τους πράξεις καὶ νὰ ἀπαλλάξῃ τοὺς πρωτουργοὺς καὶ συνεργοὺς αὐτῶν
τῆς πληρωμῆς τῶν ἐκ τῶν ταραχῶν ἐπελθουσῶν ζημιῶν καὶ δαπανῶν
καὶ ἐν τέλει ὑπεσχέθη, ἐπαναφερομένης τῆς ἡγεμονικῆς διοικήσεως εἰς
τὴν κἀθεδρᾶν αὐτῆς, νὰ θεραπεύσῃ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν τὰ κακῶς κεί-
μενα. Τῶν δὲ πρεσβευτῶν εἰπόντων ὅτι ἡ τῆς νήσου κατάστασις δὲν
ἐπιδέχεται τοσοῦτων ἡμερῶν ἀναβολήν, ὁ Βουδούρης προέτεινε τότε νὰ
διορισθῆ ἑτέρα πρεσβεία, ἣτις νὰ μεταβῆ εἰς Μυτιληνοὺς μετὰ τῶν ἀπ-
εσταλμένων τοῦ ἡγεμόνος καὶ τὸν Σεμελᾶν ἐπαναγάγῃ εἰς τὴν ἔδραν
αὐτοῦ.

Καλλίστη ὁμολογουμένως ἦτο ἡ πρότασις αὕτη, ἀλλ' ἐγένετο ὑπὸ
τὸ κράτος τῆς βίας καὶ τοῦ φόβου μᾶλλον ἢ χρηστῶ τῷ συνειδότη·
διότι ὁ Βουδούρης ἐθεώρησεν ὡς προσβάλλουσιν τὸν ἐπίσημον χαρα-
κτῆρα αὐτοῦ τὴν μετὰ πρεσβείας λαοῦ στασιάζοντος μετάβασιν αὐτοῦ
εἰς Μυτιληνοὺς. Ταχέως ἄρα ἐγνώσθη ἐκ τῆς ἐκλογῆς τῶν μελῶν τῆς
πρεσβείας, ὅλον ἐν ἀναβαλλομένης καὶ ἐξ ὑποκεκρυμμένων ἄλλων ἐνερ-
γειῶν ὅτι ὁ Βουδούρης ἐσκοπεῖ νὰ διασπείρῃ τὴν διαίρεσιν μετὰ τοῦ
λαοῦ καὶ ἐν μέσῳ τῆς διαιρέσεως ταύτης ἐπαναφέρῃ ἐν θριάμβῳ τὸν
δραπέτην διοικητὴν. Πρὸς τοῦτο δ' ἤρξατο καταρραδιουργῶν μὲν τὸν
Σταματιᾶδην παρὰ τῷ λαῷ, μέλλοντι δῆθεν νὰ γίνῃ θῦμα τῆς κακο-
βουλίας καὶ ἀνταρτικῆς διαθέσεως ἐκεῖνου, καταλαλῶν δὲ πρὸς τὸν
Σταματιᾶδην τοῦ λαοῦ, ὡς ἀσταθοῦς ἀείποτε καὶ ἀχαρίστου πρὸς τοὺς
προστάτας καὶ ὑπερασπιστὰς αὐτοῦ ὄντος καὶ ὑποδεικνύων ὅτι παν-
τὸς ἄλλου προτιμωτέρα καὶ συμφωρωτέρα τυγχάνει οὐσα ἢ ἡγεμονικὴ
εὐνοια καὶ τιμὴ. Ὅθεν καὶ ὁ Σταματιᾶδης, πρὶν ἢ αἱ ραδιουργίαι αὐ-
τοῦ ἐπιφέρωσι τὴν διχοστασίαν, ἐπεμψε, τῇ ὀγδῷ Δεκεμβρίου, εἰς Μυ-
τιληνοὺς πρεσβεῖαν, ὑπὸ τῇ προεδρείᾳ τοῦ Δημητρίου Σταυρινίδου,
μετ' ὀκτακοσίων που ἐνόπλων ὑπὸ τῷ Ἰωάννῃ Ἀνδρεαδάκῃ καὶ τῷ
Σταύρῳ Κεχαγιᾶ, ἐντολὴν ἔχουσιν ἵνα ἀνευ χρήσεως ὀπλων παραλά-
βωσιν ἐκ Μυτιληνῶν καὶ εἰς τὴν ἔδραν αὐτοῦ συνοδεύσωσι τὸν διοικη-
τὴν. Ταῦτα ὁ Βουδούρης μαθὼν, ἀπέστειλε τὸν Ἰωάννην Γιαγτζόγλου
πρὸς τὸν Σταυρινίδην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ὅπως διὰ μελιχρῶν λόγων

καὶ ὑποσχέσεων πείσωσιν αὐτοὺς νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Βαθύ· ἀλλ' ἐκεῖνοι, οὐδόλως τῶν λόγων τοῦ Γιαντζόγλου εἰσακούσαντες, κατηθύνθησαν, καθ' ἣν ἔλαβον ἐντολήν, εἰς Μυτιληνοὺς. Τὴν ἔλευσιν δ' αὐτῶν ὁ Σεμελᾶς μαθὼν, κατεκλείσθη ἐν τινι οἴκῳ καὶ ὠχυρώθη ἐν αὐτῷ, ἀναμένων καὶ ἐπικουρίαν ἑκατὸν πεντήκοντα ἀνδρῶν, οὓς εἶχε προσκαλέσει ἐκ Βουρλιωτῶν. Ἐλθόντων δὲ τῶν ἐκ Βαθέος εἰς Μυτιληνοὺς, οἱ μετὰ τοῦ Σεμελᾶ συγκεκλεισμένοι ἤρξατο πυροβολοῦντες αὐτούς· τότε δὲ οὗτοι, ἀντιπυροβολήσαντες, ἐπολιόρκησαν τὸν οἶκον καὶ ἠπειλήσαν νὰ παραδώσωσιν εἰς τὸ πῦρ αὐτόν τε καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ. Ὄθεν ὁ Σεμελᾶς ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῆ καὶ ἐπειδὴ προσεποιεῖτο ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ βαδίσῃ, ἄτε πάσχων ἐκ ποδάγρας, ἄραντες αὐτὸν καὶ ἐπὶ θύρας ξυλίνης ἀπλώσαντες, μετήνεγκαν μετὰ τοῦ Ζαδὲ καὶ ἐτέρων αὐτοῦ ὑπαλλήλων, οὓς συνέλαβον ἐπ' ἴσης αἰχμαλώτους, ἐν μέσῳ ποικίλων σαρκασμῶν καὶ προπηλακισμῶν εἰς τὸν ἐν Βαθεῖ οἶκον τοῦ Ἰωάννου Ἀνδρεαδάκη, ἔνθεν ὁ Σταματιάδης κατεβίβασεν αὐτὸν εἰς τὸν λιμένα καί, παρουσίᾳ τῶν ἐκτάκτων ἀπεσταλμένων καὶ τῶν προξένων, πυροβολούντων ἔξωθεν τῶν στρατιωτῶν, μετὰ πολλῆς τῆς ἐπισημότητος ἐνεκαθίδρυσεν ἐν τῷ διοικητηρίῳ. Ἐφρονεύθησαν δὲ κατὰ τὴν περὶ ταύτην ἐν Μυτιληνοῖς ὁ Γεώργιος Χ. Μιχάλης, ὁ Ἰωάννης Πυργιώτης καὶ ὁ Σταμάτιος Κασκίνης· ἤθελον δὲ πάντως φονευθῆ πολλὸ πλείους ἐὰν καθ' ὃν ἔτι χρόνον διέτριβον αὐτόθι οἱ ἐκ Βαθέος, ἀφικνοῦντο ἐν Μυτιληνοῖς οἱ ἀναμενόμενοι ἐκ Βουρλιωτῶν ἐπικουροὶ τοῦ Σεμελᾶ.

Ἐν τούτοις ὁ Βογορίδης, δεινωθεὶς ἀνὰ βλέπων τὴν καταιγίδα, ἤρξατο ἀνησυχῶν περὶ τοῦ ἀποτελέσματος, διότι οὐκ ὀλίγους εἶχεν ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰξὺ τε τῶν μεγιστάνων Ὀθωμανῶν καὶ μετὰξὺ τῶν εὐρωπαϊῶν πρεσβευτῶν τοὺς ἀμειλίχτους ἐχθρούς· ἀλλὰ συμπεσοῦσης τότε καὶ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Κρήτης, ἐδράξατο προσφύως τῆς περιστάσεως ἵνα παραστήσῃ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ ὅτι τὸ αὐτὸ τῆς ἀνταρσίας πνεῦμα συνετάρασεν ἀμφοτέρας τὰς νήσους, καὶ ἠδυνήθη νὰ καταπνίξῃ διὰ τῶν Τουρκικῶν ὀπλων τὴν κατ' αὐτοῦ γενικὴν τῶν Σαμίων δυσμείναιαν. Ὄθεν πλείστα ψεύδη πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ κατὰ τῶν Σαμίων ἐπισωρεύσας, καθ' ἧς συνέφερον αὐτῷ, ἐπέτυχεν τὴν εἰς Σάμον ἀποστολὴν μοίρας στόλου μετ' ἀποβατικοῦ στρατοῦ ὑπὸ τὸν συνταγματάρχην Μουσταφᾶ βέην, ὅπερ ἐξήγγειλε τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ καὶ τοῖς βουλευταῖς διὰ τῆς ἐπομένης ἐπιστολῆς.

Εὐγενέστατε ἡμέτερε ἐπίτροπε καὶ ἐντιμότατοι βουλευταὶ τῆς
ρήσου Σάμου.

Τρῖς δόλοκληροὶ μῆρες παρήλθοι ἐξ ὅτου συνέβη ἐν μέσῳ τῆς
Στεφανουπόλεως τὸ ἀξιοκατάκριτον ἐκείνο κίνημα τοῦ Σταματιάδου
καὶ τῶν συμπατριαστῶν αὐτοῦ κατὰ τοῦ εἰσπράκτορος Ζαδέ. Μ' ὄ-
λον ὅτι ἦσαν γνωστὰ τὰ ἄτομα, ὅσα εἶχον λάβει μετοχὴν εἰς τὴν
ἀνταρσίαν καὶ ἦτο πολλὰ δίκαιον τὸ νὰ πέσῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς
τῶν μία ἀυστηρὰ τιμωρία, ἀλλ' ἡ πατρικὴ ἡμῶν καρδία δὲν ὑπέφερε
τὸ νὰ μεταχειρισθῶμεν διὰ μιᾶς μέτρα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐπόμενον ἦ-
το νὰ προξενηθῇ δυσφημία καὶ γενικὴ ἐνόχλησις ὡς πρὸς τὸν τόπον
αὐτόν, τὸν ὁποῖον ὁ κραταιότατος καὶ εὐμενέστατος ἡμῶν βασιλεὺς
θεία ρεύσει ἔθεσεν ὑπὸ τὴν ἡγεμονικὴν καὶ κηδεμονικὴν ἡμῶν διοί-
κησιν. Ἐφάρημεν λοιπὸν ὡς πατέρες συγκαταβατικοὶ πρὸς τέκνα
δυσπειθῆ καὶ ἐπεχειρήσαμεν τὸν σωφρορισμὸν τῶν ἀτάκτων μὲ τὰ
μέσα τῶν συμβουλῶν καὶ παραιρέσεων. Ἐχαρίσαμεν ἀμνηστίαν,
παρεχωρήσαμεν διπλᾶς καὶ τριπλᾶς προθεσμίας διὰ νὰ ἔλθωσιν εἰς
ἑαυτοὺς οἱ ἐγκληματῆαι καί, μισήσαντες τὴν θρασύτητα καὶ ἀπόνοι-
άν των, νὰ ἔμβωσι εἰς τὰ ὅρια τῆς τάξεως καὶ φιλονομίας.

Τοιαῦτα ἐπῆρξαν τὰ ἀπὸ μέρους ἡμῶν. Τοιαῦτα ἐπαρειλημμένως
ἐγράψαμεν ἐπισήμως καὶ μερικῶς. Τοιαῦτα καὶ ἀπὸ στόματος ἐξη-
γήθημεν πρὸς τοὺς ἐμφανισθέντας ἐνώπιον ἡμῶν τέσσαρας ἀπεσταλ-
μένους, ἀλλ' ὅμως ὅλη ἡ μακροθυμία αὐτὴ ἀπέβη εἰς μάτην. Ἡ ὀ-
χλαγωγικὴ φατρία, παρεξηγοῦσα κατ' ἄλλον τρόπον τὴν τοιαύτην
ἀνοχὴν, δὲν ἐνησχολεῖτο, εἰ μὴ εἰς τὸ νὰ κρατῇ κλεισμένα τὰ ὦτα
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀπλουστέρων διὰ νὰ μὴ ἀκούσωσι τὸν ὀρ-
θὸν λόγον, μῆτε νὰ ἴδωσι τὸν κρημνόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐφέροντο.

Ὁ σκοπὸς τῶν κακοβούλων ἀτόμων δὲν ἀπέβλεπε πρὸς ἄλλο,
εἰ μὴ εἰς τὸ νὰ συμμερίζωνται μετὰ τῶν ἀθῶν τὸ βάρος τοῦ ἀξιο-
ποίνου τολμήματος καὶ μὲ γενικὸν κίνδυνον νὰ παρέλκωσι τὴν σκη-
νὴν, εἰς τῆς ὁποίας τὴν διάλυσιν ἐμελλον νὰ διακριθῶσιν οἱ πρω-
τουργοὶ ἐκ τῶν ἀνευθύνων. Ὅλους τοὺς ἀγρυπτικοὺς τρόπους τῆς ἀ-
πάτης καὶ ραδιουργίας ἐξήρτησεν ἡ ἀσυνείδητος αὐτὴ Σταματιάδι-
κὴ φατρία, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ φιλήσυχοι καὶ ἀγαθοὶ συμπολιταὶ ἡ-
ραγκάσθησαν νὰ προσποιῶνται ὅτι συμπαρασύρονται εἰς τὸν ἴδιον
ὄλεθρον, μ' ὄλον ὅτι δὲν εἶναι καμμία ἀμφιβολία ὅτι ἐσωτερικῶς ἐ-
μέμνοντο καὶ κατηρῶντο τοὺς αἰτίους. Μία τοιαύτη πραγμάτων

κατάστασις δὲν ἔπρεπε βέβαια νὰ παραβλεφθῆ περισσότερον. Ἄρα γὰρ ἦτο πλέον νὰ ἀναφέρω εἰς τὴν ὑψηλὴν καὶ κυριαρχικὴν βασιλείαν τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τῶν πραγμάτων διὰ νὰ ληφθῶσι δραστήρια μέτρα, δι' ὧν νὰ σωφρονισθῆ ὁ ἄτακτος καὶ νὰ προστατευθῆ ὁ τίμιος καὶ καλὸς πολίτης, νὰ ἐκριζωθῶσιν αἱ διχόνοιαὶ καὶ νὰ εἰσαχθῆ ἡ καλὴ ἁρμονία καὶ φιλικὴ σχέσις μεταξὺ τῶν κατοίκων ὄλων τῶν τμημάτων τῆς γῆσου καὶ τέλος πάντων νὰ ἀποκατασταθῆ μοιμίως ἡ κοινὴ ἀπάντων ἄρεσις καὶ ἀσφάλεια.

Πρὸς αὐτὸ τὸ τέλος, συμφώνως μὲ τὰς θερμοὺς ἱκεσίας τῶν φιλησύχων κατοίκων, διεπράξαμεν ὥστε νὰ πεμφθῶσιν ἐπὶ τοῦ τόπου βασιλικὰ στρατεύματα καὶ πλοῖα, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὀπλοίων ὑπάρχει διωρισμένος ὁ ἐπὶ ἀξιοῦτι καὶ ἐμπειρία διακεκριμένος μεταξὺ τῶν βασιλικῶν μὴ ἀλάιδων ἐνδοξότατος Μουσταφᾶ βέης. Ἡ ἀποβίβασις καὶ παρουσία τῶν βασιλικῶν στρατευμάτων ἐγγυᾶται τὴν ἀσφάλειαν ὄλων ἐν γένει τῶν κατοίκων τῆς γῆσου καὶ κάθε προσβαλλόμενον καθ' ὅποιονδήποτε τρόπον ἄτομον δύναται νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν ἐπισκίαν τῆς ἀρακτορικῆς σημαίας.

Μὲ τοιαῦτα αἰσθήματα προσκαλοῦμεν σήμερον ὑμᾶς, κύριοι, εἰς τὸ νὰ διαλείμητε ἀπανταχοῦ τῆς γῆσου ἀντίγραφα τοῦ παρόντος, ὥστε ἅπαντες οἱ κάτοικοι νὰ κατανοήσωσι καλῶς τὸ κρῖσιμον τῆς περιστάσεως καί, σκεφθέντες ὠρίμως, νὰ σπεύσωσιν εἰς τὸ νὰ παραστήσωσι τὴν πρὸς τὴν κραταιὰν Ὀθωμανικὴν καὶ ἐνεργέτιδα ἡμῶν βασιλείαν ἐνπεύθειαν καὶ ὑπακοὴν των. Ἀυστηρῶς ἐμποδίζεται τὸ νὰ φραγῆ τις ἔχων εἰς τὴν ζώνην του ὄπλα μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ λάζου, ὥστε ἐκτὸς τῶν στρατιωτῶν τῆς διοικήσεως ὅποιος ἄλλος τολμήσῃ νὰ ὀπλοφορήσῃ θέλει λογισθῆ ὡς ἀντάρτης καὶ ὡς τοιοῦτος θέλει σταλῆ εἰς τὸ βασιλικὸν κάτεργόν.

Ὅποιος ἔφθασεν ὀψωσδήποτε νὰ ἀποπλανηθῆ ἐκ τοῦ καθήκοντος, χρεωστῆ ἤδη νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν διοίκησιν καί, ὁμολογήσας τὸ σφάλμα του, νὰ ἐκλήθη συγχώρησιν καὶ νὰ δώσῃ πιστὰς ἐγγυήσεις τῆς εἰς τὸ ἐξῆς καλῆς διαγωγῆς του.

Ἐκ τοῦ προχείρου δὲ ὄλαι αἱ δημαρχαὶ θέλουσι φροντίσει, ὥστε συνωδευμένοι μετὰ τῆς ἐγγενης σου καὶ μετὰ τῆς ἐντίμου Βουλῆς νὰ ἐμφανισθῶσι πρὸς τὸν ἐνδοξότατον Μουσταφᾶ βέην διὰ νὰ τῷ προσφέρωσι τὰς διαβεβαιώσεις τῆς πρὸς τὸ βασιλεῖον κράτος ὑπακοῆς των καὶ νὰ κηρύξωσιν ἀπὸ καρδίας ἐγγνωμοσύνας πρὸς τὸν

μεγαλειότατον καὶ γαληνότατον ἡμῶν ἄνακτα Σουλτὰν Ἀβδούλ Μετζιτ Χὰν ἐφένδην μας καὶ εὐχὰς γὰ προσφέρωσι πρὸς τὸν ὑψιστον Θεὸν ὑπὲρ τῆς παρατάσεως τῆς πολυτίμου ζωῆς τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητός του. Θέλετε δὲ δείξει πᾶσαν φιλοφροσύνην καὶ ὑποδεξίωσιν πρὸς τὸν διαληφθέντα ἐνδοξότατον μοίραρχον βέην.

Τῆ 22 Φεβρουαρίου 1841 ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ὁ πρίγγιψ τῆς Σάμου
Σ. Βογορίδης.

Ὁ δὲ Σταμάτιάδης, μαθὼν τὴν περὶ ἀποστολῆς ἐνόπλου δυνάμεως ἀπόφασιν τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως καὶ σκεπτόμενος ὅτι ἂν ἔμενεν ἐν Σάμῳ δυοῖν θάκτερον ἢ ἔπρεπε νὰ ἀντιτάξῃ βίαν κατὰ τῆς βίας, ἐγείρων ὄπλα κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, ὅπερ καταστρεπτικὰς ἐμελλε νὰ ἔχῃ συνεπείας, ἢ ἤθελε συλληφθῆ, ἐφ' ὅσον καὶ ἐπανειλημμένως προσεκαλεῖτο ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀμερικανικῆς πρεσβείας νὰ ἀπέλθῃ ἐκ τῆς Σάμου, συνέταξεν ἀναφοράς, ἐν αἷς ἐξετίθει τὰ γινόμενα, καὶ λαβὼν ταύτας, ὑπογέγραμμένας ὑπὸ πολλῶν, ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ ἐν ταῖς ἀναφοραῖς κατὰ τῆς διοικήσεως τοῦ Βογορίδου ἐκτιθέμενα καὶ δικαίωσῃ τὴν διαγωγὴν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ· αὐτῷ δὲ συνώδευσε καὶ ἐκκαιδεκαμελῆς πρεσβεία, ἐντολὴν ἔχουσα νὰ ζητήσῃ τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ τοσοῦτων κακῶν παραιτίου γιγνομένου ἐκάστοτε ἡγεμόνος.

Ἀρχομένου Μαρτίου τοῦ ἔτους 1841, ἀφίκετο εἰς Σάμον ὁ συνταγματάρχης Μουσταφᾶ βέης μετὰ τῶν ὑπ' αὐτῷ δυνάμεων· καὶ πρῶτον μὲν ἐδημοσίευσεν τοῖς Σαμίοις τὴν ἐπομένην προκήρυξιν.

Ὁ ὑποφαινόμενος Μουσταφᾶ βέης μίρι-ἀλάις τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος τοῦ κραταιοτάτου καὶ γαληνοτάτου Ἀβδούλ Μετζιτ Χὰν αὐθέντου μας καὶ γενικὸς ἀρχηγὸς τῶν εἰς Σάμον ἀποστελλομένων πεζικῶν καὶ θαλασσίων δυνάμεων.

Πρὸς τοὺς προκρίτους καὶ κατοίκους τῆς νήσου Σάμου.

Τὸ ὑψηλὸν κράτος, κύριον σκοπὸν ἔχον τὴν εὐδαιμονίαν τῶν λαῶν, ὅσους ἢ θεία πρόνοια ἐνεπιστεύθη εἰς τὴν κηδεμόνα προστασίαν του, καὶ σύμφωνον μὲ τὰς ἐπιθυμίας τῶν τριῶν συμμαχικῶν Δυνάμεων, ἐπεδαψίλευσεν εἰς ἐσᾶς, Σάμιοι, προνόμια σπάνια καὶ ἀξιοζήλωτα, ἐκ τῶν ὁποίων πηγάζει τὸ εὔ εἶναι τῆς πατρίδος σας, ἢ

ἀτομική καὶ πτηματική ἀσφάλεια ἐνὸς ἐκάστου καὶ ὅλα τὰ ἀγαθὰ μᾶς πατρικῆς διοικήσεως, καὶ ὁ ἔξω κόσμος, ἐπαινῶν ἐσᾶς ὡς ἀξι-
ους τῆς γῆς τύχης σας, συνελάμβανε λαμπρὰς ὑπὲρ ὑμῶν ἐλπίδας.

Ἄλλ' ἐν ᾧ ἔπρεπε διὰ τὰ σπάνια ταῦτα ἐνεργετήματα νὰ ὑψώ-
ρητε χεῖρας ἰκέτιδας πρὸς τὸν Ὑψίστον ὑπὲρ τῆς στερεώσεως τοῦ
ἐνεργητικοῦ, μεγαλοδώρου καὶ ἀνεξικάκον ἀντοκράτορος καὶ νὰ ἀ-
ποδίδητε τὴν εἰς αὐτὸν πιστὴν ὑποταγὴν καὶ τὴν πρὸς τὸν ὁμόρη-
σκόν σας ἀναγορευθέντα πρίγγιπα Στεφανάκην βέην καὶ πρὸς τὴν
ἐπιτροπικὴν του διοίκησιν ὀφειλομένην εὐπειθειαν καὶ βαθειαν ἐν-
γνωμοσύνην, τιεές, τὰ ἐναντία πράττοντες, ἐξτραχηλίσθησαν καὶ
αἰθίς εἰς ἀτοπήματα καὶ ὀπλοφορέσεις, κινούμενοι ἀπὸ μερικῶν
ραδιοβργῶν καὶ ἰδιοτελεῖς ἀνθρώπους.

Ὅθεν ταῦτα μὲ ἀγαράκτησιν καὶ δικαίαν ὀργὴν πληροφορη-
θεῖς ὁ γαληρότατος ἀντοκράτωρ καὶ κύριός μου, πρέπον ἔκρινε νὰ
με ἀποστείλῃ εἰς Σάμον μὲ τὰς ὑπὸ τὰς διαταγὰς μου κατὰ ξηρὰν
καὶ κατὰ θάλασσαν δυνάμεις διὰ νὰ ἐπαρυσάξω τὴν ἡσυχίαν καὶ
φέρω εἰς πέρας τὴν ὑποταγὴν σας, ἐνθαρρύνων μὲν καὶ ὑποστηρίζων
τὸν ἔμφοβον λαόν, ἀπαλλάττων δὲ τὴν πατρίδα σας ἀπὸ τὴν παρῶν
σῆαν καὶ τὰ σκάνδαλα κακοβούλων τινῶν ἀτόμων.

Ἡ παρουσία λοιπὸν τῶν ἀντοκρατορικῶν στρατευμάτων, τὰ ὁ-
ποῖα ἀπεβιβάσθησαν εἰς Στεφανούπολιν, καὶ ἡ ἐνταῦθα ἀφίξις μου
δὲν ἀποβλέπει εἰς ἄλλο εἰ μὴ εἰς τὸ νὰ σᾶς ρουθετήσω πατρικῶς
καὶ νὰ ἐπαρυσάξω καὶ τὴν ἀπαιτουμένην ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν, ἡ-
τις διαταράχθη πρὸς βλάβην τῶν εὐπειθῶν καὶ φιλησύχων ὑπηκόων
τῆς κραταιᾶς βασιλείας.

Διὰ ταῦτα ἕς καταγίνηται ἕκαστος εἰς τὸ ἔργον του ἀφόβως, ἕς
πειθῆται εἰς τὰ διατάγματα τῆς ἡγεμονικῆς διοικήσεως καὶ ἕς μὴ
παρασύρηται ἀπὸ τὰς εἰσηγήσεις τῶν κακοβούλων, αἱ ὁποῖαι ἄλλο
δὲν δύνανται, Σάμοι, νὰ σᾶς προξενήσωσιν εἰ μὴ τὸν ὄλεθρόν σας
καὶ τὴν στέρησιν τῶν προνομίων σας.

Ὡφελήθητε λοιπὸν, κάτοικοι τῆς Σάμου, ἀπὸ τὴν πατρικὴν καὶ
φιλάνθρωπον ἡμῶν προαίρεσιν καὶ σπεύσατε νὰ διασώσητε καὶ ἐαν-
τοὺς καὶ τὰ προνόμιά σας, νὰ συντελέσητε εἰς τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν
εὐταξίαν τῆς πατρίδος σας, τὴν στήριξιν τῶν βασιλικῶν εἰς αὐτὴν
ἐπιδαψιλευθέντων ἐνεργητημάτων καὶ ν' ἀποδείξητε ἐπομένως τὸν
πατριωτισμόν σας. Ἡ παραμικρὰ ὁμῶς παρακοὴ καὶ ἀπειθείά σας

θέλει με ἀναγκάσει νὰ καταφύγω εἰς τὴν χρῆσιν βιαίων μέτρων καὶ δραστηρίων καὶ πρὸς γνῶσίν σας.

*Ἐκ τῆς αὐτοκρατορικῆς γολέττας
τὴν 5 Μαρτίου 1841 ἐν τῷ λιμένι τοῦ Βαθέος.*

Μουσταφᾶ βέης.

Ἐπομένως ὁ Ὄθωμανὸς συνταγματάρχης προέβη εἰς αὐστηρὰ μέτρα τείνοντα εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τῆς τάξεως καὶ εἰς τὴν καταδίωξιν πάντων ὅσοι ὑπεδείχθησαν αὐτῷ ἐν τε τῇ Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἐν Σάμφ ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ ὡς πρωτεργάται τῶν γεγενημένων. Καὶ δὴ συλλαβὼν πολλοὺς τιμίους καὶ εὐκαταστάτους πολίτας, πρὸς δὲ τοῖς καὶ ἐκ τῶν ληστῶν ἐπτά, δεσμίους ἀπέστειλεν εἰς τὰς εἰρκτὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τότε δὲ καὶ ὁ Λουκᾶς Βουδούρης, ᾧ ἀνετέθη, ἀπολυθέντος ὡς ἀνι-κάνου τοῦ Σεμελᾶ, ἡ τῆς νήσου διοίκησις, συνεκάλεσεν ἐν Χώρα τὴν νενομισμένην γενικὴν συνέλευσιν, ἐνώπιον τῆς ὁποίας παρουσιάσας, ἀφ' οὗ ἐξεδήλωσε τὴν σφοδρὰν αὐτοῦ θλίψιν διὰ τὰ παρελθόντα ἀτακτήματα καὶ ὑπερῆρε τὸ μακρόθυμον καὶ πολυέλεον καὶ ἀνεξίκακον τοῦ ἡγεμόνος, κατήντησεν ἐπὶ τέλος εἰς τὸ ζωτικώτερον τῶν ζητημάτων.

*Καὶ ἡλλου φαιρότερον εἶναι, κίριοι, εἶπεν, ὅτι διὰ τὴν ἀποτροπαι-
ον ταύτην ὀχλαγωγίαν μυρίαὶ ὄσαι καταχρήσεις παρεισέφρυσαν καὶ
σημαντικώταται ζημιαὶ προέκυψαν ἕνεκα τῆς παραλύσεως τῶν κοι-
νῶν πραγμάτων καὶ εἰς αὐτὸ τὸ πριγγιπικὸν ταμεῖον. Ἐκτὸς τῶν
ζημιῶν αὐτῶν, τὰς ὁποίας ἕκαστος δύναται νὰ συνομολογήσῃ καὶ
συνεικάσῃ ἐνκόλως, φαίνονται καὶ ἄλλα οὐκ ὀλίγα ἐξωδευμένα εἰς
μισθοὺς καὶ διατροφὰς ἐκτάκτου φρουρᾶς καὶ πρότερον ἐπὶ τῆς ἐν
Μυτιληνοῖς διαμονῆς τῆς διοικήσεως καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν εἰς τὴν
γενομένην περιουσίαν τῆς νήσου· ἔτι δὲ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει
δεδαπαρημένα εἰς πορθμεῖα καὶ ἐφόδια ἀνθρώπων, ἐκεῖθεν καὶ ἐν-
τεῦθεν σταλέντων ἐπὶ τῇ ἀναγκῇ τῶν διατρεχουσῶν περιστάσεων.
Ταῦτα πάντα, μ' ὄλον ὅτι ἀκριβῶς λογιζόμενα, δύνανται νὰ συμ-
ποσθῶσιν εἰς πολλὰς ἑκατοντάδας βέβαια, ἀλλὰ καὶ μετὰ πολλὴν
παραχώρησιν καὶ ἐπιεικῆ συγκατάβασιν φαίνεται δικαιοτάτον νὰ
γείρῃ μία ἀποζημίωσις τοῦ πριγγιπικοῦ ταμεῖου ὅχι κατωτέρα ἀπὸ
διακοσίας εἴκοσι πέντε χιλιάδας γροσίων· τῆς δὲ ποσότητος ταύτης
τὴν γνωμοδότησιν ἀνατίθεται ὁ ἐξῆλότετος πριγγιψ εἰς τὴν σκέψιν*

τῆς παρούσης γενικῆς συνελεύσεως τῆς πατρίδος καὶ εἰς αὐτὴν ἀφί-
νει εὐχαρίστως ἵνα προσδιορίσῃ ρητῶς πόθεν θέλει ἐξαχθῆ καὶ κατὰ
τίνα τρόπον θέλει εἰσπραχθῆ ἢ τοιαύτη ἀποζημίωσις τοῦ πριγκιπι-
κοῦ αὐτοῦ ταμείου.

Εἰς θέσιν ὄντως δυσχερῆ εὐρέθη ἡ συνέλευσις, διότι ἔνθεν μὲν ὤφει-
λεν ἐντὸς διαγραφείσης αὐτῇ προθεσμίας δέκα ἡμερῶν νὰ περαιώσῃ τὰς
ἐργασίας αὐτῆς, τῷ λόγῳ ὅτι ἡ παρουσία τῶν Τουρκικῶν στρατευμά-
των ἀπῆται τὸ τοιοῦτο, προϋργιατέρα δὲ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἦτο ἡ
ἐπιβολὴ καὶ εἰσπραξίς τῶν διακοσίων εἴκοσι πέντε χιλιάδων γροσίων
ὑπὲρ τοῦ ἡγεμονικοῦ ταμείου, ἔνθεν δὲ διηπόρει εἰς τίνας ἔδει νὰ ἐπι-
βάλῃ καὶ πῶς ἡδύνατο νὰ εἰσπράξῃ τοιοῦτο ποσόν. Ὅθεν ἐν τῇ δευ-
τέρᾳ αὐτῆς συνεδριάσει ἀπεφῆνατο ὅτι ἐπειδὴ ἡ διαδήλωσις καὶ δια-
γραφὴ τῶν πρωτουργῶν τῆς ὀχλαγωγίας εἶναι ἀντικείμενον τοσοῦ-
τον ὑψηλὸν καὶ δύσκολον, ὥστε οἱ πληρεξούσιοι τῆς συνελεύσεως
δὲν θέλουσι δυνηθῆ νὰ ἐπιτύχωσι καὶ φθάσωσιν εἰς τὴν κατὰ συνεί-
δησιν ὁμολογίαν, μακρὰν ὄντων τῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων ἐκ
τῆς ἐστίας, ἀφ' ἧς ἐξῆψε τὸ λαοφθόρον πῦρ αὐτῆς τῆς ἀνταρσίας, ἐν-
έκρινεν ὁμοφώνως τὸ νὰ γείνωσι δύο ἔγγραφα, ἐν πρὸς τὴν ἔντιμον
Βουλὴν καὶ ἕτερον πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον πρῶτον διοικητὴν τῆς
Σάμου κύριον Μ. Σεμελᾶν ὅπως ὡς αὐτόπαι τῶν διατρεξάντων
ἐκθέσωσιν ἐγγράφως τὴν καθαρὰν τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν καὶ πα-
ραστήσωσιν ἐπισήμως εἰς τὴν συνέλευσιν τὰς αἰτίας καὶ τὰ ὀνόμα-
τα τῶν πρωταιτίων τῆς ὀχλαγωγίας.

Καὶ δὴ συμφώνως τοῖς οὕτω ψηφισθεῖσι, προσεκλήθη ἡ τε Βουλὴ
καὶ ὁ ἐν Σάμῳ ἔτι μένων Σεμελᾶς νὰ ὑποδείξωσι τοὺς πρωταιτίους
τῆς ὀχλαγωγίας· ἀλλ' ἡ μὲν Βουλὴ ἀπήντησεν ὅτι ἡδύναται νὰ πράξῃ
τοῦτο, διότι ἐν κειρῷ τῆς ὀχλαγωγίας τὰ μὲν τῶν μελῶν αὐτῆς εἶ-
χον συνοδεύσει τῷ διοικητῇ εἰς Μυτιληνοὺς, τὰ δὲ κατέφυγον εἰς Νέαν
Ἐφεσον, ὥστε δὲν ἦτο παροῦσα, ὁ δὲ Σεμελᾶς, ἐκθεὶς τὰς ἀρχὰς καὶ
τὰς αἰτίας τῆς λαοφθόρου ἀνταρσίας τοσοῦτο ἀπαθῶς, ὥστε δὲν ἐνό-
μιζε νὰ παρέδραμε παρτελῶς ἀπὸ τοὺς ὄρους τῆς συνειδήσεώς του,
ὁμολόγησεν ὅτι καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαγραφὴν τῶν ὀνομάτων τῶν
πρωταιτίων τῆς ὀχλαγωγίας νὰ κάμῃ, δὲν ἐγκρίνει παρομοίαν ση-
μείωσιν, ὡς μὴ ἀρμόζουσαν εἰς τὴν ἐκλαμπρότητά του. Ἐπὶ τέλος
μετὰ πολλὰς καὶ ποικίλας διασκέψεις τε καὶ συζητήσεις ἡ συνέλευσις
κατέληξεν εἰς τὸ ἐπόμενον συμπέρασμα.

Πρῶτον, ὅτι ἡ ὀχλαγωγία καὶ ἀνταρσία ἠκολούθησαν εἰς Βαθύ, Στεφανούπολιν καὶ Παλαιόκαστρον.

Δεύτερον, ὅτι αἱ λοιπαὶ κωμοπόλεις καὶ χωρία τῆς νήσου κατέπτυσαν καὶ ἀπεστράφησαν τὴν ἀροσιουργὸν ταύτην καὶ ἀπονενομημένην αὐθάδειαν καὶ ἀποκοτίαν καί, διακηρυχθεῖσαι ἐκάστη τούτων ἀμέτοχος ταύτης καὶ ἄμοιρος πάσης ἐροχῆς, διεμαρτυρήθησαν ἕναντιον οὕτινος ἀνήκει.

Ὅθεν καὶ ἐνέκρινε τὰ ἐξῆς. Ἐπειδὴ ἡ ἀποπληρωμὴ τῶν κατ' ἐπιείκειαν ζητουμένων διακοσιῶν εἰκοσι πέντε χιλιάδων γροσίων εἶναι εἰς βάρος τῶν τριῶν κοινοτήτων Βαθέος, Στεφανουπόλεως καὶ Παλαιοκάστρου, μὲν ὅλα ταῦτα ἐπειδὴ καὶ ὁ ἀπλοῦς λαὸς εὐκόλως περιπλαναῖται καὶ παρασύρεται, ἐνσπλαγχνιζομένη ἡ συνέλευσις τὴν ἀδυναμίαν του τοσοῦτω μᾶλλον, καθ' ὅσον καὶ ὅλα τὰ ἔθνη περιστέλλουσι μὲν τὴν αὐθάδειαν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν καταδαμάζουσιν, ἀλλὰ παραπέμπουσιν εἰς τὴν ποιήν τῶν νόμων τοὺς αὐτουργοὺς καὶ πρωταιτίους πάσης ὀχλαγωγίας καὶ ἀνταρσίας, παρακαλεῖ τὴν διοίκησιν ὅπως, ἀφ' οὗ διαγνωσθῶσι καὶ καταγραφῶσιν ἀπαθῶς καὶ ἀκριβῶς τὰ ὀνόματα τῶν πρωταιτίων διὰ τῆς προσπαθείας τῶν εἰρημένων κοινοτήτων, καὶ γείνη καὶ ἡ ἀρμόζουσα διακομὴ εἰς βάρος τῶν ὑποκειμένων τούτων καὶ ἡ ἀποπληρωμὴ τῆς προκινύσεως ζημίας εἰς τὸ πριγγιπικὸν ταμεῖον ἐκ τῆς ἰδίας τῶν καταστάσεως. Εἰ δὲ καὶ κατὰ τοῦτο ἀδιαφορήσωσιν αἱ τρεῖς κοινότητες αὗται, ἐπειδὴ αἱ λοιπαὶ κωμοπόλεις καὶ χωρία εἶναι ἀμέτοχοι πάσης προσωπικῆς ὑποχρέσεως καὶ χρηματικῆς εὐθύνης, τὸ βάρος τῆς ἀποπληρωμῆς ταύτης ὑπάγεται εἰς τὰς τρεῖς αὐτὰς κωμοπόλεις. Καὶ οὕτω διελύθη ἡ συνέλευσις ἐκείνη, ἀφ' οὗ δι' ἐγγράφων αὐτῆς ἐξεδήλωσε τῷ μὲν ἡγεμόνι Βογορίδῃ τὴν ἀπερίγραπτον πάνδημον ἐγγρωμοσύνην καὶ ἀφοσίωσιν δι' ὅσας ἀόκτους προσπαθείας προσέφερε καὶ προσφέρει ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, τῷ δὲ διοικητῇ Βουδούρη τὴν εὐχαρίστησιν καὶ ἐνδόμυχον χαρὰν τῶν Σαμίων, διότι ἠξιώθησαν καὶ βλέπωσιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν διοικητῶν ἐνάρετον, ἄξιον, ἔμφρονα, κεκοσμημένον μὲν ὅλα τὰ ἀγαθὰ προτερήματα καὶ ὁλως προσπαθοῦντα καὶ ἀγωνιζόμενον ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας, ὑπὲρ τῆς ἐνημερίας καὶ ἀνέσεως τῶν κατοίκων τῆς φίλης πατρίδος, διὰ τῆς ὁποίας τὴν εὐτυχίαν καὶ ἄρεσιν καὶ ἐκ τῶν δεινῶν τῆς ἀνταρσίας ἀπολύτρωσιν λαμπρῶς ἀγωνισάμενος, ὁμολογεῖται παρὰ πᾶσιν

εὐεργέτης αὐτῆς, καὶ τῷ πρώτῳ διοικητῇ Σεμελᾷ τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ εὐαρέσκειαν τῶν Σαμίων διὰ τὸν ἔνθερμον, διακαῆ πόθον καὶ ζήλον, τὸν ὁποῖον ἡ ἐκλαμπρότης του ἔδειξε καθ' ὅλον τὸ πολέμοχθον καὶ πολύπορον στάδιον τῆς διοικήσεώς του ὡς πρὸς τὴν κοινὴν τῆς πατρίδος εὐκλειαν καὶ τὴν αἰσθητικὴν καὶ ἀφόρητον λύπην, ἣτις κατέλαβεν ὅλους τοὺς Σαμίους δι' ὅσα παρ' ἀξίαν ὑπέστη δεινὰ καὶ κακοπαθίας μυσρίας ἐν καιρῷ τῆς ἐκραγείσης ὀχλαγωγίας.

Τοιαῦτα τῆς συνελεύσεως ψηφισαμένης καὶ τοὺς πάντας ἀξίους στεφάνων καὶ ἀνδριάντων μονονουχί εὐρούσης, ὁ συνταγματάρχης Μουσταφᾶ βέης προσεκάλει τὰς δημαρχίας τῶν τριῶν δήμων Λιμένος, Βαθέος καὶ Παλαιοκάστρου νὰ εἰσπράξωσιν ἐντὸς προθεσμίας ὠρισμένης καὶ τῷ ἡγεμονικῷ ἐπιτρόπῳ παραδώσωσι τὰς διακοσίας εἴκοσι πέντε χιλιάδας γροσίων, πλείστα ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἀπειλῶν· αἱ δὲ δημαρχίαι, νὰ ἀποφύγωσι μὴ δυνάμεναι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν οὕτως ἐπιτασσομένων, προέβησαν ἐν τάχει εἰς τὴν ἐπιβολὴν ἐράνου τοῖς κατοικοῖς τῶν τριῶν δήμων καὶ εἰς τὴν εἰσπραξίν τῶν χρημάτων, ἅτινα παρέδωσαν τῷ ἡγεμονικῷ ἐπιτρόπῳ, ταῦτα εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποστείλαντι. Ἐν ᾧ δὲ ὁ Μουσταφᾶ βέης ἐν Σάμῳ διὰ τῆς βίας κατέπνιγε τὴν κατὰ τοῦ Βογορίδου ἀγανάκτησιν τῶν Σαμίων, ἀφ' ἑτέρου ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκείνος, ἐκμεταλλευόμενος τὴν εὐνοίαν, ἧς παρὰ τῷ Σουλτάνῳ ἀπῆλαυε, διεσκέδαζε τὰς κακὰς ἐντυπώσεις, ἃς τῇ Ὀθωμανικῇ κυβερνήσει ἠδύναντο νὰ παραγγίγωσιν αἱ συνεχῶς ἐν Σάμῳ γιγνόμεναι ἐξεγέρσεις καὶ ταραχαί.

Ἦ τοῦ Λουκᾶ Βουδούρη διοικήσει διήρκεσεν ἄχρι τῆς εἰκοστῆς ἕκτης Φεβρουαρίου 1842. Πάσης ἰκανότητος στερούμενος καὶ χαρακτηῖρος ὢν σφόδρα σχολαστικῷ, ἐν πολλοῖς ὁμοίαζε τῷ προκατόχῳ αὐτοῦ Μανουὴλ Σεμελᾷ· ὅθεν καὶ αὐτοῦ διοικοῦντος, τὸ αὐτὸ ἐπεκράτησε τῶν καταχρήσεων καὶ τῆς διαφθορᾶς σύστημα. Κατὰ τὸν χρόνον δὲ τοῦτον, εἴτ' οὖν τῇ δεκάτῃ ἐνάτῃ μηνὸς Δεκεμβρίου, ἀπεβίου ἐν Χαλκίδι τῆς Εὐβοίας ὁ τὴν ἐπαναστατικὴν σημαίαν πρῶτος ἐν Σάμῳ ἀναπετάσας Κωνσταντῖνος Λαχανᾶς, βαθμὸν ταγματάρχου φέρων καὶ κεκοσμημένος διὰ τοῦ ἀριστείου τοῦ ἀγῶνος καὶ διὰ τοῦ χρυσοῦ σταυροῦ τῶν ἵπποτων τοῦ βασιλικῷ Τάγματος τοῦ Σωτῆρος. Τὸν δὲ Βουδούρη, τοιοῦτον γενόμενον καὶ τηνικαῦτα παρασχόντα δείγματα διοικητικῆς ἀπειρίας τε καὶ ἀνικανότητος, διεδέξατο ὡς διοικητῆς ὁ Κωνσταντῖνος Κροκίδας, κατὰ τὸ ἐπόμενον ἡγεμονικὸν διάταγμα.

Ἡμεῖς Στέφανος Βογορίδης
πρίγγιψ τῆς Σάμου
κτ.λ. κτ.λ. κτ.λ.

Ἐπειδὴ ἀνακαλουμένου ἀπὸ τῆς Σάμου ἐνθάδε τοῦ εὐγενεστάτου κυρίου Λουκᾶ Βουδούρη, ἐπιτροπικῶς ἤδη ἔτος ὄλον διωκηκόςτος τῆς ἡμετέρας ἡγεμονίας, προὔκειτο χρεία ἀντικαταστάσεως διαδόχου, ἐπιθυμοῦντες γὰρ βλέπωμεν καὶ ἀκούωμεν τοὺς ἡμετέρους Σαμίους εὐαρεστότερον διοικουμένους καὶ ἐπιθυμότερον εὐχομένους ὑπὲρ ἡμῶν ἔνεκα τῆς πρὸς αὐτοὺς πατρικῆς φιλοστοργίας καὶ κηδεμονίας, ἀναζητήσαντες, εὔρομεν ἄνδρα τῆς ἡμετέρας προσδοκίας ἄξιον καὶ ἔμπειρον τῆς διοικητικῆς ἐπιστήμης, τὸν εὐγενέστατον κύριον Κωστάκην Κροκίδα, ὃν καὶ διορίζομεν ἀπὸ τοῦ νῦν ἡμέτερον πληρεξούσιον ἐπίτροπον διοικητικὸν τῆς νήσου Σάμου, βέβαιοι ὄντες ἐξ ἐνδόξων τε μαρτυριῶν καὶ ἡμετέρων ἐμβριθῶν παρατηρήσεων περὶ τῆς πολιτικῆς συνέσεως καὶ διοικητικῆς ἰκανότητος τῆς εὐγενείας του καὶ πιστεύοντες ὅτι, διοικῶν ἐμφρόνως καὶ κατὰ τὴν εὐχὴν ἡμῶν καὶ ἔφρασι τὰ πράγματα, θέλει δικαιώσει ἢν ὑπὲρ τῆς εὐγενείας του ἐντρέφομεν ἐξαιρετὸν ὑπόληψιν, ἐμπιστοσύνην καὶ ἰδιάλουσαν εὐνοίαν.

Εἰς ἔνδειξιν δὲ τοῦ διορισμοῦ τούτου ἐξεδόθη τὸ παρὸν ἐπίσημον ἡγεμονικὸν ἡμῶν δίπλωμα.

Ἐν Φαναρίῳ Κωνσταντινουπόλεως τῇ 26 Φεβρουαρίου 1842.

Ὁ πρίγγιψ τῆς Σάμου
Σ. Βογορίδης.

Κωνσταντῖνος ὁ Κροκίδας ἀνῆκεν εἰς περιφανῆ τῶν Ἰωαννίνων οἰκογένειαν· ἐν Εὐρώπῃ δὲ παιδευθεὶς καὶ ἐν ἰδικῇ ὑπηρεσίᾳ διατελέσας τοῦ μεγάλου βεζύρου Ρεσίτ πασᾶ, καθ' ὃν χρόνον οὗτος εἶχεν ἀποσταλῆ πρὸς διοργάνωσιν τῶν ἐπαρχιῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, παιδείας τε εὐρείας κάτοχος ἦτο καὶ διοικητικὴν ἐμπειρίαν οὐ σμικρὴν ἐκέκτητο. Ἀφικόμενος εἰς Σάμον οὗτος τῇ ἐβδόμῃ Μαΐου 1842 καὶ τῆς ἡμέρας τῆς διοικήσεως ἐν χερσὶ λαθῶν, ἔδειξε καὶ διὰ τῶν πραγμάτων τὴν ἑαυτοῦ ἰκανότητα, διότι προσεπέβησε γὰρ θεραπείᾳ τῶν δεινῶν, ἃ πολυχρόνιος φαύλη διοίκησις ἐπένεγκεν εἰς τὴν νῆσον, ἀνὴρ εἰς ἄκρον δραστήριος καὶ φιλοδίκαιος τυγχάνων. Πλὴν ἄλλ' ὁ ἡγεμὼν Βογορίδης δὲν ἠρέσκετο εἰς ὑπαλλήλους τοιούτους, παραλύοντας τὰς ἐκθέ-

σμούς χρηματιστικὰς ὀρέξεις καὶ ἐνεργείας τῶν ἐν Σάμῳ πιστῶν αὐ-
τοῦ ὀπαδῶν· ὅθεν καὶ ἐπὶ ἕξ μόνους μῆνας ἐνεπιστεύσατο αὐτῷ τὴν
τῆς νήσου διοίκησιν, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ὀποίων ἀπέστειλε πύ-
λιν ἐπίτροπον αὐτοῦ ἐν Σάμῳ τὸν καὶ πρότερον τοιοῦτον διατελέσαν-
τα Λουκᾶν Βουδούρην.

Ἐληγεν ἤδη ἡ ἐπταετής προθεσμία τῆς μισθώσεως τῶν προσόδων
τῆς δεκάτης εἰς τὸν ἡγεμόνα καί, τῶν ἐκ τῆς μισθώσεως ταύτης ὠ-
φελημάτων οὐχὶ ὀλίγων γενομένων, ἔπρεπε νὰ ἀνανεωθῇ αὕτη· ἀνάγκη
ἄρα ὑπῆρχε νέα νὰ παιχθῇ κωμωδία πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἐκμισθώ-
σεως καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Ἡ δευτέρα ὅμως κωμωδία αὕτη ἔπρεπε νὰ
ἦναι τεχνικωτέρα καὶ ἐπιτηδειότερα τῆς πρώτης, διότι πολὺς μὲν λό-
γος ἐγίγνετο περὶ τῶν κταχρήσεων, ἃς διέπρασσον οἱ ἡγεμονικοὶ εἰσ-
πράκτορες ἐν τῇ τῶν προσόδων εἰσπράξει ἐπὶ καταπίεσει καὶ ζημίᾳ τῶν
δυστήνων Σαμίων, λίβελλοι δὲ καὶ σάτυραι ποικίλαι εἶχον δημοσιευ-
θῆ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος, μετατρέψαντος διὰ τῆς τοιαύτης μισθώσεως
εἰς πραγματικὸν τιμᾶριον τὴν Σάμον, ἐξ ἧς πολλὰ αὐτὸς ὠφελείτο
καὶ ὑπὲρ ἧς οὐδόλως ἐφρόντιζε. Καὶ δὴ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ πράγμα-
τος ἀπέστειλεν ὁ ἡγεμὼν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἰδικὸν ὑποβολέα,
τὸν ἀρχιγραμματέα αὐτοῦ Κωνσταντῖνον Λογάδην, ὅστις, συγκροτη-
θείσης τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ
τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους ἐν Χώρῳ γενικῆς συνελεύσεως, παρουσι-
άσας ἐν τίτλῳ ἐκτάκτου ἀντιπροσώπου τοῦ ἡγεμόνος ἐνώπιον αὐτῆς,
πρῶτον μὲν ἐξεδήλωσε τὸ βαθέος ριζωθὲν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ σῖσθη-
μα τῆς πολλῆς ἀγαλλιάσεως, διότι ἔσχεν, εἰς Σάμον ἀφικόμενος, το-
σαῦτα δείγματα τῆς τῶν Σαμίων συμπαθείας καὶ ἀγάπης. Ἀφορμὴν
δ' ἐκ τῆς συμπληρουμένης ἐπταετοῦς τῶν κοινῶν προσόδων ἐκμισθώσε-
ως λαβὼν, ἐξέθετο τὰ αἴτια, διὰ τὰ ὁποῖα τότε ἡ πατρίς δι' ἰκετηρί-
ων αὐτῆς ἀταφορῶν ἐξητήσατο θερμῶς τὴν εἰς τὸν ἡγεμόνα ἐνοι-
κίασιν τῶν δεκάτων καὶ τελωνείων· ὅτι οὗτος διὰ τὴν ἦν ἀνέκαθεν
ἔτρεφεν ἀπαράμιλλον πρὸς τὸν ὑπεραγάπητόν του λαὸν ἐνεργητήρι-
ον πρόνοιαν, ἐπένευσε κηδεμονικῶς εἰς τὴν κοινὴν ἰκετήριον φωνήν
του· ὅτι ἐκ τῶν ὀποίων πρὸ τῆς ἐνοικιάσεως ἡ πατρίς ὑπέστη πασι-
γνώστων ζημιῶν εἶν' εὐκόλον νὰ συμπεράνῃ τις εἰς πόσας τὸ πριγ-
γιπικὸν ταμεῖον περιεπλέχθη καθ' ὅλην τὴν ἐπταετίαν ἐνοχλήσεις,
ἐν ᾧ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐδαπάνησε καὶ δαπανᾷ καθ' ἐκάστην ἀδράς
ποσότητος χρημάτων δι' ἐξωτερικὰς τῆς πατρίδος ἀνάγκας πρὸς ὑ-

περάσπισιν καὶ ὑποστήριξιν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει λιμένων διὰ τὰ οἰνοπόρα πλοῖα καὶ τόσα ἄλλα ἀναγκαιότατα καὶ ὡς πρὸς τὰς συμφωνίας ἕκτακτα ἔξοδα· ὅτι ὁ τρισεβαστος ἡγεμῶν, καθ' ἣν πλουτεῖ ψυχικὴν ἰλαρότητα, πεποιθὼς ὅτι ἀντὶ πάντων τῶν ἐπὶ τῆς φιλιότητος ταύτης πατρίδος προσπαθειῶν καὶ τόσων ἀπειρῶν πατρικῶν ἐνεργειῶν του, ἀπαντᾷ τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἐκ μέρους τοῦ ὑπεραγαπήτου λαοῦ του ὀφειλομένων ἐγκαρδίων εὐχῶν καὶ εὐγνωμοσυρῶν, παραιτεῖται ἐν μέρει τῆς τοιαύτης ἐπιζημιῆς ὡς πρὸς τὸ πριγκιπικόν του ταμεῖον διαχειρίσεως τῶν κοινῶν προσόδων καὶ ὅτι μένει εἰς τὴν φρόνησιν τῶν κυρίων τοῦ λαοῦ ἀντιπροσώπων, ὥστε ἐν πλήρει ζήλω καὶ ὁμοιοίᾳ νὰ διαθέσῃ ταῦτα ὡς πρὸς τὰ συμφέροντα καὶ τὴν μετ' εὐκλείας ἀσφάλειαν τῆς πατρίδος, ἐχόντων πάντοτε ὑπ' ὄψιν των ὅτι ταῦτα πάντα εἰσὶ κυρίως ἀδιάσπαστα καὶ ἀδιαχώριστα μὲ τὸ στοιχεῖον τοῦ σεβαστοῦ ἡγεμόνος.

Ὅποῖαν ἐντύπωσιν προὔξεν ἡσυχίᾳ τοῖς πληρεξουσίοις οἱ γλυκύτεροι μέλιτος λόγοι οὗτοι, μνησθέντες ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνελεύσεως, ἐν οἷς γέγραπται τὰδε. Βαθυτάτη σιωπὴ καὶ σοβαρὰ προσοχὴ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν μνησθέντων ἐπισήμων λόγων ἐχαρακτήριζε τὴν διομολόγησιν τῆς ἐνδομύχου εὐχαριστήσεως τῶν κυρίων πληρεξουσίων καὶ τῶν παρευρεθέντων διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς ἐμπεριεχομένην εὐάρεστον ἔννοιαν, πατρικὴν κηδεμονίαν καὶ ἔκφρασιν τῶν πατρικῶν καὶ φιλανθρώπων ἐφάσεων τοῦ τρισεβαστοῦ ἡγεμόνος, ἀφορωσθῶν τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν· ἡ δὲ ἕνεκα τούτων προξενηθεῖσα ἐπὶ τῶν προσώπων ἀπάντων διακεκριμένη αἰσθαντικὴ χαρὰ ἔδωκεν εὐλόγους ἀφορμὰς εἰς ὅλον τὸ σῶμα τῶν πληρεξουσίων καὶ τῶν περιεστώτων ν' ἀναπέμψωσι πολυχρονίους εὐχὰς πρὸς τὸν Ὑψίστον ὑπὲρ τοῦ θεοστηρίκτου ὕψους καὶ τῆς ἐκλαμπρότητός του.

Ἀλλὰ παρακολουθήσωμεν τὴν παιζομένην κωμωδίαν, ἀνελίσσοντες αὐτὰ τῆς συνελεύσεως τὰ πρακτικὰ ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτῆς, τῇ γενομένη τὴν δευτέραν Φεβρουαρίου.

Ἐπροβλήθη καὶ ἐνεκρίθη τὸ νὰ ἀποσταλῇ μία ἐπιτροπὴ, ἐξ ὀκτώ μελῶν συγκειμένη, πρὸς τε τὸν ἐκλαμπρότατον πληρεξούσιον ἀντιπρόσωπον καὶ διοικητὴν ἡμῶν κύριον Λουκᾶν Βουδούρη, σύναγμα καὶ πρὸς τὸν πανευγενέστατον ἕκτακτον πληρεξούσιον καὶ ἀρχιγραμματεῖα τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τοῦ πρίγγιπος τῆς Σάμου κύριον Κωνσταντῖνον Λογάδην, πρὸς τοὺς ὁποίους νὰ προσφέρωσι τὰ σεβάσμα-

τα τῆς συνελεύσεως, καὶ ἐν τούτοις γὰρ προτείνωσιν ἰκετικῶς ἐκ μέ-
 ρους αὐτῆς ὅτι κοινῇ γνώμῃ πάντων τῶν πληρεξουσίων ὡς κατὰ
 πάντα λόγον συμφέρουσα εἰς τὴν πατρίδα εἶναι τὸ γὰρ ἀναλάβη καὶ
 πάλιν εἰ δυνατόν ὁ ὑψηλότατος πρίγγιψ, ὁ ἀποδεδειγμένος κοινὸς
 προστάτης, πατὴρ καὶ εὐεργέτης τοῦ ὑπεραγαπήτου Σαμιακοῦ λαοῦ
 του τὴν ἐνοικίασιν τῶν δεκάτων τῆς ρήσου ἀνὰ δέκα τοῖς ἑκατὸν
 διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν τοῦ ὠρισμένου ἐτησίου βασιλικοῦ φόρου τῆς
 ρήσου ἐκ γροσίων τετρακοσίων χιλιάδων καὶ τὴν τοῦ δασμοῦ ἀνὰ ἑξ
 τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τε τῶν εἰσαγομένων καὶ ἐξαγομένων πρὸς ἐξοικο-
 νόμησιν ὄλων τῶν καρονικῶν καὶ ἐκτάκτων ἐξόδων τῆς ρήσου κα-
 τὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ πρώην καρονισμοῦ ἐπὶ προσθέσει τῶν μισθοδο-
 σιῶν ὄλων τῶν δημάρχων, γραμματέων καὶ κλητῆρων τῆς ρή-
 σου καὶ σῆμα γὰρ καθυποβάλλωσιν ὑπ' ὄψιν τῆς τε ἐκλαμπρότητός
 του καὶ τῆς παρευγενίας του τὸ καταστρωθὲν καὶ ἐγκριθὲν σχέδιον.

Ἐπαρελθοῦσα ἡ ρηθεῖσα ὀκταμελὴς ἐπιτροπή, εἶπεν ὅτι ἢ τε ἐκ-
 λαμπρότης του καὶ ἡ παρευγενία του καθ' ἃς μὲν ἐπαρειαλημμένως
 ὑψηλὰς ἔλαβον εἰσηγήσεις καὶ πρὸς τὴν συνέλευσιν ἐπισήμως διε-
 κοίνωσαν, δὲν ἦτο δυνατόν γὰρ παραδεχθῶσι καὶ πάλιν τὴν τοιαύ-
 την ἐπιζήμιον ὡς πρὸς τὸ πριγγιπικὸν ταμεῖον ἐνοικίασιν, ἀλλ' ἐ-
 πειδὴ ἡ φωνὴ τῆς πατρίδος μὲ κοινὴν σύμπνοιαν προτείνει διὰ θερ-
 μῶν παρακλήσεων νέαν ἐνοικίασιν, θαρροῦντες εἰς τὴν φιλόστοργον
 καρδίαν καὶ τὴν εὐεργετήριον διάθεσιν τοῦ ὑψηλοτάτου πρίγγιπος,
 ὅστις εὐαρεστεῖται πάντοτε πραγματικῶς γὰρ ἐνδεικνύη τὴν ὑπὲρ τῆς
 εὐδαιμονίας τῶν ὑπεραγαπήτων του Σαμίων ἀπαράμιλλον ὑψηλὴν
 αὐτοῦ πρόνοιαν, συγκατατίθεται εἰς τὴν παρακλητικὴν ταύτην πρό-
 τασιν τῆς συνελεύσεως, τοῦ γὰρ ἀραδεχθῆ δῆλα δὴ ἡ αὐτοῦ τρισέ-
 βαστος ὑψηλότης τὴν ἐνοικίασιν τῶν κοινῶν προσόδων μὲ συμφωνί-
 αν τῶν δέκα τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῆς εἰσπράξεως καὶ ἑξ τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ
 τοῦ δασμοῦ καὶ ὅτι ἀφ' οὗ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν των διὰ γὰρ ἐπεξεργα-
 σθῶσι τὸ παρυσιασθὲν πρὸς αὐτοὺς σχέδιον τοῦ καρονισμοῦ, θέλου-
 σιν ἐγχειρῆσαι γραπτὰς εἰς τὴν ρηθεῖσαν ἐπιτροπὴν τὰς προσθαφαί-
 ρσεις των διὰ γὰρ τὰς καθυποβάλλη ὑπ' ὄψιν τῆς συνελεύσεως.

Κατὰ συνέπειαν ἐπαρουσιάσθη εἰς τὴν συνέλευσιν ἡ ρηθεῖσα ἐπι-
 τροπὴ δεύτερον μετὰ τῶν εἰρημένων ἐγγράφων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦσαν
 σημειωμέναι ὅσαι τροποποιήσεις καὶ προσθέσεις ἐγένοντο ὑπὸ τῶν
 ἐκλαμπροτάτων ἀντιπροσώπων καί, ἀραγνώσεως γενομένης προσεκτι-

κῶς, ἡ Συνέλευσις, κατανοήσασα ὅτι ὡς πρὸς τὸ ἐγκριθέν καὶ ὑπ' ὄψιν των καθυποβληθὲν σχέδιον τοῦ τε κανονισμοῦ τῶν προϊόντων καὶ τῶν τοῦ δασμοῦ παρατηρήσεων, αἱ γεγόμεναι προσθαιρέσεις καὶ μάλιστα εἰς τὰ κυριώτερα δύο εἶδη, τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου, εἶναι ἀπαράδεκτοι ἀπὸ τὸν λαόν, τὸν ὅποιον ἀντιπροσωπεύουσιν, ἐπέκρισε γὰρ ἀνέληθῆ ἡ ὀκταμελὴς ἐπιτροπὴ εἰς δωδεκαμελῆ ἕνα, ἀπελθοῦσα καὶ δεύτερον, μεσιτεύση θερμῶς καὶ ἐπαναληπτικῶς ὅπως, συγκατατεθέντες εἰς τὴν πρώτην φωνὴν τῆς πατρίδος ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σχεδίου τοῦ κανονισμοῦ, οἰκτείρωσι τὴν περιάν καὶ δυστυχίαν τοῦ περομένου καὶ ἐγγνώμονος Σαμικοῦ λαοῦ, ὅστις, συναισθανόμενος τὰς διηρηκεῖς ἐπωφελείας, ὅσας ὡς ἐξ ἀκενώτου πηγῆς ἐκ τῶν ἡγεμονικῶν εὐεργετημάτων ἐπαπολαβεῖ, αἴρων χεῖρας πρὸς Θεὸν ἰκέτιδας ὑπὲρ τῆς πολυχρονίου εὐημερίας τοῦ φιλανθρώπου ἡγεμόνος του, καυχᾶται καὶ διὰ τὴν λαμπρὰν καὶ ἐπίζηλον ἡγεμονικὴν προστασίαν του.

Ἐπανελθοῦσα ἡ τὸ δεύτερον ἀποσταλεῖσα δωδεκαμελὴς ἐπιτροπὴ διεκοίνωσεν εἰς τὴν συνέλευσιν ὅτι οἱ ἐκλαμπρότατοι ἀντιπρόσωποι τοῦ τρισεβάστου ἡγεμόνος, ἀκούσαντες τὰς ἰκετηρίους προτάσεις τῆς συνελεύσεως καὶ ἐπιθυμοῦντες ὥστε ὡς ἐκ τῶν ἄρθρων τῆς ἐνοικιάσεως ταύτης οὔτε ἡ ὑψηλότης του γὰρ δοκιμάσῃ καὶ πάλιν σηματοκὰς ζημίας, ἀντὶ τοσοῦτων ἀπείρων προσπαθειῶν καὶ ἀγωνιῶν, ἀφορωσῶν τὴν κοινὴν ἄρεσιν καὶ εὐδαιμονίαν, οὔτε ἡ πατρὶς πάλιν, ἥτοι ὁ ὑπεραγάπητός του Σαμικὸς λαός, ὑπὲρ τοῦ ὅποιου κηδεμόνων τὸ ὕψος του προνοεῖ, γὰρ μείνη ἐν ἀθυμίᾳ ἀποτυχίας τῶν προτάσεων του, ἐπένευσαν εἰς τὴν ἰκετικὴν αἴτησιν τῆς ρηθείσης ἐπιτροπῆς, διομολογοῦντες εἰς ὁποίαν ὡς ἐκ τῆς συγκαταθέσεώς των ταύτης ἐνδέχεται γὰρ ὑποπέσωσιν εὐθύνην πρὸς τὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα, καθ' ἃς ἀποφατικὰς θετικὰς εἰσηγήσεις παρὰ τοῦ θεοστηρίκτου ὕψους φέρουσιν· ὅτι βαδίσαντες ἐπὶ τῶν βάσεων τῆς δικαιοσύνης, ἕκαμον τὰς ὀρωμένας προσθαιρέσεις των ἐπὶ τοῖς ἐκτεθησομένοις κεφαλαίοις τοῦ κανονισμοῦ τῆς ἀποδεκατώσεως τῶν προϊόντων καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ δασμοῦ παρατηρήσεων, καθ' ἃς δύναται κατὰ συνέπειαν τῆς ἰκετηρίου καὶ ἐπαναληπτικῆς φωνῆς τῆς συνελεύσεως γὰρ παραδεχθῶσι καὶ αὐθὺς ἐν ὀνόματι τοῦ τρισεβάστου ἡγεμόνος τὴν ἐνοικίασιν τῶν δεκάτων καὶ δασμῶν τῆς γῆσου. Ἡ συνέλευσις, ἀκούσασα μετὰ προσοχῆς τὰς ἐπισήμους ἐκφράσεις, ἦρε πολυχρονίους ἐνχὰς ὑπὲρ στέ-

ρρώσεως καὶ μακροβιότητος τοῦ τρισεβάστου πρίγγιπος καὶ ὑπὲρ πολυχροίου ὑγείας τῶν ἐκλαμπροτάτων ἀντιπροσώπων.

Κατὰ συνέπειαν τῶν ἀνωτέρω, ἐπροβλήθη τὸ νὰ προσδιορισθῇ διὰ πόσα ἔτη νὰ δοθῇ ἡ ἐνοικίασις τῶν δεκάτων καὶ τῶν δασμῶν εἰς τὴν ὑψηλότητά του. Ἡ συνέλευσις, θεωροῦσα ὅτι δι' ὅλης τῆς παρελθούσης ἑπταετίας, καθ' ἣν ἡ πατρις εἶχεν αὐτὰ ἐνοικιασμένα εἰς τὴν ὑψηλότητά του, οὐχὶ μόνον δὲν ὠφελήθη ἡ ὑψηλότης του ἐκ τῆς τοιαύτης ἐνοικιάσεως, ἀλλὰ καὶ σημαντικὴν ζημίαν ὑπέφερε μετὰ τῆς στερήσεως καὶ ἐνὸς κατὰ πάντα δίκαιον λόγον ἀπαιτουμένου ἀναλόγου πριγγιπικοῦ σιτηρεσίου, καθὼς τοῦτο ἐναργέστατα ἔκ τε τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων καὶ λόγων καὶ ἐξ ἄλλων διδομένων ἐγνώρισεν αἰσθανομένη ὅτι καθ' ὅλον τὸ ρηθὲν τῆς ἑπταετίας διάστημα διῆγεν ἡ πατρις ἐν πλήρει ἀνέσει καὶ ἀμεριμνίᾳ περὶ τε τῆς ἀποδόσεως τοῦ βασιλικοῦ φόρου καὶ τῶν λοιπῶν ἀναγκαίων κανονικῶν ἐξόδων τοῦ τόπου· ἐπιθυμοῦσα νὰ ἀναδειχθῇ πραγματικῶς εὐάρεστος εἰς τὴν ἐνεργητικὴν καὶ κηδεμονικὴν προστασίαν τοῦ θεοστηρίκτου ὕψους, ἐνέκρινε μετὰ ἰκανὴν συνδιάσκεψιν καὶ κοινὴν ἀπάντων τῶν πληρεξουσίων σύμπροίαν νὰ ἐνοικιασθῶσι διὰ μίαν ὀλόκληρον ἑπταετίαν, ἀρχομένην ἀπὸ πρώτης Μαρτίου τοῦ τρέχοντος ἔτους 1844 καὶ λήγουσαν ἕως τέλους Φεβρουαρίου 1851, καθ' ἣν ἐλπίζεται νὰ γείνη γενικὴ εὐφορία διὰ τὴν ἀνακουφίση ὁ τρισεβάστος ἡγεμῶν τὰς ὑπὲρ τῆς εὐκλείας τῆς πατρίδος θυσίας του καὶ κατὰ συνέπειαν ἀνηγγέλθη ἡ ἔγκρισις αὐτῆ εἰς τὴν ἐκλαμπρότητα των διὰ τῆς ρηθείσης δωδεκαμελοῦς ἐπιτροπῆς, ἣτις, ἐπαρελθοῦσα, διεκοίνωσεν αὐτῆς εἰς τὴν συνέλευσιν τὴν ἐνχάριστον συγκατάθεσίν των.

Ἐπροβλήθη καὶ ἐνεκρίθη τὸ νὰ διευθυνθῶσι δύο ἰκετήριοι ἀναφοραὶ τῆς συνελεύσεως πρὸς τὸν ὑψηλότετον πρίγγιπα διὰ τοῦ πληρεξουσίου ἀντιπροσώπου του, ἡ μὲν διὰ τὴν ἐνοικίασιν τῶν δεκάτων, ἡ δὲ διὰ τὴν τοῦ δασμοῦ, ἐκθέτουσαι τοὺς λόγους, δι' οὓς ἡ πατρις παρακαλεῖ τὸ ὕψος του νὰ ἀναδεχθῇ καὶ πάλιν τὴν ἐνοικίασιν δι' ἑπταετίαν.

Συνταχθεῖσαι αἱ ἀναφοραὶ αὗται, ἐπέμφθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν· ληξασῶν ὅμως τῶν ἐργασιῶν τῆς συνελεύσεως μέχρις οὗ ὁ ἡγεμῶν ἐπινεύσῃ εἰς τὴν παραδοχὴν τῶν δι' αὐτῶν ὑποβαλλομένων ἰκεσιῶν καὶ διαλυθέντων τῶν πληρεξουσίων, τὸ πρᾶγμα ἔμεινεν ἐκκρεμὲς ἄχρι τῆς συγκροτήσεως τῆς ἐπομένης συνελεύσεως, ἐφ' ὅσον ὁ Βαγορίδης πε-

ρί τὰ τοιαῦτα ἔσπευδε βραδέως. Ἐν τῷ μεταξύ δ' οὗτος ἀνεκάλεσε τὸν ἐν Σάμῳ ἐπίτροπον αὐτοῦ Λουκᾶν Βουδούρην καὶ ἐν τῇ διοικήσει τῆς νήσου ἀντικατέστησε διὰ τοῦ καὶ πρότερον ἐπὶ βραχὺ αὐτὴν διοικήσαντος Κωνσταντίνου Κροκίδα. Συγκαλέσας οὗτος ἐν Χώρῳ τῇ εἰκοστῇ πρώτῃ Μαρτίου 1845 τὴν γενικὴν συνέλευσιν, κατὰ τὰ εἰθισμένα, ὑπέμνησεν αὐτῇ, ὡς ἦν αὐτῷ ἐντεταλμένον, τὸ περὶ ἐκμίσθωσης τῶν προσόδων· ἡ δὲ ἐξεδήλωσε τὴν σύμφωνον καὶ γενικὴν εὐχάριστον συγκατάθεσιν τῆς συνελεύσεως τοῦ τὰ δεχθῆ ὁ ἡγεμὼν τὴν ἐνοικίασιν τῶν κοινῶν προσόδων καὶ δασμῶν, ἐνδίδων εἰς τὴν ἰκετήριον φωνὴν τῆς πατρίδος. Οὕτω δὲ μετὰ τινὰς συζητήσεις καὶ διαπραγματεύσεις, καθ' ἃς μέχρι κόρου ἐπανελήφθησαν αἱ διαβεβαιώσεις περὶ τῶν συμπληθῶν καὶ ὑπερπληθῶν ἀποθημελιῶν τοῦ ἡγεμόνος καὶ περὶ τῆς πατρικῆς αὐτοῦ μερίμνης ὑπὲρ τῆς ἀνέσεως, εὐκλείας καὶ εὐδαιμονίας τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, ἡ μὲν συνέλευσις, ὡσεὶ χάριν μεγίστην τῇ Σάμῳ προσγιγνομένην θεωρήσασα, ἐν ἀγαλλίσει καὶ ἐν δηλώσει εὐγνώμονος διαθέσεως παρεχώρησεν ἐπὶ ἑτέραν ἐπταετίαν τὴν ἐκμίσθωσιν τῶν προσόδων τῆς νήσου τῷ ἡγεμόνι, οὗτος δὲ ἐξ ἄκρας ἐπιεικείας καὶ ἐξ ὑπερβαλλούσης πρὸς τὸν Σαμικὸν λαὸν ἀγάπης καὶ στοργῆς, θυσιάζων τὰ ἴδια συμφέροντα, παρεδέξατο τὴν ἐκμίσθωσιν ταύτην, ὁ δὲ Σαμικὸς λαός, τὸ ἀντικείμενον τῆς τοσαύτης μερίμνης καὶ τῶν τηλικούτων φροντίδων ἀμφοτέρων, ἐγένετο τὸ θῦμα τῆς ταπεινοφροσύνης μὲν καὶ τῆς κολακευτικῆς διαθέσεως τῆς συνελεύσεως, τῆς ἀπληστίας δὲ καὶ τῆς φιλοχρηματίας τοῦ ἡγεμόνος.

Ὁ Κωνσταντῖνος Κροκίδας, ἐπὶ εἴκοσι καὶ δύο μῆνας τὴν νῆσον διοίκησας, οὐκ ὀλίγα παρέσχε καὶ πάλιν τεκμήρια διοικητικῆς ἐμπειρίας· διότι αὐστηρῶς μὲν κατεδίωξε τοὺς ληστὰς, οἵτινες ἐπιδεικτικῶς ἐν τισὶ χωρίοις καὶ ἰδίως ἐν Μαραθοκάρπῳ διητῶντο, τὴν νῆσον λυμαίνοντες καὶ ἀτιμάζοντες, παντὶ δὲ σθένει προσεπλάθησε νὰ ἐπαναγάγῃ τὴν εὐταξίαν ἐν τῇ διοικήσει καὶ τὴν ἐκλιποῦσαν πεποίθησιν τοῦ λαοῦ ἐπὶ τὸ φιλοδίκαιον καὶ ἐπὶ τὴν ἀμεροληψίαν τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ. Πλὴν καὶ τοιοῦτος γενόμενος, δὲν εὐηρέστησε τῷ ἡγεμόνι Βογορίδῃ, ὅστις, δολίαις ἐπόμενος εἰσηγήσεσιν, ἐπὶ εἴκοσι καὶ δύο μῆνας ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν τῆς Σάμου διοίκησιν, ἀντικαταστήσας τῷ ἔτει 1846 αὐτὸν διὰ τοῦ Γαβριὴλ Κρεστίδου.

Γεγονός· οὐχὶ ἄμοιρον σπουδαιότητος ἐτάραξε τὰ πρῶτα βήματα τοῦ νέου ἡγεμονικοῦ ἐπιτρόπου. Ὁ τοσαύτῃ διαπρεπὲς μέρας λαβῶν

έν τῷ ἔθνικῷ ἀγῶνι ὡς χιλίαρχος Σταμάτιος Γεωργιάδης εἶχεν ἐπανέλθει, τῇ ἀδείᾳ τοῦ Βογορίδου, ἐξ Ἑλλάδος εἰς τὴν γεννέτειραν αὐτοῦ κωμόπολιν, τὸν Μαραθόκαμπον, ὅπως ἐκποιήσῃ ἃ ἐκέκτητο αὐτόθι κτήματα· ἐπειδὴ δὲ παρέτεινε τὴν διαμονὴν αὐτοῦ, κακόβουλοι δὲ τινες παρέστησαν τῷ διοικητῇ ὅτι ἢ ἐν Σάμῳ διατριβὴ τοῦ ἀνδρὸς συνεδέετο πρὸς ἐπαναστατικόν τι κίνημα ὑπὸ τῶν Σαμίων δοργανιζόμενον, ὁ Κρεστίδης, τὰ μέγιστα θορυβηθεὶς, ἀνήγγειλε μὲν περὶ τούτων τῷ Βογορίδῃ, προσεκάλεσε δὲ τὸν Σταμάτιον Γεωργιάδην νὰ ἐκλίπῃ τὴν νῆσον. Ἐναβλάλλοντος δ' ἐκείνου νὰ πρᾶξῃ τοῦτο, ὁ Βογορίδης ἀννήχθη τῇ Ὀθωμανικῇ κυβερνήσει, ἣτις κατὰ Αὐγούστον τοῦ 1846, διέταξε τὴν ἐν Θεσσαλονίκῃ ναυλοχοῦσαν μοῖραν, ἐξ ἑνὸς ἀτμοπλοίου καὶ τριῶν ἰστιοφόρων πολεμικῶν πλοίων συγκειμένην, ἵνα πλεύσῃ εἰς Σάμον καὶ τὸν Σταμάτιον Γεωργιάδην αὐτῆς ἀποδιώξῃ. Καὶ δὴ καταπλεύσαντος τοῦ στολίσκου ἐν Λιμένι Βαθέος, ὁ μοίραρχος Ἰβραήμ βέης συνεννοηθεὶς τῷ ἡγεμονικῷ ἐπιτρόπῳ, ἀπέστειλεν εἰς τὸν ὄρμον Μαραθοκάμπου τὸ ἀτμόπλοιον μετὰ ἑκατόν που στρατιωτῶν Ὀθωμανῶν καὶ τινων Σαμίων ὑπὸ τὸν ὀπλαρχηγὸν Ἰωάννην Καστριώτην, οἵτινες λίαν πρῶι τῆς εἰκοστῆς ὀγδόης Σεπτεμβρίου ἀνελθόντες εἰς Μαραθόκαμπον, προσεκάλεσαν διὰ τοῦ δημάρχου Δημητρίου Πλύτζη αὐτὸν ἵνα ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου μεταβῇ εἰς Βαθύ· ὁ δὲ, παραλαβὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Λεωνίδα, παρηκολούθησε τοῖς στρατιώταις καὶ, ἐπιβὰς τοῦ ἀτμοπλοίου, συναπῆλθε πρὸς τὸν ὀθωμανὸν στόλαρχον, ὅστις ὅμως ἀπέστειλεν ἀμφοτέρους εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα κατεκλείσθησαν ἐν εἰρκετῇ ἐπὶ μῆνας τρεῖς, ἄχρις οὗ ταῖς ἐνεργείαις τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἅτε τοῦ Σταματίου Γεωργιάδου ὄντος ὑπηκόου Ἑλλήνος καὶ φέροντος βαθμὸν συνταγματάρχου τῆς φάλαγγος, ἀπηλλάγησαν καὶ εἰς Ἑλλάδα ἐπανῆλθον. Ὁ δὲ στόλαρχος, πέμψας αὐτῆς καὶ παραλαβὼν ὅσα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Γεωργιάδου εὔρεν ὄπλα καὶ, βεβαιωθεὶς ὅτι οὐδὲν ὡς ὑπάρχει ὄργανος ἐπαναστατικὸς ἐν Σάμῳ, ἀπέπλευσεν ἐξ αὐτῆς, ἐπιστρέψας εἰς Θεσσαλονίκην.

Τὸ πνεῦμα τῆς κερδοσκοπίας, τὸ ἐμφοροῦν τὸν ἡγεμόνα Βογορίδην, ἐπόμενον ἦτο νὰ διέπῃ καὶ τοὺς ἐν Σάμῳ ὑπαλλήλους αὐτοῦ· ἐντεῦθεν ἤρξαντο γεννώμενα παράπονα σφοδρὰ κατὰ τῶν καταπιέσεων, ἃς διέπραττον ἐκεῖνοι πρὸς ὠφέλειαν μὲν τοῦ ἡγεμονικοῦ καὶ τοῦ ἰδιαίτερου αὐτῶν ταμείου, πρὸς ζημίαν δὲ οὐχὶ μικρὰν τῶν φορολογουμένων. Ἐὰ δὲ παράπονα ταῦτα ἐξεδηλώθησαν καὶ ἐντὸς τῆς συνελθούσης ἐν

Χώρα κατὰ Μάρτιον τοῦ 1849 γενικῆς συνελεύσεως, ἥτις, καίτοι τυφλὸν ὄργανον τῆς διοικήσεως οὔσα, δὲν ἠδυνήθη ἀλλ' ὅμως καὶ νὰ παρίδῃ τὴν κοινὴν κατακραυγὴν.

Ἠγέρθησαν πολλὰ παράπονα, γέγραπται ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς τρίτης αὐτῆς συνεδρίσεως, κατὰ τοῦ γερικοῦ διευθυντοῦ τῶν πριγγιπικῶν προσόδων ἐκ μέρους πολλῶν πληρεξουσίων περὶ τῆς μὴ ἐγκαίρως γενομένης ἐφέτος ἀποδεκατώσεως τῶν ἐλαιῶν, περὶ τῆς ἀνέξεως τοῦ πινακίου τῆς καταμετρήσεως ὑπὲρ τὴν κανονισθεῖσαν χωρητικότητα αὐτοῦ, περὶ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μεσιτῶν ὡς καὶ τοῦ περιορισμοῦ αὐτῶν ἵνα μὴ ἀγοράζωσι προῖον ἄλλου χωρίου, παρὰ τὸ ὅποιον κατοικοῦσι, καὶ περὶ τῆς ἀποδεκατώσεως τοῦ τρυγοπατίου καὶ ἡλιαστοῦ οἴνου.

Ἐπὶ τούτων δὲ ἡ συνέλευσις ἀπεφάνητο ὡς ἐξῆς.

Ἡ συνέλευσις, παρατηροῦσα ἀφ' ἐνός ὅτι τὰ ἀντικείμενα τῶν εἰρημένων παραπόνων ἄλλα μὲν ἀντιβαίνουν εἰς ρητοὺς ὄρους τῆς ἐνοικιάσεως τῶν προσόδων, ἄλλα δὲ ἐπιφέρουσι πολλὰς καὶ ματαίας δυσκολίας εἰς τοὺς φορολογουμένους, ἐν γένει δέ, καλῶς ἀγαλόμενα, ὑπάρχουσιν ἐπιβλαβὴ καὶ ἐπιζήμια τόσον εἰς τοὺς τελευταίους τούτους, ὅσον καὶ εἰς τὸ πριγγιπικὸν ταμεῖον, πεπεισμένη δὲ ἀφ' ἑτέρου ὅτι ἡ αὐτοῦ ὑψηλότης ὁ σεβαστὸς πρίγγιψ οὐδόλως ἐπιθυμεῖ, οὐδὲ ἀνέχεται τὴν τοιαύτην ἐπιζήμιον καὶ καταθλιπτικὴν διεύθυνσιν τῶν προσόδων, ἐνέκρινε νὰ ὑποβάλῃ ταῦτα πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον ἀντιπρόσωπον τῆς ὑψηλότητός του διὰ νὰ γείρη ἡ ἀρμόζουσα θεραπεία αὐτοῦ· ἐπὶ τούτῳ διώρισεν ὀκταμελῆ ἐπιτροπὴν.

Τί δὲ ὁ τοῦ ἡγεμόνος ἀντιπρόσωπος ἀπήντησε τῇ ἐπιτροπείᾳ τῆς συνελεύσεως ;

Ὅτι ἡ αὐτοῦ ὑψηλότης ὁ τρισεβαστὸς πρίγγιψ δὲν ἀνέχεται ποσῶς νὰ προκύντῳσι παράπονα τῶν φορολογουμένων ἀγαπητῶν αὐτοῦ Σαμίων ἐκ παραβάσεως ρητῶν ὄρων τῆς ἐνοικιάσεως τῶν προσόδων· διεβεβαίωσε δὲ τὴν ἐπιτροπὴν ὅτι, εἴαν παρὰ τὴν τοιαύτην διάθεσιν τῆς ὑψηλότητός του καὶ τῆς ἀντιπροσωπικῆς του διοικήσεως συνέβησαν τυχὸν τοιαῦται παραβάσεις, ἡ ὑψηλότης του, πληροφορουμένη, θέλει προθύμως λάβει τὰ ἀνάλογα μέτρα διὰ νὰ μὴ ἐπαληθῶσι.

Καὶ τὰ πράγματα ἔμεινον ὅπως εἶχον.

Ἐπ' ἀληθείας οὐδὲν ἰσχύει νὰ περιστείλῃ τὴν πορείαν διοικητικοῦ

συστήματος, κατὰ κρημνῶν φερομένου. Οὔτε προτροπαὶ οὔτε μομφαὶ οὔτε ὁ ἐπικείμενος κίνδυνος δύνανται νὰ συγκρατήσωσι τὸν ἀκατάσχετον αὐτοῦ ροῦν· ἀπ' ἐναντίας δυνάμεις τις ἀκατάληπτος καὶ μοιραία ταχύτερον καὶ βιαιότερον φαίνεται ἐξωθοῦσα τοὺς τῶν κακῶν ἐργάτας πρὸς τὸν ἴδιον ὄλεθρον. Πολλὰ ὑπῆρχον ἐν Σάμῳ καὶ πασιφανῆ τὰ τεκμήρια τῆς γενικῆς δυσαρεσκείας κατὰ διοικήσεως, παρακωλυσάσης τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν τοῦ λαοῦ εὐημερίαν, ἀποξηρανάσης πᾶσαν προόδου ἱκμάδα, περὶ οὐδὲν κοινωφελές ποτε ἀσχοληθείσης καὶ τὴν νῆσον ἐν σάλῳ διηνεκεὶ καὶ ἐν ταραχῇ διατηρούσης. Ὁ τῆς πατρίδος ὀρίζων συνεσκιάζετο ὁσημέραι ὑπὸ νεφῶν ἀπειλητικῶν, οἱ πάντες προέβλεπον τὸν ἐκ τῆς κακῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων κίνδυνον καὶ αἱ τῶν χρηστῶν καὶ φιλοπατριδῶν Σαμίων καρδίαι σφοδρῶς ἔπαλλον ἐκ συγκινήσεως καὶ ἐκ φόβου περὶ τοῦ μέλλοντος· εἰς δὲ μόνος ἐφαίνετο τυφλώττων πρὸς τὸν κίνδυνον καὶ εἰς τὰ πάντα ἐνόμιζεν ἐπιζήλως ἔχοντα. Ἦτο δὲ οὗτος ὁ τοῦ ἡγεμόνος ἐπίτροπος Γαβριήλ Κρεστίδης. Ἀφύπνησεν ἐπὶ τέλους καὶ αὐτός, ἀλλὰ πότε; Ὅτε οἱ Σάμιοι, εἰς ἀπελπισμὸν καταντήσαντες, ἀπετόλμησαν διὰ τῶν ὄπλων νὰ διεκδικήσωσι τὰ δίκαια αὐτῶν καὶ ἀντὶ πάσης θυσίας ἀπεφάσισαν νὰ ἀπαλλαγῶσι τοῦ καταπιέζοντος αὐτοὺς ἐφίχλτου. Καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τούτου ἠνεψήθησαν τῇ Σάμῳ πληγαὶ καὶ οὐκ ὀλίγοι ἐγένοντο θύματα τῆς ἐξεγέρσεως ἐκείνης, διότι πανίσχυρος μὲν ὁ Βογορίδης ἦτο, τῆς τοῦ Σουλτάνου εὐνοίας ὑπεραπολαύων, κακῆς δὲ φήμης παρὰ τῇ Τουρκικῇ κυβερνήσει ἀπήλαυον οἱ Σάμιοι, ὡς τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς διὰ παντὸς μέσου προσπαθοῦντες νὰ ἐκφύγωσι καὶ ἐν μόνον μέλημα ἔχοντες πῶς μετὰ τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐνωθῶσιν. Ἐν τούτοις ὁ σκοπός, δι' ὃν ἐξηγέρθησαν ἐκεῖνοι ἐπέτυχε, καὶ ὁ Βογορίδης ἐκπτωτος ἐγένετο τοῦ ἡγεμονικοῦ ἀξιώματος ἐν αἰσχύνη.

Μεταξὺ τῶν ὑπὸ τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως πολυτρόπως καταδιωχθέντων εἰς ἦτο καὶ ὁ Ἀλέξιος Ἀλέξης ἐκ Μαραθοκάμπου, ὃν, ὑποπετεύουσα ἡ διοίκησις ὡς κακὰ ἐναντίον αὐτῆς βουλευόμενον, πολλακίς μὲν ἐφυλάκισεν, ἐπὶ τέλους δὲ καὶ τῆς γεννητείας αὐτοῦ κωμοπόλεως ἀπεμάκρυνε, δημοδιδάσκαλον αὐτὸν διορίσασα ἐν Μεσαίῳ Καρλοβάσῳ. Ἐν τινι ἐλαιοτριβείῳ τῶν Καρλοβασίων ἐπ' ἴσης εἰργάζετο καὶ ὁ Πέτρος Δημητρίου, ἀνὴρ πλήρης τόλμης καὶ γενναιότητος, δυσμενέστατα καὶ αὐτὸς κατὰ τῆς διοικήσεως διακείμενος, ἅτε ἀπηνῶς ὑπ' αὐτῆς καταδιωχθείς· πρὸς αὐτὸν ἄρα ὁ Ἀλέξιος ἦλθε κατὰ πρῶτον εἰς δια-

λέξεις περί τῆς οἰκτρᾶς τῆς πατρίδος καταστάσεως καὶ περί θεραπείας τῶν κακῶς ἔχόντων καί, συνεχῶς ἐν τῷ ἐλαιοτριβείῳ αὐτὸν ἐπισκεπτόμενος καὶ κοπιωδῶς ἐργαζόμενον βλέπων, ἐξήγερεν ἄδων

βάστα, Πέτρε, τὴν μαρέλα,

ὡς νὰ ἔβγη ἡ μαχαίρα,

ὅπερ οἱ ἄλλοι τῶν ἀκουόντων ἐξελάμβανον ὡς ἀστειολογίαν καὶ ἐκάγχαζον ἐπ' αὐτῇ. Ἐνδελεχῶς δὲ ὁ Ἀλέξιος ἐνεργῶν, ἐμύησεν εἰς τοὺς κατὰ τῆς διοικήσεως σκοποὺς αὐτοῦ πᾶντας τοὺς τότε τῶν ὄπλων ἄνδρας, ἐν οἷς καὶ αὐτοὺς τοὺς διοικητικούς ἀξιωματικούς Δημήτριον Κατζίουλην, πολιτάρχην Λιμένας, καὶ Κωνσταντῖνον Σοφούλην, πολιτάρχην Βαθέος, μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοῖς στρατιωτῶν σκοπὸς δὲ αὐτῶν ἦτο νὰ εἰσβάλωσιν ἀπροόπτως ἔνοπλοι εἰς Λιμένα καί, συλλαμβάνοντες πᾶντας τοὺς ὑπὸ ἀλλήλους, μεταγύγωσι καὶ καθείρξωσιν αὐτοὺς ἐν τῇ τοῦ Βροντᾶ μονῇ. Πρὸς τοῦτο τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ Ἰουλίου 1849 ὁ Ἀλέξιος καὶ ὁ Πέτρος μετέβησαν εἰς Μαραθόκαμπον καὶ προπαρεσκεύασαν τὰ πᾶντα ἵνα τὴν τριακοστὴν πρώτην τοῦ αὐτοῦ μηνός, κατερχόμενοι εἰς Καρλοβάσια καὶ ἐκεῖθεν μεταβαίνοντες εἰς Αὐλάκια καὶ παραλαμβάνοντες πᾶντας τοὺς αὐτόθι μεμυημένους, μεταβῶσι διὰ θαλάσσης ἐξ Αὐλακίων εἰς Λιμένα Βαθέος· πλὴν ἀλλὰ γνωστοῦ τοῦ πράγματος γενομένου τῇ διοικήσει, ἀπεστάλησαν παρ' αὐτῆς στρατιῶται εἰς Μαραθόκαμπον, ἐντολὴν ἔχοντες νὰ συλλάβωσι τὸν τε Ἀλέξιον καὶ τὸν Πέτρον. Τοῦ τοιοῦτου διαμνηθέντος αὐτοῖς ὑπὸ τινος τῶν ἐν Λιμένι Βαθέος ὁμοφρόνων, οὗτοι, συμπαραλαβόντες τὸν Δημήτριον Καρμανιόλον, κατηθύνθησαν δι' Ἐξ Γειτονιῶν εἰς Βουρλιώτας, ἔνθα ὁ λαός, βεβαρυμένος διὰ τὰς ποικίλας τῆς διοικήσεως καταχρήσεις, ἀμα ὡς ἔμαθε τὸν σκοπὸν αὐτῶν, ἠσπᾶσατο ἐκθύμως τοῦτον καὶ ἐξεδήλωσεν αἰσθήματα σφοδρᾶς κατὰ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπιτρόπου ἀντιπαθείας.

Τῶν ἐν Βουρλιώταις γενομένων γινῶσιν ὁ Κρεστίδης λαβὼν, ἐπεμψεν ἐκεῖσε τὸν ἀρχηγὸν τῆς χωροφυλακῆς μετὰ ἑκατόν που ὄπλοφόρων ἵνα τοὺς δημεγέρτας συλλάβωσι· εὐρόντος δ' ἐκείνου ἐν Βουρλιώταις πολυπληθεστέρους ὄπλοφόρους τῶν ἐναντίων καὶ ἐπομένως μὴ δυναθέντος νὰ κατορθώσῃ τὴν σύλληψιν τοῦ Ἀλεξίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, ὁ Κρεστίδης ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τοῦ τοιοῦτου ἐγχειρήματος καὶ πέμψῃ τὸν Μανουὴλ Φλέτοραν, βουλευτὴν Βαθέος, καὶ τὸν Δημήτριον Τσακίρογλίδην, γραμματέα τῆς Βουλῆς, ἵνα κηρύξωσιν ἀμνηστίαν

τοῖς δὴθεν ἀποπλανηθεῖσι καὶ εἰρηνεύσωσι τὰ πράγματα. Τούτους εἰς Ἅγιον Κωνσταντῖνον ἀφικομένους, φιλοφρόνως οἱ στασιῶται ἐδέξαντο καὶ μετὰ πολλοὺς ἐκατέρωθεν διαμειφθέντας λόγους, προσποιηθέντες ὅτι ἐπείσθησαν ταῖς προτροπαῖς καὶ ὑποσχέσεσιν αὐτῶν ὅτι ἡ διοίκησις θέλει θεραπεύσει τὰ τυχὸν ἔχοντα πλημμελῶς, ἀπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. Ἐπραξάν δὲ τοῦτο, διότι, ὥρας τῆς τρυγῆσεως τότε οὔσης καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ταῖς ἀμπελοῖς αὐτῶν ἐργαζομένων, καλὸν ἔκριναν νὰ ἀναβάλωσι τὸν χρόνον τῆς ἐπιθέσεως, ἄχρις οὗ οἱ γεωργοὶ ἤθελον παύσει τὰς ἀμπελοουργικὰς αὐτῶν ἐργασίας.

Ὀλίγαι μὲν εἶχον παρέλθει ἡμέραι, ἐξ ὅτου ἡ ἀμνηστειὰ προύκηρύχθη· ἀλλ' ὁ Κρεστίδης, ὑποπτεύων ὅτι οἱ ἀμνηστευθέντες δὲν παύουσι τὴν ἀνατροπὴν αὐτοῦ βυσοδομεύοντες, ἔπεμψε στρατιώτας ἵνα συλλάβωσι τὸν ἐν Καρλοβασίῳ διατρίβοντα Ἀλέξιον Ἀλέξην, ὅστις ὅμως, ἐγκαίρως γινῶσιν τοῦ τοιοῦτου λαβῶν, διέφυγε τὴν καταδίωξιν, εἰς Μαραθόκαμπον ἀπελθὼν· ἐκεῖθεν δὲ πορευθεὶς εἰς Ἅγιον Κωνσταντῖνον, συνήντησε τῷ Πέτρῳ Δημητρίου καὶ τῷ Ἰωάννῃ Ἀβάρᾳ μετὰ πεντήκοντα δύο ὀπλιτῶν καί, αὐτοὺς παραλαβῶν, ἐπανῆλθεν εἰς Νέον Καρλόβασι ὅπως καταρτίσωσι τὸ στρατιωτικὸν σῶμα, μεθ' οὗ ἔμελλον νὰ ἐπέλθωσι κατὰ τοῦ διοικητοῦ. Οἱ τοῦ δήμου τούτου δήμαρχοι Μανουὴλ Δημητρίου καὶ Γεώργιος Καραμανολάκης, ἐκ τῶν φίλα τῇ διοικήσει φρονούντων ὄντες, πάντα ἐκίνησαν λίθον ἵνα τὸν λαὸν διεγείρωσι πρὸς ἀποδίωξιν αὐτῶν· τούτου δὲ ἀποτυχόντες, προσεπάθησαν διὰ προτροπῶν νὰ πείσωσιν αὐτοὺς ἵν' ἀπέλθωσιν. Ἀλλ' ἐκεῖνοι ἤρνοῦντο νὰ ἀναχωρήσωσι, προβάλλοντες ὅτι ἔχουσι νὰ ἀνακοινώσωσι τῷ λαῷ σπουδαῖα πράγματα καὶ ἔπρεπε νὰ συγκληθῇ οὗτος εἰς γενικὴν συνέλευσιν. Μὴ θελόντων δὲ τῶν δημάρχων νὰ πράξωσι τοῦτο, ὁ Δημήτριος Ἀποστόλου καὶ ὁ Γεώργιος Πανέρης ἐνήργησαν νὰ συνέλθῃ ὁ λαὸς ἐν τῷ τῆς Θεοτόκου ναῷ, ἐν τῷ ὁποίῳ, κληθέντες, προσῆλθον καὶ πολλοὶ τῶν κατοίκων τῶν δύο παρακειμένων κωμοπόλεων Μεσαίου καὶ Πελαιοῦ Καρλοβάσου· συνελθόντος δὲ οὕτω τοῦ πλήθους, ἀνεγνώσθη ἀναφορά, ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Λεκάτου συντεταγμένη, ἐν ἣ ἐλέγετο ὅτι ὁ λαός, μὴ ἐπὶ πλέον δυνάμενος νὰ ὑπομείνῃ τὰς καταχρήσεις τοῦ εἰσπράκτορος τῶν δημοσίων προσόδων Δημητρίου Ἰωαννίδου καὶ τῶν ἄλλων διοικητικῶν ὑπαλλήλων, ἀπῆτει τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῶν δι' ἐτέρων χρηστῶν ἀνδρῶν, σύναμα δ' ἐζήτηι φόνων ἐλάττωσιν. Ἦτο δὲ ἡ ἀναφορὰ συντεταγμένη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ὑπέκρουπε τὸν ἄλ-

θῆ τῆς ἐξεγέρσεως σκοπόν, διότι ἐάν ἀπροκαλύπτως ἐξετίθετο ὅτι ἀντικείμενον κοινῆς σκέψεως ἔπρεπε νὰ ᾔηται ἡ παῦσις τοῦ Βογορίδου, μέγα μέρος λαοῦ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν ἤθελεν ὑπογράψει ἐν τῇ ἀναφορᾷ ἐκείνῃ ἐκ φόβου, ἐν ᾧ πᾶσα περὶ ἀντικαταστάσεως φαύλων ὑπαλλήλων καὶ περὶ ἐλαττώσεως φόρων αἵτησις ἤθελεν εἶσθαι ἀσπαστὴ καὶ εὐπρόσδεκτος· ἄλλως δὲ τὴν ἕξωσιν τοῦ εἰσπράκτορος Δημητρίου Ἰωαννίδου ἐπόθει σφόδρα καὶ αὐτὸς ὁ Γαβριήλ Κρεστίδης, λίαν δυσμενῶς πρὸς αὐτὸν διακείμενος.

Ἐπογραψάντων κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἐν τῇ ἀναφορᾷ τῶν κατοίκων τοῦ τμήματος Καρλοβασίων, ὁ Ἀλέξιος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ μετέβη εἰς Μαραθόκαμπον, ἔνθα ἐπέτυχε νὰ ὑπογράψωσιν ἐπ' ἴσης ἐν τῇ ἀναφορᾷ οἱ ἐγγύριοι, τῶν δημάρχων Γεωργίου Παπουτζῆ καὶ Ἀλεξάνδρου Κότζικα καὶ τοῦ ἀστυνόμου ἀναγκασθέντων ἐπὶ τέλος τῆδε κακεῖσε νὰ κρυβῶσι διὰ τὸν φόβον τοῦ λαοῦ, ἀφ' οὗ ματαίως καὶ πολυειδῶς προσεπάθησαν νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ὑπογραφὴν τῆς ἀναφορᾶς. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐν Μαραθοκάμπῳ ἐγίνοντο, γράμματα, ἐκ Λιμένος Βαθέος ἀποσταλέντα, ἐξήγγελλον ὅτι ὁ ἀρχηγὸς τῆς χωροφυλακῆς Σάββας Θεσσαλὸς μετὰ τριακοσίων πεντήκοντα ἐνόπλων ἀπεστέλλετο ἐκεῖσε πρὸς σύλληψιν τῶν στασιωτῶν· συμβουλίου δὲ ὑπ' αὐτῶν περὶ τοῦ πρακτέου συγκροτηθέντος, οἱ μὲν προέτεινον νὰ βαδίσωσι κατὰ τῶν στρατιωτῶν τῆς διοικήσεως καὶ προσβάλωσιν αὐτούς, οἱ δὲ ἔλεγον ὅτι δι' ἐνέδρας προτιμότερον ἦτο νὰ καταστρέψωσιν αὐτούς. Γνωσθέντος δὲ μετ' οὐ πολὺ ὅτι ὁ διοικητικὸς στρατὸς ἀφίκετο ἐν Καρλοβασίσις, ἐνεκρίθη νὰ εἰσορμηθῶσιν ἐκεῖ νύκτωρ καὶ διασκορπίσωσιν αὐτόν· ὅθεν καὶ οἱ στασιῶται, ἀριθμούμενοι εἰς ἐβδομήκοντα, τριχῆ διαιρεθέντες, κατηθύνθησαν εἰς Καρλοβάσια, ἔνθα καταλαβόντες τοὺς φρουρούς, ἄνευ ἀντιστάσεως παραδοθέντας, διότι οἱ πλείους ὁμόφρονες ἦσαν αὐτοῖς, καὶ πολιορκήσαντες τὸν οἶκον, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ ἀρχηγὸς Σάββας ἀμεριμνομερίμνως ἐκοιμᾶτο, συνέλαβον αὐτόν. Οὐδ' ὅλως δὲ κακοποιήσαντες, ἀπέλυσαν τὴν ἐπιούσαν ὅπως, ἐπανερχόμενος εἰς τὴν ἑδραν τῆς διοικήσεως, ἐξαγγείλη τὸ πάθημα αὐτοῦ.

Τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ Αὐγούστου συνέστη ἐν Καρλοβασίσις δωδεκαμελὴς ἐπιτροπεία ἐκ προκρίτων, ἀγνοούντων ἐντελῶς τὸν κύριον τῆς ἐξεγέρσεως σκοπόν καὶ θελώντων νὰ ἐξομαλίσωσιν ἐν εἰρήνῃ τὰ πράγματα· κατηθύνετο δὲ αὕτη πρὸς τοῦτο εἰς Λιμένα Βαθέος, ὅτε συνήντησεν ἐν Πύργῳ τῷ ἀστυνόμῳ Πρασκευᾷ Ἀντωνιάδῃ, στελλομέ-

νω μετὰ στρατιωτῶν ὑπὸ τῆς διοικήσεως εἰς Καρλοβάσια ὅπως διαλύσῃ τοὺς αὐτόθι συνηγμένους. Μαθὼν οὗτος τὸν σκοπὸν τῆς εἰς Λιμένα Βαθέος μεταβάσεως τῆς ἐπιτροπείας, δὲν ἐπέτρεψεν αὐτῇ νὰ προβῆ προσωτέρω, ὅθεν καὶ ἐκείνη ἠναγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Καρλοβάσια, ἔνθεν διὰ θαλάσσης μετέβη εἰς Λιμένα Βαθέος· παρουσιάσασα δὲ ἐνώπιον τῶν βουλευτῶν, ἐξέθηκεν αὐτοῖς ὅτι κακῶς ὁ διοικητὴς πράττει, πέμπων στρατιώτας ἵνα συλλάβωσι τοὺς ἐν Καρλοβασίαις συνελθόντας, οἵτινες οὔτε λησταὶ οὔτε κακοῦργοι εἶναι, ἀλλ' ἀπλῶς εὐχονται τὴν θεραπείαν τῶν κακῶς κειμένων. Ἀνενεχθέντων δὲ τούτων ὑπὸ τῶν βουλευτῶν τῷ ἡγεμονικῷ ἐπιτρόπῳ Κρεστίδῃ, οὗτος, ἔμπλεως ὀργῆς, διέταξε τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπείας νὰ ἐπιστρέψωσιν αὐθωρεὶ εἰς τὰ ἴδια καὶ τὸν σῆλον διασκεδάσωσιν, ἐφ' ὅσον ἄλλως αὐτοὶ ἐκηρύσσοντο ὑπεύθυνοι ἐπὶ τοῖς γενομένοις καὶ αὐτούς, γράφων τῷ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡγεμόνι Βογορίδῃ, ἤθελε καταγγεῖλαι ὡς πρωταιτίους τῆς στάσεως καὶ τῶν ταραχῶν· τούτων δ' ἡ ἐπιτροπεῖα ἀκούσασα, ἐπανῆλθεν ἄπρακτος εἰς Καρλοβάσια.

Ἐν τούτοις ὁ Ἀλέξιος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, πέμψαντες ἐκ Κωνσταντινῶν πεντεκαίδεκα ὀπλίτας ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Δάνον ἵνα καταλάβωσι τὴν μονὴν τοῦ Βροντᾶ, κατηθύνθησαν καὶ αὐτοὶ εἰς Ἐξ Γειτονίας, πολλῶν ἐν τῷ μεταξύ προσερχομένων αὐτοῖς καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἀδιαλείπτως αὐξανόντων· ἐκ δὲ τῶν Ἐξ Γειτονιῶν μετέβησαν εἰς Μυτιληνοὺς, ἔνθα ἐστρατοπεδευμένος ἴστατο ὁ διοικητικὸς στρατός, εἰς πολλὰς ἑκατοστίας ἀνερχόμενος, ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Κωνσταντίνου Θεοφανίδου καὶ τοῦ Γεωργίου Ὀρφανίδου. Οὗτοι ἠθέλησαν νὰ ἐμπυδίσωσι τὴν ἐν τῷ χωρίῳ εἴσοδον εἰς τοὺς ἐπερχομένους, οἵτινες ὅμως, οὐδεμίαν προσοχὴν δόντες ταῖς γενομέναις πρὸς τοῦτο προσκλήσεις, εἰσήλασαν ἐν αὐτῷ· εἰς δὲ τῶν διοικητικῶν στρατιωτῶν, Νικόλαος Πολιτάνος τοῦνομα, ἀσυνέτως πράττων, ἐπυροβόλησε κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἐπερχομένων, ὅστις, ἐλκύσας τὴν σπῆθην, ἐφώρμησεν αὐθωρεὶ κατὰ τοῦ πυροβολήσαντος καὶ κατήνεγκε καιρίαν πληγὴν εἰς τὴν ὠμοπλάτην τοῦ στρατιώτου, λέγων αὐτῷ *μάθε νὰ κτυπᾷς*. Τότε ἤρξατο γενικὸς πυροβολισμὸς ἐκατέρωθεν, διαρκέσας ἱκανὸν χρόνον, μὴ ἐπενεγκῶν ὅμως ἀλλ' ἢ τὸν τραυματισμὸν δύο ἀνθρώπων· ἀποτελέσμα δὲ τούτου ἐγένετο ἡ τροπὴ τῶν διοικητικῶν καὶ ἡ μετᾶστασις πολλῶν ἐξ αὐτῶν καὶ πάντων σχεδὸν τῶν κατοίκων τῶν Μυτιληνῶν εἰς τὰς ἀξίας τῶν στρατιωτῶν.

Τῇ τριακοστῇ πρώτῃ Αὐγούστου, ἡμέρας ἄρτι διαγελώσης, ἐφάνησαν ἐκ Μυτιληνῶν προερχόμενοι οἱ στασιῶται, εἰς χιλίους καὶ ἑξακοσίους που ἄνδρας ἀριθμούμενοι. Ἐβαινον δὲ οὗτοι ἐν παρατάξει στρατιωτικῇ καὶ εἰς τρία διηρημένοι σώματα, ὧν τῆς μὲν δεξιᾶς πτέρυγος ἡγήτο ὁ Πέτρος Δημητρίου, τῆς δὲ ἀριστερᾶς ὁ Ἰωάννης Δάνος καὶ τοῦ κέντρου ὁ Ἀλέξιος Ἀλέξης· ἐλθόντες δέ, κατέλαβον τὰ δεσπόζοντα τοῦ Βαθέος ὑψώματα. Τὴν ἔλευσιν αὐτῶν ὁ διοικητὴς μαθὼν, ἔπεμψε πρεσβείαν, συγκειμένην ἐκ τοῦ ἱερέως Δημητρίου Ρακιτζῆ, τοῦ βουλευτοῦ Κωνσταντίνου Λαίου, τοῦ Δημητρίου Προβαταρίδου, τοῦ Εὐθυμίου Οἰκονομίδου καὶ τῶν δημάρχων Βαθέος Κωνσταντίνου Θεοχάρη καὶ Λιμένος Στυλιανοῦ Λυγίζου, ὅπως εἰρηνικῶς διαλύσῃ τοὺς ἐπερχομένους, οἷς μὲν αὐτῶν χάριτας καὶ ἀμοιβὰς προτείνουσα, οἷς δὲ ἀξιώματα, οἷς δὲ χρήματα· ἀπορριφθεισῶν ὅμως ἀγερώχως παρὰ πάντων τῶν τοιούτων προτάσεων, ἡ πρεσβεία ἐπέστρεψεν ἄπρακτος. Καὶ ὑπῆρχον μὲν ἔξωθεν τοῦ Βαθέος ἐστρατοπεδευμένοι ὡσεὶ διακόσιοι τῆς διοικήσεως στρατιῶται ὑπὸ τὸν πολιτάρχην Κωνσταντίνον Σοφούλην· οὗτος ὁμῶς, τοῖς στασιώταις ὁμοφρονῶν, οὐχὶ μόνον οὐδεμίαν προέβαλεν αὐτοῖς ἀντίστασιν, ἀλλὰ καὶ προσεκάλεσεν αὐτοὺς ἵνα ἐν τῷ χωρίῳ εἰσέλθωσιν, ἀπειλήσας τὸν ἀποπειραθέντα νὰ παρακωλύσῃ αὐτοὺς ἕτερον τῶν δημάρχων Λαμπρινὸν Βαρβούνην ὅτι ἤθελε μαστιγώσῃ αὐτόν. Οὕτως ἄρα εἰσῆλθον οἱ πάντες ἐν τῷ Βαθεῖ, καὶ οἱ μὲν ἀρχηγοὶ κατέλυσαν ἐν τῷ τοῦ πολιτάρχου οἴκῳ, οἱ δὲ λοιποὶ διεσπάρησαν τῇδε καὶ κείσε ἐν τῇ κωμοπόλει.

Εἰς τοιαύτην δεινότητα τῶν πραγμάτων περιελθόντων, ὁ διοικητὴς Κρεστίδης, πέμψας, μετεκαλέσατο τὸν πολιτάρχην Σοφούλην ἵνα δῆθεν αὐτῷ διαταγὰς τινὰς δώσῃ· κατελθόντα δὲ αὐτόν ἐκ τοῦ χωρίου, συνέλαβον ἔξωθεν τοῦ διοικητηρίου οἱ Ὀθωμανοὶ στρατιῶται, οὓς ὁ διοικητὴς πρὸς τοῦτο ἐξήγαγεν ἐκ πολεμικοῦ τινος Ὀθωμανικοῦ πάρωνος, ἐν τῷ Λιμένι Βαθέος τότε ναυλοχοῦντες ὑπὸ κυβερνήτην Ἐμὴν βέην τοῦνομα, καὶ ἐκ μιᾶς Ὀθωμανικῆς ἐπ' ἴσης λιβυρνίδος καί, θέροντες καὶ ὑβρίζοντες, ἐπεβίβασαν εἰς λέμβον, δι' ἧς κακῶς ἔχοντα μετέφερον αὐτόν ἐπὶ τοῦ πάρωνος. Ταῦτα μαθόντες οἱ ἐν Βαθεῖ συνηγμένοι, κατελήφθησαν ὑπὸ σφοδρᾶς ἀγανακτικῆσεως καὶ ἤρξαντο νὰ κατέρχωνται εἰς τὸν Λιμένα, ἀπειλοῦντες νὰ θύσωσι καὶ ἀπολέσωσιν, ἐὰν μὴ ἀπελύετο ὁ ἐν τῷ πλοίῳ κρατούμενος πολιτάρχης· καὶ ὁ μὲν Ἐμὴν βέης, τὴν ὁρμὴν τοῦ πλῆθους ἰδὼν καὶ χύσιν αἵματος φοβηθεὶς,

ὑπεσχέθη τὴν μετὰ μικρὸν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Σοφούλη, ὁ δὲ διοικητής, φόβῳ πανικῶ συσχεθείς, καταβιβάσας τὴν ἐπὶ τοῦ διοικητηρίου ὑψουμένην Σαμικὴν σημαίαν, ἀνεπέτασεν ἀντ' αὐτῆς Ὀθωμανικὴν, νομίζων ὅτι ὑπὸ τῆ σκέπη αὐτῆς διετέλει ἀσφαλῆς κατὰ πάσης προσβολῆς. Πλὴν ἄλλ' ὁ Πέτρος, ξιφήρης διασχίσας τοὺς πρὸ τοῦ διοικητηρίου ἐστρατοπεδευμένους διακοσίους Ὀθωμανοὺς στρατιώτας, κατεβίβασεν ἐκ τοῦ ἴστοῦ τὴν Ὀθωμανικὴν σημαίαν καὶ ἀνύψωσε τὴν τῆς ἡγεμονίας, ἐν τῷ μέσῳ ἐνθουσιωδῶν κραυγῶν καὶ ὕβρεων παντοίων κατὰ τοῦ ἀσυνέτου διοικητοῦ, τῶν Ὀθωμανῶν ἀπχθῶς τὸ τοιοῦτο θεωμένων, καθ' ἣν εἶχον λάβει διαταγὴν.

Ἐν τούτοις πολὺς ἤδη εἶχε παρέλθει χρόνος καὶ ὁ πολιτάρχης ἐκρατεῖτο ἔτι ἐπὶ τοῦ πάρωνος· ὅθεν οἱ τῆς στάσεως ἀρχηγοί, παρακολουθούμενοι ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αὐτῶν, πολλοῦ τε λαοῦ ἐφεπομένου, μετέβησαν εἰς τὰ προξενεῖα τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ρωσίας καί, διαμαρτυρόμενοι κατὰ τῆς διαγωγῆς τοῦ Ἐμὶν βέη καὶ ἀπειλοῦντες ὅτι αὕτη ἐπολέθρους ἤθελεν ἔχει τὰς συνεπείας, παρεκάλεσαν τὸν πρόξενον τῆς Ἀγγλίας Θεόδωρον Σπάθην καὶ τὸν τῆς Ρωσίας Γρηγόριον Σβορώνον ἵνα πορευθῶσι πρὸς τὸν διοικητὴν καὶ ἀπαιτήσωσι τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Σοφούλη, ἐφ' ὅσον ἄλλως ἦτο αὐτὸς ὑπεύθυνος διὰ πᾶν ὃ τι ἔμελε νὰ συμβῆ. Ἐπὶ ταῖς τῶν προξένων ἄρα παραστάσεσι καὶ ἐπὶ τῷ φόβῳ λυπηρῶν συγκρούσεων καὶ διαμαχῶν, ἠναγκάσθη ὁ Κρεστίδης νὰ διατάξῃ τὴν εἰς τὸν πάρωνα ἐπάνοδον τῶν Ὀθωμανῶν στρατιωτῶν καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ πολιτάρχου Σοφούλη, ὅστις, ἀποβὰς εἰς τὴν ξηράν ἐν τῷ μέσῳ θορυβωδῶν ἐπευφημιῶν τοῦ λαοῦ ἀνῆλθε παραχρῆμα εἰς Βαθύ.

Τούτων δ' οὕτω γενομένων, ὁ Ἀλέξιος μετὰ τῶν ὀπλοφόρων αὐτοῦ ἀνῆλθεν ἐπ' ἴσης εἰς Βαθύ, καταλιπὼν ἐν ταῖς παραλίαις θέσεσιν ἄνδρας τινὰς ὅπως ἐποπτεύωσι μὴ ἐκ τῶν πλοίων ἐξέλθωσιν αὐθις Ὀθωμανοὶ στρατιῶται. Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ἐφρούρουν πρὸς τοῦτο, εἶδον τὴν πρωίαν τῆς ἐπιούσης λέμβον πεπληρωμένην Ὀθωμανῶν ὀπλοφόρων, ἣτις κατηθύνετο πρὸς τὴν ξηράν. Διαμηνυθέντος τοῦ πράγματος τῷ Ἀλεξίῳ, οὗτος κατῆλθε παραχρῆμα ἐκ Βαθέος καὶ τοὺς στρατιώτας ἐκείνους ἠνάγκασε νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ ἑαυτῶν πλοῖον, λέγων ὅτι ἡ πατρίς δὲν ἔχει ξενικῆς φρουρᾶς ἀνάγκην. Ἡ τοιαύτη πράξις ἐξώργισε λίαν τὸν Ἐμὶν βέην, ὅστις ἐνεκάλεσεν ἐνώπιον τῶν προξένων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ρωσίας ἐπὶ προσβολῇ τῶν στρατευμάτων

τοῦ κυριάρχου τῆς νήσου τὸν Ἀλέξιον· πλὴν ἄλλ' ἐκεῖνος ἔσπευσε νὰ δικαιολογήσῃ ἑαυτὸν, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἡ παρουσία Ὀθωμανῶν στρατιωτῶν ἐν μέσῳ τοσοῦτου πλήθους ἐνόπλων ἐξηρησιμμένων ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ ρῆξιν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς καθῆκον εἶχε νὰ προλάβῃ, καὶ ὅτι ἂν ὁ Ἐμὶν βέης, ἀσυνέτως πῶλιτευόμενος, προὔκλει παρὰ τὴν θέλησιν τῆς κυριάρχου δυνάμεως παραχᾶς ἐν τῇ νήσῳ, αὐτὸς ὅμως ὡς πιστὸς τοῦ Σουλτάνου ὑπήκοος ἐχρεώσται νὰ διασκεδάζῃ πᾶσαν σκανδάλων καὶ ρήξεων ἀφορμὴν, ἂν δὲ ὁ Ἐμὶν βέης ἐπέμενεν οὕτω πράττων, ὁ Ἀλέξιος ἐν ὀνόματι τοῦ Σουλτάνου ἤθελεν ἀποδιώξαι διὰ τῆς βίας ἐκ τῆς νήσου αὐτόν, ὡς ἄνθρωπον ταραξίαν καὶ σκανδαλοποιόν. Καὶ οἱ πρόξενοι μὲν ἐδικαίωσαν καθ' ὀλοκληρίαν τὸν Ἀλέξιον, ὁ δὲ Ἐμὶν βέης, καταισχυνθεὶς, ἐκαραδόκει εὐκαιρίαν κατάλληλον ὅπως ἐκδικηθῇ τὸν Σάμιον ὀπλαρχηγόν, ἀνθ' ὧν ὑπ' αὐτοῦ ἔπαθεν.

Ἐν τούτοις πρὸς νομιμοποίησιν τῶν γενομένων ἐπύναγκες ἦτο νὰ συνέλθῃ ὁ λαὸς εἰς συνέλευσιν· ὅθεν τοῦ Ἀλεξίου προκηρύξαντος τὴν συγκρότησιν τοιαύτης ἐν Πύργῳ, ἐγένοντο τῇ δευτέρῃ Σεπτεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ ἐνάτου ἔτους αἱ τῶν πληρεξουσίων ἐκλογαί, τῇ δὲ τετάρτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ Ἀλέξιος, παραλαβὼν τοὺς τρεῖς βουλευτὰς Μανουὴλ Φλέτοραν, Ἰωάννην Παπαῖ Δημητρίου καὶ Κωνσταντῖνον Λάξιον, τοῦ τετάρτου Ἀναγνώστου Κατζόλα καταφυγόντος ἐπὶ ἀγγλικῷ ἐμπορικῷ πλοίου, ἐν τῷ Λιμένι Βαθέος τότε ναυλοχοῦντος, τὴν τε δημοσίαν σφραγίδα καὶ τὰ ἀρχεῖα, μετέβη εἰς Πύργον, ἐνθα εἶχον συνέλθει καὶ οἱ πληρεξούσιοι τῶν διαφόρων τῆς νήσου δήμων, ὀγδοήκοντα καὶ ὀκτῶ τὸν ἀριθμὸν ὄντες. Ἀρξάμενων δὲ τῶν τῆς συνελεύσεως ἐργασιῶν, αὕτη προέβη εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ προέδρου· ὡς τοιοῦτον δ' ἐξελέξατο τὸν Ἰωάννην Λεκάτην, ὃν, ἐν Καρλοθασίαις διατρίβοντα, πέμψαντες οἱ πληρεξούσιοι πρεσβευτὰς, προσεκάλεσαν εἰς Πύργον διὰ τοῦ ἐπομένου ἐγγράφου,

Πρὸς τὸν ἀξιότιμον κύριον Ἰωάννην . Λεκάτην.

Οἱ ὑποφαινόμενοι νόμιμοι πληρεξούσιοι τῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων τῆς νήσου Σάμου, ἀπαρτες παμψηφεί καὶ ὁμοφώνως σᾶς ἐξελέξαμεν πρόεδρον τῆς παρούσης ἐκτάκτου γενικῆς τῶν Σαμίων συν-ελεύσεως, συγκροτηθησομένης ἐνταῦθα εἰς Πύργον. Σᾶς παρακαλοῦμεν λοιπὸν καὶ προσκαλοῦμεν ὅπως, συνωδευμένοι δὲ τῶν ἐπίτιθεδες στελλομένων πολιτῶν ἀδελφῶν, εὐαρεστηθῆτε νὰ ἔλθητε ἐν

ταῦθα διὰ γὰ ὑπερητήσητε τὴν πατρίδα ὡς γνήσιον τέκνον τῆς εἰς τὴν προκειμένην ἀνάγκην τῆς. Ἡ πατρίς ἔρριψε τὸ ὄμμα τῆς ἐπὶ τοῦ ἀξιοτίμου καὶ σοφοῦ ὑποκειμένου σας καὶ ἐπειδὴ εἶναι πεπεισμένη ὅτι τὸ πατριωτικὸν αἰσθημά σας τρέφει ἐνδομύχως τὴν ἀρίστην ἰδέαν τοῦ ὅτι ἡ φωνὴ τῆς πατρίδος εἶναι εἰς τὰ ἀγαπητά τῆς τέκνα καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν ἀγάπην σας φωνὴ ἱερωτάτη, φωνὴ θελκτικὴ, δὲν ἀμφιβάλλει πούως ὅτι θέλετε τὴν ἀκούσει μὲ τὴν ἀξιεπαινον καὶ ἀξιομίμητον νικῆν ἐυχαριστησιν καὶ ὑπακοήν. Ὅθεν καὶ περιμένοντές σας σήμερον, ὑποφαινόμεθα.

Τὴν 7 Σεπτεμβρίου 1849 ἐν Πέργῳ.

Οἱ πληρεξούσιοι τῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων τῆς νήσου Σάμου
(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί).

Τῆς καταστάσεως τῆς Σάμου εἰς τοιοῦτο σημεῖον περιελθούσης, ὁ διοικητὴς Κρεστίδης ἔγραψε τῷ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡγεμόνι Βογορίδῃ ὅτι ἡ νῆσος εὐρίσκεται ἀνίστατος καὶ ὅτι, ἐὰν μὴ ἀποσταλῆ πολυπληθὴς ἔνοπλος στρατὸς πρὸς κατάπαυσιν τῆς ἀνταρσίας, τὸ πᾶν ἐν ὀλίγαις ἡμέραις δι' αὐτὸν ἀπόλλυται. Ὁ δέ, ἔντρομος ἐπὶ τῷ ἀκούσματι γενόμενος, ἀνεκοίνωσε τῇ Ὀθωμανικῇ κυβερνήσει τὰ κατὰ τὴν Σάμον, προσθεὶς ὅτι ταῦτα ἀπέρρεον ἐκ σκοπῶν στόσεως κατ' αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου. Ἔθεν καὶ ἀπεφασίσθη ἡ εἰς Σάμον ἀποστολὴ ἐνὸς Ὀθωμανοῦ ἀπεσταλμένου μετὰ τινων στρατιωτῶν καὶ μεθ' ἐνὸς ἀντιπροσώπου τοῦ ἡγεμόνος πρὸς εἰρήνευσιν τῶν πραγμάτων. Τοιοῦτοι δ' ἀφίκοντο εἰς Σάμον μετὰ μεσημβρίαν τῆς πέμπτης Σεπτεμβρίου δι' ἐνὸς πολεμικοῦ ἀτμοπλοίου ὁ ὑποναύαρχος Μουσταφᾶ πασᾶς, ὁ Ἰγγλῆς προσονομαζόμενος, ἄγων διακοσίους πεντήκοντα στρατιώτας, καὶ ὁ ἄλλοτε διοικητὴς τῆς νήσου διατελέσας Ἀλέξανδρος Φωτιάδης.

Τὴν ἐπιούσαν τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ ὁ Ὀθωμανὸς ὑποναύαρχος, συγκαλεσάμενος ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου τοὺς ὑπαλλήλους τῆς διοικήσεως καὶ ἄλλους τῶν κατοίκων τῆς πρωτεύουσας, οἵτινες, ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ ὡς πρόκριτοι ὑποδειχθέντες, ἐφρόνουν βεβαίως καὶ φίλα αὐτῷ, ἠρώτησε τίς ἢ τῆς στάσεως αἰτία καὶ τίνα δικαιώματα ζητοῦσιν· οὔτοι δὲ μὴ τῇ φωνῇ ἀπεκρίθησαν τότε ὅτι οὔτε ἐστασίασάν ποτε· οὔτε δικαιώματα ἐζήτησαν, πιστοὶ ὑπήκοοι τοῦ κράτους τυγχάνοντες, ἀλλ' ὅτι ὀλίγοι τινὲς οἰστροδίνητοι καὶ αἰσθημάτων ἰδιοτελῶν ἐμπεφορημένοι, προξενούσι τὴν ταραχὴν καὶ τὰ σκάνδαλα καὶ τὴν ἀταξίαν ὑποδαυλί-

ζουσι. Τούτων ὁ Μουσταφᾶ πᾶσᾶς ἀκούσας, τοὺς μὲν εἰπόντας προέ-
 τρεψεν ἵνα ἐμμένωσιν ἐν τοῖς αὐτοῖς αἰσθήμασι, φιλοφρόνως δὲ αὐτοῦς
 ἀποπέμψας, ἐνετείλατο ἵνα καθ' ἅπασαν τὴν νῆσον δημοσιεύωσιν ὅτι
 θεὸν ἐντὸς δύο ἡμερῶν νὰ καταθέσωσι μὲν οἱ πάντες τὰ ὄπλα, νὰ ἀπ-
 ἔλθωσι δὲ τῆς νήσου οἱ τῆς στάσεως ἀρχηγοί. Οὐ μὴν δ' ἄλλὰ καὶ ὁ
 Ἀλέξανδρος Φωτικῆς ἐπέδωκεν αὐτοῖς ὅπως δημοσιεύσωσι τὴν ἐπο-
 μένην ἐγκύκλιον.

Φίλοι Σάμιοι.

*Εὐκόλως συμπεραίνεται πόσον κατελύπησε τὴν καρδίαν τοῦ σε-
 βαστοῦ ἡμῶν πρίγγιπος ἡ εἶδησις τῶν δυσαρθέτων συμβεβηκότων
 τῆς πατρίδος σας, ἔνεκα τῶν ὁποίων εὐρέθη εἰς ἀνάγκην ἡ κυριαρ-
 χικὴ ἐξουσία τοῦ ν' ἀποστείλη καὶ αὐθις στρατὸν διὰ νὰ καταστει-
 λῆ τὴν ἀνταρσίαν καὶ συγχρόνως νὰ προφυλάξῃ τοὺς ἀθῶους καὶ
 φιλησύχους Σάμιους ἀπὸ τὰς ὀλεθρίας συνεπειᾶς, τὰς ὁποίας φέρου-
 σι συνήθως αἱ ὀχλαγωγίαι καὶ ἐπακαστάσεις. Ἀποσταλεῖς ἐκτά-
 κτως ὡς πληρεξούσιος ἀντιπρόσωπος τῆς ὑψηλότητός του, νομίζω ὅ-
 τι ἐγκαίρως ἔφθασα καὶ ἐλπίζω ὅτι τὸ μίasma τῆς ἀνταρσίας δὲν
 διεδόθη πολὺ, ἀλλὰ περιστρέφεται μόνον μεταξὺ ἀπερισκέπτων τι-
 νῶν ἀτόμων, τὰ ὁποῖα εἴθε νὰ φωτίσῃ ἡ θεία πρόνοια, ὥστε νὰ ὠ-
 φρηθῶσιν ἐκ τῆς ἐπιεικοῦς διαθέσεως, τὴν ὁποῖαν δι' ἰδιαιτέρας κοι-
 νοποιήσεως προσφέρει καὶ διακηρύττει ὁ ἐνδοξότατος καπετὰν βέης
 Μουσταφᾶ πασᾶς. Εἰς τὴν συγκαταβατικὴν καὶ φιλάνθρωπον ἀπο-
 φασίν του θέλω συνδράμει καὶ ἐγὼ καθ' ὅλας μου τὰς δυνάμεις, ὥσ-
 τε τὸ πρᾶγμα νὰ οικονομηθῇ, χωρὶς νὰ ἐρημωθῶσιν οἰκταί, χωρὶς
 νὰ ἐξορτωθῶσιν ἢ φυγαδευθῶσιν ἄτομα καὶ κατακτείνωσι πάλιν αἱ
 γυναῖκες καὶ τὰ τέκνα τῶν εἰς περίαν καὶ ἀμηχανίαν. Ἡ προθε-
 σμία τῶν δύο ἡμερῶν, τὴν ὁποῖαν προσδιορίζει ἡ ἐνδοξότης του, ἐπ-
 ἀρχει πολῦτιμος καὶ ἄν, ὃ μὴ γένοιτο, παρῆλθῃ ἀνωφελῶς, οὔτε
 ἐγὼ οὔτε ὁ ὑψηλότετος πρίγγιψ δύναται πλέον νὰ ἐλαφρώ-
 σῃ τὰς τιμωρίας, αἱ ὁποῖαι θέλουσι πέσει κατὰ τῶν κεφαλῶν τῶν
 ἐνόχων. Εὐθὺς ὀποῦ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἄτομα ἀφήσωσι τὰ ὄπλα
 καὶ διαλυθῶσιν, ὁ ἐνδοξότατος Μουσταφᾶ πασᾶς, ὅστις ὑπάρχει
 ἀνὴρ πεφωτισμένος καὶ δίκαιος, ἐν ταύτῳ δὲ καὶ δραστήριος καὶ φι-
 λότιμος, ἐδρίσκειται διατεθειμένος νὰ δώσῃ ἀκράσιν καὶ προσοχὴν
 ἀνεξαιρέτως εἰς κάθε πατριώτην, ὅστις θέλῃσει νὰ παρουσιασθῇ πρὸς*

τὴν ἐνδοξότητά του καὶ ἡ ἐγγράφως ἢ προφορικῶς νὰ καθυποβάλλῃ πρόσκλησιν κοινὴν ἢ μερικὴν ἢ παράκλησιν τινα εὐλογον. "Ἐνεκα τούτου μετὰ δύο ἡμέρας θέλει περιέλθῃ ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ὄλα τὰ παράλια μέρη τῆς νήσου καὶ ἐκτός τῶν δημάρχων καὶ προκρίτων, οἵτινες χρεωστικῶς πρέπει νὰ ἔλθωσιν εἰς τὸ πλοῖον διὰ νὰ προσκυνήσωσι τὴν ἐνδοξότητά του καὶ νὰ παραστήσωσι τὴν κοινὴν εὐπειθειαν καὶ ἐγγνωμοσύνην πρὸς τὸ βασιλείον κράτος, δύναται καὶ κάθε ἄλλος νὰ ἐμφανισθῇ καὶ νὰ ἐκθέσῃ τὰς παρατηρήσεις του. Ἐγὼ θέλω λογισθῆ εὐτυχῆς, εἰς ἐπιτύχῳ διὰ τῆς συνεισφορᾶς καὶ τῶν ἰδικῶν μου προσπαθειῶν τὸ νὰ ἴδω ταχέως ἐπαρελθούσαν ἐπὶ τοῦ τόπου τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν. Ἀντίγραφον τῆς παρούσης διακηρύξεώς μου ὁμοῦ μετ' ἐκείνης τοῦ ἐνδοξοτάτου Μουσταφᾶ πασᾶ θέλουσιν ἀναγνωσθῆ εἰς ὄλας τὰς κωμοπόλεις καὶ τὰ χωρία καὶ θέλουσι τοιχοκολληθῆ ἀπανταχοῦ διὰ νὰ νὰ γίνῃ καταληπτὴ ἡ ἔννοιά των.

Τὴν 6 Σεπτεμβρίου 1849 ἐν Στεφανουπόλει Σάμου.

Ὁ ἕκτακτος ἀπεσταλμένος πληρεξούσιος ἀντιπρόσωπος
τοῦ ὑψηλοτάτου πρίγγιπος τῆς Σάμου -
Α. Φωτιάδης.

Ἐν τούτοις οἱ Σάμιοι, προβλέποντες ὅτι ὁ Βογορίδης ἔμελλεν ἀναποφεύκτως νὰ παραστήσῃ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ τὰ ἐν Σάμῳ συμβαίνοντα ὡς ἐξέγερσιν κατ' αὐτῆς τῆς τοῦ Σουλτάνου ἐξουσίας, ἐνόμισαν ἐπιβαναγκῆς νὰ διαψεύσωσι τὴν κατηγορίαν καὶ μηδενίσωσι τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ. ὅθεν γράψαντες ἀναφοράς, ἐν αἷς ἐξέθετον τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν καὶ διωμολόγουν τὴν πρὸς τὸ βασιλείον κράτος πίστιν αὐτῶν, ἔπεμψαν διὰ πρεσβευτῶν, τοῦ Μιχαήλ Ζαχαρίου, γινώσκοντος τὴν Τουρκικὴν, πρὸς Ραοῦφ πασᾶν, νομάρχην τῶν τοῦ ἑλληνικοῦ πελάγους νήσων, εἰς Ρόδον, καὶ πρὸς Χαλῆλ πασᾶν, νομάρχην Τράλλεων, εἰς Ἀϊδίνιον, ὧν ὁ πρῶτος ἔσπευσε μετ' οὐ πολὺ νὰ ἀντεπιστείλῃ τοῖς Σαμίοις, προτρέπων αὐτοὺς νὰ μένωσι πιστοὶ εἰς τὸ βασιλείον κράτος, διὰ τῆς ἡσυχίας, εὐταξίας καὶ εὐπειθείας εἰς τὸν Σουλτάνον ἐκδηλοῦντες τὴν ἐγγνωμοσύνην αὐτῶν ἐπὶ ταῖς χάρισιν, ὧν ἀείποτε τυγχάνουσιν ὑπ' ἐκείνου. Ἀποστείλαντες δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν πρεσβευτὰς τὸν Παῦλον Γεωργιάδην καὶ τὸν Μανουὴλ Μανταφούνην, ὑπέβαλαν δι' αὐτῶν καὶ τῇ βασιλομήτορι τὴν ἐξῆς ἀναφορὰν.

Πρὸς τὴν αὐτῆς μεγαλειότητα τὴν σεπτὴν μητέρα τοῦ κραταιοτάτου ἡμῶν ἄρακτος, Σουλτὰν Ἀπτούλ Μετζιτ χάν

κτλ.

κτλ.

κτλ.

Γνωστὰ κατήντησαν εἰς ὅλον τὸν κόσμον, γνωστὰ βέβαια ἔγειραν καὶ εἰς τὴν ὑμετέραν μεγαλειότητα, μεγαλειοτάτη καὶ σεπτὴ ἡμῶν ἄρασσα, τὰ παθήματα τῶν ταπεινῶν δούλων σου, τῶν δυστυχῶν Σαμίων, ὅσα ἐκ μέρους τοῦ Στεφάνου Βογορίδου τοσοῦτους χρόνους πάσχομεν. Ἀφ' ἧς ὥρας διὰ τὰς ἀμαρτίας μας καὶ κατὰ κακίην μας μοῖραν διωρίσθη ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἡγεμὼν τῆς Σάμου, ἄλλο δὲν ἵδομεν, ἄλλο τι δὲν ἀπηλαύσαμεν οἱ ἄθλιοι ἀπὸ τὴν ἡγεμονικὴν του πρόνοιαν παρὰ καταδιώσεις, ἐξορίας, φυλακισμούς, ἐγκαθειρέξεις, ἀρπαγὰς, καταπιέσεις, ζημίας χρηματικὰς ὑπερόγκους, δημεύσεις κτημάτων καὶ πᾶν εἶδος τῆς πλέον σκληροτέρας κακώσεως. Μὴ ὑποφέροντες πλέον, οὔτε δυνάμενοι γὰρ ὑποφέρωμεν τὴν τοιαύτην τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ τυραννίαν καὶ ὠμότητα, ὑψώσαμεν τὴν γοερὰν φωνήν μας καὶ ἀνεφέραμεν εὐσεβῶς ὡς πιστοὶ ὑπήκοοι τὰ δίκαια κατὰ τοῦ Βογορίδου παράπονά μας ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ κραταιοτάτου ἡμῶν ἄρακτος. Ἠνδοκῆθη καὶ ἐστάλησαν πασάδες πρὸς ἐξέτασιν καὶ τὰ παράπονά μας ἀπεδείχθησαν ἀληθέστατα· ἀλλὰ δὲν γνωρίζομεν ἐπὶ τοσοῦτον διὰ ποίους λόγους δὲν ἵδομεν ἀκόμη τὴν ἀπαλλαγὴν μας ἀπὸ τῶν τόσων δεινῶν μας, τῶν ἐκ τῆς τυραννίας τοῦ Βογορίδου. Μεγαλειοτάτη, οἱ πιστοὶ καὶ ταπεινοὶ δοῦλοί σου ἐξεφράσθημεν ἅπαξ ὅλοι ὁμοῦ ὅτι εἶναι πλέον ὅλως διόλου ἀδύνατον γὰρ ζήσωμεν ὑπὸ τοιαύτην μάστιγα, ἀλλὰ γὰρ μᾶς διορισθῆ ἄλλος ἡγεμὼν, ἄνθρωπος φιλόανθρωπος, διὰ γὰρ ζήσωμεν καὶ ἡμεῖς ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀρέσει, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ ὑπήκοοι· μ' ὅλα ταῦτα δὲν γνωρίζομεν διὰ ποίων ραδιουργιῶν εἰσέτι ἐπιμέρει γὰρ διαμένη ἡγεμῶν ἐνὸς λαοῦ, ὅστις οὐδὲ τὸ ὄνομά του πλέον γὰρ ἀλόγη δὲν ὑποφέρει. Μεγαλειοτάτη, ὡς ἐκ τοῦ μεγάλου ἐρετεινοῦ ψύχους ὅλα μας ἐν γένει τὰ δένδρα κατεξηράνθησαν καὶ εἰς προϊόντα πλέον δὲν ἐλπίζομεν παρὰ εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν τοῦ κραταιοτάτου ἡμῶν ἄρακτος διὰ γὰρ ζήσωμεν· καὶ ἐν τούτοις πῶς θέλομεν ἀπαντήσῃ τὴν ἀπληστίαν τοῦ Βογορίδου, ἢ δὲν ἀπαλλαχθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ; Ὅθεν ἀπηλπισμένοι ἐκ τῶν δυστυχιῶν μας, καταφεύγομεν πρὸς τὴν πηγὴν τῆς εὐσπλαγχνίας καὶ ἀγαθότητος τῆς

ὑμετέρας μεγαλειότητος καὶ ἱκετεύομεν ἵνα δι' αὐτῆς ἀπαλλαχθῶμεν πλέον ἀπὸ τὸν Βογορίδην, τὸν μόνον ὄλων τῶν δυστυχιῶν μας αἰτιον καὶ ἵνα διορισθῇ ἐφ' ἡμῶν ἡγεμῶν ὁμογενῆς μας τίς καὶ ὁμόθρησκος, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φιλόανθρωπος, ὥστε νὰ ζήσωμεν καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τοιαύτην πατρικὴν κηδεμονίαν, κατὰ τὴν δι' ὑψηλῶν ὀρισμῶν ὑπὲρ ἡμῶν δεικνυμένην ὑψηλὴν βασιλικὴν πρόνοιαν ὡς καὶ ὅλοι οἱ πιστοὶ ὑπήκοοι ἐν ἡσυχίᾳ καὶ εἰρήνῃ, εὐλογοῦντες τὸ ὄνομα τῆς ὑμετέρας μεγαλειότητος, σεπτῇ ἡμῶν ἀνασσα, καὶ τοῦ τρισεβάστου ἡμῶν ἄνακτος· μένομεν δὲ διὰ πάντα, μεγαλειοτάτη, μὲ σέβας βαθύτατον.

Τὴν 4 Σεπτεμβρίου 1850 ἐν Σάμῳ.

Οἱ πιστοὶ καὶ ταπεινοὶ δοῦλοι σου Σάμιοι.

Οἱ δὲ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀπεσταλμένοι Μουσταφᾶ πασᾶς καὶ Ἀλέξανδρος Φωτιάδης, ἰδόντες ὅτι αἱ προκηρύξεις αὐτῶν οὐδὲν ἀποτελεσμα ἔσχον ἀπέναντι τῆς τῶν Σαμίων εὐσταθείας καὶ ἐπιμονῆς, ἀπεφάσισαν νὰ περιέλθωσι τὴν νῆσον ἵνα τῶν πραγμάτων ἰδίους ὀφθαλμοῖς ἀντιληφθῶσιν. Ὅθεν ἐπιβάντες τοῦ ἀτμοπλοίου μετὰ τοῦ ἱεράρχου Σάμου Γρηγορίου, ἀπέπλευσαν ἐκ Βαθείος καὶ, προσορμισθέντες εἰς τὰ εὐλίμενα τῆς νήσου μέρη, ἀπέστειλαν εἰς τὰ δικάφορα χωρία ἀνθρώπους, δι' ὧν προσεκάλουν τοὺς κατοίκους νὰ ἔλθωσιν εἰς συνάντησιν τῶν ἀπεσταλμένων. Πλὴν ἀλλ' οἱ ἐγγώριοι, οὐδεμίαν τῆς συνελύσεως ἐντολὴν ἔχοντες ἵνα προσδεχῶσι τοὺς ἀπεσταλμένους, δὲν προσήρχοντο, δι' ὅπερ καὶ ἐκεῖνοι ἐπανέκαμψαν εἰς Βαθὺ ἀπρακτοὶ μὲν, πλήρεις δὲ ὀργῆς ἐπὶ τῇ γενομένῃ αὐτοῖς τοιαύτῃ προσβολῇ. Καὶ δὴ τὴν αὐτὴν τῆς ἐπανόδου αὐτοῦ ἡμέραν ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, γράψας εἰς Κωνσταντινούπολιν, πολλὰ κατεμέμψατο τῆς ἀπειθείας καὶ τῆς σκαιότητος τῶν Σαμίων καὶ ὡς μόνον μέσον πρὸς καθυπόταξιν αὐτῶν τὴν τῶν ὄπλων χρῆσιν κρίνων, ἠτήσατο τὴν ἄδειαν νὰ μεταχειρισθῇ τὴν βίαν κατ' αὐτῶν.

Ἐν ᾧ ταῦτα ἐν Βαθεῖ ἐγίγοντο, ἡ ἐν Πύργῳ συνέλευσις μετὰ πολλῆς τῆς δραστηριότητος προέβαιεν εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῆς. Θέλουσα νὰ πατάξῃ ἐν τοῖς καιροῖς τὸ Βογοριδικὸν σύστημα καὶ ἐκ ποδῶν ποιήσῃ πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ παρεμβάλλῃ προσκόμματα εἰς τὴν ἐπάνοδον καὶ ἐδραῖωσιν τῆς εὐταξίας, κατήγγησε μὲν τὴν ἐξουσίαν τοῦ Γαβριὴλ Κρεστίδου, ταύτῳν εἰπεῖν ἔπαυσεν ἀναγνωρίζουσα ὡς ἡγεμόνα

τὸν Στέφανον Βογορίδην, ἀνέθηκε δὲ τὴν διοίκησιν τῆς νήσου εἰς τὴν Βουλὴν διὰ τοῦ ἐπομένου ψηφίσματος.

Ἐν Πύργῳ γερικὴ τῶν Σαμίων συνέλευσις

Ἐπειδὴ ὁ Γαβριὴλ Κρεστίδης ὡς διοικητὴς Σάμου ἀπεσχετίσθη ὀ-
λως δι' ὅλου ἀπὸ τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου, ὡς βλασφημῶν ἀνθαδῶς τὸ
ιερόν καὶ νόμιμον τῆς παρούσης συνελύσεως καὶ συκοφαντῶν τὸν
λαόν ὡς ἀντάρτην, ἐν ᾧ ὁ λαὸς οὗτος δὲν ζητεῖ εἰ μὴ τὰ δικαιώμα-
τά του διὰ νομίμων, τακτικῶν καὶ ἡσυχῶν μέσων.

Ἐπειδὴ ἐπομένως ὁ Γαβριὴλ Κρεστίδης δὲν δύναται νὰ διοικῇ
λαόν, τὸν ὅποιον ὡς ἐχθρὸς ἄσπονδος καταδιώκει, διὰ ταυτα ἡ πα-
ροῦσα τῶν Σαμίων συνέλευσις, τῇ δυνάμει τῆς Ὀργανικῆς διατάξεως
ψηφίζει.

Α'. Ἡ κυβέρνησις τῆς νήσου ἀνατίθεται εἰς τὴν Βουλὴν τῆς Σάμου.

Β'. Ὅλαι αἱ δημαρχίαι τῶν πόλεων, κωμοπόλεων καὶ χωρίων
τῆς νήσου καὶ αἱ λοιπαὶ ὑπάλληλοι διοικητικαὶ Ἀρχαὶ θέλουσιν
ὑπακούει εἰς τὰς νομίμους διαταγὰς τῆς αὐτῆς Βουλῆς Σάμου.

Γ'. Ὁ Γ. Κρεστίδης περὶ τῆς μέχρι τοῦδε διοικητικῆς διαγωγῆς
του θεωρεῖται ὑπεύθυνος καὶ ὑπόλογος ἐνώπιον τῆς σεβαστῆς ἡγεμο-
νίας καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου.

Δ'. Τὸ παρὸν ψήφισμα νὰ καταχωρισθῇ εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν
ψηφισμάτων.

Ε'. Ἀρτίγραφον τοῦ παρόντος ψηφίσματος νὰ κοινοποιηθῇ ὅπου
ἀρήκει.

Τὴν 13 Σεπτεμβρίου 1849 ἐν Πύργῳ Σάμου.

Ὁ πρόεδρος

Ἰωάννης Λεκάτης.

Ὁ γραμματεὺς

Δ. Ἰθαγέρης.

Δι' ἐτέρου ψηφίσματος ἡ συνέλευσις διώρισεν ἀρχηγὸν καὶ διευθυντὴν
τῆς ἐνόπλου δυνάμεως τὸν Ἀλέξιον Ἀλέξην, ὅστις, λαβὼν τὸν διορι-
σμὸν αὐτοῦ, μετέβη εἰς τὸ μέρος τῶν συνεδριάσεων τῆς συνελύσεως ἵνα
ἀποδώσῃ αὐτῇ τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν ἀφορμὴν λαβὼν, ἐλά-
λησε κατὰ τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως ὡς παραιτίου τῶν ὑπαρχουσῶν
ἀνωμαλιῶν καὶ προέτεινε τὴν καθάρεισιν αὐτῆς· ταύτοχρόνως δὲ καὶ ὁ

τῆς συνελεύσεως πρόεδρος Ἰωάννης Λεκάτης διὰ νευρώδους λόγου προέ-
 τρεψε τοὺς πληρεξουσίους πρὸς ριζικὴν τοῦ κακοῦ θεραπείαν νὰ ψηφίσω-
 σιν ἄνευ ἀναβολῆς τὴν καθάρεισιν τοῦ Βογορίδου, τοῦ κορμουῦ τούτου,
 ἐξ οὗ ἐβλάστανον οἱ κλάδοι τῆς κακοδαιμονίας τῆς νήσου. Οἱ τοιοῦτοι
 λόγοι καταπληκτικὴν προὔξενησαν ἐντύπωσιν καὶ τινες τῶν πληρεξου-
 σίων, δειλοὶ τυγχάνοντες, ἠρνήσαντο νὰ ὑπογράψωσιν ἐν τῇ προεσχε-
 διασμένη ἀναφορᾷ, δι' ἧς ἀπεκηρύσσετο ὁ ἡγεμὼν Βογορίδης· ἀλλ' ὁ
 Ἀλέξιος, πολιορκήσας δι' ὀπλοφόρων τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου, ἐν τῷ
 ὀποίῳ συνήδρευεν ἡ συνέλευσις, οὐδενὶ τῶν πληρεξουσίων ἐπέτρεψε νὰ
 ἐξέλθῃ, ἐὰν μὴ πρότερον ἤθελεν ὑπογράψῃ ἐν τῇ ἀναφορᾷ, ἦτις, σφρα-
 γισθεῖτα, ἐπεδύθη αὐτῷ ὅπως εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποσταλῇ.

Τούτων δ' ἐν Πύργῳ τελεσθέντων, ἡ συνέλευσις ἔπεμψεν εἰς Βαθὺ
 τέσσαρας πληρεξουσίους τὸν Μανουὴλ Χ. Γεωργίου, τὸν Κωνσταντῖνον
 Καλογεράκη, τὸν Γεώργιον Δημητριάδην καὶ τὸν Κωνσταντῖνον Χατζό-
 γλου, ἐκπροσωποῦντας τὰ τέσσαρα τῆς νήσου τμήματα μετ' ἐπιστο-
 λῶν πρὸς τὸν Μουσταφᾶ πασχᾶν, ἐκθετουσῶν τοὺς λόγους, ὧν ἕνεκεν ἡ
 συνέλευσις νὰ διαλυθῇ δὲν ἠδύνατο. Τοὺς πληρεξουσίους ἐνώπιον αὐ-
 τοῦ παρουσιάσαντας, ὁ Μουσταφᾶ πασχᾶς ἠρώτησε τίνες ἦσαν καὶ τί
 ζητοῦντες ἦλθον· οἱ δὲ ἀποκριθέντες, εἶπον. *Πληρεξούσιοι τῆς συνε-
 λέυσεως ὄντες, ἀπεστάλημεν παρ' αὐτῆς ἵνα ἐγγράφως τε καὶ προφο-
 ρικῶς δηλώσωμέν σοι εἰς ἀπάντησιν τῶν ὄσων ἔγραψας ἡμῖν περὶ
 διαλύσεως τῆς συνελεύσεως καὶ περὶ ἀποπομπῆς τῶν ὀπλοφόρων ὅτι
 ἡ μὲν συνέλευσις οὔτε πνεύματος ἀνταρτικῶ ἐμπορομένη οὔτε τοῖς
 ὑπὸ τοῦ ἄνακτος ἡμῶν κελευμένοις ἀπειθοῦσα συνῆλθεν, ἀλλ' ὅ-
 πως διατυπώσῃ καὶ ὑποβάλλῃ τὰ παθήματα τοῦ λαοῦ καὶ καταδή-
 λους ποιήσῃ τὰς πράξεις τῶν φαύλων ὀργάνων τῆς Βογοριδικῆς δι-
 οικήσεως, ἡ δὲ τῶν ὀπλοφόρων παρουσία σκοπὸν ἔχει τὴν τήρησιν
 τῆς κοινῆς εὐταξίας καὶ ἀσφαλείας. Τῶν λόγων τούτων ὁ Μουσταφᾶ
 πασχᾶς ἀκούσας καὶ τὰ τῆς συνελεύσεως γράμματα ἀναγνούς, ἔμπλε-
 ως ὀργῆς ἀπεκρίθη πρὸς τοὺς τέσσαρας ἀπεσταλμένους. Τὴν μὲν συν-
 ἔλευσιν ὑμῶν ἄκνητον καὶ παράνομον κηρύσσω, ὑμᾶς δέ, μὴ ἀναγνω-
 ρίζων ὡς συνελεύσεως μέλη, διατάσσω νὰ ἀπέλθητε ὅτι τάχιστα εἰς
 Πύργον καὶ διαλύσῃτε τὴν αὐτόκλητον συνέλευσιν, σύναμα δὲ κατα-
 θέσῃτε τὰ ὀπλᾶ, φειδόμενοι τῶν τέκνων, τῶν οἰκείων καὶ τῶν κτη-
 μάτων ὑμῶν· ἀλλ' ἂν ἀπειθοῦντες δὲν πράξῃτε ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν
 ὅπως διατάσσω, ἐγὼ ἐκπέμψω εἰς τὰ χωρία ὑμῶν στρατὸν, ὑμετέρα*

δαπάνη συντηρηθησόμενον, ἀποπλίσω βία τὸς ὀπλοφοροῦντας, πολιορκήσω τὴν νῆσον καὶ πλεῖστα κακὰ ποιήσω ὑμῖν. Καὶ αὐτοὶ τότε ἀπῆλθον, οὐδὲν μὲν εἰς τὸ φανερόν εἰπόντες, ὑποτονθορίζοντες δὲ ὅτι ἂν ὁ σατράπης μελετᾷ νὰ καταστρέψῃ τὴν Σάμον, οἱ Σάμιοι ὅμως ἔχουσιν ἀνώτερον αὐτοῦ, τὸν Σουλτάνον, ἵνα ἀνενεχθῶσιν ἐκείνῳ· τὰς δὲ προτάσεις αὐτοῦ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύνανται παρὰ τῆ συνελεύσει νὰ ὑποστηρίξωσι, διότι ἤθελον ἐκληφθῆ ὡς πρύμναν ἀνακρούσαντες καὶ τὴν Βογοριδικὴν μερίδα ἐγκολπωθέντες.

Ἐν τούτοις ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, βλέπων ὅτι αἱ παρακελεύσεις καὶ αἱ ἀπειλαὶ αὐτοῦ εἰς οὐδὲν συντελοῦσι, διέταξε τῇ δεκάτῃ τρίτῃ Σεπτεμβρίου τὸν στόλαρχον Ἐμὶν βέην ἵνα περιπλήρῃ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτῷ πολεμικῶν πλοίων τὴν νῆσον καὶ ἐμποδίξῃ τὴν εἰς αὐτὴν προσπέλασιν Σαμικῶν πλοίων. Καὶ δὴ περιπλέων οὗτος μετὰ δύο πλοίων μιᾷ τῶν ἡμερῶν τὰ παράλια τῶν Καρλοβασιῶν, συνήνητησεν αὐτόθι Σαμικῶ πλοιαρίῳ, κρόμμυα ἐκ τῆς ξηρᾶς παραλαμβάνοντι· προσκληθέντος δὲ τοῦ πλοιάρχου αὐτοῦ Σταματίου Βακαλιάρχου ἵνα μακρυνθῆ τῆς νήσου καὶ ἐκείνου ῥαθύουσαντος νὰ ἐκτελεσῇ τὴν σιαταγήν μεχρις οὗ ἤθελε συμπληρώσει τὸ φορτίον αὐτοῦ, ὁ Ἐμὶν βέης, πέμψας ἐφόλκιον, συνέλαβε τὸν ἀτυχῆ πλοίαρχον καὶ, ἐπὶ τηλεβόλου δῆσας, τοσοῦτον ἀπηνῶς ἔδειρεν, ὥστε, λειπόθυμος εἰς τὴν νῆσον ἐξαχθεὶς, ἀπεβίωσε μετ' ὀλίγον ἐκείνος. Αὐθημερὸν ἕτερον τῶν ὀθωμανικῶν πλοίων, ἰδὸν μακρόθεν πλοίαριον Σαμικόν, ἐτρέπη πρὸς καταδίωξιν αὐτοῦ· τῶν ἐν τῷ πλοιαρίῳ δὲ τριῶν ναυτῶν οἱ δύο φοβηθέντες, ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν ἵνα κολυμβῶντες σωθῶσιν ἐπὶ τῆς νήσου. Καὶ ὁ μὲν εἰς αὐτῶν ἐπέτυχε πράγματι νὰ σωθῆ, ὁ δὲ ἕτερος, ἀνάρπαστος ὑπὸ τῶν κυμάτων γενόμενος, ἐν αὐτοῖς τὸν θάνατον εὔρε, καὶ τὸ πλοίαριον μετὰ τοῦ ἐν αὐτῷ ἀπολειφθέντος τρίτου ναύτου, συλληφθὲν ὑπὸ τοῦ ὀθωμανοῦ πλοιάρχου, ἀφέθη μετὰ τινα χρόνον ἐλεύθερον.

Τὸ ἑσπέρας τῆς εἰκοστῆς πρώτης Σεπτεμβρίου κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα Βαθέος ἀτμοπλοῖον Ὀθωμανικόν, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως προερχόμενον καὶ φέρον ἰδικὸν ἀπεσταλμένον, τοῦνομα Ἀχμέτ Ρασσήμ, γινώσκοντα κάλλιστα τὴν Ἑλληνικὴν καὶ ἐντολὴν ἔχοντα νὰ μεταβῆ εἰς Πύργον καὶ ἐξετάσῃ τίνα εἰσὶ τὰ τῶν Σαμίων πράξονα, προσκαλέσῃ δὲ τὴν συνέλευσιν νὰ διαλυθῆ καὶ τοὺς ὄπλα φέροντας νὰ ἀποθέσῃ ταῦτα· διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου δ' αὐτοῦ συναπεστέλλοντο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως χίλιοι τετρακόσιοι στρατιῶται τοῦ πεζικοῦ καὶ ἑκα-

τὸν πυροβολισταί. Γνωστῆς γενομένης τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἰδικοῦ ἀπεσταλμένου τοῖς ἐν Πύργῳ, ὁ πρόεδρος τῆς αὐτόθι συνελεύσεως ἔπεμψε τετραμελῆ πρεσβείαν ἵνα προσενέγκῃ αὐτῷ τὰ τῶν πληρεξουσίων σεβάσματα, σύναμα δὲ συνοδεύσῃ, εἰς Πύργον μεταβαίνοντι. Τὴν πέμπτην δὲ ἀπὸ τῆς εἰς Σάμον ἀφίξεως αὐτοῦ ἡμέραν ὁ Ἀχμέτ Ρασσήμ, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς τετραμελοῦς πρεσβείας καὶ ὑπὸ τιμητικῆς φρουρᾶς, ἐλθούσης πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐνόπλου δυνάμεως Ἀλεξίου, μετέβη εἰς Πύργον, ἔνθα ἐγένετο δεκτὸς μετ' ἐνδείξεων πολλῆς τιμῆς, τοῦ μὲν προέδρου τῆς συνελεύσεως διὰ λογυδρίου ἐπαινετικοῦ προσφωνήσαντος αὐτόν, τοῦ δὲ ἀρχηγοῦ τῆς ἐνόπλου δυνάμεως καταδήλους ποιήσαντος αὐτῷ τὰς αἰτίας τῆς ὑπαρχούσης ἐκρήθμου καταστάσεως. Δύο ἡμέρας ἐν Πύργῳ ὁ Ὀθωμανὸς ἀπεσταλμένος διατρίψας καὶ λίαν ἐκ τῆς ὑποδοχῆς, ἧς ἔτυχε, κολακευθεὶς, κατηθύνθη ἐκεῖθεν εἰς Καρλοβάσια, ἐξετάζων τοὺς κατοίκους τῶν διαμέσων χωρίων περὶ τῆς καταστάσεως τῆς νήσου καὶ περὶ τῶν πρὸς τὴν διοίκησιν τοῦ Βογορίδου αἰσθημάτων αὐτῶν. Ἐκτῆς ὑποδεξιώσεως καὶ ἐν Καρλοβάσις τυχῶν, κατήρχετο, ἐφεπομένων τῶν ἐγχωρίων, εἰς τὸν ὄρμον ἵνα, ἐπιβὰς πλοιαρίου Σαμικοῦ, ἐπιστρέψῃ εἰς λιμένα Βαθέος, ὅτε ὁ πλοίαρχος τοῦ παραπλέοντος τὴν νῆσον πρὸς ἀποκλεισμόν αὐτῆς Ὀθωμανικοῦ πάρωνος, ἰδὼν πυκνὸν λαοῦ πλῆθος, κατερχόμενον ἐν ἀλαλαγμῷ εἰς τὴν θάλασσαν, ὑπέθεσεν ὅτι τὸ τοιοῦτο ἦτο διαδήλωσις ἐχθρική κατ' αὐτοῦ· ὅθεν καὶ ἐξεσφενδόνισε κατὰ τοῦ πλῆθους σφαῖραν τηλεβόλου, ἣτις οὐδένα μὲν ἔβλαψε, τοὺς πάντας δὲ κατεφόβισε. Τὴν ἀσύνητον ταύτην πράξιν τοῦ Ὀθωμανοῦ πλοίαρχου ὁ Ἀχμέτ Ρασσήμ ἰδὼν, διέταξεν ἕνα τῶν ἀκολουθῶν αὐτοῦ ἵνα διὰ λέμβου διευθυνθῇ πρὸς τὸν πάριον καὶ καλέσῃ τὸν πλοίαρχον αὐτοῦ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ξηράν· οὗτος ὅμως τὴν λέμβον πρὸς αὐτὸν διευθυνομένην βλέπων καὶ ὑπολαμβάνων ὅτι πρὸς κακὸν ἐπέρχεται σκοπὸν, ἔριψε κατ' αὐτῆς σφαῖραν τηλεβόλου, ἣτις, παραπεσοῦσα τῇ λέμβῳ, οὐδένα εὐτυχῶς τῶν ἐν αὐτῇ ἔβλαψε. Τότε ὁ ἀκόλουθος τοῦ Ἀχμέτ Ρασσήμ ἤρξατο κραυγάζων ὅτι Ὀθωμανὸς εἶναι καὶ τοῦ ἰδικοῦ ἀπεσταλμένου ὑπάλληλος· ὅθεν ὁ πλοίαρχος, νοήσας τὴν πλάνην αὐτοῦ, ἔπαυσε τὸν πυροβολισμόν καί, ἐξελθὼν εἰς τὴν ξηράν, ἐζήτησε συγγνώμην ἐφ' οἷς ἀφρόνως ἔπραξεν.

Ἐπανελθὼν εἰς λιμένα Βαθέος ὁ Ἀχμέτ Ρασσήμ, ἐξέθηκε τῷ Μουσταφᾶ πασᾶ τὰ τῆς περιουσίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς,

ἥς πανταχοῦ ἔτυχε· μετὰ τῆς τῆς εὐμενείας ἐλάλησε περὶ τῶν Σαμίων καὶ περὶ τοῦ δικαίου τῶν αἰτιήσεων αὐτῶν, ὥστε ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, πεισθεὶς ὅτι ἢ ἐν Πύργῳ συνέλευσις οὐδένα σκοπὸν ἀποστασίας κατὰ τῆς κυριάρχου ἐξουσίας ἔχει, ἔπαυσε ἀπαιτῶν τὴν διάλυσιν αὐτῆς καὶ ἐκήρυξε τὸναντίον ὅτι δύναται αὕτη νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐργαζομένη. Συνεννοηθεὶς δὲ μετὰ τοῦ Ἀχμέτ Ρασσήμ, καθ' ὃν τὸ δένδρον τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως ἔπρεπε οὐχὶ ἐν τοῖς κλώνοις, ἀλλὰ προθέλυμνον νὰ κοπῆ, προέτρεψε τοὺς Σαμίους νὰ ἐκλέξωσι καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποστείλωσι πρεσβείαν, ἣτις νὰ ὑποβάλλῃ τῷ Σουλτᾶν τὰ τοῦ λαοῦ παράπονα· ὅθεν καὶ τῇ προτροπῇ αὐτοῦ ἐπόμενοι, ἐξελέξαντο οἱ Σάμιοι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δώδεκα πρεσβευτάς, εἴτ' οὖν τὸν Παντολέοντα Σαραντίδην, Γεώργιον Παπαϊωάννου, Μανουὴλ Σοφοῦλην, Ἰωάννην Χ. Θεοδώρου, Χριστόδουλον Γεωργιάδην, Ἀναγνώστην Κνίτην, Χριστόδουλον Μανταφούνην, Σταμάτιον Γεωργιάδην, Ἰωάννην Βαρθολομαίου, Δημήτριον Κωνσταντινίδην, Ἰωάννην Βεκάσιον καὶ Παῦλον Γεωργιάδην.

Ἄλλ' ἂν οἱ κατὰ τῆς διοικήσεως δυσμενῶς διακείμενοι δραστηρίως εἰργάζοντο πρὸς ἀνατροπὴν αὐτῆς, ἐτέρωθεν ὅμως καὶ οἱ φίλοι αὐτῆς φρονούντες οὐδεμίαν παρέλιπον νὰ διαφύγῃ εὐκαιρίαν, δυναμένην νὰ ἐκθέσῃ ἀπέναντι τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ τοὺς ἐναντίους καὶ σύγκρουσιν προκαλέσῃ μετὰ τῶν Σαμίων καὶ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ. Ἐλθόντος ποτὲ τοῦ Ἀλεξίου μετ' ὀλίγων ὀπλοφόρων εἰς Παλαιόκαστρον, δραμόντες οἱ περὶ τὸν Κρεστιδῆν, ἐξήγγειλαν τῷ Μουσταφᾶ πασᾶ ὅτι ὁ Ἀλέξιος, ἄγων δισχιλίους ὀπλίτας, ἐλαύνει πρὸς τὸ Βαθύ, σκοπὸν ἔχων νὰ δηλητηριάσῃ τὰ φρέατα, μεθ' ὃ νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ, καταστρέφων αὐτόν, παραδώσῃ τὴν πόλιν εἰς πῦρ. Τούτων ὁ Μουσταφᾶς ἀκούσας καὶ ὡς ἀληθῆ πιστεύσας, ἔλαβε σύντονα μέτρα ὅπως ἀποκρούσῃ τὴν κατ' αὐτοῦ δῆθεν ἐπίθεσιν, ἀπαγορεύσας σύναμα πᾶσαν συγκοινωνίαν μετὰ τοῦ Λιμένος, τοῦ Βαθέος καὶ τῶν λοιπῶν χωρίων· τὸν ἀποκλεισμὸν δὲ τοῦτον διετήρει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, εἰ καὶ ὁ Ἀλέξιος, τὰς ψευδεῖς σπερμολογίας τῶν περὶ τὸν διοικητὴν ἄμα μαθὼν, εἶχεν ἀπέλθει ἐκ Παλαιόκαστρον. Ὅθεν καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Λιμένος καὶ τοῦ Βαθέος, εἰς δυσχερῆ περιελθόντες θέσιν, ἀνηνέχθησαν τῇ ἐν Πύργῳ συνέλευσει, ἣτις, πέμψασα γράμματα τοῖς προξένοις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ρωσίας, παρεκάλεσεν αὐτοὺς νὰ μεσολαβήσωσι παρὰ τῷ Μουσταφᾶ πασᾶ ὅπως λύσῃ τὸν ἀποκλεισμὸν, ἐφ' ὃ

σον ἄλλως ἤθελον ἔλθει ἔξωθεν ὀπλοφοροῦντες πολλοὶ καὶ διὰ τῆς βίας λύσει αὐτόν. Ταῖς παραστάσεσι δὲ τῶν προξένων καὶ ἐκ φόβου μὴ ὁ λαός, εἰς ἀπελπισμὸν περιερχόμενος, προβῆ εἰς βίαιόν τι κίνημα, ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς διέλυσε τὸν ἀποκλεισμὸν καὶ οὕτως ἐπανελήφθη ἡ μεταξὺ τῶν χωρίων συγκοινωνία.

Ἡ δὲ ἐκλεχθεῖσα δωδεκαμελής πρεσβεία, ἐπιβᾶσα τῇ τρίτῃ Ὀκτωβρίου τοῦ Ὀθωμανικοῦ ἀτμοπλοίου, ἀνεχώρησεν ἐκ Σάμου, συνοδευομένη καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀχμέτ Ρασσῆμ· ἀφικομένη δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐπαρουσίασε τῇ δεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐνώπιον τοῦ μεγάλου βεζύρου Ἀαλῆ πασᾶ, ᾧ ὑπέβαλε τὰ σεβάσματα τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου καὶ τὴν κατὰ τοῦ Βογυρίδου καὶ τῆς διοικήσεως αὐτοῦ ἀναφορὰν, ἣν ἐκόμιζε. Καὶ εὐμενῶς μὲν τὴν πρεσβείαν ὁ μέγας βεζύρης ὑπεδέξατο, ἐπετίμησε δὲ αὐτὴν διὰ τὴν συγκρότησιν συνελεύσεως, ὀχυρωθείσης μεθ' ὀπλων ἐν Πύργῳ, ταυτόν εἰπεῖν φρουρίῳ μεγάλῳ καὶ δυσαλώτῳ, καθ' ᾧ ἐλέγετο. Ἀκροσχόμενος δὲ τῶν λόγων, οὐς ἡ πρεσβεία ἀντέταξε δικαιολογοῦσα τὴν ἀνάγκην τῆς συγκροτήσεως τῆς συνελεύσεως ἐκείνης, οὐχὶ ἐν φρουρίῳ, ἀλλ' ἐν χωρίῳ ἀσθενεῖ καὶ ἀόπλῳ, Πύργῳ ὀνομαζομένῳ, ἀπηύθυνεν αὐτῇ τὴν ἐπομένην ὀμιλίαν, ἣτις, μεταφορσθεῖσα καὶ τύποις ἐκδοθεῖσα, διενεμήθη ὑψιαιότερον ἐν Σάμῳ καὶ πᾶσι τοῖς κατοικοῖς.

Εἶναι πιθανὸν γὰρ ἔχητε ἐκθέσεις τιὰς ἢ καὶ προσκλαύσεις γὰρ κάμητε περὶ τῆς διοικήσεως τῆς Σάμου. Ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα, κατὰ συνέπειαν τοῦ ἐν ἰσχύι συστήματός της, εἶναι διατεθειμένη καὶ ἔτοιμος γὰρ δίδῃ ἀκρόασιν εἰς πᾶν εἶδος παραπόνων καὶ ἐπομένως γὰρ θεραπείῃ ὅσα ἐκ τούτων εἶναι δίκαια. Ἀλλὰ κρῖμα ὅτι δὲν δύναμαι ἐπὶ τοῦ παρόντος γὰρ ἐρωτήσω τὰ διανοήματά σας καὶ γὰρ σᾶς ἀκροασθῶ. Αἰτία δὲ τούτου εἶναι ὅτι ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἠθέλετε εἶσθαι δυσηρεστημένοι περὶ τῆς καταστάσεώς σας ἢ περὶ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, ἐδύνασθε γὰρ καθυποβάλητε τὰ παράπορά σας εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πόρταν, φυλάττοντες γὰρ ἐπὶ τούτου νομιμοὺς τύπους· ἀλλ' ὑμεῖς ἀντὶ γὰρ πράξητε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἀθροζμήτωι ἐσχηματίσατε συνέλευσιν καὶ ἔνοπλον ἐλάβετε θέσιν. Λοιπὸν ἐν ὅσῳ ὑπάρχει ἡ συνέλευσις αὕτη καὶ διαρκεῖ ἡ ἔνοπλος κατάστασις, δὲν εἶναι δυνατόν γὰρ δοθῆ ἀκρόασις εἰς τὰς ἐκθέσεις σας· διότι ὅποιανδήποτε συγκοινωνίαν καὶ ἐπιείκειαν ἠθέλε κάμει πρὸς ὑμᾶς ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα, θέλετε νομίσει ὅτι διὰ τῆς δυνάμεως τῆς παρούσης ἐνόπλου θέσεώς σας ἀπηλάσασθε τὴν χάριν ταύτην. Ὁ κραταιότατος καὶ ἐνεργητικώ-

τατος ἡμῶν ἀναξ ἀγαπᾷ τοὺς ὑπηκόους του, καθὼς ὁ φιλόστοργος πατὴρ τὰ ἰδιά του τέκνα καὶ ἐξ ὅλης καρδίας ἐπιθυμεῖ τὴν ἀρεσιν καὶ εὐδαιμονίαν των, ὥστε τελείως νὰ μὴ καταπιέζονται, οὐδὲ μέχρι κεραίας νὰ ἐνοχλῶνται. Ἐν ᾧ δέ, χάρις τῷ Θεῷ, ἡ πασιγνώστος βασιλικὴ δικαιοσύνη ἐμπνέει ἐμπιστοσύνην εἰς ὅλον τὸν κόσμον, πῶς εἶναι δυνατόν ν' ἀπορριφθῶσιν ὅσα τῶν Σαμικῶν ὑπηκόων του παράπονα εἶναι δίκαια; Καὶ ἀφ' οὗ ἡ αὐτοκρατορικὴ μεγαλειότης του ὁ κραταιότατος καὶ ἐνεργητικώτατος ἡμῶν βασιλεὺς κατὰ τὰς ἀναλλοιώτους ἀρχάς του διατηρεῖ προσωπικῶς καὶ φυλάττει τὴν καθεστῶσαν ἐπὶ τῆς Σάμου κυβέρνησιν, δύναται νὰ πιστεύσῃ τις "οὐτὶ ἡ Ἰψηλὴ Πόρτα ἠθέλει ἐπιτρέψῃ ὥστε νὰ συμβαίνωσιν ἀδικοὶ πράξεις ἐκ μέρους τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν διοίκησίν σας, ἂν αὐτοὶ ἠθέλον παρασυρθῆ εἰς τοιαῦτα; Ὅθεν ἐλπίζω εἰς τὸ εὐάγωγον καὶ εὐπειθές τῶν Σαμίων, τοὺς συμβουλεύω εἰλικρινῶς νὰ καταπαύσωσιν ἀμέσως αὐτὴν τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, ἥτις ἐγχαράττει εἰς αὐτοὺς τὴν ἐπαρυστατικὴν κηλίδα καὶ τοὺς ἐκθέτει ἐπὶ τέλους εἰς μέγα κίνδυνον. Ἐπιφορτισμένος ἤδη παρὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος, σᾶς διακηρύττω ἐπισήμως ὅτι διὰ νὰ ἀκροασθῆ ἡ Ἰψηλὴ Πόρτα ὅ τι δήποτε καὶ ἂν ἔχητε νὰ ἐκθέσητε, ὑπάρχει ἀπολύτως ἀναγκαῖον νὰ διαλυθῆ προηγουμένως αὐτὴ ἡ συγκροτηθεῖσα συνέλευσις καὶ νὰ πάσῃ ἡ ἐνοπλιος κατάστασις σας. Τοῦτου γενομένου, πάντα ὅσα ἔχετε νὰ ἐκθέσητε θέλουσι τύχει ἀκρόασεως μὲ τὴν πλέον μεγάλην προσοχὴν, καὶ ἐκ τῶν ἐκθέσεών σας θέλουσι θεραπευθῆ ὅσα ἀποδειχθῶσι δίκαια ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ σκιά τῆς μεγαλειότητός του. Ἀλλ' ἀρίσως δὲν δώσητε πίστιν εἰς αὐτὰς τὰς διαβεβαιώσεις, τουτέστιν ἐννοεῖτε ὅτι, ἀφ' οὗ μίαν φορὰν διαλυθῆ ἡ σημερινὴ κατάστασις σας, δὲν θέλετε εὖρει δίκαιον, ἀπατᾶσθε. Ὁ μεγαλειότατος καὶ ἐνσπλαγχνικώτατος ἡμῶν ἀναξ ἔχει ὡς μέγα ἀξίωμα τὸ νὰ ἐκπληροῖ τὰς ἐπιθυμίας του ὑποσχέσεις καὶ οἱ λόγοι, τοὺς ὁποίους σᾶς κάμνω, προερχόμενοι ἐκ μέρους τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητός του, δὲν ἐπιτρέπουσι κίμμιαν ἀμφιβολίαν ἢ ὑπόνοιαν περὶ τοῦτου. Ἐπὶ τούτοις πρέπει νὰ γνωρίσητε καὶ τοῦτο καλῶς ὅτι καθὼς φειδόμεθα τοῦ αἵματος τῶν πατέρων καὶ τῶν ἀδελφῶν μας, οὕτω μεριμνῶμεν νὰ προφυλάξωμεν καὶ τὴν ἰδικὴν σας ζωὴν καὶ περιουσίαν. Καὶ διὰ τοῦτο, κατ' ἰδικὴν ἀνακτορικὴν διαταγὴν, εἶχον παραγγεῖλθῆ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν προα-

ποσταλέντων στρατευμάτων, ὥστε νὰ ἀποφεύγωσι τὴν αἱματοχυσίαν, καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν φορὰν ἐδηλώθη εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἀποστελλομένων δυνάμεων ξηρᾶς τε καὶ θαλάσσης τὸ νὰ μὴ ἐκκλίνωσι τῶν μετρίων κινήματων, ἅτινα παρηγγέλθησαν εἰς αὐτούς, καὶ νὰ ἐνασχοληθῶσιν ἰδικῶς εἰς τὸ νὰ ἐπαραλάβωσι πρὸς τοὺς Σαμίους τὰς καλὰς συμβουλὰς, αἱ ὁποῖαι καὶ πρότερον τοῖς ἐδόθησαν.

"Ἄν ὅμως ἐπιμένοντες εἰς τὴν ἀπειθειαν, δὲν διαλύσῃτε τὴν συνέλευσίν σας, δὲν ἀφήσῃτε τὰ ὅπλα σας καὶ δὲν σπεύσῃτε νὰ ἐπαραλάβῃτε τὸν νόμιμον δρόμον τοῦ νὰ ἀναφερθῆτε ἐνσχήμως, εἶναι ἀποφασισμένον ἐξ ἀνάγκης νὰ μεταχειρισθῶμεν, ἄν καὶ μὲ λύπην μας, τὰ βίαια μέσα τῶν ὀπλων καὶ τότε ἡ αἱματοχυσία θέλει ἐπιβαρύνει ἐκείνους, οἵτινες δὲν ἤθελον ἀκούσει τὰς πατρικὰς συμβουλὰς τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας. Ἐν ταύτῃ λοιπὸν τῇ καταστάσει δὲν ἔχετε εἰ μὴ δύο μόνον δρόμους νὰ βαδίσητε· ὁ εἰς εἶναι ἡ πρὸς τὸν βασιλεῖα μας ἐντελής ὑποταγὴ καὶ ἀφοσίωσις, ἣτις θέλει ἔχει φρονικὸν ἐπακόλουθον τὴν σωτηρίαν καὶ εὐτυχίαν σας καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν δικαίων σας, ὁ ἄλλος δρόμος εἶναι ἡ ἐπιμονὴ καὶ τὸ πείσμα, ἐκ τῶν ὁποίων ἔπορται διάφοροι δυστυχίαι. Ὅθεν ἐπιστρέψαντες εἰς Σάμον, ἀναφέρετε ὅλους μου τοὺς λόγους εἰς τοὺς συμπολίτας σας· καὶ ἐπειδὴ οἱ Σάμιοι εἶναι ἱκανοὶ νὰ διακρίνωσι τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακόν, ἐλπίζω ὅτι, δεχόμενοι ἐντελῶς ὅλας αὐτὰς τὰς εἰλικρινεῖς συμβουλὰς μου, θέλετε ἀποδείξει αὐτὴν τὴν φορὰν πραγματικῶς τὴν πρὸς τὸ ὑψηλὸν δεβλέτι πίστιν καὶ ἀφοσίωσίν σας. Καὶ ἄν τινες ἐδρίσκωνται ὑποκινοῦντες καὶ ἐνθαρρύνοντες σας, προσέξτε μὴ ἀπατηθῆτε, διότι, ἂν ἐπερειδόμενοι εἰς ἀπλοῦς λόγους καὶ ματαίας ὑποσχέσεις ἠθέλετε παρεκκλίνει τοῦ ὀρθοῦ δρόμου, τὸν ὁποῖον σᾶς δεικνύω, ἀπὸ τὴν σήμερον σᾶς διακηρύττω ὅτι πολὺ θέλετε μεταμεληθῆ. Ἄν δὲ περὶ τοῦ ἡγεμόνος σας ἔχητε ὑπόνοιαν τινα, ἢ τοιαύτη ὑπόνοια εἶναι ἄτοπος, διότι ὁ Στεφανάκη βένης πάντοτε ἐπιθυμεῖ ὅσα ἀφορῶσιν εἰς τὴν καλὴν ἀποκατάστασιν τοῦ τόπου σας, καὶ οὐδέποτε ἔλειψεν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπιμελῆται καὶ προάγῃ πᾶν ὅτι δύναται νὰ ἦναι καλὸν καὶ ὠφέλιμον εἰς τὴν πατρίδα σας. Καὶ ἄν, καθ' ὑπόθεσιν, ἀνεφάρησαν ἀπαράδεκτά τινα κινήματα ἐκ μέρους τῶν ἐπὶ τοῦ τόπου ἰπαλλήλων του, ὁ ἴδιος οὐδὲ ἐναρσεύεται, οὐδὲ τὴν παραμικρὰν μετοχὴν ἔχει εἰς αὐτά· ἐξ ἐναντίας δὲ διακηρύττει εἰλικρινῶς ὅτι μετὰ μίαν ἀνάκρισιν τῆς διαγω-

γῆς τῶν τοιοῦτων ὑπαλλήλων του, ἐὰν ἤθελεν ἀποδειχθῆ ἄτόπημα, ἀφίρει ὑπὸ τὸ βάρος τῆς εὐθύνης τὸν ἐγκληματιαν, ὅστις ποτ' ἂν ἦ. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὅταν ἐγκαταλείψητε τὸ σχῆμα τῆς σημερινῆς δυσαρέστου καταστάσεώς σας, θέλουσι θεραπευθῆ αἱ μετὰ λόγου καὶ νομιμότητος προσκλαύσεις σας· εἰ δε μὴ, ἐπειδὴ ἐδαπαρήθη ὑπὲρ τὸ δέον πολὺς καιρὸς εἰς συμβουλάς ἄχρι τοῦδε καὶ μὴ οὔσης πλέον ἀνεκτῆς τῆς περαιτέρω ἀναβολῆς, σᾶς λέγω κατ' ἐπανάληψιν ὅτι ἡ συνέλευσίς σας θέλει διαλυθῆ διὰ τῆς βίας καὶ ἡ ἀμαρτία τῶν συνεπειῶν, αἰτίαις θέλουσι προέλθει ἐξ αὐτῶν τῶν μέσων τῆς βίας, ἀνάγεται εἰς τὸν τράχηλόν σας.

Ταῦτα δέ που καὶ ἡ τῶν Σαμιῶν πρεσβεία ἐξήγγειλε τῇ ἐν Πύργῳ συνελεύσει δι' ἐπιστολῆς, δι' ἧς ἐξετίθει μὲν ὅτι καλῆς ὑποδοχῆς ἔτυχε παρὰ τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει καὶ εὐμενεῖς παρ' αὐτῇ ἀπήντησε διαθέσεις ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου, ἀλλὰ σύναμα ἐξήγγειλεν ὅτι ἕτερος στρατηγὸς ἐπέμπετο ὅπως ἐξετάσῃ τὰ πράγματα ὡς ἔχουσι καὶ ὑποβᾶλλῃ περὶ τούτων λεπτομερεῖς καὶ ἀκριβεῖς πληροφορίας· ὅπως δὲ ἴσως ὁμως ἡ πρεσβεία συνίστα τὴν ταχίστην ἐκπεραίωσιν τῶν τῆς συνελεύσεως ἐργασιῶν, συνεννοουμένης μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἐν Σάμῳ Τουρκικῶν δυνάμεων. Ἡ δὲ τῆς πρεσβείας ἐπιστολὴ ἦτο τοιαύτη.

Κύριε πρόεδρε καὶ λοιποὶ πληρεξούσιοι Σάμου.

Τὴν ἐβδόμην τοῦ τρέχοντος ἐλλιμενίσθημεν ἐνταῦθά καὶ τὴν ἐνάτην τοῦ ἰδίου ἐξήλθομεν εἰς τὴν ξηράν· κατὰ δὲ τὴν θαλασσοπορίαν μας φιλόφρονα καὶ εὐγενῆ περιποίησιν ὑπὸ τοῦ ἐντίμου πλοιάρχου ἀπηντήσαμεν. Τὴν δὲ δεκάτην τοῦ ἰδίου μηνὸς κατὰ διαταγὴν ὑψηλὴν ἐπαρουσιάσθημεν πρὸς τὴν βασιλικὴν κυριαρχικὴν μας ἐξουσίαν, τὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα τὸν μέγαν βεζύρη. Ὑπεβάλαμεν τοὺς βαθεῖς σεβασμοὺς καὶ ὑποκλίσεις τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου, ἐγχειρίσαμεν τὴν ἀναφορὰν του καὶ ἡ αὐτοῦ ὑψηλότης εὐμενῶς μᾶς ὑπεδέχθη καὶ τὰ εὐνοϊκά της πρὸς τὸν λαὸν τῆς Σάμου ἐξηγήθη πρὸς ἡμᾶς καὶ διεβεβαίωσεν ὅτι τὰ δίκαιά του παράπονα εἰσηκούσθησαν πλέον ἀπὸ τὴν βασιλικὴν κυβέρνησιν, καὶ ἐπομένως θέλουσι θεραπευθῶσιν ὁμοῦ μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ὀργανικῆς διατάξεως, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἐπισκεφθῆ τὴν Σάμον ἡ αὐτοῦ ἐξοχότης ἄλλος πασᾶς, ὅστις ἐτοιμάζεται προσεχῶς δι' αὐτόθι. Σπεύσατε λοιπὸν νὰ φθάσητε εἰς τὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν σας, καθὼς γνωρίζετε καὶ ἔχετε προσχεδιάσει

τὸν κύκλον τῶν αὐτῶν ἐργασιῶν, συνεγνωσμένοι φρονιμῶς μετὰ τῆς αὐτοῦ ἐνδοξότητος τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ καὶ διατηροῦντες τὴν γενικὴν εὐταξίαν. Ἡμεῖς δὲ θέλομεν προσεχῶς ἐπιστρέψομεν αὐτόθι, ἀφ' οὗ ἐκπληρώσωμεν κατὰ μέγα μέρος τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς μας, καθ' ὅσον αἱ περιστάσεις μᾶς ἐπέτρεψαν· καὶ ταῦτα πάντα πρὸς γνῶσιν ἀπάντων τῶν πληρεξουσίων τῆς Σάμου.

Τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1849 ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς Σάμου
(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί).

Δυσχερῆς ὁμολογουμένως ὑπῆρχεν ἡ τοῦ Βογορίδου θέσις, ἐφ' ὅσον ἡ μὲν κατ' αὐτοῦ ἐξέγερσις γενικὴ ἐν Σάμῳ ἦτο, πλὴν ὀλίγων συμπαθούντων αὐτῷ καὶ Μουντζούριδων καλουμένων, οἱ δ' ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐχθροὶ αὐτοῦ, καὶ τοιούτους πολλοὺς τε καὶ ἰσχυροὺς εἶχε, παντοιοτρόπως ἠγωνίζοντο νὰ ὑποσκελίσωσι καὶ βλάψωσιν αὐτόν· ἐπέτυχον δὲ οὗτοι νὰ φέρωσι μέχρι τῶν ἀκοῶν τοῦ Σουλτάνου τὰ ἐν Σάμῳ γινόμενα, μεγάλυνοντες τὰ πράγματα καὶ τὴν κατάστασιν λίαν τεταμένην καὶ κινδύνων μεστὴν παριστῶντες. Ἄλλ' ὁ Σουλτάνος, τὸν ἀνδρα εὐνοῶν, ἀντὶ νὰ ἐξοργισθῆ, ὡς ἦτο ἐπόμενον, καὶ ἀντικαταστήσῃ ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ, προσεκάλεσεν αὐτόν εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ἤρξατο ἐρωτῶν πῶς τὰ τῆς Σάμου ἔχουσι· τοῦ δὲ ἀποκριθέντος ὅτι οὐχὶ πάντες οἱ Σάμιοι, ἀλλ' ὀλίγοι τινὲς κακεντρεχεῖς καὶ πρὸς τὰς στάσεις ἀποκλίνοντες εἶναι οἱ τὴν ἀποβολὴν αὐτοῦ διενεργοῦντες, ὁ Σουλτάνος, πεισθεὶς ὅτι ἡ τῶν Σαμίων ἐξέγερσις γενικώτερόν τινα χαρακτῆρα ἔχει, διέταξε νὰ σταλῆ εἰς Σάμον καὶ ἄλλη ἔνοπλος δύναμις μεθ' ἐνὸς στρατηγοῦ, ἐντολὴν ἔχοντος νὰ ἐξετάσῃ τὰς αἰτιάσεις τῶν Σαμίων καὶ τὴν τάξιν ἐπαναγάγῃ ἐν τῇ νήσῳ αὐτῶν. Ὄθεν καὶ τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ Ὀκτωβρίου κατέπλευσεν εἰς Λιμένα Βαθείος τὸ μέγα Ὀθωμανικὸν ἀτμόπλοιοιον Ταήρ, φέρον τὸν ἀντιστράτηγον Ριφάτ πασᾶν μετὰ ὀκτακοσίων στρατιωτῶν καὶ τεσσάρων τηλεβόλων· τοῦ αὐτοῦ δὲ ἀτμοπλοίου ἐπέβαιναν ἐπιστρέφουσα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἡ δωδεκαμελής τῶν Σαμίων πρεσβεία, εἰς τρία μέλη τῆς ὁποίας, ἦτοι εἰς τὸν Μχνουήλ Σοφούλην, τὸν Ἰωάννην Χ. Θεοδώρου καὶ τὸν Γεώργιον Παπαϊωάννου, ὁ Ριφάτ πασᾶς ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἔδει ὅπωςδήποτε νὰ διαλυθῆ ἡ ἐν Πύργῳ συνέλευσις καὶ σχηματισθῆ ἐπιτροπὴ ἵνα μετ' αὐτοῦ συμπράττῃ. Αὐθημερόν δ' ἕτερον Ὀθωμανικὸν ἀτμόπλοιοιον, ἐκ

Ρόδου προερχόμενον, ἔφερον ὡς διερμηνέα καὶ σύμβουλον τοῦ Ριφαάτ πασᾶ Ὁθωμανόν τινα, Μελέκ βέην τοῦνομα, Καλιιδέα δὲ τὴν πατρίδα, ἀνδρὰ καλῶς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιστάμενον, διότι εἶχε διατελέσει ἄλλοτε μαθητὴς τοῦ Ἰωάννου Σφοίνη, ἵνα ὑπηρετήσῃ παρὰ τῷ στρατηγῷ Ριφαάτ πασᾶ.

Τὴν δ' ἐπιούσαν τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ ὁ Ριφαάτ πασᾶς ἐτοιχοκόλλησεν ἐν τῷ Λιμένι Βαθέος τὴν ἐν τοῖς πρόσθεν δημοσιευθεῖσαν ὀμιλίαν τοῦ μεγάλου βεζύρου Ἀαλή πασᾶ, προσθεῖς ἐν τῷ τέλει αὐτῆς καὶ τὰ ἐπόμενα.

ὦ Σάμιοι, ἐγένοντο γνωσταὶ εἰς ἐσᾶς ὅσαι ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῆς ὑπερτάτης βασιλικῆς ἐπιτροπῆς πατρικαὶ συμβουλαὶ καὶ ἐπιεικεῖς πιστοποιήσεις ἐδόθησαν εἰς τοὺς ἐκείσε ἀπεσταλμένους σας. Ἄν λοιπὸν ἔχητε εἰς τὸ ὑψηλὸν δεβλέτι μας ἀληθῆ ὑποταγὴν καὶ εἰς τὴν πατρίδα σας ἀγάπην, θέλετε σπεύσει ἐν διαστήματι τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ σήμερον γὰρ διαλύσητε τὴν συνέλευσίν σας καὶ τὸ σχῆμα τῆς ἐνόπλου καταστάσεώς σας, τὰ ὅποια ἐκάμετε ἐναντίον τῆς πολιτικῆς εὐταξίας καὶ θεσμοθεσίας. Ὅ τι δὲ ἂν ἔχητε γὰρ εἰπῆτε, θέλετε φανερώσει τοῦτο διὰ τῶν νομίμων μέσων τῆς πατρίδος σας διότι κατ' ἄλλον τρόπον διετάχθημεν γὰρ μεταχειρισώμεν' οὐραμὴν ρίαιαν καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κήρυττομεν εἰς ὄλους σας ὅτι, ἂν χυθῆ αἷμα, τὸ κρίμα αὐτοῦ ἀνάγεται εἰς σᾶς.

Ἐν Στεφανουπόλει Σάμου τῆ 24 Ὀκτωβρίου 1849.

Οἱ παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ἐπιτετραμμένοι.

Προκατελημμένος δὲ ὁ στρατηγὸς οὗτος ἐκ τῶν τοῦ Βογορίδου εἰσηγήσεων διατελῶν, ἐπεμψε τέσσαρας τῶν ἀξιωματικῶν αὐτοῦ νὰ περιέλθωσι τὴν νῆσον καὶ διανείμωσιν ἀντίτυπα τῆς ρηθείσης ὀμιλίας, ἴδωσι δὲ τὴν κατῴστασιν καὶ τὰς διαθέσεις τῶν Σαμίων καὶ, ἐπανελθόντες, ἐξαγγείλωσι περὶ τούτων αὐτῷ. Σύναμα δὲ καὶ οἱ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστρέψαντες πρεσβευταί, λαβόντες ἀντίτυπα τῆς ὀμιλίας, μετέβησαν εἰς Πύργον, τὸ μὲν ἵνα δώσωσι τῇ συνελεύσει λόγον τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, τὸ δὲ ἵνα εἰς γινῶσιν αὐτῆς φέρωσιν ὅτι ὁ Ριφαάτ πασᾶς ἀπῆτει τὴν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν διέλυσιν τῆς συνελεύσεως καὶ τὸν ἀφοπλισμὸν τῶν ὀπλοφορούντων, ἀπειλῶν ἐν ἐναντίῳ περιπτώσει ὅτι διὰ στόματος μαχαίρας ἤθελε διέλθει τοὺς ἀνθισταμένους· ἀλλ' εἰς ἀπάντησιν τούτων μετὰ τρεῖς ἡμέρας τριάκοντα μὲν δημαρχίαι ἐγγρά-

φως διεκήρυξαν ὅτι ὁ λαὸς δὲν θέλει ἠσυχάσει ἐν ὄσῳ ὁ Βογορίδης διατελεῖ ἡγεμὼν τῆς Σάμου, ἢ δὲ συνέλευσις, ἀποκρούουσα τὴν περὶ διάλυσεως διαταγὴν αὐτοῦ καὶ δηλοῦσα ὅτι ὡς σῶμα νομίμως συνελθὼν δὲν δύναται νὰ παύσῃ ὑπὲρ τοῦ κοινῆς συμφέροντος ἐργαζομένη, διεβίβασε τῷ Ὁθωμανῷ στρατηγῷ διὰ πρεσβευτῶν τοῦ Μανουὴλ Σοφοῦλη, Γεωργίου Σινάνη, Ἰωάννου Βαρβούνη, Ἀναγνώστου Καριότογλου, Γεωργίου Καλαϊτζῆ, Χριστοδούλου Νικολάου, Ἀλεξάνδρου Κεντούρη, Ἀναγνώστου Χ. Γεωργίου, Δημητρίου Σταμούλου καὶ Χριστοδούλου Μανταφούνη τὸ ἐπόμενον ἔγγραφον.

Πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους Φερὶκ Ριφαὰτ πασᾶν καὶ Μουσταφᾶ πασᾶν
κτλ. κτλ. κτλ.

Ἐλήφθη ἡ ὑπὸ ἡμερομηνίαν εἰκοστῆς τετάρτης Ὀκτωβρίου 1849 κοινοποιουμένη εἰς τὰς κοινότητας τῆς Σάμου ὁμιλία τοῦ ὑπερτάτου ἐπιτρόπου τῆς Ὑψηλῆς Πύλης πρὸς τοὺς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπεσταλμένους καὶ τὰ ἐν αὐτῇ οἱ εὐσεβῶς ἐκλελεγμένοι ἀντιπρόσωποι καὶ πληρεξούσιοι ὄλων τῶν κοινοτήτων καλῶς ἐμελετήσαμεν. Ὅθεν ἐκρίναμεν καὶ κρίνομεν χρέος μας πρωτίστως μὲν νὰ ἐξαποστείλωμεν ὡς καὶ ἐξαποστέλλομεν τοὺς κυρίους Μανουὴλ Σοφοῦλην, Γεώργιον Σινάνην, Ἰωάννην Βαρβούνην, Ἀναγνώστην Καριότογλον, Γεώργιον Καλαϊτζῆν, Χριστόδουλον Νικολάου, Ἀλεξάνδρον Κεντούρην, Ἀναγνώστην Χ. Γεωργίου, Δημήτριον Σταμούλον καὶ Χριστόδουλον Μανταφούρην, ἐννεὰ τῶν συμπληρεξουσίων μας, διὰ νὰ προσφέρωσι τὸ σέβας, τὴν ὑποταγὴν καὶ τὴν εὐπειθειαν πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην καὶ πρὸς τὴν ἐξοχότητά σας καὶ τὴν ὁποίαν, συναισθανόμενος ὁ ἐνάρετος μὲν καὶ ἐνάγωγος, ἀλλὰ δυστυχῆς λαὸς τῆς Σάμου, ἐν πᾶσι καὶ εἰς πᾶσαν περίστασιν ἔδειξεν. Ἐπομένως ἐνομίσαμεν καὶ νομίζομεν ὅτι δὲν ἤθελεν εἶσθαι οὔτε ὀχληρὸν ὡς πρὸς τὴν ἐξοχότητά σας οὔτε ἀνοίκειον καὶ ξένον τῶν χρεῶν, τὰ ὅποια ἀπὸ τὰς κοινότητάς μας ἐπεφορτισθημεν, νὰ σᾶς παρατηρήσωμεν εὐσεβῶς ὅτι δὲν διστάζομεν οὔτ' ἐδιστάσαμεν ποτε οὔτε περὶ τοῦ ὑψηλοῦ συστήματος τῆς Ὑψηλῆς Πύλης πρὸς εὐτυχίαν τῶν ὑπηκόων τῆς οὔτε περὶ τῆς ἀποδεδειγμένης μεγαλοδωρίας καὶ γενναίας καρδίας τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος τοῦ κραταιοτάτου καὶ ἐνεργητικωτάτου ἡμῶν ἄρακτος, ἥτις ἐγεννήθη τῷ ὄντι διὰ νὰ ἐνεργετῇ. Μάλιστα εἴηλευμεν καὶ ζηλεύομεν,

ἔμακαρίζομεν καὶ μακαρίζομεν τοὺς ἄλλους ὑπηκόους λαοὺς τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, οἵτινες ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ σκιά τῆς μεγαλειότητος του καὶ ὑπὸ τοὺς ἀξιούς παρ' αὐτῆς ἐκλελεγμένους ἀξιότιμους μεγίστους τοπάρχας, διευθυντὰς καὶ διοικητὰς τῶν ζώων εὐδαιμόνως, εὐλογοῦντες τὸ ὄνομα τοῦ οὐρανοῦ τῶν ὁλῶν Θεοῦ καὶ τοῦ ἐπιγείου ἐπιτρόπου αὐτοῦ, τοῦ κραταιοτάτου ἡμῶν ἀνακτος. Τοῦτο τὸ λέγομεν, καὶ τὸ λέγομεν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας μας, διότι καὶ αὐτὴ ἡ ἱερὰ θρησκεία μας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνετρέφημεν, ἀνήκομεν καὶ πειθόμεθα, μᾶς τὸ λέγει σαφέστατα « χεὶρ Κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν βασιλέως »· ἀλλὰ δι' ἡμᾶς τοὺς ἄλλους Σαμίους ἀγροῦμεν ποῖος βᾶσκαρος ὀφθαλμὸς μᾶς ἐπέιδε καὶ τόσους χρόνους ἀνιλεῶς ὑπὲρ τὴν Βογοριδικὴν τυραννίαν καταπιεζόμεθα, καταβασανίζόμεθα καὶ καταδυστυχοῦμεν, καὶ ἂν ποτε τολμήσωμεν νὰ συλλογισθῶμεν ἐν ἑαυτοῖς, νὰ κοινοποιήσωμεν μεταξὺ μας, νὰ ἐκφράσωμεν τὰ δειρά μας καὶ τότε πάλιν ἐπαπειλούμεθα καὶ κινδυνεύομεν. Ἡ μεγαλειότης του, ὁ ἀείμνηστος Σουλτὰν Μαχμουτ κατὰ τὴν ἐνεργητικωτάτην μεγαλοδωρίαν του μᾶς ἔθεσε ὑπὸ ἡγεμόνα ὁμογενῆ καὶ ὁμόδοξον καὶ ἐπροίκισε τὴν ἐντυχίαν μας μὲ βασιλικὰ προνόμια, ἀξία τοῦ βασιλικοῦ καὶ ὑψηλοῦ χαρακτῆρός του, δείγματα τῆς πρὸς ἡμᾶς βασιλικῆς ἐννοίας του, τὰ ὁποῖα καὶ ὁ νῦν κραταιότατος καὶ ἐνεργητικώτατος ἡμῶν ἀναξὶς ἐπεκύρωσε, καὶ κατὰ τοὺς ὑψηλοὺς τούτους ὀρισμοὺς, κατὰ τὴν ὀργανικὴν, λέγομεν, περὶ τῆς πατρίδος μας διάταξιν, τῆς ὁποίας καὶ ἀντίγραφον σᾶς ἐσωκλείομεν, ἐξοχώτατοι, ἠλπίζομεν νὰ ζήσωμεν οἱ πλέον ἐντυχεῖς τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ὑπήκοοι. Ἀλλὰ τίς τὸ ἐπίστετε; πᾶσα θρησκεία ἔχει κοινὰς τὰς γενικὰς ἀρχὰς τῆς, πᾶσα θρησκεία δοξάζει ἕνα Θεὸν δημιουργὸν τοῦ παντός, ἀθανάσιον ψυχῆς καὶ δικαιοσύνην, ἥτοι ἀμοιβὴν ἀρετῆς καὶ κακίας εἰς τὴν ζῶν τὴν μέλλουσαν· ἀλλ' ὁ χριστιανὸς αὐτὸς ἡγεμὼν Στέφανος Βογορίδης ἀπεδείχθη ἐκ τῶν πραγμάτων ἀντάρτης καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ βασιλέως μας. Ἀντάρτης, διότι ἀντὶ χριστιανοῦ πατρὸς καὶ προστάτου κατήρτησε τῶν ὁμοθρήσκων του Σαμίων μᾶστιξ αὐτόχρημα· ἀντάρτης, διότι κατεπάτησε τὴν βασιλικὴν ὀργανικὴν διάταξιν καθ' ὅλον τῆς τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἰδοὺ ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια. Τὸ πρῶτον ἄσθρον τῆς ὀργανικῆς διατάξεως κηρύττει ἀμνηστειὰν εἰς ὅλον ἐν γένει τοὺς Σαμίους διὰ τὰ προπαρελθόντα, ὁ δὲ Στέφανος Βογορίδης καταδικάζει εἰς ἀειφυγί-

αν τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἐπισήμων καὶ ἀγαθῶν πολιτῶν τῆς Σάμου, κατὰ τὸν ἐσώκλειστον κατάλογον, τῶν ὁποίων τῆν στέρησιν καὶ ἡ Σάμος ἠσθάρθη στενάζουσα καὶ αὐτοὶ ἄλλοι μὲν ἐρομίσθησαν εὐτυχεῖς, διότι ἐκ τῆς δυστυχίας ἐπὶ ξένης γῆς ἀπέθανον, ἀλλὰ καὶ ἄπαξ διὰ παρτὸς ἀπὸ τὰ δεινὰ των ἠλευθερώθησαν, ἄλλοι δὲ ζῶσιν εἰσέτι πλεόν δυστυχεῖς, ζῶντες εἰς ξένας γαλας καὶ ἀναγκαζόμενοι γὰ ζῶσιν ὑπὸ ξένας προστασίας, πεινῶντες καὶ γυμνητεύοντες.

Τὸ δεύτερον ἄρθρον ἀναθέτει τῆν ἐσωτερικὴν τῆς Σάμου διοικήσιν, τῆν θρησκευτικὴν λατρείαν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν διανομὴν τοῦ φόρου εἰς μίαν Βουλὴν, ἐκλελεγμένην ἀπὸ τὸν λαὸν μεταξὺ ἐπιλέκτων Σαμίων κατὰ τὴν ἔκπαλαι συνήθειαν· ἀλλ' ὁ χριστιανὸς ἡγεμῶν τὴν μὲν Βουλὴν ἠθέλησε γὰ ἐκλέγη μόνος του διὰ γὰ διορίζη βουλευτὰς τοὺς εὐπειθεστάτους, ὅσους ἐρόμιζεν ἀξίους συμμετόχους τῆς τυραννίας του, καὶ ἐναντίον τοῦ ἄρθρου τούτου καταπιέζει τὸ ἐμπόριον μὲ τὴν δασμοτελωνικὴν ἐπιβολὴν ἐξ τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῶν εἰσερχομένων καὶ ἐξερχομένων, ὥστε οἱ μὲν ἄλλοι ὅλοι ὑπήκοοι τῆς Ὑψηλῆς Πύλης γὰ πληρῶνωσι δώδεκα τοῖς ἑκατὸν, οἱ δὲ δυστυχεῖς Σάμοι γὰ πληρῶνωσιν ἐξ ἑντὸς τῆς Σάμου καὶ δώδεκα ἑκτὸς, δεκαοκτὼ τοῖς ἑκατὸν. Δὲν ἀρκεῖ τούτο· ὁ αὐτὸς χριστιανὸς ἡγεμῶν ἐπιβάλλει χεῖρα ἱερόσυλον ἐναντίον τοῦ ἄρθρου τούτου καὶ ἐναντίον τῆς χριστιανικῆς θρησκευτικῆς λατρείας. Ἐκτὸς ἐνὸς ἀποθανόντος ἀρχιερέως τῆς Σάμου Ἀριστάρχου, θύματος ἱεροῦ πρώτου τῆς Βογοριδικῆς τυραννίας, τρεῖς ἄλλοι ἀκόμη ζῶντες ἀρχιερεῖς, Κύριλλος, Θεοδόσιος καὶ Παρθένιος, στενάζουσιν ἐκτὸς τῆς ἐπαρχίας των, παραπέμποντες διὰ τῶν ἱερῶν εὐχῶν των εἰς τὴν αἰώνιον κατάραν καὶ τὸ αἰώνιον ἀνάθεμα τὸ ὄνομα τοῦ Στεφάνου Βογορίδου καὶ τῶν ὑπαλλήλων του, ἕως οὗ εδρέθη ἄξιος τοῦ χοροῦ τῶν ἡγεμονικῶν ἐπὶ τῆς Σάμου ὑπαλλήλων ὁ συμπατριώτης τοῦ χορηγοῦ Κωνσταντίνου, τοῦ κατ' ἐνημίαν Μοσχορησίου.

Κατὰ τὸ τρίτον ἄρθρον ὁ ἡγεμῶν τῆς Σάμου δὲν ἔχει εἰ μὴ τὸ ἐκ τῶν ναυτιλιακῶν ἐγγράφων δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ὡς ιδιόκτητόν του καὶ τὸ κατήτησεν ὁ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος χριστιανὸς ἀπὸ πᾶσαν γῆν Καλλιφορίας καρποφορώτερον. Ἔχει κατὰ τὸ αὐτὸ ἄρθρον καὶ τὸ περὶ ἐκτοπίσεως τῶν παροίκων κατὰ τὰς περιστάσεις δικαίωμα· ἀλλὰ τούτο ὁ ἀγαθὸς γέρον κατὰ γεροντικὸν λάθος ἐπὶ τῶν κατοί-

κων τὸ ἐφήρμοσε, καὶ τί βλάπτει τῶν προθέσεων τὸ διάφορον ;

Κατὰ τὸ τέταρτον ἄρθρον τῆς ὀργανικῆς Διατάξεως ἡ Βουλὴ τῆς Σάμου ὀφείλει ἀπ' εὐθείας νὰ ἐμβιβάσῃ εἰς τὸ βασιλικὸν ταμεῖον ἀντὶ πάντων καὶ ἐπὶ πᾶσι καὶ διὰ πάντα μόνην τὴν ποσότητα τῶν γροσίων τετρακοσίων χιλιάδων κατ' ἔτος· ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς χριστιανὸς ἡγεμὼν, ἀφ' οὗ δὲν ἄφησεν εἰς τὴν τάλαιναν Σάμου ἐκλογὴν δημαρχίας, ἀφ' οὗ δὲν ἄφησεν ἐκλογὴν ἐλευθέραν Βουλῆς, πῶς ἦτο ἐπόμενον ν' ἀφήσῃ καὶ χρήματα εἰς τὰς χεῖράς της ; Ἀησμονήσας ὁ χριστιανικώτατος ὅτι ἦτο κατὰ τὴν ὀργανικὴν Διάταξιν καὶ πρόεδρος τῆς Βουλῆς, ἀπεφάσισεν ἐν καθαρᾷ συνειδήσει κατὰ τὴν καθαρὰν καρδίαν του ν' ἀγοράσῃ παρ' αὐτῆς, ἦτοι αὐτὸς παρ' ἑαυτοῦ, τὰς προσόδους τῆς Σάμου καὶ τοῦτο κατὰ δύο ἐπταετίας καὶ πρὸς ὄφελος τοῦ λαοῦ τοῦ νὰ γενῆ ὁ αὐτὸς καὶ ἐνοικιαστής του καὶ ἔμπορος, καὶ ὁ λαὸς τῆς Σάμου γνωρίζει μόνον πόσα πληρόνει· ἀλλὰ τί γίνεται, ἢ ἂν ἐτησίως πληρόνεται ὁ βασιλικὸς φόρος του δὲν τὸ γνωρίζει παντάπασιν, διότι οὔτε κἄν περὶ τούτων ἔχει ἐκ τοῦ βασιλικοῦ ταμεῖου κάμμιαν ἀπόδειξιν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἰδὸν ἡ ἀρχὴ τοῦ τυραννικοῦ ἡγεμονικοῦ ὑπαλληλισμοῦ τῆς Ἐκατοννήσου ἢ Μοσχονήσου ἢ ὅπως ἄλλως ἢ παλαιὰ ἱστορία ἀναφέρει τὸ παλαιὸν της ὄνομα.

Οἱ Σάμοι ἐξ ἀρχῆς εἶναι λαὸς καὶ ἐνάγωγος καὶ ἐνάρετος, φιλόπονος καὶ φιλήσυχος, γνωρίζοντες τὰ πρὸς τοὺς ἀνωτέρους των χρεῖ των, ἀλλὰ καὶ τὰ δικαιώματά των τὰ συναισθάνονται. Βλέποντες ἑαυτοὺς ἀδικουμένους, ὑψώσαν πρώτην φωνὴν περὶ τὸ 1835 ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων των· ἀλλ' οἱ τολμήσαντες τοῦτο, ἄλλοι μὲν ἀπέθανον ἐν ἐξορίαις καὶ ἄλλοι ἐν εἰρκταῖς κατεσάπησαν. Ὑψώσαν καὶ δευτέραν φωνὴν παραιοετικὴν κατὰ τὸ 1840 κοινότητες ὀλόκληροι ὡς ἡ κοινότης τῆς πρωτενούσης, Βαθέος καὶ ἄλλαι ἀκόμη· ἀλλ' οἱ πρόκριτοι τῶν κοινοτήτων τούτων πρὸς ἀμοιβὴν τοῦ πατριωτισμοῦ των ἐπέτυχον μόνιμον τὴν διαμοιρὴν καὶ πολυετὴ τὴν κατοικήσιν των εἰς τὴν εἰρκτὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τὴν ἀγαθότητα τοῦ ὀμοθρήσκου καὶ θεοβλαβοῦς ἡγεμόνος των, καὶ ὑπερόγκους χρηματικὰς ποσότητας αἱ κοινότητες αὗται ἐζημιώθησαν, ἢ δὲ τυραννία τόσον ἔκτοτε τὸν λαὸν κατεφόβισεν, ὥστε καθεὶς ἢ ἤθελε νὰ μὴν ἦθελε γεννηθῆ Σάμιος, ἢ νὰ μὴν ἦθελεν ἔχει τὴν δύναμιν τοῦ νοεῖν καὶ σκέπτεσθαι, ἀλλὰ νὰ ἐργάζεται μόνον ὡς ἐργατικὸν

ζῶον ὑπὲρ τοῦ Στεφάνου Βογορίδου καὶ τῶν ὑπαλλήλων του.

Πλὴν καὶ ἐν τούτοις ὄντων τῶν πραγμάτων, ἡ τυραννία κατή-
τησεν ἐσχάτως ἀβάστακτος. Ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων χρόνων
ἀντιπρόσωπος μὲν τοῦ ἡγεμόνος ἐστάλη ὁ νέος Γαβριήλ, ὅμως ὡς
τοιούτος μᾶλλον τὰ ρεαδικὰ παρὰ τὰ διοικητικά του χρέη ἐφρόντι-
ζε, διευθυντὴς δὲ τῶν προσόδων ὁ Δημήτριος Ἰωαννίδης, γέρον μὲν
καὶ κατ' ἄλλους λόγους καλός, ἀλλ' ὄχι καὶ τόσο καλὸς διὰ
τὴν θέσιν του διὰ τὰς μὴ τόσο γεροντικὰς φρένας του. Καὶ οἱ δύο
οὔτοι ἀντικρουστικοὶ κατὰ δυστυχίαν ὑπάλληλοι, ἐσυστάθησαν ὁ
μὲν χάλυψ, ὁ δὲ πυρίτης λίθος, ἡ δὲ τάλαιρα Σάμος ἢ Ἰσκα καὶ τὸ
ὑπόκαυμα· οἱ δὲ Ἄργοι τοῦ γενικοῦ πρωθυπουργοῦ Κωνσταντίνου,
Κωνσταντῖνος Χριστοφορίδης εἰς Μαραθόκαμπον, Ἀναγνώστης Μαν-
ρουδῆς εἰς Καρλοβάσια καὶ Φραγκούλης Ἰωαννίδης εἰς Μυτιληνοῦς,
οἱ εὐσχήμως ἀστυνόμοι λεγόμενοι, ἀντεφιλοτιμονετο ποῖος γὰ ἐκ-
δάρη πρῶτον καὶ γὰ προσφέρῃ τὰ παχύτερα ἀθῶα τῆς Σάμου θύμα-
τα καὶ, ἀφ' οὗ ἤθελον ψηθῆ εἰς τὸν δικαστικὸν φούρον, γὰ εὐλο-
γήσῃ ἡ πανιερότης του ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τῆς δικαιοσύνης τὴν
τράπεζαν, εἰσπράκτορες καὶ δασμοτελῶναι γ' ἀλλάζουσι τὰ πιτάκια
(πιάτα), οἱ πτωχοὶ Βουλευταὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μαγείρου
τῆς σεβαστῆς διοικήσεως γὰ πλύνουσι τὰ ποτήρια καὶ οἱ εὐπειθέστα-
τοι δικασταὶ εἰς τὸ παραδωμάτιον γὰ γλύφουσι κἀνὲν κόκκαλον.
Τοιαύτη ἦτο τῆς ἀθλίας Σάμου ἡ κατάστασις. Ταύτην μὴ ὑποφέ-
ροντες πλέον οἱ Σάμοι, συνενοήθησαν γὰ ὑψώσουν φωνὴν ὑπὲρ τῶν
δικαιωμάτων των· ἀλλ' ἅμα ἐξῆλθε τοιαύτη φωνὴ καὶ ἡ τυραννικὴ
ὑπαλληλία, μὴ ἔχουσα ποῦ γὰ καταφύγη, κατεβουλεύθη τὴν ἱερὰν
αὐτὴν φωνὴν τῆς πατρίδος μας γὰ τὴν ὀνομάσῃ ἀνταρσίαν καὶ οὐ-
τως ὁ μὲν διευθυντὴς, ἔχων ὄλον τὸ ταμεῖον τῶν προσόδων τῆς Σά-
μου, ὁ δὲ διοικητὴς, κατακρατῶν ἀνθαιρέτως τὰ ἱερὰ χρήματα, ἦτοι
τὸ ταμεῖον τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τὸ ταμεῖον τῆς Βουλῆς, μὴ ἀνή-
κορτα διόλου οὔτε εἰς αὐτὸν οὔτε εἰς τὸν ἡγεμόνα, ἀπεφάσισαν γὰ
τὰ κατακενώσουν διὰ γὰ καταπνίξουσι πᾶσαν φωνὴν, ὑψουμένην κα-
τὰ τῶν χρήσεων καὶ τῶν καταπιέσεων αὐτοῦ καὶ τῶν ὑπαλλήλων
του. Ὁ λαὸς τῆς Σάμου μ' ὄλα ταῦτα, φρονίμως φερόμενος, ἄν καὶ
εἰς κατάστασιν ἐδρισκόμενος δικαίας ἀμύνης, δὲν ἠθέλησε γὰ κάμη
κἀνὲν ἐναντίον κίνημα κατὰ τῶν μωρῶν καθοπλισμῶν τῆς διοική-
σεως· ἀλλ' ἐζήτησε μόνον τὴν νόμιμον ἄδειαν τοῦ γὰ συνέλθωσι

οὐ ἐκλελεγμένοι πρόκριτοι τῶν κοινοτήτων τῆς νήσου εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μέρος καὶ ἠνωμένοι ὅλοι ὁμοῦ γὰρ ἐκφράσωσι τὰ δίκαια τοῦ λαοῦ παράπονα. Ἡ διοίκησις ἐξέδωκε τὴν τοιαύτην πρὸς τὴν Βουλὴν ἄδειαν καὶ ἡ Βουλὴ προσεκάλεσε τὰς κοινοτήτας γὰρ στείλωσιν εἰς Πύργον τοὺς πληρεξουστούς των καὶ ἰδοὺ ἢ βλασφημουμένα καὶ συκοφαντούμενα παρὰ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Στεφάνου Βογορίδου συνέλευσις. Ἡ λέξις συνέλευσις, ἐξοχώτατοι, δὲν ἐπιφέρει εἰς Σάμον κάμμιαν βαρεῖαν ἐκτεταμένην ἔννοϊαν, ἀλλὰ τὴν ἀπλήρην συνάθροισιν οἰκοκυρίων Σαμίων, ἐκλελεγμένων ἀπὸ ὅλας τὰς κοινοτήτας τῆς Σάμου, καὶ τοῦτο ἦτο ἔκπαλαι τὸ μόνον καὶ νόμιμον μέσον τοῦ γὰρ ἐκφράζωσιν οἱ Σάμιοι τὰ παράπονά των εἰς τὴν κυριαρχικὴν ἐξουσίαν, εἴτε γὰρ συσκέπτωνται περὶ τῶν κοινῶν των ὑποθέσεων, καθὼς καὶ ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας μετρῶνται μέχρι τοῦδε, ἐκτὸς τῆς παρουσίας, δέκκι ἐπτὰ συνελύσεις. Φρουρὰ τῆς συνελύσεως διορίζεται συνήθως πάντοτε διὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἐνταξίαν καὶ ἡσυχίαν καὶ ὡς τοιαύτη διωρισθῆ καὶ ἤδη μία φρουρὰ, τὴν ὅποίαν οἱ τρέμοντες διὰ τὴν εὐθύνην των, ὑπεύθυνοι διὰ τὰς κλοπὰς καὶ τὰς καταχρήσεις των, ὑπάλληλοι τοῦ Στεφάνου Βογορίδου διεροήθησαν γὰρ ὀνομάσωσιν ἔνοπλον δύναμιν· ἀλλ' ἄς εἰπωσιν ἓν συνειδήσει, ἂν παρτελῶς δὲν τοὺς ἀπεχαιρέτησεν ἢ ἀνθρώπιнос συνειδήσει, ἐφύλαξε μέχρι τοῦδε ἢ φρουρὰ αὐτὴ πᾶσαν εὐταξίαν πρὸς τοὺς πολίτας καὶ πᾶν σέβας ἀκόμη πρὸς τὸν χαρακτήρα τῶν τοπικῶν αὐτῶν Ἀρχῶν ἢ ὄχι; Ὁ διοικητὴς ἔστειλε τὸν ὀπλαρχηγόν του Σάββαν εἰς Καρλόβασιν γὰρ τοὺς πολεμήσει μέχρι θανάτου· ἢ φρουρὰ τὸν συλλαμβάνει καὶ μὲ πᾶσαν περιποίησιν τὸν ἐξαποστέλλει πρὸς τὸν καλὸν κύριόν του. Ὁ Ἀναγνώστης Κατζόλας ἀπὸ βουλευτῆς μετασχηματίζεται εἰς Πύργον γεγεράλης, ζητεῖ γὰρ πολεμήσει μέχρι θανάτου τοὺς ζητοῦντας τὰ δικαιώματά των Σαμίους καὶ οἱ Σάμιοι, γελῶντες, τὸν λέγουσι ὅτι δὲν ἔχουν πόλεμον μὲ κανένα καὶ τὸν ἀφίρουν καὶ φεύγει, χωρὶς γὰρ καταδεχθῶσι κἄν διὰ ψιλοῦ λόγου γὰρ τὸν ἀντιπροσβάλλωσι, καθὼς αὐτὸς χαμαλικῶς τοὺς ἐξέθριζεν. Ὁ ἀστυνόμος Μαραθοκάμπου φεύγει ἀνενόχλητος, μ' ὅλον ὅτι τόσας ζημίας εἰς τὰς κοινοτήτας ἐκείνας ἐπέφερον. Ὁ ἀστυνόμος Καρλοβασίων ἐφησυχάζει καὶ ἤδη εἰς τὴν οἰκίαν του, χωρὶς γὰρ ἐνοχληθῆ παρὰ τιος, μ' ὅλον ὅτι ὀφείλει πολλὰ καὶ κοινὰ καὶ ἰδιαίτερα, ὥστε ματατα ἢ συκοφαντία των καὶ προφανῆ τὰ ψεῦδη των· καὶ εἰς ἄλλο τι τῶν κυρίων τού-

των ὑπαλλήλων τὰ κινήματα δὲν ἀποτείνονται, εἰ μὴ πῶς γὰρ μὴ δώσουν λογαριασμὸν εἰς τὰς κοινότητας διὰ τὰ ὅσα χρήματα τῆς Σάμου κατέκλειψαν. Μ' ὅλα ταῦτα, ἐξοχώτατοι, ἡμεῖς ὡς εὐπειθεῖς ὑπήκοοι τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἄν καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν μας ὄντες, δὲν περιεμένομεν εἰ μὴ τὸν διορισμὸν γέου ἡγεμόνος κατὰ τὰς εὐχὰς τῶν κοινοτήτων μας καὶ τὴν τακτικὴν καὶ ἡσυχον τῶν πραγμάτων τοῦ τόπου μας ἀποκατάστασιν, ἀλλ' ἀπερχόμεθα ἡσύχως εἰς τὰς ἐστίας μας καὶ ἄς ἀπαρτήσωσι καὶ μερικῶς αἱ κοινότητες τὸ φρόνημά των ἐλεύθερα καὶ οἱ διορισμένοι ἄνδρες τῆς φρουρᾶς ἀπερχοῦνται εἰς τὰ ἴδια, ἐρησυχάζοντες. Ἄλλ' ἐν τούτοις κρινόμεν χρέος μας ἱερὸν γὰρ σᾶς παρατηρήσωμεν, ἐξοχώτατοι, ὅτι τοιαύτη ὀλιγάριθμος φρουρὰ ἦτο ἀναγκαῖα διὰ τὴν εὐταξίαν καὶ ἡσυχίαν πάσης κοινότητος, διότι ἄλλως γὰρ διατηρηθῆ ἡ εὐταξία δὲν δύναται. Ἡμεῖς, πειθόμενοι εἰς τὰς ἀνωτέρω διαταγὰς, ἀπαλλαττόμεθα καὶ παντὸς χρέους καὶ πάσης εὐθύνης ὡς πρὸς τὴν διατήρησιν ἢ μὴ τῆς ἐπιθυμητῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας τοῦ δυστυχοῦς λαοῦ τῆς Σάμου, ὅστις, ἀπηλλισμένος ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῶν Βογοροδικῶν ὑπαλλήλων, ἐκήρυξε καὶ κηρύττει ὁμοφώνως μὲ τὴν ἀπλήν καὶ ἀβίαν ταπεινὴν φωνὴν του ὅτι τὸν βασιλέα μας προσκυνοῦμεν, τοὺς βασιλικοὺς ἄνδρας σεβόμεθα καὶ τιμῶμεν, ἀλλὰ τὸν Στέφανον Βογορίδην μετὰ τῶν ὑπαλλήλων του δὲν δυνάμεθα πλέον γὰρ ὑποφέρωμεν καὶ, ἄν βιασθῶμεν, προτιμῶμεν γ' ἀφήσωμεν τὴν ἱερὰν δι' ἡμᾶς γῆν τῆς γεννήσεώς μας καὶ παρακαλοῦμεν τὸν εὐσπλαγχνικώτατον ἡμῶν ἄνακτα γὰρ μᾶς δώσῃ ἐν παράλιον μέρος τῆς ἐκτεταμένης Ἀσίας του διὰ γὰρ κατοικήσωμεν ἐκεῖ καὶ γὰρ ζήσωμεν ἡσύχως καὶ εὐτυχῶς, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ κράτους του ὑπήκοοι. Αὐτὸ εἶναι, ἐξοχώτατοι, τὸ γενικὸν φρόνημα ὅλων ἐν γένει τῶν Σαμίων, καθ' ὅσον ἡμεῖς, ὡς ἀντιπρόσωποι αὐτῶν μέχρι τοῦδε διατελέσαντες, δυνάμεθα γὰρ σᾶς πληροφορήσωμεν· καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν αἱ κοινότητες καὶ μερικῶς θέλουσι σᾶς ἐκφρασθῆ καὶ τῶν παραμικρῶν ἀτόμων τὸ αἶσθημα, καὶ διὰ τὴν ὅποίαν ἔκφρασιν των ὡς ἐκ τῆς στενῆς προθεσμίας καὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς γῆσου ἄν ἀκολουθήσῃ καὶ τις ὑπερήμερος ἀπάντησις, προερχομένη ὄχι ἀπὸ ἀδιαφορίας των, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἀποκεντρον τοῦ τόπου των θέσιν, προλαμβάνομεν γὰρ σᾶς παρακαλέσωμεν γὰρ ἐνδῶσθε φιλανθρώπως καὶ εἰς ἄλλην ἰκαρὴν ἔκτασιν προθεσμίας διὰ τὰς ἀπαρτήσεις των.

Ἐξοχώτατοι! Ὡς ἄνδρες τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, ἦτοι ὡς ἄνδρες τῆς ἀκμῆς τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς πολιτικῆς προόδου τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἐνθυμηθῆτε ὡς ἐπίσημοι καὶ φωτισμένοι ἄνδρες ὅτι ἡ ἱστορία ἔχει ἐτοιμους τὰς σελίδας τῆς διὰ τὰ καταγράψῃ μὲ χρυσοῦς χαρακτῆρας τὰς ἐνεργητικὰς ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τούτου πράξεις σας καὶ ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἀρετῆς σας θέλει στεφανωθῆ, πεποιθαμεν, μὲ τὴν ἰδιαιτέραν πρὸς ὑμᾶς ἀγάπην τοῦ εὐσπλαγχνικωτάτου καὶ ἐνεργητικωτάτου ἡμῶν ἄνακτος.

Ἐνθυμηθῆτε ὅτι εἴσθε καὶ εἴμεθα πλάσματα τοῦ αὐτοῦ ὑψίστου δημιουργοῦ τῶν ὄλων. Ναί, ἐξοχώτατοι, καὶ ἀντὶ τὰ ἀναφέρητε κἄν διὰ λόγου χύσιν μιᾶς κἄν ραρίδος ἀνθρωπίνου αἵματος, χύσατε μᾶλλον ἐν δάκρυ συμπαθείας ὑπὲρ τοῦ ἀθῶου λαοῦ τῶν Σαμίων, ὅστις ἀθλίως καὶ κατετυραννήθη τόσους χρόνους καὶ κατεπιέσθη ὑπὸ τῆς Βογοριδικῆς τυραννίας καὶ ἤδη, ἐλπίζων εἰς μόνον τὸ βασιλικὸν ἔλεος, διαμαρτύρεται γενικῶς ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων καὶ ἐνώπιον τῶν ὑμετέρων ὑψηλῶν ἐξοχοτήτων ἐν τῷ ἱερῷ ὀνόματι τοῦ βασιλέως μας· διαμαρτύρεται, λέγομεν, ἐπισήμως κατὰ τῶν τυράννων Στεφάνου Βογορίδου καὶ τῶν ὑπαλλήλων του διὰ πᾶν ὃ τι δήποτε ἀπενκατῶν, ἐντροσήμερον καὶ μὴ ροούμερον.

Δέχθητε, ἐξοχώτατοι, μὲ τὸ βαθύτατον σέβας καὶ τὴν ἰδιάζουσαν ἄκραν ὑπόληψιν, μὲ τὴν ὁποίαν σᾶς μένομεν.

Τῆ 26 Ὀκτωβρίου 1849 ἐν Πύργῳ.

Εὐπειθέστατοι

Οἱ πληρεξούσιοι ὄλων τῶν κοινοτήτων τῆς Σάμου.

Τὰς διαταγὰς αὐτοῦ τοσοῦτον ἰσχυρογνώμωνως ὁ Ριφαὰτ πασᾶς βλέπων ἀπορριπτομένης, ἠθέλησε διὰ στρατιωτικῆς δὴ τινος ἐπιδείξεως νὰ ἐκδιᾶσῃ τοὺς Σαμίους ὅπως ὑπακούσωσιν αὐτῷ· ὅθεν πέμψας μέρος στρατοῦ, κατέλαβε τὴν θέσιν Παναγίτζαν, μεθ' ὃ διέταξε τὸν ἐπίλοιπον στρατὸν νὰ προχωρήσῃ καὶ, καταλαβὼν, ὀχυρώσῃ τὰς δεσποζούσας τοῦ Βαθέος θέσεις τοῦ Κουμαρεῶνος καὶ τῶν Μύλων. Ταῦτα πληροφορηθεὶς ὁ ἐν Μυτιληνοῖς διατρίβων Πέτρος Δημητρίου καὶ ὑπολαμβάνων ὅτι οἱ Τοῦρκοι προτίθενται νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς νήσου καὶ κακοποιήσωσι τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς ἐν ἀσθενείᾳ, ἤλθε μετὰ διακοσίων ἐνόπλων Σαμίων καὶ, καταλαβὼν τὴν καλουμένην θέσιν Ζερβοῦ, ἐστρατοπέδευσε ἐναντι τῶν ἐκεῖ πλησίον παρατεταγμένων

Τούρκων. Τότε οὔτοι, ὅπως ἐκδιώξωσι τοὺς Σαμίους, ἤρξαντο πυροβολοῦντες κατ' αὐτῶν, χρώμενοι καὶ τέτταρσιν ὀρεινοῖς πυροβόλοις, & μεθ' ἑαυτῶν ἔφερον· ἀλλ' οἱ Σάμιοι, ὀρμήσαντες ἐπὶ τὴν ἐμπροσθοφυλάκην τῶν Τούρκων, ἔξετόπισαν αὐτὴν τῆς ἕσεως, ἣν τέως κατεῖχε, καὶ ἠνάγκασαν, ἕξ ἀποβαλοῦσαν ἄνδρας, νὰ ὑποχωρήσῃ πρὸς τὸν λιμένα. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ ὁ Ριφαὰτ πασᾶς ἔπεμψεν εἰς ἐπικουρίαν τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ ὡσεὶ χιλίους πεντακοσίους ἄνδρας, οἵτινες συνεπλάκησαν πρὸς τοὺς Σαμίους, προσβλήθέντας συγχρόνως καὶ ἐκ τῶν τηλεβόλων τῶν πλοίων· ὅθεν μετὰ τετράωρον περίπου μάχην, ὁ Σάμιος ὀπλαρχηγός, οὔτε ὀδηγίας ἔχων, ἀλλ' οὔτε ἐπιθυμῶν νὰ ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην πολέμου πρὸς τὸν αὐτοκρατορικὸν στρατόν, ἔπεμψε πρὸς τὸν Ριφαὰτ πασᾶν τριμελῆ πρεσβείαν, δι' ἧς διεμήνυεν αὐτῷ ὅτι οὐδόλως οἱ Σάμιοι προὔτιθεντο νὰ πολεμήσωσι πρὸς τοὺς Τούρκους, πυροβοληθέντες ὁμως ὑπ' αὐτῶν, ἠναγκάσθησαν μετὰ πολλῆς τῆς λύπης νὰ ἀντικρούσωσι τὴν βίαν διὰ τῆς βίας καὶ ὅτι, διαμαρτυρούμενοι ἐνώπιον τῆς Ὑψηλῆς Πύλης καὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, ἐπιρρίπτουσι πᾶσαν τῶν γενομένων τὴν εὐθύνην ἐπὶ τὸν στρατηγὸν τῶν Τούρκων. Ἀλλὰ καὶ οὗτος, ὀδηγίας, φαίνεται, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἔχων νὰ ἀποφεύγῃ πᾶσαν ἔνοπλον ρῆξιν, ἔκλινεν οὖς εἰς τοῦ Σαμίου ὀπλαρχηγοῦ τοὺς λόγους καὶ, συνεννοήσεως μεταξύ αὐτῶν ἐπελθούσης, οἱ μὲν Σάμιοι ἐπέστρεψαν εἰς Μυτιληνοὺς, οἱ δὲ Τοῦρκοι κατήλθον εἰς τὸν Λιμένα Βαθέος.

Τὴν ἐπιούσαν τῆς γενομένης συμπλοκῆς ἢ συνέλευσις διεβίβασε τῷ Ριφαὰτ πασᾶ ἐκτενῆ περὶ τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως ἀναφοράν, ἣτις συνεκίνησεν εἰς ἄκρον τὸν ἄνδρα, ἀπαιτήσαντα νὰ ἔλθωσι πληρεξούσιοι ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ καὶ ὑποβάλωσι τὰ παράπονα αὐτοῦ· δὲν παρήλθον δὲ ἡμέραι πολλά καὶ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἕξ πρόκριτοι διαφορῶν χωρίων, παρουσιάσαντες ἀπαξάπαντες ἐνώπιον αὐτοῦ, εἶπον. *Καταπιεζόμενοι ὑπὸ τῆς σκληρᾶς καὶ ἀνυποφόρου τυραννίας τοῦ ἡγεμόνος Βογορίδου καὶ τῶν ἀπαλλήλων αὐτοῦ καὶ μὴ δυνάμενοι ἐπὶ πλέον νὰ ὑπομένωμεν τσαῦτα παθήματα, ἤλθομεν νὰ σε παρακαλέσωμεν ὅπως ἀπαλλάξῃς ἡμᾶς τῶν τοιούτων αἰμοδόρων θηρίων. Ὑπεμείναμεν ἄχρι τοῦδε πάσας τὰς καταπιέσεις καὶ πάσας τὰς ἐκθέσμονας αὐτῶν πράξεις, ἀλλ' ἐξηντλήθη πλέον ἡ ὑπομονὴ ἡμῶν, βλεπόντων ὅτι οὐδεμία ἐπέρχεται τῶν κακῶς κειμένων διόρθωσις καὶ ὅτι ἡ θέσις ἡμῶν ὁσημέραι καθίσταται χείρων. Γινώσκομεν ὅτι ὁ Σουλτᾶ-*

ρος δὲν ἐπιθυμῆν γὰ πάσχωμέν οὕτως· εἰς τὰς ἀκοὰς ὁμῶς τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος οὐδόλως περιέρχονται τὰ παράπονα ἡμῶν, διότι ἀποκρύπτουσι ταῦτα οἱ συμφέρον ἔχοντες· ὅθεν καὶ ἐκλιπαροῦμέν σε γὰ γείρῃς ὁ σωτὴρ ἐνὸς λαοῦ, πιστοῦ τῇ κυριάρχῳ αὐτοῦ ἐξουσία, ἀλλὰ καὶ πλείστα ὅσα πάσχωτος, ἐκείνης ἀγροσύνης. Σύναιμα δὲ ἐπέδωσαν αὐτῷ καὶ τὴν ἐπομένην ἀναφορὰν.

Πρὸς τοὺς παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ἐπιτετραμμένους ἐξοχωτάτους Φερὶκ Ριφαῦτ πασᾶν καὶ Καπετὰν Μουσταφᾶ πασᾶν.

κτ.λ.

κτ.λ.

κτ.λ.

Κατὰ θείαν εὐδοκίαν ὁ γαληρότατος καὶ ἐνεργητικώτατος ἡμῶν ἄραξ, περὶ πολλοῦ ποιούμενος ὑπὲρ τῆς ἐνημερίας καὶ εὐτυχίας τῶν ὑπηκόων του καὶ ἰδίως τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου ἐναρεστηθεὶς, ἠνδόκησεν ὥστε γὰ ἐμπιστευθῆ εἰς τὰς ὑμετέρας ἐξοχότητας τὴν ἀκρόασιν τῶν παραπόνων τοῦ δειροπαθοῦς αὐτοῦ λαοῦ καὶ γὰ ἀποστείλῃ ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν ὅπως πραγματικῶς ἀκροασθῆτε τὰ παράπονα ταῦτα, τὰ ὅποια τόσα ἤδη ἔτη δὲν ἠδυνήθη ὁ λαὸς γὰ μετοχτετεύσῃ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ γαληροτάτου ἡμῶν ἄρακτος. Ὅθεν ἐνθαρρυνόμενος ὁ λαὸς οὗτος εἰς τὴν πατρικὴν ταύτην ἀποστολὴν σας, παρουσιάζεται σημερον διὰ τῶν ταπεινῶν ἀναφορῶν του, ἐκθέτων ἐν αὐταῖς ὅσα ἤδη ἔπαθε τυραννούμενος ἀπανθρώπως ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Βογορίδου καὶ τῶν ὑπαλλήλων του, μὴ ὅλον ὅτι τὰ τοιαῦτα παράπονα καὶ διὰ γενικῶν ἀναιρέσεών του ὁ λαὸς ὑπέβαλε πρὸ ὀλίγου καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν κραταιοτάτην κυριαρχικὴν μας ἐξουσίαν καὶ πρὸς τὰς ὑμετέρας ἐξοχότητας, παρακαλῶν δακρυρρόως ὅπως τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ ἐνεργητικώτατου ἡμῶν ἄρακτος ἐπιχυθῆ καὶ εἰς τὰς ταπεινὰς ἰκεσίας τοῦ πιστοῦ ὑπηκόου λαοῦ τῆς Σάμου, τὰ ὅποια ἐκθέτομεν ἐνταῦθα.

Α'. Ὁ ἀείμνηστος Σουλτὰν Μαχμούτ, πατὴρ τοῦ ἐνεργητικώτατου ἡμῶν ἄρακτος, κατὰ τὴν συνήθη μεγαλοδωρίαν του ἐχαρίσατο εἰς τὸν λαὸν τῆς Σάμου διὰ τὴν ἐνημερίαν καὶ εὐτυχίαν του προνόμια πολυτιμώτατα, ὡς ἡ ὀργανικὴ βασιλικὴ Διάταξις, καὶ ἀκόμη περισσότερον διὰ γὰ δείξῃ πρὸς τὸν λαὸν τῆς Σάμου πόσον ὑπὲρ αὐτοῦ κηδεταί, ἐχαρίσατο τὸν βασιλικὸν φόρον τοῦ πρώτου ἔτους, χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ τετάρτου, ἀναβαίνοντα εἰς τετρακοσίας χιλιάδας γρόσια· ἀλλ' ὁ Στέφανος Βογορίδης, λαβὼν τὴν ἡγεμονίαν τῆς γῆσου μας, ἀντὶ καὶ αὐτὸς γὰ δείξῃ δείγματα ἐνμε-

ντίας καὶ ἐντροπικῆς διαθέσεως πρὸς αὐτὸν τὸν λαόν, ἀντιποιοῦμενος ἐν ἑαυτῷ τὴν βασιλικὴν ταύτην δωρεάν, εἰσέπραξεν αὐτὴν διὰ τῆς βίας πρὸς ὄφελός του καὶ ἰδοὺ ἀμέσως κατέστρεψε τὴν βασιλικὴν ἐκείνην ὀργανικὴν Διάταξιν.

Β'. Κατὰ τὸ πρῶτον ἄρθρον τῆς ὀργανικῆς Διατάξεως, ἐν ᾧ δίδεται πλήρης βασιλικὴ ἀμνηστία εἰς ὅλους ἐν γένει τοὺς Σαμίους περὶ τῆς προτέρας αὐτῶν διαγωγῆς, τὰ δὲ ἄτομα ὡς καὶ τὰ κτήματα αὐτῶν θέλουσιν ἔχει πᾶσαν ἀσφάλειαν, ὁ ἡγεμὼν Στέφανος Βογορίδης ἐναρτίον τοῦ ἄρθρου τούτου πολλὰ ἄτομα Σαμίων ἀναξίως ἐξώρισε καὶ τὰ κτήματα αὐτῶν παρέδωκεν εἰς ἀρπαγὰς τῶν ὑπαλλήλων του, αὐτοὶ δὲ οἱ δυστυχεῖς Σάμιοι περιπλανῶνται εἰς ἀλλοδαπήν, πεινῶντες καὶ γυμνητέοντες.

Γ'. Κατὰ τὸ δεύτερον ἄρθρον τῆς αὐτῆς διατάξεως ἡ ἐσωτερικὴ τῆς Σάμου διοίκησις ἀνατίθεται εἰς μίαν Βουλὴν, ἐκλελεγεμένην ἀπὸ τὸν λαὸν μεταξὺ τῶν προκρίτων τῆς πατρίδος μας· ἀλλ' ὁ καλὸς ἡμῶν ἡγεμὼν Στέφανος Βογορίδης ἀφῆρσεν ἀπὸ τὸν λαὸν τὸ δικαίωμα τοῦτο καὶ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ἐκλέγει κατ' ἀρέσκειαν ὁποῖους θέλει καὶ τοῦτο διὰ τὰ ἔχῃ αὐτοὺς ὑπηρέτας τῶν ὀρέξεών του. Τοιοῦτοτρόπως μετεχειρίζετο καὶ τὸν διορισμὸν τῶν δημοτικῶν Ἀρχῶν.

Δ'. Κατὰ τὸ ἴδιον ἄρθρον, ἡ Βουλὴ τῆς Σάμου ἔχει δικαιωματικῶς τὴν γενικὴν κυβέρνησιν τοῦ τόπου, καρονίλει τοὺς διαφόρους τῆς κυβερνήσεως κλάδους καὶ τὰ λοιπά· ἀλλὰ καὶ τὸ δικαίωμα τοῦτο ὁ καλὸς ἡγεμὼν ὑστέρησεν ἀπὸ τὴν Βουλὴν καὶ τοιοῦτοτρόπως περιῶρσε καὶ ἐξουδένισε τὸν λαὸν τῆς Σάμου καὶ τὴν πραγματικὴν ὄλων αὐτῶν τῶν κλάδων ἐνέργειαν ἀνέλαβεν ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ.

Ε'. Κατὰ τὸ τρίτον ἄρθρον τῆς αὐτῆς ὀργανικῆς Διατάξεως ὁ καλὸς Στέφανος Βογορίδης ποτὲ δὲν ἠθέλησε τὰ συνεπιφέρει εἰς τὴν νῆσόν μας ἢ στείλῃ εἰς αὐτὴν βασιλικὸν πολιτικὸν γραμματεῖα, διὰ τοῦ ὁποῖου ὁ κραταιότατος ἡμῶν ἄναξ τὰ πληροφορηθῆ τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν τοῦ τόπου καὶ τοῦτο ἵνα μὴ ἐξιχνιάζονται καὶ γίνονται γνωσταὶ αἱ τόσαι πολυπληθεῖς πραττόμεναι παρ' αὐτοῦ καὶ τῶν ὑπαλλήλων του καταπίσεις καὶ ἀρήκουστοι παρανομίαι.

ΣΤ'. Κατὰ τὸ τέταρτον ἄρθρον, εἰς τὸν καλὸν μας τοῦτον ἡγεμόνα καμία ἄλλη πρόσσδος δὲν δίδεται, εἰ μὴ αἱ ἐκ τῶν γαντιλια-

κῶν ἐγγράφων προερχόμεναι πρόσοδοι· ἀλλ' οὗτος ἄδικος καὶ κατ' ἴδιαν αὐτοῦ ἀρέσκειαν ἐπέθηκεν εἰς τὴν ναυτιλίαν ὅσα ἠθέλησε βάρη φορολογίας προσέτι. Ἐκτὸς τούτου κατώρθωσεν ὑποχρεωτικῶς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦδε νὰ λαμβάνη ἀπὸ τὸν πτωχὸν καὶ δυστυχῆ τῆς Σάμου λαὸν λόγῳ σιτηρεσίου ἀνὰ ἐξήκοντα χιλιάδας γρόσια κατ' ἔτος. Ἀκόμη κατὰ τὸ ἔτος 1837 ὁ Στέφανος Βογορίδης, περιποιούμενος εἰς ἑαυτὸν τὴν βασιλικὴν μεγαλοδωρίαν τοῦ ποθητοτάτου καὶ τρισεβάστου ἡμῶν ἄρακτος, τὴν ὁποίαν ἐπεδαψίλευσεν εἰς τὸν ἀγαπητὸν του Σαμικὸν λαὸν διὰ τῆς χορηγήσεως τοῦ πολυτιμωτάτου δώρου Χὰτ-Σεριφλου, τοῦ περὶ τῶν προνομίων τῆς Σάμου, ὑπεχρέωσε, λέγομεν, αὐτὸν τὸν δυστυχῆ λαὸν καὶ ἐπληρώθη δι' αὐτὸ γρόσια ἑκατὸν τριάκοντα ὀκτῶ χιλιάδας ἐπὶ λόγῳ ὅτι τὰ ἐπλήρωσεν εἰς τὸ βασιλικὸν ταμεῖον.

Ζ'. Κατὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ περὶ τῆς ἐκτοπίσεως τῶν παροίκων δικαιοσύμῳ του ἀντὶ κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ τὸ μεταχειρισθῆ κατὰ διαφόρων ξένων, παρεπιδημούντων ἐνταῦθα, τὸ ἔστρεψεν ἐναντίον τιμῶν καὶ εὐνοπολήπτων κατοίκων Σαμίων καὶ ὡς ἐκ τούτου ἄνδρες εὐνοπόληπτοι ἐστερήθησαν τοῦ αὐτοχθονικοῦ δικαιώματος καὶ τῆς ἐν Σάμῳ κατοικίας των, ἀφ' ἐτέρου δὲ σωρεῖα ξένων ἀγρυπῶν, τυχοδιωκτῶν καὶ κακεντρέχων ἐπεκάθησεν ὡς βδέλλα ἐπὶ τοῦ Σαμικοῦ σώματος, τοὺς ὁποίους μετεχειρίσθη ὄργανα τῆς κατασπαράξεως τοῦ λαοῦ ὑπὲρ τῆς ἀχορέστου αὐτοῦ πλεονεξίας καὶ παρανομίας του. Ἐκ τῶν πολλῶν δὲ τούτων ἀρκεῖ νὰ μνημονεύσωμεν τοὺς κορυφαίους τρεῖς τελευταίους τμηματικούς ἀστυνόμους Ἀναγνώστην Μανρουδῆν, Κωρσταρτίνον Χριστοφορίδην καὶ Φραγκοῦλην Ἰωαννίδην, οἵτινες, ἔχοντες καὶ δικαστικὴν ἀπόλυτον καὶ ἀρεθύβην δύναμιν, ἐτιμῶρον ἀθῶους πολίτας διὰ καταπίσεως καὶ φυλακισμῶν καὶ μάλιστα ἐκείνους, οἵτινες ἠθελον τολμήσει νὰ ὑψώσωσι παραπονετικὴν φωνὴν κατὰ τῶν καταχρήσεων αὐτῶν καὶ τῶν ὁμοίων των.

Η'. Κατὰ τὸ πέμπτον ἄρθρον τῆς αὐτῆς ὀργανικῆς διατάξεως οἱ Σάμοι ἐτησίως θέλουσι πληρῶναι ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ βασιλικὸν ταμεῖον ἐν πᾶσι καὶ ἀντὶ πάντων λόγῳ φόρου τὴν ποσότητα τετρακοσίων χιλιάδων γροσίων· ἀλλ' ὁ καλὸς μας ἡγεμὼν ἀφῆκέ ποτε τὴν Βουλὴν τῆς νήσου νὰ διενθῆν τὸν οἰκονομικὸν κλάδον ἢ νὰ διορίσῃ τὴν σύνταξιν τοῦ βασιλικοῦ φόρου ὅπως αὐτὴ ἐγκρίνῃ καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ διαβιβάζῃ κατ' εὐθείαν αὐτὸν δι' ἀντιπροσώπων, ἐπιπε-

φορτισμένων να υποβάλωσι και τα βαθέα αισθήματα της πιστοτάτης ὑποταγῆς τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν; Ὁχι.

Ἦκούσθη ποτὲ ἐν κόσμῳ ἐν τοιοῦτον παρανομώτατον συνάλλαγμα, ὁποῖον εἶναι τὸ ἐφεξῆς; Ἀρχῶν καὶ ἡγεμῶν να γίνηται ἐνοικιαστῆς τῶν προσόδων τῶν ὑπ' αὐτοῦ διοικουμένων; Ὁμως ὁ καλὸς ἡμῶν ἡγεμὼν Στέφανος Βογορίδης, ἄπληστος τῆς πλεονεξίας καὶ κορυφαῖος τῆς φιλαργυρίας, παραβλέπων ὅλα τὰ καθήκοντά του, ἠθέλησε βιαίως διὰ τῶν ὑπαλλήλων του να γενῆ ἐνοικιαστῆς τῶν προσόδων τοῦ τόπου, ἦτοι τὸ αὐτὸ πρόσωπον πωλητῆς καὶ ἀγοραστῆς, καὶ οὕτω διὰ τῆς παρανομίας του ταύτης ἀπέκλεισε τοῦ δικαίωματος τοῦ να δύναται πλέον κανεὶς φορολογούμενος να προσκλαύση κανὲν παράπονον περὶ τῆς καταπίεσεως, ἦνπερ οἱ ἀσυνείδητοι οἰκονομικοὶ του ὑπάλληλοι ἔπραττον πρὸς δυστυχίαν τοῦ λαοῦ. Πρὸς τοὺς ἄλλοις, ναί, τὸ λέγομεν, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ταμεῖον τῆς ἐκπαιδέσεως καὶ τὸ τῆς πατρίδος ἠρπάγησαν καὶ ἐσφετερίζοντο ἀπὸ τοὺς κατὰ καιρὸν ἀντιπροσώπους του καὶ μάλιστα ὑπὸ τοῦ τελευταίου Γαβριήλ.

Καθ' ὅλων τούτων τῶν μεγίστων καταχρήσεων καὶ καταπίεσεων δύναται να ἐρωτήσῃ τις, πῶς ὁ Σαμικὸς λαὸς δὲν ὑψώσῃ ποτε φωνὴν ἰκετικὴν; Ναί, μάλιστα ὑψώσε φωνὴν κατὰ τὸ 1835, 1841 καὶ 1844, ἀλλ' οἱ τολμήσαντες τοῦτο πρὸς ἀμοιβὴν των ἐρρίφθησαν εἰς εἰρκτῆν (πάριον) καὶ ἐσάπησαν ἐν αὐτῇ καὶ ἄλλοι ὑπεχρεώθησαν εἰς ὑπερόγκους χρηματικὰς πληρωμὰς καὶ ἄλλοι ἐξωρίσθησαν εἰς ἀλλοδαπήν, ὑστερούμενοι καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου καὶ οὕτως ἡ προσκλαυτικὴ αὕτη φωνὴ τοῦ λαοῦ, καταπνιγομένη παρὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ διορισθέντων ὑπαλλήλων του, δὲν ἠδυνήθη βέβαια να φθάσῃ εἰς τὰ ὦτα τοῦ κραταιοτάτου καὶ ἐνεργητικωτάτου ἡμῶν ἀρακτος.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐρχόμεθα να ἐξιστορήσωμεν πρὸς γυνῶσιν τῶν ὑμετέρων ἐξοχοτήτων καὶ τὰς ὁποίας ὁ λαὸς τῆς Σάμου ὑπέφερε καὶ ἄλλας τοπικὰς καταπίεσεις ὡς ἐκ τῆς μεροληπτικῆς καὶ ἀνθαιρέτου ἀποδεκατώσεως τῶν προϊόντων.

Ὁ ἀσυνείδητος διευθυντῆς τοῦ οἰκονομικοῦ κλάδου Δημήτριος Ἰωαννίδης, ὑπονοήσας νέον τρόπον ἀρηκούστου φορολογίας, εἰσῆξε σύστημα μεσιτεμπόρων καὶ καταρτσιδῶν καὶ πρὸς διατήρησιν αὐτοῦ διώρισε καὶ σμῆνος κηρῆνων ὑπηρέτων, οἵτινες εἶχον καὶ τὴν δύνα-

μικρὰ δὲ διατιμῶσι τὴν ἀξίαν τῶν προϊόντων ὡς καὶ αὐτῶν τῶν ἐξαιρητέων οἰκιακῶν κήπων καὶ δένδρων, ἅτινα ἔχει ὁ λαὸς πρὸς χρῆσιν τοῦ μόρου, εἰς ὑπέρογκον καὶ ἀσύμφορον τιμὴν, ἄνευ ἀδείας τῶν ὀποίων οὐδεὶς φορολογούμενος ἠδύνατο γὰρ πωλῆσαι τι, καθὼς καὶ οὐδεὶς ἀγοραστὴς ἐτόλμα γὰρ ἀγοράσαι αὐτὸ ἕνεκα τῆς ὑπερόγκου διατιμῆσεώς του, ὡς τοῦτο ἐγένετο ἐπὶ τῶν προϊόντων τοῦ χαρουπίου, τὸ ὀποῖον, μὴ πωλούμενον, ἐσήπετο εἰς τὰς ἀποθήκας τῶν δυστυχῶν κατοίκων.

Ἄλλὰ μήπως τὰ προϊόντα τοῦ ἐλαιῶνος ὡς καὶ τοῦ οἴνου εἶχον τύχην καλλιτέραν; Ὅτε ἤρχετο ἡ ὄρεξις τοῦ μεγάλου Δημητρίου Ἰωαννίδου διὰ γὰρ ἐξέλιθη πρὸς καταμέτρησιν αὐτῶν, τότε δὴ τότε ὁ λαὸς ἐστέναλξεν ἀπὸ τὰς ὁποίας ὑπέφερε καταπιέσεις, καθ' ὅτι οἱ καταμετρηταὶ τῶν προϊόντων, μὴ φοβούμενοι οὔτε Θεὸν οὔτε συνείδησιν, κατεμέτρουν καὶ ἐξετίμων τὰ προϊόντα ταῦτα κατ' ἰδίαν τῶν ἀρῆσκειαν καὶ πρὸς ἐναρῆσκειαν τοῦ αὐθέντου τῶν. Τὰ εἶδη ταῦτα καὶ μάλιστα ὁ οἶνος ἔλαβον τύχην καλλιτέραν· παραδείγματος χάριν, εἰς τὰς ἀνάγκαις τῶν φορολογουμένων περὶ τὰ μέσα τοῦ Φεβρουαρίου ἠθέληεν ἔχει ἀπώλητον τὸν οἶνον του, ὑπεχρεοῦτο μετὰ ταῦτα γὰρ πληρώσει τὸ δέκατον τῆς τιμῆς αὐτοῦ ἀνὰ ἐξήκοντα γρόσια τὸν μοσχάτον καὶ πεντήκοντα πέντε τὸν μαῦρον καὶ ἦτο ἀδιάφορον εἰς τὸν μεγάλου Δημητρίου Ἰωαννίδου ἂν ὁ φορολογούμενος ἐπώλει τὸ προϊόν του τοῦτο καὶ εἰς τιμὴν τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα γροσίων τὸ φορτίον ἢ καὶ ἂν ὤξυδοῦτο. Προσέτι ὅλα τὰ λοιπὰ ὄψιμα προϊόντα χειροτέραν παρὰ τῶν πρώτων ἐλάμβανον ἐκτίμησιν, καθ' ὅτι οἱ ἀπηρεταὶ τοῦ διεθυντοῦ ἐστέλλοντο εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ, χόρτα ὄντα, ἐξετίμων αὐτά· ὡς παραδείγματος χάριν ὁ ἀραβόσιτος, τὸ καλαμβόκιον, γλυκάνισον καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ κατήντα πολλάκις οἱ φορολογούμενοι γὰρ δίδωσιν ὀλόκληρον τὸ προϊόν των πρὸς ἀπότισιν τῆς ὑπερόγκου καὶ καταπιεστικῆς ἐκτιμῆσεως, ὥστε παρηγοῦντο τῆς συνάξεως αὐτῶν. Ἐκ τοῦ τρόπου δὲ τούτου τῆς ἀποδεκατώσεως ἐπεβάλλοντο ὅλα τὰ τῆς πληρωμῆς ἔξοδα τῶν ὑπηρετῶν εἰς βάρος τοῦ λαοῦ καὶ προσέτι ἀνυπόφορον ἦτο τὸ ὅτι τὸ ἀγώγιον τῆς εἰς τὰ παράλια μετακομιδῆς ὄλων τῶν προϊόντων τῆς Σάμου γὰρ λογίζεται καὶ αὐτὸ ὡς ἀγοραία τιμὴ τῶν προϊόντων καὶ οὕτω ὁ λαὸς ἐπλήρωσε δέκατον καὶ δι' αὐτό. Περὶ ὄλων δὲ τούτων ἡ Βουλὴ κατὰ τὸν παρελθόντα Μάιον τρέχοντος ἔτους δι' ἀναφορᾶς τῆς ἀνέφερε πρὸς

τὸν καλὸν μας ἡγεμόνα.

Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν δικαστικὴν διακομὴν τῆς δικαιοσύνης ποιοὶ ἐκ τῶν κατοίκων ὅσοι, κατὰ καιροὺς ἀδικηθέντες ἀτομικῶς παρ' ἄλλων συμπολιτῶν τῶν, ἠθέλησαν γὰ προσφύγωσιν εἰς τὸ δικαστήριον εὖρον ποτὲ τοιαύτην; Ὁχι· καθ' ὅτι καὶ τὰ πρόσωπα τῶν δικαστῶν, ὄντα ὄργανα τοῦ εὐσυνειδήτου καὶ χριστιανικοῦ ἡγεμόνος μας, ἐπηρεάζοντο παρ' αὐτοῦ καὶ ἀντὶ γὰ ἀπορέμωσι δικαιοσύνην, ἀπένεμον ἀδικίαν, ἀποβλέποντες μόνον καὶ μόνον ποῖος ἐξ αὐτῶν γὰ λάβῃ τυχαῖα ἔρμαια δι' ἀδικῶν περισσότερα καὶ ἄν κάνας προσέφυγε πρὸς τὸν καλὸν μας διοικητὴν, δίδων πρὸς αὐτὸν ἀνακοπὴν κατὰ τῶν παρανόμων ἐκείνων ἀποφάσεων, τί ἔκαμνεν οὗτος; Ἐλάμβανε μὲν τὴν ἀνακοπὴν, ἀλλ' ἐρευνῶν πρῶτον τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐδρίσκων αὐτὸν ὅτι ἦτο πιστὸς λάτρις τοῦ καταχθονίου συστήματός του, ἐθεώρει τὸ δίκαιόν του· εἰ δὲ ἄλλως ἐλάμβανε τὴν τύχην καὶ ὑπὸ τοῦ κοριορτοῦ τοῦ προσκεφαλαίου του ἐσῆπετο αὐτή. Τοιαύτη δικαιοσύνη διερέμετο εἰς τὸν δυστυχῆ λαὸν τῆς Σάμου καὶ οὕτω βεβαρυνμένοι πλείον οἱ διάδικοι τόσοι ἐκ τῶν ἐξόδων ὅσον καὶ ἐκ τῆς πολυχροίου ἀργητῆς παρητοῦντο τῆς δικῆς, στενάζοντες διὰ τὴν τύχην τῶν.

Παρὰ δὲ τοῦ δημιουργηθέντος ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος μας πανιερωτάτου ἁγίου Σάμου τίς τῶν κατοίκων σχεδὸν δὲν ἐζημιώθη καὶ μάλιστα ὁ ἱερός ἡμῶν κλῆρος καὶ αὐταὶ αἱ ἱερὰι Μοραὶ; Ὁ ἅγιος οὗτος, ἀπεκδυθεὶς τὸν ἀρχιερατικὸν του πέπλον, ὑπερεπήδησεν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνωτέρω καταχραστῶν μας καί, ἐνφημῶν διὰ τῆς ἱερολογίας του τὰς κακὰς αὐτῶν πράξεις, κατέπριγε τὴν φωνὴν τοῦ λαοῦ δι' ἐκκλησιαστικῶν καὶ θρησκευτικῶν μάλιστα ἀπειλῶν καὶ οὕτω ὁ δυστυχῆς λαός, δεσμευόμενος καὶ ἀπὸ τὸν ἅγιον ποιμενάρχην μας, δεινῶς ἐβασανίζετο τόσα ἤδη ἔτη. Ἀλλ' ἄν ἐρωτήση τις, τί ὁ ἐκκλησιαστικὸς οὗτος ποιμὴν ἄδικον ἔπραξε; θὰ ἀπαρτήσωμεν. Εἰς οὐδεμίαν Μορὴν ἀφῆκεν ἱερὰ κειμήλια, χρυσοῦφανα φορέματα καὶ ἄλλα ἱερὰ σκεῆτα, τῶν ὁποίων τὴν ποσότητα ἀφίνομεν εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῶν ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν τῶν Μορῶν ὑπαρχόντων καθηγουμένων.

Τούτων οὕτως ἐχόντων καὶ διὰ τὸ στενὸν τοῦ καιροῦ ἵνα μὴ ἀσχολῶμεν τὰς πολυτίμους στιγμὰς τῶν ἡμετέρων ἐξοχοτήτων, ἀφίνομεν τὴν ἔτι λεπτομερεστάτην ἔκθεσιν παντὸς εἴδους καταχρη-

σεως εἰς τὴν συγκροτηθησομένην γενικὴν σύνοδον τῆς πατρίδος μας διὰ τὰ ἐκθέσει ταῦτα πρὸς ἔτι πληρεστάτην ὑμῶν γνῶσιν, διὰ τὰ ὅποια τόσα ἤδη ἔτη ὑπέφερεν ὁ λαὸς οὗτος τῆς Σάμου ὡς ἐκ τῆς Βογοριδικῆς τυραννίας καὶ ἕνεκα τούτων, μὴ δυνάμενοι πλέον τὰ ἔχωμεν ἐπὶ κεφαλῆς τοιοῦτον καταστροφέα καὶ ἀλιτήριον τῆς ὑπάρξεώς μας ἡγεμόνα, παρακαλοῦμεν τὰ ὑποβάλητε τὰ δίκαια ταῦτα παράπονά μας ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ κραταιοτάτου καὶ εὐεργετικωτάτου ἡμῶν ἀνακτος ὅπως ἀπὸ τοῦ ἀπειρον ἔλεός του τύχωμεν τὴν δικαίαν αὐτῶν θεραπείαν διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως δικαίου καὶ ἐναρτέτου νέου ἡγεμόνος, ἢ ἄς μᾶς συγχωρηθῇ τὰ μετατοπισθῶμεν εἰς ἄλλο μέρος ὅπου ἡ μεγαλειότης του ἐγκρίνει ὡς προτιμώτερον ἡμῖν. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τῆς πιστῆς ἡμῶν ὑπακοῆς ὅλοι ὁμοθυμαδὸν ὑψώρομεν φωνὴν ἱκετήριον πρὸς τὸν Θεὸν τῶν ὀλων ὑπὲρ τῆς ἀκραδάντου στερεώσεως καὶ ἀπεράντου ἐκτάσεως τῆς αὐτοκρατορικῆς του ἐξουσίας εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα.

Πεπεισμένος ὁ λαὸς εἰς τὴν ὑμετέραν φιλανθρωπίαν καὶ ἀπαρδειγματίστον δικαιοσύνην σας, μὲ τὴν ὅποیان χαρακτηρίζομαι τὰ ὑψηλὰ ὑποκείμενα τῶν ἐξοχοτήτων σας, ὁ λαός, ἐνφημῶν διὰ τὴν ἐνταῦθα ἀποστολήν σας, περιμένει μὲ ἀγκάλας ἀνοιχτὰς τὰ τύχη τὴν καλὴν αὐτοῦ ἀποκατάστασιν.

Τὴν 3 Νοεμβρίου 1849.

Ἵποσημειοῦνται γονυκλινῶς

τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος εὐπειθέστοι πιστοὶ ὑπήκοοι.

Τὴν ἀναφορὰν ταύτην ὁ Ριφαὰτ πασᾶς λαβὼν καὶ τῶν προφορικῶν λόγων τῶν πληρεξουσίων ἀκούσας, ἀπεκρίθη εὐμενῶς ὅτι τὰ πάντα ἔμελλον τὰ διορθωθῶσιν, ἐὰν οἱ Σάμιοι εἶχον πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὸν Σουλτάνον καὶ συνεβούλευσεν αὐτοῖς τὰ ὑποχωρήσωσιν ἐν εὐταξίᾳ, καταλιμπάνοντες ἐπιτροπείαν τινὰ, μεθ' ἧς οὗτος, ἐν ἀνάγκῃ τὰ συνεννοῖται. Ὅθεν συνεπέειχ τῆς ἐντολῆς ταύτης συνελθῶν ὁ λαὸς ἐξελέξατο ἐπιτροπείαν, συγκειμένην ἐκ τοῦ Μανουὴλ Χ. Γεωργίου, Κωνσταντίνου Μιτζάκη, Γεωργίου Παπαϊωάννου, Μανουὴλ Μανταφούνη, Ἰωάννου Π. Κωνσταντῆ, Νικολάου Π. Σταματίου, Χριστοδούλου Γεωργιάδου, Βασιλείου Ἀγγελόγλου, Γεωργίου Βογιατζῆ, Γεωργίου Σινάνη, Ἀλεξάνδρου Ζαχαρίου, Δημητρίου Σταμδύλου, Ἰωάννου Ἐλαιοτριβιάρη, Ἀναγνώστου Κνίτη, Ἰωάννου Χ. Θεοδώρου, Σταματίου Γεωργιά-

δου, Δημητρίου Τζιδίνη, Γεωργίου Σπανού, Ἰωάννου Στεφανῆ, Δημητρίου Ἀποστόλου, Πασχάλη Γεωργίου, Μανουὴλ Πετζομάνη καὶ Παύλου Γεωργιάδου, ἣτις ὑπὸ τὸν τίτλον *Προσωρινὴ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν Σαμίων* ἀνέλαβε τὴν μετὰ τοῦ Ὀθωμανοῦ στρατηγοῦ διοίκησιν τῆς νήσου. Τούτων πάντων γενομένων, ὁ Ριφαὰτ πασᾶς ἀπήτησε παρὰ τῆς ἐπιτροπείας νὰ διατυπώσῃ ὠρισμένας κατὰ τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως κατηγορίας καὶ δι' ἀποδείξεων ἐνισχύσῃ αὐτάς· τότε δὴ ἡ ἐπιτροπεία ἐπεκαλέσατο τὴν σύμπραξιν τοῦ Ἰωάννου Λεκάτου διὰ τοῦ ἐπομένου ἐγγράφου.

Γνήσιε πατριῶτα καὶ θερμὲ ὑπερασπιστὰ τοῦ ἀναξιοπαθοῦντος λαοῦ τῆς Σάμου.

Φωνή, φωνὴ ζωηρὰ ἐν ταύτῳ καὶ κλαυθμηρὰ τῆς πατρίδος μας, ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῆς ἐξερχομένη, σὲ προσκαλεῖ νὰ χύσῃς εἰς τὰς θανατηφόρους πληγὰς τῆς τὸ βάλσαμον καὶ ὡς ἐπιτηδειότερος ἰατρός νὰ τὴν σώσῃς ἀπὸ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, εἰς τὸν ὁποῖον δαίμων καταχθόνιος, ἐξηγριωμένος, ὡς γνωρίζεις, προσπαθεῖ νὰ τὴν ρίψῃ σύσσωμον.

Πατριῶτα καὶ ἀγαπητὲ ἀδελφέ, δὲν ἀπηυδῆσαμεν ἐνεργοῦντες πᾶρ ὅ τι δύναται νὰ δώσῃ θεραπείαν εἰς τὸ καταπληγωμένον σῶμά της· παρ' ἐλπίδα ὅμως αἱ αὐτῶν ἐξοχότητες πρὸ τριῶν ἡμερῶν μᾶς ἐπρότειναν ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἐπέμβωμεν εἰς τὴν δι' ἀποχρωσῶν ἀποδείξεων ἀνάπτουξιν τῶν καταχρήσεων, τῶν πρὸς τε τὸν ἡγεμόνα καὶ τῶν ὑπαλλήλων ἐν γένει προσαπτομένων. Πολυτρόπως ἐπροσπαθήσαμεν τὸ πολύμοχθον καὶ ὡς πρὸς ἡμᾶς δυσκατόρθωτον ἔργον νὰ ἀποφύγωμεν· ἀλλ' αἱ αὐτῶν ἐξοχότητες ὄχι μόνον εἰς τὴν αἴτησίν μας δὲν ἐνέδωκαν, ἀλλὰ καὶ μέσα ὑπερασπίσεως ὅποια ἐγκρίνομεν μᾶς ἐσυγχώρησαν τὸ νὰ λάβωμεν κατὰ τὴν ἀνάπτουξιν.

Ἐκ τούτων λυσιπὸν καθαρῶς γνωρίζεις, ἀδελφέ, τὴν δεινὴν θέσιν καὶ ἡμῶν καὶ τῆς πατρίδος ἐν γένει. Ἐκ τούτων κάλλιστα ἐννοεῖς ποῖαν ἀνάγκην τῆς προσωρινῆς σου ἐμφανίσεως πάσχει ἡ πολυπαθῆς πατρίς μας.

Τοιοῦτον δεινὸν καὶ βαρὺ ἔργον ἡμεῖς, καθὼς γνωρίζεις, νὰ ἀναδεχθῶμεν τῶν πασάδων, ἥτοι τοῦ συστηθησομένου ἐξεταστικοῦ δικαστηρίου, δὲν δυνάμεθα πρῶτον, διότι τὰ ἀξιοπούδαστα ἀντικείμενα, ἐφ' ὧν μᾶς προσκαλεῖ, εἶναι ἀνώτερα τῶν μικρῶν δυνάμεών

μας καὶ δεύτερον, διότι δὲν ἔχομεν πρόχειρα τῶν ἀπαιτουμένων ἀποδείξεων τὰ μέσα.

Σπεῦσον λοιπόν, ἀδελφὲ καὶ κλεινὸν τοῦ Πυθαγόρου τέκνον, τὰ δώσης τὴν ἀπαιτουμένην ἐμφύχωσιν εἰς τὸ σῶμα τοῦτο διὰ τῆς προσωρινῆς σου ἐμφανίσεως καὶ τὰ ἀποδείξῃς τὰ ἀκραιφνῆ ἐκεῖνα πατριωτικά σου αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα, εἰς ὅλον τὸν κόσμον διασαλπισθέντα, θέλουσι στέψει τὴν κεφαλὴν σου μίαν ἡμέραν. *μὲ τὴν Δία φρὴν τῆς ἀθανασίας* ἄλλως τρέχομεν κίνδυνον ἀναπόφευκτον. Ὁ παραμικρὸς σου κίνδυνος ἔστω ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μας καὶ τῶν παμφιλτάτων τέκνων μας.

Τὴν 1 Δεκεμβρίου 1849 ἐν τῷ Λιμένι τοῦ Βαθέος.

Ἡ προσωρινὴ ἐπιτροπὴ τῆς νήσου Σάμου
("Επονται αἱ ὑπογραφαί).

Συμφώνως δὲ τοῖς ἀνωτέρω αἰ τε δημαρχίαι καὶ οἱ κάτοικοι τῶν τμημάτων ἐπεμψαν τῇ προσωρινῇ ἐπιτροπείᾳ τὸ ἐπόμενον συστατικὸν ἔγγραφον.

Πρὸς τὴν ἔντιμον προσωρινὴν διοικητικὴν ἐπιτροπὴν τῆς Σάμου.

Γνωρίζουσαι αἱ δημαρχίαι καὶ οἱ κάτοικοι τῶν τμημάτων πάντων τὴν ἀνάγκην τὰ ἔχῃτε πρόεδρόν σας ἄνθρωπον πεπαιδευμένον καὶ εἰδήμονα τῶν Σαμιακῶν πραγμάτων, διευθύνομεν συμφώνως ἀπαρτες τὸν κύριον Ἰωάννην Δεκάτην, τὸν ὁποῖον θέλετε δεχθῆ ὡς τοιοῦτον, καὶ ὑποφαινόμεθα.

Τὴν 6 Δεκεμβρίου 1849.

("Επονται πολυπληθεῖς ὑπογραφαὶ κατοίκων ὡς καὶ αἱ τῶν δημάρχων μετὰ τῶν σφραγίδων αὐτῶν).

Διαλυθείσης τῇ δωδεκάτῃ Νοεμβρίου τῆς ἐν Πύργῳ συνελεύσεως, ὁ Ριφαὰτ πασᾶς ἠθέλησε νὰ περιέλθῃ τὴν νῆσον καὶ νοήσῃ τὰ τε φρονήματα καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ λαοῦ. Ὁθεν ἐπιβὰς τοῦ ἀτμοπλοίου μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου Μιτζάκη, ἔπλευσε τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς Καρλοβάσια, ἔνθα ἐγένετο αὐτῷ ἐνθουσιώδης ὑπὸ τοῦ λαοῦ δεξίωσις καὶ πολλὰ ἐρρέθησαν αὐτῷ κατὰ τῆς τοῦ Βογορίδου διοικήσεως. Ἐκ Καρλοβασίων δὲ κατηθύνθη εἰς Μαραθόκαμπον, ἔνθα ἐπ' ἕως καλλίστης ἔτυχεν ὑποδοχῆς. Αὐτόθι προσελθὼν καὶ ὁ τῆς διαλυ-

θείσης συνελεύσεως πρόεδρος Ἰωάννης Λεκάτης ἔλαβε συνέντευξιν μετὰ τοῦ Ριφαάτ πασᾶ, καθ' ἣν ἐν πλάττει ἀνεπτύχθησαν τὰ τῶν Σαμίων παράπονα, τοῦ στρατηγοῦ ὑποσχεθέντος νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν θεραπείαν αὐτῶν. Ἄρας καὶ ἐκ Μαραθοκάμπου, περιέπλευσε τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν τῆς νήσου καί, ἐλθὼν εἰς Κολῶναν, ἀνῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς Χώραν, ἔνθα ἤκουσεν ἐπ' ἴσης τῶν αὐτῶν κατὰ τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως κατακραυγῶν, μεθ' ὧ, ἐπιβάς τοῦ ἀτμοπλοίου, ἐπέστρεψεν εἰς τὸν λιμένα Βαθέος, πεποιθήσιν ἐσχηματισμένην ἤδη, ὅπως καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ἔχων ὅτι ἀδύνατος ἀποβαίνει ἢ ἐπὶ πλέον διατήρησις τοῦ Βογορίδου ὡς ἡγεμόνος καὶ ὅτι δικαίων παραπόνων ἀφορμὰς ὁ λαὸς ἔχει κατὰ τῶν ἐν Σάμφ ὑπαλλήλων αὐτοῦ.

Πρὸς ἐδραιωτέραν δὲ μὀρφωσιν τῆς τοιαύτης πεποιθήσεως συνετέλεσε καὶ τὸ ἐπόμενον γεγονός. Τῇ εἰκοστῇ ὀγδόῃ Νοεμβρίου μετακαλεσάμενος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τὸν Γαβριήλ Κρεστίδην, διέταξεν αὐτὸν νὰ ἐξαγγείλῃ μὲν δι' ἐγκυκλίων γραμμάτων ὅτι πάντες οἱ τῆς διοικήσεως ὑπάλληλοι ἀπελύοντο τῆς ὑπηρεσίας, διοριζομένων ἀντ' αὐτῶν ἐτέρων, οἵτινες ἤθελον ἐνεργεῖ ἀπὸ κοινου μετ' ἀξιοματικῶν Ὁθωμανῶν, πεμπομένων εἰς πᾶντα τὰ χωρία, νὰ προσκαλέσῃ δὲ τὸν λαὸν ὅπως ἐκλέξῃ τέσσαρας τιμίους καὶ ἐγκρίτους ἀνδρας, οἵτινες, ἐν τῇ πρωτεύουσῃ μένοντες, νὰ εἰσπράττωσι τὰ δημόσια χρήματα, τηροῦντες ἀκριβῆ τῆς εἰσπράξεως ταύτης σημείωσιν. Ἄλλ' ὁ Κρεστίδης, οὐδὲν ἄρεσκόμενος τῇ τοῦ στρατηγοῦ διαταγῇ ταύτῃ, ἥτις καὶ ἐκ φρονήσεως ἀπέρρεε καὶ τὰ τοῦ λαοῦ ἐξηρηθισμένα πνεύματα ἠδύνατό πως νὰ κατευνάσῃ, ἐσκέψατο νὰ μὴ ὑπακούσῃ αὐτῇ, διότι οὕτως ἐματαιοῦτο ὁ μέγιστος τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως σκοπός, ὅστις ἦτο νὰ μὴ παύσῃ ὁ ἐρεθισμὸς τῶν Σαμίων. Ἄλλως δὲ ἐγίνωσκεν ὅτι ἐπέκειτο ἡ τοῦ Ριφαάτ πασᾶ ἀντικατᾶστασις. Ὅθεν ἀντὶ νὰ πράξῃ ὡς διετάχθη, ἐδημοσίευσεν ὑπὸ ἔννοιαν ὄλως διᾶφορον τὴν ἐπομένην ἐγκύκλιον.

*Ὁ πληρεξούσιος ἀντιπρόσωπος τοῦ πρίγγιπος τῆς Σάμου
πρὸς ὄλους τοὺς ὑπουργοὺς καὶ ὑπαλλήλους
τῆς ἡγεμονικῆς διοικήσεως.*

Κατ' ἀνωτέραν διαταγὴν πληροφορεῖσθε ὅτι, ἀθωωθέντες ὑμεῖς ἀπὸ τὰς προσβολὰς τῶν ἀνταρτῶν Σαμίων καὶ ἄξιοι τῶν πολιτικῶν θέσεών σας ἀναδειχθέντες, κηρύττεσθε δοῦλοι πιστοὶ καὶ τέκνα εὐπειθέστατα τοῦ ἀνακτός μας Σουλτάνου καὶ τοῦ ὑψηλοῦ δοβλε-

τίον· ὅθεν διατάττεσθε νὰ εὐρίσκησθε εἰς τὰς θέσεις σας ἀκράδαρτοι καὶ σταθεροὶ καὶ νὰ ἐνεργῆτε τὰς ὑπηρεσίας σας ὡς καὶ πρότερον, βασιζόμενοι εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων μου καὶ εἰς τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀγάπην τοῦ τε ἀνακτός μας Σουλτάνου καὶ τοῦ ὑψηλοτάτου ἡγεμόνος μας.

Ὁ πληρεξούσιος ἀντιπρόσωπος τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σάμου
Γαβριὴλ Κρεστίδης.

Γνωστοῦ τοῦ τοιούτου γενομένου, πλήρης ὀργῆς καὶ ἐκπλήξεως ὁ Ριφαὰτ πασᾶς, προσκαλεσόμενος τὸν Κρεστίδην, ἠρώτησεν αὐτὸν περὶ τῆς ἐγκυκλίου· ὑποκριθέντος δ' ἐκείνου ὅτι παρενόησε τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ διαταγὴν καὶ ἐκ πλάνης ἔγραψε τὴν τοιαύτην ἐγκύκλιον, οὗ ἔνεκεν ἐζήτει συγγνώμην, ὁ Ὁθωμανὸς στρατηγός, ἀφ' οὗ πικρῶς ἐπετίμησεν αὐτόν, διέταξε τὴν τῶν Σαμίων ἐπιτροπείαν νὰ δηλοποιήσῃ τοῖς κατοικοῖς τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος ὅπως μένωσιν ἡσυχοὶ καὶ μὴ δίδωσι πίστιν εἰς τὰς τοῦ διοικητοῦ ἐγκυκλίους.

Κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1850 ἐπῆλθε γεγονός τι, ὅπερ μικροῦ ἐδέησε νὰ ταραξῆ τὴν μεταξὺ τῶν Ὁθωμανῶν στρατηγῶν καὶ τῆς ἐπιτροπείας καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου ὑπάρχουσιν ἀρμονίαν. Τρεῖς Ὁθωμανοὶ στρατιῶται, βαρυνθέντες τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ἀπεφάσισαν νὰ ἀπαλλαγῶσιν αὐτῆς δραπετεύοντες· ὅθεν σχετισθέντες πρὸς ἄνδρα τινὰ Γεώργιον Μαλαματένιον τοῦνομα, προὔτειναν νὰ δώσωσιν αὐτῷ δέκα νομίσματα χρυσᾶ, ἐὰν ἐπετύγχανε νὰ σώσῃ αὐτούς, διαπεραιῶν εἰς τὴν ἀντικειμένην Ἀσιατικὴν ἠπειρον. Πένης ὁ ἄνθρωπος τυγχάνων καὶ ἐκ τῆς προσφερομένης αὐτῷ ἀμοιβῆς δελεασθεὶς, ὑπεσχέθη νὰ συντελέσῃ εἰς σωτηρίαν αὐτῶν· ὅθεν κατὰ ὀρισθείσαν ἡμέραν παραλαβῶν αὐτούς, ὠδήγησε διὰ μερῶν κρυφίων ἔξω τῆς πόλεως. Ὁδεύοντες οὕτω δι' ἀγρῶν καὶ διὰ θέσεων δυσβάτων ταχεῖ τῷ βήματι, ἀφίκοντο πρὸ ἀνοικτῆς τινος ἀγροτικῆς καλύβης, ἐν τῇ ὁποίᾳ εἰσῆλθον καὶ οἱ τέσσαρες ἵνα ἀναπαυθῶσιν· ἀλλ' οἱ στρατιῶται, ἰδόντες ἐν τῇ καλύβῃ δύο γεωργοὺς γευματίζοντας καὶ φοβηθέντες μὴ προδοθῶσιν ὑπ' αὐτῶν, ἐξαγαγόντες, ἔδωσαν ἐνὶ ἐκάστῳ ἀνὰ δύο νομίσματα χρυσᾶ, παρακαλοῦντες νὰ κρύψωσιν αὐτούς. Καὶ οἱ μὲν γεωργοί, τὰ νομίσματα λαβόντες, εἶπον τοῖς Ὁθωμανοῖς νὰ μένωσιν ἀμέριμοι καὶ οἶνον καὶ ἄρτον αὐτοῖς πρὸς ἀναψυχὴν προσήνεγκαν· ἐν τῷ δὲ οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι ἔτρωγον ἡσύχως, ὁ μιὰρὸς Μαλαματένιος προέτρεψε κρυφίως τοὺς δύο γεωργοὺς

νά φονεύσωσι τούς στρατιώτας ὅπως γένωνται κύριοι τῶν πολλῶν χρημάτων, ἃ δῆθεν ἐφ' ἑαυτῶν ἔφερον. Παραπεισθέντων δ' ἐκείνων, ὁ εἰς ἐξῆλθε τῆς καλύβης καί, διὰ τῆς θυρίδος πυροβολήσας, ἔρριψεν ἄπνουν ἓνα τῶν στρατιωτῶν· ἐγερθέντων δ' ἐν σπουδῇ τῶν δύο ἄλλων ἵνα φύγωσιν, ὁ ἕτερος τῶν γεωργῶν ἐφόνευσε τὸν δεύτερον στρατιώτην διὰ πελέκεως καὶ μάλιστα ὁ ἀπολειφθεὶς τρίτος ἐπέτυχε διὰ τῆς φυγῆς νὰ σωθῆ. Μετὰ τὸ τοιοῦτο ἀνοσιούργημα οἱ μὲν φονεῖς, τοὺς νεκροὺς σκυλεύσαντες καὶ μὴ εὐρόντες ἐπ' αὐτοῖς ἄλλ' ἢ τρία χρυσᾶ νομίσματα, ἔρριψαν ἐν λάκκῳ καὶ ᾤχοντο ἀπιόντες εἰς τὰ ἴδια, ὁ δὲ τὸν θάνατον διαφυγὼν Ὀθωμανὸς στρατιώτης, μετὰ πολὺν περιπλάνησιν ἐξελθὼν εἰς Λιμένην Κιλικίης, ἐξήγγειλε τῷς τορὺσσι μίσητος, ὡς τοῦ ἔστι, ἐξελθὼν μετὰ τῶν δύο συστρατιωτῶν πρὸς περίβασιν ἐν τῷ ὄρει, προσεβλήθη ὑπὸ τριῶν ἀνδρῶν, ἐξελθόντων ἐν ὄπλοις ἐκ τινος καλύβης, καὶ οἱ μὲν συστρατιῶται αὐτοῦ ἐθανατώθησαν ἀνοικτιρμόνως, αὐτὸς δὲ μάλιστα διὰ τῆς φυγῆς ἐσώθη. Ταῦτα ὁ Ριφαὰτ πασᾶς μαθὼν, προσεκάλεσεν αὐθωρεὶ τὴν Σαμιακὴν ἐπιτροπείαν καί, ἀνακοινώσας αὐτῇ τὰ γινόμενα, ἀπήτησε τὴν ἐν τάχει σύλληψιν καὶ παράδοσιν τῶν φονέων, ἀπειλῶν ἐν ἐναντίῳ περιπτώσει νὰ μετέλθῃ βαρέα ἀντίποινα. Ἐκπλαγεῖσα ἡ ἐπιτροπεία ἐπὶ τῷ γεγονότι, οὐ οὐδεμίαν γνῶσιν εἶχε, καὶ τὰς συνεπειὰς φοβουμένη, ἔγραψε τῷ ἐν Μυτιληνοῖς διατρίβοντι ὀπλαρχηγῷ Γεωργίῳ Μαρούπῃ πᾶσαν νὰ καταβάλῃ προσπάθειαν πρὸς εὐρεσιν καὶ σύλληψιν τῶν ἐνόχων· ὁ δὲ, ἐξετάσας καὶ μαθὼν ὅτι οἱ φονεῖς διητῶντο ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Σταυροῦ, παρέλαβέ τινας στρατιώτας καὶ κατηύθυνθη πρὸς σύλληψιν αὐτῶν. Τούτων ὁ εἰς, Κυριακὸς Βρογάνας τοῦνομα, ἐντὸς κελλίου μένων καὶ μακρόθεν τὸν Μαρούπαν ἐρχόμενον ἰδὼν, ἀνῆλθεν ἐπὶ τῇ στέγῃ τοῦ ναοῦ ἵνα κρυβῆ· παρατηρηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν καὶ προσκληθεὶς νὰ καταβῆ, ἐπειδὴ ἠπειθεὶ καὶ προσεπάθει νὰ σωθῆ φεύγων, πυροβοληθεὶς, ἔπεσε νεκρὸς, τοῦ συνεταίρου αὐτοῦ ἐν τῇ ταραχῇ ἐκείνῃ κρυβέντος τότε καὶ εἰς τὴν Ἀσιατικὴν ἠπειρον ὀφιαίτερον διαπεραιωθέντος. Τὸ δὲ σῶμα τοῦ φονευθέντος μετηνέχθη εἰς τὴν πρωτεύουσαν· ἰδὼν δὲ αὐτὸ ὁ Ριφαὰτ πασᾶς, κατέπαυσε τὴν μῆνιν αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον καὶ ὁ τοῦ τριπλοῦ φόνου παραίτιος Μαλαματένιος, συλληφθεὶς ἐν τῷ μεταξῦ, ἀπεστάλη εἰς τὰς εἰρκτὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Διασκεδασθείσης τῆς ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου ἐπελθούσης ταραχῆς, ἡ ἐπιτροπεία, συντάξασα, ὑπέβαλε τοῖς Ὀθωμανοῖς στρατηγοῖς τὴν

ἐπομένην ἀναφοράν.

Πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους Φερὶκ Ριφαὰτ πασᾶν καὶ Καπετάνιον
Μουσταφᾶ πασᾶν

κτ.λ.

κτ.λ.

κτ.λ.

Ἐξοχώτατοι!

Ἡ εὐσεβῶς ὑποφαινομένη Προσωρινῆ Διοικητικῆ Ἐπιτροπῇ τῶν Σαμίων, μὲ τὴν γενικὴν φωνὴν τῆς Σάμου ὁλοκλήρου διακηρύττουσα τὴν πίστιν καὶ ὑπακοὴν τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου πρὸς τὸν κραταιότατον καὶ τρισέβαστον ἡμῶν ἄρακτα Σουλτᾶν Ἀπτοῦλ Μετζήτ Χὰν καὶ τοὺς ἀνηκοτάς σεβασμοὺς πρὸς τὰς ὑμετέρας ἐξοχότητας, μετὰ τὰς γενομένας ἀνακρίσεις ὡς πρὸς τὰς τυραννικὰς καταχρήσεις καὶ καταπίσεις τοῦ Στεφάνου Βογορίδου καὶ τῶν ὑπαλλήλων του ἐπαραφέρει ἐν γένει ὡς ἀκολούθως.

Α'. Ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης γενικῆς συνελεύσεως ὁ Στέφανος Βογορίδης διὰ τοῦ ἀντιπροσώπου του Κωνσταντίνου Μουσούρου ἀντὶ κατὰ τὸ πρῶτον ἄρθρον τῆς ὀργανικῆς Διατάξεως, ἐν ᾧ δίδεται πλήρης βασιλικὴ ἀμνηστία εἰς ὅλους ἐν γένει τοὺς Σαμίους, γὰρ πραγματοποιήσῃ αὐτήν, ἐξώρισεν ἀναιτίως πολλοὺς ἐκ τῶν ἐντίμων Σαμίων καὶ ἤρπασεν ἔπειτα καὶ τὰ προϊόντα των καὶ τὰ πράγματά των καὶ κατηρήμωσε καὶ τὰ κτήματά των, μέρος τῶν ὁποίων διὰ σημειώσεως ὑπεβάλαμεν. Ὅτι ἐναντίον τοῦ δευτέρου ἄρθρου τῆς ὀργανικῆς Διατάξεως, ἐν ᾧ ἡ ἐσωτερικὴ τῆς Σάμου διοίκησις ἀνατίθεται εἰς μίαν Βουλὴν, ἐκλελεγμένην ἀπὸ τὸν λαόν, αὐτὸς διὰ τῆς ἰδίας συνελεύσεως ἀφῆρσεν ἀπὸ αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦτο διὰ τὰ ἐκλέγη κατ' ἀρέσκειάν του ὁποῖους θέλει.

Β'. Ὅτι μόνον ἐπὶ τῆς δευτέρας συνελεύσεως, γενομένης κατ' ἀπαρβίαστον θέλησιν τοῦ λαοῦ, ἐφηρμόσθη ἐν μέρει ἡ ὀργανικὴ Διατάξις καὶ αὐτὴν ἀναγνωρίζει ὡς τακτικὴν συνέλευσιν, ὡς κανονίζουσαν τὴν ἐσωτερικὴν τῆς νήσου διεύθυνσιν κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ γράμμα τῆς ὀργανικῆς Διατάξεως.

Γ'. Ὅτι διὰ σκοποῦς καταχθονίους διαιρέσας διὰ τοῦ τότε ἀντιπροσώπου του ὁ Στέφανος Βογορίδης τοὺς κατοίκους τῆς νήσου, τοὺς μὲν δι' ἀπειλῶν, τοὺς δὲ δι' ὑποσχέσεων, συνεκρότησε μετὰ εἴκοσιν ὀκτὼ ἡμέρας τὴν τρίτην συνέλευσιν, δι' ἧς ἠκύρωσε τὴν δευτέραν καὶ ἐθέσπισεν ὅποια αὐτὸς εὐηρεστεῖτο, χωρὶς ὅμως γ' ἀκυρώ-

ση καὶ τὴν εἰς αὐτὸν καὶ τὸν ἀντιπρόσωπόν του προσφερθεῖσαν κατ' ἔτος παράνομον μισθοδοσίαν γροσίων ἐξήκοντα χιλιάδων, ἐν ᾧ ἡ ὀργανικὴ Διάταξις δὲν κάμνει λόγον περὶ αὐτῆς καὶ τοῦτο διότι ἦτο συμφέρον εἰς αὐτόν.

Δ'. Ὅτι τὴν τετάρτην συνέλευσιν συνεκρότησε διὰ τῶν ὀπλων τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀρχιστολάρχου Ταχῆρ πασᾶ καὶ διὰ τῆς ἐπιρροῆς καὶ τῆς ἐνόπλου δυνάμεώς του· ὅτι τὰ πρακτικὰ αὐτῆς συνετάχθησαν ὑπὸ τοῦ ἰδίου διοικητοῦ· ὅτι διὰ τῆς βίας ὑπεχρέωσε τοὺς πεφοβισμένους πληρεξουσίους νὰ καταδικάσωσιν εἰς τὴν βασιλικὴν εἰρκτὴν τόσους ἀθῶνους Σάμιους ὡς ἀντάρτας, καθὼς εὐηρεστήθη νὰ τοὺς χαρακτηρίσῃ, ἐν ᾧ αὐτοὶ οἱ πτωχοὶ Σάμιοι δὲν ἔπραξαν ἄλλο, εἰ μὴ μετὰ τῶν λοιπῶν συμπατριωτῶν των, βλέποντες τὴν ἀνήκουστον παρανομίαν τοῦ καλοῦ ἡγεμόνος των καὶ τὴν καταπάτησιν τῆς ὀργανικῆς Διατάξεως, ὑψώσαν φωνὴν κατὰ τὴν δεκάτην πέμπτῃν Ἰουλίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ πέμπτου ἔτους, ζητοῦντες τὴν κατὰ γράμμα ἐνέργειαν αὐτῆς· ὅτι ἀντὶ νὰ βάλῃ εἰς ἐνέργειαν τὸ ὑψηλὸν αὐτοκρατορικὸν φερμάνιον τοῦ ἀειμνήστου Σουλτὰν Μαχμούτ, τὸ λέγον « ὅτι οἱ Σάμιοι νὰ πληρώσωσι τρία τοῖς ἑκατὸν εἰς ὄλην τὴν Ὀθωμανικὴν ἐπικράτειαν », ἐπέβαλεν ἐξ τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῶν εἰσερχομένων καὶ ἐξερχομένων πραγματειῶν καὶ τοῦτο διότι ἐσκόπευε νὰ λάβῃ ἀπὸ τὴν Σάμον τὰς τε προσόδους καὶ τὰ τελωρεῖα, ὡς καὶ ἐνήργησε τοῦτο διὰ μέσων ἀπατηλῶν ἐπὶ τῆς πέμπτης συνέλευσεως, ὥστε ὁ ἄθλιος Σάμιος κατήρτησε νὰ πληρῶνῃ ἔκτοτε μέχρι τῆς σήμερον δεκαοκτὼ τοῖς ἑκατόν, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι ὑπήκοοι τῆς Ὀθωμανικῆς μεγίστης αὐτοκρατορίας πληρόνουσι μόνον δώδεκα· ὅτι αὐτὸς ὑπεχρέωσε διὰ τῆς ἐνόπλου δυνάμεως τοὺς ἰδίους πληρεξουσίους νὰ πληρώσωσι διὰ συνεισφορᾶς γρόσια ὀγδοήκοντα χιλιάδας ἑκατὸν πενήκοντα δύο πρὸς τὸν Χουσεῖν βέην καὶ δι' ἄλλα ἔξοδα, ἅτινα ἔλεγε ὁ διοικητὴς ὅτι ὑπέστη, χωρὶς νὰ παρουσιάσῃ ἀπόδειξιν τινα· ὅτι οἱ τότε συνταχθέντες λογαριασμοὶ ἐγένοντο καθ' ὑπαγόρευσιν του, καθ' ὅτι αὐτὸς ἦτο διαχειριστὴς τοῦ γενικοῦ ταμείου, καὶ ὅτι διὰ τοῦ συμπληρωτικοῦ διατάγματος τοῦ θεοβλαθοῦς ἡγεμόνος, καταχωρισθέντος ὀλοσχερῶς εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς τετάρτης συνέλευσεως, ἀποδεικνύεται ἡ καταπάτησις τῆς ὀργανικῆς Διατάξεως.

Ε'. Ὅτι ἐπὶ τῆς πέμπτης συνέλευσεως κατώρθωσε διαφοροτρόπως

διὰ τῶν ὀργάνων του γὰ ἐνοικιάσωσιν οἱ πληρεξούσιοι δι' ἑπταε-
 τίαν τὰς προσόδους καὶ τελωνεῖα τῆς Σάμου εἰς αὐτόν, χωρὶς αὐ-
 τοῦ γὰ ἔχωσι τὴν παραμικρὰν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πληρε-
 ξουσιότητα ἀπὸ τὰς κοινότητάς των καὶ χωρὶς γὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν
 του (ἴσως ἀπὸ γεροντικὸν λάθος) τὸ δέκατον δευτέρου ἄρθρον τοῦ
 ψηφισματος τῆς τρίτης συνελεύσεως, τὸ ὑπ' αὐτοῦ συνταχθέν καὶ τὸ
 λέγον « οὐδαίς, ἐδρισκόμενος εἰς ὑπουργημα τῆς πατρίδος, δύναται
 γὰ συμμετέχῃ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως εἰς τὰς ἐνοικιάσεις τῶν δημοσίων
 προσόδων, ἄλλως δὲ γίνεται ἔκπτωτος τοῦ ὑπουργήματός του », ἄ-
 ρα πρέπει γὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς ἔκπτωτος.

ΣΤ'. Ὅτι ὅταν οἱ Σάμιοι, μὴ ὑποφέροντες πλέον τὴν Βογοριδι-
 κὴν τυραννίαν, ὑψώσαν φωνὴν παραπονετικὴν ὑπὲρ τῶν δικαιώμα-
 των τῆς πατρίδος κατὰ τὸ ἔτος 1835 καὶ ἀπέστειλαν εἰς Κωνσταν-
 τिनούπολιν διμελῆ ἐπιτροπὴν, τοὺς Ἀγαγνώστην Φτιαρογιάννην
 καὶ Παῦλον Γεωργιάδην, διὰ γὰ ὑποβάλλῃ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ κρα-
 ταιοτάτου καὶ γαληνοτάτου ἡμῶν ἄνακτος τὰ παράπονα τοῦ κατα-
 πιεζομένου λαοῦ τῆς Σάμου, ὁ καλὸς ἡγεμὼν τοὺς κατεδίκασεν εἰς
 τὴν βασιλικὴν εἰρκτὴν ἐν ἀγροῖα τῆς κυριαρχικῆς μας ἐξουσίας, ἀρ-
 πάσας ἀπὸ αὐτῆν τὴν πρὸς τὸν θρόνον ἀναφορὰν, καὶ ὅτι τοῦτο ἔ-
 πραξε διὰ γὰ ὑποστηρίξῃ δῆθεν τὸ εἰκοστὸν ἑβδομον ἄρθρον τοῦ
 παρ' αὐτοῦ συνταχθέντος ψηφισματος τῆς τρίτης συνελεύσεως, φέ-
 ρον « ὁποῖος πολίτης Σάμιος, ἀπειθῶν εἰς τὰς ἀποφάσεις καὶ ἀποδι-
 δράσκων τὰς καθεστηκυίας τῆς διοικήσεως καὶ τῆς πατρίδος Ἀρχάς,
 ἤθελε τολμήσει γὰ προστρέξῃ εἰς ἐξωτερικὴν Ἀρχὴν (ἐννοήσας φεῦ!
 ἐξωτερικὴν Ἀρχὴν τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν) ὁ τοιοῦτος θέλει ἀτιμάζε-
 σθαι καὶ στρεῖσθαι παρτὸς πολιτικοῦ δικαιώματος καὶ, ἢν ἡ χρεια
 τὸ καλέσῃ θέλει εἶναι ἀπόβλητος καὶ διὰ βίου ἐξόριστος ἀπὸ τὴν
 πατρίδα », καὶ ὅτι ἔνεκα τῆς ὑψωθείσης παραπονετικῆς ταύτης φω-
 νῆς κατεδίκασεν ὁ καλὸς αὐτὸς ἡγεμὼν εἰς τὴν βασιλικὴν εἰρκτὴν
 δύο ὀλόκληρα ἔτη καὶ ἄλλους τόσους ἀθῶους Σαμίους, τοὺς Σωτή-
 ρην Κατζούλην, Ἀγαγνώστην καὶ Μητρον Κατζούλιδες, Παπᾶ Γε-
 ώργιον Πετζῆν, Ἰωάννην Ἐλαιοτριδιάρην, Ἰωάννην Βασιλειᾶν,
 Κωνσταντῖνον Βασιλειᾶν, Κυριάκον Πετζῆν, Σταμάτιον Γεωργα-
 τζέλον, Κομητῶν Μαρμαρᾶν, Γεώργιον Σιράνην, Γεώργιον Κολυ-
 βᾶν (οἱ τρεῖς οὗτοι ἀπέθανον) Μανουὴλ Γαρουφαλῆν, Βασίλειον
 Νικολάου, Μανουὴλ Γεωργιάδην καὶ τρεῖς ἔτι ἐκ Χώρας, οἵτινες

ἀπέθανον καὶ αὐτοὶ ἐντὸς τῆς εἰρκτῆς, καὶ ἀφ' οὗ ἠλευθέρωθησαν, τοὺς κατηνάγκασε γὰρ τῷ πληρώσῳσι καὶ ἕνα ὑπέρογκον τζερεμὲ ὡς καὶ τὸν ἐπλήρωσαν καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀδίκου ταύτης καταδίκης καὶ τοῦ παρανόμου τζερεμὲ οἱ μὲν πλείστοι ἀπέθανον ἐν δυστυχίᾳ, αἱ δὲ γυναῖκες τῶν καὶ τὰ ἄθλια ὄρφανά τῶν τέκνα περιφέρονται εἰς τοὺς δρόμους, πειρῶντα καὶ γυμνητέοντα.

Ζ'. Ὅτι ὅταν δευτέραν φορὰν κατὰ τὰ 1840 ὑψώσαν πάλιν φωνὴν ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τῆς πατρίδος οἱ Σάμοι καὶ ἀπέστειλαν τετραμελῆ ἐπιτροπὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν τοὺς Δημήτριον Σταυρινίδην, Μαρωνῆλ Χ. Γεωργίου, Γεώργιον Βογιατζῆν καὶ Νικόλαον Παπάρογλον διὰ τὰ θέσῳσι ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ πολυσεβάστου ἡμῶν ἀρακτος τὰ δίκαια τῆς ἀθλίας Σάμου, ὁ καλὸς Βογορίδης ἐμπόδισεν αὐτὴν διὰ πολλῶν ἀπειλῶν καὶ ὑποσχέσεων γὰρ ἐπιστρέψῳσι εἰς Σάμον καὶ αὐτὸς θέλει θεραπεύσει τὰ πάντα, εἰδ' ἄλλως, ἂν ἐπιμένῳσι γὰρ παρουσιασθῳσι εἰς τὴν αὐτοῦ αὐτοκρατορικὴν μεγαλειότητα, θέλει τοὺς ριψέει εἰς τὴν βασιλικὴν εἰρκτῆν. Φοβηθεῖσα δὲ ὡς ἐκ τούτου ἢ ἐπιτροπὴ αὐτῆ, ἀνεχώρησεν, ἀλλ' ἕως ὅτου γὰρ ἐπαρέλθῃ ἐνταῦθα, ὁ Βογορίδης ἐνήργησε τὴν ἀποστολὴν βασιλικῶν στρατευμάτων εἰς Σάμον καί, ἀφ' οὗ ἐδέσμευσεν τὴν φωνὴν τοῦ λαοῦ, κατεδίκασεν εἰς μὲν τὴν βασιλικὴν εἰρκτῆν τοὺς ἐκ Στεφανουπόλεως Χριστόδουλον Πανταζῆν καὶ Στυλιανὸν Ἀργυρόπουλον, ἐκ Βαθέος τὸν Γεώργιον Βογιατζῆν, ἐκ Βουρλιωτῶν τὸν Γεώργιον Τροβᾶν, ἐκ Λέκας τὸν Χριστόδουλον Γεωργιάδην καὶ ἐκ Παγώνδα τὸν Μαρωνῆλ Μαργιόλας, εἰς δὲ ἐξάμνηρον φυλάκισιν ἐνταῦθα μὲ δεσμὰ εἰς τοὺς πόδας τὸν Σταῦρον Σταυρινίδην, Ἰωάννην Σταυρινίδην καὶ Σταῦρον Ἰωσηφίδην ἐκ τοῦ Αἰμέρος Βαθέος, Ἰωάννην Πρωτοπαπᾶ, Μιχαῆλ Χ. Μαρῳλη ἐκ Βαθέος, Χριστόδουλον Χ. Ἀθανασίου ἐκ Παγώνδα καὶ Θαλασσινὸν ἐκ Λέκας, ἀρπάσας ἀπ' αὐτοὺς καὶ διὰ τζερεμὲ ἀπὸ τρεῖς καὶ τέσσαρας χιλιάδας ἀφ' ἕνα ἕκαστον. Καὶ τοὺς μὲν Κωνσταντῖνον Σταματιάδην, Νικόλαον Σταματιάδην, Δημήτριον Σταυρινίδην καὶ Νικόλαον Π. Χριστοδούλον, κατεδίκασε δι' ἀποφάσεως εἰς θάνατον καὶ εἰς τζερεμὲ γροσίων πεντήκοντα τεσσάρων χιλιάδων καὶ εἴκοσι τεσσαρακοστῶν, διὰ τὰ ὁποῖα κατεξουσίασεν ἕκτοτε ὅλα τὰ κτήματα τῶν Σταματιαδῶν καὶ μέχρι σήμερον ἀπολαμβάνει τὰ πλούσια αὐτῶν προϊόντα, ἄλλους δὲ ὑπὲρ τριάκοντα ἐξώρισεν εἰς διάφορα μέρη, δὲν ἐλησμόνησεν ὁμως καὶ γὰρ τοὺς

τζερεμετίση τόσοσ ἀκριβά, ὥστε αἱ οἰκογένειαι τῶν ἐνταῦθα περιφέρορται γυμναὶ καὶ ἀνυπόδητοι καὶ ὄλα ταῦτα ἔκαμεν οὗτος ὁ καλὸς ἡγεμὼν ἐναντίον τοῦ ὑπερτάτου βασιλικοῦ καὶ προσκυρητοῦ Ταρζιέτ Χαϊριγέ καὶ ἐκτὸς τούτων ἔλαβε καὶ ἀπὸ τὰς τρεῖς κοινότητας Βαθέος, Λιμέρος καὶ Παλαιοκάστρου λόγῳ τζερεμέ καὶ γρόσια διακοσίας εἴκοσι πέντε χιλιάδας καὶ ἀπὸ ἄτομα ἐκ τῶν ἄλλων χωρίων περισσότερα, χωρὶς γὰρ παρουσιάση καὶ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν τὰ ἔλαβε.

Η'. Ὅτι κατὰ παραβίασιν τῆς ἱερᾶς ὀργανικῆς Διατάξεως ὑπεχρέωσε τὴν πρώτην καὶ δευτέραν συνέλευσιν γὰρ δίδῃ ἡ Σάμος ἐτήσιοι μισθοδοσίαν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὸν ἐπίτροπόν του γρόσια ἐξήκορτα χιλιάδας, ἐν ᾧ τὰ ἀποκλειστικὰ δικαιώματά του εἶναι αἱ πρόσοδοι τῶν ναυτιλιακῶν ἐγγράφων καὶ τῶν διαβατηρίων. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα τόσοσ ὑπέρογκα τὰ ἀποκατέστησεν, ὥστε οἱ πτωχοὶ ναυτιλλόμενοι ὄσα κερδίουσιν ἀπὸ τὸ ταξειδίον τῶν ἀναγκάζονται γὰρ τὰ δίδωσι δικαιώματα, διότι ἐὰν ἐξ ὑποθέσεως ἔχη τις ἐν πλοῖον τετρακοσίων τόνων, πληρόνει κατ' ἔτος ἀγὰ γρόσια τρία τὸν τόνον γρόσια χίλια διακόσια εἰς τὸν καλὸν ἡγεμόνα, γρόσια διακόσια εἰς τὸ ὑγειονομεῖον τῆς Σάμου ἀγὰ εἴκοσι παράδες τὸν τόνον δι' ἕκαστον ταξειδίον, ἐκτὸς τῆς καταμετρήσεως τοῦ πλοῖου καὶ τῶν ἄλλων ἐγγράφων του ὑπὲρ τὰ πεντήκορτα γρόσια καὶ εἰς τὸν λιμενάρχην ἔτερα γρόσια πεντήκορτα· οἱ δὲ χάριν ἐμπορίου ἐκ τῆς Σόμου ἐξερχόμενοι πληρόνουσι διὰ τὸ διαβατήριον τῶν δώδεκα γρόσια κατ' ἔτος ἐκτὸς τῆς ἀδείας καὶ τῆς ἐπιθεωρήσεως. Ὅτι ἐν ᾧ ἡ παρὰ τοῦ ἀειμνήστου Σουλτὰν Μαχμουδτ χορηγηθεῖσα σημαία ἀπεφασίσθη γὰρ ὑψώνηται εἰς μόνα τὰ Σαμικὰ πλοῖα προνομιακῶς, ὁ ἀπληστοσ οὗτος ἡγεμὼν καὶ καταπατητῆς τῆς ὀργανικῆς Διατάξεως συνεχώρησεν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πλοῖα τῶν ὑπηκόων τῆς Ὀθωμανικῆς μεγίστης αυτοκρατορίας γὰρ ὑψώνωσι ταύτην πρὸς ὄφελος ἑαυτοῦ καὶ ζημιαν τοῦ κράτους καὶ τοιαῦτα ἐδρίσκορται πολλὰ εἰς Λέροσ, Πάτμον, Καστελλόρριζον, Σμύρνην, Τένεδον, Αἴνον, Μπουγάζια καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν βασιλεβουσαν καὶ εἰς διάφορα ἄλλα μέρη. Ὅτι διὰ γὰρ ἀπορροφήση καὶ τὸ αἷμα τῶν Σαμίων, διώρισεν ὡσ ἄλλοσ ἀνεξάρτητοσ μέγασ δοῦξ τόσοσ κορσόλουσ εἰς διάφορα μέρη τῆς Ὀθωμανικῆς ἐπικρατείας καὶ ἄλλαχοῦ ὄσουσ προξένουσ δὲν ἔχει ἡ κυριαρχική μας ἐξουσία, καθὼς εἰς Σώκια, εἰς Νέαρ Ἐφεσσον, εἰς Σιγατζίκι, εἰς Σμύρνην, εἰς Τζεσμέν, εἰς Μυτιλήνην, εἰς Τένεδον, εἰς

Λήμνον, εἰς Αἶνον, εἰς Σαμοθράκην, εἰς Τζανὰκ-καλεσί, εἰς Κων-
στατινουπόλιν, εἰς Βάρναν, εἰς Τεργέστην καὶ εἰς ἄλλα διάφορα
μέρη, οἵτινες ἀπὸ μὲν τὰ πλοῖα λαμβάνουσι ἀνὰ εἴκοσι παράδες
τὸν τόνον, ἀπὸ δὲ τὰ διαβατήρια γρόσια δέκα, δέκα πέντε ἕως εἴκο-
σι, ὅσάκις θὰ ἐπιθεωρήσωσιν αὐτὰ, ὥστε κατατῆ τὸ διαβατήριον
ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν γρόσια κατ' ἔτος.

Θ'. "Ὅτι ὄλαι καὶ λοιπαὶ συνελύσεις μέχρι τῆς δεκάτης ἐβδόμης
εἶναι δημιουργήματα τῆς τρίτης καὶ τετάρτης συνελύσεως, αἰτίαι
ἔκοψαν τὴν κεφαλὴν τῶν Σαμιῶν ὡς συγκροτηθεῖσαι ὑπὸ τῆν ἐπι-
ροὴν τοῦ διοικητοῦ καὶ τῆς ἐνόπλου δυνάμεώς του καὶ ὡς διευθυρό-
μεναι ἀπὸ τὰ μισθωτὰ του ὄργανα, τοὺς ὑπαλλήλους του.

Γ'. "Ὅτι διὰ τοὺς μέχρι τοῦδε πληρωθέντας εἰς τὸ βασιλικὸν τα-
μειὸν φόρους τῆς Σάμου ὁ δίκαιος αὐτὸς ἡγεμῶν δὲν ἐφρόντισεν οὐ-
δὲ ἀπόδειξιν εἰς τὸ κοινὸν τῆς Σάμου ἐκ μέρους τοῦ βασι-
λικοῦ ταμείου, ὥστε εἰς ἀπέθνησκε, δὲν ἤξεύρομεν τί ἐμελλε γε-
νέσθαι.

ΙΑ'. "Ὅτι ὁ παρὰ τοῦ Στεφάνου Βογορίδου διορισθεὶς διευθυντὴς
τῶν προσόδων ἀντὶ τοῦ γενομισμένου δικαιώματος δέκα τοῖς ἑκατὸν
λαμβάνει διπλοδεκάτην καὶ ἂν κἀνεὶς τολμῆσῃ εὐὰ ὀμλήσῃ περὶ
τῆς ἀδικίας αὐτῆς, ὁ τοιοῦτος καταμαστιλίεται, προστιμᾶται καὶ φυ-
λακίεται, ὥστε δὲν ἔχει ὁ τρισάθλιος Σάμιος εἰς ποῖον εὐὰ παρα-
πονεθῆ, καθ' ὅτι ὁ καλὸς αὐτοῦ ἡγεμῶν, ὅστις ὡς ἀνωτέρω κατώρ-
θωσε εὐὰ λάβῃ τῆν ἐνοικίαν τῶν δεκάτων καὶ τελωνείων τῆς Σά-
μου κατὰ τὸ 1837 ἀπὸ τῆν κατ' ἀρέσκειάν του γενομένην πέμπτην
συνέλευσιν, κλείει τὰ ὠτὰ του εἰς τὰ δίκαια παράπονα τοῦ καταπι-
εζομένου λαοῦ ὡς ἀντιβαίροντα εἰς τὰς παρανόμους ὀφειλάς του
καὶ οὕτως οἱ Σάμιοι κατήντησαν εὐὰ ἦναι χειρότεροι καὶ ἀπὸ τοὺς
τυράντους καὶ ἐκείνους τῆς Ἀφρικῆς καὶ δὲν ἠδύνατο οὐδὲ γρὺν εὐὰ
ὀμλήσωσιν. "Ὅτι ὁ γεννάδας οὗτος διευθυντὴς, σπάζων τὰς θύρας
τῶν οἰκιῶν καὶ καλυβίων ἐν ἀπουσίᾳ τῶν οἰκοκυρίων, ἐφορολόγει
τὰ προϊόντα τῶν κατὰ τῆν θέλησίν του.

ΙΒ'. "Ὅτι ὁ Στέφανος Βογορίδης ἀντὶ εὐὰ πέμψῃ ἐνταῦθα εἰς Σά-
μον τῆν εἰκόνα (κουάδρον) τῆς αὐτοῦ αυτοκρατορικῆς μεγαλειότη-
τος τοῦ πολυσεβάστου ἡμῶν βασιλέως Σουλτὰν Μετζήτ Χὰν αὐθέν-
του καὶ ἐνεργέτου μας (τοῦ ὀποιοῦ τοῦ κράτος εἶθε εὐὰ διαιωνίξῃ ὁ
Θεὸς τῶν ὀλων εἰς αἰῶνα τὸν ἄπαντα) διὰ εὐὰ τὸν βλέπουσι οἱ πι-

στότατοι ἐπὶ τῶν καταστημάτων των, ἔπεμψε τὴν ἰδικήν του ὡς ἄλλος ἀπεριόριστος μέγας δούξ. "Ὅτι ἀντὶ ὁ καλὸς ἡγεμῶν γὰ διατάττη γὰ γίνονται φωταψίαι καὶ παρακλήσεις ὑπὲρ τῆς ἀκραδάντου στερωώσεως καὶ ἐκτάσεως τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, αὐτὸς ἀπ' ἐναντίας διέταττε γὰ γίνονται μονοεκκλησίαι ἐπὶ τῆς Σάμου ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ γὰ ἐξοδεύονται εἰς τὰς ἐορτάς του ὑπὲρ τὰς τρεῖς χιλιάδας γρόσια ἀπὸ τὸ πτωχὸν ταμεῖον τῆς Σάμου εἰς ἐλεημοσύνας καὶ φωταψίας καὶ εἰς ἄλλα διάφορα παράλογα ἔξοδα, τὰ ὅποια ὤφειλεν αὐτὸς ἐξ ἰδίων του γὰ ἐξοδεύη καὶ ὄχι μὲ ξένα κόλυβα γὰ μνημονεῖται.

II'. "Ὅτι ἀντὶ γὰ πολυχρονῆται εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς Σάμου ὡς εἰς τὴν βασιλεύουσαν καὶ λοιπὴν ἐπικράτειαρ τὸ ὑπερσέβαστον ὄνομα τοῦ κραταιοτάτου καὶ γαληνοτάτου ἡμῶν ἄρακτος, πολυχρονεῖται τὸ ὄνομα τοῦ Βογορίδου, τοῦ ἐπιτρόπου του καὶ τῶν ὑπαλλήλων του ἕως τῆς σήμερον.

III'. "Ὅτι δὲν ἠὲ χαριστήθη ὁ καλὸς οὗτος ἡγεμῶν εἰς τὰς τόσας τυραννίας καὶ καταπιέσεις, ἀλλὰ διὰ γὰ μᾶς ἀπορροφήση καὶ τὸ αἷμά μας ἔπεμψε πρὸ χρόνων καὶ τρεῖς ἀστυνόμους, οἵτινες δὲν κάμουν ἄλλο εἰ μὴ γὰ ἐκδέρουν τὸν πτωχὸν λαὸν παρανόμως καὶ γὰ προσφέρωσι καὶ εἰς αὐτὸν τὰ ἡμίση καὶ διὰ γὰ ἀποκαταστήση ὡμότεραν τὴν τυραννίαν του καὶ γὰ καταπνίξῃ τὴν φωνὴν τοῦ λαοῦ ἐπεσώρευσε μίαν σωρείαν ξένων τυχοδιωκτῶν, ραδιούργων καὶ κακοήθων διαφόρων φυραμάτων Ἑγγλων τε καὶ Ἑλλήνων καὶ τοὺς ἐτοποθέτησεν εἰς διαφόρους δημοσίας πολιτικὰς καὶ στρατιωτικὰς θέσεις καὶ ἐστέρησε τὸν πτωχὸν Σάμιον.

IV'. "Ὅτι ἐκτὸς τῶν ἀνεκδιηγῆτων παρανομιῶν καὶ καταχρήσεων ὁ Γαβριὴλ Κρεστιδῆς ἀνθαιρέτως, χωρὶς γὰ σεβασθῆ οὔτε τοὺς ἐξοχωτάτους πασάδες οὔτε τὰ ἱερὰ δικαιώματα τῆς πατρίδος μας, ἔσπασε τὸ δουλάπιον τῆς Βουλῆς, ἐν ᾧ τὴν κλεῖδα αὐτοῦ ἐκράτει ὁ γραμματεὺς αὐτῆς Δημήτριος Τζακιρογλῆδης, καὶ ὡς ληστής ἀφῆρεσε τὸ βιβλίον τοῦ κοινοῦ ταμεῖου καὶ ἄλλα ἴσως ἀναγκαῖα ἔγγραφα καὶ ὅτι διὰ τὴν πράξιν του ταύτην διαμαρτυρούμεθα μὲ τὸν πλεόν ἐπισημότερον τρόπον.

V'. "Ὅτι συστήσας τὸ δικαστήριον ἐναντίον τῆς θελήσεως τῶν Σαμίων, ἐπέβαλε διὰ τῆς βίας ἀρήκουστα λεγόμενα δικαιώματα, διατιμήσεις καὶ πρόστιμα (τζερεμέδες) πρὸς ὄφελός του καὶ πρὸς ἐκ-

τέλεισιν τοῦ σκοποῦ του ἐναντίον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Ταρζιέτ-Χαϊριγὲ καί, τὸ χεῖριστον, διέταξε νὰ παραδεχθῆ καὶ τὸν Γαλλικὸν ποικτικὸν κώδικα ἐναντίον τῶν ἠθῶν, ἐθίμων καὶ ἔξεων τῶν πτωχῶν Σαμίων.

ΙΖ'. "Ὅτι ἀντὶ ὡς πρῶτος καὶ πνευματικὸς πατὴρ ὁ κύριος Στέφανος Βογορίδης νὰ ἀγαπᾷ ὡς τὰ ἀγαπητά του τέκνα τὸν λαὸν τῆς Σάμου, ἀντὶ ὡς ἀρχηγός του νὰ ἔχη διαρκῆς τῶν φροντίδων του ἀντικείμενον τὴν εὐημερίαν καὶ πρόοδον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, διότι ὡς παρακαταθήκην ἱερὰν ὁ κραταιότατος ἡμῶν βασιλεὺς τὸν ἐνεπιστεύθη, αὐτὸς τὸν κατέστησεν ἀπ' ἐναντίας πτωχόν, ταπεινὸν καὶ δουλόφρονα, τὸν κατεπλήρωσε ψυχῇ τε καὶ σώματι διὰ τῶν ἀρηκούστων πορολογικῶν νόμων καὶ διαταγμάτων, ἀφῆρσεν ἀπὸ αὐτὸν πᾶσαν δύναμιν τοῦ κρίνειν καὶ συλλογιέσθαι καὶ τὸν περιώρισεν εἰς ἕν μόνον ἀντικείμενον τοῦ νὰ ἐργάζεται χαμαλικῶς καὶ νὰ ἐφενδίσκη τρόπους καὶ μέσα νὰ πλουτίσῃ τὸν καλόν του ἡγεμόνα καί, τὸ χεῖριστον πάντων, εἰς ἀμοιβὴν τούτων τὸν ἐχαρακτήρισεν πολλάκις, ὡς καὶ εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν, λαὸν ἀπειθῆ, ἀντάρτην, ὀχλαγωγὸν καὶ ἐλληνόφρονα καὶ τοῦτο ἐπὶ σκοπῷ νὰ τὸν καταδικάσῃ, νὰ τὸν βίβῃ εἰς τὴν εἰρκτὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὕστερον ὡς βδέλλα ν' ἀπορροφήσῃ τὸ αἷμά του καὶ ἐπομένως νὰ τὸν διαγράψῃ ἀπὸ τὸν κατάλογον τῶν φιλησούχων καὶ εὐαγῶγων λαῶν. Ὁ λαὸς λοιπὸν τῆς Σάμου εἶναι ἀντάρτης τοῦ βασιλέως μας καὶ τῶν νόμων ἢ ὁ Στέφανος Βογορίδης; Αὐτὸς ὁ ὁποῖος ὑπερεπήδησε τὰ ὄρια τῆς ἡγεμονικῆς του ἐξουσίας καὶ ἐνδυσθεὶς κυριαρχικὰ δικαιώματα καὶ καθιερώσας νόμους ξένους ἢ ὁ λαὸς τῆς Σάμου; Αὐτὸς ὅστις ἐναντίον τῆς ἱερᾶς ὀργανικῆς Διατάξεως καὶ τοῦ Ταρζιέτ-Χαϊριγὲ ἐλάμβανε τζερεμέδες, κατεδικάζεν ἀνθρώπους εἰς θάνατον, ἄλλους εἰς τὴν βασιλικὴν εἰρκτὴν καὶ ἄλλους εἰς ἐξορίαν ἢ ὁ λαὸς τῆς Σάμου; Τὸ σέβας, τὴν εὐπειθειαν, τὴν ὑπακοήν, τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν, τὴν ὁποίαν ὁ λαὸς τῆς Σάμου φέρει πρὸς τὸ αὐτοκρατορικὸν κράτος καὶ πρὸς τὸν δικαιοτάτον καὶ ἐνεργητικώτατον ἡμῶν ἀνακτα, ὑμεῖς αὐτοί, ἐξοχώτατοι, περιελθόντες τὴν νῆσον ὅλην κατὰ κωμοπόλεις καὶ χωρία, ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐγνωρίσατε καὶ ἰδίως ὀφθαλμοῖς ἴδατε καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ δύνασθε νὰ ὁμολογήσητε ὅπου ἀνήκει τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Ὅθεν καὶ διαμαρτυρόμεθα ἐναντίον τοῦ Στεφάνου Βογορίδου, ζητοῦντες τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ὑπολήψεώς

μας, τὴν ὁποίαν διὰ τὰ τέλη του ἠμαύρωσε καὶ ἐνώπιον τῆς Ὑψηλῆς Πύλης καὶ ἐνώπιον ὄλου τοῦ κόσμου.

III. Διὰ τὰ μὴ ἀφήσῃ ὁ Βογορίδης κἀνὲν οὔτε ἱερὸν οὔτε ὄσιον ἀπαραβίαστον καὶ διὰ τὰ ἐξάγῃ τὸ αἷμα τοῦ Σαμίου ἀπὸ ὅλας τὰς φλέβας του ἠδόκησεν ὁ καλὸς ἡγεμὼν, ὥστε ἡ Σάμος ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας του γὰρ ἔχη ἀλλεπαλλήλους πέντε ἀρχιερεῖς, τέσσαρας ζῶντας καὶ ἕνα ἀποθαρύοντα, ὅστις ἀπέθανε δῆθεν ἐπὶ τῆς λειτουργίας του ἀπὸ στιγματῶν ἀποπληξίαν, καὶ τοῦτο διὰ τὰ λαμβάνῃ ὁ ἀφιλοκερδῆς καὶ πρᾶνς Βογορίδης εἰς τὰς νέας χειροτονίας τῶν ἀρχιερέων ὅσα ἤθελε καὶ ἔπειτα ἀφ' ὅσα ἐσύραζεν ὁ νέος ἀρχιερεὺς ἀπὸ τῶν ἱερέων καὶ ἀπὸ τὸν λαὸν του γὰρ στέλλῃ τὰ περισσότερα· ἀλλέως ἐνθὺς νέος ἀρχιερεὺς ἐπρόφθαρε καὶ τοῦτο ἐννοήσας καὶ ὁ τελευταῖος καλόνυχος ἀρχιερεὺς, παρτοίοις τρόποις ἠγγυρολόγει καὶ ἐφορολόγει διὰ τὰ προλαμβάνῃ τὴν ὑποστήριξίν του, ὥστε ἐπέβαλε καὶ εἰς τοὺς ἀποθνήσκοντας ἕνα φόρον ὑπέρογκον ὑπὸ τὴν λέξιν «δικαίωμα ἀποθιώσεως» καὶ ὁ ἄθλιος Σάμιος, ἐν ᾧ δὲν ἠδύνατο γὰρ ζῆσθαι ὑπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ Βογορίδου, δὲν ἠδύνατο οὔτε γὰρ ἀποθάνῃ ἐλεύθερα, χωρὶς γὰρ πληρώσουν οἱ συγγενεῖς του τὸ διὰ τὸν ἄδην πασαβάντι του γρόσια ἑκατὸν δέκα «δικαίωμα ἀποθιώσεως».

Αὕτη εἶναι, ἐξοχώτατοι, ἡ μέχρι τοῦδε κατάστασις τῆς Σάμου. Ὅθεν εἰς σᾶς μένει γὰρ τὴν ἀπαλλάξῃτε ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς, διότι σεῖς εἴσθε καὶ οἱ προωρισμένοι διὰ τοῦτο. Ναί, ἐξοχώτατοι, σεῖς ὡς ἄνδρες τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, σεῖς οἱ πεφωτισμένοι ἐπίσημοι ὑπάλληλοι τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, σεῖς εἴσθε οἱ προωρισμένοι ὄχι μόνον διὰ τὴν εὐτυχίαν τοῦ λαοῦ τούτου, ἀλλὰ διὰ τὴν εὐτυχίαν τῶν λαῶν τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους. Τεσσαράκοντα δύο ἔθνη, κατακτηθέντα καὶ ἐρωθέντα εἰς ἕν, συνιστῶσι τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος καὶ ἑβδομήκοντα δύο χιλιάδες φρούρια μαρτυροῦσι τὴν δύναμίν του. Ἐπιβλέψατε ἐπὶ τῆς Εὐρώπης τὰ βασιλεία Ἡπείρου, Θεσσαλίας, Ἀλβανίας, Μακεδονίας, Ἰλλυρίας, Θράκης καὶ τὰ λοιπά, τὰ ἐπὶ τῆς μικρᾶς καὶ μεγάλης Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς ἐκτεταμένα καὶ πλούσια βασιλεία μέχρι τῶν Ἰνδιῶν, εἰς σᾶς ἀποβλέπουσι καὶ ἀπὸ σᾶς τοὺς πεφωτισμένους ἄνδρας τῆς Ὑψηλῆς Πύλης περιμένουσι τὸν πολιτισμὸν των καὶ τὴν εὐτυχίαν των. Μὴ ἀργοπορῆτε λοιπὸν εἰς τὴν μικρὰν ὑπόθεσιν τῆς Σάμου, ἀλλ' ἀπαλλάξατε τὸν λαὸν τούτον ἀπὸ τὰ δεινὰ του καὶ ἀποκαταστήσατέ τον εἰς τὴν εὐτυχῆ κατάστασιν,

τὴν ὁποῖαν ὁ τρισέβαστος ἡμῶν ἄραξ ἐπιθυμεῖ δι' ὅλους τοὺς ὑπηκόους του. Ἀποκαταστήσατέ τον εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν δικαίων αἰτημάτων του καὶ ὁ φιλόνομος καὶ εὐάγωγος λαὸς οὗτος θέλει ἐντυπώσει τὰ ὀνόματά σας εἰς τὴν καρδίαν του καὶ ἡ ἱστορία εἰς τὰς χρυσᾶς σελίδας της.

Τὴν μετάφρασιν δὲ τῆς παρούσης μας θερμῶς παρακαλοῦμεν νὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ καθυποβάλλητε ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ κραταιοτάτου καὶ γαληνοτάτου ἡμῶν ἄρακτος ὅπως διὰ τῆς ἀποδεδειγμένης καὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἐγνωσμένης ἄκρας δικαιοσύνης του ἀπαλλάξῃ καὶ τὸν πτωχὸν τοῦτον λαὸν ἀπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ Βογορίδου, μὲ τὸν ὁποῖον πλέον δὲν δύναται νὰ ζῆσῃ, καὶ νὰ ἀντικαταστήσῃ ἕνα δίκαιον καὶ ἐνάρετον ἡγεμόνα, πιστὸν εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλῃν καὶ πατέρα τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου, ὅστις αἶρει χεῖρας ἰκέτιδας πρὸς τὸν Ὑψίστον. ὑπὲρ τῆς ἀκλονήτου στερεώσεως τοῦ βασιλείου κράτους καὶ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς αὐτοῦ αυτοκρατορικῆς μεγαλειότητος.

Δέχθητε, ἐξοχώτατοι, τὴν βαθυτάτην ὑπόκλισιν τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου, τὸν ὁποῖον ἀντιπροσωπεύομεν.

Τῆν 5 Ἰανουαρίου 1850 ἐν τῷ Λιμένι τοῦ Βαθῆος Σάμου.

Τῶν ὑμετέρων ἐξοχοτήτων

Ταπεινότατοι καὶ εὐπειθέστατοι ὑπήκοοι

Ἡ προσωρινὴ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ τῶν Σαμίων.

Ἐν τούτοις οἱ Ὀθωμανοὶ στρατηγοί, πεισθέντες ἐξ ἀκριβοῦς τῶν πραγμάτων ἐρεῦνης ὅτι οἱ Σάμιοι δίκαιον εἶχον τοῦ Βογορίδου κατατιμώμενοι, ἔγραψαν τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ ἵνα ἴλεως γένηται τοσαύταις χιλιάσι λαοῦ πάσχοντος καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ ἀπὸ διοικήσεως φαύλης ἐκλιπαροῦντος· ἀλλ' ὁ Βογορίδης, μαθὼν παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα ὅτι οἱ εἰς Σάμον ἀποσταλέντες ἵνα ἐξετάσωσι τὴν αὐτόθι κατάστασιν στρατηγοὶ ἐδείκνυντο εὐνοες τοῖς Σαμίοις, δὲν ἐβράδυνε νὰ διενεργήσῃ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ τε Μουσταφᾶ καὶ τοῦ Ριφαῆτ πασᾶ. Τῇ δὲ δωδεκάτῃ Μαρτίου 1850 τέταρτον ἀτμόπλοιον ὑπὸ τὸν μοίραρχον Ἐμὶν Τζολᾶκ βέην ἐκόμισεν εἰς Σάμον νέον ἀρχηγὸν τῆς αὐτόθι στρατιωτικῆς δυνάμεως τὸν Μιριλιβᾶν Μουσταφᾶ πασᾶν, Μποναπάρτ ἐπονομαζόμενον, ἄνδρα σκαιὸν καὶ βαρβαρικόν, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ἕτερον ἐκ μέρους τοῦ Βογορίδου διοικητὴν, τὸν Ἰωάννην Ἀδαμαντίδην, ἀντὶ τοῦ τῶς ποιούτου Γκεριῆλ Κρεστίδου, ἀνακαλουμένου.

Λίαν ἐξώργισε τὸν Ριφαάτ πασᾶν ἢ οὕτως ἀπροόπτως γενομένη ἀνάκλησις αὐτοῦ· ὅθεν αὐθημερὸν τὸ ἑσπέρας μεταπεμφθῆς τὸν Ἀλέξιον Ἀλέξην, ἐν Λιμένι Βαθέος τότε διατρίβοντα, λέγει αὐτῷ, ἐρμηνεύοντος τοῦ Μελέκ βέη. *Τὰ ὑμέτερα πράγματα πολιτικῶς ἐναυάγησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ μόνη παράτολμός τις ἀπόφασις δύναται γὰρ σῶσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ ναυαγίου καὶ ἀνατρέψῃ τοὺς σκοποὺς τοῦ μισοῦ ἡγεμόνος ὑμῶν. Ὁ ἄρτι ἐλθὼν πασᾶς ἀποστέλλεται ὅπως διὰ τῆς βίας καθυποτάξῃ τῷ Βογορίδη ὑμᾶς· μακρόνθητι ἄρα ἐντεῦθεν πρὶν ἢ τοῦ ἀτμοπλοίου ὁ πασᾶς ἐξέλθῃ, διότι, αὐτοῦ ἐξεληθόντος, δὲν διατελεῖς πλέον ἐν ἀσφαλείᾳ. Σύνταγμα δὲ προσκάλεσον ὅλους τοὺς Σαμίους καὶ σύνταξον αὐτοὺς στρατιωτικῶς, διότι ὁ πασᾶς θὰ ἐκστρατεύσῃ μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτῷ στρατοῦ ἵνα προσβάλλῃ ὑμᾶς. Προσβάλατε τοὺς ἀθλίους αὐτοὺς καὶ μὴ φοβῆσθε. Ὑπάγω εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐνθα, ὑπασπιστῆς τοῦ Σουλτάνου ὢν, τὰ πάντα ἐν λεπτομερείᾳ ἐκθέσω αὐτῷ. Μόνη τοιαύτη ἀπόφασις σώσει ὑμᾶς· ἄλλως ἀπώλεσθε.*

Τοιαύτας ὁ Ἀλέξιος ὁδηγίας λαβὼν, ἀπῆλθε τὴν αὐτὴν νύκτα ἐκ Λιμένος Βαθέος καί, εἰς Μυτιληνοὺς μεταβάς, ἐξήγγειλε τοῖς ὁμόφροσι τὴν νέαν τῶν πραγμάτων τροπὴν, σύνταγμα δ' ἔλαβε τὰ προσήκοντα μέτρα πρὸς ἐξοπλισμὸν καὶ στρατιωτικὴν σύνταξιν τῶν Σαμίων· ὁ δὲ ἄρτι ἀφικόμενος Μουσταφᾶ πασᾶς, τὴν ἐπιούσαν ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου ἐξελθὼν, ἐπεσκέψατο ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τὸν Ριφαάτ πασᾶν, ᾧ ἐπέδωκε τὰ τῆς ἀνακλήσεως ἔγγραφα. Προσκληθείσης δὲ αὐτόθι καὶ τῆς τῶν Σαμίων ἐπιτροπείας, ὁ Ριφαάτ πασᾶς, ἀφ' οὗ ἐδέξατο τὰς ἐπὶ τῇ ἀφίξει αὐτοῦ νενομισμένας συγχαρητηρίους εὐχάς, ἔλεξε τὰδε. *Σήμερον, ᾧ πληρεξούσιοι τῆς Σάμου, προσδέχεσθε τὸν νέον τῆς πατρίδος ὑμῶν διοικητὴν ἐκλαμπρότατον κύριον Ἰωάννην Ἀδαμαντίδην, ὃν ἡ αὐτοῦ μεγαλειότης ὁ Σουλτάνος ἠυδόκησε γὰρ ἀποστείλῃ ἐπὶ σωτηρίᾳ πάντων ὑμῶν· σὺν αὐτῷ δὲ τὸν τε ἐξοχώτατον Μουσταφᾶ πασᾶν, ὅστις ἀπὸ τοῦ νῦν θέλει μένει διευθετῶν τὰ τῆς Σάμου, καὶ τὸν Ἐμὶν βέην, ἄρχοντα τοῦ ἐν Σάμῳ ἐλλιμενισμένου στολίσκου. Στραφεῖς δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἄρτι ἀφικομένους, προσέθηκε. Καὶ ὑμῖν δέ, ᾧ ἐξοχώτατοι, συνίστημι τὴν παρισταμένην ἐπιτροπείαν, ὡς σύμβουλον καὶ συμπράκτορα ὑμῶν· διότι πάντες οἱ Σάμιοι ἐξελέξαντο αὐτὴν ὡς πληρεξούσιον ἀντιπρόσωπον, ἡμεῖς δ' ἔντιμον ἐγνωρίσαμεν καὶ ἄξιαν τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς.*

Διαμειφθέντων τότε λόγων φιλοφρόνων εκατέρωθεν, ἡ μὲν ἐπιτροπεία ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια, ὁ δὲ Μουσταφᾶ πασᾶς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐπανῆλθον ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου. Τῇ δὲ δεκάτῃ τετάρτῃ Μαρτίου ὁ Ριφαᾶτ πασᾶς καὶ ὁ Ἰγγλῖς Μουσταφᾶ πασᾶς, παραδόντες τοῖς διαδόχοις αὐτῶν τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου, ἀνεχώρησαν ἐκ Σάμου.

Ἐπτὰ μετὰ τὴν εἰς Σάμον ἀφίξιν τοῦ νέου στρατηγοῦ καὶ τοῦ νέου διοικητοῦ ἡμέρας, προσκληθέντες πληρεξούσιοι ἐξ ὅλων τῶν χωρίων τῆς νήσου, ἀφίκοντο εἰς Λιμένα Βαθείος ἵνα γνῶσιν λάβωσι τῶν αὐτοκρατορικῶν διαταγῶν καὶ ὁδηγιῶν, ἃς ἐκεῖνοι ἔφερον ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Τότε ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ἡγούμενος χιλίων ἑξακοσίων στρατιωτῶν καὶ δύο τηλεβόλων, ἐφεπομένους δὲ ἔχων τὸν στόλαρχον Ἐμὶν βέην, τὸν Ἰωάννην Ἀδαμαντίδην καὶ πάντας τοὺς ἀξιωματικούς αὐτοῦ ἐν μεγάλῃ στολῇ, ἐπορεύθη εἰς τὴν θέσιν *Χωράφια*, ἔνθα, παρατάξας κυκλοτερώς τὸν στρατὸν αὐτοῦ, διέταξε τὴν ἀνάγνωσιν πρῶτον μὲν τουρκιστί, εἶτα δ' ἑλληνιστί τοῦ ἐπομένου αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος.

Καύχημα τῶν ἡγεμόνων τοῦ χριστιανικοῦ ἔθνους, ἔξοχε τῶν προὔχοντων τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἰησοῦ, τετιμημένε μὲ τὸν πρῶτον βαθμὸν τοῦ διβαρίου τοῦ ὑψηλοῦ μου δεβλετίου καὶ κεκοσμημένε μὲ τὸ παράσημον τοῦ βαθμοῦ τούτου, πρίγγιψ Στεφανάκη, εἰς οὗ τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν ἀρετέθῃ καὶ ἡ διοίκησις τῆς Σάμου, παραταθείη σοι ὁ βαθμός.

Μετὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου τούτου διατάγματος γενέσθωσάν σοι γνωστὰ τὰ ἐξῆς.

Ἐν ἔτει χιλιοστῷ διακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἐβδόμῳ τῆς ἐγείρας εἶχεν ἐκδοθῆ ἐκ μέρους τῆς ὑψηλῆς μου βασιλείας εἰς ἰδικὸς ὀργανισμός, δι' οὗ ἐπεδαψιλεύθησαν προνομίαι τινα πρὸς περιποίησιν τῆς ἀσφαλείας καὶ ἡσυχίας, ἅμα δὲ καὶ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς εὐημερίας καὶ εὐτυχίας τῶν κατοίκων τῆς νήσου ταύτης, ἀποτελούσης μέρος τῶν κληρονομικῶν μου ἐπαρχιῶν· ὁ ἰδικὸς οὗτος ὀργανισμὸς ὡς καὶ ἡ σημαία αὐτῶν καὶ ἄλλα προνομία, ὧν ἠξιώθησαν, ἐπικυροῦνται καὶ θεωροῦνται ἐν ἰσχύϊ, ἐν ὧσιν οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης δὲν παρεκκλίνουσι τῆς πρὸς τὴν ὑψηλὴν μου βασιλείαν ὀφειλομένης πίστεως καὶ τῶν ὑπηκοικῶν αὐτῶν καθηκόντων. Ἄλλ' ὡς ἐκ τοῦ συντόμου καὶ περιληπτικοῦ ὕφους τοῦ προσηγηθέντος ὀργανισμοῦ, ἐπειδὴ ἕκαστος κατὰ τὸ δοκοῦν παρεξήγει καὶ διέστρεψε τὴν

ἀκριβῆ ἔρροϊαν τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων ὄρων καὶ τινες ὑπὸ διαφόροις προφάσεσι δὲν ἔπαυσαν γὰ ἀιτιολογῶσι τὰς κατὰ καιροὺς ἀναφνομένας ἀνωμαλλας καὶ στάσεις καὶ οὕτω γὰ ἐπηρεάζωσι καὶ καταπιέζωσι τοὺς κατοίκους τῆς γῆσου ταύτης, οἵτινες ὡς ἱερὰ παρακαταθήκη ὑπάρχουσιν ἐκ διαδοχῆς ἐμπεπιστευμένοι παρὰ τῆς θείας προροίας εἰς τὰς βασιλικὰς μου χεῖρας, διὰ ταῦτα πρὸς ἐπίσχυσιν, ἅμα δὲ καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ προεκδοθέντος βασιλικοῦ μου ὀργανικοῦ διατάγματος καὶ διὰ γὰ προβαλῆναι καὶ τελεσφορῇ ἢ ἐσωτερικῇ τοῦ τόπου διοικήσις ἐν ἀρμονίᾳ μὲ τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων τῆς σημερινῆς ἐποχῆς καὶ διὰ γὰ μὴ μέρη τοῦ λοιποῦ κάμμια ἀφορμὴ ταραχῶδῶν διενέξεων, ἐδέησεν ὥστε, ἐπικυρουμένου τοῦ ἐκδοθέντος αὐτοκρατορικοῦ ἡμῶν ὀργανικοῦ διατάγματος, γὰ διευκρινισθῆ καὶ ἐξακριβωθῆ ἐπὶ τὸ σαφέστατον τὸ πνεῦμα αὐτοῦ.

Α'. "Απαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὴν ἐπιτοπίως εἰθισμένην ἐποχὴν, προσδιοριζομένων καὶ κοινοποιουμένων παρὰ τῆς ἡγεμονίας τοῦ τόπου καὶ τῆς ἡμέρας, θέλει συγκροτεῖσθαι μιὰ γενικὴ συνέλευσις καὶ θέλει καταβάλλεσθαι ἢ ἀπαιτουμένη προσπάθεια καὶ ἐπιτήρησις ἐκ μέρους τῆς ἡγεμονίας εἰς τὴν συγκάλεσιν τῶν ἀντιπροσώπων. Ἡ δὲ συνέλευσις αὕτη θέλει σύγκεισθαι ἐκ τοῦ ἀρχιερέως, ἐκ δύο πληρεξουσίων, ἐκλεγομένων ἐξ ἐκάστης τῶν ἐπτὰ κωμοπόλεων τῆς γῆσου, καὶ ἐνός, ἐκλεγομένου ἐξ ἐκάστου τῶν λοιπῶν εἴκοσι χωρίων, ἥτοι τὸ ὅλον τῶν μελῶν τῆς συνέλευσεως ταύτης θέλει σύγκεισθαι ἐκ τριάκοντα ἐπτὰ ἀτόμων, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἀρχιερέως. Τὰ μέλη τῆς συνέλευσεως ταύτης πρέπει γὰ διακρίνωται μεταξὺ τῶν κατοίκων διὰ τὴν τιμιότητα καὶ τὸν πατριωτισμὸν των καὶ γὰ ὁμολογῶνται παρὰ πάντων ὡς τοιοῦτοι καὶ θέλουσιν εἶσθαι ἐκ τῶν μᾶλλον φορολογουμένων καὶ ἐγνωσμένων ὅτι ἔδειξαν καὶ δεικνύουσι πλείονα ζῆλον καὶ ἐκδουλεύσεις εἰς τὰ δημόσια κοινωφελῆ καταστήματα, ἐξαιρουμένων παντάπασιν ἐκείνων, οἵτινες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐστιγματίσθησαν δι' ἐγκλημάτων φόνου, ληστείας καὶ παρομοίων ἄλλων κακουργημάτων καὶ ἀξιοποιῶν πράξεων, ἢ ἐδραπέτευσαν καὶ μετηγάστευσαν εἰς ξένας ἐπικρατείας καὶ ὀριστικῶς ἐγκατεστάθησαν ἐν αὐταῖς, ἢ ἀπέκτησαν ξένην προστασίαν, ἢ ἀπεδείχθη καὶ ἐβεβαιώθη ὅτι ἐσφετερίσθησαν χρήματα ἢ κτήματα τοῦ τόπου, ἢ κατεχρήσθησαν τῆς διαχειρίσεως τῶν ταμείων τῶν κοινωφελῶν καταστημάτων, ἢ ἐνεκα ἐγκλημάτων ἢ πταισμάτων διατε-

λοῦσιν ὑπὸ δίκην. Δὲν δύναται οἱ τοιοῦτοι γὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν συνέλευσιν, οὐδὲ γὰ ἐπέμβωσιν εἰς τὰ πράγματα καὶ εἰς τὰ ἀντικείμενα τῆς συνελεύσεως ταύτης.

Β'. Ἡ ἐκλογή τῶν ἀντιπροσώπων τῆς συνελεύσεως δὲν θέλει γίνεσθαι ὀχλαγωγικῶς καὶ στασιαστικῶς. Οἱ τιμιώτεροι καὶ εὐνοποληπτότεροι μεταξὺ τῶν κατοίκων ἐκάστου χωρίου, οἱ ἔχορτες κτήματα καὶ γαίας, οἱ ἐνασχολούμενοι εἰς τὸ ἐμπόριον, οἱ πλοίαρχοι ὑπήκοοι τῆς ὑψηλῆς βασιλείας μου καὶ ἔχορτες τὰ ἀνωτέρω προσόντα, ὅποια καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι, θέλουσι συνέρχεσθαι εἰς ἕν μέρος εὐσχήμως καὶ ἀξιοπρεπῶς διὰ γὰ ἐκλέξωσι τὰ ἄτομα ἐκεῖνα, τὰ ὅποια θέλουσιν ἐκλέξει τοὺς πληρεξουσίου τῆς συνελεύσεως. Ἀφ' οὗ δὲ μεταξὺ τῶν σημαντικωτέρων καὶ γεροντοτέρων προσδιορισθῆ ὁ ἰκανώτερος καὶ ἀξιώτερος ὡς πρόεδρος, ἄρχεται ἡ ἐκλογή τῶν ἀντιπροσώπων τῆς συνελεύσεως· θέλουσι δὲ συντάττεσθαι κατάλογοι, διαλαμβάνοντες τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον καὶ τὰ λοιπὰ τῶν δημοτῶν τοῦ χωρίου, οἵτινες θέλουσι διορίζεσθαι ἐκλογεῖς. Καθ' ἐκάστην δὲ τριτίαν διὰ τῶν δημάρχων καὶ τῶν ὑπαλλήλων τῆς ἡγεμονίας θέλουσιν ἀναθεωρεῖσθαι οἱ κατάλογοι οὗτοι.

Γ'. Κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν τῆς γῆσου, σὺλλεθόντων εἰς ἕν τῶν ἐκλεχθέντων μελῶν καὶ σχηματισάντων τὴν γερικὴν συνέλευσιν, ὁ γεροντότερος καὶ ἰκανώτερος εἰς τὸ γὰ διατηρῆ τὴν εὐταξίαν καὶ τὸν κανονισμόν καὶ ὁ διακεκριμένος ἐπὶ πατριωτισμῷ καὶ φρονήσει γὰ ἐκλέγεται πρόεδρος διὰ πλειοψηφίας. Τὰ καθήκοντα τοῦ εἰρημένου προέδρου συνίστανται εἰς τὸ γὰ ἐπιτηρῆ τὰς ἐν τῇ συνελεύσει γινομένας συζητήσεις καὶ συνδιασκέψεις. Ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν μέλος τῆς συνελεύσεως ταύτης ἤθελε παρεκτραπῆ τῶν ὄρων τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς εὐσχημοσύνης, ὁ πρόεδρος θέλει τὸν προσκαλεῖ προφορικῶς καὶ παραινετικῶς εἰς τὰ καθήκοντά του· ἐὰν δὲ δὲν ὑπακούσῃ, τότε διὰ τῆς συγκαταθέσεως τῆς συνελεύσεως ἡ πλειοψηφίας ὁ διαληφθεὶς ἀποβάλλεται τῆς συνελεύσεως.

Τὰ ἀντικείμενα τῆς συνελεύσεως προσδιορίζονται εἰς τὰς προϋργιατικὰς συζητήσεις ἐπὶ τῶν ἐτησίων προσόδων, τῶν ἀναγκάλων ἐξόδων τοῦ τόπου καὶ τῶν εισοδημάτων αὐτοῦ, εἰς τὴν ἔγκαιρον οἰκονομίαν καὶ ἀπότισιν τοῦ νερομισμένου φόρου καὶ τῆς ἀναγκαίας καὶ ἀποχρώσεως χρηματικῆς ποσότητος διὰ τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου, εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τῶν μέσων, εἰς τρόπον ὥστε γὰ μὴ ἀδικῆται κάρ-

εις και εις την επιρόησιν του αρμοδιωτέρου και ανεπαχθεστέρου τρόπου, καθ' ον θέλουσιν εισπράττεσθαι οι φόροι, εις την εμφύχωσιν της εμπορίας των κατοίκων, εις την ήθικην και υλικην βελτιώσιν του τόπου, εις την συζήτησιν την αναφερομένην εις τας υποθέσεις τας αφορώσας τας δι' εξόδων του τόπου εγερθησομένης οικοδομίας. Να συντάττωσι και υπογράψωσι τας δια πλειονοψηφίας γινόμενας αποφάσεις και εκείνας, οσαι δὲν αντιβαίνουν εις τα καθήκοντα της υπηρεσίας και πίστωσης, και ἔπειτα γὰ τας καθυποβάλλωσιν εις τον πρίγγιπα αυτών δια γὰ λαμβάνη τὰ απαιτούμενα μέτρα ὡς πρὸς την κατάλληλον εκτέλεσιν και ακριβή αυτών επιτήρησιν. Ἡ συγκάλεισι της συνελεύσεως και των συζητήσεων γίνεται ἅπαξ του ἐνιαυτου. Συνερχομένης κατ' ἔτος της συνελεύσεως, εκλέγεται ὁ πρόεδρος και ἀπὸ της ἡμέρας της ἐνάρξεως των εργασιών της δὲν ἔδραται γὰ παραταθῆ ἡ διάρκεια αυτης ἤττον του ἐνὸς μηνὸς και πλέον του ἐνὸς και ἡμισσεως. Αἱ ἀποφάσεις της συνελεύσεως θέλουσι παρουσιάζεσθαι εις τον πρίγγιπα, υπογεγραμμένοι, ὁ δὲ πρίγγιπ θέλει, ὡς εἴρηται, τας εκτελεῖ. Ἄν δὲ εις τας ἀποφάσεις ταύτας πραγματικῶς ὑπάρχη τι ἀντιβαῖνον εις την υπηρεσίαν, ἢ φαίνεται ἐν αὐταῖς ὅτι ἡ συνέλευσις ὑπερέβη τὰ ὠρισμένα αυτῇ καθήκοντα και ἐνήργησεν ἐναντίον αυτών, αἱ τοιούτου εἶδους ἀποφάσεις δὲν θέλουσιν εκτελεῖσθαι πάραντα, ἀλλὰ θέλουσιν ἀναβάλλεσθαι και καθυποβάλλεσθαι παρὰ του ἡγεμόνος εις την προσεχῆ του ἐλευσομένου ἔτους συνέλευσιν ὁμοῦ μὲ τας παρατηρήσεις των λόγων και αἰτιῶν της μὴ παραδοχῆς και εκτελέσεως αυτών και θέλει ζητεῖ ὁ ἡγεμὼν την ἀναγκαίαν διόρθωσιν των ἀποφάσεων τούτων. Ἐξ ἐκαστου δὲ των τεσσάρων τμημάτων της ρήσου ἐκ των τιμιωτέρων και εἰδημονεστέρων και ἐκ των εἰδότεων ἀγαγιώσκειν και γράφειν και μὴ ἐχόντων ἡλικίαν μικροτέραν των τριάκοντα ἐτῶν θέλουσιν εκλέγεσθαι ἀνὰ δύο βουλευταὶ και ἐξ αυτών θέλουσιν επικυροῦσθαι τέσσαρες, τους ὁποίους ἡ ἡγεμονία θέλει θεωρήσει ἀξιοτέρους και τιμιωτέρους. Οι εἰρημένοι βουλευταὶ, ἐν ἀπουσίᾳ της συνελεύσεως, μετὰ του πρίγγιπος ἢ του ἐπιτρόπου αυτου θέλουσι συσκέπτεσθαι δι' ἐν ἔτος περὶ των υποθέσεων και θέλουσιν ἀποτελεῖ τὸ σῶμα της βουλῆς του τόπου.

Δ'. Ἡ διαληφθεῖσα βουλὴ του τόπου, ἤτοι τὰ τέσσαρα μέλη του συμβουλιου τούτου, θέλουσιν ὑπόκεισθαι εις την επιτήρησιν και προ-

ἐδρείαν τοῦ πρίγγιπος ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ. Ὅλαι αἱ τοπικαὶ ὑποθέσεις καὶ αἱ οικονομικαὶ θέλουσι θεωρεῖσθαι κατὰ τοὺς καθεστῶτας νόμους τοῦ τόπου καὶ συμφώνως μὲ τοὺς ἀναγκαίους ὅρους τῆς ἀκεραιότητος καὶ τιμότητος· θέλει δὲ εἰσπράττεσθαι ἀναλόγως τῆς περιουσίας καὶ δυνάμεως ἐκάστου ἢ νόμιμος μερὶς τῶν γενικῶν φόρων· θέλει προλαμβάνει καὶ ἐμποδίζει τὰς σπαταλεύσεις καὶ καταναλώσεις τῶν δημοσίων τοῦ τόπου χρημάτων· θέλει λαμβάνει ἐγγυήσεις περὶ τῆς ἐξασφαλίσεως καὶ ἐγκαίρου ἀποτίσεως τῶν τευμάτων τοῦ πρὸς τὸ ὑψηλὸν δοβλέτι μου ὀφειλομένου φόρου, συγκαίμενον ἐκ τετρακοσίων χιλιάδων γροσίων· θέλει ἐπιτηρεῖ καὶ προσέχει μετ' ἀκριβείας εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν καὶ διευθέτησιν τῶν ἐξόδων τοῦ τόπου καὶ τῶν ταμείων τῶν κοινωφελῶν δημοσίων καταστημάτων καὶ σχολείων. Διὰ τὸν φόρον, ὅστις θέλει δίδεσθαι εἰς δύο τέμματα πρὸς τὸ ὑψηλὸν δοβλέτι μου, θέλει λαμβάνεσθαι διὰ τοῦ ἡγεμόνος παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς οἰκονομίας τὸ σύννηθες ἀποδεικτικὸν τῆς παραλαβῆς, τὸ ὅποσον θέλει παραδίδεσθαι εἰς τὴν βουλὴν καὶ ἀκολούθως θέλει παρουσιάζεσθαι εἰς τὴν συνέλευσιν. Τὰ τέσσαρα ταῦτα μέλη τῆς βουλῆς κατὰ τὴν λήξιν τῆς βουλευτηρίας των θέλουσι δίδει λόγον τῶν πράξεών των εἰς τὴν ἐλευσομένην συνέλευσιν. Οὗτοι, ὡς εἴρηται, ἐπειδὴ θέλουσιν εἶσθαι ἐπιφορτισμένοι τὴν εἰσπραξίαν τῶν φόρων καὶ τῶν ἐξόδων, ἐφ' ὧν τῶν ὑποθέσεων τούτων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἀπέναντι τῶν καθεστῶτων νόμων τοῦ τόπου ἔσονται ὑπόλογοι καὶ ὑπεύθυνοι.

Ε'. Θέλουσι προσδιορισθῆ καὶ καθορισθῆ παρὰ τῆς συνέλευσεως τὸ πριγγιπικὸν σιτηρέσιον, οἱ μισθοὶ τῶν μελῶν τῆς βουλῆς τοῦ τόπου, τῶν γραμματέων καὶ τῶν στρατιωτῶν τῆς διοικήσεως, τῶν δικαστικῶν, ὑγειονομικῶν καὶ ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων. Ὁ πρίγγιψ ἢ ὁ ἐπίτροπος αὐτοῦ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς συνέλευσεως θέλει ἐπιτηρεῖ ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν τεσσάρων μελῶν τῆς βουλῆς εἰς τὴν καθ' ἕκαστον μῆνα πληρωμὴν τῶν μισθῶν ἐκάστου ὑπαλλήλου καὶ εἰς τὸ νὰ μὴ λαμβάνωσι χώραν καταχρήσεις. Καὶ ἐπειδὴ μέχρι τοῦδε δὲν εἶχε καθορισθῆ καὶ προσδιορισθῆ τὸ πριγγιπικὸν σιτηρέσιον καὶ οἱ μισθοὶ τόσον τοῦ ἡγεμόνος, καθὼς καὶ τῶν ἐπὶ τῆς ρήσου ὑπαλλήλων του, διὰ τὰ ἀπαρτῶνται τὰ ἔξοδα τῆς ἡγεμονίας, ἐποικιάζοντο παρὰ τοῦ ἡγεμόνος ἢ πρόσοδος τῆς ρήσου, τὰ τελωνεῖα καὶ τὰ δέκατα ἀλλ' εἰς τοῦτο συνέβαινον δυσκολία. Ἐφ' ᾧ τὸ δι-

καίωμα τῆς ἐνοικιάσεως τῶν εἰρημένων προσόδων ἀνετέθη εἰς τὴν βουλήν γὰρ τὸ ἐκτελεῖν ἐπὶ δημοπρασίας, τὰ δὲ προκύπτοντα εἰσοδήματα ἐπὶ τῆς ἐνοικιάσεως ταύτης θέλουσιν ἐξοδεύεσθαι εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου. Προσδιορίζονται δὲ κατὰ μῆνα γρόσια δώδεκα χιλιάδες πεντακάσια πριγγιπικὸν σιτηρέσιον, ἐκ τῶν ὁποίων θέλει πληρῶνεσθαι ὁ ἐκεῖ τοποτηρητῆς τοῦ πριγγιπικῆς καὶ οἱ ἐν τῇ δὴνηλῆ μον καθέδρα ὑπάλληλοι, οἱ ἐπιστατοῦντες εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν Σαμικῶν ἐμπορικῶν πλοίων. Ἐκτὸς δὲ τούτων, τόσον ὁ πριγγιπικῆς καθὼς καὶ ὁ ἐπίτροπος τοῦ καὶ οἱ λοιποὶ ὑπάλληλοι αὐτοῦ δὲν δύναται πλέον γὰρ λάβωσιν οὐδένα ὀβολὸν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ τόπου. Τὸ τελωνειακὸν δικαίωμα, τὸ ὁποῖον θέλει λαμβάνεσθαι ἀπὸ τῶν ὑπηκόων φίλων Δυναμέων καὶ ἐκ τοῦ ἐμπορίου, θέλει εἶναι σύμφωνον μὲ τὰς τελωνειακὰς διατιμῆσεις (ταρίφας) καὶ μὲ τὰς ἐμπορικὰς συμβάσεις, τὰς ἐν ἰσχύι εἰς τὰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς ἐπικρατείας μου.

ΣΤ'. Ἐπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀνάγκη γὰρ ἀναγεῖται ἡ δημαρχία, ἤτοι ὁ δημαρχος ἐκάστου χωρίου· ὅθεν οἱ ἐκλογεῖς ἐκάστου χωρίου θέλουσιν ἐκλέγει δύο πρόσωπα, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα θέλουσιν ἀναφέρει εἰς τὴν ἡγεμονίαν. Ὁ πριγγιπικῆς ἢ ὁ ἐπίτροπος αὐτοῦ, συνεννοούμενος μετὰ τῆς βουλῆς τοῦ τόπου, θέλει ἐπικυροῖ τὸν ἕνα ἐξ αὐτῶν καὶ ἀκολούθως ὁ ἐκλεχθεὶς δημαρχος ἄρχεται τῶν ἐργασιῶν τῆς ὑπηρεσίας του.

Ζ'. Ἀπὸ μέρους τῆς ἡγεμονίας του θέλει καταβάλλεσθαι ἡ ἀπαιτουμένη προσοχὴ καὶ ἐπιτήρησις πρὸς ἐμφύχωσιν τῶν τεχνῶν καὶ τῆς παιδείας, πρὸς διάδοσιν τῶν χρηστῶν ἠθῶν καὶ τῆς ἠθικῆς μορφώσεως τοῦ τόπου εἰς τρόπον, ὥστε γὰρ μὴ ἤθελε παραιοδύει εἰς τὰ ὑπάρχοντα σχολεῖα καὶ μεταξὺ τῶν διδασκάλων κάμμία διαφθορά, καθ' ὅσον μάλιστα ὁ προορισμὸς αὐτῶν ἀφορᾷ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν ἠθικὴν τῶν κατοίκων μόρφωσιν πρὸς ἀνατροπὴν τῶν παιδῶν.

Ἡ διαχειρίσις τῶν ταμείων τῶν σχολείων καὶ τῶν κοινωφελῶν καταστημάτων θέλει ἀνατίθεσθαι συναιρέσει τῶν βουλευτῶν εἰς ἄτομα, φειδόμενα τῶν ἀφιερωμάτων καὶ τῆς δαπάνης τῶν καταστημάτων τούτων, καὶ τὰ ὁποῖα ἄτομα πρέπει γὰρ ἦναι ἐλεύθερα τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθεισῶν κακῶν ιδιοτήτων· ἡ ἐπικύρωσις αὐτῶν ἐκτελεῖται παρὰ τοῦ ἡγεμόνος. Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἤθελεν ἀναφανῆ κάμμία κατάχρησις αὐτῶν καὶ νομιμῶς ἀποδειχθῆ, ἡ ἡγεμονία ἐκ

συμφώνου μετὰ τῆς βουλῆς προκαλεῖ τὴν παῦσιν αὐτῶν.

Η'. Εἰς τὴν κωμόπολιν, ἣτις εἶναι ἡ ἔδρα τῆς ἡγεμονίας, θέλει διαμένει εἰς ἀρχηγὸς χωροφυλάκων στρατιωτῶν, διατελῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἡγεμόνος, ὁ δὲ ρηθὲς ἀρχηγὸς θέλει ἔχει ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν του πεντήκοντα στρατιώτας, ἐκ τῶν δούποιων ἐν μέρος, ἔχον καὶ αὐτὸ ἐπὶ κεφαλῆς ἓνα ὑποδεέστερον ἀρχηγόν, θέλει διανείμει εἰς τὰ τέσσαρα τμήματα τῆς γῆσου, τοὺς δὲ ἐπιλοίπους θέλει ἔχει πλησίον του πρὸς διατήρησιν τῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως· οἱ στρατιῶται οὗτοι θέλουσι προσάγει εἰς τὰ δικαστήρια τοὺς ἐναγομένους καὶ ἐκτελεῖ τὰς διαταγὰς τῆς διοικήσεως. Ἐκτὸς δὲ τούτων θέλουσι διορισθῆ ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἓνός ὀπλαρχηγοῦ ἓτι πεντήκοντα στρατιῶται ἐκ τῶν ἰκανωτέρων καὶ πιστοτέρων, μισθοδοτούμενοι ἐκ τῶν εισοδημάτων τοῦ τόπου, εἰς τοὺς ὀποίους θέλει ἐπιφορτισθῆ ἢ καταδίωξις τῆς ληστείας· ἂν τυχόν ἤθελεν ἀκολουθήσει ἀταξία τις εἰς κἀνὲν μέρος, οὗτοι θέλουσι στέλλεσθαι πρὸς σύλληψιν τῶν ὑπαιτίων καὶ ταραξιῶν.

Θ'. Ἡ ἐκδοσις καὶ ἐποπτεία τῶν διαβατηρίων καὶ τῶν ναυτιλιακῶν ἐγγράφων καθὼς καὶ τῶν ἐν Σάμῳ παροικούντων καὶ ἔξωθεν ἐρχομένων ὑπηκόων τῶν ξένων ἐθνῶν συμφώνως μὲ τὰς ὑφισταμένας συνθήκας καὶ τὴν τάξιν ἀνήκει εἰδικῶς εἰς τὰ προσόντα τοῦ ἡγεμόνος. Ὁ ἡγεμὼν ἢ τοποτηρητῆς αὐτοῦ θέλει ἐκτελεῖ ἀπαρεμπιστίτως τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐπιτησίαν ταύτην.

Ι. Εἰς τὴν ἔδραν τῆς διοικήσεως θέλει ὑπάρχει ἐν δικαστήριον, συγκείμενον ἐκ πέντε μελῶν, ἦτοι ἓνός προέδρου, δύο μελῶν, ἓνός γραμματέως καὶ ἓνός εισαγγελέως τῆς ἡγεμονίας, καταγγέλλοντος τὰς ποινικὰς καὶ ἐγκληματικὰς δίκας· πλην τόσον ὁ γραμματεὺς καθὼς καὶ ὁ εισαγγελεὺς δὲν θέλουσιν ἔχει ψῆφον δικαστοῦ. Τὸ διαληφθὲν δικαστήριον θέλει δικάζει κατὰ τοὺς ἐγχωρίους νόμους τὰς παρεμπιπτούσας προσωπικὰς ἀγωγὰς καθὼς καὶ τὰς ποινικὰς δίκας, καὶ θέλει καταγινώσκει συμφώνως μὲ τοὺς ἐν ἰσχύϊ ποινικοὺς νόμους τὴν ἀνάλογον ποινὴν εἰς τοὺς ἐνόχους μετὰ τὴν ἐκδίκασιν καὶ τὴν ἀποχρῶσαν ἀπόδειξιν τοῦ ἐγκλήματος. Τὰ πέντε ταῦτα μέλη τοῦ δικαστηρίου ἐκλέγονται κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γενικὴν τάξιν παρὰ τῆς ἡγεμονίας· ἀλλὰ θέλει καταβάλλεσθαι ἄκρα προσοχὴ καὶ προσπάθεια, ὥστε τὰ μέλη ταῦτα γὰ ἦναι ἀκεραίου καὶ ἀνεξαρτήτου χαρακτῆρος, ἔχοντα τὰς ἀπαιτούμενας δικαστικὰς

γνώσεις, χαίροντα τὴν ὑπόληψιν καὶ τὸ σέβας τῶν κατοίκων, ἀμερολήπτα καὶ ἀνεπηρέαστα ὡς πρὸς τὴν διαδικασίαν τῶν ὑποθέσεων καὶ ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἰδιαζόντως καὶ ἀνεξαρτήτως θέλουσιν ἀφορᾶ εἰς τὸ δίκαιον καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐτοῦ. Καὶ ἐπειδὴ οἱ ρηθέτεες δικασταὶ δὲν θέλουσιν εἶναι ἰσόβιοι, ἐὰν ἤθελον ἐνεργήσει ἐναντίον τῶν καθηκόντων τῶν εἰς τὰς συμπιπτούσας ὑποθέσεις καὶ ἀποδειχθῆ τοῦτο, ἀποβάλλονται ἄνευ ἀναβολῆς· θέλει δὲ προσδιορισθῆ διὰ τῆς βουλῆς μισθὸς ἀτάλογος μὲ τὴν σπουδαιότητα τῶν καθηκόντων τῶν. Μία ἀσφαλῆς φυλακὴ θέλει οἰκοδομηθῆ εἰς μέρος ὑγεινὸν τῆς γῆσον διὰ τὰ φυλάττωνται οἱ ὑπόδικοι ἔνοχοι μέχρι τῆς ὑπάρξεως τῆς δίκης. Ἡ ἡγεμονία ἔχει τὸ δικαίωμα τὰ διορίζη, ὡς εἴρηται, τοὺς δικαστικούς, ὑγειονομικούς καὶ ἀστυνομικούς ὑπαλλήλους, καθὼς καὶ τὸν ὀπλαρχηγὸν καὶ τοὺς γραμματεῖς τῆς διοικήσεως ἐκ τῶν τιμιωτέρων καὶ ἱκανωτέρων καὶ οὗτοι οἱ διορισμοὶ δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν διὰ ψήφου ἐκλογὴν τῶν κατοίκων. Ἐὰν μεταξὺ τῶν ὑπαλλήλων τούτων τινὲς ἤθελον ἀποδειχθῆ καὶ ἀναγρωρισθῆ παρὰ τῆς ἡγεμονίας ὅτι ἐνήργησαν ἐναντίον τῆς τιμιότητος καὶ πίστεως ἢ ἡ πλειοψηφία τῆς συνλεύσεως ἀπαιτήση ἀμερολήπτως παρὰ τοῦ ἡγεμόνος τὴν παῦσιν αὐτῶν, τότε οἱ διαληθθέντες ὑπάλληλοι παιδεύονται ἀναλόγως μὲ τὸ ἀποδειχθῆσόμενον ἔγκλημα αὐτῶν καὶ παύονται τῆς ὑπηρεσίας. Εἰς τὰς ρηθείσας θέσεις τόσον οἱ ἀντόχθοι, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ ὑπήκοοι τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐπικρατείας ἔχουσιν ἴσον δικαίωμα· λαμβάνεται δὲ ὑπ' ὄψιν μόνον ἡ ἱκανότης καὶ ἡ πίστις ἐκάστου. Ἐν γένει δὲ ὀφείλει τὰ ἐπιστήσης τὴν προσοχὴν σου εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῶν μέσων, τῶν συντελούντων εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ τόπου καὶ εἰς τὴν εὐημερίαν τῶν Σαμίων, οἵτινες ὑπάρχουσι παρακαταθήκη ἱερὰ εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν μου αἶθμον· πῶποτε δὲν ἐπιτρέπεται οὐδεμίαν ἀντίπραξιν καὶ ἀντενέργειαν κατὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τούτου Ὄργανισμοῦ, ἀφ' οὗ ἐξεδόθη οὗτος. Σὺ λοιπὸν, ὅστις εἶσαι ὁ διαληθθεὶς ἡγεμὼν, ἀφ' οὗ σοι γένηται γνωστὸς ὁ αὐτοκρατορικὸς μου οὗτος Ὄρισμός, θέλεις ἐνεργήσει συμφώνως μὲ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, ἀποφύγων τὰ ἐναντία.

Ἐξεδόθη ἐκ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου διαβίου ὁ παρὼν ὑψηλὸς Ὄργανισμὸς ἐν ἔτει 1266 περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς σελήνης ρεπῆ-ουλ-αχῆρ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ Θεοφρουρήτῳ.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ὀργανικοῦ αὐτοῦ Διατάγματος, ὁ μὲν Μουσταφᾶ πασᾶς ἐζητωκραύγασεν ὑπὲρ τοῦ Σουλτάνου, ὃν ἐπευφήμησαν καὶ πάντες οἱ παρεστῶτες, εἴκοσι δὲ καὶ εἰς κανονοβολισμὸς ἐρρίφθη πρὸς τιμὴν αὐτοῦ· μεθ' ὃ ὁ ἀρχιερεὺς Γρηγόριος ἐφώνησε ζήτω ὁ ἡγεμῶν Βογορίδης, ἀλλ' οὐδεὶς ἐμιμήσατο αὐτόν. Ἐπανέλαβε καὶ δεῦτερον τὴν ἄκκιρον ταύτην εὐχὴν, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἡ αὐτὴ ἐπεκράτησε σιγῇ· ὅτε δὲ καὶ τρίτον ἔπραξε τὸ αὐτὸ ὑπὲρ τοῦ Βογορίδου, τότε ἀστεϊὸς τις, ἐπᾶρας φωνὴν, ἐκραύγασε σαρκαστικῶς τζιφος! καὶ οὕτως ἔληξεν ἡ τελετὴ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Διατάγματος.

Τὴν δ' ἐπιούσαν περὶ μεσημβρίαν ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, καλέσας παρ' ἑαυτῷ τὰ μέλη τῆς προσωρινῆς ἐπιτροπείας, ἀνεκοίνωσεν αὐτοῖς τὴν ἐπομένην προκήρυξιν, τὴν ὁποίαν διέταξε νὰ φέρωσιν εἰς γνῶσιν πάντων τῶν κατοίκων τῆς νήσου, δημοσιεύοντες αὐτήν.

Σάμιοι,

Εἰμὶ διατεταγμένος νὰ σᾶς ἀναγγείλω ὅτι ἡ αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆ μεγαλειότης ὁ γαληνότατος ἡμῶν ἄναξ, ὀρμώμενος ἀπὸ τὰ χαρκαρηξίζουσα ἀσέση-γεργάου καὶ ἀνυπὸ ἀνθρώπου ἀνθρώπου, ἠδύσκησε καὶ ταύτην τὴν φορὰν, συγχρόνως μὲ τὸ ἀρτίως ἐκδοθὲν ὀργανικὸν αὐτοκρατορικὸν Διάταγμα, τὸ ἀναπτύσσον τὰ τῆ πατρίδι ὑμῶν ἐπιδαψιλευθέντα προνόμια, νὰ ἀπονεύμῃ πλήρη ἀμνηστία εἰς ἐκείνους τῶν Σαμίων, οἵτινες, ἐξαπατηθέντες ἀπὸ δολίας εἰσηγήσεις ἢ ἐνδῶσαντες εἰς τὴν βίαν τῶν ὀπλων, ἔλαβον μέρος εἰς τὴν τελευταίαν ἀνταρσίαν καὶ ἐξανέστησαν κατὰ τῆς νομίμου ἡγεμονικῆς Ἀρχῆς τῆς πατρίδος των.

Ἐξαιροῦνται τῆς ἀμνηστίας ταύτης οἱ ἐπόμενοι ἀρχηγοὶ τῆς ἀνταρσίας, ὁ Ἰωάννης Δεκάτης καὶ ὁ Ἀλέξης Σ. Ἀλέξη, ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐλθόντες, ὁ Πέτρος Δημητρίου, Ἰωάννης Ντάνος, Γεώργιος Μαρούπας, Νικόλαος Γκέκης, Δημήτριος Καρμανιόλος, Γεώργιος Μπέλος, Ἰωάννης Ἀβάρας καὶ Θεμιστοκλῆς Βουρνέλης. Ἐλαβον διαταγὰς παρὰ τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεώς μου νὰ κηρύξω πρὸς τοῦτοις διὰ τὸ συμφέρον ὑμῶν τῶν ἰδίων καὶ πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν τῆς πατρίδος σας ὅτι τὸ ὑψηλὸν δοβλέτι δὲν τοὺς ἀνέχεται παντελῶς ἐπὶ τῆς Σάμου καὶ μεταξὺ τῶν φιλησύχων καὶ τιμίων οἰκοκυραίων καὶ ὅτι ὀφείλουσιν αὐτοὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀπὸ τῆς σήμερον νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸ ἔδαφος τῆς πατρίδος των καὶ ἀναχωρή-

σωσιν ὅπου ἀρέσκονται.

Κάτοικοι τῆς Σάμου, συμφώνως μὲ τὴν ὑψηλὴν διαταγὴν τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεώς μου, διὰ παρτὸς μέσου ἀποπέμφατε τοὺς λυμεῶνας τούτους τῆς πατρίδος σας. Ἐβεβαιώθητε ἤδη ὅτι ἦλθον οὗτοι ἐπιτηδεις ἐξ Ἑλλάδος ἵνα ἀνατρέψωσι τὰ καθεστῶτα τοῦ τόπου σας, τὸν ὁποῖον ἄλλοτε ἠρρήθησαν, καὶ οἵτινες ὑπὸ τὸ δελεαστικὸν πρόσχημα τοῦ πατριωτισμοῦ ἠγάσαν τὸ πῦρ τῆς διχονοίας καὶ τῆς διαιρέσεως μεταξὺ ὑμῶν, ἐγένοντο αἴτιοι γὰρ ἀποκλεισθῆ ἡ πατρίς σας, γὰρ ὑποφέρῃ ἡ ναυτιλία καὶ τὸ ἐμπόριόν σας καὶ γὰρ παραλύσῃ ἡ διοικητικὴ μηχανὴ τῆς πατρίδος σας. Ἴσως, μὲ λύπην μου τὸ προλέγω, γέινουν αἴτιοι γὰρ χυθῆ καὶ αἷμα ἀθῶον.

Σάμιοι, ἀποβάλετε τοὺς τοιοῦτους ἀποστάτας καὶ περιστοιχίσετε τὸν κατὰ διαταγὴν τῆς ὑψηλῆς βασιλείας ἐλθόντα νέον ἀντιπρόσωπον τοῦ ἡγεμόνος κύριον Ἰωάννην Ἀδαμαντίδην, ὑπάλληλον τετιμημένον μὲ τὸν τρίτον βαθμὸν τοῦ ὑψηλοῦ διβαρίου, διὰ γὰρ δυνηθῆ οὗτος γὰρ ἐπαραφέρῃ τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν εἰς τὸν τόπον σας καὶ προσκαλέσῃ ἐν τέλει τὴν γενικὴν συνέλευσιν διὰ γὰρ σκεφθῆ περὶ τῶν κοινῇ συμφερόντων τῆς πατρίδος σας, συμφώνως μὲ τὰς ἐπιεικῆς διατάξεις τοῦ νέου ὀργανικοῦ Διατάγματος.

Ἐὰν ὁμως οἱ ρηθέντες δὲν ὑπακούσωσι καί, καταφεύγοντας εἰς τὰ χωρία σας, τοὺς περιθάλητε καὶ τοὺς δώσητε ἄσυλον καὶ τροφάς, θέλω λάβει καὶ κατ' αὐτῶν καὶ ἐναρτίον τῶν χωρίων ἢ τῶν κατοίκων ἐκεῖνων, οἵτινες τοὺς τροφοδοτοῦσιν ἢ περιθάλλουσι, σὺντορα καὶ ἀυστηρὰ μέτρα καὶ τότε δὲν θέλω εἰμὶ εἰς καιρὸν πλέον γὰρ διακρίνω τίς ὁ ἀθῶος καὶ τίς ὁ ἔροχος. Θεωρῶ δὲ ὑπευθύνους καὶ ὑπολόγους εἰς κάθε ἐναρτίαν περιστάσιν τοὺς κύριους δημάρχους τῶν χωρίων καὶ κωμοπόλεων.

Πρὸς τοῦτοις εἶναι ἀνάγκη γὰρ συλληφθῶσιν οἱ ἐπὶ τοῦ χωρίου Βαθέος Νικολάκης καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Νικολάου Ἀντώνης, οἵτινες κατὰ τὴν θέσιν Μουλαβραΐμ Κουγιουκῆ ἐδολοφόρησαν τοὺς εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν στρατὸν ἀνήκοντας δύο στρατιώτας. Πρὸς γρῶσιν λοιπὸν πάντων ὑμῶν τῶν Σαμίων ἐξεδόθη ἡ παροῦσα ἐγκύκλιος προκήρυξις.

Ἐν Στεφανουπόλει τὴν 20 Μαρτίου 1850.

(Τ. Σ.) Μιρ.λιβᾶ Μουσταφᾶ πασᾶς.

Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ φρονῶν ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς ὅτι, ἐφ' ὅσον ὁ Ἰωάννης Λεκάτης διέτριβεν ἐν Σάμῳ, ἀδύνατον ἦτο, καθ' ἃ καὶ οἱ φίλα τῷ Βογορίδῃ φρονουῦντες εἰσηγοῦντο, νὰ ἐπανεέλθῃ καὶ ἐδραιωθῇ ἐν αὐτῇ ἢ ταξίς, ἀπηύθυνεν αὐτῷ τὴν ἐπιστολὴν τήνδε.

Ἐν Στεφανουπόλει τὴν 20 Μαρτίου 1850.

Κύριε Ἰωάννη Λεκάτη.

Ἐμάθετε βεβαίως ἐκ τῆς δημοσιευθείσης ὑπὸ σημερινῆν ἡμερομηνίαν προκηρῦξέως μου ὅτι ἐξαιρέσθε τῆς πρὸς τοὺς Σαμίους χορηγηθείσης ἀμνηστίας παρὰ τοῦ γαλιηνοτάτου βασιλέως καὶ κυρίου μου.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ φρόνησιν ἔχετε καὶ παιδείας δὲν ἀμοιρεῖτε, πρὸς δε, ὡς πληροφοροῦμαι, εἴσθε ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἐπιθυμοῦν τὴν ἡσυχίαν καὶ τὸν ἀτάραχον βίον, σᾶς προσκαλῶ ὡς φίλος τὰ συμμορφωθῆτε μὲ τὸ πνεῦμα τῆς προκηρῦξεως, τὴν ὅποیان ἐξέδωκα κατὰ διαταγὴν τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεώς μου, καὶ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν νὰ ἐγκαταλείψητε τὸ ἔδαφος τοῦ δυστυχοῦς τούτου τόπου, ὑπὲρ τῆς ἡσυχίας καὶ εὐτυχίας τοῦ ὁποίου περὶ πολλοῦ ποιεῖται τὸ ὑψηλὸν δοβλέτι.

*Ἄσ στρατιωτικὸς διοικητῆς
(Τ. Σ.) Mustaffa Pascia
Generale di brigada.*

Λαβοῦσα ἡ ἐπιτροπεία τὴν προκήρυξιν τοῦ Μουσταφᾶ πᾶσᾶ καὶ ἰδοῦσα ἐν αὐτῇ ὅτι ἐξηροῦντο τῆς προσφερομένης ἀμνηστίας οἱ ἐννέα ἐκείνοι ἄνδρες, ἐλυπήθη σφόδρα καὶ ἀπῆλθεν ἕκαστον τῶν μελῶν αὐτῆς εἰς τὸ ἴδιον χωρίον διὰ νὰ φέρῃ εἰς γνῶσιν τῶν κατοίκων τοῦτο, ἐφ' ὅσον βραχεῖα μὲν ἦτο ἡ παρεχομένη τριήμερος προθεσμία, ἠπεῖλει δὲ ὁ Ὀθωμανὸς στρατηγὸς νὰ ἐκστρατεύσῃ μετὰ τὴν λήξιν ταύτης εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς νήσου καὶ ἐκβιάσῃ τὴν ἔξωσιν τῶν ἐννέα ἀνδρῶν· ἐὰν δὲ τὸ τοιοῦτο ἐγίνετο, ἀδῆλοι τοῖς πᾶσιν ἦσαν αἱ δυνάμεναι νὰ ἐπέλθωσι συνέπειαι, οὐδὲ ἦτο εὐκολόν τινι ἐκ τοῦ προτέρου νὰ προῖδῃ ταύτας. Παγχάλεπος ἄρα ἦτο ἡ τῆς ἐπιτροπείας τῷ κείρῳ ἐκείνῳ θέσις· διότι, ἐν ᾧ ἔνθεν μὲν ὁ Μουσταφᾶ πᾶσᾶς ἐπίεζε καὶ ἐπετίμα αὐτήν, ἔνθεν δὲ ὁ λαὸς ἠτένιζε πρὸς αὐτήν, τὴν ἐκ τῶν δεινῶν ἀπασπλαγῆν ἐξ αὐτῆς ἀπεκδεχόμενος, ἐκ τοῦ ἄλλου ὕβριζον εἰς αὐτήν καὶ ἠπέλουν καὶ οἱ εἰς ἐξορίαν καταδικαζόμενοι, ὡς μεταξὺ ἄλλων δείκνυται καὶ ἐ τῆς ἐπομένης ἐπιστολῆς.

Πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Σάμου.

Κύριοι, ἅμα λάβετε τὴν παροῦσάν μου ἀμέσως γὰ μοι ἀποπέμψη-
τε τὰ ἔγγραφα ὅλα τῆς πατρίδος γὰ τὰ ἐξασφαλίσωμεν· ἀλλέως
κάνεισ ἐξ ὑμῶν γὰ μὴ φανῆ ἔξω, διότι ἡ ἀπόφασίς μας εἶναι τρομε-
ρά. Ἀυτὰ εἶναι τὰ μόνα ἀναγκαῖα. Τί ζητεῖτε; γὰ προδώσητε τὰ
ἀσφαλιστικὰ μέσα τῆς πατρίδος; Σᾶς ὀρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν ὅτι
θὰ κάμω ἀρχὴν πρῶτος ἐγὼ γὰ βάλω τὸ πῦρ καὶ ὄψεσθε. Ἀμέσως
γὰ ἐπιταχύνητε τὴν ἀποστολὴν των μὲ ἐν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς γὰ
τὰ ἐξασφαλίσωμεν. Προσέξετε μὴ ἐνδώσητε εἰς τὴν ἐξορίαν μας,
διότι εἰσθε χαμένοι: Μὴν ἀμελήσητε, ὡς καὶ ἄλλοτε, εἰς ὅ τι σᾶς
γράφω. Κάντεν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς γὰ μὴ μείνη γὰ συνάλῃ χρήμα-
τα, διότι δὲν ἀφίνομεν αὐτὰ ἀπὸ τὰς χεῖράς μας.

Τῆ 20 Μαρτίου 1850 ἐν Πύργῳ.

*Ὁ πατριώτης σας
Α. Σ. Ἀλέξη.*

Τῆς τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ προκηρύξεως γνωστῆς γενομένης, πνντα-
χοῦ οἱ κάτοικοι διεκήρυξαν ὅτι προτιμῶσι νὰ συναπέλθωσιν ἐξόριστοι
τοῖς ἐννεά, οὐδὲν κακὸν πεποιηκόσι, μᾶλλον ἢ νὰ ἐπιτρέψωσι τὸν ἐκ-
πατρισμὸν αὐτῶν. Σύνημα δὲ συνεφώνησαν γὰ παρουσιάσωσιν ἀπαξά-
παντες ἐνώπιον τοῦ Ὁθωμανοῦ στρατηγοῦ καὶ διομολογήσωσι τὴν τοι-
αύτην αὐτῶν ἀπόφασιν· ὅθεν καὶ ἤρξαντο συνερχόμενοι κατὰ δῆμους εἰς
Μυτιληνοὺς ὅπως ἐκείθεν οἱ πάντες μεταβῶσιν εἰς Λιμένα Βαθέος. Ἐν
ᾧ δὲ ταῦτα ἐγίνοντο, οἱ τῆ Βογοριδικῆ διοικήσει προσκείμενοι, ἐλθόν-
τες πρὸς τὸν Μουσταφᾶ πασᾶν, ἐξήγγειλαν αὐτῷ ὅτι ὁ λαός, οὐδό-
λως ἀκρόασιν διδούς εἰς τε τοῦ Σουλτάνου τὸ διάταγμα καὶ εἰς τὰς
προκηρύξεις καὶ παρακελεύσεις αὐτοῦ, ἐδράξατο τῶν ὀπλων καὶ παρε-
σκευάζετο ὅπως, ἐπελθὼν, προσβίχῃ τὸν Ὁθωμανικὸν στρατὸν καὶ
τῆς νήσου αὐτὸν ἀποδιώξῃ. Ταραχθεῖς ἅμα καὶ οργισθεῖς ἐπὶ τῷ τοι-
ούτῳ ἀκούσματι ὁ στρατηγός, προσεκάλεσε τὴν ἐπιτροπεῖαν καί, πλει-
στας ὅσας ἀπειλὰς ἐξερευξόμενος. διέταξεν αὐτῇ νὰ γράψῃ εἰς τὰ
χωρία ὅπως ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν συνέλθῃ ἐν Λιμένι Βαθέος ὁ λαός, οὗ
ἐπιθύμει νὰ μάθῃ τὰ φρονήματα καὶ τὰς ἀποφάσεις· καὶ ἡ μὲν ἐπι-
τροπεῖα ἔπραξε κατὰ τὰ διαταχθέντα αὐτῇ, ἐπειδὴ ὅμως μέχρις ὅτου
συνεννοηθῶσιν οἱ κάτοικοι τῶν διαφορῶν χωρίων παρῆλθον αἱ
τρεῖς ἡμέραι, ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ὑπολαβὼν ὅτι ἐνεπαίχθη, διέταξε

τὸν στρατὸν αὐτοῦ νὰ ἐτοιμασθῇ ὅπως ἐκστρατεύσῃ εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς νήσου. Ταῦτα ἡ ἐπιτροπεία μαθοῦσα, μετέβη παρὰ τῷ στρατηγῷ καί, δικχιολογήσασα τὴν μὴ προσέλευσιν τοῦ λαοῦ ἔνεκεν τῆς ἀποστάσεως τῶν χωρίων ἀπ' ἀλλήλων, παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ λάβῃ ἐπὶ δύο ἔτι ἡμέρας ὑπομονήν· ἐπὶ τέλους δ' ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ἐνδούς, κατένευσε νὰ περιμείνῃ ἐπὶ δύο ἔτι ἡμέρας τὴν τοῦ λαοῦ προσέλευσιν.

Ἐν τούτοις παρελθούσης ἄνευ ἀποτελέσματος καὶ τῆς διημέρου προθεσμίας, ἅτε τοῦ λαοῦ ὑπὸ διαφόροις προφάσεσι τὴν εἰς Λιμένα Βαθῆος μετάβασιν αὐτοῦ ἀναβάλλοντος, ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, λίαν ἐξοργισθεὶς, μετεπέμψατο τὴν ἐπιτροπείαν παρ' ἑαυτῷ καὶ *Ματαίως*, εἶπεν αὐτῇ, *ἀγωνίξεσθε δι' ἀπατηλῶν ὑποσχέσεων νὰ με φερακίζητε, ἀποκρύπτοιτες τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν. Ἄλλ' ἐγὼ τὰ πάντα ἔμαθον καὶ τὰ πάντα κατανοῶ· ὅθεν καὶ ἔγραψα σήμερον εἰς Νέαν Ἐρεσον νὰ μοι σταλῇ στρατὸς ἐπικουρικὸς ἐκεῖθεν, μεθ' οὗ αὔριον ἐκστρατεύσω ἵνα καὶ διὰ τῶν ὀπλων καταστήσω ὑμῖν γνωστὰ τοῦ Σουλτάνου τὰ ὑψηλὰ διατάγματα, συλλάβω δὲ καὶ τοὺς ἐγγεῖα ἐκείτους κακοίργους.* Πολυειδῶς ἡ ἐπιτροπεία παροσεπλάθησε τότε, ἐκλιπαροῦσα τὸν στρατηγόν, νέαν νὰ λάβῃ προθεσμίαν, μὲτην δ' ἔβεβαίωσεν ὅτι ὁ Σαμιακὸς λαὸς διατελεῖ πιστὸς τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει καὶ πειθήνιος τοῖς ὑπ' αὐτῆς διατασσομένοις· ἐπὶ τέλους ἰδοῦσα ὅτι αἱ διαβεβαιώσεις καὶ ἰκεσίαι αὐτῆς εἰς οὐδὲν ἔφερον ἀποτέλεσμα, ἔλαβεν ὕψος ἐντονώτερον καὶ *Ἐξοχώτατε*, εἶπεν, *ἡμεῖς μὲν ὑποταγμένοι ἐν πᾶσι τῷ κραταιῷ ἡμῶν ἄνακτι διατελοῦντες, ἔτοιμοί ἐσμεν νὰ δεχθῶμεν πᾶν τὸ ἀρμόζον τῇ εὐσπλαγχνίᾳ καὶ ἐπιεικείᾳ αὐτοῦ. Τὸ νὰ φέρητε ὅμως, καθ' ἃ λέγετε, καὶ ἄλλον στρατὸν ἐνταῦθα καὶ κατὰ τῶν χωρίων ἐκστρατεύσητε, διότι οἱ κάτοικοι δὲν ἔσχον τὸν προσήκοντα καιρὸν ἵνα πράξωσι κατὰ τὰς διαταγὰς ὑμῶν, τὸ τοιοῦτο, νομίζομεν, ἀντίκειται ταῖς τε ὑμετέραις ὁδηγίαις καὶ τοῖς δικαιώμασιν ἡμῶν, ἐφ' ὅσον οὔτε ἀντάρται εἴμεθα οὔτε ἐχθρικοὺς σκοποὺς κατὰ τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος ἔχομεν· ὅθεν καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ μεγαλειοτάτου ἡμῶν ἄνακτος διαμαρτυροῦμεθα κατὰ πάσης ἐχθρικῆς ὑμῶν ἐνεργείας.* Ἄλλ' ἂν νομίζητε ὅτι, ἐρχομένου ἐτέρου στρατοῦ, θέλετε διὰ τῆς βίας καὶ διὰ τῶν ὀπλων δυνηθῆ νὰ ἀναγκάσητε ἡμᾶς ὅπως κηψώμεν ὑπὸ τῷ ζυγῷ τοῦ Βογορίδου, βεβαιώθητε ὅτι ἀπόφασιν ἀκράδαντον ἔχομεν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν, χρείας τυχεύσης, καὶ τὸν ἔσχατον τῶν κινδύνων μᾶλλον ἢ νὰ κλίνωμεν τὸν

αὐχένα τῷ τυράνῳ ἐκείνῳ. Καὶ ταῦτα μὲν ἡ ἐπιτροπεία εἰπού-
σα, ἀπεχώρησεν· ὁ δὲ Μουσταφᾶ πασᾶς, πέμψας ἀτμήρη εἰς Νέαν
Ἐφεσον τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ Μαρτίου, ἐκόμισεν ἐκεῖθεν πλείστους
στρατιώτας, οἵτινες, ἔλθόντες, ἐστρατοπέδευσαν ἐν τῇ θέσει, ἔνθα τὰ
νῦν τὸ δεσμωτήριον ὑκοδόμηται.

Τῇ δ' ἐπιούσῃ ἤρξατο συρρέων ὁ λαὸς ἐκ τῶν χωρίων καὶ ἐντὸς μι-
κροῦ ἑξακισχίλιοι που ἄνδρες κατεκάλυψαν τὰς ἀκρωρείας τοῦ Λιμένος
Βαθείος παρὰ τοῖς Βυρσοδεψείοις, ἔνθα προσελθὼν ἔφιππος καὶ ὑπὸ πάν-
των τῶν ἀξιωματικῶν αὐτοῦ καὶ ὑπὸ ἀόπλων τινῶν στρατιωτῶν πα-
ρακολουθούμενος ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, διέταξε τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ αὐ-
τοκρατορικοῦ διατάγματος, ὅπερ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐδημοσιεύσαμεν· ὅτε
δὲ ὁ ἀναγινώσκων κατήντησεν εἰς τὸ μέρος, τὸ λέγον *Σὺ λοιπόν,*
πρίγγιψ Στεφανάκη, ὅστις εἶσαι ὁ διαληφθεὶς ἡγεμὼν, ἀφ' οὗ σοι
γένηται γνωστὸς ὁ αὐτοκρατορικός οὗτος Ὅρισμός, θέλεις ἐνεργή-
σει συμφώνως μὲ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, ἀποφεύγων τὰ ἐναντία, τότε
πάντες οἱ παρεστῶτες μὲ τῇ φωνῇ ἐκραύγασαν, δὲν τὸν δεχόμεθα δι'
ἡγεμόνα! δὲν τὸν θέλομεν! Ἀγανακτήσας ἐπὶ τούτοις ὁ Μουσταφᾶ
πασᾶς, διέταξε νὰ διακόψωσι τὴν ἀνάγνωσιν καὶ, ἀπευθυνθεὶς πρὸς
τὸν λαόν, Ἐπειδὴ προσεβάλετε καὶ περιεφρονήσετε, εἶπε, τὴν ἀξιο-
πρέπειαν τοῦ Σουλτάνου, μὴ ὑπέιχοντες ταῖς ὑψηλαῖς αὐτοῦ διατα-
γαῖς, ἐγὼ μὲν διὰ τῶν ὀπλῶν ἐκτελέσω τὰς διαταγὰς ταύτας καὶ,
συλλαβῶν, ἐκδιώξω τῆς γῆσου τοὺς ἐννέα φανλοβλίους ἐκείνους, ὑ-
μεῖς δὲ εἴτε σύγκατανεύοντες εἰς ταῦτα εἴτε μὴ, πράξατε ὅ τι ἂν
θέλητε.

Τούτων ὁ λαὸς ἀκούσας, ἐζήτησε προθεσμίαν διήμερον ὅπως περὶ
τοῦ πρακτέου σκεφθῆ· τοῦ στρατηγοῦ δὲ ταύτην παραχωρήσαντος, τὸ
πλῆθος διελύθη. Ἐν τούτοις ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς δὲν ἐπαύετο ζητῶν
καὶ προσλαμβάνων ἐκ Νέας Ἐρέσου ἐπικουρίας· παρελθούσης δὲ τῆς
ταχθείσης νέας προθεσμίας, ὁ λαὸς ἔπεμψε πρεσβείαν, ἥτις, μετὰ
τῆς ἐπιτροπείας παρουσιάσασα, ἐπέδωκεν αὐτῷ ἀναφορὰν ὁμοίαν ταῖς
προδημοσιευθείσαις κατὰ τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως, ἀπὸ τῆς ὁποίας
ἐξελιπάρουν νὰ ἀπαλλάξῃ αὐτοὺς ὁ στρατηγός, μεσιτεύων παρὰ τῷ
Σουλτάνῳ. Ἐπιδιδόντες δὲ τὴν ἀναφορὰν ταύτην, εἶπον καὶ προφορι-
κῶς τὰδε.

*Σκεψάμενοι ἀπαξάπαρτες καὶ περὶ τῆς ἐκ Σάμου ἐξώσεως τῶν
ἐννέα ἐκείνων, οἵτινες λογιζονται τὸ κοινὸν σκάνδαλον, ἐπέισθημεν*

ὅτι καὶ τῇ ὑμετέρα ἐξοχότητι καὶ τῇ νήσῳ ὅλως ἀδιάφορος εἶναι ἢ ἐν αὐτῇ διατριβῇ ἐννέα ἀνθρώπων, οἵτινες οὐδὲν κακὸν ἐποίησαν, ἀλλ' οὐδ' ἐπολιτεύθησαν ἄλλως πῶς εἰ μὴ καθὼς καὶ πάντες οἱ Σάμιοι. Ἀποβάλετε ἄρα πᾶσαν κατ' αὐτῶν πρόληψιν καὶ πιστεύσατε ὅτι χρηστήν καὶ ἡσύχιον ἔχουσι κάκεινοι τὴν διαγωγὴν. Ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς ὁμῶς, οὐδόλως τὴν ἀναφορὰν ἀναγνούς, ἀντέλεξε διὰ τῶν ἐπομένων. Γινώσκω, ὦ Σάμιοι, τὰ παράπονα ὑμῶν· ἀλλὰ τότε δύναμαι γὰρ εἰσακούσωμαι αὐτῶν, ὅπου καὶ ὑμεῖς, τῶν ἐμῶν ἀκούοντες λόγων, ἀποδιώξετε τῆς ὑμετέρας πατρίδος τοὺς ταραχοποιοὺς ἐκείνους. Διαταγὴν ὀριστικὴν ἔχω γὰρ καταδιώξω αὐτοὺς καὶ, συλλαβῶν, γὰρ δεσμεύσω, ἐκ τούτου δὲ ἡ σωτηρία ὑμῶν κρέμαται· ἐὰν μὴ τοῦτο γένηται, γινώτε καλῶς ὅτι οὐδεμία αἰτίασις ὑμῶν εἰσακουσθήσεται. Σάμιοι, ἀποβάλετε ἐκ μέσου ὑμῶν τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, διότι, αὐτοὶ ἐξαπατήσαντες, περιήγαγον ὑμᾶς εἰς δυσχερείας τοιαύτας· πράννατε τὴν τοῦ Σουλτάνου ὀργὴν καὶ ἐκτελέσατε τὰς διαταγὰς αὐτοῦ, ἀποδιώκοντες τοὺς ἐννέα ἐκείνους, οὓς ὀψιαίτερον δύναται γὰρ ἀνακαλέσῃ συνέλευσις τις εὐκόλως.

Ταῦτα τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ εἰπόντος, οἱ τοῦ λαοῦ πρέσβεις μετὰ τῆς ἐπιτροπείας ἀπῆλθον ἵνα τοῖς ἐντολεῦσιν αὐτῶν τὰ γενόμενα ἐξαγγείλωσι καὶ περὶ τοῦ πρακτέου ἀποφασίσωσι· διασκεψέως δὲ γενομένης, ὁ μὲν λαὸς ἐνέμενε τοῖς προαποφασισθεῖσι, λέγων ὅτι ἂν ἀπηλαύνοντο οἱ ἐννέα ἐκείνοι, δὲν ὑπῆρχε πλέον ὁ σύμβουλος, ὁ ὁποῖος ἠδύνατο ἐν πάσῃ περιπτώσει γὰρ συμβουλεύσει αὐτῷ, ἢ ὁ ἀρχηγός, ὅστις ἠδύνατο γὰρ διευθύνῃ αὐτὸν ἐν πολέμῳ, ἢ δ' ἐπιτροπεία καὶ οἱ πρόκριτοι ἀντέλεγον ὅτι πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον καὶ πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου φρόνιμον ἦτο γὰρ ἐκπατρισθῶσιν οἱ ἐννέα ἐκείνοι καὶ ἐξευμενισθῆ οὕτως ὁ στρατηγός. Μετὰ μακρὰν δὲ περὶ τούτου συζήτησιν, ἡ ἐπιτροπεία καὶ οἱ πρόκριτοι ἔπεισαν τὸν λαὸν γὰρ ἐπινεύσει εἰς τὸν ἐκπατρισμὸν ἐκείνων πρὸς ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ ἀπὸ δυσυπολογίστων δυστυχημάτων, ἅτινα ἠδύνατο γὰρ ἐπιφέρει ὁ Τουρκικὸς στρατός, ἐκστρατεύων εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς νήσου· ὅθεν καὶ ἀπόφασις ἐγένετο γὰρ σταλῆ πρεσβεία τριμελὴς τοῖς ἐννέα προγεγραμμένοις ὅπως ὑποδείξῃ αὐτοῖς τὴν δυσχερῆ τῆς πατρίδος θέσιν καὶ παροτρύνῃ αὐτοὺς χάριν τῆς τῶν πάντων σωτηρίας γὰρ ἀναχωρήσωσιν οἰκίῃ τῇ βουλήσει ἐκ τῆς Σάμου.

Ἀπελθοῦσα ἡ τριμελὴς πρεσβεία αὕτη, ἀφίκετο εἰς Μυτιληνοὺς,

ἔνθα ἐντυχοῦσά τισι τῶν ἐννέα, ἀνεκοίνωσεν αὐτοῖς τὴν γενομένην ἀπόφασιν καὶ παρεκάλεισεν αὐτούς ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος νὰ ὑποβληθῶσι προσωρινῶς εἰς τὴν τοῦ ἐκπατρισμοῦ θυσίαν· οἱ δέ, μιᾶ τῇ φωνῇ προφρόνως ἀπεκριθῆσαν ὅτι, ἂν ἐπρόκειτο περὶ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος, οὐ μόνον εἰς προσωρινὸν ἐκπατρισμόν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀειφυγίαν ἔτοιμοι ἦσαν ἑαυτοὺς νὰ καταδικάσωσιν. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ πάντες δὲν ἦσαν ἐν Μυτιληνοῖς, ἀπεφάσισεν ἡ πρεσβεία μετὰ τῶν αὐτόθι ἐντυχόντων νὰ ἀπέλθωσιν εἰς Λέκαν, ἔνθα διέτριβεν ὁ Ἰωάννης Λεκάτης, καὶ συνεννοηθῶσιν αὐτῷ περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐκ Σάμου ἀναχωρήσεως· ὄντως δὲ μεταβάντες ἐκεῖσε, ἦλθον εἰς συνδιάλεξιν μετὰ τοῦ Λεκάτου, ὅστις ἐκθύμως παρεδέξατο καὶ αὐτὸς νὰ μακρυνθῇ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, ἀφ' οὗ τὸ τοιοῦτο συνεβάλλετο εἰς τὴν σωτηρίαν αὐτῆς· Τούτων αὐτῶ συμφωνηθέντων, ἡ τριμελὴς πρεσβεία, ἐπανελθοῦσα εἰς Λιμένα Βαθέος, ἐξήγγειλε τῷ Μουσταφᾶ πασᾶ ὅτι οἱ ἐννέα προγεγραμμένοι, ταῖς τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως διαταγαῖς ὑπέεικοντες, ἔτοιμοι ἦσαν ἵνα τῆς νήσου ἀπέλθωσιν· ὁ δὲ στρατηγός, μετ' εὐχαριστήσεως, ἀλλὰ καὶ μετὰ δυσπιστίας τούτων ἀκούσας, παρεχώρησε τετραήμερον προθεσμίαν πρὸς ἀναχώρησιν τῶν προγεγραμμένων, ἀπειλῶν ὅτι μετὰ τὴν παρέλευσιν ταύτης ἔμελλεν ἀναποφεύκτως νὰ ἐξέλθῃ μετὰ τοῦ στρατοῦ πρὸς σύλληψιν αὐτῶν.

Ἐν τούτοις οἱ περὶ τὴν Βογοριδικὴν διοίκησιν δὲν ἔπαυον τὸν Μουσταφᾶ πασᾶ ἐξερεθίζοντες κατὰ τε τῆς ἐπιτροπείας, ἣν ἐσυκοφάντων ὡς φενακίζουσαν αὐτὸν καὶ δι' ἀναβολῶν ἐπὶ ἀναβολαῖς καιρὸν κερδαίνουσαν, καὶ κατὰ τοῦ λαοῦ ἐν γένει, ὃν παρίστων ὡς πνεύματος ἀνταρσίας καὶ ἀνυποταξίας ἐμπεφορημένον· σύμφορον δ' εὐρίσκοντες νὰ ἐπέλθῃ ρῆξις ἐνοπλος ὅπως ἐνοχοποιηθῶσιν οἱ κατὰ τοῦ Βογορίδου ἐξεγερθέντες, ἔπεισαν τὸν βίαιον ἄλλως στρατηγὸν ἐκείνον νὰ πέμψῃ, καίτοι μὴ ληξάσης ἔτι τῆς δοθείσης τετραήμερου προθεσμίας, στρατὸν εἰς Λέκαν, ἔνθα διέμενεν ὁ Ἰωάννης Λεκάτης καὶ ἔνθα ὑπετίθετο ὅτι σὺν ἐκείνῳ διέτριβον καὶ οἱ ἕτεροι τῶν προγεγραμμένων, ὅπως συλλάβῃ σὺτούς ἀπὸ χεῖρας. Τούτων οὕτως ἀποφασισθέντων, τὴν νύκτα τῆς πρώτης Ἀπριλίου ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ἐπιβιβάσας ἐπὶ ἀτμοπλοίου τριακοσίους στρατιώτας καὶ ὀδηγούς αὐτοῖς δούς τὸν Ἀνδρέαν Παπᾶ Νικολάου καὶ τὸν Σταῦρον Πασαγιάννην, ἀπέστειλεν ἐν πάσῃ μυστικότητι πρὸς σύλληψιν τοῦ Ἰωάννου Λεκάτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

Καταπλεύσαντος τοῦ ἀτμοπλοίου εἰς τὴν θέσιν Ποτάμι τοῦ ὄρμου

Κάρλοβασίων, οἱ ἐν αὐτῷ στρατιῶται μετὰ τῶν ὀδηγῶν αὐτῶν ἀπέβησαν εἰς τὴν ξηράν, μεσονυκτίου ἤδη ὄντος καὶ πάντων ἀμερίμνως καθευδόντων, καὶ ἐκεῖθεν ἀνήλθον εἰς τὸ ἡμίσειον που ὦραν μακρὰν κείμενον χωρίον Λέκαν, ἔνθα καταλαβόντες θέσεις ἐπικαίρους, ἐπολιόρησαν στενῶς τὸν οἶκον τοῦ Λεκάτου. Τοῦ δὲ Ἀνδρέου Παπα Νικολάου κρούσαντος τὸ ρόπτρον καὶ τῆς θύρας ἐνδοθεν ἀνοιχθείσης, διότι γνωστότατος ἦτο τοῖς ἐν τῷ οἴκῳ ὁ κρούων, ἄτε μαθητῆς τοῦ οἰκοδεσπότου διατελέσας, εἰσελάσαντες παραχρῆμα οἱ Ὀθωμανοὶ στρατιῶται, συνέλαβον ἐν τῇ κλίνῃ αὐτοῦ τὸν Ἰωάννην Λεκάτην καὶ ἐπὶ τῶν χειρῶν αὐτὸν ἄραντες, μετήγαγον εἰς τὴν παραλίαν, πρὶν ἢ ἔτι νοήσωσιν οἱ συνεγχώριοι αὐτοῦ τί συνέβαινε· δύο μόνοι ἄνδρες ὁ Γεώργιος Καλυμιός καὶ ὁ Ἰωάννης Μουρούλης, ἀκούσαντες θορύβου καὶ ἐξεληθόντες τῶν ἑαυτῶν οἴκων ἵνα μάθωσι πόθεν προήρχετο ἐν ὦρῃ τοιαύτῃ ὁ θόρυβος ἐκεῖνος, ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων. Μετὰ τοῦ Λεκάτου δὲ συνέλαβον καὶ τὸν Δημήτριον Στασινῆς.

Ἐκπληκτοὶ οἱ τοῦ Βαθῆος κάτοικοι εἶδον τὴν πρωίαν τῆς ἐπιούσης εἰσπλέον ἐν τῷ λιμένι τὸ Ὀθωμανικὸν ἀτμόπλοιον σημαιοστόλιστον καὶ μετὰ πλείονος ἔτι θάμβους ἔμεινον ὅτι ἐν αὐτῷ δέσμιος ὁ Ἰωάννης Λεκάτης κρατεῖται. Μετ' οὐ πολὺ δ' ἀποβιβάσαντες αὐτὸν ἐν κακῇ καταστάσει, προσήγαγον ἐνώπιον τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ, ὅστις, ἅμα ἰδὼν, ἤρξατο ἐν Ἰταλικῇ γλώσσῃ ὑβρίζων εἰς αὐτὸν καὶ λέγων *«Ω! καλῶς ὦρισες, κίριε Λεκάτη, σὺ εἶσαι τὸ προκομμένο κεφάλι τῆς Σάμου, ὁποῦ ἐπιάσθης ὡσὰν χοῖρος; Δὲν ἤκουσες ὅτι ἐγὼ πρὸ πολλοῦ ἐβόησα εἰς Σάμον διὰ τὰ ἔλθης νὰ με προσκυνήσης ὅπως πολλὰκις σοι παρήγγειλα; Πρὸς ταῦτα δὲ ὁ Λεκάτης Ἰταλιστὶ ἐπισημῶς ἀπεκρίθη. Καὶ τὴν ἔλευσίν σου ἔμαθον καὶ ἀπόφασιν εἶχον ἐλθόντων ἡμῶν σου προσκυνήσῃν ἄνευ ἡμεῶν ὡς εἶπες, ἀκούσας ὅτι μολὶς ἐλθὼν ἐν Σάμῳ, ἐζήτησας τὴν ἐξορίαν μου. Ἐν τούτοις ἡ διαγωγή σου εἶναι ἐκθεσμος καὶ ὁλως ἀναξία τῆς τε θέσεώς σου καὶ τοῦ βαθμοῦ, ὃν κατασχύνεις, πράττων ὅσα μόνοις ἀνθρώποις ποταποῖς καὶ εὐτελέσι προσήκουσι. Τότε ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, στραφεὶς πρὸς τοὺς παρεστῶτας ἀξιωματικούς, διέταξεν αὐτοὺς νὰ παραλάβωσι τὸν Λεκάτην καὶ, ἐπὶ ὄνου καθίσαντες, περιαγάγωσιν εἰς τὴν ἀγοράν· οἱ δὲ, καθ' ἃ ὁ στρατηγὸς ἐνετείλατο, παραλαβόντες, ἐκθήσιν αὐτὸν ἀντιστρόφως ἐπὶ ὄνου ψωραλέου καὶ περιήγαγον εἰς τὰς ὁδοὺς, πολυειδῶς ὑβρίζοντες καὶ χλευάζοντες. Ταῦτα δὲ ἔθεετο ἐκ τοῦ*

οίκου αὐτοῦ ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, γαυριῶν ἐπὶ τῷ μεγάλῳ αὐτοῦ κατορθώματι καὶ περικυκλούμενος ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως, ἐπιδοκιμαζόντων ἐν ἀγαλλιάσει τὴν πράξιν, συγχαίροντων τῷ στρατηγῷ καὶ εὐφημίας ὑπὲρ αὐτοῦ τε καὶ ὑπὲρ τοῦ ἡγεμόνος Βογορίδου ἀναπεμπόντων. Ἀφ' οὗ δὲ περιήγαγον οὕτω τὸν Λεκάτην ἀνά τὴν πόλιν, δεσμεύσαντες αὐτὸν τοσοῦτο σφιγκτῶς, ὥστε ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὑστερον ἐδείκνυντο ἐπὶ τῶν βραχιόνων αὐτοῦ τὰ τῶν δεσμῶν σημεῖα, μετήγαγον ἐντὸς πολεμικοῦ πλοίου, ἐν τῷ κύτει τοῦ ὀπλοῦ κακῶς ἔχοντα ἔρριψαν αὐτόν.

Γνωστῆς ἀνά τὴν νῆσον γενομένης τῆς τοῦ Λεκάτου συλλήψεως καὶ τῶν προσβολῶν, ὧν ἐγένετο θύμα, ἀγανάκτησις σφοδρὰ κατέλαβε πάντας καὶ κραυγὴ γενικὴ ἠκούσθη ὅτι ἔπρεπεν ἀνευ ἀναβολῆς πανταχόθεν τῆς Σάμου νὰ κατευθυνθῶσιν εἰς Βαθὺ ὅπως ἐν ἀνάγκῃ καὶ διὰ τῶν ὀπλων ἐλευθερώσωσι τὸν ὑπὲρ πατρίδος τηνικαῦτα πάσχοντα ἄνδρα ἐκεῖνον. Ὁ ὀπλαρχηγὸς Πέτρος Δημητρίου, καίτοι ὑπὲρ πάντα ἄλλο τὸ τοιοῦτο ἐπόθει, δὲν ἐνέκρινεν ὁμως τὴν ἀνευ ἀναβολῆς ἐκστρατείαν, διότι μόνος εἶχε τριακοσίους ἄνδρας μεθ' ἑαυτοῦ, ἐν ᾧ ὁ τῶν Τούρκων ἀριθμὸς ἦτο ἀσυγκρίτως μείζων· ὅθεν προέτεινε νὰ ἀναβάλωσιν ἐπὶ μικρὸν τὴν εἰς Βαθὺ πορείαν, ἄχρις οὗ, συνερχομένων καὶ ἄλλων ὀπλιτῶν, ἤθελε καταρτισθῆ δύναμις ἀξιόμαχος καὶ δυναμένη νὰ φέρῃ ἀποτέλεσμα αἰσιον, ἂν ἐπήρχετο συμπλοκὴ· πλὴν ἄλλ' ὁ ἐκ Μαραθοκάμπου ὀπλαρχηγὸς Θεμιστοκλῆς Βουρνέλης ἐπιμόνως ἀντετάξατο τῇ τοιαύτῃ γνώμῃ, λέγων ὅτι ὁ τῶν πολεμίων ἀριθμὸς οὐδαμῶς ἔπρεπε νὰ πτοήσῃ ἄνδρας Σαμίους καὶ ἀπειλῶν ὅτι καὶ ἂν πάντες οἱ ἄλλοι ἐδίσταζον, αὐτὸς ὁμως μόνος μετὰ τῶν ἑαυτοῦ στρατιωτῶν ἤθελε βαθίσει κατὰ τῶν Τούρκων. Ὅθεν καὶ ὁ Πέτρος ἐνδοῦς, παρέλαβεν ὅσους ἠδυνήθη ὀπλίτας καὶ κατηθύνθη εἰς Βαθὺ.

Ὁ δὲ Μουσταφᾶ πασᾶς, μαθὼν ὅτι πολλοὶ ἑναπλοὶ Σάμιοι ἤρχοντο ἐπ' αὐτόν, κατέλαβε τὴν μεταξὺ Βαθέος καὶ τῆς λιμένος ὁδόν, στρατοπεδεύσας ἐν τῷ παρά τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους πεδίῳ καὶ τοποθετήσας τὰ τηλεβόλα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ παρακειμένου λοφίσκου, τοῦ ὀνομαζομένου Κούτρα. Οἱ δὲ Σάμιοι, εἰς ἑξακοσίους περίπου ἀριθμούμενοι, ἀφικόμενοι εἰς Βαθὺ, διηρέθησαν κατὰ λόχους καὶ οἱ μὲν πλείους ἐτάχθησαν ὀπισθεν βράχων, τῶν δὲ ἄλλων οἱ μὲν ὠχυρώθησαν ὀπισθεν τῶν αὐτόθι ἀνεμομύλων, οἱ δὲ κατέλαβον οἰκίας τινάς. Τούτων δ' οὕτω γενομένων, ἀπόσπασμα Σαμίων διετάχθη νὰ προσβάλλῃ

διὰ πλαγίας πορείας τὴν τῶν πολεμίων ἐμπροσθοφυλακὴν, κατέχουσάν τὰς ὑπωρείας τῆς Στηνείας· ἀλλ' ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ἰδὼν τὴν ἐπέλευσιν αὐτῶν, διέταξε σφοδρὸν κανονοβολισμόν, ὅστις ἠνάγκασεν εἰς ὑποχώρησιν τοὺς Σαμίους, ἐκτεθειμένους ὄντας εἰς τὰς τῶν τηλεβόλων σφαίρας. Τότε ὁ Ὄθωμανὸς στρατηγὸς ἐπεμψε πρὸς καταδίωξιν αὐτῶν ἀπόσπασμα πολυπληθές· ἀλλ' ὁ Πέτρος, ἀφήσας τοὺς ἐχθροὺς νὰ πλησιάσωσι, διηύθυνε διὰ δυσβάτων ὁδῶν ἐπ' αὐτοὺς σῶμα Σαμιῶν, οἵτινες, ἄφρων καὶ ἐκ τῶν νώτων τοὺς Τούρκους προσβαλόντες, μεγίστην αὐτοῖς ζημίαν ἐπήνεγκαν, ἤθελον δὲ καὶ τέλει καταστρέψει, ἐάν μὴ αἱ τῶν τηλεβόλων σφαῖραι προύστάτεον τὴν τροπὴν αὐτῶν.

Ἀλλὰ καίτοι οἱ Σάμιοι ἐμάχοντο εὐτόλμως, δὲν ἠδύναντο ὅμως καὶ ἀποτελεσματικῶς νὰ προσβάλωσι τοὺς ἐναντίους, ἀναχαιτίζοντας διὰ τῶν τηλεβόλων τὴν τόλμην αὐτῶν· ὅθεν καὶ ὁ Πέτρος, τοῖς ἄλλοις ἀρχηγοῖς συνδιασκεψάμενος, ἀπεφάσισε νὰ διαμοιράσῃ τοὺς ὑπ' αὐτῷ ἄνδρας εἰς διαφόρους θέσεις καὶ πολλαχόθεν, τοιοῦτῳ τῷ τρόπῳ ἀντιπερισπασμὸν φέρων, πολεμήσῃ τὸν ἐχθρόν. Πρὸς τοῦτο ἄρα διέταξεν ἓνα μὲν λόχον ὑπὸ τὸν Νικόλαον Γκέκην ἵνα διέλθῃ τὸν ἀπέναντι τοῦ Κομαρεῶνος ἐλαιῶνα καὶ καταλάβῃ τὰ Βυρσοδεψεῖα παρὰ τῷ λιμένι, ἀπέστειλε δ' ἕτερον λόχον ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Καραγιάννην ὅπως καταλάβῃ τὸ πρὸς τὸ Κατζοῦνι ὄρος τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ, τρίτον δὲ λόχον ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Ἀβάραν διέταξε νὰ ἐνεργήσῃ τὴν κατάληψιν τῆς θέσεως Βαρελᾶ καὶ ἐν τέλει ἐξέπεμψεν ἀποσπάσματα ὑπὸ τὸν Θεμιστοκλῆ Βουρνέλην καὶ ὑπὸ τὸν Δημήτριον Καρμανιόλον ἵνα καταλάβωσιν ἑτέρας θέσεις ἐπικαίρους καὶ ἀποκλείσωσι πανταχόθεν τὸν Γουρρικὸν στρατόν.

Τούτων οὕτω διαταχθέντων, ὁ Νικόλαος Γκέκης, παραλαβὼν ὀπίστας πεντήκοντα, κατηυθύνθη πρὸς τὰ Βυρσοδεψεῖα· τὴν πορείαν δ' αὐτοῦ ἰδὼν ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ἐξέπεμψε κατ' αὐτοῦ τάγμα πεζικοῦ, ὀδηγούμενον ὑπὸ ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ ἐφίππου, ὅστις διέταξε νὰ προσβάλωσι τοὺς Σαμίους πρὶν ἢ ἔτι ἀπὸ τοῦ ὄρους κατέλθωσιν. Ἀλλ' οὗτοι, οὐδόλως διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐναντίων ἀπενθαρρυνθέντες, ὤρμησαν κατὰ τῶν Τούρκων μετὰ τοσοῦτου ἐνθουσιασμοῦ, ὥστε, τοῦ ἀξιωματικοῦ βληθέντος ὑπὸ σφαίρας ἐν τῷ στόματι καὶ πεσόντος, οἱ στρατιῶται αὐτοῦ, μὴ δυνάμενοι νὰ ἀντιστῶσιν, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, ἐξ ὀπίσθεν καταδιωκόμενοι. Ἦθελον δὲ οἱ Σάμιοι, αὐτοὺς διώκοντες, εἰσελθεῖ καὶ ἐν τῇ πόλει, ἐάν μὴ τὴν ὕρμην αὐτῶν ἀνεχαίτιζον αἱ σφαῖ-

ρκι τριῶν Ὀθωμανικῶν πλοίων, ἤτοι ἐνὸς ἀτμηλάτου, ἔχοντος τέσσαρα τηλεβόλα, ἐνὸς πάρωνος, ἔχοντος ἑκκαίδεκα τηλεβόλα, καὶ μιᾶς λιβυρνίδος, ἐχούσης ὀκτῶ τηλεβόλα, ἐν τῷ λιμένι ναυλοχούντων καὶ ἀρξαμένων σφοδροῦ κατ' αὐτῶν πυροβολισμοῦ.

Καὶ οἱ μὲν Τούρκοι, κατελθόντες τοῦ ὄρους ἐν σπουδῇ πολλῇ, κατέλαβον τὰς παρά τοῖς Βυρσοδεψείοις οἰκίας καὶ ὠχυρώθησαν ἐν αὐταῖς, φοβούμενοι μὴ οἱ Σάμιοι ἐπέλθωσι πάλιν κατ' αὐτῶν, οὔτοι δέ, καθ' ἃ εἶπομεν, ἀναχαιτισθέντες ὑπὸ τῶν σφαιρῶν τῶν τηλεβόλων, ἐπανῆλθον εἰς τὰς προτέρας θέσεις αὐτῶν· ὁ δὲ Πέτρος, συγκαλέσας τότε τοὺς λοιποὺς ὀπλαρχηγοὺς εἰς συμβούλιον, συνδισκέψατο αὐτοῖς περὶ τοῦ πρακτέου, ἐφ' ὅσον τὸ πυροβολικὸν τῶν Τούρκων παρεκώλυε πᾶσαν ἀποτελεσματικὴν ἐνέργειαν τῶν Σαμίων, ἐντελεῖ στερήσιν τηλεβόλων πασχόντων. Μετὰ πολύωρον δὲ διάσκεψιν ἀπεφασίσθη νὰ πεμφθῆ σῶμα ἐπιλέκτων, οἵτινες νὰ προσβάλωσι τοὺς παρά τῷ ναῦ τοῦ ἀγίου Χαραλάμπους ἐστρατοπεδευμένους Τούρκους καὶ προσπαθήσωσι νὰ μεταδώσωσι τὸ πῦρ εἰς τὴν παρακειμένην πυριτιδαποθήκην αὐτῶν, μεθ' ὃ ἐφορμήσωσι πανταχόθεν καί, εἰ δυνατόν, καταστρέψωσι τοὺς ἐχθροὺς. Ἀλλὰ περὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἔπρεπε νὰ γείνη ἡ προσβολή, ἠγέρθη διαφωνία, τῶν μὲν λεγόντων ὅτι οὐχὶ τὴν νύκτα ἐκείνην, καθ' ἣν οἱ Τούρκοι ἔμελλον νὰ μένωσιν ἄγρυπνοι, ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν ἔδει νὰ πράξωσι τοῦτο, τῶν δὲ τούναντίον ἰσχυριζομένων ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἀναβάλωσι τὸν καιρὸν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν νύκτα ἐπιπέσωσι κατὰ τῶν πολεμίων· τῆς τελευταίας δὲ ταύτης γνώμης ὑπέρμαχος ἰδίως ἦτο ὁ Ἰωάννης Ἀβάρας, οὗ τὴν φυσικὴν ἄλλως ἀνδρείαν ἐξέκαιεν ἀφθονος ἀνθοσμίου πόσις, καὶ ὅστις, ὄνειδίζων τοὺς λοιποὺς ὡς ἀτόλμους, ἀπεφάσισε μετ' ὀλίγων νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν πολυαρίθμων ἐχθρῶν. Ὄθεν παραλαβὼν ἕξ μόνους ἄνδρας, συγκατατεθέντας νὰ συμμετάσχωσι τῆς τύχης αὐτοῦ, κατῆλθε τοῦ ὄρους καί, πλησιάσας ἀψοφητεῖ μέχρι ἀποστάσεως ἐξήκοντα βημάτων ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τῶν Τούρκων, ἤρξατο ὀπισθεν μωρέας σφοδροῦ κατ' ἐκείνων πυροβολισμοῦ. Καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν οἱ Τούρκοι, μὴ διακρίνοντες ἐν τῷ σκότει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιτιθεμένων καὶ ὑπολαβόντες ὅτι πολυπληθεῖς εἶναι οὔτοι, ἐταράχθησαν σφόδρα· ὅτε ὅμως, παρελθουσῶν στιγμῶν τινων, κατενόησαν τὴν ἀλήθειαν, τότε, συνελθόντες ἐκ τῆς ταραχῆς αὐτῶν, ἀνταπήντησαν διὰ πυροβολισμοῦ πυκνοῦ. Πλέον ἢ τριακόσια πυροβόλα ἐκενώθησαν διὰ μιᾶς κατὰ τῆς μωρέας καὶ ὁ Ἀβάρας πίπτει, θανασίμως τραυματισθείς,

τότε δὲ τῶν σὺν αὐτῷ ἕξ ἀνδρῶν οἱ μὲν πέντε, ἀκροβολιστικῶς μαχόμενοι, ὀπισθοχώρησαν, εἰς δὲ, Κωνσταντῖνος Τακτικὸς τοῦνομα, ἐκ Παγώνδου, πρὸς μηδὲν τὸν θάνατον λογισάμενος, δραμῶν πρὸς τὸν κατακείμενον Ἀβάραν, ἀφήρεσε τὰ ὄπλα, τὰ ἰμάτια καὶ αὐτὸ τὸ βαλάντιον αὐτοῦ, ἐν ᾧ χάλαια σφαιρῶν διηυθύνετο ἐναντίον αὐτοῦ πολυλάχρῳ. Δὲν ἐδειλίασεν οὗτος ἐν κινδύνῳ τηλικούτῳ διατελῶν, ἀλλὰ, κύψας, ἐξέτεινε τὰς ἑαυτοῦ χεῖρας καὶ προσεπάθησε νὰ ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτοῦ ὅπως σῶσῃ ἀπὸ ἐνδεχομένων ὕβρεων· ἀλλ'οἱ ἕθροιοὶ δὲν ἔπαυον πυροβολοῦντες κατ' αὐτοῦ καὶ μία τῶν σφαιρῶν, πλήξασα ἐν τῷ στήθει, ἔρριπεν αὐτὸν χαμαὶ ἄπνουν. Τότε δὴ οἱ Τούρκοι, ἐλθόντες, παρέλαβον τὸ αἱματοβαφές τοῦ Ἀβάρου σῶμα καὶ διὰ τῶν ξιφῶν καὶ τῶν λογχῶν αὐτὸ τραυματίζοντες, ἐξεδικήθησαν νεκρὸν τοῦλάχιστον ἐκείνου, ὃν ζῶντα νὰ τιμωρήσωσι δὲν ἠδύναντο· ἀποταμόντες δὲ τὴν κεφαλὴν, ἔρριψαν τὸ ἠκρωτηριασμένον σῶμα εἰς ρεῦμά τι, ὅθεν τὰ ὕδατα παρέσυραν εἰς τὴν θάλασσαν. Εὐρόντες δὲ αὐτοὶ τινες, ἐπιπλέον ἐγγὺς τοῦ τελωνείου, ἀνείλυσαν καὶ ἐνεταφίασαν παρὰ τῷ ἐν Λιμένι Βαθείος ναῶ τοῦ ἀγίου Θεοδώρου.

Μαθόντες οἱ ἐν Βαθεί ὀπλιταὶ τὸν τοῦ Ἀβάρου θάνατον, ἐλυπήθησαν σφόδρα, διότι ἀνδρεῖος μὲν ἦτο ὁ ἀνὴρ καὶ μεγὰλα νὰ πράξῃ ἠδύνατο, ἔπεσεν ὅμως εἰς μάτην θῦμα ὀρμῆς ἀπερισκέπτου. Ἐν τούτοις θέλοντες καὶ νὰ ἐκδικήσωσι τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἐξῆλθον τοῦ χωρίου καί, καταλαβόντες θέσεις ἐπικαίρους, ἤρξαντο ἐπιτιθέμενοι κατὰ τῶν Τούρκων, οἵτινες ἐτέρωθεν ἀνταπήντησαν, ἐκ ξηρᾶς τε καὶ ἐκ θαλάσσης σφαιροβολοῦντες· νοήσαντες δὲ ὅτι οἱ Σάμιοι πρόθεσιν εἶχον νὰ ἀναφλέξωσι τὴν πυριτιδαποθήκην αὐτῶν, διότι τὰς βολὰς αὐτῶν κατ' ἐκείνης ἰδίως διηύθυνον, μετέφεραν κρυφίως ἐξ αὐτῆς εἰς τὸ ἀτμόπλοιον τὰ πλεονάζοντα πολεμεφόδια, καταλιπόντες ἐν αὐτῇ ὅσα ἀπολύτως ἦσαν αὐτοῖς ἀναγκαῖα. Ἐπελθούσης δὲ τῆς νυκτός, πλείστοι τῶν Σαμίων, ἐπωφεληθέντες ἐκ τοῦ σκότους, ὅπερ τοσοῦτῳ βαθῷ ἦτο, ὥστε οὐδὲ νὰ διακρίνη τις ὀλίγα πρὸ αὐτοῦ βήματα ἠδύνατο, κατέβησαν ἀψοφητὴ τὸ ὄρος καί, ἐλθόντες εἰς τὰ πύθυρα τῆς πόλεως, κατέλαβον τινὰς τῶν αὐτοῦ οἰκίτων μενουσῶν οἰκιῶν καὶ ἤρξαντο πυροβολοῦντες κατὰ τῶν Τούρκων, ὀπισθεν τῶν βράχων κεκρυμμένων καὶ οὓς δὲν διέκρινον, ἀλλ' ἢ ἐκ τῆς λάμψεως, ὡσάκισ οὔτοι ἐπυροβόλουν. Ταῦτο χρόνως δὲ καὶ ὁ Πέτρος μεθ' ἐτέρων στρατιωτῶν, καταλαβὼν οἰκόντινα παρὰ τῆ πόλει, ὡσεὶ ἑκατὸν βήματα τῆς θαλάσσης ἀπέχοντα,

ἔγγυς τῶν Βυρσοδεψείων, ἐσφαιροβόλῃ ἐκείθεν τοὺς ἐχθροὺς, διευθύνων ἰδίως τὸ πῦρ κατὰ τοῦ καταλύματος τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ· ὅθεν νοήσας οὗτος ὅτι οἱ Σάμιοι κατήλθον ἐν τῇ πόλει καὶ φοβηθεὶς μὴ ἐμβάλωσι πῦρ καὶ περιαγάγωσιν αὐτὸν εἰς κίνδυνον, ἐξελθὼν, κατεσκήνωσεν ἐν ὑπαίθρῳ, ἔνθα καὶ διενυκτέρευσε.

Τῆς δὲ ἡμέρας ἐπιλαμψέσης, ἐπέμφθη ἀπόσπασμα Τουρκικὸν ὅπως ἀποδιώξῃ Σαμίους τινάς, κατέχοντας ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Ἰωάννου Καραγιάννη ὀχύρωμά τι· ἐν ᾧ δὲ οἱ Τοῦρκοι ἤρξαντο τῆς προσβολῆς, ἐστραμμένα τὰ νῶτα ἔχοντες πρὸς τὸν οἶκον, ἐν τῷ ὁποίῳ, ἀγνοούντων αὐτῶν, ἔμενεν ὁ Πέτρος, οὗτος διέταξε σφοδρὸν κατ' ἐκείνων πῦρ. Καταπλαγέντες ἐκ τῆς ἀπροσδοκίτου ταύτης ἐπιθέσεως οἱ Τοῦρκοι, ἐπράπησαν εἰς φυγὴν, τρεῖς μὲν ἀνδρας ἀποβαλόντες, ἐπτὰ δὲ τραυματίας σχόντες. Τοῦτο ἐκ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ ἰδὼν ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ὅστις δὲν ἐπίστευεν ὅτι οἱ Σάμιοι εὑρήντο τοσοῦτῳ ἐγγύς αὐτοῦ, ἐπέμφε πρὸς τὸ μέρος τοῦ Πέτρου ἱκανοὺς ὀπλοφόρους, οἵτινες, ἀλαλάζοντες καὶ πυροβολοῦντες, ἔδραμον πρὸς τὴν οἰκίαν ἐκείνην· μὴ εὐρόντες ὁμῶς ἀντίστασιν, οὐδ' ἰδόντες τινὰ ἐν αὐτῇ, ἐφ' ὅσον ὁ Σάμιος ἀρχηγὸς διέταξε τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ νὰ μὴ πυροβολήσωσιν, ἀλλὰ, κρυπτόμενοι, νὰ μένωσιν ἀθέατοι, ὑπέλαβον ὅτι οἱ πολέμιοι, φόβῳ συσχεθέντες, ἔφυγον, ὅθεν καὶ ἔστρεψαν τὴν προσοχὴν αὐτῶν κατὰ τοῦ ὑπὸ τὸν Καραγιάννην σώματος, ὅπερ ἤρξαντο προσβάλλοντες. Τότε ὁμῶς πυκνὸς πυροβολισμὸς ἐκ τοῦ οἴκου, ἐν ᾧ ἔμενεν ὁ Πέτρος, ἀρξάμενος, οὗς μὲν τῶν Τούρκων πρὸς τὸ τοῦ ἄδου ἐξεπυρρίνισε πέταυρον, οὗς δὲ ἐτραυμάτισε, πάντας δὲ τρόμου ἐνέπλησεν· ἀλλὰ συνελθόντων αὐτῶν μετὰ μικρὸν τῆς καταπλήξεως καὶ ὀρμησάντων κατὰ τῶν ἐν τῷ οἴκῳ, ὁ Πέτρος, βλέπων ὅτι, ἐὰν ἀπεκλείετο ὑπὸ τῶν πολυπληθῶν ἐκείνων ἐχθρῶν, ἢ ἤθελε φονευθῆ ἢ ἤθελε πέσει ἀίχμαλτος, ἐσπίασато πὺν τοῖς ὀπλίταις αὐτοῦ τὴν μάχαιραν καί, διασχίσας τοὺς Τούρκους, ἐννεοὺς ἐκ τῆς τοιαύτης τόλμης μείναντας, ἐσώθη πρὸς τὸ ὄρος, ἀστόχως ὑπ' ἐκείνων πυροβολούμενος. Οὕτως αὐτοῦ ἀπεληθόντος, οἱ Τοῦρκοι ἐπλησίασαν εἰς τὸν οἶκον καί, διστάζοντες νὰ εἰσέλθωσι, διότι ἐφοβοῦντο μὴ ἐνεκρύπτοντο ἕτεροι Σάμιοι, ἔθηκαν πῦρ ἔξωθεν καὶ ἀπετέφρωσαν αὐτόν.

Ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁ Πέτρος, κατέλαβε θέσεις ὀχυράς καὶ ἤρξατο ἐκείθεν τοὺς ἐχθροὺς σφαιροβολῶν ἄχρις ἐσπέρας· περὶ δὲ τὴν τρίτην τῆς νυκτὸς ὥραν, βροχὴ ραγδαία, μετ' ἀνέμου σφοδροῦ καὶ σκότους

βαθυτάτου ἐπελθοῦσα, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἐκλίπη ὡς κατεῖχε θέσεις καὶ ζήτησιν καταφύγιον ἐντὸς παρακειμένων ἀγροτικῶν οἰκίσκων, ἐν τοῖς ὁποίοις ἐξησφάλισε καὶ τὰ πολεμεφόνδια αὐτοῦ, ὧν κατενόει τὴν χρησιμότητα, ἐφ' ὅσον ἡ ἔλλειψις τοιούτων ὁσημέραι ἀπέβαινε ἐπαισθητοτέρα. Λίαν δὲ πρῶϊαν τῆς ἐπιούσης ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ἰδὼν ὅτι οἱ Σάμιοι εἶχον ἐκλίπει τὰς ἑαυτῶν θέσεις καὶ ὅτι δὲν ἐφαίνοντο ἐκεῖ ἀλλ' ἢ ὀλίγοι τινές, ἔκρινεν εὐθετον τὸν χρόνον ἵνα καταλάβῃ τοὺς ἐπὶ τοῦ ὄρους τρεῖς ἀνεμομύλους, οὓς τέως κατεῖχον οἱ ἐναντίοι· ὅθεν ἔπεμψεν ἀπόσπασμα ἐκ πεντακοσίων ἀνδρῶν, οἵτινες ἤρξαντο δρομαίως ἐκ τοῦ μέρους τῶν Βурсοδεφείων ἀνερχόμενοι πρὸς τὸν κατὰ τὸ μέσον τοῦ ὄρους ἔλαιῶνα. Ἐκεῖ ἀφικόμενοι οἱ Τούρκοι ἀνέπτυσαν τὰς τάξεις αὐτῶν καί, λαβόντες ὡς προμαχῶνας ἀγροτικῶν οἰκίσκων ἠρειπωμένα τειχία, ἠτοιμάσθησαν εἰς ἄμυναν, διότι ἐφοβοῦντο αἰφνιδίαν τινὰ ἐπίθεσιν· μὴ ἀπαντῶντες ὁμως ἀντίστασιν, προῦχώρησαν κατὰ μικρὸν καὶ κατέλαβον τοὺς ἀνεμομύλους. Ταῦτα ἰδὼν ὁ Πέτρος, παρέλαβε σῶμα ἐπιλέκτων ἀνδρῶν καί, ἐπελθὼν, προσέβαλε τοὺς Τούρκους ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ἀνεμομύλῳ καὶ ξιφῆρης ἀπ' αὐτοῦ ἐξέβαλε, μεθ' ὃ ὥρμησε κατὰ τῶν ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεμομύλῳ ὑπαρχόντων πολεμίων, καθ' ὧν καὶ ὁ Ἰωάννης Καραγιάννης, κατάλληλον θέσιν καταλαβὼν, διηύθυνεν εὐστοχον πῦρ, καὶ ἠνάγκασεν αὐτούς, ἐκ δύο μερῶν προσβαλλομένους, νὰ ὑποχωρήσωσι καὶ εἰς τὸν τρίτον καταφύγασιν ἀνεμόμυλον, τὸν γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Müllos* τοῦ *Λούρου*, ἐν τῷ ὁποίῳ, ὄχρωθέντες, ἀπεφάσισαν ἐρρωμένως νὰ ἀντιστῶσιν. Αὐτόθι ἄρα συνήφθη μάχη λίαν πεισματώδης, ἐφ' ὅσον τὰ Γουρδικὰ τηλεβόλα, παρὰ τὸν ἅγιον Χαράλαμπον τετοποθετημένα, ἐξηρεύοντο κατὰ τῶν Σαμίων πῦρ σφοδρὸν. Τότε ὁ Πέτρος, ἐνισχυόμενος ὑπὸ τοῦ Καραγιάννη, τὰ δεξιὰ αὐτοῦ μετὰ εἴκοσιν ἐπτὰ ἀνδρῶν κατέχοντος, ἐφώρμησε ξιφῆρης μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν κατὰ τῶν ἐν τῷ ἀνεμομύλῳ ἀκατάσχετος καὶ ἠνάγκασε τοὺς ἐχθροὺς νὰ ἐκλίπωσι τὴν θέσιν αὐτῶν καὶ τραπῶσιν εἰς φυγὴν πρὸς τὸν Λιμένα ἐν σπουδῇ μεγίστῃ. Οἱ Σάμιοι κατεδίωξαν αὐτοὺς ἀνευδρότως, εἰς δὲ αὐτῶν, Ἰωάννης Μεσᾶς τοῦνομα, ἐκ Μαραθοκάμπου, καταφθίσας ἓνα Τούρκον, ἤρπασεν ἀπὸ τοῦ λωρίου τῆς πυριτιδαποθήκης καί, διὰ τῆς μαχαίρας διχάσας, ἔλαβε τὸν ὄπλισμὸν αὐτοῦ, ὃν ἄχρι τοῦ νῦν διατηρεῖ· ἔπαυσαν ὁμως τὴν καταδίωξιν, ἀφ' οὗ πλέον οἱ ἐχθροὶ ἐπανῆλθον εἰς τὰς παρὰ τοῖς Βурсοδεφείοις προτέρας θέσεις αὐτῶν, τῶν τηλεβόλων τῶν πλοίων ἀναγ-

κασάντων αὐτοὺς νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ ὄρος. Κατὰ τὴν συμπλοκὴν δὲ τῶν ἀνεμομύλων καὶ τροπὴν ταύτην τῶν μὲν Τούρκων ἐφονεύθησαν τριάκοντα τρεῖς καὶ ἐτραυματίσθησαν ὡσεὶ ἑκατόν, τῶν δὲ Σαμίων ἐφονεύθησαν δύο, ὁ Μανουὴλ Δημητρίου ἐκ Βουρλιωτῶν καὶ ὁ Δημήτριος Μελαγχροινὸς ἐκ Σπαθαραίων καὶ ἐτραυματίσθησαν ἑπτὰ.

Ἐν τούτοις ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, βλέπων ὅτι οἱ Σάμιοι οὐχὶ μόνον ἐξηκολούθουν νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν νὰ μάχωνται, χωρὶς νὰ διανοῶνται τὸ παράπαν ὅπως ὑποταχθῶσιν, ἀλλὰ τούναντίον, ἐπενθαρρυνθέντες ἐκ τῶν ἐπιτυχιῶν αὐτῶν, πεισματωδέστερον προσέβαλλον τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας καί, φοβούμενος γενικὴν κατ' αὐτοῦ ἐπίθεσιν ἂν ἀφικνοῦντο καὶ αἱ ἐπικουραὶ, ἄς διωργάνιζεν ὁ Ἀλέξιος Ἀλέξης, τὰ χωρία περιερχόμενος, ἔπεμψεν εἰς Νέα Ἐφεσον ἀτμόπλοιοι ἵνα παραλάβῃ ἐκεῖθεν στρατόν, ὥστε, ὑπ' αὐτοῦ ἐνισχυόμενος, νὰ ἐπέλθῃ μεθ' ὀρμῆς κατὰ τῶν Σαμίων. Ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ οἱ τοῦ Λιμένος καὶ τῆς παρακειμένης κωμοπόλεως Βαθέος κάτοικοι οὐχὶ ἄνευ φόβου δικαίου ἔβλεπον παρατεινόμενον μετὰ τηλικαύτης ἐκατέρωθεν ἐπιμονῆς ἀγῶνα, τοῦ ὁποίου αὐτοὶ πρωτίστως ὑφίσταντο τὰς συνεπείας, οἱ μὲν τοῦ Λιμένος, διότι ἔζων ἐν τῷ μέσῳ ἐχθρῶν, λυσσώντων διὰ τὰς ἀποτυχίας αὐτῶν καὶ ἀπειλούντων ἀδυσωπήτως νὰ τιμωρήσωσι τοὺς ἐγγχωρίους, οἱ δὲ τοῦ Βαθέος, διότι οἱ Τούρκοι ὅπως ἐκτοπίσωσι τοὺς πολεμοῦντας αὐτούς, οἵτινες, καταλαβόντες τὰς τοῦ χωρίου οἰκίας, ἐμάχοντο ἔνδοθεν αὐτῶν, ὡς ἀπὸ προμαχώνων, διηύθυνον τὰς τῶν τηλεβόλων σφαίρας ἀδιακρίτως κατὰ πασῶν τῶν οἰκιῶν καὶ εἰς πολὺν περιῆγον αὐτὰς κίνδυνον· ὅθεν καὶ ἐν δεινότητι διατελοῦντες οἱ μὲν τοῦ Λιμένος κάτοικοι, παραλαμβάνοντες ὅ τι τιμαλφῆς πρᾶγμα ἐκέκτηντο καὶ τοὺς οἴκους αὐτοὺς ἐκλείποντες, ἐπεβιβάζοντο ἐπὶ τῶν ὑπὸ σημαίαν εὐρωπαϊκὴν ναυλοχούντων πλοίων, οἱ δὲ τοῦ Βαθέος ἔμπαλιν ἀπεχώρουν εἰς ἕτερα χωρία καὶ εἰς τὰ ὄρη, συμπαραφέροντες μεθ' ἑαυτοῦ ὅ τι ἕκαστος ἠδύνατο. Ἄλλως δὲ καὶ ὁ ἀρχηγὸς Ἀλέξιος, ἅμα τῇ ἐνάρξει τῶν μαχῶν ἐγκυκλίους ἐκδοὺς, προέτρεψε τὰς γυναῖκας καὶ πάντας τοὺς ἐν ἀσθενείᾳ νὰ ἀπέλθωσιν ἐκ Σάμου εἰς τὰς παρακειμένας νήσους, ἐν ᾧ φρουροὶ ταχθέντες ἐν τῇ παραλίᾳ, ἐκώλυον τὴν ἀναχώρησιν πᾶσι τοῖς δυναμένους νὰ ὀπλοφορῶσιν· ἐντεῦθεν δὲ ἐκ μὲν τοῦ τμήματος Χώρας πλεῖστοι ἀπῆλθον, καταφυγόντες εἰς τὰ ἐπὶ τῆς ἀντικειμένης ἠπείρου χωρία Δωμάτια καὶ Κελεμβέσιον, οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ ἐκ τοῦ τμήματος Μαραθοκάμπου διεπεραιώθησαν εἰς

τάς παρακειμένας νήσους Ίκαρον, Λέρον και Πάτμον, μάτην τοῦ Τούρκου στρατηγοῦ ἀγωνιζομένου νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Σαμιῶν και ἀποστείλαντος πλοῖα ἵνα περιπλέωσι τὴν Σάμον και εἰς αὐτὴν ἐπαναφέρωσιν ὅσους ἂν συνελάμβανον φεύγοντας.

Αἱ ἐπανειλημμένα τῶν Σαμιῶν ἐπιτυχία, ὅσονδῆποτε και ἂν διέθρυπτον τὴν φιλοδοξίαν αὐτῶν, ἀλλ' ὅμως οὐδόλως ἐβελτίουν και τὴν ἀνώμαλον κατάστασιν τῆς ἐαυτῶν πατρίδος, ἐφ' ὅσον τὸ τοῦ ἀγῶνος ἀποτέλεσμα ὑπῆρχεν ὅλως ἀβέβαιον, ἐξαντλουμένων δὲ ὁσημέραι και τῶν πολεμεφοδίων, δὲν ἠδύναντο ἐπὶ μακρὸν νὰ παρατείνωσιν αὐτόν. Ταῦτα οἱ ἀρχηγοὶ κατανοοῦντες, ἐπεθύμουν νὰ δώσωσι πέρασ εἰς πραγμάτων κατάστασιν, οὐδὲν τὸ ἀγαθὸν ὑπισχνουμένην, δι' ὀριστικῆς συμπλοκῆς, ἥτις ἠδύνατο νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν τοῦ δράματος λύσιν· ἀλλὰ τὰ τηλεβόλα τῆς ξηρᾶς και τὰ τῶν πλοίων παρεκώλυον αὐτούς νὰ ὀρμήσωσι κατ' αὐτοῦ τοῦ στρατοπέδου τῶν πολεμιῶν και ἡ τέλεον αὐτοῦς καταστρέψωσιν ἢ αὐτοὶ ὑπ' ἐκείνων καταστραφῶσι. Τούτων ἕνεκεν και ὁ Καραγιάννης, ἐκλιπὼν τοὺς ἀνεμομύλους μετ' ὀλίγων στρατιωτῶν, διηυθύνθη ἀπὸ λόφου εἰς λόφον και μακρὰν τῶν Ὀθωμανικῶν φρουρῶν διερχόμενος πρὸς τὸ μέρος τῶν ἀγίων Ἀναργύρων ἵνα ἐξαπίνης προσβάλλῃ τοὺς αὐτόθι στρατοπεδεύοντας ἐχθρούς· ἀφικόμενος δὲ εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Κούτρας και ἰδὼν ὡσεὶ ἐξήκοντα Τούρκους, ἐκεῖ καθημένους, ἀπεφάσισεν ἀπαρατήρητος νὰ ἐφορμήσῃ κατ' αὐτῶν και ἐξολοθρεύσῃ. Πλὴν ἀλλ' ἐκείνοι, αὐτὸν ἰδόντες, ἠγέθησαν ταῦτοχρόνως και παρεσκευάσθησαν ὅπως τὴν προσβολὴν ἀντικρούσωσιν, εἰς δὲ αὐτῶν ἀπῆλθε δρομαίως ἵνα τοῖς ἐν τοῖς Ἀλωνίοις στρατοπεδεύουσιν ἑταίροις αὐτοῦ ἐξαγγείλῃ τὴν τῶν Σαμιῶν ἐμφάνισιν και βοήθειαν ἐπιζητήσῃ. Τότε ὁ Καραγιάννης, πλησιάζας ὡσεὶ πεντήκοντα βήματα πρὸς αὐτούς, ἤρξατο πυροβολισμοῦ τοσοῦτον εὐστόχου, ὥστε ὑπεχρέωσεν αὐτούς νὰ ὑποχωρήσωσιν ἀκροβολιστικῶς πρὸς τὸ κύριον τοῦ στρατοῦ αὐτῶν σῶμα· καταδιώξας δὲ αὐτούς, ἠτοιμάζετο διὰ τοῦ ξίφους νὰ προσβάλλῃ, τὸ πυροβόλον ὡς δύσχρηστον ἀπορρίπτων, ὅτε λόχος Ὀθωμανῶν, ἐπελθὼν εἰς ἐπικουρίαν τῶν φευγόντων, ἀνεχαίτισε τὴν τοῦ Καραγιάννη ὀρμὴν. Προσδραμόντων δὲ πολλαχόθεν και ἄλλων Τούρκων, οἱ Σάμιοι εὐρέθησαν ἐν ἀκρῆι ἀντιμέτωποι πεντακοσίων που ἐχθρῶν, προσπαθούντων νὰ περικυκλώσωσι και αἰχμαλωτεύσωσιν αὐτούς· ἀλλ' ἐν τῇ δεινῇ ἐκείνῃ περιπτώσει ἔδειξαν οὗτοι τὴν ἀκραν αὐτῶν γενναϊότητα και ἀροβίαν, διότι, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ δειλιάσωσιν, ἤρξαντο

μικρόν κατὰ μικρόν νὰ ὑποχωρῶσι, πυροβολοῦντες καὶ ἀντιπυροβολοῦ-
μενοι, ἄχρις οὗ ἐπέτυχον νὰ σωθῶσιν ἀσφαλεῖς ἐπὶ τινος λόφου, ἐπὶ
τοῦ ὁποίου οἱ Τοῦρκοι δὲν ἠδύναντο νὰ προσβάλωσιν αὐτούς.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Πέτρος μαθὼν τὰ κατὰ Καραγιάννην, κατέλιπε τὴν
θέσιν αὐτοῦικαί, παραλαβὼν ὀλίγους ὀπλοφόρους, ἔδραμεν εἰς ἐπικουρίαν
αὐτοῦ· ἐνωθεὶς δὲ μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ λόφου, ἔνθα, καθ' ἃ προείπομεν,
εἶχεν ἐκεῖνος καταφύγει, προσέβαλε μετὰ πεισματώδους ὀρμῆς τοὺς
Τούρκους, οἵτινες ἤρξαντο διὰ τεσσάρων τηλεβόλων τοὺς Σαμίους βάλ-
λοντες. Μὴ πτοηθέντες ὁμως καὶ οὗτοι ἐκ τῶν σφαιρῶν τῶν πολεμίων,
ἔξεσφενδόνησαν κατ' ἐκείνων πῦρ τοσοῦτω σφοδρόν, ὥστε ἠνάγκασαν
αὐτούς νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ ἐν Ἀλωνίοις στρατόπεδον αὐτῶν.

Τῆς νυκτὸς δὲ ἐπελθούσης, ἔξ ἄνδρες ἀπτόητοι, ὁ Κωνσταντῖνος
Μπαλῆς, Ἀνδρέας Μοσχονᾶς, Γεώργιος Ζάκας, Μανουὴλ Μιζάκης, Νι-
κόλαος Πινακωτᾶς καὶ Ἀναγνώστης Μοσχονᾶς, κατελθόντες κρυφίως
ἐκ τοῦ Κομαρεῶνος, εἰσῆλθον ἐντὸς ἀσβεστοκαμίνου, μικρόν τῆς θα-
λάσσης ἀπεχούσης καὶ ἐκρύβησαν ἐν αὐτῇ· τὴν ἀμφιλύκην δὲ τῆς ἐπι-
ούσης ἤρξαντο πυροβολοῦντες κατὰ τῶν ἐν τῷ λιμένι Τουρκικῶν πλοί-
ων. Οἱ δ' ἐν αὐτοῖς, ἀκούοντες τῶν πυροβολισμῶν καὶ τὰς σφαῖρας ἐπὶ
τῶν καταστρωμάτων πιπτούσας βλέποντες, ἠγνόουν πόθεν τε καὶ πό-
σοι ἦσαν οἱ πυροβολοῦντες· ὅθεν καὶ ὁ τοῦ πάρωνος κυβερνήτης διέ-
ταξεν ἓνα τῶν ἀξιωματικῶν, ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ, νὰ κατοπτρεύσῃ
καλῶς πόθεν αἱ σφαῖραι ρίπτονται. Ἀναβάντα δὲ αὐτὸν κατὰ τὴν δο-
θεῖσαν ἐνταλὴν ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ, ὁ Κωνσταντῖνος Μπαλῆς, σκοπεύσας καὶ
πυροβολήσας, ἄπνουν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος κατέρριψεν. Ὁ τοῦ ἀ-
ξιωματικοῦ φόνος κατέπληξε πάντας τοὺς ἐν τῷ πάρωνι, οἵτινες, πα-
ρατηρήσαντες ἐκ νέου μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς πόθεν ὁ καπνὸς τῶν
πυροβόλων ἀνεδίδοτο, εἶδον ἐπὶ τέλους ὅτι αὐτὸς ἐκ τῆς ἀσβεστοκαμί-
νου ἀνεπέμπετο· τότε δ' οἱ τῶν πλοίων κυβερνῆται διηύθυναν τὰ στό-
μια τῶν τηλεβόλων αὐτῶν κατ' ἐκείνης, καθ' ἣν πλείσται σφαῖραι ἐξ-
εσφενδονήθησαν. Πλὴν ἀλλὰ τοῦτο οὐδ' ὄλως ἐτάραξε τοὺς ἐν τῇ ἀσβε-
στοκαμίνῳ παρατόλμους ἄνδρας, οἵτινες δὲν ἔπαυσαν ἀντιπυροβολοῦν-
τες, ἄχρις οὗ, ἔξαντλήσαντες πάντα τὰ ἑαυτῶν πολεμοφόδια, ἀπεχώ-
ρησαν ἀβλαβεῖς οἱ πάντες.

Τὴν τρίτην Ἀπριλίου, ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος δευτέραν, ὁ Μουστα-
φᾶ πασᾶς, μὴ ἀνεχόμενος ἐπὶ πλέον νὰ βλέπῃ τὸν ὑπ' αὐτῷ στρατὸν
ἠττώμενον καὶ δεκατιζόμενον ἐν μικραῖς συμπλοκῆς ὑπὸ τῶν Σαμί-

ων, διέταξε γενικὴν κατ' αὐτῶν προσβολήν· ὄθεν τριχῆ τὸν στρατὸν αὐτοῦ διαιρέσας, ἐν μὲν σῶμα ἀπέστειλε κατὰ τοῦ Ἰωάννου Καραγιάννη, ὅστις ἐστρατοπέδευε μετὰ τινων μαχητῶν ἐκ Παλαιοκάστρου καὶ Μαραθοκάρπου ἐν Κατζουνίῳ, ἕτερον δὲ σῶμα κατὰ τοῦ Νικολάου Γέκκη, ὅστις ἦτο ὠχυρωμένος μετὰ τινων Κοκκαρίων καὶ Βουρλιωτῶν ἐν τῇ θέσει Παναγίτζα τῆς ἀγούσης πρὸς τὴν Βλαμαρῆν ὁδοῦ, καὶ τρίτον σῶμα, συνιστάμενον ἐκ δύο ταγματῶν, ἀτινα διώκουν εἰς χιλίαρχος καὶ εἰς ταγματάρχης ἔφιπποι, κατὰ τῶν ἐν τοῖς Βυρσοδεψείοις ἐστρατοπεδευμένων Θεμιστοκλέους Βουρνέλη, Δημητρίου Καρμανιόλου, Σταματίου Σουρρῆ καὶ Μανουὴλ Μπλίνη, ἐχόντων ὑπ' αὐτοῖς ἐβδομήκοντα δύο ἄνδρας ἐκ Μαραθοκάρπου, Πλατάνου καὶ Ἐξ Γειτονιῶν· ἐσκόπει δὲ ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ὑπερφαλαγγίζων αὐτούς, νὰ προσβάλλῃ ἐπομένως καὶ τὸν ἐν τῷ ρεύματι Βαθέος παρὰ τὴν ἄμπελον Καραντῶνη ἐστρατοπεδευμένον Πέτρον Δημητρίου μετὰ Βαθεωτῶν καὶ ἄλλων μαχητῶν. Γεγονός τι δὲ περιέργον συνετέλεσεν ἵνα ἐπιρρώσῃ τὸ τῶν Σαμίων φρόνημα καὶ εὐτολμοτέρους αὐτούς καταστήσῃ· δῆλον ὅτι πρὶν ἢ ἔτι ἀρχίσῃ ἡ μάχη δύο λαγῶι ἐξῆλθον τῶν πέριξ θάμνων, προσπαθοῦντες οἱ ταλαίπωροι νὰ σωθῶσι, πλὴν ἀλλὰ καὶ οἱ δύο ἔπεσαν νεκροί, βληθέντες διὰ σφαιρῶν, ὁ μὲν ὑπὸ τοῦ ἐκ Κουμαραδαίων Νικολάου Καραγιάννη, ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ ἐκ Χώρας Γεωργίου Τριτζόνη, ἀριστῶν ἀμφοτέρων σκοπευτῶν. Τὸ τοιοῦτο δὲ οἱ πάντες ἐξέλαβον ὡς οἰωνὸν αἰσιώτατον.

Καὶ ἤρξατο ἄρα ἡ μάχη, τῶν μὲν Τούρκων ἀγωνιζομένων ἵνα ἐκτοπίσωσι τοὺς Σαμίους καὶ κατανικήσωσιν αὐτούς, τῶν δὲ Σαμίων ἐρωμένως τὴν τῶν ἐχθρῶν προσβολὴν ἀποκρουόντων καὶ τὸν σκοπὸν ἐκείνων νὰ ἐκμηδενίσωσι προσπαθούντων. Παρατόλμως ἐμάχοντο ἰδίως οἱ ἐν τοῖς Βυρσοδεψείοις, οἵτινες, καίτοι λίαν ὀλιγάριθμοι ὄντες σχετικῶς πρὸς τοὺς πολεμίους, εἰς χιλίους καὶ ἐξακοσίους ἀριθμουμενους, ἀλλ' ὅμως ἐπόμενοι ταῖς δοθείσαις αὐτοῖς ὁδηγίαις ὑπὸ τῶν ἀνδρείων αὐτῶν ἀρχηγῶν, δὲν ἐπυροβόλουν μὲν ἀπὸ μακρόθεν, χάριν ἐξοικονομήσεως τῶν πολεμεφοδίων αὐτῶν, ἀμα δὲ ὡς ἔβλεπον τοὺς ἐχθροὺς πλησιάζοντας, ἐξεκένουν διὰ μιᾶς τὰ ἑαυτῶν πυροβόλα καὶ μεγάλην προύξενον ἐκείνοις φθοράν. Ἐν ἀρχῇ ἔτι τῆς συμπλοκῆς ἔπεσεν ἄπνους ὁ ὁδηγῶν τοὺς Τούρκους χιλίαρχος, ἐτραυματίσθη δ' ἐν τῷ στόματι ὁ ἀντικαταστήσας αὐτὸν ταγματάρχης, ἔπεσαν δὲ καὶ ἄλλοι τῶν ἀξιωματικῶν καὶ πλείστοι στρατιῶται νεκροί· ἐπὶ τέλους δὲ ὁ Μου-

σταφᾶ πασαῶς, βλέπων ὅτι μεγίστη τοῖς στρατιώταις αὐτοῦ προσεγένετο αὐτόθι ζημία, διασαλπίσματος προσεκάλεσεν αὐτούς νά ἀποχωρήσωσιν. Ἄλλὰ καὶ οἱ περὶ τὸν Γκέκην ἐμάχοντο ἐπ' ἀληθείας ὡς ἤρωες, ἐπὶ πέντε δὲ ὥρας ἀνθίσταντο χωρὶς νά ἐκλίπωσι τὰς ἑαυτῶν θέσεις, καίτοι προσβαλλόμενοι καὶ ὑπὸ δύο ὄρεινῶν τηλεβόλων· ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως τὸ ὑπὸ τὸν Καραγιάννην σῶμα, μετὰ πολλῆς μὲν τῆς ἀνδρείας ἀγωνισάμενον, ἀλλὰ κινδυνεῦον νά περικυκλωθῇ ὑπὸ πολυαριθμῶν ἐχθρῶν, ἠναγκάσθη νά παραιτήσῃ τὰς θέσεις αὐτοῦ καὶ ὑποχωρήσῃ πρὸς τὴν Βλαμαρῆν. Τότε σύμπας ὁ κατ' αὐτοῦ τεταγμένος στρατὸς ἐτρέπη κατὰ τοῦ ὑπὸ τὸν Γκέκην σώματος, ὅπερ, εὐρεθὲν μεταξὺ δύο πυρῶν, ἠναγκάσθη καὶ αὐτὸ νά ὑποχωρήσῃ πρὸς τὴν κοιλάδα τῆς Βλαμαρῆς, ἔνθα συνηνώθη τοῖς ὑπὸ τὸν Καραγιάννην ὀπλίταις.

Ἐν τούτοις ὁ Πέτρος, παραφερόμενος ὑπὸ τῆς πολλῆς αὐτοῦ γενγαιότητος, συνέλαβε τὴν παράτολμον ἀπόφασιν νά ὀρμήσῃ κατὰ τῶν ἐν θέσει Λωβιαρίκοις στρατοπεδευόντων ἐχθρῶν καὶ κυριεύσῃ τὰ ἐν τῷ λόφῳ Κούτρᾳ τηλεβόλα αὐτῶν· ὅθεν παραλαβὼν ὀλίγους στρατιώτας, προῦχώρησε διὰ τῶν ἀμπέλων καὶ ἐπλησίασε βραθυμῶς καὶ ἀπαρατήρητος ὡσεὶ ἑκατόν που βήματα ἐγγὺς αὐτῶν. Χρῶμενος δὲ τοῖς τειχίοις ληνοῦ τινος ὡς προμαχώνι, ἤρξατο πυκνοῦ ὀπισθεν αὐτῶν πυροβολισμοῦ. Προσβληθέντες οἱ Τούρκοι ἀπροσδοκῆτως, ἐταράχθησαν ἐν ἀρχῇ σφόδρα, ἀλλὰ συνελθόντες μετὰ μικρὸν ἐκ τοῦ ταραχου, διηύθυναν κατὰ τῶν ὀπισθεν τοῦ ληνοῦ μαχομένων σφοδρότατον πῦρ, τὸ ὁποῖον ἠνάγκασεν αὐτούς νά μεταλλάξωσι θέσιν· ὅθεν καὶ ὁ Πέτρος προσωτέρω μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν προβάς, ἤρξατο κἀκείθεν ἀπαύστου καὶ φονικοῦ κατὰ τῶν Τούρκων πυρός. Ἐν τῷ μεταξὺ, συντριβείσης τῆς σφύρας τοῦ πυροβόλου αὐτοῦ, ἀπέριψεν αὐτὸ καί, λαβὼν ἕτερον τοιοῦτο παρ' ἐνὸς τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ, ἐξηκολούθησε σφαιροβολῶν τοὺς ἐχθρούς, οἵτινες δὲν ἐτόλμων νά προχωρήσωσι, διότι ἠγνόουν ὁπόσοι τὸν ἀριθμὸν ἦσαν οἱ μετὰ τοῦ Πέτρου μαχόμενοι. Ἐν τῇ πολεμικῇ ἐξάψει, πρὸς μηδὲν λογιζόμενος οὗτος τὸν τῆς ζωῆς κίνδυνον καί, οὐδὲν προφυλακτικὸν μέσον λαμβάνων, ἔτρεξεν ὅπως ἐκπηδήσῃ τειχίου ἀμπέλου τινός καὶ ἐπιπέσῃ κατὰ τῶν οὐ μακρὰν ἵσταμένων ἐναντίων, οὔτινες, ἰδόντες αὐτὸν τοσοῦτω πλησίον ὄντα, ἐξεκένωσαν ἀπὸ τῆς ἀπαιτίας κατ' αὐτοῦ τὰ ἑαυτῶν πυροβόλα· ἀλλ' αἱ σφαῖραι κατεκρήμνισαν μὲν τὸ τῆς ἀμπέλου τειχίον, αὐτὸν δὲ κατὰ σύμπτωσιν περιέρι-

γον οὐδαμῶς ἔβλαψαν. Ἄνευ προασπίσματος τότε ὁ Πέτρος μείνας μετὰ τῶν περὶ αὐτόν, ἔσπευσε νὰ κενώσῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τὸ πυροβόλον αὐτοῦ, ἀλλὰ δυστυχῶς συντριβείσης καὶ πάλιν τῆς σφύρας, τὸ ὄπλον ἔμεινεν ἄχρηστον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ· ὅθεν πλήρης μανίας σπασάμενος τὸ ξίφος, ὤρμησεν ἀκατάσχετος κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ἀλλά, ὡς τὸ ἐπὶ τῇ μάχῃ ταύτῃ ποίημα, λέγει

*Ἄλλὰ φεῦ ! μολύβδου σφαῖρα θαλασίμως τὸν πληγόνει
καὶ ὁ ἥλιος ἀμέσως τὰς ἀκτῖνάς του θαμβόνει
καὶ τὸ πᾶν μελαγχολεῖ*

*Κ' ἡ σκιὰ τοῦ Πυθαγόρου ὄλη κάτωχρος καὶ σύνρους
περιίπταται βοῶσα σπαραξικαρδίους θρήνους
κ' ἡ ἠχὴ ἀντιλαλεῖ.*

*Ἐπεσεν ὁ ἥρωσ Πέτρος ὑπὲρ δόξης τῆς πατρίδος,
ἔπεσεν ὁ περιστείλας τὴν ὀρμὴν τῆς τυραννίδος,
ὁ κλονήσας τὸν ζυγόν.*

*Ὡς οὐράνιον τι σέλας ἀναφαίνεται καὶ σβύνει
καὶ πρὸς ἔκπληξιν ἀπάντων λάμπειν ζωηρὰν ἀφίνει
καὶ πετᾷ ε' τὸν οὐρανόν.*

Καιρίως προσβληθεὶς ὁ Πέτρος, ἔπεσε χαμικὶ καὶ στραφεὶς αἱματόφυρτος πρὸς τοὺς περὶ αὐτόν, εἶπε. *Πάρτε μου, ἀδέλφια, τὸ κεφάλι καὶ φύγετε· μὴν ἀφήσετε τὸ κεφάλι μου εἰς τοὺς Τούρκους.* Τότε ἀναλαβὼν αὐτόν ἐπὶ τῶν ὤμων ὁ ἐκ Πλατάνου Κωνσταντῖνος Κωνσταντοῦρος, τοῦ ἐκ Κουμαραδέων Ἀναγνώστου Παπαγεωργίου ὡς ὀπισθοφύλακος χρησιμεύοντος καὶ πυροβολοῦντος τοὺς ἐχθρούς, ἀνήγαγεν εἰς Βαθύ, ὅθεν μετέφερον εἰς Μυτιληνοὺς, ἐκ δὲ Μυτιληνῶν εἰς θέσιν τινα ὄχυράν, λεγομένην ἅγιος *Παρτελεήμων*, ἐν τῇ ἀκρωρείᾳ τοῦ Κερκετέως. Ἐκεῖ δὲ φρουροὶ ἐτάχθησαν ἵνα φρουρῶσιν αὐτόν, ἐφ' ὅσον ὁ Ὀθωμανὸς στρατηγός, μαθὼν ὅτι ὁ ἀνὴρ ἔμενεν ἐκεῖ κεκρυμμένος, δις ἔπεμψεν ἀτμόπλοιοι πρὸς σύλληψιν αὐτοῦ· ἀλλ' οἱ ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ, ἰδόντες τὸ ὄχυρόν τῆς θέσεως καὶ μαθόντες ὅτι ὑπάρχουσιν ἔνοπλοι, φρουροῦντες αὐτόν, δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἀποβῶσιν εἰς τὴν ξηράν. Οὕτω δὴ νοσηλευόμενος ὁ ἥρωικός, πλὴν παράτολμος ἐκείνος ἀνὴρ, ἀπεβίωσε τῇ τριακοστῇ Ἀπριλίου, ματαίας τῶν ἰατρῶν προσπαθείας καταβαλόντων ἵνα σώσωσιν αὐτόν. Καὶ ἡ μὲν πατρίς, ἐκείνου θανόντος, ἀπεστερήθη τέκνου πλήρους γενναιότητος καὶ τόλμης, ἡ δὲ φαντασία τῶν

ἀπλουστέρων πλείστα ὅσα ἔπλασε καὶ αὐτῷ ἀπέδωκεν, ἄσμα δὲ πένθιμον καὶ καλλιεπὲς ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ἐποίησε Μανουὴλ ὁ Πύργιος.

Μετὰ τὸν τοῦ Πέτρου τραυματισμόν, ἡ μάχη ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τινα χρόνον καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν, ἰδίως δὲ μεταξύ τῶν συνενωθέντων σωμάτων τοῦ Γκέκη καὶ τοῦ Καραγιάννη, ἅτινα, καταλαβόντα βράχους τινὰς καὶ τοίχους καὶ ἄλλα ὀχυρώματα, διηύθυνον κατὰ τῶν Τούρκων φονικώτατον πῦρ· ἐξαντληθέντων ὅμως ἐπὶ τέλος τῶν πολεμοφοδίων αὐτῶν, ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσωσι πρὸς τὸ Βαθύ. Διασκεψόμενοι δὲ πρὸς ἀλλήλους τὴν πρωίαν τῆς ἐπιούσης, τετάρτης Ἀπριλίου, ἀπεφάσισαν νὰ διακόψωσι τὸν ἀγῶνα καὶ ἀπέλθωσι εἰς Μυτιληνοὺς, ἔνθα καὶ μετέβησαν, λαβόντες πάντα τὰ μέτρα ὅπως ἀντικρούσωσι πᾶσαν ἐχθρικὴν εἰσβολὴν. Αὐτοὺς ἀναχωροῦντας ὁ Ἐμὶν βλέπων, ἐξεσφενδόνησεν ἐκ τῶν πλοίων πολλὰς κατ' αὐτῶν σφαίρας, αἵτινες ὅμως οὐδὲν ἐπέφερον ἀποτέλεσμα· ὁ δὲ Μουσταφᾶ πασᾶς, τῆς μάχης διαρκούσης, ἰδὼν ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ σκηνῆς τὸν πρῶην διοικητὴν Γαβριὴλ Κρεστίδην, διὰ τηλεσκοπίου ἀπὸ τῆς μητροπόλεως θεώμενον τοὺς μαχομένους, καὶ ὀργισθεὶς κατ' αὐτοῦ ὡς οὐ μόνον παραιτίου γενομένου διὰ τῆς ἀφροσύνης αὐτοῦ τοσοῦτων κινδύνων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀναιδέειαν ἔχοντος νὰ θεᾶται τῶν ἔργων αὐτοῦ τὰ ἀποτελέσματα, πέμψας, διέταξεν αὐτὸν νὰ ἀπέλθῃ παραχρῆμα τῆς νήσου, ὅπερ μετὰ μικρὰν ἀντίρρησην ἐκεῖνος ἔπραξε, διὰ πλοιαρίου ἀναχωρήσας ἐκ Σάμου.

Μετὰ δὲ τὴν τῶν Σαμίων μαχητῶν ὑποχώρησιν εἰς Μυτιληνοὺς, οὐδεμίαν πλέον οἱ Τούρκοι ἀπαντῶντες ἀντίστασιν, ἀνῆλθον εἰς Βαθύ, ἔρημον σχεδὸν κατοίκων μένον· διότι οἱ τῆς κωμοπόλεως ταύτης κάτοικοι, ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς μάχης, παραλαβόντες μεθ' ἑαυτῶν ὅ τι τῶν πολυτίμων ἕκαστος ἠδύνατο, ἀπῆλθον εἰς Καρλοβάσια καὶ ἕτερα παράλια χωρία, ἐκ τῶν ὁποίων διὰ πλοίων κατέφυγον οἱ μὲν εἰς τὴν ἀντικειμένην Ἀσιατικὴν ἠπειρον, οἱ δὲ εἰς Πάτμον, οἱ δὲ εἰς Σῦρον, ἄλλοι δὲ ἀλλαχοῦ. Ὅθεν καὶ ὅτε τῇ πέμπτῃ Ἀπριλίου προσωρμίσθη εἰς Λιμένα Βαθέος ὁ Ἰγκλιζ Μουσταφᾶ πασᾶς, μεταβαίνων ἐπὶ ἀτμοπλοίου ἐκ Ρόδου εἰς Κωνσταντινούπολιν, διηγεῖτο ὅτι ἐν τῇ θαλάσῃ συνήντησε πολλοὺς πλοιαρίους, φέρουσιν οἰκογενείας καὶ τῆς δὲ κἀκείσε διευθυνομένοις· ἀγνοῶν δὲ τὴν αἰτίαν τούτου καὶ ὑπονοίας λαβών, ἐπλησίασέ τισι τούτων καὶ ἠρώτησε τινὰς ἀνθρώπους καὶ ποῦ οὕτως φέρουσι. Μαθὼν δὲ τὸ αἴτιον τῆς ἐκ Σάμου φυγῆς τῶν ἀνθρώπων, ὠκτείρησεν αὐτοὺς καί, προσδέσας τινὰ τῶν βαρύτερον πεφορτωμένων

πλοιαρίων, ἐρυμούλκησεν αὐτὰ πρὸς ἃ διηυθύνοντο μέρη. Τούτου δ' οὕτως ἔχοντος, οἱ εἰς Βαθὺ εἰσελάσαντες Τούρκοι, οὐδένα τὸν ἀνθιστάμενον εὐρίσκοντες, πλείστας ὅσας διεπράξαντο ἀτασθαλίας καὶ καταχρήσεις, διαρπάσαντες μὲν τοὺς οἴκους καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς μὴ φορητὰ καταστρέψαντες, βεβηλώσαντες δὲ τοὺς ναοὺς καὶ τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ σκεύη αὐτῶν σκυλεύσαντες, τὰς δὲ σεπτὰς εἰκόνας συντρίψαντες καὶ καταχράναντες, φονεύσαντες δὲ τὸν διδάσκαλον Ἰγνάτιον καὶ τινα γραιάν, Θεοχάρινα Μπέτζου καλουμένην, οἷς ἐνέτυχον ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν πρὸς τισιν ἄλλοις, δι' ἀρρωστίαν μὴ δυνηθεῖσι τοῦ χωρίου νὰ ἀπέλθωσιν. Ἀφ' οὗ δὲ τριήμερον παρετάθη ἡ τοιαύτη κατάστασις, τῶν Τούρκων καταστρεφόντων καὶ διαρπαζόντων σκεύη τε οἰκιακὰ καὶ πράγματα παντοῖα, ἅτινα, μεταφέροντες εἰς τὸν λιμένα, ἀπέστελλον δι' Ὀθωμανικῶν πλοιαρίων εἰς Νέαν Ἐφεσον καὶ ἐπώλουν ἐκεῖ, ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, καταλιπὼν φρουρὰν ἐν τῷ Βαθεῖ, ἐπεμψε τὸ πλείστον τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ εἰς τοὺς ὑπερκειμένους λόφους, οὓς κατεῖχον τέως οἱ Σάμιοι, καὶ ἐκεῖ οἱ Τούρκοι, τὰς ἑαυτῶν σκηναὺς στήσαντες, διημέρευον, προασπιζόμενοι ὑπὸ σειρᾶς τηλεβόλων, τὰ ὅποια συγχρόνως ἀνεβίβασαν αὐτόθι. Ταῦτα δὲ διέταξεν ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, διότι προὔτιθετο νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς νήσου καὶ ἐν τοῖς χωρίοις φέρῃ τὸν ὄλεθρον καὶ τὴν καταστροφὴν.

Τοιοῦτο τέλος ἔλαβεν ἡ πεισματώδης ἐκείνη μάχη, ἣτις διήρκεσεν ἐπὶ ἐξήκοντα ὀκτῶ συνεχῶς ὥρας, ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς τρίτης Ἀπριλίου· ἐρρίφθησαν δὲ καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐκ ξηρᾶς τε καὶ ἀπὸ τῶν πλοίων ὡσεὶ χίλιαι τηλεβόλων σφαῖραι, αἵτινες ὅμως οὐδὲν σχεδὸν ἀποτέλεσμα ἔφερον. Ἐφονεύθησαν δὲ τῶν μὲν Σαμίων, ὀπισθεν τειχίων καὶ ἄλλων προχωμάτων μαχομένων, δώδεκα καὶ ἐτραυματίσθησαν τριάκοντα καὶ δύο, τῶν δὲ Τούρκων, ἔμπαλιν ἐκτεθειμένων εἰς τὰς τῶν ἐναντίων βολὰς, λέγεται ὅτι ἐφονεύθησαν τριακόσιοι ὀγδοήκοντα ἕξ καὶ εἰς Νέαν Ἐφεσον τραυματίαι αὐτῶν πλείστοι ἀπεστάλησαν.

Ἐν τούτοις οἱ τὴν νήσον διευθύνοντες ἔβλεπον ὅτι ἀγὼν διὰ τῶν ὄπλων πρὸς τοὺς Τούρκους εἰς κάκιστον ἐπὶ τέλους ἔμελλε νὰ καταλήξῃ ἀποτέλεσμα καὶ ὅτι ἔπρεπεν ὅπωςδ' ἴποτε νὰ εὐρεθῇ ὠφέλιμος τρόπος συνδιαλλαγῆς πρὸς τὸν Μουσταφᾶ πασᾶν· ὅθεν διαρκούντος ἔτι τοῦ πολέμου, ἐν τῶν τῆς προσωρινῆς ἐπιτροπείας μελῶν, ὁ Κωνσταντῖνος Μιτζάκης, διαπεραιωθεὶς εἰς Νέαν Ἐφεσον, κἀκείθεν εἰς Καρ-

λοβάσια, προέτρεψε τούς ἑαυτοῦ ὁμοπολίτας νὰ δελεάσωσι τὸν Τοῦρκον στρατηγόν, προτείνοντες αὐτῷ τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ χριστιανοῦ ἡγεμόνος διὰ μουσουλμάνου σατράπου. Ἀλλὰ καὶ ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, τὴν μεγάλην τῶν Σαμίων ἐπιμονὴν βλέπων καὶ τὰς συνεπείας ταύτης φοβούμενος, οὐχὶ ὀλίγον ἐδυσθύμει· ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει ὄντων τῶν πραγμάτων, ἠδύνατο περὶ Σαμίων τε καὶ περὶ Μουσταφᾶ πασᾶ νὰ ἐφαρμόσῃ τις τὸ τῆς Σαμικῆς παροιμίας, *Φοβᾶτ' ὁ Γιάννης τὸ θεριὸ καὶ τὸ θεριὸ τὸν Γιάννη*. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ ἀγὼν μετὰ τοςαύτης διεξήγετο λύσσης, εἶπ' οὖν τὴν τρίτην Ἀπριλίου, ὁ στρατηγός, παραλαβὼν τὸν ἀρχιεπίσκοπον Γρηγόριον, ὄργανον πειθίμων τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως ὄντα, ἤλθε μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ πλοίου, ἐφ' οὗ δέσμιος ἔμενεν ὁ Ἰωάννης Λεκάτης, ὁ τὰ μάλιστα δυνάμενος νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς κατεύνασιν τῶν πραγμάτων. Αὐτὸν δὲ ἐνώπιον αὐτῶν προσκληθέντα, ὁ μὲν ἱεράρχης, ζῆλον ἀξιόμειμπτον ἐπιδεικνύμενος καὶ οἰκτρῶς παραγινώσκων τὸ τε ἀξίωμα καὶ τὴν εὐαγγελικὴν αὐτοῦ ἀποστολὴν, ἤρξατο ἐπιτιμῶν καὶ ἀπειλῶν καὶ μέχρις ἐμπυσμῶν ὑβρίζων, τούναντίον δὲ ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, οἰονεὶ μεταμελόμενος ἐφ' οἷς πρότερον ἔπραξεν, ἀπήλλαξε μὲν παραχρῆμα τῶν δεσμῶν, φιλοφρόνως δ' ἐδέξιώσατο, καπνοσύριγγά τε αὐτῷ προσήνεγκε καὶ πλείστας συνελόντι εἰπεῖν περιποιήσεις αὐτῷ ἐπεδαψίλευσε, μεθ' ἧς διὰ μακρῶν ἐκθίς αὐτῷ ὅτι οὐχὶ εὐάρεστος ἔσται ἡ λύσις τῆς τοιαύτης ἐκρύθμου καταστάσεως, παρατεινομένης, ἐξέκαυσε τὴν φιλοπατρίαν αὐτοῦ ὅπως, μεσολαβῶν, σώσῃ τούς Σαμίους ἀπὸ βεβαίου ὀλέθρου. Τὴν ἀλήθειαν τῶν τοιούτων λόγων ὁ Λεκάτης κατανοῶν, ἔγραψεν ὄντως τοῖς ἀρχηγοῖς ὅτι ἡ σωτηρία καὶ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος ἀπῆται νὰ παύσωσι τὸν διὰ τῶν ὀπλων ἀγῶνα ὡς ἀνωφελεῖ καὶ μάταιον καὶ διαλλαγῶσι πρὸς τὸν Τοῦρκον στρατηγόν· ἄλλως δὲ καὶ αὐτός, εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταγόμενος, ὑπισχνεῖτο νὰ πράξῃ ὁ τι δυνατὸν ὑπὲρ τῶν ὁμοπολιτῶν αὐτοῦ. Ἡ ἐπιστολὴ ὁμως αὕτη τοῦ Λεκάτου πᾶν ἄρα τοῖς Σαμίοις ἐπεδόθη, αὐτὸς δὲ ἐπέμφθη δι' ἀτμοπλοίου τῇ ἐβδόμῃ Ἀπριλίου, ἐν συνοδείᾳ δύο τε πειρατῶν, συλληφθέντων πρὸ πολλοῦ ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει, καὶ τοῦ Δημητρίου Στασινῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα οἱ πάντες ἐρρίφθησαν ἐν ταῖς εἰρκταῖς, ἐν αἷς ὁ μὲν Λεκάτης ἐβασανίζετο δεινῶς ἐξ αἱματουρίας, ἀποτελέσματος οὐσης τῶν κακώσεων, ἧς ὑπέστη, ὁ δὲ Δημήτριος Στασινῆς μετ' οὐ πολὺ ἀπεβίωσε, θῦμα τῆς κακουχίας γενόμενος.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ἐκλεξάμενος πιστοὺς τινὰς τῆ Βογοριδικῆ διοικήσει, διέταξε νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰ διάφορα χωρία τῆς Σάμου ἵνα ἴδωσιν ἐν τίνι διαθέσει ταῦτα διατελοῦσι καὶ προτρέψωσι τοὺς κατοίκους αὐτῶν νὰ ἀποστείλωσι τοὺς ἐγκριτωτέρους τῶν πολιτῶν πρὸς τὸν Ὀθωμανὸν στρατηγὸν καὶ ἐκδηλώσωσιν αὐτῷ τινὰς σκοποὺς ἔχουσι καὶ ἂν προὔτιθεντο νὰ ὑπακούσωσι τούντεῦθεν εἰς τὰς τῆς Πύλης διαταγὰς ἢ ἂν ἀπόφασιν εἶχον νὰ ἐμμείνωσιν ἐν τῇ ἀνταρσίᾳ. Ἄφ' ἑτέρου ὅμως καὶ ὁ ἀρχηγὸς Ἀλέξιος Ἀλέξης, μαθὼν ὅτι ἐν Μυτιληνοῖς συνετάσσετο ἀναφορὰ ὑπὲρ τοῦ Βογορίδου, κατέσχε μὲν καὶ διέρρηξε ταύτην, γράψας δέ, προσεκάλεσε τοὺς ἐν τοῖς χωρίοις νὰ διασκεφθῶσι ἀπὸ κοινοῦ περὶ τῶν πραγμάτων τῆς νήσου· διασκέψεως δὲ γενομένης, συνετάχθη ἔκθεσις περὶ τῆς οἰκτρᾶς καταστάσεως τῆς Σάμου, ἣτις διὰ τοῦ ἱερέως Παναγιώτου Κανδοῦ ἀπεστάλη πρὸς τὸν στρατηγόν. Ἐρχόμενον δὲ τὸν ἱερέα εἰς Βαθύ, στρατιῶται Ὀθωμανοί, ἐντυχόντες παρὰ τῷ Κομαρεῶνι, συνέλαβον καὶ ὠδήγησαν πρὸς τὸν Μουσταφᾶ πασᾶν, ὅστις, τὴν ἔκθεσιν ἀναγνούς, διεμήνυσε τοῖς ταύτην γράψασι διὰ τοῦ αὐτοῦ ἱερέως ὅτι τότε μόνον δὲν ἤθελεν ἐκστρατεύσει κατὰ τῶν χωρίων, ὅταν οἱ φέροντες ὄπλα ἀπέθετον ταῦτα καὶ ἡ εὐταξία ἐπανήρχετο πανταχοῦ· σύναμα δὲ ὅτι ἐδέχετο πᾶσαν πρεσβείαν τοῦ λαοῦ, ἐὰν ἔφερον ἔγκυρα τοῦ διορισμοῦ αὐτῆς ἔγγραφα. Τούτων γινῶσιν λαβόντες οἱ πρόκριτοι τοῦ λαοῦ, ἐξελέξαντο πρεσβευτὰς τὸν Νικόλαον Διακοῖωάννην καὶ τὸν Παράσχον Στεφανῆν, οὓς ἐφωδίασε δι' ἔγγράφων, κεκυρωμένων τῆ τῆς νήσου σφραγίδι, καὶ ὁ ἐν τῇ Μονῇ τῆς Μεγάλης Παναγίας διατρίβων Ἀλέξιος καὶ πρὸς οὓς, παρουσιάσαντας ἐν Λιμένι Βαθέος τῷ στρατηγῷ, οὗτος ἀπηύθυνε πολλὰς προτροπὰς καὶ παρακελεύσεις ὅπως καταθέσωσι τὰ ὄπλα καὶ παύσωσι ταρασσόμενοι. Πρὸς ταῦτα δὲ οἱ ἀποσταλέντες ἀπήντησαν ὅτι οἱ Σάμιοι σέβουσι μὲν τὰς τῆς κυβερνήσεως διαταγὰς καὶ τὰ τοῦ Σουλτάνου εὐργετικά καὶ φιλάνθρωπα αἰσθήματα ἀνομολογοῦσιν, οὔτε στασιασταὶ δὲ οὔτε φιλοτάραχοι εἶναι, καθ' ἅπερ ὁ Βογορίδης αὐτοὺς ἐχαρακτήρισεν, ὁ τὴν Σάμον καταστρέψας καὶ τοὺς κατοίκους αὐτῆς πένητας καταστήσας καὶ τοῖς πᾶσιν ὀλέθριος γενόμενος· μὴ δυνάμενοι ὅμως ὑπὸ τὴν διοίκησιν ἐκείνου ἐπὶ μακρότερον χρόνον νὰ ζήσωσιν, ἠναγκάσθησαν νὰ καταφύγωσιν εἰς μέτρα, εἰς τὰ ὅποια οὐδέποτε ἐπεθύμουν νὰ ἀναδράμωσιν. Ἐν τούτοις, ὅπως τεκμηριώσωσι τὴν ἄκραν αὐτῶν πρὸς τὸν Σουλτάνον ἀφοσίωσιν καὶ ὑποταγὴν καὶ ὅπως ἐπὶ μᾶλλον συσφίγ-

ξωσι τοὺς δεσμούς, δι' ὧν συνεδέοντο πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν ἐπικράτειαν, οἱ Σάμιοι παρηγοῦντο τῶν προνομίων, ἃ ἐκτῶντο, καὶ ἀντι-
ἡγεμόνος χριστιανοῦ ἐζήτουν νὰ διοικῶνται ὑπὸ ἀγαῖ καὶ ὑπὸ καθδῆ,
ὡσπερ καὶ ἄλλοτε. Ἴνα δὲ μᾶλλον ἐπιτύχωσι τοῦ ἑαυτῶν σκοποῦ, οἱ
ἀπεσταλμένοι ἐκολάκευσαν τὴν φιλοδοξίαν τοῦ διερμηνέως τοῦ Μου-
σταφᾶ πασᾶ Μελέκ βέη, περὶ οὗ ἄνωτέρω εἶπομεν, ὑποτονθορίσαντές
αὐτῷ ὅτι αὐτὸν οἱ Σάμιοι προὔτιθεντο νὰ ζητήσωσιν ὡς ἀγαῖ τῆς νή-
σου. Ἄλλως δὲ καὶ ὁ Ἰωάννης Λεκάτης εἶχεν ἀνταλλάξει ἐπιστολάς
πρὸς τὸν ἄνδρα καὶ ἐπέτυχεν ἐπιτηδείως νὰ ἐφελκύσῃ τὴν ὑπὲρ τῶν
Σαμίων συμπάθειαν αὐτοῦ· ὅθεν καὶ ὁ Μελέκ βέης, ἐπιστέλλων ἐκεί-
νω, ἔγραφε ταῦτα.

Φίλτατέ μοι κύριε Ἰωάννη Λεκάτη.

*Ἐλαβον τὴν ἐπιστολήν σας, δι' ἧς ἀντελήφθην ἰδέαν ἐναργῆ
τῆς καθαρᾶς ἀγάπης, τὴν ὁποίαν εἶδον καὶ ἐκ τοῦ ὑποκειμένου ὡς-
αὐτως καὶ ἐκ τοῦ ἀντικειμένου ἰδίως, καὶ τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ σας,
περὶ ὧν ἐπληροφορήθην περὶ τοῦ ἀτόμου, ὃ οἶδας ἀκριβῶς. Ἐπικρί-
νας συμφώνως μὲ τὴν παροῦσαν περίστασιν, ἀφ' ἧς ἐμποδίσθην τὸ
νὰ μὴ παρουσιασθῶ εἰς συνέντευξίν σας· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα θέλομεν
συνεννοηθῆ ἀποχρώντως ἴσως περὶ ὧν δεῖ. Ἦτο κυρίως καὶ ἀπολύ-
τως μέγα καλὸν καὶ εἰς τὰ τῆς πατρίδος καὶ εἰς τὸ ὑποκειμένον σας
ἢ ἐνταῦθα παρουσία σας, καὶ περὶ τούτου πράξατε ὅπως ἐγκρίτετε·
τοῦτο δὲ εἶναι εἰς γνῶσιν καὶ τῆς ἐξοχότητος του.*

Τὴν 16 Ἰανουαρίου 1850 ἐν τῷ Λιμένι Βαθέος.

*Φίλος σας
Μελέκ βέης.*

Ἀσμένως ἔτεινε τὸ οὖς εἰς πρότασιν τοιαύτην ὁ Μελέκ βέης καὶ τοῖς
Σαμίοις διεμήνυσεν ὅτι ἂν αὐτὸς διωρίζετο διοικητὴς τῆς Σάμου, ἤ-
θελε τοὺς κάμει νὰ τρώγωσι μὲ χρυσᾶ κουτάλια· ἐνεργήσας δὲ πα-
ρὰ τῷ Μουσταφᾶ πασᾶ, ἔπεισεν αὐτὸν ἵνα παραιτηθῆ τοῦ σχεδίου τῆς
ἐκστρατείας, ἐκδηλώσῃ δ' εὐμενέστερα αἰσθήματα τοῖς Σαμίοις, ἀφ' οὗ
ἐδέχοντο καὶ τὴν διοίκησιν τῆς ἑαυτῶν νήσου ἐπὶ τὸ τουρκικώτερον
νὰ τροποποιήσωσι. Καὶ εὔρε μὲν τοὺς λόγους τοῦ Μελέκ βέη λίαν ὀρ-
θοῦς ὁ στρατηγός, ἀλλ' ἀπήτησεν ἵνα οἱ Σάμιοι καὶ δι' ἐγγράφου ἀνα-
φορᾶς ὑποδηλώσωσι τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ τὴν τοιαύτην αὐτῶν ἀπόφασιν,

ἧτις πλείστα εὐεργετήματα καὶ ὠφελείας ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ αὐτοῖς. Ὅντως δὲ τῶν πρεσβευτῶν ἐπανελθόντων εἰς τὰ ἴδια, ἤρξατο ἐμφανῶς ἡ σύνταξις καὶ ἡ ὑπογραφή ἀναφορᾶς, ἐν τοιοῦτῳ πνεύματι γεγραμμένης· κρυφίως ὅμως συνετέχθη ἑτέρα ἀναφορὰ πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεις τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, διὰ τῆς ὁποίας οἱ Σάμιοι, τὰς κατ' αὐτοὺς δυσχερείας ἐκτιθέμενοι, οὐ μόνον ἐπέμενον εἰς τὴν διατήρησιν τῶν προνομίων αὐτῶν καὶ τύχης βελτίωσιν ἐζήτουν, ἀλλὰ καὶ ἄκυρον ἐκήρυσσον πᾶν ἄλλο ἔγγραφον ἀντιθέτου ἐννοίας, ὡς γενόμενον ὑπὸ τὸ κράτος τῆς βίας καὶ τῆς καταθλίψεως τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ.

Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀλέξιος Ἀλέξης, γράψας πρὸς τὸν ἐν Ἀθῆναις κατοικοῦντα τῷ καιρῷ ἐκείνῳ Λογοθέτην Λυκούργον, ἐξετίθει αὐτῷ διὰ μακρῶν τὴν τῶν πραγμάτων τῆς Σάμου οἰκτρὰν καὶ ἀκροσφαλῆ κατάστασιν· ὁ δέ, συντάξας ὑπόμνημα, ὑπέβαλε τοῖς αὐτόθι πρεσβευταῖς τῆς Ἀγγλίας, τῆς Αὐστρίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Πρωσίας καὶ τῆς Ρωσίας, ἐκλιπαρῶν ἵνα αὐτὸ διαβιβάσωσι τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει συναδέλφοις αὐτῶν καὶ παρακαλέσωσιν αὐτοὺς ὅπως ἀντιλήπτορες τῶν τηνικαῦτα πασχόντων Σαμίων γένωνται. Τῇ τοῦ Λυκούργου δ' ἐκλιπαρήσει, ἐκείνοι δι' ἐκτάκτου ἀτμοπλοίου ἀπέστειλαν εἰς Κωνσταντινούπολιν τό τε ὑπόμνημα καὶ τὴν τοῦ Ἀλεξίου ἐκθεσιν· τῇ ἐνεργείᾳ δὲ τοῦ Λυκούργου, βοηθησάσης καὶ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, οἱ Σάμιοι εὖρον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἰσχυροὺς προστάτας τῶν δικαίων αὐτῶν τοὺς αὐτόθι πρεσβευτὰς τῶν πέντε μεγάλων ἐπικρατειῶν ἐκείνων.

Ἐν τούτοις ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, τῆς τάξεως καὶ ἡσυχίας ἐπανελθούσης πως, διέταξε τὸν στρατὸν αὐτοῦ νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὰ ἐν Λιμένι Βαθέος καταλύματα αὐτοῦ, οἱ δὲ κάτοικοι τοῦ Βαθέος, οἵτινες, διαρκοῦντος τοῦ πολέμου, εἶχον διασπαρῆ ἐν τοῖς ἄλλοις χωρίοις, ἤρξαντο ἐπανερχόμενοι εἰς τὰς ἑαυτῶν ἐστίας· εὐρίσκοντες δὲ τοὺς μὲν οἴκους αὐτῶν ἀνοικτούς, τὰ δὲ ἔπιπλα καὶ σκεύη αὐτῶν ἢ διηρηπαγμένα ἢ κατεστραμμένα, ἔλυποῦντο μὲν, οὐδὲν ὅμως νὰ πράξωσιν ἠδύναντο. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ Ἰωάννης Ἀδαμαντίδης, θέλων νὰ ἀποδείξῃ ὅτι περιεβέβλητο εἰσέτι τὸν διοικητικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα, ἅμα ὡς ἔμαθε τὴν ἐπάνοδον τῶν Βαθεωτῶν, ἐξέδωκεν ἐγκύκλιον περὶ ἐκλογῆς δημάρχων, τὴν ὁποίαν ἐνεχείρισεν εἰς πιστοὺς αὐτῷ ἀνθρώπους διὰ νὰ ἀναγνώσωσιν ἐν τοῖς ναοῖς καὶ χωρὶς περὶ τούτων οὐ-

δενί νά ἀνακοινώσωσί τι. Καί δὴ μιᾶ τῶν κυριακῶν, τοῦ λαοῦ ὄντος ἐν τοῖς ναοῖς συνηγμένου καί τῆς θείας ἀκρωμένου λειτουργίας, αἴφνης οἱ τοῦ Ἀδαμαντίδου ἄνθρωποι ἤρξαντο ἀναγινώσκοντες τὴν ἐγκύκλιον· πλὴν ἀλλὰ μόλις ἀνέγνωσαν τὸν ἐν ἀρχῇ καθιερωμένον τίτλον Ὁ πληρεξούσιος τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σάμου πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς κωμοπόλεως Βαθέος, οἱ πάντες ὡς ἐξ ἑνὸς ἐξέλιπον ἐν ὀργῇ τοὺς ναοὺς καί, ἐκλεζόμενοι μεταξὺ αὐτῶν ἐξαμελῆ πρεσβείαν, ἔπεμψαν πρὸς τὸν Μουσταφᾶ πασᾶν ὅπως κατηγορήσωσι τοῦ Ἀδαμαντίδου, ὡς διὰ τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ τὴν κοινὴν εἰρήνην ταρασσόντος καί τὰ πνεύματα τοῦ λαοῦ ἐξερεθίζοντος καί ἐξάπτοντος. Τούτων ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς ἀκούσας, ἔπεμψε παραχρῆμα πρὸς τὸν Ἀδαμαντίδην, προτρέπων αὐτὸν νά παύσῃ γεννῶν σκάνδαλα, τῇ δὲ ἐξαμελεῖ πρεσβείᾳ ἀπήνητησεν ὅτι ὁ λαὸς ἠδύνατο νά ἔχῃ τὸν πρῶτον δῆμαρχον, ἐάν ἔστεργεν αὐτόν.

Ἰδόντες οἱ περὶ τὸν Ἀδαμαντίδην τὰς ἐνεργείας αὐτῶν ματαιωθείσας καί βρῆως φέροντες τὴν τροπὴν, ἦν τὰ πράγματα ἔλαβον διὰ τῆς παύσεως τοῦ πολέμου, ἐκ τῆς παρατάσεως τοῦ ὁποίου πολλὰ ἤλπιζον, ἤρξαντο ψευδεῖς διασπείροντες φήμας ὅτι ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς θέλει ἐκστρατεύσει εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς νήσου καὶ διαμοιράσει εἰς πάντα τὰ χωρία τὸν στρατὸν αὐτοῦ, τῶν κατοίκων ὑποχρεουμένων νά εἰσφέρωσι πᾶσας τὰς πρὸς διατροφὴν αὐτοῦ δαπάνας· διέδιδον δὲ ταῦτα καί τὰ τούτοις ὅμοια πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νά ἐξερεθίσωσι τὰ πνεύματα καὶ ἀναγκάσωσι τοὺς Σάμιους νά προβῶσιν εἰς ἔκνομόν τινα πράξιν ὅπως δι' αὐτῆς ἐπισύρωσι τὴν δυσμένειαν τοῦ πασᾶ. Τοιούτων διαδόσεων μετ' ἐπιτάσεως γιγνομένων, οἱ Σάμιοι, ἐκλεζόμενοι πρέσβεις κατὰ χωρία, ἔπεμψαν τῷ Μουσταφᾶ πασᾶ, παρακαλοῦντες αὐτὸν ἵνα μὴ ἐκστρατεύσῃ, ἂν εἶχε πρόθεσιν τοιαύτην, διότι ἔμπροσθεν πανταχοῦ ἦτο ἡ τάξις, οἱ δὲ ἄνθρωποι, ἐν εἰρήνῃ περὶ τὰ ἴδια ἀσχολούμενοι, ἤθελον ταραχθῆ καὶ οὕτως ἤθελε διασεισθῆ ἄλλιν ἢ ὑπάρχουσα κοινωνικὴ γαλήνη· εὐμενῶς δὲ ὁ στρατηγὸς τοὺς πρεσβευτὰς ὑποδείξιωσάμενος, διέψευσε μὲν τὰς τοιαύτας διαδόσεις, διεκήρυξε δὲ πλήρη ἀμνηστείαν τοῖς ὅπωςδὴποτε μετασχοῦσι τῆς στάσεως, ἐκτὸς ἐκείνων, οἵτινες αὐτοκρατορικῇ διαταγῇ ἀπηλαύνοντο τῆς νήσου καὶ οἵτινες ἀπαραιτήτως ἔπρεπε νά ἀπέλθωσι. Σύναμα δὲ προσεκάλεσεν αὐτοὺς νά ἐκλέξωσιν ἐκ τῶν προκρίτων δύο ἐπιτροπέας, ὧν ἡ μὲν νά συμπαραδρεύῃ αὐτῷ, ἡ δὲ νά ἀπέλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ τῷ Σουλτᾶ-

νω ὑποβάλλη τὰς ἀναφοράς, δι' ὧν ἀντὶ Χριστιανοῦ ἡγεμόνος οἱ Σάμιοι ἐζήτησαν Ὀθωμανὸν διοικητήν. Καὶ οἱ μὲν πρεσβευταὶ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια καὶ ἐξέθησαν τὰ τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, οἱ δὲ προγεγραμμένοι ὡς ἀρχηγοὶ τῆς στάσεως, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Ἀλεξίου Ἀλέξη, πεισθέντες ταῖς παρακελεύσεσι τῶν προκρίτων, ἐξέλιπον τὴν νῆσον, προσωρινὸς δὲ ἀρχηγὸς τῆς ἐνόπλου δυνάμεως ἐν τίτλῳ εὐταξία διωρίσθη ὁ Ἀλέξιος Σαλταφόρος.

Ὅτε ἐγένοντο γνωστὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ τριήμερος μάχη, ἡ ταύτη παρακολουθήσασα διαρπαγὴ τοῦ Βαθέος καὶ ἰδίως ἡ τῶν ναῶν βεβήλωσις, τότε αἱ πρεσβεῖαι τῶν εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων ἀπηύθυναν ἐντόνους τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ παραστάσεις καὶ ἀπεφάσισαν τὴν ἀποστολὴν ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου εἰς Σάμον ἵνα ἐπακριβῶς πληροφορηθῶσι περὶ τῶν αὐτόθι συμβάντων· ὡς τοιοῦτον δ' ἐξελέξαντο τὸν τῆς Ἀγγλικῆς πρεσβεΐας γραμματέα Κάρολον Ἀλίσσωνα, ὅστις, ἀφικόμενος δι' ἰδικοῦ ἀτμοπλοίου τῇ δωδεκάτῃ Ἀπριλίου εἰς Λιμένα Βαθέος, κατηυθύνθη εἰς τὸ Ἀγγλικὸν προξενεῖον, τὸ διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου Λουιμάρκ, μεθ' οὗ ἔσχεν ἐκτενῆ συνέντευξιν· μαθὼν δὲ παρ' αὐτοῦ τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν, ἐξῆλθε μετὰ δύο ἡμέρας εἰς περιόδειαν τῆς νήσου, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προξένου, ὅστις ὁμολογουμένως ἐφάνη τότε βοηθὸς καὶ ἀντιλήπτωρ τῶν Σαμίων, συνηγορῶν ἐκθύμως ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τὰς παντοίας ἀφηγούμενος καταπιέσεις καὶ καταχρήσεις τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως. Περιελθὼν ὁ Ἀλίσσων τὰ δικάφορα χωρία, ἀπήντησε πανταχοῦ ἀνδρας, γυναίκας, παῖδας ρακοδυτοῦντας καὶ γυμνηλοὺς, προσερχομένους αὐτῷ καὶ μιᾷ φωνῇ ἐπαναλαμβάνοντες, *Ἰδοὺ πῶς κατέστησεν ἡμᾶς ὁ Βογορίδης· δὲν ὑποφείρομεν περισσότερον, ἀδύνατον εἶναι γὰρ ἀρεχθῶμεν αὐτὸν ὡς ἡγεμόνα!* Τοιαῦτα βλέπων καὶ τοιούτων ἀκούων λόγων ὁ Ἀλίσσων, ἐπίσθη τέλειον ὅτι πάντες οἱ Σάμιοι ἦσαν ἐξεγηγερμένοι κατὰ τοῦ Βογορίδου, οὐδὲ εἶχε τινὰ τὸν φίλα αὐτῷ φρονοῦντα· ἀπελθὼν ἄρα τῇ εἰκοστῇ Ἀπριλίου ἐκ Σάμου καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπιστρέψας, ἐξέθηκε τῷ προϊσταμένῳ αὐτοῦ Στρατφόρδφ δὲ Ρεδκλήφ τὰς ἐντυπώσεις, ἃς ἐκ τῆς περιόδου αὐτοῦ ταύτης ἐκομίσασατο.

Διατρίβοντος ἔτι τοῦ Ἀλίσσωνος ἐν Σάμῳ, συνῆλθον ἐν Λιμένι Βαθέος τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ Ἀπριλίου οἱ συμφώνως τῇ τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ προτάσει ἐκλεχθέντες ὅπως οἱ μὲν μείνωσι καὶ συμπρεδρεύωσιν αὐτῷ, οἱ δὲ ἀπέλθωσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν, κομίζοντες τὰς πρὸς

τὴν Ὑψηλὴν Πύλην ἀναφοράς ὑπὲρ τοῦ ὑπερχαροῦς ἐπὶ τῇ βεβαίᾳ αὐτοῦ, καθ' ἃ ἐνόμιζεν, ἐπιτυχία Μελέκ βέη. Καὶ παρὰ τῷ Μουσταφᾶ πασᾶ μὲν ἀπόφασις ἐγένετο νὰ μείνωσιν ὁ Ἰωανσταντίνος Μιτῆσακης, ὁ Ἰωάννης Στεφανῆς καὶ ὁ Ἀλέξιος Καπανταῆς, εἰς Κωνσταντινούπολιν· δὲ νὰ ἀποσταλῶσι δώδεκα πρεσβευταί, ἧτοι ὁ Ἰωάννης Φωτιάδης, ὁ Μανουὴλ Πανέρης, ὁ Ἀλέξανδρος Κεντούρης, ὁ Νικόλαος Χ. Γεωργίου, ὁ Ἐλευθέριος Φωτιάδης, ὁ Κωνσταντίνος Π. Ἰωάννου, ὁ Δημήτριος Τζιδίνης, ὁ Σταμάτιος Γεωργιάδης, ὁ Νικόλαος Κατζουλίδης, ὁ Θεόδωρος Εὐστρατιάδης, ὁ Ἀντώνιος Ἐλευθεριάδης καὶ ὁ Δημήτριος Σταμοῦλος· πρωτογνώμων δὲ εἶτ' οὖν πρόεδρος τῆς πρεσβείας διωρίσθη ὁ Ἰωάννης Λεκάτης διὰ τοῦ ἐπομένου ἐγγράφου, φέροντος τὰς σφραγίδας καὶ τὰς ὑπογραφὰς πάντων τῶν δημάρχων τῆς νήσου.

Πρὸς τὸν κύριον Ἰωάννην Λεκάτην.

Ἡ πατρίς, τὴν ὁποῖαν εἶς τὰς ἀνάγκας τῆς ὡς γνήσιον καὶ πιστὸν αὐτῆς τέκνον ὑπηρέτησας πολλακίς μὲ πατριωτισμὸν ἄδολον, ὡς καὶ ἐσχάτως ὑπὲρ αὐτῆς ὑπέφερες τὰ πάνθεινα, ἐτίμησεν ὅλα ταῦτα εἰς τὴν ἐξειδικιασμένην ἰκανότητά σου καὶ σε διορίζει, κύριε, πρωτογνώμονα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν Σαμίων ἐπιτροπῆς, ἣτις θέλει σε ἀναγνωρίσει ὡς τοιοῦτον, δυνάμει τῆς παρουσίας, τὴν ὁποῖαν θέλεις παρουσιάσει πρὸς αὐτήν, μεθ' ἧς θέλεις συνεργάζεσαι ὡς τοιοῦτος, μέχρις ὅτου διεκπεραιωθῶσιν αἱ αὐτόθι ἐργασίαι τῆς Ἐπομένως προσκαλεῖσαι, κύριε, νὰ ἐπαρέλθῃς, ὅταν ἐκπεραιωθῶσιν αἱ ἐργασίαι τῆς ρηθείσης ἐπιτροπῆς, εἰς Σάμον, ὡς διωρισμένος καὶ κοινῶς ἤδη ἀναγνωριζόμενος πρόεδρος τῆς ἐν Βαθεὶ προσωρινῆς ἐπιτροπῆς τῶν Σαμίων, διὰ νὰ ἐνεργῆς ὡς τοιοῦτος ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς ἀνωτέρω ἀρμοδίας Ἀρχῆς ὅσα ἀφορῶσι τὴν καλὴν τῆς πατρίδος ἀποκατάστασιν, ὑπὲρ τῆς ὁποίας προσκαλεῖσαι.

Πεπεισμένοι καὶ αὐθις ὅτι θέλεις, κύριε, ὑπακούσει εἰς τὴν τοιαύτην τῆς πατρίδος σου πρόσκλησιν, σὲ ἐφοδιάζομεν μὲ τὸν παρόντα διορισμόν.

Ἐν Σάμῳ τῇ 20 Ἀπριλίου 1850.

(Ἐπονται αἱ ὑπογραφαὶ καὶ σφραγίδες τῶν δημάρχων).

Τὴν πρεσβείαν ταύτην ἐπεθύμει νὰ ὀδηγήσῃ καὶ χειραγωγῆσῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ Μελέκ βέης, ἀλλ' οἱ πρεσβευταὶ ἐπέτυχον νὰ

ἀποφύγῃσι τὸ τοιοῦτο, τῇ προφάσει ὅτι δὲν συνέφερε νὰ συμπλεύσωσιν ἀμφοτέρωθεν μέχρι Κωνσταντινουπόλεως, διότι ἤθελεν ὑποτεθῆ ὅτι οἱ Σάμιοι, αὐτὸν διοικητὴν ζητοῦντες, ἐνήργουν τῇ εἰσηγήσει καὶ ἐκβιαζόμενοι ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐπομένως ἤθελε διακινδυνεύσει ἡ ἐπιτυχία τῆς αἰτήσεως αὐτῶν. Καὶ εὔρε μὲν ὁ Μελέκ βέης τοὺς λόγους τούτους ὀρθοὺς καὶ συνήνεσεν ὅπως ἰδιαιτέρως αὐτὸς μεταβῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ μερισθῶσιν αἱ ἐνέργειαι πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ κοινοῦ σκοποῦ· μετ' ἐκπλήξεως ὁμοῦ καὶ μετὰ λύπης οὐ σμικρᾶς ἐπέισθη ἐντὸς βραχέος ὅτι ἄλλα αὐτὸς ἐπίστευε καὶ ἄλλα οἱ Σάμιοι ἐφρόνουν. Ἐν τούτοις τοὺς πρεσβευτάς, ἐκ Σάμου ἀπερχομένους, ἡ προσωρινὴ ἐπιτροπεία ἐφωδίασε διὰ τῶν ἐπομένων ὁδηγιῶν.

Ἡ προσωρινὴ ἐπιτροπὴ τῶν Σαμίων

Πρὸς τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποσταλῆσομένην πρεσβείαν τῶν Σαμίων.

Κρίνει χρέος τῆς ἡ ἀντιπροσωπεύουσα τὸν λαὸν τῆς Σάμου προσωρινὴ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ νὰ σᾶς συνοδεύσῃ, κήριοι πρέσβεις, ἐκτὸς τῆς γενικῆς καὶ ἀπολύτου πληρεξουσιότητος τοῦ λαοῦ, καὶ μὲ τὰς ἀκολούθους ὁδηγίας, τὰς ὁποίας ὀφείλετε νὰ ὑποβάλητε ἐπ' ὄψιν τῆς Ὀθωμανικῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας καθ' ἣν περίπτωσιν αὕτη ἤθελεν ἀποφασίσαι τὸ νὰ στείλῃ εἰς Σάμον Ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν.

Α'. Νὰ ζητηθῆ ἡ ἐλάττωσις τοῦ φόρου τῶν τετρακοσίων χιλιάδων γροσίων καὶ ἡ μετρίασις τῆς ἐτησίως ἀντιμισθίας τοῦ μουνδύρη καὶ καδδῆ διὰ τοὺς λόγους α'.) διότι ἡ Σάμος κατήνησεν εἰς τὸ ἔσχατον ἄκρον τῆς δυστυχίας ἀπὸ τὰς δεκαπένταετείς καταπιέσεις τοῦ Στεφάνου Βογορίδου καὶ τῶν ὑπαλλήλων του· β'.) διότι τὰ ἐκ τῆς φύσεως κατὰ τὸν παρελθόντα ἤδη χειμῶνα ἐπελθόντα ἐφ' ὅλης τῆς νήσου δυστυχήματα εἰς τὰ πορτοκαλολεμονόδενδρα, χαρονπόδενδρα καὶ ἐλαιόδενδρα ἠλάττωσαν κατὰ μέγα μέρος καὶ θέλουσιν ἔχει διὰ πολλοὺς χρόνους ἠλαττωμένας τὰς προσόδους τῆς νήσου ταύτης, ἐξ ὧν ἐξήρηται κατὰ πολὺ ἡ φυσικὴ τῶν κατοίκων ὑπαρξίς καὶ γ'.) διότι ἡ ὀκτάμηρος εἰς Σάμον διαμορῆ τῶν βασιλικῶν στρατευμάτων δὲν ἐγείρειν ὀλίγων ζημιῶν παραιτίος εἰς τὰς ἰδιοκτησίας τῶν Σαμίων καὶ ἐξαιρέτως τῶν Βαθειωτῶν, τῶν κατοίκων τοῦ Παλαιοκάστρου καὶ τοῦ Λιμένος.

Β'. Νὰ χορηγηθῆ ἡ ὡς καὶ πρότερον εὐχολία εἰς τὰ ἐν Κωνσταν-

τινον πόλει ἐμπορευόμενα οἰοφόρα πλοῖα τῆς Σάμου.

Γ'. Νὰ μένωσιν οἱ Σάμιοι ἐλεύθεροι ἀπὸ παντὸς εἴδους ἀγγαρίαν, τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ γὰ δίδωσι στρατευσίμους καὶ κεφαλικὸν φόρον (χαράτζι).

Δ'. Ἡ διὰ τὴν εὐταξίαν καὶ ἡσυχίαν τῆς νήσου φρουρά, ἣτις δὲν πρέπει γὰ ἦναι πλειοτέρα τῶν τεσσαράκοντα ἀτόμων, γὰ σύγκριται ἀπὸ Σαμίους ζαπτιέδες καὶ στρατιώτας.

Ε'. Νὰ μένη ἐλεύθερον τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Σάμον γὰ ἐκλέγη κατ' ἔτος ὀκτὼ ἄτομα ἐπίλεκτα καὶ εὐνόληπτα, ἀγὰ δύο ἐκ τῶν τεσσάρων τμημάτων, διὰ γὰ συγκροτῆται ἐξ αὐτῶν τὸ γενικὸν συμβούλιον καὶ μετὰ τοῦ διοικητοῦ διοικῶσι καὶ κυβερνῶσι τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Σάμου· ἡ δὲ ἐκλογή τῶν ὀκτὼ αὐτῶν ἀτόμων γὰ γίνηται διὰ τῆς ἐλευθέρως ψήφου τοῦ λαοῦ ἐπὶ γενικῆς συναθροίσεως, γενομένης εἰς Χώραν, κατὰ τὴν ἀρέκαθεν ἀρχαίαν συνήθειαν κατὰ τὴν πρώτην Μαρτίου.

ΣΤ'. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν γὰ συγχωρῆται καὶ ἡ κατὰ κωμοπόλεις καὶ χωρία συναθροίσις πρὸς ἐκλογὴν δημάρχων. Καὶ εἰς μὲν τὰς τέσσαρας τμηματικὰς δημαρχίας γὰ ἐκλέγωνται ὑπὸ τῆς κοινότητος καὶ δύο δημαρχικοὶ πάρεδροι ἄμισθοι διὰ γὰ συσκέπτωνται καὶ οἱ πρῶτα πρὸς τῶν δημοτικῶν συμφερόντων καὶ ἄλλων ἰδιωτικῶν διασφραγῶν, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς χωρικὰς δημαρχίας ἀγὰ εἰς μόνον πάρεδρος ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ.

Ζ'. Νὰ δοθῆ τὸ δικαίωμα εἰς ὅλας ἐν γένει τὰς δημαρχίας γὰ δικάζωσι μέχρι πεντακοσίων γροσίων ἀνεκκλήτως καὶ μέχρι χιλίων ἐκκλητῶς διὰ πράξεων ἢ ἀποφάσεων, ἀποχρώντως ἡτιολογημένων.

Η'. Ἡ ἐκκλησις τῶν δημαρχικῶν αὐτῶν ἀποφάσεων θέλει γίνεσθαι εἰς τὸ προαναφερθὲν γενικὸν συμβούλιον, τὸ ὁποῖον θέλει ἔχει ὀριστικὴν καὶ ἀνεκκλητὸν ψήφον ἐπ' αὐτῶν.

Θ'. Κατὰ τῶν ἀποφάσεων τοῦ γενικοῦ τοῦτου συμβουλίου γὰ γίνηται προσφυγὴ εἰς Σμύρνην ἢ Κωνσταντινούπολιν.

Ι'. Νὰ διατηρηθῆ, ὡς καὶ πρότερον, τὸ δικαίωμα τῆς κατ' ἔτος ἐν Χώρα συγκροτήσεως γενικῆς συνόδου διὰ τὴν θεώρησιν τῶν λογαριασμῶν τῆς πατρίδος, τὴν ἐκλογὴν τῶν ὀκτὼ ἀτόμων καὶ τὰ λοιπά.

ΙΑ'. Προσεπιχορηγεῖται εἰς τὴν πρεσβείαν ἡ πληρεξουσιότης τοῦ γὰ ἐκλέξη καὶ διορίσῃ ἄνδρα ἄξιον καὶ ἱκανὸν ὡς ἐπίτροπον τῆς

Σάμον (καπι-κεχαγιᾶν) παρὰ τῇ ὑψηλῇ βασιλικῇ καθέδρᾳ διὰ τὰ συνεννοῆται ἡ Σάμος μετ' αὐτοῦ περὶ τε τῆς ἐγκαίρου πληρωμῆς τοῦ ἀποφασισθησομένου ἐτησίου φόρου καὶ περὶ ὄλων ἐν γένει τῶν γε-
ρικῶν ὑποθέσεων τῆς πατρίδος, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἀπαλλαχθῆ
ἡ Σάμος ἀπὸ τὸν Βογορίδην ἢ σταλῆ ἐνταῦθα Ὀθωμανικῆ ἐξουσία.

Πάντα ἐκίνησαν λίθον οἱ περὶ τὸν Ἀδαμαντίδην ὅπως ματαιώσωσι
τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποστολὴν πρεσβείας, διότι προέβλεπον ὅ-
ποια ἔμελλον νὰ ᾔηαι τὰ ἀποτελέσματα· πλὴν ἀλλ' αἱ προσπάθειαι
αὐτῶν ἀπέτυχον. Ὅθεν καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτῶν ἀστοχήσαντες,
ἤρξαντο ραδιουργοῦντες ἐν τοῖς χωρίοις καὶ ποικιλοτρόπως ἐργαζόμε-
νοι ὅπως ἐξευμενίσωσι παρὰ τοῖς Σαμίοις τὸν Βογορίδην, οὗ ὁ ἀντιπρό-
σωπος δὲν εἶχεν ἀπεκδυθῆ τὸν ἐπίσημον αὐτοῦ χαρακτῆρα, ὡς διοι-
κητῆς ἐνεργῶν· δι' ὅπερ ἡ προσωρινὴ ἐπιτροπεία διεβίβασε τῷ Μου-
σταφᾶ πασᾶ τὸ ἐξῆς ἔγγραφον.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Μουσταφᾶ πασᾶν στρατιωτικὸν διοικητὴν
κτ.λ. κτ.λ. κτ.λ.

Ἐπειδὴ, ὡς παρατηρεῖ ἡ ὑποφαινομένη εὐσεβάστως ἐπιτροπὴ τῶν
Σαμίων, ὁ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Στεφάνου Βογορίδου Ἰωάννης Ἀ-
δαμαντίδης ἐλθὼν ἐνταῦθα, ἐπιμένει καὶ ἐν ἐνεργείᾳ θεωρεῖ τὸν ἐ-
αυτὸν του, ἐν ᾧ καὶ προφορικῶς καὶ ἐγγράφως ὅλος ἐν γένει ὁ λαὸς
πανδήμως ἐκήρυξεν ὅτι δὲν δύναται νὰ δεχθῆ πλέον ὡς ἡγεμόνα τὸν
Βογορίδην μ' ὅλον τὸν σεβασμόν, τὸν ὅποιον κατὰ χρέος φέρει εἰς
τὸν δημοσιευθέντα βασιλικὸν Ὀρισμόν, καὶ ἐν ᾧ τῇ ὑμετέρᾳ ὑψηλῇ
συγκαταθέσει ἔστειλεν ὁ λαὸς αὐτός· καὶ πρεσβείαν εἰς Κωνσταντι-
νούπολιν διὰ τὰ ἐπικαλεσθῆ Ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν ἀντὶ τοῦ Βο-
γορίδου.

Ἐπειδὴ οὐδεὶς πλέον ὑπάρχει δισταγμὸς ὅτι τοιαύτη εἶναι τοῦ
Σαμικοῦ λαοῦ ἡ ἔφεσις, καθ' ὅτι καὶ ἐνώπιον τῆς ὑμετέρας ἐξοχό-
τητος ἀπὸ ἑξ̄ περίπου χιλιάδας συγκείμενος ἐξήγησε καθαρῶς τὴν
αὐθόρμητον ἐπιθυμίαν του καὶ ὁ ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τῆς ἐν Κων-
σταντινουπόλει Ἀγγλικῆς πρεσβείας, ὅλην τὴν ρῆσόν μας ἐπὶ τού-
τῳ περιελθὼν μετὰ τὴν ἀποδήμησιν τῶν ἐξορισθέντων ἀτόμων, εἶ-
δεν αὐτοφεί καὶ ἰδίους ὡσὶν ἤκουσε καὶ ἀδιστακτῶς ἐβεβαιώθη τὸ
γερικὸν αἶσθημα τοῦ λαοῦ.

Ὅφείλουσα κατὰ χρέος ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη νὰ συμβαδίσῃ μὲ τὸ φό-

νημα τοῦ λαοῦ ὡς ἀντιπροσωπεύουσα αὐτόν, ἐπαραλαμβάνει καὶ ἐγγράφως ὅτι ἀπὸ τῆς εἰκοστῆς πέμπτης Μαρτίου, ὅτε ὁ λαὸς συνήχθη ἐνταῦθα καὶ ἐξηγήθη τὸ φρόνημά του περὶ Βογορίδου, δὲν ἐννοεῖ τὸ παραμικρὸν ἔξοδον εἰς βάρος τῆς πατρίδος μας εἴτε διὰ τὸν Ἰωάννην Ἀδαμαντίδην εἴτε διὰ τοὺς περὶ αὐτὸν στρατιώτας εἴτε δ' ἄλλον τινα ἀπὸ αὐτὸν διορισθέντα ὡς ὑπάλληλον.

Τῆ 21 Ἀπριλίου 1850 ἐν τῷ Λιμένι Βαθῆος.

Ἡ ἐπιτροπὴ

(Ἐπορταὶ αἱ ὑπογραφαί).

Εἶπομεν ἤδη ἐν τοῖς προηγουμένοις ὅτι μετὰ τὴν τοῦ πολέμου παύσιν, οἱ τῆς στάσεως ἀρχηγοί, ἀπελθόντες τῆς νήσου, διεσπάρησαν ἀνὰ τὴν ἀντικειμένην Ἀσιατικὴν ἠπειρον· ἐν τούτοις μαθόντες ὅτι ἡσυχία ἐπικρατεῖ ἐν Σάμῳ καὶ ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς δὲν δείκνυται κατ' αὐτῶν ἐξηρηθισμένος, ὑπέλαβαν ὅτι δύνανται νὰ ἐπανακάμψωσιν ἤδη εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα καὶ ἐν αὐτῇ διαβιώσωσιν ἐν ἀναπαύσει. Καὶ δὴ τῆ εἰκοστῆ πέμπτη Ἀπριλίου ὁ δήμαρχος Μυτιληνῶν ἐξήγγειλε τῇ ἐπιτροπείᾳ ὅτι ὁ Γεώργιος Μαρούπας καὶ ὁ Νικόλαος Γκέκης ἐπανῆλθον ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰς Μυτιληνοὺς καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ ἐπικαλοῦνται· ταῦτοχρόνως δὲ καὶ τινες τῶν Βογοριδικῶν ἐξήγγειλαν τῷ πασᾶ ὅτι οἱ φυγάδες, ἐπανελθόντες μετὰ πολλῶν ὀπλοφορούντων ἐκ τῆς Ἀσίας, εἰσέβαλαν εἰς τὰ χωρία τῆς Σάμου, προτιθέμενοι νὰ ἐπέλθωσι καὶ κατὰ τοῦ Λιμένος Βαθῆος καὶ ἐκδικηθῶσι δι' ὅσα ἔπαθον. Ταῦτα ὁ πασᾶς μαθὼν, ἐταράχθη σφόδρα καὶ, προσκαλεσάμενος τὴν ἐπιτροπείαν, ἠρώτησεν αὐτὴν ἀνὰ τὰ διαφημισθέντα περὶ τῶν ἀρχηγῶν τῆς στάσεως εἶχοντο ἀληθείας· ἀλλ' ὁ Μιτζάκης, τὸν λόγον λαβὼν, διέψευσε τὰς φήμας ἐκείνας, ὡς ἐκ κακεντρεχείας ἀπορρεούσας, καὶ ἵνα καταδείξῃ τὸ ἀνυπόστατον αὐτῶν προέτεινε τῷ Μουσταφᾶ πασᾶ νὰ μεταβῶσι δύο μέλη τῆς ἐπιτροπῆς μετὰ δύο Ἰθωμανῶν ἀξιωματικῶν εἰς Μυτιληνοὺς καὶ ἐξετάσωσιν ἐκεῖ περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ πράγματος.

Τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ παραδεξαμένου τὴν τοιαύτην πρότασιν, δύο μέλη τῆς προσωρινῆς διοικητικῆς ἐπιτροπείας καὶ δύο ἀξιωματικοὶ ἀπῆλθον εἰς Μυτιληνοὺς, ἔνθα, προσκαλεσάμενοι ἐνώπιον αὐτῶν τὸν δήμαρχον, ἠρώτησαν τί ἐγίνωσκε περὶ ὀπλοφόρων, προτιθεμένων νὰ εἰσβάλωσιν εἰς Λιμένα Βαθῆος, πόσοι τε καὶ ποῦ διέτριβον οὗτοι· ὁ δὲ δήμαρχος εἶπεν αὐτοῖς ὅτι περὶ ὀπλοφόρων μὲν οὐδεμίαν γινῶσιν εἶχεν,

ἀλλ' οὐδ' ἐθεάθησάν που τοιοῦτοι, ἦλθον ὅμως ὁ Μαρούπας καὶ ὁ Γκέκης, οὔτινες ἀπόφασιν εἶχον νὰ μεταβῶσιν εἰς Λιμένα Βαθέος καὶ τὸ ἔλεος τοῦ πασᾶ ἐπικαλέσωνται. Ἐν ᾧ δὲ περὶ τούτου λόγος ἐγίγνετο, παρέστησαν καὶ ἐκεῖνοι καί, ἐρωτηθέντες τί προτιθέμενοι νὰ πράξωσιν ἐπανῆλθον εἰς Σάμον, ἀπεκρίθησαν ὅτι, πληροφορηθέντες περὶ τῆς ὑπαρχούσης ἐν τῇ νήσῳ εὐταξίας καὶ εἰρήνης, ἐπανῆλθον σκοπὸν ἔχοντες νὰ ζήσωσι τὸν τεῦθεν ἰδιωτεύοντες καὶ οὐδόλως ἀναμιγνύμενοι εἰς τὰ τῆς πολιτείας, διὰ τῆς ἐργασίας δ' αὐτῶν ποριζόμενοι τὰ πρὸς βίον εἰρηνικὸν καὶ ἡσύχιον. Τούτων τῶν λόγων οἱ ἀπεσταλμένοι ἀκούσαντες, ἐπέστρεψαν εἰς Λιμένα Βαθέος καὶ ἀνεκοίνωσαν τῷ Μουσταφᾶ πασᾶ, ὅστις, πέμψας, διεμήνυσε τοῖς φυγάσιν ὅτι ἂν ἤθελον νὰ οἰκήσωσιν ἐν Σάμῳ, ἔδει, ἐλθόντες, νὰ μείνωσι παρ' αὐτῷ, ἄχρις οὔ, εἰς Κωνσταντινούπολιν γράφων, λάβῃ ἐκεῖθεν ὁδηγίας περὶ τῆς αὐτῶν τύχης· ἄλλως ὄφειλον νὰ ἀπέλθωσιν ἐν τάχει ἐκ Σάμου καὶ βιώσωσιν ἐν τῇ Ἀσιατικῇ ἡπείρῳ. Ὅθεν καὶ ἐκεῖνοι οὐδόλως στέργοντες νὰ προσέλθωσι τῷ Μουσταφᾶ πασᾶ, διότι ἐφοβοῦντο μὴ ἐπιβούλως παρ' αὐτοῦ συλληφθῶσιν, ἀνεχώρησαν αὐθις ἐκ Σάμου· ἡ δὲ ἐπιτροπὴ διεβίβασε περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείᾳ τῶν Σαμίων τὸ ἐπόμενον ἔγγραφον.

Πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείαν τῶν Σαμίων.

Ἐποπτενομένη ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη μὴ τὸ ἐνταῦθα πιστὸν ὄργανον τοῦ Στεφάνου Βογορίδου ὁ κύριος Ἰωάννης Ἀδαμαρτίδης, διὰ τὰ παρεμβάλη τὰ συνήθη καὶ ἀνεξάντλητα προσκόμματα εἰς τὴν ἀπλουστάτην ὑπόθεσιν τῶν Σαμίων, χρωματίσῃ ὑπὸ ἀλλοίαν ἔποψιν παρὰ τὴν πραγματικὴν, τὴν ἐπάρουσαν τῶν προγραφέντων δύο ἀτόμων Γεωργίου Μαρούπα καὶ Νικολάου Γκέκη, νομίζει χρέος τῆς γὰρ σᾶς ἐκθέσει, κύριοι, τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν ἀληθῆ φύσιν του. Ἡ δημαρχία Μυτιληνῶν καὶ ἡ παρ' αὐτῇ ἐκ τῶν προκριτωτέρων ἐπιτροπὴ διὰ τῆς ἀπὸ εἰκοστῆς πέμπτης Ἀπριλίου τρέχοντος ἔτους πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην ἀναφορᾶς τῶν εἰδοποίησαν, κατὰ τὴν ἐπισυνημμένην ἰδίαν ἀναφορὰν, ὅτι, ἐμφανισθέντες εἰς τὴν κωμόπολιν τῶν οἰρηθέντες Μαρούπας καὶ Γκέκης, ἐπικαλοῦνται τὴν ἐπιείκειαν τοῦ ἐνταῦθα ἐξοχωτάτου Μουσταφᾶ πασᾶ διὰ τὰ ἐψησυχάσωσι καὶ ἐπὶ ἄξιοχρέω ἐγγυήσει εἰς τὰς ἐστίας τῶν. Πάσαντα ἐγνωστοποίησεν ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἐξοχότητά του καὶ τῇ ἐγκρίσει αὐ-

τοῦ ἀμέσως ἐξέδωκε τὸ ὑπὸ τῆν αὐτῆν ἡμερομηνίαν ἔγγράφον τῆς, τὸ ὁποῖον ἔχετε ἐσωκλειστον, δι' οὗ ἐπέπληξε τοὺς κατοίκους τῶν Μυτιληνῶν, διότι, ἀδιαφορήσαρτες, δὲν τοὺς συνέλαβον. Ἡ αὐτὴ δημαρχία καὶ ἡ ἐπιτροπὴ διὰ τοῦ ἐσωκλειστοῦ ἔγγράφου τῆς πρὸς τῆν ἐπιτροπὴν ταύτην εἰδοποίησαν ὅτι, εὐθὺς ὑπακούσαρτες, ἀνεχώρησαν ἐκ Μυτιληνῶν ἄνευ ἀναβολῆς ἐπὶ τῇ ὑποχρεώσει τοῦ ρὰ στελλωσι καὶ τῆν τῆς ἀναχωρήσεώς τωρ ὑγειονομικὴν ἀποδείξιν. Εἰς ἀπάντησιν ἡ ἐπιτροπὴ διὰ τοῦ ἐσωκλειστοῦ ἔγγράφου τῆς ἐπέβαλε τὸ χρέος εἰς τοὺς κατοίκους τῶν Μυτιληνῶν ρὰ φροντίσωσι ταχέως τὰ περὶ τῆς ἀναχωρήσεώς τωρ ἐπὶ ὑγειονομικῇ ἀποδείξει καὶ ἐκ τρίτου ἡ αὐτὴ δημαρχία διὰ τῆς ἀπὸ εἰκοστῆς ὁγδόης Ἀπριλίου ἐπισυναπτομένης ἀναφορᾶς τῆς ὅτι ἡ κοινότης ἐπεφόρτισε δύο ἐκ τῶν οἰκοκυρίων τοὺς Χ. Μανουὴλ Ὀλανδέζον καὶ Δημήτριον Πυργιώτην ρὰ τοὺς εὗρωσι καὶ τοὺς ὑποχρεώσωσιν εἰς τὸ ρὰ ἐγκαταλείψωσι τῆν γῆν τῆς γεννήσεώς τωρ, ὅτι, εὐρόντες αὐτούς, τοὺς ἔπεισαν ρὰ φύρωσι καὶ ἀπεμακρύνθησαν εἰς τὰ παράλια μέρη διὰ ρὰ φροντίσωσι ρὰ εὗρωσι πλοῖον καὶ ὅτι ἐντὸς ὀλίγου, δηλαδὴ ἡ αὐριον ἢ τῆν ἐπαύριον, ἄνεμον βοηθητικὸν τυχόντες, θὰ ἀπομακρυνθοῦν ἐκ τῆς ρῆσου ταύτης κατὰ τὸ κοινοποιηθὲν ὑψηλὸν βασιλικὸν φερμάρι. Ἀναλογιζομένη τὰς ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει προκυφόμενας ὀλεθρίας συνέπειας, προέτρεψε διὰ τῆς ἐσωκλειστοῦ ἔγκυκλίου τῆς ἡ ἐπιτροπὴ αὐτὴ τὸν λαὸν εἰς τῆν ταχεῖαν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐξοχότητός του. Αὕτη εἶναι τοῦ πράγματος ἡ φύσις καὶ οὐχὶ ὅποιαρ θὰ τῆν ζωγραφῆσιν ὁ κύριος Ἀδαμαντίδης· ἀλλὰ διὰ ρὰ γίνῃ πιστευτός εἰς αὐτὸ τὸ ἀντικείμενον καὶ διὰ ρὰ εὐχαριστήσῃ περισσότερον τὸν κύριόν του Βογορίδην, ἐνήργησε διὰ τῶν ὀλίγων ὀργάνων του, ὥστε ρὰ διαδοθῆ ὅτι καὶ ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἀλέξης καὶ οἱ μετ' αὐτῶν προγραφόμενοι εὐρίσκονται κεκρυμμένοι εἰς τὰ σπλάγχνα τοῦ Κέρκη καὶ ἄλλοτε ρὰ διασαλπίζῃ διὰ τῶν πιστῶν του φίλων ὅτι οἱ Σάμιοι, ἐμπνευσμένοι ἀπὸ Ἑλληρισμόν, κινῶσι τὰ τοιαῦτα καὶ ἐπὶ τούτῳ ὁ κύριος Σταμάτιος Γεωργιάδης ἐτοιμάζεται ρὰ εἰσβάλλῃ μετ' ἐκτάκτους δυνάμεις εἰς τῆν Σάμον, ὥστε διὰ τῶν τοιούτων σπερμολογῶν καὶ τὸν λαὸν ἀρησυχεῖ καὶ τῆν ἐξοχότητά του φέρει εἰς θέσιν ρὰ ἀδημονῆ κατὰ τῶν ἀθῶν Σαμίων καὶ τῆν ἐπιτροπὴν ταύτην ρὰ παραλαλίῃ καὶ ρὰ διακόπτῃ ἀπὸ τὰς γενικὰς καὶ οὐσιώδεις ὑποθέσεις τῆς πατρίδος. Ἀπὸ τοιαύτας ρηδιουργίας σαταρικὰς ἐνο-

χλούμενος ὁ πασᾶς, καὶ τὴν νῆσον μὲ τὸ ἀτμοκίνητον περίηλθε
 χθὲς καὶ ἐπιστολὰς ἐμπόρων ἐζήτησε πρὸς πιστωσὶν του, δι' ὧν αἱ
 ἐν Σύρῳ ἀνταποκριταὶ των, καὶ τοὶ ξένοι, τοὺς εἰδοποιούσιν ὅτι καὶ ὁ
 Ἀλέξιος καὶ ὁ Πέτρος καὶ οἱ ὀπαδοὶ των ἔφθασαν πρὸ ἡμερῶν εἰς
 Σύρον καὶ τὸν ἐκ Σύρον Βασίλειον Σκιτζὴν πλοίαρχον, σήμερον ἐλ-
 θόντα, ὑπέβαλεν εἰς ἀρχιερατικὸν ὄρκον ὅτι τῷ ὄντι τοὺς εἶδε τὴν
 παρελθούσαν Τετάρτην, πρὸ τριῶν ἡμερῶν δὴ ἡμερῶν, καὶ τοὺς ἐφιλο-
 δώρησε καὶ ρακὴν, ὑπὸ κάθαρσιν ἔτι εὐρισκόμενος. Μὲ τοιαῦτα σοφί-
 σματα, μὲ τοιαῦτα τεχνικὰ περιπλέγματα καὶ καταχθόνια ἐπιση-
 ματα διαβεβαιώσατε, κύριοι, τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν ὅτι ὁ ὡς ἀντι-
 πρόσωπος τοῦ Βογορίδου ἐλθὼν ἐδῶ προσπαθεῖ καὶ κοπιᾷ νὰ
 καταστρέψῃ τὸν τόπον μας ὅλον διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Βογορίδην
 καὶ βραβευθῇ ἐπομένως παρὰ τούτου.

Κύριοι, πλέον σπουδαιότερον καὶ σοβαρώτερον ἔχει σήμερον ὑπ'
 ὄψιν τῆς ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη καὶ παρ' ὑμῶν ζητεῖ τὴν θεραπείαν του.
 Ὁ Ἀδαμαρτίδης, ἀπαυδήσας πλέον τοῦ νὰ τεχνάζηται τὰ ἀτέχνα-
 στα καὶ νὰ συρράπτῃ τὰ ἀσύρραπτα, ἐφεῦρεν ἄλλο μέσον τοῦ νὰ
 ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ του. Ἐν ᾧ οἱ λαοὶ τῆς Σάμου παρδήμως μὲ
 στεντορεία φωνήν, ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης δια-
 φημισθεῖσαν, καὶ προφορικῶς καὶ ἐγγράφως διεκήρυξαν ὅτι τὸν Στέ-
 φανον Βογορίδην δὲν δύναται πλέον δι' ὅσας καταχρήσεις του ἀπ-
 εδείξαν καὶ καθυπέβαλαν εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν νὰ τὸν θεωρήσω-
 σιν ἡγεμόνα των καὶ ὅτι ἄλλως εἰς ἐναντίαν περίστασιν εἶναι ἡραγ-
 κασμένοι νὰ ἐπικαλεσθῶσιν Ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν, ἢν δὲν ἐπιχυ-
 θῇ καὶ εἰς αὐτοὺς τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ δικαιοτάτου καὶ εὐεργετικω-
 τάτου ἡμῶν ἀνακτος, καὶ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἔστειλαν ὑμᾶς, κύριοι, αὐ-
 τοῦ, ἐν ᾧ μέχρι τοῦδε οἱ εἰς Ἀσίαν ἀπερχόμενοι Σάμιοι ἐφωδιάζον-
 το κατὰ συνέπειαν τῆς ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας δημορχίας προαπαι-
 τουμένης ἐγγυήσεως μὲ ὑγειονομικὴν πιστοποίησιν καὶ ἀνεμπόδιστοι
 μετήρχοντο τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐμπορικὰς των ὑποθέσεις, ἤδη καὶ εἰς αὐ-
 τὸ φραγμὸν ἔθεσεν ὁ κύριος Ἀδαμαρτίδης. Αὐτὸς μὲν κἀνεὸς εἶδους
 ὑγειονομικὴν πιστοποίησιν δὲν ἐπιτρέπει νὰ δίδηται εἰς κἀνεὶνα Σά-
 μιον, ἔαν προηγουμένως ἡ ἀρμοδία δημορχία δὲν διευθύνῃ ἐπισή-
 μως τὴν ἐγγυήσιν εἰς αὐτόν, καὶ τοῦτο διὰ νὰ εὐρῆ ἀφορμὴν καὶ ὕλην
 ἐκ τοῦ μηδεὸς εἰς τὸ εἶναι νὰ παράξῃ καὶ ἀποδείξῃ ὅτι οἱ λαοὶ τῆς
 Σάμου μὲ τοιοῦτον τρόπον ἀνεγνώρισαν ἐκ νέου τὸν Βογορίδην ὡς

ἡγεμόνα των, γὰρ σᾶς ἀποδείξῃ ψευδομένους εἰς τὴν Πόρταν καὶ παρὰ τὴν κοινὴν θέλησιν πράττοντας· ὁ δὲ Μουσταφᾶς καὶ ὡς ἐπιστάτης τῶν Σαμίων εἰς τὴν Νέαν Ἔγρεσον καὶ ἀλλαχού περιοδεύων, ἀπὸ τὸν Ἄδαμαρτίδην αὐτὸν φαίνεται εἰσηγούμενος, ὅχι μόνον τοὺς μὲ ὑγειονομικὰς, ὡς εἴρηται, πιστοποιήσεις ἀπερχομένους Σαμίους δὲν παραδέχεται παντάπασιν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ γὰ λάβωσιν Ὀθωμανικὸν διαβατήριον, ὅπερ ἠραγκασμένοι ἐζήτησαν, τοὺς ἐμπόδισε καὶ τοιουτοτρόπως τοὺς ὑπεχρέωσε γὰ ἐπανέλθωσιν ἄπρακτοι εἰς Σάμον, τὰ μέγιστα οἱ τάλαντες ζημιούμενοι. Γνωρίζετε, ἀδελφοί, ὅτι οἱ Σάμιοι ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως εἴμεθα πολυειδῶς δεδμεμένοι καὶ ἂν ἐξακολουθήσῃ ὁ τοιοῦτος φραγμός, ἀναποφεύκτως τὰ προκύβοντα δυστυχήματά μας διπλασιάζονται καὶ οἰκτρὰ θύματα τῆς ἀλλοκότου ἐπιμονῆς τοῦ Βογορίδου ὀσονούπω καθίστανται.

Ταχέως, κύριοι, ἀπεκδέχεται ἡ ἐπιτροπὴ καὶ τοῦ δεινοῦ τούτου τὴν θεραπείαν, καθ' ὅσον ἐγγίξει ἤδη καὶ ὁ καιρὸς τοῦ θέρους, καθ' ὃν πολλοὶ δυστυχεῖς Σάμιοι ἀπέρχονται πρὸς θερισμὸν εἰς Ἀσίαν διὰ τὰ προσπορίζονται τὰ πρὸ τὸ ζῆν ἀπολύτως ἀναγκαῖα.

Σᾶς προσθέτει, κύριοι, ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη καὶ σᾶς διαβεβαιοῖ ὅτι μόνος ὁ ρηθεὶς Μουσταφᾶ ἀγᾶς ἐτόλμησεν ἐσχάτως πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τὴν τοιαύτην καταστρεπτικὴν κατὰ τῶν Σαμίων διάθεσιν γὰ δεῖξῃ· εἰς ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ἀσίας ἀπέρχονται ἀνεμποδιστὶ οἱ Σάμιοι. Καὶ χρεωστεῖτε, κύριοι, γὰ γνωστοποιήσητε καὶ τοῦτο ὅπου δεῖ διὰ τὰ τοῦ δοθῆ τὸ διαβατήριόν του.

Τῆ 29 Ἀπριλίου 1850 ἐν τῷ Λιμένι Βαθείος.

Ἡ ἐπιτροπὴ

(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί).

Τοιαύτης ἐν γένει οὔσης τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἐν Σάμῳ, οἱ Ὀθωμανοὶ στρατιῶται, οἱ ἐν Λιμένι Βαθείος, λιμενεῦντες, ἐκ ποικίλας παρεξέτρεποντο ἀτασθαλίας καὶ καταχρήσεις, οὓς μὲν ἀναίτιως προσβάλλοντες καὶ κακοποιοῦντες, ὧν δὲ τὰ προϊόντα κατεσθίοντες, ὧν δὲ τὰ κτήματα καταστρέφοντες, τοὺς πάντας δ' ἐν γένει παντοειδῶς κατατρύχοντες. Ταῦτα δὲ ἐπραττον ἵνα, ἐξερεθίσαντες, τῶν Σαμίων, προκαλέσωσι ταραχὴν καὶ σύγκρουσιν, ἐξ ἧς προσεδόχουν γὰ ὠφελῆθωσι διὰ λεηλασίας καὶ διαρπαγῆς, ὅπως καὶ ἐν τῇ προηγουμένη συμπλοκῇ ἐγένετο. Καὶ πολλάκις μὲν ἡ προσωρινὴ ἐπιτροπεῖα ἔν-

ηνέχθη περί τῶν τοιούτων τῷ Μουσταφᾷ πασᾷ καί τήν θεραπείαν τοῦ κακοῦ ἐξήγησατο, ἀλλά στερεοτύπως ἐκεῖνος πάντοτε ἀπεκρίνετο ὅτι οἱ στρατιῶται ἦσαν ἄτακτοι καί δέν ἠδύνατο νά χαλιναγωγῆσῃ αὐτούς· ὅθεν καί ἡ ἐπιτροπεία, παρατεινομένην βλέπουσα τήν τοιαύτην ἀξιόθρηνητον κατάστασιν, ἔκρινεν ἀναγκαῖον νά εἰδοποιήσῃ τήν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείαν τῶν Σαμίων, γράφουσα αὐτῇ τὰ ἐπόμενα.

Πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείαν τῶν Σαμίων.

Ἐκτὸς τῆς ἀπὸ εἰκοστῆς ἐνάτης Ἀπριλίου πρὸς ὑμᾶς ἐκθέσεώς μας, τὴν ὁποίαν δι' ἐπίτηδες ἀπεσταλμένου διηθύναμεν, σπεύδομεν νὰ καθυποβάλωμεν, κύριοι, ὑπ' ὄψιν σας ὡς πᾶν οὐσιώδη καὶ τὰ ἐξῆς. Μ' ὅλον τὸν στενὸν περιορισμόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ αὐτοῦ ἐξοχότης ὁ Μουσταφᾷ πασᾶς προσπαθεῖ νὰ θέσῃ τὰ στρατεύματα, πάλιν αἱ ζημίαι καὶ παραβιάσεις κατὰ πραγμάτων καὶ προσώπων καθημερινῶς δὲν λείπουν. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ παραστήσητε ὅτι ἀφ' οὗ οἱ ὡς ἀντάρται ὑπὸ τοῦ Βογορίδου χαρακτηρισθέντες ἐξέλειψαν πλέον ἀπὸ τὴν Σάμον, ἀφ' οὗ ὁ λαὸς τῆς Σάμου πανδήμως, στεντορείως, ἐγγράφως τε καὶ προφορικῶς καὶ ἐνώπιον τοῦ Μουσταφᾷ πασᾶ καὶ ἐνώπιον τοῦ Ἀγγλικοῦ ἀπεσταλμένου ἐκήρυξε τὴν πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν ὀφειλομένην ἐνπείθειαν καὶ ὑποταγὴν του καί, βεβαρυμένος πλέον ἀπὸ τὰς ἀνηκούστους δεκαπενταετείς καταπιέσεις, ἐξάπέστειλεν ὑμᾶς διὰ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἄπειρον ἔλεος καὶ τὴν δικαιοσύνην τοῦ κραταιοτάτου καὶ δικαιοτάτου ἀνακτος Σουλτὰν Ἀπτοῦλ Μετζιτ Χὰν καὶ ἐν ἀποτυχίᾳ προτιμῆσῃ Ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν ἀντὶ τοῦ Βογορίδου, ἢ ἐπὶ πλέον διατριβὴ τῶν τοιούτων πολυἀριθμῶν βασιλικῶν στρατευμάτων ἐν τῇ γήσῳ ταύτῃ κατὰ τῆ ἀυτόχρημα περιττή. Νὰ ἐνεργήσητε παρτοιοτρόπως τὴν προσωρινὴν κἄν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας παῦσιν τοῦ κυρίου Ἀδαμαντίδου ὡς διοικητοῦ, μέχρις ὅτου ἀποφασισθῇ ὀριστικῶς ἡ ταλαρτενομένη τύχη τῆς πατρίδος μας, διότι, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη καὶ ὁ λαὸς ὅλος ἀδυστάκτως ἀρέμενε μετὰ τὴν εἰς τὰ αὐτόθι ἀποστολὴν σας νὰ ἴδῃ τὸ τοιοῦτο καὶ ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη κατὰ συνέπειαν μετὰ τῆς ἐξοχότητός του νὰ διέπῃ προσωρινῶς τὰ πολιτικὰ πράγματα τῆς πατρίδος μας μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ὑψηλῆς βασιλικῆς ἀποφάσεως, παρ' ἐλπίδα ὁ Ἀδαμαντίδης, κακίζων καὶ δυσανασχετῶν, καταφεύγει εἰς παρτοδαπὰ μέσα, ὡς πιστὸν καὶ τυφλὸν ὄργανον μετα-

χειριζόμενος τὸν δήμαρχον τοῦ λιμένος τούτου, ἄκοιντα καὶ μὴ. Ἄγωνίζεται γὰρ δείξῃ εἰς τὸν λαὸν ὅτι πρέπει καὶ χρῆσται γὰρ τὸν ἀραγνώριζῃ ὡς διοικητὴν· διατάττει τὸ μοναδικόν του αὐτὸ δημουργημα γὰρ δίδῃ γραπτὴν καὶ ἐπίσημον ἐγγύησιν περὶ ὄλων, ὅσοι ζητοῦσι διαβατήρια, ἐν ᾧ, ὡς γνωρίζετε, μέχρι τοῦδε οἱ εἰς Ἀσίαν καὶ ἀλλαχοῦ ἀπερχόμενοι ἐφωδιάζοντο μὲ μίαν δημοαρχικὴν πιστοποιήσιν, ἐπιτεθεωρημένην καὶ ἀπὸ τὸ ἀρμόδιον ὑγειονομεῖον, καὶ τοῦτο διὰ γὰρ κατορθώσῃ τὴν ἀναχώρησίν του· ἐνεργεῖ γὰρ μὴ παραδέχεται τοὺς μὲ τοιαύτας πιστοποιήσεις ἐφωδιασμένους Σαμίους ὁ ὡς ἐπιστάτης τῶν Σαμίων ἀκόμη ἐνεργῶν ἀπέναντι τῆς Σάμου Μουσταφᾶ ἀγάς, ὡς σᾶς προεγράψαμεν· ὑποχρεοῖ τοὺς πλοιάρχους διὰ τοῦ εἰς αὐτὸν ἀφωσιωμένου ὄργανου του, τοῦ κετρικοῦ ἐνταῦθα ὑγειονόμου, γὰρ λαμβάνωσι νέα διπλώματα μόλις ληξιπρόθεσμα, καὶ διὰ τὴν ἀργυρολογίαν καὶ διὰ τὴν ἀναγνώρισιν, πράξεις καὶ κινήματα, ἅτινα καὶ τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην φέρουσιν εἰς καθημερινὴν ἀγαράκτησιν καὶ τὸν λαὸν εἰς μεγίστην κατ' αὐτοῦ ἀπέχθειαν, τὴν δὲ ναυτιλίαν οὐσιωδῶς ἀπονεκρῶσιν. Μὲ δυσαρέσκειάν της τὴν τοιαύτην ἀλλόκοτον ὑπομοιρῆν του βλέπουσα ἢ ἐπιτροπὴ, ἔδωκεν εἰς τὴν ἐξοχότητά του διαμαρτύρησιν, τὴν ὁποίαν ὁμως ἐκεῖνος, μὴ παραδεχθεὶς, ἐπέστρεψε.

Ταῦτα κατὰ χρέος γνωστοποιεῖ ὑμῖν, κύριοι, διὰ γὰρ ἐνεργήσῃτε δεόντως τὴν ἀνήκουσαν θεραπείαν των. Καὶ τὸ περὶ διαβατηρίων καὶ τὸ περὶ ναυτιλιακῶν ἐγγράφων καθυπέβαλεν ἢ ἐπιτροπὴ εἰς τὴν ἐξοχότητά του, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἐν, οὐδὲ τὸ ἄλλο ἠκούσθη.

Τῆ 1 Μαΐου 1850 ἐν τῷ Λιμένι Βαθείος.

Ἡ ἐπιτροπὴ

(Ἐπορται αἱ ὑπογραφαί).

Ἐν τούτοις ὁ Ἀδαμαντίδης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, οὐδὲ ὅπως ἀπενθαρρυνόμενοι ἐκ τῆς ἐπανελημμένης ἀποτυχίας τῶν σχεδίων αὐτῶν, προέβησαν εἰς ἐνεργείας νέας, αἵτινες ἐπ' ἴσης δὲν κατέληξαν εἰς ἐπιτυχέστερον ἀποτέλεσμα. Διορίσας ὁ Ἀδαμαντίδης ὀπλαρχηγὸν ἐπ' ὀνόματι τῆς διοικήσεως τὸν Γεώργιον Κομνηνόν, ἀπέστειλεν αὐτὸν μετὰ στρατιωτῶν δύο εἰς τὰς μονὰς τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος λόγῳ μὲν προσκυνήσεως, ἔργῳ δὲ ἵνα προσεταιρίσῃσι τοὺς ἡγουμένους τῶν δύο αὐτῶν μονῶν, πολλὴν ἔνεκεν ἀρετῆς καὶ εὐσεβείας κεκτημένους ὑ-

πόληψιν, καὶ προσλάβωσι συνεργούς τῇ διοικήσει κατὰ τῶν ἐναντίων αὐτῆς· ἐκεῖνοι ὁμως ἀπέρριψαν πᾶσαν πρὸς τοῦτο γενομένην πρότασιν καὶ αὐτὴν δὴ τὴν ἀρχιεπισκοπικὴν βακτηρίαν αὐτοῖς προσενεχθεῖσαν, εἰπόντες ὅτι νὰ ἀναμιχθῶσι δὲν δύνανται εἰς πράγματα ἀλλότρια τοῦ μοναστικοῦ αὐτῶν ἐπαγγέλματος. Ἐὰς τριαύτας ἐνεργείας ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ μαθοῦσα, ἀπέστειλε τὸν εὐταξίαν Ἀλέξιον Σαλταφέρων ἵνα συλλάβῃ καὶ πρὸς αὐτὴν προσαγάγῃ τὸν Κομνηνόν· ὅθεν καὶ ἐκεῖνος συλλαβὼν, ἔπεμψεν αὐτὸν τῇ ἐπιτροπείᾳ, ἣτις διηύθυνεν αὐτὸν πρὸς τὸν Μουσταφᾶ πασᾶν, κἀκεῖνος ἔμπαλιν πρὸς τὸν Ἀδαμαντίδην. Ἐπὶ τούτοις δὲ ἡ ἐπιτροπεὶα διεβίβασε τῷ Ὀθωμανῷ στρατηγῷ καὶ τὸ ἐπόμενον ἔγγραφον.

*Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον στρατιωτικὸν διοικητὴν τῶν ἐν Σάμῳ
αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων Μουσταφᾶ πασᾶν
κτ.λ. κτ.λ. κτ.λ.*

Ἐξοχώτατε.

Ἀπὸ πρωΐας σήμερον πληροφορεῖται ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ὅτι ὁ ὡς ἀρχηγὸς τῆς περὶ τὴν διοίκησιν φρουρᾶς Κομνηνός, συνωδευμένος μὲ τὸς ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν του στρατιώτας, ἐξεκίνησε διὰ τὰ περιέλθῃ τὴν νῆσον ταύτην. Ὁ κύριος Ἀδαμαντίδης, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐπισήμως ταύτην ἐζήτησεν ἡ ἐπιτροπὴ τὴν περὶ τούτου βεβαιότητα καὶ τῆς ἐκκινήσεως τὸν σκοπόν, ἔδωκε διφορικὴν καὶ ἀμφιρρεπῆ ἀπάντησιν, προφασισθεὶς πρῶτον μὲν ἄγνοιαν, δεῦτερον δὲ δικαιολογηθεὶς ὅτι ὡς ὀπλάρχηγός δύναται τὰ κάμη ἴσως καὶ περιοδεῖαν.

Ἐπειδὴ κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν, ὅτε ὁλος ἐν γένει ὁ λαὸς τῆς Σάμου, τὸν ὁποῖον ἀντιπροσωπεύομεν, ἐπικαλεσθεὶς τὴν Ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν ἀντὶ τοῦ Βογορίδου διὰ τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποσταλείσης ἐπιτροπῆς, ἀγαμένει κεχηρότι στόματι ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὴν ἔκθασιν τῆς τύχης του, καὶ παρδήμως διακηρύξας ὅτι μετὰ τὴν ὑμετέραν ἐξοχώτητα ὁ λαὸς αὐτὸς ἄλλην προϋσταμένην του Ἀρχὴν παρὰ τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην, προσωρινῶς διευθύνουσαν τὰ πράγματα τῆς Σάμου, δὲν γνωρίζει.

Ἐπειδὴ ἐκ τῆς σημερινῆς αὐτῆς πράξεως τοῦ κυρίου Ἀδαμαντίδου, ὑπὸ τοῦ ὁποίου τὴν ἐπιτήρησιν καὶ ἐποπτείαν ὁ Κομνηνός διατελεῖ, εὐλόγως καὶ ἀποχρώτως συνάγονται σκοποὶ ὅλως ἀντικείμενοι καὶ ἀντιβαίνοντες εἰς τὸ γενικὸν καὶ ἐλεύθερον φρόνημα τοῦ λαοῦ.

Ἄναλογιζόμενοι τὴν ὁποίαν ἔχομεν εὐθύνην ἀπέναντι τοῦ λαοῦ, τὸν ὅποιον ἀντιπροσωπεύομεν, προλαμβάνομεν νὰ ἐκθέσωμεν ἐπισήμως ἐνώπιον τῆς ὑμετέρας ἐξουχότητος ὅτι θεωροῦμεν ἐκτός πάσης εὐθύνης τὸν ἑαυτὸν μας διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον ἀπενκταλὸν ὡς ἐκ τοῦ τοιοῦτου σκοπίμου κινήματος, διαμαρτυρόμενοι κατ' ἀμφοτέρων τοῦ τε Ἀδαματιίδου καὶ τοῦ Κομνηνοῦ, καθ' ὅτι, ἂν ἡ ἐξουχότης τῶν αὐτῶν ἦναι ἀθάνατος καὶ χωρὶς σκοπῶν, ὧφειλον, εἰς τοιαύτην κατάστασιν διακειμένων τῶν πραγμάτων, νὰ συνεγνωθῶσι προηγουμένως μὲ ἡμᾶς τοὺς ἀντιπροσωπεύοντας, ὡς εἴρηται, τὸν λαὸν καὶ ἠδυνάμεθα ὅλα τὰ συντελεστικά νὰ τοῦ χορηγήσωμεν μέσα.

Ἐχει τὴν τιμὴν νὰ ὑποσημειοῦται ἐνσεβάστως ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Σαμίων.

Τῆ 10 Μαΐου 1850 ἐν τῷ Λιμένι Βαθέος.

Ἡ ἐπιτροπὴ

(Ἐπονται αἱ ὑπογραφαί).

Σύναμα δὲ ἡ ἐπιτροπεία, διαφωτίζουσα τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείαν τῶν Σαμίων περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως καὶ περὶ τῆς ἐκρύθμου ἐν γένει καταστάσεως τῆς Σάμου, ἐπέστειλεν αὐτῇ τὰδε.

Ἡ προσωρινὴ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ τῶν Σαμίων.

Πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείαν τῶν ἰδίων.

Διὰ νὰ σᾶς καταδείξωμεν καὶ πάλιν ὅποια καταχθόνια καὶ ἀντιπατριωτικά σχέδια τεκταίνει ἡμερονοκτίως ἢ ἐπὶ ψιλῶ ὀνόματι διοικήσεως μετὰ τῆς ὀλιγαριθμοῦ ἀντιπατριωτικῆς μερίδος, εἴμεθα καὶ αὐθις ἠναγκασμένοι νὰ σᾶς ὑποβάλωμεν, κύριοι, καὶ τὴν ἐπομένην ἔχθεσιν διὰ νὰ φριξῆ ὁ καθεὶς εἰς ποῖα νέα δυστυχήματα προσπαθοῦσι μὲ ἀγῶνα πολὺν νὰ σπρώξωσι τὴν πολυπαθὴν πατρίδα μας καὶ σύσσωμον νὰ τὴν ρύψωσι εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς ἀπωλείας. Ἐκ τῆς πρὸς ἡμᾶς σταλείσης ἐπιστολῆς τοῦ γενικοῦ προσωρινοῦ ἐνταξία Ἀλεξίου Σαλαφέρου τῆς δεκάτης τοῦ ὀδεύοντος παρατηρεῖτε ὅτι ὁ ὡς ὀπληροῦν φαινόμενος Κομνηνός, συνοδευθεὶς ἀπὸ τῆς αὐγῆς τῆς ἰδίας ἡμέρας μετὰ τοῦ Νικολάου Π. Κυριαζῆ στρατιώτου του, (ὅστις καὶ τὸν δαυλὸν κρατῶν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὰς χεῖρας, περιτρέχει νὰ εἴρῃ εὐπρηστον ὕλην νὰ ἀναφθῆ ἢ γ.λὺξ τῆς ἀναστατώσεως, καὶ

τὸν γεγραμμένον Λεκάτην ἐπὶ προπαρεσκευασμένου ὄρου καθίσας, περιέφερεν εἰς τὰς ἀγυῖας τῆς πόλεως ταύτης μετὰ τῶν ὁμοίων του, δέρον αὐτὸν ἐρίοτε καὶ ἐμπύων), ἐξήλθον ἐκτὸς τῆς πόλεως ταύτης ἐπὶ τῷ προσχήματι μὲν ὅτι ὡς εὐλαβεῖς καὶ θεοροβούμενοι ἄνθρωποι πηγαίνουσιν εἰς προσκύνησιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἀλλ' ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ γὰρ παρεμβάλωσι δι' ὁποιωνδήποτε μέσων ἢ κακόνειά των καὶ ἢ κακοβουλία τοὺς ὑπαγορεύσει νέους περισπασμούς, νέας ταραχὰς καὶ ἀνωμαλίας, ὡς γὰρ μὴ ἤρχον τὰ προγεγονότα. Φοβούμενοι δέ, ὡς ἄνευ τῆς ἡμετέρας γνώσεως ἀποδράντες, μήπως γέλνωσι φανερὰ τὰ σαταρικά καὶ παρόληθρα σχέδιά των, διέβαινον ὡς λησταὶ ἀπὸ ἀβάτους καὶ ὄρειας θέσεις, ἕως ὅτου ἔφθασαν εἰς τὴν ἱερὰν μορῆν τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ὅπου, ἀφ' οὗ πολλὰ κατὰ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἐξεσφενδύθησαν καὶ ἀπειλὰς καθ' ὅλων τῶν εὐφρονοῦντων Σαμίων ἀναιδῶς καὶ ἀουστόλως ἔκαμαν, ἐπρόσθεσαν τελευταῖον εἰς τὸν ἠγούμενον ὅτι τοῦ Στεφάνου Βογορίδου ἢ ἔφρασις εἶναι γὰρ τὸν κάμη δεσπότην, σκοπεύοντες διὰ τοῦ τοιούτου μέσου γὰρ ἐπιτύχωσι καλόν, εὐγλωττον καὶ εὐλαβῆ ἱεροκήρυκα γὰρ κατηχῆ τὸν λαόν καὶ γὰρ τὸν παρασύρη. Ἐφθασαν τελευταῖον ἔξωθεν τῆς κωμοπόλεως Μυτιληνῶν, ὅπου καὶ ἐκάθησαν. Ὁ γενικὸς εὐταξίας ἄγρυπνος πάντοτε κατὰ τὸ χρέος του, ταχέως ἔλαβε γνώσιν, ἔστειλεν εἰς αὐτοὺς ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν προκριτωτέρων διὰ γὰρ μάθητινα σκοπὸν ἀποβλέπει ἢ πολύμοχος αὐτῆ περιφορὰ των· εἰσηλθόν προσκληθέντες ἔνδον, ἐξήτάσθησαν καί, μαῦρον κάλυμμα ῥίψαντες εἰς τοὺς λαοφθόρους σκοπούς των, ἐπροφασίσθησαν τὴν προσκύνησιν ὡς πρόχειρον ἐπιχείρημα. Ὁ εὐταξίας, ἀμέσως κατανοήσας τί ἐμπεριείχετο εἰς τὴν προφασισθεῖσαν προσκύνησιν, καθ' ὅσον μᾶλλον οὐδὲ παρὰ τῆς ἐξοχότητός του τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ ἔφερον κάμμιαν ἄδοιαν, (οἷσι κατὰ τὸ γράμμα του εἰς οὐδένα ἄνδρ' ἐπιτρέπεται γὰρ ἐξέλθῃ τοῦ λιμένος καὶ γὰρ περιφέρηται μὲ ὄπλα εἰς τὰς κωμοπόλεις καὶ χωρία) καὶ καθ' ὅσον οὐδὲ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης εἶχεν ὁ εὐταξίας οὐδεμίαν εἰδοποίησιν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν δύο αὐτῶν, προλαμβάνων δὲ ἐνταῦτ' ἐνδεχομένην τινὰ ἐπίθεσιν κατ' αὐτῶν ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ καὶ πλειοτέρως διὰ τὸν Νικόλαον Κυριαζην, τοὺς ἀφώπλισεν, ἀφ' οὗ γενναίως τοὺς ἐφιλοφρόνησε, καὶ τὸν μὲν Κομηρόν, συνωδευμένον μὲ τρεῖς στρατιώτας, ἔστειλεν ὑγιῆ, ἀσφαλῆ καὶ ἀνεπηρέαστον πρὸς τὸν κύριόν του καὶ ἀποστολέα του κύριον Ἀδα-

μαρτίδην, ὄχι ὅμως ὡς τὸν Λεκάτην ἐπὶ ὄρου ἄνευ σαγμαρίου, ἀλλ' ἐπὶ ἡμίονου καὶ ἐπὶ λαμπροῦ καὶ πολυτελοῦς τάπητος (σιτζατέ), τὸν δὲ Νικόλαον Κυριαζῆν περιώρισε πρὸς φύλαξίν του εἰς ἰδιαίτερον ἀσφαλὲς μέρος καὶ μετὰ εἴκοσι τέσσαρας ὥρας κατ' αἴτησιν τῆς ἐξοχότητός του τὸν ἀπέλυσε καὶ μὲ δύο μάλιστα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, ταχέως διαβαίροντα ἐκ Μυτιληνῶν, συνοδευθεῖς, ἦλθεν ἐνταῦθα ἄνευ τῆς ἐλαχίστης κἄν περιφρονήσεως. Τὰ καταστρεπτικὰ ταῦτα κινήματά των καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐτομηρίαν πρὸς ἡμῖς ἀναφορὰν τοῦ πολιτάρχου Χώρας, τὴν ὁποίαν ἔχετε καὶ ταύτην ἐσώκλειστον, φαίνονται. Ἐπ' ἴσης γίνονται καταφανῆ καὶ τῶν ὁμοιοφρόνων των ἀντιπατριωτῶν Παπᾶ Ἀνδρέα, οἰκείου καὶ κουμπάρου τοῦ Κωνσταντίνου Ἀγτωνιάδου, καὶ Μαρκοῦ Λουτράρη τὰ ραδιουργικὰ καὶ ἀντιπατριωτικὰ καθημερινὰ κινήματά των, διὰ τὰ ὁποῖα μετὰ πολλὰς παραιτήσεις καὶ πατριωτικὰς συμβουλὰς ὁ γερικὸς ἐνταξίας, βιασθεῖς, τοὺς περιώρισε μὲν ἐπὶ δύο ἡμέρας, ἀλλὰ κατ' αἴτησιν τῆς ἐξοχότητός του τοὺς ἀπέλυσε. Ἐχετε πρὸς ἀπόδειξιν καὶ τοῦ τοιοῦτου τὴν ἀπὸ ἐξόδου Μαΐου 1850 ἀναφορὰν τῆς δημαρχίας καὶ τῆς πολιταρχίας Πύργου πρὸς τὸν γερικὸν ἐνταξίαν.

Σημειωτέον δὲ ὅτι ἅμα ἐπληροφορήθημεν τὸ πρῶν τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης ὅτι ἐξῆλθεν ὁ Κομνηνὸς μὲ τὸν πιστὸν του Κυριαζῆν, ἠρωτήσαμεν τὴν ἐξοχότητά του ἂν ἔχη εἰδῆσιν περὶ τούτου καὶ ὁποῖον ἔχουσι σκοπὸν καὶ διατί γὰρ μὴ ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς γινῶσιν τῆς ἐξόδου των ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ καὶ μᾶς ἐπρότεινεν ἄγροισιν. Πάραυτα ἐζητήσαμεν τὸν αὐτὸν λόγον καὶ παρὰ τοῦ κυρίου Ἀδαμαντίδου, ὅστις πρῶτον μὲν ἐπροφασίσθη ἄγροισιν, δεύτερον ὠμολόγησε τὴν ἐξοδὸν του τροπολογημένως· ἐφ' ᾧ καὶ ἀναγκασθέντες, ἀμέσως συνετάξαμεν καὶ ἐδώκαμεν εἰς τὴν ἐξοχότητά του διαμαρτύρησιν. Μεταξὺ τῶν πολλῶν καλῶν, ἅτινα οἰωνίζονται ἐκ τῆς νέας αὐτῆς διοικήσεως, ἐκ τῶν προηγουμένων εἰς τὴν ἐπισυντημένην ἀγάχρισιν, τὴν ὁποίαν ἐνηργήσαμεν μὲ τὴν σιγκατάθεσιν τῆς ἐξοχότητός του, παρατηρεῖτε ὅτι ὁ ἰδιαίτερος φροντιστής του Δημήτριος Γιουρέλης ἀρκετὰ μέχρι τοῦδε διένειμε κίβδηλα εἰκοσαράκια, ἐξοδύων ὡς τοιοῦτος· ὅθεν προσθέσατε καὶ τὴν κίβδηλοδιακομὴν ταύτην ἐπὶ τῶν πολλῶν ἐνεργητημάτων τῆς Βογοριδικῆς νέας διοικήσεως. Μὲ σπουδαιότητα ἐλπίζομεν καὶ ἡ ἐξοχότης του θὰ θεωρήσῃ τὸ

γεογραφῆς τοῦτο, διότι καὶ τὰ κίβδηλα ἐζήτησε καὶ ἄλλα ἀκόμη μᾶς ἐπεφόρτισε γὰρ συνράξωμεν διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ κίβδηλοδιαγομῆως.

Εἰς τὴν ἱερὰν μορὴν τῆς Νέας Ζωοδόχου Πηγῆς τὴν νύκτα τῆς δεκάτης πρὸς τὴν ἐνδεκάτην συνέβη κλοπὴ ὑπ' ἀγνώστων μὲ σωματικὴν τινα κάκωσιν τοῦ ἡγουμένου μοροφθάλμου καὶ μὲ ζημιᾶν πεντακοσίων ἕως χιλίων γροσίων μετρητῶν καὶ ἀφαιρέσιν ἀργυρῶν τιῶν σκευῶν. Ἄδορται πολλά, διότι αὕτη ἐγένετο τὴν ἐπιούσῃ τῆς ἐξόδου τοῦ Κομνηνοῦ· διετάχθησαν ὅλοι ἐν γένει οἱ στρατιωτικοὶ φρουροὶ εἰς τὴν δραστήριον καταδίωξιν καὶ σύλληψιν τῶν κακούργων, ἃν ἔτι διαμένωσιν ἐπὶ τῆς γῆσου. Ἐκ τῆς ἐπισυνημμένης ἀναφορᾶς τῆς δημαρχίας Μυτιληνῶν ἔχετε τὴν ἀκριβῆ καὶ βεβαίαν γνῶσιν τοῦ πράγματος. Τὴν δευτέραν ὥραν τῆς νυκτὸς τῆς ὀγδόης τοῦ ὀδεοντος συνέβη ἑτέρα κλοπὴ εἰς τὸ κατὰ Μεσαίων Καρλόβασιν κατάστημα τοῦ Ἀναγνώστου Π. Νικολάου. Ὅλοι ἐν γένει ἐξεπλάγημεν καὶ μὲ ἡμᾶς ὅλον τὸ κοινὸν τῆς Σάμου, διότι, γενομένης χθὲς τῆς ἀνακρίσεως τῶν συλληφθέντων ὡς αὐτουργῶν τῆς κλοπῆς, ὁ πρωτουργός, ὅστις εἶναι ἐκ Σπετζῶν καὶ πρὸ ἐνὸς περὶπου ἔτους ὑπηρέτης τοῦ ἰδίου Ἀναγνώστου Π. Νικολάου, εἰκοσαετῆς τὴν ἡλικίαν, ὡμολόγησεν ἐνώπιον τῆς ἐξοχότητος του ὅτι καθ' ὑπαγόρευσιν καὶ προτροπὴν τοῦ ἰδίου κυρίου του ἐνήργησε τὴν κλοπὴν. Παρατηροῦνται δὲ καὶ τὰ ἐξῆς περιεργα· αἱ θύραι τοῦ καταστήματος ἐδρέθησαν ἀνεωγμέναι, χωρὶς γὰρ φέρουν σημεῖον παραβιάσεως ἐξωτερικῶς ἢ ἐσωτερικῶς· ὅτι τὸ κλειδίον ἐδρέθη εἰς τοῦ γαμβροῦ του τὴν ζώρην καὶ ὅτι τελευταῖον τῶν τριακοσίων γροσίων τὴν ἀξίαν δέν ὑπερβαίνει· ὅτι πρὸ τῆς πράξεως ὁ γαμβρός του μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του ἀνεγίνωσκον μίαν ἐπιστολήν, ἀπὸ τὸν Ἀναγνώστην Π. Νικολάου σταλεῖσαν, μὲ πεφοβισμένον ὑποπτον τρόπον καὶ ὀπισθεν τοῦ καταστήματος· ὅτι οἱ συλληφθέντες κλέπται διηθύοντο, ὡς λέγεται, ἀπὸ Καρλοβάσια εἰς Βαθὺν διὰ τῆς δημοσίας ὁδοῦ καὶ ταῦτα διὰ γὰρ μὴ δώσωσι τὸν συνήθη κολοσσαῖον χαρακτῆρα καὶ διαφορετικὸν οὐ τὸν κώρωπα διυλίζοντες καὶ τὴν κάμηλον καταπλινοντες. Ὡς ἄλλη ἔλαφος διψῶσα ὁ κύριος Ἀδαμαντίδης διὰ γὰρ κατορθώση γὰρ ἀναγνωρισθῆ ὡς διοικητῆς ἀπὸ τὸν λαὸν τῆς Σάμου, καταθολώνει τὸν νοῦν του, συλλογιζόμενος ἡμεροφυτικῶς ὅποια μέσα γὰρ ἐρεύρη καὶ γὰρ τεχρασθῆ διὰ γὰρ ἐπιτύχη τοῦ ἑαυτοῦ σκοποῦ. Ἐκ τῶν πολλῶν του τεχρασμάτων σᾶς ἐκθέτομέν τινα διὰ γὰρ γνωρῶσητε εἰς ποῖον βαθ-

μὲν παράφορᾶς εὐρίσκειται ὁ ἄνθρωπος. Ἡ διοικησις τῶν Σωκίων συνέλαβε τέσσαρας Σαμίους, κατοίκους Βαθείος, καὶ τοὺς ἔχει εἰς φυλάκισιν ἐπὶ λόγῳ ὅτι ληστρική τις συμμορία, διαβᾶσα ἀπὸ τὸ ποταμίων των, δὲν ἀντεκρούσθη ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ περιεθάληθη καὶ ὅτι ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν συνέπραξεν εἰς τὸν πρὸ δύο χρόνων συμβῆντα φόρον τοῦ κομμερτιάρη τῆς Πόντου. Ἐν ᾧ ἠένταῦθα ἐξοχότης του ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς προσκαλεῖ τὸν μουδέρην τῶν Σωκίων νὰ ἐπιστήσῃ τῆν προσοχὴν του εἰς τὸ νὰ μὴ ἀδικηθῶσιν οἱ συλληφθέντες τέσσαρες καὶ οἱ συγγενεῖς τούτων, συνωδευμένοι μὲ τοιαύτην ἐπιστολὴν ὑπήγαγαν εἰς Σώκια· ἐν ᾧ καὶ κατὰ τῆν ἐπιθυμίαν τοῦ ἰδίου πασᾶ ἠἐπιτροπὴ αὐτῆ ὡς προσωρινῶς διευθύνουσα τὰ πολιτικὰ πράγματα τῆς Σάμου ἐκδίδει παρακλητικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ἐν Σμύρνη ἐξοχώτατον Χαλλήλ πασᾶν, πρὸς τὸν ὁποῖον λέγεται ὅτι οἱ συλληφθέντες θὰ διευθυνθοῦν, καὶ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ἐπισυνάπτεται πιστοποιητικὸν ἀπὸ ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν Βαθεώτας ὑπογεγραμμένον περὶ τῆς χρηστῆς καὶ τιμᾶς διαγωγῆς των, ὁ καλὸς Ἀδαμαρτίδης διὰ νὰ φθάσῃ τὸ σημεῖον, τὸ δι' αὐτὸν ἄφθαστον, ὑπεεργεῖ διὰ τῶν πιστῶν του ὀργάνων νὰ γίνῃ μία γενικὴ ἀναφορὰ ἐκ μέρους ὅλων τῶν Βαθεωτῶν πρὸς αὐτὸν διὰ νὰ δώσῃ τῆν δυνατὴν συνδρομὴν ὑπὲρ τῆς ἀλλαγῆς τῶν πεφυλακισμένων, ὡς νὰ ἦναι ὅλοι οἱ κάτοικοι ἀδελφοὶ καὶ συγγενεῖς αὐτῶν καὶ ἔχωσιν ἄμεσον τὸ συμφέρον. Μόλις τὸ πολυμήχανον τοῦτο ἔργον ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν καὶ ὁ πατριωτισμὸς του ἔφερεν εἰς φῶς, καὶ ἡμεῖς πάραντα τὸ ἐρρίψαμεν εἰς ἀχρησίαν καὶ παρτελῆ ἀπραξίαν. Φροντίσατε πρὸς ἄλλοις, κῆριοι, νὰ ἐπιχυθῇ τὸ πρόσφορον φάρμακον καὶ εἰς ἄλλην καιρίαν πληγῆν μας. Ἀφ' οὗ καὶ ἡ ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία ἐνεργεῖται κατὰ τὸν γενικὸν ὀργανισμὸν τῶν ὑγειονομείων τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους, διατί ὁ ἐνταῦθα κεντρικὸς ὑγειονόμος νὰ ἦναι ἀνεξάρτητος, διατί νὰ καταβροχθίλῃ ἐπτακόσια πεντήκοιτα γρόσια κατὰ μῆνα, διατί νὰ μὴ μένῃ καὶ τοῦτο εἰς τῶν Σαμίων τῆν διάθεσιν, ἀφ' οὗ ἀπὸ τοὺς κόπους των ὁ μεγαλόνοτος οὗτος ὑγειονόμος μισθοδοτεῖται, ἐν ᾧ μὲ μόνον διακόσια γρόσια μηνιαῖον μισθὸν δυνάμεθα νὰ διευθύνωμεν καὶ τῆν ὑπηρεσίαν ταύτην καὶ ὄχι μὲ τῆν ἀψήφισίαν καὶ ἀδιαφορίαν, τῆν ὁποῖαν βεβαίως ἔρας ξένος, ὡς αὐτός, καὶ νήλυος ἔπεται νὰ διευθύνῃ, ἀλλὰ μὲ ζῆλον, μὲ πόρον ψυχῆς καὶ μὲ φιλοτιμίαν, ὄχι μικρὸν συναισθητόμενος τὰς παρολέθρους συνεπειάς, αἵτινες δύνανται νὰ

προκύψωσιν ἐκ τῆς παραβάσεως τῶν ὑγειονομικῶν διατάξεων. Τόσους χρόνους οὐδὲ γὰρ εὐγνωμονήσῃ κἄν διὰ λόγου ὁ ὑγειονόμος αὐτὸς κατεδέχθη· τόσους μῆνας οὐδὲ βλέμμα ψιλὸν γὰρ ρίψῃ εἰς τὸ ἀντιπροσωπικὸν τοῦτο σῶμα ἐφάρη καὶ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ὑπερηφάνως καὶ βλοσυρῶς ἐνεργεῖ διὰ τῆς ἐξοχότητος τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ γὰρ τοῦ πληρώσῃ, λέγει, ἡ Σάμος ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας γρόσια, τὰ ὅποια διὰ μισθοῦς τῷ ὀφείλει, ὡς γὰρ ἔδειξέ ποτε ποῖα εἶναι τὰ εἰσοδήματα τοῦ ὑγειονομοῦ αὐτοῦ καὶ ποῖα τὰ δαπανήματα ἢ ὡς ἔκαμε κἀγὼν κοιτράτον μὲ τὴν Σάμον γὰρ τῷ πληρώσῃ ἑπτακόσια πεντήκοντα γρόσια κατὰ μῆνας

Τῆ 17 Μαΐου 1850 ἐν τῷ Λιμένι Βαθῆος.

Ἡ ἐπιτροπή

(Ἐπονται αἱ ὑπογραφαί).

Ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἶχε διαδοθῆ ὅτι ὁ Σουλτάνος, ἐκπλεύσας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἵνα περιέλθῃ τὰς νήσους, προὔτιθετο γὰρ ἐπισκεφθῆ καὶ τὴν Σάμον· ὅθεν καὶ ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπεία πάσας τὰς προσηκούσας ἐξέδωκε διαταγὰς ὅπως ἡ τοῦ ἀνακτος ὑποδοχὴ γένηται ὅσον ἐνῆν μεγαλοπρεπεστέρα. Γνωσθέντος ὅμως ὀψιμαίτερον ὅτι ὁ Σουλτάνος δὲν ἔμελλε γὰρ προβῆ ἐκεῖθεν τῆς Χίου, ἡ ἐπιτροπεία, ἐκλεξαμένη ὀκταμελῆ πρεσβείαν, ἀπέστειλεν ἐκείσε μετ' ἐντολῆς ἵνα ὑποβάλλῃ αὐτῷ τὰ τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου σεβάσματα καὶ ἐπιδώσῃ αὐτῷ τὴν ἐπιτιμωμένην κατὰ τοῦ Βογορίδου ἀναφορὰν.

Πρὸς τὸν κραταιότατον καὶ δικαιοτάτον ἡμῶν ἄνακτα Σουλτάν 'Απτούλ Μετζήτ Χὰν ἐφένδην μας.

κτλ.

κτλ.

κτλ.

Μεγαλειότατε!

Ὁ πιστότατος καὶ ὑποκλινέστατος ὑπῆκόος σου πεντήκοντα χιλιάδων λαὸς τῆς νήσου Σάμου δέκα μῆνας ὀλοκλήρους ἀγωνίζεται καὶ ταλαιπωρεῖται, μὲ ποταμοὺς δακρύων βρέχων τὰς παρεῖάς του, ἐπικαλούμενος τὴν μεγάλην σου δικαιοσύνην ἐπὶ τῶν ἀπεριγράπτων δεινῶν, τὰ ὅποια δέκα πέντε περίπου ἤδη χρόνους δοκιμάζει ὑπὸ τὴν ἡγεμονικὴν διοίκησιν τοῦ Στεφάνου Βογορίδου, καὶ ἀγτί γὰρ ἴδη διὰ τὰς τόσας ἀποδείξεις τῶν καταχρησέων του καὶ τῶν ὑπαλλήλων του τὴν ἀπαλλοτριωμένην του, εἶδε παρ' ἐλπίδα τῶν δεινοπαθημάτων του

τὴν αὐξήσιν· διὰ τοῦτο ἐβιάσθη ὁ λαὸς αὐτὸς νὰ στείλῃ εἰς χάτως δευτέραν δεκαπενταμελῆ ἐπιτροπὴν νὰ προσέσῃ εἰς τοὺς πόδας σου διὰ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἄπειρον ἔλεός σου, τὸ ὅποιον διατείμεις καθ' ἐκάστην ὡς φιλόστοργος πατήρ εἰς ὅλον τὸ δῆκόδον σου, ἐπὶ σκοπῶ ἢ νὰ ἀπαλλαγθῇ ἀπὸ τοιοῦτον ἠγεμόνα ἢ νὰ ζητήσῃ Ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν, τὴν ὅποιαν εἶναι ἠναγκασμένος πλέον νὰ προτιμήσῃ ἀπὸ αὐτόν.

Μεγαλειότατε, ὡς νὰ μὴ ἔφθασαν τὰ τόσα ἀνεκδιήγητα δυστυχήματα, τὰ ὅποια ἐν πρὸς ἐν ἀπὸ τὸν Νοέμβριον καὶ Δεκεμβριον ἀπεδείξαμεν εἰς τοὺς παρὰ τῆς μεγαλειότητός σου ἐπιτετραμμένους τότε φερῆκ Ριφαῆτ πασῶν καὶ καπετάνιαν Μουσταφᾶ πασῶν, ἐπηύξησε τὰ δυστυχήματά μας ταῦτα καὶ ὁ δριμύτατος χειμὼν, ὡς εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστόν, διὰ τῆς καταξηράνσεως ὄλων ἐν γένει τῶν χαρουποδένδρων, τῶν πορτοκαλολεμονοδένδρων, τῶν ἐλαιοδένδρων καὶ τῶν ὄρειων ἀμπελώνων ἐν μέρει. Ἐπειδὴ ὡς ἐκ τῶν φυσικῶν δυστυχημάτων ὁ λαός, τὸν ὅποιον ἡμεῖς σήμερον ἀντιπροσωπεύομεν, καὶ ὡς ἐκ τῆς ὄρεινης καὶ πετρώδους ποιότητος τῆς γῆσου ταύτης δὲν θέλει εἶσθαι εἰς κατάστασιν δι' ἱκαροὺς χρόνους νὰ πληρώσῃ εἰς τὴν ὑψηλὴν Πύλιν τὸν βασιλικὸν φόρον κατὰ τὸ χρέος του, καθ' ὅτι ἐκ τῶν καταξηρανθέντων αὐτῶν δένδρων εἰσάγεται εἰς τὸ κοινὸν ταμεῖον τῆς πατρίδος μας τὸ πλείτερον ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῆς γῆσου ταύτης, τολμᾷ δι' ἡμῶν τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων του νὰ ἐξαποστείλῃ μίαν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν προκριωτέρων καὶ εὐνοληπτοτέρων οἰκοκρυίων ἵνα ἐπικαλεσθῇ τὴν ἄπειρον εὐσπλαγχνίαν σου καὶ τὴν πατρικὴν σου κηδεμονίαν, τὴν ὅποιαν ἢ μεγαλοδωρία σου ἠεδόκησε καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων ὁμοιοπαθῶν γῆσων Χίου, Μυτιλήνης καὶ τῶν λοιπῶν, καὶ νὰ παρακαταθέσῃ ὑπὸ τοὺς πόδας σου τὴν παροῦσαν ἀναφορὰν.

Μένομεν διὰ παντὸς τῆς μεγαλειότητός σου.

Πιστότατοι καὶ ἀποκλινέστατοι δοῦλοι προσωρινοὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου

Τῆ 20 Μαΐου 1850 ἐν τῷ Λιμένι Βαθῆος.

(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί).

Ἐν τούτοις ἡ δωδεκαμελὴς πρεσβεία, εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀφικομένη, πάντα ἐκίνησε λίθον ἵνα ἐπιτύχῃ τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ Βο-

γορίδου, τοῖς τε ἰσχυροῖς αὐτοῦ ἐχθροῖς προσφυγοῦσα καὶ τοῖς πρεσβευταῖς τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ἀντιλήπτορα δ' ἔχουσα καὶ τὸν Μελέκ βέην, ὅστις, ἀσπαίρων, καθ' ἃ προΐστορήσαμεν, ἵνα διορισθῇ διοικητὴς Σάμου, περιέτρεχε τὰς οἰκίας τῶν μεγιστάνων καὶ τῶν ἐν ἀξιώμασι καὶ ἐξελιπάρει αὐτούς· νὰ συνδράμωσι πάσῃ τῇ δυνάμει πρὸς παῦσιν τοῦ χριστιανοῦ ἡγεμόνος καὶ πρὸς διορισμὸν ἀγᾶ καὶ καθδδῆ ἐν Σάμῳ, ὅπερ οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἠύχοντο. Χρηστῶν δ' ἐλπίδων πανταχόθεν τῇ πρεσβείᾳ παρεχομένων, αὕτη ἔγραψε τῇ ἐν Σάμῳ προσωρινῇ διοικητικῇ ἐπιτροπείᾳ, ἐξαγγέλλουσα ὅτι ἐπίκειται τοῦ Βογορίδου ἡ πτώσις· ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ δὲ ταύτῃ ἡ ἐπιτροπεία ἐξέδωκε τὴν ἐπομένην ἐγκύκλιον.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῆς νήσου.

Πατριῶται!

Ὁ λαμπρὸς καὶ ζωογόνος ἥλιος τοῦ Μαῖου καθὼς ἐφαιδρυνε τὴν φύσιν, προβαίνει νὰ φαιδρύνῃ καὶ χαροποιήσῃ καὶ ἡμᾶς. Τὸ μαῦρον λοιπὸν ἐκεῖνο καὶ ζοφερὸν νέφος, τὸ ὁποῖον τσοσούτους μῆνας κατημαύρωσε τὸν ὀρίζοντά μας, κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ ταχέως διασκεδάζεται.

Σήμερον ἐλάβομεν τὴν ἀπὸ ἐνάτης Μαῖου πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολὴν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείας μας, δι' ἧς πληροφοροῦμεθα ὅτι τὴν ἕκτην τοῦ τρέχοντος, ἤτοι τὸ προαπερασμένον σάββατον συνεκροτήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει γενικὸν συμβούλιον, εἰς τὸ ὁποῖον παρενρέθη ἡ αὐτοῦ μεγαλειότης ὁ βασιλεὺς, ὁ πρωθυπουργός, οἱ πρεσβεις τῶν Δυνάμεων καὶ ὅλοι οἱ ἔξοχοι ὑπουργοί. Ἐγένετο πολὺς λόγος περὶ τῆς ὑποθέσεώς μας καὶ οἱ πρέσβεις τῶν Δυνάμεων καὶ οἱ λοιποὶ ἔδειξαν τὴν δέουσαν συμπάθειαν καὶ ὑπερησπίσθησαν ὑπὲρ τῶν Σαμίων καὶ τὰ πάντα ὑπόσχονται τὴν κατ' εὐχὴν ἔκβασιν τῆς ὑποθέσεώς μας. Ὁ Λεκάτης, ἐλεύθερος παντὸς περιορισμοῦ Βογοριδικοῦ, ἀνεξέταστος περιέρχεται ὅπου καὶ ἂν θέλῃ.

Χρεωστεῖτε ὅμως καὶ σεῖς, ἀδελφοὶ πατριῶται, νὰ δείξητε μέχρι τοῦ τέλους μὲ ὁποῖον φιλήσυχον καὶ φιλόνομον χαρακτῆρα μᾶς ἐπροΐκισεν ἡ φύσις καὶ ἡ πείρα, ὁ μεγαλείτερος οὗτος διδάσκαλος, διὰ νὰ μείνωσι κατησχυμένοι καὶ ἀναπολόγητοι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι χαιρεκάκως ἐπιθυμοῦν νὰ ἴδωσι τὴν γρίλην πατρίδα μας εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς ἀπωλείας ριπτομένην. Ἡ ἡσυχία, ἡ εὐταξία, ἡ μεταξὺ μας

ἀγάπη καὶ ὁμόνοια ὡς ἐπισφραγίση τὰ ἀναντίρρητα δικαιώματά μας, τὰ ὅποια μία ἀντικοινωνικὴ καὶ ἀντιπολιτικὴ διαγωγὴ ἐκ προμελέτης προδιετέθη νὰ καταστρέψῃ καὶ νὰ στήσῃ τὸν θρόνον τῆς ἐπὶ τῶν ἐρειπίων περτήκορτα χιλιάδων λαοῦ.

Τῆ 17 Μαΐου 1850 ἐν τῷ Λιμένι Βαθέος.

Ἡ ἐπιτροπὴ
("Ἐπονται αἱ ὑπογραφαί) .

Δὲν ἠπατάτο δὲ ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβεία τοιαῦτα τοῖς ἐν Σάμῳ ἐξαγγέλλουσα, εἰ καὶ ὁ Βογορίδης πολλὰ καὶ ἰσχυρὰ ἐκέκτητο τὰ μέσα πρὸς ὑποστήριξιν αὐτοῦ· ἀλλ' οὐδ' ἔμενε, τοσούτων κατ' αὐτοῦ ἐνεργουμένων, ἀπρακτῶν καὶ αὐτός. Ἐν πρώτοις ἐξαγαγὼν τῆς εἰρκτῆς τὸν Ἰωάννην Λεκάτην, παρέλαβεν εἰς τὸν ἴδιον οἶκον καὶ παντοιτρόπως περιθάλπων, παρεκκλίνει αὐτὸν νὰ πείσῃ τοὺς ἑαυτοῦ ὁμοπολίτας ὅπως ἀνεχθῶσιν αὐτὸν ἡγεμόνα, ἐφ' ὅσον, ἐὰν ἐν Σάμῳ διεπράχθησαν ἀνομήματα, οὐχὶ αὐτός ἦτο ὁ αἷτιος, ἀλλ' οἱ ὑπάλληλοι αὐτοῦ, περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑποίων καὶ μόνῃ ἐνδεχόμενον νὰ ἤμαρτεν, ἀλλ' οὐχὶ ἐκ προθέσεως· ἀθῶον δὲ ἑαυτὸν καὶ ἀμέτοχον πάντων τῶν γεγενημένων κηρύσσει, ἐπανελάμβανε τὸ τῆς Γραφῆς. Καὶ εἶπε Σαμουήλ πρὸς πάντα ἄνδρα Ἰσραήλ· ἰδοὺ ἐγὼ, ἀποκρίθητε κατ' ἐμοῦ ἐνώπιον κυρίου, ἐνώπιον τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ εἰ μὴ σκῶν τινὸς εἴληφα ἢ ὄνον τίνος εἴληφα ἢ τίνα κατεδυνάστευσα ἢ τίνα ἐξέπλευσα ἢ ἐκ χειρὸς τίνος εἴληφα ἐξίλασμα καὶ ὑπόθεμα ; Ἀποκρίθητε κατ' ἐμοῦ καὶ θώσω. Πρὸς ταῦτα ὁμοῦς ὁ Λεκάτης ἐν εἰλικρινεῖα εἶπεν αὐτῷ ὅτι μετὰ τὰ ἐν Σάμῳ ἄρτι γενόμενα οὐδεὶς συμβιβασμὸς μετὰξὺ ἡγεμόνος καὶ Σαμίων δύναται πλέον νὰ ὑπάρξῃ. Καὶ εἰς ἄλλους δὲ ὁ Βογορίδης προσέφυγε, πολλὰ ὑπισχνούμενος, καὶ τῶν ἰσχυρόντων ὀθωμανῶν τε καὶ εὐρωπαϊῶν τὴν ἀντίληψιν ἐξελιπέρησε· παρὰ πάντων ὁμοῦς ἤκουσεν ὅτι τὸ ἡγεμονικὸν τῆς Σάμου στέμμα ἐξέφυγε τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ αὐτός ὁ τῆς Ἀγγλίας πρεσβευτῆς καὶ προστάτης αὐτοῦ Στρατφόρδος δὲ Ρεδκλήφ προέτρεψεν αὐτὸν νὰ ὑποβάλλῃ τὴν ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας παραίτησιν, διότι δὲν ἦτο δυνατόν ἐπὶ πλέον νὰ διατηρήσῃ αὐτήν, ἐφ' ὅσον καὶ ὁ τῆς Αὐστρίας πρεσβευτῆς στρατηγὸς Πρόκενς ὅσπεν, ἐχθρικώτατα πρὸς ἐκείνον διακείμενος, ἀναχωρῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, εἶχε κατὰ τὴν πρὸς τὸν Σουλτάνον τελευταίαν αὐτοῦ συνέντευξιν διὰ ζῶντων χρωμάτων εἰκονίσει τὸ ἐν Σάμῳ πολι-

τευμα τοῦ Βογορίδου καὶ ἐξεγείρει κατ' ἐκείνου τὴν μῆνιν αὐτοῦ. Ὁθεν καὶ ὁ Βογορίδης, οὐδεμίαν πλέον ἐλπίδα σωτηρίας ἔχων καὶ βλέπων ὅτι ἄφευκτος εἶναι ἡ περὶ αὐτοῦ, ὑπέβηκε τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ Μαΐου 1850 τὴν ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας τῆς Σχμου παραίτησιν.

Ὅτε τὸ ἀπὸ πολλοῦ περιμενόμενον γεγονός τοῦτο ἐξηγγέλθη ὑπὸ τῆς πρεσβείας τῶν Σαμίων τοῖς ἐν Σάμῳ, χαρὰ μεγίστη καὶ ἀγαλλίασις δυσερμήνευτος διεχύθη εἰς πάντας καὶ ἀπὸ τοῦ ἐνός τῆς νήσου ἄκρου ἄχρι τοῦ ἐτέρου ἠκούσθησαν κραυγαὶ εὐφροσύνης πολλῆς. Μόνοι οἱ περὶ τὴν Βογοριδικὴν διοίκησιν συνεσπειρωμένοι ἐπικράνησαν μέχρι θανάτου, διότι οὐδέποτε ἠλπίζον ὅτι ὁ παρὰ πάντων παντοδύναμος λογιζόμενος πάτρων αὐτῶν ἤτο ποτε δυνατόν νὰ πέσῃ τοιοῦτο πέσημα· ἦσαν δὲ ἄλλως τοσοῦτῳ πεπεισμένοι περὶ τῆς δυνάμεως καὶ περὶ τοῦ ἀδυναστεύοντος αὐτοῦ, ὥστε ὅτε ἡ πρεσβεία ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα κατὰ τοῦ Βογορίδου διενεργήσῃ, τότε ὤκτειρον καὶ ἐταλάνιζον αὐτήν, διασπλίζοντες ὅτι ἀφικνουμένην ἐκεῖσε ἐμελλεν ἀναποφεύκτως ὁ Σουλτάνος νὰ καθείρῃ αὐτήν ἐν ταῖς ταρταρώδεσι τοῦ ναυσταθμοῦ εἰρκταῖς. Ὁθεν καὶ τὰς ἐλπίδας καὶ τὰς προρρήσεις αὐτῶν διαψευθεύσας οὕτως οἰκτρῶς ἰδόντες, κατεκλείσθησαν ἐν τοῖς ἑαυτῶν οἴκοις, τοὺς προπηλακισμοὺς καὶ τοὺς μυκτηρισμοὺς τῶν ἐναντίων φεύγοντες· ἡ δὲ προσωρινὴ διοικητικὴ ἐπιτροπεία, μέτοχος τῆς κοινῆς ἀγαλλιάσεως οὖσα, ἐπέστειλε τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείᾳ τὰ ἐπόμενα.

Πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείαν τῶν Σαμίων.

Ἀνέκφραστος, ζωηρὰ καὶ ἄμετρος χαρὰ περιεχύθη ὡς δι' Ἀπελιχῆς σχεδὸν γραφίδος ζωγραφισθεῖσα εἰς τὰ καταλάμποντα πρόσωπα τῶν ἐνπατριδῶν συναδέλφων μας, οἱ δὲ τῆς ἀντιπατριωτικῆς ἢ ἰουδαϊκῆς μερίδος ὡς τοῦ φθινοπώρου τὰ καταμαραμένα φύλλα ἤρχισαν πάραντα νὰ πίπτωσι, μ' ὅλον ὅτι καὶ εἰς τὰ λοιπὰ τῶν ἐδρῶν ἐπιρροαί, ἀγγελεύονται, κατὰ τὴν κοινὴν φράσιν, νὰ σκεπάσωσι θέλοντες τὴν πανσιζωότητά των.

Τὴν πολυώδυνον θέσιν, εἰς ἣν τὰ ἀπροσώπητα πολιτικὰ συμβάματα ὑπέβαλαν τὴν πατρίδα μας, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τῆς ἡ ἐπιτροπῆς αὐτῆς, προάγεται νὰ σᾶς παρατηρήσῃ ὅτι τὴν ἐπιστολὴν τῆς ὑψηλῆς βασιλικῆς ἀποφάσεως περὶ ἀναγορευσεως νέου ἡγεμόνος συμφέρει διὰ πολλοὺς λόγους νὰ τὴν συνοδεύσωσι τρία τῶν μελῶν τοῦ σώματος

σας, οὐ κύριοι Δημήτριος Σταμοῦλος, Σταμάτιος Γεωργιάδης καὶ Χ. Ἀγαγνώστης, οἱ δὲ λοιποὶ γὰ μὲνωσιν εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν καθηκόντων τῶν μέχρι δευτέρας παρατηρήσεώς μας. Πρεσβευτικὴν ἐπιτροπὴν εἶχομεν στείλει εἰς Ἄλον, πρὶν ἢ λάβωμεν τὴν ἀπὸ δεκάτης ἐνάτης Μιλου ἐπιστολὴν σας· αὕτη δὲν εἶχε λάβει ἄλλην ἐντολὴν, εἰμὴ γὰρ ἐπικαλεσθῆ τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ βασιλέως διὰ τὴν ἐκ τοῦ παρελθόντος δριμυτάτου χειμῶνος ἐπελθοῦσαν ζημίαν καὶ γὰρ ζητήσῃ τὴν ἐκ τοῦ Βογορίδου ἀπαλλαγὴν μας. Τὴν διὰ τὴν ἀπογύμνωσιν τῶν ἐν Βαθεὶ οἰκιῶν ἀποζημιώσιν δὲν προσεθέσαμεν ὡς παράκαιρον καὶ ὡς μὴ ὑπάρχοντος γενικοῦ καταλόγου ἀκριβῶς τῶν σηματικῶν ζημιῶν. Εἴμεθα γνώμης ὅτι καὶ τοῦτο καὶ τὸ περὶ ἐλαττώσεως φόρου ἐπιτυχέστερον ὑμεῖς δύνασθε γὰρ τὸ συζητήσῃτε εἰς τὴν πηγὴν του, ἔχοντες καὶ τὴν περὶ τῶν ζημιῶν ἐπιβεβαίωσιν καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ ἐνταῦθα ἐλθόντος Ἄγγλου ἀπεσταλμένου καὶ τοῦ Ρώσου πρέσβεως τὰ Σαμικὰ ἡμερολόγια, ἐπικαλούμενοι συγχρόνως καὶ τὸν ἄλλο ἡγεμόνα τῆς ὑπερσῆς ὡς πρώτον ἀνεγμῶν τῆς τῆς τὸν Σαμικὸν λαὸν εὐποιοτικῆς καὶ ἐνεργητικῆς του διαθέσεως καὶ πᾶν ὅτι κοινωφελὲς καὶ συμφέρον κρίνετε. Οὔτε δοξολογίαν οὔτε τὴν ἐλαγίστην δῆλωσιν τῶν ψυχικῶν αἰσθημάτων τοῦ λαοῦ πρὸς εὐχαρίστησιν καὶ αἰωνίαν ἐνγνωμοσύνην διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς πατρικὴν τοῦ βασιλέως μας κηδεμονίαν καὶ δικαιοσύνην δὲν ἐρέκρινε γὰρ συγχωρήσῃ ἢ αὐτοῦ ἐξοχότης ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, μὲν ὅλον ὅτι ρητὴν περὶ τούτου αἰτήσιν τῷ ἐκάμαμεν. Μετουσιώθη ὅμως καὶ ἐνεσαρκώθη πάραυτα τὸ ζωηρότατον αἰσθημα τῆς ἐνγνωμοσύνης πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἐπιφυλάττεται μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ ἀναμενομένου ἡγεμόνος γὰρ διασαλπίσῃ καὶ μέχρι τρίτου οὐρανοῦ γὰρ ἀναπέμψῃ ἰκέτιδας χεῖρας ὑπὲρ τῆς μακροβιότητος τοῦ δικαιοτάτου ἡμῶν ἄρακτος. Οὐδὲ τῶν ἐγκυκλίων τὴν ἔκδοσιν πρὸς γνῶσιν τοῦ κοινοῦ τῆς Σάμου δὲν ἐρέκρινεν ἢ αὐτοῦ ἐξοχότης, ἀλλ' ἅμα τὰ δύο μέλη ὡς ἄγγελοι τῶν κοιούτων χαροποιῶν καὶ παρενφροσύνων εἰδήσεων ἐπάτησαν τὸ ἱερὸν καὶ ὑπομειδιῶν ἔδαφος τῆς γλυκείας πατρίδος μας, ὡς ἠλεκτρικὴ δύναμις ἐξηπλώθησαν αἱ εἰδήσεις αὐταὶ ἐφ' ὅλης τῆς γῆς.

Τῆ 25 Μαΐου 1850 ἐν τῷ Λιμένι Βαθέος.

Ἡ ἐπιτροπὴ

(Ἐπορταὶ αἱ ὑπογραφαί).

Τῆ ἕκτη Ἰουνίου ὁ Ἰωάννης Ἀδαμαντίδης ἐλάμβανε παρὰ τοῦ Βογορίδου ἐπιστολὰς, τὸ περιεχόμενον τῶν ὁποίων προσεκαλεῖτο νὰ ἀνακοινώσῃ τοῖς Σάμιοις, μεθ' ὃ ὄφειλε νὰ ἀπέλθῃ ἐκ Σάμου· ἔλεγον δὲ αἱ ἐπιστολαὶ αὗται τοιάδε. *Μὴ ὑπολάβητε, Σάμιοι, ὅτι ἐγὼ ἤμην ὁ αἴτιος τῆς τυραννίας καὶ τῶν πολυειῶν ὑμῶν παθημάτων. Ἰδίως πταίουσιν οἱ ὑπάλληλοι, οὐδὲ ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος διώριζε καὶ μεθ' οὗ ἡμεῖς συνεπράσσετε. Αὐτοὶ εἰσι τῶν ὑμετέρων ταλαιπωριῶν οἱ αἰτιοί, αὐτοὶ εἰσιν οἱ ἐργάται τῶν ἀδικιῶν καὶ τῶν καταπιέσεων, δι' ὧν, ὡς ἤδη μαρθάνω, κατεβυρύνεσθε. Ποτέ, ὦ Σάμιοι, μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ ἐγενόμην τοιοῦτος, ἐφ' ὅσον οὔτε εἶδον, ἀλλ' οὔτε ἤκουσα τῶν πραγμάτων, δι' ἃ σήμερον κατηγορεῖτέ μου. Ἐὰν ἐκεῖνοι ἔβλαψαν ἢ ἐζημίωσαν ὑμᾶς, καταδιώξατε αὐτοὺς καὶ ἀπαιτήσατε τὴν μέχρις ὀβολοῦ ἀποζημίωσιν· παύσατε ὁμῶς πάντα κατ' ἐμοῦ ψόγον ἢ ὕβριν, ὡς ἀδίκως προσβάλλουσαν τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑπόληψίν μου. Τοιούτων οὐσῶν τῶν ἐπιστολῶν, οἱ περὶ τὸν Ἀδαμαντίδην παντοιοτρόπως προτεπέθησαν νὰ πείσωσιν αὐτὸν ὅπως ἀποσιωπήσῃ τὸ περιεχόμενον, διότι ἠδύνατο δῆθεν κοινοποιούμενον νὰ διαταράξῃ τὴν νῆσον καὶ γείνη πολλῶν κακῶν παραίτιον· πεισθεῖς δ' ἐκ τῶν τοιούτων λόγων κἀκείνος, ὀλιγίστοις μόνοις ἀνεκοίνωσε τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ γεγραμμένα καὶ ἐν συνοδείᾳ πολλῶν στρατιωτῶν τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως ἐπέβη τῇ ἐνάτῃ Ἰουνίου πλοιαρίου τινός ὅπως ἀπέλθῃ ἐκ Σάμου, καθ' ἣν εἶχε λάβει διαταγὴν. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ διεδραματίσθησαν γεγονότα, οὐχὶ ἀνάξια ἐξιστορήσεως.*

Μεταξὺ τῶν αὐτῶ συναπερχομένων ἦτο καὶ ὁ Νικόλαος Κυριαζῆς, ἀνὴρ πύγκακος, ὅστις ἐν καιρῷ τοῦ τριημέρου ἐκείνου πολέμου, περιβληθεὶς στολὴν Ὀθωμανοῦ στρατιώτου, ἐμάχετο ἐν ταῖς τάξεσι τῶν Ὀθωμανικῶν στρατευμάτων· μετασχὼν ὑὲ τῆς λαφυραγωγίας τοῦ Βαθέος, διήρπασε καὶ αὐτὸς πλείστα πράγματα, ὧν τινὰ μὲν ἐν πύργοις καὶ ἐν ἀγροτικαῖς κελύβαις κατέκρυψεν, ἄλλα δὲ κρυφίως Τούρκοις καὶ παρεπιδήμοις ἐπώλησε. Ταῦτα ἐγίνωσκον οἱ Σάμιοι, ἐνεκεν ὁμῶς τῶν περιστάσεων δὲν ἠδύναντο νὰ ζητήσωσι τὰ διαρπαγέντα, ἐφ' ὅσον καὶ ζητοῦντες δὲν ἤθελον λάβει· ὅτε ὁμῶς ἔμαθον ὅτι ὁ ἄρπαξ συναπήρχετο τῷ Ἀδαμαντίδῃ, τότε ἄνθρωποι πολλοί, ἐπιβάντες λέμβου, κατηυθύνθησαν εἰρεσίᾳ πρὸς τὸ ἀποπλέον πλοιάριον καὶ ἀπήτησαν παρὰ τοῦ πλοίαρχου αὐτοῦ τὴν εἰς τὴν ξηρὰν ἀποβίβασιν τοῦ Κυριαζῆ, ἅτε κατ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεις ἔχοντες. Παρακωλυόμενος ἄρα ὁ πλοίαρχος ὅπως

ἀποπλεύση, ἐπέστρεψεν εἰς τὸν λιμένα, ἐν ᾧ πλῆθος λαοῦ, ἐν τῇ παραλίᾳ συναθροισθέν, διὰ κραυγῶν ἀπήτει τὴν ἐκ τοῦ πλοιαρίου ἔξοδον τοῦ Κυριαζῆ. Τῶν κραυγῶν ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς ἀκούσας καὶ τὸ αἴτιον αὐτῶν γνοὺς, ἐλθὼν τὸ μὲν πλῆθος διέλυσεν, ἐπέτρεψε δὲ εἰς τὸ πλοιαρίον νὰ ἀποπλεύσῃ, συμπαραλαμβάνον καὶ τὸν Κυριαζῆν· τοῦ δὲ Ἀδαμαντίδου ἀπελθόντος, κατελύθη ὀριστικῶς καὶ ἡ ἡγεμονία τοῦ Βογορίδου.

Ἡ ἐπὶ ἐκκαίδεκα ἔτη ἡγεμονία τοῦ Στεφάνου Βογορίδου εἶναι διαρκῆς σειρά κακοπραγίας καὶ δεινοπαθημάτων διὰ τοὺς πολυτλήμονας Σαμίους. Ἄτυχῆς περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐπιτρόπων καὶ ὑπαλλήλων αὐτοῦ ἢ καὶ ἐκ προθέσεως ἐκλέγων τοιούτους, πάντῃ ἀκαταλλήλους εἶνα διοικήσωσι λαόν, οὐδεμίαν οὕτως κατέβαλέ ποτε φροντίδα περὶ εὐημερίας τῶν Σαμίων, ἐν δὲ καὶ μόνον ἔδειξε μέλημα ἔχων, πῶς ἐπικερδέστερον νὰ καρπῶται τὴν εἰς τὴν διοίκησιν αὐτοῦ ἐμπιστευθεῖσαν νῆσον. Ὅθεν καὶ ἡ εὐταξία καὶ ἀσφάλεια διετέλεσε πάντοτε ἐν σάλῳ, ἡ δὲ δικαιοσύνη ἀπενέμετο κατὰ τρόπον μεροληπτικὸν καὶ ἐπίμεμπτον, τῶν δικαστῶν καθισταμένων ὀργάνων φατριαστικῆς ἐκδικήσεως ἢ ἱκανοποιήσεως ἀτομικῶν παθῶν, καὶ τῶν μὲν ἰσχυρῶν ἢ εὐνοουμένων καὶ ὑπὸ τῆς διοικήσεως περιθαλπομένων τὸ δίκαιον ἐν πᾶσιν ὑπὲρ αὐτῶν ἐχόντων, τῶν δὲ ἀσθενῶν ἢ ὑπὸ τῆς διοικήσεως μισουμένων οὐδαμῶς προστασίαν καὶ ὑποστήριξιν εὐρισκόντων, μᾶλλον δὲ ἀπηνουῶς τυγχανόντων καταδιώξεως. Περὶ δὲ τῶν ἐφευρεθέντων πρὸς πλείω χρηματισμὸν ἐκθέσεων μέσων τί ἂν εἴποιμεν; Κατὰ τινων ἀδικημάτων ἐπεβάλλοντο ὡς ποινὴ ραβδισμοί, ἡ δὲ ἀπόφασις ἐξετελεῖτο ἐν τινι τῶν δημοσίων πλατειῶν, τοῦ καταδικασθέντος ἔχοντος ὅμως τὸ δικαίωμα νὰ ἐξυγορήσῃ ἕκαστον ραβδισμὸν ἀντὶ τριῶν γροσίων· ἐννοεῖται δ' εὐκόλως ὅτι ἀφειδῆς κατεγινώσκοντο οἱ ραβδισμοὶ ἵνα ἀφειδῆς ἢ καὶ τὸ ἐκ τῆς ἐξυγορᾶς αὐτῶν κέρδος. Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ ἡ δημοσία παιδεύσις καὶ ἡ διανοητικὴ τῶν κατοίκων διχπλασις οὐδεμιᾶς ἔτυχον προστασίας καὶ συνδρομῆς παρὰ τῆς διοικήσεως τοῦ Βογορίδου, ἥτις διὰ τοῦ φόβου καὶ διὰ τοῦ τρόμου ἠθέλησε νὰ καταπνίξῃ πᾶν γενναῖον αἰσθημα καὶ νὰ κατασιγήσῃ πᾶσαν φωνήν, κατὰ τῆς ἀτασθαλίας αὐτῆς ἀφιεμένην· ἐντεῦθεν καὶ ὁ μὲν Χριστόδουλος Γεωργιάδης, ἵνα ἐκ τῶν πολλῶν περὶδειγμάτων ἐνὸς μνημονεύσωμεν, κατεδικάσθη εἰς διετῆ φυλάκισιν ὡς δῆθεν ἐλευθεριάζων, διότι ἐψαλέ ποτε ἄσμη τι τοῦ Κλεάνθου, οὐκ ὀλίγοι δὲ ἐξεμέτρησαν τὸ ζῆν ἐν ταῖς ἐφορταῖς τῆς Κωνσταν-

τινουπόλεως καὶ ἐν ἔξορίᾳ, ποικίλας κακουχίας ὑποστάντες. Συνελόν-
τι δ' εἶπειν ὁ τῆς Σάμου λαός, ἡγεμονεύοντος τοῦ Βογορίδου, ἦτο ἔρ-
μαιον τῆς φαυλότητος καὶ τῆς ἀτασθαλίας τῶν τυχοδιωκτῶν, οὗς
ἐκεῖνος ἔπεμπεν ὡς ἀντιπροσώπους αὐτοῦ, καὶ ἡ αὐθαιρεσία καὶ ἡ
βία κατίσχυον παντὸς δικαίου καὶ παντὸς νομίμου· ἂν δέ τις ἀπε-
τόλμα νὰ εἴπη τῷ Βογορίδῃ ὅτι οἱ ὑπάλληλοι αὐτοῦ ἦσαν ἡκιστα κα-
τάλληλοι διὰ τὰ ἀνατεθειμένα αὐτοῖς καθήκοντα, πρόχειρον ἐκεῖνος
εἶχε τὴν ἀπάντησιν ὅτι καὶ τὰ οὐρδοχεῖα εἶναι σκευὴ βδελυρὰ, οἱ ἄν-
θρωποι ὁμως πλησίον τῶν ἑαυτῶν κλινῶν ταῦτα παραθέτουσιν. Ἐπί-
μεμπτος δὲ ἰδίως εἶναι ὁ Βογορίδης, διότι ἐν ᾧ εἶχε πᾶσαν παρά τῇ
Τουρκικῇ κυβερνήσει δύναμιν καὶ ἐν ᾧ ἐκέκτητο πᾶντα τὰ μέσα ὅπως
ἐμπεδώσῃ καὶ προαγάγῃ τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν εὐδοξίαν τῶν Σαμίων
καὶ καταστήσῃ τὴν πατρίδα αὐτῶν ἕνεκεν τῶν ἐξαιρετικῶν προνομίων,
ἧν αὕτη ἀπήλαυεν, ὅασιν δὴ τινα πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν ἐν μέσῳ τῶν
παρακειμένων χωρῶν, οὐ μόνον οὐδαμῶς περὶ τούτου ἐμερίμνησεν, ἀλλὰ
καὶ ἔθετο τὰ θεμέλια τῆς εἰς τὸ μετέπειτα κακοπραγίας καὶ τῶν ὑστέ-
ρων αὐτῶν δεινοπαθημάτων. Τοιοῦτος ἐγένετο ὁ πρῶτος τῆς Σάμου
ἡγεμῶν, ὅστις, καίτοι ἀποβαλὼν τὸν ἡγεμονικὸν θρόνον, δὲν ἐπκύσα-
το ὁμως πρὸς αὐτὸν ἀτενίζων καὶ εἰς τὸ μετέπειτα, ἄχρις οὔ, δεινῶς
ὑπὸ λιθίσσεως ἀπὸ πολλοῦ πᾶσχων, ἀπεβίωσεν ἐν ὀδύναϊς τῇ πρώτῃ
Αὐγούστου 1859 ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἐπ' αὐτῷ δ' ἐποίησεν Ἰωάν-
νης ὁ Μουσοῦρος τὸ ἐπόμενον ἡρωελεγεῖον ἐπίγραμμα.

*Σεῖο μὲν ἐν μάρτυρσιν ὁμώνυμος ὤλεσε θυμὸν
ἔκτοσθεν βληθεὶς χερμαδίοισι λίθοις,
καὶ σε δ' ἀργαλέος δαμάσας λίθος ἔνδοθι κύστης,
ψυχὴν τηχομένων εἴλετο ἐκ ρεθέων·
ἀλλ' οὐ κείνος ἔτλη τόσα γ' αἴψα θανάων, ὅσα περ σὺ
τηρόμενος δηρὸν κύστιος ἐν ὀδύναϊς·
ἦμαθ' ἑορτασίμῳ Στεφάνου δὲ φανέντι, λέλογχας
μαρτυρίου στέφανον, Βογορίδῃ Στέφανε·
ἀφνειὸς βιώτου, πολὺ δ' ἐνὶ γῆραϊ ἦκες,
ὀγδωκονταετῆς τὸ στάδιον τελέσας
καὶ πολὺδρος ἐὼν δόξης ἐπὶ ἄκρον ἀφίξαι,
Νέστορ ἰθωματικῆς εὐρυανακτορίας,
καδ' δ' ἔλιπες παῖδας ζηλοῦντας σὴν ἀρετὴν τε
τῆς τε πολισσατόμου ὄργια φραδμοσύνης,*

*οἱ γε τσοῦ νέκνος κρυερὸν διὰ χρῶτα ταμόντες,
ἐκ σέο μνημόσυρον λυγρὸν ἔλοντο λίθον.*

Καθ' ὃν χρόνον ἐν Σάμῳ διεδραματίζοντο τὰ προεκτεθειμένα, ἐν Ἀθήναις παρέδιδε τὸ πνεῦμα τῇ εἰκοστῇ δευτέρᾳ Μαΐου 1850, ἐπετείῳ ἡμέρᾳ τοῦ πρὸ τριάκοντα καὶ ἑννέα ἐτῶν τελεσθέντος γάμου αὐτοῦ, ὑποστρατήγου βαθμὸν φέρων καὶ γερουσιαστῆς τὸ ἀξίωμα, ὁ ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἀρχηγὸς αὐτῆς Λογοθέτης Λυκοῦργος, παθῶν ἀποστέωσιν τῶν βαλβίδων τῆς καρδίας. Σύμπτωσις περιέργος! Λήγοντος τοῦ ἔτους 1852 εἶχεν ἀσθενήσει οὗτος ἀσθένειαν βαρεῖαν, εἰς δὲ μοναχός, ἐνασκούμενος τότε ἐν τῇ μονῇ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἀνὴρ ἐνάρετος λίαν καί, ὡς ἐθεωρεῖτο, προορατικός, προεῖπεν ὅτι ὁ Λυκοῦργος δὲν ἔμελλε νὰ ἀποβιώσῃ τότε, ἀλλὰ πολλῶ ὕστερον ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους, καθ' ὃ ἤθελον ἀποθάνει ὁ τε ἱεράρχης Κύριλλος καὶ ὁ τῆς αὐτῆς μονῆς καθηγούμενος Θεοδόσιος, ὁ ὀψιαίτερον ἀρχιερατεύσας ἐν Σάμῳ. Ὄντως δὲ καὶ οἱ τρεῖς ἀπεβίωσαν πολὺν χρόνον ὕστερον, κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1850, ὁ μὲν Κύριλλος τῇ πέμπτῃ Φεβρουαρίου, ὁ δὲ Λυκοῦργος τῇ εἰκοστῇ δευτέρᾳ Μαΐου καὶ ὁ Θεοδόσιος τῇ δεκάτῃ ἐνάτῃ Δεκεμβρίου. Τοσοῦτῳ δὲ ζωηρῶς ἐτήρει ὁ Λυκοῦργος τὴν μνήμην τῆς προφητείας ταύτης, ὥστε ἡ αὐτοῦ οἰκογένεια ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἀπέκρυπτε τὴν τοῦ Κυρίλλου ἐν Χαλκίδι ἀποβίωσιν ἵνα μὴ αὐτὸν λυπήσῃ· ἐν τοῦτοις ἕνα που μῆνα πρὶν ἢ ἀποθάνῃ, εἶχεν ἴδει κατ' ὄναρ τὸν ἀποβιώσαντα ἐκείνον ἱεράρχην ὅτι πλησιάζας ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῖς ὤμοις αὐτοῦ καὶ ἐνεφύσησεν ἐν τῷ στόματι. Ἐξεγερθεὶς δὲ τοῦ ὕπνου, εἶπε, *Μετ' ὀλίγον καὶ ἐγὼ ἀποθνήσκω*, ὁ δὲ λόγος αὐτοῦ ἐξεπληρώθη. Καὶ ἡ μὲν Ἑλληνικὴ κυβέρνησις μεγαλοπρεπῶς τὸν ἄνδρα ἐκήδευσε καὶ λόγον ἐπ' αὐτῷ συγκινητικὸν ἐξεφώνησε Κλεομένης Οἰκονόμος, στωμύλος τῆς Αἰγιαλείας βουλευτής, ὁ δὲ γεραρὸς τοῦ ἔθνους διδάσκαλος καὶ περίπυστος τῆς ἐκκλησίας ρήτωρ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων ἐποίησεν ἐπ' αὐτῷ τὸ ἐπόμενον ἐπιτύμβιον ἐπιγραμμα.

*Τὸν πολὺν ἐν βουλαῖσι καὶ ἔργασιν ἔν τε λόγοισι
μύστην εὐσεβίης ἀθανάτου τ' ἀρετῆς
πάτρας ἡγεμόνα, κλειρῆς Σάμου, ἧς ἐπι χεῖρα
ἀβρὸν ἀναιμάκτου φέγγος ἐλευθερίας
ἄστυ τ' Ἀθηναίης βασιλῆον εἰσαναθάνατα*

κοσμήσαντα θ' ἔδρας δηθὰ γερουσιάδας
τύμβος λιτὸς ἔκρυψε Γεώργιον ὧδε Λυκοῦργον
ὀγδωκοταετία· βῆ δ' ἄρ' ὁ γ' ἐς μακάρων.

Οὐ μὴν δ' ἀλλά, τοῦ Λυκούργου ἀποβιώσαντος, πᾶσαι αἱ ἐν Ἑλλάδι ἐκδιδόμεναι τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἑφημερίδες πλείστα περὶ αὐτοῦ ἔγραψαν, τὸν ἄνδρα ἐξυμνοῦσαι καὶ τὰς πρὸς ἐλευθερίαν τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος ὑπηρεσίας αὐτοῦ ἐξαίρουσαι. Καὶ ἡ μὲν εἰκὼν αὐτοῦ ἀνηρτημένη εὔρηται ἐν τῷ Ἀθήνησι ὑπουργείῳ τῶν στρατιωτικῶν μεταξὺ τῶν εἰκόνων τῶν ἐνδόξων στρατιωτῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, τὰ δὲ κατ' αὐτὸν ἐξέθηκεν Ἀναστάσιος ὁ Γούδας ἐν τόμῳ ἐβδόμῳ τῶν ὑπ' αὐτοῦ συγγραφέντων παραλλήλων βίων τῶν ἐπὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος διαπρεφάντων ἀνδρῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Τὰ μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Στεφάνου Βογορίδου.

Ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν Σαμίων ἀπὸ ἡγεμόνος, μὴ ἀπολαύοντος τῶν συμπαθειῶν καὶ τῆς τιμῆς αὐτῶν, ἐπόμενον ἦτο νὰ γεννήσῃ μεγίστας ἐλπίδας περὶ μέλλοντος αἰσίου, οὐδὲ δυσκατῆλπτον τυγχάνει πῶς οἱ πάντες ἐπίστευσαν τότε ἐν Σάμῳ ὅτι ἀνεπιστρεπτὴ πρῆλθε πλέον διὰ τὴν ἑαυτῶν πατρίδα ὁ χρόνος ὁ χαλκοῦς καὶ διεδέξατο αὐτὸν ὁ αἰὼν ὁ ἀργυραῖος, ὁ χρύσεος. Ἴσως ἵνα στηριχθῶσιν ἐπὶ τοιαύταις ἐλπίσιν ὤφειλον οἱ Σάμιοι πρότερον νὰ γινώσκωσιν ὅποιος ἦτο τοῦ παραιτηθέντος ἡγεμόνος ὁ διάδοχος, τίς ἢ διοικητικὴ ἐμπειρία καὶ ἰκανότης καὶ τίνα συνελόντι εἰπεῖν τὰ προηγούμενα αὐτοῦ· πλὴν ἀλλ' ἐν ἣ καταστάσει διετέλουν τὰ πράγματα, μόνον τὸ ἄγγελμα τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ Βογορίδου, ταύτῳ εἰπεῖν τῆς ἀπαλλαγῆς ἐφίχλτου βρέος, ἐπὶ χρόνον μακρὸν τοὺς Σαμίους καταπιέσαντος, ἤρκεσεν ὅπως ἐμπλήσῃ αὐτοὺς εὐφροσύνης καὶ ἀναπτερώσῃ ἐπὶ τοσοῦτο τὰς ἐλπίδας αὐτῶν.

Ἡμέραι οὐχὶ ὀλίγαι πρῆλθον ἐξ ὅτου γνωστὸν ἐγένετο ὅτι ὁ Βογορίδης ὑπέβαλε τὴν ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας τῆς Σάμου παραίτησιν αὐτοῦ καὶ ἐν τούτοις ἄδηλον εἰσέτι ἔμενεν ὅποιος ἔμελλε νὰ ᾖ ὁ νέος ἡγεμών. Μυστικότης περὶ τούτου ἐτηρεῖτο ἐν τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ, πολλοὶ ἦσαν οἱ τῆδε κάκεισε τρέχοντες καὶ τοὺς ἰσχυροὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει περι-

σαίνοντες ὅπως τύχῃσι τῆς περιβολῆς τοῦ ἡγεμονικοῦ ἀξιώματος, ἀλλ' ὁ πλείονας ἐλπίδας ἐπιτυχίας κεκτημένος οὐδείς ἐγίνωσκε τίς ἦτο. Ἐν τῇ αὐτῇ ἀβεβαιότητι διετέλει καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβεία τῶν Σαμίων, ἧς ἔν μέλος, ὁ Δημήτριος Σταμοῦλος, ἐπανελθὼν τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ Ἰουνίου εἰς Σάμον καὶ μὴ ἔχων νὰ παράσχη ὀριστικωτέρας πληροφορίας, ἠρέκεσθη νὰ κηρύξῃ μὲν ὅτι αἱ τοῦ Σαμιακοῦ λαοῦ αἰτήσεις ἔτυχον εὐμενοῦς ὑποδοχῆς, προτρέψῃ δὲ πάντας ὅπως ἐν ἡσυχίᾳ καὶ εὐταξίᾳ περιμείνωσι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀποφάσεων τῆς Ὑψηλῆς Πύλης. Τίνες ὁμῶς ἐμελλον νὰ ἦναι αἱ ἀποφάσεις αὗται καὶ πότε ἤθελον ἐξενεχθῆ, περὶ τούτων οὔτε αὐτὸς οὔτε αἱ ἐπιστολαὶ πρὸς τὴν προσωρινὴν διοικητικὴν ἐπιτροπείαν, ὧν ἦτο κομιστής, κατ' ἐλάχιστον διεφώτιζον τοὺς Σαμίους. Ὅθεν καὶ μετ' ἀφάτου ἀγαλλιάσεως μικρὸν μετὰ τὴν ἐν Σάμῳ ἐπάνοδον τοῦ Δημητρίου Σταμοῦλου οἱ Σάμιοι ἤκουσαν τοῦ ἀγγέλματος ὅτι ἡγεμὼν τῆς Σάμου διωρίσθη ὁ Ἀλέξανδρος Καλλιμάχης, πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας ἐν Βιέννῃ· μετέχουσα δὲ τῆς γενικῆς χαρᾶς καὶ τῶν κοινῶν ἐλπίδων ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ διορισμῷ, ἡ προσωρινὴ διοικητικὴ ἐπιτροπεία ἔπεμψε τῷ νέῳ ἡγεμόνι τὸ ἐπόμενον συγχαρητήριο γράμμα.

Πρὸς τὸν ὑψηλότατον πρίγγιπα τῆς Σάμου κύριον κύριον Ἀλέξανδρον Καλλιμάχην.

Ὑψηλότατε!

Ὡς ἄλλος ἰσραηλιτικὸς λαὸς, χεῖρας ἰκέτιδας πρὸς τὸν Θεὸν ὑψῶντων σύμπας ὁ λαὸς τῆς Σάμου διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν του ἐκ τῶν ὄσα ὑπέστη δεινοπαθημάτων κατὰ τὸ δεκαπενταετὲς διάστημα τῆς ἡγεμονείας τοῦ Στεφάνου Βογορίδου, ὀλοψύχους εὐχαριστίας καὶ ὕμνους προσάγει, ἀλλοιώσιν τῆς δεξιᾶς τοῦ ἐψίστον θεωρῶν τὸ τοιοῦτον. Ἄρτι, ὡς ἠλπίζεν, ὁ λαὸς νὰ ἴδῃ ἀπ' αὐτὸν ὡς ἡγεμόνα του τὸ τελεσιουργὸν τῶν μεγάλων ὑποσχέσεών του ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας, τῆς ἐν γένει ἀναπτύξεως καὶ προόδου τῶν κατοίκων, εἶδε παρὰ πᾶσάν του προσδοκίαν τὸ πνεῦμα τῆς παρολέθρου διαιρέσεως καὶ διχονοίας σφόδρα πρέον καὶ καταχθονίως ὑποθάλλον, εἶδε τὴν φλόγα τῶν ἐπαράτων παθῶν ἐντέχνως καὶ ἐπιτηδείως φυσῶσαν, εἶδε τέλος πάντων τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἰσότητα καὶ τὴν ἐνθυδικίαν ἐπ' ὀλέθρῳ τοῦ δυστυχοῦς τούτου λαοῦ ἐξωστρακισμένας μὲ φρικώδη ἀναίδειαν ἀπὸ τὸν τόπον τοῦτον.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸ δέκατον πέμπτον ἔτος τῆς ἡγεμονείας του διαστήμα διὰ τὸν Σαμικὸν τοῦτον λαὸν ἐστάθη πραγματικῶς στάδιον δειῶν ἀνηκούστων, στάδιον καταπίεσεων καὶ καταθλίψεων, στάδιον παρτελοῦς δυστυχίας καὶ ἐρημώσεώς του. Εἰς μόνην τὴν παῦσιν του εὔρε κατὰ θείαν εὐδοκίαν ὁ τεταλαιπωρημένος οὗτος λαὸς τῶν πολυειδῶν καὶ πολυετῶν δειῶν του τὴν ἀπαλλαγὴν.

Εἰς μόνην τὴν ἐπ' αἰσίους οἰωνοῖς ἀναγόμενῃ σου ἔχει τὴν πεποίησιν τῆς ἀνορθώσεώς του, τῆς ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς ἀναπτύξεώς του, τῆς ἐνημερίας του καὶ τῆς ἐνδαιμονίας του.

Συγχαίρει καὶ ἐγκαρδίως συναγάλλεται σήμερον σύμπαν τὸ κοινὸν τῆς Σάμου μετὰ τῆς ὑψηλότητός σου, ἔνδοξον καὶ εὐτυχέες προβλέπον ἀπὸ τοῦδε τὸ μέλλον του. Τέρεται, ἀπὸ τὰς χρηστοτέρας ἐλπίδας ἐμπνεόμενον, ρομίζει εὐτυχῆ τὸν ἑαυτὸν του καὶ θεῖον δῶρημα τὸ νὰ καταξιωθῆ νὰ ἴδῃ τὸ πολιτικὸν σκάφος τῆς μικρᾶς ταύτης κοινωρίας κυβερνώμενον ἀπὸ τοιοῦτον ἡγεμόνα, ἄνδρα κεκοσμημένον μὲ ἀρετὴν, μὲ παιδείαν, μὲ σπάνια πλεονεκτήματα, ἐχέγγυα τῷ ὄντι πατρὸς μεγάλου καὶ ἀγαθοῦ, καὶ παλλάδιον τοῦ εὐτυχοῦς μέλλοντος πεπτῆκορτα χιλιάδων λαοῦ, τὸν ὁποῖον ἔχομεν τὴν τιμὴν ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἀντιπροσωπεύωμεν.

Ἐψηλότατε! Ἀπὸ τοιοῦτον καθωραϊσμένον πολίτευμα ἐξησφαλισμένος ὁ λαὸς τῆς Σάμου, ὑπὸ τοιοῦτου φιλαγάθου καὶ φιλαρθροῦ ἡγεμόνος κυβερνώμενος, ταχέως ἐλπίζει νὰ ἴδῃ τὴν παλιγγενεσίαν του καὶ ἀπὸ τοῦδε ἀκούει μίαν μελιχρὰν καὶ παρηγορητικὴν φωνὴν, λέγουσαν ὁ Σάμιος λέλησο τῶν παρελθόντων. Ζῆθι λοιπὸν ἐπὶ μῆκιστον, πολυσέβατε καὶ ἀγαπητὲ ἡμῶν ἡγεμῶν, ὡς τέκνα σου πιστά, ἐναγῆ καὶ εὐπειθέστατα εὐτυχιζῶν τὸν ὑπὸ σοῦ κατὰ τὸν προορισμὸν ἡγεμονεούμενον λαὸν τῆς Σάμου καὶ τὴν δόξαν σου ἀνξάνων ἀείποτε.

Ἐχει τὴν τιμὴν νὰ ὑποσημειοῦται μὲ τὸ βαθύτατον σέβας.

Ἐν τῷ Διμένι Βαθέος τῆ 19 Ἰουλίου 1850.

Ἡ ἐπιτροπὴ

(Ἐπονται αἱ ὑπογραφαί).

Ἡ τοῦ Βογορίδου ἀντικατάστασις ἐπόμενον ἦτο νὰ καταπλήξῃ καὶ καταταράξῃ τοὺς ἐν Σάμῳ ὁπαδοὺς αὐτοῦ, οἵτινες, ἀπροστερούμενοι ἐν ἀκαρεῖ τὰ ὠφελήματα καὶ τὰς προνομίας, ὧν ἀπὸ μακροῦ ἤδη χρόνου

ἀπῆλαιον, δὲν ἐνησμενίζοντο βεβαίως ἢ ἔλαβον τὰ πράγματα ἀνεπι-
στω τροπῇ· ὅθεν καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ματαιώσωσι τὰ ἤδη τετελε-
σμένα καὶ νὰ στηρίξωσι τὸν ἑαυτῶν πάτρωνα ἐν τῷ ἡγεμονικῷ ἀξιώ-
ματι, ἤρξαντο ποικιλοτρόπως ἐνεργοῦντες ὅπως παραγάγωσι ταραχὰς
ἐν τῇ νήσῳ. Ἀποτυγχάνοντες δ' ἐν ταῖς τοιαύταις αὐτῶν ἐνεργείαις,
προέβησαν εἰς τὴν ἐν σκότει καὶ παραβύστῳ σύνταξιν ἀναφορᾶς, δι'
ἧς ἐξήτοῦντο τὸν ἀντὶ τοῦ Καλλιμάχου διορισμὸν τοῦ ἄλλοτε χρημα-
τίσαντος διοικητοῦ ἐν Σάμῳ Ἀλεξάνδρου Φωτιάδου· γνωστῶν δὲ τῶν
τοιούτων γενομένων, ἡ προσωρινὴ διοικητικὴ ἐπιτροπεία ἐξήγγειλε τῷ
ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργῷ τῆς Τουρκίας Ἀαλῆ πασᾶ τὰ τεκταινόν-
μενα διὰ τοῦ ἐπομένου ἐγγράφου.

*Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν Ἀλῆ πασᾶν
κτ.λ. κτ.λ. κτ.λ.*

Ἐξοχώτατε!

*Καθὼς τὸ καταβληθὲν θηρίον ψυχορραγοῦν, κατασπαράσσεται ἀφ'
ἑαυτοῦ, τῆς παγκακίστου διαθέσεως δείγματα τρατὰ ὑποδεικνύον,
τοιουτοτρόπως καὶ τὰ ἐν Σάμῳ ὀλιγάριθμα ἀσήμαντα δημιουργήμα-
τα τῆς Βογοριδικῆς φατρίας καταταράττονται καὶ αὐτὰ, καθ' ἑαυτὰ
κατασπαράσσονται καίτοι πλέον ἀπνηδησμένα, μὲ ἀπαρηγόρητον
λύπην, μὲ βαρεῖς ἀναστεναγμοὺς καὶ μὲ μαῦρα δάκρυα εἰς τοὺς ὀ-
φθαλμοὺς βλέποντα τὴν ἀνέλπιστον ἀποτυχίαν τῶν ἀντικοινωνι-
κῶν καὶ παρολέθρων σκοπῶν τῶν.*

*Ἴδιον τοῦ νικωμένου καὶ περιφρονητικῶς πίπτοντος εἶναι συνή-
θως νὰ καταφεύγῃ εἰς θεμιτὰ καὶ εἰς ἀθέμιτα, εἰς ἔννομα καὶ ἀνομα
διὰ νὰ δυνηθῇ ἴσως νὰ λάβῃ τὴν νίκην, τὴν ὁποίαν ἔχασε, καὶ νὰ
ἀναστήσῃ τὸν ἑαυτὸν του, πεπτωκότα μετ' αἰσχύνης.*

*Τὸν δρόμον αὐτὸν τῆς ἀπελπισίας ἀκούσας ὁ λαὸς τῆς Σάμου ὅτι
καὶ πρὸς ἐκδίκησιν καὶ πρὸς ἀθώωσιν τῆς ἐσοφίσθη νὰ τρέξῃ παρά-
φορος καὶ μαριώδης ἢ ρηθεῖσα Βογοριδικὴ συμμορία, ζητοῦσα δι' ἀ-
ναφορᾶς καὶ τοῦ νέου ἡγεμόνος τὴν παῦσιν καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀλε-
ξάνδρου Φωτιάδου ἀντικατάστασιν, μᾶς ὑπεχρέωσε ρητῶς νὰ ἐξη-
γήσωμεν σαφῶς διὰ τῆς παρούσης μας ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ
αὐτοῦ ὅτι τὴν μὲν ἐκλογὴν τοῦ νέου ἡγεμόνος τοῦ Ἀλεξάνδρου Καλ-
λιμάχου τὴν θεωρεῖ ὁ λαός ἐν γένει ὁ λαός, κατὰ τὸ ὅποιον τῷ ἔστει-
λε συγχαρητήριον, τοῦ Θεοῦ τέλειον δῶρημα καὶ ἀνυπομόνως ἀνα-*

μένει ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν γὰ τὸν ἴδην ἐν τῷ μέσῳ της καὶ μετὰ μεγάλης χαρᾶς γὰ τὸν ὑποδεχθῆ, τὴν δὲ φατριαστικὴν περὶ ἀντικαταστάσεως ἀναφορὰν τὴν κηρύττει νόθον, πλαστήν, σαταρικὸν τέχρασμα καὶ ὑποκωφον ἐπιδοῦλῆν περὶ ἑκοσάχιλιον χιλιάδων λαοῦ της Σάμου, ἃν τῷ ὄντι τοιοῦτο τέρας ἤξιώθη γὰ ἴδην τὸ φῶς της ἡμέρας, ὡς ἠκούσαμεν.

Τῆ 6 Ἰουλίου 1850 ἐν τῷ Λυμένι Βαθέος.

Ἡ ἐπιτροπὴ

(Ἐπορταὶ αἱ ὑπογραφαί).

Μετὰ τὴν ἀποστολὴν δὲ τοῦ συγχαρητηρίου πρὸς τὸν νέον ἡγεμόνα Καλλιμάχην ἐγγράφου ἢ διοικητικὴ ἐπιτροπεία, ἐκ τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ τὴν διόρθωσιν πάντων τῶν τέως κακῶς ἐχόντων ἐν ἐδραίᾳ τῆ πίστει ἀπεκδεχομένη, ἐπάναγκες ἐνόμισε νὰ διαφωτίσῃ αὐτὸν περὶ τοῦ πολιτεύματος τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως κατὰ τὸν μακρὸν χρόνον, καθ' ὃν διεῖπε τὰ δημόσια, καὶ περὶ τῆς λυπηρᾶς καταστάσεως, εἰς ἣν αὕτη περιήγαγε τὴν νῆσον. Βεβαίως δὲ ἡ τοιαύτη αὐτῆς ἀποφασίς ἦτο ὀρθή, διότι, ἀναμενόμενος, καθ' ἃ οἱ πάντες ἐνόμιζον, ὁ Καλλιμάχης εἰς Κωνσταντινούπολιν, οὐδὲν ἠδύνατο ὑπὲρ τῶν Σαμίων νὰ ἐνεργήσῃ, ἐὰν μὴ ἐγίνωσκε πῶς τὰ κατ' αὐτοὺς διέκειντο καὶ τίνων ἐδέοντο οὗτοι. Ἄλλως δὲ ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, ἀπὸ πολλοῦ ἐκ Τουρκίας μεμακρυσμένος διαβιῶν, ἀμυδρὰν γνῶσιν τῶν ἐν αὐτῇ συμβαινόντων ἐκέκτητο καὶ ὅλως ἀδαῆς τῶν τε πραγμάτων καὶ τῶν προσώπων διετέλει. ὅθεν καὶ ἡ ἐπιτροπεία ἔγραψεν αὐτῷ ἑτέραν ἐπιστολήν, τὴν ἐπομένην.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον πρίγγιπα της Σάμου κύριον κύριον Ἀλέξανδρον Καλλιμάχην.

Ἐξοχώτατε!

Ἐκ προμελέτης ἀποφασίσας ὁ Στέφανος Βογορίδης γὰ κατορθώσῃ πρὸς αἰώνιον αἰσχος τὴν φυσικὴν καὶ πολιτικὴν ἐξόντωσιν περὶ ἑκοσάχιλιον χιλιάδων λαοῦ της Σάμου, τοῦ ὁποῖου ἐντίμως οἱ εὐσεβᾶστως ὑποφαινόμενοι φέρομεν τὴν ἀντιπροσωπείαν, καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ λαοῦ αὐτοῦ φιλοτιμηθεὶς γὰ στήσῃ τὸν θρόνον της δόξης του καὶ της λαμπρότητός του ἐναντίον τοῦ προορισμοῦ του, ἐναντίον τῶν ὑψηλῶν βουλῶν τοῦ φιλολαίου καὶ φιλανθρωποτάτου ἡμῶν ἀνα-

πτος, ἐγύμνασεν ὅλας τὰς κατασπαρακτικὰς δυνάμεις του ἐπὶ τοῦ ἀ-
θῶου καὶ φιλονόμου τοῦτου λαοῦ εἰς τὸ δεκαπενταετὲς τῆς ἡγεμονεί-
ας του διάστημα. Ἐδίδασκε τὰς ἀντικοινωνικὰς καὶ ἀντιπολιτικὰς
ἀρχὰς τοῦ διοικεῖν εἰς τὰ τυφλὰ καὶ πιστὰ ὄργανά του, τὰ ὅποια
ἔστειλεν ὡς ἀντιπροσώπους του ἐνταῦθα κατὰ καιροῦς, καὶ δι' αὐ-
τοὺς ἐκυμάτιζεν ἢ ἐρυθρόχροους σημάτα τῆς τυραννίδος, τῆς αὐθαιρε-
σίας καὶ τῆς ἐσχάτης κακοηθείας. Στένων καὶ τρέμων ὑπὸ τοιοῦτον
σιδηροῦν ζυγὸν ὁ πτωχὸς τῆς Σάμου λαὸς πολλάκις ὑψώσε τὴν ἡ-
μίνεκρον καὶ ἀσθενεστάτην χεῖρά του γὰ τὴν συντρίψῃ, πολλάκις
ὑψώσε τὴν ἰσχυρὴν φωνήν του· ἀ.λ.λ' εἰς μάτην. Τὰ εὐ.λογα καὶ δίκαια
παράπορά του, τὰ ἀθῶα ταῦτα κινήματά του, τὰ ἐχαρακτήριζεν εἰς
τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν στασιαστικὰ, ἀνταρτικὰ καὶ τῶν καθεστῶτων
ἀνατρεπτικὰ καὶ ἰδοὺ ἀμέσως στόλοι, στρατεύματα, ἰδοὺ φορολογίαι
δυσανάλογοι καὶ δυσάνεκτοι, ἀνήκονστοι καταπιέσεις καὶ καταθλί-
ψεις, ἰδοὺ φυλακίσεις, ἐγκαθειρξεις εἰς τὸ χαρῶνιον, προγραφαί, δη-
μεύσεις κτημάτων καὶ ἐρημώσεις τοσοῦτων ἀτόμων, πέραν τῶν ὀρίων
τῆς Σάμου ἀκόμη βαρυναστεναζόντων ὡς κακούργων καὶ ἐγκλημα-
τιῶν. Ἐφρόντισεν ἅμα μὲ τὸν διορισμὸν του διὰ τῶν ἀκαισθήτων
καὶ δοῦλων πλασμάτων του, διὰ τῶν ἀργυρωνήτων καὶ μισθωτῶν
ὀργάνων του καὶ ἰδίως τοῦ νῦν ἀρχιερέως Γρηγορίου καὶ τοῦ κληρο-
νομικῶς δῆθεν τόσους χρόνους περιβληθέντος τὴν θέσιν τοῦ γραμ-
ματέως τῆς διοικήσεως Κωνσταντίνου Ἀρτωνιάδου καὶ Ἀναγνώστου
Π. Νικολάου, τῶν τὰ πάντα πάντοτε ἰδιοτελῶς, ὑπόδωλος, ἐμπα-
θῶς καὶ αἰσχροκερδῶς ὑποκυρόντων, γὰ ἐπιθέσει εἰς τὸ στόμα τῶν
φιλονόμων καὶ φθεσι ἐναγώγων Σαμίων τὸ φέμωτρον τῆς τρομοκρα-
τίας ἐπὶ σκοπῶ γ' ἀφήσει εἰς αὐτοὺς τόσα μέσα ἀπολογίας, ὅσα ἐχο-
ρήγει καὶ ἐνώπιον τῶν μακελλείων του εἰς τὰ θύματα τῆς ἐκδικήσε-
ως του. Τὴν εἰς τὸ δυνατὸν περιστολὴν τῶν εἰς τὸ ἔπακρον κορυφω-
θέντων δεινῶν ἀποφασίσας ὁ πολυπαθὴς οὗτος λαός, ἔστειλε καὶ
πρεσβείαν κατὰ τὸ 1840 διὰ γὰ ἐπικαλεσθῆ τοῦ εὐσπλαχνικωτά-
του ἡμῶν ἄρακτος τὸ ἄπειρον ἔλεος· ἀλλ' ὁ καλὸς αὐτὸς ἡγεμὼν διὰ
πομπῶν ὑποσχέσεων τὴν ἠμπόδισε καὶ ἕως ὅτου αὐτὴ γὰ ἐπιστρέ-
ψῃ εἰς Σάμον, παρέστησεν εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν ἐν γνώσει καὶ ἐκ
προθέσεως, κατὰ τὸ σύστημά του, τὸν Σαμικὸν λαὸν ὡς ἀντάρτην,
φιλοστασιαστὴν καὶ ἐλληνόφρονα διὰ γὰ ἐπιβαρύνῃ καὶ ἐπαυξήσῃ
τὰς δυστυχίας του διὰ νέων προστίμων (τζερεμέδων), διὰ νέων δη-

μεύσεων καὶ ἐξοριῶν. Κατώρθωσε διὰ τῶν προσημειωθέντων ὀργάνων του νὰ χαλκείσῃ εἰς μίαν ἀπὸ τὰς λεγομένας συνελέσεις καὶ ψήφισμά του ν' ἀποκλεισθῶσιν οἱ ἐν ἀλλοδαπῇ σπουδάζοντες νέοι Σάμιοι καὶ τὸ νὰ μὴ δύναται ὁ καταπιεζόμενος καὶ καταθλιβόμενος Σάμιος οὐδεμιᾶς ἐξωτερικῆς δυνάμεως τὴν ὑπεράσπισιν νὰ ἐπικαλεσθῇ διὰ νὰ τὸν ἔχῃ τῶν ἀπανθρώπων δυναστειῶν του τὸ ἔρμαιον, ἐννοῶν φεῦ! καὶ τὴν κυριαρχικὴν μας ἐξουσίαν. Ποτὲ ἐν ἐνὶ λόγῳ ὁ χριστιανὸς αὐτὸς ἡγεμῶν οὐδὲ συνέλαβε σκοποὺς διὰ τὸν λαὸν τοῦτον ἀγαθούς, οὐδὲ ἔχρος συμπαθείας ἀνθρωπίνης κἄν ἔδειξεν αὐτός, αὐτὸς ὁ εἰς τὸ τέρμα πλέον τῆς ζωῆς του ἐδρισκόμενος ὑπεργηρῶς χριστιανός, ἀλλὰ περιστοιχισθεὶς ἀπὸ ξένα ἀποκαθάρματα διαφόρου καταγωγῆς, διαφόρων ἠθῶν καὶ ἔξεων καὶ τὰ βδελυρώτερα ἐξαμβλώματα τῆς ἀνθρωπίνης κοινωρίας, παρηγκώρισε, ἐξωστράκισε πάντα ἱκανόν, τίμιον καὶ γνήσιον Σάμιον, τὸν ἠγάπησεν καὶ νὰ τὴν μισθοδοτῇ ἀδρῶς διὰ τῶν ἰδρώτων καὶ τῶν αἱμάτων του διὰ νὰ ἐξαχρειῶνται ἔτι μᾶλλον, νὰ ἐξασκῶσι προθύμως τὰ κατασκοπικὰ καὶ προδοτικὰ σχέδιά του κατὰ τῶν δυστυχῶν Σαμιῶν καὶ οὕτω νὰ κλινῶσιν οὗτοι πάντοτε τὸν ἀνχέρα εἰς ὃ τι θέλει ἢ ρεύσει, ὃ τι θέλει ὁ ἀνθέντης των, νὰ συναμιλλῶνται τίς τὸν ἕτερον νὰ ὑπερβῇ εἰς τὴν καταδυναστείαν, νὰ ἐπευφημῶσι τρέχοντες τὸ στάδιον τοῦτο τῶν κακουργιῶν των καὶ τέλος ἀπὸ ψωμοζῆται νὰ γίνωνται ἀμέσως πλουσιώτατοι, ἀπὸ ἀσημαρτοὶ σημαρτικοὶ καὶ ἀπὸ μηδαμιοὶ τρανοὶ καὶ βαρῦτιμοι.

Ἄπασα ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ διαγωγὴ του δὲν ἦτο εἰ μὴ συνεχῆς καὶ ἀδιάκοπος σειρὰ ἀνθαιρεσιῶν καὶ παρανομημάτων. Δὲν ἦτο ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς εἰ μὴ ὁ ἀπολυτότερος τῶν ἀπολύτων δεσποτῶν καὶ ὁ ὠμότερος ἐχθρὸς τῆς ἀνθρωπότητος, λέγων ἐκάστοτε εἰς ἑαυτὸν « οὕτω θέλω καὶ οὕτω πράττω, διότι ἔχω τὴν ἰσχύρ », Διὰ νὰ κορέσῃ τὴν ἀκόρεστον ψυχὴν του ἐπηέξῃσε τὸ τελωνειακὸν δικαίωμα εἰς ἕξ τοῖς ἑκατὸν ἀντὶ τριῶν, διότι ἐσκόπευε καὶ νὰ γίνῃ, ὡς καὶ ἔγειρε μετ' ὀλίγον, ἐνοικιαστῆς τῶν δημοσίων προσόδων. Ἠκούσθη ποτὲ ἀρχων, ἡγεμῶν καὶ ἐνοικιαστῆς καὶ τοῦτο διὰ νὰ ἀπογυμνώσῃ, ὡς καὶ ἀπεργύμνωσε, τὸν λαὸν τοῦτον; Καὶ διὰ νὰ μὴ ἔχῃ ὁ λαὸς ποῦ νὰ καταφύγῃ, καταπιεζόμενος καὶ ἀδίκως φορολογούμενος ἀπὸ τὸν Δημήτριον Ἰωαννίδην, αὐτὴν τὴν μάστιγα τῆς Σαμικῆς κοινωρίας, αὐτὴν τὴν καταχθόνιον ἐργαλίαν τοῦ ἔθου, τὸν ὁποῖον πάντοτε ὡς πιστό-

τερόν του ὄργανον διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἰδιοτελῶν του σκοπῶν προέκριτε. Τί πρῶτον καὶ τί ὕστερον, ἐξοχώτατε, δυνάμεθα γὰ ἐνθουμηθῶμεν ἀβαρυστενάκτως; Ἐπιλείψει μας ὁ χρόνος διηγουμένους, εἴαν καθ' ἕκαστα τὰ ἀπαριθμήσωμεν. Αὐταὶ εἶναι, ἐξοχώτατε, αἱ ἐπιμαρτυροῦσαι τοὺς ἐξ ἀντιφράσεως ἀγαθοποιούς σκοποὺς καὶ πράξεις του, τὰς ὁποίας ἐνώπιον τῶν ἐξοχωτάτων φερῆκ Ριφαὺτ πασᾶ καὶ Μουσταφᾶ πασᾶ ὑποναυάρχου ὑπεβάλαμεν καὶ ἐναργῶς ἀπεδείξαμεν καὶ οὐδὲ τοῦ τρισεβάστου ἡμῶν ἄρακτος τὴν γρῶσιν δὲν ἠδυνήθησαν πλέον γὰ διαφύγωσι.

Τῆ 6 Ἰουλίου 1850 ἐν τῷ Διμένι Βαθός.

Ἡ ἐπιτροπὴ

(Ἐπορταὶ αἱ ὑπογραφαί).

Σύναμα δὲ ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπεία, ἐμφορουμένη αἰσθημάτων συμπαθείας καὶ οἴκτου πρὸς τε τοὺς ἐν ταῖς εἰρκταῖς τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατακεκλεισμένους ἐνεργεῖα τοῦ Βογορίδου Σαμίους καὶ πρὸς ἐκείνους, οἵτινες κατ' αὐτοκρατορικὴν διαταγὴν ἐξεπατρίσθησαν τῆς Σάμου, ἀπηύθυνε τῷ ἡγεμόνι Καλλιμάχῃ τὴν ἐπομένην ὑπὲρ αὐτῶν ἐκετήριον ἀναφορὰν.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον πρίγγιπα τῆς Σάμου κύριον κύριον Ἀλέξανδρον Καλλιμάχην.

Ἐξοχώτατε !

Διὰ γὰρ δυνηθῆ ὁ πρόην ἡγεμῶν Στέφανος Βογορίδης γὰ καταπνίξῃ καὶ εἰς τὴν τελευταίαν δοκιμασίαν τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου τὴν ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων του κατὰ τὸν παρελθόντα Αὐγούστον τοῦ 1849 ὑψωθείσαν φωνὴν του, διὰ γὰρ μὴ δυνηθῆ ὁ πτωχὸς οὗτος λαὸς γὰ ἀποσειση τὸν δεκαπενταετῆ ζυγόν, ἕνεκα τοῦ ὁποίου κατέστη ἔρημος, γυμνὸς καὶ τετραχηλισμένος καὶ πάσης ἐκμάδος ἄμοιρος, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐλάβομεν τὴν τιμὴν γὰ ὑποβάλαμεν ὑπ' ὄψιν τῆς ὑμετέρας ἐξοχώτητος ἀκριβῆ ἐκθεσιν τῶν ἀπείρων καὶ πολυειδῶν δειροπαθημάτων, ἐτόλμησε γὰ παραστήσῃ ψευδῶς εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλῃν τὴν ἀθόρμητον καὶ ἀθῶαν αὐτὴν φωνὴν τοῦ λαοῦ ὡς μίαν ἀπλὴν ἠχὴ καὶ προῖον τῆς βίας καὶ τῆς πειθαναγκαστικῆς δυνάμεως ὀλίγων τινῶν ἀτόμων, τῶν Ἰωάννου Λεκάτου, Ἀλεξίου Σ. Ἀλέξη, Ἰωάννου Λάου, Νικολάου Γκέκη, Δημητρίου Καρματιόλου, Γεωργίου Μα-

ρούπα καὶ Θεμιστοκλέους Ἀλεξάνδρον, καὶ κατώρθωσε τὴν δι' ὑψηλοῦ βασιλικῶ Ὄρισμῶ ἐκ τῆς πατρίδος τῶν ἀειφυγίαν, περὶ τῶν ὁποίων εὐαρεστηθῆτε καὶ παρὰ τῆς αὐτόθι ἐπιτροπῆς τῶν Σαμίων γὰ λάβητε ἐκτενστεράς πληροφορίας.

Ἐξοχώτατε!

Ἐπειδὴ ὁ μὲν πρῶτος, ὁ Ἰωάννης Λεκάτης, ὡς πρόεδρος ὑπὸ τῆς κοινῆς καὶ ἐλευθέρας θελήσεως τοῦ λαοῦ ἐπισήμως ἐκλεχθείς, τίποτ' ἄλλο δὲν ἔπραξεν εἰ μὴ πᾶν ὅτι τὰ ἀναντίρρητα δικαιώματα τοῦ καταδυναστευομένου καὶ δέκα πέντε ἔτη ἀπηνῶς καταπιεζομένου λαοῦ τῆς Σάμου ὑπηγόρευον εἰς τοιαύτην περίστασιν, οἱ δὲ λοιποὶ προσεκλήθησαν ὑπὸ τοῦ ἰδίου λαοῦ, εὐσχήμως καὶ εὐτάκτως εἰς πάνδημον συνάθροισιν συνελθόντες, πρὸς διατήρησιν τῆς γενικῆς εἰρήνης καὶ εὐταξίας καὶ πιστῶς, κατὰ τὴν γενικὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λαοῦ, ἐξεπλήρωσαν τὰ σπουδαία καὶ σοβαρὰ καθήκοντά τῶν εἰς τὴν ἱερὰν φωνὴν τῆς πατρίδος, ὡς ὤφειλον, ὑπακούσαντες χωρὶς ποσῶς γὰ ἐκκλίρωσι τῆς γραμμῆς τῶν χρεῶν τῶν, ὡς καὶ παρὰ τῆς αὐτόθι ἀποσταλείσης ἐπιτροπῆς τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων δύνασθε γὰ ἀρυσθῆτε.

Ἐν τῇ βάσει τῶν ὑπερεξαιρέτων καὶ εὐγενῶν αἰσθημάτων τῆς ὑμετέρας ἐξοχώτητος, μὲ τὰ ὅποια πρὸς εὐτυχίαν μας διακοσμεῖσθε, τολμᾶ γὰ ἐπικαλεσθῆ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν, τῶν κατὰ καιροὺς ἀναιτίως καὶ ἐπὶ δοκοφροσύνη προγραφέντων, καὶ τῶν ἐν τῇ εἰρκτῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸ χρόνων ἐγκαθειρχθέντων ἀδελφῶν μας Σαμίων ἐγνωσμένην φιλανθρωπίαν καὶ ὑπὲρ τῆς ἀμνηστίας τῶν συνδρομήν, διότι καὶ ἄδικον καὶ σκληρὸν εἶναι τοιοῦτοι καὶ τοσοῦτοι πατριῶταί μας ὡσανεὶ κακοῦργοι γὰ κάθωνται πειναλέοι καὶ δυστυχεῖς περιπλαῶμενοι ἀπέναντι τῆς φίλης πατρίδος τῶν.

Τῆ 6 Ἰουλίου 1850 ἐν τῷ Λιμένι Βαθέος.

Ἡ ἐπιτροπῆ

(Ἐπονται αἱ ὑπογραφαί).

Ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Βογορίδου ἐκδοθεὶς καὶ τοῖς Σαμίοις διὰ τοῦ τελευταίου αὐτοῦ διοικητοῦ Ἀδαμαντίδου ἀνακοινωθεὶς ἀναλυτικὸς τῶν ἀρχικῶν προνομίων τῆς Σάμου Χάρτης, δι' ἐν τοῖς πρόσθεν ἐδημοσιεύσαμεν, πολλὰ περιεῖχε τὰ μετατρέποντα, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀκυροῦντα, τὸν πρῶτον ἐκδεδομένον Χάρτην, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου

ἔγένετο ἡ τῆς νήσου ὑποταγή· ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπεία, κατανοοῦσα ὅτι ἐφ' ὅσον ἔμενον ὁ ἀναλυτικὸς Χάρτης, τὰ προνόμια τῶν Σαμίων ἐκινδύνευον μεγάλως νὰ ἀποβῶσι τὴν πρώτην σὺτῶν ἀξίαν, προσεκάλεσε τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Σαμικὴν πρεσβείαν νὰ ἐνεργήσῃ πᾶσῃ τῇ δυνάμει πρὸς ἀκύρωσιν αὐτοῦ, διὰ τοῦ ἐπομένου γράμματος.

Πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιτροπὴν τῶν Σαμίων.

Μ' ὄλον ὅτι, κύριοι, ἔχει ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη καὶ μετ' αὐτῆς ὄλος ὁ ὑπ' αὐτῆς σήμερον ἀντιπροσωπευόμενος λαὸς τῆς Σάμου ἔχουσιν ἀδίστακτον τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ ἐνεργήσητε δι' ὄλων τῶν ἀρμοδίων μέσων τὴν παρτελῆ κατάργησιν καὶ ἀκύρωσιν τοῦ νέου ἀναλυτικοῦ Χάρτου τῶν προνομίων μας ὡς αὐτόχρημα καταστρεπτικοῦ καὶ Σαμιοκτόνου καὶ ριζηδὸν ἀνασκευάζοντος ὅλα ἐν γένει τὰ εὐεργετικὰ καὶ ἐξαιρετικὰ ἐν ταῦτῳ καὶ ἀνεκτίμητα προνόμια τῆς πατρίδος μας, κρίνομεν μ' ὅλα ταῦτα ἐν ἐκ τῶν ἱερωτέρων χρεῶν μας γὰρ σὰς ἐπιαναλάβωμεν, κύριοι, ὅτι χρεωστῆτε πρὸ πάντων γὰρ δώσητε ὅπου ἀνήκει τοὺς ἀνήκοντας καὶ ἀνεπτυγμένους λόγους, δι' ὅς ὁ ρηθεὶς ἀναλυτικὸς Χάρτης εἶναι τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατον γὰρ ἐφαρμοσθῆ εἰς τὴν πατρίδα μας, χωρὶς γὰρ δηλητηριασθῆ, χωρὶς γὰρ ἐξορτώσῃ καθ' ὄλου φυσικῶς τε καὶ πολιτικῶς πεντήκοντα χιλιάδας λαὸν τῆς Σάμου. Δὲν πρέπει ὅμως καὶ γὰρ παραλείψῃτε ὥστε γὰρ γίνῃ ἡ κατὰ πνεῦμα καὶ γράμμα ἐννοία τοῦ δευτέρου ἄρθρου τῆς ἡψηλῆς βασιλικῆς ὀργανικῆς Διατάξεως, καθ' ὅτι εἰς τὴν ἀληθινὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ἐμπεριέχεται ἐν συνόψει ὅλη ἡ οὐσία τῶν ἀνεκτιμῆτων προνομίων μας, καὶ τοῦτο ἄς ἐπασχολήσῃ πλειότερον τὴν προσοχὴν σας καὶ τὴν μελέτην σας.

Τῆ 7 Ἰουλίου 1850 ἐν τῷ Λιμένι Βαθέοι.

Ἡ ἐπιτροπὴ

("Ἐπορται αἱ ὑπογραφαί").

Ἐν τούτοις ἡ βραδύτης τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀφίξεως τοῦ νέου ἡγεμόνος, ἤρξατο παράγουσα πολλοὺς ἐνδοιασμοὺς περὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ παραδοχῆς τῆς ἡγεμονείας τῆς Σάμου, τοὺς ἐνδοιασμοὺς δὲ τούτους ἐπιτηδείως ἐξεμεταλλεύετο ἡ ρχθιαυργία καὶ αἱ παντοῖαι διαδόσεις τῶν ὀπκῶν τῆς πεσοῦσης διοικήσεως, οὐχὶ πλέον κρυφίως,

ἀλλ' ἀναφανδὸν κηρυσσόντων ὅτι ὁ Καλλιμάχης, προτιμῶν τὴν ἐν Βιέννῃ ἐν μέσῳ τῆς εὐζωίας καὶ τοῦ ἐσπερίου πολιτισμοῦ διατριβὴν, ἀπέρριψε τὸ προσενεχθὲν αὐτῷ ἀξίωμα τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σάμου. Ὅθεν καὶ ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπεία ἵνα διαψεύσῃ τὰς διαδόσεις ταύτας, αἰτινες διεσκέλευον τὴν κοινωνικὴν τάξιν καὶ διετήρουν τὰ πνεύματα ἐν ἐρεθισμῷ, ἐδημοσίευσεν τὴν ἐπομένην ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς νήσου.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῆς νήσου Σάμου.

Σήμερον ἀπὸ πρωίας ἔφθασεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ κύριος Κωνσταντῖνος Παπαϊωάννου μέλος τῆς ἐκεῖ ἀποσταλείσης ἐπιτροπῆς τῶν Σαμίων· συνωδευμένος μὲ τὴν ἀπὸ ἐβδόμης Ἰουλίου τρέχοντος ἔτους ἐπιστολὴν τῆς ἰδίας ἐπιτροπῆς. Αἱ οὐσιωδέστεραι εἰδήσεις, τὰς ὁποίας ἐξ αὐτῆς ποριζόμεθα, συνίστανται εἰς τὸ ὅτι ὁ νέος ἡγεμὼν ἀναμένεται εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν· προφορικῶς δὲ τὸ ρηθὲν μέλος προσέθηκεν ὅτι καθ' ὁδὸν συνήτησεν ἀτμοκίνητον, φέρον ἐξωτερικὰ σημεῖα ὅτι ἐμπεριεῖχεν ἕξοχον ἄνδρα καὶ πολὺ πιθανὸν γὰρ ἦτο αὐτός· ὅτι καὶ ἀκόμη ἀπαρτῶνται φραγμαὶ καὶ ραδιουργίαι ἔρτεχνοι σκευωροῦνται ἀπὸ τὴν κακοπραγῆ καὶ ἐθελόκακον μερίδα, ἀλλὰ χάρις εἰς τὴν παραδειγματικὴν δικαιοσύνην τοῦ κραταιοτάτου καὶ δικαιοτάτου ἡμῶν ἄιακτος ταχέως ἐξαλείφονται καὶ ἀποματαιοῦνται καὶ ὅτι τελευταῖον μόνη ἡ διατήρησις τῆς κοινῆς εἰρήνης, τῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας θέλει ἀποδικαιώσει ἐνώπιον ὄλου τοῦ κόσμου τὴν πολυπαθῆ πατρίδα μας καὶ στεφανώσει τοὺς ἀδιακόπους ὑπὲρ αὐτῆς ἀγῶνάς μας.

Τῆ 14 Ἰουλίου 1850 ἐν τῷ Λιμένι Βαθός.

Ἡ ἐπιτροπὴ

(Ἐπορταὶ αἱ ὑπογραφαί).

Αἱ δημοσιεύσεις ἐγκυκλίων οὐδὲν ὀλίως κατέπαυον τὰς διαδόσεις, τοῦναντίον δὲ οἱ τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως ὀπαδοί, βλέποντες ὅτι ὁ Καλλιμάχης οὐδεμίαν ἐδείκνυε σπουδὴν ἵνα κατέλθῃ οὐχὶ εἰς Σάμον, ἀλλὰ τοῦλάχιστον εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐπέμενον διακηρύσσοντες ὅτι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αὐτοὶ θέλουσιν ἄρχει τῶν πραγμάτων καὶ ὅτι, εἰς μάτην τῶν ἐναντίων ἀγωνισαμένων καὶ διενεργησάντων, ὑβρισάντων καὶ προπηλακισάντων αὐτούς, θέλουσιν οἱ καὶ πρότερον ἰσχύοντες

καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἰσχύει καὶ δίκαις θέλουσι λάβει παρά τῶν ἐχθρῶν αὐ-
τῶν, ἀνθ' ὧν ἐκείνοι ἐπραξάν τε καὶ ἐλάλησαν. Τούτων πάντων ἐνε-
κεν ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπεία καὶ ἵνα προλάβῃ πᾶσαν ρῆξιν, δυναμένην
να ἐπέλθῃ ἐκ τῶν τοιούτων διαδόσεων καὶ ἀντεγκλήσεων, ἐπέστειλε τῷ
Καλλιμάχῃ τὰ ἐπόμενα.

*Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον πρίγγιπα τῆς Σάμου κύριον κύριον Ἀ-
λέξανδρον Καλλιμάχην.*

Ἐξοχώτατε !

*Μετὰ πολυῶδον καταστροφὴν τῶν σιδηρῶν δεκαπενταετοῦς
Βογοριδικῆς δουλείας μοχλῶν ὁ λαὸς τῆς Σάμου, τὸν ὅποιον ἔχο-
μεν τὴν τιμὴν νὰ ἀντιπροσωπεύωμεν, διατελεῖ ἐν πλήρει προσδοκίᾳ
ὅτι εἰς μόνην τὴν φιλογένειαν, εἰς τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὰ ἐξοχα
πλεοεκτήματα, τὰ ὅποια ἐξαιρετικῶς διακοσμοῦσι τὸ σεβαστὸν ὑπο-
κείμενόν σου, ἐδρίσκει τὴν πολιτικὴν του παλιγγενεσίαν καὶ αὐτὰ θε-
ωρεῖ τὸ ἀσφαλὲς ἐχέγγυον τοῦ ἀγαθοῦ καὶ εὐτυχοῦς μέλλοντός του.
Εἰς αὐτὰ εὐελπίζεται νὰ θέσῃ τὴν βᾶσιν καὶ τὴν κρηπίδα τῶν ἐνερ-
γητημάτων καὶ πλεοεκτημάτων ἐκείνων, ἅτινα φέρουσιν εἰς τὸ ἄ-
κρον ἄωτον τοὺς λαοὺς.*

*Ἐν ἐκ τῶν ἱερωτέρων καθηκόντων τῆς ἐκπληροῦ ἢ εὐσεβάστως ὑ-
ποφαινομένη ἐπιτροπῇ νὰ σε διαβεβαιώσῃ ὅτι ὁ εὐάγωγος καὶ φιλει-
ρηλικὸς τῆς Σάμου λαὸς ὄχι μόνον πλέον τοῦ ὀνόματος τοῦ Βογο-
ρίδου ν' ἰκούσῃ ἀπεχθίνεται, δυσανασχετεῖ καὶ καταταράττεται,
ἀλλ' οὔτε κἀνένα ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ὡς ἀντιπρόσωποι κατὰ και-
ρὸς ἔθεσαν τὴν μερίδα των μετ' αὐτοῦ καὶ συνήργησαν εἰς τοὺς κα-
κοπραγεῖς σκοποὺς του, δὲν ὑποφέρει νὰ ἴδῃ τοῦ λοιποῦ ἐπὶ κεφα-
λῆς του, διότι ἐκ τῶν προτέρων ἐξάγει τὴν ἀναπόφευκτον καὶ βαρυ-
τέραν δυστυχίαν του. Ὅθεν εἰ μόνην τὴν ἡμετέραν ἐγγλήν βουλήν,
εἰς μόνην τὴν πατρικὴν σου κηδεμονίαν, εἰς μόνην τὴν βαθείαν σύ-
νεσίν σου ἐπαναπαύεται ὁ λαὸς οὗτος, ὡς ἱερὸν παρακαταθήκην εἰς
τοὺς κόλπους σου ἀφιερῶν τὴν τύχην τοῦ μέλλοντός του.*

*Τολμᾷ καὶ διὰ τῆς παρουσίας τῆς ἢ ἐπιτροπῆς αὐτῆς νὰ ἐπαναλάβῃ
τὸ νὰ σᾶς παρακαλέσῃ νὰ ἐνεργήσῃτε ὥστε νὰ τήνωσι τῆς βασιλι-
κῆς ἀμνηστίας οἱ διὰ συνεργίας τοῦ Στεφάνου Βογορίδου διὰ βα-
σιλικῶν Ὁρισμοῦ κηρυχθέντες ἀπόβλητοι συμπολίταις μας καὶ ἀπο-
λυθῶσιν ἐκ τῆς εἰρκῆς οἱ ἐν αὐτῇ εὐρισκόμενοι Σάμοι, συγχωρηθῆ*

δὲ καὶ τῶν πρὸ χρόνων πέραν τῆς Σάμου ἀπελασθέντων δι' ἀπη-
ρῶν καταδιώξεων τοῦ ἰδίου Βογορίδου ἢ ἐπάροδος.

Χεῖρας ἰκέτιδας πρὸς Θεὸν καθ' ἐκάστην ὑψόνων μετὰ τῶν ἱερῶν
λειτουργῶν τοῦ ὑψίστου ὁ λαὸς τῆς Σάμου ὑπὲρ τῆς εὐημερίας, τῆς
μακροβιότητος καὶ τῆς κατευοδώσεώς σου, ἀναμένει ἀνυπομόνως πό-
τε γὰ ἴδη τὴν χαρμόσυνον ἡμέραν γὰ σε ἴδη ἐν τῷ μέσῳ του.

Λαμβάνει τὴν ὑψηλὴν τιμὴν γὰ ὑποσημειωθῆ μετὸν βαθύτατον
σεβασμὸν πρὸς τὸ ἔξοχον ὑποκείμενόν σου.

Τῆ 28 Ἰουλίου 1850 ἐν τῷ Λιμένι Βαθέος.

Ἡ εὐπειθεστάτη ἐπιτροπὴ
(Ἐπορται αἱ ὑπογραφαί).

Οὐ μόνον δ' ἐν Σάμῳ τοιαύτας διαδόσεις ἐποιοῦν οἱ τῆς Βογοριδι-
κῆς διοικήσεως ὀπαδοί, ἀλλὰ καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν γράφοντες,
διεσάλπιζον ὅτι ἐν Σάμῳ ἢ τάξις ἐξέλιπε τέλεον καὶ πολλοὶ μὲν διε-
πράσσοντο φόνοι, πολλαὶ δὲ διενηγοῦντο παρθένων ἀρπαγαί, οὐδεὶς
δὲ διετέλει ἐν ἀσφαλείᾳ· μὴ θέλοντες δὲ ὑποδεέστεροι ἐπὶ ψευδολογίᾳ
καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμόφρονες αὐτῶν γὰ μείνωσιν, ἀντεπέ-
στελλον ὅτι ὁ Ἰωάννης Λεκάτης, ἀνακρούσας πρύμναν καὶ τῷ Βογορί-
δῃ συνεννοηθεὶς, ἐγένετο ὀπαδὸς αὐτοῦ πιστὸς καὶ ὄργανον πειθήνιον
καὶ ἐνήργει τὴν ἐπὶ τοῦ ἡγεμονικοῦ θρόνου παλινόρθωσιν αὐτοῦ. Μετὰ
τοσαύτης δ' ἐπιμονῆς περιῆδον τὸ ψεῦδος τοῦτο καὶ μετὰ τοσαύτης
δραστηριότητος ἠγωνίζοντο γὰ προσελκύσωσιν ἐταίρους τῷ Βογορίδῃ,
ὅσον οὐπω διοριζομένῳ ἐκ νέου δῆθεν ἡγεμόνι, οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ, ὥστε
ἢ προσωρινὴ διοικητικὴ ἐπιτροπεία ἠναγκάσθη γὰ πέμψῃ τῇ εἰκοστῇ
Αὐγούστου εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν Μανουὴλ Σοφούλην καὶ τὸν
Μανουὴλ Μανταφούνην ἵνα ἰδίαις ὄψεσιν ἀντιληφθῶσι τῶν πραγμάτων
καὶ ἐπενέγκωσι διόρθωσιν, ἐὰν ὑπῆρχέ τι τὸ ἀληθὲς ἐν τοῖς διαδιδο-
μένοις· ἄλλως δὲ καὶ κατὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείας τῶν
Σαμίων πλείσται συκοφανταί ἐγίνοντο, ὅτι δῆλα δὴ, ἐνδοῦσα εἰς
τὰς κολακείας καὶ εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Βογορίδου, συγκατετέθη τῇ
προτάσει αὐτοῦ ἵνα διορισθῆ διοικητὴς Σάμου ὁ ἄλλοτε τοιοῦτος
διατελέσας Κωνσταντῖνος Κροκίδας.

Ἡ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποστολὴ τῆς διμελοῦς ταύτης πρεσβεί-
ας καὶ ἢ ἀκριβοῦς τῶν πραγμάτων ἐξέτασις συνετέλεσε σφοδρὰ ὅπως
διακτεδασθῆ ὁ ἐπικρατῶν ἐν Σάμῳ τάρραχος καὶ καταδειχθῆ ὅτι οὐδὲ

ἵχνος ἀληθείας εἶχοντο τὰ τελευταίως διαδοθέντα· ὅθεν καὶ ὅτε ὁ Μανουὴλ Σοφοῦλης καὶ ὁ Μανουὴλ Μανταφούνης, ἐπιστρέψαντες τῇ εἰκοστῇ δευτέρᾳ Αὐγούστου, ἐξήγγειλαν ὅτι ἡ μὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν Σαμίων πρεσβεία ἐνεργεῖ πάσῃ δυνάμει καὶ εἰλικρινείᾳ πρὸς ματαίωσιν τῶν τοῦ Βογορίδου σκοπῶν, τὰ δὲ περὶ Λεκάτου διαδοθέντα εἰσὶν ἐντελῶς ἀνυπόστατα, ὁ δὲ Καλλιμάχης ἐξ Ἐλουητίας, ἐν ἣ τέως διέτριβε, μετέβη εἰς Παρισίους, ἔνθεν μετὰ τινὰς ἡμέρας περιεμένετο ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ὅτι, ἐπιδοθείσης ὑπὸ τῆς πρεσβείας ἀναφοράς τῷ Σουλτάνῳ περὶ τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως καὶ περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς νήσου, ἔμελλον ὅσον οὕτω νὰ ρυθμισθῶσιν ἐπὶ βάσεων ἀκράδαντων τὰ κατ' αὐτήν, τότε οἱ μὲν νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν διαβουλευόμενοι πῶς τὴν κοινὴν συνείδησιν νὰ διατηρῶσι τεταραγμένην καὶ τὰ θρυλήματα ἐκεῖνα ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς καὶ ἀνυποστόλως διαδιδόντες τὰ μάλιστα ἐπικράνθησαν, ἰδόντες τὰ σχέδια αὐτῶν ματαιούμενα, πάντες δὲ οἱ ἄλλοι ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην καὶ ἀνεθάρρησαν, ἐγγίζουσαν ὑπολαβόντες τὴν παῦσιν καταστάσεως λίαν δυσαρέστου. Ἡ δὲ προσωρινὴ διοικητικὴ ἐπιτροπεία πρὸς φωτισμὸν τῶν κατοίκων ἐδημοσίευσεν τὴν ἐπομένην διακήρυξιν.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῆς Σάμου.

Καθ' ὅς ἔχει ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη πληροφορίας ἐξ ἐπιστολῆς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιτροπῆς μας καὶ ἰδιαιτέρας γραφῆς τοῦ Ἰωάννου Λεκάτου, τὰς ὁποίας οἱ ἐσχάτως ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐλθόντες ἀντιπρόσωποι κύριοι Μανουὴλ Σοφοῦλης καὶ Μανουὴλ Μανταφούνης ἔφερον, ὁ ρηθεὶς Λεκάτης εἰς οὐδεμίαν μετὰ τῆς ἐκεῖ ἐπιτροπῆς εὐρίσκειται διαφωνίαν, ὡς προεδημοσιεύθη προλαβόντως, ἀλλ' ἐξ ἀνυπερβλήτων ἐμποδίων, ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς του, φαίνεται μετὰ τοῦ Βογορίδου προσοικειωμένος. Καὶ καθὼς οἱ ρηθέντες ἀντιπρόσωποι καὶ προφορικῶς μας ἐξηγήθησαν, μ' ὅλας τὰς κινδυνώδεις περιστάσεις, αἰτίαι, ἐπαπειλήσασαι τὴν φυσικὴν καὶ πολιτικὴν ἐξόντωσίν του, τὸν περικυκλοῦσιν ἀκόμη, τὸ ὑπὲρ πατρίδος φρόνημά του εἶναι ἀναλλοίωτον, ἀμετάθετον καὶ ἀμετάτρεπτον, ὅτι ἡμαρτημένως τινὲς τὸν ἐθεώρησαν εἰς τὴν ἀρχὴν εἰς τὸν ὑπὲρ πατρίδος κερδὸν σκοπὸν ἀντιπράττοντα καὶ ἀντιφρονοῦντα, καὶ ὅτι τελευταίον, ἅμα ἔφθασαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔλαβον συνέντευξιν μετὰ τῆς ἐκεῖ ἐπιτροπῆς, ἔκαμαν τὰς δεούσας παρατηρήσεις περὶ τῆς

ὑπὲρ τοῦ Κροκίδα συστάσεως, ὥστε ἐξ αὐτῶν προσδοκᾶται ἡ ἀποτυχία τῆς συστάσεως ταύτης.

Ταῦτα φέρει εἰς γνῶσιν τοῦ κοινοῦ ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, πατριωτικὸν χρῆος της ἐκπληροῦσα.

Τῆ 1 Σεπτεμβρίου 1850 ἐν τῷ Λιμένι Βαθέος.

Ἡ ἐπιτροπὴ

(Ἐπορταὶ αἱ ὑπογραφαί).

Ἐν ᾧ ταῦτα συνέβαινον, ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, μεταπεμφόμενος τὴν προσωρινὴν διοικητικὴν ἐπιτροπέαν, ἀπῆτησε τὸν διὰ τὸ ἔτος χιλιοστὸν ὀκτακοσιοστὸν πεντηκοστὸν φόρον τῆς νήσου, ὅστις δὲν εἶχεν ἔως τότε πληρωθῆ. Πρὸς τὴν ἀπαίτησιν ταύτην, ἥτις ὁμολογουμένως ἦτο δικαία, ἡ ἐπιτροπέα ἀπῆνητησεν ὅτι ἡ περὶ ἐκτίσεως τοῦ φόρου διαταγὴ ἦτο εὐλογος· ἐπειδὴ ὅμως οἱ μὲν κάτοικοι, ὡς καὶ πάντες οἱ ὀφείλοντες δημόσια χρήματα διὰ τὰς περιστάσεις ἦσαν διεσπαρμένοι τῆδε κάκεισε ἢ διετέλουν ἐν ἀνεχείρῃ, τὸ δὲ δημόσιον ταμεῖον ὑπῆρχε κενόν, διὰ ταῦτα παρεκλείτο ὁ στρατηγὸς νὰ ἀναβῆλῃ τὴν ἀπαίτησιν τῶν χρημάτων, ἄχρις οὔ, παγιουμένης τῆς τάξεως καὶ εὐνομίας, ἤθελον εἰσπραχθῆ τοιαῦτα. Πλὴν ἄλλ' ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ἐπιμένων εἰς τὴν τοῦ φόρου ἀποτίσιν, διότι καὶ μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ καθυστερεῖ καὶ ἀνάγκην ἄλλων δαπανῶν εἶχε, καὶ μὴ εἰσακουῶν τῶν ἰκεσιῶν τῆς ἐπιτροπέας, διέταξεν ἕνα τῶν ἀξιωματικῶν αὐτοῦ ὅπως μεθ' ἐνὸς Σχμίου γραμματέως συνεδρεύων ἐν τῷ τελωνεῖῳ Βαθέος, παραλαμβάνη τὰς ἐπὶ τῆς εἰσγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς τελωνειακᾶς προσόδους ἀπέναντι τοῦ ὀφειλομένου φόρου ὅθεν ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπέα, φοβηθεῖσα μὴ ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς ἐπιβῆλῃ χεῖρα καὶ ἐπὶ τῶν εἰσπράξεων τῆς δεκάτης καὶ περιαγῆγῃ οὕτω τὴν διοίκησιν τῆς νήσου ἐλλείψει χρηματικῶν πόρων εἰς δυσχερείας μεγάλας, ἐξήγγειλε τὰ γινόμενα εἰς ἅπαντας τοὺς δῆμους καὶ, ἐκλεξαμένη ἑπταμελῆ ἐπιτροπέαν, ἀνέθηκεν αὐτῇ τὴν ἔγκαιρον εἰσπραξίν τοῦ φόρου τῆς δεκάτης. Πλὴν δὲ τούτου, θέλουσα νὰ ματαιώσῃ τὴν παρέμβασιν τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ ἐν τοῖς οἰκονομικοῖς τῆς νήσου καὶ παρακωλύσῃ τὸν ἐν τῷ τελωνεῖῳ διορισθέντα ἀξιωματικὸν τῆς ἐν ταῖς εἰσπράξεσιν ἀναμίξεως, προσελθουσα αὐτῷ ἐξήγγειλεν ὅτι, ἰδικῆς ἐπιτροπέας πρὸς εἰσπραξίν τῶν διὰ τὸν καθυστεροῦντα φόρον χρημάτων συστάσης, καλὸν ἐνόμιζε νὰ κκαταργηθῆ ἡ τελωνειακὴ φορολογία, ἀφιεμένης ἐλευθέρως τῆς

είσαγωγῆς καὶ τῆς ἐξαγωγῆς παντὸς ἐμπορεύματος· κατὰ συνέπειαν ἐξελιπάρησεν αὐτὸν νὰ ἀνακαλέσῃ ἐκ τοῦ τελωνείου ὃν εἶχε διορίσει ἀξιωματικὸν ἵνα μετὰ Σαμίου γραμματέως εἰσπράσῃ τὰς τελωνειακὰς προσόδους. Ἐνδόντος δὲ εἰς τὴν τοιαύτην πρότασιν τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ, ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπεία, καταργηθείσης τῆς τελωνειακῆς φορολογίας, ἐπελάμβετο τῆς εἰσπράξεως χρημάτων πρὸς ἔκτισιν τοῦ ὀφειλομένου φόρου, δραστηρίως πρὸς τοῦτο ἐργαζομένη.

Ἄλλ' ἡ κατάργησις τῶν τελωνειακῶν δασμῶν ἦτο γεγονός, δυσ-ἀρέστους ἔχον τὰς συνεπείας, διότι ἐγέννησε τὸν πόθον εἰς πολλοὺς ὅπως ἐπιδιώξωσι τὴν κατάργησιν καὶ τῶν τῆς δεκάτης φόρων. Οὐδὲ ὅλως σκεπτόμενοι οὗτοι ὅτι δὲν δύναται νὰ διοικηθῇ χώρα τις ἄνευ χρηματικῶν πόρων καὶ ὅτι πᾶν τῆς κοινωνίας μέλος ὀφείλει διὰ τῆς εἰσφορᾶς αὐτοῦ νὰ συντελῇ πρὸς τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν παντοειδῶν αὐτῆς ἀναγκῶν, ἤρξαντο ἀπαιτοῦντες τὴν κατάργησιν καὶ τῶν τῆς δεκάτης φόρων, καὶ προκαλοῦντες διαιρέσεις καὶ διχοστασίας, αἵτινες ἐχειροτέρευον τὴν ἄλλως κακὴν κατάστασιν, ἐν τῇ ὁποίᾳ διετέλει ἡ Σάμος. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ προσωρινὴ διοικητικὴ ἐπιτροπεία, θέλουσα νὰ φωτίσῃ τὸν λαὸν περὶ τῶν ὀλεθρίων συνεπειῶν, ἃς ἤθελεν ἔχει ἡ ἐκπλήρωσις παραπλησίας ἀπαιτήσεως, ἐδημύσιευσεν τὴν ἐπομένην ἐγκύκλιον.

*Πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τοῦ τμήματος Χώρας, Μυτιλη-
τῶν, Παγώνδα καὶ λοιπῶν χωρίων.*

*Καὶ εἰς τὸν παραμικρὸν Σάμιον εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ τόσοι ἀγῶ-
νες καὶ τόσαι θυσίαι καὶ προσπάθειαι ὄλων ἡμῶν μικρῶν τε καὶ με-
γάλων δὲν ἀπέβλεπον εἰ μὴ εἰς τὴν ἀποτίναξιν τοῦ Βογοριδικοῦ ζυ-
γοῦ, ὅστις μέχρι θαλάτου μᾶς κατεδυναστεύσε τόσοις χρόνοις καὶ
εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῶν καταθλιπτικῶν καὶ ἀνυποφόρων ἐν ταῦτῳ
καὶ δυσβαστάκτων φόρων, τοὺς ὁποίους ἡ ἰδιοβουλία καὶ ἡ ἰδιοτέλεια
τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος μας ἀδιακόπως ἐπεροοῦσε καὶ ἐφρεύρισκε
καθ' ἡμῶν. Ἀλλὰ τὸ καλόν, τὸ συμφέρον καὶ τὸ ὠφέλιμον δὲν ἀ-
ποκτῶνται παρακαίρως καὶ ἐν παντὶ χρόνῳ καὶ ὅπως τύχη καὶ ὀπύ-
ταν ὁ καθεὶς θέλει, ἀλλ' ἐγκαίρως μὲ τρόπον ἀρμόδιον καὶ πρέπον-
τα καὶ ἐν οἰκείῳ τόπῳ. Ἀμφιβάλλει, κύριοι, κἀνεὶς ἀπὸ σᾶς ὅτι ἡ
ἐπιτροπὴ αὕτη εἶναι τῆς ἐλευθέρας θελήσεώς σας προῖον καὶ ἀπὸ τὰ
πρῶτα στοιχεῖα τοῦ ἀληθινοῦ πατριωτισμοῦ, ὅτι ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ*

συμφέροντος ἐθυσίασε καὶ ὅλον ἐν θυσιάζει τὰ πάντα ; **Ὁχι βέβαια,* διότι ἂν τοιοῦτό τι ὑπῆρχε, δὲν μᾶς ἐτιμᾶτε μὲ τὴν τοιαύτην ὑψηλὴν ἀποστολήν. Λόγος πολὺς γίνεται ὅτι εἰς τὰ μέρη σας ταῦτα ἐτοιμάζεται κοινὴ ἀναφορὰ περὶ καταργήσεως τῶν δεκάτων καὶ διατηρήσεως τῶν τελωνείων.

**Ἡ ἐπιτροπὴ, τὴν γραμμὴν τῶν χρεῶν της βαδίζουσα, σᾶς κάμνει τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις. 1. Διὰ πολλῶν ἐγκυκλίων καὶ προγραμμάτων ἡ ἐπιτροπὴ σᾶς ἀπέδειξεν ὅτι ἡ τοιαύτη κατάργησις ἢ ρεωτερισμὸς εἰς μόνην τὴν συγκροτηθησομένην συνέλευσιν δύναται γὰρ γίνη, ὅπου ὁ λαός, συναθροισθεὶς, θέλει ἐξηγήσει ἐλευθέρως τὴν θέλησίν του ἢ περὶ καταργήσεως ἢ περὶ διατηρήσεως. Πρὶν λοιπὸν τοιαύτη συγκρότησις γίνη, πρὶν τὸ κοινὸν ὅλον διὰ τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων του ἀποφασίσῃ τὸ συμφερότερόν του, πῶς εἶναι δυνατόν γὰρ ἀποφασισθῆ ἀπὸ τοῦδε ἡ τοιαύτη κατάργησις ;*

2. **Ἄν διὰ μίαν στιγμὴν, κύριοι, παραδεχθῆ τις τὴν καινοτομίαν ταύτην πρὸ τοῦ καταλλήλου καιροῦ, τίποτε καλὸν δὲν ἐξάγεται ἀ.) διότι εἶναι ἀκόμη ἄγνωστον ἂν θὰ ἀποφασισθῆ ἡ κατάργησις ἢ ἡ διατήρησις· β.) διότι ἀναμφιβόλως θὰ γίνη σχίσμα μέγα καὶ διαίρεσις πεισματωδεστάτη μεταξὺ τῶν δύο τάξεων τῶν ἀνθρώπων, τῶν θαλασσοεμπόρων καὶ τῶν γεωργῶν, καὶ δικαίως, διότι ἐν τινι λόγῳ καὶ ἐν τινι δικαίωματι ἀπὸ τοῦδε ἐμπορεῖ τις τὸν μὲν θαλασσιγόνον γὰρ τοῦ ἐπιβάλη τοιοῦτο βᾶρος φορολογίας, τὸν δὲ γεωργόν γὰρ τὸν ἐλευθερώσῃ, ἐν ᾧ διὰ τὴν ἰσότητά τῶν δικαιωμάτων, διὰ τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀλήθειαν προσεφέραμεν ὅλοι ὀλοκαύτωμα τὸν ἑαυτὸν μας ; **Ὁχι, ὄχι, τοιαύτη ἐξαίρεσις ἄς λείψῃ καὶ ὁ παραμικρὸς Σάμιος χαίρει ἴσον τὸ δικαίωμα· ἀφ' οὗ καὶ ὁ θαλασσιγὸς ἀπολαβεῖ τὰ ἴδια δικαιώματα, διατί εἰς τὸν γεωργόν γὰρ δοθῆ τοιοῦτο πλεονέκτημα ; Ἄρά γε δὲν δύναται καὶ ὁ θαλασσοεμπόρος γὰρ ἐγγνηθῆ διὰ τὸ ὅποιον θὰ πληρώσῃ δικαίωμα τελωνειακόν ;**

3. **Ἄν, κύριοι, τὰ μὲν δέκατα καταργηθῶσι, τὰ δὲ τελωνεῖα ἐξακολουθῶσι, πῶς θὰ χαρακτηρισθῶσιν ὕστερον αὐτὰ τὰ σχίσματα, αὐτὰ τὰ ταραχώδη κινήματα τῶν δύο τάξεων, τὰ ὅποια ἀπὸ τῶρα ἤρχισαν γὰρ ἀναπτύσσονται εἰς τὰς καρδίας τῶν θαλασσοεμπόρων ; Πῶς θὰ θεωρήσῃ πάλιν καὶ ἡ Ἵψηλὴ Πύλη καὶ ὁ ἕξω κόσμος αὐτὰς τὰς διαιρέσεις, αὐτὰς τὰς στασιαστικὰς πράξεις ; Ποῦ θὰ εὐρώμεν πλέον λόγον γὰρ δικαιολογηθῶμεν καὶ γὰρ ἐνπρόσωπήσωμεν, καὶ ἐ-*

νώπιον ποίων; Θὰ ἀνοιξώμεν, ἀδελφοί, μόνοι μας νέον στάδιον κακῶν, τὸ ὅποσον ἐνδέχεται καὶ εἰς νέους κινδύνους γὰ μᾶς φέρη. Ὅθεν ἀνάγκη, ἀδελφοί πατριῶται, τὰ πράγματα γὰ μένωσιν ἀκόμη δι' ὀλίγον καιρὸν εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν, διότι, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, δίδομεν ἀφορμὴν καὶ εἰς τοὺς ἐναντίους μας, αὐτοὺς τοὺς ἀρειανοὺς καὶ πατριδοκαπήλους, γὰ χαίρωνται, εἰς νέας ταραχὰς βλέποντές μας, καὶ προσέξατε, προσέξατε δι' ἀγάπην Θεοῦ!

4. Ἐφ' οὗ καταργηθῶσι τὰ δέκατα, δὲν θὰ ὑπάρξωσιν ἀναμφιβόλως καὶ τὰ τελωνεῖα. Ποῦ λοιπὸν τότε γὰ εὑρωμεν εἴκοσι περίπου χιλιάδας γρόσια, ἅτινα κατὰ μῆνα χρειάζονται διὰ τε τὸ στρατιωτικόν, διὰ τοὺς ὑπαλλήλους, διὰ τοὺς διδασκάλους καὶ τὰ λοιπά; Ἐπὶ καθυστεροῦντα; αὐτὰ εἶναι πολλὰ ὀλίγα καὶ σχεδόν ποτε δὲν θὰ εἰσπραχθῶσιν. Ἐπὶ ἰδιαιτέρας καταβολάς; καὶ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, διότι ἂν οὐδὲν καθείς μὲ τόσας φωνὰς ἀπὸ τοῦδε ζητεῖ ἀτέλειαν καὶ ἀσυνδοσίαν γὰ μὴ πληρώνη τίποτε, μὲ ποίαν γενναιότητα γὰ συνεισφέρει χρήματα; Ἐπειδὴ εὐρεθῆ πόρος τοῦ γὰ δίδη κατὰ μῆνα εἴκοσι πέντε χιλιάδας γρόσια διὰ γὰ ἀπαρτῶνται τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἔξοδα διὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πατρίδος καὶ ἄλλας δέκα κατὰ μῆνα διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου τοῦ 1850 ἀγογγύστως, καὶ τότε δύναται γὰ λάβη χώραν ἢ τοιαύτη τροποποίησις τοῦ φορολογικοῦ συστήματος ἄλλῶς, κύριοι, εἰς μάτην ἀγωνιῶμεν.

Ταῦτα κατὰ χρέος σᾶς παρατηρεῖ ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, θεωροῦσα ἀπηλλαγμένον τὸν ἑαυτὸν τῆς πάσης εὐθύνης μελλούσης.

Τῆ 15 Ἀνγούστου 1850 ἐν τῷ Λιμένι Βαθέος.

Ἡ ἐπιτροπὴ

(Ἐπορταὶ αἱ ὑπογραφαί).

Ἡ δημοσίευσίς τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου ἐξήγειρε φρικώδη κατὰ τῆς ἐπιτροπείας κατακραυγὴν καὶ αἰ ἐπὶ ἰδιοτελείᾳ καὶ προδοσίᾳ τῶν τοῦ λαοῦ συμφερόντων ὕβρεις καὶ συκοφανταίαι ἀφειδῶς ἐξετοξεύθησαν κατ' αὐτῆς. Εἰς ἐπίτασιν δὲ τῆς τοιαύτης ἐξεγέρσεως συνετέλει καὶ αὐτὸς ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ὅστις, μαθὼν ὅτι ἐνέργειαι καταβάλλονται πρὸς κατάργησιν τοῦ φόρου τῆς δεκάτης, ὅστις παρ' Ὀθωμανοῖς λογίζεται ὡς ἐκ Θεοῦ τεταγμένος, καὶ ὑποπτεύσας ὅτι τὸ τοιοῦτο ἐγένετο ἵνα ἀποφύγωσιν οἱ Σάμιοι λόγῳ ἀνεχείας τὴν ἔκτισιν τοῦ τῆς ὑποτελείας φόρου, προσκαλεσάμενος τὴν ἐπιτροπείαν, ἠπέιλησεν αὐτὴν ὅτι, ἂν οἱ

Σάμιοι προέβαινον εἰς τοιαύτην ἀνταρτικὴν πράξιν, αὐτὸς ἦτο ἡναγ-
κασμένος νὰ ἐξαγγείλῃ τὰ γινόμενα τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ, σὺναμα δὲ κατα-
λάβῃ διὰ στρατιωτῶν πάντα τῆς νήσου τὰ ταμεία. Ἄλλὰ τίς ἔδι-
δεν ἀκρόασιν εἰς τὰ δικαιολογήματα τῆς ἐπιτροπείας κατὰ τῶν ἀπευ-
θυνομένων αὐτῇ ὕβρεων ἢ τίς ἐπίστευεν εἰς ὅσα αὕτη διεκήρυσσε περὶ
τῶν ἀπειλῶν τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ; Ὅθεν καὶ θυμὰ τῶν διαβολῶν καὶ
τῶν προπηλακισμῶν οὕσα, ἔγραφε πρὸς τὸν πρῶτον ἀρχηγὸν τῆς ἐνό-
πλου δυνάμεως τῶν Σαμίων Ἀλέξιον Ἀλέξην τάδε.

Ἡ προσωρινὴ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ τῶν Σαμίων.

Πρὸς τὸν κύριον Ἀλέξιον Σ. Ἀλέξη.

*Κατάκαρδα τῇ ἀληθείᾳ ἐλυπήθημεν ἅμα ἠκούσαμεν ὅτι ὁ λαὸς
ἀπὸ τοῦδε θέλει τὴν κατάργησιν τῶν δεκάτων καὶ τῶν τελωνείων
καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦ πασᾶ καταγινόμεθα νὰ τὰ ὑποστηρίξωμεν.*

*Γίνεται μεγάλον ἄδικον εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην, προστρέχεται
ἄναιδέστατος ἀναιδεστιάς εἰς τὸν χαρακτῆρά της
τὸ νὰ φρονῆτε ἢ νὰ φρονῆ ὁ λαὸς ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ πρὸς βλάβην τῶν
ἀδελφῶν μας, τῶν ὁμοιοπαθῶν καὶ ὁμοιούχων συμπατριωτῶν μας,
ὑπερεργεῖ τὴν διατήρησίν των.*

*Εἴμεθα τοῦ αὐτοῦ φυράματος, τὸ ὁποῖον ἐξ ἠπαρχῆς ἐμπνευσθὲν
τὰ πρὸς σωτηρίαν τοῦ Σημιακοῦ λαοῦ, προσέφερεν ὁλοκαύτωμα τὸν
ἑαυτὸν τοῦ ὑπὲρ πατρίδος καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ὁλονὲν ὡς πατριῶται
γνήσιοι ἀγωνίζομεθα. Τοῦτο τὸ ἐγνώρισεν ὁ λαός, τοῦτο θὰ ἀπο-
δειχθῆ ἐν καιρῷ καὶ ὁ ἀπροσωπώληπτος μάρτυς, ὁ ἀδέκαστος δικα-
στής, ἡ ἀθάνατος ἱστορία θὰ τὸ διασαλπίσῃ τρανώτατα καὶ εἰς τὴν
νῦν καὶ εἰς τὴν ἐπερχομένην γενεάν. Ὁ καιρὸς εἶναι ἀλάνθαστος
ὁδηγός, αὐτὸς θὰ ἀποδείξῃ τὸν καθένα, εἴαν ἡ θεία πρόνοια δὲν μᾶς
ἐγκαταλείψῃ ἀπροστατεῦτους.*

*Κάμμιαν ἀφορμὴν δὲν ἔχει κανεὶς ἐξ ἡμῶν ὅσοι συγκροτοῦμεν τὸ
συντηρητικὸν τοῦτο σῶμα τοῦ Σημιακοῦ λαοῦ. Ναι, τὸ λέγομεν καὶ
τὸ διακηρύττομεν στεντορείως ἐνώπιον ὅλου τοῦ λαοῦ τῆς φίλης
πατρίδος μας, διότι ὁ ἴδιος μάρτυς καὶ μάρτυς αὐτόπτης καὶ αὐτή-
κοος ὅτι ἐξ ἠπαρχῆς τὴν φωνὴν μας δὲν τὴν ὑψώσαμεν διὰ νὰ ἐβγά-
λωμεν ἄλλους καὶ ἔμβωμεν ἡμεῖς, δῆλα δὲ νὰ ἀδικήσωμεν τὴν πτω-
χολογίαν, νὰ ὠφελήσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας· ἀλλὰ εἰς τὴν κεντρικω-
τέραν καὶ γενικωτέραν συνέλευσιν, εἰς τὸ δημοσιώτερον μέρος ἐσκέ-*

φθήμεν, ἀπέφασίσαμεν καὶ ὠρίσθημεν εἰς τὸ νὰ συμπράξωμεν καὶ νὰ προσφέρωμεν τὰς μικρὰς μας δυνάμεις εἰς πᾶν ὃ τι ἀφορᾷ τὸ γερικὸν καλὸν καὶ τὸ κοινὸν συμφέρον, χωρὶς ποτε νὰ προσκρούσωμεν κατ' οὐδένα τρόπον καὶ εἰς τοῦ δεβλετίου τὰ συμφέροντα ὡς πιστοὶ καὶ ὑποκλινέστατοι ὑπήκοοι τῆς κραταιᾶς βασιλείας τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν ἄνακτος.

Κύριε Ἀλέξη!

Καὶ ἡμεῖς ἴδομεν ὅτι τιτές, ὡς αἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ διψῶσαι ἔλαφοι, ὑπερεδίψουν τῶν δεκάτων καὶ τῶν τελωνείων τὴν κατάργησιν, ἀλλ' ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ κατὰ χρέος προεκηρύξαμεν, ἐπανειλημμένως ἐδημοσιεύσαμεν διὰ τῶν ἐγκυκλίων μας καὶ τοὺς ἀπεδείξαμεν, συμφῶως μὲ τὴν νομιμότητα, μὲ τὸ δίκαιον καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ μὲ αὐτὴν τέλος τὴν ἀξιοσέβαστον ἔφεσιν τοῦ ἐξοχωτάτου Μουσταφᾶ πασᾶ ὅτι τὸ τοιοῦτο πρέπει νὰ ἀποφασισθῇ ὅταν ἡ πατρίς μας ἀξιωθῇ νὰ συγκροτήσῃ τὴν γερικὴν συνέλευσιν της μετὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ νέου ἡγεμότος· ἀλλὰ βλέπομεν δυστυχῶς ὅτι ἡ φωνὴ μας καταρτᾷ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἡ ἐπιτροπὴ τὸ καθ' ἑαυτὴν αὐτὴν τὴν γραμμὴν ἔκρινεν ἀναγκαίαν καὶ συμφέρουσαν εἰς τὸ κοινὸν ἐξ ἀρχῆς νὰ χαράξῃ, στοχαζομένη πᾶσαν πρόωρον καιροτομίαν ἀνολκίον, παρήκαιρον καὶ εἰς τὸν κοινὸν σκοπὸν ἀντικειμένην· ἔν δὲ τούναρτιον ὁ λαὸς νομιζῇ ὅτι ἀπὸ τοῦδε ἀπροσκόπτως καὶ ἀπηνῶς δύναται τοιαύτην νὰ κινήσῃ χορδὴν, ἡμεῖς, ὡς ἐκπληρώσαντες τὸ καθῆκόν μας καὶ ὡς ἐντολοδόχοι τοῦ ἰδίου λαοῦ, τίποτε περισσότερον νὰ ἀντιπράξωμεν δὲν δυνάμεθα ὡς δὲν ἀντεπράξαμεν. Διὰ τί λοιπὸν ἀδίκως νὰ ταράττωνται αἱ γολαίτινων κατὰ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, ὡς ἀντιπραττόντων δηθεν καὶ ὑποκινούντων οἷονεὶ τὴν ὑποστήριξιν καὶ συντήρησιν τῶν δεκάτων καὶ τῶν τελωνείων;

Ταῦτα κατὰ χρέος, κύριε Ἀλέξη, σᾶς κοινοποιεῖ ἡ ἐπιτροπεία διὰ νὰ ἐξαλειφθῇ πᾶσα κατ' αὐτῆς ἡμαρτημένη ἰδέα.

Τῆ 28 Ἀυγούστου 1850 ἐν τῷ Λιμένι Βαθείος.

Ἡ ἐπιτροπὴ

(Ἐπορταὶ αἱ ὑπογραφαί).

Ματαίως ἡ προσωρινὴ ἐπιτροπεία ἠγωνίζετο δι' ἐγγράφων, διὰ λόγων, διὰ παντός συνελόντι εἰπεῖν μέσου νὰ διασκεδάσῃ τὸν κατ' αὐ-

γεθέντα σάλον καὶ νὰ διαφωτίσῃ τὸν λαὸν περὶ τῆς ἀληθοῦς
 αἱ ὕβρεις καὶ συκοφαντίαι ἀπέβαινον πικρότεραι ἅμα καὶ δαψ
 ραι. Ἀπηνύθησε μὰ τὴν ἀλήθειαν ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, ἔγραφε π
 ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείαν τῶν Σχμίων, γράφουσα καὶ σ
 λεύουσα πατρικῶς τοὺς λαοὺς ὅτι εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς συ
 θησομένης γενικῆς συνελύσεως ὑπάγεται πᾶσα ἐνδεχομένη μι
 θμισις, τροποποιήσις ἢ καὶ κατάργησις τῶν προσόδων αὐτῶ
 ὅτι πᾶσα πρόωρος πράξις θεωρεῖται καὶ εἶναι ὁλως ἀντικειμ
 τὰ καθεστῶτα· ἀλλ' εἰς μάτην. Ἐπληροφορήθημεν μάλιστα
 τως ὅτι γίνεται γενικὴ κατὰ τμήματα ἀναφορὰ, τὴν τοιαύτ
 τάργησιν παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς ζητοῦσα, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν
 συνέρχονται ἀπὸ κάθε τμήμα εἰς ἡ δύο διὰ τὰ σκερθῶσι καὶ
 σίσωσιν. Ὄντως δὲ εἶχον ἀποσταλῆ πληρεξούσιοι ἐκ μέρους τ
 φόρων χωρίων, ἐντολὴν ἔχοντες ἵνα διενεργήσωσι τὴν τῶν τε
 κῶν εἰσπράξεων καὶ τῆς δεκάτης κατάργησιν· συνελθόντες δὲ ο
 Λιμένι Βαθίος τῇ ἐνδεκάτῃ Σεπτεμβρίου, ἀπήτησαν ἐπιτακτικ
 κατάργησιν, ἡ δὲ ἐπιτροπεία, μὴ δυναμένη ἄλλως νὰ πρᾶξῃ, ἐν
 εἰς τὴν τοῦ λαοῦ ἀπάκτησιν, δημοσιεύσασα τὴν ἐπομένην ἐγκύς

Πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῆς γῆσου.

Συμμορφουμένη ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη μὲ τὴν κοινὴν περὶ κατα
 ως τελωνείων καὶ δεκάτων ἀμειάθετον καὶ ἀτροποποίητον
 σιν, τὴν ὁποίαν οἱ ἐνταῦθα μεταβάντες πληρεξούσιοι ἀντιπρι
 τοῦ λαοῦ δυνάμει τῆς εἰς αὐτοὺς δοθείσης πληρεξουσιότητος
 πέβαλαν ὑπ' ὄψιν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης διὰ τῆς ἀπὸ ση
 ἡμερομηνίας ἀναφορᾶς τῶν, διακηρύττει πρὸς γινῶσιν ἅπαντ
 ἀπὸ τῆς σήμερον καταργοῦνται παντελῶς καὶ ἀνεξαιρέτως
 τοὺς ἐντοπίους καὶ τοὺς ξένους τὰ δέκατα καὶ τὰ τελωνεία
 πληρωμὴ τοῦ μέχρι τοῦδε ὀφειλομένου βασιλικοῦ φόρου τῶν
 σίων χιλιάδων γροσίων θέλει πληρωθῆ.

Α'. Διὰ χρηματικῆς καταβολῆς, τῆς ὁποίας ὁ τρόπος θέλει
 νισθῆ ἀφ' ὅλας τὰς κοινότητας.

Β'. Διὰ τῆς εἰσπράξεως τῶν καθυστερούντων τελωνειακῶν
 ωμάτων, ἀρχομένων ἀπὸ τῆς πρώτης Μαρτίου μέχρι τῆς δε
 Σεπτεμβρίου τρέχοντος ἔτους· ὅτι κατὰ τὴν ἔγνωσαν τῆς προσι

θείσης ἀποφάσεως τῶν πληρεξουσίων, ἡ εἰσπραξίς τῶν καθυστε-
ροῦντων τοῦ 1849 ἐκ τῶν τελωνείων καὶ δεκάτων θέλει ἐνεργηθῆ
δραστηρίως διὰ τὸ τέλος τοῦ γὰ χρησιμεύσωσιν εἰς πληρωμὴν τῶν
ἀναποφεύκτων ἐξόδων τῆς πατρίδος διὰ τῆς συντήρησιν τοῦ
στρατιωτικοῦ σώματος καὶ τῶν λοιπῶν.

Ὅτι τὰ σχολεῖα πρέπει γὰ ἦναι εἰς πλήρη ἐνέργειαν, διὰ τὸν
σκοπὸν αὐτὸν καθίσταται ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ τῶν καθυστεροῦντων
ἡ εἰσπραξίς· ὅτι ἐκάστη δημαρχία ὀφείλει ἀμέσως γὰ προσκαλέσῃ
ἐνώπιόν της τοὺς τελῶνας καὶ τοὺς εἰσπράκτορας γὰ παρακαταθέ-
σωσιν ἐσφραγισμένα παρ' αὐτῶν τὰ κατάστιχα της διαχειρίσεώς των,
ἅτινα θέλει λάβει ὑπ' ὄψιν ἐν καιρῷ ἢ διορισθησομένη διὰ τὴν εἰσ-
πραξίαν τῶν δεκάτων καὶ τελωνείων λογιστικὴ ἐπιτροπὴ.

Πατριῶται !

Σήμερον ὅτε ἐκπληροῦται ὑπὸ τοιοῦτους αἰσίους οἰωνοὺς ἡ πρὸ
πολλοῦ ἐγκυμονοῦσα ἐπιθυμία τοῦ πολυπαθοῦς λαοῦ τῆς Σάμου
καὶ ἀρχίζει γὰ ἀνοίγηται τοῦ ἐντυχοῦς μέλλοντός μας ἡ εὐρύχωρος
θύρα, ὀφείλομεν ἅπαντες ἀνεξαιρέτως γὰ φανῶμεν πρόθυμοι εἰς τὴν
συνεισφορὰν, πολὺ ἀναγκαίαν διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ μέχρι τοῦδε
βασιλικοῦ φόρου, ἀγογγύστως καὶ εὐχαρίστως ὑποβάλλοντες ἕκα-
στος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον παρὰ τῶν σχηματισθησομένων ἰδικῶν ἐπι-
τροπῶν ἠθέλων ἀναλογήσει εἰς ἕνα ἕκαστον. Ὅφειλομεν τέλος εἰς
ἀμοιβὴν τοῦ μεγάλου τούτου ἐνεργετήματος γὰ διατελῶμεν ἅπαντες
ἐν εἰρήνῃ, ἡσυχίᾳ καὶ ἐνταξίᾳ, μέχρις ὅτου ἔλθῃ ὁ νέος μας ἡγεμὼν
καὶ συγκροτηθῆ ἡ γενικὴ τῆς πατρίδος μας συνέλευσις, ἥτις θέλει
καρτορίσει καὶ ἐπιψηφίσει τὴν δικαίαν ἀναλογικὴν χρηματικὴν κα-
ταβολὴν διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ ἐτησίου βασιλικοῦ φόρου τῶν τετρα-
κοσίων χιλιάδων καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐξόδων.

Τῆ 11 Σεπτεμβρίου 1850 ἐν τῷ Λίμενι Βαθέος.

Ἡ ἐπιτροπὴ

(Ἐπονται αἱ ὑπογραφαί.)

Γεγονὸς οὐχὶ λόγου ἀνάξιον, διότι συνετέλεσεν ὅπως διαψεύσῃ παρὰ
τῆ τουρκικῆ κυβερνήσει τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ Σάμος εἶναι τῶν ληστών κα-
ταφύγιον καὶ οἱ Σάμιοι προστατεύουσι τοὺς κακούργους, ἐπῆλθε κατὰ
τὸν αὐτὸν που χρόνον, τὸ ἐπόμενον. Ἐταιρία κιβδηλοποιῶν, κατασκευα-
ζόντων κίβδηλα ὀθωμανικὰ ἀργυρᾶ νομίσματα ἐκ τῶν λεγομένων μετζί-

τιέδων, εἶχεν ἀπό τινων ἐτῶν ἐγκαθιδρυθῆ ἐν τῷ ὕπερθεν τοῦ Παγών-
 δου μετοχίῳ, τῷ τιμωμένῳ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτό-
 κου, ἐκεῖθεν δὲ ἐνεκατέστη ἐν τῇ κωμοπόλει τῶν Σπαθαρχίων, ἔνθα
 ἐν σκότει καὶ ἐν παραβύστῳ μετήρχετο τὸ ἐπονείδιστον αὐτῆς ἔργον.
 Τῆς ἐταιρίας ταύτης, ἥς, καθ' ἃ ἐλέγετο, γινῶσιν καὶ μετοχὴν εἶχε
 καὶ ὁ τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως ὀπλαρχηγὸς Ἰωάννης Καστρίτης,
 μέλος πρῶτιστον ἦτο Κωνσταντῖνος Μπέλλος, ὁ ἐκ Σπαθαρχίων, ἀνὴρ
 τολμητικῆς καὶ πρὸς πᾶσαν κακίαν ἐπιρρεπῆς, ὅστις, σιδηρουργὸς τὸ
 ἐπάγγελμα ὢν, κατειργάζετο τὴν κατασκευὴν τῶν κιβδήλων νομι-
 σμάτων, ἀτινὰ ἐταῖροι ἄλλοι τῇ δε κἀκείτε διένεμον. Γνωστοῦ τοῦ
 τοιούτου τῇ διοικήσει γενομένου, ὁ Καστρίτης διετέχθη νὰ συλλάβῃ
 τὸν κιβδηλοποιὸν Μπέλλον· πλὴν ἄλλ' οὗτος, κρύφα εἰδοποιηθεὶς ὑπὸ
 τοῦ πρὸς σύλληψιν αὐτοῦ ἐπερχομένου συνεταίρου αὐτοῦ ὀπλαρχηγοῦ,
 ἀνεχώρησεν ἐγκαίρως ἐκ Σάμου καὶ εἰς τὴν ἀντικειμένην ἀσιατικὴν ἡ-
 πειρον διαπεραιωθείς, κατήρτισε πολυμελῆ ληστρικὴν συμμορίαν,
 μεθ' ἧς εἰσέβαλε μὲν εἰς τὴν κωμοπόλιν τῶν Δωματίων καὶ ἐλήϊσεν
 αὐτήν, πλείστας δὲ κακουργίας κατὰ τε ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν
 διεπράξατο, φοβητρον δὲ τοῖς τε περιοίκους καὶ τοῖς τὴν Σάμον παρα-
 πλεύουσι κατέστη. Τοῦτον, ἐλθόντα λάθρα εἰς τὴν γεννέτειραν κωμο-
 πολιν, τοὺς Σπαθαρχίους, καὶ ἐν τινι ἀποθήκῃ ὄντα, ἐφορμήσαντες ὁ
 Μενουήλ Καραγεωργίου, οὗ ἀδελφὸν εἶχε φονεύσει πρότερον ὁ Μπέλλος,
 σὺν τῷ Νικολᾷ Κλειδωνιάρῃ καὶ τῷ Γεωργίῳ Χ. Μανώλῃ, ἐφόνευσαν
 οὐδύλως σχεδὸν ἀντιστάντα· σὺν αὐτῷ δ' ἐθανάτωσαν καὶ τὸν νεώτερον
 ἀδελφὸν αὐτοῦ Νικόλαον, ὅστις, εἰς παρακείμενον μέρος διατρίβων καὶ
 τὰ γενόμενα μαθὼν, ἔδραμεν ἵνα λάβῃ ἐκδίκησιν. Ἐξαγγελθέντος τοῦ
 φόνου τοῦ κακούργου ἐκείνου τῷ Μουσταφᾷ πασᾷ, οὗτος ἐζήτησε νὰ
 προσαγγάγῃσιν αὐτῷ τὸ τοῦ φονευθέντος οὗς, ὅπερ καὶ ἐξέθηκεν ἐν τῇ
 δημοσίᾳ πλατείᾳ μετ' ἐπιγραφῆς, τοιαῦτα λεγούσης. Ὁ στρατιωτι-
 κὸς διοικητὴς τῶν ἐν Σάμῳ Ὀθωμανικῶν στρατευμάτων ἀναγγέλλει
 δι χθές, πέμπτην πρωινήν ὥραν, ἐφορεύθη ὁ Μπέλλος ληστοπει-
 ραίτης, ἀνὴρ κακοποιός, ὅστις ἐξημίωσε μέγαν τὴν Σάμον καὶ
 ἄλλα μέρη, καὶ τὸν ὅποιον καταδιώξαντα πολλὰ ἀγγλικὰ καὶ ἐτέ-
 ρων κρατῶν ἀτιμόπλοια δὲν ἠδυνήθησαν νὰ συλλάβωσιν· ἀλλ' οἱ
 Σάμοι ἐφόνευσαν αὐτόν, ἀποδείξαντες διὰ τῆς τοιαύτης πράξεως
 ὅτι βδελύσσονται τὴν κακίαν καὶ τοὺς ἐργάτας αὐτῆς, σέβουσι δὲ
 καὶ τιμῶσι τὰς ὑψηλὰς διαταγὰς τῆς κυβερνήσεως. Τοῦτο δ' ἐστὶ

τὸ οὖς τοῦ ληστοπειράτου.

Εἶχεν ἤδη γνωσθῆ ὁ διορισμὸς τοῦ Καλλιμάχου ὡς ἡγεμόνος τῆς Σάμου, ὅτε τὸ ἀνώτατον συμβούλιον τῆς δικαιοσύνης, ταῖς εἰσηγήσεσι πάντως τοῦ Βογορίδου ἐνεργούν, προσεκαλῆσε τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείαν τῶν Σαμίων νὰ ἐκθέσῃ κατὰ τίνος αἱ αἰτιάσεις αὐτῆς ἀπηκθύνοντο, δῆλα ἢ κατὰ τοῦ πρώην ἡγεμόνος ἢ κατὰ τῶν ἐν Σάμῳ ὑπαλλήλων αὐτοῦ. Καὶ ἐκ τῶν ἐπανειλημμένων μὲν ἀναφορῶν καὶ τῶν περφορικῶν καὶ ἐγγράφων ἐκθέσεων τῆς πρεσβείας γνωστὸν ὑπῆρχε τίνος κατελάλει καὶ τίνα πικραίτιον τῆς ἑαυτοῦ δυσπραγίας ἐθεώρει ὁ λαὸς τῆς Σάμου· τὸ ἀνώτατον ὁμῶς τῆς δικαιοσύνης συμβούλιον, τοιαύτην τινὰ προβαλλὼν ἐρώτησιν, ἐνόμισεν ὅτι ἰδύνατο νὰ περιπλέξῃ πως τὴν πρεσβείαν καὶ ἀπαλλῆξῃ τῶν κατηγοριῶν τὸν πεπτωκότα Βογορίδην. Ὅθεν καὶ ἐκείνη, συντάξασα, ὑπέβλεπε τὴν ἐπομένην ἐκθεσιν.

Πρὸς τὸ ὑπέρτατον τῆς δικαιοσύνης συμβούλιον τοῦ κράτους.

Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, ὑπηκόου τῆς κραταιᾶς Ὀθωμανικῆς βασιλείας, προσκληθεῖσα τὴν προχθὲς ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ τοῦτου συμβουλίου, διετάχθη νὰ ἐκφρασθῆ κατὰ τίνος ὁ Σαμικὸς λαὸς κατεφέρθη παραπονούμενος, κατὰ τοῦ πρώην πρίγγιπος τῆς Σάμου Στεφάνου Βογορίδου ἢ κατὰ τῶν ἀντιπροσώπων καὶ ὑπαλλήλων του, καὶ ὅποια εἶναι αὐτὰ τὰ παράπορά του νὰ τὰ προτείνῃ. Πλήρης βαθείας λύπης καὶ ἔκθαμβος ἔμεινεν ἡ ὑποκλιτικῆς αἴτη ἐπιτροπὴ διὰ τὴν τοιαύτην ἐρώτησιν, γενομένην μετὰ δεκαμνησὸν πολυπάθειαν τοῦ τάλαιπύρου Σαμικοῦ λαοῦ, μετὰ τὴν τοσοχρόνιον ἐπιτόπιον ἐρευνᾶν καὶ ἐξέτασιν γενομένην, κατὰ συνέπειαν παμπληθῶν ἀγῶν του πρὸς τε τὸν μεγαλειότατον ἐνεργέτην ἀνακτα καὶ τὴν σεβαστὴν κυβέρνησιν του ἐπὶ τοῦ τόπου, ὑπὸ τε τῶν ἐντίμων φερικιδῶν Ριφαὰτ πασᾶ, καπετάρτα Μουσταφᾶ πασᾶ, Ρασήμ ἐρέτη, Μελέκ Βέη, καὶ ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ κυρίου Ἀλισῶνος, ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἀποσταλέντος ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας, μετὰ τὴν ἐκπτώσιν τοῦ μνησθέντος Στεφανᾶκη Βέη, καὶ τὴν ἀντικατάστασιν του ὑπὸ τοῦ πρίγγιπος κυρίου Καλλιμάχη. Πλήρης λύπης ἤκουσε τὴν τοιαύτην διαταγὴν, ἀλλ' ἐν τῇ εὐπειθείᾳ τῆς κατὰ χρέος τῆς ὑπηκοότητος τοῦ ἐντολέως τῆς Σαμικοῦ λαοῦ, ὑπακούουσα εἰς αὐτὴν τὴν κυριαρχικὴν διαταγὴν, καθυποβάλλει εἰς ἀπάντησιν εὐσεβάτως τὰ ἐπὶ-

μετα εἰς τὴν εὐθυδικίαν τοῦ ὑπερτάτου τούτου συμβουλίου.

Καὶ πρῶτον κηρύττει ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου ἡ ἐπιτροπὴ ὅτι, τῆς ἐντολῆς τῆς ὠρισμένης οὔσης εἰς τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἐσχάτης τοῦ λαοῦ ἀναφορᾶς πρὸς τὴν βασιλείου κυβέρνησιν, ἀντικείμενον ἐχούσης τὴν ἔκπτωσιν τοῦ πρίγγιπος Βογορίδου καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ δι' ἄλλου δικαίου ἀνδρὸς ἢ, τούτου μὴ γινομένου, τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ μέχρι τοῦδε διέπορτος τὴν Σάμου κατὰ βασιλικὴν μεγαλοδωρίαν τοῦ ἀειμνήστου τζενετ μεκλάνη Σουλτὰν Μαχμουτ χορηγηθέντος πολιτεύματος διὰ τοῦ Ταρζιματίου, δὲν ἔχει αὕτη οὐδεμίαν ἐντολήν γὰ διξαγάγη διασ οἰασθήποτε καὶ ἀγωγὰς ἀτομικὰς τῶν ἰδιαιτέρως ἀδικηθέντων, οὐδὲ κατὰ τοῦ πανθέντος πρίγγιπος, οὐδὲ κατὰ τῶν κακοπραγησάντων τὸν τόπον ὑπαλλήλων του, τῶν ὁποίων αἱ κακοπραγίαι λεπτομερῶς ἐξετέθησαν ὑπὸ ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ καὶ ἐξηρενήθησαν ἐπιτοπίως ὑπὸ τῶν μνησθέντων ἐντίμων τῆς ὑψηλῆς κυβερνήσεως ἐπὶ τῷ αὐτῷ διαταχθέντων ἐπισήμων ἀνδρῶν καὶ βασιλικῶν ὑπαλλήλων, ἄλλως τῶν τοιούτων ἡγεμονικῶν καὶ διοικητικῶν καὶ ἄλλων τῆς ἐξουσίας ἀδικιῶν μὴ ὑπαγομένων εἰς ἀποδείξεις καὶ μαρτυρίας νομικάς, ὡς ἡ ἔξοχος φρόνησις τοῦ ὑπερτάτου συμβουλίου γινωρίζει, διὰ τὸν λόγον ὅτι αἱ πλείσται δωροπραγίαι καὶ δωροδοκίαι δι' ἀποδείξεων δὲν γίνονται, οὐδὲ ἐν ἡμέρᾳ καὶ προφανῶς, ἀλλ' ἐν τῷ σκότει καὶ ἐν τῷ κρυπτῷ, οὐδὲ ἀπ' εὐθείας, ἀλλ' ἐκ πλαγίου διὰ τῆς διαστροφῆς τῆς δικαιοσύνης καὶ ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς νομιμότητος.

Ἐπομένως παρατηρεῖ μὲ σέβας βαθὺν ἡ ἐπιτροπὴ πρὸς τὸ σεβαστὸν συμβούλιον ὅτι ἡ ἀγωγή καὶ τὰ παράπονα τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου ἀπευθύνονται κατὰ τῶν κακοπραγησάντων αὐτόν. Ὁ πρίγγιψ, διοικήσας τὸν τόπον δι' ἀντιπροσώπων του, οὐχὶ μόνον θεωρεῖται ὑπεύθυνος τῶν πράξεων τούτων καὶ ἐπομένως αἱ κακοπραγίαι τούτων ἀνάγονται εἰς ἐκεῖνον, ὅθεν αἱ ἀγωγαὶ καὶ τὰ παράπονα τοῦ ἀτυχοῦς Σαμικοῦ λαοῦ ἀπευθύνονται κατ' ἄμφοτέρων καὶ τῶν ὀργάνων καὶ τοῦ κινούντος αὐτά· ἀλλ' ὁ πρίγγιψ θεωρεῖται διπλῶς κακοποιήσας τὸν λαόν καὶ ὡς ἀποστελλὰς ἀνθρώπους κακοποιούς καὶ ὡς ἀπ' εὐθείας αὐτὸς διαστρέφας αἰείποτε τὰ κοινὰ πράγματα, ὡς παρακατιόντες ἐκθέτομεν ἐν συνόψει. Καὶ ἂν ποτε ἀντιπρόσωπος τοῦ τις ἔτυχεν ἀκεραίου χαρακτήρος, ἀξιοτήτος καὶ δικαιοσύνης ἀφρωπος, τὸν ἀντικατέστησεν ἀμέσως δι' ἄλλου ἐκ διαμέτρου ἀντι-

κειμένου.

Ἐξοχε πρόεδρε καὶ ἔντιμα μέλη τοῦ ὑπερτάτου συμβουλίου, καθικετεύομεν ἐν ὀνόματι τοῦ ἀγαθωτάτου ἐνεργέτου ἄρακτος ἡμῶν, δόσατε προσοχὴν εἰς τὰ ἐκθετόμενα, ἐκμετρήσατε αὐτὰ διὰ τοῦ μέτρου τῆς ὑπεροχικῆς φρονήσεως καὶ τῆς ἀνεπηρέαστου δικαιοσύνης σας καὶ ἐπιδοκιμάσατε ἢ ἀποδοκιμάσατε ἐν τέλει, ἐν συνειδήσει καὶ ἐν φρόνῳ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, τὴν διαγωγὴν τοῦ μνησθέντος βέη ἄν αὐτὴν σύμφωνον μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν θέλησιν καὶ τὸ σύστημα τοῦ βασιλέως μας ἢ ἀπάδουσαν ὁλως καὶ ἐκ διαμέτρου τὴν ἐξελέγητε.

Ὁ ἀειμνηστος πατὴρ τοῦ ἐκλεῶς βασιλευόντος ἀγαθοποιῶν ἀνθέντου μας, αἰσθανόμενος τὴν ἱερότητα τῶν καθηκόντων τῶν ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς βασιλευόντων, δὲν ἐφέσθη οὐδενὸς ἀνθρώπινου μέσου καὶ θησαυροῦ καὶ πλῆθη ἀνθρώπων ἐθυσίασε διὰ τὰ ἐξαλείψῃ τὰ ὄργανα τοῦ κακοῦ καὶ τῶν καταπιέσεων τοῦ λαοῦ του καὶ γὰρ εἰσάξῃ σύστημα κυβερνήσεως συντηρητικῆς καὶ δικαίας. Ὁ τῆς δικαιοσύνης Θεὸς ἠελόγησε τοὺς λαοσώους βασιλικοὺς σκοποὺς του καὶ ἠνδόκησεν ὥστε ὁ περικληθεὶς διάδοχος του γὰρ κληρονομήσῃ ὁμοῦ μὲ τὸν περιβλεπτόν θρόνον καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ πατρὸς καὶ, ἐξακολουθῶν τὸ πατρικὸν βελτιωτικὸν σύστημα, κατέστησε καὶ καθιστᾷ βαθμηδὸν ἐνεργητικώτερον καὶ ὄντως βασιλικὴν καὶ σεβαστὴν τὴν ὑψηλὴν κυβερνήσιν, διεπομένην μάλιστα ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπὸ ἀνδρῶν ἐξόχου φρονήσεως, δικαιοσύνης καὶ εἰς διηρεκῆ μέρημα διατελούντων τῆς ἐξαλείψεως τῶν ἀδικιῶν, τῶν καταπιέσεων καὶ ἐπομένως κυρίως σκοπευόντων τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν ὑπηκόων τοιοῦτου ἐνεργέτου ἄρακτος, τὴν ἀσφάλειάν των, τὴν περιφρονησιν τῶν δικαίων των καὶ τὴν εὐημερίαν των.

Ὁ Στεφανᾶκης βέης, ἐπὶ δεκαπενταετίαν διατελέσας πρόγγυψ τῆς Σάμου, ὡς ἀντιπρόσωπος τοιαύτης κυριαρχίας ὤρειλε γὰρ ἔχῃ τύπον καὶ ὑπογραμμὸν τῆς διοικήσεώς του τὸ σύστημα αὐτὸ τοῦ βασιλέως αὐθέντου καὶ αὐτοῦ τοῦ ἴδιου καὶ τοῦ εἰς αὐτὸν ἐμπιστευθέντος Σαμικοῦ λαοῦ. Ἄν οὕτως ἔπραξεν, ἂν τῶν κυριαρχικῶν βουλῶν ἐκτελεστῆς ἐχρημάτισεν ἢ ἀπ' ἐναντίας εἰργάσθη τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρακτος καὶ τῆς κυβερνήσεώς του ἀπαγορευόμενα, ἂν διὰ τῆς ἀληθείας ἢ τοῦ δόλου, ἂν διὰ τῆς ἐξαιρέσεως καὶ τῶν κομμάτων ἢ διὰ τῆς ἰσονομίας καὶ τῆς ὁμοιομόρφου προστασίας τῶν ἀνθρώπων δικαιωμάτων διόρησε τὸν τόπον, ἂν διὰ τῆς κατὰ γράμμα καὶ πνεῦμα ἐπιτε-

λίσεως τοῦ χορηγηθέντος ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου εὐεργέτου Σουλτὰν Μαχμούτ καὶ ὑπὸ τοῦ ἀγαθοποιῦ περικλεοῦς διαδόχου του ἀνθέντου μας ἐπικυρωθέντος πολιτεύματος ἢ διὰ τῆς παραβιάσεως αὐτοῦ καὶ μηδενίσεως κατέστησε τὸν ἄτυχον λαὸν αὐτὸν εἰς τὴν ἀπελπισίαν, ἀπὸ τῆν παρεπομένην περιληπτικὴν ἐξιστόρησιν τῶν ἡγεμονικῶν καὶ διοικητικῶν πράξεων του ὡς κρίνη ἢ εὐθυδικία καὶ ἢ ὑψηλὴ φρόνησις τοῦ ὑπερτάτου τούτου συμβουλίου. Τὰ ἐξιστορούμενά εἰσι γεγονότα, ὑπὸ ὀλοκλήρου ἀπλουστάτου λαοῦ παθόντος τὰ πάνδεινα καὶ ἀπελπισθέντος ὁμολογούμενα, καὶ νομιζομεν ἢ ὀλοκλήρου λαοῦ ὁμολογία καὶ τὰ δεινὰ δὲν χρῆζουσιν ἄλλας μαρτυρίας ὡς αὐτομαρτύρητα.

Ἡ πατρις ἡμῶν ἀπὸ τὸ ἔτος 1834, ἅμα ἐπιστραφεῖσα εἰς τὴν δυνασταίην πρὸς τὴν κυριαρχίαν τῆς κραταιᾶς ταύτης βασιλείας, ἀπῆλανσεν ἀπὸ τῆν μεγαλόδωρον ὄντως βασιλικὴν διάθεσιν τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς τοῦ νῦν ἐνδοξῶς βασιλευντος ἀνθέντου ἡμῶν πρόνομα πολίτιμα καὶ πάροχον εὐημερίας καὶ εὐνομίας ἀξιόλογον πολιτεύμα, πρὸς πραγματοποιήσιν τοῦ ὁποίου διωρίσθη συγχρόνως ἡγεμῶν αὐτῆς ὁ ἔντιμος κύριος Στεφανάκης βέης, τὸν ὁποῖον ὁ Σαμικὸς λαὸς ὑπεδέχθη, ἤλπισεν ἀληθῆ ἀντιπρόσωπον τῆς κυριαρχίας καὶ ἐσεθάσθη ἀέλιποτε. Ἡ ἐκλαμπρότης του, οὐκ οἶδαμὲν πως, ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ἀντι τὰ διοικήσῃ τὴν μικρὰν ἡμῶν εὐπειθῆ καὶ εὐάγωγον κοινωσίαν συμφῶνως μὲ τοῦ Θεοῦ τὰ προστάγματα καὶ τὰς βουλὰς τῆς βασιλείας ὁμοιομόρφως μὲ τὸ πνεῦμα τῆς συντηρήσεως, τῆς εὐημερίας καὶ τῆς ἐπὶ τὰ βελτίω προόδου αὐτῆς, παρὰ τὰς ἐλλείδας ἡμῶν καὶ τὰς προσδοκίας τῆς κυριαρχίας τὴν διώκησε κατὰ δεκαπενταετίαν σχεδὸν ὅλην μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ φατριασμοῦ, τῶν διαιρέσεων, τῆς διαστροφῆς καὶ ἐπομένως τῆς κακοδαιμονίας καὶ τῆς καταστροφῆς τῆς ἀτυχοῦς κοινωσίας, ἀντι διὰ τῆς ἰσότητος ἐνώπιον τοῦ νόμου, τῆς ὁμοιομόρφου προστασίας τῶν δικαιωμάτων ἐκάστου καὶ διὰ τῆς πραγματικῆς δικαιοσύνης τὰ συγχωρέσῃ τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων, διὰ τῆς ἀνισότητος, διὰ τῆς ἐξαιρετικῆς προστασίας τῶν ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου ἰδιοτελῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπομένως διὰ τῆς πραγματικῆς ἀδικίας ἐκορήφωσε καὶ διετήρησεν αὐτὰ τὰ πάθη εἰς βρασμὸν παρτοτινὸν καὶ οὕτως ἐνέσπειρεν ἀέλιποτε τὴν διχόνοιαν, τὴν ἀντιπάθειαν, ἐπολλαπλασίασε τὰς φαρτίαις, καὶ ἐν ᾧ ἄφ' ἐνός προήγαγε τὴν πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὴν ἀντιπροσωπικὴν του διοίκησιν

ἀπέχθειαν καὶ τῶν πατριῶν αὐτῶν καὶ τῆς ὀλομελείας τοῦ λαοῦ, ἐπομένως τὴν ἀνικαρότητα τῆς μὴ σεβαζομένης ἀρχῆς, ἀφ' ἑτέρου ἀναγκαίως προὔξενε τὰς αὐτοδικίας, τὴν ἀπειθειαν πρὸς τὴν τοιαύτην κακοποιὸν ἀρχήν, τὸν παρτοτινὸν τάραχον καὶ τὴν ἀταξίαν.

Ἡ πατρις ἡμῶν ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν διεκοίνωσε πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά του μὲ σέβας τὰς ἐπὶ τῆς τοιαύτης καταστάσεως τῶν πραγμάτων παρατηρήσεις τῆς καὶ ἐξητήσατο τὴν ἐπανόρθωσιν, ἀλλ' εἰς ἀπάντησιν ἔδιδεν ἢ ἐκλαμπρότης του ποτὲ μὲν ὑποσχέσεις ἀορίστους μελλούσης διορθώσεως, ἀλλοτε ἐχαρακτίζεν ὀχλαγωγικὰ κινήματα τὰς τοιαύτας παρατηρήσεις καὶ ἠπέλκει καὶ ἀλλοτε τὴν ἀλλαγὴν τῶν κατὰ καιροὺς ἀντιπροσώπων του ἀντέταττε, διατηρῶν ὁμῶς σχεδὸν πάντοτε εἰς τὴν διοικητικὴν ὑπαλληλίαν τὰ αὐτὰ πρόσωπα ἢ ἀντικαθιστῶν αὐτὰ δι' ἄλλων ἀρα λόγων. Οὕτω τὸ σύστημα τῆς ἀφρονος διευθύνσεως ἦτο τὸ αὐτὸ, καίτοι ἄλλα τὰ πρόσωπα καὶ ἐπομένως τ' ἀποτελέσματά των ὅμοια καὶ διάμορα.

Ἐξαντλήσασα ἡ πατρις ἡμῶν ὅλην τῆς τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἀπὸ μέρους τοῦ πρίγγιπος κυρίου Βογορίδου ἐπανόρθωσιν ἀποπειραθεῖσα πολλάκις ἐπὶ ματαίῳ, ἠραγκάσθη νὰ ἀναφερθῆ πρὸς τὴν βασιλεῖον κυβέρνησιν πρῶτον κατὰ τὸ ἔτος 1840· ἀλλ' ἠδυνάτησε νὰ ὑπερπηδῆσῃ τὰ μεσότειχα, ἅτινα ἢ ἐκλαμπρότης του ἴσχυσε νὰ στήσῃ μεταξὺ τοῦ δυστυχοῦς λαοῦ τῆς Σάμου καὶ τῆς κυριαρχίας του, καὶ οὕτως ἀντὶ νὰ τύχῃ ἀκροάσεως καὶ ἐρεῦνης τῶν παρπόνων τῆς καὶ ἐπανόρθωσιν αὐτῶν ἡ πατρις ἡμῶν ἀπὸ μέρους τῆς κυβερνήσεως, εἰσηγηθείσης ταύτης ὑπὸ τοῦ τετριμμένου καὶ προχείρου ἐπιχειρήματος τοῦ ἐλληνισμοῦ, ἔπαθε τὴν τότε πασίγνωστον καταστροφὴν καὶ εἶδε μέρος τῶν ἐντιμοτέρων μελῶν τῆς ἀπαχθέντα εἰς τὴν εἰρκτὴν καὶ μέγαν ἀριθμὸν οἰκογενειῶν εἰς παρτελῆ γύμνωσιν καὶ πεινῶν κατασταθέντα.

Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν καὶ τὴν καταστροφὴν ταύτην μεταξὺ τοῦ 1842 καὶ 1845 ἔτους ὁ τόπος διωκῆθη, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν τὴν ἀλήθειαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐμμέλως καὶ ἀξίως, ἢ ἀληθῆς δικαιοσύνη καὶ εὐνομία ἐβασίλευσε καὶ τάξις καὶ ἀσφάλεια ἐντελής καὶ πραγματικὴ εἰσῆχθη ὑπὸ τῆς αὐστηρᾶς καὶ δικαίας διοικήσεως τοῦ κυρίου Κωνσταντίνου Κροκίδα, τὴν ὁποίαν ὁ χαρακτηριζόμενος ὡς ἄσπονδος, ἄπειρος, ἀκατάστατος, ἀκαταμάχητος, ἀκαταμάχητος, ἀκατάστατος καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ἠελογήσε τὸν πρίγγιπα· ἀλλ' ἡ τοιαύτη διοίκη-

σις, ἐκ διαλειμμάτων διοικήσασα δις καὶ ὀλίγον διαρκέσασα, ἀντι-
κατέστη, οὐκ οἶδα μὲν πως, ὑπὸ τῆς ἐσχάτης ἀπὸ τὸ 1846 μέχρι πέ-
ρυσι διαρκεσάσης κακοποιοῦ καὶ πολυκεφάλου διοικήσεως, ἣτις ἔφε-
ρσεν εἰς τὴν γνωστὴν ἀπελπισίαν καὶ καταστροφὴν τὸν ἀτυχῆ Σαμι-
κὸν λαὸν δι' ἔργων, πασιδῆλων γενομένων, καὶ τῶν ὀποίων τὰ κα-
θέκαστα ἢ ἐπὶ τοῦ τόπου ἀκριβῆς καὶ ἐπαγγελημένως γενομένη ἐ-
ρευνα ἐγνωστοποίησε πρὸς τὴν ὑψηλὴν κυβέρνησιν.

Τετραετὴς καταπίεσις ἀπαραδειγμάτιστος, τοσοχρόνιοι κακώσεις,
πολυεῖδεις ἀρπαγαί, ἀδικίαι καταβοῶσαι οὐχὶ μόνον τοῦ ἐσχάτου
ἀναξίου διοικητοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν συνεταίρων του, δηλὸν ὅτι τοῦ τε
κακοτρόπου ἀρχιερέως, τοῦ ἄφρονος διευθυντοῦ τῶν προσόδων Δημη-
τρίου Ἰωαννίδου, τοῦ Κωνσταντίνου Ἀρτωνιάδου γραμματέως ἰσο-
βίου καὶ συμβούλου, τόσαι κακοπραγίαι τοιαύτης πολυκεφάλου καὶ
κακοκεφάλου διοικήσεως καὶ πρὸς αὐταῖς ἢ ἀνεκδιήγητος καπή-
λευσις τῆς δικαιοσύνης, αἱ ἐπονείδιστοι καὶ ἀνέκφραστοι πράξεις
τῶν ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων, τῶν περιτριμμάτων τῆς ἀνθρωπότη-
τος κατὰ τὸ ἠθικόν, ἡ τόση διαστροφή καὶ κακοήθεια τοιούτων ἀν-
θρώπων καὶ τοιαύτης διευθύνσεως καὶ ἡ ἐκ ταύτης πηγάσασα τοῦ ἀ-
τυχοῦς λαοῦ κακοδαιμονία, ὅλων αὐτῶν τῶν δεινῶν ἢ συσώρευσις
ἐχρηιάσθη διὰ τὰ φέρωσιν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπελπισίαν τὴν πατρίδα
ἡμῶν καὶ τὰ τὴν καταναγκάσωσι τὰ ἐξαιτήσῃ παρὰ τῆς κυριάρχου
κυβερνήσεως τὴν ἀπὸ τόσου ὀλέθρου ἀπαλλαγὴν τῆς καὶ τὰ ὑπομείνη
καρτερικῶς καὶ ἀποκλεισμὸν καὶ τ' ἄλλα ὅσα δειρὰ ἔπαθεν, ἅτινα
τὴν περὶ αὐτὴν καὶ τὴν γύμνωσιν τῆς ἐκορύφωσαν.

Καίτοι μὴ ἀγνοῦσα ἡ πατρίς ἡμῶν τὴν ὀποίαν ὁ πρίγγυψ κύριος
Βογορίδης ἔχαιρε ὑψηλὴν εὐνοίαν καὶ τὰ ὀποία ἡ θέσις τοῦ τῷ ἐ-
χορήγει μέσα διὰ τὰ καλύψῃ τὴν ἀλήθειαν, πεποιθὺν ὅμως εἰς τὰς
πασιγνωστός τοῦ τε ὑψηλοτάτου σατραζάμη καὶ τῶν ἐξόχων ὑπ-
ουργῶν, τῶν συγκροτούμετων τὴν βασιλικὴν κυβέρνησιν καὶ τὸ σε-
βαστὸν τοῦτο συμβούλιον, μεγάλας ἀρετάς, τὴν ἐξοχὸν σύνεσιν, τὴν
περὶ τὴν εὐημερίαν τῶν ὑπηκόων τοῦ ἀνακτος διηγεκῆ μέριμναν, τὴν
τραγὴν αὐτοῦ δικαιοσύνην, ἠλπίσεν ὅτι εἰς τὰς ἐνδόξους ἡμέρας τοι-
ούτων ὑπουργῶν, ἀξίων τοῦ ἀγαθωτάτου τῶν ἀνάκτων, εἰς αὐτὴν τὴν
ἐποχὴν μόνην ἠδύνατο τὰ τύχη ἀκροάσεως, εἰσακούσεως τῶν δεήσεών
τῆς, ἐκτιμῆσεως τῶν δικαίων παραπόνων τῆς καὶ ἐπομένως τῆς ἀπὸ
τοιαύτης ἀγριαῆς καταστάσεως ἀπαλλαγῆς τῆς, καὶ οὕτως ἐκινήθη.

Τὸ κίνημα δὲ αὐτὸ ἐπειδὴ ἐγένετο ἐξ ἀνάγκης κατεπείγουσας, ὡς παρακατιόντες ἀναπτύσσομεν, συνωδευμένον μὲ μέτρα τινὰ ἀναγκαῖα πρὸς πραγματοποίησιν τῆς ἀγωγῆς, ἐχαρακτηρίσθη προχειρῶς ὑπὸ τοῦ βέη, ὡς καὶ ἐκείνο τοῦ 1840, κίνημα ἐπαραστατικὸν κατὰ τῆς ἐνεργετικοῦ κυριαρχίας. Ὑπὲρ πάντα δὲ τὰ δεινὰ μας τὸν μῶμον αὐτόν, τὸ ἐγκλημα αὐτό, ὅπερ εἰς πάντα καιρὸν προσεπάθησεν ὁ βέης γὰρ προσάψῃ εἰς τὸν ἀθῶον Σαμικὸν λαόν, μὴ ἀνεχόμενοι κατ' οὐδένα τρόπον, καθικετεύομεν τὸ ὑπέρτατον συμβούλιον γὰρ δώσῃ ἐν-μενῇ ἀκρόασιν εἰς τὴν ἐπομένην παρέκκασιν. Κινηθεῖσα, ἀπηύθυνεν ἄλλο παρὰ τὴν τοιαύτην αἴτησιν ἢ πατρὶς ἡμῶν, καὶ πρὸς ἄλλον παρὰ τὴν κυριαρχικὴν τῆς ἐξουσίας ἀπετάνθη; βεβαίως ὄχι. Ἡ τοιαύτη δὲ αἴτησις, δικαιοσύνη αὐτῇ καθ' ἑαυτήν, σύναγμα καὶ σύμφωνος μὲ τὰς λαοσώους τοῦ ἀνακτος πρὸς ὅλους τοὺς λαοὺς του διαθέσεις, συνάδουσα μὲ τὰς ἐπ' ὀνόματί του καθημερινὰς διαταγὰς τῆς κυβερνήσεως, εἶναι δυνατόν, λέγομεν, ἢ τοιαύτη ἀθῶα αἴτησις γὰρ χαρακτηρισθῆ παράνομος ἢ πρὸς ἄλλο τι ἀνεξηγήτως γ' ἀποβλέπη; Εἶναι δυνατόν, εἶναι πιθανὸν γὰρ παραφροσύνῃ ὀλοκλήρης καὶ ἀπὸ πεντήκοντα χιλιάδας ψυχῶν συνιστάμενος λαός, κάτοικος γῆσου μικρᾶς, κειμένης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κράτους, οὐδόλως οὐδεμίαν ἔχων αἰτίαν δυσαρσεκείας ἀπὸ μέρους τῆς κυριάρχου ἀρχῆς, χαίρων ἀπ' ἐναντίας ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς πολιτείας ἀξιοζήλωτον καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο, καὶ κακοηθέστατος ἄν ἤθελεν ὑποτεθῆ αὐτὸς ὁ λαός μὴ αἰσθανόμενος βαθεῖαν ἐγγνωμοσύνην, εἶναι δυνατόν οὕτω διατελεῶν γὰρ φρονήσῃ παράνομα καὶ ἐν ταύτῳ παράλογα καὶ ἀδύνατα; Εἰς τόσον ὥστε γὰρ φαντασθῆ παρὰ τὴν νομιμότητα, παρὰ τὴν ἀξιόλογον πολιτικὴν στάσιν του, παρὰ τὴν ἀπόφασιν τριῶν Βασιλειῶν ὅτι δύνανται γ' ἀποσπασθῆ ἀπὸ τῆς ἐνεργετικῆς του κυριαρχίας ὁ ἄθλιος μιᾶς φούκτας λαός τῆς Σάμου, κινούμενος κατὰ κραταιᾶς βασιλείας διὰ γ' ἀπορρίψῃ τὴν αὐτόνομον πολιτείαν του καὶ γὰρ τὴν ἀνταλλάξῃ μὲ ἀπλῆς ἐπαρχίας τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου κατάστασιν; Καὶ τοῦτο σκοπεύων πάλιν, ἤθελεν ἐξαιτηθῆ διὰ γὰρ ἐπιτύχη τῆς τοιαύτης ὑποτεθειμένης μωρίας του, τὴν ἔκπτωσιν τοῦ κακοπραγοῦντος αὐτὸν ἡγεμόνος του, ὡς ἄν οὗτος διὰ τῆς ἰδίας δυνάμεως τῶν στόλων καὶ ὀπλων του ἠδύνατο γὰρ ἐμποδίσῃ τὴν πραγματοποίησιν τῆς τοιαύτης παραφροσύνης, ἢ ὡς ἄν διὰ τῆς ἀδικίας, διὰ τῆς κάκοποιου διοικήσεως ἠδύνατο ἢ ἐκλαμπρότης του γὰρ μεταβάλλῃ τὴν ἀγνωμο-

σύντην καὶ τοὺς ἐγκληματικούς σκοποὺς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ εἰς ἐγγνωμο-
σύνην καὶ ἀφοσίωσιν; Πρὸς Θεοῦ, περιουστάτε πρόεδρε καὶ ἐντιμα
μέλη τοῦ ὑπερτάτου συμβουλίου, ἐκμετρήσατε διὰ τῆς ὑπεροχικῆς
ροήσεώς σας ταῦτα καὶ δικαιώσατε ἐν τέλει ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σας
τὸν ἀτυχῆ καὶ ἀφωσιωμένον λαὸν τῆς Σάμου, πιστεύοντες ὅτι οὐδὲ
εἰς Σάμιος ἐννομούμενος τρέφει οὐδὲ ἐν τῇ διαβολῇ του τοιοῦτον ἄνο-
μοι καὶ μωρὸν φρόνημα καὶ ὅτι ἀπαλλάχθεις ὁ λαὸς αὐτὸς πλέον,
διὰ τῆς εὐδοκίας τῆς ἐνεργητικῆς κυβερνήσεως, ἀπὸ τῆν τοιαύτην
κατάστασιν, ἐγγνωμονῶν διατελεῖ εἰς προσδοκίαν τοῦ νέου διορι-
σθέντος ἡγεμόνος του. Καὶ ὄχι μόνον ὁ πρίγγιψ κύριος Βογορόδης
διώκησε τοιουτοτρόπως τὸν ἀτυχῆ λαὸν τῆς Σάμου, ἀλλὰ παρεβίασε
καὶ ἐμψέντισε τὰ οὐσιωδέστερα ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἀειμνήστου
σουλτάου Μαχμούτ ὡς ἔπεται.

Ὁ βασιλικὸς ὀρισμὸς διατάττει γὰρ γίνηται ἡ ἐκλογή τῶν ἐνιαυ-
σίων ἀντιπροσώπων τοῦ τόπου βουλευτῶν ὑπὸ τῆς ἐνιαυσίου τοῦ
τόπου συνελεύσεως, ἐκλεγούσης τούτους ἐκ τοῦ κόλπου τῆς, ἢ ἐκ-
τός, ἀρὰ ἐν μέλος ἐξ ἐκάστου τῶν τεσσάρων τμημάτων. Ὁ Στεφα-
ράκη βέης, διὰ τιος συμπληρωτικῶ ὀρομασθέντος τῆς βασιλικῆς
διατάξεως διατάγματός του, ὥρισε γὰρ ἐκλέγωνται ἀπὸ μέρους τῆς
συνελεύσεως ἀρὰ τέσσαρες ἐξ ἐκάστου τμήματος βουλευταί, ὅλοι δε-
κάξι, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξέλεγεν ἡ ἐκλαμπρότης του οὗς ἂν ἐνέκριεν.

Ὁ βασιλικὸς ὀρισμὸς διατάττει γὰρ συγκροτῆται ἡ ἐνιαυσίος γενι-
κὴ συνέλευσις ἀπὸ πληρεξουσίου τῶν κοινοτήτων, ἐκλεγουσῶν ἀν-
τοὺς παμψηφεί καὶ ἀνεπηρέαστως ἀπὸ μέρους τῆς Ἡγεμονίας ὁ
βέης διὰ τῶν ὀργάνων του, ὑπαλλήλων ξένων, καὶ τιων ἐντο-
πίων, τοὺς ὁποίους διέφθειρε διὰ τῶν θέσεων καὶ τῆς ἐξαιρετικῆς
προστασίας, ἐπηρέαζε τὰς ἐκλογὰς τῶν κοινοτήτων, καὶ οὕτω τὰ
πλείστα τῶν μελῶν τῶν συνελεύσεως ἐξελέγοντο μεταξὺ τῶν χει-
ριστῶν ἀνθρώπων τοῦ κέρδους καὶ τῆς ἀδικίας, καὶ ἐγίνοντο ὄργανα
ρομιμοποιητικὰ τῶν πράξεων τῆς διοικήσεώς του καὶ ἐγκωμιστικὰ
τῆς διαγωγῆς του, ἡ φωνὴ δὲ τῶν ὀλίγων ἐντίμων ἐπρίγματο ἀπὸ
τῆν πλειοψηφίαν καὶ ἀπὸ τὰς ἀπειλάς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον
καὶ διὰ μέσου τῶν ἐξαιρέσεων καὶ τῶν ἀπειλῶν φατριάζουσα
ἡ διοίκησις του τὸν δυστυχῆ λαόν, καὶ ἐναλλάξ προστατεύουσα
τὰς φατρίας, τοῦ καιροῦ προϊόντος καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοιαύ-
της κακοπραγοῦς διοικήσεως γενομένων ἐπαισθητοτέρων, ἔκαμεν

ὥστε ἐν ᾧ ὁ πολλὸς λαός, ἀδικούμενος καὶ μὴ εὐέλκων δικαιοσύνην, ἐστέραιεν ἀποστρεφόμενος τοιαύτην ἀρχήν, ἐξ ἄλλου μέγα μέρος ἐδι-
 ἄλτετο γὰρ προστρέξῃ εἰς αὐτοδικίας, πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τῆς τιμωρίας
 εἰς τὴν ληστείαν καὶ πειρατείαν. Αἱ αὐτοδικίαι διαιώρισαν τὰς ἐκ-
 δικήσεις, ἡ ληστεία ἠῤῥησε τὰ δεινὰ τοῦ λαοῦ, τοιαύτη δὲ ἀρχή, μὴ
 σεβομένη, ἀποκατέστη ἀνίκατος γὰρ κυβερνήση καὶ γὰρ εἰσάξῃ τάξιν
 καὶ ἀσφάλειαν, μὴ ἔχουσα ἠθικὴν ἐπιρροήν διὰ τὴν ἑλλείψιν τῆς
 δικαιοσύνης. Ἄφ' ἐτέρου αὐτῆ ἡ διοίκησις διὰ τῆς παραβιάσεως τῶν
 κυριωτέρων ἐκ τῆς βασιλικῆς διατάξεως, ὡς προσημειώθη, ἀφῆρσεν
 ἀπὸ τὸν πάσχοντα λαὸν τὰ νόμιμα μέσα τοῦ γὰρ διαβιβάξῃ νομίμως
 τὰ παράκονά του πρὸς τὴν κυριαρχίαν του, τῆς ἐνιαυσίου συνελθούσε-
 ως συγκροτουμένης, ὡς προείρηται, ὡς καὶ τῆς βουλῆς ἀπὸ ἀνθρώπου
 τοὺς πλείστους διεφθαρμένους, τῶν λοιπῶν ἐντρόμων γινομένων
 διὰ τῶν ἀπειλῶν καὶ ἀποδειλιώσεων διὰ τὰ παραδείγματα τῶν ὄσων
 οἱ θελήσαντες ἄλλοτε γ' ἀντερεγγήσωσιν ἔπαθον δεινῶν. Καὶ οὕτω
 καταναγκάζων ὁ ἡγεμὼν διὰ τῆς ἀδικίας, τῶν ἐξαιρέσεων, τῆς ὑπαλ-
 λικῆς κακοηθείας, τῆς ἑλλείψεως τῆς τάξεως καὶ τῆς ἀσφαλείας
 μέρος τῶν ἀδικουμένων γὰρ προσφύγωσιν εἰς αὐτοδικίας, εἰς ἐκδικήσεις,
 εἰς τὰς ληστείας, τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ λαοῦ εἰς καταπίεσιν καὶ κατά-
 θλιψιν διατηρῶν, ἐσυκοφάντει τὸν λαὸν ὡς ληστρικὸν καὶ δυσανά-
 γωγον, καὶ διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν νομίμων τῆς ἀγωγῆς μέσων, ὡς
 προείρηται, τὸν ὧθει κατεπειγόντως γὰρ συνοδεύῃ τὰς ἀγωγὰς του
 μὴ ἐφοπλισμὸν καὶ τὰ παρόμοια, διὰ γὰρ προσάπτῃ ἔπειτα εἰς αὐτὸν
 ἐνώπιον τῆς κυριαρχίας τὴν κηλιδά τοῦ ἐπαραστατικοῦ καὶ ἑλλη-
 νικοῦ πνεύματος, ἐν ᾧ τὴν ἀπαλλαγὴν του ἀπὸ τόσας κακοδαι-
 μονίας μόνον ἀντικείμενον εἶχον τὰ κινήματά του.

Ἄλλ' ὅλα ταῦτα ποιῶν παραδόξως γέρων ἀγῆρ καὶ σημαρτικός,
 πόθεν ἐκινεῖτο, ποῖον τὸ ἀντικείμενον τοιοῦτων ἀνοσίων πράξεων;
 θὰ εἶπῃ τις. Οἱ ταπεινοὶ δοῦλοι ὑμῶν τί ἠμποροῦμεν γ' ἀπαρτήσω-
 μεν ἐνώπιον τῶν ἐξόχων ὑποκειμένων ὑμῶν, οἰδότην, ὡς ἐκ τῆς ὑ-
 ψηλῆς τάξεώς των, τῆς πείρας καὶ τῆς ὑπεροχικῆς νοήσεώς των, ὅ-
 τι τῶν τοιοῦτων πράξεων τὸ αἴτιον ἐνυπάρχει εἰς τὰ ἐλαττώματα
 τῆς ἰδίας ἐκάστου φύσεως; Ἄν τοιαύτη εἶναι ἡ τοῦ κυρίου Βογορίδου,
 ἂν τῶν παθῶν του ὄργανον ἐγένετο ὁ ἴδιος ἢ τῶν ἀντιπροσώπων
 του, ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν τ' ἀποτελέσματα ὅμως ἐπὶ δεκαπενταετίαν ὁ-
 λόκληρος λαὸς ἠσθάνθη, καὶ ἐν τέλει κατεστράφη σχεδόν. Αὐτὰ τὰ

γεγονότα ἀπλῶς ἐξιστοροῦμεν, ὑπακούοντες εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ὑπερτάτου συμβουλίου καὶ περιοριζόμενοι εἰς τὰ χρέη ὑπηκόων ὑποκλιῶν καὶ σεβαζομένων τῆν κυρίαρχον ἐξουσίαν.

Μετὰ τὴν ἐν συνόψει ἔκθεσιν ταύτην, τὴν ἀληθεστάτην καὶ κοσμομαρτύρητον, τολμῶμεν γὰρ ἐρωτήσωμεν τὸ σεβαστὸν τοῦτο τῆς δικαιοσύνης ὑπερτάτου συμβούλιον· ἡ διοίκησις τοῦ κυρίου Βογορίδου ἔχουσα μέσα τὸν φατριασμόν, τὴν διαφθορὰν τῶν ἀνθρώπων, τὰς ἐξαιρετικὰς προστασίας καὶ ἐπὶ δεκαπενταετίαν προξενήσασα διὰ τῆς παρτελοῦς ἐλλείψεως τῆς δικαιοσύνης, τῆς τάξεως, τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς διαιρέσεως τῶν προσωπικῶν δικαιωμάτων, τὴν κακοδαιμονίαν τοῦ ἀτυχοῦς σαμικοῦ λαοῦ, σπρώξασα ὄντως αὐτὸν πολυτάκως εἰς τὴν ἀπελπισίαν, καὶ ἔπειτα συκοφαντήσασα, ὡς ἀέλποτε, αὐτὸν τὸν ἀθῶον λαὸν ὡς ἀγνώμονα, ἐπαραστάτην καὶ ἄπιστον, ἢ τοιαύτη διοίκησις εἶναι σύμφωνος μὲ τὰς βουλὰς τοῦ ἀγαθοποιοῦ ἄρακτος, εἶναι ἀντιπρόσωπος τῆς βασιλικῆς κυβερνήσεως τῆς ὁσημέραι μεριμνήσεως περὶ ἐξαλείψεως καὶ τῶν παραμικρῶν ἀδικιῶν καὶ τῆς ἐπὶ μᾶλλον στερεώσεως τῆς ἐννομίας, τῆς συντηρήσεως τῶν δικαιωμάτων, τῆς ἀρέσεως καὶ τῆς εὐημερίας τῶν ὑπηκόων τῆς; Εἶναι σύμφωνος μὲ τοῦ ὑψίστου Θεοῦ τοὺς ὅρισμούς, καὶ τὰς καθ' ἑκάστην διαταγὰς τοῦ ἄρακτος καὶ τῆς κυβερνήσεώς του ἢ ἀφαιρέσεις τῶν ρομίμων μέσων τῆς ἀγωγῆς τῶν λαῶν πρὸς τὸν κυρίαρχον των, ὡς προεξετέθη, καὶ ἡ πρὸς ταύτην τῇ ἀφαιρέσει καὶ ἐκείνην ἀκόμη τοῦ θρησκευτικοῦ μέσου τῶν ἀρχιερέων, τοῦ ἡγεμόνος ἀλλήλοιστος αὐτοῦς κάθε τόσο πρὸς ζημίαν τοῦ δυστυχοῦς λαοῦ ἐπὶ προφάσει ἀμαθείας αὐτῶν, καὶ ἀντικαθιστῶντος τοὺς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἐκλεχθέντας δι' ἀμαθεστέρων καὶ κακοηθεστέρων καὶ ἐπομένως ὀργάνων του καὶ ἐχθρῶν τοῦ τόπου, ὡς ὁ νῦν; Εἶναι ὑπὸ Θεοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως συγχωρητέα ἢ μετὰ τὰ τοιαῦτα ἀνοσιουργήματα συκοφάντησις τοῦ ἀθῶου λαοῦ ὡς ἐπαραστάτου, καὶ ἡ πρὸς μαρτυρίαν τοῦτου ἀκούραστος ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀκόμη προσπάθεια τοῦ ἰδίου καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων του εἰς τὸ γὰ διαφθείρωσι διὰ τῶν ὑποσχέσεων, διὰ τῶν χρημάτων κτλ. τινας ἐκ τῶν πατριωτῶν μας γὰ καταμαρτυρήσωσι κατὰ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δυστυχοῦς πατρίδος των, καὶ γὰ ἀπατησῶσι τὴν κυρίαρχον κυβέρνησιν προδίδοντες τὴν ἀλήθειαν;

Ἐπαναλαμβάνει ἐν τέλει ἡ εὐσεβάστως ὑποφαινομένη ἐπιτροπή,

να διακηρύξη μὲ τὸν πλέον ἐπίσημον τρόπον εἰς τὸ ὑπέρτατον τοῦτο σεβαστὸν τοῦ κράτους συμβούλιον ὅτι δὲν ἔχει ἄλλην ἐντολὴν οὐ-
τε τὰ προσόντα ἀπὸ τὸν ἐντολέα της σαμικῶν λαῶν διὰ τὰ ἐπέμβη
εἰς δίκας οἰασθήποτε καὶ ἀγωγὰς ἀφορώσας λογαριασμούς, καθότι
λογίζεται ὑπεύθυνος ἀπὸ τὸν λαὸν της, ὅστις τὴν ἐπεφόρτισεν, ὡς
προεῖρηται, ὠρισμένην τινὰ ὑπερσίαν.

Τὰς τοιαύτας ταπεινὰς καὶ μὲ σέβας καθυποβαλλομένας εἰς τὸ
ὑπέρτατον συμβούλιον ἐκθέσεις μαι, ὑπακούοντες εἰς τὴν σεβαστὴν
διαταγὴν τοῦ ἐξοχωτάτου προέδρου, καθυποβάλλομεν εἰς τὴν εὐθυ-
δικίαν, τὴν ἐξοχὸν φρόνησιν καὶ τὴν δικαιοσύνην τοῦ ὑπερτάτου
συμβουλίου καὶ καθικετευομεν τὸ τε σεβαστὸν συμβούλιον τοῦ κρά-
τους καὶ τοὺς ὑπερτάτους ὑπουργοὺς ὅπως εὐδοκῆσωσιν ὥστε ἐπὶ
τῶν λαμπρῶν ἡμερῶν των μόνη ἢ τάλαινα πατρὶς ἡμῶν νὰ μὴν ἤ-
θελε πάθει ἀντὶ βελτιώσεως τῆς καταστάσεώς της χειροτέρευσιν, ἐν
ᾧ, τοιούτων ἐξόχων ἀνδρῶν διεπόντων εὐκλεῶς τὰ τοῦ βασιλέως
πράγματα, ἅπαν τὸ λοιπὸν ὑπήκοον χαίρει καὶ εὐνομίαν καὶ εὐλό-
γους ἐλευθερίας, καὶ ἡ ἐποχὴ αὕτη ἐγένετο ἀξιοσημελιωτος ἐποχὴ
τῶν εὐλογιῶν καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν λαῶν πρὸς τὴν ἀγαθοποι-
ὸν βασιλείαν.

Εὐχόμενοι ἐκ καρδίας ὑπὲρ τῆς ἀκραδάντου στρερώσεως καὶ ἐκ-
τάσεως τοῦ αὐτοκρατορικοῦ κράτους καὶ ὑπὲρ τῆς πολυχροίου ὑ-
γείας καὶ εὐζωίας τοῦ ἀγαθοποιῦ ἡμῶν ἄνακτος, διατελοῦμεν.

Τὴν 6ην ἰουλίου 1850 ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Δούλοι ὑποκλινεῖς καὶ πιστοὶ ὑπήκοοι

Τὰ μέλη τῆς Σαμικῆς ἐπιτροπῆς

(ἔπονται αἱ ὑπογραφαί).

Μὴ δὲ μόνον τὰς ἐνεργείας τοῦ Βογορίδου ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει
ἐπιτροπεῖα καταπολεμοῦσα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἐκδοθέν-
τα ἀναλυτικὸν λεγόμενον Χάρτην ἐπιθυμοῦσα νὰ ἐκμηδενίσῃ, ὡς ἀν-
τικείμενον εἰς τὰ πρῶτα τῆς νήσου προνόμια, διεβίβασε τοῖς πρε-
σβευταῖς τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας τὴν ἐπομένην ἰκετήριον.

Ἐξοχώτατε,

Οἱ συνιστῶντες τὴν ἀντιπροσωπικὴν ἐπιτροπὴν τῆς ὀλομελείας
τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ ταπεινῶς ὑποφαινόμενοι, μελετήσαντες βαθύτα-

τα καὶ προσεκτικώτατα τὸ ἐσχάτως ἐκδοθὲν σεβαστὸν βασιλικὸν διατάγμα, ἥτοι τὸν ἀναλυτικὸν Χάρτην τῆς τοῦ ἀειμνήστου σουλετάνου Μαχμουτ κατὰ μεσιτείαν τῶν τριῶν σεβαστῶν Δυνάμεων χορηγηθείσης τοῖς Σαμίοις ὀργανικῆς Διατάξεως, συνιστώσης τὸ πολίτευμα τῆς πατρίδος μας, τολμῶμεν γὰ καθυποβάλλωμεν ἐπὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ αὐτοῦ Χάρτου τὰς ταπεινὰς παρατηρήσεις μας, πεποιθότες ὅτι ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης ἐν τῇ ὑψηλῇ φρονήσει της, ἔχουσα κύριον σκοπὸν τὴν διατήρησιν τῶν ἀπαξ χορηγηθέντων ἡμῖν προνομίων καὶ πρὸ πάντων τὴν διατήρησιν εἰς τὸ μέλλον τῆς τάξεως, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐννομίας ἐπὶ τῆς πολυπαθοῦς πατρίδος ἡμῶν, θέλει εὐμενῶς ἐγκύψει εἰς τὰς ἐνσεβάστους αὐτῆς ταπεινὰς παρατηρήσεις καὶ θέλει εἰσακούσει τὰς θερμὰς δεήσεις τοῦ παρ' ἡμῶν ἀντιπροσωπευομένου Σαμικοῦ λαοῦ.

Α'. Ἡ περιορισίς εἰς ὀλίγα ἄτομα τῆς κοινῆς ψηφοφορίας καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς τῶν μελῶν τῆς ἐνιαυσίου συνελεύσεως τῶν βουλευτῶν καὶ δημάρχων, ἐν ᾧ ἀντίκειται εἰς τὸ δεύτερον ἄρθρον τῆς ὀργανικῆς Διατάξεως, διαλαμβανούσης ὅτι, «ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τῆς ρῆσου, θέλει συγκροτηθῆ μία βουλή, σχηματιζομένη κατὰ τὴν συνήθειαν μεταξὺ τῶν προκρίτων τοῦ τόπου ἐξ ἐπιλέκτων μελῶν, εἰς τὴν ὅποیان ἀνήκει ἡ γενικὴ διοίκησις τῆς ρῆσου, καὶ ἐκ τῆς ὁποίας θέλουσι διευθύνεσθαι ἐκτάκτως οἱ διάφοροι τῆς διοικήσεως κλάδοι», εἶναι καὶ καταστρεπτικὴ τοῦ ἱερωτέρου δικαιώματος ἐκάστου Σαμίου εἰς τὸ γὰ ἐμπιστεύηται τὴν διεύθυνσιν τῶν συμφερόντων του εἰς οὐδὲν ἄν ἤθελεν ἔχει ὡς ἐκ τῆς ἰδίας πείρας πεποιθήσιν καὶ ἐμπιστοσύνην συμπατριώτας του. Ἡ κατὰ τὴν ἐννοίαν τοῦ ἀναλυτικοῦ εἰς ὀλίγους καὶ τοὺς μᾶλλον φοροδοτοῦντας περιορισίς τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς τῶν πληρεξουσίων, τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν δημάρχων, ἐξοχώτατε, ἐκτὸς τῆς ἀδικίας εἶναι καὶ δυσάρεκτος εἰς τὸν Σαμικὸν λαόν, συνειθισμένον καὶ ἐπὶ τουρκοκρατίας ἀκόμη εἰς τὴν κοινὴν ψηφοφορίαν, ὅπερ ἐγένετο καὶ μετὰ τῆς ἐγκαθίδρυσιν τῆς ἡγεμονικῆς διοικήσεως ἐπὶ τριῶν συνελεύσεων Α'. Β'. καὶ Γ'. ὡς εἰς τὰ πρακτικὰ αὐτῶν φαίνεται, καθότι οἱ συνιστώντες τὸ μέγα μέρος τῆς κοινωτίας μας εἰσὶ γεωργοὶ καὶ γαῦται ἰδιοκτῆται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον. Αὐτοὶ εἰσι καὶ οἱ μᾶλλον φορολογούμενοι, αὐτοὶ θεωροῦσιν ὡς ἱερὸν δικαίωμα των τὸ γὰ ἐκλέγωσι τοὺς πληρεξουσίους τῆς συνελεύσεως, τοὺς βουλευτὰς καὶ τοὺς δημάρχους,

εις οὐδὲ ἀνατίθεται ἡ διαχείρισις καὶ τῶν ὑλικῶν καὶ ἠθικῶν τοῦ τόπου τῶν συμφερόντων, καὶ αὐτοὶ εἰσι μόνοι εἰς κατάστασιν γὰ γνωρίζωσι, καθ' ὅσον ἐνδέχεται, τοὺς τιμίους καὶ εὐσυνειδήτους ἐκ τῶν πατριωτῶν τῶν, καὶ καθ' ὅτι αὐτὴ ἡ παμψηφία θεραπεύει τὰς ἀνθρωπίνους διχονοίας καὶ συμβιβάζει τὰς ἀντιπαθείας, ἡ δὲ ἐξαιρετικὴ ψηφοφορία ἤθελε γενῆ αἰώνιον σκάνδαλον εἰς τὸν τόπον. "Ὁθεν διὰ τοὺς λόγους τούτους, καὶ δυνάμει τοῦ μνησθέντος Β'. ἄρθρου τῆς ὀργανικῆς Διατάξεως καὶ τῆς ἔκπαιλαι συνηθείας, ἡ ἐκλογή τῶν πληρεξουσίων, τῶν βουλευτῶν καὶ δημάρχων ἀρῆκει κατ' εὐθείαν εἰς τὸν λαὸν καὶ οὐχὶ εἰς τὸν ἡγεμόνα ἢ εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον του.

Β'. Ὁ περὶ τὴν ἐπὶ δημοπρασίας ἐνοικλασίαν τῶν δημοσίων προσόδων ὀρισμός.

Εἶναι ἀληθές, ἐξοχώτατε, ὅτι ἴσως ἤθελεν εἶσθαι ὠφέλιμος αὐτὸς ὁ τρόπος τῆς οἰκονομίας αὐτῶν τῶν προσόδων· ἀλλ' ἐπειδὴ ὡς ἐκ τῆς πικρᾶς πείρας, τὴν ὁποίαν ἔχομεν ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τῆς πανσάσης ἡγεμονίας, δύναται ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ γὰ καταπιέζει καὶ διαφθείρει πολυτρόπως τὴν κοινωτίαν μας διὰ τῶν οἰκονομικῶν θέσεων, καθικετένομεν γὰ ἤθελε μείνει, ὡς ὤρισται ὑπὸ τῶν σεβαστῶν Δυνάμεων καὶ τοῦ ἀοιδίμου σουλτάνου Μαχμουδ διὰ τοῦ Β'. ἄρθρου τῆς ὀργανικῆς Διατάξεως εἰς τὴν διάθεσιν τῆς συνελεύσεως τοῦ τόπου, ἥτις συναγροικουμένη μετὰ τοῦ νέου ἡγεμόνος, ἀγαθοποιῶν ἐλπίζομένου, καὶ ἐφευρίσκουσα τὰς ἀναγκαίας καὶ ὀφειλομένας ἐργασίαις τῆς τε ἐγκαίρου ἀποτίσεως τοῦ νομίμου φόρου καὶ τῆς μὴ καταχρήσεως τῶν δημοσίων χρημάτων γὰ ἤθελεν εἶτε δι' ἐνοικιάσεως εἶτε δι' ἄλλου καταλλήλου τρόπου διαχειρίζεται τὰς κοινὰς προσόδους.

Γ'. Ὁ ὀρισμὸς τῶν δύο ὀπλαρχηγῶν εἶναι κατὰ πολλοὺς λόγους ἀσύμφορος, ἐξοχώτατε, καὶ ἐπιβαρυντικὸς εἰς τὴν πτωχὴν ἡμῶν πατρίδα· διότι ὁ Σαμικὸς λαὸς διὰ μόνης τῆς ἠθικῆς ἐπιρροῆς ἔμφορος καὶ σεβαζομένης διοικήσεως δύναται γὰ διατηρῆται ἐν πλήρει ἡσυχίᾳ, εὐπειθείᾳ καὶ τάξει μὲ μόνον ἓνα ὀπλαρχηγὸν φρόνιμον καὶ ὀλίγους ἐκλεκτοὺς στρατιώτας ἐντοπίους, ὡς ὤρισται διὰ τοῦ Δ'. ἄρθρου τῆς αὐτῆς ὀργανικῆς Διατάξεως.

Δ'. Ὅτι ὁ ἐπὶ τῆς γῆσου ὀρισμὸς τῶν ἀστυνόμων εἶναι καὶ αὐτὸς ὀλως ἀσύμφορος· ἀ. διότι ἀντίκειται εἰς τὴν ὀργανικὴν Διάτα-

ξιν, ἥτις παρτελῶς περὶ τοῦ διορισμοῦ τούτων κάμνει μείαν, καὶ β'. διότι ὡς ἐκ τοῦ διορισμοῦ αὐτῶν ὑπὸ τῆς παυσάσης ἡγεμονίας, ἐκτὸς ὅτι ὡς ἄλλαι πειρασμέναι βδέλλαι ἀπερρόφησαν τοῦ πτωχοῦ Σαμίου τὸ αἷμα, κατήτησαν αὐτὸν τελευταῖον διὰ τοῦ μακλαβελικοῦ τῶν τρόπου εἰς χαμερπεῖς καὶ ὀλεθρίας διαιρέσεις, αἵτινες κατὰ τὴν ἔφεσιν τῶν παρ' ὀλίγων γὰ φέρωσι τὸν παρτελεῖ ὀλεθρον τῆς πολυτλήμονος πατρίδος μας.

Ε'. "Ὅτι τὸ πριγγιπικὸν σιτηρέσιον, ἐν ᾧ εἶναι ὑπέρογκον καὶ δυσανάλογον μὲ τὴν πτωχίαν τῆς κοινωνίας μας, τόσας ἄλλας δαπάνας ὀφειλοῦσης γὰ ἀπαρτήση, δὲν μνημονεύεται παρτελῶς καὶ ὑπὸ τῆς ὀργανικῆς Διατάξεως· ὅθεν νομίζομεν ὅτι ἤθελεν εἶσθαι σύμφωνον μὲ τὸ δίκαιον καὶ τὴν κατάστασιν τῆς πατρίδος μας, ἐὰν τὸ σιτηρέσιον τοῦ ἡγεμόνος μας περιωρίζετο, συμφῶνως μὲ τὸ Δ'. ἄρθρον τῆς ὀργανικῆς Διατάξεως, εἰς μόνα τὰ ἀπὸ τῶν διαβατηρίων καὶ τῶν ναυτιλιακῶν ἐγγράφων εἰσοδήματα, ἅτινα ἐνιαυσίως συμποσοῦνται εἰς ἑκατὸν χιλιάδας γροσίων περίπου.

ΣΤ'. "Ὅτι ἢ εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ ἢ εἰς τὰ κοσμικὰ πράγματα ἐπέμβασις τοῦ ἀρχιερέως τῆς Σάμου εἶναι καὶ ἀτοπος καὶ παράνομος καὶ ἐναντία τῶν πολιτικῶν ὄλων ἀρχῶν καὶ τοῦ Η'. ἄρθρον τῆς ὀργανικῆς Διατάξεως φερούσης « ὁ μητροπολίτης Σάμου θέλει ἐκλέγεσθαι ὡς ἄλλοτε ὑπὸ τοῦ πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως »· δὲν ἀναφέρει δὲ ὅτι ἢ συνέλευσις θέλει σχηματίζεται ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν πληρεξουσίων.

Τὰς τοιαύτας ταπεινὰς καὶ μὲ σέβας παρᾶτηρήσεις καθυποβάλλοντες οἱ ὑπογεγραμμένοι εἰς τὴν εὐθυδικίαν, τὴν ἐξοχὸν φρόνησιν καὶ τὴν δικαιοσύνην τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος, καθικετεύομεν αὐτὴν ὅπως, εὐδοκήσασα, ἐνεργήσῃ ὥστε ἡ τάλαινα πατρίς ἡμῶν γὰ μὴν ἤθελεν, ἀντὶ βελτιώσεως τῆς καταστάσεώς της καὶ προόδου, πάθει ὀπισθοδρόμησιν καὶ ἐλάττωσιν τῶν προνομίων της καὶ διατελοῦμεν.

Τὴν 8ην ἰουλίου 1850 ἐν Γαλατᾷ Κωνσταντινουπόλεως.

Τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος

ταπεινοὶ δοῦλοι

τὰ μέλη τῆς Σαμικῆς ἐπιτροπῆς

(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί.)

Ἐπ' ἴσης δὲ διεβίβασεν ἡ ἐπιτροπεία τοῖς πρεσβευταῖς τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας τὴν ἐπομένην ἀναφοράν.

Ἐξοχώτατε !

Ἡ ταπεινὴ Σαμικὴ ἐπιτροπή, ἀφ' οὗ ἔλαβε τὴν τιμὴν καὶ ἐξέθεσε πολλάκις τόσῳ πρὸς τὴν κυριαρχικὴν κυβέρνησιν, ὅσῳ καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς μεγάλης Δυνάμεως, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ὁποίας ὁ Σαμικὸς λαὸς ὑπετάγη εἰς τὴν ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν, τὴν ἀξιοθρήνητον κατάστασιν, εἰς ἣν ὁ ἀτυχῆς αὐτὸς λαὸς διατελεῖ ἀπὸ ὄλου ἔτους ἤδη, καὶ τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους διατρέχει τοῦ γὰρ καταστραφῆ ἀπὸ μόνον τὸ φυσικὸν ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης ἀνωμάλου καὶ ἀναρχικῆς στάσεως, εἰς ἣν διάκειται, ἐκτὸς τῶν ἀπείρων ραδιουργιῶν, ἐκτελουμένων ἀτιμωρητικῶς ἐν τῷ κόλπῳ του, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ γὰρ γενῆ αὐτὸς ὁ λαὸς τοῦ ἑαυτοῦ ὀλέθρου ὄργανον. Μετὰ τετράμηνον ματαίαν προσδοκίαν τῆς ἀφίξεως τοῦ νέου διορισθέντος ἡγεμόνος του, μετὰ τόσας ἐπικλήσεις τῆς προστασίας καὶ τῆς ὑποστηρίξεως ἀπὸ μέρους τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος καὶ τὰς δικαιολογητικὰς αἰτήσεις του, ἐπὶ ματαίῳ ἐπαναληφθείσας πρὸς τὴν κυρίαρχον κυβέρνησιν καὶ ἀποβλεπούσας τὴν παῦσιν τῆς τοιαύτης ἀταξίας καὶ τῆς ὀλεθρίας καταστάσεως, ἀφ' οὗ οὐδὲ πῶς ὁ Σαμικὸς λαὸς διὰ τῆς ταπεινῆς ταύτης ἐπιτροπῆς ἐξήντησεν ὅλως τὰ ἐπ' αὐτῷ τακτικὰ μέσα πρὸς τὸν εὐλογον αὐτὸν σκοπὸν ἀφορῶντα, βλέπει ἑαυτὸν διὰ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης εἰς τὴν σκληρὰν ἀνάγκην γὰρ ἐνοχλήσῃ ἐκ νέου καὶ ἐπ' ἐσχάτοις τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα μὲ τὰς ἐπομένας εὐσεβάστους παρατηρήσεις.

Ἡ ὑψηλὴ Δύναμις, τὴν ὁποίαν ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης ἐπαξίως ἀντιπροσωπεύει ἐνταῦθα καὶ ὑπὸ τὴν φιλάνθρωπον ὑψηλὴν ἐγγύησιν καὶ προστασίαν τῆς ὁποίας ὁ Σαμικὸς λαὸς ὑπέστρεψε κατὰ τὸ ἔτος 1834 ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν, ἐμεσίτευσεν τότε βεβαίως ἐπὶ τῷ φιλάνθρωπικῷ σκοπῷ τόσῳ τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ τοῦ λαοῦ, ὅσῳ καὶ τῆς ἐπαρόδου τῆς ἡσυχίας κατὰ τὴν ὀθωμανικὴν ἐπικράτειαν, καὶ οὕτω ἐνήργησεν εἰς τρόπον ὥστε ὁ λαὸς αὐτός, προικισθεὶς μὲ πολιτικὸν καλοῖσμον, κατὰ τοῦτον διεπόμενος, γὰρ ἤθελε διάγει τοῦ λοιποῦ ἐν τάξει, δικαιοσύνῃ καὶ ἐννομίᾳ. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μέχρι πέρυσιν ὁ λαὸς αὐτός παρ' ἐλπίδα διοικήθη εἰς τρόπον ὥστε μικροῦ ἔδρασε γὰρ καταστραφῆ, ὡς λε-

πτομερῶς καὶ πολλάκις δεόντως ἐπληροφόρησamen καὶ τὴν κυριαρχικὴν κυβέρνησιν καὶ τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα· καὶ μὲν ὅλα ταῦτα ὁ ὑπομονητικὸς οὗτος λαὸς ὑπέφερε τὴν δεκαπενταετῆ κατάθλιψιν, καὶ ἀποδιδούς αὐτὴν εἰς τὰ ἐλαττώματα τοῦ χαρακτήρος τοῦ ἀνθρώπου, εἰς ὃν ἡ κυριαρχία εἶχεν ἐμπιστευθῆ τὴν ἐξουσίαν, ἄλλο τι δὲν ἔπραξεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, εἰ μὴ ἀπεπειράθη γὰρ γνωστοποιῆσαι τὰ παθήματά του πρὸς τὴν κυριαρχίαν του, ὅπερ μόλις ἐσχάτως ἠδυνήθη γὰρ εὐτύχη. Τοιοιτοτρόπως τὸ γ' ἀπευθύνη τις τὰ παράπονά του κατὰ τῶν καταθλιβόντων αὐτόν, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ἴδιον κυριάρχην του, εἶναι νομιζόμεν ἀραμφισβήτητον δικαίωμα, καὶ δὲν εἶναι οὐδόλως βέβαια τὸ τοιοῦτον πρῶξις ἐπαραστατικῆ. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐξοχώτατε κύριε, ἔτος ὅλον ἤδη παρήλθεν, ἀφ' ἧς λαὸς ὀλοκλήρος, ἀείποτε περιορισθεὶς εἰς τὰ ὄρια τῆς νομιμότητος καὶ τῆς ὑπακοῆς πρὸς τὴν κυριαρχίαν του, ἀπήθυσεν τὰ τοιαῦτα παράπονά του. Ἐφ' ὅλου τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος ἐγένοντο ἐπιτοπίως παμπληθεῖς ἔρευναι ἐπὶ τῆς πραγματικότητος καὶ τῆς φύσεως τῶν τοιούτων παραπόνων, καὶ μετὰ ταῦτα μυρία κατεβλήθησαν προσπάθειαι, ἀποβλέπουσαι τὴν κάλυψιν τῆς ἀληθείας, τὴν δικαίωσιν τῆς ἀδικίας, τὴν ἐνοχοποίησιν τῆς ἀθώότητος. Ἀλλὰ ἡ ἀλήθεια ἀπεκαλύφθη, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ προδήλωσις τῆς ἀθώότητος διεσαφηρίσθη, καὶ ἀναντιρρήτως κατεδείχθη ἡ λυπηρὰ μὲν ἀλλ' ἀμετάθετος ἀπόφασις ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ τοῦ γ' ἀπαλλαγῆ τῶν ἀδικιῶν καὶ τῆς καταπίσεως ἢ τοῦ γὰρ καταστραφῆ. Μετὰ τὰ ἄπειρα δειρά, τὰ ὅποια ὁ πολυπαθὴς αὐτὸς λαὸς ὑπέστη μὲ καρτερίαν καὶ ὑπομονὴν παραδειγματικὴν, μετὰ τὰ τοιαῦτα καὶ τὰ τοσαῦτα δειροπαθήματα, μόλις ἔτυχε τῆς ἐκπτώσεως τοῦ καταθλιπτοῦ του καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως ἄλλου γένου ἡγεμόνος εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου Καλλιμάχη, τὸν ὅποιον ἡ πατρίς ἡμῶν σεβασθεῖσα τὴν κυριαρχικὴν ἐκλογὴν καὶ ἐλπίζουσα αὐτὸν ἀντίθετον τοῦ πανθέντος, ἄνδρα δίκαιον καὶ ἔμφρονα, ἐπροσδόκησε καὶ προσδοκᾷ μὲ ἀνοιχτὰς τὰς ἀγκάλας. Ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ τούτου μῆνες τέσσαρες παρήλθον καὶ εἰσέτι εἰς προσδοκίαν διατελοῦμεν τοῦ γένου ἡγεμόνος· ἐν τούτοις λαὸς ὀλοκλήρος πενήκοντα χιλιάδων ψυχῶν, τόσῳ κακῶς διοικηθεὶς πολυχρονίως, ἔχων ἐν τῷ κόλπῳ του, ὡς πᾶς τις λαὸς ἀνθρώπινος, τοὺς ἐγώστιας του, τοὺς ὠτίους ἀνθρώπους, τοὺς ἀνθρώπους τῶν παθῶν, τῆς ἀταξίας, τῶν καταχρή-

σων, τῆς φιλίας του διατηρουμένης καὶ ἐνισχυομένης ὁλονὲν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τῆς πανσάσης ἡγεμονίας καὶ ὑφαιρέσεως μυρίας ραδιοουρίας, ὁ τοιοῦτος λαὸς ἀφ' οὗ ὑπέμεινεν ἀποκλεισμόν καταστρεπτικόν, ὑπομένων ἄνευ ἀγαρακτῆσεως ὁλονὲν βαρεῖαν σκανδαλώδη στρατιωτικὴν κατοχὴν καὶ τὰς γνωστὰς ἤδη γενομένας συνέπειας τῆς, διάκειται εἰσέτι εἰς κατάστασιν ἀνωμαλίας, ἀναρχίας, ἀταξίας καὶ ὀλέθρου, ἀπὸ τῆν ὁποῖαν διὰ τὰ ἀπολυτρωθῆ, καὶ εἰς τῆν ὁποῖαν διὰ τὰ μὴ μεταπέση καὶ ἐπὶ τῷ μόνῳ σκοπῷ τοῦ τὰ ζήση ὑπὸ διοικήσιν δικαιοσύνης, φρονήσεως καὶ τάξεως ὑπέφερε τόσας θυσίας, ἀπήθνηεν ἐπὶ ματαίῳ τόσας διαπεύρους ἰκετεύσεις πρὸς τὴν κυριαρχίαν καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα. Τοιοιτοτρόπως ὁ πολυπαθὴς οὗτος λαὸς αἰετοτε ἔδρατος εἰς τὰ τοῦ ὑπηκόου χρέη του διαμείνας ἐπὶ δεκαπενταετίαν, ὡς προείρηται, καταπιεσθεὶς καὶ πώποτε καὶ ἐσχάτως μάλιστα ἄλλο τι μὴ πράξας παρὰ ἔργον δικαιομάτος ἀπαραγράπτου καὶ φυσικοῦ, πρᾶξιν τείνουσαν εἰς τὴν ἰδίαν τῆς ὑπάρξεώς του ὑπεράσπισιν, θῆλα δὴ ἐγκαλέσας τοὺς καταπιεστὰς του εἰς τὸν κυριάρχην του, ὑπακούσας καὶ ὑπακούων ἐντελῶς εἰς τὰς κυριαρχικὰς διαταγὰς, ἐξαιτούμενος ἀπαλλαγὴν τῶν δεινῶν του, δικαιοσύνην καὶ διοικήσιν τακτικὴν καὶ ἔμφρονα, ἐδρίσκειται ὁ τοιοῦτος λαὸς ὁλονὲν ἐγκαταλελειμμένος εἰς τὴν τύχην, εἰς τὴν ἐπιτροπὴν πολυειδῶν, προφανῶν καὶ ἀτιμωρήτων ραδιοουριῶν, ὑφαιρουμένων εἰς τὰ σπλάγχνα του ὑπὸ τῶν παθῶν καὶ τῶν ἰδιοτελῶν, τῶν ὁμωσάντων τὸν ὀλεθρὸν του πρὸς ἰδίαν εὐχαρίστησιν ἀνθρώπων, ἄνευ διοικήσεως ἐμφρόνου καὶ ἰκαρῆς τὰ θεραπεύση τὰ μεγάλα δεινὰ του, τὰ εἰρηνεύση τὴν ἀτυχῆ αὐτὴν κοινωτίαν, κατασπαρραττομένην πανταχόθεν, καὶ μ' ὅλα ταῦτα ὡς ἐκ θαύματος ἴσχυον, καὶ τὰ διευθύνῃ καὶ οἰκονομήσῃ τὰς δημοσίους προσόδους, ἀφ' ὧν ἐκτὸς τῶν ἐκτάκτων ἐξόδων, ὑπερόγκων γενομένων διὰ τὴν τοιαύτην τῆς ἀνωμαλίας παράτασιν, μέλλει γ' ἀποτιθῆ ὁ ὀφειλόμενος εἰς τὸ κυριαρχικὸν ταμεῖον ἐνιαυσίος φόρος. Καὶ οὕτω ὁ λαὸς αὐτὸς διακινδυνεύει ἢ γ' ἀπολεσθῆ κατὰ μικρὸν ἐν τῇ προσδοκίᾳ τῆς προσεγγιζούσης πάντοτε καὶ πώποτε πραγματοποιουμένης ἀγέξεως τοῦ νέου ἡγεμόνος ἢ τὰ μεταπέση εἰς χεῖρας ἀναξίας, ἀναλόγους μὲ ἐκείνας ἀπὸ τὰς ὁποίας μόλις ἀπελύθη, διὰ τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ τοῦ νέου πρίγκιπος, ἥτις διαβεβαιούται ἢ τοῦλάχιστον πιθανολογεῖται. Διὰ τὰ προληφθῆ ἢ τοιαύτη κακοτυχία, διὰ γ' ἀποφύγη

εἰς πᾶσαν περίπτωσιν τὸ τυχαῖον καὶ τὰς νέας δοκιμασίας, αἵτινες ἀναμφιβόλως ἤθελον προξενήσει τὸν παντελῆ ὀλεθρὸν του, ὁ φίλος τῆς τάξεως ἀλλ' ἀτυχῆς Σαμικός λαὸς ἀπηύθυνεν ἐγκαίρως διὰ τῆς ταπεινῆς ταύτης ἐπιτροπῆς του τὰς πλήρεις σέβους παρατηρήσεις καὶ ἰκεσίας του πρὸς τὴν κυριαρχικὴν κυβέρνησιν, καταδείξας εἰς αὐτὴν τὸ μόνον αἰτιολογημένον μέσον, σύμφωνον μὲ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν εὐταξίαν, διὰ τὰ καταφθάσῃ εἰς τὸν προκείμενον σκοπὸν. Διεκοίνωσε συγχρόνως ταῦτα πάντα ἀρμοδίως καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα, ἐπικαλεσθεὶς τὴν δικαιωματικὴν καὶ φιλόανθρωπον μεσιτείαν της, τὴν προστασίαν καὶ τὴν ὑποστήριξιν τῆς παρ' αὐτῆς ἀντιπροσωπευομένης ὑψηλῆς Δυνάμεως ὡς ὑπόθεσιν πρώτης ἀνάγκης ἀκριβοῦς δικαιοσύνης, ὡς εἶναι ἡ προκειμένη ὑπόθεσις, ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται τὸ μέλλον λαοῦ ὅλου χριστιανικοῦ καὶ ἀθώου, ἡ τάξις ἢ ἡ ἀταξία του, ἡ εὐημερία του ἢ ἡ κακοδαιμονία του, ἡ συντήρησις ἢ ὁ ὀλεθρὸς του. Ἐν τούτοις ἀποτέλεσμα δι' ὅλην ἀπάντησιν εἰς τὰς τόσας καὶ τοιαύτας ἰκεσίας καὶ ἐνστάσεις της ἡ ταπεινὴ αὕτη ἐπιτροπὴ μέχρι σήμερον οὐδὲν ἄλλο εἶδεν, εἰ μὴ ἀπὸ μὲν τῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας ὑποσχέσεις ἀορίστους τῆς μελλούσης ἐλεύσεως τοῦ νέου ἡγεμόνος, ἀπὸ δὲ τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα, συγχωρήσατε τὴν μετὰ σέβους παρησίαν μας καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἀδιαφορίαν ἀνεξήγητον, ὡς ἂν αἱ αἰτήσεις ἡμῶν ἀπέβλεπον εἰς τὴν ἀναρχίαν, τὴν ἀταξίαν, ἀντὶ τῆς τάξεως, τῆς ἐννομίας καὶ τῆς ἀνστηρᾶς, σοφῆς καὶ δικαίας διοικήσεως, ἣν ἐξεζήτησαμεν καὶ ἐκζητοῦμεν, ὡς ἂν ἤθελεν εἶσθαι ἄλλη παρὰ ταύτην ὑπόθεσις σηματικωτέρα καὶ βαρύτερα διὰ τὸν λαὸν τοῦτον καὶ ὡς ἂν ἡ προκειμένη αὕτη ὑπόθεσις μὴν ἤθελεν εἶσθαι κεφαλικὴ καὶ ἀπαιτοῦσα κατὰ δικαίωμα τὴν προστασίαν, ἣτις ἐχορηγήθη ὑπὸ τῶν ὑψηλῶν Δυνάμεων εἰς τὸν Σαμικὸν λαὸν διὰ τὰς τσοαύτας καὶ τοιαύτης φύσεως μάλιστα περιπτώσεις, καθ' ὅς πρόκειται περὶ τῆς ἀληθείας, τῆς δικαιοσύνης, τῆς τάξεως καὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ τοῦ λαοῦ.

Ἐκθέτοντες ὅλα ταῦτα οὐδόλως ἐννοοῦμεν τὰ παραπονεθῶμεν κατὰ τῆς κυριαρχικῆς κυβερνήσεως· ἐννοοῦμεν μόνον ὅτι ἀμελεῖται μία κατεπείγουσα ὑπόθεσις, ὅτι τυχὸν τὰ παρεισφύση εἰς τὰς κυβερνητικὰς μελέτας εἰσήγησις τις πλάνος ἀπὸ μέρους τῶν χαιρόντων εἰς τὴν διοικητικὴν θέσιν τῆς πατρίδος μας, ὅτι ὡς ἐκ τούτου τυχὸν τὰ ἤθελε συμβῆ εἰς τὸν ἀτυχῆ λαὸν τῆς Σάμου ὅ τι ἤθελε συμβῆ

εις τιμαριωτικόν τι κτήμα, προσφερόμενον τυχαίως εις τὸν ἀνικανώ-
τερον ἢ τὸν ραδιουργότερον, εις τὸν ἀναξιώτερον γὰρ διοικήσῃ λογι-
κὰ ὄντα, καὶ ὅτι τυχὸν ἀπατωμένῃ οὕτω πως ἢ κυβέρνησις μ' ὄλον
τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος τοῦ ἄρακτος τὸ κοσμογνώστον φιλοδίκαιον
καὶ τὸ πρὸς τοὺς ὑπηκόους του εὐεργετικόν, μ' ὄλην τῶν ὑπουργῶν
τὴν σύρσιν, γὰρ μὴν ἤθελε εἰσακούσει τὰς εἰλικρινεῖς καὶ εὐσεβάστους
ικεσίας καὶ ἐνστάσεις τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἐξαιτητικὰς τοῦ μόνου μέσου
δυναμένου ἢ γὰρ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸν ἀντικείμενον κίνδυνον, ὅ-
στις ἤθελεν εἶσθαι τὸ ἀφενκτον ἀποτελεσμα μᾶς ἀγνώστου, ἀνικάν-
του καὶ ἄνευ ἠθικῆς δυνάμεως διοικήσεως, οἷα ἤθελεν εἶσθαι ἐκείνη
ὄλων ἐκείνων τῶν ὑποκειμένων, τῶν ὁποίων ἐγένετο μνηστία εἰς τὰς
προλαβούσας ἀναφορὰς ἡμῶν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα, καὶ
προσέτι ὄλων ἐκείνων, τοὺς ὁποίους δὲν γνωρίζομεν καὶ τοὺς ὁποί-
ους ὁ λαὸς αὐτὸς ἤθελεν εἶσθαι ἀδύνατον γὰρ παραδεχθῆ καὶ γὰρ
τεθῆ εἰς στάσιν γὰρ εἰρηνοποιηθῆ, γὰρ ζήσῃ τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τὴν ὀθω-
μανικὴν κυριαρχίαν ἐν δικαιοσύνῃ, τάξει καὶ εἰρήνῃ. Τοῦτο δ' εἶναι
σύμφωνον μὲ τὸ κύριον συμφέρον τοῦ κυριάρχου, χωρὶς γὰρ δῶση πώ-
ποτε εἰς τὴν κυβέρνησιν τὴν παραμικρὰν ἀνησυχίας αἰτίαν, ὡς ἐλάβο-
μεν τὴν τιμὴν γὰρ ἐκθέσωμεν πρὸς τὴν αὐτοῦ ἐξοχότητα τὸν ὑπουργὸν
ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Ἀαλῆ πασᾶ δι' ἀναφορᾶς μας, τῆς ὁποίας ἐπι-
σημημένον ὡδε ἀντίγραφον διακοινοῦμεν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχό-
τητα ὀλικῶς μὲ θερμὴν ἰκεσίαν, ὥστε γὰρ εὐαρεστηθῆτε τέλος πάν-
των γὰρ λάβητε ὑπὸ σοβαρὰν σκέψιν τὰ ἐν αὐτῷ ἐνδιαλαμβανόμε-
να. Καὶ προσθέτομεν κηρύττορες μὲ σέβας καὶ λύπην βαθεῖαν ὅτι,
εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς πιθανωτάτης παραιτήσεως τοῦ κυρίου Καλ-
λιμάχη, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ αἰτησίς μας, στηριγμένη ἐπὶ τῆς
δικαιοσύνης, ἣτις ἀπαιτεῖ, νομίζομεν, γὰρ παραχωρηθῆ εἰς ἓνα λαὸν
ὀλόκληρον τὸ μέσον τοῦ γὰρ διοικηθῆ καλῶς καὶ γὰρ μὴ μεταπέση εἰς
ὄσα μέχρι τοῦδε ὑπέστη δεινά, τιθεμένου τοῦ μέλλοντος τούτου εἰς
τὸ τυχαῖον καὶ τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς τύχης του εἰς νέας δοκιμα-
σίας, εἰς τὴν τοιαύτην περίπτωσιν ὁ Σαμικὸς λαὸς βεβαίως δὲν σκο-
πεῖν οὐδόλως γὰρ πράξῃ ἀνοησίας καὶ κινήματα ἄνομα· ἀλλ' εἶναι
ἀποφασισμένος γὰρ ἐγκαταλείψῃ τὰς ἐστίας του καὶ τὸν τόπον ἐρη-
μον, γὰρ διασκορπισθῆ καὶ ἀποθάνῃ ἀλλαχοῦ, ὅπερ οὐ συνάδει οὐδὲ
μὲ τὸ ἀληθὲς τῆς κυριαρχίας συμφέρον, οὐδὲ μὲ τὰς ἀπαιτή-
σεις τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς δικαιοσύνης, ὅπερ σκληρὸν καὶ ἀν-

τιβαίρον πρὸ πάντων πρὸς τοὺς σωτηρίους σκοποὺς τῶν ὑψηλῶν Δυνάμεων, προστατίδων τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ δικαίου, καὶ κατὰ παρακολούθημα εἰς τοὺς σκοποὺς καὶ τὰ φρονήματα τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος, ὑποκειμένου ἐξόχου καὶ ὑψηλῆς ἠθικότητος καὶ πολιτισμοῦ.

Ταῦτα καθυποβάλλομεν εἰς τὴν ὑμετέραν ὑψηλὴν σύνεσιν, ἀφιερῶντες τὸ μέλλον χριστιανικοῦ λαοῦ ὁλοκλήρου εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τῆς ὁποίας ἐπαξίως ἀντιπροσωπεύετε ὑψηλῆς Δυνάμεως, πρὸς τὴν ὁποίαν διὰ τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος ἀπευθύνομεν τὰς ἐκείσας ταύτας, καθικετεύοντες αὐτὴν ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως μας Σαμικοῦ λαοῦ νὰ μὴν ἤθελεν ἀνεχθῆ τὴν καταστροφὴν του. Ἐκζητοῦντες δ' εὐσεβάστως μίαν ἀπάντησιν ἐν τέλει, διατελοῦμεν μὲ βαθεῖαν ὑπόκλισιν καὶ σέβας.

Τὴν 19 Αὐγούστου 1850 ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος

Τὰ μέλη τῆς Σαμικῆς ἐπιτροπῆς
(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί).

Ἵποβάλλουσα δὲ τὴν κοινὴν ταύτην ἀναφορὰν πρὸς τοὺς πρεσβευτὰς διὰ τοῦ τῆς Ἀγγλίας Στρατφόρδου δὲ Ρεδκλήφ, ἡ ἐπιτροπεία διεβίβασεν αὐτῷ ἰδιαιτέρως καὶ τὸ ἐπόμενον ἔγγραφον..

Ἐξοχώτατε!

Ἀπὸ τὴν ἐννοίαν τῆς ἐπισυνημμένης ἀναφορᾶς, ἀποτεينوμένης πρὸς τοὺς τρεῖς πρέσβεις, ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης θέλει ἐννοήσῃ τὴν βαθεῖαν θλίψιν καὶ τὴν ἀπελπισίαν, εἰς ἣν διάκεινται τόσον ὁ Σαμικὸς ἀτυχῆς λαός, ὅσον καὶ ἡ ἐπιτροπὴ αὐτῆ, βλέποντες τὴν τύχην των ἐγκαταλελειμμένην εἰς τὸ τυχαῖον, τὴν ἀόριστον παράτασιν τῆς ἀνωμάλου καὶ καταστρεπτικῆς καταστάσεως, εἰς ἣν πρὸ πολλοῦ ἡ πατρίς ἡμῶν διατελεῖ, καὶ ὅλας τὰς προσπαθείας μας, τὰς τόσον νομίμους, λογικὰς καὶ δικαίας, σκοπὸν ἔχούσας τὸ τέλος τῶν τοιούτων δεινῶν, ἀποβαινούσας ματαίας. Ὑπὸ τὴν πλείσιν τῶν τοιούτων θλιβερῶν αἰσθημάτων ἡ ταπεινὴ ἐπιτροπὴ τολμᾷ νὰ ἐνοχλήσῃ διὰ μὲν τῆς τελευταίας ταύτης πρὸς τὰς τρεῖς ὑμετέρας ἐξοχότητας ἀναφορᾶς ὑμᾶς καὶ τοὺς ὑπερτίμους συναδέλφους σας, διὰ δὲ ταύτης ἰδίως τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα, ὀρκίζοντές την ἐν ὀ-

νόματι τῆς ἀνθρωπότητας καὶ τῆς αὐτῆς Βρεττανικῆς μεγαλειότητος τῆς βασιλείου Βικτωρίας, τὴν ὁποίαν ἀντιπροσωπεύει ἐνταῦθα, ἡ εὐαρεστηθῆ, καθ' ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῆ, ἡ λύβη ὑπὸ σοβαρὰν καὶ πραγματικὴν σκέψιν τὴν ὑπόθεσιν, καθ' ἣν πρόκειται λόγος περὶ τοῦ μέλλοντος καὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς ἐνὸς ἀθώου λαοῦ, ἡ διακοι-
νώση τὴν μνησθεῖσαν ἀναφορὰν πρὸς τοὺς συναδέλφους τῆς καὶ συμφώνως μὲ τὰς αὐτῶν ἐξοχότητας ἡ ἐνεργήση εἰς τρόπον ὥστε ὁ πολυπαθὴς αὐτὸς λαὸς ἡ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τοῦ ἐπικειμένου του κινδύνου, ἡ ἀποφυγῆ τὸν ὀλεθρὸν του, ὅστις ἤθελεν εἶσθαι ἄρευ-
κτον ἀποτέλεσμα μιᾶς διοικήσεως ἀγνώστου, τυχαίας καὶ κομματι-
κῆς ἢ τῆς ἀντενεργείας, καὶ ὥστε ἡ δικαία αἰτησίς του, ὑπὸ τὴν ὁ-
ποίαν μόνον δύναται ἡ πηγᾶση ἢ σωτηρία του, μάλιστα εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις τοῦ τόπου, ἡ παραδεχθῆ ἐν τέλει καὶ ἡ ἐκ-
τελεσθῆ ἄνευ ἀναβολῆς.

Πεποιθῆτα εἰς τὸν φιλόανθρωπον χαρακτήρα καὶ τὰς ἄλλας ἀτο-
μικὰς ἀρετὰς τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος, ἡ ἐπιτροπὴ ἀναθέτει εἰς αὐ-
τὰς τὴν τύχην τοῦ ἀτυχοῦς Σαμικοῦ λαοῦ καὶ ἀναμένει τ' ἀποτελέ-
σματά του. Ἐν τῇ προσδοκίᾳ δὲ ταύτῃ ἡ ἐπιτροπὴ, καθικετέουσα
τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα ἡ συγχωρήση τὴν τόλμην τῆς, κηρύττει ἐκ
νέου τὸ σέβας καὶ τὴν ἐγγνωμοσύνην τῆς καὶ πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς
τὴν ὑψηλὴν αὐλὴν τῆς καὶ διατελεῖ.

Τὴν 23 αὐγούστου 1850 ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Τὰ μέλη τῆς Σαμικῆς ἐπιτροπῆς.
(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί).

Μὴ εἰς ταῦτα δὲ τὰ ἔγγραφα ἡ Σαμικὴ ἐπιτροπεία περιοριζομένη,
δραστηρίως ἐνήργει πρὸς τὴν κατάπαυσιν τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως,
ἐν ἣ διετέλει ἡ πατρίς, ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἰσχυροῦ εἰς τὸν ἄλλον μεταβαί-
νουσα καὶ τὴν ἀντίληψιν πάντων μετὰ θερμότητος ἐκλιπαροῦσα. Ἐ-
πειδὴ δὲ ἡ φήμη τῆς παραιτήσεως τοῦ Καλλιμάχου ἐπετείνετο καὶ αἱ
ἐνέργειαι τῶν περὶ τὸν Βογορίδην ὅπως διορισθῆ ἀντικαταστάτης αὐ-
τοῦ ἀνὴρ προσκείμενος αὐτῷ δὲν ἔπαυον, διὰ ταῦτα ἡ ἐπιτροπεία
ἐν τινι τῶν μετὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ Ἀαλῆ πασᾶ ἐν-
τεύξεων αὐτῆς ὑπέβαλεν αὐτῷ ὅτι, ἐν ἣ περιπτώσει ὁ Καλλιμάχης
παρητείτο τῆς ἡγεμονίας τῆς Σάμου, μετὰ πολλῆς τῆς εὐχρηστῆσε-
ως οἱ Σάμιοι ἤθελον ἶδει ἄρχοντα αὐτῶν τὸν μέγαν Λογοθέτην Νικό-

λαον Ἀριστάρχην, ἄνδρα φιλογενείας μεμαρτυρημένης καὶ αἰσθημάτων εὐγενῶν ἐμπεφορημένον. Ἀλλὰ πρὸς τὴν πρότασιν ταύτην οὐδεμία ὀριστικὴ ἐδόθη ἀπάντησις ἢ μᾶλλον εἶπεν μεθ' ὑπεκφυγῆς ἀπήνητησεν ὁ ὑπουργός· ὅθεν, παρελθουσῶν ἡμερῶν τινῶν, ἡ ἐπιτροπεῖα διεβίβασεν αὐτῷ τὸ ἐπόμενον ἔγγραφον.

Ἐξοχώτατε!

Οἱ ὑποφαινόμενοι, ταπεινοὶ δῆκοι τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν κυριάρχου, μέλη συνιστῶντα τὴν ὑποκλιτῆ Σαμικὴν ἐπιτροπὴν, βλέποντες τὸν ἐπικείμενον ὄλεθρον τῆς ἀτυχοῦς πατρίδος μας ἔνεκα τῆς ἐπὶ τοσοῦτο παρατάσεως τῆς ἀναρχικῆς καταστάσεως, εἰς ἣν εἰσέτι αὕτη διάκειται, βλέποντες τὸ μέλλον της ἐγκαταλελειμμένον εἰς τὸ τυχαῖον καὶ τὰς ἐνθέρμους, ἀλλὰ μὲ σέβας προσπαθείας μας παρὰ τῆ κυριαρχικῆ κυβερνήσει, ἀποβλεπούσας τὴν καθησύχασιν καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ μέλλοντός της, ὑπὸ τὴν κυριαρχικὴν καὶ ἐνεργητικὴν προστασίαν τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος, μὴ προαγαγούσας μέχρι τοῦδε τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα, βλέποντες μὴ πραγματοποιουμένην τὴν ἄφιξιν τοῦ νέου ἡγεμόνος κυρίου Καλλιμάχου, τοῦ ὁποῦ ἡ παραίτησις, πρὸ καιροῦ διαδοθεῖσα, καταρτᾷ ἤδη βεβαία, καθ' ὅσον φαίνεται, παρενοχλούμενοι καθ' ἑκάστην ἀπὸ ἀνθρώπου, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα μόνον προξενεῖ φρικτὴν εἰς τὸν ἀτυχῆ αὐτὸν λαόν, καὶ οἷτινες αὐτοκηρύττονται ὡς ὑποψήφιοι εἰς τὴν κυβέρνησιν αὐτοῦ τοῦ λαοῦ, ἣτις φαίνεται τόσον εὐκολος εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἥτις εἶναι δύσκολος καὶ ἀδύνατος δι' αὐτοὺς τοὺς κυρίους, πλήρεις πλαγίων σκοπῶν, στερουμένους ἠθικῆς δυνάμεως, ἄνευ τῶν ἀπαιτουμένων ποιότητων καὶ ἄνευ ὑπολήψεως κεκτημένης ἐντὸς τοῦ τόπου, ἐδρισκόμεθα εἰς τὴν ὑπεροχικὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ κοινοποιήσωμεν μὲ σέβας καὶ ταπεινώσιν καὶ νὰ καθυποβάλωμεν εἰς τὴν φρόνησιν τῆς ὑμετέρας ἐξοχώτητος τὰ ἐφεξῆς.

Πρὸ πάντων καθικτεύομεν τὴν ὑμετέραν ἐξοχώτητα καὶ δι' αὐτῆς τὴν κυριαρχικὴν κυβέρνησιν νὰ συγχωρήσῃ ὅ τι δήποτε ἤθελεν εἶναι τολμηρὸν εἰς τὰς ταπεινάς ἐκφράσεις μας, τὸ ὁποῖον ἤθελεν εἶναι ἀκούσιον ἀποτέλεσμα τῆς βαθείας θλίψεως, ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς δόλιας ἐκφραζόμεθα.

Ἡ αὐτοῦ μεγαλειότης ὁ κυριάρχης ἡμῶν, ἀντόχημα ἀγαθότης

ὧν, ἐκ πρώτης ἀφειρηλας τῆς ἐνδόξου βασιλείας του ἐπροσπάθησε καὶ προσπαθεῖ δι' ὄλων τῶν ἐφικτῶν μέσων γὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τοῦ λαοῦ, τοὺς ὁποίους ἡ θεία πρόνοια ἐνεπιστεύθη ὑπὸ τὸ κυριαρχικὸν καὶ πατρικὸν σκηπτρὸν του ὅλα τὰ καταθλιβόντα αὐτοὺς δεινὰ καὶ γὰ τοῖς προμηθεύσῃ τὴν δυνατὴν ἐνημερίαν διὰ κυβερνήσεως δικαίας καὶ ἐπιεικοῦς. Αἱ καθ' ἑκάστην διαταγαὶ του ἄλλο παρὰ τὴν τοιαύτην κυριαρχικὴν ἐπιθυμίαν καὶ βούλησιν δὲν διακηρύττουσι. Δὲν συνιστῶσιν ἄλλο παρὰ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν τιμώρησιν τῶν καταχρήσεων τῆς ἐξουσίας, ὅπερ εἶναι ἡ ἀρχικὴ ἐγγύησις τῆς δικαιοσύνης. Κατὰ συνέπειαν ἡ παροῦσα ἀξία κυβερνήσεως του, πιστὸς ἐκτελεστὴς τῶν σωτηρίων κυριαρχικῶν βουλῶν, συνισταμένη ἀπὸ ὑποκείμενα ἐξόχου νοήσεως καὶ φώτων, διὰ τῶν καθημερινῶν πράξεων τῆς ὡς πρὸς τὸ γερικὸν καὶ ἀναφορικῶς ὡς πρὸς ἡμᾶς, διὰ πράξεως συμφώνου μὲ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς δικαιοσύνης, τῆς παύσεως, μ' ὅλον ὅτι βραδείας, τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις τόσον προφανῶς κατεχράσθη τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας, ἔδωσε, λέγομεν, τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ἡ πορεία τῆς σεβαστῆς αὐτῆς κυβερνήσεως εἶναι ἐν παρτελεῖ ἀρμονία μὲ τὰς ὑπερτάτας βουλήσεις τοῦ τόσον ἐνεργέτου ἄρακτος. Τοῦτο εἶναι προφανὲς σημεῖον ὅτι ἡ αὐτοῦ μεγαλειότης καὶ ἡ κυβερνήσεως του εἶχον καὶ ἔχουσιν ἐγκάρδιον πόθον ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τοῦ σαμικοῦ λαοῦ, τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἐνημερίας του καὶ ὅτι κατὰ συνέπειαν πᾶν τὸ συμβάλλον εἰς αὐτὸν τὸν κυριαρχικὸν σκοπὸν, πᾶν μέτρον, πᾶσα προφύλαξις, πᾶσα πρότασις ἐπιτηδεῖα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ, ὑποτίθεται νόμιμος καὶ παραδεκτὴ ὑπὸ τῆς σοφῆς καὶ φωτισμένης κυβερνήσεώς του, καὶ ἀπ' ἐναντίας πᾶν τὸ ἀπομακρύνον ἀπὸ τοῦ τοιούτου σκοποῦ, πᾶν ὃ τι ἤθελε προάξει ἀποτελέσματα ἀντίθετα εἰς τὸν τόσον πολυπαθήσαντα μέχρι τοῦδε ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ κυριάρχου τόπον τῆς Σάμου, πᾶν τὸ δυνάμενον προξενῆσαι ταραχὰς καὶ ὀλεθρον, ὑποτίθεται ἄνομον καὶ ἀπωθούμενον ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως. Ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ πεποιθήσει οἱ ὑπογεγραμμένοι ἐν χαρακτηριστικῶν ἀντιπροσώπων τῆς πατρίδος ἡμῶν, μετὰ τετράμηνον ματαίαν προσδοκίαν τοῦ νέου πρίγγιπος κυρίου Καλλιμάχη, μετὰ τὴν πολυχρόνιον ἐπὶ τοῦ τόπου ἔλλειψιν τῆς τάξεως καὶ νομίμου καὶ ἰσχυρᾶς διοικήσεως, συμπεραίνοντες τὰ θλιβερὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε γὰ προκύψουν, ὡς ἀναγκαίως προέκυψαν ἀπὸ τῆς

τοιαύτην ἀνώμαλον κατάστασιν, καὶ ἀπὸ τὸν ἀναβρασμὸν τῶν ἀνθρώπων παθῶν, τῶν μνησικαχιῶν, τῶν ἀντιπαθειῶν, τοῦ μίσους, τῶν φαρσιῶν, παροξυνομένων ὄλων τούτων ἀπὸ τοὺς πεπτωκότας ἀνθρώπους, τῶν ὁποίων τὴν τιμώρησιν ἀναθέτομεν εἰς τὴν θείαν δίκην, ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ πεποιθήσει, λέγομεν, τῆς τοῦ κυριάρχου καὶ τῆς ὑψηλῆς κυβερνήσεώς του ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τῶν λαῶν των, ἐπὶ τῇ πεποιθήσει τοῦ ἀδυνάτου τῆς εἰρηνεύσεως αὐτοῦ τοῦ ἀτυχοῦς Σαμικοῦ λαοῦ, θεωρουμένης τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν πνευμάτων ἐπὶ τοῦ τόπου, τῆς βαθείας ἀνατροπῆς τῆς κοινωρίας ἐκεῖνης, τῆς σπαταλήσεως τῶν δημοσίων προσόδων, ἀπὸ τὰς ὁποίας μέλλει ῥ' ἀποτιθῆ ὁ ὀφειλόμενος εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν ταμεῖον ἐνιαύσιος νόμιμος φόρος, θεωρουμένου τοῦ ἀνεκπληρώτου τῶν ἀπαιτήσεων τῶν ἀνθρώπων τῆς ἀταξίας, τοῦ ἀδυνάτου τοῦ γὰρ τοὺς ἐπαραφέρει τις εἰς τὴν τάξιν, χωρὶς γὰρ θέσῃ ταυτοχρόνως τὸν ἀτυχή λαὸν εἰς κίνδυνον τοῦ γὰρ καταστραφῆ κατὰ μικρὸν διὰ τοῦ φόρου, τῆς δολοφονίας, τῆς ληστείας καὶ ὅτι τάχιον ἢ βράδιον θὰ ἐδρεθῆ εἰς τὴν σκληρὰν ἀνάγκην γὰρ ἐγκαταλείψῃ τὸν τόπον ἔρημον καὶ ῥ' ἀποδημήσῃ, ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ βαθείᾳ καὶ ἐνσυνειδήτῳ γνώσει τῶν τοιούτων πραγμάτων κρίναντες πρᾶξιν εὐλικρινοῦς πρὸς τὴν κυριαρχίαν ἀφοσιώσεως καὶ σύναμα ἐκπλήρωσιν τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα ἡμῶν χρέους, ἀπευθύνομεν πρὸς τὴν ὑμετέρα ἐξοχότητα τὴν παροῦσαν ἀναφορὰν ἡμῶν, διὰ τῆς ὁποίας ἀναγνωρίζοντες καὶ σεβόμενοι τὸ ἀναμφισβήτητον δικαίωμα τῆς κυριαρχίας τοῦ γὰρ διορίσῃ ἡγεμόνα ἢ διοικητὴν τοῦ τόπου μας, ὅστις ἐν τῇ φρονήσει καὶ τῇ κυριαρχικῇ προνοίᾳ τῆς ἠθέλε κρίνει κατάλληλον, ὑπαιτισσόμεθα τὸν ἄνθρωπον ὅστις ἀπεδείχθη ἀπὸ τὰ πράγματα, ὅστις μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ καὶ τῶν πέριξ κατοίκων ἰκανὸς γὰρ εἰρηνεύσῃ τὸν ἀτυχὴ αὐτὸν λαὸν διὰ τῆς ἐπιεικειᾶς, γὰρ τὸν διατηρήσῃ ἐν τάξει καὶ εἰρήνῃ διὰ τῆς ἔμφρονος δραστηρότητος καὶ δικαιοσύνης, γὰρ ἐπαραφέρει εἰς τὴν τάξιν καὶ τὰ χρέη των τοὺς ἐξηγριωμένους ἀνθρώπους ἄνευ συγκινήσεων καὶ αἱματοχυσίας, διὰ μόνης τῆς ἠθικῆς ἐπιρροῆς του ἐπὶ τῶν πνευμάτων, ἄνθρωπον ἐν τέλει παλαιὸν καὶ ἀρωσιωμένον ὑπηρετὴν καὶ ὑπήκοον τῆς κυριαρχίας, γνωστὸν τοῖς πᾶσι ὡς τίμιον, ἠθικὸν καὶ δίκαιον, ὅλους δὲ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς, πλάσματα καὶ σχετικὸς τοῦ πεπτωκότος πρίγγιπος, οἵτινες εἶναι ἀδύνατον γὰρ γενῶσι παραδεκτοὶ ὑπὸ τοῦ πολυπαθοῦς Σαμικοῦ λα-

οὐδ', ἀποφασίζομένου καὶ προκρίνοντος τὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς ἐστίας του, παρὰ τὰ μεταπέση ἀμέσως καὶ ἐμμέσως εἰς τὰς χεῖρας τῶν τοιούτων ἢ εἰς ἀγαλόγους χεῖρας. Τοῦ μῶμεν προσέτι τὰ καθικετέσωμεν τὴν κυβέρνησιν τὰ μὴ ἀνεχθῆ ἔν τῇ φρονήσει τῆς τὰ θέσῃ τὴν τύχην τοῦ ἀθύου τούτου λαοῦ ὑπηκόου τῆς εἰς τὸ ἄγνωστον, εἰς τὸ τυχαῖον, εἰς γέας ἀποπέρας, τῶν ὁποῶν τὸ ἄφενκτον ἀποτέλεσμα ἤθελεν εἶσθαι ἢ ἐγκατάλειψις καὶ ἢ ἐρήμωσις τοῦ τόπου.

Ἐν τούτοις πολλοὶ παρήλθον μῆρες καὶ ἡ ἀτυχῆς πατρίς μας διφκεται εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀταξίας καὶ τοῦ ὀλέθρου κατάστασιν, καὶ μῆτε ὁ γέος ἡγεμῶν ἀφίχθη καὶ κατὰ τὰ φαινόμενα ἴσως δὲν μέλλει ν' ἀφίχθῃ, μῆτε ἡ αἰτησις καὶ δέησις μας ἢ τόσον δικαία, ἢ τόσον ἔλλογος, ἢ τόσον ἐναρμόνιος μὲ τὰς σωτηρίους κυριαρχικὰς βουλὰς εἰσηκουσθῆ, καὶ πανταχόθεν ἀκούομεν προτάσεις ἀπελπιστικὰς ὑποψηφίῶν, ὑποκειμένων ἐντιμωτάτων ἄλλως, ἀλλ' ἀποκρονομένων ὑπὸ τοῦ τόπου καὶ προὑποτιθεμένων ἐν λόγῳ ὡς ἀγνώστων, ἀνικάνων καὶ ἀρεπιτηδεῶν τὰ ἐπουλώσουν τὰς ἀναριθμήτους, χροτίας καὶ βαθείας πληγὰς τοῦ ἀτυχοῦς λαοῦ.

Εἰς τὴν τοιαύτην κατάστασιν τῶν πραγμάτων ἐν τῇ βαθείᾳ λύπῃ εἰς ἣν μᾶς ἔρριψαν αἱ τοιαῦται θλιβεραὶ σκέψεις, εὐρισκόμεθα κατηναγκασμένοι τὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς αὐτὰς θερμὰς ἱκεσίας μας πρὸς τε τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα καὶ τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν καὶ τὰ τὴν ἐξορκίσωμεν ἐν ὀνόματι τοῦ σεβαστοῦ κυριάρχου τὰ εὐαρεστηθῆ τὰ λάβῃ ὑπὸ ταχείαν καὶ σπουδαίαν σκέψιν τὰς ταπεινὰς καὶ εἰλικρινεῖς παρατηρήσεις μας καὶ τὴν πρότασιν μας, ὡς ἀνάγκης ὑπερτάτης πρότασιν, ὡς μέσον τελεσιουργὸν τῆς εἰρηρεύσεως καὶ τῆς ἐπαρόδου τῆς τάξεως εἰς τὸν τόπον, ὡς μέσον διοικήσεως ἰαχυρῆς, ἔμφρονος καὶ ἰκανῆς τὰ διατηρήσῃ τὸν τόπον ἐν εὐταξίᾳ καὶ εἰρήνῃ, χωρὶς τὰ δοθῆ ἕκ μέρους του πῶποτε παραμικρὰ αἰτία μερίμνης εἰς τὴν κυριαρχικὴν κυβέρνησιν, ὅπερ ἀγαδεχόμεθα ὑπὸ εὐθύνην μας ἐν ὀνόματι τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, καὶ τὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν κυριαρχικὴν δικαιοσύνην ὅπως μὴν ἤθελεν ἀνεχθῆ τὰ ἐγκαταλείψῃ εἴτε εἰς τὸ τυχαῖον τῆς ἐννοίας εἴτε εἰς τὰς συστάσεις εἴτε εἰς τοὺς πλαγίους σκοποὺς ἀνθρώπων προσπαθούντων τὰ ἐφενρωσι τρόπον, καὶ διὰ τοῦ παντελοῦς ἀκόμη ὀλέθρου τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, τὰ καλύψωσι τὰ ἐγκλήματά των, ἐνοχοποιούντες τὴν τύχην καὶ τὸ μέλλον τοῦ ἀτυχοῦς αὐτοῦ λαοῦ· διότι τὰ συμφέροντα καὶ οἱ λόγοι

τῶν μεγάλων καὶ ροημόνων βασιλείων, ὡς εἶναι ὁ ἡμέτερος, δὲν εἶ-
ναι οὐδόλως ὅμοια μὲ τοὺς λόγους καὶ τὰ συμφέροντα τῶν ἀτό-
μων καὶ τῶν ἀτομικῶν παθῶν, τῶν πρώτων συνισταμένων ὅλως
εἰς τὴν δικαιοσύνην, τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν εἰρήνην τῶν ὑπηκόων,
τῶν δευτέρων τὰνάπαλιν εἰς τὰς ἀταξίας, τοὺς ταραχούς καὶ τὸν
δλεθρον τῶν ἀνθρώπων, καὶ γὰρ εἰσακούσῃ ἐν τέλει τὴν θερμὴν δέη-
σίν μας, θέτουσα ὅσον τάχιον πέρασ εἰς κατάστασιν, ἣτις εἶναι
ἀνεπίδεκτος περαιτέρω ἀναβολῆς.

Ἐν τῇ προσδοκίᾳ τῶν φυσικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς βασιλικῆς
δικαιοσύνης καὶ κηδεμονίας, ἐξαιτούμεθα τὴν συγκατάβασιν τῆς ὑμε-
τέρας ἐξοχότητος διὰ τὰς ἐνοχλήσεις καὶ τὴν τόλμην μας, καὶ πλή-
ρεις σέβους καὶ εὐγνωμοσύνης ὑποφαιρόμεθα ἐν ταπεινότητι.

Τὴν 24ην αὐγούστου 1850 ἐν Γαλατᾷ Κωνσταντινουπόλεως.

Τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος

εὐπειθεῖς καὶ ὑποκλινεῖς

ὑπήκοοι τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος

τὰ μέλη τῆς Σαμικῆς ἐπιτροπῆς

(Ἐπορται αἱ ὑπογραφαί).

Δίκαιον ὁμολογουμένως εἶχεν ἡ ἐπιτροπεία, οὕτως πως γράφουσα,
διότι ἐξ ὅσων πληροφοριῶν ἐλάμβανε παρά τε τῶν ὀθωμανῶν μεγα-
στάνων καὶ παρά τῶν ἐν ἰσχύϊ ὁμογενῶν δὲν ἀμφέβαλλεν ὅτι ὁ Βογο-
ρίδης ἐξηκολούθει δολοπλοκῶν καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν διαβου-
λευόμενος καὶ ἐνεργῶν πῶς τοὺς Σαμίους νὰ τιμωρήσῃ, ἀνθ' ὧν κατ'
αὐτοῦ ἔπραξαν, καὶ τὸ μέλλον αὐτῶν ἀπαισιώτερον καταστήσῃ. Ἄλ-
λως δὲ τοῖς πολλοῖς γνωστὸν ἦτο ὅτι ἐκεῖνος, ἀφ' οὗ παντοιοτρόπως
προσεπᾶθησε νὰ ματαιωθῇ ὁ διορισμὸς νέου ἡγεμόνος, ἐπὶ τέλους μὴ
δυνηθεὶς νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ τοιούτου, διενήργησεν ἐπιτηδεῖως τὸν διορι-
σμὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχου, προγινώσκων ὅτι οὐδέποτε ὁ ἀ-
νὴρ οὗτος ἤθελε δεχθῆ τὴν προσφερομένην αὐτῷ ἡγεμονίαν τῆς Σάμου,
προτιμῶν αὐτῆς τὴν θέσιν, ἣν κατεῖχε, καὶ μεθ' ἧς ἀπήλαυε πάσης
εὐζωίας καὶ πάσης τιμῆς ἐν μιᾷ τῶν μεγίστων καὶ καλλίστων τῆς Εὐ-
ρώπης πόλεων· τούτου δ' οὕτως ἔχοντος, ὁ Βογορίδης ἤλπιζεν, ἐκείνου
παραιτουμένου, νὰ ἀνακτήσῃται τὴν ἡγεμονίαν. Καὶ αἱ σκέψεις αὐτοῦ
δὲν ἦσαν ἐντελῶς ἀπορριπτέαι, οὐδὲ εἶχον ἄδικον οἱ διαδιδόντες ὅπα-
δοὶ αὐτοῦ ἐν Σάμῳ ὅτι πρόσκαιρος μὲν τυγχάνει ἡ τοῦ κυρίου αὐτῶν

ἀπομάκρυνσις, ἔωλος δὲ καὶ πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν περιστάσεων ὁ τοῦ Καλλιμάχου διορισμός. Ἔνεκα τούτων καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιτροπεία τῶν Σαμίων, φοβουμένη μὴ αἴφνης καὶ παρ' ἐλπίδα διορισθῆ ὡς ἡγεμῶν τῆς Σάμου, καθ' ἃ ἐθρυλεῖτο, εἰς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες ἤκιστα κατάλληλοι ἦσαν ὅπως στιβαρᾶ τῇ χειρὶ ἐπιληφθῶσι τῆς διορθώσεως τῶν κακῶς ἐχόντων καὶ ἐπουλώσωσι μὲν τὰ τηλικαῦτα ἔλκη, ἐπαναγάγωσι δὲ τὴν εὐταξίαν καὶ τὴν ἁρμονίαν ἐν τῇ Σαμιακῇ πολιτείᾳ, διεβίβασε τῷ σουλτάνῳ τὴν ἐξῆς ἀναφορὰν.

Δικαιοῦτατε βασιλεῦ !

Εἶσαι βεκίλης τοῦ ὑψίστου ἐπὶ τῆς γῆς ἐπάνω εἰς τόσα μιλλιούρια ὑπηκόων σου, τὰ ὁποῖα ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἔδωκεν ἀμαρτίῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν σου· εἶσαι υἱὸς ἐνδοξοῦ πατρὸς μεγάλου ἀνθρώπου, τοῦ ὁποίου τὰς μεγάλας ἀρετὰς ὁ ἅγιος Θεὸς σοῦ τὰς ἔδωκε κληρονομίαν μαζὶ μὲ τὸν λαμπρὸν βασιλικὸν θρόνον. Εἰς ὀλίγα χρόνια καὶ εἰς τὸ ἄρθρον τῆς ἡλικίας σου, ἔχοντας τοῦ παρτοδυνάμου Θεοῦ τὴν εὐχὴν καὶ τὴν σκέπην, ἐδίπλωσας τὰ καλὰ τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς σου, ἔγρεις τὸ καύχημα τῶν δύο ἡμισφαιρίων καὶ μὲ τὰς καθημερινὰς ἐνεργεσίας σου καὶ τὴν ἄκραν δικαιοσύνην σου ἔγρεις εἰς ὄλους τοὺς ραγιάδες σου ἢ παρηγορία, ἢ σωτηρία καὶ ἢ χαρὰ. Ὅλοι οἱ ραγιάδες σου ἀπὸ καρδίας εὐχονται εἰς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς πολιτίμου ζωῆς σου καὶ τῆς στερεώσεως καὶ τῆς δόξης σου· περισσότερον δὲ ἀπὸ αὐτοὺς ὄλους τοὺς ραγιάδες σου σὲ ἐγνωμονοῦσι καὶ εἶναι εὐλικρινέστατα πιστοὶ καὶ ἀφωσιωμένοι οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Σάμου, τῶν ὁποίων εἴμεθα οἱ ὑποκλινεῖς δοῦλοι σου βεκίλιδες, διότι περισσότερον ἀπὸ ὄλους ἡμεῖς ἀπολαύομεν περισσότερας ἐνεργεσίας ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου σου, μ' ὄλον ὅτι ἡμεῖς χωρὶς τῆς εἰδήσεώς σου ἐπάθαμεν μυρία δεινὰ, καταθλίψεις, καταπιέσεις, ἐξορίας, δημεύσεις τῶν κτημάτων μας καὶ καθείρξεις δέκα πέντε περίπου ἔτη καὶ τώρα ὕστερα μεγάλον χαλασμὸν ἀπὸ τὸν τύραννον Στεφανάκην βέην καὶ ἀπὸ ὄλους τοὺς ὑπαλλήλους του, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἡ δικαιοσύνη σου, φιλανθρωπότατε βασιλεῦ, τέλος πάντων μᾶς ἠλευθέρωσεν. Ἐπειδὴ δὲ ἡμεῖς οἱ Σάμιοι πιστοὶ ραγιάδες χρεωστοῦμεν περισσότεραν ἐγνωμοσύνην εἰς τὸν θρόνον σου καὶ ἐπειδὴ εἰς τὰς λαμπρὰς ἡμέρας σου, ἐν ᾧ ὅλα τὰ ζουλόμια ἐξηλείφθησαν ἀπὸ τὴν ἐπικράτειάν σου, ἡμεῖς μόνοι οἱ δυστυχεῖς

Σάμοι υπεφέραμεν δεκαπέντε χρόνους ἀρήκουστα δεινὰ ἀπὸ τοῦ κακοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου, οἵτινες κατεπάτησαν τὸ ἱερὸν χάτ σεριφί σου καὶ τὰ λαμπρὰ προῖδια, τὸ ὅποια ὁ μέγας τοῦ δεκάτου ἑτάτου αἰῶνος ἀνὴρ, ὁ ἀείμνηστος, λέγομεν, σεβαστὸς πατὴρ σου σουλιτὰρ Μαχμοῦτ, μᾶς ἐχορήγησε τῇ μεσιτεῖα τῶν τριῶν μεγάλων Δυνάμεων, καὶ ἠξέυροντες ὅτι αὐτὰ ἐγίνοντο ἐναντίον τῆς βασιλικῆς θελήσεώς σου, πολλακίς ἐπροσπαθήσαμεν ν' ἀναφερθῶμεν εἰς τὸν ὑψηλὸν θρόνον σου καὶ δὲν ἠμπορέσαμεν· διότι ὁ Στεφανᾶκης βέης εὗρισκε τὸν τρόπον καὶ τὸ ἐμπόδιζε καὶ δὲν ἔφθαναν τὰ παράπονά μας εἰς τὰ ἱερὰ ὄτά σου. Καὶ τώρα ὕστερα μὴν ὑποφέροντες πλέον τὴν τυραννίαν, ἐβιασθήκαμεν νὰ κινηθῶμεν διὰ νὰ κάμωμεν γνωστὰ εἰς τὸν κυριάρχην μας τὰ δεινὰ μας, εἰς τρόπον ὁποῦ ἔδωκεν αἰτίαν εἰς τὸν Στεφανᾶκην βέην διὰ νὰ κρυψῆ τὰς σκοποπραγίας του, νὰ μᾶς ρίψῃ καθὼς πάντοτε ἰφτιρὰ ὅτι ὁ λαὸς τῆς Σάμου εἶναι χιανέτης εἰς τὸ δεβλέτι σου. Μὴ ὑποφέροντες αὐτὴν τὴν ἄδικον κατηγορίαν, ἐτόλμησαμεν ν' ἀναφερθῶμεν, ὡς ἐπροστάχθημεν, μὲ ταπεινὴν ἀναφορὰν μας εἰς τὸ Ἀρχιάμι-Ἀτλιὲ τοῦ κράτους σου, ἀντίγραφον τῆς ὁποίας ἐγκλειομεν, καὶ σε παρακαλοῦμεν ὡς βασιλέα καὶ αὐθέντην μας, ὡς οἰκοκύρην καὶ σααμπὴν τοῦ κράτους σου, ὡς προωρισμένον καὶ ἔχοντα ἐξουσίαν ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ ἐξετάξῃς τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ παιδεύῃς αὐστηρῶς ὅσους κάμνουσι κακὰ εἰς τὸν ραγιᾶν σου καὶ καταπατοῦσιν ἀναιδῶς τὰ ἱερὰ χάτσεριφιά σου, ὡς ὁ χιανέτης Στεφανᾶκης βέης καὶ οἱ ὑπάλληλοι του, νὰ προστάξῃς νὰ γίνῃ πιστὴ μετάφρασις τῆς εἰς τὸ Ἀρχιάμι-Ἀτλιὲ δουλικῆς ἀναφορᾶς μας, ἐκ τῆς ὁποίας θέλεις πληροφορηθῆ ὅτι ὄχι μόνον μέχρι τριχός, ἀλλὰ οὐδὲ τώρα, οὐδὲ ποτὲ ὁ πιστὸς σου ραγιᾶς τῆς Σάμου ἔδωκεν αἰτίαν χιανετικῆς, ἀλλὰ ἦτο καὶ εἶναι ὁ πλέον πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος εἰς τὸ ὑψηλὸν δεβλέτι καὶ εἶναι ἔτοιμος μετὰ γυναικῶν καὶ παιδῶν νὰ θυσιασθῶσι διὰ τὸ ὄνομά σου, δικαιοτάτε βασιλεῦ, καὶ ὅστις ἠξέυρων τοῦ βασιλέως του τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν βουλήν, μὴ συγχωροῦντος κατ' οὐδένα τρόπον νὰ πάσχη ὁ ραγιᾶς του, ἐτόλμησε νὰ ἀναφερθῆ δι' ἡμῶν εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὸν αὐθέντην του ἐναντίον γέροντος ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος καταγορωμένος ἀπὸ ἐφευρτικὴ βασιλικὸν ἔπρεπε νὰ κυβερνᾷ τοὺς ραγιᾶδες τοῦ αὐθέντου του κατὰ τὰς ὑψηλὰς βουλὰς του καὶ ὁ ὁποῖος ἔφραγεν αὐτὸν τὸν ραγιᾶν εἰς δέκα πέντε χρόνους εἰς χαλασμόν,

καὶ κοινὰ εἰς τοῦτο διὰ τὰ κρύψῃ τὰς καταχρήσεις του καὶ τὰς σα-
ταρικός του ραδιουργίας, προσεπάθησε τὰ τὸν ἀποδείξῃ ἐπαραστά-
την εἰς τὸ δεβλέτι. Συγχρόνως δὲ τὰ σε παρακαλέσωμεν τὰ ἐξαλεί-
ψῃς ἀπὸ τὴν βασιλικὴν καρδίαν σου πᾶν μῖσος, τὸ ὅποιον τυχὸν ἔ-
λαβες κατὰ τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου ἀπὸ τὰ μουζαβιρλίκια αὐτοῦ τοῦ
κακοῦ ἀνθρώπου, ὅστις δὲν ἐσυνείθισεν εἰ μὴ τὰ τυραννῆ καὶ ἀναι-
σχύντως τὰ κατηγορῆ, καὶ τὰ ἀγαπήσῃς αὐτὸν τὸν ραγιᾶν σου, ὅς-
τις εἶναι καὶ θέλει εἶσθαι ὁ πλέον πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος πρὸς τὸ
ὑψηλὸν δεβλέτι εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα.

Ὅλοι οἱ ἄξιοι ὑπουργοὶ σου, βασιλεῦ, ἐκτελοῦντες ἐμφρόνως καὶ
δικαίως τὰς βασιλικὰς προσταγὰς σου, ἐξήτασαν τὰ χάλιά μας καὶ
μᾶς ἠλευθέρωσαν ἀπὸ τὸν Στεφανάκη βέην καὶ ἀντ' αὐτοῦ μᾶς ἐ-
δόθη βέης ὁ Καλλιμάχης βέης, διὰ τὸν διορισμὸν τοῦ ὁποῖου ἅπας
ὁ λαός, συνελθὼν εἰς τὰς ἱερὰς ἐκκλησίας μὲ δεήσεις καὶ παρακλή-
σεις πρὸς τὸν Θεόν, ἠῦχετο ὑπὲρ τῆς πολυτίμου ζωῆς σου, βασιλεῦ,
καὶ ὑπὲρ τῆς ἀκραδάντου στερεώσεως καὶ ἐκτάσεως τῆς αὐτοκρατορί-
ας σου καὶ μὲ ἀνοιχτὰς ἀγκάλας περιμένει τὸν ἀπὸ Θεοῦ προωρι-
σμένον καὶ ὑπὸ τῆς μεγαλειότητός σου διορισμένον Καλλιμάχην
βέην. Ἄλλ' ἂν τυχόν, ὡς οἱ ραδιουργοῦντες κηρύττουσιν, ἤθελε πα-
ραιτηθῆ, τὸ ὅποιον δὲν ἐλπίζομεν, τότε τολμῶμεν τὰ παρακαλέσω-
μεν τὸν ἐνεργητικώτατον βασιλέα μας τὰ μὴ ἤθελε διορισθῆ οὐδὲ
Βογορίδης, οὐδὲ συγγενῆς του, οὐδὲ κἀνεὶς ὅσοι ἐχρημάτισαν ὑπάλλ-
ηλοὶ του, οὐδὲ φίλος του, οὐδὲ φίλος τῶν φίλων του, ἀλλὰ τὰ ἐν-
δοκῆσῃ ἢ ὑμετέρα αὐτοκρατορικὴ μεγαλειότης τὰ διορίσῃ ἄνθρωπον
ἐνάρετον, φιλοδίκαιον, ἀμερόληπτον καὶ γνωρίζοντα τὸν τρόπον
τοῦ καλῶς κυβερνᾶν καὶ πιστὸν ἐκτελεστήν τῶν ὑψηλῶν βασιλικῶν
βουλῶν σου, καὶ τοῦτο διὰ τὰ μὴ ἀποχαλάσῃ αὐτὸς ὁ δυστυχισμέ-
νος ραγιᾶς σου, ὅστις μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ραδιουργεῖται ἀπὸ τὸν
Βογορίδην καὶ τὰ πλαστοργήματά του ἐπὶ σκοπῶ τὰ προξενήσῃ ἀ-
ταξίας διὰ τὰ δικαιολογηθῆ τρόπον τινα.

Βασιλεῦ, εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἔγεινε γνωστὴ ἡ δικαιοσύνη σου·
κάμε βασιλικὸν ἔλεος διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ τοῦ πιστοῦ σου λαοῦ
καὶ μὴ καταδεχθῆς ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ, ὅπου εἶσαι, τὰ κρη-
πνιπταὶ ἢ ἀλήθεια καὶ διὰ χατῆρι τὰ ἀδικῆται ὁ πιστὸς ραγιᾶς σου
τῆς Σάμου.

Ζῆθι, βασιλεῦ δικαιοτάτε, πρὸς παρηγορίαν, σωτηρίαν καὶ χα-

ρὰν τῶν ὑπηκόων σου.

Τὴν 24 Αὐγούστου 1850 ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Εἰς τῆς μεγαλειότητός σου τὸ ὕψος

ὑποκλιέσταισι καὶ εὐπειθέσταισι

οἱ βεκίλιδες τῆς Σάμου

("Ἐπονται αἱ ὑπογραφαί).

Τοιαύτης οὔσης τῆς ἐν γένει καταστάσεως φήμη, πολλῆς τῆς πιθανότητος μετέχουσα, διεδόθη ὅτι ὁ Βογορίδης, τοῦ Καλλιμάχου μὴ δεχομένου τὴν ἡγεμονίαν τῆς Σάμου, ἐνήργει νὰ ἀποσταλῇ αὐτόσε τοποτηρητής, ὥστε, τῶν πραγμάτων μὴ ὀριστικῶς ἐξομαλίζομένων, νὰ ἔχη αὐτὸς τὸ στάδιον ἐλεύθερον ὅπως ἐν πρώτῃ δοθείσῃ εὐκαιρίᾳ, ἀναλάβῃ πάλιν τὰς ἡγεμονικὰς ἡνίας· ὡς ὑποψήφιοι δὲ διὰ τὴν θέσιν τοῦ τοποτηρητοῦ ἐλέγοντο Λάζαρός τις Λαχοβάρης, ἀνὴρ τῶν ἀσήμεων, ἐρμηνεὺς δὲ τοῦ Χοσρέφ πασᾶ κατὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Χίου διατελέσας, καὶ τις Ἀλέκος βέης, τοῦπίκλῃν Μπιμπῆς, οὗ μόνον προσὸν ἦτο ὅτι καλῶς τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν ἐλάλει τε καὶ ἔγραφε, καὶ τις Σπυρίδων Σιβίνης, οὗ τὰ ὑπὸ πλυστὸν ὄνομα καὶ ὑπὸ πλυστὸν τίτλον ἰταλοῦ κόμητος Ριβερόζα τερατουργήματα γνωστὰ τοῖς πᾶσιν ἐτύγχανον. Τὸ παράδοξον τῆς τοιαύτης φήμης καὶ τὸ ἀσύνηθες τοῦ τοιοῦτου διορισμοῦ ἐπόμενον ἦτο νὰ ἐμποιήσωσι τῇ τε ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιτροπείᾳ καὶ τοῖς ἐν Σάμῳ, οἷς ἐκείνη ἐξήγγειλε τὰ θρυληθέντα, τὴν οἰκτροτέραν ἐντύπωσιν, μόνοι δὲ οἱ φίλα τῇ προτέρᾳ διοικήτῃ φρονουῦντες ἤκουσαν μετ' εὐχαριστήσεως πολλῆς τοῦ ἀγγέλλματος ἐκείνου.

Καὶ ἤρξαντο ἄρα οἱ πάντες περιστέλλοντες τὴν χάριν, ὑφ' ἧς κατελήφθησαν ἐπὶ τῇ τοῦ Βογορίδου πτώσει, καὶ ἐν τῇ ἀδηλότητι τοῦ μέλλοντος, ὑποπτεύοντες μὴ ἐμπέσωσιν εἰς νέαν παγίδα, πολλῶ τῆς προτέρας κινδυνωδεστέραν, ἠγνόουν τί νὰ πράξωσιν· ὅθεν καὶ ἤρξαντο διασκεπτόμενοι νὰ μὴ παραδεχθῶσι τοιοῦτον τοποτηρητήν, ὅστις, καθ' ἃ οἱ Βογοριδικοὶ διεσάλπιζον, ἔμελλε νὰ ᾖ ὄργανον πειθήνιον τοῦ πρῶην ἡγεμόνος καὶ τιμωρὸς καὶ ἐκδικητῆς τῶν κατ' αὐτοῦ ἐξεγερθέντων καὶ ἐνεργησάντων. Ἐφ' ἧ δὲ περὶ τούτου πρὸς ἀλλήλους συνησκέπτοντο καὶ συναπεφάσιζον, ἀφίκετο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τῇ εἰκοστῇ Ὀκτωβρίου ἐν μέλος τῆς τῶν Σαμίων πρεσβείας, ὁ Δημήτριος Τζιδίνης, ἀγγέλλων ὅτι ὁ Βογορίδης ἐπέτυχε νὰ διορισθῇ καὶ εἰς Σά-

μον ὡς τοποτηρητῆς σταλῆ εἰς τῶν οἰκείων αὐτοῦ, Γεώργιος Κονεμέ-
νος τοῦνομα, ὅστις, ἅμα ἀφικνούμενος, ἤθελε προξενήσει τοῖς ἐγγω-
ρίοις δεινὰ πολλῶ χείρω τῶν ὄσων τέως ὑπέστησαν, δι' ὅπερ οἱ Σά-
μιοι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἔπρεπε νὰ παραδεχθῶσιν αὐτόν, ἀλλὰ διὰ παντός
μέσου ἔδει νὰ ματαιώσωσι τὴν εἰς Σάμον ἔλευσιν τοῦ ἀνδρός. Ἄλλως
δὲ καὶ ἡ ἐπιτροπεία εἶχεν ἀπευθύνει τοῖς πρεσβευταῖς τῶν μεγάλων Δυ-
νάμεων τὴν ἐπομένην ἀναφορὰν, δι' ἧς, τοῦ Νικολάου Ἀριστάρχου πολ-
λὴν ἀντίπραξιν ὅπως διορισθῆ ἡγεμῶν ἀπαντῶντος, ὑπεδείκνυεν ὡς
ἡγεμόνα τὸν ἄλλοτε τὴν Σάμον διοικήσαντα Κωνσταντῖνον Κροκίδα.

Ἐξοχώτατε !

*Οἱ ταπεινῶς ὑπογεγραμμένοι ὡς κεραυνόπληκτοι ἠκούσαμεν ὅτι
ὄχι μόνον ἡ δικαία, εὐλόγος καὶ θεμελιωμένη ἐπὶ τῆς ἀνάγκης αἰτη-
σίς μας, ἀναφορικῆ ὡς πρὸς τὴν μέλλουσαν διοίκησιν τῆς ἀτυχοῦς
πατρίδος μας, δὲν εἰσηκούσθη, ἀλλ' ὅτι προτίθεται καὶ νὰ διορισθῆ
διοικητῆς τοῦ τόπου μας εἰκοσαετῆς νεανίας, ἐστερημένος τῶν προσ-
όντων, τῶν ἀπαιτουμένων ὑπὸ τοιαύτης δυσκόλου καὶ ἀκροσφαλοῦς
θέσεως, καὶ πρὸ πάντων γνωστὸς τῷ Σαμικῷ λαῷ ὡς πλάσμα τοῦ
κυρίου Κωνσταντῖνου Μουσούρου, προβληθεὶς πονηρῶς ὑπὸ τοῦ κυ-
ρίου Βογορίδου, τοῦ ὁποῦ μὲλλει γενέσθαι γαμβρὸς καὶ ὄργανον
τῶν ἐκδικήσεων καὶ τῶν περαιτέρω καταχθονίων σχεδίων του κατὰ
τοῦ ἀτυχοῦς τόπου μας, ὁ κύριος Κονεμέμος.*

*Ἐξοχώτατε, ὁ τοιοῦτος διορισμὸς εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Σάμου
θέλει εἶσθαι ταῦτοςήμαρτος μ' ἐκεῖνον αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Βογορίδου.
Ὁ νέος ἐκεῖνος διὰ μόνης τῆς ἐν Σάμῳ ἐμφανίσεώς του εἰς τὴν πα-
ροῦσαν ἐποχὴν τοῦ ἐνδοιασμοῦ, τῶν ἀπαύστων μηχανορραφιῶν τοῦ
ὀλετήρος τῆς πατρίδος μας κυρίου Βογορίδου καὶ τῶν ὀπαδῶν του
καὶ τῆς ἀπελπισίας τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν δάκεται ὁ πολυπαθὴς
Σαμικὸς λαός, ἤθελεν ἐμπρήσει, ἤθελεν αἱματώσει τὸ πᾶν· δὲν ἤθε-
λε βεβαίως ἐπιτύχει οὐδόλως τοῦ προτιθεμένου σκοποῦ τῆς ἀθώσε-
ως τοῦ κυρίου Βογορίδου ἀπὸ τὰ πραχθέντα ὑπ' αὐτοῦ ἐγκλήματα
κατὰ τοῦ θύματός του λαοῦ τῆς Σάμου, καθότι ἐκτὸς τοῦ προδήλου,
ὡς τὴν ἡμέραν, τῶν κακουργιῶν του μαρτυρουμένων οὐχὶ ὑπὸ φα-
τριῶν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀπελπισίας ἐξήκοντα χιλιάδων ψυχῶν ἀπλοσ-
κῶν, εἰρηρικῶν καὶ χριστιανῶν, τὰ ἐγκλήματα αὐτὰ ἀποδεικνύονται
καὶ καταδηλοῦνται ἀφ' ἐαυτῶν μεγάλη τῆ κραυγῆ ὁσημέραι διὰ*

τῆς ἀπαύστου καὶ προφανοῦς ἐπιμονῆς αὐτοῦ τοῦ ἀσυνειδήτου καὶ ἀ-
θεοφόβου ἀνθρώπου καὶ τῆς λύσεως τοῦ γὰ ἀναδράξῃ κατὰ πάντα
τρόπον τὸν τόπον αὐτὸν εἰς τοὺς ὄνυχάς του καὶ γὰ τὸν κατασπάρ-
ράξῃ, ἀδιάφορα θεωρῶν πάντα τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν του συντελε-
στικὰ μέσα, τὰ πάντα συγχωρητέα ὑπολαμβάνων εἰς τὰς ραδιουρ-
γίας καὶ τὰς μελαρωτέρας συκοφαντίας κατὰ τῶν ἀγροτέρων ἀν-
δρῶν, κατὰ ἀνδρῶν τύπου τῆς τιμιότητος, ἀρκεῖ μόνον γὰ ἐπιτύχῃ
τοῦ διπλοῦ σκοποῦ του, ἢ τοῦ γὰ ἀναδράξῃ τὸν Σαμικὸν λαὸν καὶ
γὰ τὸν καταστήσῃ λαὸν του εἰλωτα ἢ γὰ τὸν καταναγκάσῃ γὰ κα-
ταστραφῇ ἀφ' ἑαυτοῦ διὰ τινοῦ ἀπελπιστικοῦ κινήματος.

Αὐτὸς ὁ νέος, αὐτόχρημα ἀποκατάστατος ἐκείνου, δὲν θέλει δυ-
νηθῆ, λέγομεν, γὰ κατορθώσῃ τὴν πρόθεσιν τῆς ἀθώσεως τοῦ κυ-
ρίου Βογορίδου, οὐδὲ τὴν ὑποδούλωσιν τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, ἀλλὰ
βεβαίως θέλει γίνῃ τελεσιουργὸν αἴτιον τῆς καταστροφῆς ἐξήκοστα
χιλιάδων χριστιανῶν.

Τοῦ ἀνθρώπου τῆς τοιαύτης φύσεως, ἣτις χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὰ
γεννήματά της ὡς τὸ δένδρον ἀπὸ τὸν καρπὸν του, αἱ τοιαῦται
προσπάθειαι καὶ ἡ ἐπιμονὴ εἰς τὸν μοχθηρὸν σκοπὸν του, εἶναι φυ-
σικαὶ καὶ οὐδόλως εἰσὶ παράδοξοι· ἀλλ' ἡ κυριαρχικὴ κυβέρνησις, ἣ-
τις ἄλλο συμφέρον, ἣτις ἄλλο ἱερώτερον χρέος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ
καὶ ἐνώπιον τῆς ἀνθρωπότητος δὲν ἔχει παρὰ τὴν συντήρησιν τῶν
λαῶν της καὶ τὴν δικαιοσύνην, ἀλλ' ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης, ὑποκει-
μενον ἐξόχου τάξεως, ἀρετῶν, συνέσεως ἐξαισίου ἠθικότητος, πε-
ριωνυμίας, ἀντιπρόσωπος τῆς μεγαλειτέρας γήϊνης δυνάμεως, τῆς
πλέον πεφωτισμένης, τῆς φίλης τῶν χριστιανικῶν ἐθνῶν, φίλης
τῆς τάξεως καὶ τοῦ δικαίου, γὰ συγχωρῇ τὴν ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ
ἐκτέλεσιν τῶν τοιούτων μελανῶν μηχανορραφιῶν τῆς ἀνθρωπίνου
μοχθηρίας καὶ τῶν γλισχρῶν ἀτομικῶν ἰδιοτελειῶν τῆς ἔχθρας καὶ
τῶν ἀδίκων ἐκδικήσεων τοῦ τοιούτου ἀνθρώπου, γ' ἀρέχεται γὰ
στεράξῃ ἢ ἀθώτης ἀπὸ τὸ βάρος τῶν πλέον δολίων συκοφαντιῶν
καὶ τὸ ὄλον ἐγὸς ἡμικατεστραμμένον ἀθῶνον λαοῦ γὰ χρησιμεύσῃ τὸ
ὄργανον τῆς φανταστικῆς εὐδαιμονίας μιᾶς διστραμμένης φύσεως,
ἐγὸς ἀτόμον ἀπλέτου κακοπραγιῶν, εἶναι τοῦτο ἀρεκδιήγητον σῆμα
καὶ ἀπίστευτον, εἶναι δι' ἡμᾶς ἀφόρητον, εἶναι φρικῶδες.

Ἄλλ' ἴσως εἴποι τις, πῶς Σάμιοι ἐξαιρεῖτε τοὺς πάντας, τοὺς
πάντας ἀπωθεῖτε, ἀντιποιεῖσθε τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα, ὅπερ δὲν ἔ-

χετε; Εἰς ταῦτα ἀπαρτῶμεν εὐσεβάστως διὰ τῶν ἐφεξῆς λόγων, τοὺς ὁποίους καθυποβάλλομεν εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὸ ἔξοχον κριτήριον τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος, ἀντιπροσωπευούσης συλλήβδην τὴν σύεισιν καὶ τὴν δικαιοσύνην ἐνὸς μεγάλου ἔθνους, μιᾶς ἐνδόξου κυβερνήσεως.

Ὁ δὴστηνος καὶ πιστὸς εἰς τὰ τοῦ ὑπηκόου χρέη Σαμικὸς λαὸς διὰ τῆς ἐπιτροπῆς του ταύτης διεκήρυξε καὶ διὰ τῆς ἀγωγῆς του καὶ διὰ τῶν ἀναφορῶν του πρὸς τε τὴν Ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα ὅτι ἀναγνωρίζει καὶ σέβεται τὸ κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν τὸν πρίγγιπα ἢ τὸν διοικητὴν του. Ἐπαναλαμβάνομεν καὶ αὖθις τὴν αὐτὴν ὁμολογίαν· ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅτι ἡ κυριαρχία ἔχει τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος δικαίωμα δὲν ἐξάγεται, ἐὰν δὲν ἀπατώμεθα, πόρισμα ὅτι ὁ λαὸς οὗτος, ὁ μέλλων διοικεῖσθαι εὐπειθῶς ὄλος, ὡς διατελεῖ ἅπαντες εὐπειθῆς εἰς τὰ ὑπηκοϊκὰ καθήκοντά του, στερεῖται τοῦ ἱεροῦ δικαίωματος τῆς ἰδίας συντηρήσεως, τῆς προφυλάξεώς του ἀπὸ τὰ δεινὰ, τῆς σωτηρίας του τέλους πάντων. Τοιοῦτον δικαίωμα, ἐξοχώτατε, νομίζομεν, εἶναι δικαίωμα φυσικὸν ἀπαραγράφτον, παραχωρούμενον ὑπὸ τῆς πηγῆς παντὸς δικαίωματος, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κυριάρχου πατοκράτορος, ἐξ ἴσου εἰς τ' ἄτομα, ἰδίως καὶ εἰς τὰ ἄτομα συλλήβδην τοῦ λαοῦ. Τοῦτου τεθέντος, τοῦτου ἀληθοῦς καὶ ἀναμφισβητήτου ὄντος, ἅς ἴδωμεν ἐὰν ἡμεῖς εἴμεθα ἐντὸς τοῦ τοιοῦτου, ἐπιμένοντες εἰς τὴν ἀπώθησιν τοῦ προτεινομένου ἀνθρώπου καὶ εἰς τὴν αἰτησίαν μας, τὴν ἀναφορικὴν εἰς τὸ μόνον ἄτομον, ὅπερ ἐκ πείρας ἀπεδείχθη ἱκανὸν γὰ εἰρηνεύσῃ τὸν τόπον, γὰ τὸν σῶσῃ, γὰ τὸν διοικήσῃ ἐμφρόνως καὶ συνφδὰ μὲ τὰ ἀληθῆ συμφέροντα καὶ αὐτῆς τῆς κυριαρχίας καὶ μὲ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς λογικότητος.

Ἐπὶ δεκαπενταετίαν διοικήθημεν, ἐὰν ἡ τριαυτὴ διοίκησις δύναται γὰ ὀνομασθῆ διοίκησις, ὑπὸ δέκα ἀντιπροσώπων τοῦ κυρίου Βογορίδου· μεταξὺ τῶν δέκα τούτων ἀνθρώπων οἱ πλείστοι ἦσαν ἀνίκανοι ἐν ταῦτῳ καὶ μοχθηροὶ ἢ ἀνόητοι. Ἐδέχθημεν τρεῖς ἢ τέσσαρας διευθυντὰς τῶν δημοσίων προσόδων, ἐνοικιαζομένων ὑπὸ τοῦ ἐμπόρου πρίγγιπος, καὶ ὅκτω ἀστυνόμους ἢ διευθυντὰς τριῶν ἀστυνομῶν ἐπὶ γήσου τρισιπθαμιαίας. Ἀπαρτες οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἦσαν ξένοι, οἱ πλείστοι τὰ περιτρίβματα τοῦ τόπου των, ὑπηρέται, καφφοποιοί, μεσίται, ἀτιμασθέντες εἰς τὰ πρῶτά των ἐπαγγέλματα καὶ

εδρόντες ἄσυλον καὶ προστασίαν παρὰ τῷ κυρίῳ Βογορίδῃ καὶ τοῖς οἰκείοις του, ἀπεστάλησαν ὑπ' αὐτοῦ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς εἰς τὸ τιμαριωτικὸν κτήμᾶ του, τὴν Σάμον. Τ' ἀποτελέσματα τῆς ἀθλιας κοινωνίας μας ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τοιοῦτου φρονήματος ἀπέβησαν ὅλα φρονικῶς καὶ ἀγαθῶς ἔπρεπε ν' ἀποβῶσιν. Ἡ δυσφημία τῶν διοικουμένων τοῦ λαοῦ ὡς δῆθεν ληστρικῶ, ὡς πλαγίους σκοποῦς ἐλληρισμοῦ τρέφοιτο, αἱ κακώσεις καὶ αἱ φρίκαι, τὰς ὁποίας ἐξιστορήσαμεν ἄλλοτε, καὶ ἐν τέλει ἡ παροῦσα δύσκολος, καταστρεπτικὴ καὶ ἀξιοθρήνητος κατάστασις τοῦ τόπου μας μεταξὺ τῆς σωρείας αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων. Κατ' ἀγάθην μοίραν μόλις ἐτύχασεν δις ἐνὸς ἀληθοῦς διοικητοῦ, καίτοι καὶ τούτου ἀντιπροσώπου τοῦ κυρίου Βογορίδου, ὅστις διὰ τῆς εὐθύτητος καὶ τῆς εὐλιχρικείας του, διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ φρονήσεως καὶ τῆς ἰκανότητός του καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς διοικήσεώς του προσεπάθησε δι' ἀγώνων μεγάλων, οἵτινες προσέβαλον τὴν ὑγείαν του, τὰ συγκατατάξῃ καὶ συναρμοολογήσῃ τ' ἀληθῆ τῆς κυριαρχίας καὶ τοῦ πρίγγιπος συμφέροντα μὲ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς δικαιοσύνης, τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ μὲ τ' ἀληθῆ συμφέροντα τῶν διοικουμένων, ἅτινα συνίστανται εἰς τὴν τακτικὴν διάνοιμῃ τῆς ἀληθοῦς δικαιοσύνης κατὰ πάντα, τὴν συγχώρεσιν τῶν κομμάτων καὶ τῶν παθῶν, τὴν τάξιν, τὴν εἰρήνην, τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἐγγύησιν τῶν προσωπικῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Ταῦτα κατώρθωσε διὰ τῆς φρονήσεώς του, τῆς ἄκρας δικαιοσύνης του, τῆς ἀμεροληψίας του, τῆς ἀφιλοκερδείας του καὶ τῆς διοικητικῆς ἰκανότητός του. Ταῦτα κατώρθωσε κατόπιν ἀνατροπῆς φρικώδους τοῦ τόπου, καρποῦ τῆς κακῆς διευθύνσεως, τῶν ὁποίων τὸ περαιτέρω ἀποτέλεσμά προέλαβε. Ταῦτα κατώρθωσε διὰ τῆς ἡθικῆς δυνάμεώς του ἐπὶ τοῦ τόπου, τὴν ὁποίαν εἰς ἑαυτὸν περιεποίησεν ἐκ πρώτης ἀρετηρίας τῆς διοικήσεώς του ἢ ἀλήθεια καὶ ἡ δικαιοσύνη του, καὶ διὰ τῆς ἰλικῆς δυνάμεως τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, τοῦ δυσφημιζομένου ὑπὸ τῆς ἀνοησίας ἢ τῆς κακοβουλίας ὡς ῥεπτονος εἰς τὴν ἀταξίαν, ἀλλὰ τοῦ ὑποδέξασθαι διὰ τῆς ἐντελοῦς ὑπακοῆς του εἰς τὰς διαταγὰς τῆς τοιαύτης ἀληθοῦς, ἔμφρονος καὶ δικαίας διοικήσεως ὅτι εἶναι ἀπ' ἐναντίας λαὸς προσκεκολλημένος σφόδρα εἰς τὴν τάξιν ἐκ φύσεως καὶ κατὰ λόγον τῆς καταστάσεώς του, ὡς λαὸς ἐμπορικὸς, γεωργικὸς καὶ κτηματίας. Ὁ διοικητὴς οὗτος ἐξήλειψε τὴν ἀταξίαν, ἐτιμώρησε τὰς καταχρήσεις ἀστήροτατα, συνέλαβε τοὺς ληστὰς καὶ τοὺς πειρατὰς

Σαμίους καὶ ἄλλους διὰ τῶν ἰδίων Σαμίων, ὁπότε ἠγαγκάσθη γὰ βάλῃ εἰς ἐνέργειαν τὰ βίαια μέτρα. Οὗτος ἐχρημάτισεν ὁ μόνος ἄνθρωπος, ὅστις ἀληθῶς ἀντεπροσώπευσε τὴν κυριαρχίαν παρ' ἡμῶν διὰ τῆς κατὰ πάντα προνοίας του, διὰ τῆς πρακτικῆς ἀμεροληψίας, διὰ τῆς ἄκρας καὶ ἀυστηροτάτης δικαιοσύνης, ἅτινα συνιστῶσι, νομίζομεν, τὸν ἀρχικὸν χαρακτῆρα πάσης ἀνθρωπίνης κυριαρχίας· εἶναι ὁ μόνος, ὅστις ἄνευ συγκινήσεων καὶ χύσεως αἵματος ἀνθρωπίνου διὰ τῆς τηλικαύτης διαγωγῆς του κατέστησε τοὺς διοικουμένους εὐλαχρεῖς εὐχέτας τῆς κυριαρχίας καὶ τοὺς κατέφερεν, ὥστε γὰ λησμονήσωσι τὰ παρελθόντα τοῦ πρίγγιπος Βογορίδου, γὰ τὸν εὐλογήσωσι μάλιστα ἐν τῷ ἀντιπροσώπῳ του, ὅστις, ἐὰν ἤθελεν ἔκτοτε μέχρι τοῦδε διέπει τὸν τόπον, ἤθελε βεβαίως προλάβει, δὲν ἤθελεν οὐδόλως λάβει χώραν τὰ θλιβερὰ συμβάντα, ἅτινα καταθλιβουσί εἰσέτι τὴν πατρίδα μας, καὶ ἤθελε στηριξέει μάλιστα τὴν ἡγεμονίαν τοῦ κυρίου Βογορίδου. Ὅποιοι οἱ λόγοι, οἱ ἀληθεῖς λόγοι, οἵτινες ὑπεχρέωσαν τὸν κύριον Βογορίδην γὰ στερήσῃ τὸν ἀτυχῆ τόπον τοιαύτης ἔμφροτος διοικήσεως, ὡς αὐτὴν, τοιούτου ἀντιπροσώπου; Οἱ μὲν ἀληθεῖς λόγοι εἰσὶν αἱ δόλια εἰσηγήσεις τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἐχθρῶν, πιστενομένων ὑπ' αὐτοῦ φίλων καὶ ἐπηρεαζόντων τὸν ὑπαπτον καὶ δύσπιστον χαρακτῆρά του, οἵτινες τὸν ἐπιστοποίησαν παραδόξως ὅτι ἡ εὐφημία ὡς ἀξίου διοικητοῦ τοῦ κυρίου Κροκίδα καὶ ἡ πρὸς τοῦτον ἀγάπη καὶ ὑπόληψις τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, ἅτινα ἐστήριζον ἐκείνον, ἤθελεν δῆθεν ἀποβῆ μέσα ἰκαρὰ γὰ τὸν ῥίψῃσι τῆς ἡγεμονίας, καὶ αἱ ἄλλαι κακίαι καὶ τὰ ἐλαττώματα τοῦ κυρίου Βογορίδου, γνωστὰ ἤδη τοῖς πᾶσι καὶ μάλιστα εἰς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα. Οἱ δὲ κατ' ἐπιφάνειαν τριοδικοὶ λόγοι εἰσὶν ἀπηνεῖς συκοφαντίαι κατὰ τοῦ τιμίον τούτου ἀνθρώπου, τοῦ τιμήσαντος τὸν κύριον Βογορίδην καὶ ὑπὸ τούτου πικρῶς ἀμειφθέντος· ὡς ἂν ἦτο ὁ κύριος Κροκίδας ἄγνωστός τις ἢ κοινὸς ἄνθρωπος, τὸν προσῆψεν ὅτι εἶχεν ἐν Ἑλλάδι διαμένοντα ἀδελφόν, ὅτι τρέφει ἐλληνικὰ φρονήματα, ἐν ᾧ ὁ Κροκίδας εἶναι μέλος εὐπατρίδου οἰκογενείας τῆς πατρίδος του, ἀληθῆς πιστὸς δῆκοος τῆς Ὀθωμανικῆς κυριαρχίας, τὴν ὅποιαν ἀπὸ νεότητός του ἐντίμως ὑπηρέτησεν, ὅπερ μαρτυρεῖται ὑπὸ τῶν πάντων καὶ ὑπὸ ἐξόχων ὑποκειμένων καὶ βεζύριδων, κατὰ βᾶθος γνωριζόντων αὐτόν, καὶ ἐν ᾧ μετὰ τὰς ἐν Ἑνρώπῃ σπουδὰς του ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα του, αἰείποτε διετέλεσεν ὑπηρέτης

τὴν κυβέρνησιν τῆς αὐτοκρατορίας ὡς διερμηνεύς καὶ γραμματεὺς παρὰ τοῖς ὑψηλοτάτοις βεζύραιοις, διοικητῆς τῆς Ρούμελης μέχρι τῆς εἰς τὴν πατρίδα μας ἀρίξεώς του ὡς διοικητοῦ. Τὸν ἄνδρα τοῦτον, τὸν τοιοῦτον ἀρχαῖον τῆς κυριαρχίας ὑπηρέτην προετείναμεν ἐπὶ τέλους ἡμεῖς, ὄχι κατὰ δικαίωμα ἐκλογῆς, ὅπερ δὲν ἔχομεν, ἀλλὰ θεμελιούμενοι εἰς τὸ ἱερὸν τῆς ἰδίας ἡμῶν σωτηρίας δικαίωμα, βασιζόμενοι εἰς τὴν ὁποίαν ἔχομεν πεποίθησιν τοῦ ὅτι ὁ ἀγαθώτατος καὶ φίλος τοῦ λαοῦ του νῦν κυριάρχης μας, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ παροῦσα κυβέρνησις του, διεπομένη ὑπὸ ἀνδρῶν νοσημόνων καὶ πεπολιτισμένων, θελόρων τὴν σωτηρίαν μας καὶ μὴ θελόρων τὸν ὀλεθρὸν μας καὶ ἐχόντων πρόγραμμα τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν εὐημερίαν τῶν ὑπηκόων, ἤθελον συγκαταβῆ εἰς τὴν αἰτησίαν μας, ἤθελον εὐμενῶς παραδεχθῆ δέησιν τόσοσ ἐναρμόνιον μὲ τὸ νέον βελτιωτικὸν σύστημα, τὸ εἰσαχθὲν εἰς τὸ κράτος τοῦτο. Ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ πεποίθησει καὶ τῇ πικρᾷ βεβαιότητι τῆς μεγάλης ἀληθείας τοῦ λογίου, ὅπερ προσφάτως τιμῆσαν ἡμᾶς μᾶς εἶπεν ἔξοχον τὴν σύνεσιν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν ὑποκείμενον, ὅτι, διὰ τὰ εὖρη τις τὸν ἀληθῶς δίκαιον ἄνδρα, ἀρήκει ἂν ἀράφῃ ἐν ἡμέρᾳ τὸν Διογέειον λύχνον καὶ τὰ ἀνερευρήση αὐτόν, αὐτοὶ οἱ λόγοι, αὐτὴ ἡ σπάρτις τῶν τοιούτων πρακτικῶς δικαίων καὶ ἀξίων ἀνδρῶν εἰς πᾶσαν κατὰ δυστυχίαν ἀνθρωπίνην κοινωρίαν, ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ταύτην, ἐν ἣ βαρύνει ἡ κακία, ἡ κακοήθεια, ἡ ἀροησία, ἡ ἀνικανότης ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ἐννοίας, εἰσὶν οὗτοι οἱ λόγοι, τοὺς ὁποίους ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης αἰσθάνεται ὑπὲρ πάντα ἄλλον, οἵτινες μᾶς ὑπηγόρευσαν κατεπειγόντως καὶ μᾶς ὑπαγορεύουσι ἂν ἀπωθήσωμεν καὶ τὸ τυχαῖον εἰς τὰς νέας ἀποπειρας καὶ τὰ καθικετέσωμεν ἡμᾶς, ἐπικαλούμενοι τὴν σύνεσίν σας καὶ τὴν κυριαρχον ἐξουσίαν, ἐπικαλούμενοι τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν κυριαρχικὴν φρόνησιν τῆς τὰ μᾶς ἀπαλλάξῃτε ἀπὸ τὰς σκληρᾶς περιπετείας, αἵτινες ἐξ ἴσου καὶ αὐται, θεωρουμένης τῆς παροῦσης ἀξιοδακρύτου καταστάσεως τῆς πατρίδος μας, ἤθελον φέρει τὸ αὐτὸ τοῦ ὀλέθρου ἀποτελεσμα.

Ἀνακεφαλαιοῦντες τὰ ἐκτιθέμενα περιληπτικῶς, λέγομεν. Θεωρουμένων τῶν δεινῶν, ὑπὸ τὰ ὁποῖα ἐστενάζομεν, προξερηθέντων ὑπὸ τοῦ κυρίου Βογορίδου, τῆς δεκάδος τῶν ἀντιπροσώπων του καὶ τῆς τριακτάδος τῶν ἄλλων ὑπαλλήλων του, θεωρουμένης τῆς ἀκρατήτου ὁρμῆς καὶ τῶν προφανῶν ραδιουργιῶν τοῦ κυρίου τούτου,

ἄφαιρομένων ἡμετέραι καὶ σκοπὸν ἀνευρότως ἐπιδιωκουσῶν τὴν ἀ-
ναλαβὴν μας εἰς χεῖράς του ἢ τὴν ἐν ἄκρῳ χεῖλει τῆς ἀβύσσου θέ-
σιν μας, θεωρουμένης τῆς σπάρεως τῶν ἐμφρόνων καὶ ἀξίων διοι-
κητῶν, θεωρουμένης τῆς ὑπερτάτης ἀνάγκης, ἀπαιτούσης διοικητὴν
ἐμπρονα, δίκαιον καὶ κεκτημένην ἔχοντα ἤδη τὴν ἐπὶ τοῦ τόπου ἠθι-
κὴν ἐπιρροήν, θεωρουμένων τῶν πασιγνώστων ποιότητων, δοκιμα-
σθισῶν ὑφ' ἡμῶν, τῆς τιμιότητος τοῦ χαρακτῆρός του, τῶν πρὸς τὴν
αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν ὑπηρεσιῶν του, τὴν ὁποίαν ἀποκατέστησε
σεπτὴν παρ' ἡμῶν διὰ τῆς ἀγαθοποιῶν διοικήσεώς του, θεωρουμένης
τῆς ἀκροσφαλοῦς καὶ δυσχεροῦς καταστάσεως τοῦ τόπου μας, θεω-
ρουμένης τῆς φρίκης, ἣν ἐμπνέουσιν ἰδίως οἱ σχετικοὶ τοῦ κυρίου
Βογορίδου, καὶ τῆς δυσπιστίας, ἣν παρέχουσιν οἱ ἄγνωστοι εἰς τὸν
πολυπαθὴ λαὸν τῆς Σάμου, θεωρουμένης τῆς καλοκάγαθίας καὶ τῆς
ἐνεργητικῆς διαθέσεως τοῦ μεγαλειοτάτου ἄρακτος ἡμῶν καὶ τῆς πα-
ρούσης κυβερνήσεώς του πρὸς τοὺς ὑπηκόους του λαοῦς, πεπεισμεθα
καὶ πιστεύομεν γὰρ μὴ ἐξεκλίναμεν τοῦ ἱεροῦ τῆς συντηρήσεώς μας
δικαιώματος, ἐξαιτούμενοι γὰρ προφυλαχθῶμεν ἀπὸ τὴν μετάπτω-
σιν εἰς τὰς χεῖρας τὰς κατασπαραξάσας ἡμᾶς. Νομίζομεν τὴν αἰ-
τησίαν μας καὶ τὰς ἰκεσίας μας εὐλόγους, ἐπιμένοντες εἰς τὸν διορι-
σμὸν ἐνὸς διοικητοῦ δεδοκιμασμένου καὶ ὑπηκόου τῆς κυριαρχίας, καὶ
θέλοντες γ' ἀποφύγωμεν τὸ τυχαῖον καὶ τὰς γέας δοκιμασίας, νομί-
ζομεν ὅτι ἡ τάσις μας αὕτη καὶ ἡ δέησις μας εἶναι συνάδουσαι
μὲ τὰς λαοσώους καθημερινὰς διακηρύξεις τῆς κυριαρχίας, ἀποβλε-
πούσας τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν εὐημερίαν τῶν ὑπηκόων τῆς. Κρί-
νομεν κατὰ συνέπειαν τούτων τὰς ἰκεσίας ἡμῶν δικαίας, εὐλόγους,
ἀναγκαίας, οὐδόλως προσβαλοῦσας τὸ κυριαρχικὸν ἐκλεκτικὸν δικαί-
ωμα, καὶ ἐπομένως παραδεκτέας ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ προστα-
τευτέας ὑπὸ τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος.

Παρηνωχλήσαμεν εἰς ἄκρον τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα, ἴσως δὲ καὶ
παρὰ πολὺν κατεχράσθημεν τῆς εὐμερείας τῆς· ἀλλὰ τὸ μεγαλεῖον
τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου τῆς πατρίδος ἡμῶν, ἡ βαρεῖα εὐθύνη, εἰς
τὴν ἡμετέραν ἐπιβλήσασθαι, ἡμετέρας ἐξοχότητος ἡμετέρας ἐξοχότητος
μικροῦ λαοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς κυριαρχίας καὶ τοῦ ἰδίου αὐ-
τοῦ λαοῦ, ἡ ἐξοχος σύρεσις καὶ ἡ φιλανθρωπία ὑμῶν, ἐλπίζομεν ὅ-
τι θέλουσι δικαιώσει ἐνώπιόν σας τὴν φορτικότητά μας.

Ὅθεν ἀποπερατοῦντες τὸν λόγον, ἐπαναλαμβάνομεν τὰς θερμὰς

δεήσεις μας πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα ὅπως μὴ συγχωρήσῃ τὴν ἀπόρριψιν τῆς δικαίας καὶ σωτηρίου αἰτήσεώς μας, μὴ ἀνεχθῆ τὸν διορισμὸν τοῦ κυρίου Κορεμένου ἢ ἄλλου, ὅστις ἤθελεν ἔχει ἀφύκτον παρακολούθημα τὴν στιγμιαίαν ἀνατροπὴν καὶ τὴν κατὰ μικρὸν ἐρήμωσιν τοῦ πολυπαθοῦς τόπου μας, ὅπερ ἐξορκίζομεν ὑμᾶς ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀνθρωπότητος, τῶν μεγάλων ἐθνῶν καὶ τῶν βασιλείων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ νὰ μὴ ἀνεχθῆτε.

Ἄλλ' ἂν ὡς ἀποτέλεσμα ἐχθρᾶς εἰμαρμένης καὶ αὐτὴ ἡ ἐσχάτη, εὐλογος καὶ ταπεινὴ ἔκθεσίς μας δὲν ἤθελεν εἰσακουσθῆ, οἱ ταπεινοὶ δοῦλοί σας, ἀγαθέτοτες τὴν τύχην καὶ τὸ δίκαιον τοῦ ἀθῶου λαοῦ τῆς Σάμου εἰς τὴν προστασίαν τοῦ ὑπερτάτου πάσης δικαιοσύνης προστάτου καὶ ἀντιλήπτορος, καθικετούμεν μὲ σέβας τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα νὰ ἤθελε εὐαρεστηθῆ νὰ μᾶς ἐπιδώσῃ ἀντιγραφὸν ταύτης προσυπογεγραμμένον, πρὸς ἰδίαν ἡμῶν ἀθῶωσιν καὶ ἀσφάλειαν.

Ἐν θλίψει δυσεκφράστῳ διατελοῦμεν ἐν τούτοις μὲ σέβας καὶ ὑπόκλισιν ἐγγνώμονες τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος.

Τὴν 5 Σεπτεμβρίου 1850 ἐν Κωνσταντινουπόλει.

ταπεινοὶ δοῦλοι
τὰ μέλη τῆς Σαμικῆς ἐπιτροπῆς
(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί).

Μετ' ἐκπλήξεως, ἀλλὰ καὶ μετ' ἀγανακτήσεως σφοδρᾶς ὁ τῆς Σάμου λαὸς ἔμαθεν ἐξ ἐγκυκλίου ἐγγράφου τῆς διοικητικῆς ἐπιτροπείας τὴν ἐκλογὴν ἐνὸς Βογοριδικοῦ ὡς τοποτηρητοῦ τῆς ἡγεμονίας καὶ συνταραχθεὶς εἰκότως ἀπεφάσισε νὰ ἐξουδετερώσῃ διὰ παντὸς μέσου τὴν τοιαύτην ἐκλογὴν. Καὶ δὴ συντάξας, ἀπέστειλε διὰ πρεσβευτῶν τοῦ Χριστοδοῦλου Γεωργιάδου καὶ τοῦ Νικολάου Διαχογιάννη τὴν ἐπομένην πρὸς τὸν Σουλτάνον ἰκετήριον.

Βασιλεῦ!

Καὶ αὐτὰ σχεδὸν τὰ νήπια τέκνα μας μὲ ἡμᾶς χαίρονται, διότι ὡς φιλόστοργος πατήρ, ἐπακούσας εἰς τὰ εὐλογα καὶ δίκαια παρῆγορά μας, ἠνδόκησας νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃς ἀπὸ τὸν Στεφανᾶκη βένην, ὁ ὁποῖος μὲ τοὺς ὑπαλλήλους του δέκα πέντε χρόνους, καθὼς τὸ ἀπεδείξαμεν, μᾶς κατετυράννησε, μᾶς ἀπεγύμνωσε καὶ ὡς βδέλ-

λα ἀπερρόφησε τὸ αἷμα τῆς καρδίας μας.

Ὁλος ὁ λαὸς μικροὶ καὶ μεγάλοι, νέοι καὶ γέροντες, πάσης τάξεως καὶ βαθμοῦ ἀδιαλείπτως προσευχόμεθα, καὶ αἰωνίως θὰ προσευχώμεθα εἰς τὸν Θεὸν τοῦ πατρὸς διὰ τῆν εὐημερίαν σου, διὰ τῆν μακροβιότητά σου, καὶ διὰ τῆν στερέωσιν καὶ εἰς τὸ ἐπάπειρον ἀὔξησιν τῆς κραταιᾶς καὶ ἀπεράντου σου βασιλείας, εἰς ἀμοιβὴν τῶν ἔποικων ὃ ἀείμνηστος πατήρ σου ἠὲ δόκησε γὰ μᾶς χάρισθαι ὡς μεγαλόδωρος ἀνεκτιμῆτων προνομίων καὶ εἰς εὐγνωμοσύνην τῶν ἀγαθοποιῶν καὶ ἐδεργетικῶν αἰσθημάτων, τὰ ὅποια τραπῶς ἀρέπυξας, μμμούμενος τὸν ἀείμνηστον ἐκεῖνον πατέρα σου καὶ φιλανθρωπεύμενος πεντήκοντα χιλιάδας ἄθῶν καὶ ἀρεξίκακον λαόν, λαὸν εὐπειθέστατον, φιλόρομον, φιλήσυχον, πιστότατον καὶ εἰς τὰ βασιλικὰ προστάγματά σου πάντοτε ἀρωσιωμένον.

Ὅσην χαρὴν καὶ ἀγαλλίωσιν ἠσθάνθημεν καὶ αισθανόμεθα ὅλοι μικροὶ καὶ μεγάλοι διότι διὰ τῆς ἀπείρου δικαιοσύνης σου καὶ τοῦ ἁλίου σου εἶδομεν τὸν ἑαυτὸν μας ἐλευθερωμένον ἀπὸ τῆν δεκαπένταετη δουλείαν τοῦ πρῶην ἡγεμόνος Στεφανάκη βέη, τόση ἀπειραντίας φαρμακερὰ καὶ πικροτάτη λύπη μᾶς καταμαραίνει καθημέραν καὶ ποτίζει τὰς καρδίας μας ἐν ὄσῳ βλέπομεν ὅτι αὐτός, ἐχθρευόμενος διότι ἀπὸ τὰς κακὰς πράξεις του ἔχασε τῆν ἡγεμονείαν τῆς πατρίδος μας, καταγίνεται μ' ὄλας του τὰς δυνάμεις, καὶ ὅλον ἐν συλλογίζεται ποίους τρόπους γὰ ἐφεύρη διὰ γὰ ἠμπορέσῃ γὰ κατορθώσῃ γὰ σταλῆ ἐδῶ προσωρινῶς διοικητῆς ἕως ὅτου ἔλθῃ ὁ γένος μας ἡγεμὼν κύριος Ἀλέξανδρος Καλλιμάχης, μὲ σκοπόν, ὅποιοςδήποτε καὶ ἂν ἦται, γὰ τὸν ἐλύσῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν του διὰ τῶν συνήθων μεγάλων ὑποσχέσεών του καὶ διὰ τῶν παρτοδαπῶν μέσων του, γὰ διαιρέσῃ τὸν λαὸν εἰς πατρίδας καὶ εἰς κόμματα, γὰ τὸν φέρῃ εἰς ἐμφυλίους πολέμους, γὰ τὸν ἀναγκάσῃ γὰ ἀναιρέτῃ, θέλων καὶ μή, ὅσα κατ' αὐτοῦ ἀνέφερε καὶ ἀπέδειξε, καὶ ὕστερον, ἀφ' οὗ ἐπιτύχῃ τῆν ἀθώωσιν του, γὰ τὸν κατασπαράξῃ ὡς ἀρτίον ἄκακον ἐπὶ σφαγῆν. Τῆν καταστρεπτικὴν αὐτῆν διάθεσιν του δεκαπέντε ὀλόκληροὶ χρόνοι μᾶς τῆν ἐδίδαξαν. Τὰ φανερὰ καὶ μυστικὰ διαβουλεύματα του καὶ τὰ διάφορα ἄσυγχώρητα ἐπιχειρήματά του, ἀφαιροῦσι πάντα δισταγμὸν ἀπὸ τὸν καθένα ὅτι αὐτός τὸ πᾶν κινεῖ διὰ γὰ φέρῃ ἐχθρικήτῳ τὸν ὄλεθρον τοῦ τόπου μας, καὶ διὰ τοῦτο ἐπροσπαιήθη τελευταῖον ὑποκρινόμενος ἄγροισιν τοῦ κυρίου Γεωργίου

Κοιμέμεν ἐν ᾧ γνωρίζομεν καὶ εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι οὗτος, διὰ δαπάνης τοῦ γαμβροῦ του Κωνσταντίνου Μουσοῦρου σπουδάσας εἰς τὰς Ἀθήνας, διετέλει ὡς ὑπάλληλος μισθωτὸς παρὰ τῷ ἰδίῳ Μουσοῦρῳ, ποτὲ ἐν Ἑλλάδι πρέσβει τῆς μεγαλειότητός σου, καὶ εἶναι εὐτελέστατον ἑξῆρακι τοῦ γαμβροῦ του αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὰ καταχθόνια καὶ παμπόνηρα διαβουλεύματά του εἶναι ἀδύνατον γὰρ διαφύγῃσι τὸν πολυδύματον γοῦν τοῦ πατρὸς τῶν λαῶν, τοῦ κατὰ θεῖαν βούλησιν πατρικῶς διέπορτος τὰ πλήθη τῶν ὑπηκόων του.

Βασιλεῦ, ἡμεῖς οἱ Σάμιοι, ὡς πιστότατοι καὶ ὑποκλιθέτατοι ὑπηκοοὶ τῆς ὑμετέρας μεγαλειότητος, διαμένομεν εὐλικρινῶς εἰς τὴν μετὰ πληρεστάτης πίστεως καὶ εὐθύτητος ὑποταγὴν τῶν ἀρακτορικῶν σου ὀρισμῶν καὶ ἐκτιμῶντες μετ' ἀκριθείας τὴν ὑπέριμον χάριν τῶν ἀρεκτιμῆτων προνομίων, διὰ τῶν ὁποίων ἐνηρεστήθη τὸ βασιλεῖον κράτος γὰρ χορηγήσῃ εἰς ἡμᾶς τὴν ὑπὸ τὴν ἀμφιβαλῆ ἀρακτορικὴν σκέπην σου εὐημερίαν καὶ εὐδαιμονίαν, εἴμεθα σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀφωσιωμένοι πιστῶς πρὸς αὐτὴν καὶ μετὰ Θεὸν ὑπὸ τὴν κραταίαν αἰγίδα καὶ πατρικὴν κηδεμονίαν της ἔχομεν ἀφιερωμένα τὰ προσωπικά μας δικαιώματα, τὴν ζωὴν μας, τὴν τιμὴν μας καὶ τὴν ὑπαρξίην μας, καὶ διὰ τοῦτο ἄλλο δὲν περιμένομεν μὲ ἀγκάλας ἀνοιχτὰς παρὰ τὸν κύριον Ἀλεξάνδρον Καλλιμάχην, τὸν ὁποῖον καὶ ἡ ὑψηλὴ βουλή ἀπεφάσισε καὶ διώρισε διὰ ἡγεμόνα μας. Τοῦτον ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ὄλοι ἀγαμένομεν γὰρ ἴδωμεν πότε γὰρ πατήσῃ τὸ ἔδαφος τῆς πατρίδος μας, γὰρ τὸν γνωρίσωμεν κατὰ χρέος ὡς φιλόστοργον πατέρα μας, γὰρ συνδεθῶμεν μὲ αὐτὸν ὡς εὐπειθέστατα τέκνα, γὰρ γνωρίσῃ καὶ ὁ ἴδιος ὅτι ἀδίκως καὶ ἐθελοκάκως μᾶς συκοφαντεῖ ὁ Στεφανάκη βέης καὶ μᾶς³ χαρακτηρίζει ἀντάρτας καὶ ἀποστάτας διὰ τοὺς κακοὺς του σκοποὺς, καὶ τέλος πάντων γὰρ θεμελιώσωμεν μὲ τὴν ἀπαιτουμένην εὐταξίαν τὸ καθωραλισμένον πολίτευμά μας, συμφῶνως μὲ τὰ ἀρεκτίμητα ἐκεῖνα προνόμια, τὰ ὁποῖα ἡ μεγαλοδωρία καὶ ἡ φιλανθρωπία τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς σου μᾶς ἐδώρησε. Καμμίαν ἔλλειψιν προσωρινῆς διοικήσεως ὡς φιλήσυχοι καὶ φιλειρηνικοὶ δὲν πάσχομεν, διότι πρὸ πολλῶν μηνῶν ἔχομεν ἐννεαμελῆ προσωρινὴν διοικητικὴν ἐπιτροπὴν, ἔχομεν τὴν ἀρακαλαρ στρατιωτικὴν ἐντόπιον φρουρὰν, καὶ τὰ δύο ταῦτα σώματα διὰ τῆς ἀρμορίας των, διὰ τῆς φρονήσεώς των, διὰ τῆς τιμιότητός των ὑπὸ τὴν ἄμεσον σκέπην καὶ προστασίαν τῆς μεγαλειότη-

τός σου, διοικοῦσι τὸν τόπον μας μὲ ἄκραν ἡσυχίαν καὶ μεγάλην εὐταξίαν καὶ μὲ κοινήν τοῦ κόσμου εὐχαρίστησιν· ἀλλ' ἔχομεν ἀράγκην ἡγεμόνος καὶ ὄχι προσωρινοῦ τοποτηρητοῦ.

Συγχώρησόν μας λοιπόν, βασιλεῦ, γὰρ σε παρακαλέσωμεν γὰρ μὴν εὐδοκῆσης κἀνεπὶ διοικητοῦ τὸν ἐρχομόν, ἀλλὰ ὡς φιλόστοργός μας πατήρ γὰρ διατάξης τὸν ἐν Παρισίοις ἡγεμόνα μας κύριον Ἀλέξανδρον Καλλιμάχην γὰρ μεταβῆ ἔνταῦθα, γὰρ ἴδωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ ἐλάχιστοι καὶ πιστότατοι δοῦλοί σου τὴν ὑπερεπιθυμητὴν ἀποκατάστασίν μας, καὶ διὰ αὐτοῦ γὰρ κατατεθῶσιν ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς ὑμετέρας γαληνότητος τὰ ἀδιαφιλονίκητα δίκαια τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, ἕνα ἀποδειχθῆ ἔναργῶς ὁ καταχραστὴς τῆς βασιλικῆς ἐμπιστοσύνης, ὁ καταπατήσας τὰ δικαιώματα τοῦ ὑπὸ τὴν κραταιὰν σκέπην τῆς εὐπειθεστάτου Σαμικοῦ λαοῦ καὶ ὁ ἀδίκως δυσφημῶν καὶ προσβάλλων διὰ τῆς ἀναβολῆς τὸν χαρακτῆρά του.

Ζῆθι, δικαιοτάτε βασιλεῦ, πρὸς παρηγορίαν, σωτηρίαν καὶ χαρὰν τῶν ὑπηκόων σου.

Τῆς μεγαλειότητός σου εἴμεθα διὰ παντὸς ὑποκλινέστατοι καὶ εὐπειθέστατοι ὑπήκοοί σου

Ἐν Σάμφ τῇ 27 Ὀκτωβρίου 1850. κάτοικοι τῆς Σάμου

(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί).

Διὰ τῶν αὐτῶν δὲ πρεσβευτῶν ἐπεμψαν καὶ τοῖς παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ ἀντιπροσώποις Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας τὴν ἐπομένην ἀναφοράν.

Ἐξοχώτατοι κύριοι!

Μὲ λύπην ἀρέφραστον ἤκουσεν ὁ λαὸς τῆς Σάμου, ὅτι μέλλει γὰρ διορισθῆ ἐπὶ τῆς πατρίδος μας προσωρινὸς διοικητὴς ὁ ἐκ τῆς Ἑπτανήσου ὀρμώμενος κύριος Γεώργιος Κοιμένος, τοῦ ὁποίου ἡ πατρίς ἡμῶν γνωρίζει ἐπισταμένως τὰς ἐν Ἀθήναις σπουδὰς του, τὴν προστασίαν του, τὰς σχέσεις του καὶ τὰς ἐκεῖ ἐκδουλεύσεις του, καὶ ἀλανθάστως ἐξάγει συμπέρασμα ὅτι ὁ τρόπος τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀποτείνεται εἰς τὸ γὰρ καταστρέψῃ τὴν ὑπάρχουσαν ἐπὶ τῆς Σάμου εὐταξίαν καὶ ἡσυχίαν, ἕνεκα τῆς ὁποίας προνοήσασαι αἱ τρισέβαστοι συμμαχικαὶ Δυνάμεις ηὐδόκησαν γὰρ ἐνεργήσωσι καὶ ἀνέλκον τὸ χρέος ἐν μιᾷ διαπραγματεύσει, γενομένη εὐτυχῶς ἐν Ἀερ-

δίωξιν παρὰ τῶν πρέσβειων τῶν ὁμοσπόνδων Δυνάμεων τὴν εἰκοστὴν Φεβρουαρίου τοῦ 1830, τὸ νὰ ἐξασφαλίσωσι καὶ ὑπερασπισθῶσι τοὺς κατοίκους τῆς Σάμου μὲ ἀσφάλειαν ἐναντίον πάσης μελλούσης ταραχῆς καὶ ἀνησυχίας.

Περὶ τὸν κομίζομεν τὸ νὰ ἐπιβαρύνωμεν, ἐξοχώτατοι κύριοι, τὰς κολυσχολόους ἀκοάς σας διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἀνηκούστων παθημάτων τῆς Σάμου, καθ' ὅτι, ὡς ἐκ τούτου, διακόπτεται ἡ πολυ-ἀγχος προσοχὴ τῶν ὑψηλῶν καθηκόντων σας· τολμῶμεν ὁμῶς ἐνθαρρυνόμενοι ὑπὸ τῆς μητθεΐσης πολυσεβάστου διαπραγματευσέως, ἵνα καθυποβάλωμεν ὑπ' ὄψιν τῆς ὑμετέρας ἐξοχώτητος τὰς ἐφεξῆς παρατηρήσεις μας.

Ὁ εὐτυχῶς ἐκλεχθεὶς δι' ἀποκλειστικῶν δικαιώματος τῆς αὐτοῦ, αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος τοῦ γαληνοτάτου ἡμῶν ἄρχατος συναιρέσει καὶ τῆς ὑμετέρας ἐξοχώτητος ἡγεμῶν τῆς Σάμου κύριος Ἀλέξανδρος Καλλιμάχης ὁμολογεῖται παρὰ πάντων τῶν Σαμίων ὁ πολυσεβάστος ἡγεμῶν τῆς Σάμου, τοῦ ὁποῦ τὴν αἰσίαν ἔλευσιν ἀπεκδεχόμεθα, καὶ μετὰ τοῦ ὁποῦ μέλλομεν σὺν Θεῷ νὰ ὀρίσωμεν τὰ πρὸς τὴν ἡγεμονεῖαν του ἀγαπερόμενα προσόντα καὶ νὰ διαγράψωμεν τὰ ὅρια τοῦ ἀθίκτου ἡγεμονικοῦ κύκλου, σύνταμα δὲ νὰ ἀναγνωρισθῶσι καὶ τὰ ἀνακτορικὰ προνόμια τῆς Σάμου καὶ νὰ τεθῆ ἀπαράβατον καὶ δίκαιον ὄριον, ὥστε μήτε ἡ Σάμος νὰ δυνηθῆ ποτε νὰ προσβάλη τὸν κύκλον τῶν ἡγεμονικῶν δικαιωμάτων, ἀλλ' οὐτε ὁ ἡγεμῶν νὰ ἐπεμβαίη εἰς τὸν κύκλον τῶν αὐτοκρατορικῶν προνομίων τῆς, καὶ μετὰ τοῦτο νὰ ἐνεργηθῆ ἡ τάξις κατὰ τὸν βασιλικὸν ὀρισμὸν τῆς ὀργανικῆς Διατάξεως. Μόνη λοιπὸν ἡ ταχίστη ἀφίξις τοῦ πολυποθήτου ἡμῶν ἡγεμόνος κυρίου Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχη θεωρεῖται ἡ αἰσιος ἀποκατάστασις τῆς πατρίδος μας, ἡ ἀνάπανσις τῶν ἐν Σάμῳ οἰκόντων, ἡ κοινὴ χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις τῶν Σαμίων καὶ ἡ ἄριστις τῆς πέτρας τοῦ σκανδάλου. Διὰ τοῦτο θερμοπαρακαλεῖσθε ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου, ἐξοχώτατοι κύριοι, ἵνα συνεργήσητε ὅλαις δυνάμεσιν ὅπου δεῖ τὰ περὶ τῆς ταχίστης ἐλεύσεως του, καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τὰ ὑψηλὰ καὶ ἀπρόσβλητα ὑμῶν καθήκοντα.

Τὸν δὲ κύριον Γεώργιον Κογεμένον, ἐπειδὴ ἡ πολυπαθὴς Σάμος ἔμαθεν ἐξ ὧν ἔπαθεν, δὲν τὸν ὑποφέρει μήτε προσωρικὸν μήτε στιγμιαῖον διοικητὴν, καθ' ὅτι ἡ πατρίς ἐγκαίρως διώρισε προσω-

ριτήν διοικητικὴν ἐπιτροπήν, ἐπιτόπιον γρουρὰν διοικοῦσαν ὑπὸ τὴν ἄμεσον προεδσίαν τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος τοῦ κραταιοτάτου ἡμῶν ἄρακτος μετὰ φρονήσεως καὶ πατριωτισμοῦ, τῆς ὁποίας ὁ καρπὸς εἶναι ἡ ἐνυπάρχουσα εἰς τὴν πατρίδα ἡσυχία καὶ εὐταξία.

Συνομολογοῦμεν μετὰ τῆς ὑψηλῆς Πύλης ὅτι ἡ γῆσος Σάμου ἐδόθη παρὰ τοῦ παρτοκράτορος ὡς ἱερὰ παρακαταθήκη εἰς χεῖρας τοῦ φιλανθρώπως διέποντος κραταιοτάτου ἡμῶν ἄρακτος Σουλτὰν Ἀπτοῦλ Μετζήτ Χάν, καὶ ἐδόθη ἵνα καθὼς τὴν διετήρησε καὶ τὴν διατηρεῖ, νὰ τὴν διατηρήσῃ καὶ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, καὶ νὰ τὴν λυτρώσῃ ἀπὸ τὸ μακιαβελικὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον ἐδυνήθη μὲ τὰς πλεκτάνας τῆς ραδιουργίας του νὰ καταταράξῃ τὰ θεμέλια τῆς πολιτικῆς κοινωνίας τῆς, καὶ νὰ σπρώξῃ τοὺς ἀπλοῦς Σαμίους εἰς τὸ χάος τῆς παντελοῦς ἀπωλείας.

Νομίζομεν, ἐξοχώτατοι κήριοι, ὅτι τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα, ἀνήκον ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν κυριαρχικὴν ἐξουσίαν, ἐνσεβάστως διατηρεῖται καὶ σέβεται ἀπὸ τοὺς Σαμίους καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν, καθ' ὅτι ἡ ἀνακτορικὴ ὀργανικὴ Διάταξις, ἡ ὁποία συνειληφίσθη καὶ ἀπερασπίσθη συναινέσει καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν τριῶν Δυνάμεων, μηδὲν περὶ προσωρινοῦ διοικητοῦ τῆς Σάμου διαλαμβάνει· ἀλλ' ὁμολογοῦσα τὸ ἐκλεκτικὸν ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας, ἀποφαίνεται τὸ «ἡ τῆς βουλῆς ταύτης προεδρεία καὶ ἐπιβλεψὴ θέλει ἀνήκει ἰδιαζόντως εἰς τὸν ἀπὸ μέρους τῆς ὑψηλῆς βασιλείας μου ὑπὸ τὸν τίτλον πρίγγιψ τῆς Σάμου ἐκλεχθέντα καὶ διορισθέντα κυβερνήτην, ἐμόθησκον τοῖς Σαμίους ὄντα πτλ».

Ἐξαιτομῆθα συγγνώμην ἂν ὁ πατριωτισμὸς μᾶς ἐνθαρρύνῃ νὰ ἐξηγηθῆμεθα μὲ συστολήν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα τὰ ἀφ' ἡμῶν αἰσθήματα τῶν καρδιῶν μῆς, καὶ τὰ ἀδιαφορικῆτα δικαιώματα τῆς φίλης ἡμῶν πατρίδος, τὴν ὁποίαν αἱ τρισέβαστοι ἐμόσπονδοι Δυνάμεις φιλανθρώπως ἠδόκησαν νὰ ἐξασφαλίσωσι καὶ ὑπερασπισθῶσιν ἐναντὶ τῆς πάσης μελλομένης ταραχῆς καὶ ἀησυχίας.

Οὐδέποτε ἀποχρώντως, ἐξοχώτατοι κήριοι, δυνάμεθα νὰ ἐκφρασθῶμεν τὰ πρὸς τοὺς φιλανθρώπους καὶ θεοστυρίκτους χριστιανικοὺς βασιλικοὺς θρόνους ἀνέκφραστα αἰσθήματα τῶν καρδιῶν ἡμῶν· μόνη ἡ ἀκέρωτος καὶ ἀθάνατος κοινὴ τῶν Σαμίων εὐγνωμοσύνη καὶ τὸ βαθύτατον σέβας ἐπάρχει ἡ δυνατὴ θυσία τῶν ὄσων ἠξιώθημεν

καὶ ἀξιούμεθα φιλαθρώπως εὐεργεσιῶν.

Δέχθητε, ἀξιοσέβαστοι πρέσβεις τῶν τριῶν δημοσπόνδων Δυνάμεων, τὰ σεβάσματα τοῦ πολυπαθοῦς Σαμικοῦ λαοῦ, ὅστις σιμνύεται γὰρ ὑποσημειωθῆ ἐνσεβάστως τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος μετὰ τῆς διούσης ταπεινότητος.

Ἐν Σάμῳ τῇ 27 Ὀκτωβρίου 1850.

*Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Σάμου
(Ἐπορταὶ αἱ ὑπογραφαί).*

Ἐν τῷ ταῦτα ἐγίνοντο, ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς ἠγωνίζετο νὰ πείσῃ τὴν διοικητικὴν ἐπιτροπείαν ὅτε μὲν δι' ὑποσχέσεων ποικίλων, ὅτε δὲ δι' ἀπειλῶν καὶ ἐκφοβισμῶν ὅτι ὁ Κονεμένος δὲν ἦτο, οἷος αὐτὸν παρίστων, δῆλον ὅτι νευρόσπαστον τοῦ Βογορίδου, ἀλλ' ἀνὴρ ἀνεξάρτητος καὶ ὅτι διὰ χρηστῆς διοικήσεως ἔμελλε νὰ προξενήσῃ τὴν εὐημερίαν τῆς νήσου καὶ ἐπουλώσῃ τὰς πληγὰς, ἃς ἡ προτέρα διοίκησις ἠνέωξεν αὐτῇ· ἀφ' ἐτέρου δὲ καὶ οἱ Βογοριδικοὶ παντὶ ἐχρῶντο μὲσω ἵνα καταπείσωσιν ὅσον ἐνῆν πλείους Σαμίους ὅπως δεχθῶσι καὶ ἀναγνωρίσωσι τοποτηρητὴν τῆς ἡγεμονίας τὸν Γεώργιον Κονεμένον, παριστῶντες τὸν διορισμὸν αὐτοῦ ὡς ἤδη τετελεσμένον καὶ μὴ ἀντίπραξιν ἐπιδεχόμενον. Συμβάλλον δὲ τῷ σκοπῷ αὐτῶν εὕρισκον καὶ νὰ ἀναρριπίζωσι τὰς ἔριδας καὶ τὰς διχοστασίας, ἐφ' ὅσον ἤλπιζον ὅτι ἤθελον διὰ τούτου δυνηθῆ, τοῦ λαοῦ ἀπενθαρруνομένου καὶ ἀπελπιζομένου ὡς ἐκ τῆς ἐκρύθμου τῆς νήσου καταστάσεως, νὰ ἐμπεδώσωσι τὸ κράτος τοῦ τοποτηρητοῦ καὶ ὑπὸ τῆ σκέπη ἐκείνου ἐνεργῶσι καὶ πράττωσι τὰ κατὰ βούλησιν. Καὶ δὴ ἔνεκεν ἀναρμόστων τινῶν δῆθεν ἐκφράσεων τριῶν μελῶν τῆς προσωρινῆς ἐπιτροπείας, τοῦ Γεωργίου Παπαϊωάννου, τοῦ Μανουὴλ Μανταφούνη καὶ τοῦ Παύλου Γεωργιάδου κατὰ τοῦ Ἰωάννου Δάνου, τοῦ Γεωργίου Μαρούπα καὶ τοῦ Νικολάου Γκέκη, ἐπέτυχον ἐπιτηδείως νὰ ἐξερεθίσωσι τὸν Ἀλέξιον Ἀλέξην, ὅστις ἔγραψε τότε πρὸς τὰ τρία ἐκεῖνα μέλη πικρὰν καὶ προσβλητικωτάτην ἐπιστολήν· μόλις δέ, παρεμβάσεως τῆς ὀλομελείας τῆς προσωρινῆς ἐπιτροπείας, διεσκεδάσθη ἡ δι' ὄπλων ἐπαπειλουμένη ρῆξις. *Καιρὸς γὰρ ἐκδικῆται ὁ ἕνας τὸν ἄλλον δὲν εἶναι, ἔγραφεν ἡ ἐπιτροπεία τῷ Δάνῳ καὶ τῷ Γκέκῃ, προτρέπουσα αὐτοὺς εἰς συνδιαλλαγὴν. Καιρὸς γὰρ ἀκούμεθα ὅτι ὁ ἕνας πειράζει τὸν ἄλλον δὲν εἶναι. Εἶναι καιρὸς, ἀδελφοί, γὰρ καθήμεθα ἡσυχοί, εὐτακτοί, ἀμνηστικοί*

καὶ ὡς παρθένοι σεμναὶ διὰ τὰ μὴ ἀγαρακτῆση καὶ ἡ Πόρτα, ψυ-
χρανθῆ ὁ τόπος ἡγεμῶν καὶ ἀφ' ἐτέρου δικαιολογηθῆ καὶ ὁ τύραννος
μας Βογορίδης, ὁποῦ δὲν ἤξευρε ἀπὸ ποῦ τὰ πιασθῆ διὰ τὰ ἀβρωθῆ.
Προσοχή, προσοχή, ἀδελφοί, δι' ἀγάπην Θεοῦ, δι' ἀγάπην τῆς τα-
λαιπώρου πατρίδος μας, αὐτῆς τῆς κοινῆς καὶ πολυπαθοῦς μητρὸς
μας. Καὶ αἱ εὐγλωττοι αὗται παρορμήσεις ἐπήνεγκον ἀποτέλεσμα
σωτήριον, διότι, συνελθόντων ἐν τῇ μονῇ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ τῶν
τε τριῶν μελῶν τῆς προσωρινῆς διοικητικῆς ἐπιτροπείας καὶ τῶν ὑπ'
αὐτῶν ἐξυβρισθέντων, ἐπῆλθε συνδιαλλαγή καὶ πᾶσα διεσκέδασθη
μεταξὺ αὐτῶν ψυχρότης.

Ἐν τούτοις ὁ λαὸς βλέπων ὅτι τὰ πράγματα οὐδόλως ἐξωμλίζον-
το, τούταντίον δ' ὄσημέραι ἐδεινούντο, ἠδημόνει καὶ ἤρξατο συνταρασ-
σόμενος· ἐπηύξησε δὲ τὴν ταραχὴν αὐτοῦ τὸ ἐπόμενον γεγονός. Τοῦ
χειμῶνος ἤδη ἐπὶ θύραις ὄντος καὶ τῶν ὀθωμανῶν στρατιωτῶν ἐχόν-
των ἀνάγκην καταλυμάτων ὅπως ἐν αὐτοῖς διέλθωσι τὸν χειμέριον
χρόνον, ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, προσκαλεσάμενος μιᾶ τῶν ἡμερῶν τὴν
προσωρινὴν διοικητικὴν ἐπιτροπείαν, ἐπέταξεν αὐτῇ νὰ ἐτοιμάσῃ οἰ-
κήματα πρὸς χρῆσιν τοῦ ὑπ' αὐτῷ στρατοῦ· ἡ δέ, μὴ δυναμένη νὰ
ἀποφύγῃ τὴν ἐπιταγὴν, ἔδωκεν αὐτῷ σημείωσιν οἰκημάτων, ἐν οἷς ἐν
ἀνάγκῃ ἠδύναντο οἱ στρατιῶται νὰ καταλύσωσιν. Σφοδρῶ δὲ ψύχους
ἐπελθόντος μετ' ὀλίγας ἡμέρας, οἱ ὀθωμανοὶ χωρὶς νὰ δώσωσιν εἶδησιν
τοῖς ἐνοικοῖς ὅπως συμπαραλαβόντες τὰ ἐπιπλα, ἐξέλθωσι καὶ παρα-
δώσωσι τοὺς ἑαυτῶν οἴκους ἐκείνοις, εἰσήλασαν εἰς τὰ ὑποδειχθέντα
αὐτοῖς καταλύματα καὶ ἦτο θέαμα οἰκτρὸν νὰ βλέπη τις ἔνθεν μὲν τοὺς
στρατιῶτας θρασέως καὶ ὑβριστικῶς ἐν τοῖς οἴκοις εἰσερχομένους, ἔν-
θεν δὲ τοὺς τέως ἐνοικοῦντας σὺν γυναιξὶ περιτρόμοις καὶ παιδίοις
θρηνωδοῦσι ἐξερχομένους καὶ κρατοῦντας τοῦτον μὲν κλίνην ἢ ἐγκοί-
μητρον, ἐκείνον δὲ σκευὸς τι μαγειρικὸν ἢ ἄλλο τῶν οἰκιακῶν ἐπίπλων,
μὴ γινώσκοντας δὲ τοὺς πάντας ποῖ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος νὰ καταφύγωσι
καὶ ποῦ νὰ στεγάζωσι τὰς ἑαυτῶν οἰκογενείας. Κατ' εὐτυχίαν μετ'
ὀλίγον ἐλθοῦσα διαταγὴ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, προσεκάλει τὸν
Μουσταφᾶ πασᾶν νὰ ἀποστείλῃ μέρος τῶν ὑπ' αὐτῷ στρατιωτῶν εἰς
Σμύρνην, ὥστε, ἀπελθόντων αὐτῶν, πλείσται οἰκίαι, κενωθείσαι, ἀπε-
δόθησαν τοῖς κυρίοις αὐτῶν.

Τῇ δεκάτῃ ἐκτῇ Νοεμβρίου ἐπέστρεψαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως
τρία μέλη τῆς Σαμιακῆς πρεσβείας ὁ Ἐλευθέριος Φωτιάδης, ὁ Νικόλα-

ος Καραγιαννίδης και ὁ Νικόλαος Πανέρης, γράμματα κομίζοντες ὅτι ὁ Γεώργιος Κονεμένος ὀριστικῶς ἐξελέχθη τοποτηρητῆς τῆς ἡγεμονίας και ἐπειδὴ παρὰ πάντων ἀνωμολογεῖτο ὡς ἄνθρωπος τοῦ Βογορίδου, οἱ Σάμιοι χάριν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας οὐδαμῶς ἔπρεπε νὰ παραδεχθῶσιν αὐτόν, ἀλλ' ἀφικνούμενον ὤφειλον μιᾷ τῇ φωνῇ νὰ κηρύξωσιν ὡς ξένον και ἀπαράδεκτον. Πρὸς τοῖς γεγραμμένοις δ' ἔλεγον οἱ ἐπιστρέψαντες τρεῖς πρεσβευταὶ ὅτι, ἂν ὁ λαὸς ἀπέκρουε τὸν τοιοῦτον διορισμόν, ἠδύνατο και ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σαμιακὴ πρεσβεία νὰ ἐργασθῆτελεσφόρως πρὸς ματαίωσιν αὐτοῦ, ἂν δὲ τούναντίον ὁ λαὸς προσεδέχτο και ἀνεγνώριζεν αὐτόν, ἡ πρεσβεία οὐδὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ. ὅθεν και προέτρεπον τοὺς πάντας εἰς οὐδεμίαν νὰ ἔλθωσι σχέσιν πρὸς τὸν Γεώργιον Κονεμένον, ὅστις, εἰς Σάμον ἀφικνούμενος, πολλὰ και διάφορα μέσα ἔμελλε νὰ μεταχειρισθῆ, ὑποσχέσεις τε και ἀπειλὰς και ραδιουργίας, ὅπως δεκτὸς γένηται. Τὰ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀποστελλόμενα γράμματα και αἱ προφορικαὶ τῶν ἐπανακαμπτόντων πρεσβευτῶν παραστάσεις, σύμφωνοι οὔσαι πρὸς τὰς πληροφορίας, αἵτινες και ἄλλοθεν ἐδίδοντο τοῖς ἐν Σάμῳ, ἐπόμενον ἦτο νὰ ἐπιτείνωσι τὴν δυσπιστίαν και νὰ κορυφώσωσι τὸν τάραχον, ὃν ὁ θρυληθεὶς διορισμὸς τοῦ τοποτηρητοῦ εἶχε παραγάγει. Ὅθεν και ἡ προσωρινὴ διοικητικὴ ἐπιτροπεία ἐδημοσίευσεν τὴν ἐπομένην ἐγκύκλιον.

Ἡ προσωρινὴ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ τῶν Σαμίων.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῆς νήσου Σάμου.

Πατρίῳται!

Ἐκ τῆς ἀπὸ ἐνδεκάτης Νοεμβρίου τρέχοντος ἔτους τελευταίας ἐπιστολῆς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείας τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ ἐξάγεται ὅτι τοῦ Βογοριδικοῦ φηράματος διοικητῆς πρόκειται και δλονὲν ἐνεργεῖται ὁ κύριος Γεώργιος Κονεμένος νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πατρίδα μας.

Ἡ φρόνησις και ὁ πατριωτισμὸς ἅς ὀδηγήσῃ ἕκαστον εἰς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὸ συμφέρον και τὴν εὐκταίαν ἀποκατάστασιν τῆς πολυπαθοῦς πατρίδος μας.

Τὴν 16 Νοεμβρίου 1850 ἐν Λιμένι Βαθέος.

Ἡ ἐπιτροπὴ

(Ἐπονται αἱ ὑπογραφαί).

Μὴ εἰς μόνην δὲ τὴν ἀναγγελίαν ταύτην ἀρκεσθεῖσα, ἡ προσωρινὴ διοικητικὴ ἐπιτροπεία ἐπέμψε τῷ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργῷ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης τὴν ἐπομένην ἰκετήριον.

Ἐξοχώτατε !

Ὁ λαὸς τῆς Σάμου ἀπὸ πενήκοντα χιλιάδων ψυχῶν, τὸν ὅποιον ἔχουσι τὴν τιμὴν τὰ ἀντιπροσωπεύουσιν οἱ ὑποκλινωδῶς ὑποσημιούμενοι προσωρινοὶ διοικητικοὶ ἀντιπρόσωποι του, ἀκούσας ὅτι πρὶν ἀκόμη, κατὰ τὰ ἱερὰ καὶ ἀνεκτίμητα προνόμιά του, ἐκλεχθῆ ὁ ἡγεμῶν του σὺζητεῖται τὰ σταλῆ τοποτηρητῆς εἰς τὴν πατρίδα μας ταύτην καὶ πῶς Γεώργιος Κορεμένος, μᾶς ὑπέβαλε τὸ χρέος τὰ προσφέρωμεν ἐκ μέρους του τὰ ὀφειλόμενα βαθύτατα καὶ ὑποκλινώστα σεβάσματα του πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα καὶ τὰ διεξηγήσωμεν καὶ διὰ τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος τὴν πρὸς τὴν ὑψηλὴν κυβέρνησιν τοῦ κραταιοτάτου καὶ ἐνεργητικωτάτου ἡμῶν ἀνακτοῦ Σουλτὰν Ἀποῦλ Μετζήτ Χὰν ἀκλόνητον πλῆθυν, ὑποταγὴν καὶ ἀφοσίωσιν τοῦ ταπεινοτάτου τοῦτου ὑπηκόου Σαμικοῦ λαοῦ, ὅτι οὐδὲ τοῦ εἰρημένου Γεωργίου Κορεμένου, οὐδ' ἄλλου τινὸς τοποτηρητοῦ ἔχει πρὸς τὸ παρὸν χρεῖαν, ἀλλ' ἐπιθύμει καὶ γονυκλινωδῶς παρακαλεῖ, ὥστε συμφῶνως μὲ τὴν ἀπὸ 27 Ὀκτωβρίου τρέχοντος ἔτους ἀναφορὰν του, τὴν ὁποίαν διὰ τῆς αὐτόθι ἐπιτροπῆς του πρὸ ἡμερῶν παρακατέθηκεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ φιλολάου ἡμῶν ἀνακτοῦ, τὰ ἀποφασισθῆ προηγουμένως ἢ ἐκλογῆ ἡγεμόνος ἀνδρὸς φιλανθρώπου, ἐγαρήτου, ξένου ὄλως διόλου καὶ ἀσχέτου παντάπασιν μὲ τὸν πρῶτον ἡγεμόνα Στέφανον Βογορίδην κατὰ τὰς ἐπαρειαλημμένας ἀναφοράς, τὰς ὁποίας ἢ αὐτόθι ἐπιτροπὴ τοῦ λαοῦ τοῦτου διετάχθη τὰ δώσει, ὡς καὶ ἔδωκεν εἰς τὴν ὑψηλὴν Πύλην καὶ ὅτι, ὡς ἐπληροφορήθη ἄλλοθεν, ὁ Γεώργιος Κορεμένος εἶναι γεαρκίας προσκεκλλημένος ὄλως εἰς τὸν Στέφανον Βογορίδην, ἐξαρτώμενος ἀπὸ αὐτὸν καὶ τὰ μέγιστα ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ του κυρίου Κωνσταντίνου Μουσούρου ἐνεργηθεῖς καὶ ὡς ἐκ τοῦτου ὄχι μόνον τοῦτον ὡς τοιοῦτον, ἀλλ' οὐδ' ἄλλον τὰ παραδεχθῶσι δύνανται πρὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος, κατὰ τὰ ἱερὰ καὶ ἀνεκτίμητα προνόμιά του· διότι τοιοῦτος διορισμὸς προσωρινοῦ τοποτηρητοῦ ὄχι μόνον διὰ τὸν πενιχρὸν τοῦτον τόπον θὰ ἀποβῆ καταστρεπτικὸς καὶ παρόλεθρος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ὑψηλὰς βουλὰς τοῦ κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα τὴν εὐήμεριαν

καὶ εὐτυχίαν τοῦ λαοῦ τούτου πατρικῶς κηδομένου σεπτοῦ ἡμῶν ἀνακτος ἐναντιοῦται.

Πεπεισμένος ὁ λαὸς τῆς Σάμου ἐπὶ τῆς παραδειγματικῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς φιλανθρωπίας τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος, τῶν ὁποίων τραγὰ δειγμάτων εἶδε καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην καὶ, χείρας ἰκετιδῶν ὑψῶνων καθ' ἐκάστην πρὸς Θεὸν ὑπὲρ τῆς στερεώσεως τοῦ ὑψηλοῦ θρόνου καὶ τῆς ἐνημερίας τοῦ κραταιοτάτου καὶ φιλανθρωποτάτου ἀνακτος, δὲν ἔχει τὸν παραμικρὸν δισταγμὸν ὅτι θέλει εἰσακουσθῆ ἢ ταπεινῆ αἴτη δέησίς του.

Τὴν παροῦσαν ταπεινὴν δέησιν τοῦ ἐντολέως τῆς Σαμικοῦ λαοῦ ὑποβάλλουσα κατὰ χρέος ἢ προσωρινῆ ἐπιτροπῆ του, τοῖσι γὰρ ὑποσημειοῦται μὲ τὴν βαθυτάτην καὶ ὑπερεξαίρετον ὑπόκλησιν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα.

Τῆ 18 Νοεμβρίου 1850 ἐν Λιμένι Βαθέος.

Ἡ εὐπειθεστάτη καὶ ὑποκλινοστάτη προσωρινῆ διοικητικῆ
ἐπιτροπῆ τῶν Σαμίων
(*Ἐπορται αἱ ὑπογραφαί).

Πλὴν δὲ ταύτης ἔπεμψε καὶ ἐνὶ ἐκάστῳ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτῶν τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ρωσίας τὴν ἐπομένην ἀναφορὰν.

Ἐξοχώτατε!

Μέχρι μαύρου θανάτου κατεκραυγώθη καὶ ἀπενεκρώθη ὅλος ἐν γένει ὁ λαὸς τῆς Σάμου, τοῦ ὁποίου τὴν ἀντιπροσωπείαν φέρομεν οἱ μετὰ τοῦ ὀφειλομένου σεβασμοῦ ὑποσημιούμενοι διοικητικοὶ ἀντιπρόσωποι του, ὅταν ἐσχάτως ἔμαθεν ὅτι ἐναντίον τῶν ἀλλεπαλλήλων πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα ἰκετικῶν ἀναφορῶν τῆς αὐτόθι ἐπιτροπῆς του πάλιν παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἐνεργεῖται καὶ συζητεῖται ὁλονὲν ἢ εἰς τὰ ἐνταῦθα ἀποστολῆ τοῦ κυρίου Γεωργίου Κορμεμένου, ὡς προσωρινοῦ τοποτηρητοῦ.

Ἐξοχώτατε, ἐν ὀνόματι τοῦ ἀδιαλείπτως ὑπὲρ τοῦ Χριστιανικοῦ γένους κατὰ θεῖον προορισμὸν κηδομένου καὶ τοῦ τὰ πάντα θεαρέστως καὶ ἀξιοπρεπῶς διέποντος αὐτοκράτορος (ἢ βασιλέως) τῆς . . . ἐν ὀνόματι τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος, τῆς ὁποίας τῶν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος μεγάλων καὶ ὑψηλῶν βουλῶν ἐπὶ τῆς γῆς προωρίσθης ἐκτελεστικῆς καὶ προστάτης, μὴ ἐνδῶσης διὰ τὸν Στέφανον Βο-

γορίδην ἢ ἄλλον στενὸν φίλον ἢ οἰκεῖόν του εἰς τὸν διορισμὸν οὐδὲ τοῦ Κορεμένου οὐδὲ ἄλλον ὡς προσωρινὸν τοποτηρητοῦ πρὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀπαιτουμένου ἡγεμόνος. Μὴ συγχωρήσης ἢ ἀνταλλαχθῆ ὁ διορισμὸς οὗτος μὲ τὴν ἐξόντωσιν πεντήκοτα χιλιάδων ἀθῶων καὶ ἀνεξικάκων ἀνθρώπων, ἀπὸ τὴν ὑμετέραν προστασίαν ἐξαρτωμένων, ἀλλ' εὐσπλαγχνιζόμενος τὸν πολυπαθῆ, τὸν πολυστένακτον, τὸν καταστραφέντα, τὸν κατερημωθέντα πραγματικῶς δυστυχῆ λαὸν τῆς Σάμου, τὸν δέκα πέντε ἤδη μῆνας εἰς τὸ χάος τῆς ἀβεβαιότητος μὲ βαρεῖς ἀναστεναγμοὺς κυλιόμενον, χωρὶς ἐν ταύτῳ γὰρ ἀφήσης καὶ τὴν ἱερὰν καὶ ἀμώμητον τοῦ Χριστοῦ ἡμῶν ἐκκλησίαν βεβηλωμένην καὶ τοσοῦτω περιφρονημένην, προσθέσης ὅ τι ἀπὸ σοῦ ἐπίκειται εἰς τὸ γαίην ἐπὶ τὸ δυνατόν πρῶτον ἢ ἐκλογή τοῦ προταθέντος ἡγεμόνος καὶ ἐπομένως οὗτος ἄς ἐκλέξη κατὰ τὴν ἔννοιαν αὐτῶν τῶν ἐπιδαψιλευθέντων προνομίῶν ὁποῖον ἐγκρίνει ἀντιπρόσωπόν του. Κορεμένους ὁμως, Μουσούρους, Φωτιάδας ἢ ἄλλους Βογορίδας ἢ Βογοριδόφρους, τῶν καταχθορίων καὶ ἀντικοινωνικῶν αὐτῶν μυστηρίων μεμνημένους, ὡς ἐξωμοιουμένους μὲ Νέρωνας καὶ Ἡλιογαθάλους τοῦ μεσαιῶνος, οὐδὲ γὰρ τοὺς ἀκούση πλέον ἀρέχεται ὁ λαός, φοβούμενος μὴ περιπέσῃ εἰς τὸν λάκκον τῆς καρτελοῦς ἀπωλείας του, τὸν ὁποῖον ὁ Βογορίδης καὶ ἡ Βογοριδικὴ συμμορία ὑπογεῖως, ἐντέχνως καὶ ἀρεπαισθήτως ὑποσκάπτει.

Εὐαρεστήθητι, ἐξοχώτατε, γὰρ ἀναπτύξης καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην τὰ φιλογενῆ καὶ φιλάνθρωπα αἰσθήματά σου καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀναξιοπάσχοντος Σαμικοῦ λαοῦ, συγκειμένου ἀπὸ πεντήκοτα χιλιάδας ψυχῶν, ἐκδικήθητι τὸ ἀδίκως χυθὲν αἷμα τόσων ἀθῶων καὶ ἀναιτίων ἀδελφῶν μας. Ἀντρώσον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κατασπαρακτικῶς ὄνυχας τοῦ Βογορίδου, ὅστις διὰ τοῦ τοιοῦτου διορισμοῦ σκοπεῖ γὰρ τὸν καταστρέψῃ καὶ γὰρ τὸν κατερημώσῃ εἰς τὸ παρτελές, διὰ γὰρ ὑπεκφύγη τὰς συνεπείας τῶν ἀνηκούστων καταχρήσεών του καὶ γὰρ εὐπροσωπήσῃ ἐνώπιον ὀλοῦ τοῦ κόσμου. Ὑποστήριξον ὄλαις δυνάμεσι πρὸς δόξαν τοῦ Χριστιανικοῦ γένους τὴν πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως κατασπηλωθεῖσαν θρησκείαν μας, ἐνεργῶν δι' ὀλων τῶν μέσων τὴν ἀποματαίωσιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος καταστρεπτικοῦ καὶ σαταρικοῦ Βογοριδικοῦ σκοποῦ, καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι θέλεις ἀφήσει καὶ εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους μας τὸ μεγαλοπρεπὲς μνημεῖον τῆς αἰωνίου ἐνγλωμοσύνης, πρὸς δόξαν αἰώνιον καὶ ἀθάνατον

καὶ σοῦ καὶ τῆς αὐλῆς, τὴν ὁποῖαν ἐνδόξως καὶ εὐκλεδῶς ἀντι-
προσωπεύεις.

Τὴν ταπεινὴν ταύτην τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ παράκλησιν καθυποβάλλουσα ὑπ' ὄψιν τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος ἢ ἐπιτροπῆ αὐτῆ κατὰ τὸ ἐπιβληθὲν εἰς αὐτὴν καθῆκον καὶ πεποιθῆσα ὅτι δὲν θέλει ἀποστρέψει τὸ πρόσωπόν της ἀπὸ τῆν δικαίαν ταύτην παράκλησιν, λαμβάνει τὴν ὑψηλὴν τιμὴν καὶ ὑποσημειωθῆ μετὴν βαθυτάτην ὑπόληψιν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα.

Τῆ 18 Νοεμβρίου 1850 ἐν Λιμένι Βαθείος.

Ἡ εὐπειθεστάτη προσωρινὴ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ τῶν Σαμίων
(Ἔμπορται αἱ ὑπογραφαί):

Πέμπουσα δὲ τὰ ἀνωτέρω ἔγγραφα τῆ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείᾳ τῶν Σαμίων ὅπως ἐπιδώσῃ αὐτὰ οἷς προσῆκεν, ἔγραφεν αὐτῇ σύναμα τάδε.

Πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείαν τῶν Σαμίων.

Καὶ τῶν τετάρτης καὶ ἐνδεκάτης ὁδευοντος αἱ πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολαὶ ἐγκαίρως μετὰ τῶν ἀξιοτιμῶν συναδέλφων σας ἐφθασαν· τὸ περιεχόμενον τῶν ὁμῶς, ἀρμολίως εἰς τὸν λαὸν διακοινωθέν, κατέπληξε καὶ κατεμάρανε τὸν λαὸν ἅπαντα. Μ' ὅλον ὅτι δὲν προσεκλήθη εἰς τὸ καὶ ἐξηγήσῃ ἀκόμη, ἐκ προοιμίων ὁμῶς παρατηροῦμεν ὅτι τὸ κοινὸν φρόνημα τοῦ λαοῦ ἀφορᾷ τὸ καὶ μὴ παραδεχθῆ παρτάπασι τὸν ὡς τοποτηρητὴν μελετώμενον καὶ ἔλθῃ Κορεμένον καὶ διὰ τοῦτο ἐκρίθη ἀναγκαῖον καὶ αὐθις καὶ ἐπαναλάβωμεν πρὸς τὴν ὑπογραφομένην τῶν ἐξωτερικῶν καὶ πρὸς τὰς πρεσβείας τὴν ἀμετάτρέπτου τὸῦ λαοῦ ἀπόφασιν. Ἄφ' οὗ λοιπὸν τὰς ἐσωκλειστοὺς ἀναφορὰς ἀναγνώσετε, φροντίσατε τὴν ἐγχειρίσιν τῶν, ὑποστηρίζοντες τὰς κατὰ τὸν ἐγνωσμένον ἀνένδοτον ζῆλον καὶ πατριωτισμὸν σας. εἶναι σχεδὸν ἀπερὲς αἱ προσπάθειαι τοῦ ἐνταῦθα Μουσταφᾶ πασᾶ εἰς τὸ καὶ μᾶς πείσῃ ὅτι εἶναι πολὺν συμφέρουσα ἢ τοῦ τοιοῦτου προσωρινῶν καὶ μακάμη παραδοχὴ ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ, ὅσον ὀλεθρὰ καὶ κατὰ στρεπτικὴ θὰ ἀποβῆ ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει. Δὲν ἐδειλιάσαμεν ποσῶς καὶ τῷ ὑποδεικνύμεν ὅτι τοιοῦτον Βογοριδικὸν πλάσμα κατ' οὐδένα τρόπον οἱ Σάμιοι δὲν ἠμποροῦσι καὶ δεχθῶσι, τὸ ὁποῖον μετὰ ταραχὴν μεγάλην καὶ δυσἀρέσκειαν τὸ ἤκουσαν. Χθὲς τέλος πάν-

των μᾶς προσεκάλεσε καὶ μᾶς ἐζήτησεν ἔγγραφον ἀναγνώρισιν τοῦ Κορμεμένου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον μὲ ἐκπληξίην μας καὶ θαυμασμόν ἠκούσαμεν, καὶ τὸν ἀπεκρίθημεν τὰ αὐτά, προσθέσαντες ὅτι ἡμεῖς τοιαύτην ἐντολήν δὲν ἔχομεν, ἀλλὰ δύναται διὰ τὰ πιστωθῆναι ἐρωτήσῃ τὸν ἴδιον λαόν, ὥστε καὶ τὸ σχέδιόν του τοῦτο ἐματαιώθη καὶ ἔμεινεν ἀτελεσφόρητον. Πολλοὺς ἐν τούτῳ ἐπιτάττει τὰ μὴ διακοινώσωσιν εἰς τὸν λαόν τι κατὰ Κορμεμένου. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον, ἀδελφοί, καιρίως μᾶς νεκρῶρει καὶ ὀπισθοδρομεῖ τοὺς λαρωτηρίους σκοποὺς καὶ ἡμῶν καὶ ἡμῶν εἶναι ἡ ἀναργυρία. Ἡ λογιστικὴ ἐπιτροπὴ μὲ μεγάλην δυσκολίαν οὐδὲ τὰ τῶν στρατιωτῶν ἔξοδα τὰ ἀπαρτήσῃ δύναται. Οἱ ἐδῶ Ἴονικοὶ καὶ λοιποὶ ὑπήκοοι, ποσοτήτων ἰκαρῶν ὀφειλέται εἰς τὸ κοινόν, ἐπὶ διαφόροις προφάσεσιν ἀποποιούνται τὴν πληρωμὴν καὶ ἂν εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν δὲν ἀρτίζεται εἰς τὰ κοινὰ μας συμφέροντα, δύνασθε τὰ παρακαλέσητε τοὺς σεβαστοὺς πρέσβεις τὰ ἐπιτάξωσι τοὺς ἐνταῦθα προξένους τὰ τοὺς ὑπαχρεώσωσιν εἰς τὴν πληρωμὴν, διότι ἄλλως καθίσταται ἀνέφικτος ἡ εἰσπραξίς τῶν καθυστεροῦντων. Ἐμμένετε, ἀδελφοί, εἰς τὸν ἐγνωσμένον καὶ κατὰ πάντα ἀξιέπαινον πατριωτισμὸν σας, καὶ ἡ Θεὸς θὰ ἀνταμείψῃ καὶ ἡμᾶς καὶ ἡμᾶς, ἂν τινες δὲν δύνανται τὰ γνωρίσωσι τοὺς ἀνεκτιμήτους ἀγῶνάς σας. Ἄκρα ἡσυχία καὶ εὐταξία ἀποστομῶρει τοὺς συκοφάντας μας.

Τῆ 18 Νοεμβρίου 1850 ἐν Λιμένι Βαθέος.

Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Σαμίων
(Ἐπορταὶ αἱ ὑπογραφαί).

Τοιαύτη ἦτο ἡ τῶν πραγμάτων θέσις ἐν Σάμῳ καὶ ἐν τοιαύτῃ δυσφορήτῳ καταστάσει διετέλουν οἱ Σάμιοι οὐδαμῶς τῶν δεινῶν αὐτῶν παῦσιν εὐρίσκοντες, ἀλλ' οὐδὲ γινώσκοντες μέχρι τίνος ἤθελον ἐξακολουθεῖ οὕτω δεινοπαθοῦντες, ὅτε Ὀθωμανικὸν ἀτμόπλοιο, εἰσπλευσάν εἰς τὸν λιμένα Βαθέος τῆ πρωΐα τῆς τρίτης Δεκεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ ἔτους, ἡμέρας Κυριακῆς, ἔφερον ἐν τίτλῳ τοποτηρητοῦ τῆς ἡγεμονίας Σάμου τὸν Γεώργιον Κορμεμένον, μετ' αὐτοῦ δὲ καὶ τὸν Χριστόδουλον Γεωργιάδην, ἐν τῶν μελῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείας τῶν Σαμίων, ὅπερ ἐκεῖνος ἐπέτυχε διὰ παντοίων ὑποσχέσεων τὰ σαγηνεύσῃ, ὅπως παρακολουθήσῃ αὐτῷ εἰς Σάμον κατερχομένῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Γεώργιος Κονεμένος,
τοποτηρητής τοῦ ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχου
1850—1854.

Κατὰ τὸ περικλεές Σοῦλι ἐν Ἠπειρῷ ὑπῆρχε χωρίον τι, Κομνηνία ὀνομαζόμενον, οὐ ἀρχηγός ἦτο Γεώργιος τις ἢ Λόλιος, ἀπὸ τῆς γενε-
τείας αὐτοῦ κωμοπόλεως καὶ τὸ ἐπώνυμον ἔχων. Ἐν τοῖς ἐνετικαῖς
ἐγγράφοις τῶν τότε χρόνων φέρεται οὗτος capitano Giorgio Comne-
no· ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο ὄνομα διττῶς ἀνεγνώσθη Commeno
τε καὶ Conmeno. Ἡ τελευταία δὲ γραφὴ ἐπεκράτησε τῇ προσθήκῃ μά-
λιστα ἐνὸς θ, καὶ τοιαύτην ἔχει ἀρχὴν τὸ ἐπώνυμον τῆς τῶν Κονεμέ-
νων οἰκογενείας.

Ὁ Γεώργιος Κομνένος ἢ Κομμένος καί, ὡς τανῦν δύναται νὰ ὀνομα-
σθῇ, Κονεμένος, ἀρχηγός τοῦ χωρίου Κομνηνίας, πυρπολήσας τὸ χω-
ρίον αὐτοῦ ἐν ἔτει 1684, καθ' ὃν χρόνον οἱ Ἐνετοὶ ἐπολιόρκουν τοὺς
ἐν Πρεβέζῃ Ὀθωμανούς, ἐξώπλισε τοὺς κατοίκους τῶν πέριξ τοῦ Σου-
λίου μερῶν καί, αὐτῶν ἡγούμενος, ἔδραμε συνεπικούρος τῶν Ἐνετῶν·
ἡ συνδρομὴ δὲ αὐτοῦ ἀπεφάσισε τὴν νίκην καὶ οἱ Τούρκοι ἠναγκάσθησαν
νὰ ἐκλίπωσι τὴν τε Πρεβέζαν καὶ τὴν ἄλλην Ἠπειρον. Φαίνεται ὁ-
μως ὅτι οἱ Ἐνετοὶ ταχέως ἐπελάθοντο τῶν τηλικούτων ὑπηρεσιῶν τοῦ
Κονεμένου· ὅθεν καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀπαντῶμεν αὐτὸν ἐξοπλίζοντα ἔμ-
παλιν τοὺς Σουλιώτας, ἵνα ὁμως πολιορκήσῃ τοὺς Ἐνετοὺς ἐν αὐτῇ τῇ
Πρεβέζῃ. Ἐν τούτοις ἐκδρασθέντες οἱ Ἐνετοὶ, ἐποίησαν συνθήκας με-
τὰ τοῦ Κονεμένου, καθ' ἃς, καπιτάνον τῆς ἡπειρωτικῆς παραλίας ἀ-
ναγνωρίσαντες, ἀπένειμαν αὐτῷ τίτλους εὐγενείας καὶ ἐδωρήσαντο ὡς
ἀμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ κατὰ τὸν πρὸς τοὺς Τούρκους πόλεμον
κτῆμά τι, Σκαφιδάκι ὀνομαζόμενον καὶ σχηματίζον γλῶσσαν πρὸς
τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, ὅπερ ἄχρι τοῦ νῦν δυνάμει τῶν ἐνετικῶν ἐ-
κείνων τίτλων κατέχει ἡ τῶν Κονεμένων οἰκογένεια. Τοῦ Γεωργίου δὲ
ἡ Λόλιου ἐκείνου ἀπόγονος ἦτο ὁ διορισθεὶς τοποτηρητής τοῦ ἡγεμό-
νος Καλλιμάχου ἐν Σάμῳ, Γεώργιος Κονεμένος, γεννηθεὶς τῷ ἔτει 1822
ἐν Λευκάδι καὶ ἐκπαιδευθεὶς ἐν Κερκύρα ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ θεοῦ
αὐτοῦ Σπυρίδωνος Κονεμένου, γενικοῦ προξένου τῆς Ὑψηλῆς Πύλης

παρά τῇ Ἰονίῳ Πολιτείᾳ διατελοῦντος καὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Τουρκικοῦ κράτους ὀφιαίτερον αὐτὸν εἰσαγαγόντος.

Καθ' ὃν χρόνον ἡ ἐξέγερσις τῶν Σαμίων ἐπήνεγκε τὴν τοῦ Βογορίδου πτώσιν, ὁ Γεώργιος Κονεμένος ὑπηρετεῖ ὡς γραμματεὺς παρά τῇ ἐν Ἀθήναις Ὀθωμανικῇ πρεσβείᾳ, ἧς προϊστάμενος ἐτύγγανεν ὁ Ὄσμάν ἐφένδης· προσκληθεὶς δὲ παρά τῆς ἑαυτοῦ κυβερνήσεως εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα ἐκεῖθεν ἀποσταλῆ τοποτηρητὴς εἰς Σάμον, ὑπόπτεισεν, ὅπερ ἄλλως καὶ αὐτοὶ οἱ Σάμιοι ὑπόπτειον, ὅτι ἤθελον νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτὸν ὄργανον πρὸς ἄρσιν τῶν δυσχερειῶν ἵνα ἀναλάβῃ πάλιν τὴν ἡγεμονίαν ὁ Βογορίδης, ὅστις δὲν ἠδύνατο νὰ συνειθίσῃ εἰς τὸ πρᾶγμα ὅτι ἐγένετο ἔκπτωτος τοῦ ἑαυτοῦ ἀξιώματος, καὶ ἐταράχθη σφόδρα. Ὅθεν μὴ ἐπιθυμῶν νὰ γείνη πρόσωπον κωφὸν οἰκτρᾶς κωμωδίας, παντοιοτρόπως προσεπάθησε νὰ ἀποφύγῃ τὸν διορισμὸν αὐτοῦ ὡς τοποτηρητοῦ· πλὴν ἀλλὰ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως ἐπιμενουσῆς, ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ Ἀθήνηθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα πρώτη αὐτοῦ φροντίς ὑπῆρξε νὰ διακηρύξῃ τῷ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργῷ Ἀαλῆ πασᾶ ὅτι δὲν ἐδέχετο τοιαύτην ἀποστολήν, ἐὰν μὴ ἐδίδοτο ἐκ τῶν προτέρων ρητὴ διαβεβαίωσις ὅτι ὁ Βογορίδης δὲν ἐμελλεν ἐκ νέου νὰ διορισθῇ ἡγεμὼν τῆς Σάμου. Μετὰ πολλὰς δὲ ἀμφισβητήσεις, μεσολαβοῦντος τοῦ τῆς Ἀγγλίας πρεσβευτοῦ Στρατφόρδου δὲ Ρεδκλήφ, ἐδόθη τῷ Κονεμένῳ προφορικῶς ἡ τοιαύτη διαβεβαίωσις καὶ ἐπετρέπη αὐτῷ ἵνα τοῖς πᾶσιν ἀγγείλῃ ὅτι πράγματι τῶν Σαμίων ἡγεμὼν ἦτο ὁ Καλλιμάχης. Τότε δὲ καὶ ἐκεῖνος ἐδέξατο τὸν ἑαυτοῦ διορισμὸν κατὰ τὸ ἐπόμενον αὐτοκρατορικὸν διάταγμα.

Καύχημα τῶν μεγιστάνων τοῦ Χριστιανικοῦ ἔθνους, ἔξοχε τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἰησοῦ, καὶ μακάμ βέη Κορεμένε, εἰς τὴν σύρεσιν τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἀνατεθειμένη ἡ τῆς Σάμου διοίκησις, εἴη ὁ βαθμὸς σου αἰώνιος.

Μετὰ τὴν προσκόμισιν τοῦ ὑψηλοῦ μου αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἔστω σοι γνωστὸν ὅτι, ἐπειδὴ, πιστὸς καὶ ροήμων, ἔφειξας τελείαν ἀφοσίωσιν καὶ ἀκεραιότητα εἰς πᾶσαν ὑπηρεσίαν, ἐν ἣ διωρίσθης μέχρι τοῦδε παρά τῆς αὐτοκρατορικῆς μου κυβερνήσεως, ἀνατίθεται σοι καὶ ἤδη δι' ὑψηλῆς μου αὐτοκρατορικῆς θελήσεως ἡ διοίκησις τῆς Σάμου, καὶ ἰδοὺ δίδεται σοι παρά τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου Διβανίου τὸ παρὸν ὑψηλὸν αὐτοκρατορικὸν μου φερμάνιον, ἀφορῶν εἰς τὸν διορισμὸν σου· ὥστε συνεπείᾳ τούτου θέλεις καταβάλλει, κατὰ τὴν ὑ-

ψηλήν μου ἐπιθυμίαν, πᾶσαν προσπάθειαν ἐν τῇ ἰκανότητί σου πρὸς ἐπίτευξιν καὶ τελειοποίησιν τῶν μέσων, ὅσα συντείνουσι εἰς διατήρησιν τῆς ἡσυχίας, τῆς τάξεως καὶ τῆς διαρκoῦς ἀρέσεως καὶ ἀσφαλείας τῶν πιστῶν μου ὑπηκόων τῆς εἰρημμένης ρήσου. Οὕτω δὲ πράττων ἐπομένως, θέλεις ἀγωνίζεσθαι γὰρ ἐπικυρώσης καὶ ἀνέξησης ἔτι μᾶλλον τὴν περὶ σοῦ ἀγαθὴν μου αὐτοκρατορικὴν ἰδέαν καὶ τὴν πρὸς σὲ ἐμπιστοσύνην. Ταῦτα γινῶθι, δίδωρ πίστιν εἰς τὸ ἱερόν μου σημεῖον.

Ἐξεδόθη ἐκ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου Διβαρίου περὶ τὰ τέλη Ζιλακαδὲ τοῦ χιλιοστοῦ διακοσιοστοῦ ἑξηκοστοῦ ὀγδύου ἔτους.

Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ ὁ τῆς Ἀγγλίας πρεσβευτῆς ἐφωδίασε τὸν Κορεμέμον διὰ τῆς ἐπομένης ἐπιστολῆς πρὸς τὸν ἐν Σάμφ Ἀγγλον πρόξενον Γρηγόριον Λουιμάρκ.

Κύριε !

Ἀπευθύρω ὑμῖν τὰς γραμμὰς ταύτας ὅπως φέρω ὑμᾶς εἰς σχέσιν πρὸς τὸν κρείον Κορεμέμον, ἀπερχόμενον εἰς Σάμον ἵνα ἐκπληρώσῃ τὰ καθήκοντα ἐπιτρόπου ἢ πράκτορος τοῦ ἡγεμόνος, διαδόχου τοῦ ἡγεμόνος Βογορίδου· εὐχῆς ἔργον εἶναι ὁ πράκτωρ οὗτος γὰρ γείνη καλῶς δεκτὸς ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς ρήσου, ὡς ἀντιπροσωπεύων τὴν ἐξουσίαν τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου καὶ ἔχων, ὡς φαίνεται, καλὰς διαθέσεις ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ τόπου. Δὲν ὀφείλει τὸν διορισμὸν αὐτοῦ εἰς ἕτερόν τι, εἰ μὴ εἰς τὴν καλὴν ἰδέαν, ἣτις ἐσχηματίσθη περὶ τῶν προτερημάτων καὶ τῶν διαθέσεων αὐτοῦ. Ἐνδιαφέρομαι ζωηρῶς ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ καὶ ἔπραξα πᾶν ὃ τι ἦτο δυνατόν ὅπως ἀναγάγω αὐτὸν εἰς θέσιν ἀνεξάρτητον καὶ καθοδηγήσω ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς εὐθύτητος, αἵτινες πρέπει γὰρ χρησιμεύουσιν ὡς καρῶν παντὶ ἀνθρώπῳ ἐντίμῳ καὶ ἀξιοῦντι τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν παρ' αὐτοῦ διοικουμένων.

Νομίζω ὅτι ὁ κύριος Κορεμέμος ἔχει ἐντολὴν γὰρ προκηρόξην γενικὴν ἀμνηστειαν διὰ πᾶν πολιτικὸν ἔγκλημα. Τὸ δειγμα τοῦτο τῆς εὐμερείας τοῦ Σουλτάνου καὶ ἕτερα παραπλήσια τὴν ἀρχὴν ἔλκουσιν ἐκ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων καὶ φρονῶ ὅτι οἱ Σάμοι δὲν δύνανται κάλλιον γὰρ ὑπηρετήσωσι τὰ ἑαυτῶν συμφέροντα, ἀλλ' ἢ παρεχόμενοι αὐτῷ τὴν πλήρη αὐτῶν ἐμπιστοσύνην. Διὰ τῆς μεσολαβή-

στως δὲ αὐτοῦ αἱ εὐχαὶ αὐτῶν περὶ τροποποιήσεων ἄρθρων τινῶν τοῦ ὀργανικοῦ Χάρτου δύναται ἐν πάσῃ πιθανότητι γὰρ ἐπιτευχθῶσιν.

Αἱ συνδιαλέξεις, ἃς ἔσχωρ μετὰ τῶν Σαμιῶν πληρεξουσίων, διδουσί μοι γὰρ νοήσω ὅτι ὑφίσταται μεταξὺ τῶν ὁμοφρόνων αὐτῶν μερῶν, μὴ καταροῦσα τὴν ἀληθῆ θέσιν τῆς γήσου καὶ παραδεδομένη εἰς ἀπεριόριστον δυσπιστίαν κατὰ παντός, ἐκ τῆς Πύλης προερχομένου, πλάττουσα δὲ κατάστασιν πραγμάτων, ἥτις δύσκολον εἶναι γὰρ ἐφαρμοσθῆ. Ἐλπίζω ὅτι ἡ εὐθυκρισία τῆς πλειότητος καὶ ἡ διαγωγὴ τοῦ κυρίου Κορεμένου θέλουσιν ἐπετρέχει τὸ ναύαγιον τῶν σκευωριῶν τῆς μερίδος ταύτης, χωρὶς γὰρ ἐπέλθῃ ἀνάγκη τῆς χρήσεως τῶν ὑπὸ τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ διοικουμένων δυνάμεων.

Ὅπως δὲ συντελέσητε καὶ ὑμεῖς εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς διοικήσεως τοῦ κυρίου Κορεμένου, δὲν ἀπέκρυφα ἀφ' ὑμῶν, κύριε, οὐδὲν τῶν πρὸς αὐτὸν αἰσθημάτων μου· ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ οὗτος ἐκτιμήσει τὴν ἀξίαν τῆς ὑμετέρας συνδρομῆς. Ὅθεν καὶ νομίζω ἀνωφελὲς γὰρ ὑποχρεώσω ὑμᾶς ὅπως αὐτῷ παράσχητε ταύτην κατὰ τὰς περιστάσεις, αἵτινες ἠδύνατο γὰρ ἐπέλθωσι, μετὰ τῆς φρονήσεως καὶ τῆς σταθερότητος, τὴν ὅποیان ἡ φύσις τῶν τοιούτων δυσκόλων ὑποθέσεων ἀπαιτεῖ ἐκ μέρους ἡμῶν.

Ἐν τούτοις δράττομαι τῆς περιστάσεως ταύτης, κύριε, ἵνα βεβαιώσω ὑμᾶς περὶ τῶν αἰσθημάτων μου, μεθ' ὧν διατελῶ.

Ἐν Θεραπείοις τῆ 2 Δεκεμβρίου 1850.

Πιστότατος ὑμῶν θεράπων
Στρατηγὸς δὲ Ρεδκλήφ.

Τὸ ἀτμῆρες εἰσπλέον ἰδόντες οἱ τε τοῦ λιμένος κάτοικοι καὶ οἱ τῆς κωμοπόλεως τοῦ Βαθείος, ὑπὸ πολλῆς κατελήφθησαν δυσθυμίας καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ ταῖς πλατείαις καθ' ὁμίλους συνελθόντες, ἤρξαντο γογγύζοντες πάντες καὶ συνδιασκεπτόμενοι περὶ τοῦ τρόπου, δι' οὗ ἠδύνατο γὰρ ἀποσοβήτωσι τὸν κίνδυνον, τὸν ἐπαπειλοῦντα τὴν ἑαυτῶν πατρίδα. Ἦτο δὲ ὁ κίνδυνος οὗτος ὁμολογουμένως μέγας. Ἀφ' ἑνὸς οἱ τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως ὀπαδοί, μένεα πνέοντες κατὰ τοῦ λαοῦ, τοῦ ἐξεγερθέντος καὶ μυκτηρίσαντός τε καὶ διασκηδύσαντος τὰς βουλὰς καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἐπεθύμουν γὰρ ἰδῶσιν ἀστοχοῦσαν τὴν τοῦ Κορεμένου ἀποστολήν, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι, τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ ἐν ὅπλοις παρεμβαίνοντος πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν τοῦ

Σουλτάνου, ἠδύνατο νὰ ἐπέλθῃ ρῆξις καὶ ἐν τῇ αἱματοχυσίᾳ καὶ τῇ ἐκ τοῦ πολέμου καταστροφῇ κορέσωσιν αὐτοὶ τὴν τε φιλοδοξίαν καὶ τὰς φιλεκδίκους αὐτῶν ὁρμάς· ὅθεν καὶ ταῖς ἀποκρύφους τοῦ εἰδώλου αὐτῶν εἰσηγήσειν ἐπόμενοι, ἀναφανδὸν διεκήρυσσον ὅτι ὁ Κονεμένος δὲν ἦλθεν εἰς Σάμον, ἀλλ' ἦ ὡς τοῦ Βογορίδου πρόδρομος, τοιαῦτα δ' ἐκείνος εἰσηγεῖτο, τὸ μὲν ἵνα τιμωρηθῇ ὁ τοποτηρητὴς ὡς ἐκβιάσας, καθ' ἃ ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἱστορήσαμεν, παρὰ τῷ Ἀαλῇ πασᾶ τὴν διακήρυξιν ὅτι ὁ Βογορίδης δὲν θέλει πλέον διορισθῆ ἡγεμὼν τῆς Σάμου, τὸ δὲ ἵνα, τῶν Σαμίων ἀρνούμενων ὅπως ἀναγνωρίσωσι τὸν Κονεμένον, διακαιωθῇ ἐκεῖνος ἐν οἷς ἐν Κωνσταντινουπόλει διεσάλπιζεν ὅτι οἱ Σάμιοι ἦσαν φύσει σκληροτράχηλοι καὶ στασιαστικοὶ καὶ πρὸς τὴν ἀταξίαν ἀποκλίνοντες. Ἀφ' ἑτέρου τὰ ἐπὶ τῆς νήσου Τουρκικὰ στρατεύματα, ὑποστάντα οὐ πρὸ πολλοῦ ἐπανειλημμένας ἀποτυχίας ἐν πολέμῳ διὰ τὴν τῶν Σαμίων γενναιότητα, ὠφελθέντα δὲ οὐ σμικρὸν ἐκ τῆς διαρπαγῆς καὶ τῆς λεηλασίας τοῦ Βαθέος, ἐπέζητουν περίστασιν ἀρμοδίαν ἵνα τοὺς τε ἐγγχωρίους τιμωρήσωσι καὶ ἐκ νέας διαρπαγῆς ὠφεληθῶσιν. Ἐπὶ τέλους δέ, καθ' ἃ ἐλέγετο, καὶ αὐτὴ ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις ἐνησμένιζε νέᾳ τινὶ συγκρούσει, σκοποῦσα τὴν κατάργησιν τῶν τῆς Σάμου προνομίων, ἅτινα ἦσαν ἀνέκαθεν κέρφος ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῆς.

Ἐν μέσῳ τοιαύτης πραγμάτων καταστάσεως, ὁ Κονεμένος ἀπέβη μετὰ τοῦ Χριστοδούλου Γεωργιάδου καὶ ὀλιγαρίθμου τινὸς συνοδείας ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου, ἀποδοθεισῶν αὐτῷ τῶν νενομισμένων στρατιωτικῶν τιμῶν, καὶ ἐλθὼν, κατέλυσεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ, ἔνθα μετὰ μικρὸν προσεκλήθη καὶ ἡ προσωρινὴ διοικητικὴ ἐπιτροπεία. Μὴ προσελθοῦσα δὲ μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν πρόσκλησιν, ἠναγκάσθη αὐτὴ ἐπὶ τέλους, τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ ἀπειλητικώτερον πῶς αὐτὴν προσκαλεσαμένου, νὰ προσέλθῃ· τότε δὲ ὁ ἐναγωνίως αὐτὴν ἀναμένων τοποτηρητὴς, φιλοφρόνως λίαν ὑποδεξιωσάμενος καὶ μετὰ μειλιχίου τοῦ τρόπου, ἔλεξεν αὐτῇ τάδε. *Ἄνδρες Σάμιοι, ἀντιπρόσωποι τῆς νήσου ταύτης, ἡ Ὑψηλὴ Πύλη, περὶ πολλοῦ ποιουμένη τὴν εὐημερίαν τῆς ὑμετέρας πατρίδος καὶ ἐνσυμπάθητον οὕς τείρουσα εἰς τὰς ἰκετηρίους εὐχὰς καὶ εἰς τὰς παρακλήσεις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείας ὑμῶν, ἠδῶκεσε, διορίσασά με τοποτηρητὴν τῆς ἡγεμονίας, γὰ ἀποστελεῖ ἐνταῦθα ὅπως ἀναλάβω τὰς ἡγίας τῆς διοικήσεως καὶ καταπαύσω μὲν τοὺν τεῦθεν τὴν ἀναρχίαν, διασκεδάσω δὲ τὰ ὀλέθρια πάθη, ὧν ἔρεκεν ἡ Σάμος εἰς τοιαύτην περιῆλθε κατάστασιν.*

Σάμιοι, ὁ ἐμὸς διορισμὸς ἐγένετο ὑπὸ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, λαβόντες δὲ ἀράγνωτε τὸ περὶ τούτου διάταγμα καὶ τὴν ἔννοϊαν κοινοποιήσατε ἀπανταχοῦ τῆς νήσου, πειθόντες τοὺς κατοίκους ὅτι οὐδεὶς ἔτερος ἐνήργησεν ἵνα ἀποσταλῶ ἐνταῦθα, εἰ μὴ μόνη ἡ εὐμένεια τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου, ἧς τὰ ἀποτελέσματα ὅτι τάχιστα θέλετε αἰσθανθῆ. Μὴ ἐπιτρέψητε ἄρα εἰς οὐδένα γὰ παραφέρηται ἐξ ὑποκειμένων, ὧν τὸ τέλος ἔσται πάντοτε ὀλέθριον, ἀναγνωρίσατε τὸν διορισμὸν μου, ἐφελκύσατε τὴν στοργὴν καὶ τὴν εὐνοϊαν τοῦ Σουλτάνου καί, προτρέποντες τὸν λαὸν ἵνα συνέλθῃ περὶ ἐμέ, τείνατε χεῖρα πρὸς με, τὴν εὐδαιμονίαν ὑμῶν παρασκευάζοντες.

Ταῦτα τοῦ Κονεμένου εἰπόντος, ἡ προσωρινὴ διοικητικὴ ἐπιτροπεία ἀπεκρίθη ὅτι καίτοι σέβουσα, ὡς εἰκός, καὶ ὑπέκουσα ταῖς τοῦ Σουλτάνου διαταγαῖς, δὲν δύναται ὅμως νὰ ἀναγνωρίσῃ αὐτὸν τοποτηρητὴν, πρὶν ἢ κατ' ἰδίαν διασκεφθῆ καὶ πρὶν ἢ ἀνακοινώσῃ τὸν διορισμὸν αὐτοῦ τῷ λαῷ. ὄντως δ' ἀπελθοῦσα τοῦ οἰκήματος τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ, ἐξήγγειλε διὰ γραμμάτων ἀπανταχοῦ τῆς νήσου τὰ γινόμενα. Προσκαλεσάμενος δὲ τῇ ἐπιούσῃ αὐθις τὴν ἐπιτροπείαν ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ἠρώτησεν ἂν ἔγραψε πανταχοῦ τῆς νήσου ὅπως ἐξαγγείλῃ τὴν τοῦ τοποτηρητοῦ ἔλευσιν· τῆς δὲ ἐπιτροπείας εἰπούσης ὅτι ἔπραξε τοῦτο, ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς διέταξεν αὐτὴν νὰ στείλῃ δύο ἄνδρας εἰς τὰ διάφορα χωρία ἵνα προσκαλέσωσι τοὺς προκρίτους αὐτῶν εἰς Λιμένα Βαθέος ὅπως λάβωσι γνῶσιν τῶν διαταγῶν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης. Συμφώνως δὲ πρὸς ταῦτα, ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπεία ἐξέπεμψεν αὐθημερόν τὸν Κωνσταντῖνον Ὁρολογᾶν καὶ τὸν Ἀναστάσιον Κωστόπουλον, οἵτινες, περιελθόντες τὰ χωρία, προέτρεψαν τοὺς κατοίκους νὰ ἐκλέξωσι πληρεξουσίους καὶ ἀποστείλωσιν αὐτοὺς εἰς Λιμένα Βαθέος.

Ἐν ᾧ χρόνῳ ὁ Κονεμένος διὰ παντοειδῶν μέσων καὶ ὑποσχέσεων παρά τε τῇ προσωρινῇ διοικητικῇ ἐπιτροπείᾳ καὶ παρ' ἄλλοις ἠγωνίζετο νὰ ἐπιτύχῃ τῆς ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ ὡς τοποτηρητοῦ ὑπὸ τῶν Σαμίων, οἱ ἐν τοῖς χωρίοις ἐξέλεγον τοὺς πληρεξουσίους αὐτῶν, οἵτινες, ἀφικόμενοι τῇ δωδεκάτῃ Δεκεμβρίου ὀγδοήκοντα ἐν ὄλοις τὸν ἀριθμὸν εἰς Λιμένα Βαθέος, συνῆλθον ἐν τῷ αὐτόθι ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀγίου Θεοδώρου τιμωμένῳ νὰφ· ἐκεῖ προσεκάλεσαν τὸν τε Μουσταφᾶ πασᾶν καὶ τὸν Κονεμένον ἵνα, ἐλθόντες, εἴπωσι τί τὸ αἴτιον, δι' ὅπερ συνεχάλουν αὐτοὺς ἐν συνελεύσει. Προσελθόντων δὲ μετ' οὐ πολὺ αὐτῶν ἐν συνοδείᾳ τῶν προξένων, τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ὀθωμανικοῦ

στρατοῦ καὶ πολλῶν στρατιωτῶν, πρῶτον μὲν ἀνεγνώσθη τουρκιστί τε καὶ ἑλληνιστί τὸ ἐν τοῖς ἀνωτέρω δημοσιευθὲν αὐτοκρατορικὸν διάταγμα τοῦ διορισμοῦ τοῦ Κονεμένου, εἶτα δὲ λαβὼν τὸν λόγον οὗτος, εἶπε πολλὰ περὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν σκοπῶν καὶ τῶν μέσων, ἃ διετίθει πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς εὐνομίας καὶ τῆς εὐημερίας τῶν Σαμιῶν· κατέπαυσε δὲ τὸν λόγον, ἐρωτῶν τοὺς πληρεξουσίους τί προὔτιθεντο νὰ πρῶξωσι. Πρὸς ταῦτα δὲ ὑπολαβόντες τινὲς αὐτῶν, εἶπον ὅτι δὲν ἠδύναντο ὠρισμένως νὰ ἀποκριθῶσιν, ἐὰν μὴ πρότερον ἐξέζητουν τὴν γνώμην τοῦ ἐντολέως αὐτῶν λαοῦ καὶ ἐὰν μὴ διεσκεπτοντο κατ' ἰδίαν. Εὐλόγου τοῦ τοιοῦτου κριθέντος, ἀπεχώρησαν τοῦ ναοῦ ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς μετὰ τοῦ Κονεμένου καὶ τῆς ἄλλης αὐτῶν συνοδείας, μετ' αὐτοῦ δὲ ἀπῆλθον καὶ οἱ πληρεξούσιοι, ὧν οἱ μὲν πλείους ἔμειναν ἐν Λιμένι Βαθῆος ὅπως διασκεφθῶσι περὶ τοῦ πρακτέου, οἱ δὲ ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἑαυτῶν χωρία ὅπως λάβωσι καὶ τὴν γνώμην τοῦ λαοῦ.

Τῇ ἐπαύριον, δεκάτῃ τρίτῃ Δεκεμβρίου, συνῆλθον καὶ αὐθις οἱ πληρεξούσιοι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου· ἐπειδὴ δὲ ἡ τῇ προτεραίᾳ γενομένη ἀνάγκωσις τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος καὶ ἡ ὀμιλία τοῦ Κονεμένου ἐγέννησαν ἀπορίας τινάς, ὧν ἐπεθύμουν νὰ ἔχωσιν ἐγγράφως τὴν λύσιν, διεβίβασαν αὐτῷ δι' ἐπιτροπείας τὰ ἐπόμενα ἐρωτήματα, ἐφ' ὧν ἀπεξεδέχοντο ἀπάντησιν ἐκείνου.

Α'. Ἐλαβεν ὁ Καλλιμάχης αὐτοκρατορικὸν διάταγμα διορισμοῦ ὡς ἡγεμόνος τῆς Σάμου;

Β'. Διὰ τί ὁ Κονεμένος δὲν ἔφερε διορισμὸν ἐκ μέρους τοῦ ἡγεμόνος Καλλιμάχου, ὡς τοποτηρητοῦ αὐτοῦ, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ τρίτῳ τοῦ προνομακοῦ Χάρτου;

Γ'. Διὰ τί ὁ Κονεμένος ἔφερε τίτλον τοποτηρητοῦ, ὅπερ ἀντιβαίνει τοῖς προνομίοις τῶν Σαμιῶν;

Δ'. Αἱ ὁδηγίαι, ἃς ὁ Κονεμένος ἔλαβεν, ἦσαν γραπταὶ καὶ σφραγιδουσαι τοῖς προνομίοις τῶν Σαμιῶν ἢ ὄχι, καὶ τίνας ἦσαν αὗται;

Ε'. Τί περιελάμβανε τὸ πρωτότυπον διάταγμα τοῦ διορισμοῦ τοῦ Κονεμένου ὡς τοποτηρητοῦ;

ΣΤ'. Ὅριζομένου ὑπὸ τοῦ προνομακοῦ Χάρτου μισθοῦ δώδεκα καὶ ἡμισσίας χιλιάδων γροσιῶν τῷ ἡγεμόνι, πόθεν ἤθελε λαμβάνει μισθὸν ὁ τοποτηρητῆς αὐτοῦ;

Ζ'. Ἐν τίνι μέτρῳ καὶ ἐπὶ πόσον ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς ἤθελε συμ-

πράττει ἐν τοῖς πράγμασι τῆς νήσου καὶ τίς ἡ ἔννοια τῆς τοιαύτης συμπράξεως ;

Η'. Ἐφέρει ὁ Κονεμένος ἀπὸ μέρους τῆς Ὑψηλῆς Πύλης γενικὴν ἀμνηστειάν πᾶσι τοῖς πολιτικῶς ἢ στρατιωτικῶς μετασχοῦσι τῶν τελευταίων γεγονότων ;

Πρὸς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα ἔσπευσεν ἀνθωρεῖ νὰ ἀπαντήσῃ ὁ τοποτηρητής, διακηρύξας ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου ὅτι ἠγνῶει ἂν ὁ Καλλιμάχης ἔλαβεν αὐτοκρατορικὸν διάταγμα διορισμοῦ ὡς ἡγεμόνος τῆς Σάμου, ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου ὅτι εὐκολὸν ἦτο γράψας νὰ λάβῃ διορισμὸν ἀπὸ μέρους τοῦ Καλλιμάχου ὡς τοποτηρητῆς αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ τρίτου ὅτι ἔφερε τίτλον καϊμακάμου, διότι διωρίσθη ἀμέσως ὑπὸ τῆς Πύλης καὶ οὐχὶ ὑπὸ τοῦ Καλλιμάχου, ἀπόντος τότε ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. ἐπὶ τοῦ τετάρτου ὅτι ἔλαβεν ὀδηγίαν ἐν τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ προφορικῶς, ἔτεινον δὲ αὐταὶ πρὸς τὴν εὐημερίαν τῶν Σαμίων, ἐπὶ τοῦ πέμπτου ὅτι τὸ πρωτότυπον διάταγμα τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ ἦτο ἐν πᾶσιν ὁμοίον τῷ ἐν τῷ ναῶ ἀναγνωσθέντι, ἐπὶ τοῦ ἕκτου ὅτι ἡ Ὑψηλὴ Πύλη, τοῦ λόγου περὶ μισθοδοσίας αὐτοῦ ὡς τοποτηρητοῦ συμπεσόντος, ἐξεχώρησεν αὐτῷ ὀλόκληρον τὸ ὑπὲρ τοῦ ἡγεμόνος ὠρισμένον ποσὸν γροσίων δώδεκα χιλιάδων καὶ ἡμισείας κατὰ μῆνα, ἀλλ' αὐτός, χαριζόμενος τοῖς Σαμίοις, παρητεῖτο ὑπὲρ αὐτῶν τῶν πέντε χιλιάδων, ἐπὶ τοῦ ἑβδόμου ὅτι ἡ σύμπραξις τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ ἐν τοῖς διοικητικοῖς πράγμασι τῆς νήσου ἦτο ὅλως πρόσκαιρος καὶ ἠδύνατο νὰ ἀρθῇ, παρακαλουμένης τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως νὰ ἀνακαλέσῃ αὐτὸν ἐκ Σάμου, καὶ ἐν τέλει ἐπὶ τοῦ ὀγδόου ὅτι ἔφερε γενικὴν ἀμνηστειάν, προφορικῶς ἐντολὴν λαβὼν νὰ παράσχῃ τοιαύτην. Τῆς περιστάσεως δὲ δραττόμενος, δὲν ἔλειπεν ὁ τοποτηρητής νὰ ἐπαναλάβῃ ὅτι οὐδενὸς ὄργανον, ἐλθὼν εἰς Σάμον, ὑπῆρχε, καὶ νὰ προτρέψῃ τοὺς Σαμίους νὰ ἀποβάλωσι μὲν πάντα ἐνδοιασμὸν καὶ πᾶσαν ὑπόνοιαν, περιστοιχίσωσι δὲ αὐτόν, εἰλικρινῶν αἰσθημάτων ἐμπεφορημένον καὶ ἐν μόνον μέλημα καὶ ἐπιθυμίαν ἔχοντα, τὴν εὐδοξίαν τῆς Σάμου καὶ τὴν εὐπραγίαν καὶ εὐημερίαν τῶν κατοίκων αὐτῆς.

Τὰς τοιαύτας ἀπαντήσεις οὐδὲ σαφεῖς, οὐδ' εὐχαρίστους οἱ πληρεξούσιοι κρίναντες, τούναντίον δ' ἐν αὐταῖς πολλὰς τὰς ἄοριστίας καὶ τὴν ὑπεκφυγὴν εὐρόντες, ἀπεφάσισαν νὰ ἀφήτῃσι τὰ πράγματα ὡς εἶχον καί, οὐδαμῶς τὸν Κονεμένον τοποτηρητὴν ἀναγνωρίζοντες, ζητήσωσι παρὰ τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ τὴν ἄδειαν ἵνα πέμψωσιν εἰς Κωνσταν-

τινούπολιν πρεσβείαν μεθ' ἱκετηρίου πρὸς τὸν Σουλτάνον ἵνα οὗτος θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ἔκρυθμον τῆς ἑαυτῶν πατρίδος κατάστασιν· ὄθεν συντάξαντες, διεβίβασαν τῷ Μουσταφᾷ πασᾷ τὴν ἐπομένην ἀναφοράν.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Μουσταφᾶ πασᾶν, στρατιωτικὸν διοικητὴν τῶν ἐν Σάμῳ αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων

κτλ.

κτλ.

κτλ.

Συνελθόντες οἱ μὲ βαθύτατον σέβας ὑποφαινόμενοι ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ τῆς ρήσου Σάμου κατὰ συνέπειαν προσκλήσεως τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος, ἠκροάσθημεν μεθ' ὅσου δεῖται σεβασμοῦ καὶ εὐπειθείας τὸ σεβαστὸν ὑψηλὸν διάταγμα τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, τὸ ἀφορῶν τὸν διορισμὸν τοῦ κυρίου Γεωργίου Κορεμένου ὡς καϊμακάμη τῆς ρήσου μας· μελετήσαυτες δ' αὐτὸ σοβαρῶς καὶ ἐσκεμμένως, τολμῶμεν γὰ καθυποβάλλωμεν εὐσεβάστως ὑπ' ὄψιν τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος κατὰ τὴν προφορικὴν διαταγὴν σας τὰ ἀκόλουθα. Οἱ ὑποφαινόμενοι καὶ ἀπὸ μέρους τοῦ ἐντολέως μας λαοῦ κηρυττόμεθα ταπεινοί, πρὸς δε καὶ εὐπειθεῖς ὑπήκοοι τοῦ κραταιοτάτου, γαληροτάτου καὶ φιλολάου ἡμῶν ἄρακτος Σουλτάνου Ἀβδουλ Μετζήτ Χὰν ἐφένδου μας καὶ ὁμολογοῦμεν μὲ σέβας τὴν εὐπειθείαν μας πρὸς τὰς ὑψηλὰς διατάγας τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεως· ἀλλὰ φρονοῦμεν ὅτι δὲν παραβαίνομεν τοὺς ὄρους τῆς ὀφειλομένης ὑποταγῆς καὶ εὐπειθείας πρὸς τὴν σεβαστὴν κυβέρνησιν, ὅταν διὰ νομιμῶν μέσων παρ' αὐτῆς τῆς ἰδίας ἐκζητήσωμεν τὴν θεραπείαν καὶ ἐπίτευξιν τῶν ἐπὶ θεμελιωδῶν βάσεων στηριζομένων αἰτήσεών μας. Ὅθεν ἐπειδὴ ἐν τῇ ἀποστολῇ τοῦ κυρίου Γεωργίου Κορεμένου προσβάλλονται τὰ παρὰ τοῦ ἀειμνήστου Σουλτάνου Μαχμοῦτ ἐπιδαψιλευθέντα ἡμῖν προνόμια καὶ παρὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος τοῦ κραταιοτάτου ἡμῶν ἄρακτος, τοῦ νῦν ἐκλεῶς βασιλεύοντος, ἐπικυρωθέντα, προαγόμεθα εὐσεβάστως καὶ ὑποβάλλομεν ὅτι, καίτοι σεβόμενοι τὰς ὑψηλὰς διατάξεις τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεως, καίτοι ἐκτιμῶντες τὰ ἀκραιφνῆ καὶ σπάνια προτερήματα, τὸ ὅποια κατακοσμοῦσι τὸ ἀξιότιμον ὑποκείμενον τοῦ κυρίου Γεωργίου Κορεμένου, ἐκφράζομεν λύπην εἰλικρινῆ καὶ ἐγκάρδιον, διότι δὲν δυνάμεθα γὰ τὸν ἀναγνωρίσωμεν, μέχρις ὅτου δι' ἀντιπροσώπου τοῦ λαοῦ καθυποβληθῶσι ταπεινῶς εἰς τὴν ὑψηλὴν κυβέρνησιν αἱ δίκαιαι καὶ εὐλογιοὶ αἰτήσεις του καὶ εὐδοκίησῃ γὰ ἀπονεύμῃ ταύτας κατὰ τὰς λαο-

σώους ἀρχάς της. Δι' ὃ παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα ἵνα χορηγήσῃ τὴν ἄδειαν τοῦ ν' ἀποσταλῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπιτροπὴ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· ἐκφράζοντες δὲ τὴν βαθεΐάν μας ὑπόκλισιν, ὑποφαινόμεθα εὐσεβάστως.

Τῆν 14 Δεκεμβρίου 1850 ἐν Λιμένι Βαθέος Σάμου.

(“Ἐπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν πληρεξουσίων”).

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς ἀναγνούς, ὠργίσθη σφόδρα καί, μεταπεμψόμενος τοὺς πληρεξουσίους, εἶπεν αὐτοῖς ὅτι ἂν ἐλάμβανον τὸ θράσος νὰ στείλωσι πρεσβεΐαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, αὐτὸς ἤθελε διαλύσει τὴν προσωρινὴν διοικητικὴν ἐπιτροπείαν, ἀποδιώξει τοὺς πληρεξουσίους καὶ ἀναλάβει μετὰ τοῦ τοποτηρητοῦ τὴν τῆς νήσου διοίκησιν, σύναμα δὲ γράψας, ἤθελεν ἐξαγγεῖλαι τοὺς καταχθονίους καὶ ἀνταρτικούς τῶν Σαμίων σκοποὺς τῆ αὐτοκρατορικῆ κυβερνήσει, ἥτις, συλλαμβάνουσα τὰ μέλη τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβεΐας αὐτῶν, ἤθελεν ἀναμφιβόλως κατακλείσει ταῦτα ἐν ταῖς εἰρκταῖς. Πρὸς τὰς τοιαύτας ἀπειλὰς μὴ δυνάμενοί τι νὰ ἀπαντήσωσιν οἱ πληρεξούσιοι, ἀπῆλθον τεθορυβημένοι μὲν, γνώμην δὲ ἀκράδαντον ἔχοντες νὰ ἐμμείνωσιν ἐν τῇ ἀποφάσει αὐτῶν.

Μετὰ δυσθυμίας οὐ σμικρᾶς καὶ ὁ Κονεμένος ἐνωτίσατο ὅτι οἱ Σάμιοι ἀπεφάσισαν νὰ πέμψωσιν ἐκ νέου πρεσβεΐαν εἰς Κωνσταντινούπολιν· διότι ἐφοβήθη μὴ, ἐξελεγχόμενος ἀνίκχνος, ἀνακληθῆ ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως, οὕτω δὲ πάθῃ οἰκτρὸν ναυάγιον ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ τοῦ διοικητικοῦ αὐτοῦ σταδίου. Ἄλλως τε καὶ γνωστὸν ἐτύγχανεν αὐτῷ ὅτι αἱ κυβερνήσεις, ἰδίως δ' αἱ ἀπόλυτοι, πολλὰκις τὰ μὴ κατ' εὐχὴν ἐρχόμενα ἀποδίδουσι πρὸς δικαιολογίαν τῆς ἀποτυχίας εἰς τὴν ἀπειρίαν ἢ εἰς τὴν ἀνικανότητα τούτου ἢ ἐκείνου τῶν ὑπαλλήλων καὶ ἐπομένως τιμωροῦσι τὸν ἄθῳον ἵνα σώσωσι τὸν ἔνοχον. Ὅθεν γράψας εἰς τὰ χωρία, προέτρεψε τοὺς κατοίκους νὰ μὴ ἐξαπατηθῶσι δῆθεν ἐκ τῶν λόγων καὶ ἐκ τῶν σκέψεων τῶν πληρεξουσίων καὶ ἐπινεύσωσιν εἰς τὴν ἀποστολὴν πρεσβεΐας νέας εἰς Κωνσταντινούπολιν, διότι πρᾶξις τοιαύτη ἤθελεν ἀναποφεύκτως ἐκθέσει τὸν λαὸν τῆς Σάμου εἰς τὴν δικαίαν τοῦ Σουλτάνου μῆνιν καὶ προκαλέσει κατ' αὐτοῦ πολλὰ καὶ μεγάλᾳ δυστυχήματα. Πλὴν ἄλλὰ τὰ γράμματα ταῦτα οὐδὲν ἐπήνεγκον ἀποτέλεσμα· οἱ δὲ πληρεξούσιοι, βλέποντες ὅτι δὲν ἦτο σύμφορον νὰ ἀναθάλληται ἡ λύσις τοῦ πέρην τοῦ θέοντος παρκα-

ταθέντος δρχματος τούτου, ἀπῆλθον εἰς Μυτιληνοὺς ἵνα ἐκλέξωσιν αὐτόθι τὴν πρεσβείαν, ἣτις, εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπερχομένη, ἔμελλεν ἂν ἐπιδώσῃ τῷ Σουλτάνῳ τὴν τῶν Σαμίων ἱκετήριον. Ταῦτα ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς μαθὼν καὶ ὀργισθεὶς ἐπὶ τῇ τηλικαύτῃ τῶν Σαμίων ἀπειθείᾳ, διέταξε τὸν ὑπ' αὐτῷ στρατὸν νὰ διακόψῃ τὴν μεταξὺ Λιμένος Βαθέος καὶ τῶν χωρίων συγκοινωνίαν, ὅπως ἐκβιασθῶσιν οἱ κάτοικοι ἵν' ἀναγνωρίσωσι τὸν ἐλθόντα τοποτηρητήν. Καὶ οἱ μὲν Σάμιοι, οὐδόλως ἐκ τούτου ἀπενθαρρυνθέντες, ἀπεφάσισαν νὰ ὑποστῶσι μετὰ καρτερίας καὶ τὴν νέαν ταύτην δοκιμασίαν· ἐκλεξάμενοι δὲ τρεῖς πρεσβευτὰς τὸν Ἰωάννην Χ. Θεοδώρου, τὸν Μανουὴλ Καψάλην καὶ τὸν Νικόλαον Σουβαλτζῆν, ἀπέστειλαν αὐτοὺς τὴν πέμπτην Ἰανουαρίου 1851 εἰς Κωνσταντινούπολιν, κομίζοντας ἱκετήριον πρὸς τὸν Σουλτάνον, δι' ἧς ἐπανελάμβανον τὰς αὐτὰς κατὰ τοῦ διορισμοῦ τοῦ Γεωργίου Κονεμένου αἰτιάσεις καὶ παρεκάλουν αὐτὸν νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν Σάμον ἀπὸ ἄρχοντος, ὅστις οὐδεμίαν ἐνέπνεε πίστιν ἐκείνοις, οὓς ἔμελλεν ἂν κυβερνήσῃ ἢ, τούτου μὴ γινομένου, παραχωρήσῃ αὐτοῖς ἑτέραν χώραν ὅπως μεταναστεύσωσιν εἰς αὐτήν. Ἡ δὲ ἀναφορὰ ἦτο τοιαύτη.

Πρὸς τὸν κραταιότατον καὶ εὐεργετικώτατον ἡμῶν ἄνακτα Σουλτὰν Ἀπτοῦλ Μειζὶτ Χὰν ἐφένδην μας.

Βασιλεῦ !

Καὶ αὐτὰ σχεδὸν τὰ νήπια τέκνα μας μὲ ἡμᾶς χαίρονται, διότι ὡς φιλόστοργός μας πατήρ, ἐπακούσας εἰς τὰ εὐλόγα καὶ δίκαια παράπονά μας, ἠνδόκησες νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃς ἀπὸ τὸν Στεφανᾶκην βέην, ὁ ὁποῖος μὲ τοὺς ὑπαλλήλους του δέκα πέντε χρόνους, καθὼς τὸ ἀπεδειξάμεν, μᾶς κατετυράννησε, μᾶς ἀπεγύμνωσε καὶ ὡς βδέλλα ἀπερρόφησε τὸ αἷμα τῆς καρδίας μας.

Ὁλος ὁ λαός, μικροὶ καὶ μεγάλοι, νέοι καὶ γέροντες, πάσης τάξεως καὶ βαθμοῦ, ἀδιαλείπτως προσευχόμεθα καὶ αἰωνίως θὰ προσευχόμεθα εἰς τὸν Θεὸν τοῦ παντός διὰ τὴν εὐημερίαν σου, διὰ τὴν μακροβιότητά σου καὶ διὰ τὴν στερέωσιν καὶ εἰς τὴν ἐπ' ἄπειρον αὐξήσιν τῆς κραταιᾶς καὶ ἀπεράντου σου βασιλείας, εἰς ἀμοιβὴν τῶν ὀποίων ὁ αἰμίμηστος πατήρ σου ἠνδόκησε νὰ μᾶς χάριση ὡς μεγαλόδωρος ἀνεκτιμῆτων προνομίων καὶ εἰς εὐγνωμοσύνην τῶν ἀγαθοποιῶν καὶ εὐεργετικῶν αἰσθημάτων, τὰ ὁποῖα τραῶς ἀνέπτυσας, μὴ μούμενος τὸν αἰμίμηστον ἐκείνον πατέρα σου καὶ φιλανθρωπευόμε-

ρος πεντήκοντα χιλιάδας ἀθῶν καὶ ἀνεξίκακον λαόν, λαὸν εὐπει-
θέστατον, φιλόνομον, φιλήσυχον, πιστότατον καὶ εἰς τὰ βασιλικὰ
προστάγματά σου πάντοτε ἀφωσιωμένον.

Ὅσην χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν ἠσθάνθημεν καὶ αἰσθανόμεθα ὄλοι
μικροὶ καὶ μεγάλοι, διότι διὰ τῆς ἀπείρου δικαιοσύνης σου καὶ τοῦ ἐ-
λέους σου ἴδομεν τὸν ἑαυτὸν μας ἠλευθερωμένον ἀπὸ τὴν δεκαπεν-
ταστῆ δουλείαν τοῦ πρῶην ἡγεμόνος Στεφανάκη βέη, τόση ἀπ' ἐναν-
τίας φαρμακερὰ καὶ πικροτάτη λύπη μᾶς καταμαραίνει καθ' ἡμέραν
καὶ ποτίζει τὰς καρδίας μας, ἐν ᾧ βλέπομεν ὅτι αὐτός, ἐχθρευό-
μενος διότι ἀπὸ τὰς κακὰς πράξεις του ἔχασε τὴν ἡγεμονίαν τῆς
πατρίδος μας, καταγίνεται μ' ὄλας του τὰς δυνάμεις καὶ ὄλον ἐν
συλλογίζεται ποίους τρόπους γὰ ἐφεύρη διὰ γὰ ἐμπορέση γὰ κατορ-
θῶση γὰ σταλῆ ἐδῶ προσωρινὸς διοικητής, ἕως ὅτου ἔλθῃ ὁ γένος μας
ἡγεμὼν κύριος Ἀλέξανδρος Καλλιμάχης, μὲ σκοπὸν ὅποιοσδήποτε
καὶ ἂν ἦναι γὰ τὸν ἐλκύσῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν του διὰ τῶν συνήθων με-
γάλων ὑποσχέσεών του καὶ διὰ τῶν παντοδαπῶν μέσων του γὰ δι-
αιρέση τὸν λαὸν εἰς φαρτῆας καὶ εἰς κόμματα, γὰ τὸν φέρῃ εἰς ἐμφυ-
λίους πολέμους, γὰ τὸν ἀναγκάσῃ γὰ ἀναιρέση θέλων καὶ μὴ ὄσα
κατ' αὐτοῦ ἀνέφερε καὶ ἀπέδειξε καὶ ὕστερον, ἀφ' οὗ ἐπιτύχη τὴν ἀ-
θώωσίν του, γὰ τὸν κατασπαράξῃ ὡς ἄριον ἄκακον ἐπὶ σφαγῆν.
Τὴν καταστρεπτικὴν αὐτὴν διάθεσίν του δέκα πέντε ὀλόκληροι χρόνοι
μᾶς τὴν ἐδίδαξαν. Τὰ φανερὰ καὶ μυστικά του διαβουλεύματα καὶ τὰ
διάφορα ἀθέμιτα ἐπιχειρήματά του ἀφαιροῦσι πάντα δισταγμὸν ἀπὸ
τὸν καθένα ὅτι αὐτὸς τὸ πᾶν κινεῖ διὰ γὰ φέρῃ ἐκδικητικῶς τὸν ὀ-
λεθρον τοῦ τόπου μας καὶ διὰ τοῦτο ἐπροσποιήθη ὑποκρινόμενος
ἄγροισιν τοῦ κυρίου Γεωργίου Κορμεμένου, ἐν ᾧ γνωρίζομεν καὶ εἴ-
μεθα πεπεισμένοι ὅτι οὗτος διὰ δαπάνης τοῦ Κωνσταντίνου Μουσού-
ρου σπουδάσας εἰς τὰς Ἀθήνας, διετέλει ὡς ἡπάλληλος μισθωτὸς
παρὰ τῷ ἰδίῳ Μουσούρω, ποτὲ ἐν Ἑλλάδι πρέσβει τῆς μεγαλειότη-
τός σου, καὶ εἶναι ἐντελέστατον τζιράκι τοῦ γαμβροῦ του αὐτοῦ.

Βασιλεῦ, ἡμεῖς ὡς πιστότατοι καὶ ὑποκλινέστατοι ὑπήκοοί σου
θρησκευτικὴν λατρείαν ἀποδίδομεν εἰς τὰς ὑψηλὰς σου βουλὰς καὶ
ὡς τὸ ἱερώτερον ἐπὶ γῆς τὰς σεβόμεθα, διότι μετὰ Θεὸν ἄλλον πλὴν
σοῦ δὲν ἔχομεν. Τὴν ζωὴν μας, τὴν τιμὴν μας καὶ τὴν ὑπαρξίν μας
ὄλην εἰς τὴν πατρικὴν σου κηδεμονίαν τὰ ἔχομεν ἀφιερωμένα καὶ
διὰ τοῦτο ἄλλον δὲν περιμένομεν μὲ ἀγκάλας ἀνοικτὰς παρὰ τὸν

κύριον Ἀλέξανδρον Καλλιμάχην, τὸν ὁποῖον καὶ ἡ ὑψηλὴ βουλή ἀπεφάσισε καὶ διώρισε διὰ ἡγεμόνα μας. Τοῦτον ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ὅλοι ἀναμένομεν νὰ ἴδωμεν πότε νὰ πατήσῃ τὸ ἔδαφος τῆς πατρίδος μας, νὰ τὸν γνωρίσωμεν κατὰ χρέος ὡς φιλόστοργον πατέρα μας, νὰ συνδεθῶμεν μὲ αὐτὸν ὡς εὐπειθέστατα τέκνα, νὰ γνωρίσῃ καὶ ὁ ἴδιος ὅτι ἀδίκως καὶ ἐθελοκάκως μᾶς συκοφαντεῖ ὁ Στεφανάκης βέης καὶ μᾶς χαρακτηρίζει ἀντάρτας καὶ ἀποστάτας διὰ τοὺς κακοὺς του σκοποὺς καὶ τέλος πάντων νὰ θεμελιώσωμεν μὲ τὴν ἀπειτουμένην εὐταξίαν τὸ καθωραϊσμένον πολλαπλῶς μας συμφῶνως μὲ τὰ ἀνεκτιμήτα ἐκεῖτρα προνόμια, τὰ ὁποῖα ἡ μεγαλοδωρία καὶ ἡ φιλανθρωπία τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς σου μᾶς ἐδώρησε. Κάμμιαν ἔλληψιν προσωρινῆς διοικήσεως ὡς φιλήσυχοι καὶ φιλειρηνικοὶ δὲν πύσχομεν, διότι πρὸ πολλῶν μηνῶν ἔχομεν ἐννεαμελῆ προσωρινὴν διοικητικὴν ἐπιτροπὴν, ἔχομεν τὴν ἀναγκαίαν στρατιωτικὴν ἐντόπιον φρουρὰν καὶ τὰ δύο ταῦτα σώματα διὰ τῆς ἀρμονίας των, διὰ τῆς φρονήσεώς των, διὰ τῆς τιμιότητός των ὑπὸ τὴν ἄμεσον σκέπην καὶ προστασίαν τῆς μεγαλειότητός σου διοικοῦσι τὸν τόπον μας μὲ ἄκραν ἡσυχίαν καὶ μεγάλην εὐταξίαν καὶ μὲ κοινὴν τοῦ κόσμου εὐχαρίστησιν.

Συγχώρησόν μας λοιπόν, βασιλεῦ, νὰ σε παρακαλέσωμεν νὰ μὴ εὐδοκήσῃς κἀκενὸς διοικητοῦ τὸν ἐρχομόν, ἀλλὰ ὡς φιλοστοργός μας πατὴρ νὰ διατάξῃς ἐντόπως τὸν ἐν Παρισίοις ἡγεμόνα μας κύριον Ἀλέξανδρον Καλλιμάχην νὰ μεταβῇ ἐνταῦθα νὰ ἴδωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ ἐλάχιστοι καὶ πιστότατοι δοῦλοι σοῦ τὴν ὑπερεπιθυμητὴν ἀποκατάστασιν μας. Ἄν δὲ καὶ οὗτος ἔχη λόγους ἰσχυροὺς ἀπαλλαγῆς, τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιλλόμεν, νὰ εὐδοκήσῃς τὴν ἐκλογὴν ἄλλου, ἀγνώστου, ἀσχέτου καὶ ὅπως διόλου ξέρου ἀπὸ τὸν Στεφανάκη βέην, διὰ νὰ μὴ μένωμεν ὄρφανοὶ καὶ ἐνδύσκη καιρὸν οὗτος νὰ μᾶς κακολογῇ, νὰ μᾶς κακοσυσταίρῃ εἰς τὴν μεγαλειότητά σου καὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον νὰ μᾶς δυσφημῇ ἐν ἀποτυχίᾳ δέ, εἴμεθα ἀποφασισμένοι νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὰς γυναῖκας μας καὶ τὰ τέκνα μας εἰς τοὺς πόδας τοῦ ὑψηλοῦ θρόνου σου, νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν ἀπειρον εὐσπλαγχνίαν σου νὰ μᾶς παραχωρήσῃ μιαν γωνίαν τῆς εὐρυχώρου καὶ ἀπεράντου Ἀσίας διὰ νὰ ζήσωμεν ὑπὸ τὴν ἄμεσον σκέπην σου, ὡς ζῶσι τόσα μυλλῶνια Χριστιανοί, καὶ ἕς δώσῃ λόγον ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὁ αἴτιος.

Ζῆθι, δικαιοῦτατε βασιλεῦ, πρὸς παρηγορίαν, σωτηρίαν καὶ χαρὰν τῶν ὑπηκόων σου.

Τῆς μεγαλειότητός σου εἴμεθα διὰ παντὸς ὑποκλινέστατοι καὶ εὐπειθέστατοι ὑπήκοοί σου

Ἐν Σάμῳ τῇ 20 Δεκεμβρίου 1850.

κάτοικοι τῆς Σάμου

(Ἔπορται πολλὰ ὑπογραφαί).

Ὁ δὲ Κονεμένος, ἐπιθυμῶν νὰ ἴδῃ τὴν νῆσον καὶ ἐλπίζων ὅτι ἡδύνατο, τὰ διάφορα χωρία περιερχόμενος, νὰ σαγηνεύσῃ τινὰς ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀπεφάσισε νὰ ἐξέλθῃ εἰς περιοδείαν αὐτῆς· ἀλλὰ τοῦ τῆς Ρωσίας προξένου Γρηγορίου Σβορώνου ἐπιμόνως ἀποτρέποντος αὐτὸν τῆς ταύτης περιοδείας τῷ λόγῳ ὅτι ἡδύνατο νὰ ἐπέλθῃ σύγκρουσις τις καὶ ἀρνησαμένου διὰ τοῦτο νὰ παρακολουθήσῃ αὐτῷ, ὁ Κονεμένος, ἐπιβὰς τοῦ Ὀθωμανικοῦ ἀτμοπλοίου μετὰ τινων στρατιωτῶν καὶ ἐν συνοδείᾳ τοῦ προξένου τῆς Ἀγγλίας Γρηγορίου Λουιμάρκ καὶ τοῦ τῆς Αὐστρίας Γερασίμου Κρασᾶ, ἠρκέσθη νὰ ποιήσῃ περίπλουν τῆς νήσου, χωρὶς νὰ ἀποβῆ οὐδαμοῦ αὐτῆς.

Ὁ δὲ Μουσταφᾶ πασᾶς, θέλων νὰ τιμωρήσῃ τοὺς κατοίκους τοῦ Βαθέος διὰ τὴν ἐπιμονήν, ἣν ἐδείκνυον, μὴ ἀναγνωρίζοντες τὸν τοποτηρητὴν καὶ ὑπολαμβάνων ὅτι ἂν ἀντικαθίστα τὸν δήμαρχον Κωνσταντῖνον Θεοχάρην δι' ἑτέρου, ἡδύνατο νὰ τύχῃ τοῦ ποθομένου ἀποτέλεσματος, ἀνῆλθε μιᾶ τῶν ἡμερῶν εἰς τὴν κωμόπολιν ταύτην καὶ, προσκαλεσάμενος ἐν τῷ δημαρχικῷ καταστήματι τοὺς προκρίτους, ἐξήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι, ἐπειδὴ ὁ ἐν ἐνεργείᾳ δήμαρχος ἠπέθεταῖς διαταγαῖς αὐτοῦ καὶ ἦτο ἀκατάλληλος διὰ τὴν θέσιν ταύτην, ἀπέλυεν αὐτὸν καὶ διώριζεν ἀντ' αὐτοῦ δήμαρχον Βαθέος τὸν Λαμπρινὸν Βαρβούνην. Δυσανασχετήσαντας δὲ τοὺς προκρίτους διὰ τὴν ταύτην μεταβολὴν καὶ μάτην πειραθέντας νὰ διατηρήσωσι τὸν τέως δήμαρχον, καθ' οὗ οὐδεὶς εἶχεν αἰτίαςιν τινα, ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ἀπειλήσας, ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ἀναγνωρίσωσιν ὡς δήμαρχον τὸν Βαρβούνην. Ἐν ᾧ δὲ οἱ τάλαινες Βαθεῶται πρὸς τῷ τοῦ ἀποκλεισμοῦ καὶ ἄλλοις ἔπινον καὶ τὸ πικρὸν τοῦτο ποτῆριον μεθ' ὑπομονῆς, Βογοριδικοὶ τινες, προσελθόντες μετὰ τινὰς ἡμέρας, ἐξήγγειλαν τῷ Μουσταφᾶ πασᾶ ὅτι ἐκεῖνοι, μὴ τὸν Βαρβούνην ἀναγνωρίζοντες, οὐ μόνον προσεφέροντο πρὸς αὐτὸν τραχέως, ἀλλὰ καὶ δέσμιον ἀπέστειλαν εἰς τινα

τῶν μονῶν, ἔνθα προὔτιθεντο νὰ φονεύσωσιν αὐτόν. Τούτων ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς ἀκούσας, ἔπεμψε τῇ εἰκοστῇ ἐβδόμῃ Δεκεμβρίου εἰς Βαθῦ, προσκαλῶν τινὰς τῶν ἐγχωρίων ἵνα πρὸς αὐτόν ἔλθωσι· συμφῶνως δὲ τῇ τοιαύτῃ προσκλήσει κατῆλθον ὀκτώ ἄνδρες, οὓς, παρουσιάσαντας ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐπετίμησεν ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, εἰπὼν *Διὰ τί δὲν ὑπακούετε ταῖς διαταγαῖς μου, ἀλλὰ ταύτας παραβιάζοντες, πράττετε τὰ ὑμῖν ἀρέσκοντα; Πῶς τὸν παρ' ἐμοῦ δήμαρχον διορισθέντα Λαμπρινὸν Βαρβούνην ὑμεῖς, συλλαβόντες καὶ δεσμεύσαρτες, ἐφυλακίσατε; Ὅθεν μέχρις οὗ περὶ αὐτοῦ μάθω τί ἐγένετο, οἱ τέσσαρες ὑμῶν θέλετε μείνει ἐν ταῖς φυλακαῖς, οἱ δὲ λοιποὶ, ἀνεληθόντες εἰς Βαθῦ, προτρέψατε τοὺς συνεγχωρίους ὑμῶν ἵνα μέχρι κεραίας ὑποτάσσωνται ταῖς διαταγαῖς μου διὰ τὰ μὴ μετανοήσωσι. Καὶ χωρὶς ἀκρόασιν νὰ δώσῃ τοῖς Βαθεώταις, λέγουσιν ὅτι ὁ Βαρβούνης ἐλεύθερος διατελεῖ ἐν τοῖς χωρίοις, ἔνθα μετέβη δι' ἰδίας ὑποθέσεις, διέταξε καὶ ἐφυλάκισαν τέσσαρας τῶν κατελθόντων ἐκ Βαθείος, δῆλον ὅτι τὸν Κωνσταντῖνον Ἀνεζίνην, τὸν Μανουὴλ Κατζαμπάσην, τὸν Ἰωάννην Τράκαν καὶ τὸν Μιχαὴλ Χ. Μανόλην, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπέστειλεν εἰς Βαθῦ ὅπως ἐξαγγείλωσι τοῖς αὐτόθι τὸ γενόμενον. Ἐμειναν δ' οἱ τέσσαρες ἐκεῖνοι ἐν φυλακῇ ἐπὶ ἡμέρας τέσσαρας, ἄχρις οὗ ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, πεισθεὶς ὅτι ὁ Λαμπρινὸς Βαρβούνης διετέλει ἐλεύθερος, ἀπέλυσεν αὐτούς, προτρέψας ἵνα διέχωσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ ταῖς διαταγαῖς αὐτοῦ πείθωνται.*

Ἐφ' ὅσον ὁ Κονεμένος ἐδείκνυτο ἐνδοιάζων, ἐπὶ τοσοῦτον ἐθρασύνοντο οἱ κατ' αὐτοῦ διακείμενοι· ὅθεν καὶ ἐκεῖνος ἀπεφάσισεν εἰς τελευταίαν νὰ προσβῇ ἀπόπειραν ὅπως διασκεδάσῃ τὰς κατ' αὐτοῦ ὑπονοίας. Καὶ δὴ ἐπιβάς τοῦ ἀτμοπλοίου, ἀπέπλευσεν εἰς Τηγάσιον, ἔνθα ἐξῆλθεν εἰς τὴν παραλίαν, ὑφ' ἐνός καὶ μόνου ὑπηρέτου παρακολουθούμενος, καὶ ἔνθα εἰδοποιηθέντες εἶχον συνέλθει καὶ τινες τῶν περιοίκων ἐν ὄπλοις. Ἰδόντες οὗτοι τὸν Κονεμένον ἀποβαίνοντα εἰς τὴν παραλίαν καὶ ὑποπτεύσαντες ὅτι ὑπὸ τὴν δεικνυμένην τοῦ ἀνδρός ἀτάραξίαν ὑποκρύπτεται δόλος, παρεσκευάσθησαν εἰς ἔκτασιν· τότε δὲ ὁ Κονεμένος, γαληνιαῶς αὐτοὺς προσβλέψας, *Δὲν ἐντρέπεσθε, λέγει, τὰ ὄνομα μάχησθε παληκάρια; καὶ ὅμως τοιοῦτους ὑπολαβῶν, ἦλθον μόνος πρὸς ὑμᾶς. Ἰδὼν δὲ τὸν παρακείμενον καὶ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος τιμώμενον ναόν, Εἰσέλθωμεν, προσέθηκεν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἵνα ἐν αὐτῇ ὁμιλήσωμεν. Καὶ εἰσῆλθε πρῶτος·*

συνεισελθόντων δὲ καὶ πολλῶν Σαμίων, ὁ Κονεμένος, λαβὼν τὸν λόγον, προσεπάθησε νὰ ἀποδείξῃ αὐτοῖς τὸ σκολιὸν τῆς ὁδοῦ, πρὸς ἣν ἐτρέπησαν, καὶ τοὺς κινδύνους, οἷς ἐξέθετον τὴν ἑαυτῶν πατρίδα, ἐν τοιαύτῃ πορείᾳ ἐμμένοντες. Πλὴν ἄλλ' οἱ λόγοι αὐτοῦ δὲν ἐπέτυχον νὰ διασκεδάσωσι τὴν παρὰ τῷ λαῷ ἐρριζωμένην ἰδέαν ὅτι αὐτὸς ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Βογορίδου· ὅθεν καὶ ἐπέστρεψεν ἄπρακτος εἰς Λιμένα Βαθέος, τῇ δὲ ἀπελεύσει αὐτοῦ μικροῦ δεῖν ἐπηκολούθει ἐμφύλιος πόλεμος ἐν Μυτιληνοῖς, τῶν μὲν θελόντων νὰ ἀναγνωρίσωσιν αὐτόν, τῶν δὲ ἐπιμόνως ἐναντιουμένων εἰς τοῦτο. Μετὰ τινος δὲ ἡμέρας, ἤτοι τὴν τριακοστὴν Δεκεμβρίου, ὁ Κονεμένος, ἐπιβάς ἔμπαλιν Ὀθωμανικοῦ ἀτμοπλοίου, ἐν συνοδείᾳ τῶν προξένων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Αὐστρίας, ἀπῆλθεν εἰς Καρλοβάσια· μὴ δυνηθεὶς δὲ νὰ ἀποβῇ εἰς τὴν Ξηρὰν διὰ τὴν τοῦ ἀνέμου σφοδρότητα καὶ διὰ τὸ τοῦ μέρους ἀλίμενον, ἀπέπλευσεν ἐκεῖθεν εἰς τὸν ὄρμον Μαραθοκάμπου. Ἐκεῖ ἀποβάς εἰς τὴν παραλίαν μετὰ τοῦ προξένου τῆς Ἀγγλίας καὶ μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου Ὀρολογᾶ, ἀνῆλθεν εἰς τὸ χωρίον, ἐξῶθεν τοῦ ὁποίου ἐξῆλθε λαὸς πολὺς πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ. Τότε πρὸς τὸ πλῆθος ὁ Κονεμένος στραφεὶς, προέτρεψε νὰ ἀναγνωρίσῃ αὐτόν ὡς τοποτηρητὴν ἵνα μὴ ἡ Πύλη ἐξοργισθῇ καὶ εἰς βίαια προσφύγῃ μέτρα· τὸ δὲ πλῆθος ἔτεινεν οὓς εὐμενές εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ διωμολόγησεν ὑποταγὴν αὐτῷ, καίτοι ἐν μέσῳ τῶν Μαραθοκαμπίων ὑπῆρχον καὶ τινες δυσπίστως πρὸς τὸν Κονεμένον ἔχοντες. Οὕτω δ' ἐπανῆλθεν ἐκεῖνος εἰς Λιμένα Βαθέος, χαίρων ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ αὐτοῦ ἐπιτυχίᾳ.

Ἐν τούτοις τῆς χειμερινῆς ὥρας προχωρησάσης, τὸ ψῦχος ὁσημέραι ἀπέβαινε δριμύτερον, οἱ δὲ Ὀθωμανοὶ στρατιῶται, ἐν σκηναῖς καταλύοντες, ἤρξαντο οὐ σμικρὸν νὰ ὑποφέρωσιν ἐξ αὐτοῦ· καὶ δὴ τῇ πρώτῃ Ἰανουαρίου τοῦ 1851 ἔτους, πλείστοι αὐτῶν εἴτε αὐθόρμητοι εἴτε καθ' ὑπαγόρευσιν τῶν προϊσταμένων αὐτῶν, εἰσορμήσαντες εἰς τινος οἰκίας, ἐνεκατέστησαν ἐν αὐταῖς, πρὸς μηδὲν λογιζόμενοι τὰς τῶν ἐνοίκων διαμαρτυρήσεις καὶ λέγοντες ὅτι, ἂφ' οὗ οἱ Σάμιοι διὰ τοῦ ἀνταρτικοῦ αὐτῶν πολιτεύματος ἦσαν παραίτιοι τῆς ἐκρύθμου τῆς ἑαυτῶν πατρίδος καταστάσεως, αὐτοὶ κατὰ δίκαιον λόγον ἔπρεπε νὰ ὑπομένωσι καὶ τὰς ἐκ ταύτης συνεπειάς. Ταῦτα οἱ ἐν Βαθεὶ μαθόντες, ποικίλα δὲ καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἀποκλεισμοῦ, ὃν ὁ Τουρκικὸς στρατὸς ἐνήργει μεταξὺ τοῦ χωρίου αὐτῶν καὶ τοῦ λιμένος, πᾶσχοντες, κατῆλθον ἐν ἀριθμῷ πολλῷ καὶ ἐζήτησαν, παρουσιάσαντες τῷ Μουσταφᾶ πασᾶ, νὰ ὀμιλήσω-

σιν αὐτῷ· μετὰ τῶν Βαθεωτῶν δὲ συνηνώθησαν καὶ πλείστοι ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ Λιμένος Βαθέος. Τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ δὲ διαμηνύσαντος τῷ πλήθει ὅτι ἠδύνατο δι' ὀλιγομελοῦς πρεσβείας νὰ ἀνακοινώσῃ αὐτῷ ὅ τι ἤθελεν, ἐστάλησαν πρὸς αὐτὸν τέσσαρες ἄνδρες, ὧν εἷς, ὁ Νικόλαος Σταματιάδης, λαβὼν τὸν λόγον, ὑπέδειξεν αὐτῷ διὰ γλώσσης οὐχὶ λίαν μεμετρημένης ὅτι δυσφόρητος κατέστη πλέον ἢ τῶν Σαμιῶν θέσις καὶ ὅτι, τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ τηλικαῦτα πράττοντος, προϋτίθεντο νὰ γράψωσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐξαιτούμενοι ἢ θεραπείαν τῶν δεινῶν αὐτῶν ἢ μέρος ἐν τῇ Ἀσιατικῇ ἡπείρῳ ὅπως εἰς αὐτὸ μετοικήσωσι, μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ ζήσωσιν ἐν Σάμῳ. Τοὺς τοιοούτους λόγους ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς προσβάλλοντας αὐτὸν κρίνας, διέταξε νὰ συλλάβωσι καὶ ἐν φυλακῇ κατακλείσωσι τὸν τε λαλήσαντα καὶ τοὺς τρεῖς αὐτοῦ συμπρεσβευτάς, ταῦτά ἐπιβεβαιώσαντας· ἀλλὰ τὸ ἔξωθεν ἀναμένον πλῆθος, γνοῦν τὸ γενόμενον, εἰσώρμησε παραχρῆμα εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ, κραυγάζον ἢ ὅλοι θὰ φυλακισθῶμεν ἢ κἀκεῖς. Τότε ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς ἠναγκάσθη, ὑποχωρῶν τῇ τοῦ λαοῦ ὀρμῇ, νὰ ἀφήσῃ ἐλευθέρους τοὺς τέσσαρας Βαθεώτας· τὸ δὲ πλῆθος, φωνάζον *Δὲν τὸν θέλομεν, πασᾶ, τὸν Κορεμένον, δὲν τὸν θέλομεν*, ἐπέστρεψεν ἐν θορύβῳ εἰς τὰ ἴδια.

Μὴ φέρων τὴν τοιαύτην τοῦ λαοῦ θρασύτητα ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ἔπεμψε τῇ ἐπιούσῃ στρατιώτας εἰς Βαθὺ ἵνα συλλάβωσι καὶ πρὸς αὐτὸν ἀγάγωσι τοὺς τέσσαρας ἐκείνους, οἵτινες τὴν προτεραίαν τοσοῦτω ὑβριστικῶς ἀπεσπᾶσθησαν τῶν χειρῶν αὐτοῦ, οἱ δὲ στρατιῶται, ἐντυχόντες τῷ Ἀναστασίῳ Κωστοπούλῳ, οὐδαμῶς τοιοῦτό τι ἀπεκδεχομένῳ, συνέλαβον αὐτόν· θελησάντων δὲ τινῶν ἐκ τῶν κατὰ τὴν σύλληψιν αὐτοῦ παρευρεθέντων νὰ σώσωσιν αὐτόν, οἱ στρατιῶται, χρησόμενοι τοῖς ἑαυτῶν ὅπλοις, προσέβαλαν αὐτούς καὶ, φονεύσαντες τὸν Κυριακὸν Πετζίην, μετέφερον βίᾳ τὸν Κωστόπουλον εἰς Λιμένα. Ἀποδράντων δὲ τότε τῶν τριῶν ἐτέρων ζητουμένων εἰς τὴν ἀντικειμένην Ἀσιατικὴν ἡπειρον, συνελήφθη τῇ τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ ἐνεργείᾳ μετὰ τινος ἡμέρας καὶ ὁ Νικόλαος Σταματιάδης καὶ, ἀχθεῖς εἰς Σάμον, κατεκλείσθη μετὰ τοῦ Κωστοπούλου ἐν τοῖς ὑπογείοις τοῦ παλαιοῦ βουλευτηρίου. Ἡ πράξις αὕτη τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ προὔξενησεν ἀλγεινοτάτην ἐντύπωσιν τοῖς τοῦ Βαθέος κατοίκοις, οἵτινες, τὰ χεῖρω ὑποπτεύοντες, ἀπεφάσισαν τότε νὰ πέμψωσιν ἄλλαχόσε τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ αὐτοί, τῶν ὅπλων δρασόμενοι, νὰ ἀντεπεξέλθωσι δι' αὐτῶν,

ἔάν ὁ πασᾶς ἐπέμενεν εἰς τὰς τοιαύτας βιαιοπραγίας· τὴν ἀπόφασιν δ' εἰς πράξιν τρέποντες, ἤρξαντο στέλλοντες τὰς ἑαυτῶν οἰκογενείας εἰς Παλαιόκαστρον, εἰς Μυτιληνοὺς καὶ εἰς ἄλλα χωρία, οἱ δὲ ἄνδρες, ἀπειλητικὴν λαβόντες θέσιν, ἔμειναν ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν. Ταῦτα ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς μαθὼν καὶ φοβούμενος μὴ ἐπέλθωσι δυσχέρειαι, δι' ἧς ὑπεύθυνος ἔμελλε νὰ ᾔηται αὐτός, ἐπόμενος σὺν ἅμα εἰς τὰς παρακελεύσεις καὶ προτροπὰς τῶν προξένων, ὑποδειξάντων αὐτῷ τὸ ἄτοπον τοῦ πολιτεύματος αὐτοῦ, διέλυσε μὲν παρευθὺς τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν χωρίων, πέμψας δὲ προέτρεψε τοὺς Βαθεώτας νὰ ἀνακαλέσωσι τὰς ἑαυτῶν οἰκογενείας, διότι τὰ γενόμενα συνέβησαν κατὰ παρενόησιν καὶ ὅτι οὐδὲν παραπλήσιον ἔμελλε τούντεῦθεν νὰ ἐπαναληφθῆ· συγχρόνως δὲ ἀπέλυσε τὸν ἐν φυλακαῖς κρατούμενον Ἀναστάσιον Κωστόπουλον, μετὰ τινὰς δὲ ἡμέρας καὶ τὸν Νικόλαον Σταματιάδην.

Ἐν ᾧ ταῦτα ἐν Σάμῳ συνέβαινον, ἐν Κωνσταντινουπόλει ἕτερα διενηργοῦντο κατὰ τῶν Σαμίων. Ἡ Ὑψηλὴ Πύλη, γινῶσιν σχοῦσα τῆς ἀντιστάσεως αὐτῶν ὅπως ἀναγνωρίσωσι τὸν ἀποσταλέντα τοποτηρητήν, συλλαβοῦσα μὲν καθείρξε τοὺς αὐτόθι ἔτι διατρίβοντας πρεσβευτὰς ἐκ τῆς προαποσταλείσης δωδεκαμελοῦς πρεσβείας Δημήτριον Τζιδίνην καὶ Ἰωάννην Φωτιάδην, διέταξε δὲ τὴν σύλληψιν τῶν τελευταίως ἀποσταλέντων τριῶν πρεσβευτῶν, οὗ ἕνεκα καὶ οὗτοι μείναντες ἐπὶ τινὰ χρόνον κεκρυμμένοι, ἀπῆλθον λάθρα εἰς Σῦρον, χωρὶς νὰ ἐπιδώσωσι τὴν πρὸς τὸν Σουλτάνον ἱκετήριον, ἧς ἐτύγχανον κομισταί, ἀφῆρεσε δὲ τὰ πηδάλια πάντων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ναυλοχούτων Σαμικῶν πλοίων, ἐπεδοκίμασε δὲ τὴν περὶ ἀποκλεισμοῦ ἀπόφασιν τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ καὶ ἀνεκοίνωσε ταῦτα τοῖς πρέσβεσι τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων διὰ τῆς ἐπομένης ἐγκυκλίου.

Ἐξοχώτατε!

Κακόβουλοι τινες ἀπειτόλησαν πέρυσι νὰ διεγείρωσιν εἰς τὴν νῆσον Σάμον ταραχὰς καὶ νὰ ἐγκαταστήσωσιν ἐπαραστατικὴν συνέλευσιν ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι καταχρήσεις εἰσῆχθησαν εἰς τὸ πολιτενμά των καὶ εἶχον νὰ ἀναφερθῶσι περὶ τούτου. Τοιαύτη διαγωγὴ ἦτο ἀξία τιμωρίας, ἐπειδὴ ἀντιβαίνει εἰς τὰ χρεῖα νομίμων ὑπηκόων τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου.

Ἄλλ' ὅμως ὡς ἐκ τῶν πατρικῶν καὶ φιλανθρωποτάτων αἰσθημάτων τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος καὶ τῆς αὐτοῦ ἐπιθυμίας τοῦ νὰ φεί-

δηται τῆς αἱματοχυσίας, πρὸς δὲ καὶ διὰ τὰ μὴ συμπεριληφθῆ ὁ ἀ-
θῶος μετὰ τῶν ἐνόχων εἰς τὰς ἀταξίας ταύτας, προερχομένης ἐκ
τῶν ραδιουργιῶν κακεντρεχῶν τιῶν ἀνθρώπων, ἐδόθησαν τοῖς Σα-
μίοις αἱ βέλτισται τῶν ρουθεσιῶν. Ἠκούσθησαν μετ' ἐπιεικείας καὶ
ἠπιότητος, καὶ ὅσαι τῶν αἰτήσεών των ἠδύνατο τὰ εἰσακουσθῶσι,
τοῖς παρεχωρήθησαν ὑπὸ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης.

Ἐν τούτῳ ἡ κυβέρνησις ἔμαθεν ὅτι εἰς τὴν ἄφιξιν τοῦ κυρίου
Κορεμέτου, ὅστις ἐσχάτως διωρίσθη τοποτηρητῆς τοῦ πρίγγιπος τῆς
Σάμου, οἱ δυσηρεστημένοι διήγειραν ἐκ γέου καὶ ἀπεπλάνησαν τὸν
λαόν, ψευδεῖς φήμας διασπείροντες· προέκυψε δ' ἐκ τούτου ὅτι ὁ κύ-
ριος Κορεμέτος δὲν ἔγειρε δεκτὸς ἐν τῇ εἰρημένῃ θέσει του καὶ ὁ λαὸς
παρεγγώρισε τὰ διαταττόμενα ἐν τῷ περὶ γέου πολιτικοῦ διοργανι-
σμοῦ τῆς ρήσου φριμαρίῳ, ἀφ' ἑτέρου δὲ πάλιν ἔγειραν συναθροίσεις
ἐπὶ τῷ ἐνόχῳ σκοπῷ τοῦ τὰ διεγερθῆ ἀνταρσία.

Οὕτως ὁ λαὸς τῆς Σάμου κατήτησεν, ὑπὸ τῆς ραδιουργίας τῶν
δυσηρεστημένων τούτων ὑποκινούμενος, τὰ λησμορήση πᾶσαν εὐνοί-
αν, ἢν ἀπέειμεν ἡ αὐτοῦ αὐτοκρατορικὴ μεγαλειότης εἰς αὐτόν· δῆ-
λον δὲ ὅτι ἐξίτηε τὰ ἀντιτείνη πρὸς τὰς θελήσεις τοῦ νομίμου μο-
νάρχου του καὶ τὰ ταραξίη τὴν εἰρήνην τῶν ἀθῶων μελῶν τῆς κοι-
νότητος. Ἐπομένως ἐν ὅσῳ οἱ εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐδρισκόμενοι
συστηματικοὶ ταραξίαι μένουσιν ἀτιμώρητοι, ὁ τόπος δὲν θέλει δυ-
νηθῆ τὰ ἐπαρέλθῃ εἰς τὴν ἡσυχίαν του.

Ἐπὶ τῇ προθέσει λοιπὸν τοῦ τὰ ὑπερασπισθῆ ὁ φιλήσυχος λαὸς
κατὰ τῶν ἀτόμων, ἅτινα τὸν ἀποπλανῶσι, καὶ τὰ διαλυθῶσι τὰ
ἤδη ἀναφαινόμενα στασιαστικὰ κινήματα, ἀπεφασίσθη τὰ ἐπαραλη-
φθῆ ὁ τῶν λιμένων καὶ παραλίῳν τῆς Σάμου ἀποκλεισμός, ὅστις
καὶ θέλει βληθῆ εἰς ἐνέργειαν εἰκοσιν ἡμέρας μετὰ τὴν ἀφ' ἧς χρο-
νολογεῖται ἡ παροῦσα διακοινωνία. Ἰδίως ἀνετέθη ἡ ὑπηρεσία αὕτη
εἰς τὸν ἐν τῇ ρήσῳ ἐκείνῃ διατελοῦντα Μουσταφᾶ πασᾶν. Ἐναρε-
στηθῆτε δέ, κύριε πρέσβυ, τὰ εἰδοποιήσητε ἐγχαίρως τὰ τῆς σημαίας
σας πλοῖα, γνωστοποιῶν αὐτοῖς ὅτι πᾶν σκάφος, φθάνον εἰς Σάμον
μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἀνωτέρω προθεσμίας, ἢν ἤθελε πειραθῆ τὰ εἰσ-
έλθῃ εἰς τοὺς λιμένας ἢ τὰ πλησιάσῃ εἰς τὰ παράλια, ἔναρτλον τῶν
δημοσιονομῶν κανονισμῶν καὶ ἀπαγορεύσεων, μέλλει τὰ ὑποκύψῃ
εἰς ὅσα ἐπιβάλλονται εἰς τὰ πλοῖα, τὰ παραβιάζοντα πάντα ἀπο-
κλεισμόν. Αἱ δὲ ἀπαγορεύσεις αὗται θέλουσιν εἶσθαι ἐν ἰσχύι, μέ-

χρις οὗ ἡ διάλυσις τοῦ ἀποκλεισμοῦ, μετὰ τὴν παῦσιν τῶν ὑπαρχουσῶν ταραχῶν, διακοινωθῆ ἐπισήμως εἰς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει 18 Ρεβιου.λ-εβέλ 1267 (6) 18 Ἰανουαρίου 1851).

Ἀαλῆς.

Τῆ δωδεκάτῃ Ἰανουαρίου κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα Βαθείος Ὀθωμανικὸν ἀτμόπλοιον, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως προερχόμενον καὶ φέρον τροφάς καὶ πολεμικὰ ἐφόδια διὰ τὸν νέον ἀποστελλόμενον εἰς Σάμον στρατόν· διὰ τοῦ αὐτοῦ δ' ἀτμοπλοίου ἀπεστέλλοντο καὶ γράμματα πρὸς τὸν Ἄγγλον πρόξενον ἐκ μέρους τοῦ λόρδου Στρατφόρδ δὲ Ρεδκλήφ, προσκαλοῦντος τὸν ρηθέντα πρόξενον νὰ ἐνεργήσῃ πάσῃ τῇ δυνάμει πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ τοποτηρητοῦ. Τῆ δ' ἐπιούσῃ ἕτερον Ὀθωμανικὸν ἀτμόπλοιον ἐλθόν, ἀπεβίβασεν ὀκτακοσίους στρατιώτας, οἵτινες κατέλυσαν ἐν τοῖς οἰκήμασι, τοῖς παρασκευασθεῖσι δι' αὐτοῦς ἐν τε τῷ Λιμένι καὶ ἐν τῷ Βαθεῖ· καὶ ἄλλα δὲ στρατεύματα ἐλέγετο ὅτι ἦσαν ἔτοιμα ἐν ἀποσταλῶσιν εἰς Σάμον. Ἀφ' ἐτέρου ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ἐλθοῦσαν πρὸς αὐτὸν τὴν προσωρινὴν διοικητικὴν ἐπιτροπεῖαν ἵνα διασκεφθῆ περί τινος ὑποθέσεως, ἀπέπεμψεν ὑβριστικῶς, εἰπὼν ὅτι εἰς οὐδεμίαν τούντεῦθεν σχέσιν πρὸς αὐτὴν ἡδύνατο νὰ διατελῆ, διοικητὴν τῆς νήσου ἀναγνωρίζων τὸν Κονεμένον.

Ἐν τούτοις ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, λαβὼν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὴν διαταγὴν νὰ φέρῃ διὰ τῶν ὄπλων τοὺς Σαμίους εἰς τὴν ὑποταγὴν, διέταξε μέρος τοῦ ὑπ' αὐτῷ στρατοῦ νὰ παρασκευασθῆ ὅπως διὰ θαλάσσης ἀπέλθῃ εἰς Καρλοβάσια καὶ Μαραθόκαμπον, ἀπέστειλε δὲ καὶ ὡσεὶ ἑκατὸν ὀπλίτας εἰς Χώραν ὅπως ἀναγκάσῃ τοὺς κατοίκους νὰ ἀναγνωρίσωσι τὸν Κονεμένον· τότε δὲ καὶ οὗτος, μεταπεμψόμενος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τὴν προσωρινὴν διοικητικὴν ἐπιτροπεῖαν, ἐπέδωκεν αὐτῇ ἵνα δημοσιεύσῃ πκνταχοῦ τῆς νήσου τὴν ἐπομένην ἐγκύκλιον.

Ἠγεμονία τῆς Σάμου

Ἐν ὀνόματι τοῦ πρίγγιπος Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχου,
ἡγεμόνος τῆς Σάμου,

Ὁ τοποτηρητὴς τῆς ἡγεμονίας.

Ἄς μὴ φαντασθῆ κἀνεὶς τῶν Σαμίων ὅτι δύναται νὰ μέρῃ εἰς

τὴν ψυχὴν μου οὐτε ἔχτρος ἀγαμνήσεως τῆς παρελθούσης αὐτῶν διαγωγῆς ὡς πρὸς τὸ ἄτομόν μου.

Ἐρωτῶ καὶ θέλω γὰρ πιστέυσω ὅτι ἡ διαγωγή αὐτῶν ἀπὸ ἧς εἶμι μὴ τὸ ἀποτέλεσμα τυφλῆς ραδιουργίας, τῆς ὁποίας ἔγειναν ἀπερισκεπτικῶς τυφλὰ ὄργανα.

Ἀληθῶς λυποῦμαι διὰ τὰ διατρέξαντα, ἀλλὰ τὴν λύπην ταύτην ζῶντων καὶ βαθεῖαν ἠσθάνθη καὶ αἰσθάνομαι χάριν αὐτῶν ἐκείνων, οἵτινες, γενόμενοι τυφλὰ ὄργανα καταχθονίου ραδιουργίας, παρέγνωσαν τὴν ἀποστολὴν μου, τὴν ἀγαθότητα καὶ εὐλικρίνεια τῶν σκοπῶν μου, τὸ ἄδολον καὶ καθαρὸν τῶν λόγων μου καὶ ἔφεραν τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν εἰς τὴν δυσάρεστον ἀνάγκην γὰρ λάβη, μέτρα στρατιωτικὰ καὶ δραστήρια διὰ τὰ καταστῆσθαι σεβαστὰς τὰς διαταγὰς τῆς, ἀφ' οὗ ὄλαι μου αἱ χριστιανικαὶ καὶ φιλάνθρωποι προσπάθειαι, ὄλαι αἱ προκηρύξεις καὶ αἱ παρακλήσεις μου αὐταί, τὰς ὁποίας ἀπὸ ἀγαθὸν καὶ φιλάνθρωπον σκοπὸν κατ' ἐπανάληψιν ἐκοινοποίησα πρὸς τὸν λαόν, δὲν ἔφερον δυστυχῶς κἀνὲν ἀποτέλεσμα.

Λυποῦμαι καθ' ὅτι δὲν εὐρίσκεσθε πλέον εἰς τὴν ὥρασαν ἐκείνην θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εἴσθε πρὶν ἢ ληφθῶσι στρατιωτικὰ μέτρα καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν σὰς παρεκίνουν γὰρ μὴ φανῆτε ἀπειθεῖς πρὸς τὰς διαταγὰς τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως. Μείντε ὅμως ἡσυχοί, καθ' ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ὅσον ἐξ ἑνὸς μέρους εἶναι ὑποχρεωμένη γὰρ καταστῆσθαι σεβαστὰς τὰς διαταγὰς τῆς διὰ τῆς ἐνόπλου δυνάμεως, τόσον ἐξ ἄλλου μέρους θέλει εἶναι εὐμενῆς, ἐπεικῆς καὶ ἐνεργητικῆς πρὸς ὅσους, ἔστω καὶ βραδέως, ἐπαρέλθωσιν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος, τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ὑπακοῆς, γνωρίζουσα ὅτι ὁ λαὸς τῆς Σάμου ἔγεινεν ἔρμαιον τῆς ἀπάτης καὶ τῆς ραδιουργίας.

Τὸ κατ' ἐμέ, ἐστὲ πεπεισμένοι ὅτι θέλω προσπαθεῖ ὄλαις δυνάμεισι γὰρ φανῶ πιστὸν ὄργανον τῶν ἐνεργητικῶν σκοπῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως καὶ ἀνταξίως τῆς ἐπιστολῆς μου, τῆς ἀνατροφῆς μου καὶ τῶν ἀγνῶν αἰσθημάτων μου.

Ἀπεκδύθητε, Σάμιοι, τῶν παθῶν, ἀποθέσατε τὰς ἀνυπόδικτους ἐπινοίας, μὲ τὰς ὁποίας μικροραδιουργοὶ ἄνθρωποι σὰς ἐπότισαν, καὶ, ἀναθεματίσαντες αὐτούς, ἐναγκαλισθῆτε ὄλοι εἰς μίαν ἰδέαν, δεικνύοντες τὴν πρὸς τὰς διαταγὰς τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως

εὐπειθείαν σας καὶ πρὸς ἕνα σκοπὸν τείνοντες, τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς πατρίδος σας ἐκ τῆς ὀλεθρίας καὶ καταστρεπτικῆς ἀναρχίας.

Ἄγαπάτε τὴν πατρίδα σας, ἰδοὺ ἡ ἐπιθυμία μου, ἡ εὐχή μου, τὸ σύμβολον τῆς διοικήσεώς μου.

Ἐν τῷ Λιμένι Βαθέος Σάμου τὴν 15 Ἰανουαρίου 1851.

Ὁ τοποτηρητῆς

Γ. Κορεμέρος.

Τηνικαῦτα οἱ Σάμιοι πάσχοντες, κατασχεθέντων μὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν πηδαλίων πάντων τῶν πλοίων αὐτῶν, κατακλεισθέντων δ' ἐν εἰρκτῇ τῶν ἀπολειφθέντων μελῶν τῆς αὐτοῦ Σαμικῆς πρεσβείας, ἀποκλεισθείσης δὲ κατὰ θάλασσαν τῆς νήσου αὐτῶν, ἐπικειμένης δὲ ἐκστρατείας τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ, ἤρξαντο κατανουῶντες ὅτι ἡ περαιτέρω ἀντίστασις οὐ μόνον ἄσκοπος ἀπέβαινε, ἀλλὰ καὶ ὀλεθρίας συνεπείας ἤθελεν ἔχει. Ἐπομένως δὲ διαβεβαιουμένου καὶ τοῦ τοποτηρητοῦ ὅτι οὐδεὶς δεσμὸς συνέδεεν αὐτὸν πρὸς τὸν Στέφανον Βογορίδην, οἱ ἐν Βαθεὶ εἶδον ὅτι ἀνάγκη ἦτο νὰ ἀναγνωρίσωσι τὸν τοποτηρητὴν καὶ διασκεδάσωσι τὰ συμπυκνωθέντα μέλανα νέφη, τὰ προμηνύοντα νέαν θύελλαν ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν. Ἄλλως τε καὶ οἱ ἐν Μαραθοκάμπω καὶ Καρλοβάσις, ὧν ἰδίως ἔπασχεν ἡ ναυτιλία, εἶχον ἤδη ἀναγνωρίσει τὴν ἐξουσίαν τοῦ τοποτηρητοῦ καὶ ἐξ ἄλλων χωρίων ἠτοιμάζοντο πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον νὰ ἔλθωσιν εἰς Λιμένα Βαθέος ἀπεσταλμένοι· ἐν δεινῇ δὲ θέσει ἡ προσωρινὴ διοικητικὴ ἐπιτροπεία περιελθοῦσα, ἔγραψεν ἀπανταχοῦ τῆς νήσου ἕνα, ἐμφανίζομένου τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ μετὰ στρατοῦ, μηδεὶς ἤθελεν ἀποτολμήσει νὰ πράξῃ ἐχθρικόν τι κατ' αὐτοῦ, τούναντίον προετρέποντο οἱ πάντες νὰ ὑπακούσωσι ταῖς διαταγαῖς αὐτοῦ καὶ ἀναγνωρίσωσι τοποτηρητὴν τὸν Κορεμένον. Συνεπεία δὲ τούτων πάντων οἱ κάτοικοι τοῦ Λιμένος καὶ τοῦ Βαθέος, θέλοντες νὰ προλάβωσι τὴν τῶν Τούρκων ἐκστρατείαν εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς νήσου, ἐκλεξάμενοι ἀπέστειλαν τριακονταμελῆ πρεσβείαν, ἣτις, προσελθοῦσα τῷ Κορεμένῳ, ἔλεξεν αὐτῷ τάδε. *Τὰ πολλὰ τῆς ἡμετέρας πατρίδος συμβεβηκότα, τὰ δεινωπαθήματα καὶ ὅσα κακὰ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπέστημεν ἐκ τῆς παρελθούσης ἡγεμονικῆς διοικήσεως, ἠνάγκασαν ἡμᾶς νὰ μὴ ἀναγνωρίσωμέν σε, ἅμα ἀφικόμενον ἐνταῦθα, τοποτηρητὴν· γράψαντες δὲ περὶ τούτου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀπεξεδεχόμεθα ἀπάντησιν.* Ἡδὴ δὲ ἀκριβεῖς ἐ-

κειθεν πληροφορίας λαβόντες καὶ πεισθέντες ὅτι ὁ διορισμός σου ἐξ αὐτῆς ἀπορρέει τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, προσήλθομεν ἵνα σοι ὡς τοποτηρητῆ ὑποβάλωμεν τὰ ἡμέτερα σεβάσματα καί, ταῖς διαταγαῖς σου ὑπέεικοις, διαβεβαιώσωμεν ὅτι ἐσόμεθα τὸν τεῦθεν πιστοὶ καὶ ἀφωσιωμένοι σοι. Τούτων ὁ Κονεμένος περιχαρῆς ἀκούσας καὶ ἐπαινέσας τὴν ἀπόφασιν, ἣν οἱ τῶν δύο κωμοπόλεων κάτοικοι ἔλαβον, ἀπήτησεν ὅπως τοὺς λόγους αὐτῶν πιστοποιήσῃ καὶ δι' ἐγγράφου, φέροντος τὰς ὑπογραφὰς τῶν προϋχόντων πάντων τῶν δῆμων· τὴν δ' ἐπιοῦσαν ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς ἐδημοσίευσεν τὴν ἐπομένην ἐγκύκλιον.

Ὁ στρατιωτικὸς διοικητῆς τῶν ἐν Σάμῳ αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων Μιρλιβᾶ Μουσταφᾶ πασᾶς.

Πρὸς πάντας τοὺς κατοίκους τῆς νήσου.

Βεβαιωθέντες οἱ κάτοικοι τοῦ Λιμένος καὶ κωμοπόλεως Βαθέος περὶ τοῦ ἀληθοῦς διορισμοῦ τοῦ τοποτηρητοῦ καὶ ἀναγνωρίσαντες αὐτὸν ὡς τοιοῦτον, παρουσιάσθησαν πρὸς αὐτὸν καὶ ὑπετάχθησαν εἰς τὰς διαταγὰς του. Ἦδη λοιπόν, ἐὰν τὸ φρόνημα τοῦτο ἦναι ἀληθές καὶ ἐνυπάρχη εἰς ὅλας τὰς καρδίας τῶν Σαμίων, σπεύσατε, ὦ ἄνδρες Σάμιοι, ἅπαντες μικροὶ τε καὶ μεγάλοι, νὰ ἔλθητε εἰς διάστημα τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ σήμερον νὰ προσκυνήσητε τὴν αὐτοῦ ἐξοχότητα τὸν τοποτηρητὴν σας· εἰ δὲ καὶ παρακούσητε, ταχέως θέλετε δοκιμάσει τὴν βίαν τῶν ὀπλων μας, καθ' ἃς διαταγὰς περὶ τούτου ἔλαβον ἐσχάτως παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης.

Ἐν Λιμένι Βαθέος τῇ 16 Ἰανουαρίου 1854.

Μιρλιβᾶ Μουσταφᾶ πασᾶς.

Τούτων οὕτως ἀνακοινωθέντων, ἤρξαντο ἐκ διαλειμμάτων πολλαχόθεν τῆς νήσου προσερχόμενοι πληρεξούσιοι, ἐντολὴν ἔχοντες νὰ προσενέγκωσι τὰ σεβάσματα τοῦ λαοῦ τῷ τοποτηρητῆ τῆς ἡγεμονίας· ἐπειδὴ ὁμως ὡς ἐκ τῆς ἀποστάσεως τῶν χωρίων ἐβράδυνον νὰ ἔλθωσι πανταχόθεν κατὰ τὴν ταχθεῖσαν προθεσμίαν καὶ ἐπειδὴ μεταξύ τῶν προσελθόντων δὲν ἦσαν καὶ οἱ στρατιωτικοὶ ἀρχηγοὶ τῶν Σαμίων Ἀλέξιος Ἀλέξης, Ἰωάννης Καραγιάννης, Ἰωάννης Δάνος, Γεώργιος Μαρούπας, Δημήτριος Καρμανιόλος καὶ ἕτεροι, ὑποπεύσας οἴκοθεν ἢ καὶ εἰσηγήσει τῶν ὑπαδῶν τῆς παρελθούσης διοικήσεως ὅτι ἡ βραδύτης αὕτη καὶ ἢ μὴ προσέλευσις τῶν ἀρχηγῶν ὑπέκρυπτεν ἀπάτην, ἀπεφάσιον

ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς τὰ χωρία τῆς νήσου ὅπως ἀναγκάσῃ τοὺς ἀρχηγοὺς ἐκείνους ἢ νὰ πικραδοθῶσιν ἢ μὴ πικραδιδόμενοι νὰ ἀντιστῶσιν, ἐντεῦθεν δὲ λάβῃ ἀφορμὴν νὰ πραγματοποιήσῃ τοὺς κατὰ τῆς Σάμου ὀλεθρίους αὐτοῦ σκοπούς. Ὅθεν διατάξας τῇ δεκάτῃ ἐνάτῃ Ἰανουαρίου νὰ ἀφαιρέσῃσι τὰ πηδάλια πάντων τῶν ἐν τῷ λιμένι Σαμικῶν πλοίων, σύναμα δὲ ἀποστείλας τὰ Τουρκικὰ πλοῖα ὅπως ἀποκλείσωσι τὴν νῆσον καὶ μὴ ἐπιτρέπωσι τὴν εἰς αὐτὴν προσέγγισιν παντός οἰουδήποτε πλοίου εἴτε ἀλλαχόθεν προερχομένου εἴτε ἀπὸ ὄρμου εἰς ὄρμον πλέοντος, προσεκάλεσε τὴν ἐπιούσαν τὰ μέλη τῆς προσωρινῆς διοικητικῆς ἐπιτροπείας καί, ἀνακοινώσας αὐτῇ τοὺς σκοπούς αὐτοῦ, ἐπέδωκε πρὸς δημοσίευσιν τὸ ἐπόμενον ἔγγραφον.

Ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς τῶν ἐν Σάμῳ αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων Μιρλιβᾶ Μουσταφᾶ πασᾶς.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῆς νήσου.

Ἡ ὑπομονή, ἡ ἀνοχή καὶ ἡ ἐπιείκεια τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος τοῦ τρισεβάστου μονάρχου καὶ κυρίου ἡμῶν, τῶν ὀπλων τρανώτατα δείγματα ἐλάβατε ἄχρι τοῦδε, παρεγνωρίσθησαν παρ' ἡμῶν.

Αἱ διατάξεις τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας, αἱ κατὰ διαταγὴν τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος γραφεῖσαι καὶ κοινοποιηθεῖσαι πρὸς τὸν λαὸν τῆς Σάμου μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ νομίμου ὀργάνου τῆς ὕψηλῆς κυβερνήσεως, τοῦ κυρίου Γεωργίου Κορμεμένου, τοῦ κατ' αὐτοκρατορικὴν διαταγὴν διορισθέντος τοποτηρητοῦ τοῦ πρίγγιπος Καλλιμάχου, ἡγεμόνος τῆς Σάμου, παρεγνωρίσθησαν καὶ κατεφρονήθησαν παρ' ἡμῶν.

Αἱ εἰλικρινεῖς, ἀγαθαὶ καὶ ἐνμετεῖς συμβουλαὶ ἐμοῦ τε καὶ τοῦ τοποτηρητοῦ σας δὲν εἰσηκούσθησαν παρ' ἡμῶν.

Αἱ προκηρξείεις τοῦ τοποτηρητοῦ σας, αἵτινες ἦσαν ἐπίσημοι καὶ ἰσχυραί, ἀπεκρούσθησαν καὶ κατεφρονήθησαν παρ' ἡμῶν καὶ ἐπομένως ἡμεῖς αὐτοὶ ἠκυρώσαμε τὰς περὶ τῆς ἀμνηστίας τινῶν δοθείσας ὑποσχέσεις μου.

Κατὰ συνέπειαν τῶν ἄνω ρηθέντων, ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἐδρέθη εἰς τὴν λυπηρὰν ἀνάγκην νὰ μεταχειρισθῇ δραστήρια μέτρα διὰ νὰ καταστήσῃ σεβαστὰς καὶ ἐκτελεστὰς τὰς ὑπερτάτας διαταγὰς τῆς· ἂφ' οὗ δὲ διέταξε καὶ συνελήφθησαν καὶ ἐτέθησαν ὑπὸ κράτη-

σιν τὰ μέλη τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιτροπῆς σας, διότι διέδιδον ψευδεῖς καὶ ἀνυπάρκτους φήμας, διεγείροντα τὸν λαὸν εἰς τὴν ἀνυποταγὴν καὶ παραβαίροντα οὕτω τὰς ὑψηλὰς διαταγὰς τῆς κυβερνήσεως, καὶ διέταξε γὰρ κρατηθῶσιν ὅλα τὰ εἰς Κωνσταντινούπολιν Σαμικὰ πλοῖα, μοι διεβίβασε τὴν διαταγὴν γὰρ κοινοποιήσω πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Σάμου τὰ ἐξῆς.

Α'. Ἡ αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆ μεγαλειότης, τῷ σκοπῷ τοῦ γὰρ ἐμποδισθῶσιν αἱ καταχρήσεις καὶ γὰρ σαφηνισθῶσι τὰ τε δικαιώματα τοῦ ἡγεμόνος καὶ τοῦ λαοῦ καὶ διὰ γὰρ μὴ μένη κάμμία ἀφορμὴ ταραχῶν διεξέξωρ, ἐξέδωκε πέρυσιν ἐπὶ τούτῳ αὐτοκρατορικὸν φερμάριον. Τὰ ἄρθρα τοῦ ὑψηλοῦ τούτου φερμαρίου, τὰ κανονίζοντα τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως, θέλουσιν εἶσθαι εἰς πλήρη ἐνέργειαν καὶ ἐπὶ τῇ βίβασί τούτων θέλει διοικεῖσθαι ἡ νῆσος.

Β'. Ὁ λαὸς τῆς Σάμου γὰρ χωρισθῆ τῶν ταραξιῶν καὶ ραδιούργων, τῶν ἐξαπατώντων τοὺς φιλήσυχους κατοίκους καὶ ζητούντων τὸν ὀλεθρον αὐτοῦ, γὰρ συλλάβη δὲ καὶ παραδῶση πρὸς ἡμᾶς τοὺς ὀπλαρχηγούς ὅσοι φέρουσι τὰ ὅπλα εἰς χεῖρας. Οὗτοι δὲ εἰσιν· ὁ Μαρούπας ἐκ Μυτιληνῶν, ὁ Δάρος ἐκ Μαρολατῶν, ὁ Γκέκης ἀπὸ Κοκκάρη, ὁ Σαλταφέρης ἐκ Μαραθοκάμπου, ὁ Κεχαγιᾶς Κατζούλης ἐκ Βαθέος, ὁ Καρμαριόλος ἐκ Μαραθοκάμπου, ὁ Κωνσταντᾶκης Σοφούλης ἐκ Βαθέος καὶ ὁ Ἀναγνώστης Παπαγεωργίου ἐκ Πύργου, οἵτινες ἀνάγκη γὰρ παραδοθῶσιν εἰς ἡμᾶς διὰ γὰρ δικασθῶσι.

Τούτων γενομένων, ὅλοι οἱ τίμιοι καὶ φιλήσυχοι κάτοικοι τῆς νῆσου, ὅσοι συμμορφωθῶσι μὲ τὰ προηγούμενα ἄρθρα, θέλουσι χεῖρει γενικῆν καὶ πλήρη ἀμνηστειαν καὶ θέλουσιν εἶσθαι, ὡς καὶ πάντοτε, τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀνεξαρτήτου ἐνμελείας καὶ ἀγαθοεργίας τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος, τοῦ ἐνεργητικωτάτου ἡμῶν ἄρακτος καὶ κυρίου.

Πρόκειται λοιπὸν γὰρ συνδράμω τὴν φιλήσυχον λαὸν γὰρ συλλάβη τοὺς ἄνω ρηθέντας ἀρχηγούς τῶν ἐνόπων, οἵτινες ἐρασχολοῦσι καὶ παραβιάζουσι τὴν θέλησιν τοῦ λαοῦ.

Διὰ τοῦτο ἐγὼ μὲν θέλω περιδεύσει διὰ ξηρᾶς, τὰ δὲ αὐτοκρατορικὰ πλοῖα θέλουσι πολιορκήσει στενῶς τὴν νῆσον διὰ θαλάσσης, ἄχρις ὅτου συλληθῶσιν οἱ ρηθέντες ἀρχηγοί.

Συνέλθετε λοιπὸν, Σάμιοι, εἰς ἑαυτοὺς, σεβασθῆτε καὶ ὑπακούσατε, πεποιθότες εἰς τὴν ἀνεξάρτητον καὶ τὴν ἐνεργητικωτάτην καὶ

φιλόανθρωπον ἐπιείκειαν τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος, τοῦ ἐνεργητικωτάτου ἡμῶν Σουλτάνου καὶ κυρίου.

Τῆν 20 Ἰανουαρίου 1851 ἐν Σάμῳ.

Μιρ.λιβᾶ Μουσταφᾶ πασᾶς.

Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς τοιαύτης προκηρύξεως, ἐκπλευσάντων καὶ τῶν Τουρκικῶν πλοίων πρὸς ἀποκλεισμὸν τῆς νήσου, ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, παραλαβὼν τὸν ὑπ' αὐτῷ στρατὸν καὶ τέσσαρα ὄρεινὰ τηλεβόλα, ἄγων δὲ μεθ' ἑαυτοῦ τὸν τε Παῦλον Γεωργιάδην, τὸν Μανουὴλ Μανταφούνην, τὸν Γεώργιον Παπαϊωάννου καὶ τὸν Χριστοδούλον Γεωργιάδην, ἀπῆλθεν ἐκ Λιμένος Βαθέος καὶ κατηυθύνθη εἰς Μυτιληνοῦς, ἔνθα οἱ κάτοικοι, προσελθόντες, προσεκύνησαν αὐτῷ· ζητήσας δὲ καὶ μὴ εὐρῶν τὸν Γεώργιον Μαρούπαν, κατέσκαψε καὶ ἐπυρπόλησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Σύναμα προσκαλεσόμενος ἐν Λιμένι Βαθέος τοὺς μένοντας ἔτι ἀπεσταλμένους τῶν χωρίων, ἐξελέξατο ἐξ αὐτῶν ὀκταμελῆ ἐπιτροπείαν, συγκειμένην ἐκ τοῦ Νικολάου Σταματιάδου, Ἰωάννου Στεφανῆ, Κωνσταντίνου Μιτζάκη, Ἀντωνίου Παπᾶ Σταματίου, Ἀλεξάνδρου Ζαχαρία, Σταματίου Γεωργιάδου, Νικολάου Κατζουλίδου καὶ Ἀναγνώστου Εὐστρατίου, καὶ ἀπέστειλεν εἰς Λιμένα Βαθέος ἵνα συμπράττῃ μετὰ τοῦ τοποτηρητοῦ ἐν τῇ διοικήσει τῆς νήσου. Προσηνῶς δὲ τὴν ἐπιτροπείαν ὁ τοποτηρητὴς προσεδέξατο, τῆς τυχούσης εὐκαιρίας δραττόμενος ὅπως προσελκύσῃ πάντας ἐκείνους, οἵτινες, εἰς τὰ ἀνέκαθεν θρυληθέντα ἐμμένοντες, ἐπιμόνως παρεγνώριζον τὴν τε ἀποστολὴν καὶ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, καὶ ὅπως ἐμπνεύσῃ ἐμπιστοσύνην· οὕτω δὲ πράττων, ἐδείκνυεν ὅτι κάλλιστα τὴν τῶν πραγμάτων κατάστασιν ἐνόει καὶ τῷ ἀληθεῖ αὐτοῦ τε καὶ τῆς Σάμου συμφέροντι ὑπηρετεῖ.

Ἐν ᾧ ἐκεῖνος διέτριβεν ἐν Μυτιληνοῖς, ὁ Ἀλέξιος Ἀλέξης καὶ ὁ Ἰωάννης Καραγιάννης, μαθόντες ὅτι ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς ἐξεστράτευεν ἵνα αὐτούς τε καὶ τοὺς ἄλλους τῶν Σαμίων ἀρχηγούς συλλάβῃ, συνελθόντες ἐν Παλαιοκάστρῳ, διεμήνυσαν ἐκεῖθεν τῷ τῆς Ἀγγλίας προξένῳ ὅτι, ἐὰν οὗτος συνώδευεν αὐτοῖς, ἔτοιμοι ἦσαν, παρουσιάζοντες, νὰ προσκυνήσωσι τῷ τοποτηρητῇ. Ἀσμένως δὲ τὴν τοιαύτην πρότασιν ὁ πρόξενος παραδεχόμενος, συνώδευσε τοῖς δυσὶν ἐκείνοις παρὰ τῷ τοποτηρητῇ, ὅστις, μικροθυμίαν αὐτοῖς ἐπιδεικνύμενος, οὐ μόνον προσηνῶς ἐδεξιώσατο, ἀλλὰ καὶ διορίσας τὸν μὲν Ἀλέξην ὑπασπιστὴν αὐτοῦ, τὸν δὲ Καραγιάννην πολιτάρχην ἐν Λιμένι Βαθέος.

Ὁ δὲ Μουσταφᾶ πασᾶς, ἐπὶ τινὰς ἡμέρας μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἐν Μυτιληνοῖς διατρίψας, παρεσκευάζετο ὅπως ἐκεῖθεν μεταβῆ εἰς ἕτερα χωρία καὶ συμπληρώσῃ οὕτω διὰ τῆς στρατιωτικῆς ἐπιδείξεως ταύτης τὴν ὑποταγὴν πάντων εἰς τὰς διατάξεις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει κυβερνήσεως διὰ τῆς τελείας ἀναγνωρίσεως τοῦ ὑπ' ἐκείνης ἐκλεχθέντος καὶ ἀποσταλέντος τοποτηρητοῦ, ἢ, τούτου μὴ κατορθομένου, τιμωρήσῃ τοὺς ἀντάρτας, καθ' ἃ δὲν ἔπχυεν ἐπαναλαμβάνων πᾶσι τοῖς αὐτὸν πλησιάζουσιν· ὅθεν καὶ ἡ ὀκταμελὴς ἐπιτροπεία ἐδημοσίευσεν τὴν ἐπομένην ἐγκύκλιον.

Ἡ παρὰ τῷ ἐκλαμπροτάτῳ τοποτηρητῇ τῆς Ἡγεμονίας προσωρινὴ ἐπιτροπή.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῆς Σάμου.

Πρὸς ἐπαρόρθωσιν τῆς τάξεως καὶ ἡσυχίας τῶν τιμίων καὶ φιλησύχων κατοίκων, ἡ αὐτοῦ ἐξοχότης ὁ Μιρλιβᾶ Μουσταφᾶ πασᾶς, στρατιωτικὸς διοικητὴς τῶν αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων, μετέβη κατὰ τὴν εἰκοστὴν ὁδεύοντος εἰς τὴν κωμόπολιν Μυτιληνῶν, ἐνθα ἐνηρεστήθη τὰ μέγιστα διὰ τὴν προθυμίαν καὶ εὐπειθειαν τῶν κατοίκων, ἣν ἔδειξαν εἰς τὴν αὐτοῦ ἐξοχότητα καὶ εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν στρατόν.

Σήμερον ἡ αὐτοῦ ἐξοχότης μεταβαίνει εἰς Χώραν καὶ ἐκεῖθεν θέλει περιοδεύσει πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως.

Ὁ κύριος Ἀλέξιος Ἀλεξῆς καὶ Ἰωάννης Καραγιάννης μετὰ τῶν ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν των στρατιωτῶν, προσελθόντες οἴκοθεν καὶ ἐν καιρῷ μεθ' ὑποκλίσεως καὶ εὐπειθείας εἰς τὴν ἡγεμονικὴν Ἀρχὴν καὶ σεβασθέντες τὰς ὑψηλὰς διαταγὰς τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, ἐτιμήθησαν ἐπαξίως, λαβόντες ἕκαστος τὸν ἀνήκοντα βαθμὸν του.

Ἡ προσωρινὴ ἐπιτροπή, ἀναγγέλλουσα ταῦτα πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους πρὸς ἡσυχίαν καὶ εὐχαρίστησιν των, συμβουλεύει ὅλους τοὺς πατριώτας νὰ διάγωσιν ἀφόβως, ἀσφαλῶς καὶ εἰρηνικῶς, χωρὶς ν' ἀκούωσι καὶ δημοσιεύωσιν ἰδιοτελεῖς καὶ ψευδεῖς φήμας, ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι τόσον ἡ ἐξοχότης του ὁ Μιρλιβᾶ Μουσταφᾶ πασᾶς, καθὼς καὶ ἡ ἐκλαμπρότης του, ὁ ἀξιόταστος τοποτηρητὴς τῆς ἡγεμονίας μας κύριος Γεώργιος Κογεμένος δὲν ἀποβλέπουσιν εἰς ἄλλο, εἰ μὴ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας καὶ εἰς τὴν ἐνημερίαν τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ.

Ἡ προσωρινὴ ἐπιτροπὴ συμβουλεύει ἅπαντας τοὺς κατοίκους νὰ δείξωσιν ἄκραν εὐπειθειαν καὶ προθυμίαν εἰς τὴν ἐξοχότητά του, ὅταν προσέρχεται εἰς τὰ χωρία, καὶ νὰ προσφέρωσιν ἀρκούντως ὅλα τὰ χρειώδη.

Τὴν 21 Ἰανουαρίου 1851 ἐν τῷ Λιμένι Βαθέος Σάμου.

Ἡ προσωρινὴ ἐπιτροπὴ

Κωνσταντῖνος Μιτζάκης.

Νικόλαος Σταματιάδης

Ἄντωνιος Π. Σταματίου.

Σταμάτιος Γεωργιάδης.

Ἀλέξανδρος Ζαχαρίας.

Ἰωάννης Στεφανῆ.

Ἀναγνώστης Εὐστρατίου.

Νικόλαος Κατζουλλίδης.

Ἄρας μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἐκ Μυτιληνῶν ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, ἐπορεύθη εἰς Χώραν, ἧς οἱ κῆτοιχοι μετὰ πολλῆς ἐδεξιώσαντο τιμῆς αὐτόν, ἐκ δὲ Χώρας ἀπῆλθεν εἰς Πηγώνδαν καὶ εἰς Πύργον, ἔνθα κατέσκαψε τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀναγνώστου Παπαγεωργίου· ἐκείθεν δὲ εἰς Μαραθοκάμπον μεταβάντι, ἐλθόντες, προσεκύνησαν αὐτῷ ὁ Ἀλέξιος Σαλταφέρης καὶ ὁ Δημήτριος Καρμανιόλος, δεκτοὶ μετὰ προσηνείας γενόμενοι. Ἐκ Μαραθοκάμπου δ' ἀναχωρήσας, κατῆλθεν εἰς Καρλοβάσια, ἔνθα κατεκρήμισε τὴν οἰκίαν τοῦ Ζαχαρία Παναγιωτίδου, μεθ' ἧς ἐπιβᾶς τοῦ αὐτόθι ναυλοχοῦντος Ὀθωμανικοῦ ἀτμοπλοίου, ἐπέστρεψεν εἰς Λιμένα Βαθέος μετὰ ὀλίγων στρατιωτῶν, διανείμας τοὺς πλείστους αὐτῶν εἰς τὰ χωρία καὶ φέρων μεθ' ἑαυτοῦ πενήτην τρεῖς ἐκ τῶν προκρίτων, οὓς κατὰ τὴν περιοδείαν αὐτοῦ ταύτην συνέλαβε, τῷ λόγῳ ὅτι δημεγέρται ἦσαν καὶ ταραχοποιοί. Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας αὐτόθι διατρίψας, καθ' ἃς προσελθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ ὁ τε Δημήτριος Κατζούλης καὶ ὁ Νικόλαος Γκέκης καὶ ὁ Γεώργιος Μαρούπας καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Κοντακιώτης, ἐπέστρεψεν αὐτοὺς εἰς Καρλοβάσια, ἔνθα τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν συγκεντρώσας, μέρος μὲν αὐτοῦ κατέλιπεν ἐκεῖ, μέρος δὲ παραλαβὼν, συναπῆλθεν εἰς Σπαθαραίους, ἔνθα κατεκρήμισε τὴν οἰκίαν τοῦ Κωνσταντίνου Μπέλλου, ἐκ δὲ τῶν Σπαθαραίων διὰ τῶν διαμέσων χωρίων ἀφίκετο εἰς Βουρλίωτας, αὐτόθεν δὲ πέμψας, κατέσκαψε τὸν ἐν Μανολάταις οἶκον τοῦ Κωνσταντίνου Δάνου. Οὕτως ἄρα συμπληρώσας τὴν περιοδείαν αὐτοῦ, ἐπέστρεψε τὴν εἰκοστὴν ἐνάτην Ἰανουαρίου εἰς Λιμένα Βαθέος, τῶν ὑπ' αὐτῷ στρατιωτῶν συναποκομιζόντων πλουσίαν λείαν οἰκιακῶν ἐπίπλων παντοειδῶν καὶ μαγειρικῶν σκευῶν, ἅτινα ἀφῆρσαν ἐκ τῶν οἴκων, ἐν οἷς κατέλιπον κατὰ τὴν

ἐκστρατείαν ταύτην· ἐν ᾧ δὲ τοιαῦτα συνέβαινον, οἱ Σάμιοι, καθ' ἃ ὁ τοποτηρητῆς ἀπήτησε, διωμολόγησαν ἐγγράφως τὸν ἀναγνωρισμὸν αὐτοῦ διὰ τῆς ἐπομένης ἀναφορᾶς, ἣν, πολυχρίθμους τὰς ὑπογραφὰς φέρουσιν, διεβίβασαν αὐτῷ διὰ πολυμελοῦς πρεσβείας.

Ἐξοχώτατε.

Οἱ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ ὑποκλίσεως ὑποφαινόμενοι κάτοικοι τῆς Σάμου σπεύδομεν γὰρ ὑποβάλλωμεν διὰ τῆς ταπεινῆς ἡμῶν ἀναφορᾶς ταύτης μὲ ἄκραν εὐπειθειαν καὶ ὑπακοήν τὰ βαθέα σεβάσματα καὶ τὴν βαθεῖαν ὑποταγὴν καὶ ὑπόκλισίν μας πρὸς τὴν αὐτοῦ αὐτοκρατορικὴν μεγαλειότητα τὸν φιλόλαον καὶ ἐνεργητικώτατον ἡμῶν ἄνακτα Σουλτάνον Ἀπτοῦλ Μετζήτ Χὰν ἐφένδην μας καὶ πρὸς τὰς ὑψηλὰς διατάξεις τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεώς μας.

Παρακαλοῦμεν δὲ τὴν σεβαστὴν κυβερνήσιν διὰ μεσιτείας τῆς ὑμετέρας ἐξοχώτητος γὰρ ρίψῃ κάλυμμα λήθης εἰς τὴν παρελθοῦσαν ἀπερίσχεπτον διαγωγὴν, τὴν ὅποιαν ἔδειξεν ὁ λαὸς τῆς Σάμου καὶ ἣτις δὲν ἦτο εἰ μὴ λυπηρὸν ἀποτέλεσμα τυφλῆς ραδιουργίας, ἣτις, ὠφελουμένη ἀπὸ τὸν φόβον, ὅστις εἶχεν ἐμφυτευθῆ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν ἔνεκα τῆς πολυχρονίου καταπίεσεως καὶ παραβιάσεως τῶν δικαιωμάτων μας ἀπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ πρώην ἡγεμόνος, ἀπετύφλωσε τὸν λαὸν μέχρι τῆς κατὰ πάντα δυσπιστίας. Ἄλλ' ἀνοιξαντες ἤδη τοὺς ὀφθαλμοὺς μας παρετηρήσαμεν, ὅτι διὰ τοῦ τρόπου μας παρεγνωρίζομεν, χωρὶς γὰρ τὸ αἰσθανθῶμεν, τὴν ὀφειλομένην εὐπειθειαν πρὸς τὰς ὑψηλὰς διατάξεις τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, τὰς ὁποίας ἐχρεωστοῦμεν καὶ ὀφειλομεν γὰρ σεβώμεθα καὶ παραδεχώμεθα ἄνευ τινὸς δοκιμασίας· καθ' ὅτι γινώσκομεν τὴν ἀνεξάντλητον ἀγαθότητα, ἐπιείκειαν καὶ δικαιοσύνην τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος τοσοῦτω μάλλον, καθ' ὅσω εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ προσώπου τῆς ὑμετέρας ἐξοχώτητος, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου, μὲ ὄλην τὴν ραδιουργίαν, ἣτις ἐσκότιζε τὰ πνεύματά μας, ὁ λαὸς τῆς Σάμου ἔτρεφε τὴν βαθυτέραν ὑπόληψιν, ὡς διὰ τῶν πληρεξουσίων του προηγουμένως καὶ τελευταῖον ἐξεφράσθη.

Σπεύδομεν λοιπὸν διὰ τῆς παρουσίας ταπεινῆς ἀναφορᾶς μας γὰρ ὑποβάλλωμεν εὐσεβᾶστως πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχώτητα ὅτι ἅπας ὁ λαὸς τῆς Σάμου, ὡς πιστότατος καὶ εὐπειθέστατος ὑπήκοος πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβερνήσιν, σέβεται καὶ παραδέχεται μετ' ἄκρας

εὐχαριστήσεως καὶ ὑποταγῆς τὰς διατάξεις τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεώς μας, δι' ὧν διορίζεται ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης τοποτηρητῆς τοῦ πρίγγιπος Καλλιμάχου, ἡγεμόνος τῆς Σάμου, καὶ γὰ ἐκφράσωμεν συγχρότως καὶ ἐπανειλημμένως τὴν πρὸς τὸ ἀξιότιμον ὑποκείμενόν σας ἰδιάζουσαν ὑπόληψίν μας διὰ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ ἀκραιφνῆ προτερήματα, τὰ ὅποια ἀξιοπρεπῶς κατακοσμοῦσι τὸ ἀξιοσέβαστον ὑποκείμενον τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος.

Ὅθεν ἀπόκειται εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ ἀνεξάντλητον γενναιοσύνην τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος γὰ ἐξακολουθῆ ἐπιχεύουσα τὰς ἀγαθοεργίας τῆς εἰς λαόν, ὅστις θεωρεῖ ὡς μίαν τῶν μεγαλειτέρων του εὐτυχιῶν γὰ ἐδρίσκηται ὑπὸ τὴν σκιάν καὶ προστασίαν τοῦ ὑψηλοῦ θρόνου τῆς αὐτοκρατορίας ὑποσημειούμεθα δὲ εὐσεβάστως.

Τῆ 28 Ἰανουαρίου 1851 ἐν Σάμῳ.

(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί).

Ἐν τούτοις ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς δὲν ἠδύνατο νὰ λησμονήσῃ τὰς ἀποτυχίας καὶ τοὺς προπηλακισμούς, οὓς ἐν Σάμῳ ἔπαθεν· ὅθεν ἀντεκδικούμενος, διέταξε τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν τῷ τοποτηρητῇ ἐπεδίδοτο ἡ ἀνωτέρω ἀναφορά, νὰ συλληφθῶσι διὰ δόλου ἐν μὲν τῷ Λιμένι Βαθέος ὁ Μανουὴλ Σοφοῦλης, ὁ Νικόλαος Βεῖνογλίδης, ὁ Δημήτριος Γεωργιάδης, ὁ Σταῦρος Ἰωσηφίδης, ὁ Γεώργιος Καραχάλιας καὶ ὁ Γεώργιος Χ. Μανουὴλ, ἐν δὲ Βαθεῖ ὁ Νικόλαος Σταματιάδης, ὁ Κωνσταντῖνος Θεοχάρης, ὁ Γεώργιος Βογιατζῆς, ὁ Ἐλευθέριος Φωτιάδης, ὁ Δημήτριος Κατζούλης, ὁ Κωνσταντῖνος Σοφοῦλης, ὁ ἱερεὺς Μανουὴλ Βαρβούνης καὶ ὁ Γεώργιος Καρπάθιος, οὓς ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς παρασχῆς καὶ συγκινήσεως ἐπεβίβασεν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου. Σύνεμα δὲ διέταξε τὴν ἐν διαφόροις χωρίοις ἀλληλοδιαδόχως σύλληψιν καὶ εἰς Λιμένα Βαθέος ἀποστολὴν τοῦ Ἀναγνώστου Καρότογλου, τοῦ Γεωργίου Σίδερη, τοῦ Νικολάου Κατζουλίδου, τοῦ Ἀντωνίου Παπαθεοδώρου, τοῦ Ἀναγνώστου Κνίτου, τοῦ Δημητρίου Πανέρη, τοῦ Ἀποστόλου Καψοκώλου, τοῦ Σταματίου Ζαχαριᾶ, τοῦ Γεωργίου Κεχαγιᾶ, τοῦ Ἀντωνίου Παπασταματίου, τοῦ Γεωργίου Νικαριώτου, τοῦ Νικολάου Γκέκη καὶ τοῦ Γεωργίου Ἀράκη, οὓς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀτμοπλοίου ἐπιβίβασας, συναπέστειλε, πλὴν τοῦ Γεωργίου Σίδερη, δεσμώτας εἰς Κωνσταντινούπολιν· ἐκάισε δὲ εἶχε προαποστείλει τὸν δήμαρχον Μυτι-

ληνῶν Κωνσταντῖνον Θεοφανίδην καὶ τὸν τῶν Ἐξ Γειτονιῶν Μιχαὴλ Γερομανόλην, διότι δῆθεν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ σώσωσι δύο Ὀθωμανοὺς στρατιώτας, οἵτινες, ἀποπλανηθέντες ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου, ἐφρονεύθησαν ὑπὸ τινῶν ὀπλιτῶν ἐν Μυτιληνοῖς. Μὴ εἰς ταῦτα δὲ μόνον ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς ἀρκεσθεῖς, προσκαλεσάμενός τὴν προσωρινὴν διοικητικὴν ἐπιτροπέειαν, ἀπήτησε τὴν ἄνευ ἀναβολῆς ἔκτισιν τῶν ὀφειλομένων χρημάτων τοῦ φόρου τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ἀλλὰ ἐπὶ τούτου ἀνεφύη διένεξις μεταξὺ τοῦ Ὀθωμανοῦ στρατηγοῦ καὶ τῆς ἐπιτροπέειας, τοῦ μὲν πρώτου προσπακιοῦντος καὶ ἐξήκοντα πέντε χιλιάδας γροσίων, δαπανηθέντων ἐπὶ τῆς βραχυχρονίου διοικήσεως τοῦ Ἀδαμαντίδου εἰς μισθοὺς ὑπαλλήλων καὶ εἰς ἐτέρας διοικητικὰς δαπάνας, τῆς δὲ ἐπιτροπέειας μὴ παραδεχομένης τοιοῦτου ποσοῦ τὴν ἔκτισιν, τῷ λόγῳ ὅτι οἱ Σάμιοι οὐδέποτε τὴν τοῦ Ἀδαμαντίδου διοίκησιν ἀνεγνώρισαν. Ἐπὶ τέλος μετὰ μακρὰς ἐκατέρωθεν συζητήσεις, ἡ ἐπιτροπέεια ἠναγκάσθη νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰς ἀπειλητικώτερον ἐξενεγκομένας ἀξιώσεις τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ καὶ ἐκτίσῃ αὐτῷ πλὴν τοῦ ὀφειλομένου φόρου καὶ τὰς ἐξήκοντα πέντε χιλιάδας γροσίων, ἃς οὗτος προσαπῆτει.

Τῆς τοῦ Κονεμένου ἐξουσίας ἀναγνωρισθείσης ἤδη, οὗτος, παραλαβὼν τὸν Ἰωάννην Καραγιάννην καὶ πεντεκαίδεκα ὀπλίτας Σαμίους, ἐξῆλθεν εἰς ἐπίσκεψιν τῶν διαφόρων τῆς νήσου χωρίων· μετὰ ἑπταήμερον δὲ περιοδείαν ἐπανελθὼν εἰς Λιμένα Βαθῆος, ἐξέδωκεν ἐγκυκλίους πρὸς συγκρότησιν τῆς ἐτησίας γενικῆς τῶν Σαμίων συνελεύσεως. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, λαβὼν διαταγὰς παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἔλυσε μὲν τὸν διὰ θαλάσσης ἀποκλεισμόν τῆς νήσου, ἀποδοὺς δὲ τοῖς πλοιαρχοῖς τὰ πηδάλια, ἅτινα ἀπὸ τῶν πλοίων εἶχεν ἀφαιρέσει, ἐπέτρεψεν αὐτοῖς νὰ ἀποπλεύσωσι δι' ὅπου ἂν ἐβούλοντο, πλὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· σύναμα δὲ ἀνεκάλεσε καὶ τὸν ἐν τοῖς χωρίοις μένοντα στρατὸν αὐτοῦ καὶ παρέδωκεν οὕτω τὴν διοίκησιν τῆς νήσου καθ' ὀλοκληρίαν εἰς χεῖρας τοῦ τοποτηρητοῦ τοῦ ἡγεμόνος.

Τῇ δεκάτῃ ἐνάτῃ Μαρτίου συνῆλθεν ἐν Χώρῳ ὑπὸ τῆ προεδρείᾳ τοῦ Ἀντωνίου Γεωργιάδου ἡ γενικὴ τῶν Σαμίων συνέλευσις, ἐνώπιον τῆς ὑποίας παρουσιάσας ὁ Κονεμένος, ἀφ' οὗ ἐξεδήλωσε τὴν λύπην αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συμβάτῃ κατὰ τὸν διορισμὸν αὐτοῦ παρεννοήσει, ἡ πατρίς, προσέθηκεν, ἤδη ἐσώθη· ἀλλὰ διὰ νὰ θεμελιωθῇ τάξις πραγμάτων, ἐξασφαλίζουσα ἐντελῶς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πολίτου, τὴν ζωὴν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν του, ἀνάγκη, ἀναμνησκόμενοι μὲ τρό-

μον τὸ παρελθὸν καὶ ὄλην αὐτοῦ τὴν ἀναρχίαν, τὴν βιαιοπραγίαν, τὴν ἰσχὺν τῆς ἀδικίας, τὰς ἀπεριορίστους καὶ παρτοειδεῖς ἀγομίας, γὰρ ἐναγκαλισθῶμεν δι' ἔμφροτος, συνειτῆς καὶ πατριωτικῆς διαγωγῆς τὴν τάξιν, τὴν παγίωσιν τῆς ἰσχύος τῶν νόμων καὶ τὴν αὐσιγηρὰν καταδίωξιν τῶν ἐγκληματιῶν. Ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, ἀκούσασα μετὰ πατρικῆς συνέσεως τὰ παράπονα τῶν ἐπιμβάσεων καὶ καταχρήσεων τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἀρχῆς ὡς καὶ τῶν καταπιέσεων αὐτῶν εἰς τὰς παρτοδαπὰς εἰσπράξεις τῶν φόρων καὶ θέλουσα γὰρ παρορίση ἀνεξαρτήτως τὰ δικαιώματα τῆς Σάμου καὶ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν τοῦ ἡγεμόνος, ἐξέδοτο τὸν ἐπεξηγηματικὸν Χάρτην, ὅστις ὡς ἀπόρροια τῶν παραχωρηθέντων ἡμῖν προνομίων διὰ τοῦ κυρίου Χάρτου τῆς ὑποταγῆς τῆς Σάμου εἶναι ἐν ἐνεργείᾳ ἦδη. Διὰ τοῦ Χάρτου τούτου, χωρὶς γὰρ παραβιασθῶσι ποσῶς τὰ προνόμια τῆς πατρίδος, ὠρίσθησαν ἀμοιότρως τοῦ τε ἄρχοντος καὶ ἀρχομένων τὰ δικαιώματα, ὠρίσθη τὸ ἐκλογικὸν σύστημα, τοῦ ὁποίου τὴν ἀνάπτυξιν προτίθεμαι, τῇ συγκαταθέσει τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως καὶ τῇ γνωμοδοτήσει ὑμῶν, γὰρ στηρίζω ἐπὶ ἐδραίων βάσεων, ἐξασφαλισουσῶν τὴν ἐλευθερίαν τῆς ψήφου διὰ τοῦ ἀνεπηρέαστου τῆς Ἀρχῆς· αἱ δὲ ἄλλαι αὐτοῦ διατάξεις, ὅσαι χρήζουσι τῆς ἐπιτοπίου πείρας καὶ τῶν τοπικῶν γνώσεων, δύνανται γὰρ βελτιωθῶσιν ἀρμοδίως.

Τούτων ἡ συνέλευσις ἀκούσασα, ἐξελέξατο πρεσβείαν ἐκ τεσσάρων πληρεξουσίων, ἐνὸς ἐξ ἐκάστου τῶν τεσσάρων τῆς νήσου τμημάτων, δῆλον ὅτι τοῦ Μανουὴλ Προδαταρίδου ἐκ τοῦ τμήματος Βαθείος, τοῦ Ἰωάννου Στεφανίδου ἐκ τοῦ τμήματος Χώρας, τοῦ Κωνσταντίνου Μιτζάκη ἐκ τοῦ τμήματος Κερλοβασίων καὶ τοῦ Ἀλεξίου Σκραντίδου ἐκ τοῦ τμήματος Μαραθοκάμπου, ἧτις, μεταβαίνουσα εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐντολὴν εἶχε νὰ ὑποβάλῃ δι' ἀναφορᾶς τῆς συνελεύσεως πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν τὰ σεβάσματα τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, νὰ ἐκλιπαρήσῃ τὸ ἔλεος τοῦ Σουλτάνου ὑπὲρ τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατούμενων Σαμίων, νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργείου τακτικὴν ἀπόδειξιν τῆς ἐκτίσεως τοῦ φόρου τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ νὰ ζητήσῃ καὶ παραλάβῃ παρὰ τῆς προαπεσταλμένης καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔτι μενούσης πρεσβείας τῶν Σαμίων πάντα τὰ ὑπὸ τῆς προσωρινῆς διοικητικῆς ἐπιτροπείας πεμφθέντα αὐτῇ δημόσια ἔγγραφα ὅπως χρησιμεύσωσιν αὐτῇ ἐν ταῖς κατὰ τοῦ Βογορίδου ἐνεργείαις αὐτῆς.

Ἡ δὲ πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν ἀναφορὰ τῆς συνελεύσεως, ἦν ἐμελλε νὰ ἐπιδώσῃ ἡ τετραμελής πρεσβεία, ἦτο τοιαύτη.

Πρὸς τὴν αὐτοῦ ἐξοχότητα, τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσε-
ων ὑπουργὸν τῆς αὐτοκρατορικῆς Ὑψηλῆς Πύλης

κτλ.

κτλ..

κτλ.

Ἡ πρώτη γενικὴ τῶν Σαμιῶν συνέλευσις, κηρυχθεῖσα νόμιμος παρὰ τοῦ τοποτηρητοῦ τῆς ἡγεμονίας Σάμου κυρίου Γεωργίου Κορ-
μένου ἐν ὀνόματι τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σάμου
πρίγγιπος Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχη τὴν δεκάτην ἐνάτην Μαρτίου
διὰ τὸ ἔτος τοῦ 1851 καὶ συνελθοῦσα εἰς τακτικὴν συνεδρίασιν
τὴν εἰκοστὴν τρίτην τοῦ ἰδίου μηνός, ὠρμίως σκεψαμένη περὶ τῶν
σπουδαίων ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα ἀφορῶσιν εἰς τὴν μετὰ σπουδῆς
ἐξακολούθησιν τῶν χρεῶν της, τολμᾷ νὰ ἀναφέρῃ εὐσεβάστως καὶ
μετὰ τῆς δεούσης ταπεινῆς ὑποκλίσεως καὶ ἐντελοῦς εὐπειθείας καὶ
ὑποταγῆς πρὸς τὴν Ὑψηλὴν αὐτοκρατορικὴν Πύλην τὰ ἐξῆς.

Ἀξιωθείσα ἐγκαίρως νὰ ἐπιδαψιλευθῇ ἡ νῆσος αὕτη δι' αὐτοκρα-
τορικῶν ἀνεκτιμητῶν χρυσοβούλων καὶ ἐπιζήλων προνομίων, ἀφο-
ρώντων τὴν εὐδαιμονίαν καὶ ἄρεσιν τῶν κατοίκων της, καὶ διαρο-
ουμένη τὸ ἄμετρον καὶ ἀπερίγραπτον βασιλικὸν ἔλεος, τὸ ὁποῖον ἐ-
πιχέει ἀφειδῶς ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας ταύτης, ἀποπέμνει μετὰ δέους
δουλικοῦ τὴν ἀπεριόριστον ἐγγνωμοσύνην της πρὸς τὴν αὐτοκρατο-
ρικὴν Ὑψηλὴν Πύλην.

Σύναμα δὲ διαβεβαιοῖ τὴν ἀπερίγραπτον ταπεινὴν της εὐχαρι-
στίαν, καθ' ὅτι φιλανθρωπευομένη ἡ Ὑψηλὴ Πύλη, ἠνδόκησε νὰ με-
τριάσῃ καὶ νὰ ἐπακούσῃ εἰς τὰς κοινὰς ἰκετηρίους παρακλήσεις καὶ
ἐνθέρμους δεήσεις τοῦ πιστοῦ Σαμικοῦ λαοῦ ὑπηκόου της ἵνα ἀντι-
καταστήσῃ ἀρακηρύττουσα ἡγεμόνα τῆς ἡγεμονίας ταύτης τὴν αὐ-
τοῦ ὑψηλότητα τὸν πρίγγιπα κύριον Ἀλεξάνδρον Καλλιμάχην, δι-
ορίσῃ δὲ καὶ τοποτηρητὴν τῆς αὐτῆς ἡγεμονίας τὸν κύριον Γεώργι-
ον Κορμένον, τοῦ ὁποῖου ἔχουσα ὑπ' ὄψει ἡ πατρίς ἡμῶν τὴν εὐ-
συμπάθητον ἐπιείκειαν καὶ ἀμερόληπτον καρδίαν, τὰς θερμὰς καὶ
ἐντόνους ἀγωνίας καὶ τὸν ἔμψρονα καὶ δραστήριον τρόπον, δι' οὗ μὲν
ἄκραν ἀκεραϊότητα τῆς ψυχῆς του ἐνεργεῖ τὰ καθήκοντά του, κατα-
στέλλων ἀμέσως τὸν ψυχικὸν θόρυβον τῶν ἐμφανιζομένων, καὶ ἐκ-
τιμῶσα ἐπαξίως τὰ σπάνια προτερήματά του καὶ τὰς ἰδιαζούσας ἐξ-

ηυγειωμένας ἀρστέας του, διὰ τῶν ὁποίων ἡ ἰδία φύσις φιλοτιμηθεῖσα, τὸν ἐπροίκισεν, εὐλογεῖ τὸν διορισμόν, ἐνγλωμοροῦσα ἐκ βάθους καρδίας πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν. Συναισθαομένη δὲ ὅτι θεόθεν πεφωτισμένη ἡ αὐτοκρατορικὴ Ὑψηλὴ Πύλη καὶ τὴν κατάστασιν τῆς πενομένης ἡγεμονίας Σάμου ὑπ' ὄψει ἔχουσα καὶ ἐκλέξασα ἐπιτυχῶς, διώρισε τοποτηρητὴν τῆς ἡγεμονίας τὸν κύριον Γεώργιον Κορεμένον, ὅστις σὺν τοῖς ἄλλοις, πεπλουτισμένος ἀπὸ ἰκαρᾶς πολιτικᾶς γνώσεως, δύναται τὰ θεραπεύσῃ ἀναμφιβόλως τὰ, ὡς μὴ ὄφειλε, προγεγονότα, φέρων τὰ πιστὰ ἐχέγγυα τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀληθοῦς ἀποκαταστάσεώς της, αἶρει χεῖρας ἰκέτιδας ὑπὲρ τῆς μικροβιώσεως καὶ δόξης τοῦ περιδύξου καὶ ἀηττήτου αὐτοκράτορος καὶ κυρίου ἡμῶν, τοῦ μεγαλειοτάτου Σουλτάνου. Ἐλυπήθη δὲ καὶ λυπείται ἡ πατρίς ἡμῶν ὅτι ἔτεκεν τῆς προλαβοῦσης ἀδρανοῦς περὶ τὰ κοινὰ προσοχῆς, εἰσέφρησε δυστυχῶς ἡ κακόροια ἰδιοτελῶν συμφερόντων, ἡ δὲ πλήρη παμπονήρων ἀνθρώπων ἠδυνήθη τὰ σχηματίσῃ σκοτεινότετον νέφος διὰ τὰ παρεμποδίσει τὰς φωτοβόλους ἀνγὰς τοῦ καθαροῦ φωτός, ἐπὶ σκοπῶ τὰ γένη τὸ δυστυχὲς τέρμα εἰς ὄσους δυνηθῆ ἄπερικέπτους καὶ ἀπλοῦς καὶ τοὺς ρύψῃ εἰς τὸν βυθὸν τῆς παντελοῦς ἀπωλείας. Ἄλλ' αἱ πλεκτάναι αὐταὶ τῆς ἀπάτης καὶ αἱ δολεραὶ εἰσηγήσεις τῆς κακοβουλίας, ἃν καὶ πρὸς ὦραν ἴσχυσαν τὰ κατασκοτίσωσι τοὺς ἀπλοῦς, ἐπιλαμψάσης ὅμως τῆς ἀκτινοβόλου καὶ τροπαιοῦχου αὐτοκρατορικῆς ἐνόπλου δυνάμεως, ἐμφρόνως καὶ γενναιοπρεπῶς ὀδηγουμένης καὶ στρατενομένης ὑπὸ τοῦ ἐξοχωτάτου διοικητοῦ τῶν ἐν Σάμῳ αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων Μιρλιβᾶ Μουσταφᾶ πασᾶ, διελύθησαν ἐν ἀκαρεῖ, καὶ συναισθανόμενοι ἀμέσως οἱ πλανηθέντες τὴν ἐξ ἀγροίας πλάνην των, καταρῶνται τοὺς πρωταιτίους καὶ, μετὰ γνωσιμαχίας καὶ σταθερᾶς μετανοίας ὁμολογοῦντες τὴν παρεκτροπὴν τῶν ἀναποφεύκτων ἱερῶν χρεῶν τῆς μετ' εὐθύτητος πρὸς τὸ ἀήττητον βασιλείον κρατος ὑποταγῆς, δέονται αὐτοκρατορικῆς ἐνσπλαγχνίας.

Ὅθεν ἡ συνέλευσις αὕτη, συναισθαομένη τὴν ἀνάγκην, τῇ ἀδελφᾷ καὶ συγκαταθέσει τῆς πολυσεβάστου ἐπιτοπλου Ἀρχῆς, ἐξαποστέλλει ἀμέσως εἰς Κωνσταντινούπολιν τετραμελῆ ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ἐκ τῶν τεσσάρων τῆς γῆσου τμημάτων, τοὺς κυρίους Κωνσταντινον Μιτζάκην, Ἰωάννην Στεφανίδην, Ἀλέξιον Σαφανζίδην καὶ Μαρουήλ Προβαταρίδην, τὰ προστρέξῃ καὶ τὰ προσπέσῃ εἰς

τοὺς πόδας τῆς Ὑψηλῆς Πύλης· πιστοποιοῦσα δὲ τὴν σταθερὰν πίστιν καὶ ὑπακοήν καὶ ἐπικαλουμένη τὴν ἰλαρὰν καὶ εὐμενῆ αυτοκρατορικὴν ἐπιείκειαν, ἐξαιτήσῃ ἐπιπόνως τὴν χάριν τῆς ἀφέσεως.

Ἡ πατρίς αὕτη μετὰ τῆς συνελύσεως, αἴρουσα καὶ αὐτὴς χεῖρας ἰκετηρίους πρὸς τὸν ὑψιστον ὑπὲρ τῆς αἰωνίου κραταιώσεως τοῦ ἀνηττήτου θρόνου καὶ τῆς μακροζωίας καὶ ἀκλονήτου στερεώσεως τῆς αὐτοῦ αυτοκρατορικῆς μεγαλειότητος τοῦ γαληνοτάτου ἡμῶν ἀνακτος Σουλτὰν Ἀπιούλ Μειζήτ Χὰν ἐφένδου μας, ἐλπίζει ἐλέους τυχεῖν παρὰ τοῦ θεομιμήτου βασιλέως, εὐδοκοῦντος ἀκαταπαύστως πρὸς τὸ πραγματικὸν ἀποτέλεσμα τῆς τε εὐποίας καὶ εὐσπλαγχνίας.

Πρὸς τὸν κύριον τοποτηρητὴν τῆς ἡγεμονίας Σάμου ἐνεχειρίσειν ἢ συνέλυσιν αὕτη τὰ περὶ τοῦ φόρου ἐνδεικτικὰ τοῦ 1850 ἵνα, φθάσωσιν εἰς τὸ ἀνακτορικὸν ταμεῖον καὶ ἐκδοθῇ δυνάμει τοῦ ἄρθρου τῆς αυτοκρατορικῆς διατάξεως ἢ ἀπόδειξις τῆς παραλαβῆς διὰ τὰ καταχωρισθῆ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Βουλῆς.

Εἶθε ἡ αυτοκρατορικὴ Πύλη εἰσακούσαι τὰς ἀναφερομένας ἡμῶν αἰτήσεις καὶ δωρῆσαι τὴν χάριν τῆς προσοχῆς τῆς εἰς ὅσα κατὰ κοινὴν παράκλησιν ὁ πολυσέβαστος ἡμῶν τοποτηρητὴς εὐηρεστήθη τὰ ἀναφέρῃ ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας ταύτης.

Ὁμολογοῦμεθα μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ πιστοὶ ὑπήκοοι τῆς κραταιᾶς Ὀθωμανικῆς αυτοκρατορίας καὶ δοῦλοι ταπεινοί.

Ἐν Χώρα Σάμου τῇ 27 Μαρτίου 1851.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς πρώτης γενικῆς συνελύσεως
("Ἐπονται αἱ ὑπογραφαί).

Τοιοῦτο φέρουσα γελοιῶδες ἔγγραφο, ἐξέμβλωμα ἐπ' ἀληθείας οἰκτρόν τοῦ μωροσόφου τῆς συνελύσεως προέδρου, σύναμα δὲ λαβοῦσα καὶ συστατικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸν τῆς Τουρκίας παρὰ τοῦ τοποτηρητοῦ, ἐξαγγέλλοντος τὴν ἐμπέδωσιν τῆς εὐταξίας καὶ ἡσυχίας ἐν Σάμῳ καὶ ἐκλιπαροῦντος τὴν ἀποφυλάκισιν τῶν Σαμίων προκρίτων, οὓς ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, αὐτογνωμόνως συλλαβῶν, ἀπέστειλε, καθ' ἃ εἶπομεν, εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἢ τετραμελῆς πρεσβεία ἀνεχώρησε τῇ τρίτῃ Ἀπριλίου ἐκ Σάμου. Μετὰ πενθήμερον δὲ πλοῦν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀφικομένη, ἐπαρουσίασε τῇ δεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ Ἀαλῆ πασᾶ καί, αὐτῷ διομολογησαμένη τὰ αἰσθήματα τῆς πίστεως

τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, ἐπέδωκε τὴν τῆς συνελεύσεως ἀναφορὰν· ὁ δέ, προσηνῶς αὐτὴν δεξιωσάμενος, ἀνήνεγκε τὰ αἰτήματα τῶν Σαμίων τῷ Σουλτάνῳ. Παρελθουσῶν δὲ ὀλίγων ἡμερῶν, ἐδήλωσεν αὐτῇ ὅτι ὁ μὲν ἀναξ εἰς λήθην ἔρριψε τὰ ὑπὸ τῶν Σαμίων διαπραχθέντα, ἔμελλον δὲ νὰ ἀπολυθῶσι πάντες οἱ ἐν τῇ εἰρκτῇ Σάμιοι, πλην τῶν τριῶν διατριβόντων ἔτι ἐν Κωνσταντινουπόλει μελῶν ἐκ τῆς δωδεκαμελοῦς τῶν Σαμίων πρεσβείας, ἦτοι τοῦ Ἰωάννου Διακογιάννη, ὅστις ὅμως, προλαβὼν, ἐπανῆλθεν εἰς Σάμον, καὶ τοῦ Δημητρίου Τζιδίνη καὶ τοῦ Ἰωάννου Φωτιάδου, ἐξορισθέντων εἰς Τραπεζοῦντα, ἔνθα ὁ τελευταῖος οὗτος ἐξεμέτρησεν ἐκ ταλαιπωρίας τὸ ζῆν, θῦμα εὐγενές αἰσθημάτων ὑψηλῶν καὶ φιλοπατρίας οὐ τῆς τυχοῦσης γενόμενος. Ταῦτα δὲ τῷ τοποτηρητῇ καὶ ὁ μέγας βεζύρης διὰ τῆς ἐπομένης ἐπιστολῆς ἀνήγγειλεν.

Ἐκλαμπρε ἡμέτερε πεφωτισμένε καὶ κεκοσμημένε.

Μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ κραταιοτάτου, δικαιοτάτου καὶ εὐσπλαγχνικωτάτου ἡμῶν βασιλέως καὶ διὰ τῆς ἀξιεπαίνου ἀξιότητός σου καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ τρόπου σου εἶδομεν νὰ ἀναφέρῃς ἡμῖν ὅτι καὶ πρὶν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Μιρλιβᾶ Μουσταφᾶ πιασᾶ ὁ λαὸς ἐχωρῖσθη τῶν ραδιοῦργων καὶ ταραξιῶν καὶ ὅσοι τοιοῦτοι ἦσαν συνηγμένοι εἰς τὰ διάφορα τῆς Σάμου μέρη, δισσκορπίσθησαν, ἔδωσαν ὑποταγὴν καὶ εὐπειθειαν εἰς τὸ ὑψηλὸν προαποσταλὲν φριμάνιον τοῦ κανονισμοῦ τῆς νήσου. Εἶδομεν καὶ τὰς παρακλήσεις καὶ μεσιτείας σου ὑπὲρ τῶν συλληφθέντων, τοὺς ὁποίους ἀναφέρεις ὡς τιμίους καὶ φιλησύχους· διὰ τοῦτο ἐδώσαμεν κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σου τὴν ἀμνηστειαν καὶ μένει εἰς τὴν φρόνησίν σου νὰ τοὺς προσέχης. Ὡς ἐκ τούτου ἐκρίθη ἀναγκαῖον νὰ ἀπέλθῃ ὁ στρατός, μένοντος ἐνὸς μόνου τάγματος καὶ δύο πλοίων μέχρι νεωτέρων διαταγῶν. Μόνον τὰ τρία ἄτομα, τὰ ὅποια ἦτο ἡ ἐπιτροπεία τοῦ λαοῦ εἰς Κωνσταντινουπόλιν, ἐπειδὴ ἦσαν ἡ πηγὴ τῆς κακίας καὶ δὲν ἔλειψαν νὰ ζητῶσι τὸν ὀλεθρον τῆς πατρίδος αὐτῶν καὶ πάντοτε νὰ καταγίνονται εἰς τὴν κακίαν, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐξαιρεθῶσι καὶ διότι εἶναι ταραχοποιοὶ καὶ ραδιοῦργοι δὲν πρέπει νὰ ἀξιωθῶσι τῆς ἐλευθερίας μετὰ τῶν ἄλλων. Γενέσθω δὲ γνωστὸν ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς ὁποῖος ταραχοποιὸς καὶ ραδιοῦργος ἀναφανῆ, θέλει τιμωρεῖσθαι χωρὶς εὐσπλαγχνίαν, καὶ τὰ τρία αὐτὰ ἄτομα δὲν πρέπει πλέον νὰ

κατοικήσωσιν εἰς τὴν πατρίδα των, καθὼς θέλεις διώξει καὶ ὄσους νομίσεις ταραξίας καὶ πρέπει γὰ κατοικήσωσιν εἰς ἄλλο μέρος, ὅπου ἤθελε κριθῆ εὐλογον. Ταῦτα διέταξεν ἡ αὐτοῦ αὐτοκρατορικὴ μεγαλειότης καὶ περιμένομεν καὶ τὰς ἐπὶ τούτῳ ἰδικὰς τῆς πεφωτισμένης φρονήσεώς σου πληροφορίας.

28 Τζεμαζι-ουλ-αχέρ.

(Τ. Σ.) Μωχαμέτ Ρεσσίτ.

Γινῶσιν τῶν ἀνωτέρω ἢ συνέλευσις λαβοῦσα, ἐχάρη χαρὰν μεγάλην, οὐχ ἦττον δ' αὐτῆς ἐχάρησαν καὶ οἱ Σάμιοι πάντες, μαθόντες ὅτι οἱ ὑπὸ τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ συλληφθέντες καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποσταλέντες ὁμοπολίται αὐτῶν, οὓς γὰ ἴδωσι πλέον δὲν ἤλπιζον, ἀπαλλαγέντες τῆς φυλακῆς, ἐπανήρχοντο μετὰ μικρὸν εἰς τὰς ἐστίας αὐτῶν. Οἱ τάλαινες οἶων καὶ ἡλίκων δεινῶν πείραν ἔλαβον! Ἀχθέντες εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς τὰς εἰρκτὰς τοῦ ναυστάθμου, τὰς ἐγνωσμένας ὑπὸ τὸ ὄνομα Μπάνιου, ὀδηγηθέντες, ἐδεσμεύθησαν ἀνά δύο ἐκ τῶν ποδῶν δι' ἀλύσεως, τριάκοντά που ὀκχῶν βάρους ἐχούσης. Ἐν ᾧ δὲ ὁ δεσμοφύλαξ ἐδέσμευεν οὕτω τὸν Νικόλαον Σταματιάδην μετὰ τοῦ Νικολάου Κατζουλίδου, ἰδὼν ὅτι ἐκάτερος αὐτῶν ἔφερε διπλοῦν περικνημίδων ζευγος, κατήνεγκε διὰ τῆς σφύρας εἰς τοὺς ἀστραγάλους αὐτῶν κτύπημα τοσοῦτῳ σφοδρὸν, ὥστε ἐλειποθύμησαν σχεδὸν ἀμφοτέροι. Τὸ πάθημα τῶν δύο τούτων ἠνάγκασε τοὺς λοιποὺς γὰ ἐκβάλλωσι καὶ τῷ δεσμοφύλακι δῶρον προσενέγκωσιν ἃς ἔφερον περικνημίδας καὶ γυμνοὺς πρὸς δέσμευσιν τοὺς πόδας αὐτῶν προτείνωσι. Μετὰ δὲ ταύτην ἤχθησαν πάντες, οὕτω προσδεδεμένοι, εἰς κἀθυγρον καὶ βορβορῶδες τῆς εἰρκτῆς μέρος, ἔνθα ρυπαρὰ τις ψίαθος ἐμελλε γὰ χρησιμεύσει αὐτοῖς ἀντὶ στρωμνῆς ἅμα καὶ ὑπαυχενίου καὶ ἐπικαλύμματος. Καθ' ἐκάστην ἐδίδοτο αὐτοῖς ἡμίσεια ὀκκά ἄρτου, ἂν ἄρτος γὰ ὀνομασθῆ δύναται δυσώδης καὶ πικροτάτη μάζα, καὶ αὐτοῖς τοῖς κυσίν ἀπροσπέλαστον ἔδεσμα· ἀντὶ δὲ τῆς παρεχομένης τοιαύτης τροφῆς ὑπεχρεοῦτο ἕκαστος τῶν ἀθλίων ἐκείνων γὰ ξάνη καθ' ἡμέραν τρεῖς λίτρας στυπίου, ἐν ταῖς δεξαμεναῖς ἀποτεθηκευμένου καὶ κεκρυσταλωμένου σχεδόν, οὗ ἔνεκεν καὶ ἐπάγωνον οἱ τῶν ἐξεργαζομένων αὐτὸ δάκτυλοι. Δυστυχῆς δὲ ὁ μὴ ξάνας τὰς ὠρισμένας τρεῖς τοῦ στυπίου λίτρας, διότι πῦξ καὶ λάξ ἀνοικτιρμόνως ἐτιμωρεῖτο ὑπὸ τοῦ ζυγίζοντος τὴν ἐργασίαν τῶν δεσμωτῶν κατὰ πᾶσαν ἐσπέραν ἐπιστά-

του. Ἐνεακόσιοι ἦσαν τότε οἱ ἐν ταῖς εἰρκταῖς τοῦ ναυστάθμου φύρδην μίγδην ἐγκεκλεισμένοι δεσμῶται, καθ' ἑκάστην δὲ πρωΐαν τε καὶ ἑσπέραν ἐξαγόμενοι εἰς τὸν περίβολον ἵνα ἐργασθῶσι καὶ εἰσαγόμενοι ἐκ τοῦ περιβόλου εἰς τὴν εἰρκτὴν, κατεμετρῶντο ὑπὸ τῶν ἐκατέρωθεν τῆς θύρας ἰσταμένων δεσμοφυλάκων, ὥστε πολλάκις, βροχῆς καταπιπτούσης, οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ τῶν δεσμοφυλάκων ἐν τῇ καταμετρήσει σφαλλομένων, οἱ ταλαίπυροι δεσμῶται ἠναγκάζοντο νὰ περιμένωσιν ἐν τῇ αὐλῇ ὀλοκλήρους ὥρας, βρεχόμενοι, ἄχρως οὖ, τῆς καταμετρήσεως περατουμένης, ἤθελεν ἐπιτραπῆ αὐτοῖς ἢ ἐν τῇ εἰρκτῇ εἴσοδος. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει οἰκτρᾶ διατελοῦντες ἄνθρωποι, ἐν εὐζωίᾳ εἰθισμένοι, ἀδύνατον ἦτο ἐπὶ μακρὸν νὰ ζήσωσιν· ὅθεν πρῶτος ὁ Δημήτριος Πανέρης καὶ μετ' αὐτὸν ἀλληλοδιαδόχως ὁ Δημήτριος Βατζέλος, ὁ Σταμάτιος Ζαχαριάς καὶ ὁ Ἀναγνώστης Καριότογλους, προσβληθέντες διὰ τὴν ὑγρασίαν, τὴν γύμνωσιν, τὰς παντοειδεῖς στερήσεις καὶ τὴν ἄλλην κακουχίαν ὑπὸ τύφου, ἀθλίως τὸ ζῆν ἐξεμέτρησαν. Τὴν αὐτὴν δὲ τύχην ἤθελον ἀναμφιβόλως λάβει καὶ πάντες οἱ ἄλλοι, ἐὰν μὴ, καμπτομένη ἢ Τουρκικὴ κυβέρνησις, μετέφερον ὕστερον ἐκκαίδεκα ἡμερῶν ἐκ τῶν εἰρκτῶν τοῦ ναυστάθμου εἰς τὰς φυλακάς, τὰς ἐγνωσμένας ὑπὸ τὸ ὄνομα *Πολίτζια Κασήμ πασᾶ*, τοὺς Σαμίους προκρίτους, σκελετώδεις ἤδη καὶ ἀγνωρίστους καταστάντας, εὐχομένους δὲ διὰ τοῦ θανάτου νὰ ἀπαλλαγῶσι τῆς τοιαύτης ζωῆς. Ἐκεῖ κρῖκον σιδηροῦν ἐν τοῖς ποσὶ φέροντες καὶ ἀλλήλων κεχωρισμένοι, ἀναπαυτικώτερόν πως δὲ δαιτώμενοι, ἐδυνήθησαν νὰ διαφύγωσι τὸν θάνατον, ἄχρως οὖ ταῖς ἐνεργεῖαις τῆς Σαμικῆς πρεσβείας καὶ τῇ συστάσει τοῦ Κονομένου, μετὰ πολλῆς, ἀληθῶς εἰπεῖν, ἀγανακτήσεως καὶ μετ' εἰλικρινοῦς ὀδύνης ἰδόντος τὴν ὑπὸ τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ παράσπονδον αὐτῶν σύλληψιν, ἀπηλλάγησαν τῶν φυλακῶν, ἐν αἷς πενήκοντα ἕξ ἡμέρας διεβίωσαν, λαθόντες σύναμα καὶ δῶρον δεκακισχιλίων γροσίων παρὰ τοῦ Σουλτάνου ἵνα εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα κατέλθωσιν. Ὅθεν καὶ ὅτε οἱ τοῦ Λιμένος Βαθέος κάτοικοι ἐπανεῖδον ἐν μέσῳ αὐτῶν τοὺς τηνικαῦτα παθόντας ὁμοπολίτας αὐτῶν, πλείστας ἐπεδαψίλευσαν αὐτοῖς περιποιήσεις, ἀλγοῦντες μόνον ἐπὶ τῇ στερήσει ἐκείνων, οὗς τοῦ θανάτου τὸ δρέπανον τοσοῦτον ἀνοικτιρμόνως ἐθέρισε, καὶ ἀπαξάπαντες ἐσπευσαν τῷ Μουσταφᾶ πασᾶ ἐγγύησιν νὰ παράσχωσιν περὶ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι ἡσυχίᾳ καὶ φιλονόμου αὐτῶν διαγωγῆς, τοιαύτην αἰτησαμένῳ.

Ἐν ᾧ ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβεία εἰργάζετο πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν αἰτημάτων, δι' ἧς ἐκείσε ἀπεστάλη, ἐκ τοῦ ἐτέρου ὁ τοποτηρητὴς πάντα ἐλάμβανε τὰ μέτρα πρὸς ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν, ἅς μακροχρόνιος ἀναρχία εἶχεν ἀνοίξει τῷ Σαμιακῷ λαῷ· ὅθεν καὶ ἡ συνέλευσις, ὡς ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ἑκτῆς συνεδριάσεως αὐτῆς γέγραπται, πρὸς ἀμοιβὴν τῶν ἀνεκτιμήτων ἀγώνων καὶ μόχθων, τοὺς ὁποίους ὑπὸ καλοκἀγάθου καρδίας ὀρμώμενος ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας ἀφειδῶς κατέβαλε καὶ ἐπιμόνως καταβάλλει, ἀπένειμεν αὐτῷ τὴν μεγάλην τῆς Σάμου πολιτογράφησιν διὰ τοῦ ἐπομένου ψηφίσματος.

Ἡ πρώτη γενικὴ τῶν Σαμίων συνέλευσις.

Θεωροῦσα ἡ συνέλευσις αὕτη τὴν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας Σάμου ἀνεκφραστον ἀνακτορικὴν ἐνμενῆ προστασίαν, συναισθανομένη τὰς ἐπιζήλους ἐπιδημιεύσεις καὶ τὰς δι' ἱερῶν χρυσοβούλλων προνομίων αὐτοκρατορικὰς παραχωρήσεις καὶ ἀξιώσεις, ἤδη δ' ἔχουσα ὑπ' ὄψει ὅτι θεόθεν πεφωτισμένη ἡ αὐτοκρατορικὴ Ὑψηλὴ Πύλη, ἠδόκησε καὶ, ἐκλέξασα ἐπιτυχῶς, διώρισε τοποτηρητὴν τῆς ἡγεμονίας ταύτης τὸν κύριον Γεώργιον Κοινομένην καὶ ὀφείλουσα μετ' ἄκρας ἐνγλωμοσύνης τῆς γὰρ ἐκφράση τὰς ἀπειραρίθμους εὐχαριστίας τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ἔνεκα τῆς προσφόρου ἐκλογῆς καὶ διορισμοῦ ἀνδρὸς ἔμφορος, συνετοῦ καὶ ἠθικοῦ, ἐκτιμῶσα ἐπαξίως τὰ ἀγαθὰ ὑπὲρ τῆς πατρίδος αἰσθήματα τῆς αὐτοῦ ἐξοχότητος τοῦ κυρίου τοποτηρητοῦ, τὸν ἐνθέρμον καὶ ἀκάματον ζῆλον ὑπὲρ τῆς πατριώσεως τῆς κοινῆς ἐνταξίας, τὴν ἀπερίγραπτον κατὰ τὸ διοικεῖν αὐτοῦ ἀγαθότητα καὶ τὴν ἀνεκφραστον ἀγάπην, ἣν ἔχει πρὸς ἅπαντα τὸν λαὸν τῆς Σάμου.

Παρατηροῦσα τὴν ἀνεκτίμητον ἀνοχὴν αὐτοῦ, εὐσυμπάθητον καρδίαν, ἐνμενῆ ἐπιείκειαν καὶ ἀπερίγραπτον ἀμνησικακίαν, τὴν ὁποίαν κατέδειξε καὶ καταδεικνύει ἐπὶ τῆς παρελθούσης διαγωγῆς μερικῶν πλανηθέντων ἀπὸ ἰδιοτελεῖς σκοποῦς κακοβούλων καὶ ἀπορροημένων, καὶ τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας προσπαθείας αὐτοῦ διὰ τὴν κατεύνασιν τῶν ἔνεκα τῶν ἐπιβαρυνουσῶν τὴν πατρίδα παρελθουσῶν περιστάσεων ἐξαφθέντων ὑπερμέτρως τοπικῶν παθῶν, τὴν σύμπηξιν τῆς γενικῆς συμποίας, τῆς ὁμοιοῦς καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης, πρὸς δε καὶ τὴν ὑπεράσπισιν καὶ προστασίαν τῶν ὀπωσθήποτε ἐμπεριστάτων γενομένων συμπολιτῶν, καὶ περὶ τούτων ἀπάν-

των ὁμολογοῦσα καὶ κηρύττουσα τὴν πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν ἀπερίοριστον κοινὴν τῆς πατρίδος ἐγνωμοσύνην καὶ ἐπισπεύδουσα καὶ προσφέρει δαίμα αἰώνιον τῆς πρὸς τὸν ἐξοχώτατον τοποτηρητὴν τῆς ἡγεμονίας ταύτης γενικῆς ἐγκαρδίου ἀγάπης καὶ ἄκρας ἀφοσιώσεως τοῦ ὁποίου ἀντιπροσωπεύει λαοῦ, θεωροῦντος αὐτὸν μετὰ Θεὸν σωτήρα καὶ μέγιστον εὐεργέτην,

Ψηφίζει.

Α'. Ἀπορέμει πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης τὰς μεγίστας εὐχαριστήσεις τῶν Σαμίων διὰ τὸν ἐπιτυχῆ καὶ πατρικὸν διορισμὸν τοῦ τοποτηρητοῦ τῆς ἡγεμονίας Σάμου κυρίου Γεωργίου Κορεμένου.

Β'. Πρὸς δαίμα τῆς ἀκραιφνοῦς ἐνθέρμου ἀγάπης, ἄκρας ἀφοσιώσεως καὶ μεγίστης ἐγνωμοσύνης τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου προσφέρεται καὶ ἀποδίδεται πρὸς τὴν αὐτοῦ ἐξοχότητα τὸν τοποτηρητὴν κύριον Γεώργιον Κορεμένον ἢ μεγάλη τῆς Σάμου πολιτογράφους.

Γ'. Κατὰ συνέπειαν τούτου ἢ αὐτοῦ ἐξοχότης ὁ κύριος τοποτηρητῆς θέλει ὀνομάζεται ἀγαθὸς πολίτης τῆς ἡγεμονίας ταύτης καὶ μετὰ Θεὸν σωτῆρα καὶ εὐεργέτη τῆς Σάμου.

Τὸ παρὸν ψήφισμα, κατακεχωρισμένον εἰς τὰ πρακτικὰ καὶ τὸ σύνολον τῶν ψηφισμάτων, θέλει κοινοποιηθῆ δεόντως καὶ δημοσιευθῆ διὰ τῶν πολιτικῶν ἐφημερίδων ἀφ' ὅπου ἀρῆκει.

Ἐγένετο καὶ ἐψηφίσθη ἐν Χώρα Σάμου τὴν εἰκοστὴν ἐνάτην Μαρτίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ πρώτου σωτηρίου ἔτους.

† Ὁ Σάμου Γρηγόριος.

Ὁ πρόεδρος

(Τ. Σ.) Ἀντώνιος Γεωργιάδης.

(Ἔπονται αἱ τῶν πληρεξουσίων ὑπογραφαί).

Ἐν ᾧ ταῦτα ἐγίνοντο, ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, μεταβὰς εἰς Χώραν μετὰ τοῦ προξένου τῆς Ἀγγλίας Γρηγορίου Λουιμάρα, πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ τοποτηρητοῦ, προσεκέλευσε τὸν πρῶτον ἀρχηγὸν Ἀλέξιον Ἀλέξην ἵνα εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταβῆ καὶ, δικαιολογῶν ἐνώπιον τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως τὴν διαγωγὴν αὐτοῦ, τύχη ἀμνηστείας, ἐφ' ὅσον, τούτου μὴ γινομένου, ἢ ἐν Σάμῳ διαμονὴ αὐτοῦ ἦτο ἀνέφικτος. Ὁ-

θεν και ὁ Ἀλέξιος, συστατικὰς ἐπιστολάς λαβὼν παρὰ τε τοῦ τοπικ-
τηρητοῦ πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸν Ἀλῆ πασᾶν, παρὰ
τε τοῦ προξένου πρὸς τὸν τῆς Ἀγγλίας πρεσβευτὴν Στρατφόρδον δὲ
Ρεδκλήφ και παρ' αὐτοῦ τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν στρα-
τιωτικῶν ὑπουργεῖον, ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα, ἐπιδοῦς
τὰς ἐπιστολάς, ὧν κομιστὴς ἐτύγχανεν, οἷς προσῆκεν, ἐγένετο δεκτὸς
φιλοφρόνως παρὰ πάντων, ἰδίᾳ δὲ παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν
ὑπουργοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ πασᾶ. Συμβουλίου δὲ συγκροτηθέντος, ὁ Ἀλέ-
ξιος, προσκληθεὶς ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐξητάσθη περὶ πασῶν τῶν πράξεων
αὐτοῦ· ἀπολογηθεὶς δὲ δεόντως και διαψεύσας πάντα τὰ ἀποδιδόμε-
να αὐτῷ ἀμαρτήματα, οὐ μόνον ἔλαβε τὴν ἄδειαν, ἀθῶος κηρυσσόμε-
νος, νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Σάμου, ἀλλὰ και ἐπιστολὴν βεζυρικὴν ἔλαβε πρὸς
τὸν Κονεμένον, δι' ἧς οὗτος προσκαλεῖτο ὀπλᾶρχηγὸν νὰ διορίσῃ τὸν
Ἀλέξιον. Ἀπῆλθε δ' ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ ἀνὴρ τῆ ἐβδόμῃ Ἰου-
νίου μετὰ τῆς τετραμελοῦς Σαμιακῆς πρεσβείας, ἐπανακίμπτων εἰς
τὰ ἴδια.

Ἐξηκολούθει ἤδη τὰς ἐργασίας αὐτῆς ἡ συνέλευσις, ὅτε ἀπεσταλμέ-
νος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐκόμισε τῷ Μουσταφᾶ πασᾶ ἐπιστολάς,
δι' ὧν διετάσσετο οὗτος νὰ παραλάβῃ τὸν ὑπ' αὐτῷ στρατόν, πλὴν
ἀνδρῶν ἑκατόν, και ἀπέλθῃ εἰς Σμύρνην· και δὴ συμφώνως τῆ τοιαύ-
τη διαταγῇ ὁ στρατηγός, μέρος μὲν τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ εἰς Νέαν Ἐφε-
σον ἀποστείλας, μέρος δὲ συμπαραλαβὼν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, ἀνεχώ-
ρησε τῆ δεκάτῃ ἐνάτῃ Ἀπριλίου ἐκ Σάμου, καταλιμπάνων τοῖς Σαμί-
οις μνήμην στρατηλάτου ἀξέστου και ἀγροίκου, καίτοι ὁ τῆς συνελεύ-
σεως μωρόσοφος πρόεδρος Ἀντώνιος Γεωργιάδης, διαλυομένης τῆ δω-
δεκάτῃ Μαΐου ταύτης, δὲν ἐδίστασε, πλέκων τὸν πανηγυρικὸν τοῦ
Τούρκου στρατηγοῦ, νὰ κηρύξῃ αὐτὸν ὑπέρτερον τοῦ Περικλέους, διότι
ὁ μὲν ἐξωλέστατος ἄρχων τῶν Ἀθηνῶν μετεχειρίσθη κατὰ τῆς Σά-
μου, ἐπαναστάσεως, τὸν σίδηρον, τὰ τόξα, τὰ βέλη, τὴν ἐξ ὀλοκλή-
ρου καταστροφῆν, ὁ δὲ γενναϊόφρων τῶν τουρκικῶν στρατενμάτων
διοικητής, καταισχύρων τὸν ἐμπαθῆ και ἀπάνθρωπον και σκληρὸν
Ἀθηναῖον στρατηγόν, μετεχειρίσθη συμβουλὰς πατρικὰς, ὑπομονὴν
και φρόνησιν ἀπαραδειγμάτιστον, τρόπους σωτηρίας μετὰ μακροθυ-
μίας και πραότητος!

Διαλυθείσης τῆς συνελεύσεως και τῆς τάξεως κρηπιδωθείσης, ὁ το-
ποτηρητὴς καθῆκον ἐνόμισε νὰ ἐκδηλώσῃ τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ πρὸς

τὸν ἐν Σάμῳ πρόξενον τῆς Ἀγγλίας Γρηγόριον Λουιμάρκ, τὸν τοσοῦτῳ ἐνεργὸν μέρος λαβόντα πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ καὶ πρὸς ἐμπέδωσιν ἐν γένει τῆς εὐταξίας· ὅθεν καὶ ἐπέστειλεν αὐτῷ τὰδε.

Κύριε,

Τὸ σωτήριον μέρος, εὐὸ ὁποῖον ἐλάβετε εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας ἐν Σάμῳ διὰ τῶν συμβουλῶν καὶ τῆς ἄλλης ὄλης συνδρομῆς, τὴν ὁποῖαν εἰς τὰς Ἀρχὰς τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως συνεισεφέρετε, ἢ ἄκροσ ὑμῶν καὶ εὐσυνείδητος προσπάθεια εἰς τὸ γὰ καταστήσετε σεβαστὰς εἰς τὸν λαὸν τῆς Σάμου τὰς ὑψηλὰς διαταγὰς τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεώς μου, ὅχι μόνον τὴν ἰδιαιτέραν ἐμοῦ ἐγγνωμοσύνην, ὡς ὑπαλλήλου τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, ἐπέστυραν, ἀλλὰ καὶ τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς τῆς κυβερνήσεώς μου, πρὸς τὴν ὁποῖαν ἀρέφερον τὰ δέοντα, ἀναμφιβόλως ἐφελκύσατε· οὐχ ἥττον δὲ καὶ τὴν ἐγγνωμοσύνην ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου, καθ' ὅσον αἱ συμβουλαι καὶ αἱ μεσιτεῖαι ὑμῶν συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν ὑπεφυγὴν κινδύνου τρομεροῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ ραδιουργία καὶ ἡ τύφλωσις ἔσπρωχρον τὸν δυστυχῆ τοῦτον λαόν.

Ἡ πρώτη γερικὴ τῶν Σαμίων συνέλευσις, αἰσθανθεῖσα τὴν σωτήριον ὑμῶν συνδρομὴν, ἐπεθύμει δεόντως γὰ σᾶς ἐκφράση τὰς ἐπὶ τούτῳ ἐγγνωμοσύνας τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου· λόγοι ὅμως, τοὺς ὁποῖους ἡ φρόνησίς σας θέλει ἐκτιμήσει, ὑπεχρέωσαν τοὺς πληρεξουσίουσ γὰ ἀραθέσωσιν ἰδιαιτέρως εἰς ἐμὲ τὴν ἔκφρασιν τοῦ γερικοῦ καὶ ζωηροῦ τούτου αἰσθήματος τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου διὰ γὰ σᾶς διαβεβαιώσω περὶ τῆς ἐγγνωμοσύνης, τὴν ὁποῖαν ἀγήρατον θέλουσι τρέψει εἰς τὴν καρδίαν των οἱ Σάμιοι· πρὸς τὸ ὑποκείμερόν σας.

Ὡς ἀντιπρόσωπος λοιπὸν τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως καὶ ὡς τοποτηρητῆς τῆς ἡγεμονίας ταύτης καὶ διερμηνεὺς τῶν αἰσθημάτων τοῦ λαοῦ, σπεύδω γὰ ἐκπληρώσω διὰ τῆς παρούσης τὴν ἐντολήν ταύτην καὶ γὰ σᾶς ἐκφράσω τὰς ἐπὶ τούτῳ εὐχαριστηρίους ἐκφράσεις, καθὼς γὰ σᾶς διαβεβαιώσω περὶ τῆς ἰδιαιτέρας διακεκριμένης ὑπολήψεώς μου.

Ἐν Αἰμένι Βαθέος τῆ 22 Μαΐου 1851.

(Τ. Σ.) Γ. Κορεμέρος.

Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Κύριλλος, ἐν ἄ-

γαλλιάσει πληροφορούμενος τὴν εὐάρεστον τροπὴν, εἰς ἣν περιήλθον τὰ πρᾶγματα τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, διεβίβασε τοῖς προκρίτοις καὶ τῷ λαῷ τῆς Σάμου τὴν πατριαρχικὴν ἐπιστολὴν ταύτην.

Κύριλλος

ἐλέω Θεοῦ

*πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ
καὶ πάσης Παλαιστίνης.*

Εὐγενέστατοι καὶ ἐντιμώτατοι Βουλευταί, τιμιώτατοι πρόκριτοι καὶ δημογέροντες καὶ λοιποὶ ἀπαξάπαντες εὐλογημένοι κάτοικοι τῆς θεοσώστου γῆσου Σάμου, τέκνα ἐν κυρίῳ ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν ἅπασι παρὰ κυρίου πατοκράτορος, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις.

Πολλάκις μὲν καὶ ἐν ἄλλαις περιστάσεσιν ἐδείχθη τρανῶς ὅτι κήδεται τῆς φίλης ἡμῶν πατρίδος ἢ παράγαθος τοῦ ὑψίστου πρόνοια καὶ πολλάκις ἄλλοτε ἐξεχύθη δαψιλῶς ἐπὶ τὸν ὀρθόδοξον αὐτῆς λαὸν τὸ ἐξ οὐρανοῦ θεῖον ἔλεος, διοχετευθὲν διὰ τῆς ἀγαθοποιοῦ χειρὸς τῆς ἐφ' ἡμᾶς κραταιᾶς αὐτοκρατορικῆς βασιλείας· ἀλλ' οὐχ ἥττον ἀπεφάνθη ἐναργῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἡμῶν ἢ οὐράνιος χάρις καὶ ἐν αἷς ἐσχάτως διήλθε δειναῖς περιπετείαις, ὧν ἡ ἀνάμνησις μόνη προξενεῖ λύπην καὶ ἀποτροπιασμὸν εἰς τὰς καρδίας τῶν πατριωτῶν. Ἀληθῶς αἱ περιπέτεαι ἐκείναι, δεινωθεῖσαι, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἐπὶ τὸ μὴ περαιτέρω, εἶχον ἀπωθήσει τὴν πατρίδα εἰς τὸ βάρβαρον τοῦ κινδύνου καὶ ἔμελλε παρ' ὀλίγον γὰρ καταπέση εἰς αὐτό, εἰ μὴ ἡ ἐξ ὕψους φιλανθρωπία, προφθάσα, ἔσωζεν αὐτὴν δι' ὧν ἠνδόκησε θαυμασίων τρόπων. Αὕτη, καμρθεῖσα πρὸς τὰς τοσαύτας δειροπαθείας τοῦ λαοῦ, ἐπέχυσεν ἐπ' αὐτὸν τὸ θεῖον αὐτῆς ἔλεος καί, ρέουσα τὰ ἀγαθὰ καὶ σωτήρια εἰς τὴν φιλάγαθον καὶ εὐσπλαγχνικωτάτην καρδίαν τοῦ γαληνοτάτου καὶ κραταιοτάτου ἡμῶν ἀρακτος Σουλτὰν Ἀπτοῦλ Μετζήτ ἐφένδου μας, παρήγαγε τὴν εὐστοχον ἐκλογὴν καὶ διορισμὸν τοῦ ἐκλαμπροτάτου τοποτηρητοῦ κυρίου Γεωργίου Κονεμένου καὶ οὕτως ἐξήλασε μὲν ἐκ τοῦ τόπου πᾶσαν ταραχὴν καὶ ἀνωμαλίαν, ἀποκατέστησε δ' αὐθις ἐν αὐτῷ τὴν εἰρήνην καὶ εὐταξίαν, ὄργανον ἄριστον χρησαμένη τὴν ἐκλαμπρότητά του, ὡς πλουτοῦντα ἐξάαιρετον ἰκανότητα περὶ τὸ διοικεῖν καὶ διατρέγοντα μέγαν ζήλον ὑπὲρ τῆς εὐημερίας καὶ ἐννομίας τῆς πατρι-

δος ἡμῶν, ὡς πάντες ἐβεβαιώθητε ἤδη ἀδιστάκτως. Τοσαύτης λοιπὸν, ἀγαπητὰ τέκνα, δειχθείσης περὶ ἡμᾶς τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητος καὶ λυτρωσαμένης τὴν πατρίδα ἡμῶν ἀπὸ τῶν δειρῶν ἐκείνων περιστάσεων, χρέος ἔχομεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ὡς εὐσεβεῖς Χριστιανοὶ καὶ πιστοὶ ὑπῆκοοι τῆς ἐφ' ἡμᾶς κραταιοτάτης βασιλείας δοξολογῶμεν καὶ εὐχαριστῶμεν ἐκ μέσης ψυχῆς τὴν τοῦ ὑψίστου θείαν πρόνοιαν, δευτερον ἵνα τρέφωμεν ἀπαράγραπτον ἐγνωμοσύνην καὶ ὑποταγὴν πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης καὶ τρίτον ἀγαπῶμεν καὶ τιμῶμεν ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ τὸν ἐκλαμπρότατον τοποτηρητήν, ἐφ' οἷς κέκτηται ἐξόχοις πλεονεκτήμασι καὶ μετ' ἀπαρμύλλον ἀφοσιώσεως σπονδάξει εἰς τὴν παγίωσιν τῆς εὐταξίας καὶ ἐνημερίας τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου. Ἐπειράθητε ἤδη πάντες τοῦ ἀγαθοῦ ζήλου τῆς ἐκλαμπρότητός του καὶ ἐπέγνωτε μετὰ πόσης εἰλικρινείας προσπαθεῖ ἀπαύστως ἵνα καταρτίσῃ τὴν ἐννομίαν ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν· ἀποκέμετε λοιπὸν πρὸς αὐτὸν τὴν ἐξ ὅλης ψυχῆς ἀγάπην καὶ τιμὴν, ἐμψυχοῦτε τὰς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀκαμάτους αὐτοῦ προσπάθειας, ὥστε ἰα' οἰατρέχη' σαργαίως τὸ' οἰοικητικὸν αὐτοῦ στάδιον. Ἔστὲ δὲ βέβαιοι, ἀγαπητὰ τέκνα, ὅτι ἔχοτες ἀφ' ἐνὸς τοιοῦτον ἄριστον διοικητὴν καὶ τιμῶντες καὶ σεβόμενοι αὐτόν, ἀφ' ἑτέρου δὲ προσπαθοῦντες καὶ ὑμεῖς ἵνα τηρῆτε ἀδιάρρηκτον τὸν σύνδεσμον τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης, εἰρήνης καὶ ὁμοιοῦς, θέλετε ἴδει μετ' οὐ πολὺ τὴν πατρίδα ἡμῶν ἀρθοῦσαν ἐν ἐνημερίᾳ καὶ ἀκμάζουσαν ἐπ' ἐννομίᾳ, τῷθ' ὅπερ καὶ ἐκταιότατον ὑπάρχει παρ' ἅπασιν κοινῶς τοῖς πατριώταις. Ταῦτα ὑπονούττοντες ἐκ πατρικοῦ καθήκοντος πρὸς ἅπαντας κοινῶς τοὺς πατριώτας καὶ παραθίγοντες τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐνθερμον ὑμῶν ζῆλον, δαψιλένομεν πρὸς ἅπαντας τὰς ἐγκαρδίους ἡμῶν εὐχὰς καὶ εὐλογίας καὶ διακηρύττομεν τὴν ἢν αἰσθανόμεθα μεγίστην χαρὰν διὰ τὴν αἰσίαν ἀποκατάστασιν τῆς εὐταξίας ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν, ἐπενχόμενοι ἐκ βάθους καρδίας ἵνα ἡ ἄνωθεν χάρις περιφρουρήσῃ ὑμᾶς ὑγιαίνοντας διηνεκῶς καὶ ἐνημεροῦντας, ἀπολαύοντάς τε πάσης οὐρανίου ἀγαθοδωρίας· γένοιτο!

Ἐν Κωνσταντινουπόλει αἰῶνα Ἀυγούστου ἡ.

† Ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Κύριλλος
καὶ ἐν Χριστῷ εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

Καὶ ἤρξατο ἄρα ἡ ἀπὸ μακροῦ ἤδη χρόνου ἐκτροχισθεῖσα διοικητι-

κὴ ἐν Σάμῳ μηχανὴ ἐπανερχομένη εἰς τὴν ὀμαλὴν αὐτῆς τροχίαν, προλεανάντων ταύτην νόμων καὶ διατάξεων, οὓς προφρόνως μὲν ὁ τοποτηρητῆς ἐπεξεργάσθη καὶ τῆ συνελύσει ὑπέβαλε, μετὰ προθυμίας δ' ἐκείνη ἐνέκρινε καὶ ἐπέψηφίσατο. Τοιοῦτοι δ' ἦσαν ὁ τε προσδιορισμὸς τῶν ἐτησίων προσόδων καὶ δαπανῶν τῆς νήσου διὰ συντάξεως τακτικοῦ αὐτῶν προϋπολογισμοῦ, ὑπερ οὐδέποτ' ἐγένετο ὑπὸ τῆς παρελθούσης διοικήσεως, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ λαοῦ εἰσπραττούσης τε καὶ δαπανώσης, τὰ τε ψηφίσματα περὶ συστάσεως καὶ διοργανισμοῦ τῶν δήμων, περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς καὶ τῶν ζώων, περὶ συντάξεως πολιτικῶν καὶ ἐμπορικῶν νόμων, περὶ συστάσεως ποινικῶν δικαστηρίων, περὶ ἰδρύσεως τεσσάρων ἑλληνικῶν σχολείων καὶ εἴκοσι δύο ἀλληλοδιδασκτικῶν, περὶ συστάσεως τυπογραφείου, περὶ ἐξασφαλίσεως τῶν μοναστηριακῶν προσόδων καὶ διάφοροι οἰκονομικαὶ διατάξεις, περιορίζουσαι τὴν αὐθαιρεσίαν τῶν κακοβούλων καὶ φιλαδέικων καὶ προστατεύουσαι τὰ τε ἄτομα καὶ τὴν κτηματικὴν ἐκάστου περιουσίαν. Ἐν τῇ τῶν τοιούτων δ' ἐφαρμογῇ παρήλθε τὸ πρῶτον τῆς διοικήσεως τοῦ Κονεμένου ἔτος.

Δευτέρου δ' ἐπιγενομένου ἔτους, συνεχλήθη ἔμπαλιν ἡ γενικὴ τῶν Σαμίων συνέλευσις, κατὰ τὰ νενομισμένα· αὐτῆς δὲ συνελθούσης ἐν Χώρῳ τῇ εἰκοστῇ τρίτῃ Φεβρουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ δευτέρου ἔτους ὑπὸ τῇ προεδρείᾳ τοῦ Μανουὴλ Καψάλη, παρουσιάζας ὁ τοποτηρητῆς, ἐξεδήλωσε τὴν ἄκραν αὐτοῦ εὐχαρίστησιν, διότι ἐν τῇ νήσῳ, ἣν εὖρεν ὑπὸ σφοδρᾶς ἀναρχίας κατεσπαρχγμένην, ἐντὸς τοῦ βραχέος χρονικοῦ διαστήματος τῆς διοικήσεως αὐτοῦ, ἡ μὲν ἀσφάλεια καὶ τάξις ἐπαγιώθη, τὰ δὲ παιδεύσεως διεργυθμισθησαν, τὸ δὲ ἐμπόριον καὶ ἡ ναυτιλία τῆς δυνατῆς ἔτυχον συνδρομῆς καὶ ἐν γένει ἐπῆλθε τροπὴ πρᾶγματων, τὰ βέλτιστα διὰ τὸ μέλλον τῆς νήσου προοιωνιζομένη. Ἐκτιθείς δὲ τὰς προσπαθείας καὶ τὰς ἐνεργείας, αἷς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ τοιούτου κατέβαλε, τὸν λόγον αὐτοῦ κατέληγε διὰ τῶν ἐξῆς. *Τὸ ἐπ' ἐμοί, ἀρκούντως με ἐγνωρίσατε. Ἠγάπησα ἀπ' ἀρχῆς τοὺς Σαμίους· ἅμα ἐπάτησα τὸ ἔδαφος τῆς νήσου, εἶπον καὶ συνεβούλευσα εὐλιχρινῶς τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα. Ἐφρόντισα γὰρ πραγματοποιηθῆ ὅ τι ἀπ' ἀρχῆς ἐλάλησα, πάντες δὲ ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε πράξεών μου ἐπίσθησαν, δὲν ἀμφιβάλλω, περὶ τῆς εὐλιχρινείας καὶ τοῦ ἀδύλου τῶν λόγων μου. Τὰ πάντα ἐθυσίασα διὰ τὴν διοργάνωσιν καὶ καλὴν τοῦ τόπου ἀποκατάστασιν· ἤδη τὴν δια-*

φθορὰν διαδέχεται ἡ ἠθικὴ μόρφωσις τοῦ λαοῦ, τὴν γενικὴν ἀταξίαν καὶ κακοδαιμονίαν ἢ καθ' ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ὑπηρεσίας καὶ τὰς κλάσεις τῶν ἀνθρώπων καλὴ τάξις, ἀσφάλεια καὶ εὐνομία· ἀφ' ἧν δὲ τὸν χρόνον καὶ τὴν ἱστορίαν γὰρ διαλάβῃ περὶ τῶν ἄλλων.

Μετὰ ζήλου εἰργάσθη καὶ ἡ δευτέρα αὕτη συνέλευσις ὑπὲρ τῆς εὐ-
 ημερίας τῆς νήσου, ὑποβοηθοῦσα τὰς προσπάθειάς τοῦ τοποτηρητοῦ
 καὶ θεσπίσασα νόμους καταλλήλους κατὰ πάσης διασπαθίσεως τοῦ
 δημοσίου πλούτου καὶ κατὰ πάσης ἄλλης καταχρήσεως. Ἐνομοθέτησε
 σύστημα λογιστικόν, διερρῦθμισε ἐπὶ τὸ βέλτιον τὰς περὶ τελωνείων
 καὶ εἰσπράξεων τελωνειακῶν δικαιωμάτων ἐν ἰσχύι διατάξεις, ἐψηφί-
 σατο τὴν σύστασιν συμβολαιογραφείων, ἐμερίμνησε περὶ τῆς ἐγχωρίου
 ναυτιλίας καὶ γεωργίας καὶ, συμπληροῦσα τὰς ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἐργασίας
 αὐτῆς πρὶν ἢ διαλυθῆ, ἐξήνεγκε τὴν εὐχὴν ὅπως ὁ τοποτηρητής, πα-
 ραλαμβάνων δύο Σαμίους, μεταβῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐνεργή-
 ση παρὰ τῆ Τουρκικῆ κυβερνήσει τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἐπομένων.

Α'. Οἱ Σάμιοι, εἰσάγοντες καὶ ἐξάγοντες εἰς Κωνσταντινούπο-
 λιν ἐμπορεύματα, γὰρ ὑποβάλλονται εἰς τὴν αὐτὴν ἔκτισιν τελωνεια-
 κῶν δικαιωμάτων, εἰς ἣν ὑπεβάλλοντο οἱ προνομιούχοι ἔμποροι
 τῆς Ἑνρώπης, οἱ τουρκιστὶ μπερατλῆδες λεγόμενοι· λαμβάνοντες δὲ
 ἀπαξ τελωνειακὴν ἀπόδειξιν, γὰρ μένωσιν ἀπηλλοτριμένοι πάσης ἐ-
 πισκέψεως ὑπὸ τοῦ τελωνείου τοῦ Ἑλλησπόντου.

Β'. Οἱ Σάμιοι γὰρ ἀποτίνωσι μπιτιζμέ, ὃ ἐστὶ μεθερμηρευόμενον
 κατ' ἀποκοπήν, τὰ ἐπὶ τῶν φορτίων τῶν ὄνων αὐτῶν δικαιώματα,
 τὰ τουρκιστὶ ρέσμι καλούμενα, γὰρ διαταχθῶσι δὲ οἱ ἀρμόδιοι ἐν
 Τουρκίᾳ ὑπάλληλοι γὰρ παύσωσι παρ' αὐτῶν ζητοῦντες πλείονα δι-
 καιώματα, ὅπως ἔπραττον, ἀπηνῶς τὰ Σαμικὰ πλοῖα φορολογοῦντες.

Γ'. Νὰ δίδηται τοῖς ναυτιλομένοις καὶ ἐμπορευομένοις Σαμίσις
 προθεσμία ἀνάλογος πρὸς ἔκτισιν τῶν τελωνειακῶν δικαιωμάτων
 καὶ τοῦ μπιτιζμέ καὶ μὴ βιάζονται οὗτοι εἰς τὴν ἀνευ ἀναβολῆς
 πληρωμὴν, πρὶν ἢ πωλῆσωσι τὰ ἐαυτῶν ἐμπορεύματα.

Δ'. Νὰ παραχωρηθῆ τοῖς Σαμίσις ἰδιαιτέρον μέρος ἐν τῷ λιμέ-
 νι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἵνα προσορμίζονται ἐν αὐτῷ τὰ οἰνο-
 γόρα αὐτῶν πλοῖα πρὸς ἀποφυγὴν σκανδαλωδῶν διεξέξεων καὶ δια-
 πληκτισμῶν μετὰ τῶν ὁμοίων πλοίων ἐτέρων χωρῶν.

Ε'. Νὰ διατάξῃ ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις τὴν ἔκδοσιν ἀντι-
 γράφων, προσηκόντως ἐπικεκρωμένων, πάντων τῶν ὑπὲρ τῆς Σά-

μου προεκδομένων αυτοκρατορικῶν φερμαντίων.

ΣΤ'. *Νὰ διακαροισθῆ ἡ ἀπέραντι τῆς ἡγεμονικῆς διοικήσεως θέσις τοῦ ὑγειονόμου τῆς γῆσου, ἐφ' ὅσον ὁ ὑπὸ Βογορίδου διορισθεὶς ὑγειονόμος Ἰωάννης Ἡλιάδης, μὴ θέλων γὰρ δώσῃ λόγον τῆς ἑαυτοῦ διαχειρίσεως καὶ ἀποδράς, ἀπεστέρησε τὸ τῆς ἡγεμονίας ταμεῖον, καθ' ἃ ἡ συνέλευσις ἐκ τῶν βιβλίων αὐτοῦ ἐξήγαγεν, ὡσεὶ ἐξήκοντα χιλιάδας γροσίων.*

Ἡ λύσις τοῦ τελευταίου τούτου ἀντικειμένου, καίτοι ὑπὸ πρώτην ἔποψιν ἐφαίνετο μικροῦ λόγου ἀξία, κατ' ἀλήθειαν ὅμως ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐνδιέφερε τὸν τοποτηρητήν, διότι ὁ Ἰωάννης Ἡλιάδης ἐτύγγανεν ὦν προστατευόμενος τοῦ πανισχύρου τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὑπουργοῦ τοῦ πυροβολικοῦ Φετῆ Ἀχμέτ πασᾶ, γαμβροῦ ἐπ' ἀδελφῆ τοῦ Σουλτάνου καὶ δυναμένου νὰ παράσχῃ πράγματα τῷ Κονεμένῳ, εἰ μὴ καὶ νὰ προκαλέσῃ τὴν παῦσιν αὐτοῦ. Ὅθεν καὶ τῆς συνελεύσεως μάλιστα διαλυθείσης, οὗτος παραλαβὼν δύο τῶν βουλευτῶν, τὸν Δημήτριον Ξυλάρην καὶ τὸν Μανουὴλ Καψάλην, ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καί, παντοίοις μέσοις χρησάμενος, διεκανόνισε μὲν τὸ ὑγειονομικὸν αὐτὸ ζήτημα, ἐπέτυχε δὲ τῆς παρεμβάσει τοῦ τῆς Ἀγγλίας πρεσβευτοῦ Στρατφόρδου δὲ Ρεδκλήφ ὠφελήματα τινα ὑπὲρ τῶν Σαμίων. Δραζόμενος δὲ τῆς περιστάσεως ἵνα ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοῦ Βογορίδου πᾶσαν παλιν-ορθώσεως ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς Σάμου ἐλπίδα, προὔκάλεσε τὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχου ἐκδοσιν τοῦ Προνομικοῦ Ἀναλυτικοῦ Ὁργανικοῦ Χάρτου, περὶ οὗ ἐν τῇ πρώτῃ συνελεύσει εἶχεν εἶπει καὶ ὅστις εἶναι ὁ ἐν ἰσχύι τανῦν ἐν Σάμῳ, ἔχων ὡς ἐξῆς.

Καύχημα τῶν ἡγεμόνων τοῦ Χριστιανικοῦ ἔθνους, ἔξοχε τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἰησοῦ, Καλλιμάχη βέη, εἰς οὗ τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν ἀνετέθη ἡ ἡγεμονία τῆς Σάμου, παραταθείη σοι ὁ βαθμός.

Μετὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ ὑψηλοῦ αυτοκρατορικοῦ μου διατάγματος ἔστωσάν σοι γνωστὰ τὰ ἐξῆς.

Κατὰ τὸ χιλιοστὸν διακοσιοστὸν τεσσαρακοστὸν ἑβδομον τῆς ἐγείρας ἔτος πρὸς πραγματοποιήσιν τῆς εὐημερίας καὶ ἐμπέδωσιν τῆς ἀσφαλείας καὶ ἡσυχίας τῶν κατοίκων τῆς γῆσου Σάμου, ἀποτελούσης μέρος τῶν κληρονομικῶν μου χωρῶν, εἶχον χορηγηθῆ ἐκ μέρους τοῦ ὑψηλοῦ μου κράτους προνομία τινα καὶ εἰς εἰδικὸς ὀργανισμός, ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὴν διοίκησιν τῶν ἐσωτερικῶν πραγμάτων τῆς γῆσου.

Ὁ εἰδικὸς οὗτος ὀργανισμὸς, καθὼς καὶ ἡ σημαία καὶ τὰ λοιπὰ προνόμια, ὧν ἠξιώθησαν οἱ Σάμιοι, ἔσονται ἐν ἰσχυρί καὶ ἐνεργείᾳ ὡς πρότερον, ἐφ' ὅσον οὗτοι δὲν παρεκκλίνουσι τῆς τῆ ὑψηλῆς μου βασιλείᾳ ὀφειλομένης πιστότητος καὶ ὑπηκοότητος.

Ἐν τοῦτοις ἐπειδὴ ἔνεκα τοῦ περιληπτικοῦ ὕφους καὶ τῶν συνεπιτυγμένων ὄρων τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου ἕκαστος προέβαινε μὲν εἰς τὴν ὡς ἠέλεε παρεξήγησιν αὐτοῦ, ἐδικαιολογεῖτο δὲ πρόφασιν ἔχων τὰς κατὰ καιροὺς ἀναφρομένας ἀνωμαλίας καὶ στάσεις καὶ ἐπομένως οὐ διέλειπον οἱ τοιοῦτοι βλάπτορες καὶ εἰς ζημίας ἐμβάλλοντες τὸν λαὸν τῆς νῆσου ταύτης, ὅστις παρακαταθήκη τοῦ πατοκράτορος Θεοῦ τυγχάνει ὧν ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ μου χειρὶ, διὰ ταῦτα ἐδέησεν, ἐπικυροῦντες τὸν διαληθέντα ὀργανικὸν Χάρτην, γὰρ διερχομένης ὄραμα καὶ διασαφῆσωμεν αὐτὸν καὶ συμφώνως πρὸς τοὺς καιροὺς καὶ εἰς τρόπον ὥστε γὰρ ἐκλείψῃ τοῦ λοιποῦ πᾶσα ἀφρορμὴ μεψιμοιρίας γὰρ διευθετήσωμεν καὶ ἀσφαλίσωμεν τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ τόπου διοίκησιν, διατάσσοντες ὡς ἑξῆς.

Ἄρθρον 1. Ἡ ἡγεμονικὴ Ἀρχὴ θέλει φροντίζει ὅπως ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὴν ἐπιτοπίως εἰθισμένην ἐποχὴν συγκαλεῖται μία γενικὴ συνέλευσις, τῆς ὁποίας θέλει ἐπιτηρεῖ τὴν συγκρότησιν καὶ διαγγέλλει τὸν τόπον καὶ τὴν ἡμέραν. Ἡ δὲ συνέλευσις αὕτη θέλει σύγκεισθαι ἐκ τοῦ μητροπολίτου, δύο πληρεξουσίων ἀφ' ἑκάστης τῶν ἐπτὰ κωμοπόλεων καὶ ἐνὸς ἀφ' ἑκάστου τῶν εἴκοσι καὶ δύο χωρίων τῆς νῆσου, ὥστε ἅπαντα τὰ μέλη αὐτῆς, συμπεριλαμβανομένου τοῦ μητροπολίτου, θέλουσιν εἶναι τριάκοντα καὶ ἐπτὰ. Οἱ πληρεξούσιοι οὗτοι δεόν γὰρ ὦσιν οὐ μόνον ἄνδρες ἐγρωσμένοι μεταξὺ τῶν κατοίκων διὰ τε τὴν τιμιότητα καὶ τὴν φιλοπατρίαν των, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον φορολογουμένων καὶ μετὰ πολλοῦ ζήλου συντρέχόντων εἰς τὰ δημόσια κοινωφελῆ καταστήματα. Δὲν γίνονται δὲ δεκτοὶ εἰς τὴν συνέλευσιν οὐδ' ἐπέμβαλτρονσι ποσῶς εἰς τὰς ὑποθέσεις αὐτῆς.

α.) οἱ ἐστιγματισμένοι διὰ φόρου, ληστείας καὶ ἄλλων παρομοίων κακοεργημάτων,

β.) οἱ φρυγάδες καὶ οἱ εἰς ξένας ἐπικρατείας μεταναστεύσαντες καὶ ὀριστικῶς ἐγκατασταθέντες ἠξερικὴν προστασίαν ἀποκτήσαντες,

γ.) οἱ ἀποδειχθέντες σφετερισταὶ δημοσίων περιουσιῶν καὶ οἱ καταχρασταὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ταμείων τῶν κοινωφελῶν κατα-

στημάτων και

δ'). οἱ διατελοῦντες ὑπὸ ἀνάγκῃσιν κακουργήματος ἢ πλημμελήματος.

Ἄρθρον 2. Ἡ ἐκλογή τῶν μελῶν τῆς συνελεύσεως δὲν θέλει γίνεσθαι θορυβωδῶς καὶ ὀχλαγωγικῶς. Οἱ ἐκλογεῖς, οἵτινες μέλλουσι γὰρ ἐκλέξωσι τὰ ρηθέντα μέλη καὶ τοὺς ὁποίους θέλουσιν ἀραδεῖξει οἱ ἔχοντες κτήματα καὶ γαίας μεταξὺ τῶν κατοίκων ἐκάστου χωρίου, οἱ ἐνασχολούμενοι εἰς τὸ ἐμπόριον, οἱ ἰδιοκτῆται πλοίων καὶ οἱ τὰ προεκτεθέντα διὰ τοὺς πληρεξουσίου προσόντα κεκτημένοι ἔντιμοι καὶ εὐνυπόληπτοι ὑπήκοοι τῆς ὑψηλῆς βασιλείας μου, συνερχόμενοι κοσμίως καὶ ἡσυχῶς εἰς ἓν μέρος, θέλουσι προβῆ εἰς τὴν ἐκλογήν τῶν μελῶν τῆς γενικῆς συνελεύσεως, ἀφ' οὗ προηγουμένως διορίσωσι τὸν πρόεδρον τῆς ὁμηγύρεώς τω, τὸν ἐν αὐτῇ ρουνεχέστερον, ἱκανώτερον καὶ γεροντότερον. Θέλουσι δὲ συντάττεσθαι κατάλογοι, περιέχοντες τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπώνυμον τῶν δημοτῶν τοῦ χωρίου, ὅσοι θέλουσιν ἔχει τὸ δικαίωμα ἐκλογῆς ἐκλογέων, καὶ οἱ κατάλογοι οὗτοι θέλουσιν ἀναθεωρεῖσθαι καὶ διορθοῦσθαι καθ' ἐκάστην τριετίαν ὑπὸ τῶν δημοτικῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν ὑπὸ τῆς ἡγεμονικῆς Ἀρχῆς διοριζομένων ὑπαλλήλων.

Ἄρθρον 3. Οἱ ἐκλεχθέντες πληρεξούσιοι, ἀφ' οὗ, κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἔθος τῆς γῆσου συνελθόντες, συγκροτήσωσι τὴν γενικὴν συνέλευσιν, πρῶτιστον ἔργον ἔχουσι γὰρ ἐκλέγωσι διὰ πλειοψηφίας πρόεδρον τῆς συνελεύσεως τὸν γεροντότερον, ἱκανώτερον πρὸς διατήρησιν τῆς ἐντάκτου συμπεριφορᾶς καὶ ἔχοντα σύρεσιν καὶ φιλοπατρίαν, παρὰ πᾶσιν ὁμολογουμένην.

Χρῆν τοῦ προέδρου εἶναι γὰρ ἐπιβλέπειν τὰς γινομένας συζητήσεις καὶ συνδιασκέψεις, γὰρ ὑπομιμνήσκει τὴν προσήκουσαν εὐκοσμίαν εἰς τὸν πληρεξούσιον, ὅστις ἤθελε παρεκτραπῆ τῶν ὀρίων τῆς αἰδημοσύνης καὶ, ἐὰν οὗτος παρακούῃ, γὰρ τὸν ἀποβάλλει τῆς συνελεύσεως, συμφωνούντων ἀπάντων τῶν λοιπῶν ἢ τῶν πλειόνων μελῶν.

Ἡ δὲ ἐντολὴ τῆς συνελεύσεως συνίσταται εἰς τὰ ἀκόλουθα ἀρτικείμενα.

α.) τὴν ἐξέλεξιν τῶν εἰσπράξεων καὶ δαπανῶν,

β'.) τὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ,

γ'.) τὴν ἐξέυρεσιν τῶν ἀπαιτούμενων διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου πόρων καὶ τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου πρὸς δικαίαν εἰσπραξίν

τῶν δημοσίων φόρων,

δ'.) τὴν ἐμφύχασιν τοῦ ἐγχωρίου ἐμπορίου,

ε'.) τὴν συζήτησιν περὶ βελτιώσεων ἐν τῷ τόπῳ, ἐπισκευῶν καὶ δημοσίων δαπάνη γενησομένων οἰκοδομῶν.

Αἱ ἀποφάσεις τῆς συνελεύσεως, ὅσαι γίνονται διὰ πλειοψηφίας τῶν μελῶν καὶ δὲν περιέχουσιν τι, ἀντιβαῖνον εἰς τὰ καθήκοντα τῆς ὑπευθυνότητος καὶ τῆς πιστότητος, ὑπογράφονται ὑφ' ὅλου τοῦ σώματος, καθυποβάλλονται πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς ρήσου, ὅστις θέλει φροντίζει γὰρ ἕκτελῆ αὐτὰς ἀκριβῶς καὶ προσήκοντως. Ἡ γενικὴ συνέλευσις, συγκροτομένη ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, διαμένει καὶ ἐργάζεται ἐπὶ χρόνον οὐχὶ ὀλιγώτερον τοῦ ἑνὸς οὐδὲ περισσώτερον τοῦ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως μηνὸς ἀπὸ τῆς ἐνάρξεώς της, λογιζομένης ἐκ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκλογῆς τοῦ προέδρου.

Αἱ ἀποφάσεις τῆς συνελεύσεως, διαβιβαζόμεναι ἐνυπόγραφοι εἰς τὸν ἡγεμόνα, θέλονται, ὡς εἴρηται, ἕκτελεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ. Ὅσαι ὁμῶς ἀποφάσεις φανῶσιν ἀντιβαλόνσαι εἰς τὴν ὑπευθυνότητα ἢ συντεταγμέναι καθ' ὑπέρβασιν τῶν καθήκοντων τῆς συνελεύσεως, αὐταὶ δὲν ἕκτελοῦνται πάραντα, ἀλλὰ κοινοποιεῖ ὁ ἡγεμὼν εἰς τὴν κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος συγκροτηθησομένην συνέλευσιν τοὺς λόγους τῆς μὴ ἕκτελέσεως τῶν ἀποφάσεων τούτων καὶ ἐκτίθησι τὴν ἀνάγκην τῆς διορθώσεως αὐτῶν.

Ἐξ ἐκάστου τῶν τεσσάρων τῆς ρήσου τμημάτων ἡ γενικὴ συνέλευσις ἐκλέγει ἀνὰ δύο ὑποψήφιους βουλευτάς, τοὺς τιμιωτέρους, εὐδημοεστερότερους, τοὺς εἰδότας ἀγαγινώσκειν καὶ γράφειν καὶ ἔχοντας ἡλικίαν οὐχὶ σμικροτέραν τῶν τριάκοντα ἔτων. Ἐκ τῶν ὑποψηφίων τούτων ὁ ἡγεμὼν ἐπικυροῖ καὶ διορίζει κατὰ προτίμησιν τοὺς τέσσαρας, οἵτινες, ἀποτελοῦντες τὸ σῶμα τῆς Βουλῆς, ἐν ἀπουσίᾳ τῆς συνελεύσεως θέλονται συσκέπτεσθαι ἐπὶ ἐν ἔτος μετὰ τοῦ ἡγεμόνος ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ περὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ τοποῦ.

Ἄρθρον 4. Τὰ τέσσαρα μέλη τοῦ ρηθέντος συμβουλίου, διατελοῦντα ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἡγεμόνος ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ, θέλονται καταβάλλει τὴν προσήκουσαν ἐπιμέλειαν ὅπως ὅλαι αἱ διοικητικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ ὑποθέσεις διεξάγωνται κατὰ τοὺς ἐγχωρίους νόμους ἐν εὐθιῆτι καὶ τιμότητι, εἰσπραττεται ἐγκαίρως τὸ ἐνὶ ἐκάστῳ ἀναλόγως τῆς δυνάμεως καὶ καταστάσεώς του ἐπιβάλλον μέρος τῶν γενικῶν φόρων, διαφυλάττεται ἡ δημόσιος περιουσία ἀπὸ

πάσης φθορᾶς καὶ σπατάλης, ἐξασφαλίζεται ἡ ἔγκαιρος ἀπότισις τῶν δόσεων τοῦ πρὸς τὸ αὐτοκρατορικόν μου ταμεῖον ὀφειλομένου ἐτησίου φόρου τῶν τετρακοσίων χιλιάδων γροσίων, θεωρῶνται δὲ καὶ διευθετῶνται αἱ δαπάναι τοῦ τόπου καὶ τὰ ταμεῖα τῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ λοιπῶν κοινωφελῶν καταστημάτων.

Τὸ ἀποδεικτικὸν τῆς παραλαβῆς (μακσοῦζ σερετι) τοῦ εἰς δύο ἰσας δόσεις ἐν τῇ βασιλευσῇ μου πληρωθησομένου φόρου, λαμβανόμενον διὰ τοῦ ἡγεμόνος ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν, θέλει παραδίδεσθαι εἰς τὰ μέλη τῆς Βουλῆς καὶ μετέπειτα εἰς τὴν γερικὴν συνέλευσιν. Τὰ τέσσαρα ταῦτα μέλη τῆς Βουλῆς ἐν τῇ λήξει τῆς ἐνιαυσίου ὑπηρεσίας τῶν θέλουσι παρουσιάσει ἀπολογισμὸν εἰς τὴν ἐπιούσαν γερικὴν συνέλευσιν καὶ καθ' ὅσον οὗτοι, ὡς προέβηται, εἰσὶ πεπιστευμένοι τὴν εἰσπραξίν τῶν φόρων καὶ τὰς δαπάνας, διὰ πάντα ταῦτα καθίσταται ὑπεύθυνος ἐνώπιον τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῶν ἐγγχωρίων νόμων.

* Ἄρθρον 5. Τὸ ἡγεμονικὸν σιτηρέσιον, οἱ μισθοὶ τῶν μελῶν τῆς Βουλῆς, τῶν γραμματέων, χωροφυλάκων καὶ τῶν δικαστικῶν καὶ ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων προϋπολογίζονται ὑπὸ τῆς συνελεύσεως, ὁ δὲ ἡγεμὼν ἢ ὁ ἐπίτροπος αὐτοῦ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τῆς συνελεύσεως θέλει φροντίζει ἐκ συμφώνου μετὰ τῆς Βουλῆς ἵνα οἱ μισθοὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν ὑπαλλήλων πληρῶνται κατὰ μῆνα καὶ μηδὲν εἰσχωρῆ εἰς ταῦτα κατάχρησις καὶ σφετερισμός.

Ἐπειδὴ δὲ μέχρι τοῦδε δὲν ἦσαν ὠρισμένοι οἱ μισθοὶ τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῶν ἐπὶ τῆς ρήσου ἐν ὑπηρεσίᾳ διατελούντων ὑπαλλήλων, ἀπέναντι τῶν ἐξόδων ἐν γένει τῆς ἡγεμονίας ἐνοικιάζοντο ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τὰ δέκατα καὶ τὰ τελωνειακὰ δικαιώματα τῆς ρήσου. Ἐπειδὴ ὅμως ἐκ τούτου ἐπήγαγον ποικίλαι δυσχέρειαι, παρεχωρήθη εἰς τὴν Βουλὴν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐνοικιάζη τοῦ λοιποῦ ἐπὶ δημοπρασίας τὰς εἰρημένας προσόδους καὶ ἐκ τοῦ προκύπτοντος ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως εἰσοδήματος νὰ γίνωνται αἱ ἀναγκαῖαι εἰς τὸν τόπον δαπάναι, χορηγῆται δὲ καὶ μηνιαῖον σιτηρέσιον ἐκ δώδεκα χιλιάδων πεντακοσίων γροσίων εἰς τὸν κατὰ καιρὸν ἡγεμόνα, ὅστις ἐκ τῶν ἰδίων θέλει μισθοδοτεῖ τὸν ἐν τῇ ρήσῳ ἐπίτροπόν του καὶ τοὺς ἐν τῇ ὑψηλῇ μου καθέδρᾳ τὰς ὑποθέσεις τῶν Σαμικῶν πλοίων θεωροῦντας ὑπαλλήλους του καὶ ἐκτὸς τούτων ὁ ἡγεμὼν καθὼς καὶ ὁ ἐπίτροπος καὶ οἱ λοιποὶ ὑπαλλήλοι του οὐδὲ ὀβολὸν δύναται περιπλέον νὰ

λάβωσιν ἐκ τῶν προσόδων τῆς γῆσου.

Τὰ τελωνειακὰ δικαιώματα, τὰ ὅποια θέλουσι λαμβάνεσθαι παρὰ τῶν ὑπηκόων καὶ ἐμπόρων τῆς τε ὑψηλῆς μου βασιλείας καὶ τῶν φίλων Δυνάμεων, θέλουσιν εἶναι σύμφωνα μὲ τὰς τελωνειακὰς διατιμήσεις (ταρτάρας) καὶ μὲ τὰς ἐμπορικὰς συνθήκας, τὰς ἐν ἰσχύϊ εἰς τὰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς ἐπικρατείας μου.

Ἄρθρον 6. Ἄπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀναγεοῦνται αἱ δημοτικαὶ Ἄρχαι ἤτοι ὁ δήμαρχος ἐκάστου δήμου. Ἐπὶ τούτῳ δὲ οἱ ἐκλογεῖς ἐκάστου δήμου ἐκλέγουσι καὶ προτείνουνσι δύο ὑποψηφίους, ἐξ ὧν τὸν ἕνα ὁ ἡγεμὼν ἢ ὁ ἐπίτροπος αὐτοῦ, συνεννοούμενος μετὰ τῆς Βουλῆς, διορίζει δήμαρχον, ὅστις μετὰ τὸν διορισμὸν του ἀναλαμβάνει καὶ ἐκτελεῖ τὰ δημαρχικὰ καθήκοντα.

Ἄρθρον 7. Ὁ ἡγεμὼν ὀφείλει πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν τεχνῶν καὶ τῆς παιδείας καὶ διάδοσιν τῶν ἀρχῶν τῆς ἠθικῆς μεταξὺ τοῦ λαοῦ τὰ φροντίξῃ ὅπως μὴ εἰσχωρήσῃ διαφθορὰ καὶ αἰτία παραλυσίας εἰς τὰ ὑπάρχοντα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ τοὺς διδασκάλους, καθὼς καὶ εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, τῶν ὁποίων ἢ ἐν τοῖς δήμοις αὐξήσεις εἶναι πολλῆς ὠφελείας πρόξενος.

Οἱ ἄνθρωποι, εἰς οὓς θέλει ἐμπιστεῦεσθαι ἢ διαχειρίσιν τῶν ταμείων, τῶν σχολείων καὶ λοιπῶν κοινωφελῶν καταστημάτων, θέλουσιν ὑποδεικνύεσθαι ὑπὸ τῶν βουλευτῶν καὶ διορίζεσθαι ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος, ἐὰν εἰσιν ἀπηλλαγμένοι τῶν ἀνωτέρω διαληφθέντων ἀτοπημάτων. Ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν ἤθελον φαρῆ ἔροχοι κακῆς διαγωγῆς καὶ καταχρήσεώς τινος, δικάζονται καὶ, ἀποδειχθείσης τῆς ἐροχῆς των, παύονται ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος ἐκ συμφώνου μετὰ τῆς Βουλῆς.

Ἄρθρον 8. Ἐν τῇ κωμοπόλει, ἔνθα ἡ ἔδρα τῆς ἡγεμονίας, διαμένει εἰς ἀρχηγὸς χωροφυλάκων, διατελῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν περτήκοντα χωροφύλακας, ἐξ ὧν μέρος μὲν, διηρημένον εἰς ἀποσπάσματα, διοικούμενον ἕκαστον ὑφ' ἑρὸς ὑπαξιωματικοῦ, διατίθεται εἰς τὰ τέσσαρα τμήματα τῆς γῆσου, οἱ δὲ λοιποὶ μένουσι παρὰ τῷ ἀρχηγῷ πρὸς διατήρησιν τῆς κοινῆς ἀσφαλείας καὶ τάξεως.

Ἡ κλήσις καὶ προσαγωγή τῶν κατηγορουμένων εἰς τὰ δικαστήρια, καθὼς καὶ ἡ μετακόμισις τῶν διαταγῶν τῆς ἡγεμονίας θέλουσιν ἐκτελεῖσθαι διὰ τῶν χωροφυλάκων. Πλήν δὲ τῶν περτήκοντα τού-

των χωροφυλάκων, ἕτεροι πενήκοντα ἐκ τῶν ἰκανωτέρων καὶ πιστοτέρων διορίζονται ἐπὶ τὰς διαταγὰς ἐνὸς ἐπιταρχηγού, οὔτινες, μισθοδοτούμενοι ἐπὶ τοῦ δημοσίου ταμείου, θέλουσι κατειθῆναι εἰς πᾶν μέρος, ὅπου ἤθελον ἀγαθὰ ἢ ἄλλοι κακοποιοὶ πρὸς καταδίωξιν καὶ σὺλληψιν αὐτῶν.

Ἄρθρον 9. Ἡ ἐκδοσις καὶ ἐπιθεώρησις τῶν διαβατηρίων καὶ τῶν παντιλιακῶν ἐγγράφων, καθὼς καὶ ἡ συμφώνως ταῖς ὑφισταμέναις συνθηκαῖς διοικήσις τῶν ἐν Σάμῳ παροικούντων καὶ τῶν ἔξωθεν ἐρχομένων καὶ ἀπερχομένων ὑπηκόων τῶν ξένων ἐθνῶν ἀρήκει εἰδικῶς εἰς τὰ προσόντα τοῦ ἡγεμόνος, καὶ αὐτὸς καὶ ὁ ἐπίτροπός του θέλει ἐκτελεῖ ἄνευ προσκομμάτων τὰ ἀφορῶντα τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην.

Ἄρθρον 10. Ἐν τῇ ἑδρᾷ τῆς διοικήσεως θέλει ὑπάρχει ἐν δικαστήριον, συγκείμενον ἐκ πέντε μελῶν, ἧτοι ἐκ τοῦ προέδρου, δύο μελῶν, ἐνὸς γραμματέως καὶ τοῦ εἰσαγγελέως, καταγγέλλοντος τὰς ποινικὰς ὑποθέσεις. Τὸ δικαστήριον τοῦτο, τοῦ ὁποίου ὁ γραμματεὺς καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς δὲν ἔχουσι ψῆφον δικαστικὴν, δικάζει κατὰ τοὺς ἐγκριτοὺς νόμους τὰς πολιτικὰς καὶ ποινικὰς δίκας.

Τὰ ρηθέντα πέντε μέλη ἐκλέγονται καὶ διορίζονται κατὰ τὴν γενικῶς παραδεγεμένην ἀρχὴν ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις ὅμως θέλει φροντίζει συντόμως ἵνα οὗτοι ᾖσιν ἄνδρες κεκτημένοι δικαστικὴν ἱκανότητα, παρέχοντες ἐχέγγυα τιμότητος, εὐθύτητος καὶ ἀμεροληψίας καὶ ἀπολαύοντες τῆς ἀγαθῆς ὑπολήψεως τῶν κατοίκων. Μὴ ὄντες οἱ δικασταὶ ἰσόβιοι θέλουσι παύεσθαι τῆς θέσεώς των, εὐθὺς ἅμα ἀποδειχθῶσι πράξαντες τι, ἀντιβαῖνον εἰς τὰ καθήκοντα τῆς ὑπηρεσίας των. Οἱ δὲ μισθοὶ αὐτῶν θέλουσιν ὀρισθῆ διὰ τῆς γενικῆς συνέλευσεως ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος τῶν καθηκόντων ἐκάστου.

Ἀσφαλὴς φυλακὴ θέλει οἰκοδομηθῆ εἰς μέρος ὑγειεινὸν τῆς νήσου, ὅπου θέλουσι κρατεῖσθαι οἱ ὑπόδικοι καὶ κατάδικοι.

Εἰς τὸν ἡγεμόνα, ὡς εἴρηται, ἀρῆκει ἀποκλειστικῶς τὸ δικαίωμα τοῦ διορίζειν πάντας ἐκείνους, ὅσοι δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν διὰ ψῆφου ἐκλογὴν τῶν κατοίκων καὶ τὴν γνώμην τῶν ἐκλογέων, ἧτοι τοὺς δικαστὰς, τοὺς ἀστυνομικοὺς ὑπαλλήλους, τὸν ἀρχηγὸν τῆς χωροφυλακῆς καὶ τοὺς γραμματεῖς τῆς διοικήσεως. Ὅσοι ὅμως ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τούτων γνωσθῶσιν εἰς τὸν ἡγεμόνα ὅτι δὲν ἐκπληροῦσι τὰ χρέη των ἐν εὐθύτητι καὶ τιμότητι ἢ καταγγελλῶσιν ὑπὸ τῶν

πλειόνων μελῶν τῆς γενικῆς συνελεύσεως ἀμερολήπτως καὶ εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀποδεικνύηται ἡ ἐνοχὴ τῶν κατηγορουμένων, οἱ τοιοῦτοι θέλουσι παθεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀποδειχθησομένης παραβάσεώς των. Διὰ δὲ τὰς ρηθείας θέσεις, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν μόνον τῆς ἰκανότητος καὶ πιστότητος, ἴσον ἔχουσι δικαίωμα οἱ ἰθαγενεῖς καὶ οἱ λοιποὶ ὑπήκοοι τῆς ὑψηλῆς μου βασιλείας.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς ὑγειονομικὰς ὑποθέσεις, ἐπειδὴ αὐταὶ ὑπόκεινται εἰς διεθνεῖς διατάξεις, διὰ τοῦτο ἡ ἐγχώριος ὑγειονομικὴ δ-
 πηρεσία τῆς νήσου ἀνατίθεται εἰς τὴν φροντίδα τοῦ ἡγεμόνος, ἐπὶ τῷ ὄρω τοῦ νὰ διατελῇ ὑπὸ τὴν γενικὴν ἐποπτεῖαν τοῦ ὑγειονομικοῦ συμβουλίου τῆς αὐτοκρατορίας. Ἐν γένει δὲ ὀφείλει σύ, ὅστις εἶσαι ἡγεμὼν τῆς Σάμου, νὰ ἐπιστήσης τὴν προσοχὴν σου πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν μέσων τῆς βελτιώσεως τοῦ τόπου καὶ τῆς ἐνημερίας τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, ὅστις εἶναι ἱερὰ παρακαταθήκη εἰς τὸ αὐτοκρατορικόν μου ἄτομον, καὶ νὰ φροντίσης ὅπως μηδεμίαν μηδέποτε συμβαίῃ πρᾶξιν, ἀκτιβαίνουσα εἰς τὰς διατάξεις τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου τούτου ὀρισμοῦ.

Ἐξεδόθη ὁ παρῶν ὀρισμὸς ἐκ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου διβαρίου ἐν ἔτει χιλιοστῷ διακοσιοστῷ ἐξηκοστῷ ἐνάτῳ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς Μουχαρρέμ, ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ θεοφρουρήτῳ.

Ἐπανελθὼν κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ δευτέρου ἔτους ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τῶν δύο βουλευτῶν εἰς Σάμον ὁ Κονεμένος, δραστηρίως ἠσχολήθη περὶ τὴν βελτίωσιν τῶν τῆς νήσου πραγμάτων· ἀληθῶς δὲ εἶπεν εὔρε τοὺς ἐγχωρίους ὠρίμους πρὸς τοῦτο, ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ἕκτου διὰ τῶν πληρεξουσίων τῆς τότε συνελεύσεως ὑποδείξαντας τὴν ἀνάγκην τῶν μεταρρυθμίσεων ἐν πᾶσι τοῖς διοικητικοῖς κλάδοις καὶ αἰτησάμενους τὴν εἰσχωρὴν αὐτῶν. Ἡ προηγουμένη διοίκησις σύστημα εἶχε τὸ συγκεντρῶν εἰς χεῖρας αὐτῆς πᾶσαν ἐξουσίαν· ἐκ παραδείγματος, δι' ἐκάστην ὑπόθεσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι ὑπεχρεοῦντο νὰ προσφεύγωσι πρὸς τὸν διοικητὴν, ὅστις, κατ' ἰδίαν προκίρεσιν, ἄς μὲν τῶν ὑποθέσεων αὐτὸς ἐξεδίκαζεν, ἄς δὲ παρέπεμπε τοῖς βουλευταῖς, ὡς ἐφέταις δικάζουσι καὶ καθ' ἄς ἔτρεφον συμπαιδείας ἢ ἀντιπαιδείας, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ ἀναλόγως πρὸς τὰ πρόσωπα ἀποφασίζουσι. Τοιοῦτο ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης σύστημα πολλὰ ὁμολογουμένως εἶχε τὰ ἐ-

λαττώματα καὶ προὔκλειε εὐλόγους μεμψιμοιρίας· ὅθεν ἵνα ἐξασφαλῆ-
 ση ὁ Κονεμένος τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν περιουσί-
 αν τοῦ πολίτου κατὰ τῆς ἀυθαιρεσίας καὶ τῆς καταχρήσεως τῶν ἰ-
 σχυρῶν τῆς ἡμέρας, εἰσήγαγε τὴν ἐν Ἑλλάδι ἰσχύουσαν πολιτικὴν καὶ
 ποινικὴν δικονομίαν· πρὸς δὲ τὸν εἰπόντα αὐτῷ ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης
 πράξεως διακινδυνεύει τὴν ἑαυτοῦ θέσιν *Γρωρίζω, ἀπεκρίθη, τοῦτο·*
ἀλλ' ἐγὼ αἰσθημάτων ἐθνικῶν ἐμφοροῦμενος καὶ ἀδιαφορῶν περὶ ἐ-
μοῦ, θέλω πράξει ἔργον, δι' ὃπερ οὐδέποτε οἱ Σάμιοι θέλουσί με λη-
σμονήσει καὶ τὸ ὁποῖον οὐδεὶς τῶν διαδόχων μου θέλει τολμήσει γὰ
ἀκυρώσῃ· πρὸς δὲ συνεστήσατο ἐν πρωτοδικεῖον καὶ ἐν ἐφετεῖον καὶ
 κατέστησε τὰ δικαστήρια ἀνεξάρτητα πάσης κυβερνητικῆς ἐπιρροῆς ἢ
 ἀναμίξεως ἐν αὐτοῖς. Ἡ εἰσαγωγὴ νέας νομοθεσίας πολλὴν ἐξήγειρε
 τὴν κατακραυγὴν ἐκ μέρους τῶν τέως βουλευτῶν, οἵτινες, περιστελ-
 λομένης τῆς δικαστικῆς αὐτῶν δυνάμεως, ἔβλεπον ὅτι ἀπέβαλλον τὸ
 πλεῖστον τῆς ἑαυτῶν ἐπιρροῆς, ἐκτὸς δὲ τῆς τοιαύτης ἀπώλειας ἔβλε-
 πον πάσχοντα καὶ τὰ ὑλικά αὐτῶν συμφέροντα· πλὴν ἀλλ' ἡ κατα-
 κραυγὴ αὕτη ἔμεινε ἀνευ ἀποτελέσματος ἀπέναντι τῆς ἐπιμονῆς τοῦ
 Κονεμένου, φρονούντος, καὶ δικαίως, ὅτι ἐν μόνῃ τῇ ἐδραιώσει καὶ ἀνε-
 ξαρτησίᾳ τῶν δικαστηρίων ἔγκειται ἡ εὐδαιμονία λαοῦ καὶ διδόντος
 πρώτου τὸ παράδειγμα τοῦ πρὸς τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν σεβασμοῦ.
 Ἐνταῦθα δὲ τοῦ λόγου γενόμενοι, παρατιθέμεθα ἀνέκδοτά τινα, κατα-
 δεικνύντα τὰς φαύλας τινῶν προκρίτων ἐξεις ἀφ' ἐνός καὶ τὸν τρόπον,
 δι' οὗ ἐξέκοψέ τινας τούτων ὁ τοποτηρητής, ἀφ' ἐτέρου.

Εἴπομεν ἤδη ὅτι οἱ βουλευταὶ δυσανεσχέτουν διὰ τὴν ἀπώλειαν
 τῆς δικαστικῆς αὐτῶν ἐξουσίας· ὅθεν ἐνόμισαν ὅτι δὲν δύνανται ἄλ-
 λως γὰ ἐξασκῶσι τὴν ἑαυτῶν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἐκδικαζομένων φίλων
 καὶ προστατευομένων αὐτῶν ἄλλως, εἰ μὴ προσερχόμενοι εἰς τὸ δικα-
 στήριον καὶ παρακαθήμενοι τοῖς δικασταῖς, ἐπιβάλλοντες δ' οὕτω διὰ
 τῆς ἑαυτῶν παρουσίας ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων ἐκείνων. Τοῦτο μαθὼν ὁ
 Κονεμένος, μετέβη μιᾷ τῶν ἡμερῶν εἰς τὸ δικαστήριον καὶ, ἀποκλυ-
 φθεὶς εὐσχημόνως, ἐκάθησε μετὰ τῶν τυχόντων ἀκροατῶν. Ἐγερ-
 θέντων δὲ τῶν πάντων καὶ τοῦ προέδρου προσκαλεσαμένου αὐτὸν ἵνα
 λάβῃ παρὰ τοῖς δικασταῖς θέσιν, ὁ Κονεμένος, ἀπορρίψας τὴν πρόσκλη-
 σιν, εἶπε, *Κύριοι, εἶθε δικασταὶ ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν καθηκόντων*
ὑμῶν, ὥστε δὲν δύναμαι γὰ ἔλθω ἐνταῦθα, ἀλλ' ἢ ὡς ἀπλευρὸς ἀκρο-
ατῆς· Ἐξακολουθήσατε ἄρα τὸ ἔργον ὑμῶν, σέβοιτες τὸ τε ἀξίωμα

καὶ τὴν θέσιν ὑμῶν καὶ οὐδεμίαν ἐμοὶ προσοχὴν διδόντες. Ἐκ τῶν λόγων τούτων νοήσαντες οἱ τοῖς δικασταῖς παρακαθήμενοι βουλευταὶ τὸ ἀνοίκειον τοῦ τρόπου αὐτῶν, ἐπαύσαντο ἔκτοτε εἰς τὰ δικαστήρια φοιτῶντες.

Ἄλλοτε πάλιν λυθέντα τὰ ὑποζύγια τοῦ τοποτηρητοῦ, ἐν τῇ χλῶῃ εὑρισκόμενα, εἰσῆλθον εἰς παρακείμενόν τινα ἀγρὸν καὶ ἔφθειραν τὰ ἐν αὐτῷ· ὁ δὲ τοῦ ἀγροῦ κύριος, καίτοι ζημίαν ὑποστάς, δὲν ἠθέλησεν ἀλλ' ὅμως νὰ καταγγείλῃ τοὺς ἵπποκόμους τῷ τοποτηρητῇ, φοβούμενος τὴν ὀργὴν αὐτοῦ. Τοῦτο ἐκεῖνος μαθὼν καὶ θέλων νὰ διδάξῃ πάντας ὅτι ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ ἀρχῶν καὶ ἀρχόμενοι εἶναι ἴσοι, ἐνήργησεν ἐμμέσως ἵνα γένηται ἀγωγὴ κατὰ τῶν ἵπποκόμων αὐτοῦ, τὸ δὲ δικαστήριον μετὰ διαταχθεῖσαν ἐκτίμησιν τῆς ζημίας ἐξέδοτο ἀπόφασιν, καταδικάζουσαν τοὺς ἵπποκόμους εἰς πρόστιμον γροσίων πεντακοσίων, καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου ἐξετελέσθη αὐθωρεῖ. Εὐκόλως δὲ νοεῖται ὅτι τὸ τοιοῦτο πολὺν ἀνά τὴν Σάμον ἐποίησε πάταγον, πάντες δὲ ἤρξαντο κατανοοῦντες ὅτι ἡ αὐθαιρεσία καὶ ἡ θέλησις ἐκάστου οὐδεμίαν ἀπέναντι τοῦ νόμου ἔχει ἰσχύν.

Ἔτερον ἐπίσημον ἔργον τοῦ Κονεμένου ὑπῆρξεν ἡ καθιέρωσις τῆς γενικῆς ψηφοφορίας, ἀποκλειομένων τῶν ἐμμίσθων διοικητικῶν ὑπαλλήλων τοῦ νὰ διορίζωνται πληρεξούσιοι· ἄριστον δὲ βοηθὸν ἔχων τὸν διευθυντὴν τοῦ διοικητικοῦ γραφείου Σπυρίδωνα Μανέλην, ἐρρύθμισε τὸν τε διοικητικὸν τὸν τε οἰκονομικὸν κλάδον καὶ τὴν ταμειακὴν τῆς ἡγεμονίας ὑπηρεσίαν, ἡσχολήθη δὲ λυσιτελοῦντως καὶ περὶ τὴν διάδοσιν τῶν φώτων διὰ τῆς συστάσεως σχολείων ἐν διαφόροις τῆς νήσου χωρίοις. Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ ὀκτώ μὲν δημόσια οἰκοδομήματα ἀνήγειρε, πολλὰ δ' ἐτοιμόρροπα τοιαῦτα ἐπεσκεύασε, λέσχης δ' ἐν Χώρα τὴν συγκρότησιν διενήργησε, τυπογραφεῖον δὲ συνεστήσατο, προὔκλεσε δὲ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἄδειαν πρὸς ἔκδοσιν ἐγχωρίου ἐφημερίδος.

Ἐν τούτοις ὁ Βογορίδης, πᾶσαν ἀποβαλὼν παλινορθώσεως ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ ἐλπίδα, δὲν ἐπαύετο παρενοχλῶν τοὺς ὑπουργοὺς τῆς Ὑψηλῆς Πύλης καὶ ἀπαιτῶν παρ' αὐτῶν νὰ ἐκβιάσῃ τοὺς Σαμίους ὅπως ἐκτίσωσιν αὐτῷ μέγα χρημάτων ποσόν, ἅτινα δῆθεν ὠφείλοντο αὐτῷ ἐκ μὴ εἰσπραχθέντων δικαιωμάτων· ὅθεν καὶ ὁ μέγας βεζύρης Ρεσσίτ πασᾶς, ἐκείνῳ χαριζόμενος, ἔγραψε τῷ Κονεμένῳ, προσκαλῶν αὐτὸν νὰ πέμψῃ πέντε Σαμίους εἰς Κωνσταντινούπολιν, οἵτινες αὐτόθι νὰ ἐκκαθαρίσωσι τοὺς μεταξὺ τῆς Σάμου καὶ τοῦ Βογορίδου λογαρια-

σμούς. Πρὸς ταῦτα συμμορφωθείς ὁ Κονεμένος, διεβίβασε τὴν τοῦ μεγάλου βεζύρου ἐπιστολὴν τῇ συγκληθείσῃ τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ Ἰανουαρίου 1853 ἐν Χώρῃ ὑπὸ τῇ προεδρείῃ τοῦ Δημητρίου Ξυλάρα συνελεύσει, ἣτις ἐψηφίσατο νὰ ἀπέλθωσι δύο πρεσβευταὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ Γεώργιος Φραγκονικολάου καὶ ὁ Γεώργιος Καραγιαννίδης, ὅπως παρακαλέσωσι τὴν Τουρκικὴν κυβέρνησιν νὰ ἐπινεύσῃ ὅπως οἱ λογαριασμοὶ ἐκεῖνοι θεωρηθῶσιν ἐν Σάμῳ, ἐνθα πᾶσαι μὲν αἱ πληροφορίες ἦτο δυνατόν εὐκόλως νὰ ληφθῶσι. παντὸς δὲ ἀτόμου ἢ ἐξέτασις νὰ γείνη, καὶ ἐνθα ὁ Βογορίδης, ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ πέμπων, ἠδύνατο τοὺς τε λογαριασμοὺς νὰ ἐκκαθαρίσῃ καὶ τὰ τυχόν ὀφειλόμενα αὐτῷ παρ' ὧν ἔδει νὰ εἰσπράξῃ. Κριθέντος ὁμῶς ἀναγκαίου νὰ μεταβῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ὁ τοποτηρητὴς ὅπως διενεργήσῃ τὸν διορισμὸν νέου ἀρχιερέως καὶ διαρρυθμίσῃ τὰ τοῦ αὐτοῦ Σαμικοῦ ἐμπορικοῦ γραφείου, ἀπεφασίσθη ὀψιαιτέρον νὰ σταλῶσιν ἐκεῖσε τέσσαρες πρεσβευταί, ὧν ὁ μὲν εἰς νὰ συνοδεύσῃ τῷ τοποτηρητῇ, οἱ δὲ τρεῖς ἕτεροι νὰ ἀπέλθωσι βραδύτερον, κομίζοντες αὐτῷ τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα καὶ τοὺς λογαριασμούς, ὧν ἐκεῖνος ἠθέλε λῆβει ἀνάγκην· τούτου δ' οὕτως ἀποφασισθέντος, ὁ Κονεμένος, παραλαβὼν τὸν Μανουὴλ Μανταφούνην, ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, τῇ δὲ ὀγδόῃ Μάτου καὶ οἱ ἀπολειφθέντες τρεῖς, δῆλον ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος Θεοχάρης, Γεώργιος Καραγιαννίδης καὶ Γεώργιος Φραγκονικολάου, φέροντες μετ' ἐαυτῶν χρήματ' αἰνὰ διὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῶν καὶ τὰς ἀποδείξεις τῆς ἐκτίσεως τῶν φόρων, διεπεραιώθησαν εἰς τὴν ἀντικειμένην Ἀσιατικὴν ἠπειρον ἵνα ἐκεῖθεν διὰ Σμύρνης ἀπέλθωσι καὶ αὐτοὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἄλλ' ὁ παρὰ τῷ Γκιουόρκιῳ ἐνεδρεύων μετὰ ἔξληστων ἐπιβόητος λήτταρχος Κατιρτζῆ Γιαννης, συλλαβὼν τοὺς τρεῖς αὐτούς, ἀπήγαγε δεσμίους, ἀπαιτῶν πρὸς λύτρωσιν αὐτῶν ἑκατὸν χιλιάδας γροσίων. Μετὰ δωδεκαήμερον δὲ τῶν πρεσβευτῶν αἰχμαλωσίαν, ἡ Σαμικὴ κυβέρνησις ἠναγκασθῆ νὰ ἀποστείλῃ τῷ ληστάρχῳ πενήτηκοντα πέντε χιλιάδας γροσίων ὅπως ἀπαλλάξῃ τοὺς τρεῖς ἐκείνους τῆς αἰχμαλωσίας.

Δύο πού μῆνας ὁ Κονεμένος μετὰ τῶν Σαμίων ἀπεσταλμένων ἐν Κωνσταντινουπόλει διατρίψας καὶ τῆς λύσεως τινῶν ζητημάτων ἐξ ἐκείνων, δι' ἃ ἐκεῖσε μετέβη. ἐπιτυχῶν, ἐπέστρεψεν εἰς Σαμὸν· ἀλλὰ τὰ πρᾶγματα εὔρεν ἐν ὅλῳ διαφόρῳ καταστάσει ἢ ὅπως κατέλιπεν αὐτά. Ἡ ἐφαρμογὴ τακτικῆς νομοθεσίας, ἡ περιστολὴ τῆς αὐθαιρεσίας καὶ τῶν καταχρήσεων ἀπήρεσκον, καθ' ἃ προείπομεν, ἐκείνοις, οἵτινες, εἰ-

θισμένοι ὄντες νὰ ἐκλαμβάνωσι τὸν λαὸν ἔρμαιον τῆς ἑαυτῶν ἰδιοτελείας καὶ πλεονεξίας, ἔβλεπον τὰ συμφέροντα αὐτῶν παραβλαπτόμενα καὶ ἀνεπιστρεπτεὶ παρελθοῦσαν τὴν εὐδαίμονα δι' αὐτοὺς ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν καὶ ἄρχοντες ἀπόλυτοι ἐλογίζοντο καὶ τὰ βαλάντια αὐτῶν δαψιλῶς ἐπλήρουν. Τῆς τοιαύτης δὲ τῶν ἀντιπολιτευομένων τάξεως προεξῆρχον οἱ ὀπαδοὶ τῆς Βογοριδικῆς διοικήσεως, οἵτινες, ἐλπίζοντες νὰ εὕρωσι τὸν Κονεμένον νευρόσπαστον τοῦ πάτρωνος αὐτῶν καὶ ἐν ταῖς ἐλπίσιν αὐτῶν οἰκτρῶς ἀπατηθέντες, σφόδρα κατ' αὐτοῦ ἐμνησιμάκουν καὶ τὸν ὄλεθρον αὐτοῦ ἐγκαρδίως ἐπεθύμουν. Ὅθεν ἤρξαντο ποικιλοτρόπως ἐρεθίζοντες τὸν λαὸν κατὰ τῆς διοικήσεως αὐτοῦ καὶ ἐκμεταλλευόμενοι τὴν γενικὴν δυσθυμίαν καὶ πενίαν, τὴν ἐκ τῆς καταστροφῆς τῶν ἀμπέλων ὑπὸ τῆς ἐνσκηψάσης τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀκρίδος προελθοῦσαν, προσεπάθουν νὰ πείσωσιν αὐτὸν ὅπως καὶ δι' ἔργων ἐκδηλώσῃ τὴν κατὰ τοῦ Κονεμένου δυσμένειαν αὐτοῦ. Πρὸς τοῦτο δὲ συνεστήσαντο καὶ ληστρικὴν συμμορίαν ἐξ ὀγδοήκοντά που ἀνδρῶν ὑπὸ τὸν Νικόλαον Μῶρον, ὅστις, δυσηρεστημένος ὢν κατὰ τοῦ τοποτηρητοῦ διότι εἶχεν ἀπολυθῆ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, δὲν ἐδίστασε νὰ ἀναλάβῃ τοῦ κινήματος τὴν διεύθυνσιν. Ἐν τοιαύταις δυσχερεῖαις ὁ Κονεμένος εὐρεθείς, ἠνέχθη παραδόξως νὰ διαφύγῃ τῶν ἑαυτοῦ χειρῶν ἢ διοικήσεως καὶ περιέλθῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν περὶ αὐτὸν ὀπλοφόρων. ἠρκέσθη δὲ νὰ ἀναφέρῃ περὶ τῶν γιγνομένων κατ' αὐτοῦ ἐνεργειῶν τῇ Τουρκικῇ κυβερνήσει, ἣτις τότε ἀπηύθυνεν αὐτῷ τὴν ἐπομένην διαταγὴν.

Ἐξοχώτατε βέη.

Ἐν ᾧ, ἐξαλειφθεισῶν τῶν καταπιέσεων, ἀδικιῶν καὶ παρτὸς εἰδους ἀτοπημάτων, ὅσα συνέβησαν προλαβόντως εἰς τὴν Σάμον, εἰσῆχθη ὑπὸ τὴν κραταιὰν σκιὰν τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου ἡ ἡσυχία καὶ ἀσφάλεια τοῦ λαοῦ, τινὲς ἤδη ἀποτολμῶσι νὰ διεγείρωσιν ἐκ νέου τὸν λαόν, διαδίδοντες ψευδεῖς καὶ ἀνυποστάτους φήμας καὶ μεταχειριζόμενοι κατὰ τῆς ἐνεστῶσης ὑπὸ τὴν φρόνησιν καὶ ἐμπιστοσύνην σας τοπικῆς κυβερνήσεως παρτοίας ἀντενεργείας καὶ ραδιουργίας, προσπαθοῦσι, μὴ φειδόμενοι παρτὸς ἀπονερομημένου μέσου, νὰ ἐξαπατήσωσι τὸν ἡσυχάζοντα Σαμικὸν λαόν καὶ νὰ διαταράξωσι πάλιν κατὰ τὴν συνήθειάν τωρ τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν τῶν κατοίκων.

Ἐπειδὴ οἱ τοιοῦτοι, ὅποταν δὲν παιδευθῶσι σήμερον παραδειγματικώτατα, προϊόντος τοῦ χρόνου θέλουσιν ἀποτολήσει μεγαλειότερα ἀτοπήματα καὶ ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι τῆς Σάμου ἐπιποθοῦσι τῆν κοινὴν ἡσυχίαν, ἀσφάλειαν καὶ εὐταξίαν τῆς πατρίδος τωκ, ὡς τοῦτο ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς σας εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Σάμου πολυτάκις πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν ἐξέφρασαν, διὰ ταῦτα ἅμα ἀναφανῶσι τοιοῦτοι ταραξίαι ἢ ὀχλαγωγοὶ καὶ σπερμολόγοι, προσπαθοῦντες γὰρ διαταράξωσι τὴν κοινὴν ἡσυχίαν, εὐταξίαν καὶ ἀσφάλειαν τῶν κατοίκων ἢ γὰρ ὑποκινήσωσι στάσεις ἢ διαδώσωσι φήμας ἀπαισίους κατὰ τῆς καθεστῶσης τοῦ τόπου διοικήσεως, ἀμέσως ὀφείλετε χωρὶς τιος φιλοπροσωπίας ἢ χάριτος γὰρ λάβητε κατὰ τῶν τοιούτων τὰ πλέον ἀνστηρὰ μέτρα καὶ γὰρ τοὺς καταδιώξετε καὶ τιμωρήσετε παραδειγματικώτατα δι' ὁποιοῦνδήποτε τρόπου γνωρίζετε. Ἐπὶ τούτῳ δὲ σᾶς δίδομεν πᾶσαν πληρεξουσιότητα καὶ ἀπαιτοῦμεν ἀπὸ τῆν ἐγνωσμένην φρόνησιν σας τὴν διατήρησιν τῆς κοινῆς τάξεως, ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας τοῦ τόπου.

Τελειώνοντες, σᾶς προσθέτομεν ὅτι ἀπαιτοῦμεν γὰρ μας δώσητε περὶ τῶν τοιούτων ἀκριβεῖς πληροφορίας διὰ γὰρ διατάξωμεν καὶ ἄλλα πλέον ἀνστηρότερα μέτρα.

Τῆ 27 Ραμαζᾶν 1269 (24 Ἰουλίου 1853.)

Μουσταφᾶ Ναϊλῆ.

Ματαίως ὁ μέγας βεζύρης παρῆχε τῷ τοποτηρητῇ πᾶσαν πληρεξουσιότητα ὅπως διατηρήσῃ τὴν τάξιν. Ματαίως ὁ τοποτηρητής, συγκαλέσας τῇ ὀγδόῃ Ἰανουαρίου 1854 τὴν γενικὴν συνέλευσιν ὑπὸ τῇ προεδρείᾳ τοῦ Γεωργίου Καραγιαννίδου, ἐξεδήλου τὴν πλήρη αὐτοῦ εὐχαρίστησιν, διότι ἅπας ὁ Σαμικὸς λαὸς ἀπέκρουσε μετὰ ζωηρᾶς ἀπορρομῆς προθυμίας καὶ ἄκρας ἀγανακτικῆς ὄλα τὰ ἀπονερονημένα κινήματα τυχοδιωκτῶν τινων, ἀποπειραθέντων γὰρ φέρωσι περισπασμὸν εἰς τὸν τόπον, καὶ ἐλάττισε γενναίως ὄλας τὰς ὑποκινήσεις τῶν εὐαρίθμων ἐχθρῶν τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας, εὐταξίας, τάξεως καὶ ἀσφαλείας καὶ τῶν ἄλλοτε καπηλευομένων τὴν τύχην καὶ τὰ ἄληθῆ συμφέροντα τῶν Σαμίων. Ματαίως ἡ συνέλευσις, ἀπαντῶσα εἰς τὰ ἄνωτέρω, ἐπανελάμβανεν ὅτι ὁ Σαμικὸς λαὸς ὄχι μόνον ἀπέκρουσε καὶ ἀποκροεῖ πᾶν ἀπονερονημένον κίνημα εὐαρίθμων ἐχθρῶν τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας, προθεμένων γὰρ ἀμυνθῶσιν τὸν

ἀκηλίδωτον χαρακτηῖρα τῶν Σαμίων, ἀλλὰ καὶ τὴν φυσικὴν του αὐτῆν ὑπαρξιν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας προσφέρει καὶ πᾶν στασιαστικὸν καὶ διαταρακτικὸν κίνημα τῶν τοιούτων ὡς ξένον καὶ ἀνοίκειον εἰς τὸν τόπον τοῦτον θεωρεῖ καὶ ἀποδοκιμάζει σὺν ἅμα πᾶσαν ἐξωτερικὴν ραδιουργίαν καὶ σκευωρίαν εἴτε εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ τοποτηρητοῦ προσαπτομένην εἴτε τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν τῆς πατρίδος δοκιμάζουσαν γὰ διαταράξει. Μεθ' ὅλας ταύτας τὰς διακηρύξεις, τὸ διοικητικὸν ἄρμα εἶχεν ἐκτροχιασθῆ καὶ ἡ τάξις χαλαρωθῆ καὶ ἡ τοῦ νόμου ἰσχὺς καταπέσει· συμπεσόντος δὲ καὶ τοῦ ἐν ἔτει 1854 κηρύγματος τοῦ πολέμου τῆς Ρωσίας πρὸς τὴν Τουρκίαν (1) καὶ τῆς διακοπῆς τῶν μεταξύ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας σχέσεων, εἰς μέγιστον μὲν βαθμὸν ἐξήφθησαν τῶν Σαμίων τὰ πνεύματα, ἐκορυφώθησαν δ' αἱ τοῦ Κονεμένου δυσχέρεια. Μεταβάντων δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν οἰοῦναι πρεσβευτῶν τῶν δυσηρεστημένων τοῦ Φραγκούλη Ἰωαννίδου, τοῦ Δημητρίου Στυλιανίδου καὶ τοῦ Ρήγα Ὀρφανίδου, ἤρξατο, τῇ χειραγωγίᾳ καὶ προστασίᾳ τοῦ ἐκπτώτου ἡγεμόνος Βογορίδου, μένεα ἐπ' ἴσης πνέοντος κατὰ τοῦ τοποτηρητοῦ δι' ὃν λόγον ὄργην ἔπνεον καὶ οἱ ἐν Σάμῳ ὄπαδοί αὐτοῦ, συστηματικὴ ἐνέργεια παρὰ τῇ Τουρκικῇ κυβερνήσει, ἥτις ἐπὶ τέλους ἔπεμψεν εἰς Σάμον ἓνα τῶν ὑπαλλήλων αὐτῆς, Φεῖτουλλάχ βέην τούνομα, ἵνα ἐξετάσῃ κατὰ πόσον αἱ ἀποδιδόμεναι τῷ Κονεμένῳ μομφαὶ εἶχοντο ἀληθείας.

Τότε δὲ ἐπῆλθε καὶ τὸ ἐπόμενον γεγονός, ὅπερ παρῆλθε μὲν ἄνευ ἀποτελέσματος, οὐ σμικρὸν δὲ διετάραξε τὸν Κονεμένον. Ὁ ἐπὶ ἐπαναστάσεως χιλιάρχος ἐν Σάμῳ διατελέσας, κατὰ δὲ τὴν μετανάστευσιν τῶν Σαμίων εἰς Χαλκίδα μεταβάς καὶ αὐτὸς ἐκέισε καὶ τῷ βαθ-

(1) Τοῦ πολέμου ἐκείνου μετέτχον καὶ ἐξήκοντα τρεῖς Σάμιοι, οἵτινες, τυχόντες τότε οἱ μὲν ὡς ναῦται, οἱ δὲ καὶ ὡς ἄλλα βιοποριστικὰ ἔργα μετερχόμενοι ἐν ταῖς παριστρίοις χώραις, κατέλιπον τὰ πλοῖα καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν καί, καταρτίσαντες μικρὸν τι σῶμα ὑπὸ τῷ ἐκ Μαραθοκάμπου Μανουὴλ Κοντραφούρη, συνεπολέμησαν τοῖς Ρώσοις κατὰ τῶν Τούρκων. Ἐνιοὶ τούτων, ὡς ὁ Χριστόδουλος Σαπωνᾶς, Σταῦρος Δημητρούλας. Ἡρακλῆς Τζαραζῆνος, Ἀλέξιος Μαρσῆς, Γεώργιος Χρυσῆς, Δαμαντῆς Βουρβούλιας, Γεώργιος Μουκαζῆς, Ἀλέξιος Δημητρούλας, Λάζαρος Νέγγρης, Δημήτριος Τσεβρένης καὶ ἄλλοι, διακρηθέντες ἐπ' ἀνδρεία, ἐτιμῆθησαν δι' ἀριστείων καὶ βαθμῶν στρατιωτικῶν· ἐφρονεύθησαν δὲ κατὰ τὸν πόλεμον ἐκεῖνον πέντε Σάμιοι, ὁ Μανουὴλ Λιμπέρδης, ὁ Ἰωάννης Βουρνέλης, ὁ Σταῦρος Νικολαρούδης, ὁ Ἰάκωβος Διδασκαλίσσης καὶ ὁ Γεώργιος Κωνσταντάκης.

μῶ ταγματάρχου τῆς φάλαγγος τιμηθείς, Μανουὴλ Ἀγγελινίδης, παύ-
 ραλαβὼν τὸν τοῦ περικλεοῦς χιλιάρχου Σταματίου Γεωργιάδου υἱὸν Ἡ-
 ρακλέα καὶ ὀλίγους τινὰς τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐγκατεστημένων Σαμίων,
 ἀπέβη εἰς Πλάκα τῆς περιφερείας Καλαμπακτασίων καί, ἐκείθεν εἰς
 Μαραθόκαμπον ἀνελθὼν, ἀνεπέτασε τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν καὶ ἤρ-
 ξατο παρορμῶν πρὸς ἐπανάστασιν τὸν λαὸν ἐπὶ τῇ ἐπαγγελίᾳ ἐπικει-
 μένου πολέμου μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας καὶ προσεχοῦς ἐξεγέρσε-
 ως πάντων τῶν ὑπὸ τῇ Τυρκικῇ δεσποτείᾳ λαῶν. Οἱ λόγοι οὗτοι
 ἔπεισάν τινὰς τῶν ἐγγυρῶν νὰ προσέλθωσι καὶ συνταχθῶσιν αὐτοῖς,
 ὥστε ἐν βραχεὶ ἐσχηματίσθη πυρὴν, δυνάμενος νὰ λάβῃ εὐρείαν διέ-
 στασιν. Περίφοβος ἐπὶ τῷ τοιούτῳ ἀκούσματι ὁ Κονεμένος γενόμενος,
 ἀπέστειλεν εἰς Μαραθόκαμπον τὸν Κωνσταντῖνον Ὁρολογᾶν ὅπως
 παντὶ μέσῳ ἀποπέμψῃ τῆς νήσου τοὺς ἐπιδρομεῖς καὶ διασκεδάσῃ τὴν
 ἀπειλοῦσαν καταιγίδα· ἀλλὰ τοῦτο πράττων, τοσοῦτῳ ἀσθενεῖς περὶ
 τῆς ἐπιτυχίας τῶν προσπαθειῶν τοῦ Ὁρολογᾶ εἶχεν ἐλπίδας ἢ, ἀ-
 κριβέστερον εἰπεῖν, τοσοῦτῳ ὑπώπτευεν ὅτι καὶ ὁ Ὁρολογᾶς, παραπει-
 θόμενος ὑπὸ τῶν ἐπιδρομέων, ἐνδεχόμενον ἦτο νὰ συνταχθῇ αὐτοῖς,
 ὥστε ἐκλιπὼν τὴν Χώραν, μετέβῃ εἰς Λιμένα Βαθέος, ὡς εἰς ἀσφαλέ-
 στερον μέρος, ἔνθα καὶ ἔστησε πρὸς ὥραν τὴν ἔδραν τῆς διοικήσεως αὐ-
 τοῦ. Ἐν τούτοις ὁ Ὁρολογᾶς, εἰς Μαραθόκαμπον ἀφικόμενος καὶ τῷ
 τε Ἐμμανουὴλ Ἀγγελινίδῃ καὶ τῷ Ἡρακλεῖ Γεωργιάδῃ ὑποδείξας τὴν
 σχολιὰν ὁδόν, πρὸς ἣν ἐτράπησαν, καὶ τὰς ὀλεθρίας συνεπείας, ἃς ἡ
 ἐπαναστατικὴ αὐτῶν ἀπόπειρα ἠδύνατο νὰ ἔχῃ διὰ τε τὴν Σάμον καὶ
 δι' ἐχυτούς, ἔπεισεν αὐτοὺς νὰ ἀπέλθωσιν ἐκ Μαραθοκάμπου, εἴτα δὲ
 καὶ ἐκ Σάμου, ἀφ' οὗ εἶδον ὅτι αἱ ἐνέργειαι αὐτῶν ἀπεδοκιμάσθησαν
 καὶ ἀπεκρούσθησαν καὶ ὑπὸ τῶν κατοίκων τῶν Καρλοβασίων, πρὸς
 οὓς ἐν τῷ μεταξύ εἶχον ἀπευθυνθῆ ὅπως συνεργοὺς αὐτοὺς εἰς τὸ ἐγ-
 χεῖρημα προσλάβωσιν.

Ἄλλοτε δὲ τι γεγονὸς συνετέλεσεν ἵνα τὴν θέσιν τοῦ Κονεμένου ἔτι
 μᾶλλον δυσχεράνη καὶ τὴν περαιτέρω διαμονὴν αὐτοῦ ἐν Σάμῳ ἀδύ-
 νατον καταστήσῃ. Τῶν Σαμίων, καθ' ἃ ἔφθημεν εἰπόντες, πενομένων
 διὰ τὴν τῶν ἀμπέλων καταστροφὴν, ὁ τῆς Ἀγγλίας ἐν Σάμῳ πρόξε-
 νος Γρηγόριος Λουιμάρκ ἀνήγγειλε περὶ τούτου τῷ ἐν Κωνσταντινου-
 πόλει πρεσβευτῇ τοῦ αὐτοῦ κράτους, ὅστις ἀπέστειλεν ἕνα τῶν γραμ-
 ματέων αὐτοῦ, Ἐρρίκον Σκὴν τοῦνομα, κομίζοντα χρηματικὰς τινὰς
 βοηθείας· ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς Σάμον καὶ ἐν τῷ ἀγγλικῷ προξενεῖῳ.

καταλύσαντος, ὁ ρηθὲς πρόξενος ἔγραψεν εἰς διάφορα χωρία, πληροφορίας ζητῶν περὶ τῶν μᾶλλον ἀπόρων ὅπως ἀποστείλῃ αὐτοῖς κατ' ἀναλογίαν χρηματικὴν συνδρομήν. Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ οἱ κατὰ τῆς διοικήσεως δυσμενῶς διακείμενοι, ἐδράξαντο τῆς εὐκαιρίας ὅπως πολλὰ πρὸς τὸν Σκὴν κατὰ τοῦ τοποτηρητοῦ εἴπωσιν· ὁ δέ, μαθὼν τὴν ὑπὸ τοῦ Ἑγγλοῦ προξένου ἀποστολὴν εἰς τὰ χωρία τῶν γραμμάτων, ἅτινα ἐχαρακτηρίσθησαν τότε ὡς ἐγκύκλιοι, προσβάλλουσαι καὶ τοὺς διοικητικούς τύπους καὶ τὴν διοικητικὴν ἀξιοπρέπειαν, ἰδὼν ἀφ' ἑτέρου καὶ τὸν Ἑγγλον ὑπέκλληλον διὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ διανομῆς τῶν χρηματικῶν βοηθημάτων ἐρχόμενον εἰς ἄμεσον πρὸς τὸν λαὸν συνάφειαν καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐνισχύοντα, ἔγραψεν, ἀγνοοῦμεν πῶς σκεπτόμενος, ὅτι ὁ σκοπὸς τῶν ἐνεργειῶν τούτων τῶν Ἑγγλων ὑπαλλήλων εἰς ἄλλο τι ἀπέβλεπε καὶ οὐχὶ εἰς ἀνακούφισιν τῶν πενομένων. Τῆς τοιαύτης ἀνακοινώσεως γινῶσιν λαβῶν ὁ Ἑγγλος πρεσβευτῆς Στρατφόρδος δὲ Ρεδκλήφ, ἐθεώρησεν ἑαυτὸν προσβεβλημένον καὶ τὰ μέγιστα κατὰ τοῦ Κονεμένου ἐξωργίσθη· καὶ δὴ οὗτος τὰς συνεπείας προβλέπων τῆς μῆνιδος τοῦ τότε σφόδρα ἰσχύοντος Ἑγγλοῦ πρεσβευτοῦ καὶ μὴ ἀμφιβάλλων ὅτι οὐχὶ μετὰ πολὺ ἔμελλε νὰ ζητηθῇ ἡ παῦσις αὐτοῦ, ἔδωκε, φθίνοντος Μαρτίου, τὴν παραίτησιν αὐτοῦ. Ταύτης δὲ παραδεκτῆς ὑπὸ τῆς Πύλης γενομένης, ὁ Κονεμένος, παραδοὺς τῷ διαδόχῳ αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, ἀπῆλθεν ἐκ Σάμου ἐν ἀρχαῖς Ἀπριλίου τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ τετάρτου, δημοσιεύσας πρότερον τὴν ἐπομένην πρὸς τὸν λαὸν τῆς Σάμου ἐγκύκλιον.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῆς Σάμου.

Σάμιοι !

Ἡ ὑψηλὴ αὐτοκρατορικὴ κυριαρχικὴ κυβέρνησις νῦν δόκησε καὶ με μετακαλεῖ εἰς Κωνσταντινούπολιν· δυνάμει δὲ ὑψηλοῦ αὐτοκρατορικοῦ φιορμανλοῦ διωρίσθη τοποτηρητῆς τῆς ἡγεμονίας ἣ αὐτοῦ ἐξοχότης ὁ κύριος Ἰωάννης Γκίκας.

Συμφώνως μὲ τὰς ὑψηλὰς διαταγὰς τῆς κραταιᾶς κυριαρχικῆς βασιλείας παρέδωκα ἀνθωρεῖ πρὸς τὸν διορισθέντα νέον τοποτηρητὴν τὰς ἡτίας τῆς διοικήσεως τῆς πατρίδος.

Διακοινῶν κατὰ χρέος τὴν ἀντικατάστασίν μου, λαμβάνω τὴν εὐχάριστον καὶ ποθητὴν μοι εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράσω καὶ τελευταίως ἤδη τὰς ἀπείρους εὐγνωμοσύνας μου διὰ τὴν ἀπεριόριστον ἐμπιστο-

σθένην καὶ τὴν ἀπερίγραφτον τοῦ λαοῦ πρὸς ἐμὲ ἀγάπην καὶ εὐνοίαν.

Ἀποσπρόμενος δὲ τῶν δημοσίων τῆς πατρίδος πραγμάτων, ἀσπάζομαι ἅπαντας ἐν γένει τοὺς Σάμιους καὶ, ἀπερχόμενος ὅσον οὐπω εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄροι μου, ἐπιζητῶ τὰς εὐχὰς τοῦ Σαμιακοῦ λαοῦ καὶ τὰς εὐλογίας τοῦ ἱεροῦ τῆς πατρίδος κλήρου, τὰς ὁποίας ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ μου εἰς τὸν πρῶτον ἐναρκτήριον λόγον μου ἐν τῇ ἐν-ἀρξίῃ τῆς πρώτης γενικῆς τῆς πατρίδος συνελεύσεως ἐπεκαλέσθη καὶ τὰς ὁποίας αἰετοτε ἐπεκαλούμην ὡς μόνον ἀντάλλαγμα τῶν ὧν ὑπὲρ τοῦ τόπου σύμφωνα τῶν διαταγῶν τῆς κραταιᾶς κυβερνήσεως ἔπραξα.

Ἀφίτων διάδοχόν μου ἄνδρα τῆς ἀπεριόριστου ἐκλογῆς καὶ ἐμπιστοσύνης τῆς ὑψηλῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, ἐπικαλοῦμαι τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην, ἀγάπην καὶ εὐνοίαν τοῦ Σαμιακοῦ λαοῦ καὶ δύναιμαι γὰρ σᾶς βεβαιώσω ἐκ προοιμιῶν ὅτι ἔχω χρηστὰς ἐλπίδας γὰρ συντελέσει ὑπὲρ τῆς εὐημερίας, προόδου καὶ ἀταπύξεως τοῦ τόπου πλειότερον ἐμοῦ.

Ὅθεν περιστοιχίσατε, Σάμιοι, τὸν νέον τοποτηρητὴν σας μὲ θάρρος, ἐλευθερίαν, πίστιν, ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν καὶ θέλετε βεβαίως κατορθώσει εἰς τὴν πατρίδα ὅτι σύμφωνα τῶν ὑψηλῶν αὐτοκρατορικῶν βουλήσεων ἀπαιτεῖ ὁ τόπος ὁλος πρὸς ἐντελῆ τῶν κατοίκων ἀνάπτυξιν ἠθικὴν τε καὶ διαροητικὴν καὶ θέλετε εὐημερήσει.

Χαίρετε ἐπὶ τέλους, Σάμιοι, καὶ προπέμψατε διὰ τῶν εὐχῶν σας τὸν εὐχόμενον πάντα τ' ἀγαθὰ εἰς τὴν πατρίδα.

Χώρα τὴν 6 Ἀπριλίου 1854.

*Ὁ μέχρι τοῦδε τοποτηρητῆς
Γ. Κονεμένος.*

Τὸν Ἀλέξανδρον Καλλιμάχην, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου ὁ Κονεμένος ἐξήσκησε τὴν ἀρχὴν ἐν τίτλῳ τοποτηρητοῦ, οὐδέποτε εἶδον οἱ Σάμιοι, ἀλλ' οὐδ' εἰς ἐλαχίστην πρὸς αὐτὸν σχέσιν ἤλθον. Καθ' ἃ δὲ παρὰ ἰδόντων καὶ συλλαλησάντων αὐτῷ ξένων παρελάβομεν, ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος οὔτε ἐπένευσέ ποτε ὅπως τὸν ἐν Εὐρώπῃ τερπνὸν καὶ εὐφρόσυνον βίον ἀνταλλάξῃ πρὸς τὸν ἐν Σάμῳ μονότονον καὶ πλήρη περισπασμῶν οὔτε ἀπεδέξατο τὸν διορισμὸν ἡγεμόνος τῆς Σάμου, ἐκάγχαζε δὲ ὁσάκις περὶ τῆς ἡγεμονίας αὐτῷ λόγος ἐγίγνετο· ὅθεν καὶ οὐδ' ἀπαντήσεως ἤξιωσε τὰ γράμματα, ἅτινα, διαδοθέντος ἐν Σάμῳ τοῦ διορισμοῦ αὐ-

τοῦ ὡς ἡγεμόνος, ἢ προσωρινῆ διοικητικῆ ἐπιτροπεία, καθ' ἃ διελάχθω-
μεν, ἔπεμψεν αὐτῷ. Εἰ δὲ περὶ τοῦ ψιλῶ ὀνόματι ἡγεμονεύσαντος
Καλλιμάχου δέδοται ἡμῖν νὰ εἴπωμεν, ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐκέκτητο μά-
θησιν εὐρείαν, εὐφυΐαν πολλήν καὶ διπλωματικὴν ἐμπειρίαν οὐ τὴν τυ-
χοῦσαν· ἀφ' ἐτέρου δὲ ἦτο ἰδιότροπος εἰς ἄκρον τὸν χαρακτῆρα καὶ
κατείχετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς φιλαργυρίας, καίτοι πολυτάλαντος
ῶν. Ἄντ' αὐτοῦ ἄρα ὡς ἄρχοντα αὐτῶν ἔγνωσαν οἱ Σάμιοι τὸν Γεώρ-
γιον Κονεμένον, ὅστις, καθ' ἃ ἐκ τῶν ἱστορηθέντων ἀποδείκνυται, καρ-
δίαν τε ἀγαθὴν ἐκέκτητο καὶ φρόνημα ἐθνικώτατον καὶ διάθεσιν ὑπὲρ
εὐπραγίας τῆς Σάμου ἀρίστην. Ἴσως ἔν τισι τῶν αὐτοῦ πράξεων δύ-
ναταί τις εἰπεῖν ὅτι ὀδηγὸν εἶχε τὴν καρδίαν μᾶλλον ἢ τὸν νοῦν, τοῦ
τοιούτου προερχομένου πάντως ἐξ ἡλικίας νεανικῆς καὶ ἐκ τῆς ταύτη
παρομαρτούσης ἐλλείψεως πείρας· πλὴν ἀλλ' ἂν ἀναλογισθῶμεν ὅτι
πρῶτον ἤδη ἐκλήθη νὰ διοικήσῃ λαὸν καὶ λαὸν ἐν ἐκρύθμῳ ὅλως κατα-
στάσει διατελοῦντα, καὶ ἂν ἐν δικαιοσύνῃ βασανίσωμεν τὰς τε προθέ-
σεις καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ, δεόν νὰ ἀνομολογήσωμεν ὅτι ὁ Γεώργιος
Κονεμένος διώκησε τὴν Σάμον ἐπιτυχῶς καὶ ἠδυνάμεθα εἰπεῖν ἀμέμ-
πτως, εἰ μὴ περὶ τὰ τέλη τῆς αὐτοῦ ἐξουσίας παρέσυρεν αὐτὸν περιστά-
σεων ἀνωμάλων ὁ ροῦς, πρὸς τὸν ὅποιον ἀσθενῶς πῶς ἀντεπλάσειε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Ἰωάννης Γκίκας

τρίτος ἡγεμὼν τῆς Σάμου

1854—1858.

Ἰωάννης Γκίκας, ὁ τὸν Καλλιμάχην ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ τῆς Σάμου
διαδεξάμενος, ἦτο γόνος τῆς οἰκογενείας ἐκείνης τῶν Γκικῶν, ἦτις,
ἀρχομένης τῆς δεκάτης ἐβδόμης ἑκατονταετηρίδος, μετώκησεν ἐξ Ἠ-
πείρου εἰς Δακίαν· μετασχὼν δὲ τῆς ἐν ἔτει 1841 ἐπαναστάσεως, τῆς
ἀνατρεψάσης ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι τὸν θρόνον Ἀλεξάνδρου τοῦ Γκι-
κα, καὶ μὴ ἱκανοποιηθείσης τῆς φιλοδοξίας αὐτοῦ ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ τοῦ
τὸν Ἀλεξάνδρον Γκίκαν διαδεξαμένου Δημητρίου Βιδέσκου, ἀνemiχθη
ἐκ νέου εἰς τὰς ἐνεργείας, αἵτινες ἔμελλον ἐπτὰ ἔτη ὑψιαιότερον νὰ κα-

ταβιάσῃ και τὸν Βιθέσκον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ θρόνου. Εἶτε ὁμως διότι δὲν εἶχε πεποίθησιν ἐπὶ τῷ χαρακτηρὶ τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ συναρ- γατῶν εἶτε διότι ἐφοβήθη τὸ ἄδηλον τοῦ μέλλοντος, ὁ Ἰωάννης Γκί- κας, ἀπελθὼν ἐκ Βουκουρεστίου μικρὸν πρὶν ἢ ἐκραγῆ αὐτόθι ἢ ἐπανά- στασις τοῦ 1848, κατέφυγεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀπεκδεχόμενος αὐτόθι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀποκρύφων αὐτοῦ ἐνεργειῶν. Ἐπέσκηψεν ἐπὶ τέλους ἢ θύελλα καί, τοῦ ἐπὶ ἀκράτῳ φιλορωσισμῷ κατηγορουμέ- νου Βιθέσκου ἐκπεσόντος τοῦ θρόνου, πάντες οἱ θεωρούμενοι ὡς πρά- κτορες καὶ ὀπαδοὶ τῆς Ρωσικῆς πολιτικῆς ἐξεπατρίσθησαν· προσωρι- νῆς δὲ κυβερνήσεως ἐν Βουκουρεστίῳ συστάσης, ὁ Ἰωάννης Γκίκας δι- ωρίσθη ὑπ' αὐτῆς ἀντιπρόσωπος τῆς Βλαχίας παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ.

Τὸ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην κατενεχθὲν τῇ Ρωσίᾳ κολάφισμα ἦτο ὁμολογουμένως σφοδρὸν, οὐδὲ ἠδύνατο αὕτη νὰ ἀνεχθῆ παραπλη- σίαν ἐκ μέρους τῶν Δακῶν ὕβριν· ὅθεν καὶ πέμψασα στρατόν, κατέλυ- σε μὲν τὴν προσωρινὴν ἐκείνην κυβέρνησιν, ἀπήτησε δέ, οἰοεὶ ἀντεκδι- κουμένη, τὴν ἐξορίαν τριάκοντά που Δακῶν, ὡς ταραξιῶν δῆθεν καὶ κακοβούλων, αὐτοῖς δὲ συνάριθμος ἦτο καὶ ὁ Ἰωάννης Γκίκας. Ἡ Πύλη, ἀνίσχυρος οὔσα ὅπως ἀντιστῆ, ἐνέδωκε τῇ τῆς Ρωσίας ἀπαιτή- σει καὶ οὐκ ὀλίγοι τῶν Δακῶν ἐξωρίσθησαν τότε εἰς Προῦσσαν τῆς Βι- θυνίας· ὁ δὲ Γκίκας, ὃν ἠνύοι ὁ γνωρίσας αὐτὸν ἐν Παρισίοις, μαθη- τεύοντα, πρεσβευτῆς τότε τῆς Τουρκίας Ρεσῆτ πασαῶς, ἐπέτυχε, τῇ ἐν- εργείᾳ ἐκείνου, νὰ διαφύγῃ τὴν ἐξορίαν καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγ- καταμείνῃ. Ἡ Ἀγγλικὴ πολιτικὴ, ἐκτιμήσασα κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην τὴν ἱκανότητα, τὸ πολυμήχανον καὶ τὸ ἐφευρετικὸν αὐτοῦ πνεῦ- μα, ἔκρινεν αὐτὸν κατάλληλον ὅπως ἀντιτάξῃ κατὰ τῶν ἐν Δακίᾳ Ρωσικῶν ἐνεργειῶν, καὶ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἄγγλος πρεσβευτῆς Στρατφόρδος δὲ Ρεδκλήφ, προνοῶν ὅτι ὁ ὑπὸ τῆς Ρωσίας ἐπιβαλλόμε- νος τοῖς Δαξίν ἡγεμὼν ἐπὶ βραχὺν χρόνον ἤθελε διατηρηθῆ, ἀνέλα- βεν ὑπὸ τῇ ἑαυτοῦ αἰγίδι τὸν Γκίκαν, προτιθέμενος ἵνα μίαν ἡμέραν συνδράμῃ τῇ ἀναρρήσει αὐτοῦ ἐπὶ τὸν τῆς Δακίας θρόνον. Ἐπειδὴ δὲ ἕως τότε ὁ ἀνὴρ οὗτος οὐδεμίαν εἶχε καθέξει δημοσίαν θέσιν, ὁ Ἄγγλος πρεσβευτῆς, παραιτηθέντος ἤδη τοῦ Κονεμένου, ἐδράξατο τῆς εὐκαιρίας ἵνα εἰσαγάγῃ αὐτὸν εἰς τὸ διοικητικὸν στάδιον, μέχρις ὅτου τὰ πράγ- ματα τῆς Δακίας, ἄτινα ὀσημέραι ἐδεινούντο, ἤθελον ἐπιτρέψῃ τὴν ἐκεῖσε μετάβασιν αὐτῷ· ὅθεν ὑπέδειξεν αὐτὸν ὡς κατάλληλον ἵνα δι- οικήσῃ τὴν Σάμον τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ, ἣτις ἀσμένως παρεδέξατο τὴν

τοῦ πρεσβευτοῦ σύστασιν, διορίσασα τὸν Γκίκαν διάδοχον τοῦ Κονε-
μένου καὶ τοποτηρητὴν τῆς ἡγεμονίας Σάμου κατὰ τὸ ἐπόμενον αὐ-
τοκρατορικὸν διάταγμα.

*Ἐκλεκτὲ μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν Γκίκα, ἅμα λάβης τὸ ὑψηλὸν
αὐτοκρατορικὸν μου φερμάνιον, διὰ τοῦ ὁποίου σε διώρισα τοποτη-
ρητὴν τῆς ρήσου Σάμου, ἔστω σοι γνωστὸν ὅτι διὰ τὴν γνωστὴν
φρόνησιν καὶ ἀφοσιώσιν σου καὶ διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις, τὰς ὁποίας
μέχρι τοῦδε ἐξέτελέσας εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν μου κράτος, ἐξεδόθη
ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ διβανιόν μου τὸ παρὸν διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου σε
διορίζω τοποτηρητὴν τῆς ρήσου Σάμου. Ὅθεν ἀναλόγως τῆς θέσε-
ως καὶ φρονήσεώς σου κατάβαλε πᾶσαν προσπάθειαν ἵνα συμφώνως
μὲ τὴν τὸ δίκαιον ὑπερασπιζομένην αὐτοκρατορικὴν μου θέλησιν διὰ
τῶν ἀπαιτουμένων μέτρων ἐξασφαλίσῃς τὴν ἡσυχίαν καὶ διηνεκῆ εὐ-
ημερίαν ὅλων τῶν κατοίκων τῆς εἰρημένης ρήσου καὶ διὰ τῶν προσ-
παθειῶν σου, καθὼς καὶ διὰ τῆς ἀκριβοῦς ἐκπληρώσεως τῶν καθη-
κόντων σου, διπλασιάσῃς τὴν αὐτοκρατορικὴν μὲν πεποιθήσιν, τὴν
ὁποίαν ἔχω εἰς σέ. Οὕτω πράττε, πιστεύων εἰς τὸ ἱερόν μου σημεῖον.*

Ἐξεδόθη ταῖς ἀρχαῖς τοῦ μηνὸς Ρετζέπ 1270.

Οὕτως ἄρα τῷ Γκίκα διορισθέντι, ὁ αὐτὸν εὐνοῶν πρεσβευτῆς τῆς
Ἑγγλίας συνώδευσεν αὐτῷ, ἀπερχομένῳ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, διὰ
τῆς ἐπομένης πρὸς τὸν ἐν Σάμῳ πρόξενον τῆς Ἑγγλίας συστατικῆς
ἐπιστολῆς.

Κύριε πρόξερε.

*Τέλος πάντων ὁ νέος τοποτηρητὴς τῆς Σάμου ἀναχωρεῖ ἐπὶ ἐνὸς
Ἑθωμαρικοῦ πάρωνος, κατευθυνόμενος εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ· εἶναι
δὲ οὗτος ὁ κύριος Γκίκας, λίαν ἐντίμως γνωστὸς οὐχὶ μόνον ἐν τῇ
ἑαυτοῦ πατρίδι, τῇ Βλαχία, ἀλλ' ἐπ' ἴσης καὶ ἐν τῇ πρωτευούσῃ
ταύτῃ, ἐν ἣ ἀπὸ πενταετίας διαμένει. Αὐτὸν θέλετε εὖρει διαθεσι-
μὲν ἵνα συνδέσῃ τὰς μᾶλλον ἐγκαρδίους σχέσεις πρὸς ὑμᾶς καὶ
δὲν ἔχω ἀνάγκην ἵνα συστήσω αὐτὸν τῇ ὑμετέρῃ ἐμπιστοσύνῃ καὶ τῇ
ὑμετέρῃ συμπράξει, ὅταν λάβῃ ἀνάγκην ταύτης πρὸς τὸ συμφέρον κα-
λλῆς διοικήσεως, ἐρειδομένης ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων θεσμῶν καὶ ἐπὶ
τῆς νομιμότητος, τῆς ὀφειλομένης εἰς τὸν ἀρχόντα τοῦ κράτους.*

Ἡ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ κυρίου Κοι ἐμένον διαγωγὴ με ἐλύπησε

σφόδρα καὶ ἐλπίζω ὅτι θέλει οὗτος προσπαθήσει ὅπως ἐπαγορθώσῃ τὰ ἑαυτοῦ σφάλματα, παραδίδων εὐχαρίστως τῷ κυρίῳ Γκίκα τὴν ἐξουσίαν, ἣτις ἐνεπιστεύθη αὐτῷ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ ἡγεμό-
ρος Βόγορίδου.

Περὶ δὲ τῶν χρημάτων, ἅτινα ὑμῖν ἀπέστειλα ὅπως συντελέσω εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῶν ἐνδεεστέρων οἰκογενειῶν τῆς νήσου, παρα-
καλῶ ὑμᾶς ἵνα, εὐαρεστηθέντες, ἐνεργήσητέ τὴν φιλόανθρωπον δια-
ρομὴν αὐτῶν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ κυρίου Γκίκα.

Χαλεποὶ εἶναι οἱ καιροί· ἐλπίζω ὅμως ὅτι ὁ λαὸς τῆς Σάμου κα-
τανοεῖ καλῶς τὰ ἀληθῆ τῆς νήσου συμφέροντα καὶ δὲν θέλει τείνει οὐδὲ
εἰς τὰς φωνὰς τῶν ἐν Ἀθήναις ραδιοῦργων καθ' ἣν στιγμὴν αἱ δύο ἰ-
σχυρότεραι ναυτικαὶ δυνάμεις τῆς Εὐρώπης ἀνέλαβον νὰ διατηρήσω-
σι τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Πύλης καὶ τῶν κυριαρχικῶν αὐτῆς δικαιο-
μάτων διὰ πάντων τῶν μέσων αὐτῶν.

Περιμένω τὰς πρώτας ἐπιστολάς ὑμῶν μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν
τοῦ κυρίου Γκίκα ἐν ἀνυπομονησίᾳ· εἰμὶ δέ, κύριε,

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 9 Ἀπριλίου ε. ν. 1854.

ταπεινότατος ὑμῶν θεράπων
Στρατῆρὸς δὲ Ρεδκλήφ.

Ἀφικόμενος εἰς Σάμον τῇ τετάρτῃ Ἀπριλίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτα-
κοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ τετάρτου ἔτους ὑπὸ τίτλον τοποτηρητοῦ τῆς
ἡγεμονίας Σάμου, ὁ Ἰωάννης Γκίκας ἀπηύθυνε τὴν ἐπομένην πρὸς τὸν
λαὸν τῆς Σάμου προκήρυξιν.

Σάμοι !

Ἡ αὐτοῦ μεγαλειότης ὁ σεβαστὸς ἀντοκράτωρ καὶ κύριός μας γα-
ζῆ Σουλτὰν Ἀπτούλ Μετζιτ Χὰν ἐνηρεστήθη καὶ κατὰ διαταγὴν
τοῦ διωρίσθην τοποτηρητῆς τῆς ἡγεμονίας ταύτης.

Ἀφιχθεὶς, παρέλαβον παρὰ τοῦ προκατόχου μου τὰς ἡντίας τῆς
διοικήσεως καὶ ἀναλαμβάνω ἤδη τὰ καθήκοντά μου.

Ἀπὸ τὰς ὁποίας φέρω διαταγὰς καὶ ὁδηγίας, πρῶτιστόν μου κα-
θῆκόν μοι ἐπιβάλλεται ἡ διατήρησις τῆς τάξεως, ἡσυχίας καὶ ἀσφα-
λείας τῶν κατοίκων, ἡ ὑποστήριξις καὶ κατὰ γράμμα ἐφαρμογὴ τῶν
ἀξιοζήλων προνομίων τῆς νήσου, τὰ ὅποια ἠνδόκησε καὶ ἐπεδαψί-
λευσεν ἡ αὐτοῦ ἀντοκρατορικὴ μεγαλειότης, τοῦ ὁποίου ἡ καλοκαγα-

θία καὶ ἡ ὑπὲρ τῆς ἐνημερίας τῶν λαῶν του διηγετικῆς μερίμνα διήγει-
ρῆν ἐπ' αὐτοῦ τὸν θαυμασμὸν ὄλου τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.
Ἀμφότερα ταῦτα θέλω ἐκτελέσει μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας.

Σάμοι, ἐὰν ἡ αὐτοκρατορικὴ πρόνοια καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ὑπηρεσίας
ὑπηγόρευσαν τὴν προσωπικὴν αὐτὴν μεταβολὴν, τοῦτο εἶναι ὄλωσ' ἄ-
σχετον τῶν δικαιωμάτων καὶ συμπερὸντων σας. Ὑμεῖς, διατελοῦν-
τες ἐν πλήρει ὁμοιοίᾳ καὶ ἀγάπῃ, τὰ ὁποῖα πρὸ πάντων σᾶς συνι-
στῶ, μείρατε πιστοὶ καὶ ἀφωσιωμένοι πρὸς τὴν ὑψηλὴν αὐτοκρατορι-
κὴν κυριαρχικὴν τοῦ Σουλτάνου κυβέρνησιν καὶ εὐπειθεῖς πρὸς τοὺς
νόμους τῆς πατρίδος σας. Σέβεσθε, ὡς μέχρι τοῦδε, τὰ καθεστῶτα
καὶ καταστήσατε ἑαυτοὺς ἀξιόους τῆς ἐννοίας καὶ μερίμνης τῆς αὐτοῦ
αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος. Ἐρασχολούμενοι δὲ ἡσυχῶς καὶ εὐ-
τάκτως εἰς τὰ ἴδια ἕκαστος ἡμῶν ἔργα, ἀραπέμπετε δεήσεις πρὸς τὸν
ὑψιστον ὑπὲρ τῆς ἀνακουφίσεως τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὴν καταμαστιζου-
σαν τὸν τόπον γενικὴν δυστυχίαν.

Εἰσερχόμενος εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου, ἐλπίζω ὅτι θέλω ἐπι-
τύχει ἀπάντων τὴν σύμπραξιν διὰ τὸ ἀληθὲς καλὸν καὶ συμφέρον
τῆς πατρίδος σας.

Χώρα τὴν 6 Ἀπριλίου 1854.

Ὁ τοποτηρητῆς
Ἰωάννης Γκίκας.

Εὔρε δὲ ὁ Γκίκας τὴν Σάμον ἐν καταστάσει ὄντως αἰκτερᾷ, διότι ἐ-
μαστιζέτο αὕτη ἔνθεν μὲν ὑπὸ φρικώδους πενίας ἕνεκα τῆς ἐπελθού-
σης εἰς τὰς ἀμπέλους καταστροφῆς, ἔνθεν δὲ ὑπὸ τῆς ληστείας καὶ τῶν
παρομαρτούντων ἀμφοτέροις τούτοις δεινῶν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς κακί-
στην ἐνεποιήσατο τοῖς Σαμίοις, κατὰ πρῶτον αὐτὸν ἰδοῦσιν, ἐντύπω-
σιν, διότι βραχὺς μὲν ἦτο τὸ ἀνάστημα ὁ ἀνὴρ καὶ πῶς κυφός, συνε-
σταλμένος δὲ τοὺς τρόπους καὶ τοὺς λόγους βραδύς, δυσεμφάτως δὲ
τὴν καθωμιλημένην Ἑλληνικὴν διάλεκτον ἐλάλει, ὥστε πάντες, ἰδίᾳ
δὲ οἱ ἐν τῇ ἀταξίᾳ ἐθάρδες, ὑπέλαβον αὐτὸν τέλειον ἐστερημένον δι-
οικητικῆς ἐμπειρίας, ἄμοιρον δὲ παντὸς κυβερνητικοῦ προσόντος καὶ
ἡκιστα ἐπιτήδειον ἵνα τὴν κλυδωνιζομένην καὶ διαρρέουσαν ὀλκῆδα
τῆς Σαμικῆς πολιτείας ὀδηγήσῃ εἰς λιμένα γαλήνιον καὶ σωτηριώδη.
Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐν ἀρχῇ, ἄχρις οὗ τὴν κατάστασιν τῆς νή-
σου μελετήσῃ καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν ἀνθρώπων κατανοήσῃ, ἐνίσχυσε

τὴν περί τῆς διοικητικῆς νωθρότητος καὶ τῆς ἀπειρίας αὐτοῦ σχηματισθεῖσαν κρίσιν, πολίτευμα ἐπιφυλακτικὸν καὶ ἀναστροφὴν συνεκτικὴν πῶς μετελθῶν· δὲν παρῆλθεν ὅμως χρόνος πολὺς καὶ κατέδειξεν ὅτι ἠπατήθησαν μὲν ἀπάντην μεγίστην οἱ οὕτω περί αὐτοῦ κρίναντες, ἡ ἐξωτερικὴ δὲ παράστασις δὲν ἀπεικονίζει πάντοτε ἀπταιστως τὴν πραγματικὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀξίαν.

Μήπω ἔτι τοῦ Γαίκα εἰς Σάμον κατελθόντος, ζήτημά τι ἀνεφύη μεταξὺ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς Σάμου, ἀρκούντως αὐτὸν ἀπασχολῆσαν· ἦτο δὲ τοῦτο τὸ ἐξῆς. Τὸ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργείον, ἐξελέγχον τοὺς ἑτησίους αὐτοῦ λογαριασμούς, εὔρεν ὅτι καθυστερεῖτο ὁ τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ ἐνάτου ἐκ τετρακοσίων χιλιάδων γροσίων φόρος τῆς Σάμου· ὅθεν καὶ δι' ἐγγράφου αὐτοῦ πρὸς τὸν μέγαν βεζύρην ἀπήτησε νὰ υποχρεωθῶσιν οἱ Σάμιοι εἰς τὴν ἔκτισιν αὐτοῦ. Τοῦ πράγματος γνωστοῦ γενομένου τῷ Γαίκα καὶ δι' αὐτοῦ τῇ Βουλῇ τῶν Σαμίων, αὕτη ἀπήνητησεν ὅτι, ἡγεμονεύοντος τῷ ἔτει ἐκείνῳ τοῦ Βογορίδου, ἡ ἔκτισις τοῦ καθυστεροῦντος φόρου αὐτὸν καὶ μόνον ἐπεβάρυνεν· ὁ Βογορίδης ὅμως, πρὸς ὃν ἐκοινοποιήθη ἡ τοιαύτη τῆς Βουλῆς ἀπάντησις, ἀπέρριψε πᾶσαν περὶ ἐκτίσεως φόρου ὑποχρέωσιν τῷ λόγῳ ὅτι, τῆς νήσου ἐν ἀνωμάλῳ καὶ στασιαστικῇ καταστάσει διατελούσης τῷ ἔτει ἐκείνῳ, οὐχὶ μόνον τὸν φόρον δὲν ἠδυνήθη νὰ εἰσπράξῃ, ἀλλὰ καὶ μέγιστα ποσὰ ὠφείλοντο ἔτι αὐτῷ. Οὕτως ἄρα τοῦ ἐνὸς εἰς τὸν ἕτερον ἐπιρρίπτοντος τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐκτίσεως τοῦ ὀφειλομένου χρήματος τῷ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργείῳ, ἡ Ὑψηλὴ Πύλη ἀπήτησεν ἐντονώτερόν πως παρὰ τῶν Σαμίων τὴν ἔκτισιν καὶ τῷ Γαίκα ἀνέθηκε νὰ ἐπισπεύσῃ, ἅμα εἰς Σάμον ἀφικνούμενος, τὴν τῶν χρημάτων ἀποστολήν· ὁ δὲ, συνεννοηθεὶς μετὰ τῆς Βουλῆς, ἀπέστειλε, λήγοντος τοῦ ἔτους 1854, εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπιτροπεῖαν ἐκ τοῦ Μανουὴλ Καψάλη καὶ τοῦ Μανουὴλ Προβαταρίδου, ἣτις ἐπελήφθη ἐν τμήματί τινι τοῦ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργείου τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν λογαριασμῶν τῆς Σάμου μετὰ τοῦ πρώην ἡγεμόνος Βογορίδου, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου συνειργάσθησαν αὐτῇ Παῦλος Μουσουῆρος, ὁ ὀφιαίτερον ἡγεμονεύσας τῶν Σαμίων, Γαβριὴλ Κρεστίδης καὶ Δημήτριος Ἰωαννίδης, ὑπάλληλοι ἐκείνου ἐν Σάμῳ διατελέσαντες. Μετὰ ἐπτάμηνόν που δ' ἐργασίαν, τῶν λογαριασμῶν ἐκκαθαρισθέντων, τὸ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργείον, φίλα τῷ Βογορίδῳ φρονούν, ἀπερρίξατο ὅτι ἡ ἀπόστασις τοῦ φόρου ἐπεβάρυνε τοὺς

Σαμίους· ἀλλὰ τῶν δύο Σαμίων ἀπεσταλμένων ἔφεισιν τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως ποιησαμένων εἰς τὸ ὑπέρτατον συμβούλιον τοῦ κράτους, αὐτὸ κατέλιπεν ἐκκρεμές τὸ ζήτημα, οὕτω δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια, παρ' οὐδενὸς ἔκτοτε ἀπαιτηθείσης τῆς τοῦ ὀφειλομένου φόρου ἐκτίσεως.

Πρώτιστον τοῦ Γκίκα μέλημα, ἅμα εἰς Σάμον ἀφικομένου, ἐγένετο ἔνθεν μὲν ἡ στερέωσις τῆς κοινῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς τάξεως, ἔνθεν δὲ ἡ ἐπὶ τὸ οἰκονομικώτερον διαρρύθμισις τῶν δημοσίων δαπανῶν. Εὐρῶν οὗτος ἑκατὸν εἰκοσὶ που ληστὰς, ἐπὶ τῶν ὀρέων δίκαιτωνμένους καὶ τοὺς ἐγχωρίους πολυειδῶς λυμαιομένους, μετὰ πολλῆς τῆς δραστηριότητος αὐτοὺς κατεδίωξε καὶ οὖς μὲν ἐξώντωσεν, οὖς δ' ἐξηνάγκασεν ἵνα ἀπέλθωσιν ἐν τάχει τῆς νήσου καὶ ἀλλαχοῦ στάδιον ἐκζητήσωσι τοῦ ἐπαισχύντου αὐτῶν ἔργου· τότε δὲ ὠκοδόμησεν καὶ ἴδιον δεσμοτήριον ὅπως ἐν αὐτῷ κατακλείωνται οἱ ἐγκληματῖαι παντὸς βαθμοῦ, οἵτινες τέως κατεκλείοντο ἐν ἰδιαιτέροις οἰκήμασι. Διατελούντων δὲ τῶν Σαμίων διὰ τὴν τῶν ἀμπέλων καταστροφὴν, καθ' ἃ προείπομεν, εἰς φρικώδη ἀχρηματίαν καὶ ἔνδειαν, ἧς ἕνεκεν καὶ πολλοὶ αὐτῶν, ἐκλείποντες τὴν γενέτειραν αὐτῶν γῆν, μετώκησαν εἰς ἄλλοδαπὴν ὅπως ἐν αὐτῇ πόρον ζωῆς ἐξεύρωσιν, ἡσχολήθη μετὰ ζήλου ἐπαινετοῦ περὶ τὴν τακτοποίησιν τῶν οἰκονομικῶν τῆς νήσου, αὐτὸς πρῶτος διδούς τὸ παράδειγμα ἐξαιρέτου πρὸς τὸν δημόσιον πλοῦτον εὐλαβείας· συγκαταβαίνων δὲ τοῖς ἐγχωρίοις, ἔλεγεν ὅτι οἱ χρήματα στερούμενοι ἔπρεπε ἵνα ὧσι καὶ φειδωλοὶ εἰς τὰς δαπάνας αὐτῶν, οὗ ἄνευ ἐπέκειτο αὐτοῖς ἀναμφήριστον κοινωνικὸν ναυάγιον. Ἐν πᾶσι δὲ τούτοις συναντιλήπτορα πρόθυμον εἶχε καὶ τὸν τῆς Ἀγγλίας πρόξενον Γρηγόριον Λουιμάρκ, πρὸς ὃν καὶ τὴν ἑαυτοῦ εὐγνωμοσύνην ἐξεδήλωσε διὰ τῆς ἐπομένης ἐπιστολῆς.

Κύριε πρόξενε.

Δὲν δύναμαι ἐπαρκῶς γὰρ διομολογήσω ἡμῖν τὴν εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὰς νοήμονας προσπαθείας, ἃς κατεβάλετε ὅπως διασκεδάσητε καὶ ἐξομαλίσητε τὰς δυσχερείας τῆς ἐγκαθιδρύσεώς μου κατὰ τὸν τρόπον εἰρηρικὸν καὶ ὀμαλόν, συνδραμόντες μοι οὕτως ὅπως ἐκπληρώσω ἐναρέστως τὴν ἀποστολήν μου.

Ὅταν ἡ κυβέρνησις μου μάθῃ τὰς συνεχεῖς ἐπιτηρείας, ἃς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν παρέσχετε αὐτῇ, δὲν θέλει λείπει, εἰμὶ βέβαιος, γὰρ

ἀνταμείψῃ τὸν ζῆλον ὑμῶν, ὡς ὑμῖν προσήκει καὶ ὡς ὀφείλει γὰρ πράξῃ.

Δέξασθε, κύριε πρόξερε, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου μου ὑπολήψεως.

Ἐν Λιμίρι Βαθείος τῇ 18 Ἀπριλίου 1854.

Ἰωάννης Γκίκας.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ Γκίκας συνεκάλεσε τῇ ἐβδόμῃ Μαρτίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ πέμπτου ἔτους ἐν Χώρῳ ὑπὸ τῇ προεδρείῳ τοῦ Ἰωάννου Πρωτοπαπᾶ τὴν πρώτην γενικὴν ἐπ' αὐτοῦ συνέλευσιν, ἐνώπιον τῆς ὁποίας παρουσιάσας, ἐξέθηκε τὴν κατάστασιν, ἐν ᾗ εὔρε τὴν Σάμον, καὶ ὅσα αὐτὸς ἐν τῷ μεταξύ εἰργάσατο διὰ τῶν ἐξῆς.

Διήλθομεν ἔτος δυσχερὲς καὶ τοιοῦτον, ὁποῖον οὐδ' ὀλως ἐνθυμοῦνται γὰρ ὑπῆρξέ ποτε εἰς τὸν τόπον σας. Ἡ τρομερωτέρα δυστυχία προσέβαλε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ὄλους σχεδὸν τοὺς κατοίκους ἕνεκα τῆς νόσου τῶν ἀμπέλων, ἣτις ἐπέπεσε μὲν τοσαύτην ὀρμὴν τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ ἣτις ἔφερε τὴν καταστροφὴν εἰς τὰς ἀμπέλους σας, ἐκ τῶν ὁποίων συνήθως πηγάζει τὸ κυριώτερον εἰσόδημα.

Δι' ἐπίμετρον τῆς δυστυχίας καὶ ὡς γὰρ μὴ ἦτο ἱκανὴ ἡ δοκιμασία τῆς μάλιστα ταύτης, ἣτις θεόθεν προήλθεν, ἐπέπρωτο γὰρ ὑποφέρωμεν καὶ ἀπὸ μέρους τῶν ἀδελφῶν σας, τῶν ἰδίων τέκνων τῆς πατρίδος, τὰ ὅχι ὀλιγώτερον ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς ληστείας καὶ τῆς πειρατείας. Εἶναι περιττὸν γὰρ ἐκθεσω πρὸς ὑμᾶς τὰς παρτὸς εἰδους δυστυχίας, τῶν ὁποίων ἐγένοντο αἰτιοὶ εἰς αὐτόν, διότι ἄλλοι μὲν ὑπῆρξατε οἱ μάρτυρες αὐτῶν, ἄλλοι δὲ τὰ θύματα. Πρὸς τούτοις ἐκτὸς τῶν φανερῶν ἀταξιῶν, τὰς ὁποίας παράγουσι τοιαῦται κακοπραγίαι, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι, ὅχι ὀλιγώτερον τρομεραὶ, ἢν καὶ κατὰ τινα τρόπον ὀλιγώτερον ἄμεσοι· οὕτως ἀπεμάχρυναν ἀπὸ τὴν νῆσόν σας πᾶν εἶδος ἐμπορίου, πᾶσαν συναλλαγήν, ἐξήλειψαν τὴν ἐμπιστοσύνην, ἐκηλίδωσαν ἰσχυρῶς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τὸ Σαμικὸν ὄνομα. Ἐὰν δὲ δὲν ἐδοκιμάσαμεν καὶ τὴν ἄλλην μάλιστα, τὴν οὐχ ἤττον σκληράν, τὸν πόλεμον, ὀφείλομεν περὶ τούτου γ' ἀποδώσωμεν εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν κυριάρχην μας, ὅστις ἠδυνήθη διὰ τῆς προνοίας καὶ τῶν ἐγκαίρως διαταχθέντων μέτρων γὰρ μας προ-

φυλάξῃ ἀπὸ τῆς προσεγγίσεώς του. Ὑψώσωμεν χεῖρας ἰκεΐδας πρὸς Θεὸν διὰ τῆν διατήρησιν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Σουλτάνου, ὅστις ἐν τῇ πατρικῇ μερίμνῃ του ἠνδύκησε πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ σὺς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰ δειρὰ τῆς πείνης, ἐπιδαφιλεύων εἰς τῆν ρῆσον ταύτην ἰδικὰ διατάγματα, συνεπειὰ τῶν ὁποίων ἠδυνήθητε ἡ πορισθῆτε ἀφθόνως τὸν ἀναγκαῖον σίτον ἐκ τῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἀπόδοτε ἐπ' ἴσης εὐχαριστίας καὶ εἰς τὰς δύο μεγάλας συμμάχους Δυνάμεις τοῦ Σουλτάνου, αἵτινες διὰ τῆς ἀκουράστου ἐνεργητικότητός των καὶ τῆς ἐνζήλου προθυμίας τοῦ ναυτικοῦ των συνετέλεσαν τοσοῦτον εἰς τῆν διατήρησιν τῆς τάξεως καὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ τόπου διὰ τῆς ἐξορτώσεως τῆς πειρατείας.

Ἡ δυσάρεστος κατάστασις, εἰς ἣν ἐδρέθη ὁ δημόσιος πλοῦτός σας, προσέτι δὲ οἱ φόβοι, φόβοι οἵτινες κατὰ δυστυχίαν ἐπραγματοποιήθησαν ἕνεκα τῆς καταστροφῆς τοῦ προῖόντος τῶν ἀμπέλων, τῶν ὁποίων τὸ ἀποτέλεσμα ἠλάττωσε προσέτι τοὺς πόρους τοῦ δημοσίου πλούτου, ἐπέστησαν σοβαρῶς τῆν προσοχὴν μου ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς διοικήσεώς μου· κατὰ συνέπειαν ἐνησχολήθητε ἡ ἐνεργήσω πολλὰς ἐλαττώσεις εἰς τὸν προῦπολογισμὸν τῶν ἐξόδων τοῦ τόπου διὰ τὰ δυνήθῃ τὰ φθάσω εἰς τῆν λήξιν τοῦ ἔτους ἄνευ ἐλλείμματος, ἰσοσταθμίζων ὅσον τὸ δυνατὸν τὰ ἐξοδα μὲ τὰ ἔσοδα. Αἱ οἰκονομίαι αὐταὶ ἠθέλον ἔχει, καὶ θέλετε πεισθῆ περι τούτου εὐκόλως, ἀποτέλεσμα πολὺ πλέον σημαρτικόν, ἔὰν αἱ συνεχεῖς ἐν τῇ ρῆσῳ ἐκδρομαὶ τῶν πειρατῶν δέν μας ὑπεχρέουν διὰ τῆν καταδίωξίν των εἰς ἕκτακτα ἐξοδα παντὸς εἶδους καὶ ἰδίως εἰς τὸ ἡ διατηρήσωμεν μίαν χωροφυλακὴν πολὺ πλέον μεγαλειέραν, ἀφ' ὅτι ἐζήτουν αἱ ἀνάγκαι τῆς πατρίδος εἰς συνήθεις ἐποχάς.

Ὁ χρόνος καὶ αἱ περιστάσεις δέν μοι ἐπέτρεψαν τὰ ἐξακολουθήσω ὀ.λας τὰς βελτιώσεις, τὰς ὁποίας ἐπεθύμουν, καὶ δέν ἠδυνήθητε ἡ τελειοποιήσω τὰ ἀτελή· ἠρκέσθητε ἡ διατάξω ὅσα μοι ἐγέννησαν ἀπαραιτήτως καὶ πρωτίστως ἀναγκαῖα, ὡς πρὸς ἐκεῖνα δέ, ἅτινα ἐφαίροντο ἡττον κατεπεύγοντα, ὤφειλον τὰ ἀναβά.λω, χωρὶς ποσῶς τὰ τὰ παραβ.λάψω, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τὰ ἐπαρα.λάβω τῆν ἐξακολουθῆσιν, ἅμα τὰ μέσα ἡθέλον κατασταθῆ εὐχερέστερα.

Πρὸς τὰ ἐν τῷ ἐναρκτηρίῳ λόγῳ τοῦ τοποτηρητοῦ ταῦτα ἡ γενικὴ συνέλευσις ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς.

Ἡ συνέ.λευσις ὁμολογεῖ ἐπισήμως τῆν γενικὴν εὐγνωμοσύνην ὁ-

λοκλήρου τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου, τὸν ὁποῖον ἀντιπροσώπευε, διατρανοῦσα ὅτι, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀρακτορικῇ εὐδοκίᾳ ἀνελάβατε τὰς ἡτίας τοῦ τόπου, ἢ τάξις, ἢ ἡσυχία, ἢ ἀσφάλεια βασιλεύουσιν ἀπὸ τῆρ μίαν ἕως τῆρ ἄλλην ἄκραν τῆς νήσου, ἢ ληστοπειρατεία, ἢ μυσαρὰ αὕτη μάστιξ τῶν κοινωριῶν, κατεδιώχθη ἐπιτυχῶς διὰ τῶν ὑμετέρων ἐπιμόνων καὶ διηνεκῶν προσπαθειῶν. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν δὲ τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος εἰσῆχθη εἰς τὸν δημόσιον πλοῦτον ἢ αὐστηροτέρα οἰκονομία, δὲν παρημελήθη δὲ ἡ δέουσα ἐπιβ.λεψις καὶ ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν δημοτικῶν ταμείων.

Τῆς συνελεύσεως καταπαυσάσης τὰς ἐργασίας αὐτῆς, ὁ Γκίκας ἠσχολήθη περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὑπ' αὐτῆς ψηφισθέντων· μὴνός δὲ Σεπτεμβρίου μεσοῦντος, ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ἐπὶ πέντε που μῆνας διατρίψας, ἔλαβε, τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ τῆς Ἀγγλίας πρεσβευτοῦ ἰδίως, τὸ ἀξίωμα ἡγεμόνος τῆς Σάμου κατὰ τὸ ἐπόμενον αὐτοκρατορικὸν διάταγμα.

Ἐπειδὴ καὶ ὁ ἡγεμὼν τῆς νήσου Σάμου Καλλιμάχης βέης κατὰ συνέπειαν τοῦ εἰς ἄλλην θέσιν διορισμοῦ του ἐζήτησε τὴν παραίτησιν του ἐκ τῆς ἡγεμονίας ταύτης καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐδέησε γὰ διορισθῆ ἄλλος τις εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ καὶ ἐπειδὴ ὁ μέχρι τοῦδε τοποτηρητῆς τῆς ρηθείσης νήσου Γκίκας βέης, συμφῶνως τῇ αὐτοκρατορικῇ μου βουλήσει μεριμνῶν ἀείποτε διὰ τοῦ ἀμερολήπτου χαρακτηῆρος καὶ ἀκαμάτου ζήλου του ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς γενικῆς ἡσυχίας καὶ εὐημερίας τῶν κατοίκων, τῶν πιστῶν μου ὑπηκόων, ἔδειξεν ἐξιδιασμένην πίστιν καὶ ἀφοσιώσιν εἰς τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ διοικητικὴν ὑπηρεσίαν, κυβερνῶν τὸν τόπον κατὰ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ κληρονομισμούς του, διὰ τοῦτο καὶ ταύτην τὴν φορὰν διὰ τοῦ παρόντος ὑψηλοῦ μου ἐρισμοῦ ἀρατίθεται εἰς τὸν ρηθέντα βέην ἢ ἡγεμονία τῆς νήσου ταύτης ἐπὶ τῇ πεποιθήσει ὅτι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θέλει μεριμνᾶ μετὰ τῆς αὐτῆς ἀφοσιώσεως καὶ ἀμερολήπτου χαρακτηῆρος ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς ἡσυχίας καὶ εὐημερίας τῶν ρηθέντων κατοίκων τῆς νήσου καὶ ὑπὲρ τῆς εὐαρέστου ἀποπερατώσεως τῶν ὑποθέσεων αὐτῆς συμφῶνως μὲ τοὺς ἀρέκαθεν ὑπάρχοντας κληρονομισμούς, ἀποφεύγων πᾶν ὅ τι δυσάρεστον, πρὸς ἐπίτευξιν τῆς γενικῆς ἐμπιστοσύνης τῶν κατοίκων καὶ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης περαιτέρω πράξεως, ἐναντίον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου βασιλικῶ ὀρισμοῦ.

Δι' ὃ καὶ ἐπὶ τοῦ διορισμοῦ του τούτου ἐξεδόθη ἀπὸ τὸ βασιλικὸν μου διβάνιον τὸ παρὸν μου αὐτοκρατορικὸν διάταγμα, εἰς ὃ δότε πιστιν καὶ οὕτω γινῶτε.

Ἐξεδόθη κατὰ τὸν μῆνα Τζεμαζη.1-ἀχῆρ τοῦ 1272 ἔτους.

Ἐπιστρέψας δὲ εἰς Σάμον ἐν ἀρχαῖς Μαρτίου, ἐξήγγειλε τὸν διορισμὸν αὐτοῦ ὡς ἡγεμόνος τοῖς Σαμίοις διὰ τῆς ἐπομένης προκηρύξεως.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῆς νήσου.

Σάμιοι !

Περιβεβλημένος τὴν ὑψηλὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ κραταιοτάτου καὶ πολυσεβάστου ἡμῶν ἀρακτοῦ Σουλτὰν Ἀποδ.1 Μετζιτ Χάν, δι' ἧς ἠνδόκησε γὰ με τιμῆσιν ὡς ἡγεμόνα ὑμῶν, ἐπαρέρχομαι ἐπὶ τῆς φίλης ταύτης γῆς, ἣν ἐθεώρησα καὶ θεωρῶ ὡς ἴδιαν ἐμυνοῦ πατρίδα.

Ἀναλαμβάνων τὰς ἡντίας τῆς ἡγεμονίας, ἐκφράζω τὰς προσρήσεις μου πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῆς Σάμου διὰ τὴν ὁποίαν ἐπὶ τῆς ἀπουσίας μου ἐδείξατε φιλόνομον καὶ ἀξιεπαινον διαγωγὴν πρὸς τὴν τάξιν καὶ τὴν ἡσυχίαν, ἀνθ' ὧν ἐφειλύσατε τὴν εὐνοίαν καὶ ἀπόληψιν τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἔξω κόσμου καὶ ἤδη ἤρχισε γὰ ἐξαλειφθῆαι ὁ μῶμος, ὅστις εἶχε προσαφθῆ εἰς τὸ Σαμικὸν ὄρομα. Τὴν διαγωγὴν ταύτην ἐνεπιζῶμαι καὶ τοῦ λοιποῦ οὐ μόνον γὰ διατηρήσετε ἀπαρμείωτον, ἀλλὰ καὶ γὰ βελτιώσετε, καλῶς ἐννοοῦντες τὸ ἴδιον ὑμῶν συμφέρον· ἰδίως δὲ ἀπορέμω τὰς εὐχαριστίας μου πρὸς τοὺς ἀξιοτίμους βουλευτὰς διὰ τὴν μετὰ φρονήσεως καὶ ἐνθουουλίας ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνατεθέντων αὐτοῖς ἐπὶ τῆς ἀπουσίας μου διοικητικῶν καθηκόντων, τὰς πράξεις τῶν ὁποίων κηρύττω κῦρος ἔχουσας καὶ ἀπαλλάττω αὐτοὺς τοῦ λοιποῦ τῶν διοικητικῶν χρεῶν.

Ἐν πλήρει πεποιθήσει προβαίνων εἰς ὃ ἡ βασιλικὴ ἐνμένειά με προώρισε νέον τοῦτο στάδιον, δίδω τὴν πάνδημον διαβεβαίωσιν τοῦ γὰ προστατεύω καὶ διατηρῶ πιστῶς τοὺς νόμους, ὥστε γὰ διαρέηται ἡ δικαιοσύνη ἐξ ἴσου εἰς ἕνα ἕκαστον, γὰ διαφυλάττω ἀκέραια διὰ τῆς θείας βοηθείας τὰ δικαιώματά σας καὶ τὰ προνόμια, ἅτινα ἡ βασιλικὴ μεγαλοδωρία ἠνδόκησε γὰ χορηγήσῃ εἰς τὸν τόπον σας. Ἡ διηρηκὴς μου μέριμνα θέλει εἶσθαι ἡ βελτιώσις τῶν διαφορῶν κλάδων τῆς κοινωρίας καὶ ἡ διατήρησις τῆς κοινῆς ἡρεχίας καὶ εὐ-

ταξίας, ὥστε γὰ ἀπολαμβάνη καθείς ἐξ ἴσου ἀνενοχλήτως καὶ ἀνεπηρέαστως νόμιμον ἀσφάλειαν.

Πλήρης χρηστῶν ἐλπίδων, ἀποτεινόμενος πρὸς ὑμᾶς, ὦ Σάμιοι, ἀπαιτῶ γὰ ἀφιέρωσητε μοναδικῶς τοῦ λοιποῦ ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ τὰς δυνάμεις σας μὲ ἐμὲ εἰς τὸ κοινὸν καλὸν καὶ γὰ μὴ στέρξητέ ποτε γὰ σπιλωθῆ ἀπὸ τὰς διχονοίας καὶ τὰς παραφορὰς τῶν χαμερπῶν παθῶν τὸ δρομὰ σας, τὸ ὅποιον ἤδη ἤρχισε γὰ ἀνακτᾶ ὑπόληψιν εἰς τὸν ἔξω κόσμον. Παραδίδων εἰς λήθην τὰς εἰς τὸ παρελθὸν πολιτικὰς παραφορὰς σας. περιμένω πεποιθότως ὅτι ἕκαστος ὑμῶν γὰ ἀποδώσῃ τοῦ λοιποῦ τὴν προσήκουσαν ὑποταγὴν εἰς τοὺς νόμους καὶ εἰς τὰς Ἀρχάς, τὰς ἐπιτετραμμένας τὴν τούτων ἐκτέλεσιν, καὶ γὰ συντελέσῃ εἰς τὴν πρόοδον καὶ εὐημερίαν τῆς πατρίδος τούτου. Τοιοῦτοτρόπως ἐλπίζω μετὰ βεβαιότητος ὅτι θέλω ἴδει ἐμμαντὸν ἀπηλλαγμένον τῆς θλιβερᾶς ἀνάγκης τοῦ γὰ κάμω γὰ καταδιωχθῶσιν οἱ ταράττοντες τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ οἱ παρτὸς εἶδους ἐγκληματῖαι.

Εἴθε ἡ θεία πρόνοια γὰ εὐλογήσῃ τὰς κοινὰς ἡμῶν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ προσπαθείας καὶ γὰ στέψῃ ταύτας διὰ τῆς ἐπιτυχίας.

Ἐξεδόθη ἐν Αἰμένι Βαθὸς τὴν 10 Μαρτίου 1856.

Ὁ πρίγγιψ τῆς Σάμου
I. Γκίκας.

Στερεωθεὶς οὕτως ἐν τῇ ἐξουσίᾳ καὶ ἐμβριθέστερον μελετήσας τὸν τε χαρακτῆρα καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν Σαμίων, ἠσχολήθη περὶ τὴν θεραπείαν αὐτῶν μετὰ θελήσεως ἰσχυρᾶς, ἣτις ἐνίοτε ἐξεδηλοῦτο διὰ τρόπου δεσποτικοῦ καὶ ἀπολυτοφροσύνης. Βδελυσσόμενος τὴν ραδιουργίαν καὶ τὴν συκοφαντίαν, διώκτης δὲ τοῦ ψεύδους ἀμείλικτος τυγχάνων, περιέστειλε πάντας ἐκείνους, οἵτινες κύριον ἔργον ἐφαίνοντο ἔχοντες τὸ ραδιουργεῖν τοὺς ἄλλους καὶ προσπαθεῖν δι' ἀποδιδομένων αὐτοῖς λόγων ἢ πράξεων γὰ ἐξερεθίζωσι τοὺς ἄρχοντας ἐναντίον αὐτῶν. Περιέστειλεν ἐπ' ἴσης τὰς ἐκθέσεις ἐνεργείας τῶν ἐν ἀξιώμασιν, οἵτινες χάριν δημαγωγίας ἢ πρὸς ἐπαύξησιν ἐπιρροῆς ἐπενέβαινον ἐν πράγμασι μὴ προσήκουσιν αὐτοῖς. Ἐκ παραδείγματος, οἱ βουλευταὶ ἀνέκαθεν συνείθιζον γὰ ζητῶσι καὶ πάντοτε σχεδὸν γὰ ἐπιτυγχάνωσι χάριτας ὑπὲρ τῶν καταδικαζομένων ὑπὸ τῶν δικαστηρίων, πρὸς οὓς εἴτε διὰ φιλίας εἴτε ἄλλως πως συνεδέοντο· ἀλλὰ βουλευτῇ τινι, κατὰ τὰ εἰθισμένα, τοιαύτην

χάριν ὑπὲρ ἐνὸς φίλου αἰτησαμένῳ, *Προθύμως*, ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἡγεγών, *τὴν χάριν παρέχομαι, ἀφ' οὗ ὁμῶς σύ, κύριε βουλευτά, εἰσέλθης ἐν τῇ φυλακῇ καὶ διανύσης τὸ λοιπὸν τῆς ποινῆς, τὸ χαρίσθησόμενον τῷ καταδίκῳ.* Ἄλλοτε πάλιν αὐτοῦ μέλλοντος ἐξ οἴκτου νὰ ἀποφυλακίσῃ τινά, εἰς βουλευτῆς, τοῦτο μαθὼν, ἔσπευσε νὰ ἐξαγγείλῃ τοῖς οἰκείοις τοῦ ἐν φυλακῇ ὅτι ὁ ἡγεμών, ταῖς συστάσεσιν αὐτοῦ ἐνδούς, ἀπεφάσισε νὰ ἀπαλλάξῃ τῆς ἐπὶ πλέον ποινῆς ἐκεῖνον. Τοῦ τοιούτου εἰς γνῶσιν τοῦ ἡγεμόνος περιελθόντος, προσκαλεσάμενος οὗτος τὸν τε βουλευτὴν καὶ τοὺς οἰκείους τοῦ ἐν φυλακῇ, ἐδήλωσεν αὐτοῖς ὅτι πρόθεσιν εἶχε νὰ ἀποφυλακίσῃ τὸν κατάδικον· ἐπειδὴ ὁμῶς παρενέβη ὁ βουλευτῆς, ἀνεκάλεσε τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ καὶ ἤδη ὁ πεφυλακισμένος θέλει ἐκτίσει πλήρη αὐτοῦ τὴν ποινήν, τοῦ τοιούτου δ' αἴτιος ἦτο ὁ βουλευτῆς. Ὄντως δὲ ὁ κατάδικος ἔμεινεν ἐν φυλακῇ ἐφ' ὅσον χρόνον ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου κατεδικάσθη, ὁ δὲ βουλευτῆς ἀντί, ὡς ἤλπιζε, νὰ ἐφελύσῃ εὐγνωμοσύνην, ἐδρέψατο μῖσος καὶ ἀγανάκτησιν παρὰ τε τοῦ διανύσαντος πλήρη τὴν ποινήν καὶ παρὰ τῶν οἰκείων αὐτοῦ.

Ἐπαυσαν δὲ καὶ οἱ συκοφάνται καὶ ραδιουργοὶ ἐπ' αὐτοῦ τὸ ἐπονεῖσθαι αὐτῶν ἔργον μετερχόμενοι, διότι ὁ Γκίκας ἀπεκάλυπτε τὴν ἀλήθειαν δι' ἀντιπαραστάσεως, ἐνώπιον αὐτοῦ γιγνομένης, τοῦ τε καταγγέλλοντος καὶ τοῦ καταγγελλομένου καὶ ὁ φωρῶμενος ψεύστης ἀπέβαινε μισητὸς αὐτῷ καὶ οὐδὲ νὰ παρουσιάσῃ πλέον ἐνώπιον αὐτοῦ ἐτόλμα. Ἐντεῦθεν ἐπῆλθεν ἐν Σάμῳ μεγίστη κατεύνασις παθῶν καὶ ἔκαστος ἐπέισθη ὅτι δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον αὐτῷ νὰ παραβαίῃ τὰς τῶν νόμων διατάξεις καὶ παραγνῶρίζῃ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτοῦ πρὸς τε τὴν πολιτείαν καὶ πρὸς τὰ μέλη αὐτῆς.

Πλὴν δὲ τῆς ληστείας, τῆς πλεοναζούσης ἐν Σάμῳ, ὁ Γκίκας ἀπηνῆς διώκτης ἐγένετο καὶ τῆς πειρατείας, ἣτις ἔκπλαι μὲν ἐλυμαίνετο τὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας παράλιξι, ἐπηύξησε δὲ κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἔνεκεν τοῦ ἐπελθόντος ἀνατολικοῦ πολέμου· τῇ συνδρομῇ δὲ τῶν ναυτικῶν δυνάμεων τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας ἐπέτυχε νὰ καταβάλλῃ τὴν φοβερὰν ἐκείνην καὶ πολυκέφαλον ὕδραν. Τὰ Γαλλικὰ ἀτμόπλοια *Προμηθεύς*, κυβερνώμενον ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Φερρῦ, *Ἐρωδῖος*, κυβερνώμενον ὑπὸ τοῦ Δεζμουλέν, *Μορόδος*, κυβερνώμενον ὑπὸ τοῦ Σουβρά, καὶ ἐξαιρέτως ὁ *Σαπτάλ*, κυβερνώμενος ὑπὸ τοῦ πλοίαρχου Πουτιέ, διηνεκῶς τὰς παρακειμένας νησίδας περιπλέοντα, κατέστρεψαν τὰς τῶν πειρατῶν λιβυρνίδας. Πολλάκις δὲ εἰσπλέοντα ἐν τῷ λιμένι

Βαθέος, ἔφερον αἰωρουμένους ἐπὶ τῶν κεραιῶν, βοτρυῶν δίκην, πειρα-
 τὰς, τῆδε ~~ἐκείσε~~ συλληφθέντας. Ἀνοικτιρμόνως πρὸς τοὺς κακοποι-
 οὺς προσηνέχθη ἰδίως ὁ πλοίαρχος Πουτιέ, οὗ τὸ ὄνομα μετὰ τρόμου
 ἄχρι τοῦ νῦν προφέρεται, καὶ ποτε ληστού τινος καταφυγόντος εἰς Πα-
 λαιοκάστρον καὶ τῶν ἐγγχωρίων ἀποκρυπτόντων αὐτόν, ὁ πλοίαρχος
 ἐπέταξεν ἐκείνοις νὰ συλλάβωσι καὶ παραδώσωσιν αὐτῷ ἐντὸς χρονικοῦ
 διαστήματος τὸν κακούργον, διότι ἄλλως ἤθελε πυρπολήσει ὀλόκληρον
 τὸ χωρίον· ἐτοιμασθέντι δὲ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν τοιαύτην φοβε-
 ρὰν ἀπειλήν, οἱ τοῦ Παλαιοκάστρου κάτοικοι ἔσπευσαν ἐντὸς τῆς τα-
 χθείσης ὥρας νὰ παραδώσωσιν αὐτῷ τὸν ληστήν. Τούτων δ' οὕτω γι-
 γνομένων, ἔκπληκτοι ἅμα καὶ ἔντρομοι οἱ τοῦ Βαθέος κάτοικοι παρέ-
 στησαν θεαταὶ τοῦ πρώτου ἡδὴ ἐν Σάμφ ἐκτελεσθέντος ἀποκεφαλι-
 σμοῦ τεσσάρων κακούργων, τοῦ Νικολάου Μώρου, τοῦ Δημητρίου Ρω-
 μάνη, τοῦ Μιχαὴλ Σαρρῆ καὶ τοῦ Δημητρίου Βογιατζιδάκη, οἵτινες,
 συλληφθέντες καὶ εἰς θάνατον καταδικασθέντες, ὑπέστησαν τῆ ἑνδεκά-
 τη Δεκεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοδοτοῦ παντηκοστοῦ ἔκτου ἔτους
 τὴν κεφαλικὴν ποινὴν διὰ τοῦ ξίφους δῆμιου Τούρκου, ἐκ τῆς Ἀσιατι-
 κῆς ἡπείρου πρὸς τοῦτο εἰς Σάμνον προσκληθέντος. Τὸ φοικῶδες πα-
 ράδειγμα τοῦτο ἀπέβη σωτήριον, διότι ἔκτοτε ἢ μὲν ἀσφάλεια καὶ ἢ
 εὐταξία ἔμπεδοι ἐγένοντο ἀπανταχοῦ τῆς νήσου, οὐδεὶς δὲ ὑπῆρχεν ἁ-
 τολμῶν νὰ ἀφαιρέσῃ πρᾶγμα ξένον ἢ νὰ προσβάλῃ ἄλλοτρίαν ἰδιοκτη-
 σίαν. Ἰδὼν ποτε ὁ Γκίκας ἀμπελοουργός, ἐπιστρέφοντας τῆ ἑσπέρᾳ ἐκ
 τῶν ἀμπελῶν αὐτῶν καὶ συμπαραφέροντας τὰ γεωργικὰ αὐτῶν ἔργα-
 λεία, ἠρώτησεν αὐτοῦς τίνος ἕνεκεν συμπαραφέρουσι ταῦτα, ἐν ᾧ καὶ
 τὴν ἐπιούσαν εἶχον τῶν τοιούτων χρεῖαν ἐν τῇ ἀμπελῷ· εἰπόντων δ' ἐ-
 κείνων ὅτι ἔπραττον τοῦτο, διότι πιθανὸν ἦτο ἐν ὥρᾳ νυκτός κλέπτῃς
 τις νὰ ἀφαιρέσῃ αὐτὰ, εἰ ἐν τῇ ἀμπελῷ ἐγκατελείποντο, ὁ Γκίκας ὑπε-
 χρέωσεν αὐτοὺς νὰ ἐπανέλθωσι καὶ ἐγκαταλίπωσι τὰ ἔργαλεία ἐν ταῖς
 ἀμπελοῖς, ὑποσχόμενος νὰ ἀποζημιώσῃ αὐτοὺς τοὺς κυρίους ἐκείνων, ἐὰν
 ἤθελον τυχὸν νύκτωρ τὰ ἔργαλεία κλαπῆ. Ἐπραττε δὲ ταῦτα,
 λέγων ὅτι ἐνθα δὲν εἶναι σεβαστὴ ἢ τοῦ πολίτου ἰδιοκτησία, ἐκεῖ οὐ-
 δαμῶς ὑπάρχει διοίκησις καὶ ὅτι, αὐτοῦ ἐν Σάμφ ἡγεμονεύοντος, ἐ-
 νόει οὐχὶ μόνον ἢ κλοπὴ νὰ παύσῃ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦ κλέπτου τὸ ὄ-
 νομα νὰ ἐκλίπῃ. Ἐπ' ἴσης ἀνύψωσεν εἰς μέγιστον βαθμὸν τὴν εὐλα-
 βειαν τῶν ἀρχομένων πρὸς τοὺς δημοσίους λειτουργούς, διότι ἐπέβα-
 λε καὶ τοῖς δημοσίοις λειτουργοῖς νὰ εὐλαβῶνται μέχρι κεραίας τὰ τῶν

ἀρχομένων δικαιώματα. Καί πῶς ὄχι; Δήμαρχός τις, τολμήσας πρὸς τὴν νὰ ραπίσῃ ἓνα τῶν πολιτῶν, ἀπεγυμνώθη παραχρῆμα τοῦ δημαρχικοῦ ἀξιώματος καὶ εἰς πολυχρόνιον κατεδικάσθη φυλάκισιν.

Τὴν τοῦ ἡγεμόνος ἐξουσίαν ὁ Γκίκας ἐξήσκησεν ἄχρι Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ ὀγδόου ὅτε, τῶν τῆς Δακίας πραγμάτων τροπὴν ἄλλοίαν λαθόντων, ἐκεῖνος, ἀντιπροσωπεύων καταλιπὼν ἐν Σάμου, συγκειμένην ἐκ τῶν βουλευτῶν τῆς τότε περιόδου Κωνσταντίνου Βεῖνογλίδου, Ἀναγνώστου Κνίτου, Κωνσταντίνου Μιτζάκη καὶ Ἀναγνώστου Χ. Γεωργίου καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ διοικητικοῦ γραφείου Δημητρίου Τζακιρογλίδου, ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐζήτησε παρὰ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως ἄδειαν ἵνα μεταβῇ εἰς Βουκουρέστιον· σκοπὸν δὲ εἶχεν, ἐκεῖσε μεταβαίνων, νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ ὡς ἡγεμόνος τῶν ἄρτι ἐνωθεισῶν δύο πριστηρίων ἡγεμονιῶν Βλαχίας καὶ Μολδαβίας ἢ, τοῦ τοιοῦτου μὴ δυνατοῦ, τὴν ἐκλογὴν ἑτέρου τινὸς τῶν αὐτῶ προσηκόντων. Τῆς Ὑψηλῆς δὲ Πύλης ἀρνούμενης νὰ χορηγήσῃ αὐτῷ τὴν ἄδειαν τῆς ἀναχωρήσεως, ὁ Γκίκας ὑπέβαλε τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ Δεκεμβρίου τὴν ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας Σάμου παραίτησιν αὐτοῦ· οὕτω δὲ ἀπαλλαγείς πάσης πρὸς τὴν Τουρκικὴν κυβέρνησιν ὑποχρεώσεως, ἀπῆλθεν εἰς Βουκουρέστιον. Ἐκεῖ ἀφικομένῳ, πολλοὶ τῶν ἐν πράγμασι δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐπιτρέψωσιν αὐτῷ τὴν εἰς τὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος ἀνάμιξιν, τῷ λόγῳ ὅτι διετέλει ἐν ὑπηρεσίᾳ τῆς Τουρκίας καὶ τρόπον δὴ τινα ἐλογίζετο ξένος ὑπάλληλος· ἀλλὰ τὴν τοιαύτην ἐνστάσιν ὁ Γκίκας ἰσχυρῶς κατεπολέμησε καὶ ἐπέτυχε νὰ ἐκμηδενίσῃ. Ἐν τούτοις ἢ τῶν Δακῶν ψῆφος, πολλῶν ἐλπίδας διαψεύσασα, ἀνεβίβασεν ἐπὶ τὸν ἡγεμονικὸν θρόνον τῆς ἔκτοτε Ρουμανίας κληθείσης τὸν Ἀλέξανδρον Κούζαν, ὁ δὲ Γκίκας, τῷ ἀνδρὶ ἐκείνῳ μὴ φίλα φρονῶν, ἠτοιμάσθη, ἀνακαλῶν τὴν δοθείσαν παραίτησιν, νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Σάμον· ἀλλ' ὁ Κούζας προσενεγκῶν αὐτῷ τὴν τοῦ ὑπουργείου προεδρείαν ἔπεισε νὰ μείνῃ ἐν Ρουμανίᾳ, ἐπιμόνως ἐτέρωθεν παροτρυνόντων αὐτὸν καὶ πολλῶν αὐτοῦ φίλων ὅπως μὴ ἀπέλθῃ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, ἣ ἐδύνατο ἐπωφελῶς νὰ ὑπηρετήσῃ.

Ἡ ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας τῆς Σάμου παραίτησις τοῦ Γκίκα, γνωστὴ γενομένη, ἐνέβαλε τοὺς Σαμίους εἰς πολλὴν ταραχὴν καὶ διαίρεσιν, διότι αὐτῶν οἱ μὲν ἠύχοντο τὸν διορισμὸν τοῦ πρώην τοποτηρητοῦ Κονεμένου κατὰ προτίμησιν παντὸς ἑτέρου ὡς ἡγεμόνος, οἱ δ' ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπεθύμουν τὸ τοιοῦτο, πάντες δ' ἀνεξαιρέτως ἐφοβοῦντο μὴ ἢ

ἡγεμονία ἤθελε περιέλθει εἰς τινὰ τῶν οἰκείων τοῦ πρῶτον ἡγεμόνος Στεφάνου Βογορίδου, καθ' ἃ πολλάκις οὗτος ζῶν ἔλεγεν, ὅτι δῆλα δὴ τὸ ἡγεμονικὸν τῆς Σάμου στέμμα μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἤθελε περιέλθει ἀφεύκτως εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ. Τούτων ἄρα οὕτως ἐχόντων, ἀπόφασις ἐγένετο νὰ ἀποσταλῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν πρεσβεία, ἣτις πρωτίστως ὤφειλε νὰ παρακαλέσῃ τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν ὅπως ἐκλέξῃ καὶ διορίσῃ ὡς ἄρχοντα τοῦ τόπου ἄνδρα συνετόν, ἔμφρονα καὶ φιλοδίκαιον, δυνάμενον νὰ διοικήσῃ πατρικῶς, δεύτερον νὰ ἐνεργήσῃ ὅπως οἱ ἐν Ἀσίᾳ παροικοῦντες Σάμιοι μένωσιν ἀπηλλαγμένοι τῶν φορολογιῶν, τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτοῖς, τρίτον νὰ ἐκζητήσῃ παρὰ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως ὅπως ἄρῃ τὸν στρατόν, ὃν ἐναντίον τοῦ προνομιακοῦ Χάρτου διετήρει ἐν Σάμῳ, τέταρτον νὰ ἐνεργήσῃ ὅπως ἀποφυλακισθῶσι Σάμιοί τινες, ἐν ταῖς εἰρήταις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀδίκως κρατούμενοι, πέμπτον νὰ ἀπαιτήσῃ ὅπως ὀρισθῇ ἐν τῷ λιμένι τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέρος ἴδιον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀποκλειστικῶς νὰ προσορμίζωσι τὰ οἰνοφόρα Σαμικὰ πλοῖα, καὶ ἐν τέλει ἐνεργήσῃ τὴν ἀπόδοσιν ἀγαλμάτων τινῶν, ἅτινα ὁ Γκίκας εἶχε παραλάβει, ἐκ Σάμου ἀπελθόν. Τοιαῦτα ὀφείλουσα νὰ ἐνεργήσῃ ἡ πρεσβεία ἐκείνη, ἥς μέλη ἐξελέχθησαν ὁ Ἰωάννης Πευκιάδης, ὁ Ἰωάννης Στεφανίδης, ὁ Κωνσταντῖνος Μιτζάκης, ὁ Μανουὴλ Καψάλης καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σαμικοῦ γραφείου Νικόλαος Κατζουλίδης, ἀπῆλθεν ἐκ Σάμου μεσοῦντος μηνὸς Μαρτίου· ἀλλὰ μέχρις οὗ εἰς Κωνσταντινούπουλιν παραγένηται, ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις, τῇ συστάσει τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας Ἐρρίκου Λύττονος Βοῦλβερ, διώρισεν ἤδη ἄρχοντα, ὥστε τῇ πρεσβείᾳ δὲν ἀπελείπετο ἀλλ' ἢ, παρουσιάζουσα ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ Φουάτ πασᾶ, νὰ εὐχαριστήσῃ αὐτῷ ἐπὶ τῇ τετελεσμένῃ ἐκλογῇ, ἐνεργήσῃ δὲ μόνον περὶ τῶν λοιπῶν ἀντικειμένων τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς, ἐκ τῶν ὁποίων ὁμως ἐλάχιστα ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχῃ.

Κατὰ τὸν τετραετῆ τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ χρόνον ὁ Ἰωάννης Γκίκας ἐφάνη ὁμολογουμένως συνετὸς καὶ δίκαιος ἄρχων, εὐσυνείδητός τε διαχειριστὴς τοῦ δημοσίου πλούτου· πλείστων δὲ ἐπαίνων ἄξιος εἶναι, διότι, καίτοι ἐπ' αὐτοῦ διὰ τὴν εἰς τὰς ἀμπέλους ἐπισκῆψασαν νόσον αἱ δημόσιαι πρόσοδοι ἐξεμηδενίσθησαν, δι' αὐστηρᾶς ὁμως οἰκονομίας ἠδυνήθη διὰ μικρῶν νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς πολλὰς τῆς διοικήσεως δαπάνας καὶ νὰ καταλίπῃ, ἀπελθόν, οὐχὶ εὐκαταφρόνητον περίσσευμα ἐν τῷ τῆς νήσου ταμείῳ. Πρῶτος ὑπέβαλε καὶ ἐπεκύρωσε νόμον περὶ

προσωπικῆς ἐργασίας πρὸς κατασκευὴν ὁδῶν, συνδευουσῶν τοὺς δῆμους πρὸς ἀλλήλους, καὶ συνεπέειχεν τούτου πρῶτος ἐπελάβετο τῆς κατασκευῆς ὁδοῦ μεταξὺ λιμένος Βαθέος καὶ Τηγανίου· προβλέπων δὲ ὅτι ἢ δι' ἰστιοφόρων πλοίων ναυτιλία ἔμελλε μετ' οὐ πολὺ νὰ καταπέσῃ ἀπέναντι τῆς δυνάμεως τοῦ ἀτμοῦ, θερμῶς συνεβούλευσε τοῖς Σαμίοις νὰ φροντίσωσιν ἐγκαίρως περὶ συστάσεως μετοχικῆς ἐταιρίας πρὸς κατασκευὴν ἐνὸς ἢ πλείονων ἀτμηλάτων σκαφῶν, ἅτινα τάχιον ἢ βράδιον ἔμελλον νὰ ἀντικαταστήσωσι τὰ διὰ τῶν ἰστιῶν κινούμενα. Πᾶς μὴ ἔλληνα βάρβαρος, ἔλεγεν ἐν τῷ ἐναρκτηρίῳ λόγῳ τῆς ἐν Λιμένι Βαθέος συνελθούσης τῇ δεκάτῃ τρίτῃ Φεβρουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ ὀγδόου ἔτους ὑπὸ τῇ προεδρείᾳ τοῦ Ἰωάννου Πρωτοπαπᾶ συνελεύσεως, ἥτις ποτε τὸ ἀξίωμα τοῦ πολιτισμοῦ, τουτέστι δι' οὐ ἕκαστος προσδιώριζεν οὕτω τὸ ὄριον, ὅπερ διέστελλε τοὺς ἀνθρώπους, ὧν ἡ τύχη ἐθεωρεῖτο ἐπίφθορος καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἕκαστος ἐπεθύμει νὰ ζῆ, ἐξ ἐκείνων, ὧν ἡ τύχη ἦτο ἀξιολύπητος καὶ τοὺς ὁποίους ἀπέφευγον. Βραδύτερον ἢ γραμμῆ, ἣτις διεχώριζε τὸν πολιτισμὸν ἀπὸ τῆς βαρβαρότητας ἦτο ἐκείνη, ἐκεῖθεν τῆς ὁποίας δὲν ὠμίλουν πλέον Λατινιστί· σήμερον δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι αὐτὸ τὸ ὄριον ὑπάρχει ἐκεῖ, ἔνθα δὲν ὑπάρχει οὔτε τροχὸς οὔτε ἀτμόπλοιοι. Ἐπεθύμουν πολὺ νὰ σας παροτρύνω ὅπως εἰσέλθῃτε ὅσον ἔρεστι ταχύτερον εἰς τὸν κύκλον τοῦτον. Ἐτεροὶ δὲ νόμοι, ἐν οἷς ὁ περὶ ληξιαρχικῶν βιβλίων, ὅστις ἤρξατο ἔκτοτε λειτουργῶν, καὶ ὁ περὶ συστάσεως εἰρηνοδικείων καὶ συμβολαιογραφείων, ἐγένοντο πολλῆς τῆς ὠφελείας πρόξενοι τοῖς πᾶσιν.

Ἐν τούτοις τὰ διοικητικὰ τοῦ Γκίκα προσόντα ἐπεσκίαζεν ἀδικαιολόγητος ἀπέχθεια, ἥς ἐνεφορεῖτο παραδόξως κατὰ τε τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ κατὰ παντὸς τοῦ ὄντος ἑλληνικοῦ, ἢ δὲ παράλογος τοιαύτη ἀπέχθεια ἐξώθει αὐτὸν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἀπὸ μὲν τῶν τῆς ἡγεμονίας ἐμβληματικῶν ἀφῆρεσε τὸν ταῶ, τὸν προσφιλῆ τῆς Σαμίας Ἦρας ὄρνιν, ἠθέλησε δὲ νὰ μετατρέψῃ τὴν ὑπὸ Κονεμένου εἰσαχθεῖσαν ἑλληνικὴν νομοθεσίαν ἐν Σάμῳ καὶ πρὸς τοῦτο ἀνέθηκεν εἰς ἄνδρας ὅλως ἀκαταλλήλους νὰ ἐκπονήσωσι κώδικας δικονομίας· τούτους δ' ἔμελλε νὰ εἰσαγάγῃ ἐν Σάμῳ, ἐάν μὴ, διατασσομένης ἐν τῷ μεταξὺ ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως τῆς συντάξεως δικονομίας πολιτικῆς καὶ ποινικῆς, περιέμενε τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῆς ὅπως ἐφαρμόσῃ ταύτην καὶ ἐν Σάμῳ ἵνα, καθ' ἃ ἔλεγεν, ὑπάρχῃ ἐν τῇ παραδοχῇ ἐνὸς καὶ μόνοῦ

κώδικος, έντελής δικαστική άρμονία πανταχοῦ τοῦ κράτους. Ἄλλὰ καί περὶ τῆς δημοσίας παιδεύσεως ἀκέρπως καί πρὸς τὸ θεαθῆναι μᾶλλον ἐμερίμνησεν ὁ ἀνήρ· διότι εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ἐπ' αὐτοῦ συνέστη τὸ Πυθαγόρειον Γυμνάσιον, ἀλλὰ ἢ ἐν αὐτῷ διδασκαλία ὠρίσθη λίαν πλημμελής, ἐν δυοῖ τάξεσι καί δι' ὀλιγίστων καθηγητῶν ἐπιβληθείσης πληθούς μαθημάτων, οὐδ' αὐτῆς τῆς φιλοσοφίας καί τῆς ρητορικῆς ἐξαιρουμένων· ἀνωφελῆ δὲ θεωρῶν τὴν σπουδὴν τοῦ Δημοσθένους καί τοῦ Ἰσοκράτους, μετερρύθμισε τὰ σχολεῖα οὕτως, ὥστε ἐν μὲν Μυτιληνοῖς, δῆμῳ κατ' ἐξοχὴν γεωργικῷ, ἐδιδάσκετο ἡ γεωργική, ἀλλ' ὑπὸ διδασκάλου, οὐδεμίαν ταύτης γνῶσιν ἔχοντος καί ἐπομένως ἀγνοοῦντος τί νὰ διδάξη, ἐν δὲ Καρλοβασίοις, δῆμῳ ναυτικῷ, ἐδιδάσκετο ἡ ναυτική, ἀλλ' ὑπὸ διδασκάλου ἐξ ὄψεως μόνης τὴν θάλασσαν γινώσκοντος. Πρὸς τὴν τοιαύτην ὁμως αὐτοῦ διέθεσιν ἀντέκειτο ἡ χρηστὴ καί ἐνῆρετος αὐτοῦ σύζυγός Ἀλεξάνδρα, τοὺς Σαμίους ὡς ἴδια τέκνα ἀγαπῶσα καί παντοιοτρόπως ὑπὲρ τῆς εὐημερίας αὐτῶν μερίμνωσα· ὅθεν καί ἰδίᾳ δαπάνῃ συνεστήσατο καί διετήρει παρθηναγωγεῖον, οὗ τὴν διεύθυνσιν ἀνέθηκεν εἰς τὴν μουσοτραφῆ Σαπφῶ Λεοντιάδα καί οὗ καρποὶ ἀγλαοὶ ἐγένοντο οὐκ ὀλίγαι νεάνιδες, ἐπὶ κοσμιότητι καί ἀρετῇ ὀψιαιότερον διακριθεῖσαι.

Τοῦ Ἰωάννου Γκίκα ἡγεμονεύοντος, κατέπλευσεν εἰς Σάμον, Αὐστριακοῦ ἀτμηλάτου σκάφους ἐπιβάνων ὁ τότε μὲν δούξ Βραβάντης, νῦν δὲ βασιλεὺς τῶν Βέλγων Λεοπόλδος Β'. μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρίας Ἐνρριέτης Ἄννης καί τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ τῆς Βελγικῆς Βλονδέλ· ἐπισκεψάμενος δὲ οὗτος τὴν Μονὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἀνεχώρησεν αὐθημερόν, κατευθυνόμενος εἰς Χίον.

Ἔτερον γεγονός μνείας ἀξίον, ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τοῦ Γκίκα ἐπελήθον, ὅπερ ἠδύνατο μὲν νὰ ἔχη λυπηρὰς συνεπειάς, εὐτυχῶς ὁμως δὲν ἔσχε τοιαύτας διὰ τὴν πρὸς τὰ πάτρια ἀφοσίωσιν τῶν Σαμίων καί διὰ τὴν ἀπόκρυφον ἐνέργειαν ἄλλων τε καί δι' αὐτῶν καί τοῦ μετέπειτα ἡγεμονεύσαντος Μιλτιάδου Ἀριστάρχου, ὑπάρχει καί ἡ ἐν Λιμένι Βαθέος ἀνέγερσις ἐκκλησίας τοῦ Ρωμαϊκοῦ δόγματος, καίτοι οὐδαμῶς ἐν Σάμῳ ὑπαρχόντων τότε χριστιανῶν τοῦ δόγματος ἐκείνου, καί αἱ πολλαὶ καταβληθεῖσαι προσπάθειαι πρὸς καταρτισμὸν καθολικῆς κοινότητος ἐν Σάμῳ ὑπὸ τῶν περιαγόντων γῆν καί θάλασσαν τοῦ ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον ἰησοιτῶν.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐβδόμου ἔτους Γάλλος τις

Βωμών τοῦνομα, ἀφικόμενος ἐν τίτλῳ προξένου τῆς Γαλλίας εἰς Λιμένα Βαθῆος, ἠγόρασε μετὰ βραχεῖαν διατριβὴν αὐτόθι γήπεδόν τι καὶ ἤρξατο ὕλην συλλέγων πρὸς οἰκοδομήν· τοῦτο δὲ οὐδὲν ἔταραξε τοὺς ἐγγχωρίους, ὑπολαβόντας ὅτι ὁ ξένος ἐκεῖνος προὔτιθετο νὰ οἰκοδομήσῃ οἶκον πρὸς ἰδίαν χρῆσιν. Προσαγαγόντος ὁμῶς αἴφνης τοῦ Βωμών διάταγμα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, δι' οὗ ἐπετρέπετο ἡ ἀνέγερσις ναοῦ τοῦ ρωμαϊκοῦ δόγματος ἐν Σάμῳ, οἱ πάντες ἐθορυβήθησαν, οἰδότες ἐκ φήμης τὰ μοχθηρὰ τῶν Ἰησοιτῶν ἐπινοήματα, καὶ οἱ τοῦ Βαθῆος πρόκριτοι, συνεννοηθέντες τοῖς τῶν ἄλλων χωρίων προκρίτοις, ἐξέδωκαν μυστικὴν διαταγὴν ὅπως μηδεὶς τέκτων Σάμιος δεχθῆ νὰ ἐργασθῆ παρὰ τῷ Γάλλῳ προξένῳ. Τῇ τοιαύτῃ διαταγῇ ὑπήκουσαν πάντες, οὐδεὶς δ' ἐγένετο ὁ προσελθὼν ἵνα ἐργασθῆ, καίτοι τοῦ Βωμών ἀδρὸν μισθὸν ὑπισχνουμένου· ἐπειδὴ ὁμῶς ἐφοβήθησαν οἱ πρόκριτοι μὴ ὁ Γάλλος προξένος, ἐξ ἀλλοδαπῆς τέκτονος κελῶν, δι' αὐτῶν τὴν τοῦ ναοῦ οἰκοδομήν εἰς πέρασ φέρῃ, ἐκλεξόμενοι ἀπέστειλαν τρεῖς ἀνδρας, οἵτινες ἐξήγγειλαν ἐκείνῳ ὅτι, τοῦ λαοῦ σφόδρα ἐρεθισθέντος διὰ τὴν οἰκοδομήν ναοῦ ἀλλοτρίου θρησκευματος, αὐτοὶ δὲν ἠγγυῶντο περὶ τῆς ζωῆς τοῦ προξένου, ἐν ὅσῳ ἐνέμενεν ἐν τῇ ἀποφάσει τῆς οἰκοδομῆς. Καὶ ὁ μὲν Γάλλος προξένος, τούτων ἀκούσας καὶ φόβῳ συσχεθείς, ἐξέλιπε τὴν νῆσον, αἱ δὲ πρὸς προσηλυτισμὸν τῶν Σαμίων ἰησουτικαὶ ἐνέργειαι ἐματαιώθησαν· κατὰ Σεπτέμβριον δὲ τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ τετάρτου ἔτους ἀφίκετο ἐκ Χίου εἰς Σάμον ἱερεὺς τοῦ ρωμαϊκοῦ δόγματος, Νικόλαος Δάνδριος καλούμενος, πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν οἰκοδομῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. Αἱ περιστάσεις εἰχον μεγάλως ἀπὸ τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐβδόμου παραλλάξει καὶ οἱ Σάμιοι δὲν ἠδύναντο βεβαίως νὰ παρακωλύσωσιν, ὅπως τότε, τὴν οἰκοδομήν· ἐκ τούτου δὲ θαρρυνθεὶς ὁ Δάνδριος, μετεκαλέσατο ἐκ Σμύρνης δύο τῶν λεγομένων ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους πρὸς παιδαυσιν δῆθεν τῶν τέκνων τῶν Σαμίων, σύναμα δ' ἔφερον ἐκ Χίου ράπτας καὶ σανδαλοποιούς καὶ ἄλλους τῶν χειρωνάκτων, πάντας τοῦ ρωμαϊκοῦ θρησκευματος, πρὸς σύστασιν λατινικῆς ἐν Σάμῳ κοινότητος. Πλὴν ἀλλ' αἱ τοιαῦται ἐνέργειαι εἰς οὐδὲν κατέληξαν ἀποτελέσμα, τῶν Σαμίων κατανοησάντων τοὺς ἀληθεῖς τοῦ ἑτεροδόξου ἱερέως σκοπούς· οὕτως ἄρα αἱ μὲν ἀδελφαὶ τοῦ ἐλέους ἠναγκάσθησαν μετ' οὐ πολὺ νὰ ἐκλίπωσι τὴν Σάμον, πεισθεῖσαι ὅτι οὐδένα τῶν Σαμίων δυνατὸν ἦτο νὰ σαγηνεύσωσιν, οἱ δὲ ράπται καὶ οἱ σανδαλοποιοὶ καὶ οἱ

ἄλλοι τεχνίται εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ᾤχοντο ἀπιόντες ἐκ τῆς νήσου, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι, πιστῶς τοῖς πατρίοις ἐμμένοντες, ἤρνούντο εἰς πᾶσαν νὰ ἔλθωσι συνάφειαν πρὸς αὐτούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Μιλτιάδης Ἀριστάρχης
τέταρτος ἡγεμὼν τῆς Σάμου
1859—1866.

Τοῦ Ἰωάννου Γκίκα τῆς ἡγεμονίας τῆς Σάμου ἀποχωρήσαντος, ἡ Ὑψηλὴ Πύλη διώρισε διάδοχον αὐτοῦ ἐν τίτλῳ κυβερνήτου τὸν Μιλτιάδην Ἀριστάρχην, κατέχοντα τέως τὴν θέσιν ἀντιπροσώπου τῆς Βλαχίας ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἡ δὲ τῶν Ἀρισταρχῶν οἰκογένεια εἶναι ἀρχαία καὶ περιφανής. Ὑπάρχει ἐν τῇ μεγάλῃ Ἀρμενίᾳ κωμόπολις τις, Τζιμισχ καλουμένη, ἣτις ἔδωκε τῷ Βυζαντίῳ ἓνα αὐτοκράτορα, Ἰωάννην Α'. τὸν ἀπὸ τῆς πατρίδος αὐτοῦ καὶ Τζιμισκῆν προσονομασθέντα. Ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ πολλοὶ τῶν ἐγγχωρίων, ἀποπτύσαντες τὰς τοῦ αἰρεσιάρχου Εὐτυχοῦς καὶ τῶν σὺν αὐτῷ κακοδοξίας, ἐνέμειναν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει, οἷαν διέγραψεν ἡ ἐν Χαλκηδόνι σύνοδος, καὶ ἄχρι τοῦ νῦν περισώζονται αὐτόθι. Τοιοῦτοι λέγονται οἱ τῶν Ἀρισταρχῶν πρόγονοι· οἰκογενειακὴ δὲ τις παράδοσις μεταξὺ τῶν προγόνων τῆς οἰκογενείας τῶν Ἀρισταρχῶν ἀναγράφει καὶ τὸν μνησθέντα αὐτοκράτορα. Ὡς ἀπόδειξιν δὲ οἱ τῆς οἰκογενείας ταύτης προσάγουσιν ὅτι ἐν Τζιμισχ εὕρηται οἶκός τις, ἀνήκων πάλαι ποτὲ τῷ αὐτοκράτορι καὶ ἔχων παρ' αὐτῷ ἐκκλησίαν, ἧς ἡ ἐφημερία ἀπὸ τῶν χρόνων ἐκείνων παραμένει τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ, διαδοχικῶς μεταβαίνουσα ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν, δῆλον ὅτι ἐν ἐκάστη γενεᾷ χειροτονεῖται καὶ εἰς ἱερεὺς ἔγγαμος, ὅστις, τοῦ οἴκου καὶ τοῦ ναοῦ κατοχὴν λαμβάνων, κληροδοτεῖ ταῦτα ἐνὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ἱερεὶ ἐπ' ἴσης γινομένῳ, καὶ οὕτω καθεξῆς. Πρὸς τὴν οἰκογένειαν λοιπὸν ταύτην τῶν νεωκόρων λέγονται οἱ νῦν Ἀριστάρχει συνδεόμενοι διὰ τῶν τοῦ αἵματος δεσμῶν, οὕτω δὲ τὸ γένος αὐτῶν ἀνάγουσιν ἄχρι τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου. Καὶ κατὰ πῶσον μὲν ἡ τοιαύτη παράδοσις δύναται ἱστορικῶς νὰ ἀπο-

δειχθῆ, ἡμεῖς νὰ εἴπωμεν δὲν δυνάμεθα, γινώσκομεν ὅμως ὅτι ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις μέλη τῆς οἰκογενείας ταύτης κατείχον θέσεις ὑψηλὰς καὶ εὐδοκίμως ὑπηρετήσαν τῷ τε ἔθνει καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ· διότι ὁ μὲν τοῦ Μιλτιάδου πατήρ Σταυράκης, μέγας διερμηνεὺς τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας διατελέσας, ὑπέστη θάνατον μαρτυρικὸν ἐν Κλαυδιουπόλει τῆς Παφλαγονίας, ὕστατος τῶν Ἑλλήνων μεγάλων διερμηνέων γενόμενος, ὁ δὲ τούτου υἱὸς Νικόλαος, μέγας Λογοθέτης τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας χρηματίσας, ἐθνωφελῶς αἰεὶ ἐπολιτεύσατο, καὶ ὁ τούτου πάλιν υἱὸς Σταυράκης, τανῦν μέγας Λογοθέτης ὑπάρχων, ἐπὶ πολυμαθείᾳ καὶ πατρωζούσῃ πολιτείᾳ διακρίνεται. Πρὸς δὲ τοῖς, ὁ μὲν Ἰωάννης Ἀριστάρχης διετέλεσεν ἐπὶ μακρὸν πρεσβευτῆς τῆς Τουρκίας ἐν Βερολίνῳ, ὁ δὲ Γρηγόριος Ἀριστάρχης ἐπ' Ἰσῆς ἐπὶ πολὺν χρόνον πρεσβευτῆς ἐν Οὐάσιγκτωνί τῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ὑπηρετήσεν, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος Ἀριστάρχης ὡς ἐπιτετραμμένος τῆς Τουρκίας ἐν Μαυροβουνίῳ διετέλεσε. Καὶ τοιαύτη μὲν εἶναι ἡ πῶν Ἀρισταρχῶν οἰκογένεια· τὸ δὲ αὐτοκρατορικὸν διάταγμα τοῦ διορισμοῦ τοῦ Μιλτιάδου Ἀριστάρχου ὡς κυβερνήτου τῆς Σάμου εἶχεν οὕτως.

Ἐπειδὴ καὶ ὁ εἰς τὴν διοίκησιν τῆς νήσου Σάμου διατελῶν Ἰωάννης Γκίλιας ἐξητήσατο τὴν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, ὁ ἐκ τῶν μεριστάνων τοῦ πρώτου βαθμοῦ δευτέρας τάξεως Μιλτιάδης Ἀριστάρχης βέης, χαρακτηριζόμενος ἐπὶ φρονήσει καὶ πίστει, διωρίσθη δυνάμει τοῦ ἐκδοθέντος ἤδη αὐτοκρατορικοῦ ὑψηλοῦ ἡμῶν Ὀρισμοῦ κυβερνήτης τῆς νήσου ταύτης. Καὶ ἐπὶ τούτῳ γραφὴν παρὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἡμῶν διβαρτου, ἐδόθη πρὸς αὐτὸν τὸ παρὸν περιδοξὸν ἡμῶν φερμάριον. Ὁ διαληθθεὶς βέης, καθ' ἃ ἀπαιτεῖ τὸ ἀξίωμα καὶ ἡ ὑπηρεσία του, θέλει καταβάλλει διηρηκῶς μεγίστην προσπάθειαν καὶ σπουδὴν ὑπὲρ τῆς συμφῶνως μὲ τοὺς θεμελιώδεις νόμους διευθετήσεως καὶ διεξαγωγῆς τῶν ὑποθέσεων τῆς ρηθείσης νήσου καὶ ὑπὲρ τῆς προσπορίσεως τῶν πρὸς πληρεστάτην ἀνεσιν, ἡσυχίαν καὶ ἐνδελεχῆ εὐημερίαν τῶν κατοίκων αὐτῆς μέσων καὶ, λαμβάνων τὸ ὄρισμα ἐπὶ εἰς τὴν διοίκησιν τῆς νήσου σιτηρέσιον, θέλει φροντίζει ἐπιδεξίως ἵνα μὴ ἤθελε συμβαίνει οὐδὲν κίρημα, ἀντιβαῖνον τῇ αὐτοκρατορικῇ ἡμῶν θελήσει, καὶ ἀναφέρει ἐν ταύτῳ πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν τῆς αὐτοκρατορικῆς ἡμῶν ἑδρας ὅσας ἀγγελίας καὶ ὑποθέσεις ἤθελεν ἢ χρεῖα τὸ καλέσει. Οὕτως ἔστω ὑμῖν γνωστὸν καὶ πεποι-

Θατε τῷ ἱερῷ ἡμῶν μορογράμματι.

Ἐγράφη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἱεροῦ μηνὸς Ραμαζῶν ἐν ἑτὶ χιλιο-
σιῷ διακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ πέμπτῳ (Μάρτιος τοῦ χιλιοστοῦ ὀ-
κτακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ ἐνάτου ἔτους).

Ἀφικόμενος εἰς Σάμον τῇ εἰκοστῇ Ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ νέ-
ος κυβερνήτης, ἐξήγγειλε τὸν διορισμὸν αὐτοῦ τοῖς Σαμίοις διὰ τῆς ἐ-
πομένης προκηρύξεως.

Ἄνδρες Σάμιοι.

Ὁ μεγαλειότατος καὶ τρισέβαστος ἡμῶν ἄναξ καὶ κυρίαρχος ἠν-
δόκησεν ἐν τῇ ὑψηλῇ αὐτοῦ εὐμερείᾳ τὰ διορίση ἡμᾶς κυβερνήτην τῆς
γῆσου ταύτης. Εὐτυχεῖς τὰ τιμηθῶμεν μὲ τὴν τοιαύτην ἐνδειξίν τῆς
ἀνατορικῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τὰ τεθῶμεν ἐπὶ κεφαλῆς ὁμοθρήσκου
καὶ ὁμογενοῦς λαοῦ, θέλομεν καταβάλλει πᾶσαν σπουδὴν καὶ δρα-
στηρίαν ἐπιμέλειαν, δικαιούντες τὴν τοιαύτην διαστολήν, ὥστε τὰ
διατηρῆται ἀκεραία καὶ ἀπρόσβλητος ἢ πρὸς τὸ βασιλείων κράτος ὀ-
φειλομένη πίστις καὶ ἀφοσίωσις, τὰ λαμβάνωσι πλήρη ἐνέργειαν τὰ
χορηγηθέντα τῇ ἡγεμονίᾳ ταύτῃ ἱερὰ προνόμια καὶ δικαιώματα, τὰ
προστατεύονται δραστηρίως τὰ ἀληθῆ αὐτῆς συμφέροντα, τὰ ἐπιτη-
ρῆται ἐπαγρύπνως ἢ κοινῇ ἡσυχία, ἀσφάλεια καὶ ἄρσεις τοῦ ἐμπι-
στευθέντοι ἡμῖν λαοῦ, τὰ γίνηται αὐστηρά, ἀμερόληπτος καὶ ἀπα-
ράβατος ἐφαρμογὴ τῶν διὰ ταύτην τὴν γῆσον νόμων, ὥστε οἱ μὲν
τίμιοι καὶ καλοὶ πολῖται τὰ προστατεύονται διηνεκῶς εἰς τὴν τιμὴν,
ζῶν καὶ κατάστασιν τῶν. αἱ δὲ κακαὶ πράξεις τῶν κακῶν πολιτῶν
τὰ στηλιτεύονται δημοσίως καὶ τὰ τιμωρῶνται καθ' ὅλην τὴν νόμι-
μον αὐστηρότητα, τὰ συστηθῆ θέμελιωδῶς ἢ πρόοδος τῶν φώτων,
τὰ ἀραπτυχθῆ τὸ ἐμπόριον ὡς καὶ ἡ ἐθνικὴ ναυτιλία καὶ τέλος τὰ
ἐπανξηνθῶσι βαθμηδὸν αἱ πρόσοδοι τοῦ τόπου καὶ οὕτω κυβέρνησις
καὶ πολῖται, βοηθούμενοι ἀμοιβαίως, τὰ δυνηθῶμεν τῇ θείᾳ συνάρ-
σει τὰ διευθύνωμεν τὴν φέλλην πατρίδα εἰς τὴν ἀράπτυσιν, ἐξ ἧς τὴν
παρεμπόδισαν τὰ δυστυχῆ περιστατικὰ τῶν παρελθόντων χρόνων.
Πρὸς ἐπιθυμητὴν ἐπίτευξιν τῶν καλῶν τούτων, ἢ κυβέρνησις ἡμῶν
χρηλεῖ ἀνυπερθέτως τῆς εὐλικρινοῦς συμπράξεως καὶ πατριωτικῆς με-
τὰ τῆλου ἀφοσιώσεως τοῦ ἱεροῦ κλήρου, τῶν δημοσίων Ἀρχῶν καὶ
ἀπάντων ἐν γένει τῶν κατοίκων τῆς γῆσου ταύτης.

Αὐτὴν τὴν σύμπραξιν προβαλλόμεν τὰ ἐπικαλεσθῶμεν ἐπιμόρους

ἀπὸ σήμερον, ὅτι, λαμβάνοντες εἰς χεῖρας τὰς ἡντίας τῆς ἡγεμονικῆς κυβερνήσεως, ἀποτείνομεν κατὰ πρῶτον πρὸς ὑμᾶς ἅπαντας, ἄνδρες Σάμιοι, τὰς φιλικὰς ἡμῶν προσρήσεις καὶ ἀσπασμούς καὶ προσκαλοῦμεν ἅμα ἵνα ἰκετεύσητε μεθ' ἡμῶν τὸν Ὑψίστον ὑπὲρ τῆς πολυχροῦς ζωῆς τοῦ κραταιοτάτου ἡμῶν βασιλέως Σουλτάνου Ἀβδοῦλ Μειζήτ Χάν, ὅστις περὶ πολλοῦ πάντοτε ἐποίησατο τὴν εὐημερίαν τῶν κατοίκων τῆς γῆσου ταύτης, καὶ ὑπὲρ τῆς στερεώσεως τῶν διακεκριμένων ἐξόχων ὑπουργῶν τῆς Ὑψηλῆς αὐτοῦ Πύλης.

Ἐν Λιμένι Βαθέος τῇ 20 Ἀπριλίου 1859.

Μ. Ἀριστάρχης.

Μικρὸν μετὰ τὴν ἐν Σάμῳ ἔλευσιν αὐτοῦ, εἴτ' οὖν τῇ δεκάτῃ Μαΐου, ὁ Ἀριστάρχης συνεκάλεσεν ἐν Χώρῃ ὑπὸ τῇ προεδρείᾳ τοῦ Μανουὴλ Καψάλη τὴν πρῶτην ἐπ' αὐτοῦ συνελθοῦσαν γενικὴν συνέλευσιν, ἐνώπιον τῆς ὁποίας παρουσιάσας, διετύπωσε τὰς ἀρχάς, καθ' ἃς προϋτίθετο νὰ διοικήσῃ, καὶ παρέσχε τὰς ἀρίστας περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς γῆσου ὑποσχέσεις. Ἐμφανιζόμενοι κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τῆς ἐντίμου ταύτης δημηγέρεως, εἶπε, κρίνομεν ἀναγκαῖον γὰρ διακηρύξωμεν δημοσίως τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας πρεσβεύομεν, καὶ τὴν διοικητικὴν πορείαν, ἣν προτιθέμεθα ἀμετατρέπτως γὰρ δώσωμεν εἰς τὰ πράγματα τῆς ἡγεμονίας ταύτης, τὴν ὁποίαν ἡ κυβέρνησις, καθ' ὑψηλὴν εὐμεγῆ θέλησιν τοῦ μεγαλειοτάτου Σουλτάνου καὶ κυριάρχου αὐτῆς, ἐνεπιστεύθη ἡμῖν. Ἐκ τῶν πρωτίστων λοιπὸν ἡμετέρων καθηκόντων θεωροῦντες τὴν διατήρησιν τῆς πρὸς τὸ βασιλεῖον κράτος τελείας πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως ἀπάντων ἀνεξαιρέτως τῶν Σαμίων, δὲν θέλομεν συγχωρήσει οὐδὲν κίνημα, ἀντιβαῖνον εἰς τὰ τῆς δπηκοῦότητος τῶν χρέη, τὰ ὅποια ἀπαιτοῦμεν γὰρ μὲνῶσιν ἀνέφικτα πάσης ἐνόχου προσβολῆς, ἥτις καὶ θέλει καταδιώκεσθαι καὶ τιμωρεῖσθαι καθ' ὅλην τῶν νόμων τὴν ἀυστηρότητα. Θέλομεν ἐπιτηρεῖ διηγεκῶς τὴν ἀκέραιον ἐξάσκησιν τῶν ἱερῶν προνομίων καὶ δικαιωμάτων, ἅτινα ἔχει κεκτημένα ἡ γῆσος αὐτῆ, προστατεύοντες δραστηρίως τὰ σμυγέροντά της. Θέλομεν ἐξειδικασμένως ἐπαγρυπνεῖ ὥστε αἱ διέπουσαι τὴν ἡγεμονίαν πολῦτιμοι θεσμοθεσίαι, λαμβάνουσαι τὴν ἀπαιτουμένην ἀτάκτιξί των, γὰρ σέβονται γενικῶς καὶ ἐφαρμόζονται ἀπαράβιατος ἐν πάσῃ περιστάσει καὶ ἐπὶ πάντων ἀδιαστόλως τῶν κατοίκων, διότι, διατηροῦντες τοὺς νόμους ἐν πλήρει ἰσχύϊ καὶ ἐνεργείᾳ,

εἰμεθα πεπεισμένοι ὅτι θέλομεν διατηρήσει καὶ τὴν ἡσυχίαν, εὐτάξι-
 αν, ἀσφάλειαν καὶ ἄνεσιν τοῦ ἐμπιστευθέντος ἡμῶν λαοῦ, καταδιώ-
 κοντες δραστηρίως καὶ ἀδιαστόλως δι' ὅλων τῶν νομίμων μέσων
 τοὺς ταραττοῦτας αὐτὰ κακούς πολλούς. Διὰ τὰ ἐπιτύχη δὲ ἡ ἡ-
 μετέρα κυβερνήσις τῶν τοιοῦτων ἀγαθῶν προθέσεώς της καὶ τὰ βα-
 δίστη ἀποτελεσματικῶς πρὸς τὴν ἐκτέλεσίν των, ἀφορῶσαν ἐξειδικιασμέ-
 νως τὴν κοινὴν εὐημερίαν, ὀφείλει ἐξ ἐνός πρώτη αὐτῆ τὰ δώση τὸ
 παράδειγμα ἀκριβοῦς ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων της καὶ μιᾶς ἀ-
 μερολήπτου ἐξασκήσεως τοῦ δικαίου καὶ ἐξ ἄλλου μέρους τὰ ἐπο-
 πτεῦν μὲ ἀδιάλειπτον προσοχὴν, ὥστε ἅπαντες οἱ δημόσιοι ὑπάλλη-
 λοι τὰ ἐκπληρῶσι τὰ ἐπικείμενα αὐτοῖς χρῆμα μετ' ἀκριβείας θρησκευ-
 τικῆς, περιοριζομένου τοῦ καθενὸς αὐστηρῶς ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν
 διαγεγραμμένων ἐνὶ ἐκάστῳ ὑποχρεώσεων. Ἐπικαλεσθέντες πρὸς
 τοῦτο τὸν πατριωτισμόν, τὸν ζῆλον καὶ τὴν προσοχὴν τῶν ὑπάλλη-
 λων τούτων, οἵτινες ὑπάρχουσι τὰ ὄργανα τῆς κυβερνήσεως εἰς τὰς
 μετὰ τῶν ἰδιωτῶν σχέσεις της, θεωροῦμεν ἐπ' ἀνάγκης τὰ προσκαλέ-
 σωμεν ἐπιμόνως διὰ τῶν νομίμων πληρεξουσίων των ἅπαντας τοὺς
 κατοίκους τῆς νήσου ταύτης πάσης τάξεως καὶ βαθμοῦ ἵνα ἀποτινά-
 ξωσι πᾶν πνεῦμα διχονοίας, ἔριδος ἢ κομματισμοῦ, ἀπεκδυθῶσι
 παντὸς αἰσθήματος ἐχθροπαθείας ἢ ἰδιοτελῶν σκοπῶν, συμφιλιω-
 θῶσιν ἐν εὐελκρινείᾳ καὶ ἀγάπῃ ὡς τέκνα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐθνι-
 κότητος καὶ ἀποκαταστήσωσιν οὕτω τελείαν ἁρμονίαν εἰς ὅλας τὰς
 κλάσεις τῆς μικρᾶς κοινότητος των. Πρὸς ἐπιτυχίαν δὲ τοῦ μόνου
 τούτου σωτηρίου διὰ τὸν τόπον σας σκοποῦ, ὑποσχόμεθα ἐκ προοιμι-
 ῶν τὰ συγκεντρώσωμεν ὅλας ἡμῶν τὰς προσπάθειας καὶ, μὴ δια-
 στέλλοντες ἐν τῇ κυβερνητικῇ ἡμῶν περιωπῇ οὐδὲν κόμμα ἢ φατρι-
 αν, ἀλλὰ μόνον τὴν ἀξίαν καὶ τιμιότητα, τὰ διευθύνωμεν ἅπαντα
 ἁρμοδίως εἰς τὴν ἀληθῆ πρόοδον καὶ πραγματικὴν εὐημερίαν τῆς φί-
 λης πατρίδος.

Εὐάγγελοι ἦσαν οἱ λόγοι οὗτοι καὶ, ἐφαρμοζόμενοι ἐν πράγμασιν, ἔ-
 μελλον ὁμολογουμένως νὰ φέρωσι τὸν χρυσοῦν αἰῶνα ἐν Σάμῳ· ὅθεν
 καὶ ἡ συνέλευσις εὐφροσύνως καὶ ἐπὶ χρησταῖς ἐλπίσιν ἠκροάσατο αὐ-
 τῶν. Τὸ χαλεπὴν ὅμως ἐντύπωσιν πᾶσι τοῖς πληρεξουσίοις ἐμποιῆσαν
 ἦτο ὅτι ὁ νέος ἄρχων ἔφερε τίτλον ἀσυνήθη, τὸν τοῦ κυβερνήτου, κα-
 τὰ παράβασιν τῶν προνομίων τῆς νήσου, ἅτινα ὠρισμένως ἀπέδιδον
 τῷ ἄρχοντι αὐτῆς τὸ ὄνομα ἡγεμόνος. Ἀπέρρει δὲ ἡ τοιαύτη ἐντύ-

πωσις ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι, ἔάν ἡ Γουρκική κυβέρνησις ᾤδιώριζεν ἤδη ἄρχοντα, μὴ τὸν νόμιμον καὶ κεκανονισμένον τίτλον τοῦ ἡγεμόνος φέροντα, ἐνδεχόμενον ἦτο ὀψιαίτερον ἐκ τῶν μικρῶν εἰς τὰ μεγαλείτερα προβαίνουσα νὰ καταπατήσῃ καὶ ἕτερα αὐτῆς προνόμια, οὕτω δὲ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο νὰ ἐκμηδενίσῃ καὶ καταργήσῃ πάντα ταῦτα· δι' ὃ καὶ ἐν τῇ ὀγδῷ τῆς συνελεύσεως συνεδριάσει ἐγένετο ὑπὸ πολλῶν πληρεξουσίων ἡ ἐπομένη πρότασις. Ἡ πατρις κέκτηται τὸ δικαίωμα νὰ ἔχῃ ἡγεμόνα δυνάμει τῶν προνομίων της· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ κύριος Μιλτιάδης Ἀριστάρχης δὲν ἔλαβε τὸν βαθμὸν τοῦ ἡγεμόνος καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ὑπάρχει ἡ ἀπαιτουμένη μοιμιότης εἰς τὴν διοίκησιν, ἄνευ τῆς ὁποίας οὐδὲν καλὸν εἰς τὸν τόπον κατορθοῦται, ἀλλ' οὔτε ἡ συνείδησις τῶν κατοίκων δύναται νὰ μένῃ ἡσυχος καὶ σταθερὰ ὡς πρὸς τὴν καλὴν καὶ ὀριστικὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, διότι ἡ ραδιουργία εὐρίσκει πάντοτε στάδιον ἀνοικτὸν καὶ εὐρὸν πρὸς πραγματοποίησιν τῶν καταχθονίων κατὰ τοῦ τόπου σκοπῶν της, ὡς ἡ πείρα τοσοῦτων χρόνων ἀπέδειξε, νὰ ἐκφράσῃ ἡ συνέλευσις εὐχὴν πρὸς τὴν αὐτοῦ αὐτοκρατορικὴν μεγαλειότητα τὸν Σουλτάνον ὅπως ἐν τῇ πατρικῇ προνοίᾳ τῆς μεγαλειότητός του καὶ τῇ πρὸς τοὺς πιστοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ Σαμίους εὐμετεία του καὶ ἀγάπη, εὐδοκίη νὰ προβιάσῃ τὴν αὐτοῦ ἐξοχότητα τὸν κυβερνήτην εἰς τὸν βαθμὸν ἡγεμόνος τῆς Σάμου. Παμψηφεὶ δὲ γενομένης δεκτῆς ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῆς τοιαύτης προτάσεως, συνετάχθη ἡ ἐπομένη πρὸς τὸν Σουλτάνον ἱκετήριος.

Μεγαλειότατε.

Οἱ εὐσεβάστως ὑποφαινόμενοι νόμιμοι ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου, οἱ συγκροτοῦντες τὴν παροῦσαν γαλικὴν συνέλευσιν, ὡς πρῶτιστον καὶ ἱερώτατον ἡμῶν χρέος θεωροῦμεν τὸ νὰ προσφέρωμεν, ὡς καὶ προσφερόμεν μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ δποκλίσεως ὑπο τοὺς πόδας τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοκρατορικοῦ σου θρόνου τὴν βαθεῖαν ὑποταγὴν, πίστιν, ὑπακοὴν καὶ ἀφοσίωσιν ἡμῶν, τῶν πιστῶν σου ὑπηκόων Σαμίων, διομολογοῦντες ἐπισήμως ὅτι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς οὐδόλως θέλομεν παραγνηώρσει τὸ ἱερώτατον ἡμῶν τοῦτο χρέος πρὸς τὴν μεγαλειότητά σου, τὸν νόμιμον βασιλέα καὶ κυριάρχην ἡμῶν.

Εὐγνωμονοῦσι, μεγαλειότατε, οἱ πιστοὶ σου ὑπήκοοι Σάμιοι καὶ θερμὰς ἱκεσίας πρὸς τὸν Ὑψίστον ἀναπέμπουσιν ὑπὲρ τῆς πολυχρο-

νίου διαβιώσεως καὶ ἄκρας εὐδαιμονίας σου καὶ ὑπὲρ τῆς ἀκραδάρτου στερεώσεως τοῦ κραταιοῦ θρόνου σου δι' ὅσα ἀνεκτίμητα ἀγαθὰ ἠνδύκησεν ἡ βασιλικὴ σου χάρις καὶ μεγαλοδωρία καὶ ἐπιδαψιλεύσει εἰς τὴν πατρίδα ταύτην καὶ ὁσημέραι ἐπιδαψιλεύει.

Πάντοτε εὐηρεστήθης γὰρ εἰσακούσας μετ' εὐμελείας τὰς δικαίας αἰτήσεις αὐτῶν καὶ ὡς φιλόλαος ἄραξ, δι' ἣν θεία πρόκοια παρσούφως ἔθετο ἐπὶ κεφαλῆς ἀπείρων λαῶν πρὸς εὐδαιμονίαν καὶ ἀρεστὴν αὐτῶν, ἀπέδωκας δικαιοσύνην· δι' ἧν ἐκώρουνσι τὴν αἰώνιον εὐγνωμοσύνην των μὲ τὰς πρὸς τὸν Ἰψίστον θεοῦς εὐχὰς των, παρακαλοῦντες ὅπως ἐντείλῃ καὶ κραταιώσῃ ἀμετάπτωτον τὴν βασιλείαν σου καὶ ὑπὸ τοῦς πόδας σου θέσῃ πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον.

Εὐγνωμονοῦσι, μεγαλειότατε, οἱ πιστοὶ σου ὑπήκοοι Σάμιοι ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ καὶ καταλλήλῳ ἐκλογῇ καὶ διορισμῷ τοῦ Μιλτιάδου Ἀριστάρχου βέη ὡς κυβερνήτου τῆς ἡγεμονίας ταύτης, ἀνδρὸς διακεκριμένου ἐπὶ δεδοκιμασμένην ἀρετῇ, φρονήσει καὶ συνέσει καὶ κατηγλαϊσμένου ἐπαξίως τὴν ὑψηλὴν ἐμπιστοσύνην τῆς μεγαλειότητός σου καὶ οὐτινος τρατὰ δείγματα δικαίας ὄντως καὶ ἔμφρονος διοικήσεως εὐχαρίστως ἐκ προσιμίων εἰδομεν ἐν τῷ ὀλίγῳ διαστήματι τῆς διοικητικῆς του πορείας ἐπὶ τοῦ τόπου.

Ἄλλὰ πρὸς ἐπαξιοτέραν καὶ τελεσφορωτέραν ἐνέργειαν τῶν ὑπὲρ τῶν πιστῶν σου Σαμίων πατρικῶν ἐφέσεων καὶ ἱερῶν αἰσθημάτων τῆς φιλανθρώπου καὶ φιλολάου καρδίας σου ἀπαιτεῖται μονιμότης εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου, διότι ἄνευ μονιμότητος, ὡς ἡ πέτρα τὸ ἀπέδειξεν, οὐδὲν ἀγαθὸν τελεσφόρως παρτιούται. Ὅθεν ὁ λαὸς τῆς Σάμου διὰ τῶν εὐσεβάστως ὑποφαινομένων νομίμων ἀντιπροσώπων του τολμᾷ γὰρ ἰκετεύσῃ γορυκλιῶς, ὑποβάλλων ὑποκλιεστάτα καὶ βαθυσεβάστως εἰς τὴν μεγαλειότητά σου ὅπως ἐν τῇ ὑψηλῇ μερίμνῃ καὶ προνοίᾳ αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τούτου, τοῦ κληρονομικῷ δικαιώματι ὡς ἱερᾶς παρακαταθήκης ὑπὸ τὸ κραταιὸν καὶ ἐνδοξὸν σκῆπτρον τῆς μεγαλειότητός σου διατελοῦντος, εὐδοκῆσῃ καὶ ἀταβιβάσῃ τὸν κυβερνήτην τῆς ἡγεμονίας Μιλτιάδην Ἀριστάρχη βέην εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σάμου.

Πιστεύει δὲ μετὰ πεποιθήσεως ὅτι οὐχὶ μόνον θέλει εὐδαιμονήσῃ ὑπὸ τὴν τοιαύτην πατρικὴν καὶ μόνιμον διοίκησιν τοῦ Μιλτιάδου Ἀριστάρχου βέη, περιβεβλημένου τὴν βασιλικὴν σου ἐμπιστοσύνην ὡς ἡγεμόνος τῆς πατρίδος, ἀλλ' οὐδέποτε θέλει δοθῇ ἀφορμὴ γὰρ παραπι-

κράνη τὴν ἀγαθὴν καρδίαν τῆς μεγαλειότητός σου.

*Εὐέλπιδες ὅτι ἡ παροῦσα ταπεινὴ φωνὴ καὶ ἡ ὑποκλιεστάτη ἐρ-
θερμος δέησις τοῦ πιστοῦ λαοῦ τῆς Σάμου, ἡ ὑποβαλλομένη ἀμέσως
ὑπὸ τοὺς ἀκλόρητους πόδας τοῦ περικλειοῦς αὐτοκρατορικοῦ σου θρό-
νου, θέλει εἰσακουσθῆ εὐμενῶς, ὡς πάντοτε εἰσηκούσθησαν αἱ δι-
καιαὶ ἰκεσίαι αὐτοῦ, ὑποσημειούμεθα μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ.*

Ἐν Χώρα Σάμου τὴν 4 Ἰουρίου 1859.

*Τῆς ὑμετέρας αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος
εὐπειθέατατοι.*

*Οἱ πληρεξούσιοι τῶν κομποπόλεων καὶ χωριῶν τῆς Σάμου
(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί).*

Τοιαῦτα τῆς συνελεύσεως αἰτησασμένης, ὁ Ἀριστάρχης ἔσπευσε νὰ ἀποστείλῃ τὴν ἀναφορὰν διὰ πρεσβευτῶν τοῦ Νικολάου Σουβαλτζῆ καὶ τοῦ Ἀνδρέου Ἀνδρεάδου πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, οἷον εἰ ἐπισπέρχων τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐν αὐτῇ· οὐ πολλῶ δὲ ὕστερον καὶ αὐτός, παρατεινόμενον ἐπ' ἀόριστον βλέπων τὸν διορισμὸν αὐτοῦ ὡς ἡγεμόνος, ὅπερ, εὐκόλως νοεῖται, τὰ μάλιστα ἐπεπεσθεῖ, καταλιπὼν ἐν Σάμῳ διοικητικὴν ἀντιπροσωπεΐαν, ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐνθα δυνάμει τῆς ἀναφορᾶς τῆς συνελεύσεως, ἐνισχυθείσης δι' ἑτέρας αἰτήσεως τῆς Βουλῆς, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι γεγραμμένης, καὶ τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ πανισχύρου τότε τυγχάνοντος πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας Ἐρρίκου Λύττονος Βούλθερ, ἐπέτυχε τῇ τρικαιστῇ πρώτῃ Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους νὰ λάβῃ τὸν τίτλον ἡγεμόνος, κατὰ τὸ ἐπόμενον αὐτοκρατορικὸν Διάταγμα.

Ὅ ἐκ τῶν μεγιστάνων τῆς ὑψηλῆς ἡμῶν αὐτοκρατορίας διορισθεὶς προλαβόντως μὲ τὸν τίτλον καίμακίμου κυβερνήτης τῆς ἡγεμονίας Σάμου Μιλτιάδης Ἀριστάρχης βένης ἐπειδὴ καὶ εὐηρέστησεν ἡμῖν, συνεπεία τῆς ἐξειδικιασμένης πίστεως καὶ ἰκανότητός του, προσφερόμενος ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς διοικητικῆς του πορείας μὲ ἐνάρεστον πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς νήσου κυβερνητικὸν τρόπον καὶ ἐπειδὴ εἶναι εἰς ἐκ τῶν ἀξίων νὰ χαίρωσι τῆς αὐτοκρατορικῆς ἡμῶν εὐμενείας ὑπαλλήλων, ἀπεφασίσσαμεν δι' ἐψηλοῦ ἡμῶν Ὁρισμοῦ νὰ τῷ χορηγήσωμεν τὸν βαθμὸν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σάμου, ὅπερ, καὶ ἐξετελέσθη ἡμῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐκδίδεται παρὰ τοῦ ὑψηλοῦ ἡμῶν διβατίου τὸ περιδοξὸν τοῦτο βασιλικὸν ἡμῶν Διάταγμα, ἀποπέμπον τὸν διορισμὸν τοῦτον.

Ὁ ἄνω μνησθεὶς ἡγεμῶν, κατὰ τὴν ἐγνωσμένην πείραν καὶ ἰκανότητά του ἑξακο.λουθῶν γὰ διεκπεραιοῖ καὶ διευθύρη αἰσίως τὰς δημοσίας ὑποθέσεις τῆς ρηθείσης νήσου, συμφώνως τῇ θεμελιωθείσῃ θεσμοθεσίᾳ αὐτῆς, καὶ γὰ προαγάγη καὶ μονιμοποιῆ τὴν ἐνημερίαν, ἀνάπτυξιν καὶ ἡσυχίαν τῶν κατοίκων αὐτῆς καὶ διατηρῆ τὴν κριτικὴν ἀρεσιν καὶ ἀσφάλειαν αὐτῶν, ὀφείλει γὰ καταβάλλη ἐπὶ τῷ σοβαρῷ τούτῳ ἀντικειμένῳ ὅσον τὸ δυνατόν πλεονα προσπάθειαν καὶ ἐπιμέλειαν καί, λαμβάνων τὸν νεομισμένον μισθὸν τοῦ ἡγεμόνος, γὰ καταγίνηται παρτὶ σθένει ὅπως μὴ λαμβάνη χώραν πρᾶξις τις ἢ κίνημα ἀντιβαῖνον εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν ἡμῶν ἐπιθυμίαν καὶ θέλησιν, καὶ σπεύδη γὰ ἐκθέτη καὶ καθυποβάλλη τῷ κραταιοτάτῳ βασιλικῷ ἡμῶν θρόνῳ τὰ ἄξια ἐκθέσεως ἀντικείμενα καὶ διατρέχοντα.

Οὕτω γενέσθω γνωστὸν καὶ σεβαστὸν ἔστω τὸ ἱερὸν τοῦτο σύμβολον ἡμῶν.

Ἐγράφη περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Ρεβιούλ-αχίρ τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ διακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ ἕκτου.

Ἐπὶ ἑπτὰ πού μηνος ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ ἡγεμῶν Ἀριστάρχης διατρίψας, ἐπέστρεψε τῇ εἰκοστῇ πέμπτῃ Ἀπριλίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἑξήκοστοῦ ἔτους εἰς Σάμον· συγκαλεσάμενος δὲ τῇ ὀγδόῃ Μαΐου ἐν Χώρῃ τὴν δευτέραν ἐπ' αὐτοῦ, ὑπὸ τῇ προεδρείᾳ τοῦ Ἀναγνώστου Χ. Γεωργίου, γενικὴν τῶν Σαμίων συνέλευσιν, ἐξήγγειλεν αὐτῇ τὸν τε εἰς τὸ τοῦ ἡγεμόνος ἄξιωμα προβιβασμὸν αὐτοῦ, ὃν ἐθεώρει παγίωσιν τῶν πραγμάτων καὶ θεμελίωσιν τῶν καθεστώτων ἐν τῇ πατρίδι, καὶ τὰς ὀφελείας, ὧν ὑπὲρ τῶν Σαμίων ἐπέτυχε παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης. Ἦσαν δὲ αὗται, πρῶτον ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἐπὶ τῶν προϊόντων τῆς νήσου ἐκτινομένου εἰσαγωγικοῦ ἐν Τουρκίᾳ δασμοῦ ἀπὸ δώδεκα εἰς τέσσαρα καὶ ἐν τέταρτον ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, καὶ δεύτερον ἡ ἔκδοσις αὐστηρῶν ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως διαταγῶν πρὸς τοὺς νομάρχας τοῦ κράτους ὅπως οἱ πανταχοῦ αὐτοῦ παρεπιδημοῦντες ἐπ' ἐμπορίᾳ ἢ δι' ἄλλας ὑποθέσεις αὐτῶν Σάμιοι μὴ ὑποχρεῶνται εἰς τὴν ἔκτισιν οἰουδήποτε φόρου καὶ ἰδίᾳ τοῦ στρατιωτικοῦ· σύναμα δ' ἐξήγγειλεν ὅτι πολλὴν κατέβαλε προσπάθειαν πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ δικαιοῦματος, ὅπερ ἄλλοτε ἐκέκτητο ἡ τῆς Σάμου κυβέρνησις τοῦ διορίζειν τοὺς ὑγειονομικοὺς ὑπαλλήλους τῆς νήσου, καὶ ὅτι ἐπέτυχεν ὅπως ἕκτοτε ἀντὶ μικρᾶς λιθουρίδος σταθμεύῃ ἐν τῷ λιμένι Βαθέος εὐμέγεθες ἀτμῆλατον σκάφος, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἡγεμόνος διατελοῦν.

Μετὰ πολλῆς τῆς εὐχαριστήσεως ἡ συνέλευσις ἔλαβε γνῶσιν τῶν τοιοῦτων καὶ τὴν ἐπὶ ταῖς ἐνεργείαις τοῦ ἡγεμόνος πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν ἀνωτέρω εὐγνωμοσύνην αὐτῆς ἐξεδήλωσεν ἐν τῇ πρὸς τὸν ἐναρκτήριον λόγον ἐκείνου ἀπαντήσῃ· διαλυθείσης δὲ τῆς συνελεύσεως, ὁ ἡγεμὼν ἐπελάβετο τῆς διοικήσεως τῆς νήσου μετὰ στιβαρᾶς μὲν χειρὸς, μετὰ συνέσεως δὲ καὶ ζήλου ἐπαινετοῦ, διότι φιλόκαλος καὶ φιλόμουσός ὁ ἀνὴρ τυγχάνων, οὐδὲν κατὰ τὰ πρῶτα τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ ἔτη παρημέλησε τὸ δυνάμενον τὰ μὲν ὑπάρχοντα νὰ προαγάγῃ καὶ βελτιώσῃ, τὰ δὲ ἐλλείποντα νὰ ἀναπληρώσῃ. Πρὸς τοῦτο ἐταστικὸν μὲν τὸ ὄμμα ἔρριψεν ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων παντὸς κλάδου, τὴν πορείαν αὐτῶν ἐπιβλέπων, μετεκαλέσατο δὲ ἐξ ἀλλοδαπῆς ἀνδρας τε νομομαθεῖς πρὸς βελτίωσιν τῶν δικαστηρίων, ἔλλειψιν τοιοῦτων τέως πασχόντων, καὶ διδασκάλους ἱκανοὺς πρὸς διαρρύθμισιν τοῦ τε Γυμνασίου καὶ τῶν σχολείων, ἀνὰ ἐν δὲ παρθεναγωγεῖον ἐν ἐκκίστῳ τῶν τεσσάρων τῆς νήσου τμημάτων συνεστήσατο καὶ τὴν σύνταξιν καταστατικῆς τῆς ἡγεμονίας διενήργησεν. Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ μετὰ προθυμίας ἀκαμάτου ἐπελάβετο, παρὰ πάντα τὰ παρεμβληθέντα ὑπὸ τῆς ἀμαθείας καὶ ἀδαημοσύνης πρὸς ἀποπεράτωσιν αὐτῆς προσκόμματα, τῆς κατασκευῆς τοῦ λιμένος Τηγαίου, ἔργου προαγαγόντος τὰ μάλιστα τὸ τῆς Χώρας τμήμα, καὶ τὴν ὑψίστην ἰδέαν συνέλαβε νὰ ἀνακτίσῃ τὴν ἀρχαίαν τῆς Σάμου ὁμώνυμον πόλιν καὶ καθέδραν τῆς κυβερνήσεως ταύτην καταστήσῃ. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι μία τῶν προγενεστέρων συνελεύσεων, τοῦ τότε τοποτηρητοῦ τῆς ἡγεμονίας Γεωργίου Κονεμένου προφρόνως τὸ τοιοῦτο εἰσηγησαμένου, ἐξήνεγκε τὴν εὐχὴν ὅπως ἡ τῆς κυβερνήσεως ἔδρα μετενεχθῆ εἰς Τηγάσιον· οὐδεμίαν ὅμως ἐπιδέχεται ἀντίρρησην ὅτι ἡ εὐχὴ μὲν ἐκείνη ὅπως ἐξηνέχθη οὕτω καὶ παρῆλθεν ἄνευ ἀποτελέσματος, ὁ δὲ Ἀριστάρχης ἐμβριθῶς ἀπεφάσισε νὰ πραγματοποιήσῃ ἢν συνέλαβεν ἰδέαν, διενεργήσας τὴν σύνταξιν μὲν σχεδίου τῆς νέας πόλεως, τὴν ἀγορὰν δὲ χώρου πρὸς οἰκοδομὴν μεγάρου καὶ ἄλλων δημοσίων καταστημάτων, προτιθεὶς δὲ νὰ μετοικήσῃ ἐν αὐτῇ ἅμα τῇ τοῦ λιμένος ἀποπερατώσει. Ἡ ἀπόρρωσις τοιοῦτου γιγαντιαίου ἔργου τῶν προγόνων σας, ἔλεγε πρὸς τοὺς πληρεξουσίους τῆς δευτέρας γενικῆς τῶν Σαμίων συνελεύσεως, θεωρεῖται καὶ εὐκλεῆς καὶ ἐπίζηλος· ὅθεν δὲν θέλω ἀμελήσει οὐδὲν μέσον, οὐδὲ φεισθῆ οὐδενὸς κόπου διὰ τὰ ἴδω ἐπὶ τέλους τετελειωμένην τὴν συμμεριζομένην ἄλλως παρὰ πάντων τῶν εὐφρονοῦντων ἐπιθυμίαν μου ταύτην.

Τῇ δεκάτῃ τρίτῃ Ἰουνίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ πρώτου ἔτους ἀπεβίωσεν ὁ Σουλτάνος Ἀπτούλ Μετζήτ· ὄθεν ὁ ἡγεμὼν Ἀριστάρχης, σύμφορον τῇ τε Σάμῳ καὶ ἑαυτῷ εὐρίσκων ἵνα μεταβῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ πρεσβείας Σαμίων καὶ ὑποβάλλῃ τῷ νέῳ μονάρχῃ Ἀπτούλ Ἀζήζ τὰ τε ἴδια καὶ τὰ τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου σεβάσματα, ἀπῆλθεν ἐκ Σάμου, ἀρχομένου Αὐγούστου, ἐν συνοδείᾳ τοῦ Ἰωάννου Καφφετζιδάκη, τοῦ Μανουὴλ Καψάλη, τοῦ Κωνσταντίνου Ὀρολογᾶ, τοῦ Γρηγορίου Κωνσταντζᾶ, τοῦ Γεωργίου Λαχούρη καὶ τοῦ Δημητρίου Ξουλᾶρχ. Ἀφικόμενοι εἰς Κωνσταντινούπολιν οὗτοι, συνεπαρουσίασαν ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου, ᾧ διωμολόγησαν, κατὰ τὰ νενομισμένα, τὰ αἰσθήματα τῆς πίστεως τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ· καὶ ὁ μὲν ἀναξ ἐξεδήλωσε τότε τὴν ἐπὶ τούτοις εὐαρέσκειαν αὐτοῦ, οὐ πολλῶ δ' ὕστερον ἐξεδίδοτο τὸ ἐπόμενον αὐτοκρατορικὸν Διάταγμα, τὸ ἐπικυροῦν τὰ προνόμια τῆς Σάμου καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ ἡγεμόνος Ἀριστάρχου.

Ἡγεμὼν τῆς νήσου Σάμου Μιλτιάδη βέη! Ἐμα τῇ παραλαβῇ τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου Διατάγματος ἔστωσάν σοι γνωστὰ τὰ ἀκόλουθα.

Κατὰ τὸ χιλιοστὸν διακοσιοστὸν τεσσαρακοστὸν ἑβδομὸν τῆς ἐγείρας ἔτος πρὸς πραγματοποιήσιν τῆς εὐημερίας καὶ ἐμπέδωσιν τῆς ἀσφαλείας καὶ ἡσυχίας τῶν κατοίκων τῆς νήσου Σάμου, ἀποτελοῦσης μέρος τῶν κληρονομικῶν μου χωρῶν, εἶχον χρηρηγηθῆ ἐκ μέρους τοῦ ὑψηλοῦ μου κράτους προνόμια τινα καὶ εἰς ἰδικὸς ὀργανισμὸς, ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὴν διοίκησιν τῶν ἐσωτερικῶν πραγμάτων τῆς νήσου.

Ὁ ἰδικὸς οὗτος ὀργανισμὸς, καθὼς καὶ ἡ σημαία καὶ τὰ λοιπὰ προνόμια, ὧν ἠξιώθησαν οἱ Σάμιοι, ἔσονται ἐν ἰσχύϊ καὶ ἐνεργείᾳ ὡς πρότερον, ἐφ' ὅσον οὗτοι δὲν παρεκκλίνουσι τῆς τῇ ὑψηλῇ μου βασιλείᾳ ὀφειλομένης πιστότητος καὶ ἐπηκοότητος.

Ἐν τούτοις ἐπειδὴ ἕνεκα τοῦ περιληπτικοῦ ἔργου καὶ τῶν συνεπτυγμένων ὄρων τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου ἕκαστος προέβαινε μὲν εἰς τὴν ὡς ἠθέλε παρεξήγησιν αὐτοῦ, ἐδικαιολογεῖτο δὲ πρόφασιν ἔχων τὰς κατὰ καιροὺς ἀναφρομένους ἀνωμαλίαις καὶ στάσεις καὶ ἐπομένως οὐ διέλειπον οἱ τοιοῦτοι βλιπτορτες καὶ εἰς ζημίαις ἐμβάλλορτες τὸν λαὸν τῆς νήσου ταύτης, ὅστις παρακαταθήκη τοῦ παρτοκράτορος Θεοῦ τυγχάνει ὧν ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ μου χειρὶ, διὰ ταῦτα ἐδέησεν, ἐπικυροῦντες τὸν διαληφθέντα ὀργανικὸν Χάρτην, τὰ διερμη-

ρεύσωμεν σύγραμμα καὶ διασαφήσωμεν αὐτὸν καί, συμφώνως πρὸς τοὺς καιροὺς καὶ εἰς τρόπον ὥστε τὰ ἐκλείψῃ τοῦ λοιποῦ πᾶσα ἀφορμὴ μεμψιμοιρίας, τὰ διευθετήσωμεν καὶ ἀσφαλίσωμεν τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ τόπου διοίκησιν, διατάσσοντες ὡς ἑξῆς.

Α'. Ἡ ἡγεμονικὴ Ἀρχὴ θέλει φροντίζει ὅπως ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὴν ἐπιτοπίως εἰθισμένην ἐποχὴν συγκαλεῖται μία γενικὴ συνέλευσις, τῆς ὁποίας θέλει ἐπιτηρεῖ τὴν συγκρότησιν καὶ διαγγέλλει τὸν τόπον καὶ τὴν ἡμέραν. Ἡ δὲ συνέλευσις αὕτη θέλει σύγκεισθαι ἐκ τοῦ μητροπολίτου, δύο πληρεξουσίων ἀφ' ἑκάστης τῶν ἐπτὰ κωμοπόλεων καὶ ἐνὸς ἀφ' ἑκάστου τῶν εἴκοσι καὶ δύο χωρίων τῆς νήσου, ὥστε ἅπαντα τὰ μέλη αὐτῆς, συμπεριλαμβανομένου τοῦ μητροπολίτου, θέλουσιν εἶναι τριάκοντα καὶ ἐπτὰ. Οἱ πληρεξούσιοι οὗτοι δέον τὰ ὧσιν οὐ μόνον ἄνδρες ἐγνωσμένοι μεταξὺ τῶν κατοίκων διὰ τε τὴν τιμιότητα καὶ τὴν φιλοπατρίαν των, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μάλιστα φορολογουμένων καὶ μετὰ πολλοῦ ζήλου συντρεχόντων εἰς τὰ δημόσια κοινωφελῆ καταστήματα. Δὲν γίνονται δὲ δεκτοὶ εἰς τὴν συνέλευσιν, οὐδ' ἐπεμβαλνοῦσι ποσῶς εἰς τὰς ὑποθέσεις αὐτῆς α.) οἱ ἐστιγματισμένοι διὰ φόρου, ληστείας καὶ ἄλλων παρομοίων κακουργημάτων, β.) οἱ φηγάδες καὶ οἱ εἰς ξένας ἐπικρατείας μεταρραστεύσαντες καὶ ὀριστικῶς ἐγκατασταθέντες ἢ ξενικὴν προστασίαν ἀποκτήσαντες, γ.) οἱ ἀποδειχθέντες σφετερισταὶ δημοσίων περιουσιῶν καὶ οἱ καταχρησταὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ταμείων τῶν κοινωφελῶν καταστημάτων καὶ δ.) οἱ διατελοῦντες ὑπὸ ἀνάγκησιν κακουργήματος ἢ πλημμελήματος.

Β'. Ἡ ἐκλογὴ τῶν μελῶν τῆς συνέλευσεως δὲν θέλει γίνεσθαι βορβωδῶς καὶ ὀχλαγωγικῶς. Οἱ ἐκλογεῖς, οἵτινες μέλλουσι τὰ ἐκλέξωσι τὰ ρηθέντα μέλη καὶ τοὺς ὁποίους θέλουσιν ἀναδείξει οἱ ἔχοντες κτήματα καὶ γαίας μεταξὺ τῶν κατοίκων ἑκάστου χωρίου, οἱ ἐνασχολούμενοι εἰς τὸ ἐμπόριον, οἱ ἰδιοκτῆται πλοίων καὶ οἱ τὰ προεκτεθέντα διὰ τοὺς πληρεξούσιους προσόντα κεκτημένοι ἔντιμοι καὶ ἐνυπόληπτοι ὑπήκοοι τῆς ὑψηλῆς βασιλείας μου, συνερχόμενοι κοσμίως καὶ ἡσύχως εἰς ἓν μέρος, θέλουσι προβῆ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν τῆς γενικῆς συνέλευσεως, ἀφ' οὗ προηγουμένως διορίσωσι πρόεδρον τῆς ἀσπυρίσεως των τὸν ἐν αὐτῇ γυνεχέστερον, ἰκανώτερον καὶ γεροντότερον. Θέλουσι δὲ συντάσσεσθαι κατάλογοι, περιέχοντες τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπώνυμον τῶν δημοτῶν τοῦ

ἑωρίου, ὅσοι θέλουσιν ἔχει τὸ δικαίωμα ἐκλογῆς ἐκλογέων, καὶ οἱ κατάλογοι οὗτοι θέλουσιν ἀναθεωρεῖσθαι καὶ διορθοῦσθαι καθ' ἑκάστην τριετίαν ὑπὸ τῶν δημοτικῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν ὑπὸ τῆς ἡγεμονικῆς Ἀρχῆς διοριζομένων ὑπαλλήλων.

Ἄρθρον 3. Οἱ ἐκλεχθέντες πληρεξούσιοι, ἀφ' οὗ, κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἔθος τῆς ρῆσου συνελθόντες, συγκροτήσωσι τὴν γενικὴν συνέλευσιν, πρῶτιστον ἔργον ἔχουσι νὰ ἐκλέγωσι διὰ πλειοψηφίας πρόεδρον τῆς συνέλευσεως τὸν γεροντότερον, ἰκανώτερον πρὸς διατήρησιν τῆς ἐντάκτου συμπεριφορᾶς καὶ ἔχοντα σύρεσιν καὶ φιλοπατρίαν, παρὰ πᾶσιν ὁμολογουμένην.

Χρῆν τοῦ προέδρου εἶναι νὰ ἐπιβλέπη τὰς γινόμενας συζητήσεις καὶ συνδιασκέψεις, νὰ ὑπομνησῆται τὴν προσήκουσαν εὐκοσμίαν εἰς τὸν πληρεξούσιον, ὅστις ἤθελε παρεκτραπῆ τῶν ὁρίων τῆς αἰδημοσύνης καί, ἐὰν οὗτος παρακούῃ, νὰ τὸν ἀποβάλλῃ τῆς συνέλευσεως, συμφωνούντων ἀπάντων τῶν λοιπῶν ἢ τῶν πλειόνων μελῶν.

Ἡ δὲ ἐντολὴ τῆς συνέλευσεως συνίσταται εἰς τὰ ἀκόλουθα ἀντικείμενα.

- α.) τὴν ἐξέλεξιν τῶν εισπράξεων καὶ δαπανῶν,
- β'.) τὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ,
- γ'.) τὴν ἐξέυρεσιν τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου πόρων καὶ τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου πρὸς δικαίαν εἰσπραξίν τῶν δημοσίων φόρων,
- δ'.) τὴν ἐμψύχωσιν τοῦ ἐγχωρίου ἐμπορίου,
- ε.) τὴν συζήτησιν περὶ βελτιώσεων ἐν τῷ τόπῳ, ἐπισκευῶν καὶ δημοσίᾳ δαπάνῃ γερησομένων οἰκοδομῶν.

Αἱ ἀποφάσεις τῆς συνέλευσεως, ὅσαι γίνονται διὰ πλειοψηφίας τῶν μελῶν καὶ δὲν περιέχουσι τι ἀντιβαῖνον εἰς τὰ καθήκοντα τῆς ὑπηκοότητος καὶ τῆς πιστότητος, ὑπογράφονται ὑφ' ὅλου τοῦ σώματος, καθυποβάλλονται πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς ρῆσου, ὅστις θέλει φροντίζει νὰ ἐκτελῇ αὐτὰς ἀκριβῶς καὶ προσηκόντως. Ἡ γενικὴ συνέλευσις, συγκροτουμένη ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, διαμένει καὶ ἐργάζεται ἐπὶ χρόνον οὐχὶ ὀλιγώτερον τοῦ ἐνός, οὐδὲ περισσώτερον τοῦ ἐνός καὶ ἡμίσεως μηνός ἀπὸ τῆς ἐνάρξεώς της, λογιζομένης ἐκ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκλογῆς τοῦ προέδρου.

Αἱ ἀποφάσεις τῆς συνέλευσεως, διαβιβάζονται ἐνυπόγραφοι εἰς τὸν ἡγεμόνα, θέλουσιν, ὡς εἴρηται, ἐκτελεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ. Ὅσαι ὀ-

μως ἀποφάσεις φανῶσιν ἀντιβαλνουςαι εἰς τὴν ὑπηκοότητα ἢ συντεταγμέναι καθ' ὑπέρβασιν τῶν καθηκόντων τῆς συνελεύσεως, αὐταὶ δὲν ἐκτελοῦνται πάντα, ἀλλὰ κοινοποιεῖ ὁ ἡγεμῶν εἰς τὴν κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος συγκροτηθησομένην συνέλευσιν τοὺς λόγους τῆς μὴ ἐκτελέσεως τῶν ἀποφάσεων τούτων καὶ ἐκτίθησι τὴν ἀνάγκην τῆς διορθώσεως αὐτῶν.

Ἐξ ἐκάστου τῶν τεσσάρων τῆς γήσου τμημάτων ἡ γενικὴ συνέλευσις ἐκλέγει ἀνὰ δύο ὑποψηφίους βουλευτάς, τοὺς τιμιωτέρους, εἰδημορεστέρους, τοὺς εἰδότας ἀναγιγνώσκειν καὶ γράφειν καὶ ἔχοντας ἡλικίαν οὐχὶ σμικροτέραν τῶν τριάκοντα ἔτων. Ἐκ τῶν υποψηφίων τούτων ὁ ἡγεμῶν ἐπικυροῖ καὶ διορίζει κατὰ προτίμησιν τοὺς τέσσαρας, οἵτινες, ἀποτελοῦντες τὸ σῶμα τῆς Βουλῆς, ἐν ἀποσείᾳ τῆς συνελεύσεως θέλουσι συσκέπτεσθαι ἐπὶ ἐν ἔτος μετὰ τοῦ ἡγεμόνος ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ περὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ τόπου.

Δ'. Τὰ τέσσαρα μέλη τοῦ ρηθέντος συμβουλίου, διατελοῦντα ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἡγεμόνος ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ, θέλουσι καταβάλλει τὴν προσήκουσαν ἐπιμέλειαν ὅπως ὄλαι αἱ διοικητικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ ὑποθέσεις διεξάγωνται κατὰ τοὺς ἐγχωρίους νόμους ἐν ἐνθότητι καὶ τιμότητι, εἰσπράττεται ἐγκαιρῶς τὸ ἐνὶ ἐκάστῳ ἀναλόγως τῆς δυνάμεως καὶ καταστάσεώς του ἐπιβάλλον μέρος τῶν γενικῶν φόρων, διαφυλάττεται ἡ δημόσιος περιουσία ἀπὸ πάσης φθορᾶς καὶ σπατάλης, ἐξασφαλίζεται ἡ ἐγκαιρὸς ἀπότισις τῶν δόσεων τοῦ πρὸς τὸ αὐτοκρατορικόν μου ταμεῖον ὀφειλομένου ἐτησίου φόρου τῶν τετρακοσίων χιλιάδων γροσίων, θεωρῶνται δὲ καὶ διενθετῶνται αἱ δαπάναι τοῦ τόπου καὶ τὰ ταμεῖα τῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ λοιπῶν κοινωφελῶν καταστημάτων.

Τὸ ἀποδεικτικὸν τῆς παραλαβῆς (μακσοῦζ σερετι) τοῦ εἰς δύο ἴσας δόσεις ἐν τῇ βασιλευδίᾳ μου πληρωθησομένου φόρου, λαμβανόμενον διὰ τοῦ ἡγεμόνος ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, θέλει παραδίδεσθαι εἰς τὰ μέλη τῆς Βουλῆς καὶ μετέπειτα εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν. Τὰ τέσσαρα ταῦτα μέλη τῆς Βουλῆς ἐν τῇ λήξει τῆς ἐνιαυσίου ὑληρείας των θέλουσι παρουσάσει ἀπολογισμὸν εἰς τὴν ἐπιούσαν γενικὴν συνέλευσιν καὶ καθ' ὅσον οὔτοι, ὡς προεῖρηται, εἰσὶ πεπιστευμένοι τὴν εἰσπραξίαν τῶν φόρων καὶ τὰς δαπάνας, διὰ πάντα ταῦτα καθίσταται ἐπεύθυνος ἐνώπιον τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῶν ἐγχωρίων νόμων.

Ε'. Τὸ ἡγεμονικὸν σιτηρέσιον, οἱ μισθοὶ τῶν μελῶν τῆς Βουλῆς, τῶν γραμματέων, χωροφυλάκων καὶ τῶν δικαστικῶν καὶ ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων προϋπολογίζονται ὑπὸ τῆς συνελεύσεως· ὁ δὲ ἡγεμὼν ἢ ὁ ἐπίτροπος αὐτοῦ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τῆς συνελεύσεως θέλει φροντίζει ἐκ συμφώνου μετὰ τῆς Βουλῆς ἵνα οἱ μισθοὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν ὑπαλλήλων πληρῶνται κατὰ μῆνα καὶ μηδὲν εἰσχωρῆ εἰς ταῦτα κατάχρησις καὶ σφετερισμός.

Ἐπειδὴ δὲ μέχρι τοῦδε δὲν ἦσαν ὠρισμένοι οἱ μισθοὶ τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆσου ἐν ὑπηρεσίᾳ διατελούντων ὑπαλλήλων, ἀπέναντι τῶν ἐξόδων ἐν γένει τῆς ἡγεμονίας ἐνοικιάζοντο ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τὰ δέκατα καὶ τὰ τελωνειακὰ δικαιώματα τῆς γῆσου. Ἐπειδὴ ὁμως ἐκ τούτου ἐπήγαγον ποικίλαι δυσχέρειαι, παρεχωρήθη εἰς τὴν Βουλὴν τὸ δικαίωμα τοῦ γὰρ ἐνοικιάζειν τοῦ λοιποῦ ἐπὶ δημοπρασίας τὰς εἰρημένας προσόδους καὶ ἐκ τοῦ προκύπτοντος ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως εἰσοδήματος γὰρ γίνονται αἱ ἀναγκαῖαι εἰς τὸν τόπον δαπάναι, χορηγῆται δὲ καὶ μηνιαῖον σιτηρέσιον ἐκ δώδεκα χιλιάδων πεντακοσίων γροσίων εἰς τὸν κατὰ καιρὸν ἡγεμόνα, ὅστις ἐκ τῶν ἰδίων θέλει μισθοδοτεῖ τὸν ἐν τῇ γῆσῳ ἐπίτροπόν του καὶ τοὺς ἐν τῇ ὑψηλῇ μου καθέδρᾳ τὰς ὑποθέσεις τῶν Σαμικῶν πλοίων θεωροῦντας ὑπαλλήλους του, καὶ ἐκτὸς τούτων ὁ ἡγεμὼν καθὼς καὶ ὁ ἐπίτροπος καὶ οἱ λοιποὶ ὑπάλληλοι του οὐδὲ ὀβολὸν δύνανται περιπλέον γὰρ λάβωσιν ἐκ τῶν προσόδων τῆς γῆσου.

Τὰ τελωνειακὰ δικαιώματα, τὰ ὅποια θέλουσι λαμβάνεσθαι παρὰ τῶν ὑπηκόων καὶ ἐμπόρων τῆς τε ὑψηλῆς μου βασιλείας καὶ τῶν γείλων Δυνάμεων θέλουσιν εἶναι σύμφωνα μὲ τὰς τελωνειακὰς διατιμήσεις (ταρίφας) καὶ μὲ τὰς ἐμπορικὰς συνθήκας, τὰς ἐν ἰσχύϊ εἰς τὰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς ἐπικρατείας μου.

ΣΤ'. Ἄπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀναγεοῦνται αἱ δημοτικαὶ Ἀρχαί, ἣτοι ὁ δήμαρχος ἐκάστου δήμου. Ἐπὶ τούτῳ δὲ οἱ ἐκλογεῖς ἐκάστου δήμου ἐκλέγουσι καὶ προτείνουσι δύο ὑποψηφίους, ἐξ ὧν τὸν ἕνα ὁ ἡγεμὼν ἢ ὁ ἐπίτροπος αὐτοῦ, συνεννοούμενος μετὰ τῆς Βουλῆς, διορίζει δήμαρχον, ὅστις μετὰ τὸν διορισμὸν του ἀναλαμβάνει καὶ ἐκπληροῖ τὰ δημαρχικὰ καθήκοντα.

Ζ'. Ὁ ἡγεμὼν ὀφείλει πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν τεχνῶν καὶ τῆς παιδείας καὶ διάδοσιν τῶν ἀρχῶν τῆς ἠθικῆς μεταξὺ τοῦ λαοῦ γὰρ φροντίζει ὅπως μὴ εἰσχωρήσῃ διαφθορὰ καὶ αἰτία παραλυσίας εἰς τὰ

διδάχοντα εκπαιδευτικά καταστήματα καὶ τοὺς διδασκάλους, καθὼς καὶ εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα τῶν ὁποίων ἡ ἐν τοῖς δήμοις ἀδ-
ξησις εἶναι πολὺς ὠφελείας προξένος.

Οἱ ἄνθρωποι, εἰς οὓς θέλει ἐμπιστεῦσθαι ἡ διαχείρισις τῶν τα-
μείων τῶν σχολείων καὶ λοιπῶν κοινοφελῶν καταστημάτων, θέ-
λουσιν ὑποδεικνύεσθαι ὑπὸ τῶν βουλευτῶν καὶ διορίζεσθαι ὑπὸ τοῦ
ἡγεμόνος, εἰς ὧσιν ἀπηλλαγμένοι τῶν ἀνωτέρω διαληφθέντων ἀ-
τοπημάτων. Ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν ἤθελον φανῆ ἔνοχοι κακῆς
διαγωγῆς καὶ καταχρήσεώς τις, δικάζονται καὶ, ὑποδειχθείσης
τῆς ἐνοχῆς τῶν, παύονται ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος ἐκ συμφώνου μετὰ τῆς
Βουλῆς.

Η'. Ἐν τῇ κωμοπόλει, εἴθθα ἡ ἔδρα τῆς ἡγεμονίας, διαμένει εἰς
ἀρχηγὸς χωροφυλάκων, διατελῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἡγεμόνος
καὶ ἔχων ὑφ' ἐαυτὸν πενήκοντα χωροφυλάκας, ἐξ ὧν μέρος μὲν,
διηρημένον εἰς ἀποσπάσματα, διοικούμενον ἕκαστον ὑφ' ἐνὸς ὑπα-
ξιωματικοῦ, διατίθεται εἰς τὰ τέσσαρα τμήματα τῆς γῆς, οἱ δὲ
λοιποὶ μένουσι παρὰ τῷ ἀρχηγῷ πρὸς διατήρησιν τῆς κοινῆς ἀσφα-
λείας καὶ τάξεως.

Ἡ κλήσις καὶ προσαγωγὴ τῶν κατηγορουμένων εἰς τὰ δικαστή-
ρια, καθὼς καὶ ἡ μετακόμισις τῶν διαταγῶν τῆς ἡγεμονίας θέλουσιν
ἐκτελεῖσθαι διὰ τῶν χωροφυλάκων. Πλήρ δὲ τῶν πενήκοντα τού-
των χωροφυλάκων, ἕτεροι πενήκοντα ἐκ τῶν ἰκανωτέρων καὶ πι-
στοτέρων διορίζονται ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἐνὸς ὀπλαρχηγοῦ, οἵτινες,
μισθοδοτούμενοι ὑπὸ τοῦ δημοσίου ταμείου, θέλουσι κατενθύνεσθαι
εἰς πᾶν μέρος, ὅπου ἤθελον ἀναφανῆ ληστὰς ἢ ἄλλοι κακοποιοὶ πρὸς
καταδίωξιν καὶ σύλληψιν αὐτῶν.

Θ'. Ἡ ἔκδοσις καὶ ἐπιθεώρησις τῶν διαβατηρίων καὶ τῶν ναυτι-
λιακῶν ἐγγράφων, καθὼς καὶ ἡ συμφώνως ταῖς ὑφισταμέναις συνθή-
καις διοικήσις τῶν ἐν Σάμῳ παροικούντων καὶ τῶν ἔξωθεν ἐρχο-
μένων καὶ ἀπερχομένων ὑπηκόων τῶν ξένων ἐθνῶν ἀγῆκει ἰδικῶς
εἰς τὰ προσόντα τοῦ ἡγεμόνος καὶ αὐτὸς καὶ ὁ ἐπίτροπός του θέλει
ἐκτελεῖ ἄνευ προσκομμάτων τὰ ἀφορῶντα τῆν ὑπηρεσίαν ταύτην.

Γ'. Ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς διοικήσεως θέλει ὑπάρχει ἐν δικαστήριον,
συνκείμενον ἐκ πέντε μελῶν, ἦτοι ἐκ τοῦ προέδρου, δύο μελῶν, ἐνὸς
γραμματέως καὶ τοῦ εἰσαγγελέως, καταγγέλλοντος τὰς ποινικὰς ὑ-
ποθέσεις. Τὸ δικαστήριον τοῦτο, τοῦ ὁποίου ὁ γραμματεὺς καὶ ὁ

εἰσαγγελεὺς δὲν ἔχουσι ψῆφον δικαστικὴν, δικάζει κατὰ τοὺς ἐγκω-
 ριλοὺς νόμους τὰς πολιτικὰς καὶ ποινικὰς δίκας.

Τὰ ρηθέντα πέντε μέλη ἐκλέγονται καὶ διορίζονται κατὰ τὴν γε-
 ρικῶς παραδεδεγμένην ἀρχὴν ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις ὁμως θέλει
 φροντίζει συντόμως ἵνα οὗτοι ὦσιν ἄνδρες κεκτημένοι δικαστικὴν ἱ-
 καρότητα, παρέχοντες ἐχέγγυα τιμότητος, εὐθύτητος καὶ ἀμερολη-
 ψίας καὶ ἀπολαύοντες τῆς ἀγαθῆς ὑπολήψεως τῶν κατοίκων. Μὴ
 ὄντες οἱ δικασταὶ ἰσόβιοι, θέλουσι πάεσθαι τῆς θέσεώς τωρ, εὐθὺς
 ἅμα ἀποδειχθῶσι πράξαντές τι ἀντιβαῖνον εἰς τὰ καθήκοντα τῆς δ-
 πηρεσίας τωρ. Οἱ δὲ μισθοὶ αὐτῶν θέλουσιν ὀρισθῆ διὰ τῆς γενικῆς
 συνελεύσεως ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος τῶν καθηκόντων ἐκάστου.

Ἄσφαλῆς φυλακὴ θέλει οἰκοδομηθῆ εἰς μέρος ὑγεινὸν τῆς γῆσου,
 ὅπου θέλουσι κρατεῖσθαι οἱ ὑπόδικοι καὶ κατάδικοι.

Εἰς τὸν ἡγεμόνα, ὡς εἴρηται, ἀνήκει ἀποκλειστικῶς τὸ δικαίωμα
 τοῦ διορίζειν πάντας ἐκείνους, ὅσοι δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν διὰ ψῆ-
 φου ἐκλογὴν τῶν κατοίκων καὶ τὴν γνῶμην τῶν ἐκλογέων, ἦτοι
 τοὺς δικαστάς, τοὺς ἀστυνομικοὺς ὑπαλλήλους, τὸν ἀρχηγὸν τῆς
 χωροφυλακῆς καὶ τοὺς γραμματεῖς τῆς διοικήσεως. Ὅσοι ὁμως ἐκ
 τῶν ὑπαλλήλων τούτων γνῶσθῶσιν εἰς τὸν ἡγεμόνα ὅτι δὲν ἐκπλη-
 ροῦσι τὰ χρεῖα τωρ ἐν εὐθύτητι καὶ τιμότητι ἢ καταγγελλῶσιν ὑπὸ
 τῶν πλείονων μελῶν τῆς γενικῆς συνελεύσεως ἀμερολήπτως καὶ εἰς
 τρόπον ὥστε νὰ ἀποδεικνύηται ἡ ἐνοχὴ τῶν κατηγορουμένων, οἱ
 τοιοῦτοι θέλουσι πάεσθαι καὶ τιμωρεῖσθαι ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ
 τῆς ἀποδειχθησομένης παραβάσεώς τωρ. Διὰ δὲ τὰς ρηθείσας θέ-
 σεεις, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν μόνον τῆς ἱκαρότητος καὶ πιστότητος,
 ἴσον ἔχουσι δικαίωμα οἱ ἰθαγενεῖς καὶ οἱ λοιποὶ ὑπήκοοι τῆς ὑψηλῆς
 μου βασιλείας.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς ὑγειονομικὰς ὑποθέσεις, ἐπειδὴ αὐταὶ ὑπό-
 κεινται εἰς διεθνεῖς διατάξεις, διὰ τοῦτο ἡ ἐγκώριος ὑγειονομικὴ δ-
 πηρεσία τῆς γῆσου ἀνατίθεται εἰς τὴν φροντίδα τοῦ ἡγεμόνος, ἐπὶ
 τῷ ὄρω τοῦ νὰ διατελῆ ὑπὸ τὴν γενικὴν ἐποπτεῖαν τοῦ ὑγειονομικοῦ
 συμβουλίου τῆς αὐτοκρατορίας. Ἐν γένει δὲ ὀφείλεις σύ, ὅστις εἶ-
 σαι ἡγεμὼν τῆς Σάμου, νὰ ἐπιστήσης τὴν προσοχὴν σου πρὸς ἐξέυ-
 ρεσιν τῶν μέσων τῆς βελτιώσεως τοῦ τόπου καὶ τῆς ἐνημερίας τοῦ
 Σαμικοῦ λαοῦ, ὅστις εἶναι ἱερὰ παρακαταθήκη εἰς τὸ αὐτοκρατορι-
 κὸν μου ἄτομον, καὶ νὰ φροντίζης ὅπως μηδεμίαν μηδέποτε συμβαίη

πράξεις, ἀντιβαίνουσα εἰς τὰς διατάξεις τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου τό-
του Ὁρισμοῦ. Τῆς εὐτυχοῦς δὲ ἐπὶ τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον ἀν-
όδου μου ἐπισυμβάσης καὶ ζητηθείσης παρὰ σοῦ τῆς ἀναγεώσεως τοῦ
κατὰ τὸ 1268 ἔτος τῆς ἐγείρας καὶ κατὰ μῆνα Ζι.λκαδὲ ἐκδοθέν-
τος αὐτοκρατορικοῦ μου διατάγματος, ἐξεδόθη αὐτοκρατορικός μου
Ὁρισμὸς ἐπὶ τούτου καὶ ἀπελύθη ἐκ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου διβαρίου
κατὰ τὴν γενομένην σου αἴτησιν.

Γέγραπται ἐν μηνὶ Ζι.λκαδὲ τοῦ 1278 ἔτους ἐν Κωνσταντινουπό-
λει τῇ περιφρουρήτῳ.

Ἐπανελθούσης ἤδη τῆς Σαμικῆς πρεσβείας εἰς τὰ ἴδια, ἐπέστρεψε
μετὰ πολύμηνον ἐν Κωνσταντινουπόλει διατριβὴν καὶ ὁ Ἀριστάρχης
εἰς Σάμον· ἔκτοτε ὅμως ἤρξαντο ἀναφυόμενα τὰ σπέρματα δυσαρесκεί-
ας κατ' αὐτοῦ, ἄτινα, βαθμηδὸν ἀναπτυσσόμενα, ἔμελλον ἔτη τινα ὀ-
ψιαίτερον νὰ ἐπιφέρωσι τὴν πτώσιν αὐτοῦ. Ἐδῶσε δὲ εἰς τοῦτο ἀφ-
ορμὴν ὁ ἴδιος, θελήσας νὰ μεταβάλῃ τὸ ἔκπαλαι ἐπικρατήσαν ἐν Σά-
μῳ φορολογικὸν σύστημα τῆς ἀποδεκατώσεως καὶ ἀντ' αὐτοῦ εἰσαγά-
γῃ τὸ τῆς ἐγγείου φορολογίας. Ἀναντιρρήτως τὸ τελευταῖον τοῦτο σύ-
στημα, ὅπερ, ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθὲν καὶ ὑποβληθὲν, ἐνέκρινε καὶ ἐπέψη-
φισατο ἢ ἐν Χώρῳ συνελθοῦσα τῇ δωδεκάτῃ Νοεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ
ὀκτακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ δευτέρου ἔτους γενικὴ συνέλευσις, ἦτο τελειό-
τερον τοῦ τῆς ἀποδεκατώσεως· διότι οὐ μόνον ἐπέβαλλε τοῖς γαιού-
χοις τὴν ἐπωφελεῖ δι' αὐτοὺς ὑποχρέωσιν νὰ καλλιεργῶσι μετὰ πλείο-
νος ζήλου τὰς ἑαυτῶν γαίας ἵνα μὴ ἐκτίνωσι φόρους ἐπὶ κτημάτων, οὐ-
δαμῶς πρόσοδον αὐτοῖς φερόντων, ἀλλὰ καὶ ἐπηύξανε μὲν τὰς δημο-
σίας προσόδους, κατέπαυε δὲ τὰς καταχρήσεις καὶ τὰς καταπιέσεις
τῶν εἰσπρακτόρων, οἵτινες ἦσαν ἀληθεῖς μάστιγες τοῦ λαοῦ. Πλὴν
ἀλλὰ τὸ τῆς ἀποδεκατώσεως σύστημα οἱ ἐν αὐτῷ ἀνέκαθεν εἰθισμένοι
ἐθεώρουν ὡς ἐκ Θεοῦ οὕτως εἰπεῖν τὴν ἀρχὴν ἔλκον, οὐδὲ ἠδύνατο νὰ
νοήσωσι πῶς ἤθελον φορολογεῖσθαι ἐπὶ τῶν κτημάτων αὐτῶν ἀδιακρί-
τως καὶ ἂν μὴ ταῦτα ἀπέφερον πρόσοδόν τινα· ὅθεν καὶ μεγάλας ἔρ-
ρηξαν φωνὰς κατὰ τῆς τοιαύτης φορολογικῆς μεταρρυθμίσεως. Πρὸς
ἐπίτασιν δὲ τῆς δυσαρесκείας συνέτειναν καὶ δύο τινά· πρῶτον, ὅτι
πολλοί, προσκληθέντες νὰ δηλώσωσι τίνας ἐκτάσεις γαιῶν ἐκέκτηντο
καὶ θέλοντες ἐκ κενοφροσύνης νὰ φανῶσιν ὡς ἀνήκοντες ἐν τῇ πρώτῃ
τῶν κτηματιῶν τάξει, ἐδήλωσαν ὅτι ἦσαν κύριοι γαιῶν μείζονος ἐκ-
τάσεως ἐκείνης, ἦν πράγματι ἐκέκτηντο, ἀγνοοῦντες ὅτι ἵνα ἴκανοι

ποιήσωσι τὴν ματαιότητα αὐτῶν ἐπηύξανον τὰς ἀπέναντι τοῦ δημοσίου φορολογικὰς αὐτῶν ὑποχρεώσεις, καὶ δεύτερον ὅτι τῷ ἔτει ἐκείνῳ, καθ' ὃ ἐπῆλθεν ἡ φορολογικὴ αὕτη μεταβολή, κατὰ λυπηρὰν σύμπτωσιν, ἐγένετο ἀφορία κερπῶν τῆς γῆς, ἐντεῦθεν δὲ ὀλίγοι οἱ γεωργοὶ εἰσεκόμισαν ἀνθ' ὧν ὑπεχρεώθησαν νὰ ἐκτίσωσι πλειόνων ἐγγείων φόρων κατὰ τὸ νέον φορολογικὸν σύστημα.

Τὴν δυσαρέσκειαν κορυφουμένην βλέπων ὁ Ἀριστάρχης, συνεχάλεσε τῇ ἕκτῃ Ὀκτωβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ τρίτου ἔτους ἐν Βαθεὶ τὴν γενικὴν συνέλευσιν, ἐν ᾗ παρέστη καὶ ὁ λίαν αὐτὸν εὐνοῶν πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας Ἐρρίκος Λύττων Βουλβερ, ἐναγχος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀφικόμενος. Παρουσιάσας δ' ἐνώπιον τῆς συνελεύσεως ὁ Ἀριστάρχης, ἀφ' οὗ διὰ τοῦ ἐναρκτηρίου λόγου αὐτοῦ ἐξῆρε τὰς ἐπενεχθείσας τῇ νήσῳ ὑπὸ τῆς διοικήσεως αὐτοῦ πικροτάτας βελτιώσεις, προσεκάλεσε τοὺς πληρεξουσίους νὰ φανῶσιν ἀνώτεροι τῶν ἀτομικῶν συμφερόντων, ὑπαινισσόμενος διὰ τῶν λόγων τούτων ὅτι ὤφειλον νὰ ἐμμείνωσιν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ νέου φορολογικοῦ συστήματος, καθ' οὗ οἱ πολλοὶ κατεκράυγαζον. *Κολακεύομαι*, εἶπε, *πιστεύων*, *κύριοι πληρεξούσιοι*, *ὅτι δεχθέντες τὴν ἐμπιστευθεῖσαν ἐμῖν ἐντολήν τῆς πληρεξουσιότητος ἄνευ ὑστεροβουλίας, ἀ.λ.λ' ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ὑπηρετήσητε εὐδαιμονίᾳ τῇ πατρίδι, θέλετε προτιμήσει τῶν ἀγόνων διενέξεων τὰς σοβαρὰς συζητήσεις καὶ δὲν θέλετε διατίσει τοῦ νὰ βιάλητε ὑπεράνω παντὸς ἰδιωτικοῦ ἢ πατριαστικοῦ συμφέροντος τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὸ μέλλον τῆς πατρίδος σας, καλῶς γνωρίζοντες ὅτι κινδυνωδέστερον συμβεβηκὸς εἰς κοινωτίαν δὲν ὑπάρχει εἰ μὴ νὰ κύπτωσιν αἰωνίως τὰ μέλη της εἰς τὰ ἀτομικά των συμφέροντα καὶ νὰ μὴ ἀνυψοῦνται ποτε ἡ διάνοιά των πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον. Θεωρῶν λίαν ἀναγκαίαν μίαν συνεχῆ ἁρμονίαν μεταξὺ τῆς κυβερνήσεώς μου καὶ τῆς συνελεύσεως, νομίζω ὅτι ἡ ἁρμονία αὕτη δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ τῆς ἀκαταπαύστου ἐκφράσεως τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἀναγκῶν τοῦ τόπου, ἄνευ τῆς διηγεκοῦς ἐνδείξεως τῶν συλλογισμῶν τοῦ λαοῦ, τοὺς ὁποίους χρεωστεῖ πᾶσα κυβερνήσις πεφωτισμένη νὰ ἐπεξεργάζεται, νὰ καθαρίζει καὶ νὰ βιάλη ἐγκαίρως εἰς ἐνέργειαν. Σχηματίσατε, κύριοι πληρεξούσιοι, ἐδραίαν καὶ ἀδιάσειστον τὴν πεποίθησιν ὅτι, βαίνοντες μεθ' ἐνότητος καὶ ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς προόδου, ἢν διεχαράξαμεν ἅπαξ, θέλομεν ἐξασφαλῆσαι τὸ μέλλον τῆς πατρίδος, εἰ τοῦ ὁποίου τὴν παγίωσιν καὶ τὰ προέ-*

μιά μας αὐτὰ συντελοῦσι τὰ μέγιστα καὶ ἡ εὐνοϊκὴ συνδρομὴ, ἧς τυγχάνομεν ἐν παντοίᾳ περιστάσει παρὰ τοῖς ἀγαθοῖς ἡμῶν φίλοις, οὐχ ἦτορ συνεργεῖ. Καταλήγων δὲ τὸν ἐναρκτήριο ἀυτοῦ λόγον, ὁ Ἀριστάρχης ἐξεδήλου ἦν ἠσθάνετο ἐνδόμουχον ἀγγαλλίαισιν, βλέπων παριστάμενον τὸν τῆς Ἀγγλίας πρεσβευτὴν, πρὸς ὃν ἐνόμιζε καθῆκον δημοσίᾳ νὰ προσενέγκῃ τὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ ἐπὶ τῇ εὐγενεῖ καὶ φιλικῇ συνδρομῇ, ἣν ἀείποτε παρέσχεν ὑπὲρ τῶν τῆς Σχμοῦ συμφερόντων.

Μετὰ προσοχῆς ἡ συνέλευσις ἐκείνη ἤκουσε τῶν λόγων καὶ παρακλειύσεων τοῦ ἡγεμονος· ἀλλὰ τὸ μὲν μὴ θέλουσα νὰ ἔλθῃ ἀμέσως εἰς ρῆξιν πρὸς αὐτόν, τὸ δὲ αἰδομένη τὸν πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας, οὐ ἐγίνωσκε τὰ πρὸς τὸν Ἀριστάρχην φίλια αἰσθήματα καὶ ὅστις εὐμενῆς ἀντιλήπτωρ τῶν Σαμίων ἐν πασαις αὐτῶν ταῖς ἀνάγκαις ἐδείκνυτο, ἀπέσχε μὲν νὰ διομολογήσῃ τὸ περὶ τοῦ νέου φορολογικοῦ συστήματος φρονημα αὐτῆς, περιωρίσθη δὲ εἰς τυπικὴν τινα πρὸς τὸν ἐναρκτήριο λόγον ἀπάντησιν. Σύνημα δὲ ἐκδήλουσα τὴν τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν τῆς Ἀγγλίας πρεσβευτὴν, ἐφ' οἷς οὗτος ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὲρ αὐτοῦ ἀείποτε ἔπραξε, διεβίβασεν αὐτῷ διὰ πενταμελοῦς ἐπιτροπείας τὴν ἐπομένην εὐχαριστήριον ἐπιστολήν.

Ἐξοχώτατε.

Οἱ ὑποφαινόμενοι πληρεξούσιοι τῆς παρούσης πέμπτης γενικῆς τῶν Σαμίων συνελεύσεως τομίζομεν ἱερὸν ἡμῶν καθῆκον νὰ ἐκφράσωμεν τῇ ὑμετέρᾳ ἐξοχώτητι τὴν βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν τε καὶ τοῦ ἐντολέως ἡμῶν Σαμικοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἐξοχὸν τιμὴν, ἣν περιποίησεν ἡμῖν παρενρεθεῖσα εἰς τὴν ἐναρξιν τῆς συνελεύσεως ταύτης, καὶ διὰ τὴν γενναίαν συνδρομὴν, ἣν δὲν ἔταυσε χορηγοῦσα ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς ἡμετέρας πατρίδος.

Ὅθεν σπεύδομεν νὰ παρακαλέσωμεν θεσμῶς τὴν ὑμετέραν ἐξοχώτητα ὅπως, ἐπιδαψιλεύουσα ἡμῖν καὶ τοῦ λοιποῦ τὴν ἰσχυρὰν αὐτῆς προστασίαν, δεχθῇ εὐμενῶς τὸν δημόσιον τοῦτον φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν καὶ τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξόχου ἡμῶν ἐπολήψεως καὶ σεβασμοῦ.

Ἐν Βαθεῖ Σάμου τῇ 8 Ὀκτωβρίου 1883.

(Ἐπονται αἱ τῶν πληρεξουσίων ἐπογραφαί).

Πρὸς τὴν ἐπιστολὴν δὲ ταύτην ὁ πρεσβευτὴς ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς.

Κύριοι πληρεξούσιοι.

Ἐθέλχθην μεγάλως ἀπὸ τοὺς ἐρασμίους λόγους σας. Ἡ εὐημερία τῆς νήσου σας μ' ἐνδιέφερε πάντοτε· αὕτη ἀποδεικνύει ἐξ ἐνδὸς τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὴν ἀρχιτροιαν σας καὶ ἐξ ἄλλου τὴν εὐμένειαν τοῦ κυριάρχου σας. Φροντίζετε μόνοι περὶ τῶν ἰδίων ὑμῶν ὑποθέσεων, μένοντες πάντοτε πιστὸν μέλος τῆς αὐτοκρατορίας, εἰς ἣν ἀνήκετε.

Διανοήθην πάντοτε ὅτι δύναται τις γὰ ἐμπιστευθῆ εἰς τὴν τιμιότητα τῶν Γραικῶν. Δεικνύων αὐτοῖς πλήρη ἐμπιστοσύνην καὶ χορηγῶν εἰς τὴν εὐφυίαν των τὸ δικαίωμα τοῦ γὰ λαμβάνωσιν ἀνάλογον μέρος εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου, τὸν ὁποῖον κατοικοῦσιν, ὅχι μόνον ἀποκτᾷ τις τὸ καλλίτερον δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἀγάπης των, ἀλλ' ἔχει καὶ τὸ βεβαιότερον ἐχέγγυον τῆς ὑπακοῆς των.

Ὅσακις σᾶς βλέπω, πείθομαι περισσότερον περὶ τοῦ ὀρθοῦ τῶν σκέψεών μου τούτων.

Ἄλλαχοῦ ἀπαρτᾷ τις ἐνίοτε θεωρίας ἀφηρημένας μιᾶς ἐλευθερίας ἀδυνάτου· ἐνταῦθα εὐρίσκω τοὺς βεβαίους καρπὸς μιᾶς πρακτικῆς ἐλευθερίας.

Ὅταν με ἐρωτήσωσιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τί νεώτερα ἐκ Σάμου ἀπὸ τῆς τελευταίας μου ἐπισκέψεως, θέλω ἀπαρτήσῃ· μία ἐξαιρετος ὁδὸς καὶ ὁ καλλίτερος λιμὴν τοῦ ἀρχιπελάγους. Μία συνταγματικὴ κυβέρνησις ἐν τῇ νήσῳ σας φέρει τοὺς πρώτους πολίτας ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων καὶ παραχωρεῖ εἰς ὅλους σχεδὸν ψήφον εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν διοικούντων αὐτοὺς μετὰ τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις ἔχει τὴν ἀναγκαίαν ἐξουσίαν διὰ τὰ δῶσθαι τὴν σωτηριώδη ὤθησιν εἰς τὸ κοινὸν καλόν.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν νῦν ἡγεμόνα σας, δυσαρεστεῖται τις ὑπάρχων φίλος τῶν φίλων του, διότι συστέλλεται γὰ ὁμιλήσῃ ἐλευθέρως κατὰ τὴν ἀξίαν του.

Συμφώνως πρὸς τοὺς πλέον ἐξόχους ἄνδρας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δὲν εἴμπορῶ γὰ ἀποσιωπήσω ὅτι ἐσχημάτισα τὴν καλλίτεραν ἰδέαν τῆς ἰκαρότητας τοῦ ἀρχηγοῦ σας, καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλε γὰ ἀποσταλῆ παρ' ὑμῖν· δὲν ἠδυνάμην δὲ γὰ φαντασθῶ ποτε ὅτι ἠθέλει ἀφιερῶθαι εἰς τὸν τόπον σας μετ' ἐμπειρίας τόσον ἀξιολόγου

καὶ μετὰ τόσον ἐντελοῦς ἀνταπαρησίας. Ἀπολαμβάνει δὲ τὴν ἀμοιβὴν του εἰς τὴν ἀφοσίωσίν σας καὶ εἰς τὰς προόδους, αἰτινές εἰσιν αἱ συνρέπειαι τοῦ ζήλου του καὶ τῆς συμπράξεώς σας.

Ἡ ἐκκλησία, ἀντιπροσωπευομένη φρονίμως παρὰ τοῦ παριερωτάτου ἀρχιεπισκόπου, ὑπάρχει ἄξιος δεσμὸς μεταξὺ ἀνθρώπων καὶ Θεοῦ.

Εἶθε ὁ οὐρανὸς γὰ εὐλογήσῃ τὰς καλὰς προθέσεις σας ἐπ' ἀγαθῶ τῆς πατρίδος σας.

Δὲν ἔχετε χρεῖαν, κύριοι πληρεξούσιοι, ἄλλης τινὸς προστασίας παρ' ἐκείνης τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἣτις, ἐπαγρουπρεῖ ἐφ' ὑμῶν, σὰς τὸ διαβεβαίω, μετὰ μητρικῆς ὄντως μερίμνης· ἀλλ' ἐστὲ βέβαιοι περὶ τῆς συμπαθείας μου καὶ φρονεῖτέ με πάντοτε ὅτι θέλω λογίζεσθαι εὐτυχῆς τοῦ γὰ βλέπω τοὺς καλοὺς μου φίλους τῆς Σάμου.

Ἐν Λιμένι Βαθῆος τῇ 8 Ὀκτωβρίου 1863.

Ἐρρικός Α. Βούλβερ.

Πρὸς στιγμὴν εἶχε δισκεδασθῆ ἢ τὸν ἡγεμόνα ἀπειλοῦσα καταιγίς, δὲν εἶχον ὅμως ἐκλίπει καὶ τὰ αἴτια, ἅτινα ἠδύναντο ἐν οὐ μεμακρυσμένη ἐποχῇ νὰ ἐξεγείρωσιν ἐκ νέου τοιαύτην. Ἐν τούτοις ἀρχομένου Δεκεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ τρίτου ἔτους, ὁ Ἀριστάρχης ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐν ᾗ διέτριψεν ἐπὶ τέσσαρξας πού μῆνας· ἐπανελθὼν δ' ἐκεῖθεν τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ Μαρτίου τοῦ ἐπιόντος ἔτους, ἐνόμισεν ὅτι δύναται νὰ ἐκμηδενίσῃ πᾶσαν κατ' αὐτοῦ ἀντιπολίτευσιν, εἰσάγων ἐν τῇ διοικήσει ὄργανα τυφλῶς αὐτῶ ὑπέικοντα καὶ τὰ πνεύματα καταπλήσων. Δυστυχῶς τὸ τοιοῦτο πολίτευμα ἐπέτεινε τὰς δυσαρρεσκείας καὶ ἐπηύξησε τὰς τοῦ ἡγεμόνος δυσχερείας· ὄθεν καὶ ὅτε κατὰ Νοέμβριον τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ πέμπτου ἔτους συνεκάλεσεν, ὑπὸ τῇ προεδρείᾳ τοῦ Ἰωάννου Στεφανῆ, ἐν Λιμένι Βαθῆος τὴν γενικὴν συνέλευσιν, κατὰ τὰ εἰθισμένα, δὲν ὤκνησε νὰ ἐξενέγκῃ μεμψιμοιρίας κατὰ τῆς τροπῆς, ἣν τὰ δημόσια πράγματα ἔλαβον ἐν Σάμῳ. Προθέσατε, κύριοι πληρεξούσιοι, ἔλεγεν ἐν τῷ ἐναρκτηρίῳ αὐτοῦ λόγῳ, τὸ ἀδύνατον εἰς τὰς κοινωνικὰς μεταρρυθμίσεις γὰ πραγματοποιῶνται χωρὶς γὰ ἐγγίσωσι πλῆθος προνομίων καὶ συμφερόντων, χωρὶς γὰ συνθλίψωσιν ἀπείρους ἀτομικότητας, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον μυιόγγικτους, καὶ θέλετε ἔχει ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς κρίσεως, ἣν διατρέχει σήμερον ὁ τόπος. Μὴ λησμο-

ρήσατε δὲ ὅτι ἐν τῇ μικρᾷ μας ταύτῃ κοινωσίᾳ ὑπάρχουσιν εἰσέτι ἄνθρωποι, οἵτινες θεωροῦνται ὡς προσωπικότητες ὡχραὶ καὶ γηραιαὶ ὀπισθοδρομικῶν τάσεων καὶ αἱ ὁποῖαι προσπαθοῦσι χάριν τῆς διασῆμου δημοκρατίας τῶν καὶ τὴν εἰλικρίθειαν τῶν ἀγῶν καὶ ἐνμενῶν πρὸς τὴν πατρίδα αἰσθημάτων τοῦ ἄρχοντος γὰρ θέσωσιν εἰς ἀμφιβολίαν καὶ τὴν δυσπιστίαν τῶν ἀρχομένων γὰρ κινήσωσι καὶ τὰς ἀποφάσεις ἀκόμη αὐτὰς τῶν συνελεύσεών μας γὰρ παραστήσωσιν εἰς τὸ κοινὸν ὡς ἀδίκους καὶ παραλόγους. Καὶ ἡ μὲν συνέλευσις, ἡγῶ ἀπλῆ τῶν λόγων τοῦ ἡγεμόνος γινομένη, ἔσπευσε νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν πρὸς τὸν ἡγεμόνα εἰλικρινῆ καὶ ἄκραν αὐτῆς ἐγνωμοσύνην διὰ τὴν παρίωσιν τῆς τάξεως καὶ ἡσυχίας, διὰ τὴν ἐντελῆ ἀπονομήν τῆς δικαιοσύνης, διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας, διὰ τὴν ὑπὲρ τοῦ δημοσίου πλούτου ἄγρυπνον πρόνοιαν, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δημοσίων ἔργων, δι' ὧν καθωραίζετο ἡ πατρίς, καὶ διὰ τὴν ἐν γένει προαγωγὴν καὶ ἐνήμεριαν αὐτῆς· κατὰ δυστυχίαν ὁμως τὰ τοιαῦτα τῆς συνελεύσεως αἰσθήματα δὲν συνεμερίζετο καὶ ὁ ἐντολοδόχης αὐτῆς λαός, ἐντὸς δὲ μικροῦ ἤρξατο καὶ δι' ἔργων καταδεικνύων ὅτι ἄλλα περὶ ἡγεμόνος αὐτὸς ἐφρόνει. Πρῶτον ἐν Σπαθαραίοις, τινὲς ἀφορμὴν λαθόντες τὸν διορισμὸν ἐνὸς δημοδιδασκάλου, δημοσίᾳ ἐξύβρισαν τὸν ἡγεμόνα, αὐτοῦ μετὰ πολλῆς πικρίας καταλέγοντες, εἶτα δ' ἐν Χώρῃ ἕτεροι ἀναφανδὸν ἤρξαντο διακηρύσσοντες ὅτι ἔδει ὅπωςδῆποτε ἡ νῆσος νὰ ἀπαλλαγῇ αὐτοῦ, τὸ δὲ παράδειγμα τῶν τοιούτων ὑβριστῶν καὶ κατηγορῶν εὔρε μικρὸν κατὰ μικρὸν μιμητὰς ἐν πολλοῖς τῶν χωρίων.

Ὁ δὲ Ἀριστάρχης, βλέπων ὅτι τὰ πράγματα ἐλάμβανον ὅσημέρσι τροπὴν κακίστην, ἀπεφάσισε νὰ μετέλθῃ μέτρα αὐστηρὰ καὶ προβῆ εἰς καταδιώξεις, νομίζων ὅτι, τοιαῦτα ἐνεργῶν, ἠδύνατο νὰ περιστείλῃ μὲν τὰς ἐνεργείας τῶν κατ' αὐτοῦ δυσηρεστημένων, νὰ διασκεδάσῃ δὲ τὸν ἀπειλοῦντα αὐτὸν κίνδυνον. Τοῦτο ὑπῆρξε τὸ μέγιστον σφάλμα τοῦ ἄλλως νοήμονος ἡγεμόνος ἐκείνου, λησμονήσαντος ὅτι τὰ ἐκφοβιστικὰ μέτρα πᾶντοτε μὲν, μάλιστα δ' ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις φέρουσιν ὅλως ἀντίθετον ἀποτέλεσμα ἐκείνου, ὅπερ ὁ εἰς αὐτὰ προσφεύγων ἐπιδιώκει, καὶ ὅτι ἴδιον φρονήσεως εἶναι οὐχὶ τὸ ἐξεγείρειν καὶ ἐξερεθίζειν, ἀλλὰ τὸ ἀφοπλίζειν διὰ τῆς ἡπιότητος καὶ τῆς μετριοπαθείας τοὺς ἐχθρούς. Ὅθεν πρῶτον μὲν τῇ ἐνδεκάτῃ Ἀπριλίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀχτακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ ἔκτου ἔτους ἀπήλασε βιαίως τῆς Σάμου τὸν

ταῦτα γράφοντα, ὡς ἀγωνιζόμενον νὰ ἐξεγείρῃ κατ' αὐτοῦ τὴν κοινὴν περιφρόνησιν καὶ τὸ κοινὸν μῖσος, δι' ἐγκυκλίου δὲ πρὸς πάσας τὰς ὑγειονομικὰς Ἀρχὰς ἀπηγόρευσε τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπ' ἀνόδον αὐτοῦ, ἐξέωσε δ' ὀψιαιότερον καὶ τὸν Γεώργιον Χριστόπουλον. Δι' ὁμοίους δὲ πού λόγους συλληφθέντες κατεκλείθησαν ἐν ταῖς φυλακαῖς ὁ Μιλτιάδης Γάγκος καὶ ὁ Παναγιώτης Σοφούλης· μετὰ δὲ ταῦτα, διαγνωσθέντος ὅτι σύσκεψις ἐγένετο ὅπως δι' ἀναφορῶν τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλῃν ἐκζητηθῆ ἡ ἀντικατάστασις τοῦ ἡγεμόνος ἢ, καθ' ἃ ἐν τοῖς ἐπισήμοις ἐντάλμασι τῆς εἰσαγγελικῆς Ἀρχῆς γέγραπται, ὅτι *σπεῖρα κακοβούλων καὶ κακεντρεχῶν, θυσιαζόντων εἰς τὸν βωμὸν τῶν ἀτομικῶν αὐτῶν συμφερόντων πᾶν ὅ τι λέγεται ἱερόν, συνώμωσεν ἄπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ πατριωτισμοῦ ἐπὶ σκοπῶ νὰ ἀπομακρύνῃ ἐκ τοῦ ἡγεμονικοῦ θρόνου τὸν νόμιμον καὶ σεβαστὸν ἡγεμόνα*, συλληφθέντες εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ὁ Θεμιστοκλῆς Στεφανίδης, ὁ Κωνσταντῖνος Ὡρολογᾶς, ὁ Βασίλειος Σταύρου, καθ' οὗ καὶ κατηγορία ἐξηνέχθη ὅτι ἀπεπειράθη νὰ στρατολογήσῃ ὅπως ἐνόπλιως τὸν Ἀριστάρχην ἀποδιώξῃ ἐκ τῆς Σάμου, ὁ Δημήτριος Καρυδιᾶς, ὁ Μιχαὴλ Νικολαΐδης, ὁ Ἰωάννης Πευκιᾶδης, ὁ Ἰωάννης Παλαιός, ὁ Μανουὴλ Κεφάλας καὶ ἕτεροι, ἐν ὅλοις ἐπτὰ πρὸς τοῖς τριάνοντα, οἱ μὲν ἐν ταῖς φυλακαῖς κατεκλείσθησαν, οἱ δ' ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου δέσμοι ἀπεστάλησαν, καὶ τούτων οἱ μὲν μετὰ βραχυχρόνιον φυλάκισιν ἀπεφυλακίσθησαν, οἱ δὲ ἔμειναν ἐν τῇ φυλακῇ μέχρι τῆς πτώσεως τοῦ ἡγεμόνος. Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ νόμοι δρακόντειοι ἐξεδόθησαν κατὰ πάντων ὅσοι ἤθελον ἐκφέρει μεμψιμοιρίας κατὰ τοῦ ἡγεμόνος, δι' ἐνὸς δὲ τῶν τοιούτων νόμων ἐπεβίβλετο εἰρκτὴ δεκαετῆς πᾶσι τοῖς εἰς αὐτὸν ὑβρίζουσιν· ἐπὶ τούτοις δὲ ὁ ἡγεμὼν διεβίβασε τοῖς δημάρχοις καὶ τὴν ἐπομένην ἐγκύκλιον.

Πρὸς τοὺς Δημάρχους ἐν γένει.

Σπεῖρά τις ραδιούργων, ἐν τῇ ἀνωμαλίᾳ τῶν περιστάσεων καὶ τῇ ἀταξίᾳ τῶν πραγμάτων θηρευόντων πάντοτε τὰ ἰδιοτελεῖα αὐτῶν συμφέροντα καὶ γνωστῶν ἡμῶν καὶ τῇ αὐτοκρατορικῇ ἡμῶν κυβερνήσει, προσπαθοῦσιν ἀπὸ τινος καιροῦ νὰ κλοπίσωσι τὴν πρὸς τὴν κυβέρνησίν μας ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν τῶν ἀγαπητῶν ἡμῶν κατοίκων τῆς ἡγεμονίας καὶ νὰ τοῖς ἐνσπείρωσιν ὑπονοίας ὅτι πρόκειται δεῦθεν νὰ διαταραχθῆ ἢ ἐν αὐτῇ εὐτυχῶς βασιλεύουσα ἡσυχία καὶ

τάξεις.

Ἡ τοιαύτη κακόβουλος πρόθεσις καὶ αἱ διαδοθεῖσαι ἐν τῷ τόπῳ σπερμολογίαι, διεγείρασαι ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν τὴν ὑπὲρ τῆς φίλης πατρίδος σας πατρικὴν ἡμῶν πρόνοιαν, μᾶς ἠγάγκασαν νὰ θεωρήσωμεν τὴν ἐνταῦθα παρουσίαν μας ἀγαγκαίαν. Ὅθεν ἐπαρελθόντες κατ' αὐτὰς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, εὐηρεστήθημεν μεγάλως, εδρόντες τὸν λαὸν ἡσυχάζοντα καὶ μηδόλως ἐπηρεαζόμενον ἀπὸ τὰς τοιαύτας τῶν ραδιοῦργων ὑποκιρήσεις, ἀνυποστάτους δὲ ὄλας τὰς διαδοθείσας ἐκ κακεντρεχείας φήμας.

Ἄν καὶ εἴμεθα καλῶς πεπεισμένοι ὅτι οὐδέποτε θέλει κατισχύσει τοῦ φιλησῦχου καὶ φιλοτόμου πνεύματος τῶν Σαμίων πᾶσα δογμα εἰσηγήσις, σκοπὸν ἔχουσα τὴν ἀνατροπὴν τῆς τάξεως καὶ τὴν ἐπαράληψιν τῶν στυγερῶν ἀνωμαλιῶν, αἰτίνας ἀφῆκαν, ὡς δὲ ἀμφιβάλλομεν, ζωηρὰν τὴν ἐντύπωσιν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ, θεωροῦμεν ὅμως καθῆκον ἡμῶν πατρικὸν νὰ συμβουλευσωμεν ἅπαντας ἐν γένει τοὺς κατοίκους νὰ μὴ δίδωσι ποσῶς ἀκρόασιν εἰς ψευδεῖς καὶ δολίας εἰσηγήσεις, γνῶρίζοντας καλῶς ἐκ τῆς πείρας τοῦ παρελθόντος ὅτι αἱ τοιαῦται εἰσηγήσεις, εἰσακουόμεναι, ὑπῆρξαν ἐκάστοτε λίαν ἐπιβλαβεῖς εἰς τὸν τόπον, ἀποκρούοντες δὲ μετ' ἀγαπηκτικῆς τὰς δολοπλοκίας τῶν ἐχθρῶν τῆς τάξεως τῆς πατρίδος, νὰ καταγίνωται ἡσύχως εἰς τὰς ἐργασίας των καὶ ἀπολαμβάνωσιν οὕτω τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐννομίας καὶ τάξεως, καθ' ὅσον ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις δὲν θέλει οὐδέποτε ἀνεχθῆ νὰ ἐπαρληθῶσιν αἱ λυπηραὶ σκηναὶ τῶν παρελθουσῶν ἀνωμάτων περιστάσεων, χωρὶς νὰ τιμωρήσῃ μετὰ παραδειγματικῆς ἀυστηρότητος τοὺς τολμήσοιτας καὶ πάλιν τὴν διατάραξιν τῆς ἡσυχίας τοῦ τόπου.

Τὴν παροῦσαν προσκαλεῖσθε νὰ δημοσιεύσητε διὰ τῆς ἐπ' ἐκκλησιῶν ἀναγνώσεως ἕκαστος εἰς τὸν δῆμόν του πρὸς γνῶσιν τοῦ κοινοῦ.

Ἐν Αἰμέρι Βαθέος Σάμου τῇ 17 Ἀπριλίου 1866.

Μ. Ἀριστάρχης.

Μὴ εἰς μόνον δὲ ταῦτα ἀρκεσθεῖς, ἐνήργησεν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς βίας καὶ τῶν ἀπειλῶν τὴν σύνταξιν ἀναφορῶν ἐκ μέρους τῶν δημοτικῶν Ἀρχῶν, διομολογουσῶν δ' ἔθεν τὴν πλήρη εὐχαρίστησιν τοῦ Σαμουχοῦ λαοῦ πρὸς τὸν ἡγεμόνα αὐτοῦ· τὰς δὲ ἀναφορὰς ταύτας ἐπιμ-

ψε τῷ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργῶ τῆς Τουρκίας Ἀαλῆ πασᾶ, ὅστις, ὑποβαλὼν ταύτας τῷ Σουλτάνῳ, ἐξήγγειλε τοῦτο ὀψιμίτερον τῷ Ἀριστάρχῃ ὡς ἐξῆς.

Κύριε πρίγγιψ!

Ἐλαβον τὴν τιμὴν γὰ θεῶ ἵπ' ὄψιν τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος τοῦ τρισεβάστου ἡμῶν κυριάρχου Σουλτάνου τὰς ἐσχάτως παρουσιασθείσας ἀναφορὰς τῶν δημοτικῶν Ἀρχῶν, δι' ὧν ὑποβάλλεται τῇ αὐτοῦ μεγαλειότητι ἡ πλήρης καὶ κοινὴ εὐχαρίστησις τῶν κατοίκων τῆς γῆσου ἀπὸ τῆν κυβέρνησιν τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος καὶ δι' ὧν διαμαρτύρονται οἱ κάτοικοι οὗτοι κατὰ τῶν αἰσθημάτων τῆς δυσαρρεσκείας, τὰ ὁποῖα διεφημίσθη ὅτι τρέφουσι δευθεν ἐναντίον τῆς. Ὅθεν πρὸς ἀπάντησιν λαμβάνω τὴν ἄκραν εὐχαρίστησιν γὰ σᾶς γνωστοποιήσω ὅτι ἡ αὐτοῦ μεγαλειότης ἐξέφρασε τὴν ὑψηλὴν αὐτοκρατορικὴν τῆς εὐαρέσκεια διὰ τὴν γενικὴν εὐχαρίστησιν, τὴν ὁποῖαν ἐκφράζει ὁ Σαμικός λαὸς διὰ τοῦ ὄργανου τῶν καθιδριμμένων Ἀρχῶν του καὶ ἵτις εἶναι ὁ καλλίτερος ἔπαινος τῆς φρονίμου κυβερνήσεώς σας.

Δέξασθε, κύριε πρίγγιψ, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου ἵπολήψεώς μου.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 20 Ἰουλίου 1866.

Ἀαλῆς.

Ἐν τούτοις, ἀνισχύρων ἐξελεγχομένων τῶν καταδιώξεων καὶ τῶν ἐκφοβιστικῶν μέτρων ὅπως καταπνίξωσι τὰ αἰσθήματα, ὧν ὁ τῆς Σχίμου λαὸς ἐνεφορεῖτο κατὰ τοῦ ἡγεμόνος αὐτοῦ, καὶ τοῦ κοινωνικοῦ ἐν αὐτῇ ταράχου ἀυξάνοντος, ἡ τῶν πραγμάτων κατὰστασις κινδυνωδὴ στέρα ὁσημέραι ἀπέβαινε, αἱ δὲ ἐφημερίδες τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἑλλάδος ἤρξαντο διακηρύττουσαι ὅτι ἐπέκειτο ἀναρσία τῶν Σαμίων. Συμπεσούσης δὲ τότε τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Κρητῶν, ἡ Ὑψηλὴ Πύλη, τοῦτο μὲν φοβηθεῖσα μὴ καὶ ἐν Σάμῳ ἐπαναληφθῇ τὸ αὐτὸ δράμα, τοῦτο δ' ἐκβιαζομένη ὑπὸ τῶν πρεσβευτῶν Εὐρωπαϊκῶν τινων δυνάμεων, ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν σοβαρὰν τὴν τηλικαύτην τῶν Σαμίων κατακρυγῆν· ἄλλως δὲ καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει διατρίβοντες Σχίμοι Ἀλέξιος Γάγκος καὶ Γεώργιος Μαυρομμάτης μετ' ἀόκνου ἐνεργείας περιέτρεχον τὰς τῶν κυβερνῶντων καὶ τὰς τῶν ἄλλων μεγιστάνων οἰκίας, ἐκτιθέ-

μενοι τὰ τῶν Σαμίων δίκαια καὶ τὴν θεραπείαν τῶν παθημάτων αὐτῶν ἐκλιπαροῦντες. Ὄθεν τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ Αὐγούστου κατέπλευσεν εἰς Λιμένα Βαθείος τὸ Ὀθωμανικὸν ἀτμοπλοῖον *Μετζιτιέ*, κομίζον τὸν Ἀριφῆ βέην, μέλος τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου τῆς ἀστυνομίας, καὶ τὸν Ρεσσάτ ἐφένδην, ἀνακριτὴν τῆς ἀστυνομίας, ἐντολὴν ἔχοντας νὰ ἐξετάσωσιν ὁποῖαι ἦσαν καὶ κατὰ πόσον εἶχοντο πραγματικότητος καὶ ἀληθείας αἱ ἐκφερόμενα: κατὰ τοῦ ἡγεμόνος Ἀριστάρχου αἰτιάσεις τῶν Σαμίων.

Τῇ τῶν ἀπεσταλμένων εἰς Σάμον ἀφίξει ἐπηκολούθησαν γεγονότα, ἅτινα κατέδειξαν ὅτι πᾶν γόητρον τῆς διοικήσεως τοῦ Ἀριστάρχου εἶχε τέλεον ἐκλίπει. Ἀποβαινόντων ἐκείνων εἰς τὴν ἀποδόχραν τοῦ Λιμένος Βαθείος, πολλοὶ τῶν ἐγχωρίων, προαπαντῶντες αὐτοῖς, ἐκραύγασαν κάτω ὁ Ἀριστάρχης, κάτω ὁ τύραννος· ὁ δέ, ἐξοργισθεὶς ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ, συλλαβῶν, ἐπεβίβασεν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου τὸν Κωνσταντῖνον Ρεῖζην, τὸν Μιχαήλ Τζακιρογλίδην, τὸν Ἀλκιβιάδην Γάγκον, τὸν Ἀριστείδην Πανᾶν, τὸν Δημήτριον Μανοῦσον, τὸν Σπυρίδωνα Φωκᾶν, τὸν Ἰωάννην Τζάκωνα καὶ τινες ἄλλους. Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἀφίκοντο ἐκ Καρλοῦσσίων ὡσεὶ ἑκατὸν πρόκριτοι τοῦ τμήματος ἐκείνου, ζητοῦντες νὰ παρουσιάσωσιν ἐνώπιον τοῦ Ἀριφῆ βέη. Διαμηνύσαντος δ' ἐκείνου αὐτοῖς ὅτι ἠδύνατο ἐγγράφως νὰ υποβάλλωσιν αὐτῷ ὅ τι ἂν ἤθελον, μετέβησαν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ὅπως αὐτόθι συντάξωσιν ἀναφοράν κατὰ τοῦ Ἀριστάρχου· ἀλλ' οὗτος, ἐπελθὼν μετὰ στρατιωτῶν, διέλυσεν αὐτοὺς καὶ ἠνάγκασε νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰ ἴδια. Τὰ αὐτὰ δ' ἔπραξε καὶ εἰς πλείστους ἄλλους, ἐρχομένους τῇ ἐπιούσῃ ἐκ διαφόρων χωρίων ἵνα κατείπωσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀριφῆ βέην, πέμψας ὀπλίτας πολλοὺς ἐξώθεν τῶν Μυτιληνῶν καὶ υποχρεώσας αὐτοὺς νὰ ἐπανακήμεψωσιν εἰς τοὺς ἑαυτῶν δήμους, τὸν δὲ Κωνσταντῖνον Μανωλιάδην καὶ τὸν Νικόλαον Σουβχλτζῆν, ἐλθόντας ἵνα ἐρωτήσωσι τὸν Ὀθωμανὸν ἀπεσταλμένον ἂν δέχεται αὐτοὺς ὅπως υποβάλλωσι τὰς κατὰ τοῦ Ἀριστάρχου αἰτιάσεις αὐτῶν, ἐκείνος κατεδίωξε, καὶ τὸν μὲν πρῶτον, κρυβέντα, δὲν εὔρε, τὸν δὲ δεύτερον, συλλαβῶν, κατέκλεισεν ἐν φυλακαῖς. Πάντα ὅμως ταῦτα τὰ βίαια μέτρα οὐδαμῶς ἴσχυσαν νὰ βελτιώσωσι τὴν θέσιν αὐτοῦ, τούναντίον δ' ἐνέργεια ἤρξαντο ἀπανταχοῦ τῆς νήσου μετὰ πλείονος ἐπιμονῆς καταβαλλόμεναι πρὸς γενικὴν κατ' αὐτοῦ ἐξέγερσιν· ταῦτα δὲ κἀκείνος συνορῶν, ἐδημοσίευσεν τὴν ἐπομένην ἐγκύκλιον.

Πρὸς τοὺς Δημάρχους ἐν γένει.

Πληροφορούμεθα μετὰ θετικότητος ὅτι τινὲς ἐκ τῶν ὑπαδῶν τῆς σπέρας τῶν ραδιούργων καὶ ταραχοποιῶν, περιφερόμενοι εἰς τοὺς δήμους, διασπείρουσι μυρία ὅσα ψεύδη καὶ καταγίνονται παντὶ σθένει γὰρ ἐξαπατήσωσι τὴν καλὴν πίστιν τοῦ φιλησύχου καὶ ἀγαπητοῦ ἡμῖν λαοῦ τῆς ἡγεμονίας ταύτης, διεγείροντες αὐτόν, καὶ γὰρ τὸν παροξύνουσιν εἰς κινήματα ὀλιως ἀπονεροσμένα, ἀπάδοντα τόσον εἰς τὰ χρέη τῆς ὑπηκοότητος πρὸς τὴν κυρίαρχον Δύναμιν, ὅσον καὶ εἰς τὸν πρὸς τὸν καθεστῶτα τοῦ τόπου ὀφειλόμενον σεβασμὸν καὶ δυνάμενα γὰρ ἐπιφέρωσιν ἐπὶ τέλους καὶ συνεπείας λίαν δυσαρέστους εἰς τὸν τόπον καὶ τὴν καταστροφήν ἀκόμη αὐτῶν τῶν προνομίων του. Ὅθεν ὑπὸ φίλτρον πατρικοῦ κινούμενοι, σᾶς προσκαλοῦμεν καὶ σᾶς διατάττομεν αὐστηρῶς ἵνα ἀποτρέπητε ἐξ ἐνὸς ὀλιως δυνάμεσι τοὺς κατοίκους ἀπὸ τοῦ γὰρ δίδωσι τὴν παραμικροτέραν ἀκρόασιν καὶ πίστιν εἰς τὰς ὀλιως εἰσηγήσεις καὶ διαβολὰς τῶν τοιούτων ταραξιῶν καὶ ἐξ ἄλλου, συλλαμβάνοντες ἀμέσως, καταγγέλλητε πρὸς ἡμᾶς τοὺς τοιούτους ταραξίας διὰ γὰρ παιδεύονται καθ' ὀλιως τὴν αὐστηρότητα τῶν νόμων.

Πᾶσα παραμέλησις ἀπὸ μέρους σας πρὸς τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἀρτικείμενον θέλει ἐκληφθῆ ὡς συνεροχὴ καὶ ἐπιφέρει καθ' ὑμῶν τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν.

Ἐν Αἰμένι Βαθέος Σάμου τὴν 29 Αὐγούστου 1866.

Μ. Ἀριστάρχης.

Ὁ δὲ Ἀριφῆ βέης ἐπελάθετο τῶν ἀνακριτικῶν ἔργων αὐτοῦ διὰ τρόπον, ὅστις ἀπαίσιμα μὲν ἐφάνη προοιωνιζόμενος τοῖς Σαμίοις, βεβαιότητα δὲ θριάμβου τῷ Ἀριστάρχῃ παρείχετο· διότι ἀποφεύγων καὶ κακῶς προσφερόμενος τοῖς πρώτοις, συνοδὸν αἶετοτε καὶ συνόμιλον καὶ ὁμοδίαιτον εἶχε τὸν δεύτερον, ὅστις ἤρξατο κηρύσσειν ὅτι ὁ Ἀριφῆ βέης μίαν μόνην ἀποστολὴν εἶχε, δῆλον ὅτι γὰρ λάβῃ πληροφορίας περὶ τῶν ταραχοποιῶν καὶ αὐτοὺς παραδειγματικῶς τιμωρήσει. Ἀλλὰ παρὰ πάντα ταῦτα οἱ τε ἐν Σάμῳ ἀντιπολιτευόμενοι καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει διατρίβοντες Ἀλέξιος Γάγκος καὶ Γεώργιος Μαυρομμάτης, ἐνισχυόμενοι διὰ πληρεξουσίων ἐγγράφων καὶ δι' ἀναφορῶν, ἀποσταλεισῶν αὐτοῖς ἐκ διαφόρων δήμων, δὲν ὠκνοῦν δραστηρίως κα-

τὰ τοῦ Ἀριστάρχου ἐργαζόμενοι καὶ τὴν πῦσιν αὐτοῦ παντοιοτρόπως ἐπιδιώκοντες. Ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ αἱ ἐφημερίδες, ἰδίως τῶν Ἀθηνῶν, ἔνθα ἐξορισθεῖς τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος εἶχε καταφύγει ὁ ταῦτα γράφων, δι' ἄρθρων ἐπὶ ἄρθροις προσέβαλλον τὴν τοῦ ἡγεμόνος διοίκησιν καὶ ὑπεδείκνυον τῇ Τουρκικῇ κυβερνήσει, ἣν ἔμφοβον διετῆρει ἡ τῆς Κρήτης ἐξέγερσις, ὅτι κατὰστασις τοιαύτη, παρατεινομένη, ἠδύνατο νὰ ἔχῃ καὶ ἐν Σάμῳ ἀποτελέσματα ὅμοια τοῖς ἐν Κρήτῃ. Πανταχόθεν ἄρχ ὁ Ἀριστάρχης καταπολεμούμενος καὶ τὸ τῆς δημοσιογραφίας ὄπλον, τὸ τὰ μάλα κινδυνῶδες, θέλων νὰ ἐξουδετερώσῃ, προὔκλεισε τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἐπομένου ἐγγράφου, φέροντος τὰς ὑπογραφὰς τῶν βουλευτῶν καὶ ἄλλων ὑπαλλήλων τῆς ἡγεμονίας.

Οἱ ὑποφαινόμενοι, βλέποντες ὅτι ἀπὸ τινος καιροῦ αἱ Ἑλληνικαὶ καὶ ἰδίως αἱ Ἀθηναϊκαὶ ἐφημερίδες, παραμορφώνουσαι κατὰ τὸ δοκοῦν τὰ πράγματα, περιέχουσι διατριβὰς ἢ καὶ εἰδήσεις ὁλοῦς ἀνυποστάτους καὶ ψευδεῖς περὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν Σάμου, θεωροῦμεν χρέος ἡμῶν ἱερώτατον ἵνα διαψεύσωμεν αὐτὰς μὲ τὸν πλέον ἐπίσημον τρόπον.

Αἱ ἐν λόγῳ ἐφημερίδες διαδίδουσιν ὅτι ὁ λαὸς τῆς Σάμου ἐξανεστήσῃ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος του, τίμιοι πολῖται φυλακίζονται ἀδίκως καὶ πολλοὶ Σάμιοι καταρεύγουσι ἕνεκα τούτων εἰς Ἑλλάδα καὶ κατατιττάονται ὑπὸ τὴν Ἑλληνικὴν ὑπηκοότητα καὶ ἐπὶ τέλος ὅτι ὁ Σαμικός λαός, ἀπελπισθεὶς περὶ τῆς διορθώσεως τῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος του ἕνεκα τῆς διαγωγῆς τοῦ ἀπεσταλμένου τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἐδράξατο τῶν ὀπλῶν καὶ ἐπίκειται ἔροπλον κίνημα.

Εἰς τὰ φαντασιώδη ταῦτα ὀνειροπολήματα ἀπαρτῶμεν ὡς ἔπεται. Οὐδαμῶς ἐξανεστήσῃ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος του ὁ λαὸς τῆς Σάμου, ἀλλ' ἐνημερεῖ, ἀπολαμβάνων τῶν πολυτίμων προνομίων του, τὰ ὅποια εὐηρεστήθη ἢ αὐτοκρατορικῇ κυβέρνησιν γὰ τῷ ἐπιδαψιλεύσει, ἐπαπαυόμενος ἐν τῇ ἐπικρατούσῃ εὐτυχῶς ἐν τῇ γήσῳ μας ἄκρα ἡσυχία, ἐννομία καὶ τάξει καὶ μηδὲν παρασυρόμενος ἀπὸ ξένας ἐμπνεύσεις καὶ τὰς δολοπλόκους εἰσηγήσεις τινῶν, προσπαθούντων διὰ παντὸς ἀθεμίτου μέσου γὰ διαταράξωσι τὴν ἡσυχίαν του καὶ γὰ τὸν διεγείρωσιν εἰς στασιαστικὰ κινήματα. Οὐδεὶς τῶν Σαμίων, καταφυγὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα, κατετάχθη ὑπὸ τὴν Ἑλληνικὴν ὑπηκοότητα· τὸνναντίον δυνάμεθα ἐν ἀνάγκῃ ν' ἀπαριθμήσωμεν πολλοὺς Σαμίους, οἵτινες, παραιτηθέντες τῆς Ἑλληνικῆς ὑπηκοό-

τητος, ἐζήτησαν καὶ ἀπέκτησαν ἐκ νέου τὴν Σαμικὴν ἰθαγένειαν.

Ἐαυτοῦ ἐνδοξότης ὁ ἀπεσταλμένος τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ἐξ-
πλήρωσε τὸ καθήκον του πληρέστατα, ἀνέκρινε δηλαδὴ ἐκ νέου,
συμφώνως τῇ ἐννοίᾳ τῆς ἀποστολῆς του, τοὺς ἐπὶ στάσει κατηγο-
ρουμένους καὶ ἐν ταῖς φυλακαῖς εὐρισκομένους ἑπτὰ Σαμίους καὶ
ἐξήτησεν ἐκ τοῦ πλησίον τὴν ἐνδραστεύον κατάστασιν τοῦ τόπου· δὲν
ἠδύνατο δὲ γὰρ ἐμποδίσῃ τὴν τοτικὴν κυβέρνησιν ἀπὸ τοῦ γὰρ περιο-
ρίσῃ τινὰς συγγενεῖς καὶ φίλους τῶν ὑποδίκων καὶ τινὰς ὑπηκόους
ξένους, οἵτινες ἅμα τῇ ἀποβιβάσει τῆς αὐτοῦ ἐνδοξότητος διὰ φω-
ρασκιῶν ἐτόλμησαν γὰρ κάμωσιν ὀχλαγωγικὰς διαδηλώσεις καὶ γ'
ἀποπειραθῶσι τὴν διατάραξιν τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως.

Οὐχὶ ὁ λαὸς τῆς Σάμου, ἀλλ' οὐδὲ ἄτομόν τι ἐφαντάσθη περὶ
ἐνόπλου τινὸς κινήματος, οὐδαμοῦ δὲ διευραχθῆ εἰς τὸ παραμικρὸν
ἢ ἡσυχία τοῦ τόπου, ἀσχολουμένων πάντων τῶν κατοίκων εἰρηγι-
κῶς εἰς τὰ βιωτικὰ αὐτῶν ἔργα. Θεωροῦντες δὲ ὅτι ἡ διάδοσις τοιού-
των ψευδῶν καὶ ἀνυπάρκτων εἰδήσεων παραβλάπτει μεγάλως ἠθι-
κῶς τε καὶ ὑλικῶς τὰ συμφέροντα τοῦ τόπου μας, νομίζομεν ἀπα-
ραίτητον τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος μας διὰ τοῦ τύπου πρὸς
γνώσιν τοῦ κοινοῦ καὶ πρὸς ἰκαροποίησιν τῆς ἀτιμωρητῆ διαστρε-
φομένης ἀληθείας.

Ἐν Λιμένι Βαθέος Σάμου τῇ 13 Σεπτεμβρίου 1866.

Τοιαῦτα περὶ τῆς ἐπικρατοῦσης δόξης ἐν Σάμῳ τάξεως καὶ ἡσυχίας
ἐγράφοντο καθ' ὃν χρόνον τὰ μὲν δεσμοτῆρια καὶ τὸ ἀτμόπλοιο ἦ-
σαν πλήρη δεσμοτῶν, ὑπερδιακόσιοι δὲ στρατιῶται ἠγωνίζοντο γὰρ
παρεμποδίσωσι τὰς κατὰ τοῦ ἡγεμόνος ἀναφορὰς, διὰ τῆς βίας δ' ἐπ-
εζητοῦντο ὑπὲρ αὐτοῦ τοιαῦται, ἐν ἀγωνίᾳ δὲ καὶ ἐν ἀνεκφράστῳ ταρα-
χῇ οἱ πάντες διετέλουν.

Ἡμῖς πρὸς τοὺς δυοὺς μῆνας εἶχον παρέλθει ἐξ ὅτου ὁ Ἄριφῆ βέης
ἀφίκετο εἰς Σάμον, χωρὶς εἰσέτι γὰρ φανῆ ἀποτέλεσμά τι, εἰ καὶ ἐκ
τῶν γενομένων ἀνακρίσεων καὶ ἐξετάσεων ὁ Ὀθωμανὸς ἀπεσταλμένος
ἀκραδάντως ἐπέισθη ὅτι κεκορυφωμένη μὲν ἦτο ἡ κατὰ τοῦ Ἀριστάρχου
δυσαρέσκεια, ἀδύνατος δὲ τούντεῦθεν ἢ ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ διατήρησις αὐ-
τοῦ. Ἦρξαντο ἄρα ὑποπτεύοντες οἱ Σάμιοι ὅτι ὁ Ἄριφῆ βέης ἐδελεξ-
σθη ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος καὶ ὅτι αἱ ἐκθέσεις, ἃς ἐπεμψεν οὗτος πρὸς τὴν
Ὑψηλὴν Πύλην περὶ τῶν ἐν Σάμῳ πραγμάτων, δὲν ἦσαν τῇ ἀληθείᾳ

σύμφωνοι· ὄθεν καὶ ἀλλεπαλλήλως ἀπῆλθον ὁ Κωνσταντῖνος Μυυολιάδης, ὁ Ἀνδρέας Μελάς καὶ ὁ Ἀναγνώστης Χ. Γεωργίου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα εἶχε μεταβῆ καὶ ὁ ἐκ Σάμου ἐξωσθεὶς Γεώργιος Χριστόπουλος, ὅπως ἐργασθῶσι πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ Ἀριστάρχου καὶ οὐ σμικρὸν πρὸς τοῦτο εἰργάσθησαν, βοηθοὺς καὶ ἀντιλήπτορας εὐρόντες ἐκεῖ τὸν Ριζᾶ πασᾶν, τὸν Φουάτ πασᾶν καὶ τὸν Κυπρισλῆ Μουσταφᾶ πασᾶν, ἔχθιστα πρὸς τὸν Ἀριστάρχην διακειμένους. Ἐν τούτοις ἡ κατὰ τοῦ Ἀριφῆ βέη ὑπόνοια ἐξηλέχθη ὅλως ἐσφαλμένη, ἐφ' ὅσον, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπεδείχθη, ὁ ἀνὴρ οὗτος ἀνῆκε τῇ διπλωματικῇ ἐκείνῃ τῶν Τούρκων σχολῇ, ἧς οἱ ὀπαδοὶ ἄλλα μὲν πράττουσιν, ἄλλα δὲ δεικνύουσι πράττοντες. Τούτου δ' οὕτως ἔχοντος, ἐν ᾧ οἱ Σάμιοι ὑπὸ τὸ κράτος τῆς δεινῆς ἀμφιβολίας διεσκέποντο εἰς δραστηκώτερα νὰ καταφύγωσι μέτρα πρὸς ἀπαλλαγὴν αὐτῶν ἀπὸ τῆς τοῦ Ἀριστάρχου διοικήσεως, οὗτος ἐλάμβανεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἐπόμενον τηλεγράφημα τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν.

Τῷ ἡγεμόνι τῆς Σάμου.

Ἐψηλὸν αὐτοκρατορικὸν διάταγμα ὀρίζει ὅπως πρὸς ἐξακριβώσιν περιστατικῶν τινῶν, ἀφορῶντων εἰς τὴν κατὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας τῆς νῆσον Σάμου διοργανωθεῖσαν κακόβουλον συνωμοσίαν καὶ σύσκεψιν περὶ αὐτῶν, ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης μεταβῆ ἐνταῦθα εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀναθέτουσα ἐν τῇ ἀπουσίᾳ της προσωρινῶς τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου εἰς ἓν σύστημα διοικήσεως, παρέχον ἐγγυήσεις, ἢ εἰς ἓν μόνον ἄτομον κατάλληλον καὶ χαῖρον τὴν τελείαν ἐμπιστοσύνην σας, διαμεῖνῃ δὲ αὐτόθι ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁ ἐνδοξότατος Ἀριφῆ βέης.

Τούτου γνωσθέντος ἡμῖν, παρακαλεῖσθε ὅπως, συμμορφούμενοι τῇ ὑψηλῇ ἐντολῇ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Ὀρισμοῦ, καταβάλητε πᾶσαν προσπάθειαν καὶ προσοχὴν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν δεόντων· ἐπὶ τοῦτῳ ἐγγράφῃ ἡ παροῦσα ἡμῶν φιλικὴ ἐπιστολή.

Τῇ 6 Ρεδζέπ 1283 (12 Νοεμβρίου 1866).

Μεχμέτ Ρουστῆ.

Τὴν τοιαύτην πρόσκλησιν ὁ Ἀριστάρχης λαβὼν, ἐταράχθη καὶ ἤρξατο ταλαντευόμενος ἂν ὤφειλε νὰ ἀπέλθῃ ἀμέσως εἰς Κωνσταντινούπολιν ἢ, τὸν ἄρρωστον ὑποκρινόμενος, ἐπὶ τινὰ χρόνον νὰ ἀνα-

βάλη τὴν ἐκ Σάμου ἀναχώρησιν αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ Ἀριφῆ βέης, πρὸς ὃν τὴν τοιαύτην αὐτοῦ ἐξεδήλωσεν ἀμφιβολίαν, θερμῶς συνέστησεν αὐτῷ νὰ ὑπακούσῃ τοῖς αὐτῷ παραγγελλομένοις, ἐφ' ὅσον, παρακούων, ἠδύνατο νὰ ἐφελκύτῃ τὴν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ὀργήν. Ἄλλως δὲ καὶ αὐτὸς ἐβαυκαλίζετο ὑπὸ τῆς ἐλπίδος, ὅτι εὐθὺς ὡς ἐδίδου πληροφορίας τινὰς περὶ τῶν τῆς νήσου πραγμάτων, ἔμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτήν· συμφώνως ἄρα τῇ τοιαύτῃ ἐλπίδι ἀνέθηκε τὴν διαχείρισιν τῶν διοικητικῶν ὑποθέσεων τῇ Βουλῇ καὶ τῷ διευθυντῇ τοῦ διοικητικοῦ γραφείου διὰ τοῦ ἐπομένου διατάγματος.

Ἡμεῖς

Μιλτιάδης Ἀριστάρχης

ἡγεμὼν τῆς Σάμου.

Κατ' αὐτοκρατορικὸν ὑψηλὸν Ὅρισμὸν προσκληθέντες παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης νὰ μεταβῶμεν ἐπὶ διάστημα μικροστον χρόνον εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς διασάφησιν περιστατικῶν τιῶν, ἀφορώντων τὴν κατὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας τῆς νήσου διοργανισθεῖσαν προλαβόντως κακόβουλον συνωμοσίαν καὶ σύσκεψιν περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῆς,

ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Ἄρθρον 1. Ἡ διαχείρισις τῶν διοικητικῶν ὑποθέσεων κατὰ τὸ διάστημα τῆς μικροτάτης ἀπουσίας μας ἀνατίθεται εἰς τὴν ἀξιότιμον Βουλὴν τοῦ τόπου καὶ τὸν διευθυντὴν τοῦ ἡμετέρου διοικητικοῦ γραφείου.

Ἄρθρον 2. Ἡ ἀντιπροσωπεία αὕτη, συμμορφουμένη τῷ ἀπὸ εἰκοστῆς πέμπτῆς Νοεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ πρώτου ἔτους καὶ ὑπ' ἀριθμὸν ἑκατοστὸν πεντηκοστὸν πρῶτον ἡμετέρῳ διατάγματι, ἐπιφορτίζεται πρωτίστως μὲ τὴν ἄσκον καὶ διηλεκτὴ ἐπαγρύπνησιν τῆς ἀκριβοῦς καὶ ἀπαράσφαλεύτου διατηρήσεως τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως τοῦ τόπου, τὴν ὁποῖαν παραιτοῦμεν σήμερον εἰς χεῖρας τῆς πληρεστάτην, καθισταμένην ὑπόλογος καὶ ὑπεύθυνος πρὸς τε ἡμᾶς καὶ τὴν ὑψηλὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν διὰ πᾶσαν ὀλιγωρίαν ἢ παράλειψιν, ἣν ἤθελε δείξει εἴτε ἐκ προθέσεως ἢ ἀμελείας ὡς πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου καθήκοντος τῆς.

Τὸ παρὸν διάταγμα θέλει κοινοποιηθῆ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου διοικη-

τικοῦ γραφείου καὶ ἐκτελεσθῆ προσηκόντως.

Ἐγένετο καὶ ἐξεδόθη ἐν Λιμένι Βαθείος Σάμου τῆν 21 Νοεμβρίου 1866.

Μ. Ἀριστάρχης.

Πλὴν δὲ τούτων ἀπηύθυνε καὶ τοῖς δημάρχους τὴν ἐπομένην ἐγκύκλιον.

Πρὸς τοὺς Δημάρχους ἐν γένει.

Μεταβαίνοντες δι' ὀλίγιστον διάστημα καιροῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν συμφώνως τῇ ἐννοίᾳ τοῦ περὶ τούτου ἐκδοθέντος καὶ κοινοποιηθέντος ἡμῖν ὑψηλοῦ αὐτοκρατορικοῦ Ὁρισμοῦ, ὅπως δώσωμεν προφορικῶς διασαφήσεις τινας, ἀναγκαίας ὡς πρὸς τὰ ἀφορῶντα τὴν καὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας τοῦ τόπου διοργανισθεῖσαν πρόλαβόντως κακόβουλον συνωμοσίαν περιστατικῶν καὶ λάβωμεν μέρος εἰς τὴν περὶ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ διάσκεψιν, ἀνεθέσαμεν προσωρινῶς κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τῆς ἐντεῦθεν μικρᾶς ἀπουσίας μας τὰς ἡλιας τῆς διοικήσεως εἰς τὴν ἀξιότιμον Βουλὴν τοῦ τόπου καὶ τὸν διευθυντὴν τοῦ ἡμετέρου διοικητικοῦ γραφείου καὶ κατεστήσαμεν αὐτὴν ὑπεύθυνον τῆς κοινῆς ἡσυχίας τῆς πατρίδος σας, τὴν ὅποیان καταλείπομεν σήμερον θεῖα συνάρσει εἰς χεῖράς της ἐν πληρεστάτῃ εὐταξίᾳ.

Τοῦτο γνωστοποιούντες ὑμῖν, προαγόμεθα, βασιζόμενοι εἰς τὸ φιλήσυχον τῶν κατοίκων πνεῦμα ὡς καὶ εἰς τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐνδειχθεῖσαν πολλὰκις καὶ ἐσχάτως μάλιστα προφανέστερον ἀγάπην τοῦ λαοῦ καὶ ἀφοσίωσιν, γὰρ συστήσωμεν ὑμῖν ἐντόνως τὴν αὐστηρὰν καὶ ἀκριβῆ διατήρησιν αὐτῶν, ἐξ ὧν ἐξαρτᾶται, ὡς γνωστόν, ἡ εὐημερία καὶ εὐτυχία τῶν κατοίκων καὶ εἰς τὴν πρόθυμον καὶ ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων ὑμῶν, θεωροῦντες ὑμᾶς ἀπὸ τοῦδε ὑπολόγους πρὸς τε ἡμᾶς καὶ τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν διὰ πᾶσαν ταραχὴν ἢ ἀνωμαλίαν, ἣτις ἤθελε τυχὸν συμβῆ κατὰ τὸ διάστημα τῆς μικρᾶς μας ἀπουσίας ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς δικαιοδοσίας σας.

Ὅθεν θέλετε προσέχει ἵνα μὴ ἐπιτρέπητε ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει τοῖς ἀποπειρωμένοις τυχὸν τὴν διατάραξιν τῆς ἡσυχίας σας ταύτης γὰρ περιφέρωνται εἰς τοὺς δήμους σας καὶ γὰρ συντάττωσιν ἀναφοράς.

να συγκροτῶσι συναθροίσεις ἢ συμβούλια καὶ διορίζωσιν ἐπιτρόπους καὶ να διεγείρωσιν οὕτω τὰ πνεύματα τῶν κατοίκων, καταγγέλλοντες αὐτοὺς ἀμέσως εἰς τὴν ἀνωτέραν Ἀρχὴν διὰ να λαμβάνη αὕτη ἐγκαίρως τὰ πρὸς περιορισμὸν καὶ τιμωρίαν αὐτῶν κατάλληλα μέτρα· σὰς εἰδοποιούμεν δ' ἐν τούτοις ὅτι ὁ ἐνδοξότατος Ἀριφῆ ἐφένδης, ἀπεσταλμένος τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, διετάχθη παρ' αὐτῆς, ὅπως διαμένῃ προσωρινῶς ἐνταῦθα, καὶ θέλει ἐπιβλέπει τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν τοῦ τόπου ἀναφέρων τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει τὴν καλὴν πορείαν τῶν πραγμάτων σας.

Εὐελπιζόμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς ὅτι ἐν τῇ προσεχεστάτῃ εἰς τὴν προσφιλῆ ἡμῖν νῆσόν σας ἐπιστροφῇ μας θέλομεν εὐρεθῆ εἰς θέσιν να σὰς ἐκφράσωμεν τὴν εὐαρέσκειάν μας διὰ τὴν μετὰ ζήλου καὶ πίστεως ἐκτέλεισιν τῶν καθηκόντων σας μακρὰν τοῦ να εὐρεθῶμεν εἰς τὴν δυσάρεστον ἀνάγκην να ἐκζητήσωμεν τὴν νόμιμον τιμωρίαν σας διὰ πᾶσαν παράλειψιν τῶν ἐπικειμένων ὑμῖν ὑποχρεώσεων.

Ἐν Αἰμένι Βαθέος Σάμου, τὴν 21 Νοεμβρίου 1866.

Μ. Ἀριστάρχης.

Οὕτως ὁ Ἀριστάρχης τὰ τῆς διοικήσεως διατάξεις ἀπῆλθεν ἐκ Σάμου τῇ εἰκοστῇ πρώτῃ Νοεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ ἔκτου ἔτους, ἡ δὲ ἀναχώρησις αὐτοῦ ἐνέπλησε χαρᾶς τοὺς ἀντιπολιτευομένους, τούτην ὡς ὀριστικὴν ἀνῆκλῃσιν ὑπολαβόντας· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ βουλευταὶ Μανουὴλ Πετζομάνης καὶ Εὐστάθιος Χασομέρης, μόλις τοῦ ἡγεμόνος ἐκ Σάμου ἀποπλεύσαντος, προσῆλθον τῷ Ἀριφῆ βέῃ καὶ πλείστα ὅσα ἐκείνου κατελάλησαν. Ἐν τούτοις ὁ Ἀριστάρχης εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀφικόμενος ἐπεσκέψατο τοὺς φίλους αὐτοῦ ὑπουργούς, παρ' ὧν διεπιστώθη ὅτι ἐπὶ βραχὺ ἐμελλε να διατρίψῃ αὐτόθι, ταχέως δὲ ἤθελεν ἐπανέλθει εἰς Σάμον. Ταῦτα δ' ἔσπευσε κάκεινος να ἀνακοινώσῃ τῇ διοικητικῇ ἀντιπροσωπείᾳ, τὸ δὲ τοιοῦτον ἄγγελμα εἰς θλίψιν μὲν ἐβύθισε τοὺς ἐναντίους αὐτῷ, εὐφροσύνης δὲ καὶ ἀγχαλλομένους κατέστησε τοὺς προσκειμένους, οἵτινες διὰ πότων καὶ εὐθυμιῶν ἐξεδήλουν τὰ ἑαυτῶν αἰσθήματα, κῆδοντες ἀραστήτω ὁ Ἀριστάρχης καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὰ πράγματα ἀντέκειντο ταῖς ἐλπίσι καὶ ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις ἄλλως ἐφρόνει καὶ ἄλλα ἔλεγε· μετὰ πολλὰς δ' ἐνεργείας καὶ ἀντενεργείας ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ Ἀριστάρχης ἀφῆρειτο τῷ ἡγεμονικῶν

ἄξιωμα τῆ πεμπτῆ Δεκεμβρίου δυνάμει αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος, τρεῖς δὲ ὀψιαιτέρον ἡμέρας ὁ Ἀριφῆ βέης ἐλάβανε τὸ ἐπόμενον τηλεγράφημα.

Ἡ ἡγεμονία τῆς Σάμου ἀνετέθη τῷ ἐξοχωτάτῳ Παύλῳ Μουσοῦρω, τῷ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου. Ἡ αὐτοῦ ἐξοχότης κατ' αὐτὰς μεταβαίνει εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς· μέχρι δὲ τῆς ἀφίξεώς της, συνδιασκεφθέντες μετὰ τῆς διοικητικῆς ἐπιτροπῆς, προσπαθήσατε εἰς τὴν καλὴν διοίκησιν τοῦ τόπου καὶ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἡσυχίας.

Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας καὶ ἡ Βουλὴ τῆς Σάμου ἐλάβανε παρὰ τοῦ τέως ἡγεμόνος τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν.

Κύριοι.

Ὁ μεγαλειότατος ἡμῶν Σουλτάνος καὶ τρισέβαστός μου κύριος ἠνδόκησε δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος, ἐκδοθέντος τὴν πέμπτην ἰσταμένου μηνός, νὰ με ἀπαλλάξῃ διὰ πολιτικὸν λόγον τῆς ἡγεμονίας Σάμου καὶ νὰ με διορίσῃ μέλος τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου τοῦ κράτους, ἀντικαταστήσας με διὰ τοῦ Παυλάκη ἐφένδου Μουσοῦρου.

Παραιτῶν τὰς ἡγίας τῆς κυβερνήσεώς σας, αἰσθάνομαι τὴν συνειδησίην μου καθαρὰν καὶ λογιζομαι εὐτυχῆς ὅτι ἠδυνήθην καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ὀκταετοῦς ἡγεμονίας μου νὰ ἐκτελέσω εὐσυνειδήτως τὰ πρὸς τὴν ὑψηλὴν αὐτοκρατορικὴν καθήκοντά μου, νὰ διατηρήσω ἐντελῶς τὴν ἡσυχίαν καὶ τάξιν τοῦ τόπου σας, νὰ προστατεύσω τὰ προνόμια καὶ συμφέροντά του ὡς καὶ τὴν τιμὴν καὶ περιουσίαν ἐνὸς ἐκάστου τῶν κατοίκων, ἀπολαύσας δι' αὐτοῦ γέας μεγάλας χάριτας παρὰ τῆς ἐνεργετικῆς κυριάρχου Δυνάμεως, νὰ δώσω τακτικὴν πορείαν εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς διοικητικῆς μηχανῆς, νὰ φροντίσω ὥστε τὰ ἄλλοτε κατασπαταλώμενα παρ' ἰδιωτῶν δημόσια χρήματα χρησιμεύσωσιν εἰς κοινωφελῆ ἔργα, περιποιούντα τὴν τιμὴν τῆς πατρίδος σας, νὰ περιστείλω τὰς καταχρήσεις καὶ κακουργήματα καὶ τέλος νὰ ἐπιδιώξω μετὰ σπουδῆς καὶ εὐλικριείας καὶ νὰ κατορθώσω ἐν μέρει τὴν γενικὴν πρόοδον, τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ἐνημερίαν σας. Τὰ πράγματα αὐτὰ μαρτυροῦσιν ἀρκούντως καὶ ὁ καιρὸς ἴσως θέλει ἀποδείξει τραγιώτερον τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων

μου καὶ τὸ ἄδο.λον τῶν πράξεών μου, διαφοροτρόπως καὶ κακοβούλως παρεξηγηθῆσῶν. Ἐὰν δέ τις, μὴ εὐαρεστούμενος ἐν τῇ τοιαύτῃ Μαν εὐαρέστῳ καὶ ἐπιζήλω καταστάσει τῆς ταλαρτενομένης πατρίδος σας, οἱ μὲν ὑπὸ μυστικῶν παθῶν καὶ συμπερόντων ἐμπνεόμενοι, οἱ δὲ ἐπιδιώκοιτες ἀποκλειστικῆν ὑπεροχὴν ἐν τῇ γήσῳ προς βλάβην ἀναμφισβήτητον καὶ ἐξεντελισμὸν τοῦ Μαν ἀγαπητοῦ μοι λαοῦ της Σάμου, ἐράνησαν δυσανασχετοῦντες καὶ ἀντιπό.λιτενόμενοι καὶ παρέβησαν τὸν πρὸς ἐμὲ ὄρκον των καὶ τὴν πρὸς τὴν ἰδίαν των πατρίδα ὀφει.λομένην εἰ.λικρινῆ ἀγάπην, καὶ οἱ τοιοῦτοι συμπεραίνω ἐνεπλήσθησαν ἀπὸ ὑπέρμετρον αἰσθημα πατριωτισμοῦ, κακῶς ἐννοουμένου ἴσως.

Δὲν λυποῦμαι, πιστεύσατέ με, ἀξιότιμοι κύριοι, δι' ἄλλο, εἰ μὴ διότι τὰ ἀγνὰ καὶ ἐννοϊκὰ πρὸς τὸν τόπον σας καὶ πρὸς ὑμᾶς τοὺς ἰδίους αἰσθήματά μου παρεγνώρισθησαν ἐπὶ τοσοῦτον καὶ διότι ἐδρέθη ἐν ἐσχάτοις εἰς τὴν δυσάρεστον μὲν, ἀλλ' ἀπό.λυτον ἀνάγκην γὰ λάβω ἔκτακτα μέτρα πρὸς διατήρησιν τῆς ἡσυχίας σας, κατὰ τῆς ὁποίας κατεβάλλοιτο, ὡς γνωρίζετε, παρταχόθεν τόσαι πονηραὶ προσπάθειαι καὶ ἡ διατάραξις τῆς ὁποίας ἐδύνατο γὰ ἔχῃ διὰ τὸν τόπον σας κάκιστα ἀποτελέσματα.

Ἐλπίζω καὶ εὐχμαι ἐκ ψυχῆς, ἵνα ὁ διάδοχος μου, διακρινόμενος ἐπὶ πολυπειρία καὶ ὑπο.λήψει προσκτεθεισῇ, φανῇ ἐπιτυχέστερος ἐμοῦ εἰς τὴν τῆς διοικήσεώς σας ἐντο.λήν καὶ εὐαρεστήσῃ ὑμῖν πάντοτε καὶ κατὰ πάντα.

Ἐκπληρῶν τὸ τελευταῖον τοῦτο καθήκον τοῦ ἀποχῶρισμοῦ καὶ ἀπὸ μόνον τὸ αἰσθημα τῆς πρὸς τὴν πατρίδα σας ἐμπνεομένης μοι εἰλικρινοῦς ἀγάπης ὀρμώμενος, νομίζω ἀναγκαῖον γὰ σᾶς προτρέψω πατρικῶς καὶ φιλοστοργῶς ἵνα, παραλειποντες ἅπαξ τὰ κομματικά σας πάθη καὶ τ' ἀ.ληθῆ συμφέροντα τῆς πατρίδος σας ἐναγκα.λιζόμενοι, σπονδαίως προσφέρητε τὴν εἰ.λικρινῆ ὑμῶν συνδρομὴν πρὸς ἐπίσχυσιν τῆς γέας ὑμῶν κυβερνήσεως. Διαβεβαιῶν ἐν τοσοῦτῳ ὑμᾶς ὅτι θέλω λογιζέσθαι ἐντυχῆς, ὅσάκις μοι παρέχεται εὐκαιρία γὰ φανῶ χρήσιμος εἰς τὰ γενικὰ ἢ μερικὰ συμφέροντα τῶν Σαμίων, ἐκφράζω τὴν ἄκραν πρὸς ὑμᾶς ὑπό.λήψιν μου.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 10 Δεκεμβρίου 1866.

Μ. Ἀριστάρχης.

Ὁ Μιλτιάδης Ἀριστάρχης πολλὰς ἀναμφηρίστως ἐκέκτητο τὰς ἡγεμονικὰς ἀρετὰς, ἱκανὴν δὲ καὶ τὴν διοικητικὴν ἐμπειρίαν· ἦτο ἀξιόπρεπής, φιλόμουσος, φιλόκαλος, μεγαλόδωρος. Κατὰ τὰ πρῶτα ἰδίως τῆς ἐν Σάμῳ ἡγεμονίας αὐτοῦ ἔτη πόθον μὲν πολὺν καὶ ζῆλον μέγαν ὑπὲρ εὐπραγίας καὶ εὐδοξίας τῆς νήσου ἐπεδείξατο, οὐ σμικρὰ δὲ τεκμήρια κυβερνητικῆς δεξιότητος παρέσχεν. Αὐτῷ, καθ' ἃ προανεγράψαμεν, ὀφείλεται ἡ τοῦ λιμένος Τηγανίου κατασκευή, ἣτις τοσοῦτον προήγαγε τὸ τμήμα τῆς Χώρας, ἢ τῆς δημοσίας ἀλικῆς, ἢ ἐν Λιμένι Βαθῆος πλατεῖα, ὁ αὐτόθι ἡγεμονικὸς κῆπος καὶ ἕτερα δημόσια καλλωπίσματα. Ὑπῆρξε προστάτης τῶν γραμμάτων καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἤμασεν ὅσον οὐδέποτε μετὰ ταῦτα τὸ Πυθαγόρειον Γυμνάσιον, τὸ τοσοῦτο ἀγλαοῦς καρποῦς ἀπενεγκὸν ὑπὸ τῆ διευθύνσει τοῦ γεραροῦ Κωνσταντίνου Κόντου τοῦ Ἀμφισσέως· οὐδενὸς δὲ ἠμέλησεν, ἵνα καὶ ἐξωτερικῶς τὴν μικρὰν τῆς Σάμου ἡγεμονίαν διὰ πάσης αἴγλης περιβάλλῃ. Τὰ προσήκοντα δὲ αὐτῷ ἀποδιδόντες, ὀφείλομεν ἐτέρωθεν νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ Ἀριστάρχης ἦτο δάπανος ὑπὲρ τὸ μέτρον, βίαιος ἐν ταῖς ὁρμαῖς αὐτοῦ καὶ ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ ἔτη τὸ πολίτευμα αὐτοῦ καθωδήγησε πλημμελῆς προσώπων τε καὶ πραγμάτων ἐκτίμησις. Τὰ ἄστοχα μέτρα, οἷς ἐχρήσατο, ὅπως καταπολεμήσῃ μὲν τοὺς αὐτῷ ἀντικειμένους, στηρίξῃ δ' ἑαυτόν, ἐνέτειναν τὴν ἐκ μικρῶν προελθοῦσαν καὶ δυναμένην εὐκόλως ἐν ἀρχῇ νὰ κατευνασθῇ δυσαρέσκειαν τῶν Σαμίων καὶ ἀκρατήτως ἐξήγειραν αὐτοὺς κατ' ἀρχοντος, ὅστις, ὁμολογητέον, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν ἱκανότητα ἐκέκτητο, ἵνα προαγάγῃ τὴν αὐτῶν εὐημερίαν. Καταπαύοντες δὲ τὰ περὶ Ἀριστάρχου, ἀξίαν μνείας νομίζομεν καὶ τὴν δύναμιν, ἣν κατὰ σύμπτωσιν περιέργον ὁ ἀριθμὸς ἐπτὰ εἶχεν ἐπ' αὐτοῦ. Ἐβδόμη τῆς ἐβδομάδος ἡμέρᾳ ἀφίκετο τὸ πρῶτον εἰς Σάμον, ἐπτάκις ἀνεχώρησεν ἐκ Σάμου, εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπερχόμενος, ἐπτὰ μῆνας ὕστερον τῆς ἐκεῖθεν τελευταίας αὐτοῦ ἐπανόδου ἀπῆλθεν ἐκ Σάμου, ἐπτὰ ἀνθρώπους ἐν ἀρχῇ καθεῖρξεν ὡς συνωμόσαστας κατ' αὐτοῦ, ἐπτὰ ἔτη, ἐπτὰ μῆνας καὶ ἐπτὰ ἡμέρας ἡγεμόνευσε τῆς Σάμου.

Τοῦ Ἀριστάρχου ἡγεμονεύοντος, ἀπεβίωσαν ἐν Χαλκίδι τῆς Εὐβοίας δύο τῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα πρωταθλητῶν τῆς Σάμου· δῆλον ὅτι τῇ μὲν ὀγδόῃ Μαρτίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ πρώτου ἔτους ὁ ἦρωσ τοῦ Κάβο-Φονιᾶ, βαθμὸν συνταγματάρχου ἔχων, ἱππότης δὲ τοῦ χρυσοῦ σταυροῦ τοῦ τάγματος τοῦ Σω-

τῆρος ὧν καὶ κεκοσμημένοι τῷ παρασῆμῳ τοῦ ἀγῶνος Σταμάτιος Γεωργιάδης, ἐφ' ᾧ πεποίηται τὸ ἐπόμενον ἠρωελεγεῖον ἐπίγραμμα.

*Ἐκ Σάμου ἀμφιρύτης, δῆμον ἄπο Μαραθοκάμπου
κλεινὸς Σταμάτιος βλάστε Γεωργιάδης,
ὃς πολέας πάτρης ἀεθλεύσας εἶνεκ' ἀέθλους
κὰρ ἀλλὴ κῆρ χέρσῳ δεῖμ' ἔπλε δυσμενέος·
ἀλκὴν δ' ἔξοχ' ἔθεν κηρύσσει Ἀρήιον ἄκρον,
ἦχι συχνοὺς δηλοὺς ὤλεσε μαρνάμενος.
Ὅψ' δ' Εὐβοϊκῇ ἐν Χαλκίδι, τηλόθι πάτρης,
συρταγματάρχης ὦν, μοῖραν ἔπλησε βίου.*

τῇ δὲ τρίτῃ Φεβρουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ ἔκτου ἔτους ἀπέθνησκεν ὁ γενναῖος ἐκ Καρλοβασιῶν χιλιάρχος Ἐμμανουὴλ Ἀγγελινίδης, ταγματάρχης τὸν βαθμὸν καὶ κεκοσμημένος διὰ τῶν παρασῆμων τοῦ τάγματος τοῦ Σωτῆρος καὶ τοῦ ἀγῶνος. Ἐπ' ἴσης τοῦ Ἀριστάρχου ἡγεμονεύοντος, ἀφίκετο ἐν ἔτει χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ ἐνάτῳ εἰς Λιμένα Βαθέος ὁ μέγας δούξ τῆς Ρωσίας Κωνσταντῖνος μετὰ τῆς μεγάλης δουκίσσης Ἀλεξάνδρας καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῶν Νικολάου, προερχόμενος ἐξ Ἱεροσολύμων· διατρίψας δὲ μίαν ἡμέραν αὐτόθι, ἀπῆλθεν οὗτος τῇ ὑστεραίᾳ, κατευθυνόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Παῦλος Μουσοῦρος

πέμπτος ἡγεμὼν τῆς Σάμου

1867—1873.

Ἀπὸ πρωίας τῆς τετάρτης Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ ἐβδόμου ἔτους ἐθεάθη τὸ Ὀθωμανικὸν ἀτμόπλοιον Ἰσμαήλ, κατευθυνόμενον πρὸς τὸν λιμένα Βαθέος καὶ φέρον τὸν νέον ἡγεμόνα, μικρὸν δὲ πρὸ τῆς μεσημβρίας πυροβολισμός, ἠχήσας ἐκ τοῦ ἀτμόπλοιου ἐκείνου, ἐξήγγειλε τοῖς ἐγγχωρίοις τὸν εἰς τὸν λιμένα εἰσπλοῦν αὐτοῦ· πάραυτα δέ, τῶν κωδῶνων πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν κρουομένων,

ὁ Ἀριφῆ βέης μετὰ τοῦ μητροπολίτου καὶ τῶν βουλευτῶν ἀνῆλθον ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, ἔνθα οἱ βουλευταί, δῆλον ὅτι αὐτοὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες πρὸ μικροῦ ὑπερεπήνουν καὶ ὑπερενεκωμιάζον τὸν προκάτοχον ἡγεμόνα, οἶονεὶ προσμαρτυροῦντες πόσον ἀκροσφαλές καὶ ἄστατον πρῶγμα εἶναι ἡ κολακεία, προσηγόρευσαν τὸν ἤδη ἀφικνούμενον διὰ τῶν ἐξῆς.

Ἵποδεχόμενοι ἀσμένως καὶ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ τὴν ὑμετέραν ὑψηλότητα, ἐκφράζομεν παρ' ὑμῶν καὶ ἄπαρτος τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, τὸν ὅποιον ἀντιπροσωπεύομεν, τὴν βαθυτάτην ἡμῶν ἐγγνωμοσύνην πρὸς τὸν κραταιότατον καὶ ἐνεργητικώτατον ἡμῶν ἄνακτα καὶ πρὸς τὴν ὑψηλὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν, διότι ἠνδόκησε γὰρ διορίσῃ τὴν ὑμετέραν ὑψηλότητα ἡγεμόνα τῆς πατρίδος ἡμῶν. Ἐχομεν πληρεστάτην πεποιθήσιν ὅτι ὁ τόπος ἡμῶν θέλει καταστῆ ἀληθῆς εὐδαιμων, κυβερνώμενος ὑπὸ τοιούτου ἐξόχου καὶ διακεκριμένου ἀνδρὸς καὶ ἄπαρτα τὰ τοῦ σοφοῦ ἀρχοντος πλεονεκτήματα κεκτημένου.

Πρὸς τοὺς λόγους τούτους, οἵτινες βαρεῖαν ἐνεῖχον τῆς κολακείας τὴν κακοσμίαν, ὁ ἡγεμὼν ἀπήντησε διὰ τῶν ἐξῆς.

Ἀποδέχομαι, κύριοι βουλευταί, τὰ ὁποῖά μοι ἐκφράζετε αἰσθήματα ἀπὸ μέρους ἡμῶν καὶ ἄπαρτος τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ. Ὅφείλετε πάντοτε γὰρ ἐγγνωμονῆτε πρὸς τὸν κυρίαρχον ἡμῶν Σουλτάνον καὶ πρὸς τὴν ὑψηλὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν διὰ τὰ πρὸς ὑμᾶς ἄπειρα ἐνεργετήματα. Ἔστε βέβαιοι ὅτι τὸ μόνον μέλημά μου θέλει εἶσθαι ἡ εὐδαιμονία τῆς πατρίδος σας διὰ γὰρ δικαιώσω οὕτω τὴν ὑψηλὴν βουλήν τοῦ κυριάρχου ἡμῶν καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν Σαμίων.

Ἀποθὰς μικρὸν ὕστερον εἰς τὴν ξηρὰν ὁ ἡγεμὼν, κανονοβολοῦντος τοῦ ἀτμοπλοίου, ἠχούντων τῶν κωδῶνων τῶν ναῶν καὶ ἐν μέσῳ τῶν εὐφημιῶν πολλοῦ συμπροσελθόντος λαοῦ, κατηυθύνθη εἰς τὸν ναόν, τὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Νικολάου τιμώμενον, ἔνθα μετὰ τὴν ψαλεῖσαν δοξολογίαν ὁ ἱεράρχης Γαβριὴλ ἔλεξεν αὐτῷ τάδε.

Ἵψηλότατε πρίγγιψ. Διὰ μὲν τὴν Σάμον, ἰδοὺ σοὶ τὸ κλεινὸν αὐτῆς ἔδαφος παρίσταται ἠντρεπισμένον, προσμειδιῶν καὶ γαλήνιον ὑποδέχεται ἄρχοντα τοῦ λαοῦ ἐγκεκκριμένον· διὰ δὲ τὴν Σαμιακὴν πολιτείαν ἰδοὺ σοὶ ἡ γαιδρὰ καὶ ἀγαλλομένη χορεία τῶν ὑπαλλή-

λαῶν τῆς ἡγεμονίας πολιτικῶν τε καὶ στρατιωτικῶν περιπτώσει σε τὸν νόμιμον ἡμῶν ἡγεμόνα καὶ ἀνώτατον προστάτην τῆς Σαμιακῆς αὐτονομίας, διὰ δὲ τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἡγεμονίας καὶ τὸν χριστεπώνυμον λαὸν ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά, ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός, παριστάμενοι σε ὑποδεχόμεθα καὶ, αἴροντες χεῖρας πρὸς Θεὸν ἰκέτιδας, εὐχόμεθα πρῶτον ὑπὲρ ὑγείας καὶ πολυχρονίου διαμονῆς ἐπὶ τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον τοῦ κραταιοτάτου ἡμῶν ἀνακτος Σουλτάνου Ἀπτοὺλ Ἀζίζ, χὰν μετὰ πάντων τῶν ὑπαλλήλων τοῦ κράτους, ὅστις εὐηρεστήθη γὰ ἀποστείλῃ ἡμῖν ἀγαθὸν ἄρχοντα καὶ ἡγεμόνα, ἔπειτα δὲ καὶ ὑπὲρ σοῦ αὐτοῦ ταῦτα καὶ πλείω ἐπὶ πολυχρονίῳ καὶ εὐτυχεῖ διαμονῇ ἐν τῷ ἡγεμονικῷ θρόνῳ.

Τότε ὁ ἡγεμών, στραφεὶς πρὸς τὸ παριστάμενον πλῆθος, εἶπε τὰ ἑπόμενα.

Ἡ αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆ μεγαλειότης ὁ γαληνότετος ἡμῶν ἀναξ καὶ κυρίαρχος Σουλτάνος, εὐηρεστήθη γὰ με διορίσῃ ἡγεμόνα τῆς πατρίδος σας. Ἡ ἀδιάλειπτος ἐπιθυμία τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος εἶναι ἡ εὐημερία τῶν λαῶν αὐτῆς. Ὁ προνομιακὸς Χάρτης τῆς Σάμου ἔσεται τὸ πηδάλιον τῆς ἐμῆς διοικήσεως. Τοῦτον θέλω τηρήσει εὐλαβῶς. Ἡ τήρησις καὶ ἐντελής ἐφαρμογὴ τῶν νόμων, ἡ ἀνεξαρτησία τοῦ δικαστικοῦ κλάδου, ἐνομιέρη μετὰ τῆς ἐνσυνειδησίας καὶ ἀκεραιότητος τῶν δικαστῶν, ἡ φρόνιμος περὶ τὰ χρηματικὰ οἰκονομία, εἰσὼν αἱ πρῶτισται βήσεις τῆς καλῆς διευθύνσεως καὶ εὐδαιμονίας παντὸς κράτους. Ἡ εὐλιχρινὴς σύμπραξις τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ πέποιθα ὅτι θέλει με ὑποστηρίξει εἰς τὴν τοιαύτην πορείαν μου. Ἡ ἀγάπη, ἡ ὁμιλία καὶ ἡ ἐξάλειψις παντὸς κόμματος εἶναι ἡ μόνη ἐπιθυμία μου. Παρ' ἐμοὶ θέλετε εὖρει ἀμεροληψίαν, ἀκραιφνῆ ζῆλον ὑπὲρ τοῦ καλοῦ καὶ ἀνστηρότητα περὶ τὴν διαχείρισιν τοῦ δημοσίου πλοῦτον. Ἀγροῶ τὸ παρελθὸν τοῦ τόπου σας καὶ τὰς σημερινὰς ἀνάγκας αὐτοῦ· ἢ προσεχῶς δι' ἐκλογῆς ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ τοῦ λαοῦ συγκαλεσθησομένη συνέλευσις θέλει μοι ὑποδείξει εὐλιχρινῶς τῆς ἀληθεῖς ἀνάγκας τοῦ τόπου καὶ τοὺς συμβούλους καὶ συμπράκτοράς μου, ὥστε σήμερον οὐδὲν ἄλλο ἔχω γὰ σᾶς προσθέσω. Περαιτέρω δὲ ὀφείλω γὰ σᾶς παροτρύνω εἰς τὴν ἀκραιφνῆ διατήρησιν τῆς πρὸς τὴν αὐτοῦ μεγαλειότητα τὸν εὐμενῆ ἡμῶν κυρίαρχην Σουλτάνον γινώσκοντες τοῖς πᾶσι πίστεως καὶ ἀφο-

σιώσεώς σας, ὑπὸ τῆν σκιὰν καὶ προστασίαν τοῦ ὑποίου θέλετε χάλρει πάντοτε πᾶσαν ἀσφάλειαν.

Παρελθουσῶν τεσσάρων ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ νέου ἡγεμόνος ἐν τῷ μέσῳ τῶν συνήθων ἐπισκέψεων καὶ ὑποδοχῶν, ἀνεγνώσθη τῇ ὀγδόῃ Ἰανουαρίου μετὰ τῶν νεομισμένων διατυπώσεων τὸ ἐπόμενον τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ αὐτοκρατορικὸν δικάταγμα.

Τοῦ ἄχρι τοῦδε ἡγεμόνος τῆς ρῆσόν Σάμου Μιλτιάδου βέη, διπαλλήλου τῆς ὑψηλῆς κυβερνήσεώς μου πρώτου βαθμοῦ πρώτης τάξεως, διορισθέντος ὡς μέλους τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου μου τῆς δικαιοσύνης, ἐπῆλθεν ἡ ἀνάγκη διορισμοῦ ἄλλου ἀντὶ αὐτοῦ καταλλήλου προσώπου.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ αὐτοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου τῆς δικαιοσύνης Παυλίκης βέης, φέρων τὸν αὐτὸν πολιτικὸν πρῶτον βαθμὸν πρώτης κλάσεως καὶ τετιμημένος διὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου παρασήμου τοῦ Μετζιτιέ δευτέρας τάξεως, ὑπηρέτησε μετὰ περιτοίας, πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ ὑψηλὸν μου κράτος καθ' ἀπάσας τὰς ἀνατεθείσας αὐτῷ μέχρι τοῦδε ὑπηρεσίας, διεκριθὴ δὲ πάντοτε ἐπὶ φυσικῇ φρονήσει καὶ ἱκανότητι μεταξὺ τῶν διπαλλήλων τῆς αὐτοκρατορικῆς μου κυβερνήσεως καὶ παρέχει τὰ ἐχέγγυα ὅτι θέλει διακυβερνήσει ἄριστα τὴν διαληθθεῖσαν ρῆσον, διωρίσθη αὐτὸς δι' αὐτοκρατορικῶν ὑψηλοῦ Ὄρισμοῦ μου ἡγεμῶν τῆς ρηθείσης ρῆσου Σάμου, διατηρῶν πάντοτε ὡς καὶ πρότερον τὴν τοῦ μέλους τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου μου θέσιν του. Ὅθεν καὶ ἐκδοθὲν παρὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διβαρίου μου, ἐπεδόθη αὐτῷ τὸ παρὸν ὑψηλὸν μου φερμάριον, διαλαμβάνον τὸν διορισμὸν του.

Ἡ αὐτοῦ ἐξοχότης, καθ' ἃ ἀπαιτεῖ ἡ ἐντολὴ καὶ ἡ περίνοια αὐτοῦ, δὲν θέλει παύσει καταβάλλων ἀείποτε πᾶσαν σπουδὴν καὶ προσπάθειαν ὑπὲρ τῆς συμφῶνως τῷ ὑπάρχοντι θεμελιώδει Ὄργανισμῷ τῆς Σάμου διευθετήσεως καὶ διεκπεραιώσεως ἀπασῶν τῶν ὑποθέσεων αὐτῆς καὶ ὑπὲρ τῆς καταρτίσεως ὄλων τῶν καταλλήλων μέσων πρὸς ἀναλλοίωτον διατήρησιν τῆς ἡσυχίας, ἀσφαλείας καὶ εὐημερίας τῶν κατοίκων, μεριμνῶν μετὰ ζήλου, προσοχῆς καὶ φρονήσεως ὅπως μηδὲν λάμβάνωσι χώραν πράξεις ἢ κινήματα, ἀπρόδοτα τῇ αὐτοκρατορικῇ θελήσει· ὀφείλει δὲ τὰ ἀναφέρῃ πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν μου Αὐλὴν ὅλας τὰς ἀξίας γνωστοποιήσεως ὑποθέσεις.

Ἐγράφη τὴν δεκάτην ὀγδόην μηνὸς Σεπτέμβριου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἑξήδομηκοστοῦ τρίτου ἔτους (Δεκέμβριος 1866).

Σὺν τῇ ἀνακοινώσει τοῦ ἀνωτέρω διατάγματος ὁ ἡγεμὼν ἀπηύθυνε πρὸς τὸν λαὸν καὶ τὴν ἐπομένην προκήρυξιν, δι' ἧς ἐξετίθει τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ πορείαν.

Φίλοι Σάμιοι.

Ἐπιλαμβανόμενος τῶν οἰάκων τῆς ἡγεμονίας ταύτης, ἢ ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ μεγαλειοτάτου Σουλτάνου καὶ κυριάρχου ἡμῶν μοι ἀνέθετο, πρῶτον καὶ πρὸ πάντων θερμὰς εὐχὰς ἀναπέμπω τῷ Ὑψίστῳ Ἰνα, εὐδοκήσας, χορηγήσῃ ἡμῖν τὴν θείαν αὐτοῦ ἀντίληψιν πρὸς εὐόδωσιν τῶν ὑπὲρ προόδου καὶ εὐημερίας καὶ ἀναλάμψεως τῆς κοινῆς τοῦ λοιποῦ ἡμῶν πατρίδος ἐιλικρινῶν προθέσεών μου, ἐπιδαψιλεύσῃ δὲ τὴν ἀγίαν αὐτοῦ ἐνλογία ἐπὶ τῶν ἰδρώτων τοῦ εὐσεβοῦς καὶ φιλέργου τούτου λαοῦ, καὶ εἰς μὲν τοὺς γεωπόρους χάριση πλουσίας συγκομιδᾶς, εἰς δὲ τοὺς ναυτιλομένους καὶ ἐμπορευομένους εὐτυχῆ, ἀκίνδυνα καὶ ἀσφαλῆ κέρδη.

Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος τοῦ διορισμοῦ μου ἠκούσατε ὅποιας ἔχω ὑψηλὰς διαταγὰς καὶ ὁδηγίας ὡς πρὸς τὴν καλὴν καὶ μετὰ δικαιοσύνης κυβέρνησιν τῆς πατρίδος, τὴν ἐξασφάλισιν τῆς τάξεως καὶ ἡσυχίας καὶ τὴν προαγωγὴν τῆς εὐημερίας τοῦ λαοῦ. Τὰς ἱερὰς ταύτας διαταγὰς καὶ ὁδηγίας θέλω ἀκολουθήσει πιστῶς.

Ἡ πορεία μου εἶναι ἤδη διαγεγραμμένη. Πιστὴ διατήρησις τῶν πολιτικῶν προνομίων, δι' ὧν ἡ ὑψηλὴ κυβέρνησις τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος ἔχει προικισμένην τὴν νῆσον ταύτην, καὶ προφύλαξις αὐτῶν ἀπὸ πάσης ἐπηρείας ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς, ἀσθηρὰ ἐφαρμογὴ τῶν νόμων, ἐλευθερία ἀνεπηρέαστος τῆς ἐκλογῆς παρὰ τοῦ λαοῦ τῶν πληρεξουσίων του, πλήρης ἀνεξαρτησία τοῦ δικαστικοῦ κλάδου, φρόνιμος καὶ φειδωλὴ οὕτως εἰπεῖν διαχειρίσις τῶν οικονομικῶν καὶ τῶν χρημάτων τοῦ δημοσίου πλοῦτον, εὐρυθμος καὶ μετὰ λογικῆς ὀργανισμὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς νεολαίας, κατεύνασις τῶν παθῶν, συγχώρεσις τῶν κομμάτων, ἀμεροληψία πλήρης ὄλων τῶν πολιτῶν, μικρῶν τε καὶ μεγάλων, αὐταὶ ἔσονται πάντοτε τῇ θείᾳ συνάρσει αἱ ἀρχαί, ἐπὶ τῶν ὁποίων θέλει βασιλεῦσθαι τὸ πολίτευμά μου. Διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν τούτων πέ-

ποιθα ὅτι θέλει πραγματοποιηθῆ ἡ ποθητὴ εὐημερία καὶ εὐκλεία τῆς πατρίδος.

Ἄλλα πρὸς ἐπίτειξιν τούτου ἔχω ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς συμ-
πρίξεως καὶ ὑποστηρίξεως τῶν πατριωτῶν. Ὁ λαὸς τῆς Σάμου καὶ
οἱ ἐκλεκτοὶ καὶ οἱ πρόκριτοι αὐτοῦ διὰ τῆς μετριοπαθείας καὶ ἀνταπ-
αρνήσεώς των, διὰ τῆς λήθης τοῦ παρελθόντος, διὰ τῆς εὐαγγελι-
κῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης καὶ ἀδελφικῆς συμφιλιώσεως, θέλουσι μὲν
ἐνθαρρύνει εἰς τὸν ὅποιον ἀναλαμβάνω ὑπὸν Θεῷ ἀγῶνα τῆς ἀνα-
γεννήσεως τῆς κλασικῆς, ἱστορικῆς καὶ εὐκλειοῦς ταύτης γῆς.

Ἡ πατρικὴ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἠπιότης καὶ στοργὴ εἰσι προσόντα ἐπαι-
νετὰ τοῦ ἀρχοντος· ἀλλ' αὐτὴ πάλιν ἡ εὐλιχρινὴς στοργὴ χεῖρει
πολλάκις καὶ ἀνστηρότητος καὶ σκληρότητος. Ἐμὲ θέλετε εὖρει πάν-
τες πατέρα ἢ πιον, ἀνεκτικὸν καὶ φιλόστοργον· κατὰ τὰς περιστά-
σεις ὅμως καὶ ἀνστηρόν καὶ ἀκαμπτον καὶ σκληροκάριον ἐντὸς τοῦ
κύκλου τῶν νόμων καὶ ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ συμφέροντος.

Εἴθε ὁ Ὑψίστος, εὐμενῶς ἐπιβλέπων ἐπὶ τῶν καρδιῶν ἡμῶν,
φωτίζοι καὶ ποδηγετοῖ ἀπαντασῶν ἡμᾶς εἰς τὴν ἕδρην τῆς ἀρετῆς, τῆς
δικαιοσύνης καὶ τῆς εὐκλείας, διατηροῖ δὲ ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ τὸν
μεγαλειότατον καὶ εὐμενῆ εὐεργέτην τῆς πατρίδος Σουλτάνον Ἀ-
βδοῦλ Ἀζήζ Χὰν ἐφένδην μας, ἐπανξάνων τὴν ἰσχὺν καὶ δόξαν του.

Εἰς δυσχέρειαν πολλὴν ἐπὶ τοῦ πρώην ἡγεμόνος οἱ Σάμιοι περιελ-
θόντες, μετ' ἐνθουσιασμοῦ εὐνοήτου ὑπεδέξαντο τὸν νέον ἡγεμόνα· ὅ-
θεν καὶ ἡ ἄφιξις αὐτοῦ συνετέλεσεν ὅπως κατευνασθῶσι τὰ πάθη καὶ
κατασταλῆ πῶς ἡ σφοδρότης τῆς πρὸς ἀλλήλους ἐχθρότητος. Ταῦ-
τα δὲ πληροφορηθεὶς καὶ ὁ μέγας βεζύρης Ἀαλῆ πασᾶς, ἐπέστειλε τῷ
ἡγεμόνι Μουσούρω τάδε.

Ἐξοχώτατε.

Ἡ ἐξαγγελτικὴ τῆς εἰς τὴν νῆσον Σάμον αἰσίας ἀφίξεώς σου καὶ
τῆς ἐνάρξεως τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας σου πριγγιπικὴ ἐπι-
στολὴ σου, καθυποβληθεῖσα εἰς τὴν αὐτοῦ μεγαλειότητα, ἔλαχεν εὐ-
μενοῦς αὐτοκρατορικῆς ὑποδοχῆς, τὰ δὲ ἀναφερόμενά σου περὶ τῆς
ἐπαρελθούσης ἐν τῇ νήσῳ ἡσυχίας καὶ τάξεως ἐγένοντο παρατρία
ζωηροτάτης θυμηδίας τῇ φιλολάῳ καρδίᾳ τοῦ υπερτάτου ἡμῶν μο-
νάρχου καὶ ἀνακτος. Ὅθεν σπεύδοιτες, κοινοποιοῦμεν τοῦτο τῇ ἐξο-
χώτητί σου ἵνα κατὰ τὴν χαρακτηρίζουσάν σε ἰκαριότητα, ἐναρεστού-

μενος, καταβάλλης καὶ τοῦ λοιποῦ τὰς δεούσας προσπαθείας πρὸς παρίωσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς ἐπιθυμητῆς ἀσφαλείας καὶ εὐημερίας τοῦ τόπου, δίδων οὕτω νέα δειγμάτα τῆς περιουσίας σου.

Τῆ 11 Σεβὰλ 1283 (4 Φεβρουαρίου 1867).

Ἐσεῖδ Μεχμέτ Ἐμὴν Ἀαλῆ.

Περιεγράψαμεν λεπτομερέστερον τὰ κατὰ τὴν εἰς Σάμον ἄφιξιν τοῦ ἡγεμόνος Παύλου Μουσοῦρου, συμπεριελάβομεν δὲ καὶ αὐτὰς τὰς κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην διαμειφθείσας προσλαλιὰς καὶ προσαγορεύσεις, διότι ἡ μὲν ἀντικατῆστασις τοῦ τέως ἡγεμόνος μεγάλως εἶχε παραγάγει παρὰ τοῖς ταύτην ἐπιδιώξασιν ἐλπίδας, ὁ δὲ νέος ἡγεμὼν, πολλὰς δούς ὑποσχέσεις, συνετέλεσεν ἵνα ἐπὶ μᾶλλον τὰς τοιούτας ἀναπτέρωσιν ἐλπίδας. Καὶ ὁμως ἡ συνέχεια τῆς ἱστορίας κατὰδηλον ποιήσῃ ὅτι ἐν βραχεῖ αἱ μὲν τῶν Σαμίων ἐλπίδες διεψεύσθησαν, αἱ δὲ τοῦ ἡγεμόνος ὑποσχέσεις ἐξηλέχθησαν κεναί, καὶ ὅτι ἐπειδὴ πλείω τοῦ δέοντος ὑπῆρξαν τὰ ἐλπιστὰ καὶ μείζω τοῦ προσήκοντος τὰ ὑπεσχημένα, διὰ τοῦτο καὶ ταχύτερον ἐξηγέρθη ἡ κατὰ τοῦ νέου ἡγεμόνος ἀντιπολιτευσις.

Τῆ ὀγδόῃ Μαρτίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους συνεκροτήθη ἐν Λιμένι Βαθέος ὑπὸ τῆ προεδρείᾳ τοῦ Ἰωαννου Παλαιοῦ ἡ πρώτη ἐπὶ Μουσοῦρου γενικὴ τῶν Σαμίων συνέλευσις, ἣτις, καταμεμψαμένη πολλῶν τῶν ἐπὶ τῆς παρελθούσης διοικήσεως συντελεσθέντων καὶ θέλουσα νὰ ἐμποδίσῃ τὴν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐπανάληψιν τοιούτων, ἐψηφίσατο νὰ ὑποχρεωθῶσι μὲν οἱ τῆς τελευταίας περιόδου βουλευταί, οἱ προσενεγκόντες χρηματικὰς τινὰς δωρεὰς τῷ τέως ἡγεμόνι, ὅπως ἐκτίσωσι τῷ δημοσίῳ τὰ καθ' ὑπέρβασιν δωρηθέντα ἐκείνῳ χρήματα, νὰ δοθῇ δὲ τὸ ποσὸν ἑπτακοσίων τρυρκικῶν λιρῶν τοῖς τε εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς ἐπιτρόποις μεταβᾶσι μετ' ἀναφορῶν κατὰ τοῦ πρόην ἡγεμόνος καὶ τισι τῶν ἐκεῖ συνεργασθέντων πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν Σαμίων· συντάξασα δὲ νόμους καταλλήλους πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς τάξεως καὶ πρὸς εὐημερίαν τῆς νήσου, ἡ συνέλευσις διελύθη μετὰ ἕνα πού μῆνα, ἐκλεξαμένη τετραμελῆ πρεσβείαν, ἣτις ἐντολὴν εἶχε νὰ μεταβῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπως ἐπιδώσῃ μὲν τῷ Σουλτάνῳ ἀναφορὰν εὐχαριστήριον, ἐπιδιώξῃ δὲ τὴν ἐπιτυχίαν αἰτημάτων τινῶν, ἐν οἷς κατελέγετο καὶ ἡ ἐκ τῆς νήσου ἀναχώρησις τῶν ἐναντίον τῶν προνομίων μενόντων ἐν αὐτῇ Τούρκων στρατιωτῶν.

Τῆς συνελεύσεως διαλυθείσης, ὁ Μουσοῦρος ἠρήτητο νὰ ἐπικυρώσῃ τὰ ψηφίσματα ἐκεῖνα, δι' ὧν κατεδικάζοντο οἱ πρόην βουλευταὶ εἰς τὴν ἔκτισιν τῶν καθ' ὑπέρθασιν χορηγηθέντων τῷ Ἀριστάρχῃ χρημάτων ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου ἢ δι' ὧν ὠρίζοντο χρηματικαὶ ἀποζημιώσεις τοῖς κατὰ τῆς τέως διοικήσεως ἐργασθεῖσι, διότι ὑπελάμβανε καὶ ἀσύμφορον καὶ ἀπρεπές νὰ καθιερώσῃ ὡς εἰπεῖν ἐπισήμως τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀμείβεσθαι τοὺς κατὰ τῶν ἡγεμόνων ἐξεγειρομένους· ὅθεν καὶ ἀπολύσας ὑπαλλήλους τινάς, παρρησιωδῶς αὐτῷ λαλήσαντας, προσέλαβεν ἀντ' αὐτῶν ἑτέρους, περὶ ὧν οὐχὶ εὐμενῆς διέκειτο ἡ κοινὴ γνώμη. Καὶ ἤρξαντο ἄρα μετὰ μικρὸν ἀναφυσόμενα σπέρματα ἐρίδων μεταξὺ αὐτῶν καὶ τινῶν Σαμίων, οἵτινες ἐκ τῶν πρώτων τοῦ νέου ἄρχοντος πράξεων ἐτεκμήραντο ὅτι τάσιν εἶχεν οὗτος πρὸς τὸ συγκεντρῶσαι περὶ αὐτὸν πᾶσαν συλλήβδην τὴν ἐξουσίαν. Ἐλεγον δὲ κατ' αὐτοῦ ὅτι ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τοῖς Τούρκοις ἀναστραφεῖς καὶ συμβιώσας καὶ κατ' ἀκολουθίαν τοῖς φρονήμασι καὶ ταῖς θεωρίαις ἐκείνων ἐνασμενίζων, ἠδυνάττει νὰ κατανοήσῃ, πολλῶν δὲ ἤττον νὰ ἐφαρμόσῃ, τὰς φιλελευθέρους καὶ συνταγματικὰς ιδέας, αἵτινες τὰς πολιτείας τανῦν διέπουσι καὶ ἐφ' αἷς καὶ τὸ τῆς Σάμου πολίτευμα κρηπιδοῦται. Εἰδικώτερον δὲ αὐτοῦ κατηγοροῦν ὅτι, ἐν ᾧ κατὰ τὸν προνομιακὸν τῆς νήσου Χάρτην ὑπόχρεως ἦτο νὰ ἐπικυρώσῃ πάντα τὰ ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως ψηφισθέντα, πλὴν εἴ τι ἐν αὐτοῖς ὑπῆρχε τὸ ἀντιβαῖνον τῆς καθήκουσι τῆς ὑπηκοότητος, ἐκεῖνος ὅμως, τὰ ὑπὸ τοῦ Χάρτου διαγορευόμενα ἀθετῶν, ἠρνεῖτο νὰ πράξῃ τοῦτο· ὅτι ἐνεφορεῖτο αἰσθημάτων ἀκράτου φιλοτουρκισμοῦ καὶ ὅτι μυστικὴν ἀποστολὴν ἔχων παρὰ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως νὰ ἐπιφέρῃ τὴν βαθμιαίαν κατάργησιν τῶν προνομίων καὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς Σάμου, ἧς ἡ ὕπαρξις ἐγγὺς τῆς ἀσιατικῆς ἠπείρου ἦτο κάρφος ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ ἐτάρασσε τοὺς κύκλους τῶν πολιτικῶν τῆς Τουρκίας ἀνδρῶν, περιεστοιχίσθη ὑπ' ἀνδρῶν ἐτοιμῶν νὰ ἐξυπηρετήτωσι πάσας αὐτοῦ τὰς θελήσεις καὶ συνελόντι εἰπεῖν ὅτι ἦτο ὄλως ἀνεπιτήδειος ὅπως πηδαλιουχίῃ τὸ ἄλλως δυσκυβέρνητον τῆς Σαμιακῆς πολιτείας σκάφος. Αἱ τῷ ἡγεμόνι ἀποδιδόμεναι μομφαί, ἐν ἀρχῇ ἔτι τοῦ διοικητικοῦ αὐτοῦ σταδίου, ἦσαν ὁμολογουμένως πικραὶ καὶ ἐν πολλοῖς ἀδικοὶ· ἐγένοντο ὅμως πιστευταί, διότι καὶ οὗτος, ἰδὼν ἐν ἀρχῇ ἔτι τῆς ἡγεμονείας αὐτοῦ ὅτι συνεχῶς οἱ Σάμιοι ἐπὶ μικροῖς περιεπλέκοντο εἰς δυσδιέξοδον λαβύρινθον δικονομικῶν διατυπώσεων καὶ διατάξεων, χρονοτριβοῦντες καὶ δαπανώμενοι, εἶχε δηλώσει ὅτι ἀντὶ τῶν

λειτουργούντων τακτικῶν δικαστηρίων καὶ τῆς ἐν ἰσχύϊ πολιτικῆς καὶ ποινικῆς δικονομίας προκριτώτερον ἦτο τὸ σύστημα τῶν αἵρετοκριτῶν, οὔτινος ἢ εἰσαγωγή ἀπὸ πολλῶν ἀτοπημάτων ἠθέλεν ἀπαλλάξει τοὺς ἐγγχωρίους. Ἡ δὴλωσις αὕτη, καίτοι ἐξ ἀγαθῆς προθέσεως προερχομένη, ἐξελήφθη ὁμως τούναντίον ὡς ἀπορρέουσα ἐκ πνεύματος αὐθαιρεσίας καὶ πρὸς καταχρηστικὴν ἐν τῷ μέλλοντι ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης· ταῦτα δὲ ἐγέννησαν αὐτῷ ταχέως ἐχθροὺς οὐκ ὀλίγους οὐδ' εὐκαταφρονήτους.

Ἐν τῇ τετάρτῃ Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ ὀγδοοῦ ἔτους ὁ ἡγεμὼν, παραλαβὼν τὸν Ἰωάννην Πευκιάδην, τὸν Λεωνίδα Ζωγράφον, τὸν Δημήτριον Σουβαλτζῆν καὶ τὸν Ἀλέξανδρον Κεντούρην, ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα κατὰ τὰ ὑπὸ τῆς συνελύσεως ψηφισθέντα ὑποβάλλῃ τῷ Σουλτάνῳ τὰ σεβάσματα τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου διὰ τῆς ἐπομένης ἀναφορᾶς.

Μεγαλειότατε.

Ἡ παροῦσα γενικὴ τῶν Σαμίων συνέλευσις, ἡ τὸν Σαμικὸν λαὸν νομίμως ἀντιπροσωπεύουσα, ἐπαραλαμβάνει καὶ νῦν γὰρ ὑποβάλλῃ μετὰ σεβασμῶν ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοκρατορικοῦ σου θρόνου τὴν ἐπίσημον διαβεβαίωσιν τῆς ἀκραιφνοῦς πίστεως, ἀπαρρηκτικῶν ὑποταγῆς καὶ ἐντελοῦς ἀφοσιώσεως ἀπάντων τῶν Σαμίων καὶ τὴν διομολόγησιν τῆς ἀπείρου ἐγνωμοσύνης αὐτῶν διὰ τὰς μεγάλας καὶ πολυειδεῖς ἐνεργείας, αἷς ἀπ' ἀρχῆς ἡ ὑμετέρα μεγαλειότης ἐπεδαψίλευσε καὶ διηνεκῶς ἐπιδαιψιλεύει τοῖς Σαμίοις, ἡ εὐημερία καὶ μόνη τῶν ὁποίων ὑπάρχουσα ἀντικείμενον τῆς ὑψηλῆς αὐτῆς μεριμνης, ὑπηγόρευσε εἰς τὴν φιλόλαον καὶ δικαίαν καρδίαν της τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ γὰρ θεραπείῃ τὰ ἐπ' ἐσχάτων ἐγεγνηθέντα παράπονα τοῦ λαοῦ διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ πρώην ἡγεμόνος ὑπὸ τοῦ νῦν ἡγεμονεύοντος Παύλου Μουσούρου βέη, ὅστις πεπείσμεθα ὅτι θέλει διοικήσει τὸν πολυπαθῆ τόπον μας πατρικῶς καὶ συνετῶς καὶ παγιώσει τὴν τάξιν καὶ ἡσυχίαν, συμφῶνως μὲν τὴν ἀγαθὰς διαθέσεις τῆς σῆς μεγαλειότητος, καταπανομένης τοῦ λοιποῦ πάσης διαταραχῆς καὶ παραπόνου ἐκ μέρους τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ κατὰ τῶν ἀρχόντων του καὶ διατηρουμένων ἀκεραίων καὶ ἀλώβητων τῶν ἐπιζήλων προνομίων, τὰ ὅποια ἡ ὑμετέρα μεγαλειότης καὶ οἱ ἐνδοξοὶ αὐτῆς πρόγονοι ἐχορήγησαν εἰς τὸν τόπον τοῦτον.

Αἴροντες δὲ χεῖρας ἰκέτιδας πρὸς τὸν Ὑψίστον ὅπως διαφυλάττῃ τὴν ὑμῶν θεοφρούρητον μεγαλειότητα ἐν εὐημερίᾳ, σθένει καὶ μακροβιότητι, ἰκετεύομεν τὴν σὴν αὐτοκρατορικὴν μεγαλειότητα ἵνα διατηρῇ τὴν νῆσον ἡμῶν ὑπὸ τὴν ἀμυριλαφῇ σκέπην της, τὸν δὲ ἡγεμόνα ἡμῶν ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν προστασίαν της.

Ὑποφαινόμεθα μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ ὑποκλίσεως.

Ἐν Αἰμένι Βαθέος Σάμου, τῇ 12 Ἀπριλίου 1867.

(Ἔπονται αἱ τῶν πληρεξουσίων ὑπογραφαί).

Ἐν ᾧ ὁ Μουσοῦρος διέτριβεν ἐν Κωνσταντινουπόλει σὺν τῇ πρεσβείᾳ ἀνύποπτος, ἐν Σάμῳ ἐξυφαίνετο συνωμοσία κατ' αὐτοῦ, ἥς σκοπὸς ἦτο νὰ συλλέξωσιν ἀναφορὰς ἐναντίον αὐτοῦ καὶ ὑποβάλλωσι ταῦτα τῇ Τουρκικῇ κυβερνήσει. ἔνιοι δὲ τῶν μεμυημένων, ἀνεπαρκῆς τὸ τοιοῦτο εὐρίσκοντες, ἐδόξαζον ὅτι ἔδει νὰ συνέλθωσιν ἔνοπλοι ἐκ τῶν χωρίων ἐν Αἰμένι Βαθέος, καταλάβωσι τὴν ἐξουσίαν καὶ, συνέλευσιν συγκροτοῦντες, κηρύξωσι μὲν ἔκπτωτον τῆς ἡγεμονίας τὸν Παῦλον Μουσοῦρον, ζητήσωσι δὲ ἀντ' αὐτοῦ πρὸς τῆς Πύλης ἡγεμόνα ἕτερον. Ταῦτα, γνωστὰ γενόμενα ἐκ κατασχέσεως ἐπιστολῆς τινος, ἡ ἀντιπροσωπεία ἐξήγγειλε τηλεγραφικῶς τῷ ἡγεμόνι, σύναμα δὲ ἀνεκοίνωσε καὶ τῷ λαῷ διὰ τῆς ἐπομένης ἐγκυκλίου.

Πρὸς τοὺς Δημάρχους ἐν γένει.

Κακόβουλοι τινες, τὸ ἑαυτῶν συμφέρον ἐπιδιώκοντες καὶ εἰς τὰ ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν καλῶς ἔχοντα ἀπαρεσκόμενοι, συρεσκέφθησαν καὶ συναπεράσισαν ἐσχάτως νὰ συνομώσωσι στασιαστικῶς κατὰ τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν ἡγεμόνος, τοῦ τοσοῦτον ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῶν κατοίκων μοχθήσαντος καὶ μοχθοῦντος, προσπαθήσαντες διὰ δολίων εἰσηγήσεων καὶ ὄλλως ἀνυποστάτων σπερμολογιῶν νὰ διαταράξωσι τὴν εὐτυχῶς ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ βασιλεύουσαν ἡσυχίαν καὶ τάξιν.

Κατὰ τῆς κακοβούλου ταύτης προθέσεως, ἥτις ἠδύνατο νὰ ἔχη ὀλέθρια διὰ τὴν πατρίδα ἀποτελέσματα, ἐλίβομεν δραστήρια μέτρα πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν ἐνόχων καὶ τιμωρίαν αὐτῶν καὶ συγχρόνως εἰδοποιήσαμεν περὶ τούτου τὴν αὐτοῦ ὑψηλότητᾶ τὸν σεβαστὸν ἡμῶν ἡγεμόνα, ὅστις μεταβαίνει ἐνταῦθα τὴν ἐβδομάδα ταύτην, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὰ αὐτοκρατορικὰ διατάγματα τῆς σεβαστῆς κυ-

βερνήσεως, δι' ὧν ἐπιδαψιλεύεται τοῖς Σαμίοις κατὰ παράκλησιν καὶ μεσολάβησιν τῆς ὑψηλότητός του παρὰ τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος τοῦ κυριάρχου ἡμῶν Σουλτάνου νέον ἐνεργέτημα, ἦτοι περὶ παραχωρήσεως πρὸς ὄφελος τῆς Σάμου ὁλοκλήρου τοῦ τελωνειακοῦ δικαιώματος τῶν ὀκτὼ τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῶν ἐν Τουρκίᾳ εἰσαγομένων Σαμικῶν προϊόντων καὶ προσέτι ἑκατὸν χιλιάδων γροσίων κατ' ἔτος, τὰ ὅποια θέλουσι δαπανᾶσθαι πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ τόπου.

Ἐχοντες προηγούμενα τρατὰ δείγματα ὅτι ὁ λαὸς τῆς Σάμου ἐδιδάχθη ἐκ προγεγεστέρων γεγονότων καὶ ἔμαθε νὰ διακρίνη τοὺς ραδιοβόρους καὶ ἀπατηλοὺς σκοποὺς τῶν εἰς ἰδιωτικὰ συμφέροντα ἀποβλεπόντων καὶ νὰ γνωρίσῃ ὅτι τὸ ἀληθὲς συμφέρον του συνίσταται εἰς τὴν ἡσυχίαν, τάξιν καὶ τὴν ἀσχολίαν τῶν ἔργων του, ἅτινά εἰσιν ἡ μόνη πρόοδος καὶ εὐημερία του, ἐσμὲν βέβαιοι ὅτι οὐχὶ μόνον δὲν θέλει δίδει οὐδεμίαν ἀκρόασιν εἰς τὰς ψευδεῖς καὶ δολίας ταύτας εἰσηγήσεις, αἵτινες ὑπῆρξαν πάντοτε ἐπιβλαβεῖς εἰς τὸν τόπον, ἀλλὰ θέλει ἀποκρούει αὐτὰς μετ' ἀγανακτήσεως καὶ θέλει καταγγέλλει ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων Ἀρχῶν τοὺς τολμῶντας νὰ διασπείρωσι τοιαύτας φήμας διὰ νὰ τιμωρῶνται καθ' ὅλην τὴν ἀυστηρότητα τοῦ νόμου.

Τὴν παροῦσαν προσκαλεῖσθε νὰ δημοσιεύσητε ἕκαστος εἰς τὸν δῆμόν του διὰ τῆς ἐπ' ἐκκλησιῶν ἀναγνώσεως καὶ τοιχοκολλησεως εἰς τὸ κεντρικώτερον μέρος τοῦ δήμου πρὸς κοινὴν γνῶσιν ἀπάντων.

Ἐν Λιμένι Βαθέος Σάμου, τὴν 1 Ἰουλίου 1868.

Ἡ Ἀντιπροσωπεία
Ἄγαθ. Χ. Γεωργίου.
Ἰωάν. Μ. Πενκιάδης.
Κ. Μαρωλιάδης.
Στ. Νικολαΐδης.
Σ. Φωτιάδης.

Ταραχθεὶς σφόδρα ἐκ τοῦ ἀγγέλματος ὁ ἡγεμὼν, ἐπέστρεψε τῇ πέμπτῃ Ἰουλίου εἰς Σάμον καί, συλλαβῶν, ἐφυλάκισεν ἐπὶ τοῦ πολεμικοῦ ἀτμήρους Σουροῦρη-Μουχτῆρ ὡς πρωτουργοὺς τῆς συνωμοσίας τὸν πρῶτον ὄπλαρχηγὸν Κωνσταντῖνον Ὀρολογᾶν, τὸν Μανουὴλ Καψάλην καὶ τὸν Ἀλέξιον Γάγκον, ὃν ἐν Κωνσταντινουπόλει διατρέβοντα ἔφερον ἐκείθεν· μετὰ ἐπτάμηνον δὲ τοιαύτην φυλάκισιν τῶν εἰρημένων,

ὁ Μουσοῦρος προὔκλεσε τὴν ἔκδοσιν σουλτανικοῦ διατάγματος, δι' οὗ ὁ μὲν Κωνσταντῖνος Ὁρολογᾶς ἐξωρίζετο εἰς Βηρυττόν, ὁ δὲ Ἀλέξιος Γάγκος, Μιλτιάδης Γάγκος, Δημήτριος Γιαννάκης καὶ Γεώργιος Μαυρομμάτης ἀπηλαύνοντο τῆς Σάμου, δυνάμενοι νὰ κατοικήσωσιν ἐν πάσῃ τῆς Τουρκίας πόλει πλὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ δὲ Μανουὴλ Καψάλης ἠδύνατο προσωρινῶς νὰ μείνῃ ἐν Σάμῳ δι' ἐγγυήσεως καὶ ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν διατελῶν.

Ὁ ἐκ τῆς συνωμοσίας κίνδυνος εἶχεν ἤδη διασκεδασθῆ, ἐπὶ τινα τοῦλάχιστον χρόνον, ἀπηρτεῖτο ὅμως μέσον τι ὅπως ἐξουδετερωθῶσι μὲν αἱ τῷ ἡγεμόνι ἀποδιδόμεναι μομφαί, προσελκύσῃ δὲ οὗτος τὴν τοῦ λαοῦ εὐνοίαν· ὅθεν ὁ Μουσοῦρος ἔκρινε τὸ καλλίτερον πρὸς τοῦτο πρᾶγμα νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἔτησίου τῆς νήσου φόρου. Ὄντως δὲ μετὰ πολλὰς προσπαθείας ἐπέτυχε τὴν κατὰ ἑκατὸν χιλιάδας γροσίων ἐλάττωσιν αὐτοῦ, κατὰ τὸ ἐπόμενον ἐπίσημον ἔγγραφον.

Πρὸς τὴν αὐτοῦ ἐξοχότητα τὸν ἡγεμόνα τῆς Σάμου.

Ἐπειδὴ ὁ λαὸς τῆς Σάμου, φύσει ἐνδεὴς ὢν, χρήζει ἀπολύτως καὶ διαφόρων κατεπειγουσῶν ἐπὶ τῆς νήσου βελτιώσεων, ἡ αὐτοῦ μεγαλειότης ὁ φιλόλαος καὶ ἐνεργητικὸς ἡμῶν ἄναξ καὶ κυριάρχης Σουλτάνος, (δῶν αὐτῷ ὁ ὕψιστος μακροβιότητα καὶ εὐδαιμονίαν, ἐπανξάνων τὴν δόξαν, τὸ κλέος καὶ τὸ μεγαλεῖόν του), ἐμπορούμενος πάντοτε τῆς θερμῆς ἐπιθυμίας ὅπως αἱ ἐπαρχίαι καὶ οἱ ὑπήκοοι τοῦ ὑψηλοῦ κράτους του ἀπολαύσωσι πληρεστάτης εὐνομίας καὶ ἀσφαλείας καὶ προάγῳνται κατὰ τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν αὐτῶν ἀνάπτυξιν καὶ εὐπορίαν, ἐπιβλέπων δὲ ἐν μέρει καὶ εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ εἰρημένου λαοῦ τῆς Σάμου καὶ ἐπιθυμῶν ὅπως καὶ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἀναπτυχθῶσιν ἢ τε ὁδοποιία καὶ τὰ συντείνοντα εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς καὶ τὴν προαγωγὴν τῆς εὐπραγίας τοῦ λαοῦ μέσα, ἠνδόκησε κατὰ πρότασιν τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως νὰ ἐκδώσῃ ὑψηλὸν αὐτοκρατορικὸν Ὅρισμόν, δι' οὗ προσδιορίζονται ἑκατὸν χιλιάδες γροσίων κατ' ἔτος, τὰ ὅποια, ἐκπιπτόμενα ἀπὸ τοῦ φόρου, νὰ ἐξοδεύωνται εἰς ἀνιδρύσιν σχολείων καὶ εἰς ἐπιωφελεῖν δημόσια ἔργα ἐπὶ τῆς νήσου, ὁ δὲ ὑψηλὸς οὗτος αὐτοκρατορικὸς Ὅρισμὸς ἐκοινοποιήθη εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν ὅπως ἐνεργηθῶσι καὶ ἐκείθεν τὰ δέοντα. Τὴν ὑψηλὴν ταύτην αὐτοκρατορικὴν ἐνεργεσίαν, ἐκτιμηθησομένην ἐπαξίως, ἡ ἡμετέρα ἐξοχότης

θέλει ἀναγγείλει καὶ γνωστοποιήσει εἰς ἅπαντας τοὺς Σαμίους, φροντίζουσα ὅπως ἡ χρηματικὴ ποσότης αὕτη ἐξοδεύηται εἰς δημόσια ἔργα καὶ εἰς ἀντικείμενα συντείνοντα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νήσου. Ἐὰν μὴ ἤθελε δὲ παύσει καταβάλλουσα πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ὁ λαὸς τῆς Σάμου προάγῃται πάντοτε καὶ εὐημερῆ, ἐξασφαλιζομένων τῶν πρὸς τὴν πρόοδον τοῦ τόπου καὶ τῆν εὐπραγίαν τοῦ λαοῦ μέσων. Δι' ὃ καὶ γραφέν, ἀποστέλλεται τῇ αὐτῆς ἐξοχότητι τὸ παρὸν φιλικόν μου.

Τῇ 6 Τζεμαζήλ ἀχῆρ 1285 (11 Σεπτεμβρίου 1868).

Ἄαλις.

Συγχρόνως τῇ ἐλαττώσει τοῦ φόρου, περὶ τῆς ὁποίας ἐν τοῖς πρόσθεν εἵπομεν, ὁ Μουσοῦρος ἐπέτυχε τὴν λύσιν τελωνειακοῦ τινος ζητήματος ὑπὲρ τῶν Σαμίων· ἦτο δὲ τοῦτο τὸ ἐπόμενον. Ἐπιβεβλημένου ὄντος ἐπὶ τῶν προϊόντων τῆς Σάμου, τῶν εἰσαγομένων εἰς τοὺς λιμένας τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, δασμοῦ ὀκτώ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν, τούτου, τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ πρώην ἡγεμόνος, τὰ μὲν ἕξ τοῖς ἑκατὸν εἶχον ἀφεθῆ ἐπὶ μίαν μόνην πενταετίαν ἵνα εἰσπράσσωνται ὑπὸ τῶν τελωνείων τῆς Σάμου, περιωρίσθησαν δὲ τὰ Τουρκικὰ τελωνεῖα εἰσπράσσοντα τὰ ἀπολειπόμενα δύο τοῖς ἑκατὸν ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ τῆς αὐτοκρατορίας ταμείου. Ἡδὴ ληξάνουσα τῆς πενταετίας, τὸ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργείων τῆς Τουρκίας διέταξεν ἵνα ἕκτοτε εἰσπράσσηται ἐν τοῖς Τουρκικοῖς τελωνείοις ὁλόκληρος ὁ δασμὸς τῶν ὀκτώ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν προϊόντων τῆς Σάμου· ἀλλὰ τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ ἡγεμόνος ἐπετεύχθη ὅπως ἀνακληθῆ μὲν ἡ διαταγὴ τοῦ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργείου, δι' αὐτοκρατορικοῦ δὲ διατάγματος ὕρισθῆ ὅπως ὁλόκληρος ὁ τελωνειακὸς δασμὸς τῶν ὀκτώ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν εἰσπράσσηται ἐν Σάμῳ κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν προϊόντων καὶ ὑπὲρ τοῦ ταμείου τῆς νήσου.

Ἄλλὰ τότε ἐπῆλθεν ἕτερόν τι οἰκονομικὸν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἐδείνωσε τὴν θέσιν τῶν ἐν Σάμῳ πραγμάτων καὶ ἐξήγειρε σφοδρὰν κατὰ τοῦ ἡγεμόνος κατακραυγὴν. Οἱ οἴνοι καὶ τὰ πνευματώδη ἐν γένει ποτὰ ὑπεβάλλοντο κατὰ τὴν ἐν Τουρκίᾳ εἰσαγωγὴν αὐτῶν πλὴν τοῦ τελωνειακοῦ δασμοῦ τῶν ὀκτώ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν καὶ εἰς ἕτερον δασμόν, μισθὸν καλούμενον, οἱ μὲν οἴνοι καὶ ἡ ρακὴ καὶ τὰ ἀδύνατα οἰνοπνεύματα εἰς δασμόν δέκα τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν, τὰ δὲ δυνατὰ οἰ-

νοπνεύματα εἰς γρόσια ἔν κατ' ὀκᾶν. Ὁ πρόσθετος οὗτος δασμὸς ἐνήργησεν ὁ ἡγεμὼν ἵνα εἰσπράσσηται ἐν Σάμῳ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ταμείου ἐπὶ τῷ ὄρω τοῦ νῦν συναδεδεμένου τὰ Σαμιακὰ προϊόντα κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν αὐτῶν διὰ τασκερέ, εἴτ' οὐν ἔνδεικτικῶς, τουρκιστὶ γεγραμμένου καὶ πιστοποιούντος ὅτι τὰ προϊόντα ἐξήχθησαν ἐκ Σάμου καὶ ἐξέτισαν αὐτόθι τὸν δασμὸν *μιρί*. Περὶ τούτων δ' ἐξεδόθη καὶ τὸ ἐπόμενον πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἔγγραφον τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ τῆς Τουρκίας.

Ἐξοχώτατε.

Ὑπὸ τὴν προοδευτικὴν καὶ ζωογόρον αἰγίδα τῆς αὐτοῦ σουλτανικῆς μεγαλειότητος, ἢ αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ κυβένησις ἀκαμάτους καὶ διηνεκεῖς καταβάλλει πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ πολλαπλασιασιν καθ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας τοῦ κράτους ὄλων τῶν μέσων, ἐξ ὧν πηγάζει ἡ ἀρεσις, ἢ ἐνπραγία καὶ ὁ πλουτισμὸς τῶν ὑπηκόων διὰ τῆς ἀνιδρύσεως σχολείων, διὰ τῆς κατασκευῆς ὁδῶν, διὰ τῆς ἀνορύξεως καὶ ἐξασφαλίσεως λιμένων, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ λαοῦ μέτρων καὶ δι' ἄλλων παρομοίων κοινωφελῶν ἔργων· ἢ δὲ ὑψηλὴ αὐτοκρατορικὴ θέλησις ἐστὶν ὅπως ὁ λαὸς τῆς νήσου Σάμου μὴ ἤθελεν ὑπολειφθῆ καὶ μείναι ἀμέτοχος τῶν οὐσιωδῶν τούτων ὠφελιμάτων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ εἰρημένος λαὸς χρήζει πρὸς τοῦτο βοήθειας καὶ ἀντιλήψεως, ἢ αὐτοῦ μεγαλειότητος κατὰ συνέπειαν τῶν παραστάσεων καὶ παρακλήσεων τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος ἠνδύκησε γὰρ χαρίσεται ἐπὶ τούτῳ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Σάμου προλαβόντως μὲν ἑκατὸν χιλιάδας γροσίων, κατ' ἔτος ἐκπιπτομένας ἀπὸ τοῦ ἐτησίου φόρου τῆς νήσου, καὶ ὀλόκληρον τὸν τελωνειακὸν δασμὸν τῶν ὀκτὼ τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῶν εἰς τὰς λοιπὰς ἐπαρχίας τοῦ κράτους εἰσαγομένων προϊόντων τῆς Σάμου, προσφάτως δὲ καὶ ὀλόκληρον τὸν ἐπὶ τῶν πνευματῶν ρενστῶν καὶ ποτῶν προϊόντων τῆς Σάμου *μιρί* καλούμενον ἰδικὸν φόρον. Ἄλλ' ὁ πρὸς τοῦτο ἐκδοθεὶς ὑψηλὸς αὐτοκρατορικὸς ἱραδὲς ὀρίζει ρητῶς ὅτι τὰ ἐκ τῶν ἄνωθι αὐτοκρατορικῶν δωρημάτων καὶ παραχωρήσεων παρεχόμενα χρήματα, ἐξασφαλιζόμενα ἀπὸ παντὸς σφετερισμοῦ καὶ κατ' εὐθείαν εἰς τὸ γενικὸν ταμεῖον τῆς Σάμου εἰσερχόμενα, δεόν γὰρ δαπανῶνται ἐξειδικασμένως καὶ ἀποκλειστικῶς εἰς ἀντικείμενα ἀφορῶντα εἰς τὸ κοινὸν ὄφελος τοῦ λαοῦ, οἷα ἢ ἐπὶ τὰ κρείττω κατάρτισις τῶν σχολείων, ἢ

κατασκευῆ δημοσίων ὁδῶν καὶ οἰκοδομῶν, λιμένων, ροσοκομιῶν καὶ τὰ παρόμοια.

Ταῦτα ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης ὀφείλει νὰ γνωστοποιήσῃ εὐκρινέστατα εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν τῆς Σύμου ὅπως καὶ αὕτη, γνοῦσα τὴν ἀξίαν τῶν γενομένων δωρημάτων καὶ παραχωρήσεων καὶ ἐπωφελουμένη ἐξ αὐτῶν, μεριμνήσῃ τὸ κατ' αὐτὴν μετὰ σπουδῆς ἵνα τὰ κεφάλαια ταῦτα, ἐξασφαλιζόμενα ἀπὸ παντὸς σφετερισμοῦ, ἐξοδεύωνται εἰς τὰ ἄνωθι ὀρισθέντα ἀντικείμενα.

Ἡ δὲ ὑμετέρα ἐξοχότης ὀφείλει νὰ ἀναφέρῃ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν τὰ ἐνεργούμενα δημόσια ἔργα καὶ τὰς γενομένας βελτιώσεις· θέλει δὲ δηλοποιήσῃ πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῆς νήσου ὅτι ἡ Ὑψηλὴ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἐλπίζει καὶ ἀπεκδέχεται ὅτι οἱ Σύμιοι, ἐκτιμῶντες ἐπαξίως τὰς πρὸς αὐτοὺς γενομένας ὑψηλὰς ἐκτάκτους ἐνεργείας, χάριτας καὶ παραχωρήσεις, δὲν ἤθελον παρεκτραπῆ ποτε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς πίστεως, τῆς εὐθύτητος καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ βασιλείου κράτος, ἅπερ εἰσὶ χρεὴ ἀπαραίτητα τῆς ὑπηκοότητός των, ἀναδεικνύομενοι αἰείποτε ἄξιοι τῆς ὑψηλῆς αὐτοκρατορικῆς ἐνμελείας καὶ ἐνεργεικῆς διαθέσεως. Ἐν γένει δὲ ἡ ἐξοχότης αὐτῆς θέλει ἐξακολουθεῖ μεριμνῶσα ἐπαγρύπτως ὅπως οὐδέποτε συμβῆ τι, ἀπᾶθον εἰς τὴν Ὑψηλὴν αὐτοκρατορικὴν βούλησιν. Ἐπὶ τούτῳ ἐγράφη τὸ παρὸν φιλικόν μου.

25 Τζεμαζί ουλ-εββελ 1286 (21 Αὐγούστου 1869).

Μεχμέτ Ἐμὶν Ἀαλῆς.

Τῇ δεκάτῃ τρίτῃ Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ ἐνάτου ἔτους συνῆλθεν ἐν Λιμένι Βαθέος ὑπὸ τῇ προεδρείᾳ τοῦ Ἰωάννου Πευκιάδου ἡ γενικὴ τῶν Σαμίων συνέλευσις, ἐνώπιον τῆς ὁποίας παρουσιάσας ὁ Μουσοῦρος, κατὰ τὰ νενομισμένα, ἐξέθιξε τὴν ἐν γένει κατάστασιν τῆς νήσου· ὅτε ὅμως προέτεινε νὰ προϋπολογισθῇ ἀνάλογον χρηματικὸν ποσὸν πρὸς οἰκοδομὴν στρατῶνος διὰ τὸν Τουρκικὸν στρατόν, τὸν ἐν Σάμῳ παρὰ τὰς προνομίας τῆς νήσου μένοντα, καὶ ἀνεκοίνωσε τὰ κατὰ τὸν δασμὸν μὶρῆ, τότε γενικὴ δυσχρέσκεια ἐξεδηλώθη καὶ ἀναφχνδὸν ἤρξαντο πολλοὶ καταλέγοντες ὅτι ὁ ἡγεμὼν οὗτος, παρακολουθῶν μυστικαῖς ὁδηγίαις, μόνον μέλημα ἐφαίνετο ἔχων πῶς νὰ καταστρέψῃ βαθμηδὸν τὴν ἐσωτερικὴν τῆς νήσου αὐτονομίαν καὶ ἀφομοίωσιν τὴν Σύμον ταῖς τοῦ Τουρκικοῦ κράτους σατραπείαις.

Καὶ τὸ μὲν περὶ οἰκοδομῆς στρατῶνος ἢ συνέλευσις ἀπέρριψεν, ὁμοφῶ-
 νως ἀποφνημαμένη ὅτι θεωρεῖ περιττὴν τὴν κατασκευὴν τοιοῦτου οἰκῆ-
 ματος, διότι ἡ πατρίς καὶ ἐζήτησε καὶ ἐπιφυλάσσεται αὐθις νὰ ζητή-
 ση παρακλητικῶς παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ἐν καιρῷ εὐθέτῳ, συμφῶ-
 νως τοῖς προνομίοις αὐτῆς, τὴν ἀποχώρησιν τῶν Τουρκικῶν στρατευ-
 μάτων· περὶ δὲ τοῦ δασμοῦ *μιρὶ* ἐγένετο πεισματώδης ἐπὶ πολλὰς ἡ-
 μέρας συζήτησις, καθ' ἣν ἡ μειοψηφία κατεπολέμησε τὴν παραδοχὴν
 αὐτοῦ, ἰσχυρισθεῖσα ὅτι τὰ τῆς Σάμου προϊόντα ἔμμενον ἀνέκαθεν ἀπ-
 ηλλαγμένα παντὸς ἰδικοῦ δασμοῦ καὶ ὅτι κατ' ἀρχὴν ἡ ἡγεμονικὴ κυ-
 βέρνησις ὤφειλε νὰ ἀποκρούσῃ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ ἐπ' αὐτοῖς δασμοῦ ἐ-
 κείνου. Ἄλλως τε καὶ ἡ ὑποχρέωσις τοῦ νὰ ᾧσι γεγραμμέναί αἱ τε-
 λωνεακαὶ ἀπεδείξεις τουρκιστί, ἔλεγον πολλοὶ τῶν πληρεξουσίων, ἦ-
 το προανάκρουσμα κακίστων συνεπειῶν καὶ τέχνασμα πρὸς καταστρο-
 φὴν τῶν προνομίων τῆς νήσου, διοριζομένων ἐν αὐτῇ Τούρκων ὑπαλ-
 λήλων, τῇ προφάσει ὅτι, τῶν Σαμίων ἀγνοούντων τὴν Τουρκικὴν, ἔδει
 ἐν τοῖς τελωνείοις νὰ προσληφθῶσι γραμματεῖς ὀθωμανοί. Ἐν τούτοις
 μετὰ πολλὰς ἐνεργείας καὶ προσπαθείας καὶ ἀποχωρησάντων τῆς συνε-
 λεύσεως τῶν πληρεξουσίων Κωνσταντίνου Ἀνεζίνη, Παναγιώτου Σοφοῦ-
 λη καὶ Ἀνδρέου Μελαῖ, ἐγένετο ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας παραδεκτὸς ὁ
 δασμός· πλὴν ἀλλ' ἡ παραδοχὴ αὐτοῦ τοσοῦτον ἐξηρέθισε τὰ πνεύμα-
 τα καὶ τοιαύτας διαδόσεις παρήγαγεν, ὥστε ὁ Μουσοῦρος ἠναγκάσθη νὰ
 ἐκδώσῃ τὴν ἐπομένην ἐγκύκλιον ὅπως διαψεύσῃ τὰς διαδόσεις ἐκείνας.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς Σαμίους.

*Φῆμαι λεληθασμένα διεδόθησαν μεταξὺ τοῦ προσφιλοῦς ἡμῖν
 λαοῦ τῆς Σάμου ὅτι δῆθεν ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις τοῦ μεγα-
 λειοτάτου κυριάρχου ἡμῶν Σουλτάνου καθυπέβαλε τοὺς οἴνους καὶ
 τὰ οἰνοπνεύματα τῆς Σάμου ἐν τῇ λοιπῇ Τουρκίᾳ εἰς τὸν *μιρὶ* κα-
 λούμενον ἰδικὸν δασμὸν δέκα τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῆς ἀξίας των. Σπεύ-
 δομεν λοιπὸν νὰ διαψεύσωμεν τὰς φήμας ταύτας καὶ νὰ διαφωτί-
 σωμεν τὸν λαὸν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.*

*Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ οἴνοι καὶ τὰ οἰνοπνεύματα ὄλων τῶν ἐπαρ-
 χιῶν τῆς Τουρκίας ὑποβάλλονται καὶ πληρώνουσι τὸν ἰδικὸν τοῦ-
 τον δασμὸν εἰς τὸ μέρος ὅπου καταναλίσκονται· ἀλλ' ὡς πρὸς τοὺς
 Σαμικοὺς οἴνους καὶ τὰ οἰνοπνεύματα, τὸν δασμὸν τούτον ἡ εὐμενὴς
 πάντοτε καὶ ἐνεργετικὴ πρὸς τοὺς Σαμίους αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις*

ἔχαρισεν εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Σάμου, καθὼς καὶ τὸν τελωνειακὸν δασμὸν καὶ τὸ τέταρτον τοῦ ἐτησίου φόρου διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου, τὰ δὲ χαρίσματα τοῦ γενναίου καὶ μεγαλοψύχου Σουλτάνου εἶναι παντοτεινὰ καὶ αἰώνια καὶ ἀνεπιστρεπτὴ χαρισμένα, ὅλα καὶ τὰ πρὸ τριάκοντα ἐτῶν χαρισθέντα εἰς τὸν λαὸν τῆς Σάμου θεριστικά· ὥστε ἐν ὅσῳ οἱ Σάμοι ἀναδεικνύονται πιστοὶ καὶ ἀφωσιωμένοι καὶ ἐγγνώμονες ὑπήκοοι τοῦ μεγαλειοτάτου Σουλτάνου, κἀντὶν ἀπὸ τὰ εἰρημένα χαρίσματα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀφαιρεθῇ.

Ὅσον διὰ τούτους ἐπὶ τῆς Σάμου ἐπιβαλλομένους καὶ εἰσπραττομένους δασμοὺς καὶ φόρους, τοῦτο εἶναι ἀντικείμενον τῆς ἀρμοδιότητος τῆς γενικῆς συνελεύσεως μετὰ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ἡγεμόνος. Ἄλλὰ μῆτε ὁ ἡγεμὼν μῆτε ἡ συνέλευσις διανοήθησαν, οὔτε βλέπουσι τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπιβαρύνωσι μὲ νέους φόρους καὶ δασμοὺς τὰ προϊόντα τῆς Σάμου καὶ μάλιστα τοὺς οἴνους, οἱ ὅποιοι εἶναι τὸ πρότιστον προϊόν τῶν ἰδρώτων τῶν γεωργῶν, καὶ ἐπομένως οὐδὲν νέον βάρος ἐπεβλήθη εἰς τοὺς οἴνους καὶ μένουσιν εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν ὡς καὶ πρότερον· πρόκειται δὲ μόνον νὰ προστεθῇ ἐλάχιστόν τι ποσὸν ἐπὶ τῆς σχολειακῆς εἰσφορᾶς τῆς ρακῆς καὶ τῆς σούμας καὶ οὐδὲν περιπλέον.

Ταῦτα πρὸς γνώσιν καὶ διαφώτισιν τοῦ προσφιλοῦς ἡμῖν Σαμικοῦ λαοῦ.

Ἐν Λιμένι Βαθέος τῆ 6 Φεβρουαρίου 1869.

Παῦλος Μουσοῦρος.

Ὁφείλων ὁ ἡγεμὼν, κατὰ τὸ ἀνωτέρω δημοσιευθὲν ἔγγραφο τοῦ Ἄαλῆ πασᾶ, νὰ κατάρξῃται δημοσίων ἔργων πρὸς ὄφελος τοῦ λαοῦ, ἐπελῆβετο τῆς κατασκευῆς μεγάλῃς ἀμαξιτοῦ ὁδοῦ, ἥτις, ἀπὸ Βαθέος ἀρχομένη καὶ εἰς Μυτιληνοὺς ἐν ἀρχῇ ἀπολήγουσα, ἔμελλεν ὀψιαιτέρον νὰ ἐπεκταθῇ μέχρι Χώρας καὶ Τηγανίου, ἐκ δὲ Χώρας διὰ διακλαδώσεων νὰ συνδέσῃ τὰς διαφόρους κωμοπόλεις πρὸς ἀλλήλας. Ἡ κατασκευὴ ὁδῶν, μελλουσῶν νὰ διευκολύνωσι τὴν συγκοινωνίαν τῶν κατοίκων, ἦτο ὁμολογουμένως ἔργον κἀλλιστον καὶ κοινωφελέστατον· ἀλλ' ἡ ἐπιμονὴ μεθ' ἧς ὁ Μουσοῦρος ἀπέκρουσε τὰς παρατηρήσεις τῶν αὐτῶ συμβουλευόντων ὅτι νῆσος ὀρεινὴ, οἷα ἡ Σάμος, ἀντὶ ὁδῶν ἀμαξιτῶν, αἰτινες ἐδέοντο δαπάνης μεγίστης οὐ μόνον πρὸς κατασκευὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς συντήρησιν, εἶχεν ἀνάγκην ὁδῶν βατῶν, ὧν ἢ τε κατασκευὴ καὶ ἢ συντήρησις ἦτο ἀσυγκρίτως οἰκονομικωτέρα, καὶ ἢ ἀδίασειστος ἀπό-

φασις, μεθ' ἧς κατήρξατο τῆς κατασκευῆς ὁδῶν εὐρειῶν ἐν μέσῳ ὄρεων καὶ γεφυρῶν πολυδαπάνων καὶ μεγαλοπρεπῶν, ἐγέννησε πολλοῖς τὴν ιδέα ὅτι ταῦτα ἐγίγοντο πρὸς παρασκευὴν μέσων, δι' ὧν ἠδύνατο, ἀνάγκης οὐσης, τακτικὸς στρατὸς νὰ εἰσελάσῃ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς νήσου καὶ ἐπικαίρους ἐν αὐτῇ θέσεις καταλάβῃ. Ὅθεν ἡ μὲν ἀρχῆθεν γεννηθεῖσα κατὰ τοῦ ἡγεμόνος δυσπιστία ἐκορυφώθη, ὁ δὲ πρὸ πολλοῦ ἀρξάμενος κατ' αὐτοῦ γογγυσμὸς ἐπετάθη.

Ἄλλὰ καὶ θεομηνία τις κατεδίωκεν οὕτως εἰπεῖν τὸν Μουσοῦρον, διότι ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα ἐπῆλθον ἀπρόοπτα ἐν Σάμῳ δυστυχήματα, ὅσα ἐπ' οὐδενὸς ἐτέρου τῶν πρὸ αὐτοῦ ἡγεμονουσάντων τῆς νήσου συνέβησαν. Ἐν πρώτοις τῇ νυκτὶ τῆς εἰκοστῆς ἐβδόμης πρὸς τὴν εἰκοστὴν ὀγδόην Ἰουλίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐβδομηκοστοῦ πρώτου ἔτους, πυρκαϊά, πρᾶγμα τέως ἀγνωστον τοῖς Σαμίσις, ἐκραγεῖσα ἐν Λιμένι Βαθέος, ἀπετέφρωσε πεντεκαίδεκα οἴκους καὶ τριάκοντα πέντε ἐμπορικὰς ἀποθήκας καὶ ἐργαστήρια, ἡ δ' ἐκ ταύτης ἐπιγενομένη ζημία ὑπῆρξεν οὐχὶ τρικρά· ὅμοιαι δὲ πυρκαϊαί, ἄνευ ὅμως τηλικαύτης καταστροφῆς, ἐξεργάγησαν κατὰ Ἰούλιόν τε καὶ κατὰ Αὐγούστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπανειλημμένως, πρὸς μεγίστην ταραχὴν τῶν ἐγχωρίων. Ἐπ' ἕσσης τῇ πρώτῃ τῆς πέμπτης Ὀκτωβρίου εὐρέθη πεφονευμένος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὁ δικηγόρος Ἰωάννης Ἠλιάδης, ἡ γραῖα μήτηρ αὐτοῦ Μαρία καὶ τισ ἐκ Μυτιληνῶν πελάτης αὐτοῦ, παρ' αὐτῷ φιλοξενούμενος, Μανουὴλ Καζάκος τοῦνομα. Τίνες ἦσαν οἱ διαπραξάμενοι τὸ φρικαλέον ἐκεῖνο κακούργημα καὶ πρὸς τίνα σκοπόν, οὐδεὶς ἔχρι τοῦ νῦν ἠδυνήθη νὰ μάθῃ· ἐβδομήκοντα δὲ καὶ τρία ἕτερα κακούργηματα, ἐντὸς βραχείου χρονικοῦ διαστήματος τελεσθέντα, κατεξήγειραν κατὰ τῆς διοικήσεως τοῦ Μουσοῦρου τοὺς Σαμίους. Ἄλλὰ καὶ πολὺ μέρος τῶν τῆς νήσου δασῶν κατεστράφη ὑπὸ τοῦ πυρὸς τότε· ὡς ἐὰν μὴ ἐξήρκουν δὲ πάντα ταῦτα, ἐπῆλθον κατὰ Ἰανουάριον τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐβδομηκοστοῦ τρίτου ἔτους καὶ οἱ τρομεροὶ ἐκεῖνοι σεισμοί, οἵτινες, καίτοι εὐτυχῶς ἐλαχίστας τοῖς Σαμίσις ζημίας ἐπήνεγκαν, κατετάραξαν ὅμως καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν δέει συνέσχον αὐτούς, ἀναπολοῦντας ὅποσα οὐ πρὸ πολλοῦ εἶχον ἐξ αὐτῶν πάθει ἡ Μυτιλήνη, ἡ Ἀντιόχεια καὶ ἕτεραι πόλεις.

Ἦδη ἀπὸ τῆς δεκάτης ἐνάτης Ἰανουαρίου ἠκούετο ἐν τοῖς ἐγκάτοις τοῦ Κερκετέως μέγας ἀναθρασμὸς καὶ κρότος ὡς ριπτομένων τη-

λεβόλων μεγάλῃς ὕλκῃς· καὶ ὁ μὲν ἀναβρασμὸς εἶχε τι τὸ ἀπερίγραπτον, ὁ δ' ἐπακολουθῶν αὐτῷ κρότος ἠδύνατο νὰ παραβληθῆ, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, πρὸς ἐκπυρσοκροτήσεις τηλεβόλων. Ἄνδρες, ἐν Σειτανίῳ ἐργαζόμενοι, τούτων ἀκούοντες, ὑπέλαβον τὸ μὲν πρῶτον ὅτι ἦσαν βρονταὶ οὐράνιαι· πλὴν ἀλλὰ μὴ βλέποντες νέφη ἐν τῷ οὐρανῷ, ὑπέθεσαν ἐπομένως ὅτι πλοῖόν τι ἐκανονοβύλει πρὸς τὰ Καλχμπακτῆσια, ἄνθρωπος δέ τις, ἐν ὑπονόμῳ αὐτόθι ἐργαζόμενος, ἤσθάνθη ἀναβρασμὸν μετὰ τοσοῦτου κρότου, ὥστε, καταληφθεὶς ὑπὸ φόβου, ἐξῆλθε τῆς ὑπονόμου. Τῇ δὲ νυκτὶ τῆς δεκάτης ἐνάτης πρὸς τὴν εἰκοστὴν, παρασκευῆς πρὸς τὸ σάββατον, ἀκριβῶς ἐν ὥρᾳ μεσονυκτίου, ἐλαφρὸς δονισμὸς, τετράκις ἐπαναληφθεὶς, ἔσεισε τὴν γῆν· τῇ δὲ πρώτῃ ὥρᾳ καὶ δέκα τρισὶ λεπτοῖς μετὰ τὸ μεσονύκτιον φρικώδης σεισμὸς μυκητίας, τὴν διεύθυνσιν ἐκ τοῦ μεσημβριοανατολικοῦ πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν ἔχων, ἀφύπνησε περιτρόμους τοὺς τῆς νήσου κατοίκους, ἐν ταῖς γλυκεραῖς τοῦ Μορφέως ἀγκάλαις ἤδη παραδεδομένους. Τοσοῦτῳ δὲ σφοδρὸς ἦτο ὁ σεισμὸς ἐκείνος, ὥστε ὁ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐρχόμενος κατὰ τὴν νυκτερινὴν ταύτην ὥραν εἰς Λιμένα Βαθέος πεζοδρόμος, ὡς ἐὰν ἐξόπισθεν χεῖρ τις ἀόρατος ἐξώθησεν αὐτὸν μετὰ βίας πολλῆς, ἔπεσε κατὰ πρόσωπον καὶ ἐπληγώθη εἰς διὰφορα τοῦ σώματος μέρη. Ὁ οὐρανὸς ἦτο νεφελώδης, ἡ ἀτμόσφαιρα βεβαρυμένη καὶ ἡ θάλασσα γαληνιαία. Πεφοβισμένοι οἱ πάντες, ἐξήλθομεν εἰς τὰς ἀγυῖας καὶ εἰς τὰς πλατείας ὅπως σωθῶμεν ἀπὸ τῆς ὑποχθονίου ἐκείνης ἀπειλῆς· ἀλλὰ τὸν μέγαν ἐκείνον σεισμὸν διεδέξαντο τότε δονήσεις ἀλλεπάλληλοι, αἱ μὲν περισσότερον, αἱ δὲ ὀλιγώτερον σφοδραὶ καὶ αἱ μὲν παρακολουθούμεναι ὑπὸ ἤχου, αἱ δὲ ἄνευ τοιούτου. Πολλὰ οἰκίαι διεροάγησαν καὶ τείχη κατέπεσαν καὶ ἀγροτικοὶ οἰκίσκοι ἐκρημνίσθησαν καὶ τοῦ ἐν Χώρῳ ναοῦ τοῦ Χριστοῦ ἔπεσε μέγα μέρος· εὐτυχῶς ὁμῶς οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐφονεύθη. Αἱ τοιαῦται δονήσεις ἐξηκολούθησαν καθ' ὅλην τὴν νύκτα τῆς δεκάτης ἐνάτης πρὸς τὴν εἰκοστὴν καὶ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τῆς εἰκοστῆς Ἰανουαρίου τοσοῦτῳ συνεχῶς, ὥστε ἀδύνατον ὑπῆρξε νὰ μετρήσωμεν αὐτάς. Ὁ φόβος ἡμῶν ἐπιτύξησεν, ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς τῆς εἰκοστῆς πρὸς τὴν εἰκοστὴν πρώτην, διότι ἡ μὲν ἀτμόσφαιρα ἐν τῇ αὐτῇ διετέλει καταστάσει, οἱ δὲ ὑποβρύχιοι μυκηθμοὶ ἐξηκολούθουν μετὰ τινος ἐντάσεως καὶ αἱ δονήσεις δὲν ἔπαυον· ὅθεν πλείστοι μὲν κατέφυγον ἐπὶ τῶν ἐν τῷ λιμένι πλοίων, οὐκ ὀλίγοι δὲ διενυκτερεύσαμεν ἐν ὑπαιθρῷ, καίτοι ψυχρᾶς τῆς νυκτὸς οὔσης καὶ βροχεροῦ τοῦ καιροῦ.

Παρί δὲ τὴν ἐνδεκάτην πρὸ τοῦ μεσονυκτίου ὥραν, ἕτερος σεισμὸς σφοδρότατος, οὐχὶ ὅμως ὅσον καὶ ὁ τῆς προτεραίας νυκτός, προηγηθέντος μυκηθμοῦ φρικώδους, κατετάραξε καὶ πάλιν τοὺς πάντας. Μίαν δὲ σχεδὸν ὥραν μετὰ τὸν σεισμὸν τοῦτον ἤρξατο βροχή, οὐχὶ μὲν ραγδαία, ἀλλὰ ρανίσι λεπταῖς κατὰπίπτουσα καὶ ἐπὶ μακρὸν διαρκέσασα, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ παραλλάξῃ ἢ τῆς ἀτμοσφαιρας κατάστασις. Αἱ ὑπόγειοι δονήσεις ἐξηκολούθησαν καθ' ὅλην τὴν νύκτα τῆς εἰκοστῆς πρὸς τὴν εἰκοστὴν πρῶτην καὶ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τῆς εἰκοστῆς πρῶτης, ἀσθενέστεραί πως καταστάσαι· ἐνίοτε ὅμως μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχον καὶ τινες ἀρκούντως σφοδραί, οἱ δὲ μυκηθμοὶ ἠκούοντο ἐκ διαλειμμάτων, προηγούμενοι τῶν δονήσεων. Ὁ φόβος τῶν κατοίκων ἐπετείνετο, μὴ καθορωμένης μεταβολῆς τινος εἰς τὴν τοιαύτην κατάστασιν· ἐν τούτοις τὴν νύκτα τῆς εἰκοστῆς πρῶτης πρὸς τὴν εἰκοστὴν δευτέραν αἱ δονήσεις ἐγένοντο ἀραιότεραι καὶ μόνον δύο ἀρκούντως σφοδροὶ σεισμοὶ συνέβησαν, ὧν ὁ μὲν τὴν ἐνδεκάτην καὶ τρία τέταρτα πρὸ τοῦ μεσονυκτίου, ὁ δὲ τὴν δευτέραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥραν.

Ἡ νύξ τῆς εἰκοστῆς δευτέρας πρὸς τὴν εἰκοστὴν τρίτην παρηλλθε φοβερωτέρα τῶν ἄλλων νυκτῶν, διότι οἱ μὲν δονισμοὶ κατ' αὐτὴν ἦσαν σφοδρότεροι καὶ ἀσυγκρίτως συνεχέστεροι, οἱ δὲ ὑποχθόνιοι μυκηθμοὶ ἀπειλητικώτεροι. Μόνον ἀπὸ τῆς ἐνάτης ἐσπερινῆς ὥρας ἄχρι τῆς τρίτης καὶ ἡμισείας μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἠσθάνθημεν ἐννεακαίδεκα δονήσεις, ὧν φοβερωτέρα ἦτο ἡ ἐπισυμβᾶσα ἐν ὥρᾳ ἐνάτῃ καὶ λεπτοῖς ἔξ· ὅθεν καὶ πανικὸς κατέλαβεν ἡμᾶς φόβος, ἐκτεθειμένους ἄλλως διατελοῦντας εἰς τὸ δριμύ ψυχρὸς τῆς νυκτός καὶ εἰς δυσπερίγραπτον κακουχίαν διὰ τὴν ἔλλειψιν σκηνῶν. Πολλοὶ τῶν οἴκων ἐγένοντο ἀκατοίκητοι, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ ἀπόντος τότε εἰς Κωνσταντινούπολιν ἡγεμόνος μέγχερον, ὀλίγιστοι δὲ ἰδίως ἐν τοῖς δήμοις Βαθέος καὶ Χώρας ἔμειναν οἱ μὴ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον παθόντες.

Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τῆς εἰκοστῆς τρίτης τὸ ἔδαφος ἐπ' ἴσης ἐσειετο ὅτε μὲν σφοδρότερον, ὅτε δὲ ἀσθενέστερον, φοβεροὶ δὲ ἠκούοντο ὑποχθόνιοι μυκηθμοὶ. Τῶν σεισμῶν τῆς ἡμέρας ταύτης σφοδρότερος ἐγένετο ὁ τῆς ἐνάτης καὶ ἡμισείας ὥρας πρὸ μεσημβρίας, ᾧ ἐπηκολούθησε μετὰ μίαν ὥραν ἕτερος, ἥττον ὅμως σφοδρός. Ἀλλὰ καὶ τὴν νύκτα τῆς εἰκοστῆς τρίτης πρὸς τὴν εἰκοστὴν τετάρτην ἠσθάνθημεν τέσσαρας σεισμούς, σφοδρότερος τῶν ὁποίων ὑπῆρξεν ὁ ἐν ὥρᾳ πρωϊνῇ ἰσοδόμη ἐπισυμβᾶς· ἐξηκολούθησαν δὲ αἱ δονήσεις αὗται ἐπὶ ἡμέρας

πολλὰς, καθ' ἃ ἐν τῷ ἰδικῷ κεφαλαίῳ τοῦ συγγράμματος τούτου, τῷ πραγματευομένῳ περὶ τῶν σεισμῶν τῶν ἐν ἐν Σάμῳ ἐπισυμβάντων ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων, ἀναγράφομεν.

Περίεργον δὲ ἀποβαίνει ὅτι τῶν τοιούτων σεισμῶν οἱ σφοδρότεροι ἐπῆλθον ἐν ὥρᾳ νυκτός καὶ ἰδικώτερον μεταξὺ τῆς ἐνδεκάτης πρὸ τοῦ μεσονυκτίου καὶ τῆς πρώτης μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥρας, σύναμα δὲ καὶ ὅτι τῶν σεισμῶν τούτων οὐχὶ μόνον πολλαὶ τῶν περικύκλω νήσων δὲν ἔλαβον πείραν, οὐχὶ μόνον ἡ βραχὺ τῆς Σάμου ἀφισταμένη ἄσια-τικὴ ἡπειρος ὀλιγίστους ἤσθάνθη, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ Σάμῳ οὐ-χι πανταχοῦ ἤσθάνθησαν ὄσους ἐν τῷ ἀνατολικῷ αὐτῆς μέρει κλονι-σμούς. Οὕτως ἐν Καρλοβασίαις, ἀπέχουσι τοῦ Βαθέος περὶ τὰ πεντε-καίδεκα διὰ θαλάσσης μίλια, πλὴν τοῦ μεγάλου σεισμοῦ τῆς δεκά-της ἐνάτης πρὸς τὴν εἰκοστὴν, ἔλαφροὺς τινὰς ἤσθάνθησαν κλονι-σμούς· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ κατέναντι τῆς Σάμου παρὰ τῇ Μυκάλῃ ξηρᾷ καθ' ὅλην τὴν νύκτα τῆς δεκάτης ἐνάτης πρὸς τὴν εἰκοστὴν τέσσαρας μόνον ἤσθάνθησαν δονισμούς, ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐν τῷ Λιμένι Βαθέος δὲν ἐ-παύομεν κλονιζόμενοι. Ἄρα εἰκάζομεν ὅτι τῇ ὑποχθονίῳ ταύτῃ κινή-σει ὑπέκειτο μᾶλλον ἢ ἐντεῦθεν τοῦ ὄρους Ἀμπέλου χώρα.

Γνωστῶν τῶν ἀνωτέρω δυστυχημάτων διὰ τοῦ τηλεγράφου γενομέ-νων, ἡ μὲν Ὀθωμανικὴ κυβέρνησις, ἀξιεπαινον ὑπὲρ τῶν κινδυνευόν-των Σαμίων μέριμναν ἐνδεικνυμένη, διέταξε τὴν εἰς Σάμον ἀποστολὴν σκηνῶν καὶ διπυρίτου ἄρτου, ἔκτακτος δὲ ἀπεσταλμένος διετάχθη ἵνα μεταβῇ εἰς αὐτὴν καὶ ἐπιστατήσῃ εἰς τὰ τῆς διανομῆς αὐτῶν. Ὄθεν τῇ μὲν εἰκοστῇ ἕκτῃ Ἰανουαρίου κατέπλευσαν εἰς Λιμένα Βαθέος οἱ πολεμικοὶ ὀθωμανικοὶ ἀτμοδρόμονες *Μεργῆχ* καὶ *Ἐρτογρούλ*, κο-μίζοντες πολλοὺς στατῆρας ἄρτου καὶ ἰκανὰς σκηνάς, τῇ δ' ἐπιούσῃ κατέπλευσεν ἐπ' ἴσης ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἀτμήλατον πλοῖον *Ἰσμαη.λιέ*, κομίζον πλὴν τροφῶν καὶ τὸν ἡγεμόνα Παῦλον Μουσοῦρον, μετὰ τοῦ Σαλήμ ἐφένδου, προέδρου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει κα-κουργιοδικείου, ἐντολὴν ἔχοντος ἵνα διανείμῃ τὰς τροφὰς τοῖς ἔχουσι τοιούτων χρεῖαν. Ἀλλὰ καὶ ὁ τοῦ Σουλτάνου Ἀπτοῦλ Ἀζήζ υἱός, Ἰουσοῦφ Ἰζεδδίν τηλεγραφικῶς τοιαῦτα πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἐν Σάμῳ σταθμεύουσης Τουρκικῆς φρουρᾶς ἐπέστειλε.

Τηλεγραφικῶς ἀνηγγέλθη ἡμῖν ἐκ Σμύρνης ὅτι ἡ Σάμος ἀπειλεῖ-ται ὑπὸ σεισμῶν καὶ ὅτι οἱ κάτοικοι αὐτῆς διατελοῦσιν ὑπὸ τὸ κρά-τος παρικοῦ φόβου. Ἀυπηθέριτες ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τούτῳ, διετάξα-

μεν τὸν ἐν Σμύρῃ καημακάμην Ριφαὺτ βέην ἵνα σπεύσας ὑποστεί-
λη ὅσον τάχος σκηρὰς καὶ ζωοτροφίας πρὸς περιθαλίψιν τῶν πα-
σχόντων Σαμίων. Πληροφορήσατέ με πῶς διάκειται ὁ στρατός, ἄν
συνέβη ζημία τις εἰς τὸ μέρος, ἐνθα διαμένει, καὶ ἄν χρειάζεται τι.
Ὁ ἐν Σμύρῃ καημακάμης εἶναι διατεταγμένος γὰρ παράσχη ὑμῖν
πᾶσαν συνδρομήν. Εἶθε ὁ Ὑψίστος γὰρ διαφυλάττη πάσας τὰς πό-
λεις καὶ χώρας.

Ἰουσοῦρ Ἰζεδδίν.

Τοῦ ἡγεμόνος δὲ καὶ τῆς Βουλῆς ἐκδηλωσάντων τῷ υἱῷ τοῦ
Σουλτάνου τὴν εὐγνωμοσύνην ἀπαξαπκντων τῶν Σαμίων ἐπὶ τῷ ζωη-
ρῷ ἐνδιαφέροντι ὅπερ περὶ τῆς τύχης τῆς Σάμου αὐτός τε καὶ ἡ
Τουρκικὴ κυβέρνησις ἔλαβεν, ὁ Ἰουσοῦρ Ἰζεδδίν ἔγραψε τῷ ἡγεμόνι
τὰ ἐπόμενα.

Ἐξοχώτατε πρίγγιφ.

Περιῆλθεν εἰς χεῖρας ἡμῶν ἡ ἀπὸ εἰκοστῆς ἐβδόμης τοῦ τελευταίου
Φεβρουαρίου ὑμετέρα ἐπιστολή, δι' ἧς ἐκθέτετε ὅτι μεγάλης ὠφελεί-
ας παραίτια ἐπῆρξαν τὰ πατρικὰ μέτρα καὶ βοηθήματα, ἅτινα ἡ ὑ-
ψηλὴ κυβέρνησις ὑπὸ τὴν λαοσωτήριον αἰγίδα τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατο-
ρικῆς μεγαλειότητος ἐνήργησεν ἐσπενυσμένως πρὸς περιθαλίψιν καὶ
ἀνάπαυσιν τῶν κατοίκων τῆς Σάμου, οἵτινες ἔνεκα τῶν ἐπισυμβάν-
των ἀλλεπαλλήλων σεισμῶν πτοηθέντες καὶ εἰς τρόμον ἐμπεσόντες,
ἠναγκάσθησαν γὰρ ζῶσι καὶ διαφυκτερεύωσιν εἰς τὸ ὑπαιθρον, ὅτι τὸ
τηλεγράφημα, ὅπερ ἐστάλη παρ' ἡμῶν πρὸς τὸν λοχαγὸν τοῦ ἐν Σά-
μῳ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ ἵνα δοθῶσιν ἡμῖν πληροφορίες περὶ τῆς
καταστάσεως καὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν κατοίκων, μεταφρασθέν, ἐδημο-
σιεύθη διὰ τῆς ἡμερίδος τῆς Σάμου, ὅτι ἐγκλείεται ἡμῖν πρὸς ἀ-
πόδειξιν τῆς ὡς ἐκ τούτου εὐγνωμοσύνης τοῦ λαοῦ παρὰ τῆς ἐντί-
μου Βουλῆς καθυποβληθεῖσα ἀναφορὰ καὶ ὅτι τῇ θείᾳ εὐδοκίᾳ εἶχον
παύσει ὀλοτελῶς οἱ σειμοί. Ἐγνωμεν δὲ καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς
ρηθείσης ἀναφορᾶς, παραχρῆμα μεταφρασθείσης.

Εἶθε γὰρ σκέπη ὁ Ὑψίστος καὶ διασώζη ἀπὸ πάσης βλάβης ἀπά-
σας τὰς χώρας καὶ πόλεις.

Ἐκ τῶν ὑψηλῶν καθηκόντων τῆς ὑπερτάτης ἐξουσίας ἐστὶ τὸ γὰρ
βοηθῆ παντοίως τρόποις καὶ ἀντιλαμβάνηται τῶν πασχόντων ἄ-

πειράριθμα δὲ τεκμήρια βεβαιοῦσιν ὅτι ἡ αὐτοῦ μεγαλειότης ὁ παρ-
σέβαστος κυριάρχης ἡμῶν ἐξόχως ἐνδιαφέρεται ὅπως ἅπαντες οἱ ὑπὸ
τὸ αὐτοκρατορικὸν αὐτοῦ σκῆπτρον διατελοῦντες πιστοὶ ὑπήκοοι
διατελῶσι χαίροντες καὶ ἀπολαύοντες πάσης προστασίας καὶ ἀντι-
λήψεως. Τὸ ὅτι δὲ οἱ Σάμιοι, ἐκτιμήσαντες ἐπαξίως τὰ εὐνοϊκὰ βο-
ηθήματα, ὧν ἔτυχον παρὰ τῆς ὑψηλῆς αὐτοκρατορικῆς εὐμελείας, ἔ-
σπευσαν εἰς τὸ γὰ ἐκθέσωσι καὶ διατρανώσωσι τὴν εὐγνωμοσύνην
αὐτῶν, ἐπιβεβαιοῖ τὴν πίστιν καὶ ἀφοσιώσιν, ὧν ἐμφοροῦνται, καὶ
τοῦτο ἐγένετο ἡμῖν παραίτιον πολλῆς εὐαρσκειας, ἐν ᾧ συγχρόνως
ἠὲ χαριστήσαμεν τὸν Ἰψιστον διὰ τὴν ὀλοσχερῆ κατάπανσιν τῶν
σεισμῶν.

Εὐαρεστηθῆτε, πρίγγιψ, γὰ διακοινώσητε πρὸς οὓς δεῖ τὴν εὐαρέ-
σκειαν ἡμῶν ταύτην.

Ἀποδεχόμεθα δὲ ἀπὸ τὴν πασίγνωστον καὶ δεδοκιμασμένην ἰκα-
ρότητα καὶ πίστιν τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος τὸ γὰ καθοσιοῖτε καὶ
τοῦ λοιποῦ τὰς προσπαθείας ὑμῶν πρὸς ἐδραίωσιν τῆς ἀναπαύσεως
καὶ εὐπραγίας τοῦ λαοῦ καὶ πρὸς προαγωγὴν αὐτοῦ ἠθικῶς τε καὶ ὑ-
λικῶς.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 10 Μαρτίου 1873.

Ἰουσοῦφ Ἰκεδδίν.

Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλη Ἐκκλησία,
μαθοῦσα παρὰ τοῦ αὐτόθι ὡς μέλους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διατρέβοντος
μητροπολίτου τὴν ὀδυνηρὰν τῶν Σαμίων κατάστασιν, ἀπηύθυνεν αὐ-
τοῖς τὸ ἐπόμενον παραμυθητικὸν καὶ εὐκτῆριον πατριαρχικὸν γράμμα.

Ἄνθιμος

ἐ.λέω Θεοῦ

ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης
καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Οἱ ἐν τῇ θεοσώστῳ καὶ θεοφρονήτῳ ἡγεμονίᾳ Σάμου διατελοῦν-
τες εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, ὀσιώτατοι ἱερομόναχοι, ἐντιμότατοι βουλευ-
ταί, τίμιοι δήμαρχοι καὶ πρόκριτοι καὶ λοιποὶ ἀπαξίπαντες εὐλογη-
μένοι Χριστιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ Μαρ ἡμῖν ἀγαπητὰ καὶ περι-
σπούδαστα, χάρις εἴη ἡμῖν ἅπασι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ' ἡμῶν
δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις.

Ὁ γνήσιος καὶ κατοικὸς ἀρχιερεὺς καὶ πνευματικὸς ὑμῶν ποι-
μὴν καὶ προστάτης, ἱερώτατος μητροπολίτης Σάμου καὶ Ἰκαρίας, ἐν
ἀγίῳ Πνεύματι περιπόθητος ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς τῆς ἡμῶν
μετριότητος κύριος Γαβριήλ μετὰ κατωδύνου ψυχῆς καὶ συντρυμι-
μένης καρδίας, ἄλλοις πατρικὸν αἰσθανομένης βαθύτατον, ἐξετρα-
γώδησε καὶ ἡμῖν ἔνδακρυς, οἷα πατὴρ φιλόστοργος, τῶν πνευματι-
κῶν καὶ τῶν ἄλλων ὑμετέρων συμφερόντων ὡσπερ ἰδίων κηδόμενος,
τὴν ἔραγχος ἐπελθοῦσαν ὑμῖν τοῖς εὐλογημένοις χριστιανοῖς καὶ
πνευματικοῖς αὐτοῦ τέκνοις σκληρὰν συμφορὰν ἔρεκα τοῦ κρίματιν
οἷς οἶδε Κύριος ἐπισυμβάντος κατὰ τὴν νῆσον ταύτην παρολέθρου
σεισμοῦ, εἰς δίκαιον φόβον καὶ δεινὰς ὑπονοίας ἐμβαλόντος ἀπαν-
τας ὑμᾶς, καθ' ἃ δὴ ἐκ διαφόρων αὐτόθεν τηλεγραφημάτων ἐγένετο
γνωστὸν τῇ αὐτοῦ ἱερότητι. Ἡ τῶν δυσαρέστων καὶ ἀπαισίων τού-
των ἀγγελιῶν ἀφήγησις οὐ μικρὸν συνεκίνησε καὶ τὴν πατρικὴν ἡ-
μῶν καρδίαν, ἐπὶ τούτῳ δέ, τὸ τὴν αὐτοῦ ἱερότητα κατέχον ἄλλοις
συμμερισάμενοι ἀπὸ κοινοῦ, ἤραμεν χεῖρας ἰκέτιδας πρὸς τὸν ὑψί-
στον καὶ παρτοδύναμον Κύριον, θερμῶς δεόμενοι ὅπως αὐτός, ὁ ἐ-
πιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν δι' ἐνὸς παρτοδυ-
νάμου αὐτοῦ ρεύματος, στήσῃ τὸ κακὸν καὶ ἐν τῇ ἀφάτῳ αὐτοῦ εὐ-
σπλαγχνία καταπέμψῃ τὴν θείαν καὶ κραταιὰν αὐτοῦ ἀντιλήψιν ὑ-
πὲρ διασώσεως καὶ ἀπαλλαγῆς ὑμῶν ὀλοσχεροῦς ἀπὸ τῆς ὀλεθρίας
καὶ καταστρεπτικῆς ταύτης μάστιγος. Καὶ γάρ τοι ἡ ἐκκλησία, ἅτε
δὴ μήτηρ κοινὴ καὶ φιλόστοργος, κηδομένη τῆς κατὰ πνεῦμα προκο-
πῆς καὶ ψυχικῆς σωτηρίας ἀπάντων τῶν εὐλογημένων αὐτῆς τέκνων
καὶ τὴν ἑαυτῶν εὐδαιμονίαν ὡς οικίαν λογιζομένη, οὐ δύναται ἢ
χαίρειν μὲν μετ' αὐτῶν χαιρόντων, κλαίειν δὲ μετ' αὐτῶν κλαι-
όντων καὶ συναλγεῖν μετ' αὐτῶν πασχόντων καὶ εὐχεσθαι ὑπὲρ
λύσεως τῶν ἐπαπειλούντων αὐτὰ δεινῶν, γλυκὺ καὶ παρήγορον οὐ-
τως τὸ βάλσαμον ἐπιχέουσα ἐπὶ τῶν ἑαυτῶν τραυμάτων. Ὅσῳ δὲ
τὸ πρῶτον καιρῶς ἠλγήσαμεν τὴν καρδίαν ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀκού-
σματι, τοσοῦτῳ ἐνεπλήσθημεν εὐφροσύνης καὶ ἀνεπτερώθημεν τὰς
ἐλπίδας ἐνηχηθέντες αὐθις ἀπὸ στόματος τῆς αὐτοῦ ἱερότητος τὴν
ἀρετῶς ἀφιχθεῖσαν χαρμόσυνον ἀγγελίαν τῆς τοῦ δεινοῦ ἐλαττώσε-
ως· ἐφ' ᾧ καὶ εὐχαριστίας ἀνεπέμψαμεν τῷ παραγὰθῳ Θεῷ, ὃν οὐ
διαλείπομεν ἐπικαλούμενοι ὑπὲρ τῆς τελείας ἀποσοθήσεως τοῦ ὀλε-
θρίου κακοῦ. Καὶ δὴ σήμερον ἀπενθνόντες ὑμῖν τὸ παρὸν πατριαρ-

χικόν και συνοδικόν ἐκκλησιαστικόν ἡμῶν γράμμα και τήν ἄφατον μὲν θλίψιν ἡμῶν ἐπὶ τῷ δυσαρέστῳ γεγονότι, τήν βεβαίαν δ' ἐλπίδα ὅτι ὁ παροικτίρμων Κύριος ἐπιβλέψει ἐπὶ τήν ταπεινώσιν τῶν τέκνων αὐτοῦ και λύσει ὀλοσχερῶς τὰ δειρά, ἀποσοβῶν τοὺς κινδύνους και ἀρησυχίας ἡμῶν και τήν προτέρα ἡσυχίαν και ἀσφάλειαν χορηγῶν, δαψιλεύομεν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ πᾶσιν ὑμῖν τοῖς εὐσεβέσι κατοίκοις τῆς γῆσου ταύτης τὰς ἀπὸ κέντρου ψυχῆς πατρικὰς εὐχὰς και ἐνλογίας και ἐξαιτούμεθα θερμῶς παρὰ τοῦ δοτήρου παντὸς ἀγαθοῦ ὅπως σκέπη και φρουρῇ ὑμᾶς ὑπὸ τήν ἀγίαν αὐτοῦ σκέπην ἐν εἰρήνῃ, ἀσφαλείᾳ και εὐημερίᾳ διηγεκεί και ἀμεταπτώτῳ, ἀποστρέφων μὲν πᾶν ἀτιαρόν, καταπέμπων δ' ἐφ' ὑμᾶς τὰς οὐρανίους ἐνλογίας και τήν ἄπειρον χάριν και τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

Ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος α. α. α. α.

† Ὁ Ἡρακλείας Παράρετος.

† Ὁ Δέρκων Νεόφυτος.

† Ὁ Ἰκορίου Σωφρόνιος.

† Ὁ Νικομηδείας Διονύσιος.

† Ὁ Ἰμβρου Παΐσιος.

† Ὁ Τυρνόβου Γρηγόριος.

† Ὁ Σάμου Γαβριήλ.

† Ὁ Βελεγράδων Ἀρθιμος.

† Ὁ Νικαίας Ἰωαννίκιος.

† Ὁ Διδυμοτείχου Διονύσιος.

† Ὁ Ξάνθης Καλλιρίκος.

† Ὁ Χαλεπίου Τιμόθεος.

Ἐν τούτοις ἢ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος Μουσούρου δυσαρέσκεια ὄλονέν ἐκορυφῶτο, οὐδὲ ἤθελεν αὐτὸς νὰ νοήσῃ ὅτι διὰ τῆς ἐμμονῆς ἐν προλήψεσιν ἀπρηχαιωμέναις και ὀπισθοδρομικαῖς και διὰ τῆς πεισματώδους ὑποστηρίξεως ὑπαλλήλων, καθ' ὧν οἱ πάντες κατεκραύγαζον, προητοίμαζε φοβεράν κατ' αὐτοῦ καταιγίδα. Ἡ δικαιοσύνη ἀπενέμετο κατὰ τὰς ἀθαιρέτους διαθέσεις δικαστῶν, οὓς ἐναντίον τῆς κοινῆς γνώμης, πολλάκις και σαφῶς ἐκδηλωθείσης, ὑπεστήριζεν, οἱ δ' ἐν πανεπιστημίοις παιδευθέντες και δυνάμενοι νὰ ὑπηρετήσωσιν ἐπιτυχῶς τῇ πατρίδι, ὡς νεκνία και ἀποδιοπομπαῖοι παρεγκωνίζοντο. Ὁ λαὸς ἐν τοῖς χωρίοις κατεπιέζετο ὑπὸ τυραννίσκων, οὓς καθίστα θρασυτέρους ἢ ἀφοβία και ἢ τοῦ νόμου ἐπ' αὐτοῖς ἀδυναμία διὰ τὴν τοῦ ἡγεμόνος πρὸς αὐτοὺς ἀκατανόητον συμπάθειαν και ἀνεκτικότητα. ὁθεν και γενικῆ μὲν ὑπῆρχεν ἢ δυσαρέσκεια, ἤρξαντο δὲ καταβαλλόμεναι πολλαὶ παρὰ τῶν φιλοπατρίδων ἐνέργειαι πρὸς διόρθωσιν τῆς τοιαύτης καταστάσεως.

Ὁ Μουσούρος ἔβλεπεν ὅτι εἶχε πολλοὺς ἐν τῇ Σάμῳ τοὺς ἐχθροὺς.

ἀλλὰ θαρρῶν ἐσφαλμένως ἐπὶ τῇ κατ' αὐτὸν παντοδυναμίᾳ τινῶν ἀνθρώπων ὅλως ἀνισχύρων, οὓς ἐνεκολπώθη, περιβαλλόμενος δὲ τὴν ἀλωπεκὴν μὲν δι' οὓς ἐφοβείτο, τὴν λεοντὴν δὲ δι' οὓς ἐθεώρει ἀνεπιφύβους, ἠθέλησε νὰ καταπλήξῃ τοὺς ἀντικειμένους αὐτῷ διὰ νόμων δρσκοντείων καὶ αὐθαιρέτων. Δῆλον ὅτι συγκαλεσάμενος τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ Ἀπριλίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐβδομηκοστοῦ τρίτου ἔτους ἐν Λιμένι Βαθέος τὴν γενικὴν τῶν Σαμίων συνέλευσιν, εἰς ἣν ἐφρόντισε νὰ εἰσαγάγῃ ἀνθρώπους εὐθέτους τοῖς σκοποῖς αὐτοῦ ὡς πληρεξουσίου, διὰ τοῦ ἐναρκτηρίου αὐτοῦ λόγου, ἀφ' οὗ ἐξέθηκεν ὑπὸ ἀρίστην πάντως ἔποψιν τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου, ὑπέμνησε δὲ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις ἐν καιρῷ τῶν σεισμῶν ἐπέδειξε ὑπὲρ τῶν Σαμίων, ἐπὶ τέλους προσεκάλεσε τὴν συνέλευσιν νὰ ἐκδηλώσῃ ὡς ἄμεσος ἀντιπρόσωπος τοῦ λαοῦ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ τῇ κυβερνήσει ἐκείνῃ τόσον διὰ τὴν κατὰ τοὺς σεισμοὺς συμπεριφορὰν αὐτῆς, ὅσον καὶ διὰ τὰς ἄλλας χάριτας, ὧν οἱ Σάμιοι ἐτύγχανον αὐτῇ ὀφειλέται. Μίαν δὲ τῶν τοιούτων χαρίτων ὁ Μουσοῦρος ὑπηνίσσετο καὶ τὸν διορισμὸν αὐτοῦ ὡς ἡγεμόνος, ταῖς ἐνεργείαις τοῦ ὁποίου ἡ Σχμος εἰς τηλικούτον βαθμὸν εὐημερίας καὶ ἐντελείας ἐξίκετο· ὅθεν καὶ ἡ πλειοψηφία τῆς συνελεύσεως τὸ μὲν χαριζομένη, τὸ δὲ καὶ ταῖς πλαγαῖς ὑπαγορεύσεσιν αὐτοῦ ἐπομένη, συνέταξε τὴν ἐπομένην πρὸς τὸν μέγαν βεζύρην Ἀαλῆ πασᾶν ἀναφορὰν.

Πρὸς τὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα τὸν μέγαν βεζύρην τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας

κτ.λ. κτ.λ. κτ.λ.

Ἐν τῇ ἐνάρξει τῆς γενικῆς ταύτης συνελύσεως τῶν Σαμίων, ἡτις, ὡς γνωστὸν τῇ ὑμετέρᾳ ὑψηλότητι, συγκροτουμένη κατ' ἔτος, συμφώνως πρὸς τὸν αὐτοκρατορικὸν Χάρτην, σύγκειται ἀπὸ πληρεξουσίου ἀπάντων τῶν δήμων τῆς νήσου, ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ καὶ νομιμότητι ἐκλεγόμενος, καὶ ἀντιπροσωπεύει ἀποκλειστικῶς τὸν λαόν, ὁ ἡγεμὼν ἡμῶν διὰ τοῦ ἐναρκτηρίου λόγου του, ἀναπτύσσων καὶ καταδεικνύων, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἡμεῖς γνωρίζομεν, ὁποῖαν πατρικὴν μέριμναν ὑπὸ τὴν λαοσωτήριον σκέπην τοῦ κραταιοτάτου κυριάρχου ἡμῶν μεγάλου Σουλτάνου καταβάλλει ἡ ὑψηλὴ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ὑπὲρ τῆς εὐημερίας ὅλων τῶν ἀπειραριθμῶν λαῶν τοῦ κράτους, ἐκ ποδῶν ποιουμένη πᾶν τὸ ἐπηρεάζον τὴν κοινὴν ἡ-

συχίαν και ασφάλειαν και οὐδαμῶς ἀνεχομένη και συγχωροῦσα ὀποιανδήποτε ἀδικίαν και καταπίεσιν, και ὅποσαν ὑψηλὴν εὐνοίαν και ἐνδιαφέρον τρέφει ὑπὲρ τῶν Σαμίων και ὑπὲρ τῆς εὐημερίας κατὰ πάντα και προόδου αὐτῶν, ὡς διетρανῶθη τοῦτο και ἐσχάτως δι' ἔργων τε και δι' ὑψηλῶν ἐγγράφων τῆς τε ὑψηλῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως και τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς ὑψηλότητος τοῦ πρίγγιπος Ἰουσοῦφ Ἰκεδδὶν ἐφένδη, προσεκάλεσεν ὑμᾶς εἰς τὸ νὰ ἐιθέσωμεν και ἀναγγελλωμεν τὰς ἰδίας ἡμῶν γνώσεις και πληροφορίας ὡς πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν κατάστασιν τοῦ τόπου, ἃν δὴλα δὴ ὑπάρχουσιν τινα κακῶς κείμενα και χηρῆζοντα ἐπαρορθώσεως και θεραπειας, ἃν ὑφίσταται ὁ λαὸς ἀδικίας και καταπίεσεις παρ' ὀποιωνδήποτε, ἃν ὑπάρχουσιν ἐν γένει προσκλαύσεις.

Ἀπέναντι τῆς ἐντολῆς ταύτης, ἐν ὀνόματι τῆς ὑψηλῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως παρὰ τοῦ ἡγεμόνος ἐντόνως και εὐκρινῶς δοθείσης ἡμῖν, σπεύδομεν ν' ἀποφανθῶμεν ὅτι ἡ ἡσυχία, ασφάλεια και εὐνομία, ἣτις βασιλεύει ἐπὶ τῆς γῆσου ἡμῶν ἀπὸ ἐπτὰ ἡδὴ ἐτῶν κατὰ συνέχειαν, οὐδέποτε ἄλλοτε ἐπεκράτησεν, ὅτι τὰ πρόνομια ἅπερ μᾶς ἐδώρησατο ἅπαξ ἡ μεγαλοψυχία τῆς ὑψηλῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως διατηροῦνται ἄθικτα και ἀκέραια και σεβαστά, ὅτι ἡ δικαιοσύνη διὰ τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων ἀπορέμεται ἀστηρῶς, ταχέως και ἀποτελεσματικῶς, ὅτι ὁ λαὸς ὑπὸ τὴν ἀκραίφρῃ ἐέργειαν τοῦ νόμου ἠθικοποιεῖται και μορφοῦται εἰς τρόπον ὥστε τὰ ποινικὰ δικαστήριά μας σχεδὸν σχολάζουσι και αἱ φυλακαὶ μας σχεδὸν μένουσι κεναί, ὅτι οἱ ἔχοντες δικαίως προσκλαύσεις καθ' ὀποιονδήποτε ἀμέσως ἰκανοποιοῦνται, καθ' ὃ ἐλευθέρως παρουσιαζόμενοι και εἰς τὸν ἡγεμόνα, ὅστις καθ' ὀποιανδήποτε ὥραν δέχεται και ἀκροάζεται τὸν τυχόντα, και εἰς τὸ διαρκὲς διοικητικὸν συμβούλιον, δὴλα δὴ τὴν Βουλὴν τῶν Σαμίων, τὴν ὀποίαν ἐκλέγει κατ' ἔτος ἡ γενικὴ αὐτὴ συνέλευσις κατὰ τὸν αὐτοκρατορικὸν Χάρτην ἵνα συνεργάζηται μετὰ τοῦ ἡγεμόνος περὶ τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου, ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις ἀναπτύσσεται και προβαίνει και ἐξαπλοῦται εἰς τὸν λαὸν διὰ πολυαριθμῶν σχολείων και παρθεναγωγείων, μεγάλων και μικρῶν, ὅτι τὰ δημόσια ἔργα προάγονται θαυμασίως και ἔχομεν ἡδὴ ἀμαξίτους ὁδοὺς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆσου, συνθεοῦσας διαφόρους δήμους μετὰ τῶν λιμένων, και γεφύρας πολλὰς μεγαλοπρεπεστάτας, ἔχομεν πόλεις μὲ ὁδοὺς εὐρύθμους και λιθοστρώτους και μὲ

ὑδάτα ἄφθορα, ὅλον ἐν πράγματα τῶν ὀποίων μήτε ἕλκος δπῆρχε πρὸ πέντε ἐξ ἑτῶν, μήτε ποτὲ ἠλπίζομεν γὰ τὰ ἰδῶμεν εἰς τὴν γῆ- σὸν μας καὶ τὰ ἀπολαύσωμεν, καὶ τὰ ὅποια ἐνεργοῦνται καὶ προά- γονται διὰ τῶν προσπαθειῶν τοῦ ἡγεμόνος ἡμῶν καὶ διὰ τῆς γεν- ραίας χρηματικῆς συνδρομῆς τῆς ὑψηλῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσε- ως, τῆ μεσιτεία καὶ παρακλήσει τοῦ αὐτοῦ ἡγεμόνος δαψιλευομένης.

Ἡ γεωργία καὶ τὸ ἐμπόριον ὑπὸ τὴν ἰσχύουσαν ἐννομίαν ἀγα- πτίσσοιται καὶ ἀνξάνουσι, ὁ λαός, ἐν ἀσφαλείᾳ καὶ ἡσυχίᾳ διά- γων καὶ διατελῶν ὑπὸ ἐλαφροτάτους φόρους, τοὺς ὁποίους μόνη αὐ- τη ἠ συντέλεισι καὶ ὀρίζει καὶ ἐλαφρύνει, ζῆ ἐν ἀρέσει.

Αὗται αἱ πεποιθήσεις μας ὡς πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν κατάστασιν, ἐννομίαν, ἐνπραγίαν καὶ πρόοδον τοῦ τόπου καὶ ταύτας ὡς νόμι- μοι ἀντιπρόσωποι καὶ ἐκλεκτοὶ τοῦ λαοῦ ἐν συνειδήσει καὶ θαρρα- λέως καθυποβάλλομεν εἰς τὴν ὑμετέραν ὑψηλότητα.

Μίαν καὶ μόνην θερμὴν παράκλησιν ἔχομεν γ' ἀπευθύνωμεν ἐπ' ὀνόματι τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου εἰς τὸ περίβλεπτον ὕψος ὑμῶν. Παρα- καλοῦμεν θερμῶς τὴν ὑψηλὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν ὅπως ἐν- δοκοῦσα διαφυλάττῃ ἐνμενῶς καὶ διασώζῃ ἀπὸ πάσης ἐπηρείας καὶ διαταράξεως τὴν ἐνεστῶσαν ἡμῶν ἀνθηρὰν κατάστασιν.

Ἡ Βουλὴ τῶν Σαμίων, ἥτοι τὸ διαρκὲς κυβερνητικὸν συμβούλιον τοῦ τόπου, ὅπερ, κατὰ τὸν αὐτοκρατορικὸν Χάρτην, ἀντιπροσωπεύει ἐπ' ἰσῆς τὸν λαόν, ὡς εἴπομεν, καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ἔσπευσε προλα- βόντως γὰ καθυποβάλλῃ εἰς τὸ ὑψηλὸν Σαδαρέτι δι' ἐπισήμον ἀγα- φορᾶς τῆς τᾶς βαθείας ἐγγνωμοσύνας τοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν ὑψηλὴν ἐννοίαν καὶ μέριμναν ὑπὲρ τῆς Σάμου καὶ τῶν Σαμίων, ἢ ἡ ὑψηλὴ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις διετράνωσε καὶ ἐπὶ τῇ δεινῇ πε- ριστάσει τῶν σεισμῶν, τῶν πρὸ τριῶν μηνῶν ἐπὶ ἰκαρὰς ἡμέρας δια- δορησάντων τὴν γῆσον ταύτην καὶ ἐπαπειλησάντων καταστροφῆν, σπεύσασα γὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν παντοῖα βοηθήματα, ἀ- τμήρη τε οἴκροτα καὶ πλοῖα, μέγαν ἀριθμὸν σκηρῶν πρὸς διαμονὴν τῶν πεφοβισμένων κατοίκων καὶ ἰκαρὸν ποσὸν διπυρίτου ἄρτου, προνοοῦσα οὕτω καὶ ὑπὲρ τῆς διατροφῆς τοῦ λαοῦ, ἢν τυχὸν ἤθελεν ἐπισυμβῆ ἀπευκατῶν τι, ἀποστείλασα δὲ μετὰ τῶν βοηθημάτων τού- των ὡς ἐπίτροπόν της καὶ τὸν ἐξοχώτατον Σαλήμ ἐφέρθη, οὐ τι- ρος ἐξετιμήσαμεν ἐκ τοῦ π.λησιον τὴν νοημοσύνην, τὴν ἐνεργητικὴ- τη καὶ τὰ γι.λάι θρωπα αἰσθήματα. Δόξα τῷ Θεῷ, ὁ κίνδυνος ἐ-

πειρος παρῆλθεν ἄνευ ἀπαισιῶν ἀποτελεσμάτων καὶ σπουδαίων ζημιῶν, ἡ δὲ περίστασις αὐτὴ ἀνέψωσεν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τὴν πρὸς τὸν ἔνδοξον αὐτοκρατορικὸν θρόνον ἀκράδατον πίστιν καὶ βαθεῖαν ἐγνωμοσύνην καὶ ἀφοσίωσιν τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, διὰ ταύτην τε καὶ δι' ὅσας ἀλλεπαλλήλους χάριτας καὶ εὐεργεσίας δαψιλέυει ἡμῖν ἡ ὑψηλὴ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις.

Ταῦτα καθυποβάλλοντες εὐσεβάστως, παρακαλοῦμεν τὸ ὑμέτερον περιβλεπτον ἔψος καὶ ἅπασαν τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν ὅπως ἐννοῇ πάντοτε τὸν ἡγεμόνα ἡμῶν, ἐξοχώτατον Παυλάκη βέην, ὅπως στηρίξῃ καὶ παρέχῃ ἐμμενῶς ἀκρόασιν καὶ ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς ἐκθέσεις καὶ προτάσεις του, τεινοῦσας εἰς τὴν διατήρησιν καὶ προφύλαξιν ἀπὸ πάσης ἐπληρείας τῆς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ βασιλευούσης ἐπὶ τῆς νήσου ἡμῶν ἡσυχίας, ἐννομίας καὶ ἀσφαλείας, ἵνα ὑπὸ τὴν κραταιὰν αἰγίδα τοῦ φιλολάου ἡμῶν μονάρχου Σουλτάνου Ἀπτοῦλ Ἀζιζ χὰν ἐφένδη μας, οὗ τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν ἀπειράριθμα, ἔνδοξα καὶ εὐφρόσυνα, ἐξακολουθῶμεν ἐνημεροῦντες καὶ προοδεύοντες ἠθικῶς τε καὶ ὑλικῶς.

Ἐποσημειούμεθα ὑποκλιτικῶς.

Οἱ πληρεξούσιοι τῶν κομοπόλεων καὶ χωρίων τῆς Σάμου.

Τοιαύτην ἀναφορὰν, κολακείας ἀνυποπόρου ὄζουσαν, οἱ περὶ τὸν Μουσούρου τῆ αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσει ὑποβέλλοντες, ἐνόμιζον, καθ' ἃ καὶ ὁ ἡγεμὼν εἰσηγεῖτο, ὅτι ὁ μὲν τὴν διοίκησιν αὐτοῦ ἀπειλῶν κίνδυνος ἤθελεν ἄρδην διασκεδασθῆ, οἱ δὲ ἀποτολυῶντες κατ' αὐτῆς νὰ ἐπιχειρήσωσι τι αὐστηρᾶς τιμωρίας ἤθελον τύχει. Ὅτε ὁμοῦς ἡ ἀναφορὰ ὑπεβλήθη πρὸς ὑπογραφὴν τοῖς πληρεξουσίοις μετὰ προτάσεως ἐνὸς αὐτῶν ἵνα χορηγηθῇ τῷ ἡγεμόνι τὸ δικαίωμα τοῦ ἀπελαύνειν τῆς νήσου πάντα Σάμιον, χωρὶς νὰ ὑποβέληται ὁ τοιοῦτος εἰς τακτικὴν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων διαδικασίαν, ἐὰν κατὰ τι ἐπιλημμέλει, τότε πεντεκαίδεκα μὲν τῶν πληρεξουσίων ἠρνήσαντο νὰ ὑπογράψωσι τῇ ἀναφορᾷ, ὁ δὲ πληρεξούσιος τοῦ Πύργου Ἀναγνώστης Παπααδάμ, ἀπελθὼν τῆς συνελεύσεως, μετέβη εἰς Καρλοβάσια καὶ ἐτέροις τῶν ἐκεῖ συνεννοηθεὶς ἀπῆλθεν εἰς Πύργον καὶ ἐπελάβετο τῆς συντάξεως ἀναφορῶν κατὰ τοῦ Μουσούρου· ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ μειοψηφοῦντες, παραλαβόντες τὰ δύο τέταρτα τῆς κοινῆς σφραγίδος, ἀπεχώρησαν τῆς συνελεύσεως διαμαρτυρηθέντες τοῖς τε ἐν Σάμῳ προ-

ξένοις τῶν ξένων Δυνάμεων καὶ τηλεγραφικῶς τῷ μεγάλῳ βεζύρη κατὰ τῶν τοιούτων τοῦ ἡγεμόνος ἀνομημάτων. Σύναμα δὲ πρεσβεία τῆς ἀντιπολιτεύσεως, συγκειμένη ἐκ τοῦ Κωνσταντίνου Μιτσάκη, τοῦ Ἰωάννου Χατζῆ Ἰωάννου, τοῦ Παναγιώτου Σοφούλη, τοῦ Ἰωάννου Χ. Θεοδώρου καὶ τοῦ Διαμαντῆ Κοκκινογένου, ἀναχωρήσασα τῇ ἐβδόμῃ Μαΐου λάθρα ἐκ Σάμου, ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα προηγουμένως εἶχε μετ' ἀναφορῶν ἀποσταλῆ καὶ ὁ τοῦ ταῦτα γράφοντος ἀδελφός Ἀλέξανδρος Σταματιάδης ὅπως ἐνεργήσῃ τὸν διορισμὸν ἰκανωτέρου ἡγεμόνος.

Σφόδρα ταραχθεὶς ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταβάσεως τῆς πενταμελοῦς ἐκείνης πρεσβείας, ἥς τέσσαρα μέλη ἦσαν πληρεξούσιοι τῆς δισκοψάσης ἤδη τὰς ἐργασίας αὐτῆς συνελύσεως, ὁ Μουσοῦρος ἀπέστειλε τῇ δεκάτῃ Μαΐου ἀντιπρεσβείαν, ἥς μέλη ἦσαν ὁ Ἰωάννης Στεφανῆς, ὁ Εὐστάθιος Χασομέρης, ὁ Διαμαντῆς Κώνστας, ὁ Μανουὴλ Προβαταρίδης, ὁ Μανουὴλ Καριότογλους καὶ ὁ Δημήτριος Θεοφανίδης πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ παραστῆσαι τῇ Ὀθωμανικῇ κυβερνήσει ὅτι αἱ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος αἰτιήσεις ἦσαν ὅλως ἀβάσιμοι καὶ ὅτι πλὴν ὀλίγων φιλοταράχων πάντες οἱ Σάμιοι εὐγνωμόνως διετίθεντο πρὸς αὐτόν. Αἱ δύο πρεσβείαι ἦλθον εἰς ἀντιπαράστασιν πρὸς ἀλλήλας ἐνώπιον τῶν ὑπουργῶν καὶ ἐπειδὴ πολλὰ μὲν ὑπέρ, πολλὰ δὲ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος ἐκάστη αὐτῶν ἔλεγεν, ἐδέησεν ἵνα εἰς Σάμον ἀποσταλῆ ἕκτακτος ἐπίτροπος ὅπως ἐπιτοπίως ἐξετάσῃ τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν· ὡς τοιοῦτος δ' ἐξελέχθη ὁ Σαλήμ ἐφένδης, αὐτὸς ἐκεῖνος ὅστις ἐπὶ τῶν σεισμῶν ἐλθόν, ἐπιστάτησεν εἰς τὴν διανομὴν τῶν ἀποσταλέντων βοηθημάτων. Οὗτος δέ, παραλαβὼν ἀμφοτέρας τὰς πρεσβείας, ἀνεχώρησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τοῦ ὀθωμανικοῦ θαλαμηγοῦ *Talāch* καὶ τῇ εἰκοστῇ ὀγδόῃ Μαΐου ἀφίκετο εἰς Σάμον.

Ἡ ἀποστολὴ ἀνακριτοῦ ἦτο καίριον τραῦμα διὰ τὸν ἡγεμόνα Μουσοῦρον καὶ προεμήνυε προσεχῆ τὴν ἀνάκλησιν αὐτοῦ· ἄλλως δὲ καὶ κεραυνός, καταπεσὼν οὐ πρό πολλῶν ἡμερῶν ἐντὸς τοῦ οἰκήματος, ἔνθα κατῴκει, καὶ καταστῆσας μὲν αὐτὸν λιπόθυμον, διασχίσας δὲ τὰς σανίδας τοῦ ἐδάφους καὶ τοὺς τοίχους, δι' ὧν διῆλθε τὸ ἤλεκτρικὸν ρεῦμα, ἐξελήφθη παρὰ τῶν πολλῶν ὡς οἰωνὸς ἀπαίσιος. Ἐν τούτοις ἐπὶ τῇ ἐλεύσει τοῦ Σαλήμ ἐφένδου πλῆθος λαοῦ ἐκ Βαθέος καὶ ἐκ Παλαιοκάστρου συνέρρευεν ἐν τῇ προκυμαίᾳ τοῦ λιμένος ἵνα ἐκδηλώσῃ

τά κατὰ τοῦ Μουσούρου φρονήματα αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τινὰ χρόνον φόβος ὑπῆρξε μὴ ἤθελεν ἐπέλθει αἱματηρὰ ρῆξις μεταξὺ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν, οὓς ὁ ἡγεμὼν ἐξώπλισεν ἵνα προλάβῃ πᾶσαν ἐναντίον αὐτοῦ ἐκδήλωσιν· πλὴν ἄλλ' οἱ στρατιῶται οὐδὲν ἀπετόλμησαν, καί-τοι τοῦ πλήθους ἐχθρικοῦτάτας κατὰ τοῦ Μουσούρου διαθέσεις ἐπιδει-ξαμένου καὶ τοῦ ἐτέρου ἀδελφοῦ τοῦ ταῦτα γράφοντος δικηγόρου Νι-κολάου Σταματιάδου φλογερὰν κατὰ τοῦ ἡγεμόνος προσλαλιὰν τῷ Σαλήμ ἐφένδη ἀπευθύναντος, καθ' ἣν πρὸς τοῦτο ἔλαβεν ἐντολήν ὑπὸ τῶν δημοτικῶν ἀρχόντων καὶ τῶν προκρίτων διαφόρων δῆμων, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἐπόμενον πληρεξούσιον ἔγγραφον.

Ὁμολογοῦμεν οἱ ὑποφαινόμενοι δήμαρχοι, δημοτικοὶ σύμβουλοι καὶ πρόκριτοι τῶν χωρίων ὅτι τὴν εἰκοστὴν ὀγδόην παύσαντος μη-ρὸς Μαΐου, καθ' ἣν ἡμέραν ὁ αὐτοκρατορικός ἀπεσταλμένος Σαλήμ βέης ἐπάτησε τὸν πόδα του εἰς τὸ ἔδαφος τῆς φιλιτάτης πατρίδος ἡ-μῶν Σάμου, διωρίσαμεν ἀντιπρόσωπον καὶ τέλειον πληρεξούσιόν μας τὸν ἐκ Λιμένος Βαθέος συνήγορον Νικόλαον Σταματιάδην ἵνα παρασταθῇ ἐνώπιόν του, ὁμιλήσῃ ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ ἐκθέσῃ τὰ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος Παύλου Μουσούρου βέη νόμιμα καὶ δίκαια πα-ράπονα.

(*Ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ καὶ σφραγίδες*).

Τῇ εἰκοστῇ ἐνάτῃ Μαΐου οἱ ἐν Καρλοβασίαις καὶ τοῖς περιχώροις, μαθόντες τὴν εἰς Λιμένα Βαθέος ἔλευσιν τοῦ Σαλήμ ἐφένδου, ἔπλευσαν περὶ τοὺς χιλίους διὰ πολυαριθμῶν πλοιαρίων αὐτόσε καὶ, δωδεκαμελῆ ἐπιτροπείαν ἐκλεξάμενοι, ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Ὀθωμανὸν ἀπεσταλμέ-νον ἵνα ὑποβάλλῃ τὰς κατὰ τοῦ ἡγεμόνος αἰτιάσεις τοῦ λαοῦ. Ἡ ἐπι-τροπεία μετέβη εἰς τὴν θέσιν *Ἀλωνάκι*, ἐν ἣ ἐπορεύθη καὶ ὁ Σαλήμ ἐ-φένδης πρὸς συνέντευξιν· ἀκούσας δὲ τῶν αἰτιάσεων αὐτῆς, παρέσχεν αὐτῇ πᾶσαν διαβεβαίωσιν ὅτι εὐσυνειδήτως ἔμελλε νὰ ἐξετάσῃ τὰς κα-τὰ τοῦ ἡγεμόνος μομφάς. Τότε οἱ ἐκ Καρλοβασίων εἰσῆλθον ἐν τῇ πρωτευούσῃ, ἔνθα ἐγένοντο δεκτοὶ μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης· αὐθη-μερὸν δὲ τὸ ἐσπέρας ἀφίκοντο καὶ ὡσεὶ διακόσιοι Μαραθοκᾶμπιοι καὶ ἄλλοι, οἵτινες, διανυκτερεύσαντες ἐν Βαθει καὶ τὴν ἐπιούσαν ὑποβαλόν-τες τῷ Σαλήμ ἐφένδῃ τὰ παράπονα τοῦ λαοῦ, ἀπῆλθον μετὰ τῶν ἐκ Καρλοβασίων ἐν πληρεστάτῃ τάξει καὶ εὐσχημοσύνῃ, εἰς τὰ ἴδια κατ-ευθυνθέντες. Τὸ αὐτὸ δ' ἔπραξαν καὶ οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων Μυτι-

ληνῶν, Ἀρβανιτῶν, Πύργου, Παγώνδου, Σπαθαρέων καὶ Κουμείκων, οἵτινες, συνελθόντες ἀλληλοδιαδόχως ὑπὲρ τοὺς ἑπτακοσίους ἐν Λιμένι Βαθέος, ἐξεδήλωσαν διὰ κρυγῶν ἀποδοκιμασίας πόσον ὁ ἡγεμὼν ἦτο ἐπαχθῆς τῷ λαῷ. Προϋτίθεντο δὲ καὶ πάντες οἱ τῆς νήσου κάτοικοι ἀλλεπαλλήλιως νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν πρωτεύουσαν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν· ἀλλ' ὁ Σαλήμ ἐφένδης, φοβηθεὶς μὴ ἐκ τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συσσωρεύσεως τοσοῦτου πλήθους ἐπέλθωσι σκηναὶ δυσχρεστοὶ καὶ ἐξουθενωθῆ μὲν τέλεον τὸ τοῦ ἡγεμόνος ἀξίωμα, προσβληθῆ δέ πως καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια τῆς διορισάσης καὶ διατηρούσης ἔτι αὐτὸν αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, ἔκρινε καλὸν νὰ παρακωλύσῃ τὰς τοιαύτας ἐπιδείξεις. Ὅθεν ἐδημοσίευσεν τὴν ἐπομένην προκήρυξιν.

Ὁ ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς δημάρχους καὶ κατοίκους τῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων τῆς Σάμου.

Ἡ σεβαστὴ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, διατρέφουσα ἀείποτε φιλόανθρωπα καὶ πατρικὰ αἰσθήματα πρὸς ἅπαντας τοὺς ὑπὸ τὴν κραταιὰν αἰγίδα τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου διατελοῦντας λαοὺς, σύμφωνα μὲ τὰς ἀγαθὰς προθέσεις τοῦ τρισεβάστου ἡμῶν κερυάρχου Ἀποῦλ' Ἀζὶλ Χάν ἐφένδης μας, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς αἰτήσεις καὶ παράπονα, ἅτινα ἀπηυθύνθησαν αὐτῇ, ἀπέστειλεν ἐμὲ ἵνα κάμω ἐπιτοπίως τὰς ἀναγκαίαις ἐξετάσεις καὶ πληροφορήσω αὐτὴν περὶ τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως τῶν πραγμάτων. Ὅθεν ἀγαλαβῶν ὅπως ἐκπληρώσω τὴν παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης δοθεῖσάν μοι ταύτην ἀποστολήν, συνιστῶ εἰς ἅπαντας τοὺς φιλιησάρχους Σαμῶν ἵνα, ἐμμένοντες εἰς τὰ καθεστῶτα καὶ ὑπακούοντες εὐπειθῶς εἰς τοὺς νόμους καὶ τὴν ἡγεμονικὴν διοίκησιν, διατελώσιν ἐν ἡσυχίᾳ, βέβαιον ὄντες ὅτι ὁ ἀπεσταλμένος τῆς Ὑψηλῆς Πύλης θέλει ἐκπληρώσει ἀμερολήπτως καὶ εὐσυνειδήτως τὸ ἀγατεθὲν αὐτῷ ἱερὸν καθήκον, οὐδὲν ὀλίως ὑπερβαίνων τὰ ὅρια τῆς διαχαρχθείσης αὐτῷ πορείας.

Φθάσας χθὲς εἰς τὴν νήσον, ἤρχισα ἤδη τὰς ἐργασίας μου, προτιθέμενος νὰ περιέλθω κατόπιν καὶ τοὺς δήμους· ἀλλὰ μὲ ἀπορίαν μου μαρθάρω ὅτι τινὲς ἐκ τῶν διαφόρων χωρίων διευθύνονται συρροσπειρωμένοι πρὸς τὸ Βαθὺ καὶ ἐπειδὴ τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τὰ καθεστῶτα καὶ διακινδυνεύει τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν τοῦ τόπου, ἐντέλλομαι εἰς ἅπαντας τοὺς κατοίκους ὅπως μένωσιν εἰς τὰ ἴδια, ἀπ-

έχοντες παντός όχ.λαγωγικού βήματος ή πάσης άπειθείας, όπερ θέλει κηλιδώσει τον φιλόνομον και φιλήσυχον χαρακτηήρα αυτών και καταστήσει αυτους ύπευθύνους άπέναντι των νόμων και της αυτοκρατορικής κυβερνήσεως.

Έν Λιμένι Βαθός Σάμου την 29 Μαΐου 1873.

Σαλήμ.

Ό έκτακτος άπεσταλμένος ήρξατο εξετάζων τάς κατά του Μουσούρου αίτιάσεις όμολογουμένως έν πολλή εύθύτητι, προσκαλών τους βουλομένους να καταθέσωσι πᾶν ό τι κατ' εκείνου έγίνωσκον, αλλά σύναμα άπαιτών και της κατηγορίας την άπόδειξιν· πλειστοι δέ όσοι προσήρχοντο έκτιθέμενοι ποικίλας έκθέσμούς αυτού πράξεις. *Άλλως δέ ή κατά του ήγεμόνος καταφορά ήτο τοσούτω κεκορυφωμένη, ώστε τη ήμέρα των άγίων Άποστόλων, καθ' ήν εύόρταζε την επέτειον του όνόματος αυτού, ούδέν των έν τῷ λιμένι πλοίων άνεπέτασε την έαυτου σημαίαν, της δέ Βουλής, κατά τό σύνηθες, διαταξάσης τους δημάρχους πάντων των δήμων να τελέσωσι δοξολογίας επί τη έορτή του όνόματος του ήγεμόνος, δεκαεπτά μόν δήμαρχοι άπήντησαν ότι δέν τελούσι δοξολογίαν, διότι ό λαός άποκρούει τό τοιούτο, έξ δέ δήμων οί πρόκριτοι άπεκρίθησαν προς τό έγγραφον της Βουλής διά σφοδρού κατά του ήγεμόνος κατηγορητηρίου, έν έτέροις δέ δήμοις, ών οί δήμαρχοι φίλα τῷ ήγεμόνι έφρόνουν, οί άντιπολιτευόμενοι άφείλον τάς κλεις των εκκλησιών και τά των κωδώνων ρόπτρα ίνα μη τελεσθώσι δοξολογίαι μηδέ κρουσθώσιν οί κώδωνες· τη δέ έσπέρα, του δημάρχου Λιμένος Βαθός, άψαντος δᾶδας διά τό χαρμόσουνον δᾶθεν της έορτης, πάντα μόν τά καφεψεία και έργαστήρια προώρως έκλείσθησαν, ούδεις δέ των ανθρώπων έμεινεν έν τη πλατείη. Τοιαῦται και έτεραι περιφρονήσεις τῷ ήγεμόνι καθ' έκάστην έγίγνοντο υπό του έξηρηθισμένου λαού.

Έν ή άρα διετέλουν τά πράγματα καταστάσει, ή περαιτέρω διαμονή του Μουσούρου έν Σάμω, άποβαλόντος τέλεον τον σεβασμόντων ύπ' αυτού διοικουμένων, άπέβαινεν άδύνατος· αλλά και αι υπό του Σαλήμ έφένδου διενεργούμεναι ανακρίσεις έν πολλοις έδείκνυον αυτον ένοχον. Όθεν και ή Τουρκική κυβέρνησις άπεφάσισε να μετακλήσῃ αυτον εις Κωνσταντινούπολιν, πέμπουσα εις Σάμον τινά ως τοποτηρητήν της ήγεμονίας· τοῦτο δ' έπραττε συμφώνως και ταίς άπαιτήσεσι των του

Μουσούρου προστατῶν, ὧν εἰς ἦτο ὁ τὰ μάλιστα ἰσχύων πρεσβευτῆς τῆς Ρωσίας στρατηγὸς Ἴγνατιέφ, θελόντων ἵνα ἐκεῖνος, μετακαλούμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν, διατηρήσῃ τὸν τίτλον ἡγεμόνος καὶ τὰς ἀποδοχὰς αὐτοῦ, ἔχη δ' ἐν Σάμῳ οἰονεῖ ἀντιπρόσωπον ἄνδρα τινὰ ἐν τίτλῳ αὐτοκρατορικοῦ ἐπιτρόπου τῆς ἡγεμονίας. Ἀλλ' ἂν τοιαῦτα οἱ τοῦ Μουσούρου προστάται ἐσκέπτοντο, δραστηρίως ὁμως κατ' αὐτοῦ εἰργάζοντο καὶ οἱ Σάμιοι, φρονούντες ὅτι, ἀφ' οὗ ἀπαξ ἐμακρύνετο οὗτος τῆς Σάμου, ἀδύνατον ἦτο ἐπὶ πλέον νὰ διατηρηθῇ ἐν τῷ ἀξιωματι αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον οὐκ ὀλίγους εἶχε καὶ τοὺς ἐχθρούς, ὧν προεξήρχεν ὁ ἐκ γυναικὸς ἀνεψιὸς τοῦ Σουλτάνου Μαχμουὺτ πασᾶς, ὑπουργὸς τῶν ὑγειονομείων καὶ τοῦ ἐμπορίου. Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, κατέπλευσε τῇ εἰκοστῇ τρίτῃ Ἰουλίου τὸ ἀτμῆρες θαλαμηγὸν Ἰσμαηλιέ, φέρον ἐν τίτλῳ αὐτοκρατορικοῦ ἐπιτρόπου τῆς ἡγεμονίας τὸν Γεωργίον Γεωργιάδην· τρεῖς δὲ ὀψιαίτερον ἡμέρας εἴτ' οὖν τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ Ἰουλίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ εβδομηκοστοῦ τρίτου ἔτους, ὁ Μουσούρος, παραδιδούς κατ' ἀνωτέραν διαταγὴν τῷ αὐτοκρατορικῷ ἐπιτρόπῳ τοὺς οἴακας τῆς κυβερνήσεως, ἀπῆλθε μετὰ τοῦ Σαλήμ ἐφένδου ἐκ Σάμου.

Ἡ ἐπὶ ἕξ ἔτη ἡγεμονεῖα τοῦ Παύλου Μουσούρου ἐν Σάμῳ ὑπὸ διοικητικὴν ἔποψιν ὑπῆρξεν ὅλως ἀνεπιτυχής· τούτου δ' αἷτιον ἐγένετο πρῶτον ὅτι ἐσφαλμέναι περὶ τοῦ τρόπου τοῦ διοικεῖν θεωρεῖται καθωδήγησαν διαρκῶς τὸ πολίτευμα αὐτοῦ, δεύτερον δὲ διότι τὴν ἑαυτοῦ εὐνοϊαν καὶ προστατεῖαν πεισμωδῶς παρέσχεν ἀνθρώποις, ταύταις καταχρησαμένοις καὶ γενικῆς κατ' αὐτοῦ κατακραυγῆς καὶ ἐξαναστάσεως παραιτίοις γενομένοις. Ἐπιθυμῶν δὲ τὰ πάντα ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ νὰ ἀπορρέωσι, κατήρχετο εἰς ἀναξίαν ἡγεμόνος μικρορραδιοργίας· ὅθεν καὶ αὐτοῦ ἡγεμονεύοντος τὰ μὲν πάθη ἐκορυφώθησαν σφόδρα, ἡ δὲ κοινὴ εὐταξία ἐχαλαρώθη, τῇ αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ἐκ Σάμου ἀπῆρχετο, εἰς φόνος ἐν Βουρλιώταις, ὁ τοῦ Δημητρίου Καραγιαννάκη, συνεπλήρου τὸν μακρὸν δυστυχῶς κατάλογον τὸν ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ τελεσθέντων ἀδικημάτων. Ἐτέρωθεν ὁμως αὐτῷ ὀφείλονται ἢ ἀπὸ Λιμένος Βαθέος εἰς Μυτιληνοὺς καὶ ἐκεῖθεν εἰς Χώραν ἀμαξιτὸς ὁδὸς καὶ αἱ γέφυραι, αἱ ζευγνῦσαι τὸν χεῖμαρρον τῶν Μυτιληνῶν καὶ τὸν χεῖμαρρον τῆς Χώρας καὶ τὸν χεῖμαρρον τῶν Καρλοβασίων, ἔτι δὲ ἡ διοχέτευσις ὕδατος εἰς Λιμένα Βαθέος καὶ ἡ λιθόστρωσις ὁδῶν ἐν τισὶ δῆμοις· ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις δύναται τις νὰ ἐξελέγξῃ τὸ πλημμελές τῶν θεωριῶν

τοῦ ἀνδρός, διότι διὰ τῶν χρημάτων, ἅτινα ἐδαπάνησε πρὸς κατασκευὴν τῶν ἀμαξιτῶν ὁδῶν, ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ ἔργα πλείω καὶ ἀσυγκρίτως ὠφελιμώτερα. Εἰς τί, εἶποι ἂν τις εὐλόγως, χρήσιμος ἔσται ἐν νήσῳ ὀρεινῇ ὁδὸς ἀμαξιτός, χρεῖαν ἀπαύστου δαπάνης πρὸς συντήρησιν ἔχουσα καὶ ἀφεύκτως μετ' οὐ πολὺ καταστραφησομένη, ἐν ᾧ δι' ὧν πρὸς κατασκευὴν αὐτῆς ἐδαπανήθησαν ἦτο δυνατόν νὰ κατορθωθῇ ἡ κατασκευὴ ὁδῶν βατῶν, συνδουσιῶν πάντας τοὺς δήμους πρὸς ἀλλήλους; Καὶ τοιοῦτος μὲν ὁ Μουσοῦρος ἐγένετο· ἀπελθὼν δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν, διωρίσθη μετὰ τινα χρόνον μέλος τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου τοῦ κράτους, διατελέσας τοιοῦτος μέχρι τῆς δεκάτης ἐβδόμης Ἀπριλίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐβδομηκοστοῦ ἔκτου ἔτους, ὅτε ἀπεβίωσεν αἰφνης ἐκ καρδιακοῦ νοσήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἔπασχεν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ταφεῖς ἐν τῷ ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι ναῶ τῶν Ταξιαρχῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Γεώργιος Γεωργιάδης

αὐτοκρατορικὸς ἐπίτροπος τῆς ἡγεμονίας

1873.

Ὁ Γεώργιος Γεωργιάδης, πατρίδα τὸν Βῶλον ἔχων, ἦτο νέος εὐπαίδευτος περὶ τὴν νομικὴν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Γερμανίᾳ σπουδᾶσας· διετέλει δὲ σύεδρος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πολιτικοῦ δικαστηρίου, ὅτε ἀπεστάλη εἰς Σάμον ὡς αὐτοκρατορικὸς ἐπίτροπος τῆς ἡγεμονίας. Ὁ τοιοῦτος τίτλος πολλὴν εἶχε τὴν ἀσφειαν καὶ ἀοριστείαν· ὅθεν καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἐν Σάμῳ ἀφίξεως τοῦ Γεωργιάδου, ἐγεννήθησαν δυσἀρέσκειαί, τοῦ μὲν Μουσούρου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀξιούτων ὅτι ἐκεῖνος ἐστάλη ἐπίτροπος τοῦ ἡγεμόνος, ἐπ' ἀδείᾳ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπερχομένου, τῶν δ' ἐναντίων τοῦ Μουσούρου ἰσχυριζομένων ὅτι ὁ Γεωργιάδης ἐπέμφθη αὐτοκρατορικὸς ἐπίτροπος τῆς ἡγεμονίας, χηρευούσης διὰ τῆς ὀριστικῆς ἀνακλήσεως τοῦ ἡγεμόνος. Ἀσαφῆς δ' ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἦτο καὶ ἡ ἐγκύκλιος, ἣν, ἀναλαμβάνων τὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα, ἐδημοσίευσεν ὁ ἐπίτροπος, ἔχουσα οὕτως.

Ἡμεῖς αὐτοκρατορικὸς ἐπίτροπος τῆς ἡγεμονίας Σάμου.

*Πρὸς ἀπάσας τὰς πολιτικὰς, δικαστικὰς καὶ στρατιωτικὰς Ἀρχὰς
τῆς ἡγεμονίας.*

Ἡ ὑψηλὴ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, εὐαρεστηθεῖσα ἵνα εἰσακούσῃ τὴν αἴτησιν τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τοῦ ἡγεμόνος Σάμου Παύλου Μουσούρου βέη περὶ τῆς εἰς Κωνσταντινουπόλιν ἐπ' ἀδείᾳ μεταβάσεώς του, διώρισέ με ἐν τῇ αὐτῆς πατρικῇ μερίμνῃ ὑπὲρ τῆς ἡσυχίας, προόδου καὶ εὐημερίας ὑμῶν ἐπίτροπον τῆς ἡγεμονίας ταύτης. Ἀναγγέλλων ὑμῖν τοῦτο, πέποιθα ὅτι δὲν θέλετε λείψαι γὰρ με συνδράμητε εὐλικρινῶς ἅμα τε καὶ προθύμως εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνατεθειμένων μοι ὑψηλῶν καθηκόντων· καὶ ἐν ἐμοὶ δὲ δέχθητε τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι θέλετε εὖρει πιστὸν καὶ ἀγρυπνον φύλακα τῶν κειμένων νόμων, ἀυστηρὸν καὶ δίκαιον κριτὴν τῶν ὑμετέρων παραπόνων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀυστηρὸν τιμωρητὴν τῶν διαταρασσόντων τὴν κοινὴν τάξιν καὶ τοὺς κειμένους ἐν γένει νόμους παραβαινόντων.

Ὅθεν προτρέπων ὑμᾶς εἰς τὴν τάξιν καὶ εἰς τὴν εἰρηρικὴν ἐξασκησιν τῶν ἔργων σας, εὐχομαι ὅπως ὁ Ὑψίστος εὐοδώσῃ τὰς προσπαθείας μου πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἀνατεθείσης μοι ὑψηλῆς ἐντολῆς. Γένοιτο.

Ἐν Ἀμένι Βαθέος Σάμου τὴν 23 Ἰουλίου 1873.

*Ὁ αὐτοκρατορικὸς ἐπίτροπος τῆς ἡγεμονίας Σάμου
Γεώργιος Φ. Γεωργιάδης.*

Μέλημα πρῶτιστον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἐπιτρόπου ὑπῆρξεν ἡ παγίωσις τῆς τάξεως καὶ ἡ κατὰ τὸ ἐνὸν διαρρυθμίσις τοῦ δικαστικοῦ κλάδου· ὅθεν ἀπολύσας δικαστὰς τινὰς, καθ' ὧν ἀπὸ πολλοῦ διετέλει ἐξεγηγερμένη ἡ κοινὴ συνείδησις, ἀντικατέστησεν αὐτοὺς δι' ἑτέρων πτυχιούχων, οὕτω δὲ τὸ πρῶτον ἐπιστήμονες Σάμιοι ἔλαβον δημοσίαν λειτουργίαν. Ἴσως ὁ ἐπίτροπος ὤφειλε νὰ ἐπενέγκῃ ριζικωτέρας βελτιώσεις εἰς τε τὸν διοικητικὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τῆς ἐν γένει ὑπηρεσίας κλάδους· τοῦτο ὅμως δὲν ἔπραξε, διότι ἐν τῇ προσωρινότητι αὐτοῦ ἐσκέψατο, φαίνεται, ὅτι τὰς πρωτίστας μόνον ἀνάγκας ἔπρεπε νὰ θεραπεύσῃ, πασῶν τῶν ἄλλων ἀφιεμένων εἰς τὴν μερίμναν τοῦ μέλλοντος ἡγεμόνος. Ἡ τοιαύτη ὅμως σκέψις καὶ ἀπραξία ὡς εἰπεῖν αὐτοῦ παρήγαγε δυσαρεσκείας, καθ' ὅσον οἱ τὸν Μουσούρον καταπολεμήσαν·

τες, ἴδιον ἔργον τὴν ἐκείνου πτώσιν ὑπολαμβάνοντες, εἶχον τὴν ἀπαίτησιν νὰ ἀπολυθῶσι μὲν τῆς ὑπηρεσίας πάντες οἱ ὑπ' ἐκείνου διορισθέντες, νὰ ἀντικαταστήσωσι δὲ αὐτοὺς ἕτεροι ἐκ τῆς τῶν ἀντιπολιτευσαμένων μερίδος. Ἀλλὰ καὶ οἱ Μουσουρικοί, ἐλπίσαντες ὅτι ἡ τοῦ Γεωργιάδου διοίκησις ἔμελλε νὰ ᾖναι συνέχεια τῆς τοῦ Μουσούρου καὶ ἰδόντες ὅτι ἐπλανήθησαν ἐν τῇ τοιαύτῃ αὐτῶν ἐλπίδι, κατελήφθησαν ὑπὸ σφοδρᾶς ἀγανακτήσεως καὶ ἤρξαντο ποικιλοτρόπως εἰς αὐτὸν ὑβρίζοντες· ἄλλως δὲ καὶ ὑπόνοια παρ' αὐτοῖς ἐγεννήθη ὅτι ὁ Γεωργιάδης εἰργάζετο ἵνα ὑποσκελίσῃ Μουσοῦρόν τε καὶ ἄλλους τοῦ ἡγεμονικοῦ ἀξιώματος θηρευτάς, ἑαυτὸν δὲ τῷ ἀξιώματι ἐκείνῳ περιβάλλῃ. Οὕτως ἄρα ὁ αὐτοκρατορικὸς ἐπίτροπος ἐν ἀρχῇ ἔτι τῆς διοικήσεως αὐτοῦ εὐρέθη μεταξὺ δύο στρατοπέδων, ἐχθρικώτατα μὲν πρὸς ἄλληλα διακειμένων, οὐχὶ ὅμως εὐμενέστερον καὶ πρὸς αὐτὸν διατιθεμένων.

Ἐν τούτοις ἡ περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ τελευταίου ἡγεμόνος ἔκθεσις τοῦ Σαλήμ ἐφένδου, ὑποβληθεῖσα τῇ Τουρκικῇ κυβερνήσει, ἐφάνη λίαν ἐπιβαρυντικὴ, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ κατ' αὐτοῦ ἐνέργειαι τῶν τε ἐν Σάμῳ καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐχθρῶν αὐτοῦ ἐπετείνοντο· οὕτω δὲ ἡ Ὑψηλὴ Πύλη, ἐπωφεληθεῖσα τὴν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως βραχυχροῖον ἀπουσίαν τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ρωσσίας στρατηγοῦ Ἰγνατιέφ, ἰσχυροῦ, καθ' ἃ προείπομεν, προστάτου τοῦ Μουσούρου, ἔπαυσεν αὐτὸν ὀριστικῶς τῇ δεκάτῃ ἕκτῃ Σεπτεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐβδομηκοστοῦ τρίτου ἔτους τοῦ ἡγεμονικοῦ ἀξιώματος καὶ ἀντικατέστησεν αὐτὸν διὰ τοῦ Κωνσταντίνου Ἀδοσίδου. Τὸ θρόνημα τοῦ τοιούτου διορισμοῦ δι' ἰδιωτικοῦ τηλεγραφήματος ἐγένετο τῇ ἐπιούσῃ γνωστὸν τοῖς Σαμίοις, ἀλλ' ἡ ἐπίσημος ἀγγελία μετὰ δύο ἡμέρας ἀνεκοινώθη τῷ ἐπιτρόπῳ, ἐκδόντι τὴν ἐπομένην προκήρυξιν.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῆς γῆσου.

Ἡ Ὑψηλὴ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἐνηρεστήθη νὰ διορίσῃ ἡγέμονα τῆς Σάμου τὸν ἐκ τῶν ἀνωτέρων αὐτῆς ὑπαλλήλων ἐπὶ συνέσει καὶ ἰκανότητι διακρινόμενον ὑψηλότατον Κωστάκην Ἀδοσίδην πασᾶν.

Τὸ νέον καὶ τρανώτατον τοῦτὸ δείγμα τῆς πρὸς ὑμᾶς ἰδιαζούσης πατρικῆς μεριμνῆς τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως ἀγγέλλων ὑμῖν, τὰ μάλιστα ἐντυχῆς λογιζομαι· πέποιθα δὲ ὅτι ὑπὸ τὴν δεδοκιμασμένην τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τοῦ νέου ὑμῶν ἡγεμόνος διοίκησιν εἰς

τὴν τελειότητα τῆς ἐνημερίας προαγόμενοι, ὑπὲρ ἧς οἱ περιουστάτοι ὑπουργοὶ τοῦ φιλολάου ἡμῶν ἄρακτος, οὐ εἶησαν τὰ ἔτη μακρά, ἀνευδότης ἐργάζονται, πληρέστατα θέλετε ανταποκριθῆ εἰς τὰς τῆς αυτοκρατορικῆς κυβερνήσεως προσδοκίας.

Ἡ διοικήσεις τῶν τῆς νήσου πραγμάτων ἐξακολουθεῖ οὕσα ἀνατεθειμένη μέχρι τῆς ἐλεύσεως τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος εἰς ἐμέ. Ἐλπίζω ὅτι καὶ κατὰ τὸ λοιπὸν τοῦτο διάστημα τῆς αὐτῆς ἐκ μέρους ὑμῶν θέλω ἀπολαβεῖ ἐμπιστοσύνης καὶ συνδρομῆς, δι' ὧν μέχρι τοῦδέ με ἐτιμήσατε καὶ ἐπὶ ταῖς ὁποῖαις, τῆς περιστάσεως ταύτης δραττόμενος, τὰς ἐγκαρδίους ὑμῖν πᾶσιν ἐκφράζω εὐχαριστίας.

Ἐν Λιμένι Βαθέος Σάμου τὴν 28 Σεπτεμβρίου 1873.

Γεώργιος Φ. Γεωργιάδης.

Σφόδρα ἐχάρησαν οἱ Σάμιοι, μαθόντες τὴν παῦσιν τοῦ τέως ἡγεμόνος, διότι οὕτω διεσκεδάζοντο τὰ θρυλήματα, ἅτινα, ὑπούλως παρὰ τῶν ἐνδιαφερομένων διαδιδόμενα, διετήρουν τὰ πνεύματα πάντων ἐν ταρχῶ, κατέπαυε δὲ ἡ ἐκρυθμὸς κατὰστασις, ἐν ἧ ἡ νῆσος διετέλει. Τούτων οὕτως ἐχόντων, κατέπλευσε τῇ ὀγδόῃ Δεκεμβρίου τοῦ χιλιεστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐβδομηκοστοῦ τρίτου ἔτους εἰς Λιμένα Βαθέος τὸ Ὀθωμανικὸν ἀτμόπλοιον *Κάρδια*, τὸν νέον ἡγεμόνα φέρον· διὰ τοῦ αὐτοῦ δὲ ἀτμοπλοίου ἀπήρχετο μετὰ δύο ἡμέρας, εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπιστρέφων, ὁ τέως αυτοκρατορικὸς ἐπίτροπος τῆς ἡγεμονίας Γεώργιος Γεωργιάδης, ἐπὶ βραχὺ μὲν, ἀλλὰ σπιθαρᾷ τῇ χειρὶ καὶ μετὰ δραστηριότητος διευθύνας τὸ πολιτικὸν τῆς Σάμου ἄρμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΑΤΟΝ.

Κωνσταντῖνος Ἀδοσίδης

ἕκτος ἡγεμὼν τῆς Σάμου

1873—1874.

Ὁ Κωνσταντῖνος Ἀδοσίδης τὸ γένος εἰλκεν ἐκ Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας, ἐν πολλαῖς δὲ καὶ ἄλλαις θέσεσιν ὑπηρετήσας, διετέλει διοικητὴς τῆς ἐν Κρήτῃ ἐπαρχίας Λασιθίου, τίτλον πασᾶ φέρων, καθ' ὃν

χρόνον διωρίσθη ἡγεμῶν τῆς Σάμου· αὐτὸν δ' εἰς Σάμον ἀφικόμενον λίαν ἐνθουσιωδῶς οἱ Σάμιοι ὑπεδέξαντο, οἷονεὶ δεικνύντες ὅτι μεγάλας ἐστήριζον ἐπ' αὐτῷ τὰς ἐλπίδας, καὶ ὁ ταῦτα γράφων ὡς ἐκ προσώπου πάντων προσεφώνησεν αὐτῷ, εἰς τὴν ἀποβόθραν τοῦ Λιμένος Βαθέος ἀποβαίνοντι, συγχαίρων μὲν αὐτῷ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ εἰς Σάμον ἀφίξει, ἐκδηλῶν δὲ τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς εὐχὰς τῶν Σαμίων. Τῇ δὲ δωδεκᾷ-τῇ Δεκεμβρίου ἀνεγνώσθη κχτὰ τὰς νενομισμένας διατυπώσεις τὸ αὐτοκρατορικὸν Διάταγμα τοῦ διορισμοῦ τοῦ Ἀδοσίδου, ἔχον ὡς ἑξῆς.

Ἐπειδὴ ὁ ἐκ τῶν διὰ τοῦ βαθμοῦ βαλιᾶ τετιμημένων ὑπουργῶν τῆς ὑψηλῆς κυβερνήσεώς μου ἡγεμῶν τῆς νήσου Σάμου Πανλάκης βέης ἐδέησε γὰ ἀπαλλαγῇ τῶν χρεῶν του, ἐξεδόθη ὑψηλὸς αὐτοκρατορικὸς ὀρισμὸς μου ὅπως ἀντ' αὐτοῦ διορισθῇ ἡγεμῶν Σάμου ὁ τέως διοικητὴς Λασιθίου Κωστάκη πασᾶς, φέρων τὸν βαθμὸν Ρουμελῆ-Βεηλέρβη καὶ τετιμημένος τῷ παρασῆμῳ Μετζιτιὲ δευτέρας τάξεως, ὅστις καθ' ἀπάσας τὰς ἔως τοῦ νῦν ἀνατεθείσας αὐτῷ ὑπηρεσίας, ἐκπληρώσας καλῶς τὰ καθήκοντά του καὶ παρασχῶν δείγματα πιστεως καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὸ βασιλείον μου κράτος καὶ δὴ συνέσει τε καὶ ἱκανότητι διακριτόμενος, ἐθεωρήθη ἱκανὸς πρὸς καλὴν κυβέρνησιν τῆς διαληφθείσης νήσου. Ὅθεν καὶ ἐκδοθὲν ἐκ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διβαρίου μου, ἐπεδόθη αὐτῷ τὸ παρὸν ὑψηλὸν μου φερμάριον, διαλαμβάνον τὸν διορισμὸν του.

Ὁ ἐν λόγῳ ἡγεμῶν δὲν θέλει διαλείπει κατὰ τὴν ἐντολὴν καὶ πιστότητα αὐτοῦ, καταβάλλων διηνεκὴ σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν ὑπὲρ τῆς συμφῶνως τῷ θεμελιώδει νόμῳ τῆς Σάμου διευθετήσεως καὶ διεκπεραιώσεως ἀπασῶν τῶν ὑποθέσεων αὐτῆς καὶ ὑπὲρ τοῦ καταρτισμοῦ ὅλων τῶν καταλλήλων μέσων πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἡσυχίας, τάξεως καὶ εὐπραγίας τῶν κατοίκων, προσέχων καὶ ἐπαγρυπνῶν συντόνως ὅπως μὴ συμβαίῃη τι ἀπᾶλλον τῇ αὐτοκρατορικῇ μου θελήσει· ὀφείλει δὲ γὰ ἀναφέρει εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν μου αὐλὴν ὅλας τὰς ἀξίας γνωστοποιήσεως ὑποθέσεις.

Ἐγράφη τῇ 6 τοῦ μηνὸς Σαμπᾶν τοῦ ἔτους 1289 (16 Σεπτεμβρίου 1873).

Μετὰ τὴν ἀνέγνωσιν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος ὁ ἡγεμῶν, ἀναβὰς ἐπὶ τι βῆμα, ἔλεξε τάδε.

Πόσον ἢ αὐτοῦ μεγαλειότης ὁ Σουλτάνος κήδεται καὶ προνοεῖ πε-

ρὶ τῆς εὐτυχίας καὶ εὐημερίας πάντων, τοῦτο πασιδὴλόν ἐστιν ἐκ τῶν προτέρων, ἐπιμαρτυροῦσι δὲ καὶ αἱ εὐχαὶ καὶ ὀδηγίαι, ἃς ἠκούσατε ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ αὐτοκρατορικοῦ φερμαρίου τοῦ διορισμοῦ μου.

Εὐδοκήσασα γὰρ μοι ἐμπιστευθῆ τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἐν ἄνδρῶν ταύτης ρῆσου ἢ αὐτοῦ μεγαλειότης, εὐχεται καὶ ποθεῖ ἵνα ἴδῃ ὑμᾶς διάγοντας ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀπολαύοντας τῶν ἀγαθῶν τῆς εὐνομίας καὶ προόδου.

Εὐγνώμων ἐγὼ ὅτι ἐξελέγην ὑπηρέτης τῶν ὑψηλῶν τούτων διαταγῶν, θέλω καταβάλλει πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν πρὸς ἐδραίωσιν τῆς ἡσυχίας καὶ ἐπαύξεισιν τῆς εὐημερίας τοῦ λαοῦ. Ὁδηγὸς καὶ σύμβουλος εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς μου ταύτης ἔσονται τὰ ἑξῆς.

Σέβας ἀπεριόριστον εἰς τὰ προνόμια, ἐφ' οἷς ἀγάλλεται ἡ ρῆσος αὕτη, εὐγνωμονοῦσα πρὸς τὴν ὑψηλὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν, ἀποκλεισμὸς πάσης αὐθαιρεσίας, βασιλεία τῶν νόμων, πλήρης ἀνεξαρτησία τῶν λειτουργῶν τῆς Θέμιδος καὶ ἐνδελεχῆς ἐπιτήρησις ἐπὶ τὰς ὑφισταμένας ἀρχάς, ἐκλογαὶ πάντη ἀνεπηρέαστοι, προτίμησις τῆς ἰκανότητος καὶ χρηστότητος εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα, παντελῆς ἀμεροληψία πρὸς ἅπαντας τοὺς πολίτας, σκόπιμος χρῆσις τῶν δημοσίων προσόδων μετ' αὐστηρᾶς ἐξελέγξεως τῶν εἰσπράξεων καὶ δαπανῶν, διοργάνωσις τῆς δημοσίας παιδείας εἰς τρόπον ὑπισχυόμενον βᾶσιμον παιδεύειν καὶ μόρφωσιν πολιτῶν, ἦθεσι χρηστοῖς καὶ πατριαῖς ἀρεταῖς κεκοσμημένων, καὶ διηνεκῆς φροντίς περὶ τῆς ἐφικτῆς ἐπίδοσεως τῆς γεωργίας, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας. Τὰς ἀρχὰς ταύτας ἔχων ὡς σταθερὸν κανόνα τοῦ πολιτεύματός μου, θέλω ἐφαρμόζει στερεῶς καὶ ἀπαρεγκλιτῶς, ἐφ' ὅσον θέλημά ἐστι τοῦ Ὑψίστου ἵνα ζήσω ἐν μέσῳ ὑμῶν, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ διοικητικὴ αὕτη πορεία θέλει ἰκαροποιήσῃ τὰς εὐχὰς καὶ τοὺς πόθους παντὸς Σαμίου.

Ἄλλὰ γινώσκετε, κύριοι, ὅτι ἡ ἀγαθὴ προαίρεσις καὶ ἡ εὐλικρινὴς ἐργασία τοῦ κυβερνῶντος δὲν ἀρκοῦσι μόναι εἰς ἐπίτευξιν τοῦ πόθουμένου· προσαιτεῖται ἢ ἐκ μέρους ὑμῶν παρσθενῆς σύμπραξις καὶ ἐγκάρδιος ὑποστήριξις. Ἐχω δὲ τὴν θυμῆν πεποιθῆσιν ὅτι ὁ φιλόκαλος Σαμικὸς λαὸς καὶ οἱ λογάδες αὐτοῦ, ἐμφοροῦμενοι αἰσθημάτων ἀκραιφροῦς φιλοπατρίας, θέλουσίν με ἐνισχύσει καὶ ἐνθαρρύνει ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν καθηκόντων μου διὰ τῆς ἐμπιστοσύ-

της καὶ ἀγάπης των, διὰ τῆς μετριοφροσύνης καὶ ἀνταπαρησίας των καὶ διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ὁμοιοίας, ὧν ἄνευ οὐδὲν τῶν δεόντων ἐστὶ κατορθωτόν.

Οὕτω ποιῶντες κυβερνῶντες καὶ κυβερνώμενοι, δυνάμεθα ἵνα ὦμεν βέβαιοι ὅτι, Θεοῦ ἐνδοκοῦντος, τὰ πράγματα ἡμῶν θέλουσι βαίνει κατ' ἐνχῆν, τὰ σκάνδαλα θέλουσιν ἀποσοβηθῆ, τὸ εἰδεχθὲς θέαμα τῶν εἰς ὀπισθοδρόμησιν τοῦ τόπου ἀποληγουσῶν ἐγκλήσεων καὶ ἀντεγκλήσεων γενήσεται ἄφαντον καὶ ἡ φίλη πατρίς, εὐπραγοῦσα καὶ προαγομένη ἐν ἡσυχίᾳ, ἐπαίνων καὶ ἐνφημιῶν ἐπαξιωθήσεται. Μηδὲ ὡς ἀμφιβάλλων ὅτι τὸ προσωπικὸν τῆς ἐγχωρίου διοικήσεως θέλει ἐκπληροῦ δεόντως τὰ καθήκον του, ἀποπέμω αὐτῷ ἐκ τοῦ προτέρου τὰς εὐχαριστίας μου καὶ κρίνω σύναμα ἀναγκαῖον ἵνα διακηρύξω ὅτι τὸ ἔγκλημα οὐδόπως θέλει εὐρίσκει παρ' ἐμοὶ ἄσυνον, ἀλλὰ πᾶσα παράβασις τοῦ νόμου, ὑφ' οἴουδῆποτε προσώπου διαπραττομένη, θέλει παραπέμπεσθαι εἰς τὴν ἀνστηρότητα τῆς δικαιοσύνης.

Εἶθε ὁ παράγαθος Θεὸς ἐπιχέοι ἐφ' ἡμῖς ἅπαντας τὰς θείας αὐτοῦ χάριτας καὶ κατευθῆνοι τὰ διαβήματα ἡμῶν εἰς ἐκτέλεσιν ἔργων ἀγαθῶν· χαριζόμενος δὲ τῷ μεγαλειοτάτῳ καὶ εὐεργετικωτάτῳ ἡμῶν ἀνακτι Σουλτὰν Ἀπτούλ Ἀζίζ χὰν ἐφένδη μας ὑγείαν ἀμετάπτωτον καὶ διηνεκῆ εὐδαιμονίαν, ἐπισκιάζοι καὶ διαφυλάττοι αὐτὸν εἰς μακραίωνας. Ζήτω ὁ Σουλτάνος!

Ὁ Ἀδοσίδης εἰς Σάμον ἀφικόμενος εὖρεν ὁμολογουμένως τὰ πάντα ἐν συγχύσει. Τὰ πάθη ὑπῆρχον κεκορυφωμένα, αἱ διχοστασίαι καὶ αἱ ἔριδες διήρουν τοὺς Σαμίους εἰς φατρίας, ἐχθρικῶς πρὸς ἀλλήλας διακειμένους, ἡ δὲ διοικητικὴ μηχανὴ πλημμυρῶς ἐξεπλήρου τὴν ἑαυτῆς λειτουργίαν. Ἡ τοιαύτη λυπηρὰ τῶν πραγμάτων κατάστασις θλιβερωτάτην ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν τῷ πνεύματι τοῦ νέου ἡγεμόνος, ὅστις ἤρξατο δραστηρίως ἐργαζόμενος πρὸς τὴν τῶν παθῶν κατάπαυσιν καὶ πρὸς τὴν ἄρσιν τῶν αἰτίων, τῶν ἐπενεγκόντων τὴν τηλικαύτην ἀνωμαλίαν. Ἀποδοὺς τοῖς νόμοις τὴν προσήκουσαν αὐτοῖς ἰσχὺν καὶ συμπληρώσας τὰ δικαστήρια διὰ δικαστῶν ἐπιστημόνων, ἀσχοληθεὶς δὲ καὶ περὶ τὴν τακτοποίησιν τῶν λοιπῶν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας κλάδων καὶ ἀπαλλάξας ἀπὸ τῆς ἐκτίσεως φόρου τῆς δεκάτης ἐπὶ πάντων τῶν πρὸς ἐγγύριον κατανάλωσιν προϊόντων τὸν λαόν, ὃν τέως πολυειδῶς κατεπίεξε καὶ ἠδίκηει ἐσμὸς εἰσπρακτόρων, καὶ τὴν ἐκτίσιν τοῦ τοιοῦτου φόρου εἰς μόνην τὴν ἐξαγωγὴν τῶν προϊόντων περιορίσας, ἐφ-

είλκυσε μὲν τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν τιμὴν πάντων τῶν Σαμίων, ἐνέπνευσε δὲ αὐτοῖς τὴν πεποίθησιν ὅτι αὐτοῦ ἡγεμονεύοντος ἢ ἑαυτῶν πατρίς ἔμελλε νὰ ἀνακύψῃ τῶν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν κατατρυχόντων αὐτὴν παντοειδῶν ταλαιπωρημάτων. Τοιαῦτα ἐν τετραμῆνῳ χρονίῳ διαστήματι ὁ Ἀδοσίδης ἐργασάμενος, συνεκάλεσε τῇ δεκάτῃ Ἀπριλίου ἐν Λιμένι Βαθέος κατὰ τὰ νενομισμένα τὴν γενικὴν τῶν Σαμίων συνέλευσιν, ἧς ὑπὸ τῇ προεδρείῳ τοῦ μητροπολίτου Γαβριὴλ μέλη ἦσαν ἄνδρες οὐ μόνον ὀνόματι, ἀλλὰ καὶ πράγματι λογάδες τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ. Ἡ συνέλευσις αὕτη, βοηθοῦσα ταῖς ἀγαθαῖς τοῦ ἡγεμόνος διαθέσεις, ἐπεκύρωσε καὶ ἐνομιμοποίησε τὰς κοινωφελεῖς ἐκείνου πράξεις καὶ φιλοτίμως εἰργάσατο ὅπως λεάνῃ τὴν πρὸς τὴν ἄνεσιν καὶ εὐημερίαν τῶν πολυπαθῶν Σαμίων ἄγουσαν ὁδόν· ἀλλὰ γεγονὸς ἀπροσδόκητον ἐμπαίωσε καὶ τούτων τὰς ἐλπίδας καὶ τῆς συνελεύσεως τὰς ἐργασίας.

Τῇ ἕκτῃ Μαΐου, ἡμέρῃ Δευτέρῃ, συνήδρευεν ἔτι ἡ συνέλευσις, ὅτε τηλεγράφημα πρὸς τὸν ἡγεμόνα, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως προερχόμενον, προσεκάλει αὐτὸν νὰ ἀπέλθῃ ἐν τάχει ἐκεῖσε ἵνα καταλάβῃ τὴν θέσιν ὑφυπουργοῦ ἐν τῷ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείῳ. Ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ ἀκούσματι σύμπας ὁ λαὸς ἐταράχθη, ἡ δὲ συνέλευσις, ἐν σώματι παρὰ τῷ ἡγεμόνι μεταβᾶσα, ἐξεδήλωσε διὰ τοῦ ταῦτα γράφοντος, πληρεξουσίου ἐκ Λιμένος Βαθέος ὄντος, τὴν ἐπὶ τῇ μετακλήσει αὐτοῦ βαθυτάτην αὐτῆς θλίψιν· συνελθοῦσα δ' εἶτα ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Νικολάου, συνέταξε τὴν ἐπομένην εὐχὴν, τὴν ὁποίαν τηλεγραφικῶς διεβίβασε τῷ μεγάλῳ βεζύρῃ Χουσεῖν Αὐνῇ πασᾶ.

Πρὸς τὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα τὸν μέγαν βεζύρην.

Ἡ γενικὴ τῶν Σαμίων συνέλευσις, πληροφορηθεῖσα ἀπρόσδοκῆτος καὶ μετὰ βαθυτάτης θλίψεως τὴν τηλεγραφικῶς γενομένην πρόσκλησιν τοῦ ἡγεμόνος ἡμῶν Κωνσταντίνου Ἀδοσίδου ἵνα μεταβῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀναλάβῃ ἄλλην ὑψηλὴν ὑπηρεσίαν, συνήλθεν ἀνθρώπιμος εἰς ἑκτακτοὺς συνεδρίασιν καὶ, βουλευθεῖσα, ἀπεφάσισεν ὁμοφώνως ἵνα παρακαλέσῃ ἐν ὀνόματι ἀπαξάπαντος τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν ἵνα εὐδοκήσῃ, κηδομένη πατρικῶς ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τοῦ τόπου, καὶ διατηρήσῃ ἐν τῇ ἡγεμονικῇ διοικήσει τὸν ἡγεμόνα ἡμῶν, ὅστις ἐν τῇ ὀλιγοχρονίῳ ἐνταῦθα διατριβῇ του διὰ τῆς πατρικῆς καὶ συνετῆς διοικήσεώς του ἐπανήγαγε τὴν τάξιν καὶ ἡσυχίαν καὶ ὑπόσχεται καὶ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι εὐδαιμονίαν τῆς

Σάμου. Πεπείσμεθα δὲ ἅπαντες οἱ Σάμιοι ὅτι ἡ σεβαστὴ κυβέρνησις, ἣτις εἰσήκουσε τὰ παράπονα ἡμῶν κατὰ τῆς παρελθούσης διοικήσεως τοῦ τόπου καὶ ἀνέθηκεν αὐτὴν εἰς ἓνα τῶν μᾶλλον δεδοκιμασμένων καὶ πιστῶν αὐτῆς ὑπαλλήλων, θέλει ἐπ' ἴσης εἰσακούσει καὶ ἀποδεχθῆ τὴν πάνδημον ταύτην εὐχὴν ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου.

Οἱ πληρεξούσιοι τῆς γενικῆς τῶν Σαμίων συνελεύσεως
(*Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί*).

Ἡ τηλεγραφικῶς διαβιβασθεῖσα αὕτη παράκλησις οὐδὲν ἐπήνεγκεν ἀποτέλεσμα, ἐφ' ὅσον δεύτερον τηλεγράφημα τοῦ μεγάλου βεζύρου πρὸς τὸν ἡγεμόνα, οἰοεὶ ἀπάντησις πρὸς τὴν τῆς συνελεύσεως εὐχὴν, διέτασεν αὐτὸν νὰ ἀπέλθῃ ἀνυπερθέτως εἰς Κωνσταντινούπολιν, καταλιμπάνων ἐν Σάμῳ τοποτηρητὴν τῆς ἡγεμονίας ὃν ἂν αὐτὸς ἐνέκρινεν· ὅθεν καὶ ἡ συνέλευσις, συνελθοῦσα τὸ δεύτερον, ἐξελέξατο ἐνεαμελῆ πρεσβεΐαν, συγκεκριμένην ἐκ τοῦ Ἐπαμεινώνδου Σταματιάδου, τοῦ καὶ ταῦτα γράφοντος, Σωκράτους Ἰωαννίδου, Ἀναγνώστου Παπαῦ Ἀδάμ, Γεωργίου Βλιάμου, Ἀνδρέα Μελά, Ἰωάννου Δηλαγᾶ καὶ Διαμαντῆ Κοκκινογένους, πληρεξουσίων πάντων ἐν τῇ συνελύσει, Μιχαὴλ Νικολαΐδου, βουλευτοῦ τῆς ληξέσης βουλευτικῆς περιόδου, καὶ Πελοπίδα Λεκάτου, προέδρου τῶν ἐφετῶν, ἣ ἀνέθετο νὰ ἀπέλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐπιδώσῃ τὰ πρὸς τοῦτο συνταχθέντα ἰκετήρια γράμματα, ἐνεργήσῃ δὲ τὰ εἰκότα πρὸς διατήρησιν τοῦ Ἀδοσίδου ὡς ἡγεμόνος. Διεύτυψε δὲ ταῦτα ἡ συνέλευσις διὰ τοῦ ἐπομένου ἐγγράφου.

Πρὸς τὴν ἔντιμον πρεσβεΐαν τῶν Σαμίων.

Ἡ εἶδησις τῆς ἀνακλήσεως τοῦ ὑψηλοτάτου ἡγεμόνος ἡμῶν κυρίου Κωνσταντίνου Ἀδοσίδου ἐκ τοῦ ἡγεμονικοῦ τῆς πατρίδος ἡμῶν θρόνου ἐποίησε θλιβερὰν καὶ ἀλγεινὴν ἐντύπωσιν εἰς ἅπαντα τὸν Σαμικὸν λαόν, τοῦ ὁποίου εἴμεθα οἱ νόμιμοι ἀντιπρόσωποι. Ἐπὶ τῇ λυπηρᾷ ταύτῃ εἰδήσει ἡ γενικὴ τῶν Σαμίων συνέλευσις, συνελθοῦσα εἰς ἕκτακτον συνεδρῆσιν, ἐξελέξατο κοινῇ ψήφῳ ἐπιτροπὴν ἐνεαμελῆ, συγκεκριμένην ἐκ τῶν ἑξῆς ἀξιοτίμων κυρίων Ἐπαμεινώνδου Σταματιάδου, Σωκράτους Ἰωαννίδου, Πελοπίδα Λεκάτου, Μιχαὴλ Νικολαΐδου, Ἀναγνώστου Παπαῦ Ἀδάμ, Ἰωάννου Δηλαγᾶ, Ἀνδρέα Μελά, Διαμαντῆ Κοκκινογένους καὶ Γεωργίου Βλιάμου,

καὶ ἀρέθετο αὐτῇ τὴν ἐντολὴν καὶ πληρεξουσιότητα ὅπως, μεταβᾶσα πᾶσαντα εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὑποβάλλῃ εὐσεβάστως εἰς τὸν θρόνον τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος τοῦ τρισεβάστου ἡμῶν κυριάρχου Σουλτάνου καὶ εἰς πάντας τοὺς πεφωτισμένους ὑπουργοὺς τῆς Ὑψηλῆς Πύλης τὰς ἱκετηρίους εὐχὰς καὶ παρακλήσεις σύμπαντος τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως καὶ ἐδραιώσεως τοῦ ἡγεμόνος ἡμῶν κυρίου Κωνσταντίνου Ἀδοσίδου ἐν τῷ ἡγεμονικῷ θρόνῳ τῆς ἡμετέρας γῆσου, ἥτις ὑπὸ τὸν ἔμφρονα καὶ δεδοκιμασμένον τοῦτον ὑπάλληλον τῆς Ὑψηλῆς Πύλης εἰς ὀλίγου χρόνου διάστημα ἀνεκτήσατο πάντα τὰ ἀγαθὰ ἔμφρονος καὶ συνετῆς διοικήσεως.

Ἐν Αἰμένι Βαθέος Σάμου τῇ 6 Μαΐου 1874.

Οἱ πληρεξούσιοι τῶν κωμοπόλεων καὶ χωριῶν τῆς Σάμου
(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί).

Ἀπελθοῦσα ἡ πρεσβεία αὐθήμερόν ἐκ Σάμου, ἀφίκετο μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα παρουσιάσασα τῷ μεγάλῳ βεζύρη, ἐξέθηκε μὲν τὸ τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς αἴτιον, ἐπέδωκε δὲ αὐτῷ τὴν ἐπομένην ἐκ μέρους τῆς γενικῆς τῶν Σαμίων συνελεύσεως ἱκετήριον.

Τῇ αὐτοῦ ὑψηλότητι τῷ μεγάλῳ βεζύρη τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους.

Τὸ ἄκουσμα τῆς ἀνακλήσεως εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ τοῦ διορισμοῦ εἰς ἑτέραν ὑπηρεσίαν τοῦ ἡγεμόνος ἡμῶν Κωνσταντίνου Ἀδοσίδου ἐνέπλησε θλίψεως τὸν πιστὸν λαὸν τῆς Σάμου, ὅστις διὰ τῆς συνετῆς καὶ πεφωτισμένης ἐκείνου κυβερνήσεως ἤρχισεν ἀνακλύπτων τῶν δεινοπαθημάτων καὶ τῶν δυστυχιῶν, εἰς τὰς ὁποίας αἱ προηγούμεναι διοικήσεις τὸν εἶχον καταστήσει. Ὅθεν καὶ οἱ εὐσεβάστως ὑποπαινόμενοι πληρεξούσιοι τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, οἱ συγκροτοῦντες κατὰ τὸν ὑψηλὸν αὐτοκρατορικὸν Χάρτην τὴν γενικὴν τῶν Σαμίων συνέλευσιν, μέτοχοι γενόμενοι τῆς κοινῆς θλίψεως καὶ ἐκτελοῦντες τὴν ὑπὸ σύμπαντος τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου δοθείσαν αὐτοῖς ἐντολὴν, ἐξελέξαντο ἐννεαμελῆ ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ἐκ τῶν κυρίων Ἐπαμεινώνδου Σταματιάδου, Σωκράτους Ἰωαννίδου, Ἀγαγνώστου Παπαῦ Ἀδάμ, Γεωργίου Βλιάμου, Ἀνδρέα Μελῆ, Ἰωάννου Δηλαθᾶ, Διαμαντῆ Κοκκινογέροντος, Μιχαὴλ Νικολαΐδου καὶ Πελοπίδα Λεκάτου, πιστῶν ἐπακώων τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος, εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς γενικὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, ἀρέθεσαν καὶ μεταβῆ

εἰς Κωνσταντινούπολιν καί, γινομένη διερμηνεύς τῶν αἰσθημάτων τοῦ λαοῦ τούτου, ἐπιδώσῃ μὲν εἰς τὴν αὐτοῦ αὐτοκρατορικὴν μεγαλειότητα γενικὴν ἱκετήριον ἀναφορὰν τῆς πατρίδος ἡμῶν, διὰ στόματος δὲ καθικετεύσῃ τὴν ἡμετέραν περιφανῆ ὑψηλότητα καὶ τὴν πεφωτισμένην αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν ὅπως διατηρήσῃ ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν τὸν ἡγεμόνα Κωνσταντῖνον Ἀδοσίδην, ὅστις, πιστῶς ἐκπληρῶν τὰς ὑψηλὰς διαταγὰς τοῦ φιλολάου ἡμῶν Σουλτάνου, διὰ τῆς συνετῆς διοικήσεώς του ἐπαρέφερε τὴν τάξιν καὶ τὴν ἡσυχίαν, ἥτις πρὸ αὐτῆς εἶχε μεγάλως διαταραχθῆ.

Εὐέλπιδες ὅτι ἡ ταπεινὴ ἡμῶν παράκλησις θέλει εἰσακουσθῆ παρὰ τῆς πεφωτισμένης αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, διατελοῦμεν μετὰ σεβασμοῦ.

Ἐν Σάμῳ τῇ 6 Μαΐου 1874.

Τῆς ἡμετέρας ὑψηλότητος

ταπεινότατοι καὶ εὐπειθέστατοι θεράποντες

Οἱ πληρεξούσιοι τῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων τῆς Σάμου
(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί).

Εὐμένως ὑπεδέξατο τὴν τῶν Σαμίων πρεσβείαν ὁ μέγας βεζύρης, ἀλλ' οἱ λόγοι, οὓς πρὸς τὰς παρχκλήσεις αὐτῆς ἀντέλεξε, καίτοι μιλῆσιοι, ἐπ' ἀληθείας ἦσαν ἀπελπιστικοί· ὅθεν καὶ ἡ πρεσβεία περιῆλθεν εἰς τὴν ἀνάγκην ἵνα καὶ πρὸς τὸν Σουλτάνον μετέπειτα προσφύγῃ, πρὸς ὃν ἐκόμιζε τὴν ἐπομένην παρὰ τῆς συνελεύσεως ἀναφορὰν.

Μεγαλειότατε.

Ὁ πολυπαθὴς τῆς Σάμου λαός, ὁ εἰλικρινῶς ἀφωσιωμένος εἰς τὸν ἔνδοξόν σου θρόνον, μετὰ πολλὰς καὶ ποικίλας δοκιμασίας καὶ δεινὰ ἐπέτυχεν ἐπὶ τέλους νὰ ἀνακτήσῃ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἡσυχίαν αὐτοῦ, ὅφ' οὗτο ἡ ἡμετέρα μεγαλειότης, πατρικῶς αὐτοῦ κηδομένη, ἠδὲ ὅκησε νὰ ἀναθέσῃ τὴν ἡγεμονικὴν διοίκησιν τῆς γῆσου ἡμῶν εἰς τὸν πιστὸν καὶ ἀφωσιωμένον ὑπάλληλον τοῦ ὑψηλοῦ κράτους σου, τὸν Κωνσταντῖνον Ἀδοσίδην. Διὰ τῆς συνετῆς καὶ πεφωτισμένης διοικήσεώς του ὁ ἡγεμὼν ἡμῶν οὗτος ἠδυνήθη ἐντὸς ὀλίγου χρόνου νὰ κατανάσῃ τὰ πάθη καὶ τὰς διαιρέσεις, νὰ διασκεδάσῃ πάντα ἀπειλοῦντα ἡμῶν κίνδυνον καὶ νὰ ἐπαναρέσῃ τὴν τάξιν καὶ τὴν ἡσυχίαν· οὕτω δὲ πάντες εὐχόμεθα διακαῶς ὑπὲρ τῆς μακροβιότητος

καὶ εὐδαιμονίας τῆς ὑμετέρας μεγαλειότητος, ἥτις ἐν τῇ μεγαλοφροσύνῃ αὐτῆς ἠυδόκησε καὶ ἀναθέσῃ τὴν ἡγεμονίαν τῆς γῆσου ἡμῶν εἰς τοιοῦτον πιστὸν καὶ συνετὸν ὑπάλληλόν της. Ἐν τούτοις αἴφνης ἐμάθομεν ὅτι ὁ ἡγεμὼν ἡμῶν ἀνακαλεῖται εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ καὶ διορισθῆ εἰς ἄλλην ὑψηλὴν θέσιν, ἀφίρων ἡμᾶς ἀπωφανισμένους τῆς διοικήσεως αὐτοῦ. Ὅθεν καὶ οἱ εὐσεβάστως ὑποφαινόμενοι πληρεξούσιοι τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, οἱ συγκροτοῦντες, συμφώνως πρὸς τὸν ὑψηλὸν αὐτοκρατορικὸν Χάρτην, τὴν γενικὴν τῶν Σαμίων συνέλευσιν, προσπίπτουσιν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἐνδόξου αὐτοκρατορικοῦ θρόνου σου καὶ μετὰ θακρῶν καθικετεύουσι τὴν ὑμετέραν μεγαλειότητα ὅπως κλίνῃ οὐς εὐμενῆς εἰς τὴν ταπεινὴν ἰκεσίαν, ἣν ἐξ ὀνόματος τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ τῇ ἀπευθύνουσι, καὶ διατηρήσῃ εἰς τὴν θέσιν του τὸν ἡγεμόνα ἡμῶν Κωνσταντῖνον Ἀδοσίδην, ὁ ὁποῖος πιστῶς ἐκτελεῖ τὰς πρὸς εὐτυχίαν ἡμῶν ὑψηλὰς αὐτοκρατορικὰς διαταγὰς.

Πεποιθότες ὅτι ἡ ταπεινὴ ἡμῶν αὕτη εὐχὴ θέλει εὐμενῶς εἰσακουσθῆ, διατελοῦμεν μετὰ πατρὸς σεβασμοῦ.

Ἐν Σάμῳ τῇ 6 Μαΐου 1874.

Τῆς ὑμετέρας αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος
ταπεινότατοι καὶ ἐνπειθέστατοι ὑπήκοοι

Οἱ πληρεξούσιοι τῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων τῆς Σάμου
(Ἐπορταὶ αἱ ὑπογραφαί).

Ἔθος ὑπάρχει ἐν Κωνσταντινουπόλει τοιοῦτο· οἱ θέλοντες καὶ δώσωσιν ἰκετηρίου ἀναφορὰς τῷ Σουλτάνῳ μεταβαίνουν εἰς τὰ πρόθυρα τῶν ἀνακτόρων ἐν ἡμέρᾳ παρασκευῆ ἰδίως, καθ' ἣν ὁ ἄναξ ἐξέρχεται ἵνα μεταβῆ εἰς τέμενός τι πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, καὶ ἀναμένοντες ἐκεῖ τὴν ἐκ τῶν ἀνακτόρων ἔξοδον τοῦ Σουλτάνου, ὑψοῦσιν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ αὐτῶν ἣν ἔχουσι καὶ ἐπιδώσωσιν ἀναφορὰν· τότε δὲ εἰς τῶν βασιλικῶν ὑπασπιστῶν, προσερχόμενοι, λαμβάνει τὴν ἀναφορὰν καὶ ὑποβάλλει αὐτὴν ὀψιαίτερον τῷ Σουλτάνῳ. Τῷ τοιοῦτῳ ἔθει καὶ ἡ τῶν Σαμίων πρεσβεία ἐπομένη, ἀπῆλθεν ἐν ἡμέρᾳ παρασκευῆ πρὸ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Διπλοκιονίου, ἐν οἷς ὁ Σουλτάνος Ἀπτούλ Ἀζίζ, κατώκει, ὅπως ἀναμείνῃ τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, τοῦ Μιχαήλ Νικολαΐδου, ὡς πρεσβυτέρου πάντων τῶν μελῶν τῆς Σαμικῆς πρεσβείας, ἔχοντος τὴν ἀναφορὰν καὶ ἐτοίμου ἄμα τῇ τοῦ

Σουλτάνου ἐμφανίσει νὰ ὑψώσῃ αὐτὴν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ, κατὰ τὰ νενομισμένα· ἀλλ' ἡ ἀστυνομία, ἄγνωστον ἡμῖν τίνας διαταγαῖς ἐνεργοῦσα, μικρὸν πρὶν ἢ ἐξέλθῃ τῶν ἀνακτόρων ὁ Σουλτάνος, συλλαβοῦσα τὸν ρηθέντα Νικολαΐδην, ὠδήγησεν αὐτὸν εἰς τινὰ παρακείμενον στρατιωτικὸν σταθμὸν μετὰ τοῦ ταῦτα γράφοντος καὶ τοῦ Γεωργίου Βλιάμου ἵνα βεβαίως ἐμποδίσῃ τῆς ἀναφορᾶς τὴν ἐπίδοσιν. Ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ἐλθὼν ἀξίωματικός τις ἐν τῷ σταθμῷ, διέταξε τὴν ἀπόλυσιν τῶν οὕτω κρατηθέντων Σαμίων, ὥστε ὁ Νικολαΐδης ἐδυνήθη νὰ ἐπιδώσῃ εἰς τινὰ τῶν τοῦ Σουλτάνου ὑπασπιστῶν τὴν ἀναφοράν, εὐτυχέστερος γενόμενος κακοδαίμονός τινος Τούρκου, ὅστις, θελήσας νὰ ἐπιδώσῃ ὁμοίως ἀναφοράν, οὐκ' οἶδαμεν περὶ τίνας ὑποθέσεως, πῦξ καὶ λάξ ἀπεδιώχθη ἐκεῖθεν ἐνώπιον ἡμῶν, θεωμένων τοῦτο.

Μάτην ἀπεκδεξαμένη ἡ τῶν Σαμίων πρεσβεία αἴσιον ἀποτέλεσμα καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὸν Σουλτάνον ἱκετηρίου ἀναφορᾶς, ἀπηυθύνθη μετὰ τινὰς ἡμέρας πρὸς τοὺς πρεσβευτὰς τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ρωσίας, ἐπικαλουμένη τὴν προστατείαν αὐτῶν ὑπὲρ τῶν Σαμίων· διότι δὲν ἐπρόκειτο μόνον περὶ ἡγεμόνος, οὗ ἡ διατήρησις συνεδέετο πρὸς τὴν εὐημερίαν τῆς Σάμου, ἀλλὰ καὶ περὶ δικαίωματος τῆς προνομιοῦχου νήσου, τὸ ὅποιον ἀσυστόλως ἤδη κατεπατεῖτο. Μέχρι τοῦδε οἱ τῆς Σάμου ἡγεμόνες δὲν ἀνεκαλοῦντο, ἀλλ' ἢ συνεπιεῖα κατηγοριῶν καὶ παραστάσεων τῶν Σαμίων, πρῶτος δὲ ὁ Ἀδοσίδης ἄνευ τοιούτων μετεκαλεῖτο, ἀπλῶς ἵνα διορισθῇ ἐν ἐτέρῃ θέσει· τοιαύτης ὁμῶς ἀρχῆς καθιερουμένης, τίς ἤθελεν ἐγγυηθῆ ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς καὶ οἱ τῆς Σάμου ἡγεμόνες δὲν ἤθελον ταχθῆ ἐν μοίρῃ ἴσῃ τῶν ἐσχάτων τοῦ κράτους ὑπαλλήλων, ἀλλασσόμενοι κατὰ πᾶσαν τριμηνίαν ἢ ἑξαμηνίαν, ἵνα οὕτως ἐκπέσῃ τὸ ἡγεμονικὸν τῆς Σάμου ἀξίωμα καὶ βαθμηδὸν καταστῆ ὁμοιον τῷ τοῦ διοικητοῦ μιᾶς τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν, ὅπως ἀλλεπάλληλα ἐπ' ἐσχάτοις γεγονότα εἶχον πείσει τοὺς Σαμίους ὅτι ἐβουλεύετο νὰ πρᾶξῃ ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις; Ἡ δὲ πρὸς τοὺς πρεσβευτὰς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας ἐπιδοθείσα ὑπὸ τῆς τῶν Σαμίων πρεσβείας ἀναφορὰ εἶχεν οὕτως.

Ἐξοχώτατε.

Ὁ λαὸς τῆς Σάμου, ὅστις ἀνέκαθεν εἶπεν εἰς ὑμᾶς προστάτην θερμὸν τῶν εὐχῶν του ἐν τῇ ὑμετέρῃ κυβερνήσει, πεποισῶς ὅτι καὶ πάλιν θέλετε εἰσακούσει ἕνα διάπυρον πόθον του, προσέρχεται διὰ

τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων του νὰ παρακαλέσῃ ὑμᾶς πρὸς τοῦτο.

Ἡ ὑψηλὴ κυβέρνησις δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματός της μετέθεσε τὸν ἡγεμόνα ἡμῶν Κωνσταντῖνον Ἀδοσίδην εἰς τὴν θέσιν ὑφυπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν. Ὁ διορισμὸς οὗτος, ὁ ὅσον δικαίως ἀπονεμόμενος εἰς ἄνδρα πολλαχῶς ὑψηλῶς ἀξιωματικῶν τῆς κυβερνήσεως καὶ τραπεζῶν δειγμάτων δόντα τῆς ἀκεραίου καὶ ἔμφορος αὐτοῦ πολιτικῆς πορείας, κατελίπησε βαθύτατα τὸν λαὸν τῆς Σάμου, ὅστις εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀνεῖρε τὸν ἀληθῆ ἡγεμόνα, τὸν ἐιλικρινῆ ἐκπληρωτὴν τῶν προθέσεων τοῦ μεγαλειοτάτου ἀνακτοῦ καὶ φιλόστοργον ἡμῶν πατέρα· δικαίως λοιπὸν λυπούμενος, παρακαλεῖ θερμῶς ὑμᾶς ὄπως, κηδόμενος τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου, ἀποδεχθῆτε εὐμενῶς τὴν αἰτήσιν αὐτοῦ καὶ συμπράξῃτε ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τοῦ ἀγαθοῦ τοῦτου ἄρχοντος ἐν τῷ ἡγεμονικῷ τῆς πατρίδος θρόνῳ.

Ἐν Σάμῳ τῇ 6 Μαΐου 1874.

Τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος
ταπεινοὶ θεράποντες

Οἱ πληρεξούσιοι τῶν κωμοπόλεων καὶ χωριῶν τῆς Σάμου
(Ἐπορταὶ αἱ ὑπογραφαί).

Οὐδεμίαν καὶ παρὰ τοῖς πρεσβευταῖς τῶν τριῶν μεγάλων δυνάμεων ἢ τῶν Σαμίων πρεσβεία προστατεῖαν εὔρε, τῷ λόγῳ ὅτι, τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως δικαιουμένης νὰ διορίζη καὶ ἀπολύη κατ' ἀρέσκειαν τοὺς τῆς Σάμου ἡγεμόνας καὶ μὴ ὑπὸ τοῦ ὀργανικοῦ προνομιακοῦ Χάρτου περιοριζομένης ἐν τῇ καθ' οἰονδήποτε χρόνον ἀπολύτῳ ἐξασκήσει τοῦ τοιοῦτου αὐτῆς δικαιώματος, οἱ πρεσβευταὶ δὲν ἠδύναντο νὰ παρέμβωσιν ὅπως παρεμποδίσωσι τὴν τοῦ Ἀδοσίδου μετᾶκλῃσιν. Ἐνιοὶ δὲ τῶν πρεσβευτῶν τὴν τοιαύτην αὐτῶν κρίσιν ἐξεδήλωσαν τῇ τῶν Σαμίων πρεσβείᾳ διὰ τρόπου καὶ διὰ λέξεων, αἵτινες οὐδὲν ἀγαθὸν προοιώνιζον ὑπὲρ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν εὐχῶν τῶν Σαμίων, ταύτῳ εἰπεῖν ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τοῦ Ἀδοσίδου. Ἐν τούτοις οὗτος, ὀριστικῶς μετακαλούμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ μὴ δυνάμενος νὰ παρακούσῃ εἰς τὴν κατ' ἐπανάληψιν γενομένην αὐτῷ πρόσκλησιν, ἀνεχώρησε τῇ δεκάτῃ Μαΐου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέρᾳ παρασκευῆ, μετὰ τῆς ἑαυτοῦ οἰκογενείας ἐκ Σάμου, ἧς ἡγεμόνευσε πέντε μόνον μῆνας, καταλιπὼν τοποτηρητὴν τῆς ἡγεμονίας τὸν Μανουὴλ Πύργιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

Μανουήλ Πύργιος

τοποτηρητῆς τῆς ἡγεμονίας

1874.

Ὁ Μανουήλ Πύργιος, ἐκ Νέου Καρλοβάσου, ἀπὸ νεαρᾶς ἔτι ἡλικίας ὑπηρετεῖ ὡς δικαστικὸς λειτουργὸς τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι· διετέλει δὲ γενικὸς εἷσα γγελεύς, ὅτε διωρίσθη τοποτηρητῆς τῆς ἡγεμονίας. Βεβαίως ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἦτο πρόσκαιρος, μόνην δ' ἐντολήν εἶχεν οὗτος νὰ διατηρήσῃ ἀπρόσβλητον τὴν κοινὴν εὐταξίαν καὶ ἀσφάλειαν, παραδώσῃ δὲ τῷ μέλλοντι ἡγεμόνι τὰς τῆς διοικήσεως ἡνίας ὅπως παρέλαβεν αὐτάς· ὅθεν καὶ ἅμα ἀναλαβὼν τὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα, ἐδημοσίευσεν τὴν ἐπομένην ἐγκύκλιον.

Πρὸς ἀπάσας τὰς Ἀρχὰς τῆς ἡγεμονίας.

Ἡ ὑψηλὴ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, ἀνακαλέσασα τὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα τὸν ἡγεμόνα ἡμῶν Κωνσταντῖνον Ἀδοσίδην εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐνετείλατο αὐτῷ ἵνα ἐγκαταστήσῃ ἐνταῦθα τοποτηρητῆ τῆς ἡγεμονίας καὶ ὁ κληρὸς ἔπεσεν ἐπ' ἐμέ.

Ἀναλαβὼν τὴν σπουδαίαν καὶ ὑψηλὴν ταύτην ὑπηρεσίαν καὶ γινώσκων τὸν φιλόνομον καὶ φιλησυχον χαρακτῆρα τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, εἰς τὴν κοιτίδα τοῦ ὄπολου ἐγεννήθην καὶ ἔζησα, πέποιθα εἰς τὸν Ὑψιστον, τὸν ἰσχυρὸν ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ἀναδεικνύμενον, καὶ εἰς τὴν εὐλικριῆ καὶ ροήμονα συναρρωγῆν τῆς ἀρτίως συστηθείσης ἐν τῷ Βουλῆς ὅτι θέλω δικαιώσει τὴν ἐκλογὴν τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος καὶ τὰς προσδοκίας τῆς ὑψηλῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν φίλων συμπολιτῶν μου.

Ἐν Λιμένι Βαθέος Σάμου τῇ 11 Μαΐου 1874.

Μ. Πύργιος.

Ἐν τούτοις ἡ τῶν Σχιμίων πρεσβεία δραστηρίως ἐργάζετο ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπεστάλη, οὐδ' ἐπαύσατο κρούουσα τὰς θύρας καὶ σατραπῶν καὶ πρέσβων καὶ μεγιστάνων. Δυστυχεῖς λογιστέοι ἑκείνοι, οἵτινες, ἀνίσχυροι αὐτοὶ ὄντες, προσφεύγουσιν

εἰς ἄλλους καὶ τῇ ἀντιλήψει ἐκείνων ἀγωνίζονται νὰ διευθετήσωσι τὰ κατ' αὐτοὺς πράγματα· πολλῶ ὅμως δυστυχέστεροι εἶναι οἱ ἀναγκαζόμενοι νὰ προσφύγωσιν ἐν περιστάσει τοιαύτῃ εἰς μεγιστᾶνας Ὀθωμανούς, οὓς ὁ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς ἀφείλε μὲν τὸν σκαιὸν καὶ ἀπότομον, ἀλλ' ἀψευδῆ καὶ ἀνυπόκριτον χαρακτῆρα, ἐστόλισε δὲ διὰ τοῦ ἀπατηλοῦ τρόπου καὶ διὰ τῆς ψευδοσύνης, προσόντων τῆς λεπτοφυοῦς δῆθεν διπλωματίας. Ταῦτα πάντα ἐνόει ἡ τῶν Σαμίων πρεσβεία, πανταχόθεν ἄλλως διαβεβαιουμένη ὅτι ἀδύνατος ἦτο ἡ ἐν Σάμφ διατήρησις τοῦ Ἀδοσίδου· πλὴν ἀλλ' ὑπεχρεοῦτο νὰ προσποιῆται ὅτι πιστεύει εἰς τοὺς λόγους τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως, ὑπισχνουμένης διὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ Ἀαριφῆ πασᾶ ὅτι αἱ εὐχαὶ τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ ἤθελον εἰσακουσθῆ καὶ προτρεπούσης τὴν πρεσβείαν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ ἴδια ἵνα μὴ δεικνύῃ δῆθεν ὅτι πιέζει τὴν κυβέρνησιν ὅπως ἐνδώσῃ εἰς τὰς ἐαυτῆς ἀπαιτήσεις. Ἡ πρεσβεία ὑπήκουσε καὶ ἔξ τῶν μελῶν αὐτῆς ἐπέστρεψαν εἰς Σάμον, οὐχὶ διότι ἐπίστευον εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ἀαριφῆ πασᾶ, ἀλλὰ διότι δὲν ἠδύναντο νὰ πράξωσιν ἄλλως, παρ' οὐδενὶ προστατεῖαν εὐρίσκοντες· καὶ ὅμως, ἐν ᾧ τῇ εἰκοστῇ πέμπτῃ Μαΐου ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς διεβεβαίωσε τὰ ἐναπολειπόμενα τρία μέλη ὅτι ἡ διατήρησις τοῦ Ἀδοσίδου ἦτο ἤδη βεβαία, τῇ ἐπιούσῃ, εἰκοστῇ ἕκτῃ, ἐξεδίδοτο αὐτοκρατορικὸν διάταγμα, δι' οὗ ὁ Κωνσταντῖνος Φωτιάδης διωρίζετο ἡγεμὼν τῆς Σάμου. Τοῦτο ἡ πρεσβεία ἐξήγγειλε τηλεγραφικῶς εἰς Σάμον, ἐξαιτουμένη ὁδηγίας περὶ τοῦ πρακτέου.

Λίαν ἐθλίβησαν οἱ ἐν Σάμφ ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπεδέχετο διόρθωσιν, ἡ Βουλὴ ἐνετείλατο τηλεγραφικῶς τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπολειπομένοις μέλεσι νὰ συγχαρῶσι τῷ νέῳ ἡγεμόνι καὶ διενεργήσωσι μετ' αὐτοῦ τὴν λύσιν ἐκκρεμῶν τινῶν ζητημάτων παρὰ τῇ Τουρκικῇ κυβερνήσει. Ὑπαρχουσῶν ὅμως ὑπουργικῶν ἀνωμαλιῶν τότε, ἡ τῶν τοιούτων ζητημάτων λύσις ἀνεβλήθη εἰς τὸ μετέπειτα. Ὄθεν ἀπῆλθον ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ δύο ἕτερα τῶν μελῶν τῆς πρεσβείας, ἀπολειφθέντος μόνου τοῦ ταῦτα γράφοντος ἵνα συνοδεύσῃ τῷ νέῳ ἡγεμόνι εἰς Σάμον. Ὁ δὲ τοποτηρητῆς τῆς ἡγεμονίας, λαβὼν τῇ εἰκοστῇ ἐνάτῃ Μαΐου ἐπισήμως τὸ ἀγγελμα τοῦ διορισμοῦ τοῦ Κωνσταντῖνου Φωτιάδου ὡς ἡγεμόνος, ἐδημοσίευσεν τὴν ἐπομένην ἐγκύκλιον, διὰ τῆς ὁποίας γνωστὸν ἐποίησε ὅτι αἱ διοικητικαὶ ἡνία: ἀνετίθεντο ὀριστικῶς νέῳ ἄρχοντι.

Πρὸς ἄλλοιους τοὺς κατοίκους τῆς γῆσου.

Βουλῆσει τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος τοῦ σεπτῶ ἡμῶν ἀνακτος καὶ κυριάρχου Σουλτάνου, ἡ ὑψηλὴ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἐν τῇ ἰδιαζούσῃ αὐτῆς μεριμνῆ ὑπὲρ τοῦ Σαμιακοῦ λαοῦ ἐξελέξατο καὶ διώρισεν ἡγεμόνα τῆς Σάμου τὸν ὑψηλότατον Κωνσταντῖνον Φωτιάδην βέην, ἄνδρα ἐπὶ παιδείᾳ διαπρέποντα καὶ ὑπὸ πολλῆς ἀρετῆς κεκοσμημένον.

Ἡ αὐτοῦ ὑψηλότης ὁ νέος τῆς πατρίδος ἡμῶν ἡγήτωρ, ἐμπιστευθεὶς μοι τὴν διοίκησιν τῆς γῆσου μέχρι τῆς προσεχοῦς ἐλεύσεώς του, μὲ προσεκάλεσε ν' ἀνακρινώσω εἰς τὸν Σαμιακὸν λαὸν ὅτι, ἀνταποκρινόμενος πρὸς τὰς ὑψηλὰς ἐφῆσεις τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, θέλει ἀφιερῶσει ἑαυτὸν εἰς τὴν εὐημερίαν καὶ εὐκλειαν τῆς κλασικῆς ἡμῶν πατρίδος.

Διερμηνεῶν ὑμῖν τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα, ὧν ἐμφορεῖται ὁ μουσικὸς ἡμῶν ἡγεμῶν, πέπεισμαι ὅτι ὁ φιλόνομος καὶ φιλήσυχος τῆς Σάμου λαὸς θέλει δεῖξει τὴν αὐτὴν πρὸς ἐμὲ διαγωγὴν καὶ ἐμπιστοσύνην καὶ κατὰ τὸ μέλλον βραχὺ διάστημα τῆς διοικήσεώς μου.

Ἐν Αἰμένι Βαθέος Σάμου τῆ 29 Μαῦου 1874.

Μ. Πύργιος.

Ὅντως δὲ ὁ τῆς ἡγεμονίας τοποτηρητῆς, διαταχθεὶς νὰ ἐξακολουθήσῃ διοικῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ νέου ἡγεμόνος καὶ μέχρι τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ, περιωρίσθη εἰς μόνην τὴν διατήρησιν τῆς τάξεως, ἀποφεύγων πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀντιποίησις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἡγεμόνος· ὥστε ἡ τοποτηρητῆ αὐτοῦ, βραχυχρόνιος ἄλλως οὔσα, οὐδὲν ἄξιον λόγου παρέχει. Ἐλθόντι δὲ τῷ νέῳ ἡγεμόνι παρέδωκεν αὐτῷ τὰς τῆς διοικήσεως ἡνίας, τοιαῦτα αὐτῷ λέξας.

Βουλῆ τοῦ Ὑψίστου, εὐμενείᾳ δὲ τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος τοῦ τρισεβάστου ἡμῶν ἀνακτος, ἐνεπιστεῖθη εἰς χεῖρας τῆς σῆς ὑψηλότητος τὸ πηδάλιον τοῦ μικροῦ μὲν ἀλλὰ μεγάλας ἀγαμνήσεις ἐγκλείοντος πολιτικοῦ σκάφους τῆς ἡμετέρας πατρίδος, κρήμασιν οἷς οὐδε Κῆριος, πολλὰκις κλυδωνισθέντος.

Ἡ παρουσία τῆς σῆς ὑψηλότητος, περὶ ἧς ἀγαθὴ φήμη πανταχόθεν περιηγεῖ, πληροῖ σήμερον τὸ κενόν, ὑπερ ἐναπέλιπεν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν ὁ ἐνδοξὸς προκάτοχός σου· πεπεισμεθα δὲ ὅτι τὰ δάκρυα,

ἄτινα ἔρρευσαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἐκείνου, εἰς δρόσον μεταβαλλόμενα, θέλουσιν ἀναδώσει τὰ ἄρθρα, ἐξ ὧν πληχθήσεται ὁ στέφανος τῆς πολιτικῆς σου δόξης.

Ὁ θεῖος Πλάτων, διαλεγόμενός ποτε περὶ πολιτείας, ἐξέφερε τὴν ἐξῆς μεγαλοπρεπῆ καὶ μεγαλόσχημον ἰδέαν « δεῖ δὲ αὐτὴν τὴν πόλιν ὡσπερ ἓνα ἄνθρωπον ζῆν εὖ ». Ἐτερος δὲ φωστήρ τῆς ἀρχαιότητος, γράψας παραινέσεις περὶ τοῦ πῶς δεῖ τὸν ἄρχοντα πολιτεῦσθαι, εἶπεν « εἰς ἀρχὴν κατασταθεὶς, μηδενὶ χρῶν πονηρῶ πρὸς τὰς διοικήσεις, οἷς γὰρ ἂν ἐκείνος ἀμάρτη, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν ». Τῶν ἀηττήτων τούτων ἰδεῶν ἐμφορούμενος καὶ σὺ, ὦ ἀγαθὲ ἡγεμῶν, καὶ ἀναγράφων αὐτὰς ἐν τῇ κυβερνητικῇ σου σημαίᾳ, θέλεις προαγάγει τὴν ὡραίαν ταύτην πατρίδα τοῦ κλεινοῦ Πυθαγόρου καὶ θέλεις ἐγχαράξει τὸ ὄνομά σου εἰς τὰ δίπτυχα τῶν καρδιῶν τεσσάρων μυριάδων ἀνδρῶν, οὓς ἐκλήθης νὰ κυβερνήσης.

Ταῦτα προσφωνῶν σοι ὁ τοποτηρητὴς τῆς ἡγεμονίας ἐγὼ καὶ ἀπεκδυόμενος ἐνώπιόν σου τὴν ἐμπιστευθεῖσάν μοι ἐξουσίαν, ἐπιφωνῶ μετὰ τῶν περιεστώτων ζήτω ὁ ἡγεμῶν ἡμῶν Κωνσταντῖνος Φωτιάδης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ.

Κωνσταντῖνος Φωτιάδης

ἑβδομος ἡγεμῶν τῆς Σάμου

1874—1879.

Ὁ Κωνσταντῖνος Φωτιάδης, Βυζάντιος ὢν τὴν πατρίδα, κατήρξατο τοῦ ἑαυτοῦ σταδίου ἀπὸ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν, περὶ ἧς ἦτο λίαν ἐντριβής· ὑπηρετήσας δ' ἐν διαφόροις θέσεσι καὶ τελευταίως διατελῶν σύμβουλος τῆς γενικῆς διοικήσεως ἐν Κρήτῃ, ἐφείλκυσε τὴν εὐνοίαν τοῦ κατὰ τὴν Κρητικὴν ἐπανάστασιν στρατάρχου τῶν Τούρκων Χουσεῖν Αὐνή πασᾶ, ὅστις, μέγας βεζύρης ὢν καθ' ὃν χρόνον ἐχάρηεν ἢ τῆς Σάμου ἡγεμονία, ἀνακληθέντος τοῦ Ἀδοσίδου, προὔτιμησεν ἵνα διορίσῃ ἡγεμόνα τὸν ὑπ' αὐτοῦ εὐνοούμενον Φωτιάδην, διευθυντὴν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐτοκρατορικοῦ ἰσχυροῦ τῆς ἐπιγίνοντα, πολλῶν ἄλλων ὑπαρχόντων τῆς θέσεως ταύ-

της μνηστήρων καὶ πολλὰς πρὸς κατοχὴν αὐτῆς ἐνεργείας καταβαλόντων.

Ἀναχωρήσας ὁ νέος ἡγεμὼν μετὰ τοῦ ταῦτα γράφοντος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τῇ εἰκοστῇ ἐβδόμῃ Ἰουνίου, κατέπλευσεν εἰς Σάμον τῇ τριακοστῇ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐπὶ τοῦ Τουρκικοῦ ἀτμηλάτου σκάφους Κῶς, ὅπερ τεταγμένον ἦτο, παραλαβὸν, νὰ μεταφέρῃ αὐτὸν ἐκ Σμύρνης. Ἐκθύμως ὁ τῆς Σάμου λαὸς ὑπεδέξατο τὸν νέον αὐτοῦ ἄρχοντα, διότι χρηστὴ μὲν ἦτο ἡ περὶ τοῦ ἀνδρὸς φήμη, οἱ πάντες δὲ διὰ ταύτην ἀπεξεδέχοντο ἐξ αὐτοῦ τὴν ἐμπέδωσιν τῆς εὐταξίας καὶ τὴν ἐν πᾶσι πρόσδοον τῆς νήσου· ἀλλὰ καὶ ὁ λόγος, τὸν ὁποῖον κατὰ τὴν ἐπίσημον αὐτοῦ ἐγκαθίδρυσιν ἀπήγγειλε, πολλὰς παρείχετο τὰς ἐλπίδας καὶ γενναίας ἐδίδου τὰς ὑποσχέσεις περὶ διοικητικῆς πορείας, δυναμένης νὰ ἐπενέγκῃ τὴν κοινὴν εὐημερίαν. Ὁμολογητέον δὲ ὅτι μεγίστην ἀπ' ἀρχῆς ὁ ἀνὴρ ἐπεδείξατο μέριμναν ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς προαγωγῆς τῆς νήσου, τῆς δὲ τοιαύτης αὐτοῦ μερίμνης μαρτύρια περίτρανα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ἢ τε ἱδρυσις νοσοκομείου ἐν Λιμένι Βαθίος καὶ ἡ ἔναρξις οἰκοδομῆς ἡγεμονικοῦ μεγάρου καὶ ἡ ἐκ τῶν προσόδων τῶν μονῶν σύστασις ἐν Μαλαγαρίῳ ἱερατικῆς σχολῆς πρὸς διόπλασιν καὶ διαμόρφωσιν εὐπαιδευτοῦ κλήρου.

Ὑπὸ αἰσίους ἄρα οἰωνοὺς ἤρξατο καὶ ἐπίζηλος καὶ ἐπαινετὴ ὑπῆρξεν ἡ τοῦ νέου ἡγεμόνος κυβερνητικὴ πορεία, ἣ ἄλλως ὑπεβοήθουν καὶ ὑπ'ἀλληλοι, παιδείας τε καὶ ἐπιστημῶν κάτοχοι καὶ φιλοπατρίας ἐμπεφορημένοι, οἷων ὁμολογουμένως ἐστειροῦντο οἱ πρὸ αὐτοῦ ἡγεμονεύσαντες· διότι ἐκείνων οἱ μὲν δὲν εὔρον τοιούτους, οἱ δὲ, παραλογιζόμενοι, ἀπειργὸν αὐτοὺς τῶν δημοσίων θέσεων, μὴ ἔχοντες ἐμπιστοσύνην ἐπ' αὐτοῖς. Οὕτω συνεκροτήθησαν δύο γενικαὶ συνελεύσεις, ἡ μὲν ὑπὸ τῇ προεδρείᾳ τοῦ Ἀναγνώστου Χ. Γεωργίου τῇ τριακοστῇ Ἀπριλίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐβδομηκοστοῦ πέμπτου, ἡ δὲ ὑπὸ τῇ προεδρείᾳ τοῦ Ἰωάννου Χ. Ἰωάννου τῇ δικάτῃ ἐνάτῃ Ἀπριλίου τοῦ ἐπιόντος ἔτους, τοῦ μὲν Σαμικοῦ λαοῦ εὐπραγοῦντος, τοῦ δὲ ἡγεμόνος πλείους ἐλπίδας περὶ αἰσιωτέρου μέλλοντος παρεχομένου· πλὴν ἀλλὰ περιστάσεις ἔκτακτοι, μετ' οὐ πολὺ ἐπελθοῦσαι, δὲν ἐπέτρεψαν δυστυχῶς τὴν ἐν πᾶσι πραγματοποιήσιν αὐτῶν.

Ἡ Ἀνατολὴ ὠμοίαζε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ πρὸς ἠφαίστειον, τὸ ὁποῖον ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἠπείλει νὰ ἐκραγῇ καὶ διὰ τοῦ πυρὸς αὐτοῦ τὸ πᾶν νὰ κατακαύσῃ καὶ ἀπολέσῃ. Οἱ ἐθνικοὶ πόθοι τῶν κατοικούν-

των αὐτῆν λαῶν, ὑποδαυλιζόμενοι ὑπὸ μεγάλων τινῶν κρατῶν, συμφέροντα ἐν τῇ ἀνατροπῇ τοῦ καθεστῶτος ἐπιδιωκόντων, συνετάρχασσον τὴν τέως ὑπάρχουσαν πολιτικὴν νηνεμίαν καὶ παρεσκευάζον τὴν ἔναρξιν μικροῦ καὶ αἰμακτοῦ ἀγῶνος, οὔτινος διαστάσεις τε καὶ ἔκβασις ἐτύγχανον ἀδηλοὶ καὶ φοβεραί. Μοιραία τις ὡς εἶπεν δύναμις ἔφερε τὰ πάντα πρὸς τὸ τοιοῦτο· ὅθεν καὶ ἐξηγέρθησαν μὲν ἡ Βοσνία καὶ ἡ Ἐρζεγοβίνη, ἐπανεστή δὲ ἡ Βουλγαρία, συμπαρεσύρθη δὲ εἰς τὸν ἀγῶνα τὸ Μαυροβούνιον καὶ ἡ Σερβία καί, παντὸς συνταρχθέντος τοῦ σλαυικοῦ, κατῆλθεν εἰς τὸ τοῦ πολέμου στάδιον ἐν ὧν αὐτῆς τῷ ὄγκῳ ἡ Ρωσία, ἐφεπομένην τὴν Ρουμανίαν ἔχουσα καὶ τὸ ὅμοιον τὴν Ἑλλάδα νὰ πράξῃ παρορμῶσα. Οὕτως ἄρα πᾶσα ἡ Ἀνατολὴ ἐγένετο ἀνάστατος, μάτην τῆς Τουρκίας ἀγωνιζομένης νὰ περιστείλῃ τὴν ὀρμὴν τῶν τοιοῦτων καὶ τηλικούτων αὐτῆς ἐχθρῶν.

Ἐὼν πραγμάτων ἐν γένει οὕτως ἐχόντων, ὁ τῶν Σαμιῶν ἡγεμῶν εὐρέθη ὁμολογητέον εἰς θέσιν δυσχερῆ ὅσον οὐδείς τῶν πρὸ αὐτοῦ, διότι καὶ ἡ Σάμος ἠδύνατο νὰ ἐξολισθήσῃ εἰς κίνημά τι κατὰ τῆς κυριάρχου δυνάμεως· οὕτω δὲ ὁ ἡγεμῶν, ὁ στερούμενος ἄλλως παντὸς ὑλικοῦ μέσου ὅπως συγκρατήσῃ τοὺς Σαμίους, εἴ τι τοιοῦτο ἀπεφάσιζον, ἤθελε βραβεῖαν ὑπέχει εὐθύνην. Ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει ἐνόμισεν ὅτι σωφρονεσττέρα πολιτικὴ ἦτο ἢ τῆς ἐξοικονομήσεως τῶν περιστάσεων· ὅθεν οὐδὲν γενναῖον ἀποφασίζων ἢ ἐνεργῶν, προσεπάθει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ λόγων νὰ συνέχῃ τὰ πάντα, ἐνδοτικὸς ἔστιν ὅτε φαινόμενος καὶ τὴν διοίκησιν τῶν ἑαυτοῦ χειρῶν νὰ διεκφεύγῃ ἀφίνων. Ταῦτα δὲ παρὰ τῇ πλειονότητι τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ ἐγέννησαν τὴν ιδέαν ὅτι ἀγχιθὺς μὲν ἦτο ὁ ἡγεμῶν, τὴν εὐπραγίαν δὲ τῆς νήσου εἶπερ τις καὶ ἄλλος ἐπεπόθει καὶ κυβερνήτης χρηστός ἠδύνατο νὰ ἦναι ἐν ὀμαλαῖς περιστάσεσιν, ἀλλ' ὡς εἶχον ἤδη δυσχερείας τὰ πράγματα, δὲν ἐκέκτητο ἀρκούντως ἰσχυρὰν τὴν θέλησιν, οὐδὲ στιβαρὸν τὸν βραχίονα ὅπως ἀσφαλῶς πηδαλιουχήσῃ τὴν σφοδρῶς κυμαινομένην τῆς πολιτείας ὀλκάδα. Ἐπέτεινε δὲ τὴν τοιαύτην ιδέαν καὶ τοῦτο, ὅτι παρὰ τὰς τοῦ Χάρτου διατάξεις ἐπὶ δύο ἔτη δὲν συνεκάλεσεν ὁ ἡγεμῶν γενικὴν συνέλευσιν, ὑποπτεύων μὴ τι τῶν μελῶν αὐτῆς ἢ καὶ σύμπασα αὕτη, ἐλευθερίζουσα καὶ ὑπὸ τῆς καρδίας μᾶλλον ἢ ὑπὸ τοῦ νοῦ καθοδηγούμενη, ἤθελε διὰ προτάσεων ἢ ψηφισμάτων παρατόλμων καταστήσει προβληματικὴν μὲν τὴν πίστιν τῶν Σαμιῶν εἰς τὴν Τουρκίαν, προὐληματικωτέραν δὲ καὶ τὴν θέσιν αὐτοῦ ἀπέναντι ἐκείνης.

Εἶχεν ἤδη κοπῆσαι ἡ τοῦ πολέμου θύελλα, ἡ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον τὴν Ἀνατολὴν συνταράξασα, καὶ συνέδριον, ἐν Βερολίῳ συνελθόν, εἶχε καθορίσει τὸ μέλλον αὐτῆς, ὅτε ὁ ἡγεμὼν Φωτιάδης, διασκεδαζομένην βλέπων τὴν μετέωρον κατῆστασιν, ἥτις, τρίτον ἤδη ἔτος, παρεκώλυεν αὐτὸν ἵνα, κατὰ τὰ νενομισμένα, συγκαλέσῃ γενικὴν τῶν Σαμιῶν συνέλευσιν, ἀπεφάσισεν ἐπὶ τέλους ἵνα τοιαύτην συγκροτήσῃ. Ὄθεν καὶ συνελευσέως τῆ δωδεκάτῃ Ἰουλίου 1878 ἐν Λιμένι Βαθῆος τῆς τρίτης ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ συνελεύσεως ὑπὸ τῆ προεδρείᾳ τοῦ Πελοπίδα Λεκάτου, ἐξέθηκε τοῖς τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ ἀντιπροσώποις διὰ λόγου μακροῦ τὴν ἐν γένει τῆς νήσου κατάστασιν καὶ τὰ αἴτια, ἅτινα ἠνάγκασαν αὐτὸν ἵνα ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον τὴν συγκρότησιν τῆς συνελεύσεως ἀναβῆλῃ. *Εἰ δὲ καὶ βραδύτης ἐπιθῆτις*, ἔλεγεν ὁ ἡγεμὼν, *περὶ τὴν μέχρι τῆς σήμερον συγκρότησιν τῆς συνελεύσεως, αἰτία τοῦ τοιοῦτου ἐγένετο ὅτι, συγκαλουμένων ὑμῶν καὶ ἐπιτελούντων τὸ νόμιμον καθήκον, ἐνδεχόμενον ἦτο, λήξαντος τοῦ ὀρισμένου χρόνου τῆς συνελεύσεως, γὰ ἀναφανῶσιν ἀντικείμενα, χρήζοντα τῆς ἀπὸ κοινοῦ συνεργασίας ἡμῶν, δὲν ἐπεθύμουν δέ, παρὰ τοὺς ὅρους τοῦ Χάρτου ἐνεργῶν, ἕκτακτον γὰ συγκαλέσω συνέλευσιν, ἀπασχολῶν σβήματα ἡμῶν ἀπὸ τῶν ἔργων καὶ τῶν ἄλλων βιωτικῶν ἀσχολιῶν. Ἄλλως τε καὶ ἐκ τῆς τοιαύτης βραδύτητος οὐδ' ἐπηρεχθῆ οὐδὲ γὰ ἐπενεχθῆ πρόσκομμά τι εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν δημοσίων ὑποθέσεων ἦτο δυνατόν, ἅτε τῆς διοικητικῆς μηχανῆς κατὰ τὰ κεκαθονισμένα λειτουργήσεως καὶ τῶν πάντων ἐν τῷ κύκλῳ τῶν νομίμων αὐτῶν ἐνεργειῶν καὶ ὑποχρεώσεων μετὰ πολλῆς ἐμμερόντων τῆς εὐλαβείας. Ἄν δὲ γεγονότα λυπηρά, τὸν πολιτικὸν τῆς ἀνατολῆς ὀρίζοντα διαταράξαντα, ἐξήγειραν περὶ ἡμῶν τὴν θύελλαν τοῦ πολέμου καὶ τῶν αὐτῷ παρομαρτούντων δειῶν, ἐπὶ ἱκανόν, ὡς μὴ ὤφειλε, χρόνον παραταθέντων, λίαν ὁμως εὐχάριστον καὶ ἐνθαρρυντικὸν ἄμα διὰ τὸ μέλλον ὑπάρχει ὅτι ὁ τῆς Σάμου λαός, τὸ ἀληθὲς διαγινώσκων συμφέρον καὶ τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ ἐνημερίαν κατανοῶν, ἐξηκολούθησεν ἐν εἰρήρῃ καὶ ἐν τάξει περὶ τὰ ἴδια ἀσχολούμενος ἔργα, ἔνθεν μὲν γέρον περίτρανον δεῖγμα τοῦ φιλησύχου καὶ φιλονόμου χαρακτήρος αὐτοῦ παρέχων, ἔνθεν δὲ τὰ ἀληθῆ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος συμφέροντα ἐξυπηρετῶν καὶ ταῦτα ὑπὸ τῆ αἰγίδι τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος ἐξασφαλλῶν καὶ προάγων. Ὄθεν καὶ ἐξίστω μοι ἵνα προσαγορευθῶν ἡμῶν, δι' ὑμῶν δὲ ἀπαξίπαντα τὸν*

προσφιλή μοι Σαμικὸν λαόν, διομολογήσω μὲν τὴν ἐπὶ τούτοις εὐαρέσκειάν μου, διαβεβαιώσω δὲ ὑμᾶς ὅτι, οὕτω καὶ ἐν τῷ μέλλοντι πολιτευόμενοι, δικαιούσθε γὰ ἀπεκδέχησθε τὰ αἰσιώτερα τῶν ἀποτελεσμάτων.

Οἱ τοῦ ἡγεμόνος λόγοι οὐδ' ὅλως ἐκρίθησαν ἐπαρκεῖς ὑπὸ τῶν πληρεξουσίων, δυσθύμως ἐχόντων ἐπὶ τῇ ἐπελθούσῃ εἰς τὴν νῆσον κυβερνητικῇ χαλαρώσει καὶ ἐπὶ τῇ ἀδρανεῖα, ἣτις καθωρᾶτο ἐν τῇ διοικήσει ὅθεν καὶ ἀπαντῶντες πρὸς τὸν ἐναρκτήριον ἡγεμονικὸν λόγον, διεκήρυξαν μὲν ὅτι αἱ κατεπιέργουσαι ὑποθέσεις τοῦ τόπου καὶ αἱ ἀπαραίτητοι τῶν κατοίκων ἀνάγκαι ὑπαγορεύουσιν ἐν τῷ μέλλοντι πάντοτε τὴν τακτικὴν συγκρότησιν τῶν γενικῶν συνελεύσεων, κατὰ τὰ ἐν τῷ ὀργανικῷ Χάρτῃ ὀριζόμενα, συνεστήσαντο δὲ ἐνεργητικωτέραν καὶ μᾶλλον δραστηρίαν ἐκτέλεσιν τῶν κειμένων νόμων πρὸς ἐδραίωσιν τῆς κοινῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας, ἐφ' ὅσον μόνον τοιοῦτοτρόπως ἡδύνατο, διασκεδαζομένης τῆς ἐνιαχοῦ τῆς διοικητικῆς μηχανῆς ἐπελθούσης χαλαρώσεως, γὰρ προκύψῃ ἡ κοινὴ εὐημερία. Σύναμα δ' ἐμφορούμενοι καὶ τῆς ἐπιθυμίας γὰ ἀνακτήσωσι προνομίᾳ τινα, ἅτινα, χορηγηθέντα ἀνάκαθεν τῇ Σάμῳ, διὰ τοῦ χρόνου κατεπάτησε τὰ μὲν καταφανῶς, τὰ δὲ λεληθότως πῶς ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις, ἐψηφίσαντο, συμφώνως οἷς καὶ ἡ προηγουμένη γενικὴ συνέλευσις ἐδογματίσει, τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποστολὴν ἐπιτροπείας ὅπως ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα πρὸς ἀνάκτησιν τῶν καταπατηθέντων προνομίων, διακοπτομένων τῶν ἐργασιῶν μέχρι τῆς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστροφῆς τῆς ἐπιτροπείας. Καὶ μέλη μὲν τῆς τοιαύτης ἐπιτροπείας ἐξελέχθησαν τέσσαρες πληρεξούσιοι, ὁ ἐκ Βαθέος Παναγιώτης Σοφούλης, ὁ ἐκ Παλαιοκάστρου καὶ ἀδελφὸς τοῦ ταῦτα γράφοντος Νικόλαος Σταματιάδης, ὁ ἐκ Νέου Καρλοβάσου Χριστόδουλος Ἀθανασιάδης καὶ ὁ ἐκ Κουμείκων Ἰωάννης Χ. Θεοδώρου, οἷς προσετέθη καὶ πέμπτος ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σαμικοῦ γραφείου Ἀλέξιος Γάγκος· ἡ δὲ συνέλευσις, τοιαῦτα ψηφισαμένη, διέκοψε τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους τὰς ἐργασίας αὐτῆς, ἀπεκδεχομένη τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐκπεμπομένης ἐπιτροπείας.

Τὸ τοιοῦτο τῆς συνελεύσεως διάβημα ἀπῆρσεν, ὡς εἰκός, καὶ ἐτάραξε σφόδρα τὸν ἡγεμόνα, διότι ἡ μὲν ἀποστολὴ ἐπιτροπείας εἰς Κωνσταντινούπολιν, καθ' ὃν χρόνον ἡ Ὑψηλὴ Πύλη, πανταχόθεν εἰς μεταρρυθμίσεις ἐκβιαζομένη, κατηγορεῖτο ὡς ἀνατρέπουσα τὰς ἑαυτῆς ὑπο-

σχέσεις, ήσυχολείτο δὲ ὅπως καταπαύσῃ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Κρήτης καὶ τὰ ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Ἡπείρῳ ἀνταρτικά κινήματα (1), ἠδύνατο νὰ ἐξεγείρῃ τὴν ὀργὴν αὐτῆς κατὰ τοῦ ἡγεμόνος, τοῦ μὴ ἀναχαιτίσαντος τοὺς Σαμίους ἀπὸ διαβήματος τοιούτου, ἡ δὲ βιαία τῶν ἐργασιῶν τῆς συνελεύσεως διακοπὴ ἦτο ἔνθεν μὲν ἀπειλητικὴ τις ἐπίδειξις τῶν Σαμίων κατὰ τῆς Πύλης, δυναμένη νὰ ἔχῃ ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς μεγάλας συνεπείας, ἔνθεν δὲ ἀντιποιήσεις ἡγεμονικοῦ δικαιοῦματος, μόνου τοῦ ἡγεμόνος δικαιουμένου νὰ διακόπτῃ τὰς ἐργασίας τοῦ σώματος ἐκείνου. Ἄλλ' ἐν τῇ γενικῇ ἀπαιτήσει τοῦ νὰ ἀποσταλῇ ἐπιτροπεία εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀναβαλλομένων τῶν τῆς συνελεύσεως ἐργασιῶν, καὶ ἐν τῇ ἐξάψει τῶν πνευμάτων, ἠναγκάσθη ὁ Φωτιάδης νὰ ἐνδώσῃ, ἐξαγγείλας μὲν τηλεγραφικῶς εἰς Κωνσταντινούπολιν τὰ ὑπὸ τῆς συνελεύσεως ψηφισθέντα, προσπαθήσας ὅμως νὰ σμικρύνῃ τὴν σημασίαν τοῦ διαβήματος καὶ δικαιολογηθεὶς ὅτι οὔτε πολιτικῆς οὔτε φρονήσεως ἔργον ἐνόμισε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκεῖσε μετὰ βασιαν τῆς ἐπιτροπείας· ἄλλως δ' ἐγίνωσκεν ὅτι καὶ ἂν ἡ Πύλη ἀπεπειράτο νὰ διακωλύσῃ τὴν μετὰ βασιαν, ἡ συνέλευσις ἤθελεν ἀπειθήσει, τὸ τοιοῦτο δὲ σοβαρωτάτας ἠδύνατο νὰ ἔχῃ καὶ ἀδύνατος ὅπως τὰς συνεπείας.

(1) Τῆς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐκείναις γενομένης ἐπαναστάσεως μετέσχον καὶ οἱ Σάμιοι Ξενοκράτης Ἰορδανίδης, Σταμάτιος Ἀθερνάρης, Κωνσταντῖνος Πασχάλης, σημαιοφόροι σωματίων διατελέσαντες, Γεώργιος Καφετζιδάκης, Ξενοκράτης Γιοκαρίνης, Ἀδαμάντιος Κυριακόπουλος, Δημήτριος Περδίκης, Κωνσταντῖνος Μάντικας, Χρῆστος Γεωργίου, Ἀδαμάντιος Κωνσταντίνου, Μανουὴλ Βουργάνας, Νικόλαος Σπανός, Μανουὴλ Μαρόλιας, Ἀναγνώστης Κρητικῆς, Δημήτριος Βαλλῆς καὶ Χριστόδουλος Βαλλῆς, διακριθέντες ἐπὶ γενναϊότητι καὶ τόλμῃ ἐν ταῖς μάχαις τῆς Μονῆς Σουρβιάς, τῆς Μονῆς Ξενιάς, τοῦ Πλατάνου, τῆς Μακρυνίτζης, τῆς Ἀγυιάς, τοῦ Κεραμιδίου καὶ τῆς Καπέρνης. Ἰδίως ἐν τῇ μάχῃ τῆς Μακρυνίτζης ὁ μὲν φιλέτιμος Κωνσταντῖνος Πασχάλης ἐκ Παλαιοκάστρου, κινδυνεύων νὰ συλληφθῇ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, ἔσχισεν ἦν ἔφερε σημαίαν εἰς τεμάχια καὶ ἠτύοκτόνησε διὰ τοῦ περιστρόφου αὐτοῦ ὄπλου, ὁ δὲ Ἀδαμάντιος Κυριακόπουλος ἐκ Μαραθοκάμπου ἔπεσε, γενναίως μαχόμενος. ὁ δὲ Ξενοκράτης Γιοκαρίνης ἐκ Λιμένος Βαθέος ἐτραυματίσθη κατὰ τὴν χεῖρα. Ἄλλὰ καὶ ὁ ἐκ Καρλοθασίων Γεώργιος Ἀρβανίτης διεκρίθη κατὰ τὴν ἀτυχῆ ἐκείνην ἐπανάστασιν ἐπὶ ἀνδρείᾳ καὶ στρατιωτικῇ συνέσει. Ἰδὲ Μιλτιάδου Σεϊζάνη ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1878 ἐν Μακεδονίᾳ, Ἡπείρῳ καὶ Θεσσαλίᾳ τελ. 230, 257, 302.

Ἀπερχομένη ἐκ Σάμου τῆ δεκάτῃ ἐνάτῃ Ἰουνίου ἡ ἐπιτροπεία, ἐν-
τολὴν παρὰ τῆς συνελεύσεως εἶχε νὰ διερμηνεύσῃ μετὰ τοῦ προσήκον-
τος τῆ κυριάρχῳ δυνάμει σεβασμοῦ τὰς εὐχὰς τοῦ Σαμιακοῦ λαοῦ καὶ
ἐκζητήσῃ διὰ παντὸς ἀρμοδίου καὶ νομίμου τρόπου κατὰ τὰ ἀνάκαθεν
χορηγηθέντα τῆ ἡγεμονίᾳ τῆς Σάμου προνόμια τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν
ἐπομένων.

Α'. Ὅπως κατὰ τὸ β'. ἄρθρον τῆς ὀργανικῆς Διατάξεως τῆς δε-
κάτης Δεκεμβρίου 1832 (ἐβδόμης Πετζέπ 1248) ἡ ἐσωτερικὴ τῆς
ρῆσου διοικήσις διαμένῃ εἰς τὴν Βουλὴν, συγκειμένην, κατὰ τὴν
συνθήθειαν, ἐκ τεσσάρων μελῶν, ἐκλεγομένων ἀμέσως ὑπὸ τῆς συνε-
λεύσεως μεταξὺ τῶν προκρίτων τοῦ τόπου, εἰς οὓς ὑπὸ τῆ προεδρείᾳ
τοῦ ἡγεμόνος ἀρτῆκε ἡ διεύθυνσις ὄλων τῶν κλάδων τῆς διοικήσεως.
Ἐπὶ τῆς ἀρχαίας συνθηθείας καὶ ἐπὶ τῆς διατάξεως ταύτης ἐπῆλθε
κατόπιρ διὰ τῶν ἀναλυτικῶν ὀργανισμῶν οὐσιώδης μεταβολὴ πρὸς
βλάβην τῶν δικαιωμάτων τῆς συνελεύσεως, ἐκλεγομένων ὀκτώ, ἐξ
ῶν ὁ ἡγεμὼν κατ' ἀρέσκειαν παραλαμβάνει τοὺς τέσσαρας.

Β'. Ὅπως κατὰ τὸ ε'. ἄρθρον τῆς αὐτῆς ὀργανικῆς Διατάξεως,
τῆς ὀριζούσης ὅτι ἐν Σάμῳ δὲν θέλουσι διαμέρει δι' ὄλου στρατεύμα-
τα καὶ κατὰ τὰ ρητῶς ἐπαναλαμβανόμενα ἐν παραγράφῳ πέμπτῃ τοῦ
φερμαντιοῦ, τοῦ ἐκδοθέντος ἐν μηνὶ Δεκεμβρίου ἐβδὲλ τοῦ ἔτους 1251,
ὅτι ἡ Σάμος ἀπολύτως θέλει εἶναι εὐκαιρος ἀπὸ στρατεύματα, ἀρ-
θῆ, συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω προνόμια, ἡ ἐν τῇ ρῆσῳ Ὀθωμα-
ρικῆ φρουρᾷ, ἀφ' οὗ μάλιστα οἱ Σάμιοι, κατὰ τὰς τελευταίας ἰδίως
ἀνωμαλίας τοῦ κράτους, ἐτήρησαν τὸσαύτην τάξιν καὶ ἡσυχίαν καὶ
διήγαγον ἐν πλήρει εἰρήνῃ, ἐφελεύσαντες τὴν συμπάθειαν καὶ τοὺς
ἐπαίρους τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως.

Γ'. Ὅπως, ἀφ' οὗ τῷ ἡγεμόνι τῆς Σάμου ἀνάκαθεν ἦν ἀνατε-
θειμένη ἡ περὶ τῶν ὑγειονομειῶν ὑπηρεσία καί, κατὰ τὸ φερμαντιοῦ
τοῦ Ρεπιούλ' Ἀχῆρ 1266, αὐτῷ ἀρτῆκε ὁ διορισμὸς τῶν ὑγειονομι-
κῶν ὑπαλλήλων, διεεργηθῆν' ἀρθῶσιν αἱ προκύπτουσαι δυσχερεῖαι
καὶ ἐπερχόμεναι συγκρούσεις τῶν ἐνταῦθα ὑγειονομικῶν Ἀρχῶν
πρὸς τοὺς ἐσωτερικοὺς ὀργανισμοὺς καὶ νόμους καὶ ἐκζητηθῆ ἴσως
τοιαύτη, ὥστε αἱ μὲν ἀνὰ τὸ κράτος ὑγειονομικαὶ διατάξεις ἐφαρμο-
ζῶνται πληρέστατα καὶ ἐν Σάμῳ, ὁ δὲ διορισμὸς τῶν ὑγειονομικῶν
ὑπαλλήλων γίνηται διὰ τοῦ ἡγεμόνος. Ἄλλως ἡ ἀνεξάρτητος ἐν
τῇ ἡγεμονίᾳ θέσις τῶν ὑγειονομειῶν καθίστησι δυσχερῆ τὴν τήρη-

σιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ χαλεπαίνει τὴν εἰσπραξίν τῶν δημοσίων φόρων, παντὸς φηγοδικίου καὶ ἐγκληματιοῦ ἢ παντὸς πλοίου, ἐλευθέρως ἀπερχομένου, τῶν ὑγειονομίων παρεχόντων αὐτοῖς ἀνεξέταστος ἀδείας πρὸς ἀναχώρησιν.

Δ'. Ὅπως, καθ' ἃ δι' ὅλων τῶν αὐτοκρατορικῶν ὀρισμῶν χορηγείται αὐτονομία τοῖς τοπικοῖς δικαστηρίοις κατὰ τοὺς κειμένους ἐγκυρίους νόμους, ἐκτελῶνται καὶ αἱ θανατικὴν ποινὴν καταγιώσκουσαι ἀποράσεις τῶν δικαστηρίων τῆς Σάμου ἄνευ περαιτέρω κυρώσεων πρὸς ταχέαν καὶ ριζικὴν ἐξάλειψιν τῶν ἐπίστε διαπραττόμενων ἐγκλημάτων φόρου καὶ αὐστηρὸν παραδειγματισμόν.

Ε'. Ὅπως ἐπὶ τῶν τελωνειακῶν, ἀφ' οὗ ἡ Σάμος, ὑπαχθεῖσα εἰς τὰς μετὰ τῆς Εὐρώπης συνθήκας τῆς αὐτοκρατορίας, ἐστερήθη σπουδαίων πόρων, κατορισθῶσι ταῦτα οὕτως, ὥστε τὰ μὲν Εὐρωπαϊκὰ ἐμπορεύματα, ἀπαξ τελωνιζόμενα, γὰρ μὴ ὑπόκεινται πλέον εἰς τελωνειακὸν δασμόν, ἀλλὰ καὶ τῆς Τουρκίας μεταφερόμενα, ὅπως καὶ τὰ ἐκ τῶν λοιπῶν μερῶν τῆς αὐτοκρατορίας, ἀφ' οὗ ἐκεῖ τελωνισθῶσι, μένουσιν ἐν Σάμῳ ἀπηλλοτριζόμενα παντὸς τελωνειακοῦ δασμοῦ, καὶ ὅπως ἀπαλλοτριζῶνται τοῦ λοιποῦ οἱ οἶνοι τῆς Σάμου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιβαλλομένου φόρου τῆς καταμετρήσεως.

ΣΤ'. Ὅπως διεεργηθῆ καὶ διαταχθῆ παρὰ τῆς κυριάρχου κυβερνήσεως ἢ ἀναγνωρίζονται πανταχοῦ τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ παρὰ ταῖς ἐν ἀλλοδαπῇ προξενικαῖς αὐτῆς Ἀρχαῖς τὰ δηλωτικά, ἀποδεικτικά, διαβατήρια καὶ γαυτολόγια καὶ πᾶν ἔγγραφον τῶν ἐν Σάμῳ Ἀρχῶν. Ἐπ' ἴσης ὅπως ἐκλήτηθῆ ἡ ἄρσις τῶν πολλῶν δυσχεριῶν, ἃς ἀπαντῶσιν ἐν Αἰγύπτῳ οἱ Σάμιοι πλοίαρχοι ἢ ἄλλως μεταβαίροντες ἐκεῖσε δι' ὑποθέσεις των καὶ οὔτινες, φέροντες Σαμικὸν διαβατήριον, ὑποχρεοῦνται ὑπὸ τῶν ἐγκυρίων Ἀρχῶν ἐπὶ ποινῇ φυλακισμοῦ γὰρ προσαγάγωσιν ἐγγνητὴν κατὰ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ ἄφιξιν αὐτῶν, τῶν διαβατηρίων οὐδόπως ἀναγνωριζομένων.

Ζ'. Ὅπως οἱ Σάμιοι, πληρώροντες ἀπαξ διὰ παντός, κατὰ τὰ ἐν τῷ προνομιакῷ Χάρτῃ ὀρισμένα, ἀντὶ πάντων καὶ διὰ πάντα τὸν κεκατορισμένον φόρον, παρεπιδημοῦντες ἢ πρὸς ἐμπορίαν καὶ ἄλλας των ἐργασίας εἰς οἰουδήποτε μέρος τῆς αὐτοκρατορίας μεταβαίνοντες, ὡς ἀπηλλοτριζόμενοι παντὸς ἄλλου εἴδους φόρου, οἷον στρατιωτικοῦ, ἐπιτηδεύματος κ.λπ. Ἐπ' ἴσης οἱ Σάμιοι κυβερνῆται ἀκτοπλοικῶν πλοίων μένωσιν ἀπηλλοτριζόμενοι ἐκ μέρους τῶν ἐγκυ-

ρίων Ἀρχῶν, ἀπαιτουσῶν παρ' αὐτῶν τεςκερέδες, οὓς θέλουσι γὰ χορηγῶσιν αὐτοῖς χάριν χρηματισμοῦ.

Η'. Ὅπως καθυποβάλη εὐχὴν τῷ Σουλτάνῳ περὶ ἐλαττώσεως τοῦ πληρωομένου φόρου, δυσαναλόγου ὄντος πρὸς τὰς προσόδους τοῦ τόπου καὶ τὰς πολυπληθεῖς ἀνάγκας αὐτοῦ ἵνα οὕτω δύνηται οὗτος γὰ ἐπαρκῆ εἰς τὰς δαπάνας, ἃς ἀπαιτεῖ ἡ ἐσωτερικὴ διοίκησις καὶ ἡ κατασκευὴ καὶ συντήρησις τῶν πρὸς τὴν κοινὴν εὐπραγίαν συμβαλλομένων δημοσίων ἔργων.

Θ'. Ὅπως διενεργήσῃ παρὰ τῷ οἰκουμενικῷ πατριαρχείῳ ἵνα κατὰ τὸν διορισμὸν τοῦ μητροπολίτου τῆς Σάμου οἱ Σάμιοι ὑποδεικνύωσιν ἀπολύτως τὸν μέλλοντα αὐτῶν ποιμενάρχην, οὗ ἡ χειροτορία θέλει γίνεσθαι ὡς ἔπαλαι παρὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου. Ταῦτοχρόνως δὲ ἐξαιτήσῃται ὅπως ὁ μητροπολιτικὸς θρόνος τῆς Σάμου ἀνέλθῃ εἰς τὴν τάξιν, ἣτις ὡς ἐκ τοῦ ἡγεμονικοῦ τίτλου τῆς νήσου καὶ τῶν κεχορηγημένων αὐτῇ αὐτοκρατορικῶν προνομίων προσήκει.

Ἀφικομένη ἡ ἐπιτροπεῖα εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ παρουσιάσασα ἐνώπιον τοῦ μεγάλου βεζύρου, ἐξέθηκε προφορικῶς τὸ αἴτιον τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς· μετὰ τινος δὲ ἡμέρας διετύπωσεν ἐγγράφως καὶ λεπτομερέστερον τὰ αἰτήματα τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, ἐπιδοῦσα αὐτῷ τὸ ἐπόμενον ὑπόμνημα.

Τῇ αὐτοῦ ὑψηλότητι τῷ Σαβφὲτ πασᾶ, μεγάλῳ βεζύρῳ, ὑπουργῷ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν.

κτ.λ.

κτ.λ.

κτ.λ.

Ὑψηλότητατε.

Πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἔσχομεν τὴν τιμὴν γὰ ὑποβάλλωμεν τῇ ὑμετέρῃ ὑψηλότητι ἐντάμει ἐντολῆς, ἣν ἀνέσθηκεν ἡμῖν ὁ τῆς Σάμου λαός, διάφορα αἰτήματα, ἀναφερόμενα εἰς τὰς προνομίας, τὰς ὁποίας ἐπεδαψιλεύσατο τῷ τελευταίῳ τούτῳ ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις.

Ἡ σύνεσις καὶ τὸ πνεῦμα τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐνθότητος, οὗ ἐμφερεῖται ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, εἰσὶ δι' ἡμᾶς ἀσφαλῆς ἐγγυήσεις τῆς εὐμενοῦς υποδοχῆς, ἧς τρέξονται ταῦτα· ἀλλ' ὅπως ἐνισχύσωμεν τὴν νομιμότητα τῶν αἰτημάτων τούτων, ταῦτοχρόνως δὲ ὁπως ἐπὶ μᾶλλον ἀναπτύξωμεν αὐτά, νομίζομεν ἀναγκαῖον γὰ συντάξωμεν τὴν ἔκθεσιν ταύτην, ἣν καὶ ὑποβάλλωμεν τῇ ὑμετέρῃ ὑψηλότητι.

τητι ἐπὶ τῇ ἐ.λ.τίδι ὅτι αὐτὴ ἐναρσευθηθήσεται καὶ λίθη ταύτην ὑπ' ὄψιν.

Ἡ ἔκθεσις ἡμῶν περιλαμβάνει δέκα αἰτήματα, ὧν τὰ μὲν βασιζονται ἐπὶ τῶν ὀργανικῶν διατάξεων, τῶν ἀπορρευουσῶν ἐκ τῶν προνομίων, ἅτινα ἢ κυβέρνησις τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος ἐπεδαψιλεύσατο κατὰ διαφόρους ἐποχὰς εἰς τὴν νῆσον Σάμον, τὰ δέ, ὧν ἐκλιπαροῦμεν τὴν παραδοχὴν ἐκ τῆς εὐμερείας τῆς κυβερνήσεως, σκοπὸν ἔχουσι τὴν προαγωγὴν τῆς εὐπραγίας ἐν τῇ νήσῳ Σάμῳ.

Ὅθεν ἐπιτρέψάτω ἡμῖν ἡ ὑμετέρα δόξη· ἵνα ἐξετάσωμεν ἕκαστον τῶν αἰτημάτων τούτων, ἅτινα ἀφορῶσιν εἰς συμφέροντα μεγίστης σημασίας διὰ τὸ μέλλον ἡμῶν.

Τὸ πρῶτον τῶν ζητημάτων εἶναι τὸ τῆς Βουλῆς, ἣτις ἐπὶ ἐν ἔτος διοικεῖ τὴν νῆσον ἐκ συμφώνου μετὰ τοῦ ἡγεμόνος, ἀλλ' ὅστις ἐπιτιμῶν ἀντικειμένων οὐδὲν ἔχει κοινὸν μετὰ τῆς Βουλῆς, ἐφ' ὅσον τὰ καθήκοντα, ἢ ἀρμοδιότης καὶ ἡ δικαιοδοσία αὐτοῦ εἰσὶν ἀπολύτως διακεκριμένα.

Κατὰ τὰς πρώτας ὀργανικὰς διατάξεις τοῦ ἔτους 1834, ἡ Βουλὴ ἐκλέγεται κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνθήθειαν· αἱ διατάξεις δὲ αὐταὶ ἐπεκρῶθησαν δι' αὐτοκρατορικὸν διατάγματος, ἐκδοθέντος ἐν ἔτει 1251 τῆς ἐγείρας. Ἡδὴ θέλομεν ἐξετάσει εἰς τί συνίσταται ἡ ἀρχαία συνθήθεια, ἣν ὀργανικαὶ διατάξεις καὶ ἐν αὐτοκρατορικῶν διάταγμα περιέβαλον διὰ διπλοῦ κύρους.

Ὁ λαὸς τῆς Σάμου, συνερχόμενος ἅπαξ τοῦ ἔτους ἐν τοῖς ναοῖς, ἐξέλεγε πληρεξουσίους, οἵτινες συνεκρότουν γενικὴν συνέλευσιν· ἀποπερατοῦντες δὲ τὰς ἐργασίας αὐτῶν οἱ πληρεξούσιοι οὗτοι, διώριζον ἔμπροσθεν τέσσαρας βουλευτάς, οἱς ἀνέθετον τὴν διοίκησιν τῆς νήσου ἐπὶ ἐν ἔτος.

Τοιοῦτο ἦτο ἀπὸ χρόνου μακροῦ τὸ ἐν ἰσχύϊ ἐκλογικὸν σύστημα, ἡκαροποιοῦν ἐν τῇ ἀπλότητι αὐτοῦ τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ συμφέροντα λαοῦ μικροῦ, οἷος ὁ ἡμέτερος.

Πάντες οἱ Σάμιοι, ἐκτὸς ἐκείνων οὐκ ποιῶν ἀτιμωτικὴ ἀπεστέρει τὸ τοιοῦτο δικαίωμα, ἐκτὸς τῶν γυναικῶν καὶ τῶν ἀνηλίκων, μετερχομένων τῶν ἐκλογῶν, αἵτινες οὕτως ἦσαν ἀληθῆς καὶ καθαρὰ ἔκφρασις τῆς θελήσεως αὐτῶν.

Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν τῆς γενικῆς συνέλευσεως καὶ τὸν

διορισμὸν τῶν τεσσάρων βουλευτῶν, ὁ λαὸς ἔπαυεν ἀσχολούμενος περὶ τὴν πολιτικὴν καὶ ἐπατήρητο εἰς τὰς ἐπιχειρεθεῖς αὐτοῦ γεωργικὰς ἐργασίας.

Τὸ σύστημα τοῦτο, ὅπερ ἀπὸ τοῦ συνροικισμοῦ τῆς Σάμου ἐπὶ Κιλίτζ' Αἰλῆ πασαῖ διέπτε τὴν νῆσον καὶ ὅπερ ἡ πέτρα τόσων ἐτῶν κατέδειξεν ἰκανοποιῶν τὰς χρεῖς αὐτῆς, τὸ σύστημα, λέγομεν, τοῦτο ἐλειτούργησεν ἄχρι τοῦ 1850. Τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἐξέδωκεν, ἀγροῦμεν διὰ τίνα λόγον, αὐτοκρατορικὸν διάταγμα, τροποποιῶν τὸ ἕως τότε ἐν ἰσχύϊ ἐκλογικὸν σύστημα καὶ ἀντικαθιστῶν αὐτὸ δι' ἑτέρον μᾶλλον περιπλόκον καὶ ἰδίως ἀντιθέτου πρὸς τὰ τῆς νῆσου συμφέροντα.

Κατὰ τὸ νέον ἐκλογικὸν σύστημα, μέρος τοῦ λαοῦ ἐκλέγει τοὺς ἐκλογεῖς, οἵτινες διορίζουσι τοὺς πληρεξουσίους· οὗτοι δ' ἔμπαινον ὑποδεικνύουσιν ὀκτὼ ὑποψηφίους βουλευτάς, ἐξ ὧν ὁ ἡγεμὼν ἐκλέγει τοὺς τέσσαρας. Τὸ τοιοῦτο σύστημα οὐ μόνον ἀντίκειται εἰς τὰς ἀρχαίας ἡμῶν συνθητάς, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτοῦ προσκόπτει εἰς ἀτοπήματα, τὰ ὁποῖα παρακατιώτερες ἐκτιθέμεθα.

Α'. Περιορίζει τὴν κατηγορίαν τῶν ψηγηφόρων ἐν τοῖς κτηματίαις, τοῖς ἐμπόροις καὶ τοῖς πλοιάρχοις, ἀποκλείει δὲ ὁλοσχερῶς τοὺς γεωργούς, οἵτινες ὑπὲρ πάντας ἐνδιαφέρονται εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωρικὴν εὐταξίαν. Ὡσαύτως ἀποκλείει πάντα πολίτην, ὅστις διὰ τὰς γνώσεις, τὴν διανοητικὴν ἰκανότητα, τὰς ἀστυκὰς ἀρετάς, τὸν σεβασμὸν πρὸς τὸν νόμον καὶ τὴν κυβέρνησιν εἶναι ἰκανώτερος ὅπως ἀντιπροσωπεύσῃ τὴν νῆσον ἢ τοῦλάχιστον ἔχει μὲλῶ εὐθυκρίστιαν ἐνὸς μικροῦ ἐμπόρου, ἐνὸς μικροῦ γεωκλήμονος ἢ ἐνὸς πλοιάρχου ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν πληρεξουσίων. Ἐνεκεν ἄρα τοῦ τοιοῦτου συστήματος ἡ ἀξία καὶ ἡ τιμὴ, ὧν ἀνήρ τις ἀπολαβεῖ μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ, οὐδαμῶς σταθμίζονται, μόνων τῶν χρημάτων, ἀδιαφόρως τοῦ τρόπου καὶ τῶν μέσων, δι' ὧν αὐτὰ προήλθον, ἀδιαφόρως τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς διανοητικῆς ἰκανότητος τῶν κεκτημένων αὐτά, χρησθέντων τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναμιγρῆσθαι ἐν τοῖς δημοσίοις.

Β'. Συνίστασι μερίδα ἐκλογέων. Ἄλλοτε ὁ πληρεξούσιος ἐξελέγετο ἀπ' εὐθείας ὑπὸ ἀμέσῃ τοῦ λαοῦ, ὅστις, οἰκοθεν νοεῖται, δὲν ἀπέστειλεν εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν ἀλλ' ἢ ἄνδρας τῆς ἀπολέτου αὐτοῦ ἐμπιστοσύνης· νῦν δ' ὁ λαὸς διορίζει ἐκλογεῖς, οἵτινες

ἐπὶ τρία τοῦλάχιστον ἔτη ἐκλέγουσι κατ' ἀρέσκειαν τὰ μέλη τῆς συν-
σλεύσεως. Αὕτη δέ, μὴ ἀπορρέουσα ἐκ τῆς καθολικῆς ἀμέσως ψηφη-
φορίας, καθοδηγεῖται ἐν ταῖς πράξεσιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν προσωπικῶν
συμπαθειῶν τῶν ἐκλογέων καὶ ἔπεται ἐπιρροαῖς ἐπιβλαβέσιν ὡς ἐ-
πὶ τὸ πολὺ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν βουλευτῶν, ἧτις γίγνεται διὰ
πλειοψηφίας· ὅθεν καὶ πολλὰκις συνέβη ὥστε αἱ ἰδέαι καὶ αἱ τάσεις
τῆς γενικῆς συνελεύσεως νὰ ἀντιστρατεύωνται ἀπολύτως καὶ καθ'
ὀλοκληρίαν τῇ θελήσει καὶ τοῖς ἀληθέσι συμφέρουσι τοῦ λαοῦ.

Γ'. Δίδωσι τῷ ἡγεμόνι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν τοὺς τέσσαρας
βουλευτὰς μεταξὺ ὀκτὼ ὑποψηφίων, δικαίωμα λίαν ἐπιζήμιον τῇ τε
ρήσῳ καὶ τῷ ἡγεμόνι αὐτῷ· τῇ μὲν ρήσῳ, διότι ὁ βουλευτής, μὴ ὢν
πράγματι ἢ ἔκφρασις τῆς θελήσεως τῆς συνελεύσεως, οὐδὲ νόμιμος
καὶ ἐλεύθερος αὐτῆς ἀντιπρόσωπος, τῇ προτιμῆσει δὲ τοῦ ἡγεμόνος
τοιούτου γιγνόμενος, δὲν δύναται νὰ ἔχη τὴν εὐκταίαν καὶ ἀναγκαί-
αν ἀνεξαρτησίαν πρὸς ἐπιτέλειον τῶν καθηκόντων, ἅτινα ἐπιβάλλει
αὐτῷ ὁ Χάρτης. Δυστυχῶς πλεῖστα ἔχομεν παραδείγματα βουλευ-
τῶν, διατελεσάντων δουλικῶν ἐκτελεστῶν τῶν ἀθαιρέτων θελήσεων
τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις, καταχρῶμενος τῇ ἐμπιστοσύνῃ, δι' ἧς ἡ αὐτοκρα-
τορικὴ κυβέρνησις περιέβαλεν αὐτόν, παρεγνώρισε τὰ καθήκοντα αὐ-
τοῦ καὶ διεσπάθησε τὸν δημόσιον πλοῦτον. Οἱ ἄπιστοι οὗτοι βου-
λευταὶ καθίσταντο παίγνιον τῶν ἰδιοτροπιῶν τοῦ ἡγεμόνος καὶ ὄρ-
γανα τῆς καταστροφῆς τῆς ρήσου, ἢ ἠξίουσαν ὅτι ἀντεπροσώπευον· ἐκ
τούτου δ' ἐπῆλθον μάταιαι δαπάναι, χαλάρωσις τῆς ἐξελέγξεως τῶν
οικονομικῶν ὑπαλλήλων, γενικὴ παραλυσία πάντων τῶν διοικητι-
κῶν ὀργάνων.

Ἐπιζήμιον δὲ τὸ τοιοῦτον ἀποβαίνει καὶ τῷ ἡγεμόνι, διότι, ἐξα-
σκῶν οὕτως τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν μεταξὺ ὀκτὼ ὑποψηφίων, ἀνα-
μυγνύεται λίαν ἀμέσως ἐν τοῖς πράγμασι τοῦ τόπου, κατέρχεται
τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ θέσεως, μακρὰν τῆς ὀποίας οὐδὲν γόητρον, οὐδ'
ἐξουσίαν δύναται νὰ τηρήσῃ, καὶ ἀναλαμβάνει συνελόντι εἰπεῖν ὑπὸ
διοικητικὴν ἔποψιν ἐνθύνην, ἧτις ἔδει νὰ ἐπιβαρύνῃ ἀποκλειστικῶς
τοὺς βουλευτὰς. Ὅθεν καὶ πολλοὶ τῶν ἡγεμόνων ἀπέβαλαν τὴν δ-
πόληψιν τοῦ λαοῦ διὰ τῆς ἐκλογῆς βουλευτῶν ἀνικάνων καὶ μὴ τῆς
κοινης ἀπολαύοντων ὑπολήψεως, τὰ δὲ σφάλματα καὶ αἱ παρανομίαι,
αἱ διαπραχθεῖσαι ὑπὸ ὑπαλλήλων ὑποδεεστέρων, μεταξὺ δ' αὐτῶν
δύναται νὰ λογισθῶσι καὶ οἱ κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο ἐκλεχθέντες

βουλευταί, ἐπεβάρυναν τὸν ἐκλεξάμενον ἢ διορίσαντα αὐτοῦς ἡγεμόνα.

Δ'. Σμικρύνει ἄνευ λόγου, οὐχὶ δὲ καὶ ἄνευ ἀτοπημάτων, τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀντιπροσώπων, ἐν ᾧ παρταχοῦ, ἔνθα τὸ ἀντιπροσωπευτικὸν σύστημα λειτουργεῖ, τοιοῦτό τι δὲν συμβαίνει. Οἱ Χάρται, οἱ πρὸ τοῦ 1850 ἐκδοθέντες, οὐδὲν διέλαβον περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, διότι ἡ ἐγκώριος κυβέρνησις ἔσχευ ἐν παρτί χρόνῳ τὴν εὐκολίαν τοῦ κατορίζειν τὸν ἀριθμὸν τῶν βουλευτῶν κατ' ἀναλογία τῶ πληθυσμοῦ. Τούναντίον δ' ὁ Χάρτης τοῦ 1850 περιορίζει τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν εἰς τριάκοντα ἕξ, ὅπερ δὲν εἶναι δίκαιον, διότι δῆμοι, χωρὶς γὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ὁ γῦν πληθυσμὸς αὐτῶν, ἀποστέλλουσι ἀντιπροσώπους ἐν ᾧ δῆμοι ἄλλοι, ἄρτι συστάντες, εἰσὶν ὀλοσχερῶς ἐστερημένοι ἀντιπροσώπων. Ἄλλως δ' ἐν τόπῳ, οἷος ὁ ἡμέτερος, ἐν ᾧ τὰ ἐγκώρια συμφέροντα μεγίστην ἔχουσι τὴν ἐπίδρασιν, εἶναι λίαν ἀδικον, καθ' ἃ καὶ ἡ ὑμετέρα ὑψηλότης θέλει συνομολογήσει, δῆμοι ὀλόκληροι γὰ μὴ ἀντιπροσωπεύωνται ἢ ἕτεροι τοιοῦτοι γὰ ἀντιπροσωπεύωνται ὀλιγῶς ἀντιστρόφως τῆς σπουδαιότητος καὶ τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν.

Ε'. Αἱ ἐκλογικαὶ ἐργασίαι ἐγένοντο τοσοῦτω περίπλοκοι, τοσοῦτω κοπιώδεις, ὥστε ἀπέσπασαν τὸν λαὸν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ ἐβρίσαν εἰς πολιτικὰς διαμάχας· αἱ δὲ διαμάχαι αὐταὶ ἐπήνεγκον τῆς δυστυχίαν καὶ τὴν ἀταξίαν ἐν τοῖς πλείστοις τῶν δῆμων, συνεδάλυσαν τὰ μίση καὶ προῦκάλεσαν ἀδικήματα καὶ ἀντεκδικήσεις.

Ἐκ τῶν προεκτεθέντων ἡ ὑμετέρα ὑψηλότης θέλει πάντως πεισθῆ περὶ τοῦ ἐν λόγῳ τῶν ἀπαιτήσεων ἡμῶν. Τὸ πρὸ τοῦ ἔτους 1850 ἐν ἰσχύι ἀρχαίων σύστημα ἦτο σύμφωνον πρὸς τὰ κεχόρηγημένα ἡμῖν προνόμια καὶ μᾶλλον συναῖδον πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν τοῦ τόπου· τὸ δὲ ἔκτοτε δημιουργηθὲν νέον σύστημα ἀπεδείξαμεν ὅτι ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν τυγχάνει ἐπιλήψιμον.

Ἐπιτρεψάτω ἄρα ἡ ὑμετέρα ὑψηλότης ἵνα υποβάλωμεν αὐτῇ εὐσεβῶς τὴν ἐπομένην μεταρρύθμισιν, ἣτις ἀνταποκρίνεται, ὡς ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις δύναται γὰ διαπιστωθῆ, πρὸς τὴν ἀρχαίαν συνθήκειαν, πρὸς τὸ μέλλον τῆς γῆσου, πρὸς τὰς ἐνεστώσας ἀνάγκας, πρὸς τὰς ἐνχᾶς αὐτῆς.

«Πάντες οἱ Σάμιοι, οἱ ἔχοντες τὴν νόμιμον ἡλικίαν, πλὴν τῶν ὑποστάντων ποινῆν ἀτιμωτικῆν, συνέρχονται ἅπαξ τοῦ ἔτους

» ἐν τῇ ἐκκλήσεια τοῦ δήμου αὐτῶν ὅπως ἐκλέξωσι τοὺς πληρεξούσι-
» οὺς κατὰ πλειοψηφίαν· τῇ προσκλήσει δὲ τοῦ ἡγεμόνος οἱ πληρε-
» ξούσιοι οὗτοι συνιστῶσι γερικὴν συνέλευσιν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν
» καθηκόντων, ἅτινα ἀνατίθηναι αὐτοῖς ὁ Χάρτης.

» Περαιώσασα τὰς ἐργασίας αὐτῆς ἢ συνέλευσις, ἐκλέγει τέσσα-
» ρας βουλευτάς, οἵτινες διοικοῦσι καθ' ὅλον τὸ ἔτος μετὰ τοῦ ἡγε-
» μόνος καὶ συμφῶνως ταῖς διατάξεσι τοῦ Χίρτου ».

Μόνη τοιαύτη λύσις δύναται γὰρ ικανοποιήσῃ τὰς εὐχὰς τῆς ρή-
σου, διότι τυγχάνει οὕσα σύμφωνος πρὸς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς.

Τὸ δεύτερον τῶν ζητημάτων, ὅπερ ἔχομεν τὴν τιμὴν τὰ ὑποβάλω-
μεν τῇ ὑμετέρᾳ ὑψηλότητι, ἀνάγεται εἰς τὰ τελωνεῖα.

Ἡ ἡγεμονία τῆς Σάμου, ἥτις μετὰ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν μερίζε-
ται τὰ βάρη καὶ τὰς ὀρελίας τοῦ κράτους, πάσχει δυστυχῶς ἐκ με-
γίστης ἐξαιρέσεως ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο. Κατὰ τὴν συνθήκην τοῦ
1861 πάντα τὰ ἐμπορεύματα, τὰ ἐξ Ἑυρώπης προερχόμενα καὶ ἐκ-
τισαντα τὸν εἰσαγωγικὸν δασμὸν εἰς οἰονδήποτε τελωνεῖον τοῦ κρά-
τους, ἐφοδιαζόμενα διὰ τῆς προσηκούσης τελωνειακῆς ἀποδειξέως,
μένουσιν ἀπηλλαγμένα παρτὸς δασμοῦ, εἰσαγόμενα ἐν ἑτέρᾳ πόλει
τοῦ κράτους. Ἡ διάταξις αὕτη ἐφαρμόζεται ἀπανταχοῦ τοῦ κράτους,
ἐκτὸς τῆς ρήσου Σάμου· διότι ἐν τῇ ρήσῳ ταύτῃ τὰ ἐμπορεύματα τὰ
ξενικῆς προελεύσεως, εἰσαγόμενα ἐξ ἄλλου μέρους τοῦ κράτους, εἰ-
σὶν ἀπηλλαγμένα ἐτέρων δικαιωμάτων, ἐν ᾧ ταῦτα, ἀποστελλόμενα
ἐκ τῆς ρήσου, εἴθᾳ ἐξέτισαν ἤδη εἰσαγωγικὸν τελωνειακὸν δασμὸν,
δὲν μένουσιν ἀπηλλαγμένα τοιοῦτων, καίτοι φέροντα ἐκ Σάμου ἐκ-
δομένην τελωνειακὴν ἀπόδειξιν.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπ' ἴσης συνθήκην, τὰ ἐκ Τουρκίας εἰς Ἑυρώπην
ἀποστελλόμενα προϊόντα ἐκτίνουσι τελωνειακὸν δικαίωμα ἐν τοῖς
ἐκατόν. Ὁ ὅρος οὗτος τῆς συνθήκης ὑπάρχει ἐν ἰσχύϊ ἐν Σάμῳ, ἐν
ᾧ ὁ ὅρος, ὁ ἀφορῶν εἰς τὰς τελωνειακὰς ἀποδείξεις, τὰς ὑπὸ τῶν
Ἀρχῶν ἡμῶν ἐκδιδόμενας, οὐδεμίαν ἔχει ἰσχὺν ἐν τοῖς τελωνεῖοις
τοῦ κράτους· ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἐν ᾧ ἡμεῖς ὑποχρεούμεθα γὰρ μὴ
εἰσπράττωμεν κατὰ τὴν ἐξαγωγήν τῶν προϊόντων ἡμῶν ἀλλ' ἢ δι-
καίωμα ἐν τοῖς ἐκατόν, τὰ τελωνεῖα τοῦ κράτους, οὐδόπως λαμβά-
νοντα ὑπ' ὄψιν τοὺς ὅρους τῆς συνθήκης, θεωροῦσι τὰς τελωνειακὰς
ἡμῶν ἀποδείξεις ὡς ἀκύρους καὶ οὐδεμίαν ἰσχὺν ἐχούσας.

Ἡ τοιαύτη ἑλλείψις ἰσοβαρείτητος ἐκ μέρους τῶν τελωνείων τοῦ

πράτους, ἡ δὲ ἀρχοῦσα μὲν διὰ τὰ δικαιώματα τῆς Σάμου, ἣτις ὁμῶς ἐφίσταται πάντα τῆς συνθήκης τὰ βάρη, εἶναι λίαν ἐπιζήμιος καὶ δὲν ἀναπληροῦται ὑφ' ἐτέρας τινὸς ὠφελείας. Ἡ γῆσις ὑποχρεοῦται προσέτι καὶ ἀποδίδῃ τὰ τελωνειακὰ δικαιώματα τοῖς ἐμπόροις, οἵτινες ἤθελον καὶ μετακομίσωσι τὰ ἐμπορεύματα αὐτῶν εἰς ἄλλο τῆς ἐπικρατείας μέρος, πλὴν δὲ τούτου τὸ κεντρικὸν ταμεῖον δὲν ἐπιτρέπει τὴν διαμετακόμισιν τῶν ἐξ Ἐυρώπης προερχομένων ἐμπορευμάτων. Ἐκ παραδείγματος τὰ ἐκ Ρωσίας ἢ ἐτέρου τῆς Ἐυρώπης μέρους προερχόμενα καὶ διὰ Σάμον προωρισμένα ἐμπορεύματα ἐκτίρουνσι πάντα τὰ δικαιώματα εἰς τὸ τελωνεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οὕτω δὲ τὸ τῆς Σάμου ἀπολύτως οὐδὲν ἐξ αὐτῶν εἰσπράττει.

Ἐν τόπῳ ἐν τῷ ὁποίῳ αἱ τελωνειακαὶ εἰσπράξεις ἀποτελοῦσι τὸ πρῶτιστον μέρος τῶν δημοσίων προσόδων, ἐντόπιον τυγχάνει πόσον ἐπιζήμιος ἀποβαίνει ἡ τοιαύτη τῶν πραγμάτων κατάστασις· ὁπως δ' ἂν ἐξετάσῃ τις τὰς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1861 καταστατικὰς, θέλει ἴδει ὅτι συνεπείᾳ τῆς συνομολογηθείσης τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ συνθήκης, αἱ εἰσπράξεις ἡλαττώθησαν κατὰ ἕν τεταρτον.

Ὅθεν καθικετέομεν τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν ἵνα ἐναρестηθεῖσα λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν δικαίαν ταύτην αἴτησιν ἡμῶν, ἣτις συνδέεται πρὸς τὰ ζωτικώτερα ἡμῶν συμφέροντα καὶ πρὸς τὴν ὑλικὴν ἡμῶν εὐπραγίαν. Ὅπως δὲ διασκεδάσωμεν πᾶσαν περὶ καταχρήσεων ὑπόνοιαν, παρατηροῦμεν τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει ὅτι τὰ τελωνεῖα ἡμῶν διέπονται ὑπὸ νόμων, λίαν ἀυστηρῶς τιμωρούντων τὸ λαθρεμπόριον, ὅτι οἱ ὑπάλληλοι τοῦ σπουδαίου τούτου κλάδου διωρίζονται τῇ προτάσει τῆς Βουλῆς καὶ ὅτι ὀφείλουσι προηγουμένως καὶ παράσχωσιν ἐγγύησιν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον· ὥστε ὑπάρχει διπλὴ ἐνθῆρη αὐτῶν, ἄλλως δὲ οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι ὑποβάλλονται εἰς λίαν ἀυστηρὰν ἐξέλεγχιν. Οἱ ὀλίγοι τελωνειακοὶ ὑπάλληλοι, ὅσοι κατηγορήθησαν ἐπιρροισμῶν δημοσίων χρημάτων, οὐ μόνον ἀείποτε μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀυστηρότητος ἐτιμωρήθησαν, ἀλλ' ἐστερήθησαν σὺν ἅμα τῶν ἀστειχῶν αὐτῶν δικαιωμάτων καὶ ἐκηρύχθησαν ἀνίκανοι τοῦ λοιποῦ ὅπως κατέχωσι δημοσίας θέσεις. Ἡ ἀρχὴ τῆς τιμωρίας εἶναι τοσοῦτον ἐρριζωμένη ἐν τῷ πνεύματι τῶν Σαμιῶν καὶ αἱ καταγινωσκόμεναι τιμωρίαι τοσοῦτον ἀυστηραί, ὥστε πᾶσα ὑπόνοια καταχρήσεως δέον καὶ διασκεδασθῆ.

Τὸ τρίτον αἴτημα ἡμῶν ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δικαστικῶν

ἀποφάσεων ἐπὶ πολιτικῶν τε καὶ ποινικῶν δικῶν. Πᾶσα τελεσίδικος ἀπόφασις ἐπὶ πολιτικῶν δικῶν οἰουδήποτε Ὀθωμανικοῦ δικαστηρίου ἐκτελεῖται ἐν Σάμῳ· ἀλλ' αἱ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων δικαστηρίων ἐκδιδόμεναι καὶ εἰς τοὺς Σαμίους ἀφορῶσαι ἀνάλογοι ἀποφάσεις δὲν ἐκτελοῦνται ἀλλαχοῦ τοῦ κράτους, λογιζόμεναι ἄκυροι καὶ μηδεμίαν ἰσχὺν ἔχουσαι παρὰ τῶν Ἀρχῶν τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν τοῦ κράτους.

Ἡ ἡμετέρα ὑψηλότης θέλει ἐναρεστηθῆναι τὰ διατάξῃ ὅπως οἱ Σάμιοι δαρευταί, φέροντες τελεσίδικον ἀπόφασιν, μὴ ὥσιν ἐν τῷ μέλλοντι ἀνίσχυροι ὅπως καταδιώξωσιν ἐκτὸς τῆς γῆσου τοὺς κακῆς πίστεως ὀφειλέτας αὐτῶν· πρὸς τοῦτο δ' ἀρκεῖ τὰ ἐπικαλεσθῆναι τὴν τῆς ἀμοιβαιότητος ἀρχήν.

Ἀπὸ τινος χρόνου συνεχῆ κακουργήματα ἐξεγείρουσι μεταξὺ ἡμῶν τὴν ὀργὴν καὶ τὴν φρίκην. Πᾶσαι αἱ κατὰ τῶν ἐνόχων καταγρωσθεῖσαι ὑπὸ τῶν κακουργιοδικειῶν ἡμῶν ποινὰ μένουσιν ἀνεκτέλεστοι καὶ οἱ κακούργοι, συνεπεία δισταγμῶν τῶν ἡγεμόνων, διαφρῆγουσι τὴν δικαίαν αὐτῶν τιμωρίαν· πολλὰ δὲ δυνάμεθα τὰ ἀριθμῆσωμεν παραδείγματα τῶν ὧν λέγομεν. Εἰς κακούργος, ὀνόματι Φράγκος, δολοφονήσας πολυάριθμον οἰκογένειαν, ἣ διετέλει συγγενέων, δὲν ὑπέστη τὴν κεφαλικὴν ποινὴν, ἅτε τοῦ ἡγεμόνος ἀγρουμένου τὰ διατάξῃ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, ὁ δὲ Φράγκος, δραπέτευσας τῶν φυλακῶν, ἐμπαίξει νῦν τὴν δικαιοσύνην. Δύο ἕτεροι φορεῖς, Ἀνδρέας Ἀποστόλου καὶ Νέστωρ Βύσου καλούμενοι, καταδικασθέντες ἐπ' ἰσῆς πρὸς ἑξ ἑτῶν εἰς κεφαλικὴν ποινὴν, μένουσιν ἔτι ἐν φυλακαῖς, μὴ ἐκτελεσθείσης τῆς ποινῆς αὐτῶν.

Ἡ τοιαύτη ἀτιμωρησία, ἐπερβαρύνουσα τοὺς κακούργους, ἀπερβαρύνει τοὺς δικαστὰς καὶ ἐμβάλλει εἰς κίνδυνον τὴν κοινωρίαν· ἡ κατάστασις δὲ αὕτη τῶν πραγμάτων ἀπορρέει, ἢν καλῶς ἐνθυμούμεθα, ἐκ κακῶς ἐννοουμένης διαταγῆς, ἣν ἡ Ἄψηλὴ Πύλη πρὸ τινῶν ἑτῶν ἀπῆλυσε πρὸς τινὰς διοικητὰς, ἐνεργούντας θανατικὰς ἐκτελέσεις ἄνευ διαδικασίας, ἄνευ ἀποφάσεως. Ἀλλ' ἐν Σάμῳ αἱ θανατικαὶ ἀποφάσεις ἐκδίδονται πάντοτε μετὰ ἀνάκρισιν καὶ τακτικὴν διαδικασίαν καὶ τότε μόνον, ὅτε ἡ ἐνοχὴ τοῦ κατηγορουμένου ἐνδέχεται ἐπαρκῶς εἴτε ἐκ τῶν ὁμολογιῶν τοῦ ἰδίου κατηγορουμένου εἴτε ἐκ τεκμηρίων, μὴ ἐπιδεχομένων ἀμφιβολίας.

Ἡ ἄμεσος ἐκτέλεσις τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων, τῶν καταγρω-

σκουσῶν ποιῆν θανάτου, εἶναι σύμφωνος πρὸς τὸν Χάρτην; τὸν ἀναγκωρίζοντα τὴν αὐτονομίαν τῶν ἡμετέρων δικαστηρίων· ἀποβαίνει δὲ ἀναγκαία ὅπως ἐνθαρρύνῃ τοὺς φιλοσύχους κατοίκους, διατηρήσῃ τὴν τάξιν ἐν τῇ κοινωρίᾳ καὶ ἐπανξήσῃ τὴν δύναμιν τῶν δικαστῶν.

Ἄλλὰ πρὶν ἢ προσωτέρω χωρήσωμεν, ἐπ' ἀναγκας νομίζομεν νὰ μνημονεύσωμεν δύο εἴδη ἐγκλημάτων φρικαλέων, ἅτινα τελευταίως ἐξήγειραν τὴν ταραχὴν καὶ τὸν τρόμον ἐν τῇ ρήσῳ· τὸ μὲν τούτων ἐγένετο ἐκ προμελέτης καὶ μετὰ ὀδυνηρῶν βασάνων ὑπὸ πολλῶν κακούργων ἐφ' ἐνὸς γέροντος καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἀπολαυόντων εὐπορίας τιρός, τὸ δὲ ἐπὶ τιρὸς πλουσίου γεωργοῦ ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τιρῶν γειτόνων. Τὸ πρῶτον τούτων συνετελέσθη ἐν περιπτώσεσι φρικώδεσι, τῶν θημάτων καέντων πρὶν ἢ μεληδὸν κατακοπῶσιν, ὡς πρὸς τὸ δεύτερον δὲ τί ὑπάρχει καταπληκτικώτερον ἐνὸς ἀδελφοῦ καταφέροντος χεῖρα ἐγκληματικὴν κατὰ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ ὅπως ροσφισθῇ ὀλίγα τινὰ χρήματα;

Ἡ τριπλῆ αὕτη δολοφονία, γενομένη μετὰ τοσαύτας ἄλλας, ἐκορύφωσε τὴν ἀπόγνωσιν τῶν Σαμίων καὶ κατέδειξεν ἐκ νέου πόσον ἀναγκαῖα εἶναι τὰ ταχέα καὶ ἐνεργητικὰ μέτρα πρὸς πρόληψιν τῆς ἐπαναλήψεως αὐτῶν. Ὅθεν καὶ ἐναρестηθήτω ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις νὰ διατάξῃ ὅπως αἱ θανατικαὶ ἀποφάσεις ἐκτελεσθῶσιν ἀνευ ἀναβολῆς.

Τὸ τέταρτον ἡμῶν αἴτημα ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑγειονομικὸν γραφεῖον. Ἄλλοτε τὸ ὑγειονομεῖον διηυθύνετο ὑπὸ ὑπαλλήλου, διοριζομένου πρῶτον μὲν ὑπὸ τῆς ἐγκωρίου Ἀρχῆς, εἶτα δὲ ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος· ὅθεν καὶ ὑπῆρχε τότε πλήρης σύμπνοια μεταξὺ τοῦ ὑγειονομικοῦ γραφείου καὶ τῆς διοικητικῆς Ἀρχῆς. Ἡ σύμπνοια ὅμως αὕτη, ἡ τοσοῦτω ἀναγκαῖα πρὸς τὸ συμφέρον αὐτὸ τῆς ὑγειονομικῆς καταστάσεως τῆς ρήσου, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ὅταν ὁ διευθυντὴς τοῦ ὑγειονομείου ἐξαρτᾶται ἐξ Ἀρχῆς, μὴ ἐχούσης ἐν Σάμῳ τὴν ἔδραν αὐτῆς, καὶ ἀγνοῇ συνεχῶς τὴν ἀνάγκαν τοῦ τόπου. Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν τοιούτων ἀτοπημάτων εἶχεν ἀποφασισθῇ ὅπως ἡ ὑγειονομικὴ Ἀρχὴ τεθῇ ὑπὸ τῆς ἐξαρτησεως τῆς ἐγκωρίου Ἀρχῆς· τοῦτο ἀνεγερῶσθη δι' αὐτοκρατορικὸν διατάγματος, ἐκδοθέντος ἐν ἔτει 1850, χορηγοῦντος τῷ ἡγεμόνι τὸ δικαίωμα τοῦ διορίζειν τοὺς ὑγειονομικοὺς ὑπαλλήλους καὶ συνιστῶντος τὸ ὑγειονομεῖον εἰς Ἀρχὴν

ἀπολύτως ἐγκώριον.

Βραδύτερον διὰ λόγους διεθρεῖς ἀπεφασίσθη ὅπως ἡ γενικὴ διεύθυνσις τῶν ὑγειονομείων τοῦ κράτους ἔλθῃ εἰς συνάφειαν μετὰ τοῦ ἐν Σάμῳ ὑγειονομικοῦ γραφείου, ὅπερ, καίτοι μένον ὑπὸ τῆ ἐξαρτήσεως τοῦ ἡγεμόνος, ἐτίθετο, χάριν τῆς τάξεως τῆς ὑπηρεσίας, ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν ἐποπτεῖαν τῆς γενικῆς διευθύνσεως τῶν ὑγειονομείων. Αἱ προεκτιθέμεναι διατάξεις, βασιζόμεναι ἐπὶ τοῦ κειμένου τῶν προηγουμένων αὐτοκρατορικῶν διαταγμάτων, ἅτινα ἡμεῖς ὡς ἱερὰ σέβομεν, παρεβιάσθησαν πάντοτε ὑπὸ τῆς γενικῆς διευθύνσεως, ἥτις κατ' ἀρέσκειαν διώρισεν ἢ ἀπέλυσε ὑπαλλήλους τοῦ ἐν Σάμῳ ὑγειονομικοῦ γραφείου μέχρι τοῦ ἔτους 1873, ὅτε ἕως τις ἠγέρθη μεταξὺ τῆς διευθύνσεως ταύτης καὶ τοῦ ἡγεμόνος Παν. λάκη βέη Μουσοῦρου, ἕως, ἥτις ἐκαρτορίσθη διὰ διαιτησίας ὡς ἑξῆς.

α. Ὁ ἡγεμὼν ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ προτείνειν, μετὰ προηγουμένην συνηρρότησιν μετὰ τοῦ διευθύνοντος ἱατροῦ, τὸν ὑποψήφιον εἰς θέσιν ὑποδεεστέρου ὑπαλλήλου.

β. Ἡ κεντρικὴ διεύθυνσις κέκτηται τὸ δικαίωμα τοῦ διορίζειν τὸν διευθυντὴν καὶ τὸν ὑποδεεστέρον ὑπάλληλον τοῦ γραφείου, ἀφ' οὗ λάβῃ προηγουμένως τὴν συγκατάθεσιν τοῦ ἡγεμόνος.

Ἡ αὐθαίρετος αὕτη λύσις τυχάνει οὐσα ἐπιζήμιος εἰς τὰ νόμιμα δικαιώματα τῆς ρήσου.

α. Διότι ἀντίκειται εἰς τὰ αὐτοκρατορικὰ διατάγματα, ἅτινα ἐχορηγήθησαν ἡμῖν καὶ ἐν οἷς ὀριστικῶς λέγεται ὅτι ὁ ἡγεμὼν θέλει διορίζειν τοὺς ὑγειονομικοὺς ὑπαλλήλους, ἀρκεῖ γὰρ συνηρροθηῖ ἐξ ἐπαγγέλματος μόνον μετὰ τῆς κεντρικῆς διευθύνσεως. Ἡ αὐθαίρετος ἀπόφασις παραδέχεται τὸνναντίον τὴν ἀρχὴν τοῦ διορισμοῦ ὑπὸ τῆς κεντρικῆς διευθύνσεως.

Τὸ δικαίωμα τῆς ἐποπτείας καὶ τοῦ διορισμοῦ οὐδόλως εἰσὶν ὁμοια· ἀλλως τε καὶ ὁ ἡγεμὼν δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκρίσεως. Ἐνὶ λόγῳ ἡ ἐσχάτως παραδεχθεῖσα ἀρχὴ εἶναι ὀλοσχερῶς ἀντίθετος πρὸς τὴν ἐξενεχθεῖσαν ὑπὸ τῶν ὀργανικῶν διατάξεων, διότι ἡ μὲν καθορίζει σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο ἀρχῶν, σχέσεις ἀναγκαίας πρὸς τὴν εὐταξίαν τῆς ὑπηρεσίας, ἡ δὲ συνίστησι τὴν ὑγειονομικὴν ὑπηρεσίαν ὀλοσχερῶς ἀνεξάρτητον τῆς ἐγκωρίου Ἀρχῆς. Εὐκόλως ἄρα ἐκ τῆς ἀπλῆς ταύτης ἐκθέσεως καταροοῦνται τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ὑπὸ τῶν ὀργανικῶν νόμων καθιερωμένου συστήματος καὶ τὰ ἀ-

τοπήματα τοῦ ἑτέρου· πρὸς δε ἀνάγκη γὰρ λύβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ρῆσος Σάμος, ἣτις ἀπολαβεῖ αὐτονομίας, ἔχει ἐσωτερικὸν διοργανισμὸν ὁλως ἰδικόν, μὴ παραδεχόμενον τὴν ὑπαρξίν Ἀρχῆς ἰδιαιτέρας ἐκτὸς τῆς νομίμου Ἀρχῆς καὶ πρὸς προσβολὴν τῶν ὀργανικῶν νόμων τῆς ρήσου.

β'. Ἡ ἀνθαιρέτος αὕτη ἀπόφασις, ἡ προσβάλλουσα τὰ νόμιμα δίκαια τῆς ρήσου, δύναται γὰρ θεωρηθῆ ὡς ἄκιστος καὶ μὴ γενομένη, διότι ὁ τόπος οὐδὲν ἔλαβε μέρος εἰς αὐτήν. Τὰ προνόμια ἐχορηγήθησαν ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως τῇ ρήσῳ Σάμῳ, ἡ Σάμος ἄρα εἶναι θεματοφύλαξ αὐτῶν, καὶ ἂν ποτε περιστάσεις ἀπήτουν τὴν τροποποίησιν αὐτῶν, ἡ ρῆσος διὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς ἔδει γὰρ συμβουλευθῆ· ἄλλως δὲ ἡ ρῆσος δὲν δύναται νομίμως γὰρ ἀντιπροσωπευθῆ, ἂν μὴ ἡ γενικὴ συνέλευσις διορίσῃ ἐπὶ τούτῳ ἀντιπροσώπους, οἵτινες, λαβόντες ἐντολήν, ἀποφασίσωσι περὶ τῶν ἐνδεχομένων τροποποιήσεων.

Ἄλλ' ὑπάρχει καίτοι περιττέον· αἱ τροποποιήσεις αὗται δὲν δύνανται γὰρ προταθῶσιν, ἀλλ' ἢ ἂν τελῶσι πρὸς βελτιώσιν τῆς καταστάσεως τῆς ρήσου, οὐδαμῶς δ' ἂν χειροτερεύωσιν αὐτήν, διότι νομίζομεν καθήκον ἡμέτερον τὴν ἀπρόσβλητον τήρησιν τῶν δικαιωμάτων, ἅτινα ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις ἐπεδαψιλεύσατο ἡμῖν.

Φρονοῦμεν ἄρα ὅτι ὁ πρῶτος ἡγεμὼν, ἐρχόμενος εἰς διαπραγματεύσεις περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, δὲν εἶχε τὴν πρὸς τοῦτο ἰδιότητα, μὴ ζητηθείσης τῆς γνώμης τῆς ρήσου.

γ'. Διότι καὶ ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ρῆσος συγκατένευσε, τὰ δικαιώματα ταῦτα, χορηγηθέντα δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος, δὲν δύνανται ἀλλ' ἢ δι' ἑτέρου αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος γ' ἀνακληθῶσι.

Λοιπὸν τοιαύτη, γενομένη μεταξὺ δύο Ἀρχῶν, ἐξ ἴσου ἀναρμοδίω, οὐδὲν δύναται γὰρ ἔχῃ κῆρος· διότι τὰ δικαιώματα τῆς ρήσου κατ' ὀρθὸν λόγον δὲν δύνανται γὰρ περιορισθῶσι δι' ἀποφάσεως ἀναρμοδίου καὶ ἢς ἡ ἐκτέλεσις ἐπῆρξε καὶ μένει ἔκθεσις. Ὅθεν καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις θέλει ἀποδώσει τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν ἰσχὺν εἰς τὰ προνόμια ταῦτα, τὰ χορηγηθέντα διὰ τὴν ἐνημερίαν τῆς ρήσου, καὶ ὧν ἡ μὴ ἐφαρμογὴ ἐπάγεται ἀνυπολογίστους ζημίας. Ἐνεκα πρὸς τοὺς ἄλλοις τῆς μὴ συνεννοήσεως μεταξὺ τῆς διοικητικῆς καὶ τῆς δειονομικῆς Ἀρχῆς ἐν Σάμῳ,

πολλοὶ φυγόδικοι ἢ ὀφειλέται κακῆς πίστεως δύνανται γὰ ἀπέλθωσι καὶ διαφύγωσι τῆρ καταδίωξιν. Ἡ ἀπλή αὐτῆ ἔχθεις δύνανται γὰ φωτισῆ τῆρ ὑμετέραν ὑψηλότητα περὶ τῆρ ἀποφάσεως, ἢ θέλει λάβει.

Κατὰ τὸ δεύτερον ἄρθρον τοῦ ἐν μηνὶ Σαβὰν τοῦ ἔτους 1250 ἐκδοθέντος αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος καὶ τοὺς ὄρους τοῦ ἐν μηνὶ Δεμαζι-ελ-εβέλ τοῦ ἔτους 1251 ἐκδοθέντος τοιούτου, οἱ ἔμποροι καὶ οἱ πλοίαρχοι Σαμικῶν πλοίων δὲν ὑποχρεοῦνται εἰς τῆρ πληρωμῆν περισσοτέρων τελῶν, ἔκτος τῶν γενομισμένων. Ἐναντίον τῆρ διατάξεως ταύτης, οἱ πλοίαρχοι ἐκτίρουνσι τέλος καταμετρήσεως λίαν βαρὺ, ἅτε ἐπανξάνον τὰ ἄλλα τέλη, δι' ὧν βαρύνει αὐτοὺς ἡ Σαμικὴ κυβέρνησις. Ἡδὴ μανθάνομεν ὅτι ὑποχρεοῦνται γὰ ἐκτίσωσι καὶ φόρον πέντε τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τοῦ ἐμυρίου, οὗ ἡ Ὑψηλὴ Πύλη ἀπήλλαξε τοὺς Σαμίους. Τὰ μέτρα ταῦτά εἰσιρ ἄδικα καὶ ἐναντία εἰς τὰ προνόμια, τὰ ἐπιδαψιλευθέντα ἡμῖν ἐπὶ τοσοῦτο μᾶλλον, ἐφ' ὅσον τὸ πρῶτον τῶν τελῶν τούτων ἐκτίρεται μόνον ὑπὸ τῶν Σαμίων.

Ἰκετέομεν τῆρ ὑμετέραν ὑψηλότητα, ἥτις βεβαίως δὲν ἔλαβε γνῶσιν τῶν παραβιάσεων τούτων, γὰ δώση τὰς προσηκούσας διαταγὰς, διότι μεγάλα δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ συμφέροντα πάσχουσιν, οἱ δὲ πλοίαρχοι τῶν Σαμικῶν πλοίων μετὰ δυσκολίας δύνανται γὰ ἐξασκήσωσι τὸ ἐπιτήδειμα αὐτῶν· ἄλλως δὲ ὑποβάλλομεν τῆ ὑμετέραν ὑψηλότητι ὅτι οἱ Σάμιοι δὲν μεταφέρουσι πλέον τὰ προϊόντα αὐτῶν εἰς ἄλλοδαπήν, ἐξ ὅτου τὰ ἐκεῖ ἐκτιρόμενα τέλη ἐπηρέησαν.

Τὸ ἕκτον αἴτημα ἡμῶν ἀνάγεται εἰς τὸν ὑπὸ τῆρ ἡγεμονίας ἐκτιρόμενον τῆ αὐτοκρατορικῆρ κυβερνήσει φόρον. Καθ' ὃν χρόνον ὁ ὀργανικὸς χάρτης ἐξεδόθη, ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆρ γῆσον Σάμου ἦτο ἀνθηρὰ, διότι οἱ κάτοικοι ἀπήλανον πολλῆρ ὑλικῆρ ἐνπραγίας, καίτοι δὲ ὁ φόρος ἦτο βαρὺς διὰ πληθυσμὸν τριάκοντα πέντε μέχρι τεσσαράκοντα χιλιάδων κατοίκων, ἐν τούτοις ἀνέτως ἐξέτινον αὐτόν. Ἐκαστος Σάμιος ἐξέτινε μετ' εὐχαριστήσεως τῆρ ἀναλογουσαν αὐτῷ εἰσφορὰν, ἥτις ἡμεῖθεο ἐκ τῶν ὀφειλημάτων καὶ ἐκ τῶν ἐλευθεριῶν, ὧν οὗτος ἀπήλαυεν.

Ἄλλ' ἕκτοτε ἡ ἐμπορικὴ ἡμῶν ναυτιλία κατεστράφη, συνέπειά δὲ τῆρ συνθήκηρ τοῦ 1861 οἱ δημόσιοι πόροι καὶ ἡ ἀτομικὴ τῶν κατοίκων περιουσία ἐπαισθητῶς ἡλαττώθησαν. Κατὰ τῆρ ἔγκλειστον καταστατικῆρ, ἥτις εἶναι ἀντίγραφον ἐπίσημου πρωτοτύπου, ἡ συνθήκη

τοῦ 1861 ἠλάττωσε κατὰ ἑπτακισχιλίαις περίπου τουρκικᾶς λίρας τὰς προσόδους τῆς Σάμου, ἢ δὲ ἐλάττωσις αὕτη εἶναι ὑπέρογκος, ἐὰν ὑπ' ὄψιν λάβωμεν ὅτι αἱ ἐτήσια ἡμῶν πρόσοδοι δὲν ὑπερβαίνουν τὰς εἰκοσιν ὀκτὼ χιλιάδας λιρῶν τουρκικῶν. Ὁμοίως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1860 ἡ Σαμιακὴ ναυτιλία ὁσημέραι ἐκπλπτει ἔνεκα τοῦ πολλοῦ λαπλασιασμοῦ τῶν ἀτμοκινήτων σκαφῶν, τῆς ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀφορίας τῆς γῆς καὶ τινῶν ναυαγίων· ὅθεν καὶ ἡ νῦν ναυτιλία περιορίζεται εἰς ὀλίγα τινὰ πλοίαρια πρὸς μεταφορὰν οἴνου. Ἄν δέ τις ἀναλογισθῆ ὅτι τὰ προϊόντα τῆς γῆς δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς τὴν διατροφὴν τῶν κατοίκων, κατανοήσει εὐκόλως τὴν τε βαθμιαίαν ἐλάττωσιν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν ἐντελῆ κατάπτωσιν τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας. Προσθετέον δὲ ὅτι τοῦ εἰσαγωγικοῦ ἐμπορίου οὐδεμιᾶς ἀξίας ὄντος, τοῦ δὲ ἐξαγωγικοῦ ἐντελῶς κατεστραμμένου, ὅλα τὰ βάρη βαρύνουσι τὴν γεωργικὴν τάξιν, ἥτις, δι' οὗς ἐξεθέσαμεν λόγους, διατελεῖ σήμερον ἐν πολλῇ ἐνδείᾳ.

Ἡ αὐτοκρατορικὴ ἄρα κυβέρνησις ἠθέλην ἀποκτήσει νέον τίτλον ἐπὶ τῆς ἐγγλωμοσύνης τῶν Σαμίων, ἂν ἠλάττωε φόρον λίαν βαρῦν κατὰ σχέσιν τῶν δημοσίων νῦν πόρων.

Τὸ ἕβδομον ἡμῶν αἴτημα ἀφορᾷ εἰς τὴν πληρωμὴν φόρων, ἐπιβαλλομένων ἀνεξαρτήτως ἐκείνων, οὗς ὁ Χάρτης καθώρισε καὶ οὗς οἱ Σάμιοι ὑποχρεοῦνται νὰ ἐκτίνωσιν ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις μέρεσι τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους.

Κατὰ τὸν ὀργανικὸν Χάρτην οἱ Σάμιοι ὑποχρεοῦνται νὰ ἐκτίνωσιν ἀντὶ πάντων τὸ ποσὸν γροσίων τετρακοσίων χιλιάδων. Ἀφίρομεν τῇ ὑμετέρᾳ ὑψηλότητι νὰ ἀποφασίσῃ ἂν μετὰ τὸν ἐκτινόμενον φόρον οἱ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἢ ἀλλαχοῦ ἐγκατεστημένοι Σάμιοι πρέπει νὰ ὑποχρεῶνται εἰς τοὺς φόρους, οἵτινες παρ' αὐτῶν ἀπαιτοῦνται καὶ οἵτινες ἀποβλέπουσι τοὺς κατοίκους τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ κράτους.

Τὸ ὄγδοον ἡμῶν ζήτημα ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐν Σάμῳ σταθμεύουσαν τουρκικὴν φρουράν.

Κατὰ τὸ πέμπτον ἄρθρον τοῦ Χάρτου τοῦ ἔτους 1834, τὸ περιελημμένον ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ διατάγματι τοῦ ἔτους ἐγείρας 1251, ἡ νῆσος Σάμος δέον νὰ μένῃ ἀπηλλοτριμένη τῆς παρουσίας τακτικοῦ στρατοῦ. Ἡ ὀριστικὴ καὶ κατηγορηματικὴ αὕτη διάταξις, ἢ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐφαρμοσθεῖσα, ἐπ' ἐσχάτοις παρεβιάσθη, ἐνὸς λόχου τακτικοῦ στρατοῦ κατέχοντος τὴν Σάμον.

Ἡ φρουρά αὕτη εἶναι οὐ μόνον ἀνωφελής, ἀλλὰ καὶ ἐναντία εἰς τὰ προνόμια, ἅτινα ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἐπεδαψιλεύσατο, λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὸν εἰρηρικὸν καὶ εὐπειθῆ χαρακτῆρα τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου. Ἡ ὑπηρεσία τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ἐνεργεῖται ὑπὸ ἐγχωρίου χωροφυλακῆς, διοικουμένης ὑφ' ἐνὸς ἀρχηγοῦ καὶ στρατολογουμένης ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις κατὰ βούλησιν διορίζει ἢ ἀπολύει αὐτούς. Ἐν πολεμικὸν πλοῖον σταθμεύει προσέτι ἐν τῷ λιμένι τῆς Σάμου ὑπὸ τῆν διάθεσιν τοῦ ἡγεμόνος. Ἡ παρουσία τοῦ πλοίου τούτου εἶναι λίαν ὠφέλιμος καὶ οἱ Σάμοι εὐχαρίστως βλέπουσι τὴν διατήρησιν αὐτοῦ.

Ἄν τὸ τοιοῦτο ζήτημα ἐλύετο συμφώνως πρὸς τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ, ὁ λαὸς τῆς Σάμου ἠθέλε τηρήσει αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην καὶ θεωρήσει τὸ νέον τοῦτο ἀπόδειγμα τῆς γενναιοφροσύνης τῆς κυβερνήσεως τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου ὡς ἀμοιβὴν τῆς ἐννόμου καὶ πειθηρικοῦ διαγωγῆς, ἧς τσαῦτα μέχρι τοῦ νῦν παρέσχε μαρτύρια.

Ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις δύναται γὰρ ἦναι βεβαία ὅτι οὐδέποτε οἱ Σάμοι γενήσονται ἐπιλήσμονες ὅτι ὑπὸ τῆ ἰσχυρᾷ αὐτῆς αἰγίδι εὐωδώθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐνημερίας.

Περὶ δὲ τῶν ἄλλων ζητημάτων ἡ σύνεσις καὶ ἡ εὐθυκρισία τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως ὑπόσχονται ἐκ τοῦ προτέρου ἡμῖν ὅτι θέλουσι ταῦτα ἐξετασθῆ ἐν ἀμεροληψίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ.

Παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν ὑψηλότητα, ἧς τὸ ὄνομα ἐγγραφήσεται χρυσοῖς χαρακτῆρσιν ἐν ταῖς σελήσι τῆς συγχρόνου ἱστορίας τῆς Σάμου, ἵνα ὅσω τάχιον θέσῃ ἐν τέρμα εἰς κατάστασιν πραγμάτων, ἧτις διακρατεῖ τὴν νῆσον ἐν θέσει δυσαρέστῳ καὶ παρακωλύει τὴν τακτικὴν πορείαν τῆς διοικήσεως, πρὸς δε ἵνα εὐαρεστουμένη ἀποδεχθῆ τὴν ἐκ τοῦ προτέρου εὐγνωμοσύνην, ἧς ἐμποροῦμεθα διατελοῦντες

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 29 Ἰουλίου 1878.

Ταπεινοὶ καὶ πειθήριοι αὐτῆς θεοίπορες

Ἰωάννης Χ. Θεοδώρου.

Χριστόδουλος Ἀθανασιάδης.

Παραγιώτης Σοφοῦλης.

Νικόλαος Σταματιάδης.

Ἀλέξιος Γάγκος.

Καί τοιοῦτο μὲν ἦτο τὸ ὑπὸ τῆς Σαμικῆς ἐπιτροπείας ἐπιδοθὲν τῷ μεγάλῳ βεζύργῃ ὑπόμνημα· αὐτῷ δὲ δίκην παραρτήματος συνείπετο τὸ ἐπόμενον ἀπόσπασμα καταστατικῆς, ἐξηγημένον ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς Βουλῆς.

Ἡ κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1861 γενομένη συνθήκη μεταξὺ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης καὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων μεγίστην ἔφερε ζημίαν εἰς τὰς δημοσίας προσόδους τῆς Σάμου· διότι τὸ τελωνειακὸν δικάϊωμα ἐξ τοῖς ἑκατόν, ὅπερ εἰσεπράσσετο ἐκ τῶν προϊόντων τῆς ῥήσου, τῶν ἐξαγομῆνων δι' Εὐρώπην, καὶ οὐ ἡ μέση ἀξία ὑπολογίζεται κατ' ἔτος εἰς ἐπτὰ καὶ ἡμισυ ἑκατομμύρια γροσίων, ἐξέπεσεν εἰς ἐν τοῖς ἑκατόν, ἐκ τούτου δ' ἐπῆλθε ζημία εἰς τὸ δημόσιον τῆς Σάμου ταμεῖον τριακοσίων ἑβδομήκοντα πέντε χιλιάδων γροσίων κατ' ἔτος. Πρὸς δε, αἱ εἰσαγόμεναι εἰς Σάμον εὐρωπαϊκαὶ ἐμπορεῖαι μετὰ τελωνειακῆς ἀποδελξέως καὶ ἐκ τουρκικῶν λιμένων, ὧν ἡ κατὰ μέσον ὄρον ἀξία ὑπολογίζεται εἰς τέσσαρα καὶ ἡμισυ ἑκατομμύρια κατ' ἔτος, εἰσὶν ἀπληλαγμέναι ἐν Σάμῳ παντὸς δασμοῦ, οὕτω δὲ τὸ δημόσιον ταμεῖον ὑφίσταται ἑτέραν ἐτησίαν ζημίαν τριακοσίων ἐξήκοντα χιλιάδων γροσίων· οὕτως ἄρα ἡ ὀλικὴ ζημία, ἦν πάσχει τὸ δημόσιον τῆς Σάμου ταμεῖον ἐκ τῆς προμνησθείσης συνθήκης, ἀνέρχεται εἰς γρόσια ἑπτακοσίας τριάκοντα πέντε χιλιάδας. Τὸ δὲ ποσὸν τοῦτο εἶναι λίαν σημαρτικὸν δι' ἕνα τόπον πτωχόν, οἷος ἡ Σάμος, καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ τὴν πρωτίστην δημοσίαν πρόσδορον ἀποτελοῦσι τὰ τελωνεῖα.

Κατ' ἀκριβῆ καταστατικῆν, γενομένην ἐπὶ πολλὰ ἀλληλοδιαδόχως ἔτη, τὰ ἐξαγόμενα ἐτησίως ἐκ Σάμου εἰσὶ κατὰ μέσον ὄρον τὰ ἐπόμενα.

Ἐλαια (δι' Αὐστρο-ουγγαρίαν, Γαλλίαν καὶ Ἰταλίαν)	ὀκάδες 400,000	Γρ. 1,400,000
Βόμβυκες (διὰ Γαλλίαν)	120 ὀκάδες	» 8,940
Λιμόνια (δι' Αὐστρίαν)		» 20,000
Κεράτια (δι' Ἰταλίαν)	στατῆρες 5,654	» 113,080
Οἶνοι (διὰ Γερμανίαν, Ὁλλανδίαν καὶ Αὐστρίαν)		
φρότια	10,981	» 1,756,980
Ὅστᾶ καὶ ράκη (δι' Ἀγγλίαν)		» 5,000
Σταγίδες μωσχάται καὶ μαῦραι (δι' Αὐστρίαν, Γαλλίαν)		

.λίαν, Ὀ.Ι.λαρδίαν καὶ Ἀγγ.λίαν) 65,000 στατηῆρες Γρ. 4,160,000
 Ὅμοιαι ροζακαὶ (δι' Ἀυστριακὰ καὶ Ἀγγ.λίαν) 300
 στατηῆρες » 36,000

Ἐν συνόλῳ Γρ. 7,500,000

Τὰ δὲ εἰς Σάμον εἰσαγόμενα εὐρωπαϊκὰ ἐμπορεύματα μέσον Τουρκί-
 ας μετὰ τελωνειακῆς διατιμῆσεως καὶ ἐπομένως ἀπηλλοτριωμένα παρ-
 τὸς δασμοῦ εἰσὶν ἐτησίως κατὰ μέσον ὄρον τὰ ἑξῆς.

* Ἀλευρα σάκκοι 1,000	Γρ.	250,000
Βαφαὶ διάφοροι καὶ ἔλαια	»	122,000
Βούτυρος βαρέλια 22	»	100,000
Ἵελικὰ διάφορα	»	70,000
Δέρματα γαλλικὰ κατεργασμένα	»	50,000
Ζάκχαρις σάκκοι 570	»	200,000
Καφὲς σάκκοι 340	»	150,000
Νήματα χρωματισμένα καὶ ἀχρωμάτιστα δέματα 300	»	350,000
Πετρέλαια κιβώτια 4,500	»	90,000
Ροῦμια καὶ οἶνοπνεύματα δι' οἶνοποιαν βαρέλια 500	»	160,000
Ὅρυζα σάκκοι 600	»	100,000
Σίδηρα, καρφία, λάμψαι σιδήρου κτ.λ. στατηῆρες 1,200	»	120,000
Σχοιρία διαφόρων εἰδῶν	»	60,000
Ἐριουργῆ ὑφάσματα κτ.λ.	»	200,000
Παρία ἐκ λινοῦ καὶ βάμβακος	»	2,000,000
Φωσφορικὰ πηρεῖα	»	18,000
Χαβιάρια μαύρα καὶ κόκκινα βαρέλια 300	»	150,000
Χαλκὸς κατεργασμένος καὶ ἀκατέργαστος ὀκάδες 2,000	»	40,000
Χάρτης πρὸς γραφὴν καὶ ἄλλην χρῆσιν	»	70,000
Βελόναι, ταινίαι, φάρμακα καὶ τὰ τοιαῦτα	»	200,000

Ἐν συνόλῳ Γρ. 4,500,000

Ἐν Λιμένι Βαθέος τῇ 14 Ἰουλίου 1878.

Οἱ Βουλευταὶ τῆς Σάμου

Κ. Ἀριζλίης.

Ι. Δηλαρᾶς.

Α. Μελλῆς.

Α. Ι. Λεκάκης.

Μετὰ πολλῆς τῆς προσηνείας ὁ μέγας βεζύρης Σαβφὲτ πασᾶς τὴν τε ἐπιτροπείαν καὶ τὸ ὑπόμνημα αὐτῆς ὀψιαίτερον προσδεξάμενος καὶ πολλὰς περὶ Σάμου πληροφορίας ἐκζητήσας, ὑπεσχέθη ὅτι ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις ἤθελε λάβει ὑπ' ὄψιν τὰ τῶν Σαμίων αἰτήματα καὶ μὴ ἀφίση τὴν ἐπιτροπείαν ἐπὶ μακρὸν νὰ μένη ἐν Κωνσταντινουπόλει. Καὶ τοιαῦτα μὲν εἶπεν αὐτῇ ὁ μέγας βεζύρης, ἄτινα ταῖς αὐταῖς σχεδὸν λέξεσιν ἐπανέλαβον καὶ οἱ ἄλλοι Τοῦρκοι μεγιστᾶνες, πρὸς οὓς ἐκείνη ἐπαρουσίασε· πλὴν ἄλλ' ἔνθεν μὲν αἱ πολλαὶ μέριμναι, αἵτινες τὴν Τουρκικὴν κυβέρνησιν ἀπασχόλουν, πλείστων ὑπαρχόντων ἐκκρεμῶν ζητημάτων, ἦτοι τοῦ Ρωσικοῦ περὶ ἐκκενώσεως τῆς Ρωμυλίας, τοῦ Αὐστριακοῦ περὶ καταλήψεως τῆς Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης, τοῦ Ἑλληνικοῦ περὶ παραχωρήσεως τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Ἡπείρου τῇ Ἑλλάδι, τοῦ Κρητικοῦ περὶ καταπαύσεως τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις τῆς τακτοποιήσεως τῶν ἀνοικομητῶν οἰκονομικῶν τοῦ κράτους, ἔνθεν δὲ ἡ παρομιώδης ταχύτης μὲν τῶν Τούρκων μεγιστάνων εἰς τὸ ὑπόσχεσθαι, βραδύτης δὲ εἰς τὸ τὰ ὑπεσχημένα ἐκτελεῖν, ἀνέβαλον ἐπὶ μῆνας ἕξ τὴν ὀριστικὴν τῶν Σαμικῶν αἰτημάτων παραδοχὴν ἢ ἀπόρριψιν. Ἐλέγετο μόνον ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἔβαινε καλῶς, ὅτι τὰ αἰτήματα ταῦτα καθ' ὀλοκληρίαν ἐγένοντο παραδεκτὰ καὶ ὅτι δὲν ἀπελείπετο ἕτερόν τι ἄλλ' ἢ ἡ ἐκδοσις τοῦ σχετικοῦ αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος πρὸς ἐπικύρωσιν αὐτῶν· ἐν τούτοις ἄχρις οὗ ἐκδοθῆ τὸ τοιοῦτο διάταγμα, τὸ ὑπὸ τὸν Σαβφὲτ πασᾶν ὑπουργεῖον ἀνετράπη, ἕτερον δὲ προσεκλήθη εἰς τὴν τοῦ κράτους διοίκησιν ὑπὸ τῆ προεδρείᾳ τοῦ Χαϊρεδδίν πασᾶ. Τὸ τοιοῦτο ὑπῆρξε καίριον τραῦμα τῇ τῶν Σαμίων ἐπιτροπείᾳ, διότι, ὡς προείπομεν, ὁ Σαβφὲτ πασᾶς μετὰ μεγίστης αὐτῇ προσηνείας ἀρχῆθεν προσηνέχθη καὶ τὰ ὑπ' αὐτῆς ὑποβληθέντα αἰτήματα τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ λίαν εὐμενῶς προσεδέξατο, πολλὰ δὲ ὑπῆρχον τὰ διδόμενα ὅτι ἐὰν ἐπὶ τινα χρόνον διετηρεῖτο ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἐν τῇ ἐξουσίᾳ, τὰ αἰτήματα ταῦτα εἰ μὴ καθ' ὀλοκληρίαν ἀλλὰ κατὰ μέγα μέρος ἤθελον τύχει εὐαρέστου λύσεως.

Ὁ δὲ νέος μέγας βεζύρης, τὸ μὲν ἀγνοῶν τὰ τοῦ κράτους, ἅτε ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Τύνητος πάντα αὐτοῦ τὸν βίον κατατρίψας, τὸ δὲ καὶ ὑπενδίδων εἰς ραδιουργίας ἄλλων, ἀναξιοπρεπῆ διὰ τὴν Τουρκικὴν κυβέρνησιν τὴν παραδοχὴν τῶν Σαμικῶν αἰτημάτων εὕρισκόντων, προσκαλεσάμενος τοὺς Σαμίους ἀπεσταλμένους, ἀνεκόνισεν αὐτοῖς ὅτι, πρὶν ἢ ὑποβᾶλη τῷ Σουλτάνῳ τὰ τῶν Σαμίων αἰ-

τήματα, ἀπεφάσισε νὰ συστήσῃ ἐπιτροπείαν ἐξ ὑπουργῶν πρὸς ἀναθεώρησιν αὐτῶν, τῷ λόγῳ ὅτι ὁ προκάτοχος αὐτοῦ μέγας βεζύρης ἐπίεσεν, ἄκοντας, τοὺς ὑπουργοὺς ἵνα παραδεχθῶσι ταῦτα. Πλήρεις θλίψεως ἐπὶ τῷ τοιούτῳ ἀκούσματι οἱ Σάμιοι ἀπεσταλμένοι γενόμενοι, ἀπήντησαν πρὸς τὸν Χαῖρεδδὶν πασᾶν ὅτι ἐπισήμως παρὰ τοῦ πρώην μεγάλου βεζύρου τὴν διαβεβαίωσιν λαβόντες ὅτι τὰ αἰτήματα αὐτῶν ἐγένοντο ἀποδεκτὰ καὶ τὴν τοιαύτην ἐπίσημον διαβεβαίωσιν τοῖς ἐν Σάμῳ μεταδόντες, δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς συζήτησιν πραγμάτων τέλειον ἤδη καθωρισμένων, ἐθεώρουν δὲ τὰ αἰτήματα αὐτῶν παραδεδεγμένα· προσέθηκάν δὲ ὅτι ἔμελλον νὰ προσφύγωσιν εἰς τὰς πρεσβείας τῶν προστατίδων τῆς Σάμου Δυνάμεων καὶ ὅτι ἐθεώρουν πλέον τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν πεπερατωμένην. Ἐμμένοντος δὲ τοῦ Χαῖρεδδὶν πασᾶ εἰς τὴν ἀξίωσιν αὐτοῦ, ἡ ἐπιτροπεία, συντάξασα ἔκθεσιν περὶ τῶν ζητημάτων τῶν Σαμίων, ἐπέδωκε ταύτην τοῖς πρεσβευταῖς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας, παρ' ὧν ἔλαβε τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι καταβληθήσεται ἡ δέουσα πρὸς ἐπιτυχίαν ἐνέργεια· μεθ' ὃ, προαπελθόντος ἤδη τοῦ ἐνὸς τῶν τῆς ἐπιτροπείας μελῶν, τοῦ Παναγιώτου Σοφούλη, ἀπῆλθον τῇ τρίτῃ Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ ἐνάτου ἔτους καὶ δύο ἕτερα, ὁ Νικόλαος Σταματιάδης καὶ ὁ Ἰωάννης Χ. Θεοδώρου, καταλιπόντες ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν παρὰ τοῖς πρεσβευταῖς ἐνεργειῶν τὸν Χριστόδουλον Ἀθανασιάδην καὶ τὸν διευθυντὴν τοῦ Ἡγεμονικοῦ Γραφείου Ἀλέξιον Γάγκον.

Ἐπανελθόντων τῶν δύο ἐτέρων μελῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἡ συνέλευσις ἐπανέλαβε τῇ δεκάτῃ ἕκτῃ Ἰανουαρίου τὰς ἐργασίας αὐτῆς· ἐν τῷ μεταξὺ δὲ οἱ ἐκεῖ ἀπολειφθέντες ἐξήγγειλαν τῷ τῆς συνελεύσεως προέδρῳ ὅτι οἱ πρέσβεις οὐ μικρὸν ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ τῶν Σαμίων εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ αἰσίου ἀποτελέσματος, ὅτι παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ ἐβεβαιώθησαν ὅτι τὴν πρώτην ἐκείνην ἀγαθὴν τύχην ὠδεύσει ἡ ὑπόθεσις τῶν Σαμίων καὶ ὅτι μόνον τὴν ἐκ τῶν ἀνακτόρων σφραγίσαι τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἀνέμενον διὰ τὰ ἀναχωρήσωσιν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως· ταῦτα δὲ οὐχὶ μόνον τὸ ὑπουργεῖον τῆς Πύλης ἐβεβαίωσεν, ἀλλὰ προσέτι καὶ οἱ πρέσβεις, ἰδίως μάλιστα ὁ τῆς Γαλλίας πρεσβευτὴς Φουριεὲ βεβαιῶν ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα ἐπεραιώθη. Ἀλλὰ συγχρόνως διεδίδото ὅτι ὁ ἡγεμὼν ἀντέπρασεν εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῶν Σαμικῶν αἰτημάτων οὐχὶ πάντως ἐκ καικεντρῶν.

χείας, ἀλλὰ ὅπως, ὀψιαίτερον αὐτὸς ἐνεργῶν, ἐπιτύχη τὴν παραδοχὴν καὶ δείξη τοῖς Σαμίοις, θελήσασιν αὐτογνωμόνως καὶ ἄνευ τῆς συμπράξεως τοῦ ἡγεμόνος αὐτῶν νὰ ἐνεργήσωσιν, ὅτι ὧν ἐκεῖνοι ἠστόχησαν, ταῦτα δι' αὐτοῦ καὶ μόνου ἐπετεύχθησαν. Καὶ ὑπῆρξαν μὲν οἱ μὴ εἰς ταῦτα οὕς τείναντες, διότι ἐγίνωσκον οἱ τοιοῦτοι τὰς διαθέσεις, ὧν ἐνεπορεῖτο ὁ ἀνήρ· πλὴν ἀλλ' οἱ πλείστοι, ἐν ἀγνοίᾳ διατελοῦντες, ἐπίστευσαν εἰς τὴν τοῦ Φωτιάδου ἀντίπραξιν καὶ ἀπέδωσαν αὐτὴν εἰς αἰσθημα ὀργῆς καὶ ἀντεκδικήσεως κατὰ τῶν πληρεξουσίων, ὡς προθέντων εἰς ἐνεργείας τοιαύτας παρὰ τῆ Ὑψηλῆ Πύλῃ, χωρὶς νὰ ἐκλιπαρήσωσι τὴν σύμπραξιν καὶ ἀντίληψιν αὐτοῦ· ὅθεν καὶ ἤρξαντο καθαρπόμενοι πικρῶς αὐτοῦ. Διατρίβοντος δὲ τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ Κωνσταντίνου Ἀδοσίδου, ἀποχωρήσαντος ἄρτι τῆς γενικῆς δικαίσεως τῆς νήσου Κρήτης, ἣτις εἶχεν ἐπὶ τινα χρόνον ἀνατεθῆ αὐτῷ, καὶ τῶν Σαμίων διὰ μνήμης σωζόντων τὴν ἀγαθὴν βραχυχρόνιον αὐτοῦ ἐν Σάμφῃ ἡγεμονείαν, οἱ πάντες ἔστρεψαν πρὸς αὐτὸν τὰ βλέμματα, ἀπεκδεχόμενοι παρ' αὐτοῦ τὰ βέλτιστα τῆ ἐκυτῶν πατρίδι. Ἰδικώτερον δὲ τὰ μέλη τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Σαμικῆς ἐπιτροπείας ἤλπισαν πολλὰ πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν παρὰ τοῦ Ἀδοσίδου, ἀπολαύοντος τῆς εὐνοίας τῶν δύο ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτῶν τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας· ὅθεν καὶ ἔγραψαν περὶ τοῦ τοιοῦτου εἰς Σάμον τὰ δέοντα, ἣ δὲ συνέλευσις ἔνθεν μὲν διὰ τὴν προτέραν αὐτοῦ διοίκησιν, ἔνθεν δὲ καὶ διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐπιτεύξεως τῶν Σαμικῶν αἰτημάτων τῆ τοῦ Ἀδοσίδου ἐνεργείᾳ, διεβίβασε τὸ ἐπόμενον τηλεγράφημα, ὅπερ καὶ δι' ἐπιστολῆς εἶτα ἐπανελάθεν ἐπὶ ταῖς ἀνωτέρω ἐξενεχθείσαις διαβεβαιώσεσι, πρὸς τὸν μέγαν βεζύρην Χαϊρεδδὶν πασᾶν.

Ἡ Σαμιακὴ ἐπιτροπεία, ἣ διαμένουσα ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐξαγγέλλει ἡμῖν ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, δεκτῶν γενομένων τῶν αἰτημάτων ἡμῶν, προσιθεῖ νὰ ἐκδώσῃ τὸ σχετικὸν αὐτοκρατορικὸν διάταγμα.

Οἱ ὑποφαινόμενοι ἀντιπρόσωποι τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, ἐκφράζοντες τὴν εὐγνωμοσύνην των, λαμβάνουσι τὸ θάρρος νὰ παρακαλέσωσι τὴν ἡμετέραν ὑψηλότητα ὅπως μεριμνήσῃ καὶ περὶ τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ νῦν ἡγεμόνος δι' ἑτέρου περωτισμένου καὶ ἱκανοῦ. Ἐπειδὴ ἡ διοίκησις τοῦ τόπου ἐδρῖσκειται εἰς χαλάρωσιν, ἰκετεύομεν τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν νὰ ἐπιτεύξῃ εἰς τὸν διορισμὸν προ-

σώπου, χαίροντος τὴν ἐμπιστοσύνην της καὶ ἰκανοῦ ὅπως ἐπαραγά-
γη τὸν τόπον εἰς τὴν κανονικὴν του κατάστασιν ὡς ἡγεμόνος τῆς
Σάμου.

Λαμβάνομεν τὴν τόλμην γὰρ ὑποδείξωμεν τὸν πρόην διοικητὴν
τῆς Κρήτης Κωσιάκην Ἀδοσίδην πασᾶν, οὐτινος ἢ φρόνιμος ἄλλο-
τε διοικήσις ἐν Σάμῳ κατέλιπε τὰς καλλίστας ἀναμνήσεις.

Ἐν Διμένι Βαθέος τῆ 17 Ἰανουαρίου 1879.

Ὁ πρόεδρος τῆς συνελεύσεως
Πελοπίδας Λεκάτης.

Ὁ γραμματεὺς
Παῦλος Γεωργιάδης.

(Ἔπεται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν πληρεξουσίων).

Ἐπ' ἴσης δὲ ἐτηλεγράφησε πρὸς τοὺς πρεσβευτὰς τῆς Ἀγγλίας, τῆς
Γαλλίας καὶ τῆς Ρωσίας, τοὺς συνεργήσαντας, καθ' ἃ ἐθρυλεῖτο,
πρὸς παραδοχὴν τῶν Σαμικῶν αἰτημάτων, τὰ ἐπόμενα.

Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμένουσα Σαμιακὴ ἐπιτροπεία ἐξαγ-
γέλλει ἡμῖν ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, τῆ συνδρομῇ τῆς ὑμε-
τέρας ἐξοχότητος, παρεδέξατο τὰ αἰτήματα ἡμῶν καὶ ὅτι τὸ σχετι-
κὸν αὐτοκρατορικὸν διάταγμα ἐκδοθήσεται προσεχῶς.

Ἐκφράζοντες τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Σαμιακοῦ λαοῦ, παρακα-
λοῦμεν τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα γὰρ συστήσῃ παρὰ τῆ Ἰψηλῇ Πυλῇ
τὸν διορισμὸν ἡγεμόνος τῆς Σάμου, φέροντος τὴν δέουσαν ἰκανότητα.

Ἐπειδὴ ἡ διοίκησις τοῦ τόπου εὐξίσχεται ἐν χαλαρώσει, ὃ δὲ Κω-
σιάκης Ἀδοσίδης πασᾶς, πρόην διοικητῆς Κρήτης, διὰ τῆς σφρο-
δος ἄλλοτε διοικήσεώς του ἐν Σάμῳ ἐπέλιπσε τὴν ἀγάπην τῶν Σα-
μίων, ἰκετεύομεν τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα ὅπως ποιήσῃ ὑπὲρ τοῦτου
τὰ κατάλληλα διαστήματα.

Ἐν Διμένι Βαθέος τῆ 17 Ἰανουαρίου 1879.

Ὁ πρόεδρος τῆς συνελεύσεως
Πελοπίδας Λεκάτης.

Ὁ γραμματεὺς
Παῦλος Γεωργιάδης.

(Ἔπεται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν πληρεξουσίων).

Τῶν τοιούτων τηλεγραφημάτων γνώσιν ὁ Φωτιάδης λαβὼν, ἔσπευσεν αὐθημερόν, χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὸ ἀποτέλεσμα, καὶ αὐτὸς τηλεγραφικῶς νὰ ὑποβάλῃ τὴν ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας τῆς Σάμου παραίτησιν αὐτοῦ. Ὄντως δὲ τῇ εἰκοστῇ πρώτῃ Ἰανουαρίου τηλεγραφικῶς ἀνηγγέλλετο αὐτῷ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὅτι διάδοχον ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ τῆς Σάμου εἶχε τὸν Κωνσταντῖνον Ἀδοσίδην, τὸ τοιοῦτο δὲ αὐθημερὸν ἀνεκοίνου οὗτος τῇ Βουλῇ καὶ ἡ Βουλὴ δι' ἐγκυκλίου αὐτῆς ἀπαξάπασι τοῖς Σαμίοις.

Τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως ἀποδεξαμένης τὴν παραίτησιν τοῦ Φωτιάδου, οὗτος ἐπεθύμει τὸ ταχύτερον νὰ ἀπέλθῃ ἐκ Σάμου καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταβῇ· ὅθεν καὶ ἐπανελημμένως ἐτηλεγράφησε τῷ τε μεγάλῳ βεζύρῃ καὶ τῷ διαδόχῳ αὐτοῦ ἡγεμόνι, παρὰ μὲν τοῦ πρώτου ἐξαιτούμενος ἵνα ἐπιτραπῇ αὐτῷ ἢ ἐκ Σάμου ἀναχώρησις, παρὰ δὲ τοῦ δευτέρου ὁδηγίας ζητῶν τίνι ἐπεθύμει νὰ ἀναθέσῃ τὰ τῆς διοικήσεως, τῆς Σάμου ἀπερχόμενος. Εἰς ἀπάντησιν ὅμως ἔλαβε παρὰ τοῦ μεγάλου βεζύρου τὴν διαταγὴν νὰ μείνῃ ἐν Σάμῳ διοικῶν ἄχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ διαδόχου αὐτοῦ.

Ἐν τούτοις τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπολειφθέντα μέλη τῆς Σαμικῆς ἐπιτροπείας, καίτοι πανταχόθεν λαμβάνοντα τὰς ἐπισημοτέρας διαβεβαιώσεις ὅτι τὰ αἰτήματα αὐτῶν καθ' ὀλοκληρίαν ἐγένοντο παραδεκτὰ καὶ ὅτι ὅσον οὐπω ἐξεδίδото τὸ ἐπικυροῦν τὴν παραδοχὴν ταύτην αὐτοκρατορικὸν διάταγμα, διετέλουν ὅμως ἐν τινι ἀδημονίᾳ, βλέποντα ὡς ἡμέραι ἀναβαλλομένην τὴν ἔκδοσιν τοῦ διατάγματος ἐκεῖνου· τῆς δὲ ἀδημονίας ταύτης μετεῖχον καὶ οἱ ἐν Σάμῳ, ναυαγίων τι ὑποπτεύοντες ἐξ ἐκείνων, ἅτινα πάσχουσιν οἱ παρὰ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως ἀπεκδεχόμενοι τι καὶ ἐν ᾧ χρόνῳ ἔτι νομίζουσιν ὅτι ἐλλιμενίζονται ἐν ἀσφαλεῖ καὶ ἀκυμάντῳ λιμένι. Ἐπηύξανε δὲ τὴν θλίψιν καὶ ἀγωνίαν τῶν τε μελῶν τῆς ἐπιτροπείας καὶ τῶν ἐν Σάμῳ καὶ τοῦτο, ὅτι δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐκδοθῆ ὁ ἐπίσημος τοῦ Ἀδοσίδου διορισμός, πολλῶν κατὰ τούτου ἐν τοῖς ἀνακτόροις καταβαλλομένων ἀντενεργειῶν. Οὕτω δ' ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ἐπιστολαὶ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας Αὐγουστίνου Λαγιάρδου καὶ τοῦ τῆς Γαλλίας Ἑρρίκου Φουρνιέ πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς γενικῆς συνελεύσεως, ταῖς αὐταῖς σχεδὸν λέξεσιν ἀμφότεραι γεγραμμέναι, ἐξήγγελλον τὸν διορισμὸν τοῦ Ἀδοσίδου, ὡς ἡγεμόνος τῆς Σάμου. Σπεύδω γὰρ ἐξαγγέλω ὑμῖν, ἔγραφεν ὁ Λαγιάρδος, ὅτι ἔλαβον τὴν ἀπὸ 17/29 Ἰανουαρίου ὑμετέραν ἐπι-

στολήν καὶ ὅτι λίαν εὐτυχῆς λογίζομαι, συνδραμῶν ὑμῖν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑμετέρων ἐνχῶν καὶ συντελέσας εἰς τὸν διορισμὸν τοῦ Κωνσταντίνου Ἀδοσίδου· πέποιθα δὲ ὅτι οὗτος διὰ συνετῆς καὶ δικαίας διοικήσεως θέλει ἐξασφαλίσαι τὴν εὐημερίαν τῆς γῆσου καὶ τὴν εὐπραγίαν τῶν κατοίκων αὐτῆς.

Ζωηροτάτην ἐντύπωσιν ἐνεποίησαν τοῖς ἐν Σάμῳ αἱ δύο αὐταὶ ἐπιστολαί, διότι πρῶτον ἤδη πρέσβεις ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως τῶν οἰκείων προξένων ἀπηυθύνοντο πρὸς πρόεδρον γενικῆς συνελεύσεως ἐν Σάμῳ καὶ ἤρχοντο οὕτως εἰς σχέσιν ἄμεσον πρὸς τὸν λαὸν αὐτῆς· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Φωτιάδης δὲν ἀπέκρυψε τὸν ἐπὶ τούτῳ θαυμασμὸν αὐτοῦ, λαβῶν γινῶσιν τοῦ περιεχομένου τῶν δύο ἐκείνων ἐπιστολῶν. Ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει διέκειντο τὰ πράγματα καὶ οἱ πάντες διετέλουν ἐν ἀγωνίᾳ, ὅτε τῇ πέμπτῃ Φεβρουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐβδομηκοστοῦ ἐνάτου ἔτους ἐξεδίδοτο ὁ διορισμὸς τοῦ Κωνσταντίνου Ἀδοσίδου ὡς ἡγεμόνος τῆς Σάμου, τηλεγράφημα δὲ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σαμικοῦ γραφείου πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς συνελεύσεως τῇ ἐπιούσῃ καὶ ἕτερα τηλεγραφήματα τοῦ νέου ἡγεμόνος τῇ μεθεπομένη πρὸς τε τὸν τῆς συνελεύσεως πρόεδρον καὶ πρὸς τὴν βουλὴν ἐξήγγελλον τὴν ἔκδοσιν τοῦ διορισμοῦ· διὰ τοῦ αὐτοῦ δὲ τηλεγραφήματος ὁ νέος ἡγεμὼν διώριζεν ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ τὸν πρόεδρον τῆς συνελεύσεως Πελοπίδαν Λεκάτην ὅπως μετὰ τῆς Βουλῆς ἀναλάβῃ τῆς διοικήσεως τὰς ἡνίας ἄχρι τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ. Ἐβεβαιούτο δὲ σύναμα καὶ ἡ προσεχῆς ἔκδοσις τοῦ διατάγματος, τοῦ ἐπικυροῦντος τὴν παραδοχὴν τῶν Σαμικῶν αἰτημάτων, ὅπερ περιέμενον νὰ λάβωσι τὰ ἀπολειπόμενα μέλη τῆς τῶν Σαμίων ἐπιτροπείας ἵνα ἀπέλθωσιν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Τούτων γινῶσιν λαβῶν ὁ Φωτιάδης καὶ τὴν ἐπὶ πλέον ἐν Σάμῳ διατριβὴν αὐτοῦ ματαιίαν ἡγησάμενος, ζητήσας ἔλαβε τὴν τῆς ἀναχωρήσεως ἄδειαν καὶ ἐπιβὰς τοῦ Τουρκικοῦ ἀκταιώρου Σαγιάρ, ἀνεχώρησε τῇ πρωίᾳ τῆς ἐνάτης Φεβρουαρίου ἐκ Σάμου, ἧς ἡγεμόνευσεν ἔτη τέσσαρα, μῆνας ἑπτὰ καὶ ἡμέρας εἴκοσι πέντε.

Ὁ Κωνσταντίνος Φωτιάδης ἦτο ἀνὴρ ἀγαθὸς τὴν καρδίαν, ἐνεφορεῖτο δ' αἰσθημάτων ἀρίστων ὑπὲρ τε τῆς Σάμου ἐν γένει καὶ ὑπὲρ ἑκάστου τῶν Σαμίων ἰδικώτερον. Ἐπεθύμει νὰ προαγάγῃ τὴν εὐημερίαν τῆς γῆσου καὶ νὰ πράξῃ τὸ καλὸν ὅπου καὶ ὅπως ἴδύνατο. Ἀξίως πολλῶν ἐπαίνων εἶναι ὅτι ἠσυχολήθη λίαν περὶ τὴν πνευματικὴν μόρφωσιν

τῶν Σαμίων καὶ περὶ τὴν προπαρασκευὴν κλήρου εὐπαιδευτοῦ πῶς διὰ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἐν Μιλαγαχρίῳ ἱερατικῆς σχολῆς· οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ περὶ ἀνεγέρσεως κοινωφελῶν ἢ δημοσίων καταστημάτων καὶ ἄλλων παραπλησίων ἔργων, οἷα τὸ νοσοκομεῖον, τὸ ἡγεμονικὸν μέγαρον καὶ ἡ προκυμαία τοῦ Λιμένος Βαθῆος ἐπισταμένως ἐμερίμνησε, πολλὰ δὲ ὑπάρχουσι τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ προθέσεων τὰ μαρτύρια. Πρὸς δε οὔτε ταῖς διαιρέσεσιν ἐνησμενίζεν οὔτε δι' αὐτῶν ἐπεθύμει νὰ στηρίξῃ τὴν ἑαυτοῦ ἡγεμονεῖαν· τὸναντίον ἤθελεν οἱ Σάμιοι ὁμοφρονοῦντες νὰ διοικῶσιν ἑαυτούς, ἐκείνου ἀσκοῦντος τὴν ἀνωτάτην κυβερνητικὴν ἐποπτεῖαν καὶ μὴ κστεροχόμενου εἰς τὰ τῆς διοικήσεως ὑποδεέστερα. Τοῦτο εἶχε σκοπὸν καὶ ἡ σύστασις τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, ὃ συνεστήσατο καὶ εἰς ὃ παρέπεμπε πᾶσας τὰς διοικητικῆς φύσεως ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας οἱ πρὸ αὐτοῦ ἡγεμονεύσαντες ἐθεώρουν ὡς οὔσας ἀποκλειστικῶς τῆς ἑαυτῶν ἀρμοδιότητος. Λίαν δὲ ἀξιοπρεπῶς προσηνέχθη καὶ κατὰ τὰς τελευταίας τῆς ἡγεμονείας αὐτοῦ ἡμέρας, διότι, μαθὼν ὅτι διὰ τηλεγραφήματος ἢ συνέλευσις ἠτήσατο ἕτερον ἡγεμόνα, τὸν καὶ διαδεξάμενον αὐτόν, ἀντὶ νὰ προσπαθῆσῃ δι' ἀντενεργειῶν ἢ διὰ μέσων ἀνεπιζήλων νὰ δικτηρήσῃ τὴν θέσιν αὐτοῦ, ἐξ ἐναντίας ἔσπευσε ἀμέσως καὶ αὐτὸς νὰ υποβάλῃ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ, οὐχὶ μνησικακῶν οὐδέ τινα αἰτιώμενος, ἀλλὰ φρονῶν ὅτι, ἀφ' οὔ οἱ Σάμιοι ὑπὸ ἄλλον ἡγεμόνα εὐρίσκουσι τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν, οὐδ' ὅλως προσῆκεν αὐτῷ χάριν ἀτομικοῦ συμφέροντος νὰ γείνη πρόσκομμα εἰς τὴν εὐημερίαν λαοῦ ὀλοκλήρου· ὅθεν καὶ ἂν εἴπωμεν ὅτι αἱ ἀνώμαλοι περιστάσεις τῆς Ἀνατολῆς, καθ' ἃς ὁ Φωτιάδης ἐκλήθη νὰ ἡγεμονεύσῃ τῆς Σάμου, ἀπήντησαν μείζονα χαρκατῆρος εὐσθένειαν καὶ θέλησιν μᾶλλον ἰσχυρὰν ἐκείνων, ἃς ὁ ἀνὴρ ἐκέκτητο, δὲν δυνάμεθα ὁμῶς ἀφ' ἑτέρου καὶ νὰ μὴ διομολογήσωμεν ὅτι ἡ ἡγεμονεῖα αὐτοῦ ἤθελεν εἶσθαι ὅλως ἀμεμπτος ἐν ὁμαλῇ πραγμάτων καταστάσει καὶ ὅτι ὀλίγιστοι τῶν ἡγεμόνων εἶχον τοσοῦτῳ εὐσυμπάθητον τὴν καρδίαν. Τοῦ Φωτιάδου ἡγεμονεύοντος, κατέπλευσεν εἰς Σάμον τῇ τρίτῃ Σεπτεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐβδομηκοστοῦ ἐβδόμου ἔτους ἐπὶ τοῦ Ἰταλικοῦ ἀτμοπλοίου Χαρύβιδεως ὁ Ἰταλὸς πρίγκιψ Θωμάς, δούξ τῆς Γενούης, ἐξ ἀδελφός τε καὶ γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας Οὐμβέρτου, ὅστις ἐν συνοδείᾳ τοῦ ταῦτα γράφοντος ἐπισκεψάμενος τό τε Ἑραῖον καὶ τὰ ἐν τῇ νήσῳ λείψανα τῆς ἀρχαιότητος, ἀπῆλθε τῇ ἐπιούσῃ, κατευθυνόμενος εἰς Ἀλικαρνασσόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ.

Κωνσταντῖνος Ἀδοσίδης
τὸ δεύτερον ἡγεμὼν τῆς Σάμου
1879—1885.

Συντελέσας τὰς πρὸς ἀναχώρησιν αὐτοῦ ἐτοιμασίας ὁ ἄρτι διορισθεὶς ἡγεμὼν, ἀπῆλθε τῇ εἰκοστῇ Φεβρουαρίου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τῶν ἀπολειφθέντων δύο τῆς τῶν Σαμίων ἐπιτροπείας μελῶν, οἷς τῇ αὐτῇ που τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῶν ὄρα ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ἀπεστάλη ἐκ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ἐσφραγισμένον τὸ Διάταγμα, τὸ ἐπικυροῦν δῆθεν τὴν παραδοχὴν τῶν σαμικῶν αἰτημάτων· τοῦ καιροῦ δὲ μὴ ἐπιτρέποντος πλέον διὰ μεταφράστου νὰ ἐρμηνευθῶσι τὰ ἐν τῷ Διατάγματι, οἱ ἐπίτροποι ἐκράτησαν ὡς εἶχεν ἐσφραγισμένον τὸ ἔγγραφον ὅπως, ἐν Σάμῳ ἐρχόμενοι, γινῶσιν λάθῳσι τοῦ περιεχομένου. Μετὰ πλοῦν δὲ οὐχὶ ἄμειρον θαλασσίων περιπετειῶν, ὁ ἡγεμὼν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἀφίκοντο εἰς Σάμον, ἔνθα τὴν τοῦ Ἀδοσίδου ἔλευσιν οἱ πάντες μετὰ χαρᾶς ἀπεξεδέχοντο. Τούτου δ' οὕτως ἔχοντος, ἡ ὑποδοχὴ αὐτοῦ ἐγένετο λίαν μεγαλοπρεπῆς, τοῦ λαοῦ τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἀγάπην καὶ τιμὴν αὐτοῦ διὰ προφωνήσεων καὶ διὰ φωταψιῶν καὶ διὰ παντοίων ἄλλων τεκμηρίων ἐκδηλώσαντος· ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ ἐπὶ πᾶσι τούτοις συγκίνησις. Τῇ δευτέρῃ δὲ ἀπὸ τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ ἡμέρᾳ ἐδημοσίευσεν κατὰ τὰς νενομισμένας διατυπώσεις τὸ τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ αὐτοκρατορικὸν Διάταγμα, ἔχον οὕτως.

Ὁ τέως μὲν γερικὸς διοικητὴς Κρήτης, νῦν δὲ ἀναδεικνύμενος ἡγεμὼν τῆς νήσου Σάμου, ἡμέτερε βεζύρη Κωστάκη πασᾶ, τετιμημένε τῷ παρασῆμῳ τοῦ Μετζιδιὲ πρώτης τάξεως, ἔστω σοι γνωστὸν ὅτι, ἐπειδὴ ὁ ἡγεμὼν τῆς νήσου ταύτης Φωτιάδης βέης ἐδέησε νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν χρεῶν αὐτοῦ, ἐξεδέθη ὑψηλὸς αὐτοκρατορικὸς Ὁρισμὸς μου ὅπως ἡ ἡγεμονία τῆς νήσου ταύτης ἀνατεθῇ εἰς σέ, ὅστις διατελεῖς εἰς ἐκ τῶν συνέσει τε καὶ ἰκανότητι διακριτομένων πιστῶν βεζυρῶν τοῦ ὑψηλοῦ μου κράτους καὶ παρῆσχες καλὰς ὑπηρεσίας ἐν πᾶσι τοῖς ἔως τοῦ νῦν ἀνατεθεισὶ σοι ἀξιόμασιν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐκδέδοται σοι ἐκ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου θησαυροῦ τὸ παρὸν ὑψηλὸν φερματίον, διαλαμβάνον τὸν διορισμὸν σου. Ἐπομένως δὲν θέλεις διαλείπει κα-

ταβάλλων διηλεκτῆ σπουδῆν καὶ ἐπιμέλειαν ὑπὲρ τῆς συμφώνως τῷ θεμελιώδει νόμῳ τῆς Σάμου διοικήσεως καὶ διεξαγωγῆς ἀπασῶν τῶν ὑποθέσεων αὐτῆς, λαμβάνων πάντα τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς διατήρησιν τῆς ἡσυχίας καὶ ἐξασφάλισιν τῆς τάξεως καὶ εὐημερίας τῶν κατοίκων συντόμως, ἵνα μὴ συμβαίη τι ἀπᾶδον τῇ αὐτοκρατορικῇ μου θελήσει. Ὅφειλεις δὲ νὰ ἀναφέρῃς εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν μου ἀλλήν πάσας τὰς ἀξίας γνωστοποιήσεως ὑποθέσεις.

Ἐγγράφη τῇ 27 μηνὸς Σεφὲρ τοῦ 1296 ἔτους.

Πρὶν ἢ ἐπιληφθῆ τῶν κυβερνητικῶν ἐργασιῶν ὁ νέος ἡγεμὼν καλὸν ἐνόμισε νὰ περιέλθῃ τὴν νῆσον ὅπως ἴδῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν τοῦ λαοῦ κατάστασιν καὶ τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ καταμάθῃ, ἐν ἐπιγνώσει δὲ προβῆ εἰς τὴν θεραπείαν τῶν πλημμελῶς ἐχόντων. Ἐπανελθόντος δὲ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀνά τοὺς δῆμους περιουσίας, ἐπανελάβε καὶ ἡ συνέλευσις, τῇ δεκάτῃ ἕκτῃ Ἀπριλίου, τὰς ἐργασίας αὐτῆς, ἃς ἀπὸ τινος χρόνου εἶχε διακόψει. Τότε ὁ ἡγεμὼν διὰ διαγγέλματος ἐξέθηκε τῇ συνελεύσει τὰς πλημμελείας, ἃς κατὰ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ διέκρινεν ἐν τῷ τόπῳ καὶ αἵτινες καὶ παρὰ πολλῶν ὑπεδείχθησαν αὐτῷ, ἐξέθηκε δὲ τὰ μέσα, δι' ὧν ἤλπιζε κατορθωτὴν τὴν θεραπείαν αὐτῶν· μετὰ τοῦ διαγγέλματος δὲ διεβίβαζε καὶ τὸ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας δοθέν αὐτῷ ἔγγραφον τῆς ἀπαντήσεως τοῦ μεγάλου βεζύρου Χαϊρεδδίν πασᾶ πρὸς τὰ αἰτήματα τῶν Σαμίων, ἐξ ἧς ἐδείκνυτο πῶς ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις ἐνόει νὰ λύσῃ τὰ αἰτήματα ταῦτα. Τὸ δὲ ἐπίσημον ἐκείνο ἔγγραφον, μεταπεφρασμένον ἐκ τοῦ τουρκικοῦ, εἶχεν οὕτως.

Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ ὑπουργικῷ συμβουλίῳ τὸ ὑπόμνημα, ὅπερ ἡ προλαβόντως παρὰ τῶν κατοίκων τῆς νήσου Σάμου εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐλθοῦσα ἐπιτροπεία ἐπέδωκε καὶ ὅπερ διελάμβανεν αἰτήματά τινα τῶν κατοίκων τῆς νήσου ταύτης. Ἐξετασθέντων δὲ τῶν ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Ὑψηλῆς Πύλης διαφόρων Διαταγμάτων, τῶν κατὰ καιροὺς ἐκδεδομένων, ληφθείσης δὲ ὑπ' ὄψιν καὶ τῆς γνωμοδοτήσεως τῆς ἀρχιγραμματείας, συλλεγείσων πρὸς τούτοις καὶ πληροφοριῶν παρὰ τῶν ἀρμοδίων διευθύνσεων, καθ' ὅσον πρὸς ταύτας εἶχον σχέσιν τὰ ἐν λόγῳ Σαμικὰ ζητήματα, ἐγνώσθη ὅτι ἔνια τῶν ἀναφερομένων πραγμάτων δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τύχωσιν ἐπιδοκιμασίας, ἀλλ' ἔδει νὰ ἐξακολουθῶσιν ἐκτελούμενα ὡς πρότερον. Ἐν τούτοις συνῶδὰ ταῖς πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς νήσου Σάμου ἀρέκαθερ

υπαρχούσαις εὐμερέσει διαθέσει τῆς ὑψηλῆς αὐτοκρατορίας, ἐνεκρίθησαν ἐν ὑπουργικῷ συμβουλίῳ καὶ δι' αὐτοκρατορικοῦ Ὁρισμοῦ ἐκυρώθησαν τὰ ἑξῆς.

Α'. Θέλει εἶσθαι ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ ὁ περὶ τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας τῆς ρῆσου ἕξ ἐπτὰ ἄρθρων συγκείμενος κανονισμός, ὅστις συνετάχθη ἐσχάτως μεταξὺ τοῦ κεντρικοῦ ὑγειονομικοῦ συμβουλίου καὶ τῆς Σαμιακῆς ἐπιτροπείας ἐκ συμφώνου.

Β'. Ἐν ἐκ τῶν αἰτημάτων τῶν Σαμίων ἦτο ὅπως τὰ ἅπαξ ἐν Σάμῳ τελωνιζόμενα ἐμπορεύματα μὴ ὑποβάλλωνται πλέον εἰς τελωνειακὸν δασμὸν ἀλλαγῶς τῆς Τουρκίας μεταφερόμενα καὶ ὅπως ἀπαιτηθῶσι τὸν τεῦθεν οἱ οἴνοι καὶ τὰ λοιπὰ μεθυστικὰ ποτὰ τῆς Σάμου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰσπραττομένου φόρου τῆς καταμετρήσεως. Καὶ τοῦτο μὲν δὲν ἠδύνατο νὰ γείνη δεκτὸν καθ' ὅσον εἶναι εἰθισμένον ἐκ πολλοῦ χρόνου καὶ δὴ καὶ ἡ μεταβολὴ αὐτοῦ δύναται νὰ καταστῇ παραίτιος πολλῶν ἀτοπημάτων, ἀντ' αὐτοῦ ὁμῶς ἀπεφασίσθη νὰ ἀφεθῇ χαριζόμενον ἐτησίως τὸ ποσὸν ἑκατὸν χιλιάδων γροσίων ἐκ τοῦ ὀρισμένου φόρου τῆς ρῆσου.

Γ'. Καθὼς τὸ ἐν τῷ λιμένι τῆς πρωτευούσης τῆς ρῆσου σταθμεῦον πολεμικὸν ἀτμόπλοιον διαφυλάττει τὴν κατὰ θάλασσαν ἡσυχίαν τοῦ τόπου, οὕτω καὶ εἰς λόχος τακτικοῦ στρατοῦ θέλει διαμένει ὡς πρότερον ἐν αὐτῷ πρὸς διατήρησιν διαρκοῦς ἀσφαλείας κατὰ ξηράν.

Δ'. Ἐζητήθη πρὸς τούτοις ἡ ἄδεια ὅπως αἱ ἐν Σάμῳ κατὰ ἐγκληματιῶν θανατικὴν ποινὴν καταγινώσκουσαι ἀποφάσεις τῶν ἐπιτοπίων δικαστηρίων ἐκτελῶνται ἄνευ κνώσεως ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως· ἀλλ' ἡ θανατικὴ ποινὴ καὶ ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς ὡς καὶ ἡ ἐλάττωσις ἢ καὶ παρτελής ἄφεις αὐτῆς ἀνάγονται εἰς τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου. Διὰ ταῦτα καὶ ἐπιτρέπεται μὲν ἵνα ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐκτελεῖται ἀνυπερθέτως ὑπὸ τῆς ἐγχωρίου ἐξουσίας, ὅταν, ἐννόεται, ἀναβαλλομένης τῆς ἐκτέλεσεως μέχρι τῆς ἀφίξεως ἀδείας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, δύναται νὰ διαταραχθῇ ἡ ἡσυχία τοῦ τόπου, κατ' ἰδίαν ὁμῶς συνήθεις περιστάσεις ὀφείλει ἡ ἐγχώριος διοίκησις νὰ ἀναφέρῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην καὶ ἐνεργῆ συμφώνως τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐκδοθησομένου αὐτοκρατορικοῦ Ὁρισμοῦ.

Ε'. Ἡ αἰτησις ὅπως αἱ περὶ πολιτικῶν ὑποθέσεων τῶν Σαμίων ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις ἐκτελῶνται κατὰ τὰ ἀνέκαθεν εἰθισμένα διὰ

τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν ληφθήσεται ὑπ' ὄψιν καὶ ὀρισθήσονται περὶ αὐτῆς τὰ δέοντα προσεχῶς ἐν ταῖς ἤδη γιγνομέναις μεταρρυθμίσει τῶν δικαστικῶν ἐν γένει πραγμάτων τοῦ κράτους.

Ἐγράφη τῇ δεκάτῃ Σεπτιουὰ ἐβδὼλ τοῦ ἔτους 1296.

Ἡ δὲ διακανόνισις τοῦ ὑγειονομικοῦ ζητήματος ἐγένετο ἐπὶ τοῖς ἐπομένοις ὅροις.

Α'. Οἱ ὑγειονομικοὶ κανονισμοὶ οἱ ἐν ἰσχύϊ κατὰ τὸ κράτος καὶ πᾶσαι αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐδρεύοντος διεθνοῦς συμβουλίου, αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν δημοσίαν ὑγίαν καὶ εἰς τὸ οἰκονομικὸν μέρος τῆς ὑπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ κανονισμοῦ τῶν συντάξεων, εἰσὶν ὀλοσχερῶς ἐφαρμοστέαι καὶ εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς ἡγεμονίας Σάμου.

Β'. Αἱ ἀποφάσεις τοῦ ὑγειονομικοῦ συμβουλίου ἀνακοινοῦνται ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ὑγειονομικοῦ τμήματος εἰς τὸν πρίγγιπα διοικητὴν τῆς νήσου καὶ ἡ διεύθυνσις γνωστοποιεῖ αὐτὰς εἰς τὸν ἱατρὸν διευθυντὴν τῆς ὑπηρεσίας. Ὁ πρίγγιψ παρέχει τὴν ἀναγκαίαν συνδρομὴν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν.

Γ'. Τὸ προσωπικὸν τῆς ὑπηρεσίας ἐν Σάμῳ σύγκειται ἐξ ἐνὸς ἱατροῦ διευθυντοῦ, ἐνὸς γραμματέως, τινῶν ὑπαλλήλων καὶ ὑγειονομοφυλάκων, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀυξάνει καὶ ἐλαττοῦται κατὰ τὰς ἀνάγκας.

Δ'. Οἱ μισθοὶ τοῦ προσωπικοῦ ὀρίζονται ὑπὸ τοῦ ὑγειονομικοῦ συμβουλίου· θέλουσι δὲ οὗτοι λαμβάνεσθαι ἐκ τῶν ποσῶν τῶν προερχομένων ἐκ τῆς εἰσπράξεως τῶν δικαιωμάτων ἐπὶ τῆς ναυτιλίας κατὰ τὴν ἐν ἰσχύϊ ὑγειονομικῇ διατίμησιν.

Ἐπάρχοτος ἐλλείμματος, τὸ ἐπιτόπιον ταμεῖον ἀναπληροῖ αὐτὸ καὶ τὸ καταβαλλόμενον ποσὸν καταχωρίζεται εἰς λογαριασμὸν τοῦ φόρου, ὃν ἡ ἡγεμονία τελεῖ ἐτησίως τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ. Ἐὰν δὲ ὑπάρχη περισσεύμα τῶν εἰσπράξεων ἐπὶ τῶν δαπανῶν, τοῦτο περιέρχεται εἰς τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει γενικὸν ταμεῖον τῆς ὑπηρεσίας.

Ε'. Τὸ διεθνὲς ὑγειονομικὸν συμβούλιον κέκτηται τὸ δικαίωμα τοῦ διορίζειν τὸν ἱατρὸν διευθυντὴν τῆς ὑπηρεσίας. Ἐν περιπτώσει τοιοῦτου διορισμοῦ ὁ ὑπουργὸς ἀρχηγὸς τοῦ ὑγειονομικοῦ τμήματος γνωστοποιεῖ τοῦτο εἰς τὸν πρίγγιπα διοικητὴν. Ἄν ὁ πρίγγιψ δὲν ἔχη τὰ ποιήσῃ ἀντίρρησην τινα ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ὑποψηφίου, ὁ τελευταῖος οὗτος μεταβαίνει εἰς τὴν θέσιν του καὶ ἐγκαθιδρύεται ἐν

αὐτῇ ὑπὸ τοῦ πρίγγιπος· ἂν τούναντίον ὁ πρίγγιψ ἔχη ὑποψήφισιν
τινα γὰ προτείη διὰ τῆν θέσιν τοῦ ἱατροῦ διευθυντοῦ, ἀνακοινοῖ
τοῦτο εἰς τὸν ὑπουργὸν τοῦ ὑγειονομικοῦ τμήματος τοῦ κράτους, ὅσ-
στις πάλιν φέρει τοῦτο εἰς γνῶσιν τοῦ ὑγειονομικοῦ συμβουλίου καὶ
ὁ διορισμὸς γίνεται, ἂν τὸ συμβούλιον δὲν ἔχη βásiμόν τινα λόγον
διὰ γὰ μὴ παραδεχθῆ αὐτόν.

ΣΤ'. Οἱ ὑποδεέστεροι ὑπάλληλοι ὡς ὁ γραμματεὺς, ὑφυγειονό-
μοι, φύλακες ἄνευ ἐξαιρέσεως εἶναι τῆς ἐκλογῆς τοῦ πρίγγιπος διοι-
κητοῦ μετὰ συνεκρότησιν μὲ τὸν ἱατρὸν διευθυντὴν κατὰ σχέσιν τῆς
ικανότητος καὶ ἠθικότητος τῶν προσώπων. Οἱ ὑποδεέστεροι ὑπάλλη-
λοι ἐγγράφονται ἐν τοῖς μητρώοις τῆς γενικῆς διεύθυνσεως καὶ ὀφεί-
λουσι σέβας καὶ ὑπακοὴν εἰς τὸν ἱατρὸν διευθυντὴν, ὅστις ἀντιπρο-
σωπεύει ἐν Σάμῳ τὴν ὑγειονομικὴν Ἀρχὴν τῆς αὐτοκρατορίας.

Ζ'. Ἡ ὑγειονομικὴ πιστοποίησις τῶν ἀναχωρούντων πλοίων δὲν
θέλει δίδοσθαι τοῖς πλοιάρχοις εἰ μὴ μετὰ προσαγωγὴν πιστοποιητι-
κοῦ τοῦ τελωνείου, βεβαιούσαν τὴν ἐξόφλησιν τῶν τελωνειακῶν δι-
καιωμάτων.

Ἐξεπλάγησαν οἱ πληρεξούσιοι ἐκπληξιν μεγάλῃν, ὅτε εἶδον ὅτι ἄν-
θρακες ὁ θησαυρὸς καὶ ὅτι τὰ τῶν Σαμίων αἰτήματα οὐ μόνον παρα-
δεκτὰ δὲν ἐγίνοντο, ἀλλὰ τούναντίον καὶ ἐλύοντο κατὰ τρόπον τέ-
λεον διαψεύδοντα τὰς ἐλπίδας αὐτῶν· ἐννεοὶ δὲ ἰδίως ἔμειναν οἱ ἔναγ-
χος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐπανακχύψαντες Σάμιοι ἐπίτροποι, οἵτι-
νες, βασιζόμενοι ἐπὶ τῶν λόγων τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν
πρεσβευτῶν κρατῶν μεγάλων, τοσαύτην εἶχον βεβαιότητα περὶ τῆς αἰ-
σίας ἐκδόσεως τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, ὥστε δὲν ὤκνησαν γὰ διακηρύ-
ξωσιν εἰς Σάμον ἐπανελθόντες ὅτι ἐν τοῖς κόλποις αὐτῶν ἔφερον λε-
λυμένα κατ' εὐχὴν πάντα τὰ αἰτήματα, ὑπονοοῦντες τὸ ἀνωτέρω
παρατεθὲν ἐπίσημον ἔγγραφον, οὗ ἐτύγχανον κομισταί. Ὅθεν καὶ δυσ-
αρέσκεια καὶ ἀθυμία κατέλαβε τοὺς πληρεξουσίους, ὧν τινὲς μὲν ἐφρό-
νουν ὅτι, οὕτω φενακισθέντες, ὄφειλον γὰ διακόψωσιν αὐτὴς τὰς συνε-
δριάσεις τῆς συνελεύσεως καὶ ἑτέραν ἀποστείλωσιν ἐπιτροπείαν εἰς Κων-
σταντινούπολιν πρὸς ἀνάκτησιν προνομίων παραβιαζομένων, ἄλλοι δὲ
ἔλεγον ὅτι ἔπρεπε γὰ ἀπευθύνωσι διαμαρτυρήσεις τῇ Πύλῃ κατὰ τῆς
τοιαύτης λύσεως. Πλὴν ἄλλ' ὁ πρὸς τὸν ἄρτι διορισθέντα ἡγεμόνα σε-
βασμὸς καὶ αἰ σκέψεις τῶν μετριοφρονεστέρων μὴ δεινωθῶσι τὰ πράγ-
ματα, ἔπεισαν τοὺς πάντας γὰ ἐξακολουθήσωσι τὰς συνεδρίας αὐτῶν

καὶ ψηφίσωσιν ὅπως ἐπειδὴ αἱ εὐχαὶ τῶν Σαμίων ἐν μέρει ἔτυχον δ-
ποδοχῆς ὑπὸ τῆς κυριάρχου κυβερνήσεως καὶ τροποποιημένως καὶ
σχετικῶς μόνον ἐλήθησαν ζητήματά τινα, ἄλλα δὲ δὲν ἐλήθησαν
ὑπ' ὄψιν, τὸ δὲ περὶ στρατοῦ ζήτημα κατορίζεται κατὰ τρόπον μὴ
συμβιβαζόμενον πρὸς τὰ ἀρέκαθεν φερμένα καὶ προνόμια, τὰ κεχο-
ρηγημένα τῇ μεσολαβήσει τῶν τριῶν μεγάλων Δυνάμεων, γείνη αἰ-
τησις πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν περὶ τοῦ δικαίου τῆς ἐπιλύσεως πάν-
των τούτων, ὡς πρὸς τὴν σταλεῖσαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπιτρο-
πείαν διευτυπώθησαν, συνταχθῆ δὲ καὶ ἕτερα αἰτησις πρὸς τοὺς πρέ-
σβεις Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας. Συμφώνως δὲ πρὸς τὰ οὕτω
ψηφισθέντα, συνετάχθη τὸ ἐξῆς ἔγγραφον πρὸς τὸν μέγαν βεζύρην.

Ὑψηλότατε.

Γνωστὸν τυγχάνει τῇ ὑμετέρᾳ ὑψηλότητι ὅτι ἡ συνέλευσις τῶν
νομιμῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἡμετέρας γῆσου ἔπεμφεν αὐτοσε πρὸ δέ-
κα περὶπου μηνῶν ἐπιτροπείαν, ἐφωδιασμένην διὰ τῶν ἀπαιτουμέ-
νων πληρεξουσίων ἐγγράφων καὶ ἐντεταλμένην ὅπως ὑποβάλῃ εὐσε-
βάστως τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει αἰτήματά τινα. Τὴν ἀποστο-
λὴν ταύτης τῆς ἐπιτροπείας ὑπεγόρευσε ἡμῖν ὁ νομοταγῆς καὶ φιλή-
συχος λαὸς τῆς γῆσου, ὅστις, ἐπὶ τοῦ δικαίου τῶν αἰτημάτων ἐρειδό-
μενος καὶ ἐπὶ τὴν εὐμενείαν τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως πεπει-
σμένος, ἀπεφάσισε γὰρ διατυπώσῃ διὰ τῆς ἐπιτροπείας τὰ αἰτήματά
του, μὴ ἐπιτροπομένης πλέον ἀναβολῆς εἰς διάβημα, ὅπερ ἀρέκαθεν
ὑπῆρξεν ὁ διακαέστερος αὐτοῦ πόθος. Ἐπὶ τούτοις δ' ἐξελέξατο τὸν
ἀρμοδιώτατον καιρὸν, καθ' ὃν, κοπάσαντος ἐντελῶς τοῦ σάλου τῆς
ἀνατολῆς, ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβερνήσις ἐπεδαψίλευεν εἰς τοὺς λαοὺς
αὐτῆς δικαιώματα καὶ προνόμια μέλλοντα γὰρ συντελέσωσιν εἰς ἐ-
δραίωσιν τῆς εὐδαιμονίας τῶν λαῶν.

Ἡ ἐπιτροπεία ἡμῶν, ἅμα ἀφικομένη εἰς τὴν βασιλεύουσαν, ὑπέβα-
λεν εὐσεβάστως ἀναφορὰν, ἐν ἣ ἐξετίθει τὰ αἰτήματα τοῦ Σαμικοῦ
λαοῦ, ὅστις, ἐρειδόμενος ἐπὶ τῶν δικαίων του τῶν ἐκπορευομένων ἐκ
τῶν παλαιῶν προνομίων τῆς γῆσου καὶ τῆς εὐμενείας τῆς αὐτοκρα-
τορικῆς κυβερνήσεως, ἀπεξεδέχετο πληρεστάτην ἀποδοχὴν τῶν αἰ-
τημάτων του, ὡς καὶ μέχρι τέλους τῆς ἐν Κωνσταντινονπόλει δια-
μονῆς της ἡ ἀποσταλεῖσα ἐπιτροπεία διεπύστου αὐτόν, συνεπέα τοι-
ούτων διδομένων αὐτῇ ἐπαγγελιῶν ἐπιτεύξεως πλήρους τῶν αἰτη-

μάτων τούτων.

Συνελευσίης δὲ νῦν τῆς συνελεύσεως πρὸς ἐξακολουθήσιν τῶν καροικῶν αὐτῆς ἐργασιῶν, ἐκοινοποιήθη αὐτῇ ὑπὸ τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τοῦ ἡγεμόνος ἐπισήμως τὸ ἀπὸ 10 Ρεμπιουλ-εββέλ μηνὸς 1296 ἔτους βελυρικὸν γράμμα, ἐξ οὗ ἐμφαίνεται τοῦτο μὲν ὅτι ὀλιγιστα τῶν αἰτημάτων ἐπέτυχον, καὶ ταῦτα οὐχὶ ἄνευ τροποποιήσεων, τοῦτο δὲ ὅτι ἕτερα αἰτήματα δίκαια, ὡς τὸ τῆς φρουρᾶς, λύνονται διὰ τρόπου μὴ συμβιβασμένου πρὸς τὰ ἀρχικὰ καὶ θεμελιώδη προνόμια τῆς ρήσου. Ἐν τοσοῦτῳ εἰσέτι ὁ Σαμικὸς λαὸς δὲν ἀπώλεσε τὰς ἐλπίδας του, ἀλλ' ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχη ἐδραίας πεποιθήσεις περὶ τῆς αἰσίας λύσεως αἰτημάτων δικαίων καὶ νομίμων.

Ἐπαρχόντων βασιλικῶν φερματίων, τῇ γεννηαιοφροσύνῃ τῆς κυριάρχου κυβερνήσεως καὶ τῇ μεσολαβήσῃ τῶν τριῶν μεγάλων Δυνάμεων ἐκδοθέντων, δι' ὧν καθιεροῦται τὸ προνόμιον τοῦ νὰ μὴ ὑπάρχωσιν ἀπολύτως ἐπὶ τῆς ρήσου ἡμῶν στρατεύματα, πεπεισμεθα ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις θέλει λάβει ὑπ' ὄψιν ἀναλλοιώτως τὸ προνόμιον τοῦτο τοσοῦτῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον καὶ πλήρης ἐφαρμογὴ τοῦ προνομίου ἐγένετο ἐν τῇ ρήσῳ ἡμῶν ἐν μακρῷ χρόνῳ καὶ οὔτε ὑπῆρξεν οὔτε ὑπάρχει ἡ ἀνάγκη καὶ ὁ προσωρισμὸς στρατιωτικῆς φρουρᾶς, ἀφ' οὗ μάλιστα διὰ τοῦ προνομιακοῦ χάρτου παρέχεται ἡμῖν τὸ δικαίωμα ἐγχωρίου χωροφυλακῆς, χρησίμου διὰ τὴν τάξιν καὶ ἀσφάλειαν τῶν κατοίκων. Ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, χορηγήσασα τὸ προνόμιον τοῦτο, ἐπρονόησεν ὅτι οὔτε πολιτικοὶ οὔτε στρατιωτικοὶ λόγοι συντρέχουσιν εἰς τὴν ἐν τῇ ρήσῳ διατήρησιν φρουρᾶς, πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τῶν περὶ τοῦ αἰτήματος τούτου λόγων ἐπικαλούμεθα καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἡγεμονίας εἰρηρικὴν πολιτείαν τῶν Σαμίων.

Ὡς πρὸς τὸ τελωνειακὸν δὲ ζήτημα, ζωτικώτατον πρὸς τὴν ἡμετέραν αὐτοσυντήρησιν θεωρούμενον, ἀναγνωρίζουσα ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἐν τῇ εὐμενεῖ αὐτῆς διαθέσει πρὸς τοὺς Σαμίους, τὴν ζήμιαν ἣν ὁ τόπος ὑφίσταται ἕνεκα τῆς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἡγεμονίᾳ ἐφαρμογῆς τῶν συνθηκῶν τῆς αὐτοκρατορίας μετὰ τῶν λοιπῶν κρατῶν, ἐπαρίτησι μὲν ἐκ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ φόρου ἐτησίως ἔτι τὸ ποσοδὸν τῶν ἑκατῶν χιλιάδων γροσίων, ἀλλὰ καὶ οὕτως ὁ τόπος αἰσθάνεται πάντοτε τὴν ζήμιαν, ἣν ὑφίσταται ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν τελωνειακῶν διατάξεων καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐμπορευμάτων, ἅτινα εἰς-

κομίζονται ἐνταῦθα ἐκ τῶν λοιπῶν μερῶν τῆς αὐτοκρατορίας πρὸς κατανάλωσιν, ἐφωδιασμένα μὲ τεσκερὲν καὶ μὴ δυνάμενα τὰ τελωρισθῶσι πλέον ἐν Σάμῳ. Διὰ τοῦτο καὶ δίκαιον τὰ ἐπωφελῆται ὁ τόπος ἡμῶν τὸ τελωριακὸν αὐτῶν τέλος, ὡς ἐν αὐτῷ καταναλισκομένων, ὅπως, ἐπαγορθομένων τῶν πόρων αὐτοῦ, ἐκπληρῶνται αἱ διάφοροι αὐτοῦ ἀνάγκαι καὶ ἐκτελῶνται ἔργα κοινωφελῆ, ὡς ὁδοί, λιμένες καὶ λοιπὰ συμβαλλόμενα πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὴν καθ' ὅλα εὐπραγίαν.

Ἐφ' ᾧ καὶ προαγόμεθα ἐν τούτῳ τὰ ὑποβάλλωμεν εὐσεβάστως τρόπον δίκαιον καὶ πρόσφορον ἐπιλύσεως, χωρὶς τὸ παράπαν τὰ συντρέχει οὐδ' ὑπόνοια καταχρήσεως, δηλὸν ὅτι τὰ ὑπολογίζεται τὸ τελωριακὸν τέλος τῶν ἀνωτέρω διὰ τεσκερέδων εἰσκομιζομένων ἐμπορευμάτων καὶ ἀποδίδεται ὑπὸ τῶν διαφόρων τελωρίων τῆς αὐτοκρατορίας εἰς τὸν ἡμέτερον τόπον, ἔνθα καὶ αἱ εἰσαγόμεναι αὐταὶ πραγματεῖαι καταναλίσκονται. Βασιζόμενοι δ' ἐπὶ τοῖς φιλοδικαίσις αἰσθήμασι τῆς κυριάρχου κυβερνήσεως καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐπίλυσιν ἀπάντων τῶν λοιπῶν ζητημάτων, ἅπερ διὰ τῆς ἐπιτροπείας ὑπεβάλλωμεν, ὡς διὰ τῶν ὀργανικῶν νόμων καθορίζονται, ἀπευθυνόμεθα πρὸς τὴν ἡμετέραν ὑψηλότητα καὶ τοὺς λοιποὺς πεφωτισμένους ὑπουργοὺς τῆς Ὑψηλῆς Πύλης καὶ καθικετέομεν ἐξ ὀνόματος τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ ὅπως ἐνδοκῆσητε τὰ παράσχητε λύσιν ἀνταποκριομένην πρὸς τὰς εὐχὰς καὶ τοὺς πόθους τοῦ λαοῦ τούτου ὑποσημειοῦμεθα δ' εὐσεβάσιως.

Ἐν Αἰμένι Βαθέος Σάμου τῆ 9 Μαΐου 1879.

Ὁ πρόεδρος τῆς συνελεύσεως
Πελοπίδας Λεκάτης.

Ὁ γραμματεὺς τῆς συνελεύσεως
Παῦλος Γεωργιάδης.

(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν πληρεξουσίων).

Ἐπ' ἴσης δὲ συνετάχθη ὑπὸ τῆς συνελεύσεως καὶ ἔγγραφον πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὰς τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ρωσίας, διὰ τοῦ ὁποίου ἐξηγγέλλετο αὐτοῖς ἢ οὐχὶ εὐάρεστος λύσις τῶν Σαμικῶν αἰτημάτων καὶ ἐξελιπαρεῖτο ἢ μεσολάβησις αὐτῶν παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν εὐχῶν τοῦ λαοῦ τῆς Σά-

μου· σύναμα δὲ διεβιβάζετο αὐτοῖς καὶ ἀντίγραφον τοῦ πρὸς τὴν Τουρκικὴν κυβέρνησιν ἐγγράφου τῆς συνελεύσεως ὡς ἑξῆς.

Ἐξοχώτατε.

Γνωστὸν τυγχάνει τῇ ὑμετέρᾳ ἐξοχότητι ὅτι τὸ ἔτος 1834, ὅτε ἡ ἡμετέρα ρῆσος ἰδρύθη εἰς ἡγεμονίαν τῇ μεσολαθήσει τῶν τριῶν προστατῶν μεγάλων Δυνάμεων καὶ τῇ ἐπιτεύσει τῆς κυριαρχου Δυνάμεως, ἀπενεμήθησαν τῷ τόπῳ δι' αὐτοκρατορικῶν φερματίων διάφορα προνόμια καὶ ὠρίσθη τὸ πολίτευμα τοῦ τόπου. Τοῦ Χάρτου τούτου ἐν μεταγενεστέραις ἐποχαῖς διάφοροι ἀλλοιώσεις ἐπῆλθον καὶ διάφορα πολὺτιμα προνόμια παρεωρῶντο βαθμηδόν. Τούτων τὴν ἀνάκτησιν ἀείποτε ἐπιποθῶν ὁ λαὸς τῆς Σάμου διὰ τῶν πληρεξουσίων αὐτοῦ καὶ δι' ἐπιτροπείας καὶ ἤδη καὶ ἄλλοτε σταλείσης εἰς Κωνσταντινούπολιν καθυπέβαλε τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει διάφορα πρὸς ἐπαρόρθωσιν αὐτῶν τῶν προνομίων αἰτήματα. Εὐμερῶς δὲ τὸ πρῶτον ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἀποδεχθεῖσα τὰ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας ὑποβληθέντα αἰτήματα καὶ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν αὐτὰ, αἰσίαν τὴν λύσιν ἐμήνυε. Καὶ ἐπὶ τῇ ἐξαγγελλομένῃ ταύτῃ εὐαρέστω ἐκβάσει, ὡς καὶ ἐπὶ τῇ γενναίῳ φρονι μεσολαθήσει τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος ὑπὲρ ἐπιτεύξεως ἀπάντων τῶν πόθων τοῦ Σαμακοῦ λαοῦ, ἐσπένδομεν ἐκ τῶν προτέρων γὰ ἐξαγγείλωμεν τὴν ἐπὶ τούτοις εὐχαριστίαν αὐτοῦ πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν.

Συνελθούσης δὲ νῦν τῆς συνελεύσεως πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν καροικῶν αὐτῆς ἐργασιῶν, ἐκοινοποιήθη αὐτῇ ὑπὸ τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τοῦ ἡγεμόνος τὸ ἀπὸ 10 Σεπτιουμ-εββὲλ μηνὸς 1296 βελζυρικὸν γράμμα, ἐξ οὗ ἐμφαίνεται τοῦτο μὲν ὅτι ὀλίγιστα τῶν αἰτημάτων ἐπέτυχον καὶ ταῦτα οὐχὶ ἄνευ τροποποιήσεων, τοῦτο δὲ ὅτι ἕτερα αἰτήματα, ὡς τὸ περὶ ἄρσεως τῆς ὀθωμανικῆς φρουρᾶς, λύονται διὰ τρόπον μὴ συμβιβαζομένου πρὸς τὰ ἀρχικὰ καὶ θεμελιώδη προνόμια τῆς ρῆσου.

Ἐπὶ τούτοις ἡ συνέλευσις προήχθη ὅπως καθυποβάλλῃ πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν τὸ ἐπισυνημμένον ἐγγράφον· ἐπισυνάπτουσα δὲ καὶ ἀντίγραφον τοῦ βελζυρικοῦ γράμματος, ἐκλιπαρεῖ τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα ὅπως λαμβάνουσα ταῦτα ὑπ' ὄψιν, ποιήσῃ ὡς ἀντιπρόσωπος προστατίδος καὶ ἐνεργέτιδος τῆς ρῆσου Δυνάμεως τὰ δέοντα παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ διαβήματα πρὸς ἐπίτευξιν τῶν δια-

καὼν πύθων τοῦ Σαμιακοῦ λαοῦ. Ὑποσημειούμεθα δ' ἐνσεβάστως·

Ἐν Λιμένι Βαθέος Σάμου τῇ 9 Μαΐου 1879.

Ὁ πρόεδρος τῆς συνελεύσεως
Πελοπίδας Λεκάτης.

Ὁ γραμματεὺς τῆς συνελεύσεως
Παῦλος Γεωργιάδης.

(Ἐπορταὶ αἱ ὑπογραφαὶ τῶν πληρεξουσίων).

Τοιαῦτα ἢ συνέλευσις ἀποφασίσασα καὶ τὴν ἀποστολὴν τῶν ἀνωτέρω ἐγγράφων τῇ Βουλῇ ἀναθεμένη, ἄλλα τε πρὸς θεραπείαν τῶν πλημμελῶς ἐχόντων νομοθετήματα ψηφισαμένη, κατέπαυσε τῇ δεκάτῃ ἕκτῃ Μαΐου τὰς ἐργασίας αὐτῆς, ὑπὲρ τὸ σύνηθες διὰ τὰς περιστάσεις ταύτας παρατείνας. Ὀλίγας δὲ ἡμέρας μετὰ τὴν διάλυσιν αὐτῆς οἱ Σάμιοι εἶδον ἀνελπίστως ἐν μέσῳ αὐτῶν τὸν παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας Ἐρρίκον Φουρνιέ, αὐτὸν ἐκείνον, ὅστις τοσοῦτον εὐμενῆ αἰσθήματα πρὸς τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔναγχος ἀποσταλεῖσαν Σαμικὴν ἐπιτροπεῖαν καὶ πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἐν γένει ἐξεδήλωσε, καθ' ὃν χρόνον συνεζητεῖτο τὸ ζήτημα τῆς παραχωρήσεως τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Ἠπείρου τῇ Ἑλλάδι, κατὰ τὰ ἐν Βερολίνῳ ὀρισθέντα. Οἱ Σάμιοι μετὰ πολλῆς τιμῆς τὸν πρεσβευτὴν ὑπεδέξαντο καὶ διὰ προσαγορεύσεων καὶ φωταψιῶν καὶ ἐπιδείξεων παντοειδῶν ἐξεδήλωσαν τὴν ἑαυτῶν πρὸς ἐκείνον εὐγνωμοσύνην, ἡ δὲ γράφων ταῦτα, ἀντιπροσωπεύων τὸν ἀπόντα τότε ἐκ τῆς πρωτεύουσος ἡγεμόνα, μετὰ τῆς Βουλῆς καὶ μετ' ἄλλων δὲν ὤκνησε νὰ ἰκετεύσῃ αὐτὸν ὅπως συνδράμῃ τοῖς Σαμίοις πρὸς ἐπίτευξιν πάντων αὐτῶν τῶν ζητημάτων. Εὐπροσῆγορον ὁ ἀνὴρ ἔτεινεν οὓς ταῖς τοιαύταις ἰκεσίαις καὶ χάριτας ἀνομολογῶν ἐφ' ἧ ἔτυχεν ἐν Σάμῳ ὑποδοχῇ, ὑπεσχέθη ὅτι οὐδενὸς ἤθελεν ἀμελήσει ὅπως ὠφέλιμος αὐτῇ γένηται· ἀπῆλθε δὲ τῇ εἰκοστῇ ἐβδόμῃ Μαΐου, τὰς ἀρίστας περὶ Σάμου καὶ Σαμίων ἀποκομίζων ἐντυπώσεις.

Τῆς δὲ συνελεύσεως κατὰ τὰ προειρημένα ἀναθεμένης εἰς τὴν Βουλὴν ἵνα ἀποστείλῃ τῷ τε μεγάλῳ βεζύρη καὶ τοῖς πρεσβευταῖς τῶν προστατῶν Δυναμίμων τὰ ἐν τοῖς πρόσθεν δημοσιευθέντα ἐγγράφα, οἱ ἄρτι διορισθέντες βουλευταὶ Δημήτριος Τζακίρογλίδης ἐκ τοῦ τμήματος Βαθέος, Ἀναγνώστης Παπαδάμ ἐκ τοῦ τῆς Χώρας, Ἰωάννης Χ. Ἰωάννου ἐκ τοῦ τῶν Καρλοβασίων καὶ Δημήτριος Μιτζάλης ἐκ τοῦ

τοῦ Μαρξθοκάμπου καθῆκον ἐνόμισαν νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς συνελεύσεως· ὅτε ὅμως ἀνεκοίνωσαν τὴν περὶ τούτου πρόθεσιν αὐτῶν τῷ ἡγεμόνι, τότε οὗτος ἀπέτρεψεν αὐτοὺς τῆς τῶν ἐγγράφων ἀποστολῆς, λέγων ὅτι μεγάλου βεζύρου ὄντος τοῦ Χαϊρεδδίν πασᾶ, ἐν ὑπηρεσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Τύνητος τέως διατελοῦντος καὶ ἐπομένως τὰ τῆς Τουρκίας ἐντελῶς ἀγνοοῦντος, βεβαία ὑπῆρχεν ἡ ἀποτυχία τοῦ διαβήματος τῶν Σαμίων, ἐν ᾧ ἂν ἀνεβάλλετο ἡ τῶν ἐγγράφων ἀποστολή ἄχρι τοῦ διορισμοῦ ἐτέρου βεζύρου, αὐτὸς ὑπέσχετο νὰ λύσῃ κατ' εὐχὴν τὰ ζητήματα, προσηκόντως ἐνεργῶν. Οἱ λόγοι οὗτοι ἔπεισαν τοὺς βουλευτὰς νὰ ἀναστείλωσι τὴν τῶν ἐγγράφων ἀποστολὴν δι' ἄλλα τε καὶ διότι ὁ Χαϊρεδδίν πασᾶς ἀνέκαθεν ἐφάνη ἀποκλίνων πρὸς τὴν ἀπόρριψιν τῶν αἰτημάτων τῶν Σαμίων· ὅτε ὅμως μετὰ μικρὸν ἀπολυθέντος τοῦ μεγάλου βεζύρου τούτου καὶ ἀντ' αὐτοῦ διορισθέντος τοῦ Ἀαριφῆ πασᾶ, οἱ βουλευταὶ ὑπέμνησαν τῷ ἡγεμόνι τὸ περὶ ἀποστολῆς τῶν ἐγγράφων, τότε αὐτὸς οὐ μόνον ὀριστικῶς ἤρνησατο νὰ ἀποστείλῃ αὐτά, ἀλλὰ καὶ δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὴν Βουλὴν διεκήρυξεν ὅτι τὴν διαβίβασιν τῶν ἐγγράφων ἐκείνων, ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ γενομένην, ἤθελε θεωρήσει ὡς ὑπέρβασιν βουλευτικῶν καθηκόντων. Ἡ τοιαύτη ἀπροσδόκητος τοῦ ἡγεμόνος ἀναστροφή ἐξέπληξεν ὡς εἰκὸς τὰ μάλα τοὺς βουλευτὰς καὶ παρήγαγε μὲν πολλὴν τὴν δυσαρέσκειαν, ἐγέννησε δὲ καὶ τὴν ὑπόνοιαν ὅτι ὁ γενόμενος τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιτροπείᾳ τῶν Σαμίων φενακισμὸς ἦτο ἐκ τῶν προτέρων γνωστὸς τῷ Ἀδοσίδῃ καὶ ὅτι οὗτος περὶ μόνου ἐνδιαφερόμενος τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ ὡς ἡγεμόνος, συνεβούλευσε τοῖς ὀθωμανοῖς ὑπουργοῖς νὰ ἀποστείλωσι τοῖς Σαμίοις τὸ βεζυρικὸν γράμμα, ἐτοίμοις οὖσι πρὸς ἀναχώρησιν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, ἵνα μὴ διὰ μεταφράστου λάβωσι τοῦ περιεχομένου γνῶσιν καὶ παραγῶσιν αὐτῷ δυσχερείας. Τούτων οὕτως ἐχόντων, οἱ μὲν τῶν βουλευτῶν ἤθελον νὰ ἀποστείλωσι καὶ ἄκοντος τοῦ ἡγεμόνος τὰ ἔγγραφα εἰς Κωνσταντινούπολιν, κομιστοῦ τούτων γινομένου ἐνὸς τῶν βουλευτῶν, οἱ δὲ ὅμως, συμβιβαστικώτερον σκεπτόμενοι, δὲν ἔκριναν καλὸν ἐν ἀρχῇ τῆς διοικήσεως τοῦ νέου ἡγεμόνος ἔτι νὰ ἐξωθήσωσι τὰ πράγματα. Καὶ ἀνεστάλη μὲν τότε ἡ τῶν ἐγγράφων ἀποστολή, πλὴν ἀλλὰ τὸ τοιοῦτο ἐγένετο ἀφετηρία συνεπειῶν λυπηρῶν, ὡς παρακατιόντες θέλομεν ἴδει.

Δὲν εἶχεν ἔτι διασκεδασθῆ ἡ ὑπολανθάνουσα μεταξύ βουλευτῶν καὶ ἡγεμόνος δυσαρέσκεια, ὅτε νέα σπέρματα ἐρίδων καὶ διαφωνιῶν ἤρξαν-

το μεταξύ αὐτῶν ἀναφυόμενα. Βασιζόμενοι οἱ βουλευταὶ εἰς περικοπὴν τινὰ τοῦ πρὸς τὴν τελευταίαν συνέλευσιν διαγγέλματος τοῦ Ἀδοσίδου περὶ καταργήσεως τοῦ συστάντος ἐπὶ τοῦ πρώην ἡγεμόνος διοικητικοῦ συμβουλίου, τὴν λέγουσαν, *Συμφώνως πρὸς τὸ τέταρτον ἄρθρον τοῦ προνομιακοῦ Χάρτου, οἱ βουλευταὶ ἐν ἀπουσίᾳ τῆς συνελεύσεως θέλουσι συσκέπτεσθαι μετὰ τοῦ ἡγεμόνος ἢ τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ τῆς συστάσεως ἄρα διοικητικοῦ συμβουλίου ἀντικειμένης πρὸς τε τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐν λόγῳ Χάρτου, ἢ μὲν κατάργησις τοῦ παρῆσαντος διοικητικοῦ συμβουλίου θεωρεῖται ἀπαραίτητος, εἰς δὲ τὸ σῶμα τῆς Βουλῆς δέον γὰρ ἀποδοθῆ ἢ θέσις καὶ ἡ ἀρμοδιότης, αἵτινες προσήκουσιν αὐτῇ, ἠξίουσιν ἵνα ἐν τῇ διοικήσει λαμβάνωσιν ἄμεσον μέρος, ἐφ' ὅσον ἄλλως ἢ Βουλῇ οὔτε τὴν προσήκουσαν αὐτῇ θέσιν εἶχεν, ἀλλ' οὔτ' ἐξεπλήρου τὴν ἐντολὴν αὐτῆς ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς σχολαζούσης συνελεύσεως, ταύτῳ εἰπεῖν τοῦ λαοῦ. Τὰς τοιαύτας ὁμως ἀξιώσεις τῶν βουλευτῶν ὁ Ἀδοσίδης δὲν ἐνόει νὰ παραδεχθῆ, τὸ τοιοῦτο δ' ἐξεδήλωσεν ἐν τῷ διορισμῷ ἐνός ἐπιστάτου τῆς ὁδοποιίας Μυτιληνῶν, τὸν ὅποιον αὐτὸς διώρισεν, ἀντιτεινόντων καὶ μὴ στεργόντων τῶν βουλευτῶν· οὐ πολλῶ δ' ὕστερον, προκειμένου τοῦ διορισμοῦ ἐνός ἐλεγκτοῦ τῶν δημοσίων προσόδων, τελεία μεταξύ βουλευτῶν καὶ ἡγεμόνος ἐπῆλθε ρῆξις, τῶν μὲν διατεινομένων ὅτι ὁ ἐλεγκτὴς ἦτο οἰκονομικὸς ὑπάλληλος καὶ ἔπρεπεν ὡς τοιοῦτος ὑπ' αὐτῶν ὑποδεικνυόμενος νὰ διορισθῆ, τοῦ δὲ ἐπιμένοντος ὅτι ὁ ἐλεγκτὴς ἦτο διοικητικὸς ὑπάλληλος καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὑπέιγετο εἰς τὴν ἄμεσον αὐτοῦ ἐκλογὴν. Ταῦτα διήρσαν τὴν νῆσον εἰς δύο φατρίας, ὧν ἡ μὲν, ἢ περὶ τὸν ἡγεμόνα, περιελάμβανε μέγα μέρος τῶν κατοίκων τῶν τριῶν τμημάτων τῆς νήσου, ἡ δέ, ἢ περὶ τὴν Βουλὴν, περιελάμβανε τοὺς κατοίκους τοῦ τμήματος τῶν Καρλοβασίων καὶ τινὰς ἐν ἑτέροις τῶν δήμων ἄλλων τμημάτων. Ὅτε δὲ ὁ ἐκ Καρλοβασίων βουλευτὴς Ἰωάννης Χ. Ἰωάννου, ἀπελθὼν εἰς τὸν ἑαυτοῦ δῆμον, συνεκάλεσεν αὐτόθι τὰ δημοτικὰ συμβούλια τοῦ τμήματος Καρλοβασίων καὶ τινὰς τῶν προϋχόντων καί, ἐκτιθεὶς αὐτοῖς τὰ αἴτια τῆς μεταξύ Βουλῆς καὶ ἡγεμόνος ἔριδος, ἔλαβε παρ' αὐτῶν τὴν ἐντολὴν νὰ προστατεύσῃ τὰ προσβαλλόμενα τῆς Βουλῆς δικαιώματα, τότε καὶ οἱ τῆς ἡγεμονικῆς φατρίας, τοῦ τοιοῦτου γνωστοῦ γενομένου, διενήργησαν πανταχοῦ τῶν ἑτέρων τριῶν τμημάτων τὴν σύνταξιν ἀναφορῶν καὶ τὴν εἰς τὴν ἑδραν τῆς διοικήσεως ἀποστολὴν ἐπιτροπειῶν, ἐντολὴν λαβουσῶν γὰρ ζητήσωσιν ἐξηγήσεις*

παρὰ τῆς Βουλῆς περὶ τῶν αἰτίων, τὰ ὅποια προῦκάλεσαν διαφωνίας μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἡγεμόνος, καὶ πρὸς ἄρσιν τῶν διαφωνιῶν τούτων ἐνεργήσωσι πᾶν ὃ τι τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος καὶ τὸ δίκαιον ἤθελον ὑπαγορεύσει αὐτοῖς. Τὰς τοιαύτας ἐνεργείας ἡ Βουλὴ πληροφωρηθεῖσα, ἐταράχθη ὡς εἰκός· ὅθεν καὶ συνελθοῦσα, συνέταξε τὸ ἐπόμενον ἔγγραφον, ὃπερ ἐπέδωκε τῷ ταῦτα γράφοντι, διευθυντῇ τοῦ διοικητικοῦ Γραφείου, ἵνα ἐγχειρίσῃ τῷ ἡγεμόνι.

Ὑψηλότατε.

Μετὰ λύπης πληροφορεῖται ἡ Βουλὴ ὅτι διάφοροι ἀναφοραὶ καὶ ἐπιδείξεις παρασκευάζονται ἐνταῦθα καὶ ἐν τισὶ ἄλλοις δήμοις τῆς ἡγεμονίας, ὧν ὁ σκοπὸς καὶ τὰ τούτων ἐνδεχόμενα ἀποτελέσματα ἄδηλα.

Ταῦτα φέρουσα ἡ Βουλὴ εἰς γνῶσιν τῆς ὑμετέρας ὑψηλότητος, διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἄτοπον καὶ ἔκτρομον διαγωγὴν τῶν διοργανιζόντων ταῦτα. Ἐφιστῶσα δὲ εἰς τὴν προσοχὴν τῆς ὑμετέρας ὑψηλότητος ἐπὶ τούτων καὶ αἰτουμένη τὴν ταχίστην αὐτῶν πρόληψιν, καθ' ὅσον παρόμοια ἢ ἀντίρροπα διαβήματα δύνανται καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς δήμοις γὰρ ἐπαναληφθῶσι καὶ καταλήξωσιν εἰς γενικὴν ἀνωμαλίαν, θεωρεῖ ἑαυτὴν ἀπηλλαγμένην πάσης ἐντεῦθεν εὐθύνης.

Ἐν Ἀμένι Βαθίος τῇ 26 Ἰουνίου 1879.

Οἱ βουλευταὶ

Δ. Τζακιρογλίδης.

Ι. Χ. Ἰωάννου.

Δ. Μιτζάλης.

Μὴ εἰς τὴν διαμαρτύρησιν δὲ ταύτην ἀρκεσθεῖσθαι ἡ Βουλὴ, ἐξήγγειλε διὰ τηλεγραφήματος πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν ὅτι, διαφωνιῶν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἡγεμόνος ἀναφυσισῶν, ἀπαραίτητος ἀποβαίνει ἡ ἀποστολὴ ἐνὸς αὐτοκρατορικοῦ ὑπαλλήλου πρὸς λύσιν αὐτῶν.

Τούτων ὑπὸ τῆς Βουλῆς γιγνομένων, δὲν ὤκνουν καὶ οἱ ἀντικείμενοι ἐξεγείροντες τὰ πλήθη κατ' αὐτῆς· τοῦ τοιούτου δ' εὐχερῶς ἐπετύχχανον, τὸ μὲν διότι ἡ πρώτη τοῦ Ἀδοσίδου ἡγεμονία εἶχε καταλίπει ποθινὰς τῷ λαῷ ἀναμνήσεις, κατ' ἀκολουθίαν δὲ μέγα αὐτὸς ἐκέκτητο τὸ γόητρον καὶ προσφιλὲς παρὰ τοῖς πολλοῖς ἦτο, τὸ δὲ διότι δὲν ἔπαυε καὶ ὁ ἴδιος ἐκκαίων τὴν κατὰ τῆς Βουλῆς ἀπέχθειαν, οἷς μὲν πα-

ριστῶν ἐκείνην ὡς πνεύματος ἀφορήτου ἰδιοτελείας ἐμπορουμένην καὶ εἰς πάντα παρανόμως νὰ κατεπεμβαίνη θέλουσαν, ὧν δ' ἐξέπτων κατ' ἐκείνης τὴν φιλατιμίαν, τῆς ὁποίας δῆθεν αὐτὸς προστάτης ἐγίνετο. Καὶ δὴ τῇ εἰκοστῇ ἐνάτῃ Ἰουλίου, ἡμέρᾳ κυριακῇ, ἤρξαντο συνερχόμενοι ἐκ τῶν διαφόρων τῆς νήσου δῆμων ἀπεσταλμένοι ἐν τῇ κομπούλει Βαθέος ὅπως κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν προμνησθεισῶν ἀναφορῶν ζητήσωσιν ἐξηγήσεις περὶ τῶν αἰτίων τῆς μεταξὺ ἡγεμόνος καὶ Βουλῆς διαφωνίας. Οἱ ἀπεσταλμένοι οὗτοι, ἀριθμούμενοι εἰς ἑκατὸν πενήκοντα, συνῆλθον ἐν τῷ ἐν Βαθεῖ ναῶ τῆς Παναγίας καί, ἐπιτροπεῖαν ἐκλεχόμενοι, ἐντολὴν ἔδωσαν αὐτῇ νὰ παρουσιάσῃ τῷ ἡγεμόνι καὶ ὡς μόνον μέσον τῆς ἄρσεως τῶν ἀναφεισῶν διαφωνιῶν ἐκζητήσῃ παρ' αὐτοῦ τὴν παῦσιν τῆς Βουλῆς· οὕτως ἄρα ἡ ἐπιτροπεῖα αὕτη, ἐφεπομένων τῶν ἐκ τῶν ἔξωθεν δῆμων ἐλθόντων καὶ πολλῶν ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ Βαθέος, κατῆλθε περὶ μεσημβρίαν εἰς τὸν Λιμένα καί, ἐνώπιον τοῦ ἡγεμόνος προσελθοῦσα, ἐξέθηκεν αὐτῷ ὅτι ἡ Βουλὴ ἀπέβαλεν ἤδη τὴν τοῦ λαοῦ ἐμπιστοσύνην, ὅθεν καὶ ἀπαραίτητος ἐτύγχανεν ἡ ἀντικατάστασις αὐτῆς. Ὁ ἡγεμών, ὅπως ἐν τοιαύταις περιστάσεσι συμβαίνει, συνεστήσατο τοῖς πᾶσι τὴν διατήρησιν τῆς τάξεως καὶ ὑπεσχέθη νὰ πράξῃ ὅ τι δίκαιον καὶ νόμιμον· ἡ δὲ ἐπιτροπεῖα, ἀπελθοῦσα τοῦ ἡγεμονικοῦ μεγάρου, κατηθύνθη, τοῦ λαοῦ παρακολυθουῦντος, εἰς τὰ προξενεῖα τῆς Ἀγγλίας, Αὐστρίας, Γαλλίας, Γερμανίας, Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας καὶ ἐπέδωκε τοῖς προξένους ἀναφοράς, δι' ὧν ἐξέθετε τὰς αἰτιάσεις τοῦ λαοῦ καὶ ἀπῆτει τὴν παῦσιν τῆς Βουλῆς. Ζητωκραυγασάντες δὲ ὑπὲρ τῶν διαφόρων αὐτῶν κυβερνήσεων, δῆλθον οἱ πάντες καὶ ὑπὸ τὸ βουλευτήριο, φωνάζοντες κάτω ἡ Βουλὴ! Τούτων δέ, ὡς μὴ ὄφειλε, γενομένων, ὁ μὲν λαὸς διελύθη, ἀπελθὼν εἰς τὰ ἴδια, συνέστη δ' ἐνδεκαμελὴς ἐπιτροπεῖα, ἣτις ἐντολὴν ἔλαβε νὰ παραμείνῃ ἐν Λιμένι Βαθέος ἄχρι τοῦ ὀριστικοῦ ἀποτελέσματος τοῦ διαβήματος τούτου, περὶ οὗ καὶ ἡγεμών καὶ Βουλὴ καὶ πρόξενoi ἀλληλοδιαδόχως ἐτηλεγράφησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Τοιαύτη ἦτο ἡ τῶν πραγμάτων κατάστασις, ὅτε, τῇ πρώτῃ Αὐγούστου, τηλεγράφημα τοῦ μεγάλου βεζύρου Ἀαριφῆ πασᾶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἐξήγγελλεν ὅτι ἡ Ὑψηλὴ Πύλη ἀπεφάσισε νὰ πέμψῃ εἰς Σάμον ἰδικὸν ὑπάλληλον, ἐντολὴν ἔχοντα νὰ ἐξομαλίσῃ τὰς ἀναφεισὰς ἔριδας. Τὸ τοιοῦτο ἄγγελμα ὅπως ἀντιθέτους παρήγαγεν ἐντυπώσεις· διότι τοῖς μὲν ἐλογίσθη ὡς θρίαμβος τῆς Βουλῆς, προκαλεσάσης

καὶ ἐπιτυχούσης τὴν ἔλευσιν ἀπεσταλμένου, τοῖς δὲ ἐθεωρήθη ὡς καταδικῆ αὐτῆς, διότι οὗτοι ἐπίστευσαν ὅτι ὁ ἀπεσταλμένος, πειθόμενος περὶ τοῦ παραλόγου τῶν ἀξιώσεων τῆς Βουλῆς, ἤθελεν ἀναμφιλέκτως καταδικάσει αὐτήν. Ἄλλ' ἐπὶ τούτοις ἐκότεραι αἱ φατρίαι ἤρξαντο παρασκευαζόμεναι ὅπως εὐπρόσωποι παραστῶσιν ἐνώπιον τοῦ ἀπεσταλμένου, οὗ ἄγνωστον εἰσέτι διετέλει τό τε ὄνομα καὶ ἡ ἐθνότης. Ἡ δὲ Βουλὴ, φοβουμένη τὴν ἐπανάληψιν τῶν προγεγενημένων σκηνῶν, διεβίβασε, τῇ δευτέρᾳ Αὐγούστου, ἑτέραν διαμαρτύρησιν πρὸς τὸν ἡγεμόνα, ὃν καθίστα ὑπεύθυνον διὰ πᾶσαν συρροὴν πλήθους κατὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ ἀπεσταλμένου καὶ διὰ τὰ ἐνδεχόμενα ἐκ τῆς τοιαύτης συρροῆς δυσάρεστα ἐπακολουθήματα· ἐπιστρέψαντος ὁμῶς τοῦ ἡγεμόνος τῇ Βουλῇ τὸ τοιοῦτο ἔγγραφον ὡς δῆθεν αὐθαδῆς, αὕτη ἐτηλεγράφησε πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην ὅτι, φοβομένη ἀταξίας ἐκ μέρους ὀχλαγωγῶν τινων, ἠναγκάζετο νὰ ἀπέλθῃ τῆς ἑδρας τῆς διοικήσεως. Καὶ ὄντως, αὐθημερὸν τὰ δύο τῶν μελῶν αὐτῆς ἀνεχώρησαν, χωρὶς, ὡς εἰθιστο, νὰ ζητήσωσι τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν παρὰ τοῦ ἡγεμόνος, εἰς τοὺς οἰκείους δῆμους, τῇ δ' ἐπιούσῃ πρωτὶ ἀπῆλθε καὶ τὸ τρίτον, ἀπολειφθέντος ἐν τῇ πρωτευούσῃ μόνου τοῦ αὐτόθι οἰκοῦντος βουλευτοῦ τοῦ τμήματος Βαθῆος.

Ἐν μέσῳ πολλῶν προπαρασκευῶν ἑκατέρων τῶν φατριῶν, ἀφίκετο ἐπὶ τέλους, τῇ εἰκοστῇ τρίτῃ Αὐγούστου, ἡμέρᾳ πέμπτῃ, εἰς Λιμένα Βαθῆος ὡς αὐτοκρατορικὸς ἐπίτροπος ὁ Κωνσταντῖνος Ἀνθόπουλος, γερουσιαστοῦ καὶ γενικοῦ εἰσαγγελέως τίτλων φέρον, ὅστις καὶ ἀποβάς τοῦ ἀτμοπλοίου, ἐπεσκέψατο πρῶτον τὸν ἡγεμόνα, εἶτα δ' ἀπεχώρησεν εἰς τὸν προπαρασκευασθέντα αὐτῷ ἴδιον οἶκον. Αὐθημερὸν δὲ προσῆλθον αὐτῷ καὶ ἀπεσταλμένοι ἐκ διαφόρων δῆμων, ἀπὸ ἡμερῶν ἡδη τὴν ἐκείνου ἄφιξιν ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἀναμένοντες, οἵτινες, ὑποβαλόντες τὰς κατὰ τῆς Βουλῆς αἰτιάσεις τοῦ λαοῦ, συνεπέρανον ἐξαιτούμενοι τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῆς. Ὁ Ἀνθόπουλος προέτρεψεν αὐτοὺς ἵνα διάγωσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ εὐταξίᾳ, ὑποσχόμενος ὅτι τὴν ἀνατεθειμένην αὐτῷ ἐντολὴν ἤθελεν ἐν πάσῃ δικαιοσύνῃ καὶ ἀμεροληψίᾳ διεξαγάγει, μεθ' ἧ οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπεχώρησαν, δηλώσαντες ὅτι καταλιμπάνουσι δεκαμελῆ ἐπιτροπεῖαν μετ' ἐντολῆς ἵνα ἐργασθῇ πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος.

Οὕτως ἄρα ὁ Ἀνθόπουλος ἐπελάθετο τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ· ἀλλ' εἶτε διότι ἤθελε νὰ σπεύδῃ βραδέως εἶτε διότι ἐφρόνει ὅτι διὰ βραδυ-

τέρας καὶ ἐμβριθεστέρας ἐρεύνης ὤφειλε νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατὰστασιν, αἱ ἐργασίαι αὐτοῦ παρετείνοντο πλέον ἢ ὅσον οἱ περὶ τὸν ἡγεμόνα ἐπεθύμουν. Ἄντι, ὡς οὗτοι ἠξίουσαν, ὁ ἀπεσταλμένος νὰ περιορισθῆ εἰς μόνην τὴν ἔρευναν τῶν κυρίων ἀφορμῶν τῆς ἐριδος, τῆς διαιρούσης τὸν ἡγεμόνα ἀπὸ τῆς Βουλῆς, ἐκείνος εἰργάζετο ἐκζητῶν πληροφορίας ἀλλοτρίας τοῦ κυρίου θέματος, τῷ λόγῳ ὅτι αὐταὶ ἦγαγον αὐτὸν ἀσφαλέστερον εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν· ὅθεν καὶ ἤρξαντο οἱ περὶ τὸν ἡγεμόνα κατακραυγάζοντες ὅτι τὸ τοιοῦτο ἐγίνετο κατ' ἀκολουθίαν συνεννοήσεως προηγουμένης μετὰ τῶν περὶ τὴν Βουλὴν. Καὶ τοῦτο μὲν ἡμεῖς νὰ βεβαιώσωμεν δὲν δυνάμεθα· οἶδαμεν ὅμως ὅτι ἐκατέρω τῶν μερίδων εἰργάζετο πυρετωδῶς ὅπως ὑπερισχύσῃ παρὰ τῷ ἀπεσταλμένῳ, καὶ ὅτι ἐν ᾧ ἡ μία παρίστα τὸν Ἀδοσίδην ὡς τὸν ἄριστον τῶν ἀρχόντων καὶ μονοноῦ σωτῆρα τῆς Σάμου, ἡ ἑτέρα ὑπέβαλλεν ἀναφορὰς καὶ ἐκθέσεις, ἐν αἷς εἰκόνιζεν αὐτὸν ὡς τὸν φαυλότατον τῶν ἡγεμόνων καὶ ὡς ἀγχνῆς καὶ ἀνασκολοπισμοῦ ἄξιον. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ καὶ ἡ Βουλὴ ἔγραψε σφοδρότατον κατὰ τοῦ Ἀδοσίδου κατηγορητήριον, ὡς μὴ σεβασθέντος τὰ τῆς νήσου προνόμια καὶ σφετερισθέντος τὰ τῆ Βουλῆ προσήκοντα δικαιώματα. Πρὸς τὸ τοιοῦτο κατηγορητήριον ἀπήντησεν ὁ ἡγεμὼν διὰ δύο ἐγγράφων, καὶ διὰ μὲν τοῦ πρώτου αὐτῶν ἐζήτει τὴν εἰς δίκην εἰσαγωγὴν τῆς Βουλῆς, ὡς προδοῦσης τὸν ὄρκον αὐτῆς καὶ ἐν πολλοῖς αὐτὸν ἐξαπατησάσης, διὰ δὲ τοῦ δευτέρου ἀνήρει τὰς μομφάς, ἃς ἐκείνη ἐπέριπτεν αὐτῷ.

Ἐν ᾧ χρόνῳ ἡ τοιαύτη κατὰστασις ἐπέφερε τὴν διοικητικὴν χαλάρωσιν ἐν τῇ νήσῳ, θρυλήματα ἐτέρωθεν διαδιδόμενα περὶ παύσεως τοῦ Ἀδοσίδου συνετάρασσον τὰ πνεύματα τῶν αὐτῷ προσκειμένων καὶ ἐξηρέθιζον τὸν χόλον αὐτῶν κατὰ τῶν περὶ τὴν Βουλὴν· πρὸς ἐπίτασιν δὲ τῆς ἀγανακτήσεως συνετέλεσαν καὶ ταῦτα. Περιερχόμενος ὁ βουλευτῆς Ἀναγνώστης Παπαδάμ διάφορους δήμους, ἐξήγγελλε δημοσίῃ ὅτι μετὰ μικρὸν ὁ Ἀδοσίδης ἀνακαλεῖται· πρὸς δὲ τῷ καὶ πρόκριτοί τινες, ἐκ Καρλοβασίων ἐλθόντες καὶ ἐνώπιον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀπεσταλμένου παρουσιάσαντες, κατεμέμψαντο μὲν τοῦ ἡγεμόνος, σφοδρὰς δ' ἐξεδήλωσαν συμπαθείας πρὸς τὴν Βουλὴν, μεθ' ὃ ἀπελθόντες εἰς τὰ ἴδια, κατέλιπόν τινας ἐξ αὐτῶν, οἷς συνετάραξαν καὶ ἕτεροι τῶν ὁμοφρονούντων, καὶ αὐτοῖς ὑπὸ τὸν τίτλον Κεντρικῆς Ἐπιτροπείας ἐντολὴν ἔδωσαν νὰ συμπράττωσι τῇ Βουλῇ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος. Ταῦτα λοιπὸν συνετάραξαν τοὺς φίλα ὑπὲρ τοῦ ἡγεμόνος φρονούντας, οἵτινες

ἔσκέψαντο ὅτι ὤφειλον διὰ τολμῆματός τινος νὰ ματαιώσωσι καὶ τῶν ἐναντίων τὰς ἐνεργείας καὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀπεσταλμένου τοῦς πлагίους, ὡς ὑπενόουν, σκοπούς, οὓς καὶ τηλεγραφικῶς εἶχον καταγγεῖλει τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ· ὅθεν καὶ ἀπερῶσισαν ἐνεργοῦντες νὰ ἐξεγείρωσι τὸν λαὸν καὶ δι' αὐτοῦ ἐπιλύσωσιν ὅσον ἐνῆν τάχιον τὸ ἐκκρεμές μένον ἕως τότε ζήτημα.

Μετὰ προηγηθεῖσαν ἄρα συνεννόησιν συνῆλθον τῇ δεκάτῃ ἕκτῃ Σεπτεμβρίου, ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἐκ τῶν διαφόρων δῆμων εἰς Βαθὺ ἄνδρες, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἦν οὐχὶ εὐκαταφρόνητος· καταρτίσαντες δ' ἐπιτροπείαν, ἀνέθηκαν αὐτῇ τὴν ἐντολὴν νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν Λιμένα καὶ ἐκζητήσῃ παρὰ τοῦ ἡγεμόνος καὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀπεσταλμένου ἀνυπερθέτως τὴν τῶν βουλευτῶν ἀντικατάστασιν. Πρὶν δ' ἢ ἔτι ἡ ἐπιτροπεία τοῦ λαοῦ εἰς Λιμένα ἀφίκηται, ὁ ἡγεμὼν, πορευθεὶς παρὰ τῷ κλινῆρει ἐκ μικρᾶς ἀδιαθεσίας τυγχάνοντι αὐτοκρατορικῶ ἀπεσταλμένῳ, ἐξέθηκεν αὐτῷ τὸ κρίσιμον τῶν πραγμάτων καὶ τὸ ἄδηλον τῶν ἐνδεχομένων νὰ προκύψωσι συνεπειῶν· ἀμφοτέρων δὲ μεινάντων συμφώνων νὰ προσκαλέσωσι τοῦς βουλευτὰς ὅπως οἰκείᾳ γνώμῃ δώσωσι τὴν ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν παραίτησιν, διότι ἄλλως ἤθελον ἀπολυθῆ, ὁ ταῦτα γράφων ἐνετάλη νὰ ἀνακοινώσῃ τοῖς βουλευταῖς τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν. Ἐν τῷ μεταξύ δ' ἡ τῶν ἐν Βαθεῖ συνελθόντων ἐπιτροπεία, κατελθοῦσα εἰς τὸν Λιμένα, πολλοῦ παρακολουθοῦντος αὐτῇ πλήθους, παρέστη ἐνώπιον τοῦ ἡγεμόνος καὶ δι' ἐνὸς τῶν μελῶν αὐτῆς, τοῦ Λεωνίδα Ἀγγελόγλου, ἐξέθηκεν αὐτῷ ὅτι ὁ λαὸς δὲν ἀνέχεται ἐπὶ πλέον τὴν τῆς τοιαύτης καταστάσεως παράτασιν, ἀλλ' ἀπαιτεῖ τὴν τῶν βουλευτῶν ἀντικατάστασιν, οὔ μὴ γιγνομένου, δὲν ἀποχωρεῖ. Πρὸς ταῦτα ὁ ἡγεμὼν ἀπαντῶν, προέτρεψε τὰ πλήθη νὰ διαλυθῶσιν, ὑποσχόμενος νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα· πλὴν ἀλλὰ τῆς ἐπιτροπείας καὶ τοῦ λαοῦ μιᾶ φωνῇ κραυγασάντων ὅτι δὲν διαλύονται, ὁ ἡγεμὼν, τοῖς σκοποῖς τοῦ ὁποίου ὑπεβόηθει θυμιασίως ἡ τοιαύτη προπαρασκευασμένη ἀπόφασιν, παραλαβὼν τὴν ἐπιτροπείαν, μετέβη εἰς τὸ οἶκημα τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀπεσταλμένου, πρὸς ὃν ὁ Λεωνίδας Ἀγγελόγλους ἐπανελάθεν ὅσα καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα εἶπε, τοῦ λαοῦ ἔξωθεν βοῶντος κἄτω ἢ Βουλῇ! κἄτω ἢ Βουλῇ! Τότε δὴ ὁ αὐτοκρατορικός ἀπεσταλμένος, ἰδὼν ὅτι οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι, ἐτέρωθεν δὲ φοβούμενος μὴ ὁ λαὸς, ἐξαγριωθείς, παρεκτραπῆ εἰς ἀτακτήματα, συναπερῶσισε τῷ ἡγεμόνι τὴν τῶν βουλευτῶν ἀντικατάστασιν· ἐπιμενούσης δὲ τῆς ἐπι-

τροπείας ἵνα ἄνευ ἀναβολῆς ἐκδοθῆ καὶ τὸ προσῆκον Διάταγμα, ὃ ταῦτα γράφων, ὅστις ἄλλως δὲν ἐπέτυχεν νὰ εὕρῃ τοὺς βουλευτάς ἵνα αὐτοῖς ἀνακοινώσῃ, καθ' ἃ προεῖρηται, τὴν περὶ παραιτήσεως αὐτῶν πρότασιν, προσεκλήθη νὰ συντάξῃ αὐθωρεὶ τὸ Διάταγμα ἐκεῖνο, ὅπερ, ὑπογραφέν ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος, παρέδωκε τῷ ἄγοντι τοὺς δημότας Βα-θεος Ἐμμανουὴλ Ζαμπούνη· οὗτος δ' ἐξελθὼν εἰς τὸν τοῦ οἴκου ἐξώ-στην, ἀνέγνω γεγонуίᾳ τῆ φωνῆ τὸ Διάταγμα εἰς ἐπήκοον πάντων. Ὁ δὲ λαός, ἀκούσας τότε ὅτι οἱ βουλευταὶ ἀπελύθησαν καὶ ὅτι ἀντ' ἐκεί-νων διωρίσθησαν ἕτεροι, οἱ ἐπιλαχόντες ἐν τῇ βουλευτικῇ ἐκλογῇ τῆς τελευταίας γενικῆς συνελεύσεως, ἐξεχύθη εἰς εὐφημίας καὶ τῷ κελεύ-σματι ἐπόμενος τῶν ὀδηγούντων αὐτόν, ἀνῆλθεν εἰς Βαθύ, κἀκείθεν ἐπανέκαμψεν ἕκαστος εἰς τὸν ἴδιον δῆμον, χωρὶς εἰς ἐλάχιστον λόγῳ ἢ ἔργῳ νὰ παρεκτραπῆ ἀτάκτητα, χωρὶς οὐδὲ τὰς ὁδοὺς κἄν τῆς πρωτευούσης νὰ περιέλθῃ.

Πρῶτον ἤδη ἀπὸ τῆς εἰς ἡγεμονίαν συστάσεως τῆς Σάμου Βουλῆ ἀπελύετο δι' ἡγεμονικοῦ Διατάγματος καὶ πρῶτον Βουλῆ, νομίμως ἐκ-λεχθεῖσα, τοιοῦτο ἔπιπτε πέσημα. Ὅπως ὅμως καὶ ἂν τις τὰ πράγ-ματα κρίνῃ, δὲν δύναται ἄλλ' ἢ νὰ οἰκτείρῃ τὸ γενόμενον καὶ νὰ ὁμο-λογῆσῃ ὅτι ἡ τῇ Βουλῇ κατενεχθεῖσα προσβολή ἦτο προσβολή τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν συμφερόντων αὐτοῦ τοῦ τύπου καὶ ἀφετηρία ἐπ-ακολουθημάτων λυπηρῶν, μᾶλλον δ' εἰπεῖν ὀλεθρίων. Ἰσχυρίσθησάν τινες τότε ὅτι ὁ λαός νομίμως αὐτοῦ δικαιώματι χρησάμενος, ἀπήτη-σε τὴν ἀντικατάστασιν ἐντολοδόχων, εἰς οὓς δὲν εἶχε πλέον ἐμπιστο-σύνην, ὥστε ἡ πορεία τῶν πραγμάτων ἦτο φυσική πως καὶ θεσμία· ἡ τοιαύτη ὅμως σκέψις πολλοὺς καὶ ἀπειλητικούς ἐγκρύπτει τοὺς κινδύ-νους. Δυστύχημα ὁμολογουμένως μέγα ἤθελεν εἶσθαι ἂν καθιεροῦτο ἡ ἀρχὴ ὅτι μερὶς λαοῦ μικρὰ ἢ μεγάλῃ δικαιούται νὰ καταλύῃ, ὅσάκις ἂν βούληται, τὴν ἐκπροσωποῦσαν αὐτόν ἐξουσίαν· καταστρεπτικώτα-τον ἐπ' ἴσης ἤθελεν εἶσθαι ἂν τοῖς ἡγεμόσι παρεχωρεῖτο τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀλλάσσῃσι διὰ Διαταγμάτων τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ, ἔστω καὶ τῇ ἀπαιτήσῃ αὐτοῦ τούτου τοῦ λαοῦ. Ποῦ, τούτων γιγνα-μένων, ἀπομένει ἢ ἀπέναντι τοῦ ἡγεμόνος δύναμις καὶ ἀνεξαρτησία τῆς τοιαύτης ἀντιπροσωπείας πρὸς περιφρούρησιν τῶν τοῦ λαοῦ δικαιομά-των ; Ἡ τίς δύναται νὰ βεβαιώσῃ ὅτι φανερὰ τις ἢ καὶ αὐτὸς ὁ ἡγε-μῶν, εὐρίσκοντες τοὺς βουλευτάς ἀπειθοῦντας ταῖς αὐτῶν ὀρέξεσι καὶ διαθέσει, δὲν ἤθελον ἐξεγείρει συνεχῶς μέρος τοῦ λαοῦ καὶ ἀνατρέπει

αὐτούς; Ποῦ δὲ ἤθελε φέρεי τοῦτο, ἀλλ' ἢ εἰς τὴν ἕξαιψιν τῶν παθῶν, εἰς τὸν κλονισμὸν τῶν βάσεων, ἐφ' αἷς πᾶσα πολιτεία ἐδράζεται, καὶ ἢ εἰς τὴν φλυωτέραν δουλείαν ἢ εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον; Δυστυχῶς τὴν ἀλήθειαν τῶν τοιούτων σκέψεων ἐπεβεβαίωσαν τὰ μετὰ ταῦτα ἐν Σχμῶ γενόμενα, ἅτινα μικροῦ ἐδέησε νὰ ἐπιφέρωσι τὴν χύσιν ἀδελφικοῦ αἵματος.

Μετὰ τὴν τῶν βουλευτῶν ἀντικατάστασιν ἡ περαιτέρω ἐν Σχμῶ διατριβὴ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀπεσταλμένου Ἀνθοπούλου ἀπέβαινε ματαία· ἀλλὰ νὰ ἀπέλθῃ δὲν ἠδύνατο πρὶν ἢ λάβῃ περὶ τούτου διαταγὴν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ πράγματι μὲν ἐπαυσεν οὗτος ἐργαζόμενος, ἡ παρουσία ὁμῶς αὐτοῦ ἐγέννα ὅπωςδὴποτε μετὰ τῶν κατὰ τοῦ ἡγεμόνος δυσηρεστημένων σκάνδαλα, ἐξ ὧν ἠδύνατο νὰ ὠρεληθῶσιν οὗτοι, τῆς Ὑψηλῆς Πύλης πειθομένης ὅτι ἡ κατὰ τοῦ Ἀδοσίδου φατρία ἦτο ἰσχυρὰ καὶ ὅτι αὕτη δὲν ἤθελεν ἡσυχάσει, ἐὰν μὴ ἐκαίνοσ ἀνεκαλείτο. Ταῦτα δὲ εἶχον οὕτως, οὐδεμιᾶς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διαταγῆς τῷ Ἀνθοπούλῳ πρὸς ἀναχώρησιν διδομένης, ὅτε ἀφίκετο εἰς Σχμόν τῇ εἰκοστῇ ἐκτῇ Σεπτεμβρίου, ἐπιστρέφων ἐκ τῆς κατὰ τὴν Συρίαν περιοδείας αὐτοῦ, ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτῆς τῆς Ἀγγλίας καὶ γνώριμος τοῦ Ἀδοσίδου τυγχάνων Αὐγούστινος Λαγιάρδος. Τῷ ἀνδρὶ τούτῳ, μετὰ πολλῶν τιμῶν δεκτῶ ὑπὸ τῶν Σαμιῶν γενομένῳ, πλησιάζαντες οἱ περὶ τὸν Ἀδοσίδην ἐδήλωσαν ὅτι ὑπὸ μεγίστης κατείχετο ὁ Σαμικός λαὸς πρὸς τὸν ἑαυτοῦ ἡγεμόνα ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως, ὑπέδειξαν δὲ ἐμμέσως ὅτι πέτρα σκανδάλου ὑπάρχει ἡ ἐν Σχμῳ ἀνωφελὴς διατριβὴ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἐπιτρόπου. Ὁθεν καὶ ὁ Λαγιάρδος τηλεγραφικῶς ἐποίησε τῇ Τουρκικῇ κυβερνήσει τὰς δεούσας παραστάσεις, συνεπέιχ τῶν ὁποίων τηλεγράφημα ἐλθὸν τῇ δευτέρῳ Ὀκτωβρίου τῷ Ἀνθοπούλῳ ἐπέτασσεν αὐτῷ ἵνα ἐπανακίμψῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν· τῇ δ' ἐπιούσῃ ἀπήρχετο οὗτος ἐκ Σχμοῦ μετὰ τεσσαρακονθήμερον ἐν αὐτῇ διατριβῇ.

Ἡ δὲ νέα Βουλὴ εἶτε διότι ἐνεφορεῖτο τῶν αὐτῶν ὡς καὶ ἡ προκατόχος φρονημάτων εἶτε διότι ἐπίστευε, καθ' ἃ οἱ τοῦ ἡγεμόνος ἐναντίοι διέδιδον, ὅτι ἡ ἐν τῷ ἡγεμονικῷ ἀξιώματι διατήρησις αὐτοῦ ἦτο χρόνου ζήτημα, ἐντεῦθεν δὲ δὲν εὗρισκε σύμφωρον νὰ ἀποσπασθῇ μερίδος τέως ἰσχυρᾶς, ἥτις, ἂν καὶ πρὸς στιγμὴν ἐλπεσοῦσα, ἤλπιζεν ὁμῶς ἐν τὸς βραχείοις νὰ ἀνακτήσῃται τὴν προτέραν αὐτῆς ἰσχύν, ἡ νέα Βουλὴ, λέγωμεν, δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀκολουθήσῃ τοῖς ἔχνεσι τῆς προκατόχου.

Καὶ δὴ μετὰ αὐτῆς καὶ τοῦ ἡγεμόνος ἐπῆλθε ψυχρότης, ἀπολήξασα ἐπὶ τέλος εἰς διακοπὴν σχεδὸν τῶν πρὸς ἀλλήλους σχέσεων· ὅθεν καὶ ὁ ἡγεμὼν πρὸς διασκέδασιν νέων περιπλοκῶν ἠναγκάσθη νὰ διατάξῃ τὴν ταχύτερον τοῦ δέοντος ἐνέργειαν τῶν γενικῶν ἐκλογῶν, αἵτινες ἐν πλήρει διεξήχθησαν εὐταξίᾳ, καὶ κατόπιν τὴν συγκρότησιν τῆς γενικῆς συνελεύσεως, συνελθούσης ἐν Λιμένι Βαθιῆος τῇ δεκάτῃ ἕκτῃ Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ ἔτους ὑπὸ τῇ προεδρείᾳ τοῦ Παναγιώτου Σοφούλη. Ἡ συνέλευσις αὕτη ἀπετελεῖτο ἐξ ἀνδρῶν φίλα τῷ ἡγεμόνι φρονούντων, περιελάμβανε δὲ καὶ τινὰς ἀντικειμένους αὐτῷ· πλὴν ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι παρίστων μειοψηφίαν τοσαῦτο ἀσθενῆ, ὥστε ἐν ἀρχῇ ἔτι καλὸν ἔκριναν νὰ ἀποχωρήσωσι τῶν συνεδριάσεων, χωρὶς ὅμως ἐκ τούτου νὰ προσκόψωσιν αἱ τῆς συνελεύσεως ἐργασίαι. Διὰ τοῦ ἐναρκτηρίου αὐτοῦ λόγου ὁ ἡγεμὼν, ὑπομιμνήσκων τὰ γενόμενα, συνίστα τὴν ὁμοφροσύνην καὶ εἰρήνην ἐν τῷ μέλλοντι· ἀληθῶς δὲ εἶπεν ἡ συνέλευσις ἐπολιτεύσατο ὅσον ἐντὴν μετριοπαθῶς καὶ εἰργάσατο ὅπως διασκεδάσῃ πᾶσαν τοῦ παρελθόντος ἀνάμνησιν.

Τῆς συνελεύσεως ληξίστης, ἡ διοικητικὴ μὲν μηχανὴ ἤρξατο κανονικῶς πῶς λειτουργοῦσα, τὸ τῆς πολιτείας ὅμως ἄρμα δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ ἐπανεέλθῃ ἐν τῇ τροχιᾷ, ἀφ' ἧς εἶχεν ἐκκλίνει. Ἡ τοῖς πρῶτῃν βουλευταῖς προσγενομένη ὕβρις ἦτο ἀληθῶς βαρυτάτη, εὐνόητον ἄρ' ἀποβαίνει ὅτι αὐτοὶ τε καὶ οἱ αὐτοῖς προσκείμενοι ἐκαρπαδύκουν περιστάσιν κατάλληλον ὅπως ἀποδώσωσι τὰ ἴσα τοῖς εἰς αὐτοὺς ὕβρισασιν, ἰδίᾳ δὲ τῷ ἡγεμόνι, ὃν ὑπελάμβανον αἴτιον ὅλων τῶν γενομένων. Καὶ ἐν πᾶσι μὲν τοῖς χωρίοις κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἕλαττον εὐρίσκοντο δυσηρεστημένοι, εἴθρα ὅμως τῶν τοιούτων ὑπῆρχε τὸ Νέον Καρλόβασι, ἀφορμὴ δὲ τις ἐπέζητεῖτο ὅπως ἐκδηλωθῇ ἡ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος μῆνις καὶ τοιαύτη ἐδόθη ἐντὸς μικροῦ.

Τῇ εἰκοστῇ Ἰουλίου ὁ ἡγεμὼν, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν βουλευτῶν καὶ ὑπὸ τοῦ ταῦτα γράφοντος, ἀπῆλθεν ἐκ τῆς πρωτευούσης, περιόδου τὴν νῆσον· ἤρξατο δὲ τῆς περιοδείας ἀπὸ τοῦ τμήματος Καρλοβασιῶν, ἐνθα διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου μετέβη, καταλύσας ἐν τῷ ἐν Μεσαίῳ Καρλοβάσῳ οἴκῳ τοῦ τμηματικοῦ βουλευτοῦ Εὐσταθίου Χασομέρη. Τῇ ἐπιούσῃ, οἱ δήμαρχοι, ὀκτώ τοῦ τμήματος δήμων μετὰ τῶν δημοτικῶν αὐτῶν συμβουλίων προσῆλθον τῷ ἡγεμόνι πρὸς χαιρετισμὸν αὐτοῦ, ἀπολειφθείσης τῆς δημοτικῆς Ἀρχῆς Νέου Καρλοβάσου. Ἀφορμὴν ἐκ τούτου λαβὼν ὁ ἡγεμὼν ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς λόγους εἰ-

ρήνης, σύναμα δὲ ἠρώτησεν ἂν ἔχωσιν ἀφορμὰς δυσαρρεσκείας κατὰ τῆς διοικήσεως ἐν γένει ἢ καθ' ὑπαλλήλων ἰδίᾳ, πρὸς ἃ ὁμως ἐκείνοι, ἄλλα ἐν φρεσὶ καὶ ἄλλα ἐν στόματι φέροντες, ἀπήνητησαν ὅτι ἀντὶ δυσαρρεσκειῶν τούναντίον ἀφορμὰς εὐχαριστιῶν πρὸς τὴν διοίκησιν ἔχουσιν. Ἐν τῷ μεταξύ δέ, μὴ προσερχομένης τῆς δημοτικῆς Ἀρχῆς τοῦ Νέου Καρλοβάσου, ὅπερ εἶναι ἡ πρωτεύουσα καὶ τὸ κέντρον ὁλοκλήρου τοῦ τμήματος, εἰς τῶν βουλευτῶν ἢ ἐξ ἰδίας αὐτοβουλίας ἢ καὶ κατ' εἰσηγήσιν ἐνεργῶν, ἠθέλησε νὰ προσεγγίση αὐτοὺς τῷ ἡγεμόνι, ἀλλὰ τὰ μέσα, οἷς πρὸς τοῦτο ἐχρήσατο, ἐπήνεγκαν ἀποτέλεσμα ὅπως ἀντίθετον τοῦ προσδοκωμένου· διότι, ἐν ᾧ τοῖς ἐν Νέῳ Καρλοβάσῳ ἔγραφεν ὅτι ὁ ἡγεμὼν ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ αὐτοὺς καὶ παρίστα οὕτω τὸν ἡγεμόνα ταπεινούμενον ἐνώπιον τῶν ἐναντίων αὐτοῦ, οὗς, ἀποσχόντας ἵνα ἐπισκεφθῶσιν αὐτόν, ἐκείνος ἰκετευτικῶς πως ἐκάλει παρ' ἑαυτῷ, ἀφ' ἑτέρου ἔλεγε τῷ ἡγεμόνι ὅτι οἱ ἐν Νέῳ Καρλοβάσῳ ἐπεθύμουν, οἷον εἰ γνωσιμαχήσαντες, νὰ ἐπισκεφθῶσιν αὐτόν καὶ παρεκάλουν νὰ ὀρίσῃ αὐτοῖς πρὸς τοῦτο ὥραν. Ἀμφότεροι ἄρα διετέλουν ἐν πλάνῃ ἐπὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ βουλευτοῦ ἐκείνου, τοῦ μὲν ἡγεμόνος πιστεύοντος ἢ καὶ προσποιουμένου ὅτι πιστεύει ὅτι οἱ ἐν Νέῳ Καρλοβάσῳ, μεταμελόμενοι, ἤθελον νὰ πλησιάζωσιν αὐτῷ, ἐκείνων δὲ πεπεισμένων ὄντων ὅτι, ταπεινωθείσης ἤδη τῆς τοῦ ἡγεμόνος ὀφρῦος, οὗτος ἐπεθύμει νὰ συνδιαλλαχθῆ πρὸς αὐτούς. Οὕτω τῶν πραγμάτων ἐχόντων, προσῆλθε τῷ ἡγεμόνι ἐν Μεσαίῳ Καρλοβάσῳ ὁ δήμαρχος μετὰ τῶν δημοτικῶν συμβούλων καὶ τινων προκρίτων τοῦ Νέου Καρλοβάσου, ἐν ὅλοις δέκα καὶ τέσσαρες τὸν ἀριθμόν, οἷς ὁ ἡγεμὼν ἐπανελάβε τὰ αὐτὰ οἷα καὶ τοῖς ἄλλοις δημάρχοις τοῦ τμήματος ἐρωτήματα· λαβὼν τότε τὸν λόγον εἰς τῶν προκρίτων, διετύπωσε σφοδρὸν κατὰ τῆς διοικήσεως κατηγορητήριον, εἰπὼν ὅτι διεψεύσθησαν αἱ ἐλπίδες, ἅς οἱ Σάμιοι εἶχον ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἐνεργήσαντος τὸ κατὰ τῆς Βουλῆς πραξικόπημα, παραβιάσαντος τὰς ἐκλογάς, συγκαλέσαντος συνέλευσιν πρὶν ἢ ἐπιστῆ ὁ ὠρισμένος νόμιμος χρόνος, ἐπικυρώσαντος συνελεύσεως παρανόμου παρχνομα καὶ φαντασιακὰ ψηφίσματα καὶ ἀδιαφοροῦντος διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ λιμένος τῶν Καρλοβάσιων. Λόγων δὲ σφοδρῶν ἀνταλλαχθέντων τότε μεταξύ τῶν προσελθόντων καὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἐκείνοι μὲν ἀπεχώρησαν εἰς τὸν ἴδιον δῆμον, οὗτος δὲ ἀπῆλθεν αὐθαρεῖ εἰς Μαραθόκαμπον, ἐνθα ἐγένετο δεκτὸς μετὰ πολλοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἐκ δὲ Μαραθοκάμπου, ἐπισκεψάμενος ἄλλεπαλλήλως διαφόρους τῆς νήσου κωμοπόλεις, ἐπέ-

στρεψε μετὰ ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὴν πρωτεύουσαν.

Τούτων γενομένων, ὁ ἡγεμὼν ἐνόμισεν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἀνεχθῆ τὴν περιύβρισιν τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ· ὅθεν ἡ εἰσαγγελικὴ Ἀρχὴ διετάχθη νὰ ἐνεργήσῃ τὴν τιμωρίαν τῶν ὑβρισάντων εἰς αὐτὸν καὶ ἐνταλμα συλλήψεως ἐξεδύθη κατὰ τριῶν προκρίτων τῶν Καρλοβασίων, ἦτοι τοῦ Γεωργίου Νικολάου, τοῦ Χ. Δημητρίου Κυριακοῦ καὶ τοῦ Γεωργίου Βλιάμου. Ὅτε ὁμοῦς ὁ γενικὸς εἰσαγγελεὺς μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς χωροφυλακῆς μετέβησαν εἰς Νέον Καρλόβασι πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐντάλματος, οἱ καταζητούμενοι δὲν εὑρέθησαν, ἐγνώσθη δὲ μετ' οὐ πολὺ ὅτι ὁ Γεώργιος Νικολάου, παραλαβὼν τὸν Λεωνίδα Μιτζάκην, ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς νήσου, ἀπερχόμενοι εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπως ὑποβάλωσι τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ τὰ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος παράπονα τῶν Σαμίων· πρὸς τὸν αὐτὸν δὲ σκοπὸν συναπῆλθεν ἐκ Λιμένος Βαθέος καὶ εἰς τῶν πρῶην βουλευτῶν ὁ Δημήτριος Τζακιρογλίδης. Τὴν μετάβασιν τῶν ἀνδρῶν τούτων εἰς Κωνσταντινούπολιν μαθούσα ἡ Βουλὴ, ἐτηλεγράφησε τῷ μεγάλῳ βεζύρῳ Καδρῇ πασᾶ ὅτι οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι οὐδόπως ἐξεπροσώπουσιν τὴν νῆσον καὶ ἀπαιτοῦσα ὅπως διαταχθῆ ἡ εἰς Σάμου ἐπάνοδος αὐτῶν.

Ἐν ᾧ οἱ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος δυσηρεστημένοι τοιαῦτα ἔπραττον, ἐνθαρρύνοντας ἔχοντες καὶ τινὰς τῶν γλιχομένων τοῦ ἡγεμονικοῦ ἀξιώματος ἐν Κωνσταντινουπόλει, δὲν ὤκνουσιν ἀφ' ἑτέρου καὶ οἱ αὐτῷ προσκείμενοι νὰ ἐργάζωνται πρὸς ἐκμηδένισιν τῶν ἐνεργειῶν τῶν ἐναντίων. Καὶ πρῶτον μὲν τὰ δημοτικὰ συμβούλια εἴκοσι τριῶν δήμων διὰ πράξεων αὐτῶν ἐξεδήλωσαν τὴν πρὸς τὸν ἡγεμόνα κοινὴν εὐχαρίστησιν, δι' ἑτέρων δὲ πράξεων αὐτῶν, πρὸς τὴν Βουλὴν ἀπευθυνομένων, ἐξεζήτησαν ὅπως αὕτη, δι' ὧν οἶδε μέσων καὶ διὰ τῆς ἀποστολῆς πρεσβείας εἰς Κωνσταντινούπολιν, γνωρίσῃ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ τὰ τοιαῦτα τῶν Σαμίων αἰσθήματα· σύναμα δὲ ἤρξατο ἡ σύνταξις ἀναφορῶν ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ, ἀποκηρύττοντος τὰς κατὰ τοῦ Ἀδοσίδου ἐνεργείας τῶν ἐναντίων. Τὰς τοιαύτας δημοτικὰς πράξεις καὶ ἀναφορὰς λαβοῦσα ἡ Βουλὴ, ἀπέστειλε δι' ἰδικῆς πρεσβείας, συγκειμένης ἐκ τοῦ Ἰωάννου Χ. Θεοδώρου, Μανουὴλ Καψάλλη, Κωνσταντίνου Ἀνεζίνη, Θεμιστοκλέους Στεφανίδου καὶ Κωνσταντίνου Δεσποτάκη, οἵτινες ἀπῆλθον τῇ εἰκοστῇ ὀγδοῇ Αὐγούστου ἐκ Σάμου, κατευθυνόμενοι εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἀφικόμενοι ἐκεῖσε οἱ πρεσβεῦται οὗτοι, τῇ ἐπιούσῃ τῆς πτώσεως τοῦ μεγάλου βεζύρου Καδρῇ πασᾶ, δὲν ἀντικατέστησεν ὁ Σαῆτ πασᾶς,

ἤρξαντο τῶν προσηκουσῶν ἐνεργειῶν πρὸς ματαίωσιν τῶν προσπαθειῶν τῶν ἐναντίων, οἵτινες ἔμπαλιν ὑπεχρεοῦντο ἀρχῆθεν νὰ ἐπιναλλάξωσι τὰς κατὰ τοῦ Ἀδοσίδου ἐνεργείας αὐτῶν παρὰ τῷ νέῳ ὑπουργείῳ. Ὁ μεταξὺ τῶν δύο ἀντιθέτων ἐπιτροπειῶν ἀγὼν ἦτο βεβαίως καὶ ζωηρὸς καὶ περιέργος, διότι ἐκατέρω αὐτῶν ἠγωνίζετο παρὰ τε τοῖς ὑπουργοῖς παρὰ τε τοῖς πρεσβευταῖς παρὰ τε τοῖς ἄλλοις ἐπισήμοις ἀνδράσιν, ὁμογενέσι τε καὶ ξένοις, νὰ πρραστήσῃ ἑαυτὴν μὲν πρόμαχον τῶν δικκλωμάτων τῆς Σάμου καὶ γνησίαν ἀντιπρόσωπον αὐτῆς, τοὺς δὲ ἐναντίους ὄργανα ἀφιλοπάτριδα, ἐγωισμοῦ καὶ ἰδιοτελείας ἐμπεφορημένα, ἐκ δὲ τοῦ τοιούτου πονηροῦ ἀγῶνος ἐξηυτελιζέτο τὸ ἡγεμονικὸν τῆς νήσου ἀξίωμα, ἐξεμηδενίζοντο τὰ προνόμια αὐτῆς καὶ ἐπ' αὐτὴν ἐπεσπᾶτο διὰ τῶν δημοσιευομένων ὑβριστικῶν ἐγκλήσεων καὶ ἀντεγκλήσεων ὁ γενικὸς μυκτηρισμὸς καὶ γέλως· ἀλλὰ κατὰ τὸν τραγικόν

*καὶ μαρθάνω μὲν οἶα δρᾶν μέλλω κακά,
θυμὸς δὲ κρείσσων τῶν ἐμῶν βουλευμάτων,
ὅπερ μεγίστων αἰτίος κακῶν βροτοῖς.*

Ὅθεν καὶ τις τῶν Τούρκων μεγιστάνων, ὁ Σερβέρ πασᾶς, ἀποτείνων τὸν λόγον τοῖς οὕτω πως ἀνεπιζήλως ἀνταγωνιζομένοις, *Σεῖς, πάνυ ὀρθῶς εἶπε, δὲν ἐννοεῖτε τὸ ὑμέτερον συμφέρον καὶ ἀναμιγνύετε ἡμᾶς εἰς τὰ ἐπιχώρια πράγματα, ἐν τοῖς ὁποίοις οὐδαμῶς ἐπρεπε νὰ παρεμβάλλητε ἡμᾶς, συναλλήλως τὰς ἔριδας ὑμῶν ἐξομαλίζοντες· ἀλλ' ἂν ἐξακολουθῆτε οὕτω πολιτευόμενοι καὶ τσοσούτῳ συνεχῶς ἡμᾶς παρενοχλοῦντες, θέλετε ἀναγκάσει ἡμᾶς νὰ λάβωμεν μέτρα κατὰ τε τῶν προνομίων ὑμῶν καὶ καθ' ὑμῶν αὐτῶν, ὅπως ἅπαξ διὰ παντὸς μείνωμεν ἡσυχοί.* Ὅπως δὲ νοήσῃ τις ἐν τίνι οἰκτρᾷ ἀντιφάσει οἱ Σάμιοι διετέλουν, δημοσιεύομεν ὧδε τὸ τε πρὸς τὸν μέγαν βεζύρην τῆς διοικήσεως τοῦ Ἀδοσίδου ἐπαινετικὸν τῆς Βουλῆς ἔγγραφον καὶ τὸ κατ' αὐτῆς κατηγορητήριον τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιτροπείας τῶν ἀντικειμένων αὐτῷ. Καὶ τὸ μὲν ἔγγραφον τῆς Βουλῆς ἦτο τοιοῦτο.

Ἐψηλότατε.

Οἱ εὐσεβᾶστως ἀποφαινόμενοι βουλευταὶ τῶν Σαμίων καὶ νόμιμοι ἀντιπρόσωποι κατὰ τὸν ὑψηλὸν ὀργανικὸν Χάρτην τοῦ Σαμικῶ

λαοῦ λαμβάνουσι τὴν τιμὴν γὰ ὑποβάλλωσι τῇ ὑμετέρᾳ ὑψηλότητι καὶ τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει τὰ ἐπόμενα.

Αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ ὀλίγοι, οἵτινες καὶ πρὸ ἐνδὸς ἔτους παρενώχλησαν τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβερνήσειν, ἐμμένοντες εἰς τὰς ραδιούργους αὐτῶν ἐνεργείας καὶ τοὺς ἰδιοτελεῖς καὶ παρανόμους αὐτῶν σκοπούς, βλέποντες δὲ ἀφ' ἑτέρου ὅτι διὰ τῆς ὀλονὲν παγιουμένης τάξεως καὶ ἡσυχίας καὶ διὰ τῆς ἐμπεδουμένης ἰσχύος τοῦ νόμου δὲν δύναται πλέον γὰ πραγματοποιῶσι τὰς κακοτρόπους καὶ ἐπιζημίους αὐτῶν εἰς τὸν τόπον ὀρέξεις, δὲν παύουσι καὶ ἤδη ταρασσόντες τὴν εὐτυχῶς βασιλεύουσαν ἐπὶ τῆς γῆσου γαλήνην καὶ ἀρησυχούντες τὰ πνεύματα τοῦ λαοῦ διὰ παρτοίων ἀθεμιτῶν καὶ ἀξιοτιμωρήτων ἐνεργειῶν καὶ διαδόσεων. Σκοπὸς δὲ αὐτῶν μόνος εἶνε γὰ καταλάβωσι τὴν ἀρχὴν αὐτοὶ καὶ ἐπαγαφέρωσι τὸ σύστημα ἐκεῖνο τῆς διοικήσεως, τὸ ὅποιον καὶ παρέδωκεν εἰς χεῖρας αὐτῶν τὰ τελωνεῖα καὶ τὰς ἄλλας προσόδους τοῦ τόπου καὶ ἐπήνεγκε τὸν πλουτισμὸν μὲν αὐτῶν, τὴν περιὰρ δὲ καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ τόπου.

Διαρκοῦντος τοῦ συστήματος ἐκεῖνον, τοῦ ὁποῖου κατὰ τὴν ἀσθενῆ ὁλως διοίκησιν τοῦ πρώην ἡγεμόνος αὐτοὶ ἦσαν οἱ κύριοι ἐργάται καὶ ὑποστηρικταί, ἡ δημοσία ἀσφάλεια ἐντελῶς ἐξέλιπε, φόροι πολυάριθμοι ἀθῶν πολιτῶν μετὰ καταπληκτικῆς ἀφοβίας καὶ ἀγριότητος διεπράχθησαν, ληστεῖαι καὶ κλοπαὶ ἄπειροι συνέβησαν, οὐχὶ πλέον ὑπ' ἀνθρώπων κοινῶν, καὶ τῆς ἐσχάτης τάξεως, ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν τῶν δημάρχων, τινὲς τῶν ὁποίων κατακλείονται νῦν εἰς τὰς φυλακὰς, οἱ δημόσιοι καὶ δημοτικοὶ λογαριασμοὶ ἐπὶ πέντε ἔτη ἔμενον ἀνεξέλεγκτοι, τὰ χρήματα τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν σχοχείων καὶ τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων διεμοιράζοντο κατὰ τὴν ἀρέσκειαν αὐτῶν, τὰ τελωνεῖα ἦσαν τὸ κέντρον πολυπληθῶν καταχρήσεων, οἱ διάφοροι φόροι διηρπάζοντο καὶ κατεστρέφοντο, τὰ δικαστήρια ἦσαν ὄργανα τῶν φατριαστικῶν καὶ ἐκδικητικῶν αὐτῶν διαθέσεων, οἱ ὑπ' ἀλληλοὶ παντὸς κλάδου, τῆ συστάσει αὐτῶν διοριζόμενοι καὶ πανόμενοι, ἦσαν κατ' ἀνάγκην ὑποκείμενοι εἰς τὰ νεύματα αὐτῶν, ὁ αὐτοκρατορικὸς Χάρτης ἔμενε νεκρὸς καὶ ὁ ἐκ τῶν πρωτίστων ὄρος αὐτοῦ, ὅστις ἀφορᾷ τὴν κατ' ἔτος συγκρότησιν τῆς γενικῆς συνελύσεως, ἐπὶ τρία ἔτη ἔμεινεν ἀνεκέρητος, ἵνα μὴ, συνερχομένης τῆς συνελύσεως, ἀποκαλυφθῶσι τὰ αἴσχη καὶ αἱ παρανομίαι τῶν τὴν ἐξουσίαν τότε διαχειριζομένων, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ πανταχοῦ ἐπεκράτει

σὺγχυσις καὶ ἀρπαγή, αὐτῶν μόνων μεγάλως ὠφελουμένων, τοῦ δὲ τόπου καὶ ἠθικῶς προσβαλλομένου καὶ ὀλικῶς ζημιουμένου διὰ τὴν στέρησιν καὶ ἀπώλειαν τῶν νομίμων αὐτοῦ προσόδων.

Τὴν τοιαύτην καταστρεπτικὴν καὶ ὀλεθρίαν κατάστασιν ὁ φιλόνομος καὶ φιλήσυχος τῆς Σάμου λαός, μὴ δυνάμενος ἐπὶ πλέον γὰ ὑπομείνῃ, ἀνεφέρθη πρὸ ἐνός καὶ ἡμίσεος ἔτους εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν, ἣτις ἐν τῇ πατρικῇ εὐμερείᾳ αὐτῆς, εἰσακόβουσα τὴν παράκλησιν τεσσαράκοντα χιλιάδων λαοῦ, ἠνδόκησε γὰ ἀναθέσθαι τὴν ἡγεμονεῖαν τῆς νήσου εἰς ἕνα τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ δοκιμωτέρων αὐτῆς ὑπαλλήλων, εἰς τὸν Κωστάκην πασῶν Ἀδοσίων, ὅστις καὶ πρὸ ἐξ ἑτῶν ἡγεμονεύσας ἐπὶ τινὰς μῆνας τῆς ἡμετέρας πατρίδος, κατέλιπεν ἀναμνήσεις λαμπρὰς τῆς ἀμερολήπτου καὶ πατρικῆς αὐτοῦ διοικήσεως καὶ ἐφείλκυσεν τὴν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν πάντων τῶν φιλήσυχων καὶ φιλονόμων Σαμίων.

Ἡ εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν ἔλευσις τοῦ ἡγεμόνος τούτου ἐθεωρήθη καὶ δικαίως ὡς μέγα ἐντύχημα διὰ τὸν τόπον καὶ ὁ Σαμικὸς λαός διὰ τῶν νομίμων αὐτοῦ ἀντιπροσώπων ἔσπευσε γὰ ἐκφράσῃ εἰς τὴν ὑψηλὴν κυβέρνησιν τὴν βαθυτάτην αὐτοῦ ἐγγνωμοσύνην διὰ τὸν διορισμὸν τούτου· διότι πάντες ἡμεῖθα βέβαιοι ὅτι ὁ νέος ἡγεμὼν ἠθέλει περιστέλλει πάσας τὰς καταχρήσεις, καταστήσει ἰσχυρὸν τὸν νόμον καὶ ὑποχρεώσει ἕκαστον γὰ σέβηται τὰ γόμματα δικαιώματα τοῦ ἄλλου. Καὶ πράγματι ἤρξατο ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς τῶν πραγμάτων παραλυσίας λαμβάνων ὅλα τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας καὶ ἀνστηρῶς καταδιώκων τοὺς κακούργους, ἐμποδίζων τὰς καταχρήσεις καὶ διαρπαγὰς τοῦ δημοσίου πλούτου, ὑποχρεῶν τοὺς πάντας ἀδιακρίτως γὰ καταβάλλωσι πρὸς τὸ δημοσίον ταμεῖον τὰ χρεῖα αὐτῶν, μὴ ἐπιτρέπων εἰς οὐδένα τὴν παρὰ νόμον ἀνάμιξιν εἰς τοὺς διορισμοὺς πῶν ὑπαλλήλων ἢ τὴν εἰς τὰ δικαστήρια ἐπέμβασιν, διατάξας τὴν ἐξέλεξιν τῶν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀνεξελέγκτων δημοσίων καὶ δημοτικῶν λογαριασμῶν καὶ ἐπὶ λόγῳ ἀρακαυρίλλων διοικήσιν ὑποσχομένην τὴν εὐδαιμοσίαν καὶ τὴν πρόοδον τοῦ τόπου.

Ἡ ἐν τοσοῦτῳ ὀλίγῳ διαστήματι ἐπελθοῦσα βελτίωσις καὶ ἡ περιστολή τῶν τοσοῦτων καταχρήσεων ἐπόμενον ἦτο γὰ ἐφελκῆ εἰς τὸν ἡγεμόνα τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὴν ἐγγνωμοσύνην ὀλοκλήρου τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, τὴν δυσαρέσκειαν δὲ τῶν ὀλίγων ἐκείνων μόνων, οἵτι-

ρες, τσαύτας ὠφελείας ἐν τῇ παρελθούσῃ καταστάσει εδρικοῦντες καὶ διὰ μιᾶς στερηθέντες αὐτῶν, εἶδον ὅτι ὑπὸ τὴν νέαν διοίκησιν ἔπρεπε γὰρ λησμονήσωσι διὰ παντὸς καὶ τὰς κακὰς αὐτῶν ἕξεις καὶ τὰ παράνομα κέρδη. Ἡ πρώτη προσβολὴ τῶν ἀτομικῶν αὐτῶν συμφερόντων ἐγένετο καθ' ἣν ἡμέραν ἐξε.λθὼν ὁ νέος ἡγεμὼν εἰς περιόδειαν καὶ ἰδὼν τὴν μεγάλην καταστροφὴν, τὴν ὁποίαν ἔπασχον τὰ δάδη τῆς γῆσου, ἀπειλούμενα γὰρ ἐκλείψωσιν ἐντὸς ὀλίγου διὰ τῆς ἀποφλοιώσεως τῶν πευκῶν, τῶν ὁποίων τὸν φλοιὸν οὗτοι ἀντὶ εὐτελεστάτης τιμῆς ἠγόραζον παρ' ἐργατῶν, τοὺς ὁποίους παρώτρυνον εἰς τὸ ἔργον τοῦτο καὶ ἠμετεχειρίζοντο εἰς τὰ βυρσοδεψεία αὐτῶν ἢ μετέφερον καὶ ἐπώλουν εἰς Σύρον καὶ ἄλλα χου, διέταξεν αὐστηρῶς γὰρ παύσῃ ἢ ἀποφλοιώσῃ καὶ γὰρ δημεύηται πᾶς εδρικόσμενος φλοιός. Τὰ ἀτομικὰ αὐτῶν συμφέροντα ἔπαθον ἐπ' ἴσης καθ' ὃν χρόνον τοὺς τελωνοφύλακας, οἵτινες ἦσαν ὄργανα αὐτῶν καὶ διηυκόλυνον τὰ λαθρεμπορεύματά των, καὶ ἄλλους ἀρικάνους καὶ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν ὑπαλλήλους ἀντικατέστησαν ἕτεροι ἀκέραιοι καὶ μὴ χαριζόμενοι αὐτοῖς. Τὰ συμφέροντα αὐτῶν ἔπαθον τέλος, ὅτε ἐνόησαν ὅτι καὶ αὐτοὶ εἶναι ἴσοι μετὰ τοῦ τελευταίου πολίτου ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ δὲν δύνανται ἀτιμωρητὴ γὰρ παραβαίνωσιν αὐτόν, οὐδὲ γὰρ ἔχωσι προνόμια καὶ ὠφελείας, τὰς ὁποίας οἱ νόμοι καὶ τὸ συμφέρον τοῦ τόπου δὲν ἐπέτρεπον. Ἡρξάντο λοιπὸν ἐνούμενοι μετὰ ἀνθρώπων ἐπὶ φανλότητι καὶ καταχρήσεσι γνωστῶν καὶ πολλάκις τετιμωρημένων, ἐκ πολλοῦ χρόνου ραδιοργουότες καὶ προσπαθουότες γὰρ παρεμβάλλωσι προσκόμματα εἰς τὴν Διοίκησιν, νομίζοντες ὅτι διὰ τούτων ἢ θὰ ἐκφοβίσωσιν αὐτὴν καὶ θὰ τὴν ἀναγκάσωσι γὰρ ἐνδῶσῃ εἰς τὰς αἰτήσεις των καὶ παραβλέπῃ τὰς καταχρήσεις των ἐπαναλαμβανομένης ἢ γὰρ ἀναγκάσωσι τὸν ἡγεμόνα γὰρ παραιτηθῆ.

Γνωστὰ εἶναι τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει τὰ πρὸ ἐνὸς ἔτους παρ' αὐτῶν, ἐχόντων ἔτι τὴν ἐξουσίαν κατὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ ἡγεμόνος ἡμῶν, ἐν Σάμῳ γενόμενα ὡς καὶ γνωστὴ ὑπάρχει ἢ κατ' αὐτῶν ἐξέγερσις ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου, ἣτις ἐπήνεγκε τὴν κατάπτωσιν τοῦ συστήματος αὐτῶν. Ὁ ἡγεμὼν δὲν ἔπαυεν ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τοῦ τόπου, μετὰ πάσης μετριοπαθείας καὶ μετὰ πάσης ἀμεροληψίας πρὸς πάντας προσφερόμενος καὶ τοὺς πάντας ἐξ ἴσου ὡς τέχνα προσφιλῆ ἀγαπῶν καὶ περιβάλλων. Ἡ μετριοπάθεια καὶ ἡ συγκατάθεσις αὐτοῦ ἀντὶ γὰρ συνετίθη τοὺς ὀλίγους ραδιοργουότες

καὶ ἰδοτε.λεῖς καὶ πεισῆ αὐτοὺς γὰ παύσωσι ταράσσοντες τὴν κοινὴν ἡσυχίαν, τὸν ραγίτον κατέστησεν αὐτοὺς θρασυτέροισ, ὥστε οὐχὶ μόνοι ἐξηκολούθησαν τὰς ραδιοῦργους αὐτῶν ἐνεργείας, ἀλλὰ καὶ ἐπηξήσαν αὐτὰς εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἔσχατον, ὥστε ὁ ἡγεμὼν ἡμῶν, ἀηδιάσας τὴν τοιαύτην κατάστασιν καὶ μὴ θέλων ἐν ταῖς παρούσαις περιστάσεσι γ' ἀκούηται ὁ ἐλάχιστος θέρους ἐκ τόπου διοικουμένου ὑπ' αὐτοῦ καὶ γὰ ἐνοχλεῖται ἡ τοσαύτας σπουδαίας ἀσχομας σημερον ἔχουσα ὑψηλὴ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, δις ἐξεδήλωσε τὴν ἀπόφασιν τοῦ γ' ἀποχωρῆσαι τῆς διοικήσεως τῆς ἡμετέρας γῆσου, ὅπερ βεβαίως ἦτο ὁ διακαῆς πόθος τῶν ὀλιγίστων ραδιοῦργων καὶ ἰδιοτελῶν.

Διάδοσις τοιαύτη ἐλύπησε τὰ μέγιστα τὸν λαὸν τῆς Σάμου, ὅστις εἶναι πιστῶς ἀφωσιωμένος εἰς τὸν ἡγεμόνα αὐτοῦ καὶ ὑπεραγαπᾷ αὐτόν, καὶ ἀμέσως τὰ δημοτικὰ συμβούλια τῶν διαφόρων δήμων μετὰ τῶν προκρίτων τοῦ λαοῦ ἀπήνθυσαν πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἡμῶν ἀναφορὰς, ἐκφραζούσας τὰ αἰσθήματα τῆς ἀγάπης καὶ ἐνγρωμοσύνης αὐτῶν, μὲ τὴν παράκλησιν τοῦ γὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ποσῶς τὰς ραδιοουργίας τῶν ὀλιγῶν ἐκείνων ἰδιοτελῶν καὶ κακεντρεχῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐξακολουθεῖ διοικῶν ὅπως μέχρι τοῦδε δι' ἐπισήμων δ' ἐνσφραγίστων αὐτοῦ ἐγγράφων ἀρέθηκεν εἰς ἡμᾶς γὰ ὑποβάλωμεν ἐνσεβάστως τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει μετὰ τῶν αἰσθημάτων τῆς ὑποταγῆς καὶ ἐνγρωμοσύνης τῇ πλήρη ἀγάπῃ, ἀφοσίωσιν καὶ σεβασμὸν τοῦ λαοῦ ἀπαξάπαντος τῆς Σάμου πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἡμῶν καὶ τὴν διάπυρον αὐτοῦ ἐνχῆν ὅπως οὗτοι διαμείρη διοικῶν τὴν ἡμετέραν γῆσον μετὰ τῆς αὐτῆς πατρικῆς καὶ ἐνεργετικῆς ἐγμερείας, μηδὲως λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ραδιοουργιῶν καὶ τῶν ἀβασίμων παραπόνων, τὰ ὅποια ὀλιγοὶ τινὲς ἰδιοτελεῖ, ἤθελον τυχερὸν δι' ἀναφορῶν ἢ καὶ ἄλλως πως ὑποβάλλει.

Ὅθεν καὶ οἱ ἐνσεβάστως ἐποφαινόμενοι καὶ ὡς βουλευταὶ τῆς Σάμου ἐκλεχθέντες ὑπὸ τῆς τελευταίας γενικῆς συνελεύσεως κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοκρατορικοῦ ὀργανικοῦ Χάρτου καὶ ὡς ἀντιπρόσωποι ἰδιοὶ ἀπαξάπαντος τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου δυνάμει τῶν διαβιβασθέντων ἡμῖν τελευταίως ἐπισήμων ἐνσφραγίστων ἐγγράφων τῶν δημάρχων, δημοτικῶν συμβουλιῶν καὶ προκρίτων τοῦ Σαμμαχοῦ λαοῦ, λαμβάνομεν τὸ θάρρος γὰ ὑποβάλωμεν μετὰ σεβασμοῦ τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει τὴν μεγίστην ἀγάπῃ, ἀφοσίωσιν καὶ

σεβασμὸν τοῦ Σαμακοῦ λαοῦ πρὸς τὸν ἡγεμόνα αὐτοῦ Κωστάκη πασᾶν Ἀδοσίδην, ἐκ τῆς πατρικῆς διοικήσεως τοῦ ὁποίου μένει ἐν πᾶσι κατηνυχαριστημένοσ, καὶ τὴν εὐχὴν αὐτοῦ ὅπως ἐξακολουθήσῃ οὗτος διοικῶν τὴν ἡμετέραν γῆσον, διότι μόνον διὰ τῆς αὐτῆς σοβαρᾶς καὶ πατρικῆς διοικήσεως δύναται ἡ ἡμετέρα πατρίς γὰ προαχθῆ ὑπὸ τὴν ἀμυλλογῆ σκιὰν τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος τοῦ τρισεβάστου ἡμῶν ἄρακτος.

Πᾶσα δὲ ὁθερδῆποτε προερχομένη μεταβολὴ τῶν παρ' ἡμῖν καλλῶς ἐχόντων δὲν δύναται ἢ γὰ προκαλέσῃ ἀνωμαλίαν καὶ ἀταξίαν εἰς τὸν τόπον, τὸ ὅποσον ἐν τῇ ἀφοσιώσει ἡμῶν πρὸς τὴν ὑψηλὴν κυβέρνησιν ὀφείλομεν γὰ προεἰπόμεν ὅπως ὄμεν ἀπηλλοτριμένοι πάση ἐν τῷ μέλλοντι εὐθύνῃ.

Ἐν Αἰμέρι Βαθέος Σύμου τῇ 31 Ἰουλίου 1880.

Οἱ βουλευταὶ
Π. Σοφοῦλης.
Εὐστ. Ι. Χασομέρης.
Κ. Μαρωλιάδης.

Τὸ δὲ κατηγορητήριον τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιτροπείας τῆς ἀντιπολιτεύσεως πρὸς τὸν μέγαν βεζύργην ἦτο τοιοῦτο.

Ἐψηλότατε.

Ἡ πατρικὴ μέριμνα, ἣν ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις εἶχεν ἀείποτε ὑπὲρ τῆς εὐπραγίας τῶν Σαμίων, ἐνθαφρύνει τοὺς ὑπογεγραμμένους ἡμᾶς Σαμίους τῇ ἐντολῇ καὶ τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν γὰ ἀναφέρωμεν τὰ ἐπόμενα περὶ τῆς νῦν διοικητικῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων τοῦ τόπου ἡμῶν, ἀπεκδεχόμενοι ἐν τῇ δικαίᾳ αὐτῶν ἐκτιμήσει τὴν δέουσαν θεραπείαν τῶν κακῶς ἐχόντων.

Ἀπὸ τοῦ πρὸ ἐγὼς καὶ ἡμῶσεως ἐγιαυτοῦ διορισμοῦ τοῦ νῦν ἡγεμόνος Κωνσταντίνου Ἀδοσίδου πασᾶ, ἐφ' οὗ ἤλπισαν οἱ Σάμιοι τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐνημερίας αὐτῶν καὶ τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω ἐπίδοσιν, ὁ τόπος ἡμῶν περιῆλθεν ἀμέσως εἰς ἐσωτερικὰς ἀνησυχίας.

Ὁ ἡγεμὼν οὗτος μετὰ τὴν συγκάλεισιν τῆς πρώτης συνελεύσεως διὰ διαγγέλματός του πρὸς αὐτὴν ἀνεγνώριζε τὴν κατὰ τὸν Χάρτην δικαιοδοσίαν τῆς Βουλῆς εἰς τὴν ἐν γένει διοίκησιν τοῦ τόπου καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν μετὰ παρέλευσιν δὲ ὀλίγου χρόνου ἠθέ-

τει ταύτην καὶ ἄνευ τῆς γνώμης τῆς Βουλῆς προέβαιεν εἰς πᾶσαν διοικητικὴν πράξιν, διορίζων εἰς οικονομικὰς καὶ ἄλλας θέσεις ἀνθρώπους μὴ ἀπολαύοντας τὴν ἀπαιτουμένην ἐμπιστοσύνην.

Ἡ Βουλὴ ἐποίησε τὰς ἐπὶ τούτῳ παρατηρήσεις, ἀλλ' ὁ ἡγεμὼν, πυρορῶν ταύτας, διέκοπτε πᾶσαν ἄλλην μετ' αὐτῶν συνεργασίαν καὶ περὶ ἄλλων τοῦ τόπου ὑποθέσεων. Ἐκ τῆς διαστάσεως ταύτης ἐπωφελοῦμενοί τινες καταφερόμενοι καὶ πρὸς τὴν Βουλὴν δυσμενῶς διακείμενοι, ἤρξαντο καταρραδιουργοῦντες καὶ συνωμώττοτες πρὸς κατάρξιψιν αὐτῆς, ἥτις, κατὰ τὸν ὀργανικὸν Χάρτην, ἀπορρέει ἐκ νομίμων γενικῶν συνελεύσεων καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐκλέγεται ἐτησίως καὶ ἀντικαθίσταται. Τὴν περιστολὴν ταύτην ἠτήσατο ἡ Βουλὴ παρὰ τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις ἀντὶ τὰ περιστείλη, ἐρεθάρρυνε τὰ τεκταινόμενα, προφασίζόμενος ὅτι δὲν δύναται τὰ διακωλύη τὸν λαόν, ἐν ᾧ οἱ φατριαῖοι ἦσαν εὐάριθμοι σχετικῶς ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῆς γῆσου. Ἡ Βουλὴ δὲ ὑπεχρέωθη τὰ ἀναγγείλη τηλεγραφικῶς τὰ συμβαίνοντα πρὸς τὴν ὑψηλὴν Πύλιν, ἥτις πρὸς διευθέτησιν τούτων ἀπεφάσισε τὰ πέμψη τὸν γερουσιαστὴν κύριον Κωνσταντῖνον Ἀνθέπουλον· ἐν τούτοις οἱ κατὰ τῆς Βουλῆς ὀλίγοι οὗτοι συνωμώσαντες, συνῆλθον ἀκωλύτως καὶ στασιαστικῶ τῷ τρόπῳ ἐπεδίωκον τὴν καθάρσειν αὐτῆς. Ἡ τάξις διαταράχθη, ἀλλ' ἡ μετριοπάθεια καὶ ἡ σύνεσις τῶν βουλευτῶν ἀπεσόβησε περαιτέρω κινδύνους. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀφιχθεὶς ὁ αὐτοκρατορικὸς ἀπεσταλμένος καὶ ἐν ᾧ μετὰ τὰς ἐκθέσεις αὐτοῦ ἀνεμένετο ἡ ἀπόφασις τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Χάρτου, οἱ αὐτοὶ στασιάζοντες συνηθροίσθησαν καὶ πάλιν ἐν τῇ πρωτευούσῃ καὶ τῇ συνοδείᾳ τοῦ ἡγεμόνος αὐτοῦ ἐπορεύθησαν παρὰ τῷ αὐτοκρατορικῷ ἀπεσταλμένῳ, ἐκβιαστικῶ τῷ τρόπῳ ζητοῦντες τὴν καθάρσειν τῆς Βουλῆς· ἠναγκάσθη δὲ τὰ συγκρατατεθῆ ὁ αὐτοκρατορικὸς ἀπεσταλμένος πρὸς ἀποφυγὴν ἄλλων παρεκτροπῶν εἰς ἀντικατάστασιν τῶν βουλευτῶν διὰ τῶν ἐπιλαχόντων ἐν τῇ συνελεύσει συνυποψηφίων.

Τὰ τοιαῦτα διαβήματα ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς ἡσυχίας ἀπεδοκιμάσθησαν διὰ πρακτικῶν ὑπὸ τῶν δημοτικῶν συμβουλίων καὶ ὑφ' ἀπάντων τῶν φιλησύχων πολιτῶν· ἀλλ' ὁ ἡγεμὼν δι' ἐγκυκλίου διεκώλυσε πᾶσαν τοιαύτην διαμαρτύρησιν, ἀπειλῶν φυλάκισιν.

Μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀπεσταλμένου, μὴ συμβιβαζόμενος καὶ μετὰ τῆς γέρας Βουλῆς, πρὶν ἢ λήξῃ ἡ βουλευ-

τικὴ αὐτῆς περιόδου καὶ πρὸ τοῦ ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ ὀργανικοῦ Χάρτου χρόνου, διέταξε τὴν ἐναρξιν γενικῶν ἐκλογῶν καὶ τὴν συγκάλεισιν συνελεύσεως. Ἐν ταῖς ἐκλογαῖς ταύταις πιέσεις καὶ ἀνθαιρεσίαι ἔλαβον χώραν διὰ τῶν διοικητικῶν, στρατιωτικῶν καί, τὸ χείριστον, διὰ τῶν δικαστικῶν Ἀρχῶν ὅπως ἐπιτύχωσιν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς οἱ στασιάζοντες καὶ οἱ ὀπαδοὶ αὐτῶν, ὡς φίλοι τοῦ ἡγεμόνος ἐμφανιζόμενοι, καθείρξεις ἀγαιτίως πολιτῶν διενεργουσῶν καὶ καταδιώξεις παρτὸς ἀποδοκιμάζοντος τὴν τοιαύτην κατάστασιν. Ἐν δὲ τῇ συγκροτηθείσῃ οὕτω συνελεύσει, συγκειμένη καὶ ἐκ προσώπων δυνάμει τοῦ Χάρτου ἐξηρημένων, μεγάλη κατεβλήθη προσπάθεια ὅπως διὰ πλειοψηφίας δικαιολογηθῶσι τὰ γινόμενα καὶ παρασταθῇ εὐάρεστος ἢ κατάστασις τοῦ τόπου· πρὸς ἀποφυγὴν δὲ μελλούσης καταδιώξεως οἱ στασιάζοντες καὶ ἀπαρτίζοντες τὴν πλειοψηφίαν τῆς συνελεύσεως ταύτης κατήργησαν καὶ τὰς περὶ παρανόμων ἐταιριῶν καὶ συναθροίσεων διατάξεις τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ἐν ταῖς Ἀρχαῖς ἔκτοτε περιήλθον ἄνθρωποι μὴ ἀπολιύοντες τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς πλειονότητος τοῦ τόπου καὶ τὰς διαφοροὺς θέσεις, καὶ μάλιστα οἰκονομικὰς, κατέλαβον ἄτομα ἐπιληψίμου διαγωγῆς καὶ ἐπὶ καταχρήσεσιν ἄλλοτε φωραθέντα, ἐπισχυομένης οὕτω καὶ ἡδητῆς καταχρήσεως καὶ τῆς σπατάλης τῶν δημοσίων χρημάτων· ἐν γένει δὲ ἡ διαχείρισις τῶν πραγμάτων περιήλθεν εἰς χεῖρας, ἐκτὸς μικρῶν ἐξαιρέσεων, ἀνθρώπων, καθ' ὧν ὁ τόπος ἅπας ἐξαρέστη ἄλλοτε, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ ἐκθέσεις τοῦ κατὰ τὸ 1873 ἀπεσταλμένου τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως Σαλήμ ἐφένδη. Ἐν τούτοις καὶ μετὰ τοσοῦτου χρόνου ὑπομονῆς καὶ ἀνοχῆς μάτην, ἐπιζομένης ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἡγεμόνος θεραπείας τῆς τοιαύτης καταστάσεως, προσήλθον κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ περιοδείαν εἰς τὴν νῆσον τινὲς τῶν προκρίτων καὶ ἐποίησαντο αὐτῷ τὰς δεούσας παρατηρήσεις· ὁ δὲ ἡγεμὼν ἀντὶ τὰ λάβη ταῦτα πάντα ὑπ' ὄψιν καὶ δικαίως ἐκτιμήσῃ, προσηέχθη μετ' ὀργῆς πρὸς αὐτοὺς καί, ἐταρελθὼν εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ἔπεμψε χωροφύλακας πρὸς σύλληψιν τῶν πολιτῶν τούτων, ὡς δῆθεν ἀνθαδιασάντων, καὶ ἐπολιόρχησε τὴν κωμόπολιν Καρλοβάστων, διακωλύων συγχρόνως καὶ τὴν σύνταξιν ἐν ἄλλοις διαφοροῖς δήμοις ἀναφορῶν παραπόνων πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν, ἐις αἰτίαν τῶν πατρικῶν καὶ ἀγαθῶν ἐφέσεων αὐτῆς, καὶ περιάγων εἰς δεινὴν θέσιν τὸν τόπον διὰ τῆς ἐπιδιωκομένης μιλιτοσύνης καὶ ἡσυχῆς πολιτῶν ἀδίκου καταδιώ-

ξεως, καθ' ἣς καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρμόδιοι ὑπάλληλοι αὐτοῦ ἠρνήθησαν ἢ ἐνεργήσωσιν, ὡς μὴ ὑπαρχούσης ἀφορμῆς ἐννόμου καταδιώξεως.

Ὅθεν καθυπόβάλλοιτες τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει ταῦτα, ἅπερ συνοψίζονται εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος παραβίασιν τοῦ ὀργανικοῦ Χάρτου, εἰς τὴν ἀθέτησιν τῶν δικαιωμάτων τῆς ἀντιπροσώπου τοῦ τόπου Βουλῆς καὶ τὴν ἀνοχὴν καὶ ἐνθάρρυνσιν στασιαστικῶν κινήματων ἐν τῷ τόπῳ, εἰς τὴν διὰ βίας καὶ ἐπεμβάσεως ἐνεργεῖαν ἐκλογῶν καὶ συγκάλεσιν συνελεύσεως, εἰς τὸν διορισμὸν ὑπαλλήλων καταχραστῶν καὶ καταδεδικασμένων δι' ἀποφάσεων, εἰς τὴν ἀφειδῆ τῶν οἰκονομικῶν διαχειρίσιν, εἰς τὴν παράνομον πολιτῶν καταδίωξιν, εἰς τὴν διακώλυσιν ἀναφορῶν πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν, εἰς τὴν ὑποθαλλομένην διαίρεσιν τοῦ τόπου εἰς φατρίας καὶ τὴν ἐξαίφιν ἐν γένει τῶν παθῶν διὰ πίεσεως καὶ μεροληπτικῆς διοικήσεως, ἐνελπιστοῦμεν ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἐν τῇ δικαιοσύνῃ αὐτῆς καὶ τῇ ἐξαιρετικῇ ὑπὲρ τῶν Σαμιῶν μερίμνῃ δὲν θέλει ἀνεχθῆ ὥστε οἱ φιλόνομοι καὶ φιλήσυχοι τῆς Σάμου κάτοικοι ἢ πάσχωσι τοιαῦτα καὶ καθικετεύομεν ὅπως ἐνδοκίση ἢ λάβῃ πρόνοιαν περὶ ἀγαθωτέρας καὶ πατριωτέρας διοικήσεως τῆς νήσου ἡμῶν, ἣν μόνην ἐν τῇ ἀντικαταστάσει τοῦ νῦν ἡγεμονεύοντος διορῶμεν.

Ἐποσημειούμεθα μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 12 Αὐγούστου 1880.

Τῆς ὑμετέρας ὑψηλότητος

Εὐπειθέστατοι

Δ. Τζακιρογλίδης.

Ν. Ρεῖζης.

Πε.λ. Λεκάτης.

Γ. Κ. Νικολάου.

Α. Κ. Μιτζάκης.

Ἐτερον ἀπόδειγμα τῶν τοιούτων ἀντιφάσεων ὑπάρχει τὸ τηλεγράφημα, ὅπερ ὁ μέγας βεζύρης Σαῆτ πασᾶς ἀπέστειλεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.

Τοῖς δημάρχοις τῆς νήσου Σάμου.

Ἐμελετήθη τὸ τηλεγράφημα, δι' οὗ ἐκφράζετε παράπονα κατὰ τοῦ ἐξοχωτάτου Κωστάκη πασᾶ. Τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας ἀσχο-

.λείται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀμφοτέρωθεν γεγραμμένων, ἠκρόασατο δὲ καὶ τοὺς ἐνταῦθα ἐδρῖσκομένους ἐπιτρόπους των, ἢ δὲ ἀπόφασις μέλλει γὰρ ἐκδοθῆ ὅσον οὐπω. Ἡ ἀπόφασις αὕτη θέλει ἐξασφαλίσαι τὸ δίκαιον· ὀφείλετε δὲ γὰρ ἀναμένητε τὴν ἐκδοσιν ταύτης καὶ γὰρ ἐκπληροῦτε τὸ καθήκον σας, χορηγοῦντες πᾶσαν δημορχικὴν συνδρομὴν πρὸς διατήρησιν τῆς ἡσυχίας καὶ ἡρεμίας ἐν τῇ νήσῳ.

Σαήτ.

Τοιούτου ἀνακοινωθέντος τηλεγραφήματος, οἱ εἴκοσι τῶν εἴκοσιν ἐξ δημάρχων τῆς Σάμου, πρῶτον ἤδη μανθόνοντες ὅτι τηλεγράφημα ἀπεστάλη κατὰ τοῦ ἡγεμόνος ἐπ' ὄνοματι αὐτῶν, ἠπόρησαν· ὄθεν συντάξαντες ἕτερα τηλεγραφήματα, ἀπέστειλαν τῷ μεγάλῳ βεζύρη, δηλοῦντες ὅτι οὐδεμίαν γνῶσιν εἶχον τηλεγραφήματος πεμφθέντος κατὰ τοῦ ἡγεμόνος καὶ ὅτι τὸ ἐπ' ὄνοματι αὐτῶν σταλὲν, οὐ μνεῖαν ὁ μέγας βεζύρης ἐποιεῖτο, πλαστόν ἐλογίζοντο. Τοιούτη ἦτο ἢ τῶν πραγμάτων κατὰστασις, θλιβερωτάτη καὶ κωμική.

Ἐν τούτοις τινὲς τῶν τῆς ἀντιπολιτεύσεως, βλέποντες ὅτι τὸ δράμα παρετείνετο ὑπὲρ τὸ δέον καὶ ὅτι ἐπ' ὅσον εὐταξία καὶ ἡσυχία ἐν τῷ τόπῳ ἐτηρεῖτο, ψευδῆ ἐξηλέγχοντο τὰ θρυλούμενα ὅτι ἀναβρασμὸς ὑπῆρχεν ἐν Σάμῳ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἡ δημοσία τάξις περιῆλθεν εἰς σημεῖον κρίσιμον, ἐσκέφθησαν νὰ παραγγύωσι ταραχὰς ἵνα καταδειχθῆ ὅτι ἐπ' ἀληθείας ἔκρυθμος διατελεῖ ἢ τῆς νήσου κατὰστασις. Καὶ δὴ τῇ ἐσπέρῃ τῆς εἰκοστῆς δευτέρας Σεπτεμβρίου, διαδοθέντος ἐν Νέῳ Καρλοβάσῳ ὅτι τηλεγράφημα, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως προελθόν, ἐξήγγελλεν ὅτι ὁ Ἄδυσίδης ἀντικαθίστατο ὑφ' ἑτέρου ἡγεμόνος, μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐρχομένου, ἄνδρες τῶν κατωτέρων ἰδίως κοινωνικῶν στρωμάτων, λαβόντες χόχνας, σκεύη ἐκ ψευδαργύρου καὶ ἄλλα τοιαῦτα θορυβοποιὰ ὄργανα, ἐφεπομένων παιδίων καὶ γυναικῶν, ἃς ἢ περιέργια συνήγειρε, κατηυθύνθησαν εἰς τὸ ἀστυνομικὸν κατὰστημα καὶ εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον, ἐξῶθεν τῶν ὑποίων τὰ ἐκ ψευδαργύρου σκεύη κρούοντες καὶ διὰ τῶν χοκνῶν ποικίλας φωνὰς ἐκβάλλοντες, ὑβρίζοντές τε καὶ ἀπειλοῦντες, ἠνάγκασαν τὸν τε ἀστυνόμον καὶ τὸν εἰρηνοδίκην νὰ ἐκρύγωσι διὰ τῶν θυρίδων, μεθ' ὃ μεταβάντες ὑπὸ τοῖς οἴκοις πολιτῶν τινῶν, οὓς ἐθεώρουν φίλα τῷ ἡγεμόνι φρονούντας, εἰς τὸ τελωνεῖον καὶ εἰς Μεσαίον Καρλόβασι ὑπὸ τῷ οἴκῳ τοῦ δημάρχου, ἐπανελάβον τὰς αὐτὰς ὑβριστικὰς ἐκδηλώσεις.

Γνωστών τῶν τοιούτων τῇ ἐπιούσῃ γενομένων εἰς τὴν ἐδραν τῆς διοικήσεως, ὁ ἡγεμὼν, τηλεγραφικῶς ἐξηγγέλων ταῦτα τῇ Τουρκικῇ κυβερνήσει, ἐξέπεμψεν εἰς Νέον Καρλοβάσι ἀμέσως μὲν τὸν ἀρχηγὸν τῆς χωροφυλακῆς μετὰ τινῶν χωροφυλάκων πρὸς διατήρησιν τῆς τάξεως, ὑψιότερον δὲ καὶ τὸ ἐν τῷ λιμένι Βαθῆος ναυλοχοῦν Τουρκικὸν ἀτιμῆρες « Ρόδος » μετὰ ἐβδομήκοντα Τούρκων στρατιωτῶν, ἐντολὴν λαβόντων νὰ στρατοπεδεύσωσιν ἔξωθεν τοῦ Νέου Καρλοβάσου καὶ διὰ τῆς παρουσίας αὐτῶν παρεμποδίσωσι τὰς ὑβριστικὰς ἐκδηλώσεις, αἵτινες ἐλέγετο ὅτι ἔμελλον νὰ ἐπαναληφθῶσιν. Ἀφικομένων δὲ τῶν στρατιωτῶν τούτων εἰς τὸν κατασκευαζόμενον λιμένα τῶν Καρλοβασίων, προσῆλθόν τινες τῶν προκρίτων καὶ τὸν διοικοῦντα αὐτοὺς ἀξιωματικὸν παρεκάλεσαν νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς Βαθῦ, διότι δὲν εἶχον καταλύματα νὰ προσφέρωσι τοῖς ὑπ' αὐτῷ ἀνδράσι· εἰπόντι δὲ ὅτι διαταγὴν τοῦ ἡγεμόνος ἔχει νὰ ἐγκαταμείνῃ ἐν Καρλοβασίῳ, ὑπέδειξαν ἐπὶ τέλους καταλύματα αὐτῷ καὶ πολλὰς ἐπεδαφιλεύσαντο περιποιήσεις, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ προσελκύσωσιν αὐτὸν πρὸς ἑαυτοὺς, οὗ καὶ ἐν μέρει ἐπέτυχον.

Τοῦ παραδείγματος τῆς ἀνυποταξίας ἀπαξ ἰσοθέντος, οἱ κατὰ τῆς διοικήσεως δυσηρεστημένοι εἶδον ὅτι δὲν ἔπρεπε πλέον νὰ μείνωσι μέχρι τούτου· ὅθεν συνεννόησεως ἐπεληούσης μεταξὺ τῶν ἐν Καρλοβασίῳ καὶ τῶν ἐν ἑτέροις δήμοις ὁμοφρόνων, συνῆλθον περὶ τὴν δευτέραν μετὰ μεσημβρίαν ὥραν τῆς εἰκοστῆς ὀγδόης Σεπτεμβρίου, ἡμέρας κυριακῆς, ἐν τῷ Ρεύματι τοῦ Νέου Καρλοβάσου ὡσεὶ ἑπτακόσιοι ἄνδρες πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ μεταβῶσιν ἐκεῖθεν ἀπαξίπαντες εἰς Λιμένα Βαθῆος καὶ τοῖς προξένοις δηλώσει κατὰ τοῦ ἡγεμόνος ποιήσωσι. Λόγου δὲ παρορμητικοῦ ὑπὸ τινος αὐτόθι ἐκφωνηθέντος καὶ τῶν παρεστῶτων τὴν κατὰ τοῦ Ἀδριανίδου ἀπιστροφὴν αὐτῶν καὶ αὐτοῖς τεκμηριωσάντων, τὸ πλῆθος ὅλον ἐπαυξάνον δι' ἀνδρῶν καὶ παιδῶν ἐκ τῶν περικύκλω δήμων προσερχομένων, ἔλαβε τὴν πρὸς τὸ Βαθῦ ἀγούσαν, ἐνίων ἐν πλοικαρίοις παραπλεόντων, καὶ προέβη οὕτω μέχρι Κουρούδερ· ἀλλ' ἐκεῖ ὅμως ἄγγελοι, ἀποσταλέντες ἐκ Καρλοβασίων, προσεκάλεσαν τὸ πλῆθος νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὰ ὑπίσω, τῷ λόγῳ ὅτι, ληφθείσης εἰδήσεως περὶ βεβχίας ἀντικταστάσεως τοῦ ἡγεμόνος, πᾶσα διαδήλωσις πρὸς τοὺς ἐν Βαθαὶ προξένους ἦτο ματαία.

Ἄλλ' ἐάν, τῶν πραγμάτων οὕτως ἐχόντων, ἢ ἐν γένει κατάστασις τῆς νήσου ἦτο θλιβερά, καὶ ἢ τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἀντιπολιτεύσεως κατ' οὐδὲν ἦτο εὐχάριστος. Συμπεπεσῆς τότε τῆς πτώσεως τοῦ μεγάλου

βεζύρου Καδρή πασά και τῆς λύσεως τοῦ Σαμικοῦ ζητήματος διὰ ταύτην ἀναβαλλομένου, ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιτροπεῖα τῶν ἀντιπολιτευομένων περιήρχετο τοὺς προθαλάμους τῶν ὑπουργῶν και ἔκρουε τῶν ἰσχυόντων τὰς θύρας, ὑποσχέσεις μὲν πολλὰς λαμβάνουσα, οὐδαμῶς δ' ὀριστικοῦ ἀποτελέσματος ἐπιτυγχάνουσα· ἀλλ' ἡ ἀβεβαιότης αὕτη και ὁ ἐν Σάμῳ ταραχος ἀπησχόλουν τὴν ἐργατικὴν τάξιν, παρέβλαπτον τὰ ἐμπορικὰ συμφέροντα, ἐκλόνιζον τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν και προὔκχλουν δαπάνας, ἃς ὑφίσταντο κυρίως οἱ πρῶτιστοι και εὐπορώτεροι τῶν ἀντιπολιτευομένων. Ἀφ' ἐτέρου δὲ και ὁ ἡγεμῶν, βλέπων ὅτι τὰ πράγματα ἐδεινούντο ὁσημέραι, ἀπεφάσισε νὰ συγκαλέσῃ ἔκτακτον γενικὴν ἐν Χώρῳ συνέλευσιν, ἣ νὰ ὑποβάλῃ ἔκθεσιν περὶ τῆς τοῦ τόπου καταστάσεως και περὶ τῆς διοικήσεως ἐκζητήσῃ τὴν γνώμην αὐτῆς. Ταῦτα πάντα ἔπεισαν τοὺς ἐναντίους ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπεδέχετο ἀναβολὴν και ὅτι ἔπρεπε νὰ διενεργήσῃ τὴν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ διαδήλωσιν, ἣς τέως εἶχον ἀποστῆ· ὅθεν τῇ τρίτῃ Ὀκτωβρίου, ἡμέρῃ κυριακῇ συνελθόντες ἐν Νέῳ Καρλοβάσῳ πολλοὶ τῶν κατὰ τοῦ Ἀδοσίδου δυσηρεστημένων, συμπροσελθόντων και ἐξ ἐτέρων δῆμων ὁμοφρόνων, και διαιρεθέντες εἰς δύο σώματα ἐξ ὀκτακοσίων που ἀνδρῶν ἕκαστον, ἔλαβον τὴν πρὸς τὸ Βαθὺ ἄγουσαν ὁδὸν οἱ μὲν παραλίως διὰ τῶν Ἐξ Γειτονιῶν, τινὲς δὲ και διὰ πλοιαρίων, οἱ δὲ μεσογείως διὰ τοῦ Πύργου. Γνωστοῦ δὲ τοῦ τοιοῦτου ἐγκαίρως τοῖς ἐν Λιμένι Βαθέος γενομένου, οἱ τε ἐν Ἀρχῇ και οἱ τῇ διοικήσει προσκείμενοι ἔλαβον τὰ προσήκοντα μέτρα πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ἐπερχομένων· και ἐτέθη μὲν ἐν φυλακαῖς ὁ Μανουὴλ Ζαμπούνης, καθ' οὗ ὑπόνοια ἐγεννήθη ὅτι ἐμελλε νὰ διευκολύνῃ τὴν εἰς τὴν πόλιν εἴσοδον τῶν ἐκ Καρλοβασιῶν, ἐξηγγέλθη δὲ τοῖς ἐν τοῖς διαφόροις δῆμοις Ἀδοσικοῖς ἢ τῶν ἐναντίων ἐπιδρομῇ, καθ' ἣς προτεκλήθησαν και αὐτοὶ νὰ σπεύσωσι συνεπίκουροι.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅτε τῇ τετάρτῃ Ὀκτωβρίου, ἡμέρῃ σαββάτῳ και ὡσεὶ δεκάτῃ πρὸ μεσημβρίας ὦρῃ ἠγγέλθη ὅτι τὰ δύο ἐκεῖνα σώματα, αὐξάνοντα καθ' ὁδὸν διὰ νέων ὁμοφρόνων, προήλαυον τὸ μὲν ἐκ Κοκκηρίου, τὸ δὲ ἐκ Πύργου πρὸς τὸ Βαθὺ· πάραυτα δὲ διὰ τοῦ κώδωνος τοῦ ἀγίου Σπυρίδωνος ἐδόθη τὸ σύνθημα τοῦ κινδύνου και οἱ χωροφύλακες μετὰ ὀπλισμένων και ἀόπλων ἀνδρῶν ἐκ Λιμένος, ἐκ Βαθέος, ἐκ Παλαιοκάστρου και μετ' ἀποσπασματος Τουρκικοῦ στρατοῦ κατηρτήθησαν πρὸς τὸ Ἄλωνάκι, ἔξωθεν τῆς πόλεως, στίφη δὲ

ἀνδρῶν κατέλαβον διαφόρους ἐπικαίρους θέσεις. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς γενικῆς ἀγωνίας καὶ ταραχῆς ἐπὶ τῇ ἐπικειμένη ῥήξει, ἧς τὰς φρικαλέας συνεπείας οὐδεὶς ὑπῆρχεν ὁ μὴ συναισθανόμενος, ἐθεάθη ἐκ τῆς τοῦ Κοκκαρίου ὁδοῦ προερχόμενον στίφος ἀνθρώπων πυκνόν, τὸ ὅποιον προβαῖν ἔσθη ἐγγὺς τοῦ Μαλαγαρίου· προχωρήσαντες τότε οἱ δήμαρχοι Λιμένος Ἐλευθέριος Διακονικολάου καὶ Βαθέος Γεώργιος Θωμᾶς μετὰ πολλῶν τῶν δημοτῶν αὐτῶν ἠρώτησαν τοὺς προϊσταμένους τῶν ἐναντίων τί ζητοῦντες ἦλθον μετὰ τηλικούτου πλήθους. Ἀποκριθέντων δ' ἐκείνων ὅτι ἔχουσι νὰ ὑποβῶσι παρὰ πονα, οἱ δήμαρχοι ἀντέλεξαν ὅτι, ἂν εἶχον παρὰ πονα, ἠδύναντο ταῦτα νὰ ὑποβάλλωσι δι' ἐπιτροπείας τινὸς καὶ οὐχὶ ἐν συναθροίσει τοσοῦτου λαοῦ, καὶ διεκήρυξαν ὅτι δὲν ἐπέτρεπον τὴν εἰς τὴν πόλιν εἴσοδον, καθ' ὅσον ἠδύναντο ἐκ ταύτης νὰ ἐπέλθωσιν ἀτακτῆματα μέγιστα· τῶν δ' ἐπερχομένων ζητησάντων δῆθεν ἐγγύησιν ἐκ μέρους τῶν δημάρχων διὰ τὴν ἐπιτροπείαν ταύτην καὶ παρατεινόντων τὰς συζητήσεις, οἱ δήμαρχοι ἐνόησαν ὅτι ἡ παράτασις αὕτη γίγνεται σκοπίμως ὅπως φθῶσι καὶ οἱ διὰ Πύργου ἐρχόμενοι, οὕτω δὲ οἱ ἐν Βαθεί τεθῶσι μεταξύ δύο ἐχθρῶν, δι' ὅπερ καὶ προσεκάλεσαν ἐκείνους νὰ ἀπέλθωσιν. Ἐν ᾧ δὲ λόγος περὶ τούτου ἐγίγνετο, πυκνοῦ τοῦ πλήθους ὄντος, ὤθησέ τις εἰκὴ τὸν δήμαρχον Λιμένος, ὅστις, πάσχων ταῖς ἡμέραις ἐκείναις τὸν ἕτερον τῶν ποδῶν, μικροῦ δεῖν ἐπιπτεν· ὅθεν ἐν τῇ προσπαθείᾳ αὐτοῦ ὅπως μὴ πέσῃ χαμαί, ὑψωσεν ἐσπευσμένως ἢ ἐκράτει ῥάβδον, τὸ τοιοῦτο δὲ ἰδόντες οἱ ἀπωτέρω ἰστάμενοι συνδημόται αὐτοῦ καὶ ἕτεροι τῶν τῆς ἡγεμονικῆς φατρίας, ἐξέλαβον ὡς σύνθημα πρὸς ἐπίθεσιν καὶ ἐρώρησαν κατὰ τῶν ἐκ Καρλοβασίων ἐπερχομένων, λίθους ἐπ' αὐτοὺς βῆλλοντες, καὶ διὰ ξύλων καὶ πυροβολισμῶν τινων εἰς τὸν ἀέρα κενωθέντων, ἔτρεψαν αὐτοὺς εἰς φυγὴν κατεσπευσμένην. Ἐν τῇ τροπῇ δὲ ταύτῃ καὶ καταδιώξει ἐτραυματίσθησαν διὰ λίθων καὶ ξύλων εἰς διάφορα τοῦ σώματος μέρη, πάντες κατ' εὐτυχίαν ἐλαφρῶς, ὡσεὶ ἐβδομήκοντα, συνελήφθησαν δὲ ὡσεὶ ἑκατὸν τριάκοντα, ὧν οἱ μὲν ἡγέται θεωρούμενοι ἐφυλακίσθησαν, οἱ δὲ ἄλλοι ἀνακριθέντες, ἀπελύθησαν ὀψιμαίτερον, ὡς θύματα ἀγνοίας καὶ ἀπλότητος γενόμενα, τινὲς δὲ τῶν τετραυματισμένων ἀπεστάλησαν εἰς τὸ νοσοκομεῖον ἵνα νοσηλευθῶσι.

Καὶ τοιαύτη μὲν ὑπῆρξεν ἡ τύχη τοῦ πρώτου στίφους, τοῦ δὲ δευτέρου, τοῦ μεσογειῶς ἐπερχομένου, οὐδαμῶς κρείττων ἐγένετο. Οἱ αὐτὸ ἀποτελοῦντες, ἀφικόμενοι ἐξῶθεν τοῦ δήμου Μυτιληνῶν, ἠθέλησαν

νά διέλθωσι δι' αὐτοῦ ὄπως μεταβῶσιν εἰς Λιμένα Βαθέος· τοῦ δὲ δη-
μάρχου Φραγκούλη Ἰωαννίδου μὴ τὴν διάβασιν διὰ τοῦ δήμου ἐπιτρέ-
ποντος καὶ ἐκείνων ἐπιμενόντων ἵνα διέλθωσιν, οἱ τῶν Μυτιληνῶν κά-
τοιχοι, ἐν οἷς ἦσαν καὶ γυναῖκες πολλαί, μέρος πρωτουςγόν λαβοῦσαι,
ἐπέπεσαν κατ' αὐτῶν μετὰ λίθων καὶ ξύλων καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψαν,
τραυματισθέντων ἐξ αὐτῶν ἀκινδύνως ὥσπερ εἴκοσιν. Ἐνιοὶ αὐτῶν, φυ-
γόντες πρὸς τὸ Βαθύ, ἐγένοντο ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ ὄρους θεαταὶ τοῦ πα-
θήματος τῶν διὰ Κοκκαρίου προελθόντων ὁμοσπόντων αὐτῶν, οὐδ' ἐ-
τόλμησαν νὰ προβῶσι προσωτέρω. Μετὰ τὴν διπλὴν δὲ ταύτην ἀπο-
τυχίαν οἱ τε παραλίως καὶ οἱ μεσογείως εἰς Λιμένα Βαθέος ἐπελθόντες,
εἰς τὰ ἴδια ἐπέστρεψαν, κακουχίας πολλάς κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ὑπο-
σπάντες, τινὲς δὲ ἐν τῇ ἐσπευσμένῃ αὐτῶν φυγῇ καὶ μέσῳ τῶν ὁρέων
περιπλανηθέντες, ἐν ᾧ φῆμαι ἀπαίσια περὶ πολλῶν δῆθεν φονευθέντων
κατετέραξαν καὶ κατέθλιψαν ἄλλους, ἄχρις οὗ ἴδωσιν ἐπανερχομένους
ἢ μάθωσιν ἄριστικόν τι περὶ τῆς τύχης τῶν συγγενῶν καὶ οἰκείων αὐτῶν.

Τῆς ἐπιδρομῆς πανταχοῦ τῆς νήσου γνωστῆς γενομένης, ἤρξαντο
ἐκ διαφόρων δήμων πολλοὶ τῶν τῆς ἡγεμονικῆς φατρίας, οἱ μὲν ἐν ὀ-
πλοῖς, οἱ δὲ ἄοπλοι ἐλαύνοντες πρὸς τὸ Βαθύ ὅπως ἐκδιώξωσι τοὺς ἐν-
αντίους· μαθόντες δὲ καθ' ἑδὴν τὴν τροπὴν αὐτῶν, ἠθέλησαν νὰ με-
ταβῶσιν εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἵνα ἐκδηλώσωσι τοῦτο μὲν τὴν ἐπὶ ταῖς
γενομένοις ἀποδοκιμασίαν, τοῦτο δὲ τὴν πρὸς τὸν ἡγεμόνα εὐχρέσκει-
αν αὐτῶν. Ὄθεν τῇ πρώτῃ Ὀκτωβρίου, ἡμέρᾳ κυριακῇ, πλῆθος λαοῦ
κατὰ δήμους καὶ ἡγουμένων τῶν δημοτικῶν Ἀρχῶν, ἀφίκετο εἰς Λι-
μένα Βαθέος καὶ ἀφ' οὗ διὰ κραυγῶν ἐνθουσιωδῶν ἐξεδήλωσε τὰ ὑπὲρ
τοῦ ἡγεμόνος αἰσθημάτων αὐτοῦ, ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια ἐν εὐταξίᾳ με-
γίστῃ. Αὐθημερόν δ' ἐπανήρχετο μὲν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἡ λεγο-
μένη ἐπιτροπεία τοῦ λαοῦ, ἀφ' οὗ εἰργάσθη ὅσον αὐτῇ ἐντὴν κατὰ
τῶν ἐνεργειῶν τῶν ὑπεναντίων, μὴ ἔχουσα δὲ τί ἄλλο νὰ πράξῃ ἐκεῖ
μένουσα, τηλεγραφικῶς δ' ἐξηγγέλλετο ὅτι ἀπεστέλλετο εἰς Σάμον αὐ-
τοκρατορικὸς ἐπίτροπος ὁ Ἀχιλλεὺς Ρασσὴμ πιαστὴς μετ' ἐντολῆς νὰ ἐξε-
τάσῃ ἐπιχωρίως τὰς κατὰ τοῦ ἡγεμόνος αἰτιάσεις μέρους τῶν Σαμίων.

Ἐὰν κατεμάρθηνεν τῆς πράξεως τῶν κατὰ τῆς Βουλῆς ἐπιτεθέν-
των καὶ ἐπενεγκόντων τὴν δι' ἡγεμονικοῦ διατάγματος ἀντικατάστα-
σιν τῶν βουλευτῶν, κατ' ἀσυγκρίτως μείζονα λόγον ὀφείλομεν νὰ κα-
τακρίνωμεν τὴν πράξιν τῶν διενεργησάντων τὸ παρακεκινδυνευμένον
τῆς ἐπιδρομῆς κίνημα, ἐξ οὗ ἠδύναντο νὰ πείσωσι καθ' ἑκατοστίας

θύματα πάλης ἀδελφοκτόνου καὶ προέλωσι δυστυχήματα ὑλεθριώτατα καὶ φρικώδη· ἂν δὲ τὸ τοιοῦτο δὲν ἐγένετο, χάριτας πολλὰς ἀνομολογήσωμεν, ὧς Σάμιοι, τῷ Ὑψίστῳ, ὅστις, ὑπὸ τὴν πανσθενῆ αὐτοῦ αἰγίδα πολλάκις καὶ ἐν κρισιμωτάταις περιστάσεσιν ἀναλαβὼν τὴν ἡμετέραν πατρίδα, ἐρύσατο καὶ αὐθις ἡμᾶς ἐκ τοῦ σπαραξικαρδίου θεήματος τοῦ ἰδεῖν φίλους ὑπὸ φίλων καὶ ὁμοπολίτας ὑπὸ ὁμοπολιτῶν φονευομένους καὶ τὸ ἱερόν τῆς πατρίδος ἔδαφος καταχραινόμενον ἐξ ἀδελφικοῦ αἵματος. Ἀντέκειτο δὲ τὸ κίνημα καὶ εἰς αὐτὸ τὸ συμφέρον τῶν διενεργησάντων αὐτό, διότι, ἐὰν μὴ τὸ τοιοῦτο ἐγίγνετο, ἀμφιβάλλομεν σφόδρα εἰ ὁ Ἀδυσίδης ἠδύνατο νὰ διατηρηθῆ ἐπὶ τοῦ ἡγεμονικοῦ τῆς Σάμου θρόνου παρὰ τὴν πλειότητα τῶν στεργόντων αὐτόν, τῆς Ὑψηλῆς Πύλης φρόνιμον εὐρισκούσης πρὸς κατάπαυσιν τῶν ἐν Σάμῳ ἐρίδων καὶ διχοστασιῶν νὰ ἀντικαταστήσῃ αὐτὸν δι' ἑτέρου, ἐν ᾧ μετὰ τὴν γενομένην ἐπιδρομὴν ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο βεβαίως ἀλλ' ἢ νὰ στηρίξῃ τὸν Ἀδυσίδην ὅπως μὴ φανῆ ἐνδιδοῦσα εἰς κινήματα ἀνταρτικὸν δὴ τινα καὶ στασιώδη τὸν χαρακτῆρα φέροντα. Τὸ τοιοῦτο ἐγίνωσκε κἀλλιστα ὁ ἡγεμὼν, ὅθεν καὶ ἐν ἀρχῇ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἤθελεν ὑπὲρ αὐτοῦ πλήθος νὰ συρρεύσῃ, τῷ φόβῳ μὴ προκίψωσι ταραχαὶ καὶ διαπληκτισμοί, ὧν αὐτὸς ἤθελεν ὑπέχει τὴν εὐθύνην· ὅτε ὁμοῦς ἔμαθεν ὅτι οἱ ἐναντίοι παρεσκευάζον ἐπιδρομὴν, τότε καὶ ἐκεῖνος δραστηρίως διὰ τῶν ὀργάνων αὐτοῦ διενήργησε τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐξέγερσιν καὶ συρροὴν τοῦ πλήθους, δεικνύων ὅτι περιῆλθεν εἰς τὴν τοιαύτην ἀνάγκην ἀκουσίως καὶ ὅπως ὑπερασπίσῃ τὴν ἐν Σάμῳ ἐξουσίαν τοῦ Σουλτάνου, ἧς ἦτο ἐντολοδόχος. Τὴν τῶν πραγμάτων κατάστασιν ἐξεμεταλλεύθη ἐπιτυχῶς ὁ Ἀδυσίδης παρὰ τῆ Τουρκικῆ κυβερνήσει καὶ οἱ τὸ κίνημα διενεργήσαντες ἐδρέψαντο καρποὺς πάντη ἀλλοτρίους ἐκείνων, οὗς ἀπεξεδέξαντο· ἀλλὰ ἐπὶ ἀτόπου θυθέντος, μυρία ἄλλα ἔπονται, ἡμεῖς δὲ εὐτυχεῖς ἠθέλομεν λογισθῆ, ἂν ἠδυνάμεθα, μὴ παραβαίνοντες τὸ τοῦ ἱστορικοῦ καθήκον, νὰ παρέλθωμεν σελίδας τινὰς, ἀσχημιζούσας τὸ παρελθὸν καὶ διαζοφούσας τὸ μέλλον πάσης χώρης.

Τῆ ὑγδὴ Ὀκτωβρίου, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ, κατέπλευσεν εἰς Λιμένα Βαθίος τὸ Ὄθωμανικὸν ἀτμόπλοιον Ἰσμαηλιέ, φέρον τὸν θεῖον τοῦ σάχου τῆς Περσίας Χουσσάμ-ου Σουλτανά, μεταβαίνοντα εἰς Μέκκαν, καὶ τὸν αὐτοκρατορικὸν ἐπίτροπον Ἀχμέτ Ρασσῆμ πασᾶν, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ δύο τῶν μελῶν τῆς ἀνηγεμονικῆς ἐπιτροπείας, εἰς τὰ ἴδια ἐπιστρέφον.

τας· ἐπὶ τῇ ἀφίξει δὲ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἐπιτρόπου ἐκείνου, ὁ ἡγεμῶν ἐδημοσίευσεν τὴν ἐπομένην προκήρυξιν.

Σάμιοι.

Γνωστὰ ὑπάρχουσιν εἰς ἡμᾶς τὰ ἀπὸ δεκαοκτῶ ἤδη μηνῶν ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν συμβαίνοντα, τὰ ὁποῖα οὐχὶ μόνον παρεμποδίζουσι τὴν πρόοδον αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἀντικείμενον δυσφημισμοῦ καὶ μῶμου καθιστῶσιν. Ὀλίγοι τινές, τὰ πάντα εἰς τὸν βωμον τῆς ἰδιοτελείας καὶ τῆς ἀρχομανίας αὐτῶν θύοντες καὶ βλέποντες ὅτι ὑπὸ ἀμερόληπτον διοίκησιν καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῶν νόμων δὲν δύνανται γὰρ ἐπιτυγχάνωσι τοὺς σκοποὺς καὶ τὰ συμφέροντα αὐτῶν, ἀνέλαβον ἀγρῶν καὶ παράλογον ἀντιπολίτευσιν κατὰ τῆς διοικήσεως ταύτης, προσεταιριζόμενοι πάντας ὅσοι ἐπ' αὐτῆς ἔχασαν τὰς παρανόμους ὀφειλάς των ἢ ὑπαλλήλους τινὰς πεπαιγμένους ἐνεκεν ἀνικαρότητος ἢ ἄλλων λόγων. Βλέποντες δὲ ὅτι ἡ ἀντιπολίτευσις αὐτῶν οὐδὲν ἀποτέλεσμα ἔχει ἀπέναντι τῆς εἰς τὰ καθεστῶτα ἀφοσιώσεως καὶ εὐχαριστήσεως τοῦ λαοῦ καὶ ἀφ' οὗ διὰ παντοίων ἀνοσιῶν ἐνεργειῶν δὲν ἠδυνήθησαν γὰρ κλονίσωσι τὴν ἀγάπην καὶ ἐμπιστοσύνην αὐτοῦ εἰς τὴν διοίκησιν, ἐπὶ τέλους, χωρὶς γὰρ περιμέρωσι τὴν ἀπόφασιν τῆς ὑψηλῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, εἰς ἣν ὑπέβαλαν τὰ παράπονα αὐτῶν, προσέβησαν εἰς τὸ ἀπονεροσημένον κίνημα τοῦ παρελθόντος σαββάτου, τὸ ὁποῖον ὀλίγον ἔλειψε γὰρ ἐπιφέρει ἀκαταλόγιστα δειρὰ μετὰ χύσεως ἀδελφικοῦ αἵματος. Διὰ χρημάτων, δι' ἀπειλῶν, διὰ ὑποσχέσεων παντὸς εἴδους καὶ δι' ἄλλων τοιούτων μέσων ἐξαπατήσαντες ἀπλοῖκούς τινὰς ἀνθρώπους, μὴ γνωρίζοντας, ὡς ἐκ τῶν ἀνακρίσεων αὐτῶν ἐνώπιον τῆς εἰσαγγελικῆς Ἀρχῆς ἀπεδείχθη, οὔτε ποῦ φέρονται οὔτε διὰ τίνα σκοπὸν φέρονται, ὠδήγησαν αὐτοὺς ἐνταῦθα διὰ γὰρ κάμωσι διαδηλώσεις καὶ ἀνατροπὰς καὶ ἀναστατώσεις πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ πασιγνώστου σκοποῦ των. Ἡ τελευταία αὐτῶν ἀπόπειρα, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἐνεργεῖαι αὐτῶν ἐματαιώθησαν, ὀφείλομεν δέ, Σάμιοι, γὰρ ἀναπέμψωμεν εὐχαριστίας εἰς τὸν Ἰψιστον, διότι δὲν συνέβησαν τὰ δυστυχήματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἢ τοιαύτη προκλητικὴ διαγωγή ἠδύνατο γὰρ ἐπιφέρει. Πολλοὶ τῶν λαόντων μέρος εἰς τὸ στασιαστικὸν ἐκεῖνο κίνημα συνέληφθησαν· γνωρίζοντες ὅμως ὅτι αὐτοὶ ἦσαν ἀπλᾶ ὄργανα τῆς κακοβουλίας πέντε ἐξ ἀτόμων ἐξ ἀπλοϊκότητος ἢ δι' ἀπειλῶν ποικί-

λων και ἀμοιβῶν ἀποπλανηθέντες, ἀπελύσαμεν ἀμνηστεύσαυτες αὐ-
τούς, διότι ἡ εὐθύνη τῶν γεγομένων και ἡ κατὰ τὸν νόμον τιμωρία
πρέπει γὰ ἐπιβαρῦνη μόνον τοὺς πέντε ἢ ἐξ ἀρχηγοὺς και πρωται-
τίους, τῶν ὁποίων τινὲς κρατοῦνται ἤδη εἰς τὰς φυλακάς.

Ἐαὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, ἣτις και ἄλλοθεν εἶχε γινῶσιν ἀκρι-
βῆ τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων, πληροφορηθεῖσα τὰ γενόμενα, ἀπέ-
στειλεν ἐνταῦθα ἕνα τῶν ἀνωτέρων και περιουστέρων λειτουργῶν
τοῦ κράτους, τὴν αὐτοῦ ἐξοχότητα τὸν Ρασσήμ πασαῖν, ὅστις, καθ'
ἣν ἔχει ἐντολήν, θέλει ἐνεργῆσει τὰ δέοντα. Ἀπευθυνόμενοι δὲ πρὸς
ἀπαξάπαντας ὑμᾶς, Σάμιοι, συμβουλεύομεν τοὺς μὲν ἀμετόχους τῶν
γεγομένων γὰ ἐμμένωσιν εἰς τὴν αὐτὴν φιλήσυχον και φιλόνομον
διαγωγὴν, ἀγαπῶντες τοὺς ἀποπλανηθέντας ὅπως δὴποτε συμπολί-
τας αὐτῶν και καθοδηγοῦντες αὐτοὺς διὰ ἀδελφικῆς συμπεριφορᾶς
και προτρεπτικῶν λόγων εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν καθηκόντων ἐντί-
μον πολίτου και φιλονόμου πατριώτου· τοὺς δὲ μετασχόντας ἐξ ἀ-
πλοϊκότητος εἰς τὰ στασιαστικὰ ταῦτα κινήματα συμβουλεύομεν γὰ
διάγωσιν εἰς τὸ ἐξῆς εὐτάκτως και ἡσυχως, ζῶντες ἐν ὁμοιοῖα και
ἀγάπῃ πρὸς πάντας και μὴ δίδοντες ἀφορμὰς ἐρίδων και σκαρδάλων.
Συλλογίσθητε πάντες ὅτι συμφέρον ἔχετε γὰ ἦναι ἐξησφαλισμένη ἡ
δημοσία τάξις και ἀσφάλεια και ὅτι ὁ ὑποσκάπτων εἴτε διὰ ἔργων
ἐνόχων εἴτε διὰ λόγων σκαρδαλωδῶν και ἀροικείων τὰ θεμέλια τῆς
ἡσυχίας και εὐταξίας τοῦ τόπου, ὑποσκάπτει τὰ θεμέλια τοῦ ἰδίου οἴ-
κου του, ὑπὸ τὸν ὁποῖον κινδυνεύει και αὐτὸς και οἱ μετ' αὐτοῦ πάν-
τες γὰ ἀπολεσθῶσιν. Ἐνθυμήθητε ὅτι ἀρκετὰ κατὰ διαφόρους ἐπο-
χὰς ὑπέφευεν ἡ πατρίς σας ἕνεκα τῶν διαιρέσεων και τῶν ἀδελφι-
κῶν σπαραγμῶν και συνδέθητε πρὸς ἀλλήλους διὰ τῶν δεσμῶν τῆς
ἀγάπης και τῆς ὁμοιοῖας, ἄνευ τῶν ὁποίων τὸ μέλλον και ὑμῶν και
τῶν τέκνων σας ἔσεται ἀπαισιώτατον. Ἐπὶ τέλους δὲ μάθετε ὅτι ὁ
νόμος μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀυστηρότητος θέλει ἐπιπέσει κατ' ἐκεί-
νων, ὅσοι και μετὰ τὴν δημοσιένειν τῆς παρούσης ἤθελον ἐξακολου-
θεῖ ταράσσοιτες τὰ πνεύματα και διὰ λόγων ἢ δι' ἔργων ἤθελον
προξενεῖ σκάνδαλα και παραβλάπτει τὴν κοινὴν ἡσυχίαν και τάξιν.

Οἱ κῆρυκοὶ δῆμαρχοὶ ἐντέλλονται τὴν δημοσιένειν τῆς παρούσης
διὰ τῆς ἐπ' ἐκκλησιῶν ἀναγνώσεως και διὰ τῆς τοιχοκολλήσεως εἰς
τὰ κεντρικώτερα μέρη τοῦ ἰδίου δήμου.

Ἐν Λιμένι Βαθέος τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1880.

Κ. Ἀδοσιδης.

Ἡ σύγκλησις ἐκτάκτου συνελεύσεως, ἦν, ὡς ἐν τοῖς ἄνωτέρω εἶπο-
μεν, ἀπεφάσιεν ὁ ἡγεμὼν νὰ ἐνεργήσῃ ἐν Χώρῃ, ἀπήρεσκε φυσικῶ τῷ
λόγῳ τοῖς κατ' αὐτοῦ διακειμένοις, ὑποπτεύουσι μὴ αὕτη ἐπ' ὀνόματι
τοῦ λαοῦ ἤθελεν ἐκδόσει ψηφίσματα ἐξοριῶν καὶ ἄλλων τιμωριῶν ἢ
ἀπαιτήσῃ καταδιώξεις ἀτόμων· ὄθεν καὶ διεμαρτυρήθησαν μὲν διὰ
τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιτροπείας αὐτῶν πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύ-
λην, δι' ἀναφορῶν δὲ πρὸς τὸν ἄρτι ἀφικόμενον αὐτοκρατορικὸν ἐπί-
τροπον διεκήρυξαν τὴν συγκρότησιν τῆς ἐκτάκτου συνελεύσεως ὅπως
παράνομον καὶ ταῖς τοῦ Χάρτου διατάξεις ἀντικειμένην, παντὶ δὲ μέ-
σω καὶ πάσῃ μεθοδείᾳ ἐχρήσαντο πρὸς ματαιώσιν τῆς ἐκλογῆς πλη-
ρεξουσίων. Πλὴν ἄλλ' αἱ τοιαῦται προσπᾶθει ἀπέτυχον, διότι ἐκ τῶν
εἴκοσι καὶ ὀκτὼ δῆμων τῆς νήσου ἐν μόνοις τοῖς ὀκτὼ δὲν ἐγένοντο
ἐκλογαί, ἀποσχόντων τῶν ἐκλογέων νὰ προσέλθωσιν εἰς τὰς κλπας
καὶ πληρεξουσίου αὐτῶν ἐκλέξωσι.

Τῇ δεκάτῃ ἐβδόμῃ Ὀκτωβρίου συνῆλθεν ἐν Χώρῃ ἡ ἐκτακτος αὕτη
συνέλευσις, ἐν ἣ παρέστησαν τριᾶκοντα πληρεξούσιοι, προεδρεύοντος
τοῦ Ἱπποκράτους Κωστᾶκη, πληρεξουσίου ἐκ Μπραθοκᾶμπου. Παρου-
σιάσας ἐνώπιον ταύτης ὁ ἡγεμὼν, ἐκήρυξε τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν
αὐτῆς διὰ λόγου, δι' οὗ ἐξετίθει τὴν τε πορείαν αὐτοῦ καὶ τὰ αἷτια
τῆς κατ' αὐτοῦ ἀντιπολιτεύσεως· κατέπαυε δὲ τὸν λόγον ἀξιῶν ἵνα
ἡ συνέλευσις ἐπ' ὀνόματι τοῦ λαοῦ ἐκδηλώσῃ πρῶτον τίνα ἦσαν τὰ
πρὸς τὴν κυβέρνησιν αὐτοῦ αἰσθήματα τοῦ λαοῦ, δεύτερον ὁποῖαν αἰ-
σθησὴν προὔξεν τῷ λαῷ ἢ ἀπὸ πολλοῦ καὶ μέχρι ἐσχάτων στα-
σιαστικῆ συμπεριφορᾶ καὶ ἐξέγερσις τῶν ὑπεναντίων καὶ τρίτον τίνα ἐ-
νόμιζε συντελεστικὰ μέσα πρὸς πρόληψιν παρομοίων διαταρακτικῶν
τῆς ἡσυχίας κινήματων ἐν τῷ μέλλοντι. Ἐν ἣ διετέλουν τὰ πράγ-
ματα καταστάσει καὶ ὅπως ἦσαν προδιατεθειμένοι οἱ πληρεξούσιοι, βε-
βαίως ἢ εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα δοτέα ἀπόκρισις ὑπῆρχε λίαν εὐχε-
ρῆς· καὶ δὴ ἀπαντῶσα πρὸς τὸν ἐναρκτήριον ἡγεμονικὸν λόγον ἡ συνέ-
λευσις παμψηφεί ἀπεφῆνατο πρῶτον ὅτι ὁ λαὸς τῆς Σάμου ἦτο λίαν
ἀφωσιωμένος τῷ ἑαυτοῦ ἡγεμόνι, δεύτερον ὅτι ἡ στασιαστικὴ συμπε-
ριφορὰ καὶ ἐξέγερσις τῶν ὑπεναντίων προὔξεν αἰσθησὴν ἀγανακτή-
σεως καὶ ἀποδοκιμασίας εἰς τὸν Σαμικὸν λαόν, ὅστις πρὸς τὸ συμφέ-
ρον τοῦ τόπου καὶ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἡσυχίας καὶ δημοσίας
τάξεως ἀπῆται τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου ἐν πάσῃ δικαιοσύνῃ κατὰ
τῶν ὑποκινήτων στασιαστικῶν κινήματων, εὐχόμενος ἀφ' ἐτέρου ὅπως

ἡ ἐπιείκεια τοῦ ἡγεμόνος ἀπονέμηται εὐρυτότη εἰς τοὺς πράγματι μεταμελομένους διὰ τὰ τοιαῦτα κινήματα καὶ συναισθανομένους τὸν ὄλεθρον, ὅστις ἐπακολουθεῖ ἐκείνοις, πλήρη δὲ ἐχέγγυα παρέχοντας τοῦ πρὸς τοὺς νόμους σεβασμοῦ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ τρίτον ὅτι, ἂν ἤθελον ἐπαναληφθῆ ἐφεξῆς παρόμοια διαταρακτικὰ κινήματα, ὧφειλεν ἡ κυβέρνησις νὰ μετέλθῃ ἐν πάσῃ τῇ αὐστηρότητι ὅσα μέτρα διακελεύουσιν οἱ νόμοι κατὰ τῶν ταῦτα ἐνεργούντων, ἐπαφίνουσα ἵνα ἐν ἀνάγκῃ ὁ ἡγεμὼν μετὰ τῆς Βουλῆς ἐξεύρωσιν ὅσα κριθῶσι συντονώτερα καὶ τελεσφορώτερα μέτρα, ἂν τὰ ἐκ τῶν κειμένων νόμων ἤθελον θεωρηθῆ ἀνεπαρκῆ. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐν τοιαύταις ὅλως ἐκτάκτοις καὶ ἀπροβλέπτοις περιστάσεσιν ἀπητοῦντο δαπάναι, ἡ συνέλευσις προσεπήνητο ὅτι αἱ τέως γεινόμεναι καὶ αἱ μέλλουσαι τυχὸν νὰ γείνωσι πρὸς περιστολὴν παραπλησίων κινήματων τοιαῦται, ἔδει νὰ καταβληθῶσιν ἐκ τοῦ γενικοῦ ταμείου, μέχρις οὗ ἡ προσεχῆς τακτικὴ συνέλευσις ἤθελε κρίνει τίνας κυρίως ἐπέβάρουν αἱ δαπάναι αὗται. Δι' ἰδίου δὲ ψηφίσματος ἡ συνέλευσις ἐξεδήλου τὴν ἀγάπην, ἀφοσίωσιν καὶ εὐγνωμοσύνην τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἐφ' οἷς εἰργάσατο πρὸς εὐημερίαν τῆς πατρίδος, καὶ ἐξέφερε τὴν πεποιθήσιν ὅτι διὰ τοιαύτης διοικήσεως ἤθελε συντελεσθῆ ἡ τῆς νήσου εὐημερία· σὺναμα δὲ συντάξασα, διεβίβασε τὸ ἐπόμενον μὲν ἔγγραφον πρὸς τὸν αὐτοκρατορικὸν ἀπεσταλμένον Ἀχμέτ Ρασσῆμ πασσᾶν.

Ἐξοχώτατε.

Ἡ ἔκτακτος συνέλευσις τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, κατατήσασα εἰς τὸ τέρμα τῶν ἐργασιῶν της, καθῆκον ἀπαραίτητον ἐλογίσατο νὰ ἐκφράσῃ πρῶτον μὲν τὴν χαρὰν, ἣν ἠσθάνθη ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῆς ὑμετέρας ἐξοχώτητος, τοῦ πεφωτισμένου λειτουργοῦ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, καὶ ἔπειτα τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ ἐπὶ τῇ εὐμενείᾳ διαθέσει καὶ τοῖς ἀ, αῖθοῖς αἰσθήμασιν, ἅτινα ἡ ὑμετέρα ἐξοχώτης ἐπεδείξατο πρὸς ἐξομάλισιν τῶν ὑμετέρων πραγμάτων.

Ἐποβάλλουσα δὲ συνημμένως ἀναφορὰν εὐχαριστήριον πρὸς τὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα τὸν πρωθυπουργὸν τῆς ἐπικυριάρχου κυβερνήσεως, παρακαλεῖ θερμῶς τὴν ὑμετέραν ἐξοχώτητα ὅπως εὐρεστονυμένη ἐπιδώσῃ ταύτην τῷ εἰρημένῳ πρωθυπουργῷ καὶ σὺναμα διερμηνεύσῃ τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει τὰ αἰσθήματα τῆς πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως,

ἄπερ τρέφει ὁ Σαμικός λαὸς πρὸς τὴν αὐτοῦ αὐτοκρατορικὴν μεγαλειότητα τὸν σεβαστὸν ἄνακτα, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀγάπην καὶ εὐχαρίστησιν τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν διοίκησιν τοῦ ἡγεμόνος κυρίου Κωστάκη πασᾶ Ἀδοσίδου, ἣτις παρέχει ἀσφαλῆ ἐχέγγυα τῆς προόδου καὶ εὐημερίας τῆς γῆσου.

Ἐποφαινόμεθα μετὰ τῆς ἐξειδιασμένης πρὸς τὴν ἡμετέραν ἐξοχότητα ὑπολήψεως.

Ἐν Χώρα Σάμου τῇ 22 Ὀκτωβρίου 1880.

Ὁ μητροπολίτης

† Σάμου Γαβριήλ.

Ὁ πρόεδρος

Ἰπποκράτης Κωστάκης.

Οἱ πληρεξούσιοι τῶν κωμοπόλεων καὶ χωριῶν
(Ἐπορταὶ αἱ ὑπογραφαὶ τῶν πληρεξουσίων).

Τὸ ἐπόμενον δ' ἔγγραφον πρὸς τὸν μέγαν βεζύρην.

Ἐψηλότατε.

Ὅτε πρό τιμος χρόνου εὐάριθμοὶ τινες συμπατριῶται ἡμῶν, ἀπαρεσκόμενοι εἰς τὴν δικαίαν καὶ ἰσόνομον διοίκησιν τοῦ ἡγεμόνος ἡμῶν Κωστάκη πασᾶ Ἀδοσίδου, ἐτόλμησαν νὰ παρενοχλήσωσι τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν, ὑποβαλόντες ἀναποδείκτους καὶ ἀνυποστάτους κατηγορίας, ὁ λαὸς τῆς Σάμου, τοῦ ὁποίου ἐσμὲν νόμιμοι ἀντιπρόσωποι, διετέλει ἐν τῇ ἀκραδάντῳ πεποιθήσει ὅτι διὰ τῆς προσηκούσης ἐξετάσεως τῶν πραγμάτων θὰ κατεδεικνύετο ἡ ἀλήθεια. Ἐν ᾧ δὲ οἱ κατὰ τῆς διοικήσεως τοῦ ἡγεμόνος ἡμῶν ἀντιστρατευόμενοι οὗτοι προσβαινον εἰς κινήματα διαταρακτικὰ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας καὶ τάξεως, ἐκδιάζοντες κατὰ τινα τρόπον τὴν ἀπόφασιν τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, ἀφίκετο εἰς τὴν ἡμετέραν πατρίδα ὡς αὐτοκρατορικὸς ἀπεσταλμένος ἢ αὐτοῦ ἐξοχότης ὁ Ἀχμέτ Ρασσημ πασᾶς, ἀγῆρ οὐ μόνον ὑψηλὸν βαθμὸν φέρων, ἀλλὰ καὶ συνέσει μεγάλη κεκοσμημένος καὶ πείραν πολλὴν κεκτημένος. Μετ' εὐχαρίστησεως ὁ Σαμικός λαὸς εἶδε τὴν ἔλευσιν τῆς αὐτοῦ ἐξοχότητος ἐπὶ τῇ βεβαιότητι ὅτι αὕτη, ἐξετάζουσα ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰ πράγματα ἡμῶν, ἤθελεν ὑποβάλλει τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει πιστὴν καὶ ἀκριβῆ ἀνιῶν εἰκόνα.

Τούτου οὕτως ἔχοντος, οἱ εὐσεβῶς δὲ ποφαινόμενοι ἀντιπρόσωποι τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ καθήκον αὐτῶν νομίζουσι νὰ ὑποβάλωσι τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἐντολέως αὐτῶν λαοῦ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῆς αὐτοῦ ἐξοχότητος εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν καὶ συγχρόνως ἐκδηλώσωσι τὴν βαθεῖαν ἀγάπην, ἀφοσίωσιν καὶ εὐχαρίστησιν τῶν Σαμίων πρὸς τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Κωστάκη πασᾶν Ἀδοσίδην, ἐκ τῆς δικαίας καὶ ἀμερολήπτου διοικήσεως τοῦ ὁποίου ἡ πατρίς ἡμῶν ἀπεκδέχεται τὴν πρόοδον καὶ εὐημερίαν αὐτῆς.

Ἐποφαινόμεθα δὲ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ.

Ἐν Χώρα Σάμου τῇ 22 Ὀκτωβρίου 1880.

Ὁ μητροπολίτης

† Σάμου Γαβριήλ.

Τῆς ὑμετέρας ὑψηλότητος
ταπεινοὶ θεράποντες.

Ὁ πρόεδρος

Ἰπποκράτης Κωστάκης.

Οἱ πληρεξούσιοι τῶν κωμοπόλεων καὶ χωριῶν
(Ἐπορταὶ αἱ ὑπογραφαί).

Οὕτως ἄρα ἡ ἔκτακτος ἐκείνη συνέλευσις, τὰς αὐτῆς ἐργασίας συμπληρώσασα, διελύθη τῇ εἰκοστῇ δευτέρᾳ Ὀκτωβρίου, πέντε ἡμέρας μόνον διαρκέσασα· ὁ δὲ αὐτοκρατορικός ἐπίτροπος Ἀχμέτ Ρασσὴμ πασᾶς ἐπελήφθη δραστηρίως τῶν προσηκουσῶν ἐρευνῶν ὅπως κατανοήσῃ τίς ἡ αἰτία τῆς ἐκρύβου τῶν πραγμάτων καταστάσεως. Ὑπεβοήθει δὲ αὐτῷ τὰ μάλιστα ἡ γνώσις οὐ μόνον τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, ἦν ἄριστα ἐλάλει, ἀλλὰ καὶ ἡ τῆς νήσου, ἐν ἣ τῷ ἔτει χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἐνάτῳ ἐφ' ἱκανὸν εἶχε διατρίψει ὡς γραμματεὺς τοῦ στρατηγοῦ Ριφαάτ πασᾶ. Ἡγεμονικοὶ τε καὶ ἀθηγεμονικοὶ ἐπαρουσίασαν ἐνώπιον αὐτοῦ, οἱ μὲν ἐξαίροντες τὴν τοῦ Ἀδοσίδου διοίκησιν, οἱ δὲ πλεῖστα αὐτῆς καταμεμφόμενοι· ἐν ᾧ δὲ οὗτος ἡσχολεῖτο ἐρευνῶν τὰ πράγματα, κατέπλευσεν εἰς Λιμένα Βαθίος, τῇ εἰκοστῇ πέμπτῃ Ὀκτωβρίου, τὸ πολεμικὸν ἀγγλικὸν ἀτμῆρες Ἐρωτότροπος, φέρον τὸν πρῶτον γραμματέα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγγλικῆς πρεσβείας Σαὶν-Ζὼν, ἔχοντα ἐντολὴν νὰ διευθετήσῃ ὑποθέσεις τινὰς ἐκκρεμεῖς μεταξὺ τοῦ ἐν Σάμῳ ἀγγλικοῦ

προξενείου καὶ τῆς ἐγγχωρίου διοικήσεως, οἷα πρωτίστη ἦτο ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἐκτίνειν τοὺς ξένους ὑπηκόους λιμενικοὺς φόρους ἐν Σάμῳ. Οἱ ἀνθηγεμονικοὶ εἶπον τότε ὅτι ἐντολὴν πρὸς τοῖς ἄλλοις εἶχεν οὗτος νὰ ἐξετάσῃ καὶ τὰς κατὰ τοῦ Ἀδοσίδου αἰτιάσεις· τὸ ἀληθές ὅμως εἶναι ὅτι ὁ ἀνὴρ, καίτοι πολλῶν κατ' ἐκείνου ἀκούσας, ἔδειξεν ὅμως ὅτι οὐδὲν ἀναμίγνυται εἰς τὰς μεταξὺ Σαμίων καὶ ἡγεμόνος αὐτῶν ἐριδας, ὅθεν καὶ συνεννοηθεὶς μετὰ τῆς ἐγγχωρίου διοικήσεως περὶ τῶν ἀντικειμένων, ἄτινα ἐντολὴν εἶχε νὰ διευθετήσῃ, ἀνεχώρησε τῇ τετάρτῃ Νοεμβρίου ἐκ Σάμου. Αὐθημερόν δὲ καὶ ὁ Ἀχμέτ Ρασσὴμ πασᾶς, περατώσας ἤδη τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ, ἀπῆλθεν, ἐπανακχάμπτων εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Τοῦ Ρασσὴμ πασᾶ ὑποβαλόντος τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ ἔκθεσιν εὐνοϊκὴν ὑπὲρ τῆς τοῦ Ἀδοσίδου διοικήσεως, ἕνεκα ἰδίως τῆς τῶν Καρλοβασίων ἐπιδρομῆς, ἣν στασιώδῃ διεκήρυξε καὶ ἦς τοὺς ἡγέτας πικρῶς κατεμémψατο, οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπολειπόμενοι ἐκ τῆς ἀνθηγεμονικῆς φατρίας, ἰδόντες ὅτι καὶ ἡ τελευταία αὐτῶν ἐλπίς ἐξηλέγχθη κενή, ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια· διασκεδασθεισῶν δὲ οὕτω τῶν ἀντενεργειῶν, ὁ ἡγεμὼν συνεκάλεσεν ἐν Χώρῳ τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ Ἀπριλίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ πρώτου ἔτους τὴν γενικὴν τῶν Σαμίων συνέλευσιν, κατὰ τὰ νενομισμένα. Ἡ συνέλευσις αὕτη, ὑπὸ τῇ προεδρείᾳ τοῦ Νικολάου Σταματιάδου συνελθοῦσα, ἐδείχθη ὁμολογουμένως μετριοπαθῆς, εἰ καὶ ἐν αὐτῇ ὑπῆρχον πλείστα διαφόρων ἰδεῶν καὶ διαφόρων φρονημάτων στοιχεῖα, ὧν τὰ μὲν ἐπεθύμουν ἰσχυρογνωμόνως νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν κατὰ τῶν ἀντιδοξούντων πάλιν καὶ ἀποκεκλεισμένους αὐτῶν τῶν δημοσίων ἔχωσιν, τὰ δὲ ἤυχοντο νὰ κατευνασθῶσι τὰ πάθη, ἐξ ὧν οὐδὲν ἀγαθόν, μᾶλλον δὲ πολλὰ κακὰ τῇ νήσῳ προσεγίγνοντο, καὶ βαθμηδὸν πάντα τὰ γενόμενα νὰ παραδοθῶσι τῇ λήθῃ. Εὐτυχῶς ἐπεκράτησε τὸ πνεῦμα τῆς ὀρθοφροσύνης καὶ τῆς μετριοπαθείας καὶ ἡ συνέλευσις, ἐπιδοκιμάσασα καὶ νομιμοποιήσασα πάσας τὰς πράξεις ὅσας ἡ Βουλὴ εἶτε ἐν τῷ τύπῳ εἶτε ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ δι' ἀποστολῆς ἐπιτροπείας εἰργάσατο, ἐπεκρότησεν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος χορηγηθεῖσαν ἀμνηστειάν καὶ κατέπαυσε μετὰ ἐνὸς μηνὸς παρέλευσιν τὰς ἐργασίας αὐτῆς, ἐφ' ὅσον καὶ ὁ ἡγεμὼν ἠπείγετο ἵνα μεταβῇ δι' ἰδιαιτέρας ὑποθέσεις εἰς Κωνσταντινούπολιν. Πράγματι δὲ μόλις διαλυθείσης τῆς συνέλεύσεως, ὁ ἡγεμὼν, ζητήσας καὶ λαβὼν παρὰ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως ἄδειαν ἀπουσίας καὶ καταλιπὼν ἀντιπρο-

σωπείαν αὐτοῦ ἐν τῇ διοικήσει τοὺς ἑναγχοὺς διορισθέντας βουλευτάς καὶ τὸν ταῦτα γράφοντα, ἀνεχώρησε τῇ πρώτῃ Ἰουνίου ἐκ Σάμου, εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταβαίνων.

Ἡ ἀπουσία τοῦ ἡγεμόνος οὐδὲν ἐπήνεγκε πρόσκομμα εἰς τὰ τῆς Σάμου πράγματα, τῆς διοικητικῆς μηχανῆς κανονικῶς λειτουργούσης, ἡσυχίας δὲ καὶ εὐταξίας πανταχοῦ τῆς νήσου ἐπικρατησάσης. Εἶναι ἀληθές ὅτι οἱ κατὰ τοῦ Ἀδοσίδου δυσηρεστημένοι δὲν ὤκνουν ἐκ διαλειμμάτων διαδίδοντες ὅτε μὲν ὅτι ἐκεῖνος δὲν ἐπανέρχεται πλέον εἰς Σάμον, ὅτε δὲ ὅτι εἰς ἑτέραν θέσιν μετατίθεται· πλὴν ἀλλ' αἱ τοιαῦται διαδόσεις ἐξηλέγχθησαν ἀβάσιμοι, τοῦ ἡγεμόνος μετὰ δεκάμηνόντου ἀπουσίαν ἐπανελθόντος τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ Ἀπριλίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ δευτέρου ἔτους εἰς Σάμον καὶ τὰς τῆς διοικήσεως ἡνίας ἀναλαβόντος. Μετ' οὐ πολὺ δέ, εἴτ' οὖν τῇ ἐνδεκάτῃ Μαΐου, συνεκάλεσεν ἐν Χώρα γενικὴν τῶν Σαμίων συνέλευσιν, ἣτις, ὑπὸ τῇ προεδρείᾳ τοῦ Ἐπαμεινῶδου Φραγκούλη συνελθοῦσα, τοῦ αὐτοῦ δὲ οἴου καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς ἐμφορουμένη πνεύματος, εἰργάσατο πρὸς τὴν δυνατὴν κατεύνασιν τῶν παθῶν· συνεδρεύσασα δὲ μέχρι τῆς ἐνάτης Ἰουνίου, διελύθη ἐν εἰρήνῃ.

Ἐν τούτοις ἡ κατὰ τῆς τοῦ Ἀδοσίδου διοικήσεως δυσἀρέσκεια οὐ μόνον δὲν δισκεδάζετο, ἀλλὰ βαθμηδὸν καὶ ἐπετείνετο· διότι δεσποτικὸς φύσει καὶ παρὰφορος ὁ ἀνὴρ ὢν, δεσποτικώτερος καὶ παραφρονώτερος ἐγένετο, ὑπερφρονήσας ἐπὶ τῇ ἀγαθῇ μέχρι τούδε τύχῃ αὐτοῦ. Ἐν ᾧ δὲ πολλαὶ προσηνέχθησαν αὐτῷ εὐκαιρίαι ἵνα πάντα σάλον κατευνάζῃ καὶ τὴν καταιγίδα πρὶν ἢ ἐκραγῆ διασκεδάξῃ, οὐδαμῶς τὸ τοιοῦτο ἔπραττεν, ἀλλ' οἶονεὶ ἀρεσκόμενος τῷ πολυταράχῳ βίῳ καὶ τῇ ἀπαύστῳ πάλῃ, ἐξ ἧς περιστάσεις εὐνοεὶς ἐξήγαγον αὐτὸν τέως νικητὴν, ἀγερῶχος λίαν, ἔστι δ' ὅτε καὶ ὑβριστικῶς τοῖς πᾶσι προτεφέρετο, καὶ τὴν μὲν θέλησιν αὐτοῦ παντὸς νόμου ὑπερτέραν ἔκρινε, πᾶσαν δ' ἀπευθυνομένην αὐτῷ πρὸς εἰρήνην προτροπὴν μετ' ὀργῆς ἀπέκρουεν. Ἐπιτήδειος δὲ τυγχάνων λίαν περὶ τὸ συνταράσσειν καὶ ἐκείνους, οἵτινες ἀπηχθαίνοντο τὰς διαιρέσεις καὶ τὰς διχοστασίας, ἐξώθει τὰ πράγματα καὶ προῦκάλει ἀγῶνας νέους, λησμονῶν ὅτι αἱ περιστάσεις δὲν μένουσι πάντοτε αἱ αὐταί, καὶ ὅτι οἱ μὲν ὑπ' αὐτοῦ παθόντες δὲν ἦτο δυνατόν νὰ λησμονήσωσι τὰ ἑαυτῶν παθήματα, οἱ δὲ τὸν λαὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἄχρι τούδε συναγείραντες δὲν εἶχον διηνεκῆ τὴν ὄρεξιν νὰ ἐπαναλαμβάνωσι τὰς αὐτὰς ἐνεργείας, ἀφ' οὗ οἱ πλείστοι, μογήσαντες

καὶ δαπανήσαντες καὶ θυσίας οὐ σμικρὰς ὑποστάντες, ἄνευ ἐπιδιωκομένου τινὸς πλαγίου σκοποῦ ἢ συμφέροντος, ἀντὶ εὐχαριστιῶν ἐκαρπώθησαν δυσμενείας, ἐνίοτε δὲ καὶ καταδιώξεως, καὶ ἀντὶ τοῦ μᾶνα προσηνέχθη αὐτοῖς χολή. Ταῦτα ἐπόμενον ἦτο νὰ πυκνώσωσι καὶ κραταιώσωσι τῶν δυσηρεστημένων τὴν φάλαγγα, ὃ δὲ ἡγεμῶν, κατανοῶν τὰς συνεπείας, ἐνόμισεν ὅτι δύναται νὰ ματαιώσῃ πᾶσαν κατ' αὐτοῦ ἐξέγερσιν, ποιῶν ἄλματα ἄλλοπρόσαλλα. Ἦρξατο δὲ ἄλλο ὅτι καταδιώκων μὲν ἐκείνους, παρ' οἷς, καταδιωκόμενος, εὔρε τὴν σωτηρίαν, ἵνα παραστήσῃ δῆθεν αὐτούς ὡς αἰτίους τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων, περιποιούμενος δὲ καὶ προσεταιριζόμενος ἐκείνους, οὓς χθιζὰ καὶ πρῶν ἐδείκνυτο εἰς ἄκρον μισῶν, ὡς μεταμελόμενος δῆθεν ἐπὶ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ πεπραγμένοις, ἃ ἑτέροις ἐπέριπτε, καὶ τείνων ἐν ἐπιπλάστῳ ἀνεξικακίῃ χεῖρα συνδιαλλαγῆς καὶ ἀγάπης τοῖς ἐναντίοις αὐτοῦ. Πλὴν ἄλλὰ τὰ τοιαῦτα ἄλματα πάντῃ διάφορον ἀποτέλεσμα τοῦ παρ' αὐτοῦ προσδοκωμένου ἐπήνεγκαν, διότι οἱ ὀρθότερον τὰ πράγματα κρίνοντες ἤρξαντο σκεπτόμενοι ὅτι ἀντὶ, διαιρούμενοι οἱ Σάμιοι, νὰ διπληκτίζονται λυσσῶδως πρὸς ἀλλήλους καὶ τὴν κοινὴν πατρίδα στάδιον ἀγῶνων πονηρῶν καὶ ἀντικείμενον χλεύης καὶ ἐξευτελισμοῦ τοῖς ξένοις νὰ ἀποδεικνύωσιν, αἰρετώτερον καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ συμφορώτερον ἦτο νὰ τείνωσι πρὸς ἀλλήλους τὰς χεῖρας καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν στρέψωσι κατ' ἐκείνου, ὅστις ἐν τῇ τῶν Σαμίων διαιρέσει ἐκρηπίδου τὸν θρόνον τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως.

Εἶχον ἤδη διαταχθῆ αἱ γενικαὶ ἐκλογαὶ κατὰ τὰ νενομισμένα καὶ διεξαχθῆ αὐταὶ μετ' ἀσυνήθους ζωηρότητος, ὅτε ὁ ἡγεμῶν, προβλέπων ὅτι ὁ ἐν τῇ τέφρᾳ τῆς κατ' ἐπιφάνειαν ἐπικρατούσης εἰρήνης καὶ εὐταξίας σπινθήρ ἀνερριπίζετο ἐκ τῆς ἀπαύστως αὐξούσης δυσαρρεσκείας, ἠθέλησε νὰ σβέσῃ αὐτόν, χρώμενος πρὸς τοῦτο ἐργάταις οὐχὶ πλέον ἐκείνοις, οἵτινες ἀνέκθην καὶ μέχρις ἐσχάτων ἐδείχθησαν προασπισταὶ καὶ σωτῆρες αὐτοῦ καὶ ὧν τὰς τάξεις ἐφρόντισε μικρὸν κατὰ μικρὸν νὰ ἀραιώσῃ, οἷς μὲν δυσαρρεστῶν, οὓς δὲ διὰ λόγων καὶ πράξεων προσβλητικῶν ἐχθροὺς αὐτοῦ καθιστάνων, ἀλλ' ἐκείνοις, οἵτινες πολυειδῶς αὐτόν κατεπολέμησαν· ὅθεν συγκαλεσάμενος ἐν Χώρᾳ τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ Ἀπριλίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ τρίτου ἔτους τὴν γενικὴν συνέλευσιν ὑπὸ τῇ προεδρείᾳ τοῦ Παναγιώτου Σοφούλη, διενήργησε τὴν συνδιαλλαγὴν δῆθεν τινῶν ἐκ τῶν αὐτῶ προσκειμένων μετὰ τῶν τέως ἀνθηγεμονικῶν, λόγῳ μὲν ὅτι δὲν ἦτο καλὸν ἐπ'

ἄπειρον νὰ ὑπάρχωσι διαιρέσεις καὶ φατρίαι ἐν τῇ νήσῳ, πράγματι δὲ διότι, προτιθέμενος νὰ μεταβῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν, δὲν ἐπεθύμει νὰ ἀφίση ἐν Σάμῳ φάλαγγα ἐχθρῶν ἀδυσωπήτων, φίλους δὲ ὀλίγους καὶ αὐτοὺς μὴ προτιθεμένους πλέον νὰ διακινδυνεύσωσι τι ὑπὲρ αὐτοῦ. Προθύμως δὲ εἰς τὴν συνδιαλλαγὴν ἐπένευσαν καὶ οἱ τέως κατ' αὐτοῦ διακείμενοι, πρῶτον μὲν διότι δυσπίστως ἔτι εἶχον πρὸς τὸ σύνολον τῶν τέως ἀντιπάλων αὐτῶν καὶ προσεγγίζοντες τῷ ἡγεμόνι ἤλπιζον νὰ ἀνακτήσωσι τὴν ἐπὶ τῆς νήσου ὑπεροχὴν, ἧς ἀπὸ μακροῦ ἤδη εἶχον στερηθῆ ἐπὶ ἠθικῇ καὶ ὕλικῇ αὐτῶν ζημίᾳ, δεύτερον δὲ διότι ἀνακτώμενοι τὴν ἐπιρροὴν αὐτῶν προσεκτῶντο τὰ μέσα ὅπως ἐπιτυχέστερον ἀνκλάθωσι τὴν ἐπίθεσιν καὶ καιριώτερον τὸ τραῦμα κατενέγκωσι, προσεταιριζόμενοι καὶ τοὺς δυσήρεστημένους διὰ τὸ τοιοῦτο τοῦ Ἄδοσίδου πολίτευμα. Ἐπὶ τῇ τῶν πραγμάτων δὲ μεταβολῇ ἔχαιρε μὲν ὁ ἡγεμὼν, ἔχαιρον δὲ καὶ οἱ τέως αὐτὸν ἀντιπολιτευσάμενοι, ἤδη δὲ συμπολιτευόμενοι θεωρούμενοι· ἀλλὰ τίνος ἡ χαρὰ ὑπῆρχεν εὐλόγος, τοῦτο ἡ συνέχεια τῆς ἱστορίας κατὰδηλον ποιήσει.

Τῆς συνελεύσεως ἀποπερατωσάσης τὰς ἐργασίας αὐτῆς καὶ διαλυθείσης, ὁ ἡγεμὼν, καταλιπὼν ἀντιπροσωπεῖαν κατὰ τὰ νενομισμένα, ἀνεχώρησε τῇ ὀγδόῃ Ἰουνίου εἰς Κωνσταντινούπολιν. Κατὰ τὴν ἀπουσίαν δὲ αὐτοῦ οὐδὲν σχεδὸν ἄξιον λόγου συνέβη ἐν Σάμῳ, τῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας οὐδαμῶς κλονισθείσης· ἀναφύεντος δὲ τοῦ περὶ πατριαρχικῶν προνομίων ζητήματος, ὅπερ ἐπήνεγκεν ὀψιαιότερον τὴν ἀνατροπὴν τοῦ πατριάρχου Ἰωακείμ Γ'. καὶ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως ἀποπειραθείσης νὰ μειώσῃ τὰ ἀνέκαθεν κεχορηγημένα τῇ ἐκκλησίᾳ προνόμια, οἱ Σχίμοι κατενόησαν ὅποιας ἡδύνατο τοιαύτη μείωσις τῶν προνομίων νὰ ἔχῃ συνεπείας καὶ ὡς εἰκὸς συνεταράχθησαν. Ὅθεν συνελθόντες πολλοὶ τῶν προκρίτων ἐν τῇ μητροπόλει, ἐξεδήλωσαν τὰ περὶ τούτου αἰσθήματα αὐτῶν, σύναμα δὲ διεβίβασαν τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῳ τὸ ἐπόμενον τηλεγράφημα.

Τῷ παραγιωτάτῳ οἰκουμενικῷ πατριάρχῳ κυρίῳ Ἰωακείμ Γ'.

Ὁ λαὸς τῆς Σάμου μετὰ πολλῆς θλίψεως εἶδε τὴν ἐπελθοῦσαν μεταξὺ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης διαφορὰν ἔνεκα τῶν προνομίων τῆς ἐκκλησίας, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας ἡ ὑμετέρα παραγιότης ὑπέβαλε τὴν ἀπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου παραίτησιν αὐτῆς. Πεποιθὼς δὲ ὅτι ἐν τῇ διατηρήσει τῶν προνομίων, τῶν ἀπὸ

πέντε ἤδη αἰώνων κεχορηγημένων τῇ ἐκκλησίᾳ, ἔγκειται ἡ εὐημερία τῆς τε ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους καὶ ὅτι καὶ ἡ ἐλαχίστη μείωσις αὐτῶν προσβάλλει τὰ ζωτικώτατα αὐτῶν συμφέροντα, καὶ ἐπιδοκιμάζων μετ' εὐγνωμοσύνης τὴν πορείαν τῆς τε ὑμετέρας παραγιότητος καὶ τῶν παρ' αὐτῇ Σωμάτων, παρακαλεῖ θερμῶς ὅπως ἐξακολουθήσῃ ἐμμένουσα εἰς ταύτην καὶ εὐχεται ὅπως ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἐξακολουθήσῃ εὐμενῶς ἔχουσα πρὸς τε τὴν ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὸ ἔθνος, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχαίων προνομίων καὶ δικαιωμάτων αὐτῶν, ἡ δὲ ὑμετέρα παραγιότης ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐκκλησίας ἐπ' ἀγαθῷ αὐτῆς καὶ τοῦ ἔθνους.

Ἐν Σάμῳ τῇ 23 Ἰανουαρίου 1884.

† Ὁ Σάμου Γαβριήλ.

(Ἔπεται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν προκρίτων).

Ἐπανελθὼν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τῇ εἰκοστῇ πέμπτῃ Μαρτίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ τετάρτου ἔτους ὁ ἡγεμὼν, συνεκάλεσεν ἐν Χώρῳ τῇ εἰκοστῇ ἑνάτῃ Ἀπριλίου τὴν γενικὴν συνέλευσιν, ἣτις, συνελθοῦσα ὑπὸ τῇ προεδρείᾳ τοῦ Κωνσταντίνου Ἀνεζίνῃ, δὲν εἶχε μὲν πολλὰ ἀντικείμενα συζητήσεων, ἀλλὰ δὲν ἔστειρέτο ἐντελῶς καὶ τοιούτων. Τὸ ταμεῖον διετέλει εἰς οὐχὶ ἀνθηρὰν κατάστασιν ἕνεκα τῆς ἐπελθούσης ἐκπτώσεως εἰς τὰς τιμὰς τῶν τῆς γῆς προϊόντων, ζητήματα δὲ θίγοντα τὰ προνόμια τῆς νήσου καὶ προσβάλλοντα ἀμέσως τὴν ἐμπορικὴν πρόοδον τῶν Σαμίων ἐπεσπῶντο τὴν μέριμναν πάντων· τοιαῦτα δὲ πρωτίστως ἦσαν τὸ ταχυδρομικόν, τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως ἀξιούσης νὰ καταργηθῇ τὸ Σαμικὸν ταχυδρομεῖον, ὅπερ ἀπὸ πολλῶν ἤδη δεκαετηρίδων ἐλειτούργει μεταξὺ Σάμου καὶ τῆς Σμύρνης καὶ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὁ φόρος τοῦ *μιρ*, ὁ ἐπιβληθεὶς ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν ἐν Τουρίᾳ καταναλισκομένων πνευματωδῶν ποτῶν πρὸς ἄρσιν δῆθεν τοῦ χαρτονομίσματος, ἐν ᾧ τοιοῦτο ἐν Σάμῳ δὲν ὑπῆρχε καὶ ἐν ᾧ κατὰ τὸν προνομιακὸν Χάρτην οἱ Σάμιοι δὲν ὑπεχρεοῦντο εἰς τὴν ἔκτισιν, ἀλλ' ἡ τοῦ φόρου τῆς ὑποτελείας μόνου ἀντὶ πάντων. Καὶ περὶ μὲν τῶν οἰκονομικῶν ἢ συνέλευσις οὐδὲν ἔπραξεν, ἐφ' ὅσον πλουσιωτέρα τῶν προϊόντων παραγωγή καὶ ὕψωσις τῶν τιμῶν αὐτῶν ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ ἰσορροπίαν μεταξὺ προσόδων καὶ δαπανῶν, περὶ τῶν ἐτέρων ὁμῶς ζη-

τημάτων προσηκόντως ἐμερίμνησε καὶ μετὰ μακρὰς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου διασκέψεις ἀνέθηκεν εἰς τὴν Βουλὴν ἵνα μετὰ τοῦ ἡγεμόνος ἐνεργήσῃ πᾶν τὸ δυνατὸν πρὸς λύσιν τῶν ζητημάτων ἐκείνων, συμφῶνως πρὸς τὰ δικαιώματα καὶ τὰ συμφέροντα τῶν Σαμίων.

Ἐν τούτοις ἡ ἔκρυθμος κατάστασις, ἐν ἣ ἀπὸ μακροῦ, ὡς μὴ ὄφελε, χρόνου διετέλει ἡ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησία, οὐχὶ μόνον δὲν εἶχεν ἐξομαλισθῆ, ἀλλὰ τούναντίον καὶ ἐπετάθη μετὰ τὴν παραίτησιν ἰδίως τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἰωακείμ Γ'. καὶ μετὰ τὰς ποικίλης ἐνεργείας, ἅς ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις καὶ οἱ ὄργανοι αὐτῆς χρώμενοι κατέβαλλον ἐμφανῶς τε καὶ λεληθότως ὕπως ἐκμηδενίσωσι τὰς τῆ Ἐκκλησίας ἐκπαλαὶ κεχορηγημένας προνομίας. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ Ὑψηλὴ Πύλη ἐφάνη μετὰ τὴν τοῦ πατριάρχου παραίτησιν ἐνδοτικωτέρα ἐν πολλοῖς· ἀλλ' εἰς τὸ περὶ διαδικασίας τοῦ ὑποδεστέρου κλήρου ἔμενεν ἀνένδοτος, προβάλλουσα ὅτι τὸ τοιοῦτο ἔμελλε νὰ λυθῆ μετὰ τὴν τοῦ νέου πατριάρχου ἐκλογὴν. Ἡ ἀξίωσις ὅμως αὕτη πολλὴν εἶχε τὴν ἄοριστην καὶ πολλοὺς τοὺς κινδύνους ὑπέκρυπτε, διότι, τῆς ἐκλογῆς ἀπαξ γινομένης, ἀδηλον ἦτο ἂν τὸ περὶ διαδικασίας τοῦ ὑποδεστέρου κλήρου ἔμελλε πλέον νὰ καθορισθῆ ἢ ἂν δὲν ἤθελε καλυφθῆ ὑπὸ τῷ τάπητι τῆς λήθης, καὶ ἡ Ἐκκλησία οὕτως ἀποστερηθῆ τὴν ζωτικωτάτην αὐτῆς δύναμιν, παραδιδομένην εἰς τὴν δικάριον τῶν κατὰ τόπους Τούρκων διοικητῶν. Τούτων οὕτως ἐχόντων, οἱ Σάμιοι, ἐμφορούμενοι ἀνυποκρίτου πρὸς τὸ πάτριον θρήσκευμα ἀφοσιώσεως, καὶ κατανοοῦντες οἷας διὰ τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν συνεπέας ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἡ τῆς Τουρκικῆς κυβέρνησεως ἐπὶ τοῦ κλήρου ἀπεριόριστος ἐξουσία, συνέταξαν καὶ ἀπέστειλαν πρῶτον μὲν τηλεγραφικῶς, εἶτα δὲ καὶ ἐν πρωτοτύπῳ τὴν ἐπομένην ἀναφορὰν πρὸς τὸν τοποτηρητὴν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, πλείστας τὰς ὑπογραφὰς φέρουσαν.

Τῷ σεβασμιωτάτῳ μητροπολίτῃ Ἐφέσου καὶ τοποτηρητῇ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου κυρίῳ Ἀγαθαγγέλω.

Ὁ λαὸς τῆς Σάμου, παρακολουθῶν μετὰ πολλοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος τῆ πορείᾳ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος, ὅπερ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνον διατηρεῖ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα ἐν ἀνωμάλῳ καταστάσει, καὶ φρονῶν ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, μεριμνῶσα ὑπὲρ τῆς τηρήσεως τῶν προνομίων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἤθελεν εὐχαρίστως δεχθῆ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τῆς διαδικασίας

τῶν κληρικῶν πρὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ πατριάρχου, προάγεται ἡ πα-
ρακαλῆσις τῆν ὑμετέραν σεβασμιότητα καὶ δι' αὐτῆς τὴν ἀξιότιμον ἐκ-
λογικὴν συνέλευσιν ὅπως ἐπ' οὐδεμιᾷ περιπτώσει προβῆ εἰς τὴν ἐκ-
λογὴν πατριάρχου πρὸ τῆς ὀριστικῆς λύσεως τοῦ ρηθέντος ζητήματος
καὶ τῆς ἀναγνωρίσεως πάντων τῶν ἀρχαίων τῆς Ἐκκλησίας προϋ-
μίων. Οὕτω δὲ καὶ μόνον θέλει διασκεδασθῆ ὁ ἀπὸ τοσοῦτου χρόνου
ἐπικρατῶν ἐρεθισμὸς τῶν πνευμάτων, ἀλλὰ θέλει διατηρηθῆ ἀμείω-
τος καὶ ἡ πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν ἀφοσίωσις τῶν χρι-
στιανῶν ὑπηκόων αὐτῆς. Διατελοῦμεν δὲ μετὰ τοῦ προσήκοτος σε-
βασμοῦ.

Ἐν Σάμῳ τῇ 10 Ἰουλίου 1884.

(Ἔπονται πολυάριθμοι ὑπογραφαὶ
καὶ αἱ ἐπικυρώσεις τῶν οἰκείων δημοτικῶν Ἀρχῶν).

Μὴ εἰς μόνον δὲ ἀρκεσθέντες τὴν σύνταξιν τῆς τοιαύτης ἀναφορᾶς,
οἱ Σάμιοι προέβησαν καὶ εἰς διαδήλωσιν ἐκφραστικωτέραν τῶν ἐπὶ
τοῦ ζητήματος τούτου αἰσθημάτων καὶ προθέσεων αὐτῶν. Μετὰ με-
σημβρίαν τῆς δεκάτης ἕκτης Ἰουλίου, ἡμέρας κυριακῆς, πλῆθος λαοῦ
τῆς πρωτεύουσας καὶ ἐκ τοῦ παρακειμένου δήμου Βαθῆος συνῆλθεν ἐν
τῇ πλατείᾳ Πυθαγόρα· ἐκεῖ δὲ λαβὼν τὸν λόγον ὁ δικηγόρος Πελοπί-
δας Λεκάτης, ἀφ' οὗ ὑπέμνησε τὰς πολλὰς πρὸς τὸ ἔθνος ὑπηρεσίας
τῆς Ἐκκλησίας, διατηρησάσης καὶ διασωσάσης ἐν ἡμέραις πονηραῖς
θρησκείαν τε καὶ γλῶσσαν καὶ πᾶν ὃ τι τιμαλφές καὶ ὄσιον καὶ ἀφ' οὗ
κατ' ἀκολουθίαν ὑπέδειξε τὸ καθήκον, ὑπερ τὰ τέκνα αὐτῆς ἔχουσιν ἶ-
να ἐν ταῖς δυσχεραῖαις παντὶ σθένει συνδράμωσι καὶ βοηθῶσιν αὐτῇ,
παρώρμησε τοὺς προσελθόντας νὰ μεταβῶσι παρὰ τῷ ἡγεμόνι καὶ ἐξ-
αιτήσωντι ὅπως καὶ οὗτος τηλεγραφικῶς διερμηνεύσῃ πρὸς τὴν Τουρ-
κικὴν κυβέρνησιν τὰ τῶν Σαμίων αἰσθήματα καὶ τὴν εὐχὴν αὐτῶν
πρὸς λύσιν τῶν πατριαρχικῶν περιπλοκῶν καὶ κατάπαυσιν τῆς ἀνω-
μάλου καταστάσεως καὶ τοῦ εὐλόγου τῶν πνευμάτων ἐρεθισμοῦ, ὑφ' οὗ
κατέχευται ὁ ὀρθόδοξος χριστιανικὸς πληθυσμὸς τῶν ὑπηκόων τῆς ὀ-
θωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Τῶν λόγων τούτων δεκτῶν γενομένων με-
τὰ σημείων ζωηρᾶς ἐπιδοκιμασίας, λαὸς πολυπληθῆς, ἡγουμένου τοῦ
δημάρχου τῆς πρωτεύουσας Δημητρίου Κεφαλοπούλου καὶ τοῦ τοῦ Βα-
θῆος Γεωργίου Πόθα, κατηυθύνθη εἰς τὸ ἡγεμονικὸν μέγαρον, εἰς ὃ ἀν-
ελθόντες ἐκ μέρους πάντων οἱ προμνησθέντες δύο δήμαρχοι καὶ τινες

ἄλλοι, ἀπήτησαν παρὰ τοῦ ἡγεμόνος ὅπως διὰ τηλεγραφήματος ἐρμη-
νεύσῃ πρὸς τὴν Τουρκικὴν κυβέρνησιν τὰ τῶν Σαμίων αἰσθήματα καὶ
εὐχάς. Τῆς αἰτήσεως δὲ αὐτῶν ἐκθύμως ὁ ἡγεμὼν εἰσακούσας, ὑπε-
σχέθη, προκεχωρημένης τότε τῆς ὥρας, νὰ πράξῃ τὰ δέοντα τὴν ἐπι-
οῦσαν· ὄντως δὲ τῇ πρώτῃ τῆς ἐπομένης ἐτηλεγράφησεν εἰς Κωνσταν-
τινούπολιν τὰδε.

Ἐπισημειώσεις Ἐσωτερικῶν.

*Χθὲς τὸ ἑσπέρας π.λῆθος μέγα τῶν κατοίκων, ἔχον πρὸ αὐτοῦ σχε-
δὸν πάντα τοὺς προκρίτους, ἐ.λθόν παρ' ἐμοὶ αἰφριδίως, ἐδήλωσαν
ὅτι ἅπας ὁ λαὸς τῆς Σάμου περιπαθῶς εὐχεται ἵνα ἡ Λύσις τοῦ ζητή-
ματος τῶν προνομίων τοῦ πατριαρχείου προταχθῇ τῆς ἐκλογῆς νέου
πατριάρχου καὶ ὅτι τὸ ἐναντίον τούτου γινόμενον, θέλει ἐμπούσῃ
αὐτοῖς λύπην καὶ ἀδημονίαν. Κατ' ἀκολουθίαν ἐξητήσαντο μετ' ἐπι-
μονῆς ἵνα γράψας παρακαλέσω τὴν Ἐπιτροπὴν Πύλων ὅπως περιάψῃ
εἰς τὸ αἶτημα αὐτῶν τοῦτο ἐμμετῆ ὑποδοχὴν· ἐφ' ᾧ καὶ ἀναφέρομαι.*

Ἐν Σάμῳ τῇ 16 Ἰουλίου 1884.

Κ. Ἀδοσίδης.

Ὅλιγα ἡμέραι εἶχον παρέλθει ἐξ ὅτου συνέβησαν ὅσα ἐν τοῖς ἀνω-
τέρῳ ἱστορήσαμεν καὶ γεγονός τι περίεργον ἐγέννησεν εἰς τὰ πνεύματα
τῶν Σαμίων ἐρεθισμὸν νέον καὶ σφοδρὸν, διότι ἤδη προὔκειτο περὶ
πράγματος χμειώτερον αὐτοῦς θέγοντος καὶ ἀποτελέσματα οὐχὶ σπου-
δαιότητος ἄμοιρα διὰ τὴν ἑαυτῶν πατρίδα νὰ ἔχῃ δυναμένου. Τῇ εἰ-
κοστῇ Ἰουλίου οἱ τῆς πρωτεύουσας πρόκριτοι καὶ μετ' αὐτῶν τινες ἐκ
τῶν ἔξω χωρίων, αὐτόθι καθευρισκόμενοι, συνεκλήθησαν ὑπὸ τῆς Βου-
λῆς ἐν τῷ βουλευτηρίῳ καὶ ἐκεῖ ἀνεκοινώθη αὐτοῖς ὅτι, τῆς Τουρκικῆς
κυβερνήσεως δεικνυούσης ἀπὸ τινος χρόνου τάσεις πρὸς προσβολὴν καὶ
βαθμιαίαν κατάργησιν τῶν τῆς Σάμου προνομίων, ἡ Βουλὴ, μὴ δυνα-
μένη νὰ προβῇ εἰς ἐνεργείας πλείους τῶν ὑπὸ τῆς τελευταίας συνελεύ-
σεως καθοριζομένων αὐτῇ πρὸς ἐπίλυσιν μόνων τῶν περὶ ταχυδρομείου
καὶ περὶ μιρὶ ζητημάτων, ὡς ἐν τοῖς ἀνωτέρῳ ἱστορήσαμεν, ἀναγκαῖον
ἔκρινε νὰ ὑποβάλῃ τῷ ἡγεμόνι πρότασιν περὶ συγκροτήσεως ἐκτάκτου
συνελεύσεως, ἥτις νὰ διασκεφθῇ περὶ τοῦ πρακτέου καὶ ἡ ἀποφασίση
τί ἔδει γενέσθαι ἢ πράσχει τῇ Βουλῇ τὴν ἐξουσίαν ἵνα τὰ προσήκοντα
ἐνεργήσῃ· περὶ τούτου δὲ ἠρωτᾶτο ἡ διαγνώμη τῶν προκρίτων. Ὡς

προσβαλλόμενα δὲ προνόμια τῆς νήσου ὑπεδεικνύοντο ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἢ ἀξίωσις τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ὅπως τὰς πρὸς τὴν Σάμον σχέσεις διέπη οὐχὶ πλέον διὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ὅπως ἐγένετο ἔκπαλαι, ἀλλὰ διὰ τοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, ὅπερ κατεβίβαζε τὴν Σάμον ἀπὸ ἡγεμονίας, εἰς θέσιν ἀπλῆς ἐπαρχίας, ἢ ὑποχρέωσις τῶν ἐν διαφόροις τοῦ κράτους μέρεσιν ἐγκαταβιούντων Σαμίων ὅπως ἐκτίνωσι πάντας τοὺς φόρους, οὓς ἐξέτινον οἱ ἄμεσοι τῆς Τουρκίας ὑπήκοοι, ἢ κατάργησις τοῦ ἀπὸ πεντηκονταετίας ἐλευθέρως λειτουργούντος ταχυδρομείου καὶ ἕτερα ἅτινα παραπλήσια. Οἱ παρεστῶτες πρόθυμοι βεβαίως ἦσαν ἵνα συστήσωσι τὴν χρῆσιν πάντων τῶν μέσων, δι' ὧν ἦτο δυνατόν νὰ προστατευθῶσιν αἱ τῆς Σάμου προνομίαι· οὐχὶ ὅμως καὶ ἄνευ ἐκπλήξεως ἤκουσαν τῆς προτάσεως, διότι, τὸν Ἀδοσίδην κάλλιστα γινώσκοντες καὶ δυσπίστως πρὸς αὐτὸν ἔχοντες, δὲν ἠδύναντο νὰ νοήσωσι πῶς ἀνὴρ ἔκ τε τοῦ χαρακτῆρος ἔκ τε τῶν ἔξεων ἔκ τε τῶν ἀναγκῶν ὀλοσχερῶς ἀπὸ τῶν διαθέσεων τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ἐξαρτώμενος, ἀπεφάσιζεν οὐχὶ πλέον νὰ ὑποκινήσῃ, ὅπως ἐπὶ τοῦ προκειμένου συνέβαινε, διὰ τῆς Βουλῆς, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀνεχθῆ ἀπλῶς τοιαύτας ἐνεργείας, ἔκ τῶν ὁποίων διεκινδύνευε τέλειον καὶ τὴν θέσιν καὶ τὸ μέλλον αὐτοῦ. Ἡδύνατο ἄρα γε ἡ Βουλὴ νὰ προβῆ εἰς τοιοῦτο παράτολμον δικάθημα οἰκοθεν καὶ ἐν παντελεὶ ἀγνοίᾳ τοῦ ἡγεμόνος, καὶ ἡγεμόνος οἷος ὁ Ἀδοσίδης, ὁ ἀξιῶν τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ ἐξ αὐτοῦ νὰ ἀπορρέωσιν, ἢ προέβῃ εἰς τοῦτο μετὰ προηγηθεῖσαν μετ' ἐκείνου συνεννόησιν, ἂν οὐχὶ πάντων τῶν βουλευτῶν, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἐνίων ἐξ ἐκείνων; Διὰ τί δὲν κατήγγελλε πρότερον ὁ ἡγεμὼν τὰς κατὰ τῶν προνομίων τῆς Σάμου διαθέσεις τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως, αἵτινες ἀπὸ πολλοῦ ἐτύγχανον γνωσταί, ἀλλ' ἀπέκρυπτε ταύτας, ἐνδίδων καὶ ὑποχωρῶν ἐκάστοτε, ἄρτι δὲ μόλις ἀνελάμβανε τὸ προστατευτικὸν ἦθος κατὰ τῶν γενομένων παραβιάσεων; Ἦσαν ἄρα γε εἰλικρινεῖς αἱ προθέσεις τοῦ ἡγεμόνος, θέλοντος νὰ συγκαλέσῃ, τῇ προτάσει δῆθεν τῶν βουλευτῶν, ἔκτακτον συνέλευσιν ἵνα, ἐξ αὐτῆς δύναμιν ἀρούμενος, καταπολεμήσῃ τὰς πρὸς κατάργησιν τῶν προνομίων τάσεις τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ἢ μὴ, προβλέπων τὴν προσεχῆ γενικὴν τῶν Σαμίων ἐξέγερσιν κατ' αὐτοῦ ἕνεκα τοῦ φατριαστικοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν αὐθαιρέτων αὐτοῦ πράξεων, ἤθελε νὰ παρασκευάσῃ δυσχερείας ἐν τῇ νήσῳ ἵνα, καταγγέλλων τοὺς Σαμίους ὡς φιλοταράχους καὶ αἰσθημάτων στασιωδῶν ἐμφορουμένους, ὑποδείξῃ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ ἑαυτὸν ὑπὲρ πάντα ἄλλον καταλα-

ληλον ὅπως αὐτοὺς χαλιναγωγῆ καὶ ἐν τοῖς καθήκουσι τῆς πίστεως καὶ τῆς πρὸς τὸ βασιλεῖον κράτος ὑποταγῆς συνέχη; Τίς συνελόντι εἰπεῖν ὁ σκοπὸς τοῦ ἡγεμόνος, τοιαῦτα εἰσηγουμένου, καὶ τίνα τὰ ἐνδεχόμενα τῶν τοιούτων αὐτοῦ εἰσηγήσεων ἀποτελέσματα, τοιαῦτα ἦσαν τὰ ἀντικείμενα, περὶ ἃ ἐστράφη ἢ προσοχὴ καὶ ἡ μελέτη πάντων· καί τις δὲ τῶν παρεστώτων λίαν εὐφυῶς εἶπε τότε ὅτι ὁ Ἀδοσίδης, τοιαῦτα ἐνεργῶν, ἠδύνατο νὰ ζωγραφηθῆ ὀξύνων πάλον, τοῦ ὁποίου ὁ χρόνος ἠθέλεν ἀποδείξει ἂν δι' αὐτὸν τὸν ἴδιον ἢ ἂν δι' ἑτέρους ἦτο προωρισμένη ἢ χρῆσις. Ἐνίσχυε δὲ τὴν δυσπιστίαν καὶ ἀντίγραφον ἐπιδειχθὲν τοῖς κεκλημένοις ἐπιστολῆς τοῦ Ἀδοσίδου ἄνευ τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ, ἀποσταλείσης δῆθεν παρ' ἐκείνου πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, ἀλλὰ διὰ γλώσσης τοσοῦτῳ δριμείας, μᾶλλον δ' εἶπεῖν ἀπειλητικῆς, ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι τοιοῦτο ἔγγραφον ἠθελε ποτε τολμήσει νὰ πέμψῃ εἰς ὑπάλληλος πρὸς προῖσταμένην αὐτοῦ Ἀρχήν.

Πολλοὶ διημείφθησαν ἐν τῇ συνελεύσει λόγοι καὶ πολλαὶ ὑπεβλήθησαν προτάσεις περὶ ἐκκλήσεως εἰς τὸν λαόν, περὶ συντάξεως πράξεων τῶν διαφόρων δημοτικῶν συμβουλιῶν κατὰ τῆς τάσεως τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως ὅπως καταργήσῃ τὰ τῆς νήσου προνόμια καὶ περὶ ἀποστολῆς πρεσβείας εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῶν παρὰ τοῖς πρεσβευταῖς τῶν μεγάλων Δυνάμεων· ἀλλ' οἱ μηδεμίαν ἐμπιστοσύνην πρὸς τὸν Ἀδοσίδην τρέφοντες καὶ πλεκτάνην τινὰ φοβούμενοι, ἀντέκρουσαν πᾶσαν ἐνέργειαν μέχρις οὔ γένηται ὠριμωτέρα περὶ τοῦ πρακτέου σκέψις. Παρελθουσῶν δὲ οὕτω τριῶν ἡμερῶν, οἱ βουλευταὶ συνεκάλεσαν καὶ αὐθις τοὺς πλείους τῶν ἐν τῇ πρώτῃ συνεδρεῖα προσελθόντων ὅπως ληφθῆ ὀριστικόν τι μέτρον· καὶ πάλιν ὁμως οὐδεμία διὰ τὸν ἀνωτέρω λόγον ἀπόφρασις ἐλήφθη, καθ' ὅσον μάλιστα κατεδείχθη ὅτι ὁ Ἀδοσίδης ἐφίετο νὰ ἀποσταλῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν πρεσβεία, ἧς τὰ μέλη νὰ διορίσῃ αὐτὸς καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἠτις ἔμελλεν ὑπὸ τᾶς ἐμπνεύσεις αὐτοῦ νὰ ἐνεργήσῃ. Οἶκοθεν δὲ νοεῖται ὅτι πρεσβεία, οὕτω σχηματιζομένη καὶ οὕτως ἐνεργοῦσα, πᾶσαν ἄλλην ἀποστολὴν ἠδύνατο νὰ ἐκπληρώσῃ ἢ ἐκείνην, ἣν ἐπεπόθουν οἱ Σάμιοι· ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐγίνοντο καὶ τὰ διὰ τῶν βουλευτῶν τεκταινόμενα ἔματαιοῦντο, ὁ Ἀδοσίδης ἐμπιστευτικῶς τρόπον τινὰ παρεπονείτο ἐνίοις ὅτι ἐν ᾧ αὐτός, καίτοι ὑπάλληλος, διεκινδύνευε καὶ θέσιν καὶ συμφέροντα, ὑποδεικνύων τοῖς Σαμίοις τὸ ἀκροσφαλὲς τῶν ἑαυτῶν πραγμάτων καὶ

ὑπερμαχῶν αὐτῶν, οἱ Σχμίιοι ὁμῶς ἐδείκνυντο ὅλως ἀνάληγτοι ὡς εἰ οὐδαμῶς διεφέροντο περὶ τῶν οὕτως ἀπειλουμένων τῆς πατρίδος αὐτῶν προνομίων.

Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τούτοις ὅμοια ἔπεισαν τοὺς Σαμίους ὅτι σκοπὸν ὁ Ἄδοσίδης εἶχε, τοιαύτην πολιτικὴν μετερχόμενος, ἔνθεν μὲν νὰ ἐφελκύσῃ τὴν τῶν Σαμίων ἀγάπην, ἣν διὰ ποικίλων διοικητικῶν σφαλμάτων εἶχεν ἀποβάλλει, ἐπιφαινόμενος ὡς προστάτης καὶ ὑπέρμαχος τῶν ἀπειλουμένων δῆθεν προνομίων αὐτῶν καὶ ὡς αἰσθημάτων φιλογενείας ἀπαρδειγματίστου ἐμφορούμενος, ἔνθεν δὲ νὰ ἐξασφαλίσῃ πᾶσαν εἰς ἑαυτὸν τὴν συνδρομὴν καὶ πᾶσαν τὴν ὕλικὴν ὑποστήριξιν τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως ἐν ἣ περιπτώσει οἱ Σχμίιοι ἤθελον ἐξεγερθῆ κατ' αὐτοῦ, καθιστῶν αὐτοὺς διὰ τῶν ἰδίων πράξεων ὑπόπτους πρὸς τὴν ρηθεῖσαν κυβέρνησιν, τὴν πίστιν δὲ αὐτῶν πρὸς τὴν τῶν ὀσμανιδῶν δυναστείαν προβληματικὴν, καὶ ἐξεγείρων οὕτω τὴν δυσμένειαν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης κατὰ τῶν Σαμίων. Τοιαύτης δὲ πεποιθήσεως παρὰ τοῖς πολλοῖς σχηματισθείσης, ἐπετάθη ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγανάκτησις, πλὴν ὀλιγίστων δέ, ἐν τῇ ἐκείνου διατηρήσει τὸ ἴδιον συμφέρον ἐπιδιωκόντων, πάντες οἱ ἄλλοι δὲν ὠκνοῦν ἀνομολογοῦντες ὅτι παρ' ἀνδρὸς τοιοῦτου, τὴν ἡσυχίαν καὶ τὸ μέλλον τῆς νήσου δικυβεύοντος καὶ τοὺς Σαμίους μὲν εἰς τὴν Τουρκικὴν κυβέρνησιν, τὴν Τουρκικὴν δὲ κυβέρνησιν εἰς τοὺς Σαμίους διὰ παραδύξου τρόπου ἐκθέτοντος, οὐδὲν ἀγαθόν, μᾶλλον δὲ πολὺ κακὸν ἠδύνατο νὰ ἀπεκδέχεται τις.

Καὶ ἤρξαντο ἄρα κατὰ μικρὸν ἐκδηλούμενα τῆς τοιαύτης ἀγανάκτησεως τὰ σπέρματα. Εὐθυμοῦντές τινες τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ Ὀκτωβρίου ἐν Σπαθαραίοις, ἐξύβρισαν δεινῶς τὸν ἡγεμόνα, τοῦτο δὲ τοσοῦτον ἐτάραξεν αὐτόν, ὥστε συγκαλέσας μετὰ τέσσαρας ἡμέρας ἐν Λιμένι Βαθείος ἐνίους τῶν ἐγχωρίων, διεκήρυξεν αὐτοῖς ὅτι βλέπων τὴν ἀπότινος ὑπάρχουσαν ἀντιπολίτευσιν, ἀπεράσισεν ἵνα ἐκκλησίαν ποιήσῃ εἰς τὸν λαόν, καὶ ἐν ἣ περιπτώσει οὗτος δὲν ὑπῆρχεν ἐξ αὐτοῦ εὐχαριστημένος, δὲν ἤθελε διστάσει νὰ ὑποβάλλῃ τὴν ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας παρζίτησιν αὐτοῦ. Εἰπόντος δὲ τινος τῶν προσκληθέντων, αὐτῷ δὲ προσκειμένου, ὅτι ἀντὶ τοῦ λαοῦ ἠδύναντο νὰ γνωμοδοτήσωσι τὰ δημοτικὰ συμβούλια, ἐξ οὗ ἐγνώσθη ὅτι σκοπὸς ἦτο νὰ ληθῶσι πράξεις τῶν δημοτικῶν συμβουλίων, διὰ τῶν ὁποίων νὰ ἐκδηλῶται ἢ τοῦ λαοῦ εὐαρέσκεια ἐπὶ τῇ διοικήσει αὐτοῦ, καὶ ἐτέρων ἀντειπόντων ὅτι τὸ τοιοῦτο δὲν ἦτο τῆς ἀρμοδιότητος τῶν δημοτικῶν συμβουλίων, ἀλλὰ

τῆς γενικῆς συνελεύσεως, ἡ συνεδρεία διελύθη ἄνευ ἀποτελέσματος, οὐδενὸς τῶν ἐπιθυμητῶν τῶ ἡγεμόνι γενομένων. Τὸ διάβημα τοῦτο τοῦ Ἀδοσίδου ὁμολογουμένως ὑπῆρξε λίαν ἄστοχον, διότι ἔδωσε τοῖς πολλοῖς νὰ νοήσωσιν ὅτι οὐ μόνον ἡ ἐν Σάμφῳ θέσις αὐτοῦ ἦτο δυσχερής, ἀλλὰ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει πολλοὺς εἶχε τοὺς αὐτὸν καταπολεμοῦντας καὶ ὅτι τὰ θρυληθέντα περὶ προσεχοῦς ἀνακλήσεως αὐτοῦ δὲν ἦσαν ἄμοιρα ὑποστάσεως, ἀφ' οὗ ὁ ἴδιος δὲν ἐδίσταζε νὰ ποιήσῃ λόγον περὶ παραιτήσεως, ἔστω καὶ ὑπὸ εὐτύπωτον πρόφασιν.

Ἐν ᾧ ταῦτα ἐν Σάμφῳ συνέβαινον, τὸ πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς δεινὸν πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην διετέλει ἀγῶνα, ἀγωνιζόμενον ἵνα ματαιώσῃ τὴν ἐπιμόνως διενεργουμένην ἐκδοσιν τῶν αὐτοκρατορικῶν διαταγμάτων, τῶν ἀναγνωριζόντων βουλγάρους ἀρχιερεῖς ἐν τισιν ἐπαρχίαις τῆς Μακεδονίας, ὑπὸ τοῦ τῶν Βουλγάρων ἐξάρχου ἔναγχος διορισθέντας. Ἀπέναντι τῆς τοιαύτης καταστάσεως, τῆς ἀπειλούσης ζωτικώτατα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ συμφέροντα, ὁ Σαμικός λαός, ἀρρήκτως συνδεδεμένος πρὸς τε τὴν μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὴν ὀλομέλειαν τοῦ ἔθνους καὶ διορῶν τὸν σπουδαῖον κίνδυνον, ὃν ἀμφοτέρω διέτρεχον, δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ ἀπλοῦς θεατῆς· ὅθεν, ὅπως ἐξεδήλωσε τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ ἀπειλουμένων τῶν προνομίων τῆς Ἐκκλησίας, καθ' ἃ ἐν τοῖς προηγουμένοις ἱστορήσαμεν, οὕτω δὲν ὤκνησε καὶ ἤδη νὰ ἐκδηλώσῃ ταῦτα πρῶτον μὲν δι' ἐνὸς τηλεγραφήματος πρὸς τὸν μέγαν βεζύρην, φέροντος τὰς ὑπογραφὰς τῶν βουλευτῶν, τῶν δημάρχων τῶν δύο παρακειμένων δήμων Λιμένος καὶ Βαθέος, τῶν δημοτικῶν αὐτῶν συμβούλων καὶ ἑκατὸν πέντε ὑπαλλήλων καὶ προκρίτων, εἶτα δὲ καὶ διὰ γενικῆς ἀναφορᾶς, πλειστάς ὅσας ὑπογραφὰς φερούσης. Καὶ τὸ μὲν πρὸς τὸν μέγαν βεζύρην τηλεγράφημα εἶχεν οὕτω.

Τῇ αὐτοῦ ὑψηλότητι τῶ μεγάλῳ βεζύρῃ.

Ἡ εἶδησις τοῦ διορισμοῦ ὑπὸ τοῦ ἐξάρχου τῶν Βουλγάρων τριῶν ἀρχιερέων ἐν μακεδονικαῖς ἐπαρχίαις καὶ ἡ διαδοθεῖσα φήμη περὶ ἐκδόσεως τῶν βερατίων τῆς ἀναγνωρίσεως αὐτῶν παρήγαγε βαθυτάτην συντάραξιν εἰς τὸν λαὸν τῆς Σάμου ἕνεκα τῶν οὕτω καταπατουμένων προνομίων τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου. Ὅθεν πρὸς διασκέδασιν τοῦ ἐρεθισμοῦ καὶ πρὸς ἀποσόβησιν τῶν κινδύνων, οἵτινες ἀναποφύκτως θέλουσιν ἐπέλθει καθ' ὄλον τὸ ὀρθόδοξον χρι-

στιαρικὸν πλήρωμα τῆς αὐτοκρατορίας, οἱ ὑποφαινόμενοι βουλευ-
ταί, δήμαρχοι, δημοτικοὶ σύμβουλοι, ὑπάλληλοι καὶ ἔγκριτοι τῆς ἡ-
γεμονίας Σάμου παρακαλοῦμεν τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν νὰ
ἀπορρίψῃ πᾶσαν αἴτησιν περὶ ἐκδόσεως βερατίων ὑπὲρ τῶν τοιούτων
ἀρχιερέων.

Οἱ βουλευταὶ
Κ. Ἀνεζινης.
Μ. Καψάλης.
Ν. Κ. Νικολάου.

Οἱ δήμαρχοι
Λιμένος Δ. Κεφαλόπουλος.
Βαθέος Γ. Πόθας.

Οἱ δημοτικοὶ σύμβουλοι

Δ. Τζαχιρογλίδης. Ἐπαμ. Ι. Σταματιάδης.
Κ. Βεϊρογλίδης. Πλάτων Γεωργιάδης.

(Ἐπορταὶ ἑκατὸν πέντε ὑπογραφαὶ ὑπαλλήλων καὶ προκρίτων).

Ἡ δὲ γενικὴ ἀναφορά, ἧς ἐμνήσθημεν ἄνωτέρω, εἶχεν ὡς ἑξῆς.

Τῇ αὐτοῦ ὑψηλότητι τῷ μεγάλῳ βεζύρη τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους.

Ὑψηλότητε.

Δὲν λανθάνει τὴν ὑμετέραν ὑψηλότητα ὅτι δεινὸς ἀπὸ τινος
χρόνου ἐπικρατεῖ ἐν ταῖς ἐν Μακεδονίᾳ ἐπαρχίαις τοῦ ὀθωμανικοῦ
κράτους σάλος, σκοπὸς δὲ τῶν ὑποκινούντων αὐτὸν Βουλγάρων εἶναι
ἀφ' ἑνὸς μὲν, ἐξαπατῶντες τὴν δημοσίαν γνώμην ἐν Εὐρώπῃ, νὰ
παραστήσωσιν ὅτι καταπιέζονται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ὀθωμα-
νῶν ἐγκατοίκων, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ κατ' ἀλήθειαν νὰ ὑποσκελίσωσι
τοὺς τελευταίους τούτους καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐπιβάλωσι πολιτικῶς τὴν
ἐαυτῶν ὑπεροχὴν. Τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τούτων μαρτυροῦ-
σιν αἱ τελευταῖαι ἐν Εὐρώπῃ γενόμεναι διακηρύξεις τῶν βουλγαρι-
κῶν ὀργάνων περὶ τῶν καταπιέσεων, ἃς δῆθεν ἐν ταῖς τῆς Μακεδο-
νίας ἐπαρχίαις ὑφίστανται οἱ Βούλγαροι, καὶ τὰς ὁποίας κατηγορη-
ματικῶς οἱ Ὀθωμανοὶ καὶ Ἕλληες κάτοικοι, ἐπισήμως δὲ αἱ ἐγ-
χώριοι Ἀρχαὶ καὶ ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις διέψευσαν.

Δὲν ἠρκέσθησαν δὲ πρὸς πραγματοποιήσιν τῶν ἐνόχων αὐτῶν ἐ-
πιθυμιῶν εἰς μόνας τὰς τοιαύτας ἐνεργείας οἱ Βούλγαροι, ἀλλὰ διὰ
τῆς ἐξαρχίας αὐτῶν προσέβησαν εἰς χειροτοσίας ἀρχιερέων ἐν ἐπαρ-
χίαις τῆς Μακεδονίας, ἐξαρτωμέναις πνευματικῶς ἀπὸ τοῦ οἰκουμε-

νικοῦ πατριαρχείου καὶ ἐν αἷς χριστιανικὸν στοιχεῖον ἐπικρατεῖ ἀποκλειστικῶς τὸ ἐ.λ.ληνικόν· ἤδη δέ, ὡς πληροφοροῦμεθα, διεεργούσι καὶ τὴν ἔκδοσιν βερατίων ὅπως οἱ τοιοῦτοι Βούλγαροι ἀρχιερεῖς ἀναγκασθῶσιν ἐπισημῶς καὶ ὑπὸ τῶν ἐπαρχιῶν, ἐν αἷς διωρίσθησαν. Σκοπὸς δὲ τῶν τοιούτων παρανόμων διορισμῶν εἶναι ἡ ἐπίτασις τοῦ σάλου πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν βουλγαρικῶν σκευωριῶν καὶ ἡ διὰ τοῦ χρόνου καὶ διὰ παρτοίων μέσων ἐκμηδένισις τοῦ ὀθωμανικοῦ καὶ ἐ.λ.ληνικοῦ στοιχείου καὶ ἡ ἐπικράτησις τῆς βουλγαρικῆς ἐθρότητος χάριν πασιγνώστων πολιτικῶν σκοπῶν.

Εἰ καὶ ἐσμὲν βέβαιοι ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, ὑποστηρίζουσα καὶ προστατεύουσα τὰ ἀπὸ Μωάμεθ τοῦ κατακτητοῦ καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐν κλεῶς βασιλευόντος σουλτάνου κεχορηγημένα καὶ κεκυρωμένα τῷ οἰκουμενικῷ πατριαρχεῖω προνόμια, θέλει ἐντελῶς ἀπορρίψει πᾶσαν πρὸς ἔκδοσιν βερατίων αἰτησὶν ὑπὲρ ἀρχιερέων, μὴ ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου προτεινομένων καὶ ἐγκυκλιμμένων, οὐδὲ θέλει τὸ παράπαν ἀναγκασίει ἀρχιερεῖς, ὧν ἀποστολὴ ἔσται ἡ διατάραξις τῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Μακεδονίας, ἐν τούτοις οἱ ὑποφαιρόμενοι δήμαρχοι καὶ πρόκριτοι, ἐκπροσωποῦντες ὀλόκληρον τὸν λαόν τῆς Σάμου, ὅστις ἀδιαρρήκτως εἶναι συνδεδεμένος μετὰ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποκρύψωμεν τὴν ἀγαπάκησιν καὶ τὸν ἐρεθισμόν, ὃν παρήγαγεν ἐνταῦθα ἡ μελετωμένη προσβολὴ τῶν προνομίων τῆς ἐκκλησίας, καὶ μετὰ τοῦ θύρου, ὅτερ ἐμπνέει ὁ πρὸς τὰ καθεστῶτα σεβασμὸς καὶ ἡ συναίσθησις τοῦ κλορισμοῦ καὶ τῶν σπαραγμῶν, οὓς παρὰ πᾶσι τοῖς ὀρθοδόξοις λαοῖς τῆς αὐτοκρατορίας θέλει προκαλέσει ἡ ἐπιτυχία τῶν βουλγαρικῶν ἐνεργειῶν, παρακαλοῦμεν τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν ὅπως πρὸς ἀποφυγὴν τῶν τοιούτων καὶ πρὸς κατεύνασιν τοῦ ἐρεθισμοῦ τῶν πνευμάτων ἀποκρούσῃ πᾶσαν αἰτησὶν πρὸς ἀναγκάσιν ἀρχιερέων ἐν ταῖς μακεδονικαῖς ἐπαρχίαις, μὴ ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου ἀναγκασθῶσιν, καὶ πρὸς ἔκδοσιν βερατίων, μὴ ὑπὸ τοῦ ρηθέντος πατριαρχείου προτεινομένην. Διατελοῦμεν δὲ μετὰ τοῦ προσήκουτος σεβασμοῦ.

Ἐν Σάμῳ τῇ 16 Φεβρουαρίου 1885.

(Ἐπορταὶ πολυπληθεῖς ὑπογραφαί).

Ἐν τούτοις τῆς λύσεως τοῦ ζωτικωτάτου ζητήματος τούτου

παράτεινομένης, τῇ δεκάτῃ ἐβδόμῃ Μαρτίου ἐγένετο διαδήλωσις, συρρευσάντων ἐν τῇ ἐν Λιμένι Βαθῆος πλατείᾳ, τῇ φερούσῃ τὸ ὄνομα Πυθαγόρου, πλείστων πολιτῶν, οἵτινες μετὰ λόγον εὐφραδῆ ὑπὸ Πελοπίδα τοῦ Λεκάτου ἐκφωνηθέντα περὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας δικαιωμάτων, τῶν ἀπειλουμένων διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως Βουλγάρων ἀρχιερέων ἐν μακεδονικαῖς ἐπαρχίαις, μετέβησαν παρὰ τῷ ἡγεμόνι καὶ δι' ἐπιτροπείας παρ' αὐτοῦ ἀπήτησαν νὰ ἐξαγγείλῃ τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει κυβερνήσει τὸν τῆς διαδηλώσεως σκοπὸν καὶ ἐξ ὀνόματος τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ ἰκετεύσῃ αὐτὴν ἵνα μὴ ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἀρχιερέων ἐκδῶσῃ ἀναγνωρίσεως διατάγμα· ὁ δὲ παραχρῆμα διεβίβασε τὸ ἐπόμενον τηλεγράφημα.

Τῷ μεγάλῳ βεζύρη.

Ἐκ τῆς ἀκουσθέντος ἐνταῦθα ὅτι ἡ βουλγαρικὴ ἐξουσία ἐξακολουθεῖ καταβάλλουσα προσπαθείας καὶ ἐπιμένει ζητοῦσα ἵνα ἐκδοθῶσιν αὐτοκρατορικὰ βεράτια εἰς ἀρχιερεῖς, οὗς αὕτη θέλει νὰ διορίσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν ἀποκλειστικῶς τοῦ νὰ ᾧσι πνευματικοὶ ἀρχηγοὶ τῶν εἰς Βουλγάρους διακριομένων χριστιανῶν ἐν ἐπαρχίαις τοῦ κράτους, ἔνθα ὑπάρχουσι ἀρχιερεῖς τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, σήμερον οἱ κάτοικοι τῆς πρωτευούσης καὶ τινῶν παρακειμένων ταύτῃ δῆμων τῆς νήσου, εἰς χιλιάδας συμποσούμενοι καὶ ὑπὸ τῶν δημοτικῶν συμβουλίων, τῶν ἱερέων καὶ τῶν διδασκάλων αὐτῶν ὀδηγούμενοι, συνήχθησαν ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς πόλεως καὶ, ἔπειτα ἐλθόντες πρὸ τῆς κατοικίας μου, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἐξεδήλωσαν τὰς εὐχὰς τῶν ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ εὐημερίας τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος τοῦ τρισεβάστου ἡμῶν ἀνακτοῦ, ἐξήτησαν νὰ παρακληθῆ τηλεγραφικῶς ἡ ὑμετέρα ὑψηλότης ἵνα καθυποβάλῃ τῇ αὐτοῦ αὐτοκρατορικῇ μεγαλειότητι τὴν θερμὴν αὐτῶν ἰκεσίαν ὅπως ἢ ἐν λόγῳ αἰτησίς τῆς βουλγαρικῆς ἐξουσίας μὴ ἀξιώθῃ παραδοχῆς, καθ' ὅσον αὕτη, ἀντιστρατευομένη ἀντικρῶς εἰς τοὺς διέποντας τὴν ἐκκλησίαν κανόνας, πολλὴν πάντως θέλει παραγάγῃ σύγχυσις εἰς τὰ πράγματα τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ἂν γένηται παραδεκτὴ, καὶ ἐπομένως πᾶσι τοῖς λοιποῖς ἐκ τοῦ πιστοῦ ρωμαϊκοῦ ἔθρου ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς παράλιτος γενήσεται λύπη καὶ ἀγανακτήσεως, ἧς συμμέτοχος ἔσται καὶ ὁ Σαμικὸς λαός.

Ἐν Σάμῳ τῇ 17 Μαρτίου 1885.

Κ. Ἀδοσίδης.

Πρὸς ταῦτα δ' ὁ μέγας βεζύρης Σαήτ πασᾶς αὐθημερὸν ἀπήντησε τηλεγραφικῶς ὅτι τὸ περὶ τοῦ βουλγαρικοῦ ζητήματος ἀποσταλὲν τηλεγράφημα τοῦ ἡγεμόνος ἔμελλε νὰ ὑποβληθῆ ὅσον οὕτω εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, οὗ τὴν διαγνώμην ἤθελεν ἐν καιρῷ ἀνακοινώσῃ τοῖς Σαμίοις.

Προσῆγγιζεν ἤδη ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἔδει, κατὰ τὰ νενομισμένα, νὰ συκληθῆ ἡ γενικὴ τῶν Σαμίων συνέλευσις, ὁ δὲ Ἄδουσίδης, κατανοῶν ὅτι αὕτη ἐδύνατο νὰ γεννήσῃ αὐτῷ δυσχερείας, ἐνόμισεν ἐπάναγκες νὰ προκαταλάβῃ τὰ πράγματα καὶ ματαιώσῃ πᾶσαν κατ' αὐτοῦ ἐνέργειαν· ὅθεν ἀπελθὼν τῇ δεκάτῃ ἐβδόμῃ Μαΐου ἐκ τῆς πρωτευούσης, μετέβη εἰς Καρλοβάσια καί, ἐκεῖ ἐπὶ μῆνα διατρίψας, οὐδενὸς μὲν ἐφείσατο μέσου ὅπως πείσῃ τοὺς προκρίτους τῶν Καρλοβασίων περὶ τῶν ἀγαθωτάτων πρὸς αὐτοὺς τε ἰδίᾳ καὶ πρὸς τὸ τμήμα αὐτῶν ἐν γένει αἰσθημάτων καὶ διαθέσεων αὐτοῦ, προσεπάθησε δὲ νὰ μάθῃ ἂν ὑπῆρχε συνασπισμὸς τις τῶν δύο τέως διαμαχομένων μερίδων κατ' αὐτοῦ. Οἱ τῶν Καρλοβασίων πρόκριτοι, ὑποκρινόμενοι ὅτι εἰς οὐδένα συνασπισμὸν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἤλθον, λίαν φιλοφρόνως προσηνέχθησαν αὐτῷ, τοῦ λαοῦ ἄλλως οὐδαμῶς μεμυημένου ὄντος εἰς τὰ μέλλοντα συμβῆναι καὶ περὶ τὰ ἴδια ἔργα ἐν εἰρήνῃ ἀσχολουμένου, ἐξ οὗ καὶ ὁ ἡγεμὼν, παραπεισθεὶς ὅτι πᾶσα ὁμοφροσύνη μεταξὺ τῶν τέως ἔχθιστα πρὸς ἀλλήλας διακειμένων φατριῶν ἀπέβαινε ἀνέφικτος καὶ ὅτι ἂν ὑπῆρχεν ἀντιπολίτευσις, δὲν ἦτο ὅμως αὕτη καὶ τοσοῦτο ἰσχυρὰ, ὥστε νὰ ἀνατρέψῃ αὐτόν, ἀπεφάσισεν, ἐπιτείνων τὴν κολακείαν, νὰ συγκαλέσῃ τὴν συνέλευσιν οὐχὶ ἐν Χώρχ, καθ' ἣ εἶχε προκηρύξει, ἀλλὰ ἐν Νέφ Καρλοβάσῳ· ὅθεν καὶ ἐδημοσίευσεν τὸ σχετικὸν διάταγμα, ὀρίζων ἡμέραν συγκλήσεως τὴν εἰκοστὴν πρώτην Ἀπριλίου. Ἐποῦτα δὲ αὐτοῦ ἀποφασίσαντος, καὶ οἱ ἀδιάσειστον ὑπολαμβάνοντες αὐτόν, βλέποντες τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ καὶ τὰ μέσα, εἰς ἃ κατέφευγεν ὅπως ἐξασφαλίσῃ ἐκ τῷ τὴν ἐπιτυχίαν, κατενόουν ὅτι ἐν δυσχερεία πολλῇ διετέλει καὶ ἤρξαντο λέγοντες ὅτι ἢ ἐν Καρλοβάσῳ συνέλευσις ἔμελλε νὰ ᾖ ὁ τάφος τοῦ Ἄδουσίδου. Ἀλλὰ καὶ αὐτός, καίτοι ἐν ἀγνοίᾳ τῶν μελλόντων γενέσθαι ἀκριβῶς διατελῶν, καίτοι ἐπερειδόμενος εἰς τὸν ἀγαθὸν αὐτοῦ δαίμονα καὶ εἰς τὴν ἐπιτηδειότητα καὶ εἰς τὸ ἐφευρηματικὸν αὐτοῦ πνεῦμα, δι' οὗ ἤλπιζε νὰ διασκεδάσῃ πᾶσαν κατ' αὐτοῦ ἀντίπραξιν, ἐκυμαίνετο ὅμως ἐν δίνῃ ὑπονοιῶν πολλῶν· μαυθάνων δὲ τὴν ἐν Καρλοβασίοις προσέλευσιν τῶν πληρεξουσίων ἐκ τῶν δικφόρων δῆμιων αὐ-

τῶν, παρώδει τὸ ἐπὶ τῇ κοιμήσει τῆς Θεομήτορος ἕσμα τῆς ἐκκλησίας π.ληρεξούσιοι ἐκ περάτων, συναθροισθέντες ἐν Καρλοβασίοις, κηδεύσατέ μου τὸ σῶμα.

Τῇ δὲ ὀρισθείσῃ ἡμέρᾳ, εἰκοστῇ πρώτῃ Ἀπριλίου, κυριακῇ τῆς ἑβδομάδος, ἡ συνέλευσις συνῆλθεν ἐν τῷ ἐν Νέῳ Καρλοβάσῳ ναῶ, τῷ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τιμωμένῳ, ἐν μέσῳ πολλοῦ λαοῦ, πανταχόθεν τοῦ τμήματος συρρέουσantos. Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ Ἀδοσιδης καὶ συγκίνησιν βαθυτάτην ὑποκρινόμενος, ἐπροοιμίασε τὸν ἐναρκτήριο ἀυτοῦ λόγον διὰ τῶν ἐξῆς. Ἀδελφοί, ὁ σημερινὸς λόγος μου εἶναι τόσῳ συγκινητικὸς, ὥστε δὲν γινώσκω ἂν θὰ δυναθῶ νὰ φέρω αὐτὸν εἰς πέρας· ἐν τούτοις θέλω προσπαθῆσαι νὰ εἶπω ὅσῳ τὸ δυνατόν περισσότερα, καὶ ἤρξατο ἐκτιθέμενος, ὡς αὐτῷ ἀρεστὸν ἦν, τὸ προοδευτικὸν καὶ εὐεργετικὸν διὰ τὸν τόπον πολίτευμα αὐτοῦ καὶ ὑπεραπολογούμενος κατὰ τῶν προσαπτομένων αὐτῷ ἐπὶ φαύλῃ διοικήσει καὶ κατασπαθισμῷ τοῦ δημοσίου πλούτου μομφῶν, παρίστα ἑαυτὸν θῦμα τῶν ἀδυσωπῆτων μισῶν, ἃ ἐγέννησεν αὐτῷ πιστὴ καὶ εὐσυνείδητος τῶν διοικητικῶν αὐτοῦ καθηκόντων ἐπιτέλεισις. Τοὺς πάντας δ' ἐπὶ ἀχαριστίᾳ καὶ συκοφαντίᾳ ἐλέγχων, κατέπαυε τὸν ἐναρκτήριο ἀυτοῦ λόγον διὰ τῶν ἐξῆς.

Γινώσκετε, κύριοι πληρεξούσιοι, ὅτι γεαρὸς τὴν ἡλικίαν ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ γίνω δεκτὸς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως. Ὑπὲρ τὰ τεσσαράκοντα ἤδη ἔτη ὑπηρετῶ αὐτὴν καὶ κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα οὐκ ὀλίγας ἐνετάλην τακτικὰς τε καὶ ἐκτάκτους ἀποστολάς εἰς διαφόρους ἐπαρχίας τοῦ κράτους καὶ πολλάκις ἐν μέσῳ ποικίλων περιπλοκῶν καὶ ἑτερογενῶν στοιχείων. Εὐτύχησα πάντοτε νὰ ἴδω τὰς πράξεις μου καὶ ἐν γένει τὴν πολιτείαν μου ἐπευφημηθείσας καὶ νὰ κερδήσω τὴν ἀγάπην καὶ τὰς συμπαθείας λαῶν οὐ μόνον χριστιανικῶν, ἀλλὰ καὶ μωαμεθανικῶν καὶ ἄλλων, οὐδέποτε δὲ οὐδαμοῦ συνέβη μοι νὰ κατηγορηθῶ ἢ τὴν ἐλαχίστην μομφὴν νὰ ἐπισπασώμαι· ὥστε αἱ νῦν ἐν τῇ πρεσβυτικῇ μου ταύτῃ ἡλικίᾳ ἐκτοξευόμεναι κατ' ἐμοῦ ὕβρεις καὶ κατηγορίαι οὐδόλωσ φρονῶ ὅτι δύνανται νὰ τρώσωσι τὸ σῶμα εἴτε τοῦ ἰδιωτικοῦ, εἴτε τοῦ πολιτικοῦ μου βίου.

Ἐν τσοούτῳ δὲν δύναμαι νὰ ἀποκρήψω ὅτι ταῦτα πάντα λυποῦσι μεγάλως τὴν καρδίαν μου, πᾶν ἄλλο ἀγαμέροντος παρὰ Σαμίων ἢ ὕβρεις, λοιδορίας καὶ συκοφαντίας ἐκ τῶν χυδαιοτέρων. Θλίβεται ἡ

ψυχὴ μου, ἀναλογιζομένου ὅτι τὰ τοιαῦτα ἀνεπαίσθητως περιποιού-
σι βλάβην οὐ μικρὰν καὶ εἰς τὴν ἡσυχίαν τοῦ τόπου καὶ εἰς τὴν ἐ-
πόλησιν ἐν γένει τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, ἐν ᾧ οὗτος, ἐξαιρουμένων ὀ-
λίγων τινῶν, κατ' οὐδὲν πταίει καί, στέργων τὰ παρόντα, ἀσχολεῖ-
ται εἰς τὰ ἔργα του ἡσυχος καὶ γαλήνιος. Αἱ ὄβριολογίαι αὐται καὶ
ἡ διασάλπισις ψευδῶν κατηγοριῶν δὲν εἶναι δυστυχῶς ἐπὶ τῶν ἡμε-
ρῶν ἡμῶν πράγματα ἀσυνήθη καὶ οὐδεμιᾶς ἀξιοῦνται προσοχῆς ἐν
εὐρύτεροις τόποις, ἔνθα, ὑπαρχούσης ἐλευθέρας δημοσιογραφίας, τὰ
πάντα ταχέως ἀνακρίνονται, ἐξελέγχονται καὶ ἡ ἀλήθεια ἀποκαλύ-
πτεται· ἐν μικροῖς ὅμως τόποις, οἷος ὁ ὑμέτερος, ἡ παρτελής ἔλλει-
ψις δημοσιογραφικῆς ἀνακρίσεως μεγάλην ἐπιφέρει βλάβην εἰς τὴν ὀ-
μαλήν καὶ ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τῆς διοικητικῆς μηχανῆς. Ἀ-
πογοητεύεται βαθμηδὸν ὁ διοικῶν τοιοῦτον μικρὸν τόπον, ὅσονδήπο-
τε θάρρὸς καὶ ὀσηνδήποτε εὐτολμίαν καὶ ἂν ἔχη, διότι οὐδὲν μέσον
ἀμύνης καὶ ὑπερασπίσεως ἔχει κατὰ τῆς ἀνηθίκου καὶ δολοφόνου
διαγωγῆς τῶν φιλοταράχων. Θρασύνονται πάντες οἱ ταῖς ἀνωμαλί-
αις χαίροντες καὶ ἐκ τούτων προκύπτει ἡ σύγχυσις καὶ ἄρχεται ἡ
ἐκτροχίασις τῶν πραγμάτων. Δέον λοιπὸν γὰρ τεθῆ τέρμα εἰς τὴν
κατάστασιν ταύτην· δέον γὰρ εὐρεθῆ ἡ θεραπεία, ἣτις ἐν γούνασιν ὑ-
μῶν, κύριοι πληρεξούσιοι, κεῖται. Εἰς τὴν εὐσυνειδησίαν καὶ τὴν
φιλοπατρίαν ὑμῶν ποιοῦμαι ἔκκλησιν. Ἐπιθυμῶ γὰρ ἐκφρασθῆτε ἐ-
λευθέρως ὡς ἄνδρες ἐλεύθεροι καὶ πολυτευμα ἔχοντες ἄγαρ φιλελεύ-
θερον. Εἴπατε, ἀληθεύουσιν ἢ ψεύδονται οἱ καταβοῶντες ἐναντίον
τῆς διοικήσεως τοῦ τόπου σας καὶ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ἀθεμιτοῦργή-
ματα εἰς αὐτὴν προσάπτοντες; Ἀπαντήσατέ μοι, καὶ ἔτοιμός εἰμι,
ἐάν, καὶ μηδὲν ἔχοντες γὰρ ἐπιβεβαιώσητε ἐκ τῶν κατ' ἐμοῦ ὀσημέ-
ραι γραφομένων, δηλώσητε ἀπλῶς ὅτι δὲν σᾶς ἀρέσκει ὀπωσδήποτε
ἡ διοικητικὴ μου πορεία, ἔτοιμος, λέγω, εἰμι γὰρ ἀπευθυνθῶ πρὸς τὴν
αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν καὶ ἐξαιτήσωμαι ὅπως με ἀπαλλάξῃ τῶν
καθηκόντων τῆς ἡγεμονίας Σάμου καὶ γὰρ ἀπέλθω, εὐχόμενος ἐκ ψυ-
χῆς γὰρ ἐπιτύχητε κρείττονος κυβερνήτου καὶ γὰρ ἀπολαύσητε πλειο-
τέρων ὑπὸ τὴν διοίκησιν αὐτοῦ ἀγαθῶν.

Ὁ τοῦ ἡγεμόνος ἐναρκτήριος λόγος, μετὰ πύθους ἐπιτετηδευμένου
ἀπαγγεληθείς, πολλοὺς συνεκίνησε τῶν μὴ τὰ πράγματα εἰδόντων ἐκ
τῶν παρισταμένων, οἵτινες καὶ εἰς εὐφημίας ὑπὲρ ἐκείνου ἐξερράγησαν·
ὁ δὲ ἡγεμῶν, ὁ τοὺς ἄλλους γὰρ φενακίστη θέλων, φενακισθεὶς ὁ ἴδιος,

ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια, πιστεύων ὅτι διέφυγεν ἤδη τὸν πρῶτον κίνδυνον. Ἐν τούτοις, τῇ ἐπιούσῃ, εἰκοστῇ δευτέρῃ Ἀπριλίου, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων καὶ ὀριστικοῦ τῆς συνελεύσεως προέδρου ἐκλεχθέντος τοῦ Ἰωάννου Χ. Ἰωάννου, λαβὼν τὸν λόγον ὁ ἐκ Παλαιοκαστροῦ πληρεξούσιος Νικόλαος Σταματιάδης, ἀπήγγειλε σφοδρὸν κατὰ τῆς διοικήσεως τοῦ Ἀδοσίδου κατηγορητήριον, ἀπαριθμήσας πάσας τὰς παρανομίας, ἃς διέπραξεν οὗτος ἐξ ὅτου ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τῆς διοικήσεως, προσθεὶς ὅτι ὁ τὴν προτεραίαν ἐκφωνηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἐναρκτήριος λόγος ἦτο ὕβριστικὸς καὶ προτείνας πρῶτον μὲν ἢ συνέλευσις νὰ ἀποδοκιμάσῃ τὴν διοικητικὴν τοῦ Ἀδοσίδου πορείαν, δεύτερον δὲ νὰ ἀποστείλῃ τηλεγραφήματα πρὸς τε τὸν σουλτάνον καὶ πρὸς τὸν μέγαν βεζύρη, ἐκζητοῦσα τὴν ἀντικατάστασιν αὐτοῦ δι' ἑτέρου ἡγεμόνος περρωτισμένου καὶ ἱκανοῦ, τρίτον νὰ ὑποβάλῃ τῷ μεγάλῳ βεζύρῃ λεπτομερῆ ἔκθεσιν περὶ τῆς φαύλης τοῦ Ἀδοσίδου διοικήσεως καὶ τέταρτον, ἐκλεξαμένη ἐπιτροπείαν, νὰ διαβιβάσῃ δι' αὐτῆς τὰ τηλεγραφήματα καὶ αἴτησιν πρὸς τοὺς ἐν Λιμένι Βαθῆος προξένους μετ' ἀντιγράφου τῆς πρὸς τὸν μέγαν βεζύρη ἐκθέσεως. Ταῦτά δὲ ἀναπτύξαντος καὶ ὑποστηρίζαντος καὶ τοῦ ἐκ Λέκας πληρεξουσίου Πελοπίδα Λεκάτου, ἢ συνέλευσις συντάξασα ἀπέστειλε τὸ ἐπόμενον πρὸς τὸν σουλτάνον Ἀπτούλ Χαμητ τηλεγράφημα.

Μεγαλειότατε.

Ὁ Σαμικὸς λαὸς, πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος εἰς τὴν ὑμετέραν μεγαλειότητα, ὑποπέρων ἀπὸ πολλοῦ χρόνου συνεπείᾳ τῆς κακοδιοικήσεως τοῦ ἡγεμόνος Κωνσταντίνου Ἀδοσίδου καὶ οὐδεμίαν ἐλπίδα ἔχων βελτιώσεως, λαμβάνει τὴν τόλμην νὰ προσπέσῃ εἰς τοὺς πόδας τῆς ὑμετέρας μεγαλειότητος καὶ ἱκετεύσῃ αὐτὴν ὅπως ἀντικαταστήσῃ δι' ἑτέρου ἡγεμόνος φιλοπροόδου, φιλοδικαίου καὶ ἱκανοῦ τὸν ἡγεμόνα τούτου.

Λαμβάνομεν τὴν τόλμην οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς γενικῆς τῶν Σαμίων συνελεύσεως νὰ υποβάλωμεν εἰς τὴν ὑψηλὴν κυβέρνησιν τῆς ὑμετέρας μεγαλειότητος αἴτησιν, ἐν ἣ διατυποῦνται τὰ παράπονα, ἅτινα ὁ Σαμικὸς λαὸς ἔχει κατὰ τοῦ ἡγεμόνος τούτου.

Εὐχόμενοι ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῶν πολυτίμων ἡμερῶν τῆς ὑμετέρας μεγαλειότητος, ὑποσημειούμεθα πιστοὶ καὶ ἀφωσιωμένοι.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ

(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί).

Μετὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ τηλεγραφήματος τούτου καὶ ἑτέρου, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι γεγραμμένου πρὸς τὸν μέγαν βεζύρην Σχῆτ πασᾶν, ἡ συνέλευσις ἐπελήφθη τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν ἐναρκτήριον ἡγεμονικὸν λόγον· ἡ ἀπάντησις δὲ αὕτη, ἐν ὕψει μετριοπαθεῖ συνταχθεῖσα, ἀνήρει πολλὰ τῶν ἐν ἐκείνῃ ἐκτιθεμένων καὶ κατέληγε διὰ τῶν ἑξῆς.

Εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ ὑμετέρα ὑψηλότης μετεχειρίσθη εἰς τὰς ὑπηρεσίας τινὰς τῶν ἰκανωτέρων ὑπαλλήλων, ἀλλ' οὔτε τὴν δέουσαν προσοχὴν κατέβαλε πρὸς ἐπιτήρησιν οὔτε τὴν πορείαν αὐτῶν ἀνεπηρέαστον ἀφῆκε συμφῶνως πρὸς τοὺς ρόμους, ἀναμίξας ἀπανταχοῦ τὴν ἐγώστικὴν καὶ ἰδιοτελεῖ πολιτικὴν, ἣτις ὀλεθριώτατα ἀποτελέσματα πολλάκις παρήγεν. Οὐκ ὀλίγα παραδείγματα ἔχομεν ἐπεμβάσεων ἐκ μέρους τῆς ὑμετέρας ὑψηλότητος ἐν τοῖς δικαστηρίοις καὶ ἐπιρρασμοῦ τῶν συνειδησῶν τῶν δικαστῶν, ἀναμίξεων ἀνθαιρέτων τῆς διοικήσεως ἐν τοῖς δικαστικοῖς, παραβάσεων ρόμων ὑπὸ τῶν συνελεύσεων ὑψηλοτέρων, ἀκυρώσεων τοιοῦτων διὰ διαταγμάτων ἄνευ τῆς συμπράξεως τῆς Βουλῆς καὶ ἐν γένει τάσεως πρὸς ἐπικράτησιν ἄτοπον ἐν τε τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ παιδείᾳ ἀνόμου φασιασμοῦ. Οὐδ' εἶναι δυνατόν νὰ παρέλθωμεν ἐν σιωπῇ καταφανεῖς ἐπεμβάσεις συμβάσας κατὰ τὰς ἐκλογὰς δημάρχων καὶ πληρεξουσίων, πιέσεις ἐνασκουμένας ἐπὶ τῶν μελῶν τῶν συνελεύσεων πρὸς ἀνατροπὴν ρόμων, ἀνάκλησιν ἀποφάσεων τῶν συνελεύσεων θεσπιζομένων ἐν τῇ αὐτῇ περιόδῳ, ἐκλογὴν βουλευτῶν μὴ ἀπορρέουσιν ἐκ τῆς πεποιθήσεως τῶν πληρεξουσίων, παρτελεῖ ἔλλειψιν σεβασμοῦ πρὸς τὰ μέλη τῆς Βουλῆς, ἢ ἡ ὑμετέρα ὑψηλότης ἠθέλησε νὰ ὑποβιβάσῃ εἰς τὴν ἀπλήν τάξιν κατωτέρου ὑπαλλήλου, ἐν ᾧ μεθ' ἡμῶν καὶ ὑπὸ τὴν προεδρείαν ἡμῶν ἀποτελεῖ τὴν κυβέρνησιν τοῦ τόπου, καὶ ἐν γένει περιφρόνησιν μὴ ἐμπρέπουσαν πρὸς τοὺς θεμελιώδεις θεσμοὺς καὶ τοὺς ρόμους τῆς ἡγεμονείας. Μεθ' ὅλα δὲ τὰ ὑπὸ τῆς ὑμετέρας ὑψηλότητος διακηρυττόμενα ἀγαθὰ ὡς γενόμενα καὶ ὧν μέρος ἀνομολογοῦμεν, προέκνυσαν ἐν τούτοις κατὰ τὴν ὑμετέραν διοίκησιν δεινὰ ἀπειρα.

Πρὸς θεραπείαν τούτων διάφοροι παραστάσεις ἐγένοντο ἀπὸ πολλοῦ χρόνου τῇ ὑμετέρᾳ ὑψηλότητι· ἀλλὰ πᾶσα εἰλικρινὴς ὑποθήκη ἀπετύγχανεν ἀπέναντι τῆς ἐπιμονῆς αὐτῆς. Ἐπὶ τέλος ὁ λαὸς τῆς Σάμου, μὴ ἀνεχόμενος τὴν ἐπ' ἀόριστον παράτασιν τῆς καταστάσεως ταύτης, ἣτις, ἐπιτειρομένη ὁσημέραι, ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ὀλεθρίας

καὶ ἀνυπόλογιστους συνέπειας διὰ τὸν τόπον, ἀπέβλεψε πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτοῦ καί, ἀποστέλλων εἰς τὴν συνέλευσιν, περιέβαλε δι' ἀπεριορίστου ἐμπιστοσύνης, ἐντελλόμενος ὅπως ἐπιδιώξωμεν τὴν ἀνόρθωσιν τῶν κακῶς κειμένων.

Οὐδεμίαν ἡμεῖς ἄλλην διέξοδον βλέποντες, διευτώσαμεν τὰ παράπονα τοῦ ἐντολέως ἡμῶν λαοῦ ἐν ἐκθέσει, ἐν ἣ ὡς μόνην ἀπαλλαγὴν τῆς καχεξίας, ὑφ' ἧς κατεχόμεθα, ἠτησάμεθα ἐν τοῖς δικαίους ἡμῶν λόγοις τὴν ὑμετέραν ἀρτικατάστασιν.

Ἐκτιμῶντες δεόντως τὰ ἐναντίον τῆς ὑμετέρας ὑψηλότητος ρηθέντα ἢ γραφέντα καὶ πρόθυμοι ὄντες νὰ ἐπιβεβαιώσωμεν ἐν πάσῃ περιστάσει τὰ ἐξ αὐτῶν ἀληθῆ, ἐκδηλοῦμεν ἐλευθέρως ὡς ἄνδρες ἐλεύθεροι καὶ φιλελεύθερον ἔχοντες πολίτευμα τὴν ἐκ τούτων παραχθεῖσαν δυσμέθειαν τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ κατὰ τῆς διοικητικῆς πορείας τῆς ὑμετέρας ὑψηλότητος.

Τῆς ἀπαντήσεως οὕτω συνταχθείσης, ἡ συνέλευσις προέβη εἰς τὴν ἐκλογὴν πρεσβείας, συγκειμένης ἐξ Ἐπαμεινώνδου Σταματιάδου, τοῦ καὶ ταῦτα γράφοντος, Γεωργίου Νικολάου, Γεωργίου Κεντούρη, Δημητρίου Γεωργιάδου καὶ ὡς ἐρμηνέως τοῦ Λέοντος Φιλιππούση καὶ ἐντολὴν λαβούσης ἵνα εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταβῆ καὶ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ διενεργήσῃ παρὰ τῆ Ὑψηλῆ Πύλῃ τὴν ἀρτικατάστασιν τοῦ ἡγεμόνος, διατυπώσῃ δὲ παράπονα καὶ κατὰ τοῦ ἀρχιερέως τῆς νήσου. Ἐκλεξαμένη δὲ καὶ ἑτέραν ἐπιτροπεῖαν ἐκ τοῦ Πελοπίδα Λεκάτου, Νικολάου Σταματιάδου καὶ Παναγιώτου Σοφούλη ἵνα ὑπὸ τῆ προεδρείᾳ τοῦ Ἰωάννου Χ. Ἰωάννου ἐργάζεται πρὸς ἐπίτευξιν τῶν αἰτημάτων τῆς συνελεύσεως, διέκοψε τῆ εἰκοστῇ ἐβδόμῃ τὰς ἐργασίας αὐτῆς.

Ὅτε ὁ Ἄδοσίδης ἔμαθε τὰ γενόμενα, ὧν καὶ αὐτοὶ οἱ ἐγγύτατα αὐτῷ καὶ μᾶλλον προσκείμενοι πολὺν χρόνον πρὶν ἢ τελεσθῶσιν εἶχον γνῶσιν, ἔμεινεν ἐννεὸς καὶ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἀναυδός. Τῆς ἀφασίας δὲ ἀναλαθὼν, εἶπεν ὅτι, ἀφ' οὗ οἱ Σάμιοι δὲν εὐηρεστοῦντο εἰς τὴν διοίκησιν αὐτοῦ, δὲν ἤθελε διστάσει νὰ ὑποβάλλῃ τὴν ἀπὸ τῆς ἡγεμονείας παραίτησιν· προσέθηκε δὲ ὅτι ἐπίστευεν ὅτι ἐπιτραπήσεται αὐτῷ νὰ μείνῃ ἐπὶ ἓνα μῆνα ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ ἀνενόχλητος, ἄχρις οὗ περατώσῃ ἰδίας τινὰς ὑποθέσεις καὶ οἶκον ἐν Κωνσταντινουπόλει παρασκευάσῃ ἵνα ἀπέλθῃ ἐκεῖσε. Ἀλλὰ συγχρόνως διεβίβασε καὶ τὸ ὑπόμνημα τηλεγράφημα.

Τῷ μεγάλῳ βεζύρη.

Ἡ πλειονοψηφία τῆς συνελεύσεως, παρασυρθείσα ὑπὸ τῶν ἐνεργειῶν ὀλίγων τιῶν δυσηρεστημένων κατ' ἐμοῦ, ἐψήφισεν ἐν τῇ πρώτῃ συνεδριάσει τὴν παῦσίν μου. Ἐξετάζω ὅμως τὴν συνείδησίν μου καὶ τὴν πολυετή ἐν τῇ γήσῳ διοίκησίν μου, οὐδεμίαν ἐνδρίσκω βάσιν κατηγορίας κατ' ἐμοῦ, οὐδ' ὁ λαὸς ἔχει τι ἐναντίον μου. Ἐν τούτοις ὑποβάλλω τὴν παραίτησίν μου, ἀπόκειται δὲ τῇ σεβαστῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει νὰ ἀποφασίσῃ τὰ δέοντα.

Κ. Ἀδοσίδης.

Ἐν τῷ τηλεγραφῆματι τούτῳ τοῦ ἡγεμόνος διττὴ ὑπῆρχεν ἡ ἀνακρίβεια· πρώτη, ὅτι οὐχὶ ἡ πλειονοψηφία τῆς συνελεύσεως, ἀλλ' ἡ ὀλομέλεια αὐτῆς ἀπεδοκίμασε τὴν διοίκησιν αὐτοῦ, καὶ δευτέρα ὅτι ἡ συνέλευσις δὲν ἐψήφισατο τὴν παῦσιν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἐκέτευσε τὴν Τουρκικὴν κυβέρνησιν ἵνα ἀντικαταστήσῃ αὐτόν. Ὁ Ἀδοσίδης ὅμως, τοιαύτας ἀνακριθείας μεταδίδων, ἤθελε τοῦτο μὲν νὰ δείξῃ ὅτι εἶχεν ἐν τῇ συνελεύσει μερίδα ὑπὲρ ἑαυτοῦ, τοῦτο δὲ νὰ ἐκθέσῃ τοὺς Σαμίους ἀπέναντι τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως ὡς παύσαντας αὐτόν, τουτέστιν ὡς ἀντιποιοιμένους δικαίωμα, ὅπερ δὲν ἐκέκτηντο, εἶχε δὲ μόνος ὁ σουλτάνος. Ὅτι δὲ τοιαῦται σκέψεις καθωδήγησαν αὐτόν, ἀπέδειξαν καὶ αἱ μετέπειτα ἐνέργειαι αὐτοῦ· διότι, ἐλπίσας ἐπὶ στιγμὴν ὅτι δύναται νὰ διατηρηθῇ ἐν τῇ θέσει αὐτοῦ, ἀνεκάλυψε μὲν ὄν ἐξήνεγκε λόγον ὅτι προϋτίθετο νὰ ὑποβάλῃ παραίτησιν, προέβη δὲ καὶ εἰς ἐνέργειαν τινὰς ὅπως μεταβάλλῃ τὰς κατ' αὐτοῦ διαθέσεις ἐνίων, καὶ μόνον ὅτε ἐπέισθη ὅτι οὐδεμίαν ἐνέργειαν δύναται νὰ μετατρέψῃ τὴν τῶν πραγμάτων κατάστασιν, ἀπεφάσισε νὰ ὑποκύβῃ εἰς τὴν ἑαυτοῦ τύχην ὅθεν καὶ ἐκλιπὼν ἐκ Κερκεβλίσια, ἐπέστρεψεν εἰς τὸ ἐν Λιμένι Βαθέος Μαλαγάριον, τὴν συνήθη αὐτοῦ κατοικίαν, οὐδεμιᾶς ὑπὸ τῶν Βαθεωτῶν ἐπισήμου ὑποδοχῆς τυχών. Ἡ δὲ Ὑψηλὴ Πύλη, μαθοῦσα ἐκ τῶν τηλεγραφημάτων τῆς τε συνελεύσεως καὶ τοῦ ἡγεμόνος τὰ ἐν Σάμῳ γενόμενα, πρὸς μὲν τὸν Ἀδοσίδην διὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν ἀπέστειλε τὸ ἐπόμενον τηλεγράφημα.

Τῷ ἡγεμόνι τῆς Σάμου.

Αἱ δέουσαι περὶ τῶν καθ' ἑμῶν παραπόνων τῆς συνελεύσεως ἐξετάσεις γίνονται καὶ τὸ προσήκον ὅσον οὔπω ἐκτελεσθήσεται. Ἀλ-

λά πρὶν ἢ γνωσθῆ ἡ ἀπόφασις τῆς κυβερνήσεως, οὔτε ἡ συνέλευσις δύναται νὰ προβῆ εἰς ἔκπτωσιν ὑμῶν ἀπὸ τῆς διοικήσεως, οὔτε ἡμεῖς δύνασθε νὰ ἐγκαταλείψητε τὰ καθήκοντα τῆς ἐξουσίας σας· ἐπομένως δεόν νὰ ἐξακολουθητε κυβερνῶντες τὸν τόπον καὶ νὰ ἀναμείνητε τὴν ἀπόφασιν τῆς κυβερνήσεως.

Λίδορτες δὲ οἷς δεῖ νὰ ἐννοήσωσι τὴν ἔννοιαν τοῦ τηλεγραφήματος τούτου καὶ παριστάνοντες αὐτοῖς τὴν ἀνάγκην τῆς πλήρους ἐμπιστοσύνης, ἣν ὀφείλουσι νὰ ἔχωσιν εἰς τὴν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἐξενεχθησομένην ἀπόφασιν, συνιστᾶτε τὴν ἀποχὴν ἀπὸ παντὸς ἀτόπου κινήματος.

Ἐτχέμ.

Ἄφ' ἐτέρου δὲ διέταξε τὸν οἰκονομικὸν ἔφορον τοῦ νομοῦ Ἀϊδινίου Καδρῆ βέην ἵνα ὡς ἰδικὸς αὐτοκρατορικὸς ἐπίτροπος μεταβῆ εἰς Σάμον καὶ ἐξετάσῃ τὰς κατὰ τοῦ ἡγεμόνος αἰτιάσεις τῶν Σαμίων, ἀναμμένων ὀδηγίας παρὰ τῆς κυβερνήσεως ὅπως προβῆ εἰς τὰς προσηκούσας ἐρεύνας. Ὅντως δὲ τῆ δευτέρᾳ Μαΐου κατέπλευσεν εἰς Λιμένα Βαθῆος τὸ Τουρκικὸν ἀτμόπλοιον Ἰσμαηλία, φέρον τὸν ρηθέντα οἰκονομικὸν ἔφορον Καδρῆ βέην καὶ μετ' αὐτοῦ ὡς ἐρμηνέα τὸν ἀντεισαγγελέα τοῦ πρωτοδικείου Σμύρνης Ἀριστείδην Γεωργαντζόγλου, οἵτινες ἐγένοντο δεκτοὶ μετὰ τῶν νενομισμένων τιμῶν.

Ἡ δὲ ὑπὸ τῆς συνελεύσεως ἐκλεχθεῖσα τετραμελής πρεσβεία, ἀπελθοῦσα τῆ πρώτῃ Μαΐου ἐκ Σάμου, ἀφίκετο τῆ ἕκτῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ τῆ ἐπομένη, παρουσιάσασα ἐνώπιον τοῦ μεγάλου βεζύρου, ἐξέθηκε διὰ τοῦ ταῦτα γράφοντος τὰ κατὰ τοῦ Ἀδυσίδου αἰτιήματα τῶν Σαμίων, ἐπιδούσα σύναμα αὐτῷ τὴν ἐπομένην ἰκετηρίαν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ.

Ἐψηλότατε.

Καὶ ἄλλοτε ὁ Σαμικὸς λαός, ἐγορῶν τὴν παρὰ τὸν προνομακὸν Χάρτην διοίκησιν τοῦ τόπου ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Κωνσταντίνου Ἀδυσίδου καὶ τὴν ἀθθαίρετον καὶ ἔκθεσμον αὐτοῦ πολιτικὴν πορείαν, ἀρνήθη πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν καὶ δι' ἐπιτροπείας καθυπέβαλε τὰ παράπονα αὐτοῦ καὶ καθικέτευσεν αὐτὴν ὅπως ἐπέλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς τύχης του διὰ τοῦ διορισμοῦ ἡγεμόνος, ὅστις νὰ δυνηθῆ, διοικῶν κατὰ τὰς ἀγαθὰς βουλὰς τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος τοῦ σουλτάνου καὶ συμμορφούμενος πρὸς τὰ κε-

χορηγημένα ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἡγεμονίας προνόμια τοῦ τόπου, γὰρ συντελέσει εἰς τὴν εὐπραγίαν καὶ εὐδαιμονίαν αὐτοῦ· καθ' ὅσον διοικήσεις ἐπὶ τοῦ κομματισμοῦ καὶ τῶν διαιρέσεων ἐδραζομένη, οἷαν ὁ εἰρημένος ἡγεμῶν μετήλθε κατὰ τὸ ἐξαιεὶς τῆς ἡγεμονείας του διαστήμα, δὲν ἠδύνατο ἢ γὰρ ἐπιτείνῃ καὶ ἐξάψῃ τὰ πάθη, διατηρῆ δὲ τὰ πνεύματα εἰς ταραχὴν καὶ ἐρεθισμόν. Ἄλλ' ὁ ἡγεμῶν οὗτος διὰ παρτοίων μέσων καὶ διὰ παραστάσεων ἐναντίων τῆς ἀληθείας ἐπέτυχεν ὥστε αἱ ἀποστολαὶ τῶν αὐτῶν ἐξοχοτήτων Κωστάκη Ἀρθοπούλου ἐφένθη καὶ Ἀχμέτ Ρασήμ πασᾶ, τοὺς ὁποίους ἢ αὐτοκρατορικῆ κυβέρνησις ἐπεμφεν ἐνταῦθα ὅπως ἐξετάσωσι τὰ πράγματα καὶ διαφωτίσωσιν αὐτήν, ἔμειναν ἄνευ ἀποτελέσματος, ὁ δὲ Σαμικός λαὸς ἐξηκολούθει ὑπομένων παρτοίας καταπίεσεις καὶ παρανομίας.

Μὴ ἐπιθυμῶν δὲ γὰρ ταρτίξῃ ἐκ νέου τὴν ὑψηλὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν, ὑπέμεινε μέχρι τοῦδε ἐν μεγίστῃ ὑπομονῇ καὶ ἐγκρατερίῃ, διατρεφόμενος ἄλλως μὲ τὴν παρήγορον ἐλπίδα ὅτι ὁ ἡγεμῶν ἤθελε σὺν τῷ χρόνῳ βελτιωθῆ καὶ ὅτι, ἀφ' ἑνὸς πλείον διοικητικὴν πορείαν, ἣτις καὶ τὸν τόπον καταστρέφει καὶ ἀφορμὴ διαρκῶν παρτόνων γίγνεται, ἤθελε προσπαθήσει γὰρ διορθώσῃ τὴν κακὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὅποιαν καὶ κοινωνικῶς καὶ οικονομικῶς περιήγαγε τὸν τόπον· ἀλλὰ δυστυχῶς ἢ ἐλπίς αὐτῆ διεψεύσθη. Ὅθεν καὶ βλέποντες οἱ εὐσεβάστως ὑποφαινόμενοι πληρεξούσιοι τῆς παρούσης γενικῆς τῶν Σαμίων συνελέσεως ὅτι τὰ πράγματα ἡμῶν περιήλθον εἰς τοιαύτην ἄθλιαν κατάστασιν, ὥστε ἢ ἐπὶ πλέον διαμονὴ τοῦ ἡγεμόνος τούτου ἐν Σάμῳ δὲν δύναται γὰρ ἐξακολουθήσῃ ἄνευ σπουδαίων κινδύνων καὶ κλονισμοῦ τῆς δημοσίας τάξεως, περιερχόμεθα εἰς τὴν λυπηράν, ἀλλ' ἀναπόδραστον ἀνάγκην γὰρ προσφύγωμεν εἰς τὴν πατρικὴν πρόνοιαν τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου, κηδομένου ἀείποτε τῆς εὐδαιμονίας τῶν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν του λαῶν, καὶ ἐκλιπαρήσωμεν χάριν τῆς προόδου τῆς πατρίδος μας καὶ διηλεκτικῶς ἡσυχίας τὸν διορισμὸν νέου ἡγεμόνος φιλοπροόδου, συμβιβαζόμενον καὶ προστατεύοντος τοὺς νόμους καὶ τὰ δίκαια τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου, ἐκθέτοντες ἐν περιλήψει πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν τὰ οὐσιωδέστερα παράπονα αὐτοῦ ὡς ἔπεται.

Α'. Ἐν ᾧ κατὰ τὸν προνομαχὸν Χάρτην, τὸν χορηγηθέντα τῇ γήσῳ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἡγεμονίας, τὴν γενικὴν συνέλευσιν πρέπει γὰρ ἀποτελεῶσιν οἱ ἀριστοὶ καὶ οἱ νοσημονέστεροι τῶν πολιτῶν,

αὐτός, κατεπεμβαίνων εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν πληρεξουσίων, τοὺς μὲν εὐθέτους εἰς τοὺς σκοποὺς του συνιστᾶ καὶ βοηθεῖ διὰ τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας του γὰ ἐκλέγονται, τοὺς δὲ ρομίζομένους παρ' αὐτοῦ ὡς ἀντιφρονοῦντας διὰ παντὸς τρόπου ἐξαναγκαστικῶν μέσων πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς ἐμποδίζει γὰ ἐκλέγονται, καὶ ἐκλεγομένους δὲ δι' ἀπειλῶν ἀναγκάζει γὰ παραιτηθῶσι.

Β'. Ἐν ᾧ κατὰ τὸν αὐτὸν ὀργανικὸν Χάρτην ἡ συνέλευσις ὑποδεικνύει ὀκτῶ βουλευτάς, ἐκ τῶν ὀποίων ὁ ἡγεμὼν ἐκλέγει τοὺς τέσσαρας, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ σῶμα τῆς Βουλῆς, ὁ ἡγεμὼν Ἀδοσίδης κατὰ παράβασιν τοῦ Χάρτου ἐπεμβαίνει ἀνθαιρέτως εἰς τὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν ὀκτῶ ὑποψηφίων καὶ ἐμποδίζει τοὺς πληρεξουσίους διὰ παντὸς θεμιτοῦ καὶ ἀθεμίτου μέσου γὰ ἐκλέξωσιν οὐκ ρομίζουσι κατὰ συνείδησιν καταλλήλους, ὑποχρεῶν αὐτοὺς γὰ τῷ ὑποδείξωσιν ἀνθρώπους τῆς ἀρεσκείας του. Τὰ αὐτὰ δὲ ταῦτα συμβαίνουσι καὶ ὅταν πρόκειται γὰ προβῆ ἡ συνέλευσις εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ προέδρου αὐτῆς, ὑποκαθισταμένης καὶ ἐνταῦθα τῆς θελήσεώς του διὰ καταναγκασμοῦ τῆς τῶν πληρεξουσίων. Ἄλλοτε δὲ ἐκβιάζει τὸν ἕτερον τῶν ὑποψηφίων γὰ παραιτηθῆ ὅπως μὴ λάβῃ τὸν πλειονοψηφοῦντα, ἀλλὰ τρίτον τιγὰ ἐπιλαχόντα.

Γ'. Τὸ αὐτὸ τῆς ἀνθαιρέσιος καὶ τῶν ἐπεμβάσεων σύστημα ἐξακολουθεῖ κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῶν δημάρχων καὶ τῶν δημοτικῶν Ἀρχῶν. Ἐν ᾧ, κατὰ νόμον, οὗτοι ἐξαρτῶνται ἀμέσως ἐκ τῆς ψήφου τῶν ἐκλογέων, ἐν ᾧ ὁ ἡγεμὼν δὲν ἔχει ἄλλο δικαίωμα ἢ γὰ κατακυροῦ αὐτούς, οὗτος ἐπεμβαίνων φανερώς καὶ ὑποδεικνύων οὐκ αὐτὸς θέλει γὰ ἐκλέξωσι, κηρύττει ὅτι δὲν θέλει ἀγαγῶρῖσει ἄλλους, ἐὰν ἐκλεχθῶσι. Πολλάκις δὲ πέμπει ὑπαλλήλους ἵνα καταναγκάσῃ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ὑποδεικνυμένων.

Δ'. Ἐν ᾧ κατὰ τὸν προνομιακὸν Χάρτην ὁ ἡγεμὼν ὀφείλει γὰ ἐπικυρώσῃ πάσας τὰς ἀποφάσεις τῆς συνελεύσεως, πλὴν τῶν ἀντιβαινουσῶν εἰς τὴν ὑπηκοότητα, αὐτὸς κατ' ἀρέσκειαν ἄς θέλει ἐπικυροῦ καὶ ἄλλας ὄχι, χωρὶς γὰ δώση, ὡς ὑπὸ τοῦ Χάρτου ὑποχρεοῦται, λόγον εἰς τὴν ἐπομένην συνέλευσιν, ὥστε διὰ τῆς τοιαύτης του παρανομίας ἐκμηδερίζει τὰ δικαιώματα καὶ τὴν ἐνέργειαν τοῦ λαοῦ καὶ ἡ συνέλευσις αὐτοῦ κατὰ τῆ τύπος ἄνευ οὐδεμιᾶς σημασίας. Ἀναγκάζει δὲ πολλάκις αὐτὴν γὰ ἀνακαλῆ κατηροτισμένας ἡδη καθ' ὄλιγας τὰς ρομῖμους διατυπώσεις ἀποφάσεις τῆς διὰ διαγγέμμα-

τος, ἅτε ἀντιστρατενομένας πρὸς τὴν θέλησιν καὶ τὰ συμφέροντά του, ἐν ᾧ οὐδὲν πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Χάρτου κέκτηται δικαίωμα, ἀνυψῶν διὰ τῆς πράξεώς του ταύτης καὶ ἐπιβάλλων τὴν ἑαυτοῦ θέλησιν ὑπεράνω τῶν σκέψεων καὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν νομίμως ἀντιπροσωπευόντων τὸν Σαμικὸν λαόν.

Ε'. Ἐν ᾧ κατὰ τὸν ὀργανικὸν Χάρτην τὴν διοίκησιν τῆς νήσου ἀποτελεῖ ἡ Βουλὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἡγεμόνος, οὗτος οὐδέποτε ἀνεγνώρισε τοιοῦτο δικαίωμα εἰς τὴν Βουλὴν, τὴν ὅποیان προσεπάθησε γὰρ ἐξυτελίῃ πάντοτε καὶ γὰρ προσβάλλῃ καὶ κατὰ τῆς ὁποίας, ὁσάκις αὕτη ἠθέλησε γὰρ διεκδικήσῃ τὰ νόμιμα δικαιώματά της, προσηρέχθη μὲ τὸν ἀτοπώτερον τρόπον καὶ συνεβάλετο οὐ σμικρὸν ὅπως ὀλοσχερῶς ἐκπέσῃ τοῦ βουλευτικοῦ τῆς ἀξιώματος. Οὐχὶ δὲ εἰς ἡ δύο βουλευταὶ ἀριθμοῦνται οἱ ὑπ' αὐτοῦ ἐναντίον τοῦ ἀξιώματος καὶ τῆς πρεσβυτικῆς ἡλικίας τῶν ἐξυβρισθέντες, διότι ἐν τῷ δικαίω τῶν ἀπετόλμησαν γὰρ τῷ ὑποβάλλωσι μετὰ σεβασμοῦ παρατηρήσεις τινάς.

ΣΤ'. Ἐν ᾧ κατὰ τὰς παρ' ἡμῖν ἰσχυνοῦσας λογιστικὰς διατάξεις οὐδεμία δαπάνη πρέπει γὰρ γίνεσθαι καθ' ὑπέρβασιν τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς Βουλῆς, αὐτὸς δαπανᾷ κατ' ἀρέσκειαν ἄνευ οὐδεμιᾶς γνώσεως τῆς Βουλῆς, ἐνίοτε δὲ ὑπέρογκα ποσά, καταναγκάζων ἐν τῇ συνελεύσει τοὺς πληρεξουσίους γὰρ ἀποδεχθῶσιν αὐτά· οὕτω δὲ τὸ ἄλλοτε ἀνθηρὸν ταμεῖον τῆς Σάμου περιῆλθεν εἰς ἀπορίαν. Ἐνεκα δὲ τούτων καὶ τῆς δημιουργίας θέσεων ὅλως περιττῶν καὶ τῆς πολλαπλασιάσεως αὐτῶν ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ τόπου κατὰ τὸ ἐξαστὲς διάστημα ὑψώθη κατὰ ἐν περίπου ἑκατομμύριον γροσίων. Τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, οὐδεμία ὑπολείπεται ἀμφιβολία ὅτι ὁ τόπος ἡμῶν θέλει περιέλθῃ εἰς σοβαρὰν οἰκονομικὴν κρίσιν. Τραγωτάτη δὲ τούτου ἀπόδειξις τυγχάνει καὶ ἡ ἀναπόφευκτος ἀνάγκη, εἰς ἣν περιῆλθεν ἡ ἐγεστῶσα Βουλὴ γὰρ ἐλαττώσῃ τοὺς περιχρῶν καὶ ἀνεπαρκεῖς μισθοὺς τῶν ὑπαλλήλων τῆς ἡγεμονίας.

Ζ'. Περὶ δὲ τῆς ἐφαρμογῆς καὶ τῆς ἰσχύος τῶν νόμων, τοὺς ὁποίους ἀκυροῖ ἢ μεταβάλλει διὰ διαταγμάτων κατ' ἀρέσκειαν πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ καὶ τῶν φίλων του ὠρέλειαν, ἀρχοῦμεθα γὰρ ἀναφέρωμεν ἐν περιλήψει ὅτι ἅμα εἰς νόμος δὲν συμφέρει αὐτῷ ἢ τιρὶ τῶν ἐννοουμένων, μεταρρυθμίζεται ἢ ἀκυροῦται διὰ ἡγεμονικοῦ διατάγματος· οὕτω δὲ ἡ δικαιοσύνη διασαλεύεται καὶ τὰ δίκαια τῶν πολιτῶν καθίσταται

προβληματικά, ἐπεμβαίνων δ' ἐν τοῖς δικαστηρίοις εἰς τε τὰς ποι-
νικὰς καὶ πολιτικὰς δίκας, ἐκζητεῖ γὰρ ἐκβίαση καὶ τὴν θέλησιν τῶν
ἀκραιότερων δικαστῶν διὰ τὰ ἐπιφέρει οὕτω βλάβην εἰς τοὺς ἀντι-
κειμένους αὐτῶ.

Η'. Ἐν ᾧ ὡς διοικητῆς καὶ συμφῶνως πρὸς τὰς ὑψηλὰς αὐτοκρα-
τορικὰς διαταγὰς ὀφείλει γὰρ δέχεται εὐμενῶς πάντας τοὺς πρὸς αὐ-
τὸν προσερχομένους καὶ ἀκροᾶται αὐτῶν, θεραπεύων πᾶσαν δικαί-
αν ἀπαίτησιν, αὐτὸς δὲ ὡς ἀναφορὰ ἢ ἔγκλησις ἐναντιοῦται εἰς τὴν
θέλησιν του, ἀποπέμπει αὐτούς· ἀλλὰ καὶ πρὸς δημάρχους καὶ ὑπ-
αλλήλους τὸν αὐτὸν μετέρχεται ἀσθηρὸν τρόπον, ὥστε ἔρεκα τού-
του ἀπεροητεύθησαν οἱ πάντες, ἀπελιζόμενοι ἐκ τοιαύτης διοικητι-
κῆς συμπεριφορᾶς.

Τοιαύτη ἐν συνόψει ἡ ἀληθὴς θέσις τῶν ἡμετέρων πραγμάτων.
Ὑπὸ τὸ κράτος τοιαύτης καταστάσεως, καθ' ἣν ἡ φωνὴ τοῦ δικαίου
καταπνίγεται ἐν τῇ ἀθαιρεσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος ἡμῶν καὶ ἡ ροθία τῶν
ἐκλογῶν ἀνυψώθη εἰς δόγμα, γαῦρον δὲ καὶ ὑπεροπτικὴν ἐγείρει κε-
φαλήν πᾶν ὅ τι συντελεῖ εἰς τὴν παραβίασιν τοῦ ὀργανικοῦ Χάρτου
καὶ τὴν διάψευσιν, τῶν ἐπιθυμῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως
καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν καταστάσεως ἀγούσης τὸν τόπον εἰς κακο-
δαιμονίαν καὶ ἀρησυχίαν, ἀπάδουσαν δὲ πρὸς τὰς ἐνθέριμους εὐχὰς
τοῦ λαοῦ, ὁ μὲν ἄρχων, εἰς οὗ τὰς χεῖρας καὶ τὴν πατρικὴν μερί-
μναν ἐνεπιστεύθησαν συλλήβδην τὰ συμφέροντα τῶν ὑπηκόων τῆς
αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, παρίσταται τὰ πάντα καταφρονῶν, τὰ
πάντα ἐκμηδενίζων καὶ πειρώμενος γὰρ ὑποβάλλη τὰ πάντα ὑπὸ τὴν
ἀπεριόριστον θέλησιν του, ὁ δὲ λαὸς τὸνναντίον καταθλίβεται, πρὸς
τὴν ἀληθῆ του ἐνημερίαν παρακωλύεται καὶ ἐμβάλλεται εἰς ἀρησυ-
χίας καὶ ταραχὰς, αἰτίαις ἠδύνατο γὰρ ἔχουσιν ὀλεθρίους συνεπέ-
ας, εἰ μὴ προελάμβανε ταύτας ἡ φιλονομία καὶ τὸ φιλήσυχον τοῦ
Σαμικοῦ λαοῦ, ὅστις ἀφίκετο πλέον εἰς τὸ ἔπακρον τῆς ἀνεκτικότη-
τός του.

Ταῦτα πᾶντα καθυποβάλλοντες καὶ ἔτοιμοι ὄντες ἐν προσφῶρῳ πε-
ριστάσει ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα διὰ πολλῶν πραγματικῶν παραδειγ-
μάτων γὰρ ἀποδειξώμεν, προσφερόμεν εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυ-
βέρνησιν, ἥτις ἀείποτε ἐν τῇ ὑπερτάτῃ αὐτῆς μερίμνῃ προνοεῖ περὶ
τῶν συμφερόντων τῶν ὑπηκόων τῆς, καὶ θερμῶς παρακαλοῦμεν αὐ-
τὴν ὅπως λάβῃ αὐτὰ ὑπ' ὄψιν καὶ ἐπιφέρει τὴν δέουσαν θεραπείαν

τῆς καταστάσεως ταύτης, ἥτις ἄλλως δὲν δύναται νὰ ἐπιταχθῆ ἢ διὰ τῆς ἐκλογῆς νέου ἡγεμόνος, δυναμένου νὰ συντελέσῃ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν ἐν τῷ μέλλοντι εὐπραγίαν καὶ ἡσυχίαν τοῦ τόπου τούτου, ὅστις ἀείποτε διετέλεσε καὶ διατελεῖ πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν.

Ἐν Νέῳ Καρλοβάσῳ Σάμον, τῇ 22 Ἀπριλίου 1885.

Εὐπειθέστατοι

Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ
(Ἐπονται εἰς ὑπογραφαί).

Μετὰ πολλῆς τῆς εὐμενείας ὁ μέγας βεζύρης ἠκροάσατο τῶν λόγων τῆς πρεσβείας καὶ παραχρῆμα τὴν αὐτῷ ἐπιδοθείσαν ἀναφορὰν ἀναγνούς, διεβεβαίωσε τοὺς Σαμίους ἀπεσταλμένους ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, συμμορφουμένη κατὰ καθήκον ταῖς ἀγαθαῖς διαθέσεσι τοῦ σουλτάνου καὶ μεριμνῶσα πάντοτε ὑπὲρ τῆς εὐπραγίας καὶ εὐημερίας τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ, μετ' ἰδιαζούσης προσοχῆς θέλει λάβει ὑπ' ὄψιν τὸ περιεχόμενον τῆς ἐκθέσεως τῆς γενικῆς τῶν Σαμίων συνελεύσεως καὶ ἀποφασίσει ὃ τι δίκαιον καὶ σύμφωνον πρὸς τὰ νομίμως κεκτημένα καὶ ἀνεγνωρισμένα δικαιώματα καὶ συμφέροντα τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ. Προσέθηκε δὲ ὅτι τῆς αἰτήσεως ταύτης ὑποβαλλομένης τῷ τὴν ἐπιουῶσαν συνεργομένῳ ὑπουργικῷ συμβουλίῳ, ἀνεῦ ἀναβολῆς ἤθελε δοθῆ ἡ δικαία ἀπάντησις καὶ ἤθελον ληφθῆ τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς περιφρούρησιν τῶν τε δικαίων τοῦ λαοῦ καὶ τῆς εὐδαιμονίας τῆς νήσου. Ἐπὶ τοῖς λόγοις τούτοις καὶ ἐπὶ τῇ εὐμενεί ὑποδοχῇ, ἧς ἐτύγχανεν ἡ πρεσβεία, ἐξεδήλωσε τὴν ἐκτελεστέαν ἐγνώμοσύνην καὶ, ἀπελθοῦσα ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ μεγάλου βεζύρου, δὲν ὤκνησε νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργὸν Ἐτχέμ πασᾶν, τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Ἀσσήμ πασᾶν καὶ ἐτέρους τῶν ὀθωμανῶν μεγιστάνων, πρὸς οὓς τὰς αὐτὰς ὑπέβαλε κατὰ τοῦ Ἀδουσίδου κατηγορίας καὶ παρ' ὧν τῶν αὐτῶν ἤκουσεν ἐπαγγελιῶν.

Σπανίως ὑπόσχεσις δοθείσα ἐξετελέσθη μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας καὶ σπανίως ὑπόθεσις ἐπεραιώθη μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, μεθ' οἷς ἡ ἀντικατάστασις τοῦ Ἀδουσίδου, συμφώνως τῇ εὐχῇ τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ καὶ ταῖς ὑποσχέσεσι τοῦ μεγάλου βεζύρου καὶ τῶν ἄλλων ὀθωμανῶν μεγιστάνων. Αἴτιον δὲ τούτου ἦτο πρῶτον ὅτι πολλοὺς εἶχεν ὁ Ἀδο-

σίδης ἐν Κωνσταντινουπόλει τοὺς αὐτὸν ἐχθίροντας καὶ τὴν ἐν Σάμῳ θέσιν αὐτοῦ ποικιλοτρόπως ὑποσκάπτοντας, δεύτερον δὲ ὅτι, τῆς κρητικῆς συνελεύσεως ταῦτά κατὰ τοῦ διοικητοῦ τῆς νήσου ἐκείνης ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ διενεργησάσης, ἢ σύγχρονος τῶν δύο μεγαλωνύμων νήσων Σάμου καὶ Κρήτης ἐνέργεια ἐγέννησε παρὰ τῆ τουρκικῆ κυβερνήσει τὴν ὑπόνοιαν ὅτι ἐνδεχόμενον ἦτο νὰ ὑπέκρουπτε γενικώτερόν τινα καὶ κινδυνωδέστερον σκοπὸν. Ὅθεν τῆ ἐνδεκάτῃ Μαΐου ἀπελύετο μὲν τῆς ἡγεμονείας ὁ Ἄδοσίδης, διορίζετο δ' ἀντ' αὐτοῦ ἡγεμὼν ὁ Ἀλέξανδρος Καραθεοδωρῆ· τοῦτο δ' ἐξήγγελλε τηλεγραφικῶς ἡ Σαμικὴ πρεσβεία τῆ ἐν Σάμῳ διοικητικῆ ἐπιτροπείᾳ, ἐξήγγειλε δὲ καὶ ὁ νέος ἡγεμὼν διὰ τοῦ ἐπομένου τηλεγραφήματος.

Ἡ αὐτοῦ μεγαλειότης ὁ σεβαστὸς ἡμῶν ἄναξ ἠδόκησε νὰ με διορίσῃ ἡγεμόνα τῆς Σάμου. Φέρων τὸν διορισμὸν τοῦτον εἰς γνῶσιν τῶν Ἀρχῶν τῆς νήσου, νομίζω καθήκον μου νὰ βεβαιώσω αὐτὰς ὅτι ὅπως φανῶ ἄξιος τῆς αυτοκρατορικῆς ταύτης εὐνοίας θὰ ἀφιερῶσω ἐμαυτὸν εἰς πᾶν ὅ τι δύναται νὰ συντελέσῃ πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν τῶν Σαμίων. Θὰ φροντίσω νὰ εἰδοποιήσω ὑμᾶς περὶ τῆς προσεχοῦς ἀναχωρήσεώς μου.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆ 12 Μαΐου 1885.

*Ὁ ἡγεμὼν
Ἀλέξανδρος.*

Ὁ Ἀλέξανδρος Καραθεοδωρῆ τὸ γένος εἶλκεν ἐκ μιᾶς τῶν τὰ πρῶτα φερουσῶν οἰκογενειῶν τῆς Ἀδριανουπόλεως· διότι ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ Στέφανος κατὰ τὴν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ καταδίωξιν τῶν προκρίτων, ὅτε ἡ ἑλληνικὴ ἐξερράγη ἐπανάστασις, ἦτο καὶ αὐτὸς εἰς τῶν τεσσαράκοντα, οὓς προσέγραψεν ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις, καὶ μόλις τὸν θάνατον διέφυγε τῆ προστατείᾳ τοῦ ἄγαν τότε ἰσχύοντος Γκαβανόζογλου, ἐν τοῖς ὄρεσι τοῦ Αἴμου ἐπὶ δύο ὅλα κρυπτόμενος ἔτη, μεθ' ἃ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐλθὼν, ἠξιώθη τῆς εὐνοίας τοῦ σουλτάνου Μαχμούτ καὶ παρ' αὐτοῦ δεῖγματα τιμῆς πολλῆς ἔλαβεν, ἰατρὸς ἐκ τῶν δοκίμων γεγονώς, ἢ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Λουκία ἦτο γόνος τῆς ἡγεμονικῆς οἰκογενείας τῶν Μουρουζῶν, τὸ γένος δὲ ἀνέφερε πρὸς Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον τὸν ἐξ ἀπορρήτων. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο εὐπαίδευτος λίαν οὐ μόνον τὴν εὐρωπαϊκὴν, ἀλλὰ δὴ καὶ τὴν ἄσιατι-

κὴν παιδευσιν, εἶχε δὲ ἀνέλθει εἰς τὰ ὕψιστα τῶν ἀξιωματῶν τῆς τουρκικῆς αὐτοκρατορίας, ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἀντιπρόσωπος τῆς Τουρκίας ἐν τῷ ἐν Βερολίνῳ εὐρωπαϊκῷ συνεδρίῳ καὶ πρεσβευτὴς αὐτῆς ἐν Ἰταλίᾳ διατελέσας. Κατ' ἀκολουθίαν ἢ εἰδήσις τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ ὡς ἡγεμόνος, ἀστραπηδὸν καθ' ἄπασαν διαδοθεῖσα τὴν Σάμον, ἐπέπλησε τοὺς πάντας χαρᾶς εὐφροσύνου, ἢ δὲ τὴν διακόψασαν τὰ ἔργα αὐτῆς γενικὴν συνέλευσιν ἐκπροσωποῦσα διοικητικὴ ἐπιτροπεία τηλεγραφικῶς διεβίβασε τὰς τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου εὐχαριστίας πρὸς τε τὸν σουλτάνον καὶ πρὸς τὸν μέγαν βεζύρην ἐπὶ τῷ τοιούτῳ διορισμῷ.

Συμπληρώσας τὰς πρὸς ἀναχώρησιν ἐτοιμασίας αὐτοῦ ὁ νέος ἡγεμὼν, ἀπῆλθεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τῇ δεκάτῃ ἑκτῇ τοῦ μηνὸς Μαΐου μετὰ τῆς Σαμικῆς πρεσβείας καὶ, ἐπὶ δύο ἡμέρας ἐν Σμύρνῃ διατρίψας, κατέπλευσεν εἰς Σάμον ἐπὶ τοῦ ὀθωμανικοῦ ἀτμοπλοίου Ρόδος τὴν πρωίαν τῆς δεκάτης ἐνάτης τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἡμέρας κυριακῆς. Ἀφικόμενος δὲ εἰς Λιμένα Βαθῆος, πρῶτον μὲν ἀνεκοίνωσε τοῖς Σαμίοις μετὰ τῆς νεομισμένης ἐθιμοταξίας τὸ ἐπόμενον τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ αὐτοκρατορικὸν Διάταγμα.

Ἐξοχε καὶ ἔνδοξε μουσίρη, σὺ δὲ συντελῶν εἰς τὴν τάξιν καὶ εὐτυχίαν, ὁ πεπροικισμένος παρὰ τοῦ Ὑψίστου, πρῶν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τῶν δημοσίων ἔργων, νῦν δ' ἔχων ἀνατεθειμένην τῇ σαντοῦ ἱκανότητι τὴν ἡγεμονίαν τῆς Σάμου, ὁ φέρων τὰ παράσημα τοῦ Ὀσμανιῆ καὶ Μετζιτιῆ πρώτης τάξεως, βεζύρη μου Ἀλέξανδρε Καραθεοδωρῆ πασᾶ, διαιωνίσει ὁ Κύριος τὴν δόξαν σου. Φθάνοντος τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου Ὄρισμοῦ, ἔστω γνωστὸν ὅτι, ἐπειδὴ ὁ τέως ἡγεμὼν τῆς Σάμου ἔξοχος καὶ ἔνδοχος μουσίρης καὶ βεζύρης μου Κωστάκη πασᾶς, διαιωνίσει ὁ Κύριος τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐδέησε γὰρ ἀποχωρήσει, σὺ δὲ ὁ προρρηθεὶς περίρους μουσίρης μου κατέχεις τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα καὶ ὡς ἐκ τῶν ἄχρι τοῦδε ὑπηρεσιῶν, ἃς παρέσχες τῇ ὑψηλῇ μου κυβερνήσει, κατετάχθης μεταξὺ τῶν βεζυρῶν μου, τῶν ἐπιδειξάντων πιστὴν καὶ ἱκανότητα, ἐπιλαμψάσης τῆς αὐτοκρατορικῆς μου εὐνοίας σὺν φθὰ τῷ αὐτοκρατορικῷ μου Ὄρισμῷ, ὃν ἐν εὐμελείᾳ καὶ γαληνότητι ἐπεδαψίλευσά σοι τῇ ἐνάτῃ τοῦ μηνός Σαβᾶν ἐν ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ δευτέρῳ, ἀρετέθῃ σοι ἡ ἡγεμονία τῆς νῆσου Σάμου καὶ ἐξεδόθη καὶ ἐδόθη παρὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου διβαρίου ὁ παρῶν μου ἔκλαμπρος Ὄρισμός, διαλαμβάνων τὸν σὸν διορισμόν. Ἐφ' ᾧ καὶ διηνεκῶς καταβάλλων πᾶσαν ἐπιμέ-

λειαν πρὸς πρόσκτησιν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν προσφύγων μέσων, διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἡσυχίας, ἀναπαύσεως καὶ ἀσφαλείας τῶν κατοίκων καὶ τὴν διευθέτησιν καὶ καλὴν διεκπεραίωσιν τῶν ὑποθέσεων τῆς ρηθείσης νήσου, συνωδὰ τῇ τεθεμελιωμένῃ αὐτῆς θεσμοθεσίᾳ, θέλεις μεριμνᾶ πρὸς ἐπαύξησιν τῆς εὐμερείας καὶ εὐνοίας μου, διαβιβάζων τῷ κράτει μου τὰ χρήζοντα διαμνηύσεως.

Τῇ 11 τοῦ Σαβᾶν τοῦ 1302 ἔτους.

Εἶτα δὲ ἀναλαμβάνων τὰς τῆς διοικήσεως ἡντίας, ἐξήγγελλε τοῦτο τοῖς Σχμίοις διὰ τῆς ἐπομένης ἐγκυκλίου.

Πρὸς ἀπάσας τὰς Ἀρχὰς τῆς ἡγεμονίας.

Ἀνατεθείσης μοι ὑψηλῇ αὐτοκρατορικῇ εὐμερείᾳ τῆς ἡγεμονίας τῆς ὑμετέρας πατρίδος, ἀναγγέλλω δι' ὑμῶν πρὸς ἅπαντα τὸν λαὸν τῆς Σάμου ὅτι χθὲς ἀφικόμενος ἀνέλαβον τὰς ἡντίας τῆς διοικήσεως.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ προάγομαι νὰ συστήσω πᾶσι τὴν εἰς τοὺς κειμένους νόμους εὐπειθειαν καὶ τὴν ἀνελλιπῆ ἐνέργειαν τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐπιβαλλομένων καθηκόντων.

Ἐν Λιμένι Βαθέος τῇ 20 Μαΐου 1885.

Ἀ.Κ. Καραθεοδωρῆ.

Ὁ δὲ πρῶτον ἡγεμὼν Ἀδοσίδης, παραμείνας ἄχρι τῆς εἰκοστῆς δευτέρας Μαΐου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ πέμπτου ἔτους ἐν Μαλαγαρίῳ καὶ μάρτυς παραστάς τῶν φωταψιῶν καὶ τῆς γενομένης τῷ ἀφικόμενῳ διαδόχῳ αὐτοῦ ἐνθουσιώδους δεξιώσεως, ἀπῆλθεν ἐκ Σάμου σὺν Καδρῇ βέῃ, τῷ οὐδὲν σχεδὸν κατὰ τὸν χρόνον τῆς αὐτόθι διαμονῆς αὐτοῦ ἐνεργήσαντι, ἡγεμονεύσας ἔτη ἕξ καὶ μῆνας τρεῖς. Μετὰ τὴν ἄφιξιν δὲ τοῦ νέου ἡγεμόνος, τῆς σχολαζούσης γενικῆς συνελεύσεως ἐπαναλαβούσης τὰς ἐργασίας αὐτῆς, ὁ ταύτης πρόεδρος, συγκαλεσάμενος τῇ δευτέρᾳ Ἰουνίου τοὺς πληρεξουσίους, ἐξήγγειλεν ἐπισήμως τὴν ἐπιγενομένην εἰς τὴν διοίκησιν τῆς νήσου μεταβολὴν· προσελθὼν δὲ καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἐξεδήλωσε μὲν διὰ βραχείων τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ ἐπὶ ταῖς ἐνδείξεσι τῆς ἀγαλλιέσεως τοῦ λαοῦ διὰ τὸν διορισμὸν καὶ τὴν εἰς Σάμον ἔλευσιν αὐτοῦ, διετύπωσε δὲ τὴν πορείαν, ἣ ἔμελλεν ἐν τῇ διοικήσει αὐτοῦ νὰ ἀκολουθήσῃ. Ἡ δὲ συνέλευσις, περαιώσασα τὰς ἐργασίας αὐτῆς, διελύθη τῇ εἰκοστῇ ἐβδόμῃ μηνὸς Ἰουνίου.

Ὁ Κωνσταντῖνος Ἀδοσίδης ἡμοίρει ὁμολογουμένως διοικητικῶν ὀρειῶν, εἶχεν ὅμως καὶ ἐλλείψεις ἀσυγκρίτως πλείους, τὰς μὲν ἐκ φύσεως, τὰς δὲ ἐξ ἀγωγῆς, αἵτινες ἐξεμηθέριζον τὰς ἀρετὰς ἐκεῖνας. Ἐκέκτητο εὐσθένειαν ἐν ταῖς ἀποφάσεσι καὶ θέλησιν ἰσχυρὰν ἐν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ· ἀλλ' ἐστερεῖτο τῆς ψυχραιμίας καὶ τῆς ὑπομονῆς, πρωτίστων σωφρονοῦντος ἄρχοντος προσόντων. Εὐερεθίστου καὶ ἀλαζονικοῦ χαρακτῆρος ὢν, ἀπέκλινε σφόδρα πρὸς τὸν δεσποτισμὸν, ὅθεν καὶ ἀυθαίρετος μὲν τὸ πολίτευμα ἦτο, ἀγέρωχος δὲ τοὺς τρόπους, ὑβριστικὸς δὲ τοὺς λόγους· ταῦτα δὲ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐγέννησαν αὐτῷ ἐχθροὺς, ὧν ὅσῳ ἐπηύξανεν ὁ ἀριθμὸς, τοσοῦτῳ ἐκεῖνος εἰργάζετο νὰ παραλύῃ τὴν ἀντίπραξιν, ὑποδαυλίζων τὰ κατ' ἀλλήλων πάθη τῶν Σχιμίων καὶ ἐνσπείρων μεταξὺ αὐτῶν ἔριδας καὶ διχοστασίας. Ἐκ τῶν χειλέων αὐτοῦ ἐξήρχοντο συνεχῶς περὶ ὁμονοίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ φιλαληθείας λόγοι μελιστάλακτοι, ἐξ ὧν ἠδύνατο πᾶς τις τὸν ἄνδρα μὴ καλῶς γινώσκων νὰ ἀπατηθῇ· πλὴν ἀλλ' αὐτὸς οὔτε τῇ ὁμονοίᾳ ἐνησμέριζεν οὔτε τὴν δικαιοσύνην ὁδηγὸν τῶν ἑαυτοῦ πράξεων εἶχεν οὔτε τάληθῆ ἔλεγεν. Οὐδεὶς τῶν ἡγεμονευσάντων ἔσχε τὸ γόητρον, δι' οὗ ὁ Ἀδοσίδης περιεβάλλετο εἰς Σάμον ἀφικόμενος, οὐδεὶς ἡγαπήθη καὶ ἐτιμήθη τοσοῦτον ὅσον ὁ Ἀδοσίδης ἐν τῇ πρώτῃ καὶ ἐν ἀρχῇ ἔτι τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἡγεμονείας· ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ἰταμώτερον ἀπεξενώθη τῶν γενικῶν συμπαθειῶν ὅσον ἐκεῖνος, ἀτασθάλου γλώσσης καὶ ἀλαζονικῆς ἀναστροφῆς ἕνεκεν. Γνώμονα τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν πράξεων αὐτοῦ ἔχων τὸ συμφέρον, ὅπως ἐνόει αὐτό, προσφκειοῦτο νῦν καὶ ἐξεθείαζεν οὐς πρὸ μικροῦ ἀπηνῶς κατεδίωκε καὶ ἀπρεπῶς κατηγορεῖ, ἢ μετὰ μίσους ἀπελάκτιζεν οὐς χιθιὰ καὶ πρῶην ἀγαπητοῦς ἔλεγε καὶ μέχρις οὐρανοῦ ἐξύμνει· οὕτω δὲ τοῖς πᾶσι προσφερομένου, οὐδεὶς μὲν ἐπὶ τέλους ὑπῆρχεν ὁ εἰς τὴν φιλίαν ἢ εἰς τὸ μῖσος αὐτοῦ βασιζόμενος, οὐδεὶς δὲ ὁ ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ πεποιθώς. Τοῦ τοιοῦτου δὲ ἀποτέλεσμα ἐγένετο ἡ καταπληκτικὴ ἀπομόνωσις, εἰς ἣν ταῖς τελευταίαις τῆς ἡγεμονείας αὐτοῦ ἡμέραις περιῆλθεν. Ἀφ' ἐτέρου δὲ τῷ ἡγεμόνι τούτῳ ὀφείλεται ἡ ἐν Λιμένι Βαθέος οἰκοδομὴ τοῦ Γυμνασίου καὶ τοῦ Δεσμωτηρίου καὶ τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου, καὶ ἡ κατασκευὴ τῆς ἀπὸ Χώρας μέχρι Τηγανίου ὁδοῦ καὶ τὸ ἐν Μαραθοκάρμπῳ Δικαστήριον καὶ ἄλλα τινὰ δημόσια ἔργα.

Μετὰ τῆς ἡγεμονείας τοῦ Ἀδοσίδου καταλήγει καὶ τὸ ἱστορικὸν μέρος τοῦ ἡμετέρου συγγράμματος. Μακρὸν κατατρίψαντες χρόνον καὶ

οὔτε μόχθων οὔτε δαπανῶν φεισάμενοι ὅπως τὰ μὲν περισωθέντα ἐκ τῶν περὶ Σάμου ἑκπαλαι γεγραμμένων περισυνάξωμεν, τὰ δὲ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐν αὐτῇ γενόμενα διασώσωμεν ἀπὸ τῆς λήθης, θαρραλέως παραδίδομεν τοῖς μεθ' ἡμᾶς Σαμίσις τὸ ἔργον ἡμῶν τοῦτο, σπούδασμά τε καὶ μίμημα κάλλιστον προθέντες αὐτοῖς· διότι τοῖς μελετῶσι τὴν πατρίον ἱστορίαν καὶ ἐξ αὐτῆς διδασκομένοις τίνες πράξεις τῶν πατέρων αὐτῶν ἤγαγον πρὸς τὴν εὐδοξίαν καὶ τὴν εὐπραγίαν καὶ τίνες πρὸς τὴν ἀδοξίαν καὶ τὴν κακοδαιμονίαν, ἵνα ἐκείνας μὲν καὶ αὐτοὶ ἐργάζωνται, ταύτας δὲ ἀποφεύγωσι, τὸ κλέος καὶ τὸ μεγαλεῖον ἀείποτε παρακολουθεῖ.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΤΟΜΟΥ.

ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ ΤΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Ἡ Σάμος ἡγεμονία

Στέφανος Βογορίδης, πρῶτος τῆς Σάμου ἡγεμὼν

Τὰ μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Στεφάνου Βογορίδου

Γεώργιος Κονεμένος, τοποτηρητῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου

Καλλιμάχου, δευτέρου ἡγεμόνος

Ἰωάννης Γκίκας, τρίτος ἡγεμὼν τῆς Σάμου

Μιλτιάδης Ἀριστάρχης, τέταρτος ἡγεμὼν τῆς Σάμου

Παῦλος Μουσοῦρος, πέμπτος ἡγεμὼν τῆς Σάμου

Γεώργιος Γεωργιάδης, αὐτοκρατορικὸς ἐπίτροπος

τῆς ἡγεμονίας

Κωνσταντῖνος Ἀδοσίδης, ἕκτος ἡγεμὼν τῆς Σάμου

Μανουὴλ Πύργιος, τοποτηρητῆς τῆς ἡγεμονίας

Κωνσταντῖνος Φωτιάδης, ἑβδόμος ἡγεμὼν τῆς Σάμου

Κωνσταντῖνος Ἀδοσίδης, τὸ δεύτερον ἡγεμὼν τῆς Σάμου